ಮಹಾಕವಿ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವ ವಿರಚಿತ

ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯಂ

(ಭಾಗ-೧)

ಗದ್ಯಾನುವಾದ

ಪಂಡಿತ ಚನ್ನಪ್ಪ ಎರೇಸೀಮೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
1977
ವಜ್ರ ಮಹೋತ್ಸವ

ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಕಾವ್ಯಗಳು

ಪಂಪಭಾರತ ● ಆದಿಪುರಾಣ ● ಗದಾಯುದ್ಧ

ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣ (ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ)

ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣ (ನೇಮಿಚಂದ್ರ)

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ ● ಅನಂತನಾಥ

ಪುರಾಣ ● ಧರ್ಮಾಮೃತ

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾದಂಬರಿ

ಪಂಚತಂತ್ರ ● ನಳಚಂಪು

ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ● ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ

ಶಬರಶಂಕರ ವಿಲಾಸ ● ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು

(ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ)

ಬೆಲೆ : ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವ ವರ್ಷ

ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ

ಮಹಾಕವಿ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವ ವಿರಚಿತ

ಬಸವರಾಜವಿಜಯಂ

(ಭಾಗ-೧)

ಗದ್ಯಾನುವಾದ

ಪಂಡಿತ ಚನ್ನಪ್ಪ ಎರೇಸೀಮೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ : : ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮

೧೯೮೭

ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಕಾವ್ಯಗಳು

ಪಂಪಭಾರತ ● ಆದಿಪುರಾಣ ● ಗದಾಯುದ್ಧ

ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣ (ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ)

ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣ (ನೇಮಿಚಂದ್ರ)

ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ ● ಅನಂತನಾಥ

ಪುರಾಣ ● ಧರ್ಮಾಮೃತ

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾದಂಬರಿ

ಪಂಚತಂತ್ರ ● ನಳಚಂಪು

ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ

ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ ● ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ

ಶಬರಶಂಕರ ವಿಲಾಸ ● ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು

(ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ)

ಬೆಲೆ . ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವ ವರ್ಷ

ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಪುಸ್ತಕಮಾಲೆ

ಮಹಾಕವಿ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವ ವಿರಚಿತ

ಬಸವರಾಜವಿಜಯಂ

(ಭಾಗ-೧)

ಗದ್ಯಾನುವಾದ

ಪಂಡಿತ ಚನ್ನಪ್ಪ ಎರೇಸೀಮೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ :: ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮

೧೯೮೨

Mahakavi Shadaksharadeva Virachita BASAVARAJA VIJAYAM Part-I Original with Prose rendering by Sri Pandita Channappa Eresime First Published in 1982 by Kannada Sahitya Parishat, Bangalore-560018 in Commemoration of its Diamond Jubilee, Demy Octavo Pages xxiv+680 Rs. 25-00

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೮೨

ಬೆಲೆ : ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦ ೦೧೮

ಮುದ್ರಣ : ಶ್ರೀ ಏ ೩ರಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಶಿವರಾಂಪೇಟೆ, ಮೈಸೂರು-೫೭೦ ೦೦೧

ಮುನ್ನುಡಿ

ಷಡಕ್ಷರ ಕವಿಯು ಹಳಗನ್ನಡ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ 'ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯ' ಕಾವ್ಯ ಕೃತಿಯ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗದ್ಯಾನುವಾದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಸಾಹಿತ್ಯ ಗಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿದೆ. ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಕಥನ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ಅವನ ದೋಷ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಕುರುಡಾಗುವ ಕಾರಣ ವಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಈ ಕವಿ ಚಂಪೂ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ತೆಕ್ಕೆ ಬೀಳದೆ ಷಟ್ಪದಿ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೊರೆ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಥೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾಸು ಬೀಸು ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿತ್ತು. ಷಡಕ್ಷರಿ ಕವಿಯ ಕಥನ ಕೌಶಲ ಅಖಂಡವಾದ ಪರಿಭಾವನೆಗೆ ಮ್ಲಾನವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾದ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಟ್ಟ ದಲ್ಲಿ ಮೈದೋರಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಸಾಹಿತ್ಯ ಗಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿದೆ. ಈತನ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸದ ಕಥೆ ಹಳೆಯದು. ಅದು ಸತ್ಯೇಂದ್ರ ಚೋಳನನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ಇದನ್ನು ಈಗ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಪಿಳ್ಳೈ ನಾಯನಾರರು (ತಿರುಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧರು) ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿದವನು ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯ (ಸುಮಾರು 1513). ತಮಿಳು ಕಾವ್ಯ ಹೇಗಿದೆಯೊ ತಿಳಿ ಯದು, ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನ ಕಾವ್ಯ ಮಾತ್ರ ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಆದರೆ ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಕಾವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ, ಕಥನ ಕಲೆಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದೆದ್ದ ಕಾವ್ಯವಸ್ತು ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರತಿಕೃತಿ ಎನಿಸದೆ ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆದಿದೆ. ಸತ್ಯೇಂದ್ರ ಚೋಳನ ಕಥೆ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅರುಚಿಯಾಗಿತ್ತು, ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನ ಅಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಿಂದ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸರ್ವ ಜನ ಅಸ್ವಾದ್ಯವನ್ನಾಗಿಸಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿತ್ತು ರಸಸಿಂಚನೆ ಮಾಡಿದವನು ಷಡಕ್ಷರದೇವ.

ಆ ಹಳೆಯ ಕಥೆಯ ಹೊನಲನ್ನು ಷಟ್ಪದಿಯ ಪ್ರಣಾಲಿಯಿಂದ ಚಂಪೂಕಾಲುವೆಗೆ ಹರಿಸಿ ಹೊರಮೈ ಬದಲಾಯಿಸಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅದರ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೂ ಕಾವ್ಯದ ಜೀವ ತುಂಬಿ ಪುಷ್ಟಿಯ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಕುಶಲ ಕಥೆ ಗಾರಿಕೆಯ ಕಂಬಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿಬರುವಾಗ ಆ ಪುರಾತನ ಕಥೆ ಚರ್ವಣ ಇಲ್ಲವೇ ಬಡ ಕಲು ಎಂದನ್ನಿಸದು. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ಹೊಳಪು, ಮೊನಚು, ಒಪ್ಪ ಓರಣ ಲಭಿ ಸಿರುವುದು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭೆ, ವಸ್ತುವಿಗೆ ಪರಿಷ್ಕಾರ—ಇವೆರಡೂ ಕಥೆಗಾರ ಷಡಕ್ಷರಿಯ ದೇಣಿಗೆ. ಸತ್ಯೇಂದ್ರಚೋಳ (ರಾಜ), ಅಮೃತಮತಿ (ರಾಣಿ), ಪತಿಪೋಹಿ (ಮಂತ್ರಿ), ಮಿತವಚನ (ಸಚಿವಪುತ್ರ), ರಾಜಶೇಖರ (ರಾಜಪುತ್ರ), ತಿರುಕೊಳವಿನಾಚಿ (ಭಕ್ತೆ),

ಕುಮಾರ ಶಂಕರ (ಭಕ್ತೆಯ ಮಗ)— ಇವರೆಲ್ಲ ಶಿವಪುರಾಣದ ಹಾಜರಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಪ್ಪೆ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿ ಭಾವಚಿಂತಾರತ್ನದಲ್ಲಿ ಓದುಗರಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಮತ್ತೆ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಇವನ ಕಥನ ಕೌಶಲದ ಸ್ಪರ್ಶಜನ್ಯ ಮಾರ್ಪು. ಅವರ ನೋವು ನಲಿವುಗಳು ನಮ್ಮವೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಕಡೆಗೆ ಪವನಗಮನ, ಹರಿಣಗತಿ ಎಂಬ ಆ ಜಾತ್ಯಶ್ವಗಳು ಕೂಡ (ಕಾವ್ಯದ) ಕಥಾನಕದ ಸಕ್ರಿಯ ಸಜೀವ ಪಾತ್ರಗಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಇಂದ್ರನ ಮಗ ಜಯಂತನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನ ಮಗ ನಳಕೂಬರ ವೈಹಾಳಿ ಹೊರಟಂತೆ ರಾಜಶೇಖರ ಮಿತವಚನರು ವೈಹಾಳಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ನೋಡಬೇಕು ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಹಯಗತಿಯನ್ನು.

> ಕಂತುಕದಂತ ಪುಷ್ಕರತಳಕ್ಕೊಗೆದೂರ್ಮಿಕೆಯಂತೆ ಪಾಯ್ದು ಮಿ
> ನಂತಿರೆ ಮೀರಿ ಲಂಘಿಸಿ ಲಸನ್ಮೃಗದಂತಿರೆ ದಾಂಟಿ ಮಿಂಚಿ ದೆಂ
> ಬಂತೆ ಸಭಾಂತದೊಳ್ ಪೊಳೆದು ಸುಟ್ಟುರೆಯಂತಿರೆ ಸುತ್ತಿಪತ್ತಿ ನಾ
> ಗಾಂತಕನಂತೆ ಪಾರಿದುದು ತುಂಗ ತುರಂಗಮಿಳಾಧಿನಾಥನಾ ॥

> ಪರಿಯಿಪ ನೆಟ್ಟುವುಟ್ಟುವಿದಿರೇರಿಪ ಪಾರಿಪ ಕಿಳ್ತು ಪಾಂಟಿಪಿ
> ರ್ಬರಿಯೊಳೆ ಸುತ್ತಿಪಾಯತಿಕೆಯಿಂ ಮಿಗೆ ನರ್ತಿಪ ದಿಂಡುವಾಯಲು
> ಪ್ಪರಿಪ ಬೆಡಂಗಿನಿಂ ನಡೆಯಿಪಂಗಮಲುಗಂದೆ ಪಂಚಧಾರೆಯೊಳ್
> ಪರಿಣತಿದೋರ್ಪ ವಾಹಳಿತನಂ ಬಗೆಗೊಂಡುದು ಮಂತ್ರಿ ಪುತ್ರನಾ ॥

> ಸುಳಿ ಸುಳಿದೊತ್ತಿ ಪತ್ತಿ ತವೆ ಸುತ್ತಿ ಕಡಂಗಿ ಬೆಂಡಗುವೆತ್ತು ಸಂ
> ಚಳಿಸಿ ನಭಕ್ಕೆ ಮೀರಿ ಮಿಗೆ ಪಾರಿ ಚಮತ್ಕೃತಿವೀರಿ ತೋರಿ ತ
> ನ್ನಳವನಿಳಾತಳಕ್ಕೆ ಕಿಳಿದುರ್ಪ್ಪಳಿಸುತ್ತುರೆ ಮಿಾಂಟಿದಾಂಟಿ ಕಂ
> ಟಳಿಸಿ ಪೊದಳ್ದು ಪಾಯ್ದು ಪರಿಯಿಟ್ಟುದು ವಾಯುರಯಂ ಹಯದ್ವಯಂ ॥

ಕಥೆಗಾರನ ಬಂಡವಾಳ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ, ಶಬ್ದಗಳ ಸರಕನ್ನು ಢಾಳಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿನ ಶಬ್ದರಚನೆ, ಛಂದಸ್ಸು ಕುದುರೆಯ ಖುರಪುಟದಂತೆ ತಾಳಕುಟ್ಟುವ ಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದಿಯೇ ಮೆಲಕು ಹಾಕಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ದಂತ್ಯಧ್ವನಿ ತಕಾರದ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅದು ಬಿಡಿಯಾಗಿ ಬರದೆ ಅನುನಾಸಿಕದ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಬರುತ್ತದೆ ; ಅಂತೆ, ಅಂತಿರೆ—ಎಂಬಂತೆ ಎರಡನೆಯ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ—ಇಪ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತ ರೂಪಗಳ ಲಾಲಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವೆರಡರ ಜೊತೆ ರೇಫದ ಕುಪ್ಪಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿನ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಜೋಡಿಗುದುರೆಗಳ ಜತೆಗತಿಯೂ ಸೇರಿದೆ. ಸಂಭ್ರಮದ ಸ್ಪಂದನವೇ ಇಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯ. ಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸುವುದು ಕಥೆಯ ಕೌಶಲವಂತ ಕಲೆಗಾರನ ಕೆಲಸ. ಅದರ ಕುಸುರಿಗೆಲಸ ಇಂಥ

ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೈದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇದು ಅಶ್ವವಿಹಾರ ವಾಗಷ್ಟೇ ಪರ್ಯವಸಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ಕಾವ್ಯವಿಹಾರವೂ ಆಗಿ ಸುಖ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಗೆಳೆಯರಿಬ್ಬರು ವೈಹಾಳಿಗೆ ಹೊರಡುವಲ್ಲಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶಂಕರ ಕುಮಾರ (ಹೆಸರು ಗಳೂ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೇ) ಅವರ ಕುದುರೆ ಕಾಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಾಯುವತನಕ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಸಂಗ ವನ್ನು ತನಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದು ಓದಿ ಓದಿ ತಲೆದೂಗಬಹುದು. ಆದರೆ, ಅಷ್ಟರ ಗುಣ ಗಳನ್ನೇ ಗಣಿಸಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಕೂಡ ಮಾಡಿ ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಬಹುದು. ಕಾರಣ, ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಲವಲವಿಕೆಯೊಂದು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಉತ್ಸಾಹವೇ ನೆಲೆ ಯಾಗಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಉಲ್ಲಾಸ ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಕುದುರೆಯ ಲಯಗತಿ ಸವಾರರ ಮನೋ ಗತ ಭಾವವನ್ನು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲೆ ಬಿಂಬಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲಿನ ಇಲ್ಲಿನ ಹಿಡಿತ, ಒಬ್ಬ ಪಳಗಿದ ಕಥೆಗಾರನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಕಾವ್ಯದುದ್ದಕ್ಕೂ ಇದೇ ತೂಕದ ಎಚ್ಚರದ ಸಂಗ್ರಹದ ನಿರೂಪಣೆ ಇರಬಾರದಿತ್ತೆ ಎಂಬ ಸಂಚಾರಿ ಭಾವ ಹಾಯುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ, ಅಶ್ವಾರೋಹಿಯ ಹಿಡಿತ ತಪ್ಪಿದರೂ, ಕವಿಯ ಹಿಡಿತ ಕಥೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಎಡವಿಲ್ಲ.

ಕಾವ್ಯದ ಆರಂಭದ ಒಂಬತ್ತು ಆಶ್ವಾಸಗಳು ಕೇವಲ ಒಂದು ಆಶ್ವಾಸಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗುವ ಮಿತವಸ್ತುವೆನ್ನಿಸಿ, ಈ ಭಾಗದ ಮತ್ತು ಇದರ ಅನಂತರದ ಕಥೆ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಮುಂದೆ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಪರಿಸರದ ಉಪಮೆ ತೆಗೆದು ಹೇಳುವದಾದರೆ, ಚಲನಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಜತ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ಅಭಿನಯವಾಗುವ ದೃಶ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಜೀವಂತ ಅನುಭವ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮಟ್ಟದ ತಾದಾತ್ಮ್ಯ ದಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಅವನ ಮೂರೂ ಕನ್ನಡ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಹಲವು ಇಂಥ ತನಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕಥಾಪ್ರಿಯರು ದೃಶ್ಯಾತ್ಮಕ ಅನುಭವವನ್ನು ಶ್ರವ್ಯಾತ್ಮಕ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಆಸ್ವಾದಿಸಬಹುದು. ಶಿವ ಲೀಲಾವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಶಬರನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕೇಳುಗರ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಕಡೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ :

> ಜಡೆಗಳ ಬಂಬಲೇ ತಲೆದಳಿರ್ ಫಣಿ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಳ್ಳಿ ತಾಳ್ದ ಬಾನ್
> ಗಡಲದು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಗಱಿವೂ ಗಜಿ಼ ತೆಳ್ವಱಿಬಗ್ಗ ಸಮ್ಮದೊ
> ಳ್ಪುಡೆ ಪೊಸಚಲ್ಲಣಂ ಕರಿಯ ಕುಪ್ಪಸಮಾನೆಯ ಕೃತ್ತಿಯಂಗದೊಳ್
> ತೊಡೆದ ವಿಭೂತಿಯುದ್ಗಮಪರಾಗ ವಿಲೇಪನ ಮಗ್ನಿಲೋಚನಂ ॥

ಅದರ ಜೊತೆಗೇ ವಾಗರ್ಥದಂತೆ ಸಂಪೃಕ್ತರಾಗಿ ಬಂದ ಪಾರ್ವತಿ ಶಬರಿತಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡ ಚಿತ್ರ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ :

> ತಳಿರುಡೆ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಪೂಸಮುತ್ತಿನ ಹಾರಮೆ ತಾರಕಾಳಿ ತ
> ಳ್ತಳಿರುಚಿ ಕಾಯಕಾಂತಿ ಕಡುಗಲೆಲೆ ಮೂಗುತಿ ಮುತ್ತು ಶುಕ್ರಮಂ ।

ಡಳಮುಮರ್ಪ್ಪೆ ಭಿಲ್ಲಿಯ ವಿಳಾಸಮನಾಳ್ದಿಸೆದಂದು ಸರ್ವಮುಂ
ಗಳೆ ನಿಜಕಾಳರಾತ್ರಿ ಪೆಸರಂ ಮಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕಮಂ ತಿಗಟ್ಟಿದಳ್ ॥

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜಶೇಖರವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ (5-24) ಬರುವ ಬೇಡನ ವರ್ಣನೆಯೊಡನೆ ಇವನ್ನೂ ತೂಗಿ ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿಯ ಸೊಗಸನ್ನೂ ಚಪ್ಪರಿಸಬಹುದು.

ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಗಳ ಸುಳಿಗಳನ್ನೂ ಕವಿ ಆಳವಾಗಿ ಅರಿತು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಥೆ ಪೇಲವ ಇಲ್ಲವೇ ಸಪ್ಪೆ ವರದಿಯಾಗಿ ಸಾಗದೆ ಈತನ ಕಥೆಯು ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ರಕ್ತಮಾಂಸ ಮಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಉಸಿರಾಡುವ ಪಾತ್ರಗಳ ಕುಟುಂಬ ಚಿತ್ರಣವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಭಕ್ತ-ಭಗವಂತ, ರಾಜ-ಮಂತ್ರಿ, ತಂದೆ-ಮಗ, ತಾಯಿ-ಮಗ, ರಾಜ-ಪ್ರಜೆ, ಗೆಳೆಯರ ಗೆಳೆತನ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಭಾವಗಳ, ಸಂಬಂಧಗಳ ಸಂಗಮದಿಂದ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ ವರ್ತುಲವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಭಾವಾವಳಿಯ ಪ್ರಭಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಪ್ರಜಾವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳ ತಕ್ಕಡಿಯ ತೂಗಾಟ ನವೀನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಕೇಂದ್ರದ ಸುತ್ತ ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಪತಿಭಕ್ತಿಗಳು ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿವೆ. ಈ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ ಆತ್ಮೀಯ ಪರಿವೇಶ ಈ ಕವಿಯ ಸ್ವೋಪಜ್ಞ ಸ್ಪರ್ಶ. ಇಂಥ ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಆಕರ್ಷಕ ರಸಮಯ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥೆಗಾರನ ಕಾಣ್ಕೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹವು. ಸ್ವಪ್ರತಿಭೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ತೆಗೆದ ಕಥಾಕುಂಚದ ಬೀಸಿನಿಂದ ಕಾವ್ಯಗಳು ಕಲಾಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಥೆ ರಂಜಕವಾಗಲು, ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು, ಹೃದ್ಯವಾಗಲು ಅಗತ್ಯವಾದ (ಕಾವ್ಯಪಾಕ) ಪರಿಕರಗಳೇನೆಂಬುದು ಕಥೆಗಾರ ಷಡಕ್ಷರಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕ. ಆತ ಕಥಾತ್ಮಕ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಒಲಿದುದರಿಂದ ಶೈಲಿ ವರ್ಣನಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಾವ್ಯ ಒಂದು ಸಲಿಲವಾಗಿ, ಕಥಾವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತ ಕಂದಗಳ ಮಿತಿಯಲ್ಲೇ ಆತ ತನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನ ಛಂದಸ್ಸಾದ ಷಟ್ಪದಿ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳ ಗತಿಯನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕಾವ್ಯಲಯ ಲಲಿತವಾಗಿ ಕದಳೀಪಾಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಥೆ ಗೆಲ್ಲಲು, ಮತ್ತು ಜನಮನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಬೇಕಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಕವಿ ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತ ಭಕ್ತಿ ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯನೆಂಬ ಸತ್ಯಾಂಶವ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಪದ್ಯವಿದು :

ಪೂಜಿಪಮೆಯ್ಯಮೇಷವಿರವೇ
ತೆಜಿನಾದೊಡಮೇನೋ ಮಾನಸಾಬ್ಜಾಂತರದೊಳ್ ।
ಕಜಿ ಗೊರಲನಂಘ್ರಿದಳೆದ
ಟ್ಕಜಿಸೊಳಾಂ ಜಾನಿಸಿ ಮಹೇಶನಂ ಮೆಚ್ಚಿಸುವೆಂ ॥

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದ ಈ ಪದ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನೂ ಮನೋದೃಢತೆಯನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಸುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರ ಇಂಥ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಹೃದಯರೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಸಂವಹನಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಸೋತ ಜೀವದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸದ ತರಂಗಗಳನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವಿದು. ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ—ಜಿನಧರ್ಮ ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡ ಜೈನ ಚಂಪೂಪುರಾಣಗಳಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮದ ಕವಚ ತೊಟ್ಟ ಶಿವ ಧರ್ಮ ಇದೆ. ತಾನು ಸೆಣಸಿದ ಶಬರನೇ ಶಿವನೆಂಬ ಸತ್ಯಾಂಶ ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಅರ್ಜುನನ ಚಿತ್ತಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುವ ಪದ್ಯ :

> ಪಡಿದೆಱೆದಂತೆ ಪಾಱಿತೆರ್ದೆ ಪವ್ವನೆ ಜುಮ್ಮನೆ ಮೆಯ್ನವಿರ್ ಪೊದ
> ೞ್ದುಡಿವಿಱಿದತ್ತು ಘರ್ಮಜಲಮುಣ್ಮಿದುದಂಗದೊಳಾಗ್ರಹ ಗ್ರಹಂ ।
> ಕಡೆದೊಲಗಿತ್ತು ಕೌತುಕರಸಂ ಬಗೆಗುರ್ವಿದುದುಸ್ತ್ರಮಂ ಮಡ
> ಲ್ತಡರ್ದುದು ಭೀತಿ ಬೇರ್ವರಿದುದೇೞ್ಗೆಯನಾಳ್ದುದು ರಾಗ ಸಂಪದಂ ॥

ಭಾವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕುಣಿಯುವ, ತಾಳ ಹಾಕುವ ಭಾಷೆಯ ಛಾಯೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಕಾರಣ ಅದು ಪಾತ್ರ ಪ್ರಧಾನ ಕಾವ್ಯ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಘಟನಾ ಪ್ರಧಾನ ಕಾವ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಥೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯೆಲ್ಲ ಇರುವುದು ಶಬರಾರ್ಜುನರ ಕಲಹದಲ್ಲಿ ಆಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಕ್ರಿಯೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ: ನಾಟಕೀಯ ಪ್ರತಿಭೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗಿದೆ. ಕಥಾಂಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ.

ವೀರ, ಕರುಣ, ಶೃಂಗಾರ ಇವು ಮೂರು ಬಹುಬೇಗ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹೃದಯ ಮಿಡಿಯುವ ರಸಗಳು. ಈ ಕವಿ ಈ ಮೂರೂ ರಸಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಥೆ ಹೆಣೆಯುತ್ತಾನೆ. ನೇಮಿಚಂದ್ರನೊಡನೆ ಹುರುಡಿಸುವ ಭರದಲ್ಲೆ ಶೃಂಗಾರದ ಕಟ್ಟಲೆಯೂ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಶಬರಶಂಕರ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಂತೂ ಶೃಂಗಾರದ ದಾಸನಾಗಿ ಮುಗ್ಗುರಿಸಿ ಆಭಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಜುನನ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿಸ್ತೇಜರಾದ ಯತಿತಂಡ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾ, ಇಂದ್ರ ಕೀಲ ನಗರದ ಬಣ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಖಚರ ದಂಪತಿಗಳ ಪ್ರಣಯ ವಿಲಾಸ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಮರಶಸ್ತ್ರ ಸದನ ಸದೃಶಕಾಸಾರ, ಕಾಮುಕನಂತಿರೆ ಸುಳಿವ ಮಂದಮಾರುತ, ಮಲಯಜವಿಲಿಪ್ತ ಕುಚ ಕುಂಭದಂತೆ ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳ—ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾಗಿ ಋಷಿವಾಣಿ ಮೊಳಗುತ್ತದೆ. ಋಷಿ ನಡೆಗೆ ಈ ರಸಿಕನುಡಿ ಸಂಗಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥೆಗಾರನೂ ಔಚಿತ್ಯ ತಪ್ಪಿದಾಗ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೇಗೆ ಸೋಲುತ್ತಾನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಲೇಸಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತ. ಶಬರಶಂಕರ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರದಲ್ಲಿ ಸೋತರೂ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಸಾವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಶಬರವೇಷಿಯಾದ, ಶಿವನ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಕಿರುಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಶೃಂಗಾರವನ್ನು ತರುವ ಚಪಲದಿಂದ ಸೋತಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಸತ್ಯೇಂದ್ರಚೋಳನರ್ಧಾಂಗಿ

ಅಮೃತಮತಿಯ ಚೆಲುವನ್ನು ಕಂಡರಿಸುವಾಗ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಅದರಾಚೆಗಿನ ಆರು ಆಶ್ವಾಸಗಳವರೆಗೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಪಂಪ, ಅರ್ಜುನನನ್ನು ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಾಗ ಊರ ಚೆಲುವೆಲ್ಲ ಮೈಗಣ್ಣಾಗಿ ಕಂಡ ಪರಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಸೊಗಸಾದ (ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸದ) ಭಾಗ ದಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಷಡಕ್ಷರದೇವ, ರಾಜಶೇಖರನನ್ನು ಸಿಂಹಳೇಂದ್ರ ರಾಜವೀಧಿಯೊಳೋಜೆಮಿಗೆ ನಡೆದಿದಿರ್ಗೊಂಡುದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ನೆಲೆ ವಾಡಂಗಳ ನೆಲೆನೆಲೆಯೊಳಗೆ ನೆರೆನೆರೆದು ನಿಂತ ನೀರೆಯರು ರಾಜಶೇಖರನನ್ನು ನೋಡುವ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲೂ ಪಂಪನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಅನುಸರಿಸದೆ, ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕವಿ ಸಮಯಗಳಿಗೆ ಜೋತುಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಂಥ ಹತ್ತು ಕುಂದು ಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಬಹುದು. ಕಥೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುಂದೆ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಉತ್ತರ ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕವಾಗಿರದು. ಕಥೆಯನ್ನು ರಂಜಕವನ್ನಾಗಿಸಲು ನೂರು ದಾರಿ ಗಳಿವೆ. ಹೇಳುವ ವಿಷಯವನ್ನು ನೂರ್ಮಡಿಸಿ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸಿ ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳುಗರಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪರಿಣಾಮ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದೇ ಒಟ್ಟು ಆಶಯ.

ಇದು ಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರನಸ್ತ್ರಮಿದು ದರ್ಪಕನಾರ್ಪು ಮನೋಜನೋಜೆ ನೋ
ಡಿದು ನನೆವಿಲ್ಲ ಬಲ್ಲಹನ ಚೆಲ್ವಿದು ಕಾಮನ ಜೀವರತ್ನಮಿಂ
ತಿದು ರತಿಕಾಂತನಾಂತ ಪೊಸಕೂರಸಿ ತಾನಿದು ಮಾರವೀರನ
ಗ್ಗದ ಸದಲಂಕೃತಿಧ್ವಜಮಿದೆಂದೆನಿಸಿರ್ದುದು ರೂಪು ನೀರೆಯಾ ॥

ಎಂಬ ಒಂದಂ ಪದ್ಯ ಸಾಕೆಂದೆನಿಸಬಹುದು ಹಿತಮಿತ ಪ್ರಿಯ ಪಂಡಿತ ಮಂಡಳಿಗೆ. ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಕಡೆಯ ಹೊರಟ ಕಥೆಗಾರನಿಗೆ ಇದಿಷ್ಟೇ ಸಾಲದು. ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾಲಂಕಾರಗಳ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಾಗಲೇ ಅವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಹನ್ನೆರಡು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚೆಲುವಿನ ಪರಿಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಕೋನದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆ:

ಅಂದುಗೆಯ ಕಳನಿನಾದದೊ
ಳೊಂದಿದ ಸುಂದರಿಯ ಮಂದಗತಿಯತಿಶಯಮಂ ।
ಕುಂದದೆ ಮಾಡೆಂದಜನಂ
ಬಂದೀಗಳ್ ಪೊತ್ತು ಸೇವಿಪುದು ಕಳಹಂಸಂ ॥
ತರಳೆಯ ತ್ರಿವಳಿಯ ಪೋಲ್ವೆಯ
ತರಂಗಮಂ ಪಡೆವೆನೆಂದು ಸುರನದಿ ಪುಲವಂ ।
ತೆರೆಗಳನೆ ಪದೆದು ಪಡೆಯದೆ
ಸರಿದೆರೆಯಂ ಮಾಂಜಿ ಮಗುಳ್ದು ಪಡೆದಪುದಿನ್ನುಂ ॥

ಈ ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೆರಡೂ ಪದ್ಯಗಳು ವಾಙ್ಮಯ ವಿಹಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೊಸವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗಾಗಿ ಕಥೆಗಾರ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಷಡಕ್ಷರ ದೇವ ಅಂಥವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಇವನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ನವೀ ಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ ಕವಿ ಈ ಮಾಮೂಲಿನ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ವೀರರಸವನ್ನು ಶಬರಶಂಕರ ವಿಲಾಸದಲ್ಲೂ, ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸದಲ್ಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲೆ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯದಲ್ಲೂ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಕರುಣರಸವನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತಿರುಕೊಳವಿನಾಚಿಯ ಪ್ರಲಾಪ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸದ ಹೃದಯ. ಈ ಹೃದಯ ಸ್ಪರ್ಶಿಯಾದ ಕೇಂದ್ರದ ಸುತ್ತ ಕಾವ್ಯದ, ಕಥೆಯ ಕಮಾನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕರುಣರಸ ಓದುಗರ ಕರುಳು ತಟ್ಟಿ ಹೃದಯ ಮುಟ್ಟಿ ರಸಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಕುದುರೆ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೂಸು ಶಂಕರ ಹರಣಹೋಗಿ ಹೊಸೆದ ಹೂವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಡೆದಬ್ಬೆ ಪಡೆದ ಕಂದನಿಗಾಗಿ ಹಲುಬುವ ಪ್ರಸಂಗ. ಕಂದನ್ನ ನೆನೆನೆನೆದು ತಾಯ್ಗರುಳು ಹಾಗೂ ಮನದಳಲು ಕಟ್ಟು ಹರಿದ ಪಂಜಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಹೃದಯ ವಿದ್ರಾವಕ ಪ್ರಸಂಗ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಲ್ಲ. ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮತಿಯ ಪ್ರಲಾಪ, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮನ್ಯು ಸತ್ತಾಗಿನ ಪ್ರಲಾಪ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ಈ ಕವಿಯ ಕಥನಶಕ್ತಿಯ ಪರಮಾವಧಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಡುಗಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಉದಾಹರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ—ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕಳಾಹೀನ ಎಲುಬಿನ ಹಂದರಗಳಾಗಿವೆ, ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಅದಕ್ಕೆ ಕಥೆಯ ಜೀವ ತುಂಬಿದ್ದಾನೆ—ಎಂಬರ್ಥದ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡಲು ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಒದಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಷಡಕ್ಷರ ದೇವನಲ್ಲೇ ಅನ್ಯತ್ರ ವರ್ಣನೆಗಳು ಅತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಸಾವಯವ ಸಮಗ್ರೀಕರಣದ ಸಾಫಲ್ಯವಿದೆ. ಅಯ್ದುವರ್ಷದ ಮಗುವಿನ ತಲೆ ತುರಂಗಗೊರಸಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ನೆರೆದ ಪುರಜನ ರುಂಡ—ಮುಂಡಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅಕಟಕಟಾ ಎಂದು ನೊಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬಲ್ಲಿಂದ ಕಾವೇರಿದ ಕಾವ್ಯ ಕಾವೇರಿ ಕಾವ್ಯಾಂತದವರೆಗೆ ಉಸಿರಾಡಲವ ಕಾಶವಾಗದಂತೆ ಘಟನಾವಳಿಗಳಿಗೆಡೆಗೊಡುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಾರ ಷಡಕ್ಷರಿ ಇಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನೇ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಪಂಪಾದಿ ಚಂಪೂ ಕವಿಗಳ ಸಾರ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಬೆಡಗು ಇಲ್ಲಿ ಬಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲೆ ಸುಕುಮಾರಶಂಕರ ಕುಮಾರಕ ಬಾರ ಮದೀಯ ಲೋಚನೋತ್ಪಳರಜನೀಶ......ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುವ ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮಗನನ್ನು ಕೂಗುವ

ಕರೆಯೇ ಅನುರಣಿತವಾಗುತ್ತದೆ: ಸುಕುಮಾರ ಕುಮಾರಬಾರ—ಎಂಬುದಂತೂ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಕುಡಿ.

ಕರಿಗಳ ಕಾಲ್ಗೊಳಗಾದನೊ
ವರೂಥ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಸಿಲ್ಕಿದನೊ ಹಯ ಚಂಚತ್
ಖುರಹತಿಯಿಂದಳಿದನೊ ಶಂ
ಕರನಕಟಕಟೆಂದು ಬಗೆದು ಬಾಯ್ವಿಡುತಿರ್ದಳ್ ॥

ಕಣ್ಣಾರಿಯದೊಡಂ ಕರುಳರಿಯದೆ ಎಂಬ ಗಾದೆ ಮಾತಿಗೆ ಇದು ನಿದರ್ಶನ. ಬಾಹ್ಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿರದಿದ್ದರೂ ಅಂತರಂಗ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪರೋಕ್ಷ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕುದುರೆಯ ಗೊರಸಿನೇಟಿನಿಂದ ಅಳಿದನೊ ಎಂಬ ಇಲ್ಲಿನ ಮಾತು 'ಸಾಫೋಕ್ಲಿಸ್‌ಐರನಿ'ಯ ಮಾದರಿಯದು. ನಡೆದ ದುರಂತ ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿದಿರುವ ಓದುಗರಿಗೆ ತಿರುಕೊಳವಿನಾಚಿಯ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದ ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ನುಡಿ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪ್ರಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ತನುಭವನೆಲ್ಲಿದ ನೆಲ್ಲಿದ
ನಿನಿಪಾತಿನ ನೀರನೆಲ್ಲಿದಂ ಮೆಲ್ಪಗೆಯಿಂ
ಪಿಸ ಸೊಬಗನೆಲ್ಲಿದಂ ಚೆ
ಲ್ವಿನ ಕಣಿಯೆಲ್ಲಿದನೊ ಮನ್ಮನೋಂಬುಜಹಂಸಂ ॥

ಎಂಬಲ್ಲಿನ ಪರಿಣಾಮವೂ ಅಷ್ಟೆ: ಮಾತೃ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದ ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯ ಕೆನೆಗಟ್ಟಿದೆ. ಮಾಂಸದ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿಬಿದ್ದ ಮುದ್ದು ಮಗುವನ್ನು ಕಂಡಾದಮೇಲೆ ಬರುವ—

ಎಳಗಿಳಿಯಂ ಕೊರಲ್ ಮುರಿದು ಪೋದಿದರಾರ್ ಮರಿಯಂಚೆಯಂ ಭಯಂ
ಗೊಳಿಸುತೆರಂಕೆಯಂ ಪರಿದು ಪೊಯ್ವವರಾರ್ ಮೃಗಶಾಬಮಂ ಕರಂ
ಮುಳಿದು ಶಿರೋಧಿಯಂ ಕೆಡೆಯಲೆಚ್ಚವರಾರ್ ಬಿಸನಾಳಕಾಂಡಕೋ
ಮಳತರ ಕಂಠಮಂ ಕಡಿದುರುಳ್ಚಿದರಾರ್ ಸುಕುಮಾರ ಶೇಖರಾ ॥

—ಇಲ್ಲಿನ ಉಪಮಾನ ಉಪಮೇಯಗಳ ಪುದುವಾಳ್ತನ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಭಾಗವೂ ಇದೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯೋ ಭಾವಪರವಶಗೊಳಿಸುವಂತಹದು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಥೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕೌಶಲ್ಯವೂ ಉನ್ನತವಾಗಿದೆ. ಪಂಪರನ್ನರ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಕಥೆಗೆ ವ್ಯಥೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾ ಮಗನೆ ಹಾ ಮನೋಜ್ಞನೆ, ಎಲ್ಲಿಯ ಹಯಮೆಲ್ಲಿಯನೃಪ..., ಸರಿವರೆಯದ ಮಕ್ಕಳ್ ಶಂಕರನೆಲ್ಲಿದ..., ದುಃಖಮನಾರಂಟೆನಗಕಟ..., —ಎಂಬ ಕಂದಗಳು ದುಃಖಾರ್ತರ ಕಂದಲ್ಗಳಂತೆ ಬೇರು ಬಿಡುತ್ತವೆ.ಮಗನ ಗುಣಾವಳಿಯನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ—

ಮಗನೆ ನೀನಿಂತಳಿಯೆ ಸೈರಿಪೆನೆಂತೋ ಪೇಳೈಶಂಕರಾ
ಸುಗುಣನಿಧಿ ನೀನೆನ್ನ ಮೊರೆಗಳನೊರ್ಮೆ ಕೇಳೈಶಂಕರಾ

....

ಎಂತು ಮರೆವೆನೋ ಸವಿಯನಾಲಿಡುವಮದ್ದುರ್ ನಗೆಯುಂ ಶಂಕರಾ
ಕಾಂತಿ ಶೋಭಿಸಿ ಮುದ್ದುವೀರುವ ಮೊಗದ ಬಗೆಯುಂ ಶಂಕರಾ
ಝಣಝಣೆಸಿ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ ಕರತಳ ತಾಳರವಕೆ ಶಂಕರಾ
ಕುಣಿವ ನಿನ್ನಯ ಬಿನದವೊಪ್ಪುಗುಮೆನ್ನಮನಕೆ ಶಂಕರಾ

—ಮುಂತಾಗಿ ಸಾಗುವ ರಗಳೆ ಶೋಕರಗಳೆಯಾಗಿ ಅಳಲನ್ನು ಜಿನುಗಿಸುತ್ತಾ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಓದುಗರ ಮೇಲೆ ಇದು ಎಂಥ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯವೂ ಷಡಕ್ಷರಿ ಉತ್ತಮ ಕತೆಗಾರನೆಂದು ಸಾರುತ್ತದೆ. ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ ಮಂಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಆಳಿದವರ, ಬಾಳಿದವರ ಅಂಗಳ. ಅದು ಜೈನಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಲವು ಕಥೆಗಳ ಗೊಂಚಲಿನಂತೆ. ಜೈನಪುರಾಣಗಳಂತೆ ಇದೂ ಒಂದು ವೀರಶೈವಪುರಾಣವೇ. ಅದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಜೈನಪುರಾಣಗಳ ಭವಾವಳಿಗಳ ಜೈನಾಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭವಾವಳಿಗಳಲ್ಲಾದರೂ ತೋರುವ ಸಿಕ್ಕುಗೋಜುಗಳು ಇಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣರ ಕಥೆಗಳು ತನಿತನಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಥಾ ಪುಷ್ಪಗಳೂ ಕೇವಲ ಶಿವಾರ್ಪಣೆಗೆಂದು ಕೋದಮಾಲೆ, ಶಿವಮಾಲೆ ; ಈ ಮಾಲೆಯ ಬಡಿಸೊಗಸು ಕಥಾಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಎಂಬತ್ತು ಜನ ಶಿವಶರಣರ ಕಥೆಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಭಕ್ತಿಯ ನವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಸಾಣ್ಯದ ಮುಖಗಳು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಭಾವದ ವ್ಯಷ್ಟಿದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಇದರಿಂದ ಕಥೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರ ವೈವಿಧ್ಯ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಬೇಡರಕಣ್ಣಪ್ಪ, ಕೋಳೂರು ಕೊಡಗೂಸಿನಂಥ ಮುಗ್ಧರ ಕಥೆಗಳಿವೆ ; ಓಹಿಲಾರ್ಯ, ಸುರಗಿ ಚೌಡಯ್ಯ, ದೀಪದ ಕಲಿಯಾರರಂಥ ಉಗ್ರ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಶರಣರ ಕಥೆಗಳಿವೆ ; ಎಲೇಶ್ವರ ಕೇತಯ್ಯ ; ಮಲ್ಲಶೆಟ್ಟಿ ಮುಂತಾದ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠರ ಕಥೆಗಳಿವೆ ; ಸಿದ್ಧರಾಮ, ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯ, ಮೇದಾರ ಕೇತಯ್ಯಾದಿಕಾಯಕ ಯೋಗಿಗಳ ಕಥೆಗಳಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸಿದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ವಿಹಂಗಮ ನೋಟವೇ ಆಗುತ್ತದೆ : ವೀರ ಮಹೇಶ್ವರರು, ಕ್ರಾಂತಿಪುರುಷರು, ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಕೈಲಾಸ ಕ್ಕೊಯ್ದು ಭೂಕೈಲಾಸವೆಸಗಿದವರು, ಕಾಮ (ಸ್ಮರ) ತತ್ವದ ಮೂಲಕ (ಶಿವ) ಪರತತ್ವದ ತುದಿಮುಟ್ಟಿದವರು, ಅರ್ಪಿತರು, ಸಂಗವರ್ಜಿತರು ಹೀಗೆ ನಾನಾ ಶೀಲ ಸ್ವಭಾವದೆರಕದ

ಪಾತ್ರಗಳು ಕವಿಯು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಸಜೀವ ಪುತ್ಥಳಿಗಳು. ಮಹತ್ತರವಾದ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಬಾಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ, ವ್ಯಕ್ತಿಜೀವನದ ಉದಾತ್ತತೆಯ ತರತಮ ಭಾವಲಹರಿ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಭಕ್ತರ ಜೀವನ ಪರಿಶುದ್ಧಿ ಕಥಾರೂಪವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವಾಗಿದೆ.

ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಕಥನ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ಅವನ ದೋಷ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಕುರುಡಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಈ ಕವಿಯು ಚಂಪೂ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ತೆಕ್ಕೆ ಬೀಳದೆ ಷಟ್ಪದಿ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಥೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾಸುಬೀಸು ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿತ್ತು. ಚಂಪೂವಿನ ಬಿಗಿಯಾದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈತನ ಕಥೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಹರಣವಾಗಿರುವಂತೆ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಕಂಡಿದೆ. ಪಾತ್ರಗಳು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ, ವಿವರಣೆ ಅಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ-ಕಲೆ ಸೋತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದೂ ಒಂದು ಕಾರಣ. ಮತ್ತು ಕಥೆಯ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಚುರುಕು ಸಾಲದು. ಹಲವು ಸಲ ಔಚಿತ್ಯ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಗೆ ಲಂಗುಲಗಾಮು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲಿಗೆ ಉದ್ದ, ಬಾಯಿ ಜೋರು, ಸಂಗ್ರಹ ಗುಣದಲ್ಲೆ ಶೈಥಿಲ್ಯವಿದೆ—ಹೀಗೆ ಈ ಪಟ್ಟಿ ಲಂಬವಾಗುವುದಕ್ಕವಕಾಶವಿದೆ.

ಹಾಗೆಂದು ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕಥನ ಕೌಶಲವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಖಂಡವಾದ ಪರಿಭಾವನೆಗೆ ಮ್ಲಾನವಾಗಿ ಕಂಡರೂ, ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾದ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೈದೋರಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಚನ್ನಪ್ಪ ಎರೇಸೀಮೆ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ

ಅನುವಾದದ ಯೋಜನೆ

ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಸಂಪತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಈಗಿನ ಕನ್ನಡ ಜನತೆ ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕಠಿಣವಾಗಿ ತೋರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದವರು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಬಿ.ಎ. ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ಇಟ್ಟಾಗ ಲಂತೂ ಮೂಲ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭಾವ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಹರಿಸಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿತು. ಆರಿಸಿದ ಹಳಗನ್ನಡ ಹಾಗೂ ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿ ಆ ಅನುವಾದದೊಡನೆ ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರ ತರುವುದು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯಪಡೆದು ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಇವು ಆ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು. ಅಲ್ಲದೆ,

1. ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನಪೀಠದವರು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದವರು, ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಪರಿಷತ್ತಿನ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಲು ಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಷತ್ತು ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

2. ಆಗತ್ಯಕಂಡರೆ ಮೂಲವನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ಅನುವಾದವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳ ತಕ್ಕದ್ದು.

3. ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಹಳಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಹಳಗನ್ನಡ : ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ, ಆದಿಪುರಾಣ, ಗದಾಯುದ್ಧ, ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣ (1. ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ 2. ನೇಮಿಚಂದ್ರ), ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ, ಅನಂತನಾಥ ಪುರಾಣ, ಧರ್ಮಾಮೃತ, ಕಾದಂಬರಿ, ಪಂಚತಂತ್ರ, ನಳಚಂಪು, ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ, ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ, ಜಗನ್ನಾಥ ವಿಜಯ, ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವ, ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ, ಹರಿಹರನ

ರಗಳೆಗಳು, ಕೆಳದಿನೃಪ ವಿಜಯ, ದಮಯಂತೀ ಸ್ವಯಂವರ, ಶಾಂತಿಪುರಾಣ, ಚಂದ್ರ ಪ್ರಭ ಪುರಾಣಂ, ಉದ್ಭಟಕಾವ್ಯಂ, ಕುಸುಮಾವಳಿ ಕಾವ್ಯ, ಅಭಿನವ ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆ, ಮಲ್ಲಿನಾಥ ಪುರಾಣ, ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸ, ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ವಂಶಾವಳಿ, ದಿವ್ಯ ಸೂರಿಚರಿತೆ.

ನಡುಗನ್ನಡ: ಸಿದ್ಧರಾಮ ಚರಿತ್ರ, ಬಸವಪುರಾಣ, ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ, ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ, ರಾಮನಾಥ ಚರಿತೆ, ಭರತೇಶ ವೈಭವ, ಅನುಭವಾಮೃತ, ಗೀತ ಗೋಪಾಲ, ಹದಿಬದೆಯ ಧರ್ಮ, ನಳಚರಿತ್ರೆ, ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣ, ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ, ಭಾಗವತ, ಹರಿಕಥಾಮೃತಸಾರ, ಭಿಕ್ಷಾಟನ ಚರಿತ, ಮೋಹನ ತರಂಗಿಣಿ.

(ಅ) ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಅನುವಾದಕನಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಅನುವಾದಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಇಬ್ಬರು, ಮೂವರು ಅನುವಾದಕರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬಹುದು.

(ಆ) ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆ ಇರಬೇಕು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಚ್ಛಿನ್ನತೆ ಕಾಣ ಬಾರದು. ಕಥೆಯಂತೆ ಓದಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು.

(ಇ) ಅನುವಾದವು ಆಧುನಿಕರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗುವ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು.

(ಈ) ಭಾಷೆಯು ಸರಳವಾಗಿಯೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಅನುವಾದವು ಮೂಲದಿಂದ ದೂರ ಹೋಗಬಾರದು ಮತ್ತು ಮೂಲವನ್ನು ಬಿಡಲೂಬಾರದು.

(ಉ) ಇದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳ ಅನುವಾದವಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷಯದ ಗಂಭೀರತೆ ಪವಿತ್ರತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಭಾಷೆಯು ಲಲಿತ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

(ಊ) ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅನುವಾದಕನೂ ತಾನು ಅನುವಾದಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉಪೋದ್ಘಾತ, ಶಬ್ದಾರ್ಥಕೋಶ ಅನುಬಂಧಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕವಿಯ ದೇಶ ಕಾಲಾದಿ ಪರಿಚಯ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾವ್ಯದ ವಿಮರ್ಶೆ ಮುಂತಾದುವು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ನ್ಯಾಯಗಳು, ಗಾದೆಗಳು, ಪೂರ್ವಕತೆಗಳು ಮುಂತಾದುವುಗಳ ವಿವರಣೆ ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ವಿವರಣೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಆಯಾ ಪುಟದ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು.

(ಋ) ಅನುವಾದಕನು ಮೂಲ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಾಠವನ್ನೂ ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ ಅನುವಾದವನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು.

(ಊ) ಉಪೋದ್ಘಾತದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಕನು ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ವಿಷಯವೇನನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಕೂಡದು.

(ಎ) ಯಾವೊಬ್ಬ ಅನುವಾದಕನ ಅನುವಾದಕಾರ್ಯ ಮಂಡಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಕಂಡುಬಾರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅನುವಾದಕನು ತಾನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಅನುವಾದಕ ಮಂಡಳಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಅನುವಾದಕ ಮತ್ತು ಅನುವಾದಕ ಮಂಡಳಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಧ್ಯೆ ಉದ್ಭವಿಸಬಹುದಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಪರಿಹರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

(ಏ) ನಿಯಮದಂತೆ ಗ್ರಂಥದ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಅದನ್ನು ಅನುವಾದಕರಿಂದ ಪಡೆದು ತಮ್ಮ ಸಲಹೆಯೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು.

4. ಹೀಗೆ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಯುಕ್ತ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಸಭೆ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಂಡು, ಸಂಭಾವನೆ ಗ್ರಂಥದ ಪರಿಮಾಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಲ್ಲಬೇಕೆಂಬುದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಗ್ರಂಥದ 400 ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಘಟಕವೆಂದೂ ಒಂದು ಘಟಕಕ್ಕೆ 2 ರೂ. ನಂತೆ ಸಂಭಾವನೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಅನುವಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಅನುವಾದಕರಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಸಂಭಾವನೆಯ ಶೇಕಡ 15 ರಷ್ಟನ್ನು ಸಂಭಾವನೆಯಾಗಿ ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ ಸಭೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿತು. ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲಪಾಠ ಪರಿಷ್ಕಾರ, ಮುನ್ನುಡಿ, ಉಪೋದ್ಘಾತ, ಶೋಧನೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸತಕ್ಕದ್ದೆಂದೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

5. ಅನುವಾದಕರಿಗೆ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ ಸಂದಾಯವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಗ್ರಂಥದ ಪೂರ್ಣ ಹಕ್ಕು ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಅನುವಾದಕರಿಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು, ಅನುವಾದಕ ಮಂಡಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಎರಡು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ತೀರ್ಮಾನದಂತೆ ಅನುವಾದಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಪರಿಷತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಕ ಮಂಡಲಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅನುವಾದ

ಕಾರ್ಯ ಎರಡು ಕಡೆಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ, ಈಚೆಗೆ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲೂ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅನುವಾದ ಮಂಡಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅನುವಾದಕ ಮಂಡಳಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಅನುವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಕನ್ನಡ ಜನತೆಗೆ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯು ಸರ್ಕಾರದ ನೆರವಿನಿಂದ ಕೈಗೊಡಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಲು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ
ಅಧ್ಯಕ್ಷ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಕೆಲವೇ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿತು. ಆದರೆ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಅಮೂಲ್ಯದವೂ ಅಪೂರ್ವದವೂ ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತದವೂ ಆಗಿವೆ. 1969 ರಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಯೋಜನಾ ಬದ್ಧವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ತ್ರೈವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ 100 ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ 150 ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಹೊರತರಲು ಆಲೋಚಿಸಿತು. ಅದರಂತೆ ತ್ರೈವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿನ 100 ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ 141 ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಉಳಿದವು ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ.

ಪರಿಷತ್ತು ಈಗ ಎರಡನೆಯ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲೂ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಆಯಾಮಗಳನ್ನೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಅದೆಂದರೆ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಒಂದು ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣಾ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವಾಗ ಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆಯಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರಾದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

24–7–78 ರಿಂದ ಹೊಸ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಈ ಸಮಿತಿಯ ಸಲಹೆ ಸಹಕಾರಗಳಿಂದ ಇಂದಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೊರಬರುತ್ತಿವೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗದ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಭಾಷಾಂತರದ ಕೃತಿಗಳು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕಲೆ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ನಿಘಂಟುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡ ಜನತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಜನತೆಯ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವಂತೆ ವೈಚಾರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷತ್ತು ಜನತೆಗೆ

ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಧ್ಯೇಯ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದವರು ಉದಾರ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಷತ್ತು ಈಗ ತನ್ನ ಎರಡನೆಯ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಧ್ಯೇಯ ಧೋರಣೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಹೊರತರಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನನಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು, ಲೇಖಕರು, ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ — ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆ ಲಾಭವನ್ನು ಅವರು ಪಡೆದು ನಾಡುನುಡಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲುದಾರರಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಚನ್ನಪ್ಪ ಎರೇಸೀಮೆ ಅವರು ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಕವಿಯ ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯ
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಬಿನ್ನಹ

ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಅನುವಾದ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವ "ಬಸವ ರಾಜ ವಿಜಯ" ವು ಓದುಗರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಒದಗಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಷಡಕ್ಷರ ಕವಿಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಟೀಕಾಗ್ರಂಥಗಳ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅನುವಾದಕ್ಕೆ ಅದರದೇ ಆದ ಇತಿಮಿತಿಯಿದ್ದರೂ, ಓದುಗರ ಸೌಕರ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಅನುವಾದ ಮಾಲೆಯ ನೀತಿ. ಶ್ರೀ ಎರೇಸೀಮೆ ಚನ್ನಪ್ಪನವರು ಈಗಾಗಲೆ ಷಡಕ್ಷರ ಕವಿಯ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಕೃತ ಗ್ರಂಥದ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸರಿಸಿ, ವಾಚಕರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯವೊದಗಿಸಿರುವರು. ಕಾವ್ಯಾಭ್ಯಾಸಿಗಳು ಇದರ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಚನ್ನಪ್ಪನವರಿಗೂ, ಅನುವಾದ ಮಾಲೆಯುನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಹಂಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯನವರಿಗೂ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು.

ಬೆಂಗಳೂರು 18
17-8-1982

ರಾ. ನೆಂ. ಕುಲಕರಣಿ
ಅಧ್ಯಕ್ಷ
ಬೆಂಗಳೂರು ಅನುವಾದ ಮಂಡಲಿ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಗದ್ಯಾನುವಾದಕನ ನುಡಿ

ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ಪರಿಷದಧ್ಯಕ್ಷ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಶ್ರೀ ಜಿ. ನಾರಾಯಣರವರ ಅನುಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟುದು ನನ್ನ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷ. ಆ ಕವಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಕ್ಲಿಷ್ಟವೂ ಆದ ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯ ಅಥವಾ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯವನ್ನು ಗದ್ಯಾನುವಾದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಜಿ. ನಾರಾಯಣರವರು ನನ್ನನ್ನೇ ಆರಿಸಿದಾಗ ಮೈನಡುಗಿತು. ಷಡಕ್ಷರ ದೇವನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಗದ್ಯಾನುವಾದ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಸುಲಭಸಾಧ್ಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ದೇವರಮೇಲೆ ಭಾರಹಾಕಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ತಿಳಿಯದಿದ್ದಾಗ ಗದ್ಯಾನುವಾದ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜಿನ ನಿವೃತ್ತ ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಶರ್ಮಾಜಿ ಅವರೊಡನೆ ಇನ್ನಿತರ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದುದು ಭಗವತ್ಕೃಪೆಯಲ್ಲದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂಥಶಕ್ತಿಯಿದೆಯೆಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಪರಿಷದಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಜಿ. ನಾರಾಯಣರವರು ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಅರ್ಥಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಆಗಬೇಕೆಂದೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಕಾರ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ತುತ್ಯವಾದುದು. ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಅದ್ಭುತಧೈರ್ಯಬೇಕು. ಇವೇನು ಚಿಕ್ಕಕಾರ್ಯಗಳೇ ! ಲಕ್ಷಲಕ್ಷಧನವನ್ನು ಆರ್ಜಿಸಿತಂದು ಸುರಿದು ಅವನ್ನು ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಹಾಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಹೊರತಂದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಶಾಶ್ವತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಷತ್ತು ಇಂಥ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಎಂದೋ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಇಂಥ ಅದ್ಭುತ ಪವಾಡಗಳು ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಸಂಘಟನಾಚತುರರೂ, ಧೈರ್ಯಸ್ಥೈರ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟರೂ, ಸದ್ದುಗದ್ದಲವಿಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವ ಶಾಂತಗಂಭೀರರೂ ಆದ ಅವರ ಈ ಸ್ತುತ್ಯವಾದ ಮಹಾಕಾರ್ಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಳಗನ್ನಡ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರ ಹಸ್ತಭೂಷಣಗಳಾಗಲೆಂದು ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು
೪–೭–೭೮

ಚನ್ನಪ್ಪ ಎರೇಸೀಮೆ
597, 4ನೇ ಮೈನ್, 2ನೇ ಕ್ರಾಸ್
ವಿಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು–40

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಷಡಕ್ಷರ ದೇವ ಕವಿ ಕಾವ್ಯವಿಚಾರ

ಬಸವರಾಜವಿಜಯವನ್ನು ಬರೆದ ಮಹಾಕವಿ ಷಡಕ್ಷರ ದೇವ.[1] ಈತನು ತನ್ನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಯಾದ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಬರೆದ ಸುಮಾರು ೨೩–೨೪ ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ತರ್ಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ಷಡಕ್ಷರ ದೇವನು ಜನ್ಮತಾಳಿದ ದಿನವಾಗಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾದ ದಿನವಾಗಲಿ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸವನ್ನು ಶಾ. ಶ. ೧೫೭೫ ರಲ್ಲೂ ಬಸವರಾಜವಿಜಯವನ್ನು ಶಾ. ಶ. ೧೫೯೩ ರಲ್ಲೂ ಮುಗಿಸಿದಂತೆ ಆಯಾಯ ಗ್ರಂಥಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ.[2] ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ ಬರೆದುಮುಗಿದ ನಂತರ ಈ ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸವೆಂಬ ಕವಿಯ ಚೊಚ್ಚಲು ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ೨೫ ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಆಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಊಹೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು ೧೬೨೮–೧೬೨೯ ನೆಯ ಇಸ್ವಿಯ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಜನನವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ. ಸುಮಾರು ೭೦–೭೫ ವರ್ಷಗಳವರೆಗಾದರೂ ಕವಿ ಬದುಕಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದೂ[3] ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೦೦ ನೆಯ ಇಸ್ವಿಯನಂತರ ಕವಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಊಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಮಿತ್ಥಮೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಗುವವರೆಗೆ ಈ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವನ್ನು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ಊಹಾರೇಖೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಕವಿಯ ಹುಟ್ಟೂರು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ದನಗೂರು : ಅಲ್ಲಿನ ಬೃಹನ್ಮಠದ ಪಟ್ಟಾಧ್ಯಕ್ಷ. ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಬಗೆಗಾಗಲಿ

---

1. ಈ ಬಸವರಾಜೇಂದ್ರವಿಜಯಕ್ಕೆ 'ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ', 'ವೃಷಭರಾಜೇಂದ್ರವಿಜಯ' ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಾಂತರಗಳೂ ಉಂಟು. ಶ್ರೀ ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠರವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಗ್ರಂಥ (೧೯೬೮) ದಲ್ಲಿ ಬಸವರಾಜವಿಜಯವೆಂದೇ ಪ್ರತಿ ಆಶ್ವಾಸಾಂತ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಅನ್ಯತ್ರ ವೃಷಭರಾಜೇಂದ್ರವಿಜಯ ಎಂದೂ ಉಂಟು.

2. ರಾ. ಶೇ. ವಿ. ೧೯–೧೮೪ ; ಬ. ರಾ. ವಿ. ೪೨–೧೧೨.

3. ಗೋವಿಂದ ಪೈ : 'ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕಾಲನಿರ್ಣಯ' ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ೮–೭ ಈ ಕವಿಯ ದೇಶಕಾಲಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಾನು ಬರೆದ 'ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸಂ' ಗದ್ಯಾನುವಾದ ಕೃತಿ (ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಕಟನೆ ೧೯೭೭) ಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪತಃ ಕವಿಯ ದೇಶ ಕಾಲದ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆಯ ಸಹೋದರಾದಿಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಗುರುಕರೋದ್ಭವ ನೆನಿಸಿದ ಮಠದ ಪಟ್ಟದ ಸ್ವಾಮಿಯಾದುದರಿಂದ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಬಂದ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿನ ಚಿಕ್ಕವೀರ ದೇಶಿಕನ ಕರಕಂಜಸಂಜಾತನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.[4] ಅನಂತರ ಬಾಲೇಂದು ಪುರವರಾಧೀಶ್ವರನಾದ ಮುದ್ದು ಭೂಪಾಲನ ಕುಲಗುರುವಾದ ಎಳಂದೂರಿನ ಮಠಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಇರತೊಡಗಿದನು.[5] ಈ ಬಾಲೇಂದುಪುರವೆಂದರೆ ಈಗಿನ ಎಳಂದೂರು. ಇದು ಮೈಸೂರು ಜಿಲೆಯ ಚಾಮ ರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಎಳಂದೂರಿನ ಈ ರಾಜಮನೆತನದ ಪುತ್ರಿಯೇ ದೊಡ್ಡ ದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅಮೃತಾಂಬಿಕೆ. ಈ ಅಮೃತಾಂಬಿಕೆಯೇ ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೊರೆಯಾದ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ತಾಯಿ. ಅಮೃ ತಾಂಬೆಯು ತವರು ಮನೆಯ ಕುಲಗುರುವಾದ ಷಡಕ್ಷರದೇವನನ್ನು ಎಳಂದೂರಿಗೆ ಬಾಲ್ಯ ದಲ್ಲಿಯೇ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯರೊಡನೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.[6] ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಸಮಾಧಿಯಿರುವುದೂ ಎಳಂದೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ.

ಕಾವ್ಯಗಳು : ಷಡಕ್ಷರಮಹಾಕವಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ', 'ಶಬರ ಶಂಕರವಿಳಾಸ', 'ಬಸವರಾಜವಿಜಯಂ' (ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ) ಗಳೆಂಬ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಕವಿಕರ್ಣರಸಾಯನ' ವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟಕ, ದಂಡಕ, ಉದಾಹರಣಗದ್ಯ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಸ್ತವನ ಇತ್ಯಾದಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಹದಿನೆಂಟು ಸ್ತೋತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲಘು ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿವೆ.[7]

---

4. ಧನುಃ ಪುರೋದ್ಭಾಸ ಯತೀಂದ್ರ ವಂಶ್ಯಃ । ಶ್ರೀ ಚಿಕ್ಕವೀರೇಶ್ವರ ಪಾಣಿಜಾತಃ । ಷಡಕ್ಷರೀಶಾಖ್ಯತಯಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಃ । ಕಲಾವಿದಾಸ್ತೇ ಕವಿತಾಪ್ರಗಲ್ಭಃ ॥

(ಕವಿಕರ್ಣರಸಾಯನ ೧-೫೪)

5. ಷಡಕ್ಷರ ದೇವನು ಬರೆದ ಶಿವಾಧಿಕ್ಯರತ್ನಾವಳಿಯ ಕೊನೆಯ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ –"ಗೀರ್ವಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಷಾಮಯ ಸರಸಪ್ರಬಂಧ ಚಾತುರೀ ಧುರೀಣ ಶ್ರೀ ಬಾಲೇಂದು ಪುರವರಾಧೀಶ ಮುದ್ದು ಭೂಮಿಪ ಕುಲಗುರು ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರ ಸ್ವಾಮಿ ವಿರಚಿತಾ ಶಿವಾಧಿಕ್ಯರತ್ನಾವಳಿಃ ಸಂಪೂರ್ಣಾ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

6. ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಮಲೆಯೂರು ಗ್ರಾಮದ ಕರಣಿಕಾಗ್ರಣಿ ದೇವಚಂದ್ರನ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೮೩೮) ರಾಜಾವಳಿ ಕಥೆಯ ೧೨ ನೆಯ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಬಂಧದ ಕಥೆ ಬರುತ್ತದೆ.

7. ಚನ್ನಪ್ಪ ಎರೇಸೀಮೆ : ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಸ್ತೋತ್ರಸಾಹಿತ್ಯಲೇಖನ ; ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ಪತ್ರಿಕೆ ; ಸಂಪುಟ ೬೧ ಸಂಚಿಕೆ ೧ ಮತ್ತು ೨ ನೋಡಿ (೧೯೭೬ ನೆಯ ಜೂನ್ ಮತ್ತು ಡಿಸೆಂಬರ್).

ಆದರೆ ಈ ಲಘುಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಪವಾದವೆಂಬಂತೆ 'ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಸ್ತೋತ್ರ'ವೆಂಬ ಚಿಕ್ಕಕೃತಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ರಗಳೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು 'ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದಂತಿದೆ.[8] ಹೀಗೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಕೃತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು. ದೊಡ್ಡಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಬರಶಂಕರ ವಿಳಾಸ ಮಾತ್ರ ಐದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಚಿಕ್ಕಕೃತಿಯಾದರೆ ಉಳಿದ ಮೂರು ಕೃತಿಗಳು ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು. ತನ್ನ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಯಿಂದ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು ೧೭ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಮಹಾವೃಕ್ಷವೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಕವಿಕಾವ್ಯಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆನ್ನಬಹುದು.

ಬಸವರಾಜವಿಜಯ ಮಹಾಪುರಾಣ

ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಬಸವರಾಜವಿಜಯ ಮಹಾಪುರಾಣವು ಅದರ ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಿಮಾ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ೪೨ ಅಧ್ಯಾಯಗಳುಳ್ಳ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನುಬಿಟ್ಟು ಕಂದವೃತ್ತಾದಿ ಪದ್ಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ೩೫೦೩ ಎಂದು ೪೨ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸಾಂತ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದು.[9]

ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಬಸವರಾಜವಿಜಯದ ವಸ್ತುವು ಸ್ವಂತದ್ದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ವಸ್ತು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥರು ದ್ವಿಪದಿ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಬಸವಪುರಾಣವದ್ದು. ಇದೇ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಿಂದ ಭೀಮ ಕವಿ ಬಸವಪುರಾಣವನ್ನಾಗಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಉದ್ಭಟ ರುಚಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾರಾಧ್ಯೋತ್ತಮನು ಹೇಳಿದನು. ಈ ಮೂವರು ಮಹನೀಯರು ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ಮೂರು ಪಾದಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಕಾವ್ಯಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದೇ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ತಾನು ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದಕ್ಕೆ ಈ ನನ್ನ ಬಸವರಾಜವಿಜಯವೆಂಬ ಕಾವ್ಯವನ್ನು

---

8 ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಸ್ತೋತ್ರವೂ ಕೂಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಹೂಯಿಷ್ಠವಾಗಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡದ ಕೃತಿಯೇ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಸ್ತೋತ್ರಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣ ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಲಘು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ವೀರಭದ್ರೋದಾಹರಣ ಗದ್ಯ, ಶಿವಾಧಿಕ್ಯರತ್ನಾವಳಿ, ಭಕ್ತಾಧಿಕ್ಯ ರತ್ನಾವಳಿ, ಶಿವತತ್ವ ಮಂಜರಿ, ತತ್ವತ್ರಯಸ್ತೋತ್ರ–ಕೃತಿಗಳು ವಿಷಯ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತಾರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ.

9 ಗ್ರಂಥಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಪ್ರಕೃತ ನಾವು ಪ್ರೊ. ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠರವರು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ (೧೯೬೮) ಗ್ರಂಥವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಮಹಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆನ್ನುವನು.[10] ತೆಲುಗಿನ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಸವಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಭೀಮಕವಿಯ ಕನ್ನಡ ಬಸವಪುರಾಣ ವಿರುವಾಗ ಇನ್ನೊಂದು ಬಸವಪುರಾಣದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯೇನು ? ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ಕವಿಯೊಂದು ಉತ್ತರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡೇ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚನೆ ಮಾಡಿದಂತಿದೆ.[11] ಶಿವ ಹೃದಯಾಬ್ಜ ಪೀಠವನ್ನೇ ಮನೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವನೂ, ಶಿವಕೀರ್ತಿ ಚಂದ್ರಿಕಾ ಕುವಲಯ ಬಂಧುವೂ, ಶಿವಸದ್ಗುಣರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯ ಪರಿಮಳ ಸೂತ್ರರೂಪನೂ, ಶಿವನ ದಿವ್ಯವೂ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಸುವರ್ಣ ಮಂದಿರದ ರತ್ನಕಲಶಪ್ರಾಯನೂ, (೧–೨೯) ಆದ ಬಸವಣ್ಣನು ಆರ್ಯರೆಲ್ಲ ಹೇಳುವಂತೆ ತಾನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನು (೧–೩೩). ಅಂಥ ಬಸವಣ್ಣನ ಧ್ಯಾನವು ಈ ಕಾವ್ಯ ನಿರ್ಮಿತಿಯ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಅದೇ ನನ್ನ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷವೆಂದು ಕವಿಯ ಉತ್ತರ. ಬಸವಣ್ಣನ ಬಗೆಗೆ ಕವಿಗಿರುವ ಭಕ್ತಿಯಂತೂ ಅಪಾರವಾದದ್ದು.[12] ಆತನ ದಿವ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಮಾತು ಗಳು ಮಾತಾಪಿತೃಗಳನ್ನು ತಣಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ ! ಹಾಗೆ ಬಸವ ತಂದೆಗೆ ನನ್ನ ಅಲ್ಪನುತಿ

---

10. (i) ಮೊದಲೊಳ್ ಸೋಮಗುರೂತ್ತಮಂ ಸರಸ ವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯದಿಂದಾಂಧ್ರ ದೇ ।
ಶದಭಾಷಾಕ್ರಮದಿಂ ವೃಷೇಂದ್ರಕೃತಿಯಂ ತಾಂ ಮಾಡಿದಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ।
ದದನಾಭೀಮಕವೀಶ್ವರಂ ನೆಗಳ್ದನಾದಂ ವರ್ಣಕ ಪ್ರೌಢಿಯಿಂ ।
ದದನುದ್ಯತ್ ರುಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತೋಕ್ತಿಯೊಳೆಪೇಳ್ದಂ ಶಂಕರಾರೋತ್ತಮಂ ॥
(ಬ.ರಾ.ವಿ. ೧-೨೮)

(ii) ಬಸವಾಂಘ್ರಿತ್ರಯಕೊಳ್ಪಿನಿಂ ಸಮೆದಮೂಜಂ ಕಬ್ಬಮಂ ಮಾಣದ ।
ರ್ಚಿಸಿದರ್ಸೋಮ ಕವೀಂದ್ರ ಭೀಮಕವಿಗಳ್ ಶ್ರೀಶಂಕರಾರಾಧ್ಯರಿಂ ।
ಪೆಸೆವನ್ನಂ ನೆಗಳ್ದೊಂದು ಕಬ್ಬಮನಿದಂ ಮಿಕ್ಕಂಘ್ರಿಗಾದಂ ಸಮ ।
ರ್ಚಿಸಿದಂ ಸತ್ಕೃಪೆಯಿಂ ಷಡಕ್ಷರಿಶಿವಾಚಾರ್ಯಂ ಮಹಾಭಕ್ತಿಯಿಂ ॥
(ಬ.ರಾ.ವಿ. ೪೨-೮೬)

11. ಪದಪಿಂದಾದ್ಯರ್ಕಳ್ ಇಂತತುಳ ಸರಸ ಶಬ್ದಾರ್ಥಸಂದರ್ಭದಿಂ ಕೋ ।
ವಿದರೆಲ್ಲರ್ ಮೆಚ್ಚೆಬರ್ದಿಂ ನೆಗಳ್ದಬಸವಪೌರಾಣಮಂ ಬೇಱೆಮೇಣ್ ಪೇಳ್ದುದು ।
ಳ್ವುದು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಸ್ಪದಂ, ಬೆಳ್ತನಂ, ಅನುಚಿತಂ ಅಂತಾದೊಡಂ ತದ್ಗುಣಸ್ತೋ ।
ಮದಜಾನಂ ಸಾರ್ವುದೀ ವ್ಯಾಜದಿನೆನುತಿದನಾಂ ಪೇಳಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದಂ ॥

12. ಬ. ರಾ. ವಿಜಯದ ೧ ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದ ಪದ್ಯ ೩೦ ರಿಂದ ೩೭ರ ವರೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಬಸವಣ್ಣ ಕವಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯ ಶಂಭುವೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುತ್ತೇನೆನ್ನುವ ಕವಿಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.[13] ವಸ್ತುವಿನ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗೌರವಭಾವ ಕಳೆದು ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಾವ ವಿಶೇಷ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನೂ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸದಂತೆ ಅತಿಯಾಗಿ ತಳೆಯದೆ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥರ ಬಸವಪುರಾಣ ಭೀಮಕವಿಯ ಭಾಮಿನಿಷಟ್ಪದಿರೂಪದ ಕನ್ನಡ ಬಸವಪುರಾಣವಾದ ಕೃತಿಯೇ ಚಂಪೂರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಸವರಾಜವಿಜಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಷಡಕ್ಷರದೇವ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳ ಗುಚ್ಛದ ಒಂದು ಮಹಾಪುರಾಣವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೊಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಬಸವರಾಜವಿಜಯ ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣದ ಯಥಾವತ್ ಭಾಷಾಂತರವೆಂದು ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ಕೃತಿಗಳಿಂದ[14] ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತನ್ನ ದೈವದತ್ತ ವಸ್ತುಕಶೈಲಿಯ ಪ್ರಬಲ ವಾಗ್ವೈಭವ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ, ತಗ್ಗಿಸಿ, ಬೇಡವಾದುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರಿಸುವ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿದ ಕವಿಯ ಸತ್ವಪೂರ್ಣ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಿಂದ ಬಸವರಾಜವಿಜಯ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಭಾವ ಚಿಂತಾರತ್ನ ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಂತಲ್ಲ. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥರ ಬಸವಪುರಾಣದ ಕಥೆಯ ರೂಪರೇಖೆಗಳು ಹೆಚ್ಚು ವಿಕಾರಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಹತ್ವದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಭೀಮಕವಿಯೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಷಡಕ್ಷರದೇವನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ : ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ ಇವರಿಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯವ್ಯಕ್ತಿ. ಆದರೆ ಪುರಾಣದ ಸೌಂದರ್ಯ ಇನ್ನೂ ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ತೆಲುಗು ಬಸವಪುರಾಣದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಕಥೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಬಸವಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಬಸವರಾಜವಿಜಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಸವಪುರಾಣದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಸವರಾಜವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣು

---

13. ಆ ದೇವನ ಘನ ಮಹಿಮೆಯ । ನಾ ದೇವಾಚಾರ್ಯ ಫಣಿಪ ವಾಕ್ಪಸಹಸ್ರಕ್ಕಾದೊಡಮೇಂ ಬಣ್ಣಿಸಲಳವಾದಪ್ಪುದೆ ? ಪೊಗಳ್ವೆನೆಂದು ನೆನೆವವನೆಗ್ಗಂ ॥ ಎಂದರಿದುಂ ಪೊಗಳ್ದನದೇ । ಕೆಂದೊಡೆ ಶಿಶುವಾಗಿ ಪೆತ್ತರುಂ ಮಚ್ಚಿಪವೋ । ಲ್ತಂದೆ ಬಸವಂಗಱಿಯದೇ । ನೆಂದೊಡಮದು ಲಾಲ್ಯವೆನ್ನ ನುಡಿಯಪ್ಪುದಱಿಂ ॥ ನತಪೂರ್ಣ ಗುಣಾಂಬರ ಸಂ । ವೃತ ರಾಜಂಗಂಬರಾಚಲದ ಗುಣಮೀವಂ । ತತಿರತಿಯಂ ಶ್ರುತಿನುತಘನ । ಮತಿ ಬಸವಂಗಲ್ಪನುತಿಯನೊಲ್ದರ್ಪಿಸುವಂ ॥ (ಬ. ರಾ. ವಿ. ೧–೩೭, ೩೮, ೩೯.)

14. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥರ ತೆಲಗು ಬಸವಪುರಾಣ, ಕಂಚಿ ಶಂಕರಾರಾಧ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಸವಪುರಾಣ, ಭೀಮಕವಿಯ ಕನ್ನಡ ಷಟ್ಪದಿರೂಪದ ಬಸವಪುರಾಣ.

ತ್ತೇವೆ.[15] ಇಂಥ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಸವರಾಜವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮಿತಿಮೀರಿ ಬೆಳೆದ ಅಂತಹ ಬಸವರಾಜವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.[16] ಇಂಥ ಅನೇಕ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕವಿತನ ಬ. ರಾ. ವಿ. ದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೂ ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣವನ್ನು ಷಡಕ್ಷರದೇವ ತನ್ನ ಕೃತಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿದಿರುವುದಂತೂ ಸತ್ಯವಿಷಯ. ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣದ ಶಬ್ದಗಳು. ವಾಕ್ಯಗಳು ಇಡಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ಬ. ರಾ. ವಿ. ಕ್ಕೆ ಹಾರಿಬಂದಿವೆ. ಆದರೆ ಬಸವಪುರಾಣದ ಮಾತುಗಳಿಗಿಂತ ಬಸವರಾಜವಿಜಯದ ಮಾತುಗಳು ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಸುಲಭ.

ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವ ತನ್ನ ಕಥನಕಲೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನವಿತ್ತಿದ್ದರೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ತರುವ ಹಂಬಲದಿಂದ ದೂರನಾಗಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಾಯ ೪ ರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉಪವನದ ವರ್ಣನೆ, ಜಲಕ್ರೀಡಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳೇ ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಕೃತ ಕಥಾಭಾಗಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಎಳೆದು ತಂದು ಹದಿನೆಂಟು ಅಂಗಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸದಂತೆ ಮಿತಿಮೀರಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು.

ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಯಾದರೂ ನೇರವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಥೆ ಬರುವುದು ತೀರಾ ಸ್ವಲ್ಪವೇ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಅರುವತ್ತುಮೂವರು ಪುರಾತನರು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಶಿವಶರಣರು. ಇತರ ಶೈವ ಭಕ್ತರ ನೂರಾರು ಕಥೆಗಳು ಗ್ರಂಥಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅವತಾರದ ಉದ್ದೇಶ. ಹಿನ್ನೆಲೆ. ಜನನ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ. ಉಪನಯನ ತಿರಸ್ಕಾರ. ವಿವಾಹ. ಮಂತ್ರಿಪಟ್ಟ, ಬಸವಭಾಷೆ

---

15. ಡಾ. ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ : ಸಂಪಾದಿತ ಬ. ರಾ. ವಿ. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಪು xcix ರಿಂದ ciii ರವರೆಗೆ ನೋಡಿ.

16. ಬ. ರಾ. ವಿ. ದ ೩೫ ನೆಯ ಆಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿನ ಜಯಸಿಂಹ ದುಗ್ಗಳೆಯರ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಜೈನರೊಡನೆ ದಾಸಿಮಾರ್ಯರು ವಾದ ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನವೇ ಆದ ಅನೇಕ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಮ್ಮತವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಬ. ಪು. ದ ಕಾಂಡ ೫, ಸಂ ೫೦ ರಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವಿಷಯದೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿರಿ. ಬ. ಪು. ಕಾ. ೪, ಸಂ ೨೬ ರಲ್ಲಿ ೧ ರಿಂದ ೬ ಭಾ.ಷ. ಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಥಾಭಾಗ ಬ.ರಾ. ವಿ. ೧೬ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ೩೪, ೩೫,೩೬ ಮೂರು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (ಎರಡು ವೃತ್ತ ಒಂದು ಕಂದದಲ್ಲಿ) ಅಡಕಗೊಂಡಿವೆ. ಇಂಥ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ.

ಗಳು. ಭಕ್ತಿಜೀವನ. ಪ್ರಭುವಿನ ಆಗಮನ. ಅವನ ಆರೋಗಣೆ. ಶರಣ ಸಂಘಟನೆ. ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣತ್ವ. ಕಾರ್ಯನಿಷ್ಠಾಪ. ಬಸವಪಾತ. ಕಲ್ಯಾಣಕ್ರಾಂತಿ. ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಆಗಮನ, ಲಿಂಗೈಕ್ಯಸ್ಥಿತಿಗಳು ಮೊದಲ ಐದು ಅಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ೪೨ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಂದಿವೆ. ಉಳಿದ ಮೂವತ್ತಾರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ವಿವಿಧ ಶಿವಭಕ್ತರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಕಥೆಗಳ ಪೋಣಿಕೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಈ ಸಂವಿಧಾನ ಏನಿದ್ದರೂ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥರದೇ. ಅವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಯೇ ಭೀಮಕವಿಯ ಬಸವಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯಗಳೂ ರೂಪಗೊಂಡಿವೆ. ಸೋಮನಾಥರ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳ ಪರಂಪರೆಯೇ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥರನ್ನನುಸರಿಸಿದೆ ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಚೆನ್ನ ಬಸವಪುರಾಣ, ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಮಹಾಪುರಾಣ. ಶಿವತತ್ತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ—ಮುಂತಾದ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳ ಸಂವಿಧಾನ ಸೋಮನಾಥರ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನನುಸರಿಸಿದವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಲು, ಸಾಮಯಿಕ ಶ್ರದ್ಧಾಸಕ್ತಿ ಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಅನೇಕ ಶಿವಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿಜೀವನದ ಪವಾಡದ ಕಥೆಗಳು ಬಸವ ರಾಜ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿವೆ. ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಸವಣ್ಣನೊಡನೆ ಸಂಬಂಧಗೊಳಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಬಸವಣ್ಣ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿ ದಂತೆ ರುದ್ರಪಶುಪತಿ. ನಕ್ಕನೈನಾರು, ಕೋಳೂರು ಕೊಡಗೂಸು. ಅಮ್ಮವ್ವೆ. ದೀಪದ ಕಲಿಯನಾರು. ನಾಟ್ಯಮಿತ್ತಂಡಿ. ಕಣ್ಣಪ್ಪ. ಕಲಿಯಂಬ ಮೊದಲಾದ ಕಥೆಗಳು ಹೆಣೆಯ ಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ವೀರಭಕ್ತರ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನು ವಿವರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಇರಿಭಕ್ತ. ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಗಳ ಕಥೆಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನ 'ಬೇಡುವವರಿಲ್ಲದೆ ಬಡವಾದೆನೆಂಬ' ಹೇಳಿಕೆಯ ಮದವನ್ನು ದೂರಮಾಡಲು ಮಡಿವಳ ಮಾಚಿದೇವನು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯ. ಸಿರಿಯಾಳ. ನಿಂಬ್ಯಕ್ಕ (ನಿಂಬಿಯಕ್ಕ) ಹಲಾಯುಧ. ಮುರಿಮಿಂಡದೇವ. ನಂಬಿಯಣ್ಣ. ಅರುವತ್ತುಮೂವರು ಪುರಾತನರ ಕಥೆಗಳ ಜೋಡಣೆಯಿದೆ. ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಜಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಶಿವ ಸಮಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂತ ರಾಮಯ್ಯನು ವಾಗೀಶ (ತಿರುನಾಕರೀಶ). ಇರಿಪತೊಂಡಾರಿ. ಚಿಕ್ಕೈನ್ಯನಾರು. ನಿಡುಮಾರ. ನಮಿನಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಭಕ್ತರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹೆಣೆಯಲಾಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನು ಬಿಜ್ಜಳ ಭೂಪಾಲನಿಗೆ ಶಿವಭಕ್ತರ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾವಿನಹಾಳುಕಲ್ಲಯ್ಯ. ಮಾದರ ಮಾಡಯ್ಯ. ಶ್ವಪಚಯ್ಯ. ಕಕ್ಕಯ್ಯ. ವರದಾಸಿಗುಡ್ಡವ್ವ. ಬಿಬ್ಬಬಾಚರಸ. ಭೀಮಯ್ಯ. ಉದ್ಭಟ. ಕೆಂಬಾವಿಭೋಗಣ್ಣನೇ ಮೊದಲಾದವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಹಾಗೆ ವಿವರಣೆಯಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಉಪಕಥೆ

ಗಳ ಮೂಲಕ ಬಸವಣ್ಣನ ಸಂಬಂಧ ಗ್ರಂಥದುದ್ದಕ್ಕೂ ಇದ್ದರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಕಥೆಯಿಲ್ಲ. ಶಿವಸಮಯ. ಶಿವಭಕ್ತರ ಮಹತ್ವಗಳು ಗ್ರಂಥದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬೀಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಸ್ವಮತೋತ್ಕರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಪರಸಮಯವನ್ನಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಪ್ರಾಚೀನ ವಿಧಾನಕ್ಕೇನೂ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಯುಗಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳು ಸರಿಹೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ೧೨–೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ನಾವೂ ಅಂದಿನ ಜನಜೀವನ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೂಲ್ಯ. ಪರಿಸರ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಷ್ಟೆ. ಸ್ವಧರ್ಮೋತ್ಕರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಪರಧರ್ಮವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದವರಿಂದಲೂ ನಡೆದಿವೆ. ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳು ಮಾಡಿದ್ದೂ ಇದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ !

ವರ್ಣನಾ ಕೌಶಲ್ಯ

ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಣದ ಕಲೆಗಾರಿಕೆಗೆ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ನೂರಾರು ಮುಖದ ಭಕ್ತಜನ ಸಂದೋಹದ ವಿವಿಧ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಒಂದೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಅದನ್ನಾಚರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗುಣಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ತರತಮ ಭಾವ ಅಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಮುಗ್ಧಭಕ್ತರು. ಕೆಲವರು ಉಗ್ರಭಕ್ತರು. ಕೆಲವರು ಫಲೇಚ್ಛಾಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಗಾಮಿಗಳು, ಕೆಲವರು ಲಿಂಗನಿಷ್ಠಾಗರಿಷ್ಠರು. ಇನ್ನಿತರರು ವಿವಿಧ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಅಚಲನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರು, ಹಲವರು ಸರ್ವಾರ್ಪಣಾ ಭಾವವುಳ್ಳವರು, ಕೆಲವರು ಕಾಮದಿಂದ ಅಕಾಮಕ್ಕೇರಿದವರು, ಕೆಲವರು ಆತ್ಯಂತಿಕ ಅಹಿಂಸಾವಾದಿಗಳು. ಕೆಲವರು ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯ ಬದ್ಧ ಕಂಕಣರು. ಇಂಥ ಅನೇಕ ಮುಖದ ಜನರ ಸಾಮಯಿಕ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳ ಚಿತ್ರಣ ಆಯಾಯ ಜನರ ಮನೋಭಾವದಾಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾಗಿ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಬರೆಗೊಂಡು ಷಡಕ್ಷರ ದೇವನ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಿಂದ ಸೊಗಸಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತಿಜೀವನ ಮಹಾಮೇರುವಾದ ಬಸವಣ್ಣನೆಂಬ ದಾರ ಈ ಎಲ್ಲರೀತಿಯ ಭಕ್ತರತ್ನಗಳ ಮಧ್ಯರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಶಿವನ ಕೊರಳ ಹಾರವಾಗಿದೆ. ಶಿವನೆಂಬ ಹಂದರಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿನಿಂತ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಭಕ್ತಿಜೀವನವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟ ಹೂವುಗಳ ಹಾಗೆ ಉಳಿದ ಶಿವಭಕ್ತರ ಕಥಾ ಸಮೂಹ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೋಳೂರು ಕೊಡಗೂಸಿನ ಬಾಲ್ಯ ಸಹಜ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತಿ, ಕಾಯಕಸದ್ಭಾವ ವಿಶಿಷ್ಟ. ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿ. ದಸರಯ್ಯನ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಅಹಿಂಸಾಜೀವನದ ಶಿವಭಕ್ತಿ. ಜೀವದಯಾಪರನಾದ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಭಕ್ತಿ, ಅಮ್ಮವ್ವೆಯ ಮಾತೃ ಸಹಜ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಚಿಕ್ಕಮಾಣ್ಣನ ಪ್ರಾಣ ದಾನದ ಕಥೆ ಒಂದೊಂದೂ ತಮ್ಮವೇ ಆದ ಜೀವಂತ ಚಿತ್ರಗಳಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮೆರೆಮಿಂಡ

ದೇವನು ಶಿವನಿಗೂ. ನಂಬಿಯಣ್ಣನಿಗೂ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿದಾಗ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ಶಿವನ ನಿಲುವಿನ ಚಿತ್ರಣ[17] ಸನ್ನಿವೇಶದ ಸಹಜತೆಯ ಭವ್ಯಸುಂದರ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಜೀವಂತ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪುರಾಣದುದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಕಥನಕಲೆಯ ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆ ಕವಿಯ ಅಪಾರ ಜೀವನಾನುಭವದ ಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಲಿದು ಬಂದ ವಾಕ್‌ಶಕ್ತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಜೀವಂತಗೊಂಡು ಕಳಕಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸದ ಕಾಠಿಣ್ಯವಾಗಲಿ, ಮೇರೆ ಮೀರಿದ ವರ್ಣನೆಯ ಅತಿರೇಕವಾಗಲಿ. ಪ್ರೌಢ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಓದುಗರ ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷವೇ ಎನ್ನಬೇಕು. ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಹದಿನೆಂಟಂಗಗಳನ್ನು ಕಥೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ತಂದುದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲ ಸಹಜತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಹೊರೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅತಿಯೆನಿಸಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತನಾದ ಷಡಕ್ಷರದೇವ ಬಹು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಔಚಿತ್ಯ ಮೀರದಂತೆ ಅನೇಕ ಸುಂದರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಕಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವುದು ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾಮೂಲವಾದ ಇಂಥ ನೂರಾರು ಸುಂದರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಸಹೃದಯರ ಮನಃಪಟಲದಲ್ಲಿ ನೂತನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಚಿತ್ರ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡಿಮೂಡಿಸಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹೊಳೆಯ ಪಾದವನ್ನು (ಕಾಲುವೆಯನ್ನು) ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಹಾಗೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋಗುವ ಗಿಳಿಗಳ ಸಮೂಹ ಒಪ್ಪಿತ್ತು (೪–೧೭). ಹೀಗೆ ಹಾರಿದ ಗಿಳಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕವಿಯ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಹೀಗೆ : 'ಮನ್ಮಥನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮನೆಯನ್ನು (ಅಂದರೆ ಕಮಲವನ್ನು) ಸೂರ್ಯನು ಸೊಂಪೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ತೇರಿಗೆ ಏಳೇಕುದುರೆಗಳಿವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕುದುರೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಸೂರ್ಯನು ತನಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾದುದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ, ಎಂದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಾಹನಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆ ಗಿಳಿಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು[18]. ಇದೊಂದು ಉತ್ತಮವಾದ ಪ್ರತಿಮೆ.

---

17 ೩ ೧೬. ೧೩ರ ಮುಂದಿನ ಗದ್ಯ.

18 ಮದನಂ ತನ್ನಯತಾಯ ಸಾರಗೃಹಮಂ ಸೊಂಪೇರಿಪಂ ಸೂರ್ಯನೆಂ ।
ಬುದರಿಂದಾತನ ತೇರ್ಗೆ ವಾಜಿಯೊಳವೇಳಿನ್ನೊಂದರಿಂದಲ್ಲದಾ ।
ಗದು ತಾನೊಲ್ದುದನಾಯ್ದುಕೊಳ್ಗೆನುತಮಾತ್ಮೀಯಾಶ್ವಸಂದೋಹಮಂ ।
ಪದಪಿಂದಟ್ಟಿದ ನೇಱವೊಲ್ ಶುಕಚಯಂ ಚೆಲ್ವಾದುದಾಕಾಶದೊಳ್ ॥ (೪-೧೮)

ಲೋಕಾಲೋಕದಂತೆ ಕಲ್ಯಾಣನಗರದ ಕೋಟೆಯು ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಪರಿಖೆಯಲ್ಲಿ (ಅಗಳಿನಲ್ಲಿ) ನೀರು ತುಂಬಿತ್ತು. ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಪಾತಾಳ ಸರ್ಪರಾಜನಾದ ಆದಿಶೇಷನು ತೆರೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ ಈಸಾಡಿ ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಏರಿ, ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಚಂದ್ರ (ಪೀಯೂಷಾಂಶು)ನನ್ನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಕಂಡು. ಅವನನ್ನು ತುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ಆತುರಪಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಚಂದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಾರಂಗವನ್ನು ಕಂಡು ಅದರ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಹಾಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆಳೆದುಕೊಂಡನಂತೆ[19] ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಯ ಎತ್ತರವನ್ನು ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಈ ತಂತ್ರವೊಂದನ್ನಳವಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೇಳುವ ಕವಿಯು ಆಕಾಶದೆತ್ತರದ ಭಾವನಾಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾವೂ ವಿರುತ್ತೇವೆ. ಕವಿಯು ಅದ್ಭುತ ಕಲ್ಪನೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ :

ಕಲ್ಯಾಣನಗರದ ಪೇಟೆಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ಅಂಗಡಿಯಮುಂದೆ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿ, ಕಸ್ತೂರಿಯ ರಾಶಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಒಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇವನ್ನು ಕಂಡ ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನಾವಿಲಾಸ ಎಷ್ಟೆತ್ತರಕ್ಕೇರಿದೆಯೆಂದರೆ, ಅದೊಂದು ಅದ್ಭುತ ದೃಶ್ಯವೇ ಸರಿ : 'ಬಿಳಿಯ ನೈದಿಲೆಯ ಪರಿಮಳವನ್ನಪ್ಪಿದ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿ, ಕಮಲಗಳ ಸೌರಭ್ಯದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಎಳೆಯ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳ ಕಾಂತಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ, ಮೊಲ್ಲೆಹೂವುಗಳ ಸಮೂಹದ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗಾಢಾಂಧಕಾರ– ಇವು ಮೂರೂ ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡೆಗಳಾಗಿ ನಿಂತಿರುವುವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುವಂತೆ[20]

ಶೈತ್ಯಸೌರಭ್ಯ ಮಾಂದ್ಯಮಾರುತವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೊಂದು ಕವಿಗಳ ಹುಚ್ಚು. ಅದನ್ನು ಸದಸದಖ್ಯಾತಿ ಕವಿಸಮಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣನಗರದ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬೀಸಿದ ಅಂಥ ಗಾಳಿಯ ಒಂದು ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ :

---

19 ಪರಿಖಾವಾರಿಯೊಳೊಯ್ಯನೇಳ್ದು ತೆರೆಗೊಂಡೀಸಾಡಿ ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂ ।
ಪರಿದಾಸಾಲಮನೇಱಿ ಮೇಲೆಸೆವಪೀಯೂಷಾಂಶುವಂ ರಾತ್ರಿಯೊ ।
ಳ್ಭರದಿಂ ಕಂಡು ತುಡುಕಲಪ್ಪಳಿಸುವಾಗಳ್ ಮಧ್ಯಸಾರಂಗ ಮೊಂ ।
ದಿರೆ ತದ್ಭೀತಿಯಿನ್ನೈದೆಪ್ಸೈದೆಗೆವುದಾ ಪಾತಾಳವಾಕಾಶನಂ ॥ (೪-೭೨)

20 ಕುಮುದಾಮೋದಮನಪ್ಪಿದಿಂದುಕಿರಣಂ ಪಂಕೇಜ ಸೌರಭ್ಯ ಸಂ–।
ಕ್ರಮಣಂಬೊಂದಿದ ಬಾಲಭಾನುರುಚಿ ಮಲ್ಲೀಜಾತಿಕುಂದಾಳಿಗಂ–।
ಧಮನಾಳ್ದಂಧತಮಂ ಪ್ರೊಣರ್ಕೆಗುರು ರಾಶಿಭೂತಮಾಗಿರ್ಪವೋಲ್ ।
ಹಿಮದೊಟ್ಟಿಲ್ ಘನಸಾರೋತ್ಕರಂ ಮೃಗಮದೋದ್ಯರ್ ರಾಶಿಕರ್ಣೊಪ್ಪುಗುಂ ॥ (೪-೮೩)

'ಮಂದಮಾರುತವು ತಿಳಿಗೊಳದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ, ಕಮಲ ಪರಾಗದ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮೈಗೆ ಪೂಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಆ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬಾಲಭ್ರಮರ ಸಮೂಹವು ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವು. ಆಗ ಆ ಗಾಳಿಯು ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯ ಮೈಯ್ಯ ತುಪ್ಪಳವನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತ' ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸುರತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಬಿದ್ದ ಅವುಗಳ ನುಣುಪಾದ ತುಪ್ಪುಳಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಕುಗೊಂಡು ಜಾರಿ ಮುಂದುವರಿದು, ನುಣ್ಣಗಿರುವ ಮಳಲಿನ ಗುಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಡವುತ್ತ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಸಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತಂತೆ.[21] ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಹುಡುಕಿದಷ್ಟೂ ಅರ್ಥ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಯೋಚಿಸುವವನಿಗೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸುಂದರ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಾ ಮೂಲವಾದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ. ನೇರಳೆಮರದ ಹಣ್ಣು ಕಪ್ಪಾಗಿ ಗಿಡದ ತುಂಬ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದಷ್ಟೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕವಿ–ಅಳಿಸಮೂಹವು ಮಕರಂದ ಪಾನಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಹೂವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಪೀಡಿಸತೊಡಗಲು ವಸಂತನು ಹೀಗೆ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಸಂಕಟಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಡಿದು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವನೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ನೇರಳೆಮರ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತಂತೆ.[22]

ಹೀನ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೈವಬಲದಿಂದ ರಾಜಹಂಸನೆನಿಸುವುದುಂಟು. ಅವನು ಕರಧೃತದಂಡದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪೀಡನೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾನೆಂದು ಕವಿ ತನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನ ರಾಜನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ಲೇಷೆ ಹೂಡಿ ಹೇಳುವುದರ ಸೊಗಸನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು :

---

21 ತಿಳಿಗೊಳದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದೆತ್ತಿ ಸರೋಜ ಪರಾಗಪೂಗಮಂ ।
ತಳಿದೆಳೆದುಂಬಿ ಬೆಂಬಳಿಯೊಳಟ್ಟೆ ಮರಾಳದಮೆಯ್ಯ ತುಪ್ಪುಳಂ ।
ತುಳಿದೆಣೆವಕ್ಕಿಕೂಟದೊಳರಲ್ಚಿದನುಣ್ಗಱೆಯೊಳ್ತೊಡಂಕಿನು ।
ಣ್ಬುಳಿಲಮರ್ದೊರ್ಟ್ಟಿಲಲ್ಲೆಡಪಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಪಾಯ್ವುದು ಮಂದಮಾರುತಂ ॥ (೪–೫೩)

22 ನಲಿದು ಮಧುವೀಂಟಿ ಸೊರ್ಕಿಂ ।
ದಲೆದೊಡೆ ಸುಮನ ಪ್ರತಾನಮಂ ಮಧುವಳಿಸಂ ।
ಕುಲಮಂ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟವೊಲಿರೆ ।
ಫಲವೃಂದಂ ಪಣ್ತನೇಱಿಲೆಸೆದುದು ಬನದೊಳ್ ॥

(ಇಲ್ಲಿ ದುರ್ಜನ ಸಮೂಹವು ಪಾನಮತ್ತರಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದೂ ಧ್ವನಿತವಾಗುವ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವೀಯಬೇಕು : ಅವರನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿದಾಗಲೇ ಉಪಟಳನಾಶ).

ಕರದಂಡಾತಿಪ್ರಿಯನೀ
ಮರಾಳನಕಟೀ ವಿಜಾತಿಜಂಗಾದುದು ಭಾ ।
ಸುರರಾಜ ಹಂಸನಾಮಂ
ಪರಿಕಿಸೆ ವಿಧಿಬಲದಿನಾವುದೊ ಜಗದೊಳ್ ॥ (೪-೬೭)

ಕಮಲದ ಒರಟಾದ ದಂಟಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ಈ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ಪಕ್ಷಿ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ರಾಜಹಂಸನೆಂಬ ಉತ್ತಮ ಹೆಸರು ಪಡೆಯಿತು. ಅಯ್ಯೋ ! ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಬಲದಿಂದ ಯಾವುದು ತಾನೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತಿವಿಹೀನ (ವಿಜಾತಿ–ವಿಗತವಾದಜಾತಿ ; ವಿ ಅಂದರೆ ಪಕ್ಷಿಜಾತಿ) ನಾದವನೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಧರಿಸಿದ ದಂಡದಲ್ಲಿ ಅತಿಪ್ರಿಯನಾಗಿ ದುಷ್ಟತನ (ಮರಾಳ) ದಿಂದ ಪ್ರಜಾವರ್ಗವನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸುವುದುಂಟು. ಇದು ವಿಧಿಯ ಬಲ–ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ತೀರ್ಮಾನ. ಈ ಮಾತು ಸಮಕಾಲೀನ ದುಷ್ಟ ಅರಸನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೇಳಿದುದಲ್ಲದೆ ಬೇರಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಷಡಕ್ಷರ ದೇವನ ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣನಾವೈಖರಿಗೆ, ಅದ್ಭುತ ಪ್ರತಿಭಾಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಕೊರತೆಯೇನಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ ; ಸ್ಥಳವೂ ಇಲ್ಲ. ದಿಙ್ಮಾತ್ರ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ಓದುಗರ ಮುಂದಿರಿಸಿದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಕವಿಯ ಶಕ್ತಿ, ನೈಪುಣ್ಯ, ಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನ, ಸೂರಿಜನಜನ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಾದಿಗಳ ಪ್ರಬಲಬಲದಿಂದ ಮೇಲಾಗಿ ಮಾರಾರಿಯ ಕೃಪೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಬಲದಿಂದ ಊಷರವನ್ನು ಉರ್ವರೆಯನ್ನಾಗಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಬರವಣಿಗೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಗುಣ. ಬಸವರಾಜವಿಜಯ ಅವನ ಶ್ರದ್ಧೆ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸದ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಟ್ಟದ ಪುರಾಣ. ಅದನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿ, ಪಡೆದ ನಾಡು ಧನ್ಯ.

ಚನ್ನಪ್ಪ ಎರೇಸೀಮೆ

ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯಂ

ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯಂ

ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ

ನಂದೀಶ್ವರನ ಅವತಾರ

ಶ್ರೀಮತ್ಕಲ್ಯಾಣಭೂಭೃನ್ನುತಸುಕರಪದಂ ದಿವ್ಯಗಂಗಾಂಬಿಕಾಸ
ತ್ಪ್ರೇಮಾವಾಸಂ ಗಣೇಂದ್ರಾನ್ವಿತನುರುಮಹಿಮಾಧಾರನಶ್ರಾಂತಸತ್ವಾ
ರಾಮಂ ಭೂತಿಪ್ರಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಣವರುಚಿ ಪರಾನಂದಧರ್ಮಂ ಸ್ವಲೀಲೋ
ದ್ದಾಮಂ ರಕ್ಷಿಪ್ಪುದೆಮ್ಮಂ ಬಿಡದನವರತಂ ನಂದಿಕೇಶಂ ಮಹೇಶಂ ೧

೧ (ಕವಿ-ಪ್ರಥಮತಃ ಪರಶಿವನನ್ನೂ ತನ್ನ ಪುರಾಣ ನಾಯಕನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನೂ ಕುರಿತು ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ ಗ್ರಂಥ ಪರಿಸಮಾಪ್ತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಆದಿಮಂಗಳ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.) **ಶಿವಪರಾರ್ಥ** : (i) ಕಾಂತಿ ಸಂಪನ್ನವಾದ ಮೇರು ಪರ್ವತವನ್ನು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಸಮೀಚೀನವಾದ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ದೇವ ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಅಂಬಿಕಾ (ಪಾರ್ವತಿ) ಇವರುಗಳ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದನೂ, ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಮಹಿಮಾನ್ವಿತನೂ, ಸಮಸ್ತ ಜೀವ ಕೋಟಿಗೆ ಆಧಾರನೂ, ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೂ. ಓಂಕಾರ ಪ್ರಕಾಶರೂಪನೂ, ಲೋಕೋತ್ತರ ಆನಂದ ಧರ್ಮನೂ. ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಲೀಲೆಗಳಿಂದ ಉದ್ದಾಮನೆನಿಸಿದವನೂ ಆದ ಮಹೇಶ್ವರನು ಸದಾ ನಮ್ಮನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. **ಬಸವೇಶ್ವರ ಪರಾರ್ಥ** : (ii) ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅರಸನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಪಾದಗಳುಳ್ಳವನೂ. ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದನೂ. ಶಿವಗಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನೂ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಿಮೆಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನೂ. ಸಂತತವೂ ಸತ್ವಗುಣದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವವನೂ, ಭಸ್ಮೋದ್ಧೂಳಿತ ಶರೀರಿಯೂ. ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣವ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನೂ. ಲಿಂಗಾನಂದ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ, ತನ್ನ ಲೀಲೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೆನಿಸಿದವನೂ ಆದ ನಂದೀಶ್ವರನ ಅವತಾರಿಯಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೈಬಿಡದೆ ಸತತವೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. [ಭೂಭೃತ್– ಅರಸು, ಮೇರುಪರ್ವತ: ಗಂಗಾಂಬಿಕಾ–ಈ ಹೆಸರಿನ ಬಸವಣ್ಣನ ಪತ್ನಿ. ಗಂಗೆ. ಮತ್ತು ಪಾರ್ವತಿ: ಪ್ರಣವ ರುಚಿ–'ಶಿವೋವಾ ಪ್ರಣವಪ್ರೋಕ್ತಃ ಪ್ರಣವೋವಾಶಿವಸ್ಮೃತಃ ವಾಚ್ಯವಾಚಕಯೋರ್ಭೇದೋ ನಾತ್ಯಂತಮಿಹ ವಿದ್ಯತೇ ॥ ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಸಾರ

ಗಂಗಾರಂಗತ್ತರಂಗಪ್ರಭವಕಣಗಣಸ್ಫಾರತಾರಾಪರೀತ
ಸ್ವಾಂಗಾರ್ಧೇಂದುದ್ಯುತಿಪ್ರೋನ್ಮಿಳಿತ ನಿಜಜಟಾಜೂಟವಿಭ್ರಾಜಮಾನಂ
ಶೃಂಗಾರಾಸಾರಗೌರೀಕಬಳಿತಕಲಿತಾರ್ಧಾಂಗನುದ್ಯದ್ದಯಾದ್ರಾ
ಪಾಂಗಂ ಮಾಂಗಲ್ಯಸಾಕಲ್ಯಮನೆಮಗೊಲವಿಂ ಮಾಳ್ಕೆ ನಿಚ್ಚಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ ೨

ಪ್ರಾನಮ್ರಾಮರ ಕಾಮಿನೀಜನಗಳದ್ಧಮ್ಮಿಲ್ಲಪುಷ್ಪಾಸವಂ
ತಾನೊ[1]ಕ್ಕೊಪ್ಪಿರೆ ಪಾದಪೀಠದೊಳದಂ ತಳ್ತುಂಬ ಭೃಂಗಾಳಿ ಬೆ
ಳ್ಪಾನುತ್ತುಂ ನಖರೋಚಿಯಿಂ ತೊಳಪಪೋಲ್ಗೈದಾನತವ್ರಾತದೋ
ಷಾನೀಕಾಪನಯಪ್ರದರ್ಶಿನಿಯೆನಿಪ್ಪೀಶಾನಿಗಾಂ ವಂದಿಪೆಂ ೩

ವಾಗಿ ಶಿವನು ಓಂಕಾರ ಪ್ರಕಾಶಕನು. ಅದನ್ನೇ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪ್ರಣವರುಚಿ ಎಂದಿದ್ದಾನೆ; ಭೂತಿ–ವಿಭೂತಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನೇ ಬಸವೇಶ್ವರಾವತಾರಿ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಅಭೇದ] (೨) ದೇವಗಂಗಾನದಿಯ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ತೆರೆಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಜಲಕಣಗಳೆಂಬ ಬಹಳ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಂಗವುಳ್ಳವನೂ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕರ್ಷವಾಗಿ ಮಿಳಿತಗೊಂಡ ನಿಜ ಜಟಾಪಟಲದಿಂದ ವಿಭ್ರಾಜಮಾನನಾಗಿರುವವನೂ. ಶೃಂಗಾರರಸಧಾರಾ ಸ್ವರೂಪಳಾದ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯಿಂದ ಅರ್ಧಶರೀರವು ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು. ಅಭಿನ್ನನಾಗಿರುವವನೂ, ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಕರುಣಾರಸದಿಂದ ಆರ್ದ್ರಗೊಂಡಿರುವ ಕಟಾಕ್ಷಗಳುಳ್ಳವನೂ ಮೂರು ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನೂ ಆದ ಶಿವನು ಸಕಲ ಮಂಗಲಗಳನ್ನು ಸತತವೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಲಿ. [ರಂಗತ್ + ತರಂಗ–ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಂದರೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಲೆ. ಪ್ರಕರ್ಷದಿಂದ ಮಿಳಿತ–ಪ್ರೋನ್ಮಿಳಿತ–ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಿಳಿತಗೊಂಡ. ಉದ್ಯತ್ + ದಯಾ + ಆರ್ದ್ರ + ಅಪಾಂಗ = ಉದಯಗೊಂಡ ದಯಾರಸದಿಂದ ಆರ್ದ್ರಗೊಂಡ ಕಣ್ಣಿನ ಕೊನೆ. ಸಕಲದ ಭಾವ–ಸಾಕಲ್ಯ] ೩. ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಜಾರಿಹೋದ ತುರುಬುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪುಷ್ಪಸಮೂಹಗಳ ಮಕರಂದ ರಸವು ಪಾದಗಳನ್ನಿಡುವ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಶೋಭಮಾನವಾಗಿದೆ. ಆ ಮಕರಂದವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಲು ಆಶಿಸಿ ಬಂದು ಮುಕ್ಕಿ ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಸಾಲು ಪಾದನಖಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆ. (ಅದು) ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ (ಸಮಸ್ತ) ಭಕ್ತಯರ ಸಮೂಹದ ಪಾಪರಾಶಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಿರುವಳೋ ಎಂಬ ಹಾಗಿದೆ ; ಇಂತಹ ಈಶಾನ ಮೂರ್ತಿಯ

---

1 ನ (ಮು)

ಶುಂಭನಿಶುಂಭದರ್ಪಹರೆ ಶಂಬರವೈರಿವಧೂಮನೋಗದ
ಸ್ತಂಭಿನಿ ಕುಂಭಿನೀಧರಕುಮಾರಿ ಕುಮಾರಗಜಾಸ್ಯಮಾತೆ ನಿ
ರ್ದಂಭತಪಃಪ್ರಲಬ್ಧಪಶುಪಾರ್ಧಕಳೇವರೆ ಲೋಕಧಾತ್ರಿ ವಿ
ಶ್ವಂಭರಜಂಭಭಿತ್ಪ್ರಣತೆ ಪಾರ್ವತಿ ಪಾಲಿಪುದೆನ್ನನಂಬಿಕೆ ೪

ಶಿವನಡಿಗಳ್ಗೆ ಮುಂಬರಿದು ಕುಂಬಿಡುವಬ್ಜಭವಾದಿ ದೇವರೊ
ಪ್ಪುವ ಕನಕಸ್ಫುರನ್ಮಕುಟಘಟ್ಟನದಿಂ ಸುರಿದೊಟ್ಟಿಲಾದ ರೇ
ಣುವನಿರದೊಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕನಕಾಚಳದಂತತಿರಮ್ಯಮಾದ ದಾ
ನವಿಸರನಿರ್ಝರಂ ಗಜಮುಖಂ ಮಿಗೆ ಮಾಳ್ಕೆಮಗಿಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯಂ ೫

ಹರತೇಜಃಪುಂಜಪುಂಜೀಕೃತತನು ಸತಮಸ್ತಾರಕಾರಾತಿ ಧಾತ್ರೀ
ಧರಪುತ್ರೀಪುತ್ರನತ್ರಿಪ್ರಭವರುಚಿಯಶಸ್ತಾರಿ ವಿಸ್ತಾರಶಕ್ತಿ

ಸತಿಯಾದ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಗೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. (೪) ಶುಂಭನಿಶುಂಭರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರ ದರ್ಪವನ್ನು ಹರಣಮಾಡಿದವಳೂ, ಶಂಬರನ ವೈರಿಯಾದ ಮನ್ಮಥನ ಹೆಂಡತಿ ರತಿದೇವಿಯ ಮನೋದುಃಖವನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿದವಳೂ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ಹಿಮವಂತನ ಮಗಳಾದವಳೂ, ಷಣ್ಮುಖಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಗಣಪತಿಯರುಗಳಿಗೆ ತಾಯಿಯೆನಿಸಿರುವವಳೂ, ನಿಷ್ಕಾಪಟ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸಿ ಪಶುಪತಿಯ ಅರ್ಧದೇಹವನ್ನು ಪಡೆದಂಥವಳೂ. ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿನ ಮಾತೆಯೆನಿಸಿದವಳೂ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು, ದೇವೇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವಳೂ ತಾಯಿಯೂ ಆದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. [ಶಂಬರವೈರಿ–ಶಂಬರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸವೈರಿ–ಮನ್ಮಥ. ಕುಂಭಿನೀಧರ–ಕುಂಭಿನಿ–ಭೂಮಿ, ಧರ–ಧಾರಣಮಾಡಿದುದು–ಹಿಮಾಲಯ. ಪಶುಪ–ಪಶು–ಜೀವರುಗಳನ್ನು, ಪ–ಪಾಲಿಸುವವನು–ಶಿವ ; ವಿಶ್ವಂಭರ–ವಿಶ್ವವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಯುಕ್ತ–ವಿಷ್ಣು : ಜಂಭಭಿತ್–ಜಂಭಾಸುರನ್ನು ಭೇದಿಸಿದವನು–ದೇವೇಂದ್ರ. ೫. ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಾಮುಂದು ತಾಮುಂದೆಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಬಂಗಾರದ ಕಿರೀಟಗಳ ಪರಸ್ಪರ ತಾಡನದಿಂದ ಸುರಿದು ರಾಶಿಗೊಂಡ (ಅಬಂಗಾರದ)ಹುಡಿಯನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಎರಚಿಕೊಂಡು ಮದೋದಕ ಸಮೂಹವೆಂಬ ಗಿರಿನಿರ್ಝರಗಳುಳ್ಳವನಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೇರುಪರ್ವತದ ಹಾಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತಹ ಗಣಪತಿಯು ನಮ್ಮ ಮನೋರಥಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವವನಾಗಲಿ, [ಅಬ್ಜಭವ–ಬ್ರಹ್ಮ.] ೬. ಹರನ ತೇಜೋರಾಶಿಯು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಆದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ತಮೋಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾರಕಾಸುರನೆಂಬ ದೈತ್ಯನಿಗೆ ವೈರಿಯಾದವನೂ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ ಹಿಮವಂತನ ಮಗಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಪುತ್ರನೂ. ಅತ್ರಿಮಹರ್ಷಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಚಂದ್ರನ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ

ಸ್ಫುರಿತಂ ಕ್ರೌಂಚಾಚಲಚ್ಛೇದಕನಖಿಲ ಕಲಾಶಾಲಿ ಲೀಲಾಲಸತ್ಕೇ
ಕಿರಥಂ ಮತ್ಕಾವ್ಯಕೊಳ್ಪಂ ಕರುಣಿಸುಗೆ ಮಹೋದಾರಸಾರಂ ಕುಮಾರಂ ೬

ರುದ್ರೋನ್ನಿದ್ರಾಳಿಕಾಕ್ಷಿಪ್ರಭವಶಿಖಿಶಿಖಾವಿರ್ಭವಜ್ಜಂಭಭಿದ್ರ
ತ್ನೋದ್ಯಚ್ಛ್ರೀಸ್ಫೂರ್ಜದುದ್ದೀಪಣತಟಿದುರುದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳಾಸ್ಯಕಾಯಂ
ರೌದ್ರೋದ್ರೇಕಪ್ರತಾಪಪ್ರಶಮಿತಪಟುದಕ್ಷೇಷ್ಟಿಗಾಮರ್ತ್ಯದರ್ಪಂ
ಭದ್ರಶ್ರೀದಾನಿ ತಾನಕ್ಕೆಮಗೆ ದುರಿತವಿದ್ರಾವಣಂ ವೀರಭದ್ರಂ ೭

ಶರಣಾನಂದಸುಧಾಬ್ಧಿಶೀತಕಿರಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಚ್ಯುತೇಂದ್ರಾರ್ಚಿತಸ
ಚ್ಚರಣಂ ಭಾವಭವಪ್ರಭಾವಹರಣಂ ನಿರ್ವಾಣಲಕ್ಷ್ಮೀಸುಖಾ
ವರಣಂ ನಿಶ್ಚಲಚಿತ್ಸುಖಾದಿಕರಣಂ ಕಲ್ಯಾಣಭಾಸ್ವದ್ಗುಣಾ
ಭರಣಂ ಶ್ರೀಬಸವೇಶನೊಲ್ದು ಕರುಣಿಂಚೆತ್ತೀಗೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಂ ೮

ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿರುವವನೂ, ಅಪರಿಮಿತ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಕ್ರೌಂಚಪರ್ವತವನ್ನು ಇಬ್ಭಾಗಮಾಡಿದವನೂ, ಸಮಸ್ತ ಕಲೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದವನೂ, ಲೀಲೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ನವಿಲನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಮಹಾಉದಾರದ ಸಾರನೂ ಆದ ಷಣ್ಮುಖ ಸ್ವಾಮಿಯು ನನ್ನ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಕರುಣಿಸಲಿ. ೭. ಶಿವನ ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಅವತರಿಸಿದವನೂ, ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಕಾಯವುಳ್ಳವನೂ, ಅತಿಭಯಂಕರವಾದ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಉದ್ದವಾದ ಕೋರೆದಾಡೆಯ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಮುಖವುಳ್ಳವನೂ, ರೌದ್ರದ ಉದ್ರೇಕವುಳ್ಳ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ದಕ್ಷನಯಜ್ಞವನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳ ದರ್ಪವನ್ನೂ ಅಡಗಿಸಿದವನೂ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕನೂ ಆದ ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರನು ನಮಗೆ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಶುಭವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನಾಗಲಿ. [ರುದ್ರ + ಉನ್ನಿದ್ರ + ಅಳಿಕ + ಅಕ್ಷಿ + ಪ್ರಭವ = ರುದ್ರನಿಂದ ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಹಣೆಯ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವ–ವೀರಭದ್ರ ; ಜಂಭ + ಭಿತ್ + ರತ್ನ–ಜಂಭಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದವನಾದ ಇಂದ್ರನ ಹೆಸರಿನ 'ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿ' ಎಂದು ಯೋಗರೂಢಿಯ ಅರ್ಥವನ್ನಿಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು.] ೮. ಶರಣ ಜನರ ಸಂತೋಷವೆಂಬ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನು, ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣು ದೇವೇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಾದಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಮನ್ಮಥನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹರಣಮಾಡಿದವನೂ, ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸುಖದಿಂದ ತುಂಬಿದವನೂ, ಸುಸ್ಥಿರವಾದ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯದಾತನೂ, ಮಂಗಳಕಾರಕಗಳಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಭೂಷಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಆದ ಶ್ರೀಬಸವೇಶ್ವರನು (ನನ್ನನ್ನು) ಮೆಚ್ಚಿ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವವನಾಗಲಿ. [ಭಾವ + ಭವ + ಪ್ರಭಾವ + ಹರಣಂ = ಭಾವದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವವನಾದ ಮನ್ಮಥನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹರಣ

ಮೋಹಧ್ವಾಂತದಿವಾಕರಂ ಪ್ರಬಳಮಾಯಾಭೀಕರಂ ಭವ್ಯಸಂ
ದೋಹಸ್ತುತ್ಯಗುಣಾಕರಂ ಘನಕೃಪಾರತ್ನಾಕರಂ ದುರ್ಮತ
ವ್ಯೂಹಾಂಭೋಜಸುಧಾಕರಂ ಪ್ರಣತವೃಂದಶ್ರೀಕರಂ ಮಾಳ್ಕೆ ವೀ
ತಾಹಂಕಾರಸುಬೋಧಚನ್ನಬಸವಂ ಸುಜ್ಞಾನಸಂಪತ್ತಿಯಂ ೯

ಜಿತಮಾಯಂ ನಿರಪಾಯನನ್ವಿತಚಿದಂಗಂ ಸದ್ದಯಾಪಾಂಗನೂ
ರ್ಜಿತಶೀಲಂ ಶ್ರುತಿಮೂಲನಾತ್ತಶಿವಮಂತ್ರಂ ಪ್ರೋಕ್ತತಂತ್ರಂ ಕುಸಂ
ಸೃತಿದೂರಂ ಗಣಸಾರನನ್ಯಸಮಯಾಹಂಕಾರಶಂಕಾಹರಂ
ಸತತಂ ಮಾಳ್ಕೆಮಗಲ್ಲಮಪ್ರಭುವರಂ ವೈರಾಗ್ಯಸೌಭಾಗ್ಯಮಂ ೧೦

ಮಾಡಿದವನು --ಬಸವಣ್ಣ (ಇಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮನ್ಮಥ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವ.] ೯. ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ ; ಪ್ರಬಲವಾದ ಮಾಯೆಗೆ ಅಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರನೆನಿಸಿದವನೂ ; ಪೂಜ್ಯರೆನಿಸಿದ ಜನರುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾಗಿರುವವನೂ ; ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೃಪೆ ಎಂಬ ರಸಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ ; ದುಷ್ಟವಾದ ಮತಗಳ ಸಮೂಹವೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಚಂದ್ರನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವ ಭಕ್ತರುಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ. ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠಜ್ಞಾನಿಯೂ ಆದ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ನಮಗೆ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ. ಮೋಹ + ಧ್ವಾಂತ + ದಿವಾಕರ--ಮೋಹವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯ--ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ; ಭವ್ಯ + ಸಂದೋಹ + ಸುತ್ಯ + ಗುಣಾಕರಂ--ಪೂಜ್ಯರಾದವರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸುತ್ತಿಸಲ್ಪಡುವ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯಾದವನು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ. ೧೦. ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದವನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ. ಪ್ರಕಾಶರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಶರೀರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ (ಅಂಗಗುಣಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಲಿಂಗಗುಣಗಳಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದವನೆಂಬ ಭಾವ) ದಯೆಯೆಂಬ ರಸದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶೀಲಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ವೇದಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣನೂ. ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನೂ, ಶೈವಾಗಮಗಳನ್ನು ಸುರಿದವನೂ. ದುಷ್ಟವಾದ ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ದೂರನಾದವನೂ, ಶಿವಗಣಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದವನೂ. ಅನ್ಯಮತಗಳ ಗರ್ವದಿಂದುಂಟಾದ ಸಂಶಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದವನೂ ಆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುವು ನಮಗೆ ಸದಾ ವೈರಾಗ್ಯಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ. [ಚಿತ್ + ಅಂಗ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಶರೀರ ಮಂತ್ರ ಶರೀರಿ. ಅಂಗಗುಣಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಲಿಂಗಪ್ರಕಾಶವಲ್ಲಿ ಅವು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಿಕೆಯೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಈಶ್ವರನ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರಿಗೆ ಕವಿ

ಸದ್ಗುರುವಾದಿಗಾದಿ ಗುರುಜಂಗಮಕೋಟಿಗೆ ಮುಖ್ಯನಾದ ಭಾ
ಸ್ವದ್ಗುರುವಾಗಮಂಗಳಡಿಗಾಣದೆ ಬೊಬ್ಬಿಡೆ ಪಾಟಿಗೆಯ್ಯದು
ದ್ಯದ್ಗುರು ಭಕ್ತದೇಹಿಕಲಸದ್ಗುರು ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಚಿತ್ಕ್ರಿಯಾಸ್ಪದಂ
ಮದ್ಗುರು ರೇಣುಕೇಶ್ವರಮಹಾಗುರು ಮಾಳ್ಕೆಮಗಿಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯಂ ೧೧

ನತನಾನಾನರನಾಥಮೌಳಿಘಟಿತಸ್ವಾರಾಣ್ಮಣೀಂದಿಂದಿರ
ಪ್ರತತಿ ಪ್ರಸ್ಫುರಿತಂಗಳಿಷ್ಟವರ ಸೌಗಂಧಾಸ್ಪದಂಗಳ್ಮಹಾ
ವ್ರತಭೃತ್ತಾಪಸಮಾನಸಾಮಳ ಸರೋವಾಸಾಶ್ರಿತಶ್ರೀಗಳಾ[1]
ಚ[1]ತುರಾಚಾರ್ಯರ್ಪದಾಂಬುಜಂಗಳೆಮಗೀಗಾಮೋದಸಂದೋಹಮಂ ೧೨

ಆರೋಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾರಣ: ಲಿಂಗಮುಖವೇಜಂಗಮವೆಂಬ ತತ್ತ್ವವನ್ನನುಸರಿಸಿ.] ೧೧. ಶ್ರೇಷ್ಠಗುರುವೂ, ಅನಾದಿಗುರುವೂ, ಜಂಗಮ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಅಗ್ರೇಸರನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಗುರುವೂ, ಆಗಮಗಳ ಸಮೂಹವು (ಆತನ) ಪಾದಗಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕೂಗುತ್ತಿ ಲು ಅನುಪಮನಾದಂತಹನೆನಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರುವೂ, ಭಕ್ತನೇ ದೇಹವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ತೇಜೋಮಯನಾದ ಗುರುವೂ, ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಿ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಷಟಸ್ಥಳಗಳಿಂದುಂಟಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯಾ–ಜ್ಞಾನಕ್ರಿಯೆಗೂ ಆಸ್ಪದ ನಾದವನೂ ಆದ ನನ್ನ ಗುರು ರೇಣುಕೇಶ್ವರ ಗುರುವು ನನಗೆ ಇಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ. [ಚಿತ್‌ಕ್ರಿಯಾ–ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾ ಸಮನ್ವಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾದ ಕಾರಣ ಗುರುವಿಗೆ 'ಚಿತ್‌ಕ್ರಿಯಾಸ್ಪದ' ನೆಂಬ ವಿಶೇಷಣವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಭಕ್ತದೇಹಿಕಲಸದ್ಗುರು—ಗುರುವಾದರೂ ಭಕ್ತಿಸ್ಥಲವೆಂಬುದು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಧಾನ ಲಕ್ಷಣವಾದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತನ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ದೇಹ ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರು ಎಂದು ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವಿಶೇಷಣ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.] ೧೨. ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ರಾಜರುಗಳ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ (ಕೆಚ್ಚಲಾಗಿರುವ) ಇಂದ್ರನೀಲ ಮಣಿಗಳೆಂಬ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವವುಗಳಾದ, (ಭಕ್ತ ಜನರುಗಳ) ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ವರಗಳೆಂಬ ಸುಗಂಧಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನಗಳೆನಿಸಿದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವ್ರತಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಜನರುಗಳ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ನಿರ್ಮಲ ಸರೋವರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಗೊಂಡಿರುವ (ಆಶ್ರಯಗೊಂಡಿರುವ), ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರೇಣುಕ ದಾರುಕಾದಿ ನಾಲ್ವರು ಆಚಾರ್ಯರ ಪಾದಕಮಲಗಳು ನನಗೆ ಸಂತೋಷವೆಂಬ ಸುಗಂಧದ ಸಂದೋಹವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಿ. [ವ್ರತ + ಭೃತ್ + ತಾಪಸ—ವ್ರತಶೀಲರಾದ ತಪಸ್ವಿಗಳು ; ಸರಃ + ವಾಸ + ಆಶ್ರಿತ + ಶ್ರೀಗಳ್–ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ ಆಶ್ರಯ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತವಾದವು ಅಥವಾ ಮಂಗಳಕರವಾದವುಗಳು (ಚತುರಾ

---

1 ಳಚ್ಚ (ದ)

ಖಂಡಿತದೃಪ್ತದುರ್ಮತವಿವಾದವಿಚಕ್ಷಣವಾದಕೋವಿದ
ರ್ದಂಡಿತಮಾನಸಾದಿಕರಣಾಂಗಮಹಾಶಿವಭಕ್ತಪಾಲಕ
ರ್ಮಂಡಿತವೀರಶೈವಮತದಿವ್ಯಮಹತ್ವನಿದರ್ಶನಕ್ಷಮ
ರ್ಪಂಡಿತರೀವರಕ್ಕೆಮಗೆ ಮೂವರತೀವಮತಿಪ್ರಕಾಶಮಂ ೧೩

ಕಾಮಾರಾತಿನಿಕಾಮಕೋಮಲಪದಧ್ಯಾನಾಮೃತಾಸ್ವಾದನ
ಪ್ರೇಮಂ ಸೋಮಕರಾಮಳಪ್ರಭಯಶಃಶ್ರೀಮಂಡಿತಾಶೋತ್ಕರಂ
ವ್ಯಾಮೋಹಾಮಯವೈದ್ಯನಾದ್ಯನನಘಂ ಕ್ಷೇಮಂಕರಂ ನಾಗಮ
ರ್ತ್ಯಾಮರ್ತ್ಯಸ್ತುತ ಸಿದ್ಧರಾಮನೆಮಗೀಗತ್ಯೂರ್ಜಿತಶ್ರೇಯಮಂ ೧೪

ಭೂವಳಯಪ್ರಸಿದ್ಧಸುಖಭೋಗಮನೊಕ್ಕು ವಿರಾಗಭಾವಮೇ
ಭಾವದೊಳಾಗೆ ಭಾವಭವನಂ ಸಲೆ ಭಂಗಿಸಿ ಲಿಂಗವಂಗದೊ

ಚಾರ್ಯರ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷಣ]. ೧೩. ಕುತ್ಸಿತವಾದ ಮತಗಳ ಸಂಬಂಧ ದಿಂದ ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾದವರುಗಳನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೋವಿದರಾದ ವರು, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯ ಶರೀರಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದವರೂ (ಮನ, ಇಂದ್ರಿಯ ದೇಹಗುಣಗಳೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಗುಣಗಳನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡವರೆಂದು ಭಾವ), ಪೂಜ್ಯ ವಾದ ವೀರಶೈವ ಮತತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿತೋರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರೂ ಆದ ಶ್ರೀಪತಿಪಂಡಿತ, ಮಂಚಣಪಂಡಿತ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತರೆಂಬ ಮೂರು ಜನ ಪಂಡಿತರು ನನ್ನ ಮತಿಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಲಿ. ೧೪. ಮನ್ಮಥ ವೈರಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಮಲವಾದ ಪಾದಕಮಲ ಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಅಮೃತಪಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನೂ, ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳೋ ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಕೀರ್ತಿಯ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ರೋಗಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯನೂ, ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ (ಆದ್ಯಂ), ಪಾಪರಹಿತನೂ ಕ್ಷೇಮಕರನೂ, ನಾಗಲೋಕ, ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ, ದೇವಲೋಕದ ಜನರಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ (ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯ) ಸಿದ್ಧರಾಮೇ ಶ್ವರನು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ನಮಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಲಿ. [ಕೋಮಲ + ಪದ + ಧ್ಯಾನ + ಅಮೃತ + ಆಸ್ವಾದನ + ಪ್ರೇಮಂ—ಕೋಮಲವಾದ ಪಾದಧ್ಯಾನವೆಂಬ, ಅಮೃತವನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುಳ್ಳವನು. ಸೋಮ + ಕರ + ಅಮಳ + ಪ್ರಭ + ಯಶಃ ಶ್ರೀ—ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳಂತೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಸಂಪತ್ತು.] ೧೫. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ವೈರಾಗ್ಯಭಾವವೇ (ತನ್ನ) ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರಲು, ಭಾವೋದ್ಭವ ನಾದ ಮನ್ಮಥನ ಸಂಬಂಧದ ವಿಕಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಯಿಸಿ, ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವ ಲಿಂಗೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಕಾರಣ ದೇಹತ್ರಯಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು

ಶ್ರೀವೆ ನಿಜೇಚ್ಛೆಯಿಂ ಕದಳಿವೊಕ್ಕು ಶಿವೈಕ್ಯತೆಯಾಂತು ನಿಂದ ಮಾ
ದೇವಿಯ ಪಾದಪಂಕರುಹಕಾಳಿಡಿಯಾಗಿಪೆನೆನ್ನ ಚಿತ್ತಮಂ ೧೫

ಶಿವಪಕ್ಷೈಕತೆಯಾಂತು ಮೂಱು ಪದಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಮಾಲಿನ್ಯಮಂ
ತವೆ ಬಿಟ್ಟಂಗಮನಾಳ್ದಶೇಷಸುಮನಃಸಂಸೇವ್ಯನಾಗುತ್ತೆ ಭ
ಕ್ತವನೇಜಾಕರಭೃಂಗ ಶಂಭುಸತಿ ತಾನೆಂಬಳ್ಕಱಿಂ ಭೃಂಗಿ ನಾ
ಮವಿಶೇಷಂಬಡೆದಿರ್ದ ಚಿತ್ರಚರಿತಂ ನಿಲ್ಕೆನ್ನ ಚಿತ್ತಾಬ್ಜದೊಳ್ ೧೬

ಶ್ರೀಕರವೀರ ಸಾಧುಸಹಕಾರನುದಂಚಿತಮುಕ್ತಕಂ ಸುಪ
ದ್ಮಾಕರನುದ್ಗಮಪ್ರರುಚಿಮಂಜುಲತಾನ್ವಿತನೂರ್ಜಿತಾಗಮಾ

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ (ಶ್ರೀಶೈಲದ) ಕದಳಿಯ ಬನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಳಾದ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದುಂಬಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವೆನು. ೧೬. ಶಿವನೊಬ್ಬನ ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು (ಶಿವಶಕ್ತ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಶಿವನೊಬ್ಬನ ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು), ಮೂರು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ (ತನ್ನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಕಾರಣ ಶಕ್ತಿಯು ಭೃಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ವಾಮ ಭಾಗದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯಲು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿದ್ದ ಭೃಂಗಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲು ಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಒಟ್ಟು ಮೂರು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು), ಮಾಯಾಸಂಬಂಧವಾದ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಅಂಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳ ಸೇವೆಗೆ ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತ, (ದೇವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನೃತ್ಯಮಾಡುವವನಾಗಿ ಅವರ ಸೇವೆಮಾಡಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆನಂದಗೊಳಿಸುವ ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತ), ಭಕ್ತರೆಂಬ ಕಮಲಗಳ ಸರೋವರದಲ್ಲಿನ ಭೃಂಗವಾದ ಶಿವನಿಗೆ ತಾನು ಸತಿ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು (ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ ಎಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು) ತಾನು ಎಂಬ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ 'ಭೃಂಗಿ' ಎಂಬ ನಾಮ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂಥ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಭೃಂಗೀಶ್ವರನು ನನ್ನ ಚಿತ್ತವೆಂಬ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸದಾ ನಿಲ್ಲಲಿ. [ಭೃಂಗೀಶ್ವರನು ತಾನು ಗಂಡಸಾದರೂ ಹೆಣ್ಣು ದುಂಬಿಯಾದುದು ವಿಚಿತ್ರವೆಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹೆಣ್ಣು ದುಂಬಿಗೆ ಎರಡು ರೆಕ್ಕೆಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ಭೃಂಗಿಗೆ ಒಂದೇ ರೆಕ್ಕೆಯಿರುವುದು ವಿಚಿತ್ರ ; ದುಂಬಿಯು ಆರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳದ್ದಾದರೂ ಮೂರು ಪಾದಗಳುಳ್ಳದ್ದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ; ತಾನು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ್ದಾದರೂ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ದೇಹವಾದುದು ವಿಚಿತ್ರ; ಸಕಲ ಸುಮನಸ್ಸು (ಹೂವು) ಗಳ ರಸವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ದುಂಬಿಯು, ಹೂವುಗಳಿಂದಲೇ ಸೇವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದು ವಿಚಿತ್ರ; ಭೃಂಗೀಶ್ವರನು ತಾನು ಗಂಡಸಾದರೂ ಹೆಣ್ದುಂಬಿಯಾದ 'ಭೃಂಗಿ' ಎನಿಸಿದುದು ವಿಚಿತ್ರ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಭೃಂಗೀಶ್ವರನ ಬಗೆಗೆ 'ಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರ' ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.] ೧೭. [ಈ ಪದ್ಯ ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಯತಿಗಳ ಮತ್ತು ತೋಟದ ಪರವಾಗಿ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಿಂದ

ನೀಕನುತಂ ಮಹಾವಿರತಿಸಂಯುತನಾದುದಱಿಂದೆ ಸಾರ್ಥನಾ
ಮಾಕರನಾದ ತೋಂಟದ ಗುರೂತ್ತಮನೊರ್ವನೆ ಸತ್ಫಳಪ್ರದಂ ೧೭

ಅಕಳಂಕಾಗಮಯುಕ್ತನುಗ್ರರುಚಿಸನ್ಮಿತ್ರೋದಯಾಹ್ಲಾದಶಾ
ಲಿಕಲಾಪೂರ್ಣನಜಸ್ರಮನ್ವಿತಜಡತ್ವಾಭಾವನಾತ್ಮೀಯಪಾ

ಕೂಡಿದೆ.] (i) **ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯತೀಶ್ವರ ಪರವಾದ ಅರ್ಥ :** ಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವೇದಾಂತ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿನೋದಿಸುತ್ತ, ವೀರ ಶೈವ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪೂಜ್ಯನೂ. ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನೂ, ಮೋಕ್ಷ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಆಸ್ಪದನೂ ಆದ ಶಿವ ಸಂಬಂಧವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕೂಡಿದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶೈವಾಗಮ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಾದ 'ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ' ಎಂಬ ಸಾರ್ಥಕವಾದ ಅಂದರೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ವಾದ ನಾಮವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆ ತೋಂಟದ ಗುರೂತ್ತಮನೊಬ್ಬನೇ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಫಲವೆನಿಸಿರುವ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. [ವೀರ–ವೇದಾಂತ ಜನ್ಯಂ ಯದಜ್ಞಾನಂ ವಿದ್ಯೇತಿ ಪರಿಕೀರ್ತ್ಯತೇ । ವಿದ್ಯಾಯಾಂ ರಮತೇತಸ್ಯಾಂ 'ವೀರ' ಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ–ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ವೀರ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ–'ವೇದಾಂತ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಿನೋದಿಸುತ್ತ ವೀರಶೈವತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ' ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಾರ್ಥ–ಅರ್ಥೇನ ಸಹವರ್ತತ ಸತಿ ಸಾರ್ಥಃ–ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಎಂದರ್ಥ.] (ii) **ತೋಟದ ಪರವಾದ ಅರ್ಥ :** ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷ (ಶ್ರೀ), ಕರವೀರ (ಕಣಗಿಲು) ಮಧುರ ಸಿಹಿ ಮಾವುಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಉನ್ನತ ಮುತ್ತುಗದ ಮರಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಮನೋಹರ ಕೊಳಗಳನ್ನುಳ್ಳ. ಪುಷ್ಪಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ. ಮನೋಹರ ಲತೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಇನ್ನಿತರ ವೃಕ್ಷ (ಅಗಮ)ಗಳ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ.ಶ್ಲಾಘ್ಯವೆನಿಸಿದ (ಮತ್ತು) ವಿಶೇಷವಾದ ಪಕ್ಷಿ (ವಿ)ಗಳ ಸಮೂಹದ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸತ್ಫಲಗಳನ್ನುಕೊಡುವ ತೋಟ.[ಉದ್ಗಮ ಪ್ರರುಚಿ (i) ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪ್ರಕೃಷ್ಟ ಶೈವತೇಜಸ್ಸು (ii) ಕುಸುಮಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಂತಿ. ಅಗಮಾನೀಕ (i) ಆಗಮಗಳ ಸಮೂಹ, (ii) ಅಗಮಾನೀಕ ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹ. ಪದ್ಮ – (i) ಕಮಲ ii) ಐಶ್ವರ್ಯ. ಮಂಜುಲತಾ + ಅನ್ವಿತ (i) ಮಂಜುಳತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ (ii) ಮನೋಹರ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ.] ೧೮. ಕಲಂಕ ರಹಿತವಾದ ಆಗಮಗಳ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ. ಉಗ್ರ (ಶಿವ)ನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳವನೂ. ಉತ್ತಮ ಮಿತ್ರವರ್ಗದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಆನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನೂ, ಸತತವೂ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವೆನಿಸಿದವನೂ, ಅಜ್ಞಾನದ ಅಭಾವದಿಂದ ಸಮನ್ವಿತನಾದವನೂ. ತನ್ನ ಪಾದವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ ಎನಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ (ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ) ಸೋಮನಾಥ ಗುರುಶ್ರೇಷ್ಠನು ನನಗೆ ಅಧಿಕವಾದ

ದಕೃತೋಪಾಶ್ರಿತಸಾಧುಚಕ್ರಸುಖನಾಗಿರ್ದುಂ ಲಸತ್ಸೋಮನಾ
ಮಕನಾದಾ ಗುರು ಸೋಮನಾಥನೆಮಗೀಗುದ್ಯತ್ ಸುಧಾವಾಣಿಯುಂ ೧೮

ಕವಿತೆಯನೊಲ್ದೊಡರ್ಚುವ ಕವೀಂದ್ರರ ರಕ್ಷಿಪ ದುಷ್ಕವಿತ್ವಮಂ
ತವಿಪ ಗುಣಂಗಳಿಂದೆ ಕವಿತಾಚತುರಾನನನೇಳ್ಗೆವೆತ್ತ ಸ
ತ್ಕವಿಕುಲಚಕ್ರವರ್ತಿ ಕವಿರಾಜಶಿರೋಮಣಿಯೆಂಬ ಪೆಂಪು ಸಂ
ಭವಿಸಿದ ಸತ್ಕವೀಶ್ವರ ಹರೀಶ್ವರನೀಗೆಮಗೀಪ್ಸಿತಾರ್ಥಮಂ ೧೯

ಅವಿಚಲಿತಖಲಮದಾಚಲ
ಪವಿಯುಂ ಪ್ರಣುತಪ್ರಬಂಧಪಂಕಜವಿಳಸ
ದ್ರವಿಯುಂ ಚಲದಂಕಮಹಾ
ಕವಿಯುಂ ಘನರಾಘವಾಂಕನಂ ನುತಿಗೈವೆಂ ೨೦

ಅಮೃತವಾಣಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ. [ಸೋಮ–ಸೋಮನಾಥ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರ–ಇಲ್ಲಿ 'ಸೋಮ' ಶಬ್ದ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ವ್ಯತಿರೇಕ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೋಮನು ಕಳಂಕದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನು ಕಳಂಕರಹಿತನು. ಸೋಮನು ಸೌಮ್ಯಕಿರಣ(ರುಚಿ)ದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನು ಉಗ್ರ(ಶಿವ) ರುಚಿಯುಳ್ಳವನು; ಸೂರ್ಯನ ಉದಯದಿಂದ ಚಂದ್ರನು ಆಹ್ಲಾದಶಾಲಿಯಾದ ಪ್ರಕಾಶರಹಿತನು, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನು ಮಿತ್ರನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಆಹ್ಲಾದಶಾಲಿಕಲಾ ಪೂರ್ಣನು. ಚಂದ್ರನು ಜಡತ್ವ ಎಂದರೆ ಶೈತ್ಯಸಹಿತನು, ಪಾ. ಸೋಮನು ಜಡತ್ವ ಎಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನರಹಿತನು; ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡದವನು, ಪಾ. ಸೋಮನು ತನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಸಾಧು ಚಕ್ರ (ಸಮೂಹ)ಕ್ಕೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು–ಹೀಗೆ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಲ್ಲಿ, ಸೋಮನ (ಚಂದ್ರನ) ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸೋಮನಾಗಿದ್ದನು.] ೧೯. ಕವಿತೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ರಚಿಸುವ, ಕವೀಶ್ವರರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ದುಷ್ಟಕವಿತ್ವವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಶ್ರೇಷ್ಠಕವಿ, ಕವಿಕುಲದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಕವಿರಾಜರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶಿರೋಮಣಿಯೆಂಬ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ (ಹಂಪೆಯ) ಹರೀಶ್ವರ ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿ. [ಕವಿತಾ 'ಚತುರಾನನ–ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ 'ಅಪಾರೇ ಕಾವ್ಯ ಸಂಸಾರೇ ಕವಿದೇವ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ...' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನಿಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಕಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಚತುರಾನನ' ವಿಶೇಷಣ. ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಾಯಿಂದ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಹೊರ ಬಂದಹಾಗೆ ಹರೀಶ್ವರನ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದುದೇ ಕವಿತೆ–ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ಆಶಯ] ೨೦. ಅಚಲನಾದವನೂ (ಸ್ಥಿರಮನಸ್ಕನೂ), ದುಷ್ಟರ ಗರ್ವವೆಂಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ವಜ್ರಾಯುಧಪ್ರಾಯನೂ ಆದ ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾವ್ಯ ಪ್ರಬಂಧ

ವರ ಮಲಯಕ್ಷ್ಮಾಭೃತ್ಸಂ
ಚರಣಂ ಸಂಸರ್ಗಮುದಿತಸುಮನೋಬಾಣಂ
ಹರಿದೇವಸಖಂ ಭೃತ ಪ
ದ್ಮರಸಂ ಸುಕವಿತ್ವಪವನನಾದೃತ[1] ಭೀಮಂ ೨೧

ಭೂರಜಮಂ ಸುವರ್ಣರಜಮಾಗಿಸಿ ನುಣ್ಮಣಿಗೈದು ಸಾರವಾ
ರ್ಧಾರೆಯ ತುಂತುಱಿಂ ಶಿಖಿಯನಂಬರದೊಳ್ಮಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಮಾರುತಾ

ಗಳೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಛಲದಂಕನೆಂಬ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮಹಾಕವಿ ರಾಘವಾಂಕನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ೨೧. ತನ್ನ ಈ ಸತ್ಕವಿತೆಯೆಂಬ ತಂಗಾಳಿಯು ಮಲಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಣವುಳ್ಳದೂ, (ತನ್ನ) ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಮೋದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹುದೂ, ಅಗ್ನಿದೇವ (ಹರಿದೇವ)ನ ಮಿತ್ರನಾಗಿ ಉಳ್ಳುದೂ, ಕಮಲರಸವಾದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಂತಹುದೂ, ಭೀಮಸೇನನನ್ನು (ಮಗನನ್ನಾಗಿ) ಧರಿಸಿರುವಂತಹುದೂ ಆಗಿದೆ. ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕವಿತೆ ಮಲಯಮಾರುತದಂತೆ ಮನೋಹರವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ ಮಲಯರಾಜ, ಬಾಣ, ಹರಿದೇವ, ಪದ್ಮರಸ ಭೀಮಕವಿ ಮೊದಲಾದ ಶೈವ ವೀರಶೈವರಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುವಂತಹುದೆಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕವಿಯ ಆಶಯ ಮಲಯರಾಜ, ಬಾಣ, ಹರಿಹರ (ಹರಿದೇವ) ಪದ್ಮರಸ ಭೀಮಕವಿಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ಲೇಷೆಯನ್ನು ಹೂಡಿ ಮಲಯಮಾರುತದಂತೆ ಆಹ್ಲಾದಕಾರಕವಾದುದೆಂದು ಎರಡನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಲಯಮಾರುತ ಮನ್ಮಥನ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಮುದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದು ಅಗ್ನಿಗೆ ಮಿತ್ರ, ಕಮಲದಸುಗಂಧ ಧರಿಸುವಂತಹುದು, ಭೀಮನ ತಂದೆ ಎನಿಸಿದೆ. ಮಲಯಕ್ಷ್ಮಾಭೃತ್– (i) ಮಲಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವಂತಹುದು– ಚಂದನ ದ್ರುಮ. (ii) 'ಮಲಯ'ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅರಸು (ಕ್ಷ್ಮಾಭೃತ್). ಸುಮನೋಬಾಣಂ– (i) ಹೂವುಗಳನ್ನು ಬಾಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವ ಮನ್ಮಥ, (ii) ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಾಣಕವಿ. ಹರಿದೇವ (i) ಅಗ್ನಿದೇವ (ii) ಹರೀಶ್ವರ, ಪದ್ಮರಸ. (i) ಕಮಲದರಸ. (ii) ಪದ್ಮರಸನೆಂಬ ಹೊಯ್ಸಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಹರಿಹರನ ಪೂಜ್ಯಕವಿ. ಭೀಮ (i) ಭೀಮಸೇನ (ii) ಬಸವಪುರಾಣ ಬರೆದ ಭೀಮನೆಂಬ ಕವಿ. ೨೨. ಭೂಮಿಯ ಧೂಳನ್ನು ಸುವರ್ಣಮಯವನ್ನಾಗಿಸಿದ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಲಧಾರೆಯ ತುಂತುರು ಹನಿಗಳನ್ನು ನುಣ್ಣನೆಯ ರತ್ನಗಳನ್ನಾಗಿಸಿದ, ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ, ವಾಯುವಿನ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದಂತಹ, ಆಕಾಶವನ್ನೇ ಮಾತನಾ

---

1 ದತಿ (ಅ)

ಧಾರದೆ ಸಗ್ಗಕ್ಕೈದಿ ನಭವುಂ ನುಡಿಸುತ್ತೆ ಧರಾದಿಭೂತದೊ
ಳ್ಚಾರು ಮಹತ್ವಮಂ ಮೆಱೆದರೀಗೆಮಗಾರ್ಯರತಿಪ್ರಭಾವಮಂ ೨೨

ಶಿವನೇ ದೈವಮೆನುತ್ತೆ ತೋಱಿ ನಿಜಮಂ ದೂದಟ್ಟಿ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿಂ
ಶಿವನಂ ಮೇಣ್ ಶಿವನಿಂ ವರಂಬಡೆದು ಮೈಯಿತ್ತಾ ಶಿವಂಗದ್ಭುತಾ
ಯುವನಾದಂ ಶಿವನತ್ತಣಿಂ ಪಡೆದು ಯೋಷಿದ್ಭಾವದಿಂದೊಂದುತುಂ
ಶಿವನಂ ಕೂರ್ತೊಡ[1]ನುಂಡು[1] ನಾಡೆ ಶಿವನೊಳ್ ಸಂದಾದ್ಯರೇಂ ಹೃದ್ಯರೋ ೨೩

ಧನವನಿತಾತನೂಭವಮನಸ್ತನುಮುಖ್ಯಮನೀಶಭಕ್ತಿಭಾ
ವನೆಯೊಡಗೂಡಿ ಕೊಟ್ಟು ತಣಿವೈದದೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಗ
ಳ್ಗನುನಯದಿಂದೆ ಶಂಭುಕೃಪೆಯಂ ಪಡೆದೀಶ್ವರಲೋಕಕ್ಕೈದಿದ
ತ್ಯನುಪಮಭಾವರಂ ಭಜಿಪೆನಳ್ಕಱಿೂಳಾನಱುವತ್ತಮೂವರಂ ೨೪

ನಡೆದುದೆ ಸತ್ಪಥಂ ನುಡಿದುದೇ ಶಿವಮಂತ್ರಮೊಲಿಲ್ದು ದರ್ಶನಂ
ಬಡೆದನೆ ಮುಕ್ತನಿರ್ದ ನೆಲೆಯೇ ಘನಕಾಶಿಯೊಡರ್ಚಿದುಜ್ಜುಗಂ

ಡಿಸಿದ—ಹೀಗೆ ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್, ತೇಜ, ವಾಯು, ಆಕಾಶಗಳೆಂಬ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೊಡನೆ ಮನೋಹರವಾದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಪೂಜ್ಯರಾದವರೆಲ್ಲ (ಈ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯುವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪಕ್ರಮಿಸಿದ ನನಗೆ) ಅತಿಪ್ರಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ. ೨೩. ಶಿವನೇ ಪರದೈವವೆಂದೆನ್ನುವ ನಿಜಸಂಗತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಸಮೀಚೀನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಶಿವನನ್ನು ಸೇವೆಗಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿ, ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ದೇಹವನ್ನೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಪರಶಿವನಿಂದ ಅದ್ಭುತವಾದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಸ್ತ್ರೀ-ರೂಪದಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಸೇರುತ್ತ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನೊಡನೆ ಆಟವಾಡಿ, (ಕೊನೆಗೆ) ಅವನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ (ಐಕ್ಯಗೊಂಡ) ಪುರಾತನರುಗಳು ಏನು ಮನೋಹರರಾದರೋ ! ೨೪. ಐಶ್ವರ್ಯ, ಧರ್ಮಪತ್ನಿ, ಮಗ, ಮನಸ್ಸು, ದೇಹ —ಇವೇ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು (ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣ ಮಾನಾದಿಗಳನ್ನು) ಜಂಗಮಲಿಂಗರೆನಿಸಿದ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ತಣಿಯದೆ ಶಂಭು ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಅಸದೃಶ ನಡೆವಳಿಕೆಯ ಅರವತ್ತುಮೂವರು ಪುರಾತನರುಗಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ೨೫. ನಡೆದದ್ದೇ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ; ಮಾತನಾಡಿದ್ದೇ (ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರೀ) ಮಂತ್ರ ; ಪ್ರೀತಿಸಿ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದವನೇ ಸಂಸಾರಮುಕ್ತನು ; (ಇಂಥವರು) ಇದ್ದನೆಲೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವು ; ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವೇ ಈಶ್ವರನ ಸೇವೆ ;

1 ನಾಡಿ (ಅ)

ಮೃಡಪದಸೇವೆ ಪೊಕ್ಕ ಮಡುವಗ್ಗದ ತೀರ್ಥಮೆನಿಪ್ಪ ಪೆರ್ಮೆ ಸಂ
ಗಡಿಸಿದ ಸತ್ಪುರಾತನರ ಮೆಲ್ಲಡಿ ನಿಲ್ಕೆ ಮದಂತರಂಗದೊಳ್ ೨೫

ಶಿವಕೃತಿಯಲ್ಲದನ್ಯಕೃತಿಯಂ ಸಲೆ ಕೇಳದ ಕೂರ್ಮೆಯುಳ್ಳಿಯಿಂ
ಶಿವನುತಿಯಲ್ಲದನ್ಯನುತಿಯಂ ಮಿಗೆ ಮಾಡದ ಪೆರ್ಮೆಯೊಚ್ಚತಂ
ಶಿವಪಥಮಲ್ಲದನ್ಯಪಥದೊಳ್ ಪದವಿಕ್ಕದ ನಲ್ಮೆ ನೈಜಮಾ
ದವಿಕಲವೀರಶೈವಗಣದೊಲ್ಮೆಯನಾಂಪನದೇಂ ಕೃತಾರ್ಥನೋ ೨೬

ಪರಮಾಮ್ನಾಯಶಿರೋರಹಸ್ಯಗದಿತಂ ಶೈವಾಗಮಾಂತೋದಿತಂ
ಗುರುಮಾರ್ಗಾಗತಮುತ್ತಮೋತ್ತಮತರಂ ಕೈವಲ್ಯಕಲ್ಪದ್ರುಮಂ
ದುರಿತಾರಣ್ಯದವಾನಲಂ ಶಿವಕೃಪಾಂಭಃಪೂರಧಾರಾಧರಂ
ಹರನಿಷ್ಠಾನಿಧಿ ವೀರಶೈವಸಮಯಂ ಬೆರ್ಚಿರ್ಕೆ ಮಚ್ಚಿತ್ತದೊಳ್ ೨೭

ಮೊದಲೊಳ್ಸೋಮಗುರೂತ್ತಮಂ ಸರಸವಾಕ್ಚಾತುರ್ಯದಿಂದಾಂಧ್ರದೇ
ಶದ ಭಾಷಾಕ್ರಮದಿಂ ವೃಷೇಂದ್ರಕೃತಿಯಂ ತಾಂ ಮಾಡಿದಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ

ಹೊಕ್ಕಮಡುವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತೀರ್ಥ—ಎನಿಸುವ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೇಷ್ಠಪುರಾತನರ ಮೃದುಪಾದಗಳು ನನ್ನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಿ. ೨೬. ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ಕೃತಿಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಕೃತಿಗಳನ್ನು (ಕಿವಿಯಿಂದ) ಕೇಳದೆ ಇರುವ, (ಶೈವಕಾವ್ಯಗಳ ಮೇಲಿರುವ) ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿವಸ್ತೋತ್ರವನ್ನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯದೈವ ಸಂಬಂಧದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವ ಹಿರಿಮೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶಿವಸಂಬಂಧದ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಂದು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಾದವನ್ನು ಇಡದ ಪ್ರೀತಿ, (ಇಂಥ) ನೈಜವಾದ ಪರಿಪೂರ್ಣ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಿಸಿದ (ವೀರಶೈವ) ಗಣದ ಒಲುಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನು ಅದೇನು ಕೃತಾರ್ಥನೋ ! ೨೭. ಶ್ರೇಷ್ಠವೇದಾಂತಗಳಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಶಿವಾಗಮಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಉಪದೇಶಕ್ರಮದಿಂದ ಬಂದ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪದ್ರುಮ ಸದೃಶವಾದ. ಪಾಪವೆಂಬ ಕಾಡಿಗೆ ದಾವಾನಲವಾದ. ಶಿವನ ಕೃಪೆಯೆಂಬ ಜಲಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಮೇಘಸ್ವರೂಪವಾದ. ಶಿವಭಕ್ತಿಗೆ ನಿಧಿಯೆನಿಸಿರುವ ವೀರಶೈವ ಸಮಯವು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬೆಸುಗೆಗೊಂಡಿರಲಿ. [ಆಮ್ನಾಯಶಿರಃ —ವೇದಗಳ ಶಿರಸ್ಸು : ವೇದಗಳ ಶಿರಸ್ಸು ಅಥವಾ ವೇದಾಂತ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.] ೨೮. ಏತತ್ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯ ಸೋಮನಾಥನೆಂಬ ಗುರುವು ರಸಭರಿತವಾದ. (ಶೃಂಗಾರಾದಿರಸ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ)ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರೌಢ ವಾಙ್ಮಯದಿಂದ ಆಂಧ್ರಭಾಷೆ (ತೆಲಗುಭಾಷೆ) ಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ (ಈ) ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅದೇ

ದದನಾ ಭೀಮಕವೀಶ್ವರಂ ನೆಗಳ್ದನಾದಂ ವರ್ಣಕಪ್ರೌಢಿಯಿಂ
ದದನುದ್ಯದ್ರುಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತೋಕ್ತಿಯೊಳೆ ಪೇಳ್ದಂ ಶಂಕರಾರ್ಯೋತ್ತಮಂ ೨೮

ಪದಪಿಂದಾದ್ಯರ್ಕಳಿಂತಿಂತತುಳ ಸರಸ ಶಬ್ದಾರ್ಥಸಂದರ್ಭದಿಂ ಕೋ
ವಿದರೆಲ್ಲರ್ಮೆಚ್ಚೆ ಬರ್ದಿಂ ನೆಗಳ್ದ ಬಸವಪೌರಾಣಮಂ ಬೇಱೆ ಮೇಣ್ಪೇ
ಳ್ವುದು ಹಾಸ್ಯಕ್ಕಾಸ್ಪದಂ ಬೆಳ್ಪನಮನುಚಿತಮಂತಾದೊಡಂ ತದ್ಗಣಸ್ತೋ
ಮದ ಜಾನಂ ಸಾರ್ವುದೀ ವ್ಯಾಜದಿನೆನುತಿದನಾಂ ಪೇಳಲುದ್ಯುಕ್ತನಾದೆಂ ೨೯

ಶಿವಹೃದಯಾಬ್ಜಪೀಠನಿಲಯಂ ಬಸವಂ ಶಿವಕೀರ್ತಿಚಂದ್ರಿಕಾ
ಕುವಲಯಬಂಧುವಲ್ತೆ ಬಸವಂ ಶಿವಸದ್ಗುಣರತ್ನಮಾಲಿಕಾ
ಪ್ರವಿಮಳಸೂತ್ರಸುದ್ಧ ಬಸವಂ ಶಿವದಿವ್ಯಮಹತ್ವಭರ್ಮಹ
ರ್ಮ್ಯವಿದಿತ ನೂತ್ನ ರತ್ನಕಲಶಂ ಬಸವಂ ಶಿವವಕ್ತ್ರದರ್ಪಣಂ ೩೦

ಬಸವನನಾದಿಮೂರ್ತಿಯೆನಿಪಂ ಬಸವಂ ಜಗದಾದಿಕಾರಣಂ
ಬಸವನನಂತಕೀರ್ತಿ ಬಸವಂ ಭವಮೋಘಮಹಾಸಮೀರಣಂ

ಕೃತಿಯನ್ನು ಭೀಮಕವಿಯು ವರ್ಣಕಪ್ರೌಢಿಯಿಂದ ಅಂದರೆ (ಅಂದರೆ ಭಾಮಿನಿಷಟ್ಪದಿ ಛಂದಸ್ಸಿನಿಂದ) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದನು. (ಕಂಚಿಯ) ಶಂಕರಾರ್ಯನೆಂಬ ಕವಿಯು ಅದೇ ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಅಧಿಕ ರುಚಿಯಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದನು. ೨೯. ಪೂರ್ವದವರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಸಭರಿತ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಸಂಬಂಧದಿಂದಲೂ, ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗುವಂತೆ ಜಾಣ್ಮೆ (ಬರ್ದಿಂ) ಯಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರ ಸಂಬಂಧದ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಾಗ ಪುನಃ ಬೇರೆ ಹೇಳುವುದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದುದು ; ಬೆಪ್ಪುತನ ; ಅನುಚಿತ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಆ ಮಹಾಶಿವಶರಣರುಗಳ ಧ್ಯಾನವು ನನಗೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬೊಂದು ವ್ಯಾಜ (ಕಾರಣ) ದಿಂದ ನಾನು ಅದೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ೩೦ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಹೃದಯಕಮಲವೆಂಬ ಪೀಠವನ್ನೇ ನಿಲಯವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು ; ಈಶ್ವರನ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳಿಗೆ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವವನು ; ಶಿವನ ಕಾರುಣ್ಯವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಮಸ್ತ ಸದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ ರತ್ನಹಾರಕ್ಕೆ ಪರಿಶುದ್ಧ ದಾರವಾದವನು. ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಬಸವಣ್ಣನು ಈಶ್ವರನ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಹತ್ವಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸುವರ್ಣಭವನದಂತಿರುವವನು. ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಮತ್ತು ನೂತನವೂ ಆಗಿರುವ (ಆ ಶಿವಭವನದ) ರತ್ನಕಲಶಸ್ವರೂಪನು. ಶಿವನು (ತನ್ನ) ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿರುವವನು, ಅಲ್ಲವೆ ! ೩೧. ಬಸವನು ಆದಿಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ಜಗದ ಆದಿಗೆ ಕಾರಣನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ಅಪರಿಮಿತ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನು ; ಜನನ ಮರಣಗಳೆಂಬ ಮೋಡಗಳಿಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿ (ಘನಸಮೀರಣ)ಯಂತಿದ್ದಾನೆ. ಸಮಸ್ತ (ಮಾನವಕುಲಕ್ಕೇ) ಬಂಧುವೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಬಸವನಶೇಷಬಂಧು ಬಸವಂ ಶಿವಭಕ್ತಮುಖಾಂಬುಜಾರುಣಂ
ಬಸವನಖರ್ವಗರ್ವಪರವಾದಿಜನಾಂಬುಜಮತ್ತವಾರಣಂ ೩೧

ಬಸವನ ನಾಮಮಂ ನೆನೆವುತಂ ಬಸವೇಶನ ಕೀರ್ತನಂಗಳಂ
ಪಸರಿಸಿ ಪಾಡುತಂ ಬಸವನುಜ್ವಳಮೂರ್ತಿಯನೊಲ್ದು ಜಾನಿಸು
ತ್ತೆಸೆವ ನರಂಗೆ ಜನ್ಮತತಿಯುಂಟೆ ಜಡಸ್ಥಿತಿಯುಂಟೆ ಪಾತಕ
ಪ್ರಸರಮದುಂಟೆ ಮೃತ್ಯುಭಯಮುಂಟೆ ಮದಾಂಧತೆಯುಂಟೆ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ೩೨

ವಪುರುದ್ಯತ್ಪ್ರಭೆಯಿಂದೆ ಬಿಂದು ವಿಳಸನ್ನಾದಂ ಠಣತ್ಕಾರದಿಂ
ಲಪನಪ್ರದ್ಯುತಿಸಾರದಿಂ ಕಳೆ ಚಳನ್ನೇತ್ರತ್ರಿಭಾಗಂಗಳಿಂ
ದುಪಮಾತೀತಗುಣತ್ರಯಂ ಬಸವನಿಂದಂದಾದವೆಂದೆಯ್ದೆ ಪೇ
ಳ್ದಪರಾರ್ಯರ್ಪೆಜಿತೇನೊ ತಾನೆ ಪರಬೊಮ್ಮಂ ದಲ್ ವೃಷಾಧೀಶ್ವರಂ ೩೩

ಪ್ರಮಥಪ್ರಥಮಾಚಾರ್ಯಂ
ಕುಮತತಮಸ್ಸೂರ್ಯನಾರ್ಯನತುಳಿತಕಾರ್ಯಂ

ಶಿವನಭಕ್ತರಾದವರುಗಳ ಮುಖವೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶೇಷಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿರೋಧಿಗಳಾದ ವಾದಿಜನಗಳೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಮದಗಜದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ೩೨. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ಇಂಥಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯಾದ) ಬಸವನ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಮಾಡುತ್ತ, ಅವನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹಾಡುತ್ತ, ಆ ಪ್ರಕಾಶಯುಕ್ತವಾದ ಅವನ ಆಕಾರವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಶೋಭಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಭವಸಂತತಿಯು ಉಂಟಾದೀತೇ ? ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಉಳಿದೀತೇ ? ಪಾಪಸಮೂಹ ನಿಂತೀತೇ ? ದುರ್ಮರಣದ ಅಂಜಿಕೆಯು ಉಂಟಾದೀತೇ ? ಮದಾಂಧತೆಯು ಉಳಿದೀತೇ ? (ಉಳಿಯಲಾರದೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ) ೩೩. ಹಿಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಶರೀರದ ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರಭೆಯಿಂದ ಬಿಂದು ತಾವೂ ಠಣತ್ಕಾರಮಾಡಕ್ಕ ಕಂಠಧ್ವನಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ವಾದನಾದವೂ, ಮುಖದ (ಲಪನದ) ಅಧಿಕವಾದ ಕಾಂತಿಯ ಸಾರದಿಂದ ಕಲೆಯೂ, ಚಂಚಲವಾದ ನೇತ್ರದ ಮೂರುಭಾಗಗಳಿಂದ (ಅಂದರೆ ಕರಿಗುಡ್ಡೆ, ಬಿಳಿಗುಡ್ಡೆ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳ ಕೆಂಪುರೇಖೆಗಳೆಂಬ ಮೂರುಭಾಗಗಳಿಂದ) ಅಸದೃಶ ಗುಣತ್ರಯಗಳಾದ ಸತ್ವ, ರಜಸ್ಸು, ತಮಸ್ಸುಗಳಾದವು, ಎಂದು ಹಿಂದಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠದವರುಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು (ನಾನು) ಬೇರೆ ಹೇಳುವುದಾದರೂ ಏನಿದೆ ? ಇಂಥ ಬಸವೇಶ್ವರನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನು. ೩೪. ಬಸವರಾಜನು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಮಥರಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ಆಚಾರ್ಯಪುರುಷನು. ದುರ್ಮತಗಳೆಂಬ ಅಂಧಕಾರಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನೋ

ನಮದಮರವರ್ಯಗಣಭವಾ
ಗಮಧೂರ್ಯಂ ಬಸವರಾಜನನುಪಮಶೌರ್ಯಂ ೩೪

ತಾರಾಗಕ್ಷೀರವಾರಾಕರ ಮಳಯಜ ಮಂದಾರ ಡಿಂಡೀರಹಾರ
ಸ್ಮೇರೇಂದ್ರೇಭೇಂದ್ರಹೀರಾಮಳಕಮಳಮರಾಳೋರು ಸೀರಾಂಕನಾಕಾ
ಗಾರಾಹಾರಾರವಿಂದೋದ್ಭವಯುವತಿಶರದ್ಭೂರಿಧಾರಾಧರಾಂಭೋ
ಜಾರಾತಿಸ್ಫಾರಗೌರಪ್ರಭ ಸುಭಗಯಶಃಕಾಂತಿರುಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೩೫

ಶರಣರ ಕೈಯ ಕೈಪಿಡಿಯನಾದಿಯ ಜಂಗಮಭಕ್ತನೀಶಭ
ಕ್ತರ ಸುರಧೇನು ಶಂಕರನ ನಚ್ಚಿನ ವಾಹನಮನ್ಯವಾದವಾ
ರ್ದರಚಯಚಂಡಮಾರುತನಿಳಾತಳಪಾವನ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿ ವಿ
ಸ್ಫುರಿತ ಕಳಾಪ್ರಪೂರ್ತಿ ಬಸವಂ ಭವಸಾಗರಕುಂಭಸಂಭವಂ ೩೬

ಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನು, ಪರಮಪೂಜ್ಯನು, ಅನುಪಮವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನುಳ್ಳವನು, ದೇವಾದಿದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವನು. ಶೈವಾಗಮಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನು, ಅತ್ಯಧಿಕ ಶೌರ್ಯಗುಣವುಳ್ಳವನು. ೩೫. ವೃಷಭೇಂದ್ರ (ಬಸವೇಶ್ವರ)ನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟ, ಹಾಲಿನಸಮುದ್ರ. ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. ನೊರೆ, ಮುತ್ತಿನಹಾರ, ಮುಗುಳುನಗೆ, ಇಂದ್ರನ ಆನೆಯಾದ ಐರಾವತ, ವಜ್ರಮಣಿ, ಬಿಳಿಯಕಮಲ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಲರಾಮ, ದೇವತೆಗಳ ಆಹಾರವಾದ ಅಮೃತ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಸತಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿ, ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೇಘ, ಚಂದ್ರ—ಇವುಗಳ ಹಾಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಬಿಳುಪಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಯಶಸ್ಸೆಂಬ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆಧಿಕ್ಯಗೊಂಡವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. [ತಾರಗ—ತಾರಎಂದರೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ, ಅಗ—ಬೆಟ್ಟ—ಕೈಲಾಸಪರ್ವತ; ಸೀರಾಂಕ—ಸೀರ ನೇಗಿಲು—ಆ ನೇಗಿಲನ್ನೇ ಅಂಕ ಎಂದರೆ ಗುರುತಾಗಿ ಉಳ್ಳವ—ಬಲರಾಮ ; ನಾಕಾಗಾರಾಹಾರ—ನಾಕ + ಅಗಾರ + ಆಹಾರ—ಎಂದರೆ ದೇವತೆಗಳ ಆಗಾರದ ಆಹಾರ—ಎಂದರೆ ಅಮೃತ ; ಅರವಿಂದೋದ್ಭವಸತಿ—ಅರವಿಂದ ಅಂದರೆ ಕಮಲದಿಂದ ಉದ್ಭವನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಸತಿ—ಸರಸ್ವತಿ ; ಶರದ್ಭೂರಿಧಾರಾ ಧರ ಶರತ್ಕಾಲದ ವಿಶೇಷವಾದ ಧಾರಾ ಅಂದರೆ ನೀರನ್ನು. 'ಧರ' ಎಂದರೆ ಧರಿಸಿರುವುದು, ಧಾರಧರ ಎಂದರೆ ಮೋಡ—ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ 'ಶರತ್ಕಾಲೀನ ಮೋಡ' ಎಂದು ಅರ್ಥ:] ೩೬. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವಶರಣರ ಕೈಯ ಕನ್ನಡಿಯೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅನಾದಿ ಜಂಗಮತತ್ತ್ವಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಜಂಗಮರುಗಳ ಭಕ್ತನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಶಿವಭಕ್ತರುಗಳ ಕಾಮಧೇನುವೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರೀತಿಯ ವಾಹನನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅನ್ಯ ಸಮಯದ ವಾದಗಳೆಂಬ ಮೇಘಗಳಿಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭೂಮಂಡಲದ ಪರಿಶುದ್ಧ ರುದ್ರಸ್ವರೂಪನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಮೂರ್ತಿಯೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಜನನ ಮರಣಗಳೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಕುಂಭಸಂಭವ (ಅಗಸ್ತ್ಯ)

ಆ ದೇವನ ಘನ ಮಹಿಮೆಯ
ನಾ ದೇವಾಚಾರ್ಯ ಫಣಿಪ ವಾಕ್ಪಸಹಸ್ರ
ಕ್ಕಾದೊಡಮೇಂ ಬಣ್ಣಿಸಲಳ
ವಾದಪ್ಪುದೆ ಪೊಗಳ್ವೆನೆಂದು ನೆನೆವವನೆಗ್ಗಂ ೩೭

ಎಂದಱಿದುಂ ಪೊಗಳ್ದೆನದೇ
ಕೆಂದೊಡೆ ಶಿಶುವಾಣಿ ಪೆತ್ತರಂ ಮಚ್ಚಿಪವೋ
ಲ್ತಂದೆ [1]ಬಸವಂಗಱಿಯದೇ[1]
ನೆಂದೊಡಮದು ಶ್ಲಾಘ್ಯಮೆನ್ನ ನುಡಿಯಪ್ಪುದಱಿಂ ೩೮

ನುತಪೂರ್ಣಗುಣಾಂಬರಸಂ
ವೃತರಾಜಂಗಂಬರಾಂಚಲದ ಗು[2]ಣಮೀವಂ
ತತಿರತಿಯಿಂ ಶ್ರುತಿನುತಘನ
ಮತಿ ಬಸವಂಗಲ್ಪನುತಿಯನೊಲ್ದರ್ಪಿಸುವೆಂ ೩೯

ನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. [ಬಸವೇಶ್ವರನು ನಂದಿಯ ಅವತಾರವೆಂದು ಗ್ರಹಿಕೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಶಿವನ ವಾಹನವಾದ ನಂದಿಗೂ, ಇವನಿಗೂ ಅಭೇದವಾಗಿಯೇ 'ಶಂಕರ ನಚ್ಚಿನವಾಹನ' ಇತ್ಯಾದಿಯಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಕವಿಗಳ ವಾಡಿಕೆ.] ೩೭. (ಇಂಥ ಘನಮಹಿಮಾ ಶಾಲಿಯಾದ) ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಆ ದೇವತೆಗಳ ಆಚಾರ್ಯನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಸಹಸ್ರನಾಲಿಗೆಗಳುಳ್ಳ ಆದಿಶೇಷ, ವಾಕ್ಪತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುಗಳು ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತರಾದಾರೆಯೆ ? (ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅವನನ್ನು) ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಯೋಚಿಸುವವನು ಎಗ್ಗನೇಸರಿ. ೩೮. ಹೀಗೆ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕೂಡ, ಏತಕ್ಕೋಸುಗ (ನಾನು ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು) ಹೊಗಳುತ್ತೇನೆಂದರೆ–ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ (ತೊದಲು) ಮಾತುಗಳು ಹೆತ್ತ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರುಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ಹಾಗೆ (ನನಗೆ) ತಂದೆತಾಯಿಯರೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವುದೇ ? (ನಾನು) ಏನೇ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದರೂ, ಆ ಮಾತು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದುದೇ ಆಗುವುದರಿಂದ. (ನನ್ನತೊದಲು ಮಾತುಗಳಿಂದ ವರ್ಣಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಭಾವ.) ೩೯. ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ನೂಲಿನ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾದ ದೊರೆಗೆ (ಅಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದ ಅರಸನಿಗೆ) (ಅವನ)ವಸ್ತ್ರದ ಕೊನೆಯ ಒಂದು ದಾರದ ಎಳೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಒಂದುದಾರದ ಎಳೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡುವಹಾಗೆ, ವೇದಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮತಿವಂತನಾದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ನನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರರೂಪವಾದ ಅಲ್ಪಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. [ಪೂರ್ಣಬಟ್ಟೆ

1 ಬಸವಣ್ಣಗಱಿಯದೆ(ದ) 2 ರು(ಚ)

ಮತಿ ನುತಿ ಕಿಱಿದಾದೊಡವೇಂ[1]
ಕೃತಿಪತಿ[3]ಕಿಱಿಯನೆ[2] ವೃಷೇಂದ್ರನಾತನ ಬಲದಿಂ
ಕ್ಷಿತಿಗತಿಶಯಮಾದಪುದಿದು
ರತಿಪತಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕುಸುಮಬಾಣದ ತೆಱದಿಂ ೪೦

ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನಾನತ
ಶರ್ಮಪ್ರದನೆನಿಪ ಬಸವರಾಜನ ಕೃತಿಯಂ
ಕೂರ್ಮೆಯಿನುಸುರ್ದೊಡೆ ಕೇಳದ
ರಾರ್ ಮೆಚ್ಚದರಾರ್ ಮಹೋತ್ಸವಂಬಡೆಯದರಾರ್ ೪೧

ವಿಳಸತ್ಕರ್ಪೂರಸಾರಾಂಬುವನೆಱೆವುದೆ ಬಬ್ಬೂರ್[3]ರವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರೋ
ಪ[4]ಳಭಾಸ್ವದ್ದರ್ಪಣಂದೋರ್ಪುದೆ ವನಚರವಕ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೇಭಕುಂಭ
ಸ್ಥಳಮುಕ್ತಾದಾಮಮಂ ಕಟ್ಟುವುದೆ ಕರಭಕಂಠಕ್ಕೆ ಪೇಳೀವುದೇ ಮಂ
ಜುಳವಾಗ್ವಿಸ್ತಾರ ಸಾರಸ್ವತಮನಳಿವ ದೈವಕ್ಕೆ ಧಾತ್ರೀವಿದಗ್ಧರ್ ೪೨

ಬರೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಿತನಾದ ಅರಸನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಒಂದುದಾರದ ಎಳೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಹಾಗೆ ನುತಿಗೆ ಅಶಕ್ಯನಾದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ನನ್ನ ಅಲ್ಪನುತಿಯ ನುಡಿಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಭಾವ]. ೪೦. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಚಿಕ್ಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೇನು? ಈ ನನ್ನ (ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯವೆಂಬ) ಕೃತಿಯು ಪತಿಯಾದ ವೃಷಭನು ಕಿರಿಯನಲ್ಲ. ಅವನ ಬಲದಿಂದ ಈ (ನನ್ನ) ಕಾವ್ಯವು ಮನ್ಮಥನು ಹಿಡಿದಿರುವ (ಐದು) ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯವಾದುದಾಗಿ ಆಗುವುದು. ೪೧. ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ, ಶರಣಾಗತರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವವನೂ ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸಂಬಂಧದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ನಾನು) ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾರುತಾನೆ ಕೇಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಯಾರುತಾನೆ ಶ್ಲಾಘನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಯಾರುತಾನೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಂತೋಷ ಪಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ೪೨. ಜಾಲಿಯಮರಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಸಾರವತ್ತಾದ ನೀರನ್ನು ಎರೆಯುವುದೇ? ಕೋತಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ವಾದ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದೋ? ಮದೋನ್ಮತ್ತವಾದ ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳದ ಮುತ್ತುಗಳ ಸರವನ್ನು ಒಂಟೆಯ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಕಟ್ಟುವುದೇ? ನಾಶಹೊಂದುವ ದೈವಕ್ಕೆ ಮನೋಹರವಾದ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕವಿತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದೇ ಹೇಳು? [ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಕವಿ ಹೇಳುವ "ಧರೆಯೊಳ್ ಪೋಣ್

1 ದೇಂ(ಗ) 2 ಕೀರ್ಯನೆ (ದ) 3 ಬಬ್ಬೆ(ದ) 4 ಜ್ವ(ಮ)

ಪರಮ ಸುಧಾಸಮುದ್ರಮಿರೆ ಪಲ್ವಲಮಂ ಸುರರಾಜರತ್ನಮೊಂ
ದಿರೆ ತೆಗಳಾಂತ ಗಾಜುಮಣಿಯಂ ಶರಭೇಂದ್ರನಿರಲ್ ಸೃಗಾಲನಂ
ಪರಿನುತಿಪಂದಮಲ್ತೆನುತೆ ದೇವ ನರಸ್ತುತಿಯಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಶಂ
ಕರನಡಿಗಳ್ಗೆ ಸರ್ವರಱಿವುತ್ತಿರೆ ಜಿಹ್ವೆಯನೊಲ್ದು ಮಾಱಿದೆಂ ೪೩

ಇಳೆಯೊಳ್ಮೇಣ್ಪುಟ್ಟಿ ಪುಟ್ಟುತ್ತಳಿವ ನರರ ಮೇಲುರ್ಬಿ ಕಬ್ಬಂಗಳಂ ಬಿ
ಚ್ಚಳಿಸುತ್ತುಂ ತಮ್ಮ ದಗ್ಧೋದರವ ಪೊರೆಯಲೆಂದಕ್ಕಟಾ ಕೆಟ್ಟರನ್ಯ
ರ್ಗಳಿವಂತಪ್ಪಲ್ಪಧೀಮಂತರನಸಮ ವೃಷಾಧೀಶನಂ ನಿತ್ಯನಂ ನಿ
ರ್ಮಳನಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ಪೇಳ್ವೆಂ ಕೃತಿಯನೊಸಗೆಯಿಂ ಕೇಳ್ವುದೊಲ್ದೀಶಭಕ್ತರ್ ೪೪

ಸರಸತರ ಕಾವ್ಯಮಾನಸ
ಸರಸಿಯೊಳಾಡುವ ವಿದಗ್ಧವಿಮಳಮರಾಳಂ
ಪರಿತಂದು ಸೇವಿಪುದೆ ಪಾ
ಮರ ಬಕನಿಕರಾತ್ತಕುಕವಿಕೃತಿಪಲ್ವಲಮಂ ೪೫

ಪುಟ್ಟಿಪುಟ್ಟುತ್ತಿರುಳ್ವ"....ಈ ಪದ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು]. ೪೩. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರವೇ ಇರುವಾಗ ಅಲ್ಪಹೆಂಡವನ್ನು. ಸುರರಾಜನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನ ಚಿಂತಾರತ್ನವೇ ಒದಗಿರುವಾಗ ನಿಂದಿತವಾದ ಗಾಜಿನ ಗುಂಡನ್ನು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶರಭಮೃಗವೇ ಇರುವಾಗ ನರಿಯನ್ನು ಹೊಗಳುವುದು ತರವಲ್ಲ ಎಂದು (ಅನ್ಯ) ದೈವಗಳ, ಮನುಷ್ಯರ, ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವ ಹಾಗೆ ಶಿವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾರಿದ್ದೇನೆ. ೪೪. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಾಯುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯರಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಬೆಂದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರೆಯಲು. ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತ ಅಯ್ಯೋ ! ಕೆಲವರು (ಕವಿಗಳು) ಕೆಟ್ಟು ಹೋದರು. ಆ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಅಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಯ ಕವಿಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಣೆಮಾಡಿ. ನಿತ್ಯನೂ. ಪರಿಶುದ್ಧನೂ ಆದ ವೃಷಾಧಿನಾಥನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ. (ಈ ನನ್ನ) ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. (ಇಂಥ ಕಾವ್ಯವನ್ನು) ಈಶ್ವರನ ಭಕ್ತರಾದವರು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೇಳುವುದು. [ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸದ (i) "ಧರೆಯೊಳ್ ಮೇಣ್ ಪುಟ್ಟಿಪುಟ್ಟುತ್ತಿರುಳ್ವ .." ಮತ್ತು (ii) ಅದರಿಂದ ಮಹಿತ ಮಹಿಮಾಸ್ಪದನಂ..." ಈ ಎರಡು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ] (೪೫) ಅತ್ಯಂತ (ನವ) ರಸಭರಿತ ಕಾವ್ಯವೆಂಬ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸನೆಂಬ ಪರಿಶುದ್ಧ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯು ನಡೆದುಬಂದು. ಮೂರ್ಖರೆಂಬ ಬಕಪಕ್ಷಿಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಪಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಲ್ಪರಾದ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯವೆಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಹೊಂಡವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವುದೇ ? (ಸೇವಿಸುವುದೇ?)

ರಸಭಾವಂ ಪಿಂಗೆ ಶೈಥಿಲ್ಯಮುದವಯವದೊಳ್ತೀವೆ ಸದ್ರೀತಿ ವೃತ್ತಿ
ಪ್ರಸರಂ ಗೆಂಟಾಗೆ ಧಾತುಸ್ಥಿತಿ ಜಗುಳೆ ಪದಂ[1]ಗೆಟ್ಟು[1] ದೋಷಾಳಿಂದೊಳ್ಕೋ
ಳಿಸಿ ಮೇಣ್ದೂರೀಕೃತೇಷ್ಟಧ್ವನಿಯೆನಿಸಿ ವಲಂ ಶಯ್ಯೆಗಿಂಬಾಗಿ ರಾರಾ
ಜಿಸದಾದಂ ಬರ್ದೆಯಂ ಪೋಲ್ತಧಮಕೃತಿ ರಸಜ್ಞರ್ಗನಾದೇಯಮಲ್ತೇ ೪೬

ಬೆಱೆಯದಿರೋವೊ ಬಿಂಕಮಿನಿತೇಕೆ ಪರೋದಿತ ಕಾವ್ಯವೃಂದದೊಳ್
ಸೆಱೆವಿಡಿದರ್ಥಶಬ್ದತತಿಯಂ ಸಮೆದೊಂದಳಿಗಬ್ಬಮುಂ ಕಡಂ

೪೬ [ಅಧಮಕವಿ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಾಂಗನಾ ಅನುರಾಗಗಳ ಪರವಾಗಿ ಎರಡು ಅರ್ಥ ಈ ಪದ್ಯದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು] (i) **ಅಧಮ ಕೃತಿ :** ಶೃಂಗಾರ ವೀರ ಕರುಣಾದ್ಭುತಾದಿ ನವರಸಗಳು. ಭಾವಾದಿಗಳು ಹಿಂಗಿರುವಂತಹುದು, ಶಿಥಿಲತೆ ಅಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗದ ಅರ್ಥ ವಿಶೇಷ. ಕಾವ್ಯದ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವಂತಹುದು, ವೈದರ್ಭೀ ಮೊದಲಾದ ರೀತಿಗಳು, ಕೈಶಿಕೀಯೇ ಮೊದಲಾದ ವೃತ್ತಿ–ಇವುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವಂತಹುದು, ಧಾತು (ಕ್ರಿಯಾರ್ಥ)ಗಳ ಜೋಡಿಕೆಯು ಜಾರಿರುವಂತಹುದು. ಪದಗಳು ಕೆಟ್ಟು (ಅಂದರೆ ಸಮುಚಿತ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು ಕೆಟ್ಟು) ಅನೇಕ (ರೀತಿಯ) ಕಾವ್ಯದೋಷಗಳಿಂದ ಮೇಳಗೊಂಡಿರುವಂತಹುದು. ಮತ್ತು (ಕಾವ್ಯ ಜೀವಾತುಭೂತವಾದ) ಧ್ವನಿ ವಿಶೇಷದಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವಂತಹುದು. ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಪರಶಯ್ಯೆಗೆ ಆಸ್ಪದಗೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸದಂತಹುದು ಎನಿಸಿ ವೃದ್ಧಸ್ತ್ರೀಯಂತಿರುವ ಅಧಮ ಕಾವ್ಯವು ರಸಜ್ಞರ ಅಂಗೀಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲವೆ ? (ii) **ವೃದ್ಧಾಂಗನೆಯ ಪರವಾಗಿ :** (ಕಾಮೋತ್ತೇಜಕಗಳಾದ) ಅನುರಾಗಾದಿಚೇಷ್ಟೆಗಳು ಹಿಂಗಿರುವಂತಹ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲತೆ ತುಂಬಿರುವಂತಹ, ಮನೋಹರವಾದ ಸಂಗೀತಾದಿ ವರ್ತನೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವಂತಹ. ಸಪ್ತಧಾತು (ರಸ) ಗಳ ಇರುವಿಕೆಯಿಂದ ಜಾರಿರುವಂತಹ, ರತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಕೆಟ್ಟು. ಅನೇಕ ದೈಹಿಕ ದೋಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವಂತಹ ಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಧ್ವನಿ ವಿಶೇಷದಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವವಳು ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ಶಯನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಳಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸದಂತಹ ವೃದ್ಧಸ್ತ್ರೀ ಅನುರಾಗಿಗಳ ಅಂಗೀಕಾರಕ್ಕೆ ಅಯೋಗ್ಯಗಳಲ್ಲವೆ ? ೪೭. ಓಹೋ ! ಎಲೆಲೆ ದುಷ್ಕವಿಯೇ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಿಂಕವೇಕೆ ? (ಮಹಾಕವಿ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು) ಬೆರೆಯಬೇಡ. ಕಡಜದ ಹುಳುವು ಬೇರೆಕೀಟಗಳ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಂದು, ತನ್ನ ಮರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಪರರು ವಿರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಶಬ್ದ ಸಮೂಹವನ್ನು ಎತ್ತಿತಂದು, ಅದನ್ನು ನೀನು ಓದಿ, (ಸತ್ಕಾವ್ಯದ

---

1 ಗೆಂಟು(ದ)

ದುಱು ಮಱುಗೆಯ್ವ ಮಾಳ್ಕೆಯೊಳೆ ದುಷ್ಕವಿ ನೀನದನೋದಿ ಮೆಚ್ಚಿಸು
ತ್ತಱಿಕೆಯು ಗಾಂಪರಂ ಬಱಿದೆ ಬಿಜ್ಜನೆ ಬೀಗುವೆ ಬಲ್ಲರೊಲ್ವರೇ ೪೭

ಸಸ್ಮಿತಚಂಪಕಮುಳಿಯುನ
ಪಸ್ಮಾರಿಯುನತುಳ ವಾದ್ಯರುತಿಯುಳಲಿಪುದೇಂ
ವಿಸ್ಮಯಮೆ ಚಂದ್ರರುಚಿ ಘೋ
ರಸ್ಮರಪೀಡಿತನನಮಳ ಕವಿಕೃತಿ ಖಳನಂ ೪೮

ಕೃತಿಯಂ ನಿಂದಿಪ ಖಳನಾ
ಕೃತಿಯಂತಿರೆ ನೆಗಳಲಾರ್ಪನೇ ಕುಸುಮಸಮು
ನ್ನತಮಾಲೆಗೇಳ್ವ ಕಪಿ ಸ
ನ್ನುತಮಾಲೆಯನಂತೆ ನೆಗಳಲೇನಾರ್ತಪುದೇ ೪೯

ಕೃತಿವನಿತಾವಿರ[1]ತರ್ಸಂ
ತತ ಕೋಪಕೃಶಾನುತಪ್ತರಪವಾದ ಜಪ
ಸ್ಥಿತಿಚತುರರ್ ಖಲತಾಪಸ
ರತನಾಮದರ್ ಗುಣವಿಮುಕ್ತಿಭಾಜನರಲ್ತೇ ೫೦

ಬಗೆಗೆ) ಏನೂ ತಿಳಿಯದವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಿಗಿದು ಕೊಂಡು ಉಬ್ಬಬೇಡ. ತಿಳಿದವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಲಾರರು. [ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸವೆಂಬ ಇದೇ ಕವಿಯ–"ಬರೆಬರೆದಂತದಂ ತೊಡೆದು ನೆಟ್ಟನೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿ..."ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಇದರೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿ"] ೪೮. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಳಿದ ಸಂಪಗೆಯ ಹೂವು ದುಂಬಿಯನ್ನು, ಅನುಪಮ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಯು ಮೂರ್ಛೆರೋಗವುಳ್ಳವನನ್ನು, ಚಂದ್ರನಕಿರಣಗಳು ಕ್ರೂರವಾದ ಮನ್ಮಥನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನನ್ನು, ಶ್ರೇಷ್ಠಕವಿಯ ಕಾವ್ಯವು ದುರ್ಜನನನ್ನು ದುಃಖಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು ? ೪೯. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ದೂಷಿಸುವ ದುಷ್ಟನು. ಅಂತಹ ಕಾವ್ಯದಂತೆ (ತಾನು) ರಚಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುವನೇ ? ಹೂವುಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕೀಳುವ ಕಪಿಯು ಅದರಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಯೆ ? ೫೦. ಕಾವ್ಯವೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ವಿರತಿ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸಂತತವೂ ಕೋಪವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ದಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು. ಪರದೂಷಣೆಯೆಂಬ ಜಪದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಾದ, ವಿಶೇಷವಾದ ಮದವುಳ್ಳ ದುರ್ಜನರೆಂಬ ತಪಸ್ವಿಗಳು. (ತಪಸ್ವಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ಮದರು ಎಂದರೆ ಮನ್ಮಥನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮದವುಳ್ಳವರು ಎಂದು ಅರ್ಥ) ಸದ್ಗುಣಗಳ ಮುಕ್ತಿಗೆ (ಬಿಡುಗಡೆಗೆ) ಪಾತ್ರರಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ? [ಹೀಗೆಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯಕ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದವರೂ, ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳಿಂದ ತಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರೂ, ಮಂತ್ರಜಪದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರೂ ಆಗಿರುವ ತಪಸ್ವಿಗಳ

---

1 ಗ(ದ)

ತುಳಿದೊಡೆ ಮುಳಿದಗಿವುದು ಫಣಿ
ತುಳಿಯದೊಡಂ ಜವ[1]ದಿನಗಿವನಿವನೆಂದು ಭಯಾ
ಕುಳಮಾಗಿದಪುದಿಳೆ ಕಂಡಾ
ಗಳೆ ಖಳನಂ ಕ್ರೋಧವಿಜಿತದಾವಾನಳನಂ ೫೧

ಬಳವದ್ವಿಧುವಂ ನೊಣೆದಾ
ಗಳೆ ಮಗುಳ್ದುಗುಳ್ದಪುದು ರಾಹು ಬಳರಹಿತನುಮಂ
ಖಳರಾಹು ನುಂಗಿ ಮಗುಳ್ದಂ
ತುಳುಪದು ಗಡ ರಾಹುವಿಂದಿದೇನಗ್ಗಳವೋ ೫೨

ಒತ್ತುರದಂತಿರೊತ್ತಿ ಗರದಂತಿರೆ ಪೀಡಿಸಿ ಬಗ್ಗದಂತೆ ಬೆಂ
ಬತ್ತಿ ಕರಂ ಭಯಂಬಡಿಸಿ ಜತ್ತುಕವ[2]ಂತೆ ಕಡಂಗಿ ಕಾಡಿ ಬ
ಲ್ಗತ್ತದ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ ಬಡತನಕ್ಕೊಡಲಾಗಿಸಿ ಲೋಕಮೆಲ್ಲಮಂ
ತುತ್ತಲೊಡರ್ಚಿ ನಿಂದ ಖಲನಂ ಜವದಿಂ ಜವನೇಕೆ ನುಂಗನೋ ೫೩

ಸುಜನಜನವದನವನಜಂ
ಕುಜನವಚಸ್ತುಹಿನಹತಿಗೆ ಕೊಜಗಿರೆ ವಿಬುಧ

ಧರ್ಮಗಳು ದುರ್ಜನರಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ದುರ್ಜನರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ತಪಸ್ವಿಗಳೇ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ]. ೫೧. ಹಾವನ್ನು ತುಳಿದರೆ ಅದು ಕೋಪದಿಂದ ಕಚ್ಚುವುದು. ಲೋಕದ ಜನ ದಾವಾನಳನ ಕೋಪವನ್ನು ಗೆದ್ದಂತಹ ದುರ್ಜನನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಇವನು ತುಳಿಯದೆ ಇದ್ದರೂ, ತನ್ನನ್ನು ಕಚ್ಚಿಬಿಡುವನೆಂದು ಭಯದಿಂದ ಆಕುಲಗೊಂಡು ಹೆದರುವುದು. ೫೨. ರಾಹುವು ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನುಂಗಿ ಪುನಃ ಆ ಕೂಡಲೆ ಉಗುಳಿಬಿಡುವುದು. ದುರ್ಜನನೆಂಬ ರಾಹುವಾದರೋ ಬಲ ಹೀನನನ್ನು ಕೂಡ ನುಂಗಿ ಆ ಚಂದ್ರನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಈ ದುರ್ಜನ ನೆಂಬ ರಾಹುವು ಆ (ಚಂದ್ರನನ್ನು ನುಂಗಿದ) ರಾಹುವಿಗಿಂತಲೂ ಏನು ದೊಡ್ಡದೋ ! ೫೩. ಇಕ್ಕುಳದಹಾಗೆ ಒತ್ತಿ. (ದುಷ್ಟ) ಗ್ರಹದ ಹಾಗೆ ಪೀಡೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು. ಹುಲಿಯ ಹಾಗೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಯಪಡಿಸಿ. ಕರಡಿಯ ಹಾಗೆ ಕೋಪದಿಂದ ತೊಂದರೆ ಗೊಳಗುಮಾಡಿ. ಬಲವಾದ ರೋಗದ ಹಾಗೆ ಶರೀರವನ್ನು ಬಡತನಕ್ಕೆ (ಕೃಶತ್ವಕ್ಕೆ) ಗುರಿಪಡಿಸಿ ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ನುಂಗುವುದಕ್ಕೆ (ಹಾಳು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ) ಸಿದ್ಧವಾಗಿನಿಂತ ದುರ್ಜನನನ್ನು ಯಮನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಏಕೆ ನುಂಗುವುದಿಲ್ಲವೊ ! ೫೪. ಸತ್ಪುರುಷ ರಾದವರ ಮುಖವೆಂಬ ಕಮಲವು ನೀಚರಾದವರ ಮಾತುಗಳೆಂಬ ಹಿಮದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ

1 ಗ(ದ) 2 ರ(ದ,ಮ)

ಪ್ರಜಹಿತನ.ತಿರವಿರುಚಿ ಪಾ
ಯ್ದು ಜಗನ್ನುತಮೆನಿಸಿ ಸೊಂಪಸದನೆಯ್ದುಸುಗುಂ ೫೪

ಬೇವಿಂಗೆಱಗುವ ಕಾಕಂ
ಮಾವಿಂಗೆಱಗುಗುಮೆ ಗಿಳಿಯಂಪೋಲ್ ದುಷ್ಕೃತಿಯಂ
ಸೇವಿಪ ಗಾವಿಲನತುಳ ಕ
ಳಾವಿತ್ಕೃತಿಯನನುಭವಕ್ಕೆ ಬಗೆದಂದಪನೇ ೫೫

ಕೃತಿ ಬಸವಪುರಾಣಂ ಕೃತಿ
ಪತಿ ಬಸವಂ ಕೃತಿಯನುಸಿರ್ದವಂ ಶಿವಕವಿ ಸಾ
ರತರ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವಂ
ಕೃತಿಪಾಲಕರಭವಭಕ್ತರೆನೆ ಮೆಚ್ಚದರಾರ್ ೫೬

ಬ[1]ರ್ದೆಸೆಯೆ ರಸವಿಸರಮಂ
ಪೊರ್ದಿದ ಕೊಂಕಾಂತ ನುಡಿಯನನುಮತದತ್ತಂ
ತಿರ್ದುಗೆ ವಿಬುಧರ್ ನಂದನ
ವಿರ್ದಲ್ಲಿಗೆ ತಿರ್ದುವಂತೆ ತಟನೀಜಳಮಂ ೫೭

ಬಾಡಿರಲಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದವರ ಹಿತವಾದ ಸ್ತೋತ್ರವೆಂಬ ಸೂರ್ಯನಕಿರಣವು ಹರಡಿ, ಆ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು (ಮುಸುಕಿರುವ ಹಿಮವನ್ನು ಓಡಿಸಿ) ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಶ್ಲಾಘ್ಯ ವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ೫೫. ಬೇವಿನ ಮರಕ್ಕೆ (ಅದರ ಹಣ್ಣಿನ ರುಚಿಗಾಗಿ) ಎರಗುವ ಕಾಗೆಯು ಗಿಳಿಯಹಾಗೆ ಮಾವಿನಮರಕ್ಕೆ (ಅದರಲ್ಲಿನ ಸಿಹಿಹಣ್ಣಿಗಾಗಿ ಎಳಸಿ) ಎರಗುವುದೇ ? ದುಷ್ಟಕವಿತ್ವವನ್ನು ಓದಿ ಕೇಳುವ ಮೂಢನು ಅನುಪಮನಾದ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವನು (ಮಹಾಕವಿಯ) ಕಾವ್ಯದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುವನೇನು ? ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ! ೫೬. (ನನ್ನ ಈ) ಕೃತಿಯು ಬಸವ ಪುರಾಣ; ಈ ಕೃತಿಗೆ ಪತಿ ಬಸವಣ್ಣ, ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದವನು ಶಿವಕವಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದ ಷಡಕ್ಷರದೇವನು. (ಈ) ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರು ಶಿವಭಕ್ತರು. ಎನ್ನುವಾಗ ಮೆಚ್ಚದೆ ಇರುವವರು ಯಾರು ? (ಎಲ್ಲರೂ ಮೆಚ್ಚೇ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ, ಎಂದು ಭಾವ) ೫೭. ಉದ್ಯಾನವನವಿರುವ ಕಡೆ ಹೊಳೆಯನೀರನ್ನು (ಕಾಲುವೆಗಳ ಮೂಲಕ) ತಿರುಗಿಸುವ ಹಾಗೆಯೇ ಚಮತ್ಕಾರವು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳಲು, ಶೃಂಗಾರಾದಿ ನವರಸಗಳ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ವಕ್ರವಾದಮಾತು (ವಕ್ರೋಕ್ತಿ) ಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ತಿದ್ದಲಿ. [ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಕ್ರೋಕ್ತಿಯೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಬಗೆಗೆ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಾನುಸಾರ ಅರ್ಥಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಕವಿಯ ಆಶಯವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

1 ಪೊ(ಮ)

ಗುರುಕರ್ಣಶ್ರಾವ್ಯಮುಚ್ಛೃಂಖಲಖಲಜನಭೀಷ್ಮಂ ಲಸದ್ಭೀಮಧರ್ಮ
ಸ್ಫುರಿತಂ ಪಾಷಂಡಹೃಚ್ಛಲ್ಯಗುಣಗಣಯುತಂ ಚಂದ್ರಿಕಾಪಾಂಡುಕೀರ್ತ್ಯಾ
ಕರಮುದ್ಯದ್ವಾದಿವಾದಪ್ರಚಯ[1]ವಿಜಯಕ ಸೋಮವಂಶಾನುಗ ಶ್ರೀ
ಚರಿತಂ ನಾನಾಸುಪರ್ವಾಶ್ರಿತಮಿದು ಪದಶೋಭಾಧುರೀಣಂ ಪುರಾಣಂ ೫೮

—ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟ : ಭಾವ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ; ಚಿಂತನೀಯ.] ೫೮. [ಈ ಪದ್ಯ ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತಗ್ರಂಥಗಳ ಪರವಾಗಿ ಎರಡರ್ಥಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ] (i) **ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯದ ಪರವಾಗಿ :—** ಈ ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ ವೆಂಬ ಪುರಾಣವು ಪೂಜ್ಯರಾದವರ ಕರ್ಣಗಳಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ವಾದುದು ; ಉಚ್ಛೃಂಖಲರಾದ ದುಷ್ಟಜನರಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹುದು (ಅಂದರೆ ಯಾವ ಕಾವ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ ಜ್ಞಾನಾನುಭವವಿಲ್ಲದ ದುಷ್ಕವಿಗಳಿಗೆ ಭಯಗೊಳಿಸು ವಂತಹುದೆಂದು ಭಾವ.) ; ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಭೀಮಧರ್ಮ (ವೀರಶೈವಧರ್ಮ) ದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದುದು : ಪಾಷಂಡಿಗಳ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಭರ್ಜಿಯಂತೆ ಇರುವ ಶಿವೈಕ ಧ್ಯೇಯಾದಿ ಸದ್ಗುಣಸಮೂಹದಿಂದ (ರಾಜಿಸುವ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮತತ್ವಗಳಿಂದ) ಕೂಡಿದುದು ; ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಆಹಾರವಾದುದು; ವಿಶೇಷವಾದ (ಅಧಿಕವಾದ) ಅನ್ಯಮತವಾದಿಗಳ ವಾದಸಮೂಹವನ್ನು ಜಯಿಸುವಂತಹುದು (ಅಂದರೆ ಪರಮತವಾದವನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಅಂಶಗಳು ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಗತಗೊಂಡಿವೆ ಎಂದು ಭಾವ) ; ಶಿವಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಭಕ್ತರ ಮಂಗಲಕರವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನುಳ್ಳದ್ದು : ಅನೇಕದೇವತೆಗಳಿಂದ ಇಚ್ಛಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಾಲೋಕ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಾನಗಳ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವಂತಹುದು (ಆಗಿದೆ). (ii) **ಮಹಾಭಾರತದ ಪರವಾಗಿ :** ಮಹಾಭಾರತವೆಂಬ ಪುರಾಣವು ಶ್ರವಣಯೋಗ್ಯರಾದ ಕರ್ಣದ್ರೋಣಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ; ಅಪ್ರತಿಹತ ದುರ್ಜನರಾದ ದುರ್ಯೋಧನ ಶಕುನಿಯೇ ಮೊದಲಾದವರಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಭೀಷ್ಮ ರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ್ದು ; ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಭೀಮಸೇನ ಮತ್ತು ಧರ್ಮರಾಯಾದಿ ಗಳಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸತಕ್ಕದ್ದು. (ಮದ್ರದೇಶಾಧಿಪತಿಯಾದ) ಶಲ್ಯನ ಗುಣಸಮೂಹ ದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ; ಬೆಳದಿಂಗಳಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾಂಡುಮಹಾರಾಜನ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಆಗರವಾದುದು ; ಅತ್ಯಧಿಕವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುವ ಅರ್ಜುನನ (ವಿಜಯಕನ) ವೀರ ವಾದ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ; ಚಂದ್ರಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅರಸುಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹುದು ; ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ (ಹದಿನೆಂಟು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ) ಒಳ್ಳೆಯ ಪರ್ವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು : (ಉತ್ತಮ) ಪದ

1 ಬಿ(ದ)

ವಿರಸತೆ ತಾರಕಾವಳಿಯೊಳನ್ವಿತದೋಷತೆ ಚಂದ್ರನೊಳ್ ಗುಣೋ
ತ್ಕರರಹಿತಸ್ವಭಾವಮದು ದುರ್ಜನನೊಳ್ ಗತಭಾವಜಾತಿಭಾ
ಸುರತೆ ಜರಾವಿಕೀರ್ಣಜನದೊಳ್ ಜಡವೃತ್ತಿ ಸರೋಜರಾಜಿಯೊಳ್
ಪರಿಗತಮಾದುದಲ್ಲದೆ ಮದೀಯ ಮಹಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರ್ಕುಮೇ ೫೯

ಸರಸತರಂ ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಬುಧಸನ್ನುತಸಾರವೃತ್ತಿ ವಿ
ಸ್ಫುರಿತಮುದಾತ್ತಸಾರಗುಣಮನ್ವಿತಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತಂ ಸುಭಾ

(ವಾಕ್ಯ) ಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ಆಗಿದೆ. ೫೯. ವಿರಸತೆಯೆಂಬುದು ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಉಂಟಲ್ಲದೆ ಈ ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯದಲ್ಲಿ ನವರಸವಿಹೀನತೆ ತೋರೀತೇ ? ರಾತ್ರಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವಿಕೆಯೆಂಬುದು (ಅನ್ವಿತ ದೋಷತೆ) ಚಂದ್ರನಲ್ಲುಂಟಲ್ಲದೆ ಅನ್ವಯದೋಷವೆಂಬುದು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರೀತೆ ? ಸದ್ಗುಣ ಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿರುವ ಸ್ವಭಾವವೆಂಬುದು ದುರ್ಜನದಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಾದಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಗುಣರಾಹಿತ್ಯವು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರೀತೇ ? (ಕಾವ್ಯವು ಸೌಕುಮಾರ್ಯಾದಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆಯೆಂಬ ಭಾವ) : ಗತಿಸಿ ಹೋದ ಕಾಮಸಂಬಂಧದ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರತ್ವವು (ಗತ + ಭಾವಜ + ಅತಿ + ಭಾಸುರತೆ) ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನಗಳಲ್ಲಲ್ಲದೆ ಭಾವಾರ್ಥ ಕವಿತಾ ಜಾತಿ ಗಳಿಂದುಂಟಾಗುವ ಮನೋಹರತ್ವದ ಅಭಾವವು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರೀತೇ ? ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ವೃತ್ತಿ (ಜಡವೃತ್ತಿ) ಎಂಬುದು ಕಮಲದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿ ರುವುದಲ್ಲದೆ, ಪ್ರೌಢಿಮೆಯಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಕೈಶಿಕೀ. ಆರಭಟೀ ಇತ್ಯಾದಿ ವೃತ್ತಿಗಳು ಈ ನನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರೀತೇ ? ೬೦. ಈ ನೂತನವಾದ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯ ವೆಂಬ ಕಾವ್ಯವು. ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರನಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ-(ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಪರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪರವಾಗಿ ಎರಡರ್ಥಮಾಡಬೇಕು.) ಕಾವ್ಯವು ಅಧಿಕವಾದ ನವರಸಭರಿತವಾರುವುದಾಗಿ ಪ್ರಾಸಾದಿಕ ಕವಿತ್ವವೆಂಬ ಕಾವ್ಯಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಆರಂಭ (ವದನ)ವುಳ್ಳದು : ಬಸವಣ್ಣನು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ (ಸದಾ) ಪ್ರಸನ್ನತೆಗೊಂಡ ಮುಖದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನು. ಕಾವ್ಯವು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಟ್ಟ. ಸಾರತರವಾದ ಕೈಶಿಕ್ಯಾದಿ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸಲ್ಪಡುವಂತಹುದು : ಬಸವಣ್ಣನು ದೇವತೆ ಗಳಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಾರತರವಾದ ವರ್ತನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದವನು. ಕಾವ್ಯವು ಉದಾತ್ತವಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರವತ್ತಾದ ಮಾಧುರ್ಯಾದಿ ಗುಣ ಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು: ಬಸವಣ್ಣನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಉದಾತ್ತಗುಣಗಳಿಂದ

ವರುಚಿ ನಿರಸ್ತದೋಷನಿವಹಂ ಶಿವತಾಯುತಮರ್ಥದಾಯಿ ಬಂ
ಧುರ ಬಸವೇಶನಂತೆಸೆವುದೀ ನವಕಾವ್ಯಮಿಳಾತಳಾಗ್ರದೊಳ್ ೬೦

ಶ್ರೀಲಸದ್ಗುಣಬದ್ಧವಾಕ್ಸುಮನಃಪ್ರತಾನಮನೋಹರಂ
ಲಾಲಿತೋತ್ಪಲಮಾಲೆ ಚಂಪಕಮಾಲೆ ಮಂಜುಳಮಲ್ಲಿಕಾ
ಮಾಲೆ ಕಾಂಚನಮಾಲೆ ಪೃಥ್ವಿವಿರಾಜಿತಂ ಲಲಿತಂ ತಟಿ
ನ್ಮಾಲೆಯಾ ಮಣಿಮಾಲೆಯಂತಿರೆ ಮತ್ಕೃತಿಪ್ರಮದಾದ್ಯ[1]ತಂ ೬೧

ವಿಶಿಷ್ಟನಾದವನು. ಕಾವ್ಯವು ಹೊಂದಿಕೆಯಾದ (ಕಾವ್ಯ) ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ ಛಂದೋಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹುದು: ಬಸವಣ್ಣನು ವೀರಶೈವ ಲಾಂಛನ (ಲಕ್ಷಣ)ಗಳಿಂದ ಅನ್ವಿತನಾಗಿರುವನು. ಕಾವ್ಯವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಭಾವಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದು: ಬಸವಣ್ಣನು ಸದ್ಭಾವ ವಿಶಿಷ್ಟರಾದ ಶರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು. ಕಾವ್ಯವು (ಉತ್ಕೃಷ್ಟ) ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ದೋಷಗಳಿಂದ ವಿರಹಿತವಾದುದು: ಬಸವಣ್ಣನು ಸರ್ವದೋಷಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡವನು. ಕಾವ್ಯವು ಮಂಗಳಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ (ಶಿವತಾಯುತ), ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಬ್ದಾರ್ಥಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹುದು ; ಬಸವಣ್ಣನು, ಶಿವಸಂಬಂಧವಾದಧರ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ೬೧. ಮಂಗಳಕರಗಳಾದ, (ಸ್ಪಷ್ಟಾರ್ಥ) ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮಾಧುರ್ಯಾದಿ ಗುಣಗಳೆಂಬ ದಾರದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಶಬ್ದಗಳೆಂಬ ಹೂವುಗಳ ಈ ರಮ್ಯವಾದ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯವೆಂಬ ಕಾವ್ಯಮಾಲಿಕೆಯು ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡ ಯೌವನವತಿಯಾದ ಯುವತಿಯು ಹಾಗಿದೆ. (ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಯೌವನವತಿಯಾದ ಪ್ರೌಢಸುಂದರಸ್ತ್ರೀಯುಪರವಾಗಿ ಎರಡರ್ಥಮಾಡಬೇಕು) ಕಾವ್ಯವು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದ (ಲಲಿತ), ಉತ್ಪಲಮಾಲಾವೃತ್ತ, ಚಂಪಕಮಾಲಾವೃತ್ತ, ಮನೋಹರ ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾಲಾವೃತ್ತ, ಕಾಂಚನಮಾಲಾವೃತ್ತ (?), ಪೃಥ್ವೀವೃತ್ತ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಲಲಿತಪದವೃತ್ತ, ತಟಿನ್ಮಾಲಿಯೆಂಬ ವೃತ್ತ (?)ಗಳೆಂಬ ಛಂದೋಲಕ್ಷಣ ಬದ್ಧವಾದ ವೃತ್ತ ಸಮೂಹದಿಂದ ರತ್ನಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದುದು; ಪ್ರೌಢಯುವತಿಯು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ನೈದಿಲೆ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ (ಉತ್ಪಲಮಾಲೆ), ಸಂಪಿಗೆ ಹೂಮಾಲಿಕೆ (ಚಂಪಕಮಾಲೆ) ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವಿನದಂಡೆ, ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಹೂಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ (ಪೃಥ್ವಿವಿರಾಜಿತ)ವಾದವಳೂ, ಮನೋಹರ (ಲಲಿತ) ವಾದ ಮಿಂಚಿನಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುವವಳೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. [ಹೀಗೆ ಕವಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುವ ಪ್ರೌಢಯುವತಿಯಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾಮು

---

1 ವೃ(ದ)

ಬಸವಕುಮಾರ ಲಿಂಗಸುಖಸಾರ ಭವತ್ಕೃತಿಗೊಳ್ಪು ಸದ್ರಸ
ಪ್ರಸರ ಮೃದೂಕ್ತಿ ಚೆಲ್ವೆನಿಸಿ ಸಂತಸಮುಣ್ಮೆ ನಿರಂತರಾಯದಿಂ
ದೆಸಗಿ ಮದೀಯ ಹೃತ್ಕಮಳದೊಳ್ನೆಲೆಗೊಂಡಿದನೊಲ್ದು ಪೂರ್ಣಮಾ
ಗಿಸು ಕರುಣಾದ್ರ್ರವೀಕ್ಷಣದಿನೆನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಳ್ತಿಯಿಂ ೬೨

ಈ ಹಿತಫಲಪ್ರದರನತಿ
ಮೋಹ ಮಹಾತಿಮಿರಮಿಹಿರನಿಭರಂ ಮದ್ಭ
ಕ್ತ್ಯೋ ಹಿ ಮಮಾಧಿಕಮೆಂಬುದ
ನೂಹಿಸಿ ನುತಿಗೈವೆನಭವನಿಂದಗ್ಗಳರಂ ೬೩

[1]ತ್ವಂಗತ್ತುಂಗತ್ತ[1]ರಂಗಪ್ರತಿಫಲಿತತಟಿತ್ವತ್ತ್ರಟಿತ್ಸ್ವರ್ಣಭೂಪಾ
[2]ಸಂಗಾಂಗಾಂಭಃಕಣೋದ್ಯನ್ಮಣಿಗಣತರಳೀಭೂತ ಕೂರ್ಮೇಂದ್ರರತ್ನಂ

ದಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ]. ೬೨. ಶಿವಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದ ಸಾರ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಹೇ ಬಸವೇಶ ನಾಮಕನಾದ ಶಿವಪುತ್ರನೇ, ನಿನ್ನ (ಸಂಬಂಧದ ಈ ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯವೆಂಬ) ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಶುಭವುಂಟಾಗಲಿ, ಉತ್ತಮ ಶೃಂಗಾರಾದಿ ನವರಸ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ಮೃದು ಪದಬಂಧಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರಕಾವ್ಯವೆಂದು (ಲೋಕದಲ್ಲಿ) ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, (ಓದಿದವರೆಲ್ಲ) ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಕಾವ್ಯವು ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ನನ್ನ ಹೃತ್ಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡು, ಪ್ರೀತಿದೋರಿ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡು. ನನ್ನನ್ನು ದಯಾದ್ರ್ರದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದ ನೋಡಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡು. [ಇಲ್ಲಿ 'ಬಸವಕುಮಾರ' ಎಂದು ಕವಿ ಸಂಬೋಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಬಸವಕುಮಾರ' ಎಂದು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ ನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಸಂಬೋಧಿಸುವುದುಂಟು. ''ಬಸವಕುಮಾರ ಭಾಕ್ತಿಕಪುರಸ್ಸರ ಷಟ್ ಸ್ಥಲಧೀರ...'' ಎಂದು ಮೊಗ್ಗೆಯಮಾಯಿದೇವರು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. (ಶಿ. ಶತಕ–೩) ಆದರೆ 'ಬಸವಕುಮಾರ' ಎಂಬ ಈ ಸಮಸ್ತ ಪದದಲ್ಲಿ ರುವ 'ಕುಮಾರ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಉತ್ತರವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಪರಿ ಗ್ರಹಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ 'ಶಿವಪುತ್ರ' ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿ 'ಶಿವಪುತ್ರನಾದ ಬಸವಣ್ಣನೇ' ಎಂದು ಪ್ರಕೃತ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ಕವಿಯ ಆಶಯವಾಗಿರಬಹುದು] ೬೪. (ಕವಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನ 'ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯ' ಅಥವಾ 'ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯ' ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪುರಾಣಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಥಮತಃ ಸಮುದ್ರ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತ ನದಿಗಳೆಂಬ ನಾರಿಯರನ್ನು ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯಾತಿಶಯದಿಂದ ಪತಿಯಾದ ಸಮುದ್ರನಾಥನು ಮೋಹಪಡಿಸುವನೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯದ ಪದ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು ವನು.) ಉನ್ನತವಾದ ಚಾಂಚಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತೆರೆತೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿರುವಂತಹ

---

1 ತುಂಗತ್ವಂಗ(ಅ) 2 ಸಾ(ಜ)

ಪಿಂಗಾಬ್ಜಸ್ಫಾರರೇಣುಸ್ಫುಟ ಕನಕಪಟಪ್ರಾವೃತಂ ಮತ್ಸ್ಯಲೀಲಾ
ಪಾಂಗಂ ಭೂಭೃತ್ಕಿರೀಟಂ ಪ್ರಕಟಿತತಟಿನೀಮೋಹಮುದ್ರಂ ಸಮುದ್ರಂ ೬೪

ವಿಳಸತ್ಕಲ್ಲೋಲಲೋಲಾಚಲಚಲದುರುನಾಗಾಳಿ ನಾಗಾಳಿರತ್ನೋ
ಜ್ವಳಭೋಗಾಭೋಗಭಾಸ್ವಜ್ಜಲಜಲಚರಚಕ್ರಾಂಕಚಕ್ರಾಂಕಯುಕ್ತಂ
ಕಳಹಂಸಾರಾಜಿರಾಜತ್ಕಮಳಕಮಳಸಂಜಾತಸಂಜಾತಗಂಧಾ
ಕುಳಸಿಂಧುಸ್ಫಾರಪಾರಂ ಪ್ರಬಳಘುಳುಘುಳುಧ್ವಾನರೌದ್ರಂ ಸಮುದ್ರಂ ೬೫

ಮೇಘಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಿಂಚುಗಳೆಂಬ ಸುವರ್ಣದ ಆಭರಣಗಳ ಸಂಗವುಳ್ಳ ಅಲೆಯುಳ್ಳವನೂ, ನೀರಿನ ಕಣಗಳೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮಧ್ಯನಾಯಕ ಮಣಿಯಂತಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆಮೆಯೆಂಬ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಹೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿರುವ ರೇಣುಗಳೆಂಬ ಸ್ಫುಟವಾದ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಮೀನುಗಳೆಂಬ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಪರ್ವತಗಳೆಂಬ ಕಿರೀಟಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ, ನದಿಗಳೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮುದ್ರರಾಜನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. [ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮಿಂಚುಗಳು ತೆರೆತೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿವೆ; ಅವೇ ಸಮುದ್ರರಾಜನ ಸುವರ್ಣಾಭರಣ ಜಲಬಿಂದುಗಳೇ ರತ್ನಗಳು; ಆರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯನಾಯಕಮಣಿ ಆದಿಕೂರ್ಮ, ಅಲ್ಲಿ ಅರಳಿರುವ ಕಮಲಗಳ ಹರಡಿರುವ ಧೂಳು ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಪೀತಾಂಬರ. ಮತ್ಸ್ಯಗಳ ಚಂಚಲವಾದ ಹಾರಾಟವೇ ಚಂಚಲವಾದ ಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣ. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪರ್ವತಗಳೇ ಅವನ ಕಿರೀಟಗಳು. (ತ್ವಂಗತ್–ತುಂಗ–ತರಂಗ–ಚಂಚಲವಾದ, ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ, ತೆರೆಗಳು ; ತಟಿತ್ವಾಕ್–ತಟಿತ್–ಮೇಘದಲ್ಲಿರುವ ಮಿಂಚು; ಪಿಂಗ–ಅಬ್ಜ–ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಮಲ: ಅಂಭಃಕಣ–ಉದ್ಯತ್–ಮಣಿಗಣ–ತರಳೀಭೂತ –ನೀರಿನಕಣ–ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಣಿಗಳ ಸಮೂಹ–ನಾಯಕಪ್ರಾಯ.)](೬೫) ಆ ಸಮುದ್ರವು ಶೋಭಿಸುವ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ತೆರೆಗಳಿಂದಲೂ, ಚಲಿಸತಕ್ಕ ಪರ್ವತಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಉನ್ನತಗಳಾದ ಆನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಸರ್ಪಸಮೂಹಗಳ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಉಜ್ವಲವಾದ ಹೆಡೆಗಳ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದಲೂ (ಆಭೋಗ), ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನಿಂದಲೂ. ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವ ಜಲಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದಲೂ. ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ, ಚಕ್ರವನ್ನು ಗುರುತನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದುದಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ರಾಜಹಂಸಗಳಾದ ಹೆಣ್ಣುಹಂಸಗಳ ಸಾಲುಗಳಿಂದಲೂ, ರಾರಾಜಿಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಕಮಲಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸುಗಂಧದಿಂದಲೂ ತುಂಬಿತ್ತು. ನದಿಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ತೀರಪ್ರದೇಶವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಗುಳು ಗುಳು ಧ್ವಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಮುದ್ರವು ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. [ವಿಲಸತ್–

ಹರಿಶಯ್ಯಾಗೃಹಮರ್ಕಮಜ್ಜನಸರಂ ಗೋತ್ರಾರಿಭೀತಾಚಲೋ
ತ್ಕರದಜ್ಞಾತನಿವಾಸಮಿಂದಿರೆಯ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನಮುದ್ರತ್ನದಾ
ಕರಮೌರ್ವಾಗ್ನಿಯ ಪಾನಕಂ ಪರಿಖೆ ರಕ್ಷೋದುರ್ಗಕಾ ನೀಲಪು
ಷ್ಕರಲಕ್ಷ್ಮೀಮುಕುರಂ ದಲೊಪ್ಪುಗುಮಿಳಾಶ್ರೀಗಾಗರಂ ಸಾಗರಂ ೬೬

ಪೂಸಿದ ಬೂದಿ ಬೆಳ್ನೊರೆ ಜಟಾವಳಿ ವಿದ್ರುಮಮಂಬುಜಂ ಮುಖಂ
ಭಾಸುರ ಕಕ್ಷಪಾಲಿಕೆ ಪಡಂಗಳಿಮಾಲೆ ಜಪಾಕ್ಷಮಾಲೆಯು
ದ್ಭಾಸಿಪ ಜೋಗವಟ್ಟಿಗೆ ತಟೀವನಲೇಖೆಯುದಾಗೆ ಜೋಗಿಯುಂ
ತಾ ಸರಿದೀಶನಾತ್ತತಟಿದಬ್ದಮೃಗಾಹಿತಚರ್ಮನೊಪ್ಪಿದಂ ೬೭

ಕುಡಿದಂ ಕುಂಭಜನೆನ್ನಂ
ಕಡೆದಂ ಗಡ ಚಕ್ರಿ ಕಟ್ಟಿ ತಡೆದಂ ರಘುಜಂ
ಪಡೆದೆಂ ಭಂಗಮನೆಂದಾ
ಕಡಲಳ್ವಂತೂರ್ಮಿಘುಳುಘುಳುಧ್ವನಿಯೆಸೆಗುಂ ೬೮

ಕಲ್ಲೋಲ–ಲೋಲ–ಅಚಲ-ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ತೆರೆ-ಚಲಿಸುವ ಪರ್ವತ. ನಾಗಾಳಿ –ರತ್ನೋಜ್ವಲ –ಭೋಗ–ಅಭೋಗ–ಹಾವುಗಳ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಹೆಡೆಗಳ–ಆಧಿಕ್ಯ] ೬೬. (ಆ) ಸಾಗರವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶಯನಗೃಹ. ಸೂರ್ಯನ ಸ್ನಾನದ ಸರೋವರ. ಇಂದ್ರನಿಂದ ಭಯಗೊಂಡ ಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಡಗಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಮನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಜನನಸ್ಥಾನ. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನಗಳ ಗಣಿ. ಬಡಬಾಗ್ನಿಯ ಕುಡಿತಕ್ಕೆ ಪಾನೀಯ (ಪಾನಕ) ರಾಕ್ಷಸರಕೋಟೆಯ ಅಗಳು. ಎಲ್ಲಕಡೆಗೂ ಕಪ್ಪುವರ್ಣ ದಿಂದಿರುವ (ಆನೀಲ) ಆಕಾಶವೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ (ಮುಖ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ) ಕನ್ನಡಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಭೂಮಿಯ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನೆಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವುದು ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲವೆ ! ೬೭. ಆ ಸರಿತ್ಪತಿಯಾದ ಸಮುದ್ರನಾಥನು ಬಿಳಿನೊರೆಯೇ ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಸ್ಮವಾಗಿಯೂ. ಹವಳಗಳೇ ಜಡೆಗಳಾಗಿಯೂ. ಕಮಲವೇ ಮುಖವಾಗಿಯೂ. ಹಡಗುಗಳೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬಗಲಜೋಳಿಗೆಯಾಗಿಯೂ. ಅಳಿಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಜಪಮಣಿಸರವಾಗಿಯೂ. ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮರಗಳ ಸಾಲುಗಳೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಯೋಗಪಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿಯೂ. ಮಿಂಚುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಘವೇ ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮವಾಗಿಯೂ. ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಯೋಗಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. [ಮೃಗಾಹಿಕ–ಮೃಗಗಳಿಗೆ ವೈರಿಯಾದುದು–ಹುಲಿ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ–ತಾನುಧರಿಸಿರುವ ಚರ್ಮ ಹುಲಿಯಚರ್ಮವೇ ಆಗಿರುವ ಕಾರಣ ಮೃಗಗಳಿಗೆ ಅಹಿತವಾದುದು ಇನ್ನಾವ ಹಿಂಸ್ರಪಶುವೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಪ್ರಕೃತ ಇಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಯೆಂಬುದೇ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ] ೬೮. ಕುಂಭೋದ್ಭವನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ನನ್ನನ್ನು ಕುಡಿದನು. ವಿಷ್ಣುವು ಮಥನಮಾಡಿದನು. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಸೇತುವೆಕಟ್ಟಿ ತಡೆದನು. (ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು) ಭಂಗಗೊಂಡೆನು. ಹೀಗೆಂಬುದಾಗಿ ಆ ಕಡಲು ಅಳುತ್ತಿರುವುದೇ

ತರಣಿಗತಿಪ್ರಯುಕ್ತಮುಡುಪಾಂಚಿತಮಂಬರದಂತೆ ಚಕ್ರಬಂ
ಧುರಮನುಕೂಲ ಹೃದ್ಯಕಮಳಂ ಕಮಳೇಕ್ಷಣನಂತೆ ಸದ್ರಸಾ
ಕರ ವಿಬುಧೇಪ್ಸಿತಾರ್ಥದನುದಾತ್ತಗುಣಂ ಘನಕಾವ್ಯದಂತೆ ಪು
ಷ್ಕರಯುತಮುದ್ಧಭದ್ರಮಿಭದಂತೆ ವಿರಾಜಿತಮಾಯ್ತು ಸಾಗರಂ ೬೯

ಎನ್ನುವಂತೆ ತೆರೆಗಳ ಗುಳು ಗುಳು ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ['ಭಂಗಮಂ ಪಡೆದೆ' ನೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ತೆರೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥ.) ೬೯. ಆ ಸಾಗರವು ೧. ಆಕಾಶದ ಹಾಗೆ-ತರಣಿಗತಿ ಎಂದರೆ ಹಡಗುಗಳ ಓಡಾಟದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ೨. ಆಕಾಶವು ತರಣಗತಿ ಎಂದರೆ ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. (ಮತ್ತು) ೧. ಉಡುಪಾಂಚಿತವಾಗಿತ್ತು ಅಂದರೆ ತೆಪ್ಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ೨. ಆಕಾಶವು ಉಡು ಪಾಂಚಿತ ಎಂದರೆ ಉಡುಪತಿಯಾದ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ೧. ಕಮಲೇಕ್ಷಣನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಂತೆ ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ೨. ಕಮಲೇಕ್ಷಣನು ಅಂದರೆ ಕಮಲ ದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುವು ಚಕ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು. ೧. ಸಮುದ್ರವು ಕೂಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಂದರೆ ದಂಡೆಯ ಪ್ರದೇಶದುದ್ದಕ್ಕೂ ಬೆಳೆದ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ೨. ವಿಷ್ಣುವು ಅನುಕೂಲಳೂ, ಸುಂದರಿಯೂ ಆದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಮುದ್ರವು ೧. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾವ್ಯದ ಹಾಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಲಗುಣದಿಂದಅಂದರೆ ನೀರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿದೆ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರದವಾದುದಾಗಿದೆ. (ಸಮುದ್ರ ಮಥನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಪ್ರದಾನಮಾಡಿದೆ.) ೨. ಕಾವ್ಯವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶೃಂಗಾರಾದಿ ನವರಸಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ (ವಿಬುಧರಿಗೆ) ಇಚ್ಛಿತಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ. ಸಮುದ್ರವು ೧. ಅಧಿಕವಾಗಿ ರತ್ನಗಳ ಆಗರವಾಗಿರುವ ಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ೨. ಕಾರ್ವ್ಯವು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಕಾಂತಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸಮುದ್ರವು ೧. ಇಭದಹಾಗೆ ಅಂದರೆ ಆನೆಯ ಹಾಗೆ ಪುಷ್ಕರ ಎಂದರೆ ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ರತ್ನ, ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಾದಿ ಮಂಗಳಕರ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿದೆ. ೨. ಇಭವೂ (ಆನೆಯು) ಸುಂಡಿಲಿನ (ಪುಷ್ಕರದ) ತುದಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ (ಉದ್ಧ)ವಾದ ಮಂಗಳಗುಣಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. (ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಮುದ್ರವೂ) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. [ಇಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಆಕಾಶ, ವಿಷ್ಣು, ಕಾವ್ಯ, ಆನೆಗಳೊಡನೆ ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ತರಣಿ–ಸೂರ್ಯ. ಹಡಗು; ಉಡುಪ–ಚಂದ್ರ. ತೆಪ್ಪ; ಚಕ್ರ–ಚಕ್ರವಾಕ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚಕ್ರಾಯುಧ : ಕಮಲ–ಕಮಲ ಪುಷ್ಪ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ (ಕಮಲಾ) ; ರಸ–ಶೃಂಗಾರಾದಿ ನವರಸ. ನೀರು: ವಿಬುಧ–ದೇವತೆ, ವಿದ್ವಾಂಸ ; ಅನುಕೂಲ–ಕೂಲವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದುದು, ಅನುಕೂಲಪತ್ನಿ

ಸುಳಿ ನೊರೆ ಬುದ್ಬುದಂ ಸಿಡಿವ ಸೀರ್ಪನಿ ಪೆರ್ದೆರೆ ಗುಣ್ಪು ಪೆಂಪು ಶೈ
ವಳಮಳಿ ಪಂಕಜಂ ಪವಳಮಾನೆ ನೆಗಳ್ ಗಿರಿಯಾವೆ ಪಾವು ಮೀನ್
ಜಳಧರವೀಥಿ ಕಂಬುತತಿ ಮುತ್ತು ಖಗಾಳಿ ವಹಿತ್ರಮೌರ್ವನ
ಗ್ಗಳಿಸಿರೆ ತನ್ನೊಳೊಪ್ಪಿದುದು ಸಿಂಧು ಸಸಿಂಧು ಸುಬಂಧು ಚಕ್ರಿಯಾ ೭೦

ವ॥ ಮತ್ತಮಿಂತನಂತ ಶೋಭಾಕರಮಾದ ರತ್ನಾಕರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ —

ಇದು ಹಿಮದಿಂ ಮುಸುಂಕಿದ ಹಿಮಾಚಲಮಲ್ತಿದು ದುಗ್ಧವಾರ್ಧಿಪೂ
ರದೊಳೆ ಮುಳುಂಗಿ ಮುನ್ನ ಬೆಳರ್ವಣ್ಣದೊಳೊಂದಿದ ಮಂದರಾದ್ರಿಯು
ಲ್ತಿದು ಶಶಿಕಾಂತಿಪಾರದವಿಲಿಪ್ತಸುವರ್ಣಮಹೀಧರೇಂದ್ರಮು
ಲ್ತಿದು ಬೆಳಗಾಂತ ರೌಪ್ಯನಗಮೆಂದೆನಿಸಿರ್ದುದು ತಾರಭೂಧರಂ ೭೧

ಸಸಿಗದಿರಂ ಬಳಲ್ಚಿ ಶಶಿಕಾಂತದ ಕಾಂತಿಯುಮೀಳ್ದುಕೊಂಡು ಬೆ
ಳ್ಪಸದಳಮಾದ ಶಾರದೆಯ ಮೈವೆಳಗಂ ತೆಗೆದಿಂಗಡಲ್ಗೆ ರಂ
ಜಿಸುವ ಸಿತದ್ಯುತಿಪ್ರಸರಮಂ ಕವರ್ದೊಂದನೆ ಮಾಡಿ ಬೊಮ್ಮನೊ
ಲ್ದೆಸಗಿದ ಶೈಲಮೋಯೆನಿಸಿ ಪಜ್ಜಳಿಸಿರ್ದುದು ತಾರಭೂಧರಂ ೭೨

(ಅನುಕೂಲಾ); ಪುಷ್ಕರ–ನೀರು, ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನತುದಿ.] ೭೦. ಆ ಸಮುದ್ರವೂ ಸುಳಿಗಳು, ತೆರೆಗಳು, ನೊರೆಗುಳ್ಳೆಗಳು, ಹಾರುವ ಜಲಕಣಗಳು ದೊಡ್ಡದಾದ ಕರೆ (ದಡ)ಯುಪ್ರದೇಶ, ಆಳದ ಆಧಿಕ್ಯ, ಪಾಚಿ, ದುಂಬಿ, ಕಮ್ಮಲ, ಹವಳ, ಆನೆ, ಮೊಸಳೆ, ಪರ್ವತ, ಆಮೆ, ಹಾವು, ಮೀನು, ಮೋಡಗಳಸಾಲು, ಶಂಖಗಳ ಸಮೂಹ, ಮುತ್ತುಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳಸಾಲು, ಹಡಗು, ಬಡಬಾಗ್ನಿ ಇವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರಲು, ನದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಳ್ಳೆಯಸಂಬಂಧ (ನಂಟು)ದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ॥ವಚನ॥ ಮತ್ತು ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ವಿಶೇಷ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿರುವ ಆ ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ (ಇರುವ) ೭೧. ಈ ತಾರಾಚಲವು (ಕೈಲಾಸಪರ್ವತವೂ) ಹಿಮದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ಹಿಮಾಲಯಪರ್ವತವಲ್ಲ: ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಂದರ ಪರ್ವತವಲ್ಲ: ಬೆಳದಿಂಗಳೆಂಬ ಪಾದರಸದಿಂದ ಬಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇರುಪರ್ವತವಲ್ಲ, ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟವೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ೭೨. ಬ್ರಹ್ಮನು ಚಂದ್ರಕಿರಣಗಳನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು, ಶಾರದೆಯ ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಿಳಿಯ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಮೈಯ ಬೆಳಗನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ವಾದ ಬಿಳಿಯಕಾಂತಿ ಸಮೂಹವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ

ಸುರತರುವಲ್ಲದನ್ಯತರು ವಾಸುಕಿಯಲ್ಲದ ಪಾವು ತಳ್ತ ಸಿ
ದ್ಧರಸಮದಲ್ಲದಿರ್ಪ ಸಲಿಲಂ ಸುಮನೋಮಣಿಯಲ್ಲದಿರ್ಪ ಕಲ್
ಸುರಪಶುವಲ್ಲದನ್ಯಪಶು ನಿರ್ಜರವಲ್ಲರಿಯಲ್ಲದಿರ್ಪ ವ
ಲ್ಲರಿ ಮುನಿವೃಂದಮಲ್ಲದ ಮೃಗಪ್ರಜಮಿಲ್ಲ ತದದ್ರಿಯಗ್ರದೊಳ್ ೭೩

ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆತ್ತು ತಾರಗೆಯನಾಗಳೆ ಕೊಯ್ಯಲೊಡರ್ಚುವರ್ಸಮು
ತ್ಫಲ್ಲಸಿತಾಬ್ಜಮೆಂದು ಶಶಿಯಂ ತಿಱಿಯಲ್ಬಗೆದಂದು ನೋಡುವರ್
ಸಲ್ಲಲಿತಾರುಣಾರುಣಕರೋತ್ಕರಮಂ ತಳಿರ್ಗೆತ್ತು ಪಾಣಿಯಂ
ಮೆಲ್ಲನೆ ನೀಡುವರ್ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲೊಳೊಪ್ಪುವ ಸಿದ್ಧಮುಗ್ಧೆಯರ್ ೭೪

ನಗದವದಾತ[1] ಕಾಂತಿ ಮಿಗೆ ತೀವೆ ಬೆಳರ್ತ ನಭಃಪ್ರದೇಶದೊ
ಳ್ಗೆ ಗೆತರಂತಬ್ಜಬಿಂಬಮೆನಿಸಿರ್ದು ನಭೋಮಣಿ ದೇವಗಂಗೆಯ

ಮೂಡಿದ ಪರ್ವತವೋ ಎಂದೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರುವುದು. ೭೩. ಆ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವಲ್ಲದೆ ಬೇಕಾದ ಮರಗಳೂ ಇಲ್ಲ; ಆದಿಶೇಷನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಹಾವೂ ಇಲ್ಲ: ತುಂಬಿದ ಸಿದ್ಧರಸದ ಮಡುಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ನೀರಿನ ಮಡುಗಳೇ ಇಲ್ಲ: ಚಿಂತಾಮಣಿ (ಸುಮನೋಮಣಿ)ಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಕಲ್ಲುಗಳೇ ಇಲ್ಲ ; ಕಾಮಧೇನುವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಪಶುಗಳೇ ಇಲ್ಲ : ಕಲ್ಪಲತೆಯಲ್ಲದೆ (ನಿರ್ಜರವಲ್ಲರಿಯಲ್ಲದೆ) ಬೇರೆ ಬಳ್ಳಿಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಮುನಿಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪೇ ಇಲ್ಲ. ೭೪. ಆ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರುಗಳ ಮುಗ್ಧ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಆ ಕೂಡಲೆ ಅವನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವರು. ಚಂದ್ರನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಳಿದ ಬಿಳಿಯ ಕಮಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ತಿರಿದು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ ನೋಡುವರು. ಮನೋಹರವಾದ ಆರುಣ್ಯವರ್ಣದ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಚಿಗುರುಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, (ತಮ್ಮ) ಕೈಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನೀಡುವರು, ೭೫. ಆ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಶುಭ್ರವರ್ಣದ ಕಾಂತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರಲು, ಬೆಳ್ಳಗೆ ಕಾಣುವ ಆಕಾಶಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ನೆಗೆದು ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವ ಸೂರ್ಯನು ಚಂದ್ರಮಂಡಲವೋ ಎನಿಸಿ. ಆಕಾಶಗಂಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಕಮಲಗಳ ಸಮೂಹದ ಅರಳುವಿಕೆಗೆ ಅಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. (ಅಂದರೆ ಕಮಲಗಳು ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬರುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಚಂದ್ರನೆಂದೇ ತಿಳಿದು ಅರಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವ). ಆ ದೇವ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನೈದಿಲೆಗಳಿಗೆ ನಗೆಯನ್ನು (ಅರಳುವಿಕೆಯನ್ನು) ಅರಳುವಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. (ಆ ಸೂರ್ಯನ ಈ ರೀತಿಯ) ತನ್ನ ವಿಕಾರವು ಶತ್ರುವಿನ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. [ಸೂರ್ಯನು

1 ತ್ರ(ಜ, ಗ)

ಲ್ಲೊಗೆದ ಸರೋಜರಾಜಿಗವಿಕಾಸತೆಯಂ ಪಡೆದಲ್ಲಿ ನೈದಿಲೊ
ಳ್ಳಿಗೆಯುಮನೊದರ್ಚುವಂ ನಿಜವಿಕಾರಮರಾತ್ಯಪಹಾಸ್ಯಕಾರಣಂ ೭೫

ತಿಳಿಗೊಳದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ತಳೆದುಜ್ವಳರತ್ನವಿಭೂಷಣಂಗಳಂ
ತೊಳಗುವ ಚಿತ್ರಚೀನವಸನಂಗಳನುಟ್ಟು ತುಱುಂಬಿ ಪುಷ್ಪಸಂ
ಕುಳಮನನೂನ ರಾಗರಸದಿಂ ಹರಿಚಂದನದಣ್ಪನಾಂತು ಸಂ
ಚಳಿಸುವರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಸುರಕಿನ್ನರದಂಪತಿಗಳ್ವಿಳಾಸದಿಂ ೭೬

ನೆರೆದಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುರೋರ್ವಿಜಾತದಡಿಯೊಳ್ ಚಂದ್ರಾಶ್ಮಪೀಠಂಗಳೊಳ್
ತರದಿಂ ಮಂಡಿಸಿ ನೋಡುವಾಡುವ ಕಳೋಪನ್ಯಾಸಮಂ ಮಾಡುವಾ
ದರದಿಂ ಪಾಡುವ ಕಾಡುವಳ್ಕೆಯೊದವಿಂ ಕೊಂಡಾಡುವಾನಂದನಿ
ರ್ಭರಲೀಲಾಪರತಂತ್ರರಿರ್ಪರದಱೊಳ್ ಗಂಧರ್ವ ಯಕ್ಷಾದಿಗಳ್ ೭೭

ನದಿಯಿಂ ನಂದನದಿಂ ಲತಾಭವನದಿಂ ನಾನಾಮೃಗವ್ರಾತದಿಂ
ಸೊದೆಯಿಂ ಸಿದ್ಧರಸಂಗಳಿಂ ಸುರಭಿಯಿಂ ಕಾಂತಾರಸಂತಾನದಿಂ
ಮುದದಿಂದೊಪ್ಪುವ ಸಿದ್ಧರಿಂ ದಿವಿಜರಿಂ ಗಂಧರ್ವರಿಂ ಯಕ್ಷರಿಂ
ಪದಪಂ ತಾಳ್ದ ಗಣೇಂದ್ರರಿಂ ಮುನಿಗಳಿಂ ಚೆಲ್ವಾಯ್ತು ತಾರಾಚಳಂ ೭೮

ತನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೊರೆದು ವಿಕಾರಗೊಂಡು ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಮಲಗಳು ಮುಕುಳಿತವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದಕ್ಕೂ, ನೈದಿಲೆಗಳು ಅರಳುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಭಾವ. (ಅರಾತಿ + ಅಪಹಾಸ್ಯ—ವೈರಿಯ ಅಪಹಾಸ್ಯ)]. ೭೬. ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ತಿಳಿಗೊಳಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರುಗಳ, ಸುರರ, ಕಿನ್ನರರ ದಂಪತಿಗಳು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಶುಭ್ರವಾದ ನಾನಾ ವರ್ಣದ ರೇಷ್ಮೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಹೂವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತುರುಬಿನಲ್ಲಿ ಮುಡಿದುಕೊಂಡು, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಅನುರಾಗ ರಸದಿಂದ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಅನುಲೇಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ೭೭. ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷ ಗಂಧರ್ವಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಆಯಾಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ತಳಭಾಗ ದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ನೋಡುವ, ಆಟವಾಡುವ, ಕಲಾಪೂರ್ಣವಾದ ಮಾತನಾಡುವ, ಆದರದಿಂದ ಹಾಡುವ, ಪ್ರೀತಿಯ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ (ಪರಸ್ಪರ) ಪೀಡಿಸುವ, ಹೊಗಳುವ, ಸಂತೋಷಾತಿಶಯದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಮೈಮರೆತು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ೭೮. (ಆ) ತಾರಕಾಚಲವು ಹೊಳೆಯಿಂದಲೂ ಉದ್ಯಾನವನದಿಂದಲೂ, ಬಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಮೃಗಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ಅಮೃತದಿಂದಲೂ, ಸಿದ್ಧರಸದಿಂದಲೂ, ಕಾಮಧೇನುವಿನಿಂದಲೂ, ಅರಣ್ಯ ರಾಜಿಯಿಂದಲೂ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧರು, ದೇವತೆಗಳು, ಗಂಧರ್ವರು, ಯಕ್ಷರುಗಳಿಂದಲೂ, ಸದಾ ಪ್ರೀತಿ

ಆ ಗಿರಿಯೆಂಬ ರೌಪ್ಯಮಯ ಲಿಂಗಕೆ ಕಾಲನೆನಿಪ್ಪ ಪೂಜಕಂ
ರಾಗದೆ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಪಾಲ್ಸರಿಯಿಂದಭಿಷೇಕಿಸುತ್ತ ನೀ
ಡಾಗದೆ ಚಂದ್ರಿಕಾಧವಳ ವಸ್ತ್ರಮನರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜೆಗೈದು ತಾ
ರಾಗಣಪುಷ್ಪದಿಂ ಬೆಳಗುವಂ ಶಶಿಮಂಡಳವೆಂಬ ದೀಪಮಂ ೭೯

ಮಿಸುಪ ಗೃಹಸ್ಥನಂತೆ ನವನಂದನಶಾಲಿ ಸದಾರವಿಭ್ರಮಂ
ಕುಸುಮಪತಾಕನಂತೆ ಸುಮನೋರತಿಶೋಭಿ ಶುಕಾದಿಸೇವಿತಂ
ವಸುಧೆಯಧೀಶನಂತೆ ಭೃತವಾಹಿನಿ ಹೃದ್ಯಸುರಾಗಮಂಡಿತಂ
ಬಿಸಜಜನಂತೆ ಹಂಸಯುತಮನ್ವಿತಸತ್ಪಥಮಲ್ತೆ ತನ್ನಗಂ ೮೦

ಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹ ಮುನಿಜನರುಗಳಿಂದಲೂ ಚೆಲುವುಗೊಂಡಿತ್ತು. ೭೯. ಆ ಪರ್ವತವೆಂಬ ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಾಲನೆಂಬ ಪೂಜಾರಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಹಾಲಿನಿಂದಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತ, ಬೆಳದಿಂಗಳೆಂಬ ಧವಳವರ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಡಿಸಿ, ನಕ್ಷತ್ರಸಮೂಹಗಳೆಂಬ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅರ್ಚನೆಮಾಡಿ. ಚಂದ್ರಬಿಂಬ ವೆಂಬ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನೆತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. ೮೦. ಆ ತಾರಾಚಲಪರ್ವತವು ೧) ಗೃಹಸ್ಥ ನಂತೆ-ನೂತನ ನಂದನವನಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೨) ಗೃಹಸ್ಥನು ನೂತನರಾದ ನಂದನರುಗಳಿಂದ ಅಂದರೆ ಮಕ್ಕಳುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವನು. ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ (ಸದಾರ) ಕೂಡಿದ ವಿಲಾಸವುಳ್ಳವನು. ೧) ಮನ್ಮಥನಂತೆ–ದೇವತೆಗಳ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಶೋಭಾ ವಹವಾದುದು ; ಶುಕಮುನಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿ ಜನಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡು ವಂತಹುದು. ೨) ಮನ್ಮಥನು–ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ರತಿದೇವಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಶೋಭಿಸುವಂತಹವನು ; ಗಿಳಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಶೋಭಿಸು ವಂತಹವನು. (ಗಿಳಿಯೇ ಮನ್ಮಥನ ವಾಹನವೆಂಬುದು ಕವಿಸಮಯ). ೧) ವಸುಧೇಶ ನಂತೆ (ರಾಜನಂತೆ)–ನದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಂತಹದು (ನದಿಗಳ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದು ದೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯ) ; ಮನೋಹರವಾದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ (ಸುರಾಗದಿಂದ) ಅಲಂಕಾರ ಗೊಂಡಂತಹುದು. ೨) ರಾಜನು–ತನ್ನಿಂದ ಪೋಷಣೆಗೊಂಡ ಸೈನ್ಯ (ವಾಹಿನಿ) ವುಳ್ಳ ವನು. ಮನೋಹರವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುರಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು. ೧) ಬಿಸಜಜ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಾಗೆ–ಪರಮಹಂಸರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು : ಆಕಾಶಪಥ ದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹುದು. ೨) ಬ್ರಹ್ಮನು–(ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ) ಹಂಸಪಕ್ಷಿ ಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ; ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವಂತಹವನು. [ಹಂಸಯುತಂ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಪರ್ವತದ ಪರವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಅನ್ವಿತವಾದುದು ಎಂದೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬಹುದು. ನಂದನ–ಮಗ, ಉದ್ಯಾನ ; ಸದಾರವಿಭ್ರಮ–ಸ, ದಾರ–ದಾರಾ ಸಮೇತ ಅಂದರೆ ಹೆಂಡತಿ ಸಮೇತನಾಗಿ ವಿಭ್ರಮ ಅಂದರೆ ವಿಲಾಸವುಳ್ಳ. ಸದಾ+ ರವಿ+ಭ್ರಮ–ಅಂದರೆ ಸದಾ ರವಿಯ ಅಂದರೆ ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ,

ವ॥ ಎಂಬ ನೆಗಳ್ತೆಗೆಡೆಯಾಗಿ ಸಾರತರಮಾದ ತಾರಾಚಲದಗ್ರದೇಶಭಾಸುರಮೆನಿಸಿ—

ತೊಳಗಿದುದಭ್ರಮಂಡಳಮನಳ್ಳಿಱಿವಟ್ಟಳೆ[1] ಕೇತುವೀಥಿ ಮಂ
ಡಳಿಸಿದ ಚಂದ್ರಕಾಂತಮಣಿಸಾಲಮುದಗ್ರಸುವರ್ಣಹರ್ಮ್ಯಮು
ಜ್ವಳಿಸುವ ರಾಜವೀಥಿ ರಮಣೀಯಗೃಹಾವಳಿ ರಮ್ಯರತ್ನಮಂ
ಜುಳರುಚಿಗೋಪುರಂ ಮಿಸುಗೆ ತನ್ನೊಳಗೀಶಪುರಂ ಮನೋಹರಂ ೮೧

ಅದನಾರ್ಬಣ್ಣಿಪರರ್ಕಕೋಟಿರುಚಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂ
ಪದಮಂ ತಾಳ್ದು ಮಹಾ ಮಹತ್ವದೆ ವಿಳಾಸಂಬೆತ್ತು ಸರ್ವೋರ್ವಿಗ
ಗ್ಗದ ಶೃಂಗಾರಮನಾಳ್ದು ಬಣ್ಣಪೊಡತರ್ಕ್ಯಂ ತಾನಿದೆಂದೆಂಬ ಸೌ
ಖ್ಯದೆ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪುವ ಕಾಲಕಾಲಪುರಮಂ ಕಲ್ಯಾಣವಿಸ್ತಾರಮಂ ೮೨

ಮಿಸುಗುವ ತತ್ಪುರೀಪ್ರಮದೆಯಾನನದಂತೆ ನಿತಾಂತಕಾಂತಿವೆ
ತ್ತೆಸೆವ ಬೆಡಂಗಿನಂತವುರದಗ್ರದ ಚಾರು ಸಭಾನಿವಾಸದೊ

ಸುಮನ–ದೇವತೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮನಸ್ಸು ; ಶುಕ–ಗಿಳಿ, ಶುಕಮುನಿ ; ರತಿ–ರತಿದೇವಿ, ಇಚ್ಛೆ ; ವಾಹಿನಿ–ಸೈನ್ಯ, ನದಿ ; ಸುರಾಗ–ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಒಳ್ಳೆಯ ಅನುರಾಗ ; ಹಂಸ–ಸೂರ್ಯ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿ ; ಸತ್ಪಥ–ಆಕಾಶ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾರ್ಗ]. ವ॥ ಹೀಗೆನಿಸುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದದ್ದೆನಿಸಿಕೊಂಡಂತಹ ೮೧. ಶಿವನ ಪಟ್ಟಣವು ಆಕಾಶಮಂಡಳವನ್ನು ಪೀಡಿಸುವ ಅಟ್ಟಣೆ, ಧ್ವಜಗಳ ಸಾಲಿನ ಬೀದಿ. ಮಂಡಲಾಕಾರವಾಗಿರುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಪ್ರಾಕಾರ, ಉನ್ನತವಾದ ಚಿನ್ನದ ಉಪ್ಪರಿಗೆ, ಮನೋಹರವಾದ ಮನೆಗಳ ಸಾಲು, ರಮ್ಯವಾದ ರತ್ನಗಳ ಅಂದವಾದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗೋಪುರಗಳು. (ಇವೆಲ್ಲ) ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ೮೨. ಕೋಟ್ಯಂತರ ಸೂರ್ಯರುಗಳ ಕಾಂತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಮಹಿಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಸೊಬಗನ್ನು ಪಡೆದು, ಸಮಸ್ತಲೋಕಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೆನಿಸಿ ಶೃಂಗಾರಗೊಂಡು ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದುದೆನಿಸಿ. ಸೌಖ್ಯದ ಬೀಡಾಗಿ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವಂತಹ ಮಂಗಳಮಯವಾದುದಾಗಿ, ಕಾಲನಿಗೆ ಕಾಲಪುರುಷನೆನಿಸಿದ ಶಿವನ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವವರಾರಿದ್ದಾರೆ ? ೮೩. ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಆ ಶಿವನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪೌರಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಆನನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶೋಭಿಸುವ ಸೌಂದರ್ಯದ ಅಂತಃಪುರವಿತ್ತು, ಅದರ ಆಗ್ರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಸಭಾಭವನವಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕಮಲಭವನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು,

1 ಳ್ತ (ದ)

ಳ್ಕುಸುಮಶರಾರಿ ಮಂಜುಮಣಿಮಂಡಿತ ದಿವ್ಯ ಮೃಗೇಂದ್ರಪೀಠದೊಳ್
ಬಿಸಜಭವಾದಿಗಳ್ಪೊಗಳೆ ರಂಜಿಸುತಿರ್ದನುದಾತ್ತಲೀಲೆಯಿಂ ೮೩

ನೆರೆದೇಳ್ತಂದಿರ್ದುದಾಸ್ಥಾನದೊಳಚರರೆ ವಸುವ್ರಾತಮಿಂದ್ರಾದಿ ದಿಕ್ಪಾ
ಲರ ಮೊತ್ತಂ ಚಾರಣೌಘಂ ತುರಗಮುಖಚಯಂ ಸಿದ್ಧವೃಂದಂ ಸುಸಾಧ್ಯೋ
ತ್ಕರಮುದ್ಯದ್ಯಕ್ಷಸಂಘಂ ಮುನಿವಿತತಿ ಮನುಶ್ರೇಣಿ ರುದ್ರಾಳಿಯುಪೇಂ
ದರವಾರಂ ಪದ್ಮಜಾತಪ್ರತತಿ ಗಣಕುಲಂ ವೇದವಿದ್ಯಾಪ್ರತಾನಂ ೮೪

ಜಡೆಮುಡಿ ಚಂದ್ರಲೇಖೆ ಪಣೆಗಣ್ ಕೊರಲೊಳ್ಗಜಿ ಸರ್ಪಕುಂಡಲಂ
ಪಿಡಿದ ಮೃಗಂ ತ್ರಿಶೂಲಮಭಯಂ ವರಮೊಪ್ಪುವ ಪಾಣಿ ನಾಗರೊ
ಳ್ತೊಡವೆಸೆವದ್ರಿಜಾತೆ ಪೊದೆದುಟ್ಟಜಿನಾಂಬರಮಿಂದುಕೋಟಿಯಂ
ಜಡಿವ ನಿಜಾಂಗಕಾಂತಿಯಡಿಗಣ್ಸೊಬಗೊಂದಿರೆ ಶೂಲಿಯೊಪ್ಪಿದಂ ೮೫

ಪರಮಾನಂದಮಯಂ ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಪಾಟೀರ ಡಿಂಡೀರ ಪಾಂ
ಡುರವರ್ಣಂ ಫಣಿಭೂಷಣಂ ಪ್ರಬಳ ಮಾಯಾಭೀಷಣಂ ಭಕ್ತಸಾ

ಮನೋಹರವಾದ ರತ್ನಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಉದಾತ್ತಲೀಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. [ಕುಸುಮ ಶರಾರಿ–ಕುಸುಮಶರ ಅಂದರೆ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಅರಿ ಅಂದರೆ ಶತ್ರು–ಶಿವ] ೮೪. ಈ ರೀತಿಯ ಶಿವನ ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ಅಷ್ಟವಸುಗಳ ಸಮೂಹ, ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರುಗಳ ಸಮೂಹ, ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರ ಸಮೂಹ, ಕಿನ್ನರರ ಸಮೂಹ, ಸಾಧ್ಯರುಗಳ ಬಳಗ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಯಕ್ಷರುಗಳ ಸಂಘ, ಮುನಿಗಳ ಸಮೂಹ, ಮನುಗಳ ಶ್ರೇಣಿ, ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರುಗಳ ಸಮೂಹ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಳಗ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಸಮೂಹ, ಪ್ರಮಥಗಣಗಳ ಬಳಗ, ವೇದವಿದ್ಯೆಗಳ ಸಮೂಹ ಇವೆಲ್ಲ ಬಂದು ಕೂಡಿದ್ದುವು. ೮೫. (ಇಂಥ ಸಭಾಭವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ) ಜಡೆಮುಡಿ, ಚಂದ್ರಕಳೆ ಹಣೆಗಣ್ಣು, ಮನೋಹರ ಕಪ್ಪು ಗೊರಲು. ಸರ್ಪಗಳ ಕರ್ಣಾಭರಣ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಜಿಂಕೆ ಮತ್ತು ತ್ರಿಶೂಲ, ಅಭಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವ ಹಸ್ತಮುದ್ರೆ, ಹಾವುಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಭರಣ. (ಎಡಗಡೆ) ಶೋಭಿಸುವ ಪಾರ್ವತಿ, ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಮತ್ತು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಚರ್ಮಗಳ ಬಟ್ಟೆ, ಕೋಟ್ಯನುಕೋಟಿ ಚಂದ್ರರುಗಳನ್ನು ಕೀಳ್ಮಾಡುವ ತನ್ನ ದೇಹ ಕಾಂತಿ, ಪಾದದಲ್ಲಿರುವ (ವಿಷ್ಣುವಿನ) ನೇತ್ರ ಇವು ಸೊಬಗುಗೊಂಡಿರಲು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೮೬. ಪರಮಾನಂದ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮುಖ ಮುದ್ರೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಶ್ರೀಗಂಧದಂತೆ, ನೊರೆಯಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಮೈಯಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸರ್ಪಗಳ ಆಭರಣನೂ, ಅಧಿಕ ಬಲದ ಮಾಯೆಗೆ ಭಯಂಕರ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಭಕ್ತಜನವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವವನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಗರ ಸಂಪೂರ್ಣಸುಧಾಕರಂ ಘನಕೃಪಾರತ್ನಾಕರಂ ಚಂದ್ರಶೇ
ಖರನಾಸ್ಥಾನದೊಳೊಪ್ಪಿದಂ ಪ್ರಣ[1]ತಸಾರಶ್ರೀಕರಂ ಶಂಕರಂ ೮೬

ತೆಗೆದುತ್ಸಂಗದೊಳಿಟ್ಟು ಮೈದಡವುತಂ ಕ್ರೌಂಚಾರಿಯಂ ಭೃಂಗಿಯಂ
ನಗೆ ಪೊಣ್ಮುತ್ತಿರೆ ನೋಡುತುಂ ಶಿವೆಯ ವೀಣಾಲಾಪಮಂ ಕೇಳುತುಂ
ಬಿಗಿಯಪ್ಪುತ್ತೆ ಗಜಾಸ್ಯನಂ ನಲವಿನಿಂ [2]ಮುದ್ದಿತ್ತು[2] ಮುಂಡಾಡುತುಂ
ಮೃಗಭೃನ್ಮೌಲಿಗಣಂಗಳುತ್ಸವಕಡರ್ಪಾಗಿರ್ದನಾಸ್ಥಾನದೊಳ್ ೮೭

ಪೆಱಸಾರ್ಕೊರ್ಣಿಪ ನೂಂಕದಿರ್ಸುರಪ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾಥ ನೀಂ ಕಾಣ್ಕೆಯುಂ
ನೆಱ[3] ನೀಡಂತಕ ಸಂತವಿರ್ಗಳಪದಿರ್ವಾಣೀಶ ಬಂದೀಗಳೊ
ಲ್ದೆಱಗೈ ವಿತ್ತಪ ಮೆಲ್ಲನೈದು ಪವನಾ ಪದ್ಮಾಪ್ತ ಚಂದ್ರಂಗೆ ನೀಂ
ತೆಱಪಂ ಮಾಡೆನುತಲ್ಲಿ ಕೂಡೆ ಜಡಿದಂ ಮಾಕಾಳನಾ ಕಾಲದೊಳ್ ೮೮

ಪಸರಿಸಿದುದಿಂದ್ರಚಾಪದ
ಪೊಸ ಪರಿಯಂ ವಿನಮದಮರಮಣಿಮಕುಟದ ಸೊಂ

ಕೃಪಾರಸಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಚಂದ್ರಕಳೆಯನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ, ನಮಸ್ಕರಿಸುವ (ಭಕ್ತರಿಗೆ) ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನೂ, ಆದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಆ ಸಭಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೮೭. (ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ) ಪರಮೇಶ್ವರನು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕುಮಾರನಾದ ಷಣ್ಮುಖ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು (ಅವನ)ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ, ಭೃಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ (ಅವನ ನಾಟ್ಯದ ಸೊಬಗಿಗೆ) ನಗೆಯನ್ನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿರುವ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಪಾರ್ವತಿಯು ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವ ವೀಣಾ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುವಂಥವನಾಗಿ, ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡುತ್ತ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮುದ್ದಿಕ್ಕಿ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡುತ್ತ, ಪ್ರಮಥ ಗಣಗಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದನು. [ಮೃಗ+ಭೃತ್ + ಮೌಳಿ–ಮೃಗಾಂಕನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮೌಳಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನು–ಶಿವ: ಕ್ರೌಂಚಾರಿ ಕ್ರೌಂಚಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಅರಿಯಾದ ಷಣ್ಮುಖ]. ೮೮. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಳನೆಂಬುವನು ಆ ಸಭಾ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ–ಎಲೈನಿರುತಿಯೇ, ಹಿಂದಕ್ಕೆಸರಿ ; ದೇವೇಂದ್ರನೇ ನೂಕಬೇಡ ; ವಿಷ್ಣುವೇ, ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೀಡು; ಯಮನೇ ನೀನು ಸುಮ್ಮನೀರು ; ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಕೂಗಾಡಬೇಡ ; ಕುಬೇರನೇ, ಈಗ ನೀನು ಬಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸು ; ವಾಯುವೇ, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸಂಚರಿಸು ; ಸೂರ್ಯನೇ ನೀನು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡು ಎಂದು ಬೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. [ಕಮಲಾಪ್ತ–ಕಮಲಗಳ ಆಪ್ತ–ಸೂರ್ಯ] ೮೯. ಶಿವನು ತನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನಿಟ್ಟ ನೀಲ ರತ್ನನಿರ್ಮಿತವಾದ ಪಾದಪೀಠವೆಂಬ ಮೇಘದಲ್ಲಿ, ನಮಸ್ಕರಿ

1 ಣು(ಜ, ಮು) 2 ಮುಂದಿಟ್ಟು(ಅ)

ಪೆಸೆವ ಪಸು[1]ರ್ವರಲ ಕಿಸುವರ
ಲ ಸದೃಶರುಚಿ ನೀಲಪಾದಪೀತಾಂಬುದದೊಳ್ ೮೯

ವ॥ ಇಂತನಂತಾನಂತಸಂತಾನಕವಾದೊಡಂ ಪೊಗಳಲಸದಳವಾದ ದಿವ್ಯ ಸಭೆಯೊಳ್ ದೇವದೇವಂ ನಿರತಿಶಯ ಪರಮವೈಭವಂ ಮಿಗೆ ಕಂಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಿ ಮನಕ್ಕೆ ಮನೋಹರಮೆನಿಸಿ ರಂಜಿಸಿರ್ದ ನಿತಳಿಳೋಲಗಮಂ ಪರಿಯಿಸಿ ನಿಜಾಂತಃಪುರಕ್ಕೇಳ್ತಂದೊಳವಳಯದ ಚಿಂತಾಮಣಿಗೆಲಸದ ಕಜುಮಾಡದೊಳ್ ಗಣನಿವಹಂ ಬೆರಸು ನಿಜಾರ್ಧಾಂಗಿಯೊಡನೆ ಭದ್ರಾಸನಮನಲಂಕರಿಸಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಪರಿಮಿತಾಸ್ಥಾನನಾಗಿರ್ಪಾಗಳ್—

ಪೊಳೆವ ಮುಖೇಂದುಚಂದ್ರಿಕೆಯಿದೆಂಬಿನಮುಣ್ಮಿರೆ ಮಂದಹಾಸಮುಂ
ಜ್ವಳಿತ ನಿಜಾಂಗಕಾಂತಿ ಬಲಿದಂತೆ ವಿರಾಜಿಸೆ ಭಸ್ಮಲೇಪನಂ
ಮಿಳಿರ್ವ ಜಟಾಳಿ ದೇಹತರು ಬೀಳಿಲಬಿಟ್ಟವೊಲೊಪ್ಪೆ ಶೈವನಿ
ಶ್ಚಳಮತಿ ನಾರದಂ ಸಭೆಗೆ ಬಂದನಪಾರಕಳಾವಿಶಾರದಂ ೯೦

ಸುತ್ತಿರುವ ದೇವತೆಗಳ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಸಿರು ಹರಳು (ಪಚ್ಚೆ), ಕೆಂಪು ಹರಳು (ಮಾಣಿಕ್ಯ)ಗಳ ಅತ್ಯಧಿಕ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ (ಇಂದ್ರಚಾಪದ) ನೂತನ ರೀತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಆದಿಶೇಷರುಗಳ ಹೊಗಳಿಕೆಗೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಶಿವನ ಆ ದಿವ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕನೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಂಪದ್ಭರಿತನೂ ಆದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅಧಿಕ ಮಂಗಳಕರನೆನಿಸಿ, ಮನಕ್ಕೆ ಮನೋಹರನೆನಿಸಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಓಲಗವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಥಗಣಂಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ತನ್ನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಪರಿಮಿತ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಸ್ಥಾನ ಜನರಿಂದ ಕೂಡಿ ಇರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೯೦. ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಹೊರಟ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುವವನಾಗಿ, ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ವಿಭೂತಿಯು ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ತನ್ನ ದೇಹಕಾಂತಿಯೇ ಬಲಿತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ, ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಡೆಗಳು ಶರೀರವೆಂಬ ಮರವೇ ಬಿಳಿಲು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೆ ಒಪ್ಪುವವನಾಗಿ ಶಿವನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಅಪಾರ ವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದನಾದ ನಾರದನು ಸಭೆಗೆ ಬಂದನು. [ಶೈವನಿಶ್ಚಲಮತಿ–ಶಿವನ ಸಂಬಂಧದ ಮತದಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು]

---

1 ಛು(ದ)

ವ॥ ಅಂತೆಯ್ದೆಂದು ಸಿಂಧುಬಂಧುರ ಜಟಾಜೂಟನಂಘ್ರಿಪೀಠಂ ನಿಜನಿಟಿಲತಟಮಂ ಸೋಂಕೆ ಸಾತ್ವಿಕಭಕ್ತಿವೆರಸು ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂಗೆಯ್ದೆೞ್ದುನಿಂದು ಮುನ್ನಮೆ [1]ಶ್ರುತಿಗೆಯ್ದಿರ್ದ ತನ್ನ ಬೃಹತಿಯೆಂಬ ಬೃಹದ್ವೀಣೆಯುಂ ತೆಗೆದು ಸರಸ ರವಮುಂಕುರಿಸೆ ತಾನಮಾನಂದೋಳಿ ರಾಗದಿಂ ರಾಗಮಂ ಬಾಜಿಸಿ—

ಜಯ ಮಂಗಳಮಯ ನಿಷ್ಕಳ । ಜಯ ಕುಂಜರಮದಭಂಜನ
ಜಯ ಬಂಧುರ ವಿಷಕಂಧರ । ಜಯ ನೂತನ ವೃಷಕೇತನ
ಜಯ ಭೀಷಣ ಫಣಿಭೂಷಣ । ಜಯ ರಾಜಿತ ಸುರಪೂಜಿತ
ಜಯ ದಾರುಣಖಲವಾರಣ । ಜಯ ಕಿಂಕರಚ[2]ಯಶಂಕರ
ಜಯ ದೇವ ಶಿವ ನಮಸ್ತೇ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ವ॥ ಎಂದು ಸನ್ನುತಿಗೈದು ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂದ ಮುನಿವರನಂ ಮನೋಜಹರಂ ನೋಡಿ ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ನೀಡಿ ಮತ್ತಮವನಿಂ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಕೇಳಲುತ್ಸವಿಸಿ ನಿಜ

ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ನಾರದನು ದೇವಗಂಗಾ ನದಿಯಿಂದ ಬಂಧುರಗೊಂಡ ಜಟಾಮುಕುಟವುಳ್ಳ ಶಿವನ ಪಾದಪೀಠಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವವನ್ನು ಹೊರಸೂಸುವ ಭಕ್ತಿವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿ (ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು) ದಂಡವತ್ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ, ಎದ್ದುನಿಂತುಕೊಂಡು ಈ ಮೊದಲೇ ಶ್ರುತಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ 'ಬೃಹತೀ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೊಡ್ಡ ವೀಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮಧುರಸ್ವರವು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಂತೆ ತಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ರಾಗವಾಗಿ (ಅನೇಕವಿಧ) ರಾಗಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ—ಜಯ ಜಯಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪನೇ, ನಿಷ್ಕಳನೇ ; ಗಜಾಸುರನ ಗರ್ವವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದವನೇ ಜಯ, ಬಂಧುರವಾದ ವಿಷಕಂಠನೇ ಜಯ ; ನೂತನ ವೃಷಭಧ್ವಜನೇ ಜಯ : ಭಯಂಕರ ಫಣಿಗಳೇ ಆಭರಣಗಳಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ ಜಯ : ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೇ ಜಯ ; (ಲೋಕಕ್ಕೆ) ದಾರುಣವೆನಿಸಿದ ದುಷ್ಟ ಜನರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವವನೇ ಜಯ ; ಸೇವಕಜನ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸುಖದಾಯಕನಾಗಿರುವವನೇ ಜಯ ; ದೇವನೇ, ಶಿವನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ–ನಮಸ್ಕಾರ–ನಮಸ್ಕಾರ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ, ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡ ಮುನೀಶ್ವರನನ್ನು ಮನ್ಮಥಾರಿಯಾದ ಶಿವನು ನೋಡಿ, (ಅವನ ಮೇಲೆ) ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನೆರೆದು, ಮತ್ತೆ ಅವನಿಂದ ಭೂಲೋಕದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತನಾಗಿ ಪ್ರಾಣಕಾಂತೆಯಾದ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯ ನಗುಮುಖವನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿ, ಆ ಕೂಡಲೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ತನ್ನ ಮನೋರಮಣನಾದ

---

1 ಸು(ಅ, ಚ, ಮು, ಗ) ಸ್ತು(ಮ, ಜ) 2 ಜ(ಚ)

ಮನೋಹರಿಯ ನಗೆಮೊಗಮಂ ನೋಡಲೊಡನಂಬಿಕೆ ಮನೋರಮಣನಿಂಗಿತಮನಱಿದು ನಾರದನ ಮೊಗದಾವರೆಯುಂ ನೋಡಿ—

ಆವಾವ ದೇಶಮಂ ಪರಿ
ಭಾವಿಸಿ ನೀಂ ಬಂದೆ ಮುನಿಪ ಮನುಜಾವನಿಯೊಳ್
ಪಾವನಶಿವಭಕ್ತಿಲಸ
ದ್ಭಾವಾನ್ವಿತರೊಳರೆ ಪೇಳ್ವುದೆಂದುಮೆ ಕೇಳ್ದಳ್ ೯೧

ವ॥ ಎಂದು ಕೇಳಲೊಡಂ ಮುನ್ನಮಾಂ ಬಿನ್ನವಿಸಲೆಂದಿರ್ದ ಕಜ್ಜದುಜ್ಜವಣೆಗೆ ಮೃಡಾನಿಯ ನುಡಿ ಸಹಾಯಮಾದುದು ಸಮಯಂಬಡೆದೆನೆಂದು ಸಡಗರಿಸಿ ನಾರದಂ ಸಾರೆವಂದು ಮಾರಹರಂಗಂಬಿಕೆಗಂ ಮಗುಳ್ದೆಱಗಿ ರಯ್ಯಮೆನೆ ಕೈಯುಂ ಮುಗಿದು ನಿಂದು—

ಅವಧರಿಪು[1]ದು ಬಿನ್ನಪಮಂ[1]
ಕುವಲಯಸಖಮೌಳಿ ದೇವಿಯರ್ಕೇಳ್ದಿರವಂ
ವಿವರಿಪೆನೆಲ್ಲಾ ಭುವನದೆ
ಶಿವಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷಮಾಗಿ ವರ್ತಿಪುದೀಗಳ್ ೯೨

ನರಲೋಕಮೊಂದಱೊಳ್ಪರ
ಹರಭಕ್ತಿಯತೀವ ಗುಪ್ತಮಾಗಿರ್ದಪುದು
ರ್ವರೆಯೊಳ್ತೋರ್ಪ ಶಿವೈಕ್ಯರ್
ಪರಿರಂಜಿಸಿದಪರಜಸ್ರಮುಪ್ರಕಟತೆಯಿಂ ೯೩

ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿದು, ನಾರದ ಮುನಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ೯೧. 'ಎಲೈ ನಾರದಮುನಿಯೇ, ನೀನು ಯಾವ ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂಚಾರಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ ? ನರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವರು ಯಾರು ಇದ್ದಾರೆ ? ಹೇಳು ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ವಚನ॥ ಹೀಗೆಂದು ನಾರದನನ್ನು (ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು) ಕೇಳಿದಕೂಡಲೆ ನಾರದನು ಈ ಮೊದಲೇ ತಾನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದಿದ್ದ ಕಾರ್‍ಯಾರಂಭಕ್ಕೆ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಮಾತು ಸಹಾಯವಾಯಿತೆಂದು (ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ) ಸಮಯವನ್ನು ಪಡೆದಂತಾಯಿತೆಂದು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡು ಆ ಕೂಡಲೆ ಪುನಃ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೂ, ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡವನಾಗಿ ೯೨. ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯಾದ ಶಿವನೇ, ನನ್ನ ಬಿನ್ನಹಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ದೇವಿಯವರು ಕೇಳಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಶಿವಭಕ್ತಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ೯೩. (ಆದರೆ) ನರಲೋಕವೊಂದರಲ್ಲಿ (ಮಾತ್ರ) ಶಿವಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಇದೆ. (ಆ) ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ

1 ದೆನ್ನ ನುಡಿಯಂ(ದ)

ಪರಶಿವನಿಷ್ಠ[1]ರಲ್ಲಿ ಪೆಱರೊಳ್ನುಡಿಯಾಡದೆ ಗೂಢಭಾವದಿಂ
ದಿರೆಬರುದಾತ್ತವೃತ್ತರಿರುತಿರ್ದಪರಲ್ಲಿ ಕೆಲಂಬರನ್ಯರಿ
ರ್ಪಿರವನವರ್ಜಿ ತಮ್ಮ ಬಗೆಗಾಣಿಸದಂತವರಂತೆ ರಂಜಿಪರ್
ಪರವಶಭಾವದಿಂ ಪೆಱರಿಳಾಸ್ಥಿತಿಯುಂ ಮಱೆದೊಲ್ಲರನ್ಯಮಂ[2] ೯೪

ವ|| ಅಂತೆಸೆದಿರ್ದುಮವರ್ ದೃಷ್ಟಪ್ರತ್ಯಯಮುಂ ತೋಱದಿರ್ಪುದಱಿಂ ಜಡಬುದ್ಧಿ ಜನನಿವಹಂ ನಂಬುಗೆ ಸಂಭವಿಸದಜ್ಞತೆಗಡರ್ಪಾಗಿರ್ದಪುದಂತಱಿಂ ಭಕ್ತಿಭಾವಮುಂ ಗುರುಚರಹರಪ್ರಭಾವಮುಂ ಸುಜ್ಞಾನಾನುಭಾವಮುಮಂತವಿರಳಮುಮಸ್ಪಷ್ಟಮುಮಾಗಿರ್ದಪುದಿವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೈದಾ ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತರಂ ಕೃತಾರ್ಥರಂ ಮಾಡಿ ಕರುಣಿಸಲ್ಕೆ—

ಪುರಹರ ಕೃಪೆಯಿಂ ನೀವವ
ತರಿಸಿ ಧರಾಂಗನೆಯನಂಘ್ರಿಸಂಸ್ಪರ್ಶನದಿಂ
ಪರಿಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ಪಸರಿಪು
ದುರುಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಮತಮಹತ್ವಸ್ಥಿತಿಯುಂ ೯೫

ಶಿವೈಕ್ಯರು ಸದಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ೯೪, ಆ ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠರಾದ ಉದಾತ್ತ ನಡೆವಳಿಕೆಗಳುಳ್ಳ ಕೆಲವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ (ಆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತ) ಇದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಇರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ತಮ್ಮ ರೀತಿಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದ ಹಾಗೆ ಅವರ ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಆನಂದ ಪರವಶರಾಗಿ ಭೂಲೋಕದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇ ಮರೆತು, ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಂತೆ ಇದ್ದಾರೆ. (ಕೆಲವರು ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣವನ್ನೇ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು ಎಂದು ಭಾವ) ವಚನ|| ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಭೂಲೋಕದ) ಆ ಜನರು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೂಢ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನಸಮೂಹವು ನಂಬಿಕೆಯೇ ಹುಟ್ಟದಿರುವ ಮೌಢ್ಯಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ ಇದೆ. ಆದಕಾರಣ ಭಕ್ತಿಭಾವವೂ. ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಮಹತ್ವವೂ, ಸುಜ್ಞಾನಾನುಭವವೂ ಆ ರೀತಿ ಅಲ್ಪವಾಗಿಯೂ, ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. (ಆದ್ದರಿಂದ) ಇವನ್ನು (ಅಂದರೆ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಮಹತ್ವ ಮತ್ತು ಸುಜ್ಞಾನಾನುಭವವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತರುಗಳನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ. ಕರುಣಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ೯೫. ಹೇ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಕೃಪೆಮಾಡಿ ನೀನೇ ಅವತಾರಮಾಡಿ, ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ

1 ಷ್ಪ(ಜ, ದ, ಚ, ಮು, ಮ:) 2 ರಂ(ದ)

ಎಂದಾ ಮುನಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದೊ
ಡಿಂದುಧರಂ ಪರಮಹರ್ಷಮಂ ತಳೆದೆನಗಂ
ನಂದೀಶಂಗಂ ಭೇದಮ
ದೊಂದದು ಮದ್ರೂಪನೀತನಂ ಕಳುಪಿದಪೆಂ ೯೬

ಈ ನಂದಿನಾಥನಿಂದೆ[1] ಸ
ದಾನಂದಂ ಬಡೆವುದಲ್ತೆ ಜಗಮಪರಶಿವಂ
ತಾನೆನಿಪೀತಂ ಭಕ್ತಿ
ಜ್ಞಾನ ಶಿವಾಚಾರಮಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಪನಿಳೆಯೊಳ್ ೯೭

ಎಂದೊಡೆ ಶಿವನಾಗಳ್ಗಿರಿ
ನಂದನೆ ಮನ್ನಾಥ ಭಕ್ತದೇಹಿಕನಾನೆಂ
ಬಂದಮೊ ನೋಳ್ಪೊಡಭೇದಂ
ಸಂದುದೊ ನಂದಿಯೊಳೆ ನನ್ನಿವೇಳೆನಗೆಂದಳ್ ೯೮

ವ॥ ಎಂದು ದೇವಿಯುಳ್ಕಱಿಂ ಬೆಸಗೊಳಲೊಡಂ—

ಬಗೆವೊಡ ಭಕ್ತದೇಹಿಕನೆನಿಪ್ಪೆನೆನಿಪ್ಪೆನಿದಕ್ಕೆ ದೇವಿ ಸಂ
ದೆಗಮೆ ಸಮಸ್ತ ದೇವತತಿ ಬಲ್ಲುದಿದಂ ನಿಜ ಭಕ್ತರಾತ್ಮನಾ

ಶಿವಭಕ್ತಿ ಸುಜ್ಞಾನ, ಶಿವಮತಮಹಿಮಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಬೇಕು. ೯೬. ಹೀಗೆಂದು ಆ ನಾರದ ಮುನಿಯು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಲಾಗಿ, ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ನನಗೂ ನಂದೀಶ್ವರನಿಗೂ ಯಾವ ಭೇದವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪನೇ ಆದ ಈ ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು (ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ) ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇನೆ. ೯೭. ಈ ನಂದೀಶ್ವರನಿಂದ ಭೂಲೋಕವು ಸದಾ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಲ್ಲವೆ ? ಆ ದ್ವಿತೀಯ ಶಂಭು (ಅಪರಶಿವಂ) ವಾದ ನಂದೀಶ್ವರನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಶಿವಾಚಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸುವನು. ೯೮. ಹೀಗೆಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅನ್ನಲು ಆಗ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು–''ಪತಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, 'ನಾನು ಭಕ್ತ ದೇಹಿಕ ದೇಹವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು, ಹೀಗೆಂದೆನ್ನುವ (ನಿನ್ನ ನುಡಿಯು) ರೀತಿಯೋ (ಅಥವಾ) ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ (ನಿನಗೂ ಅವನಿಗೂ) ಅಭೇದ ಸಂದಿರುವುದೋ ನನಗೆ ಇದರ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥವನ್ನುಹೇಳು'' ಎಂದಳು. ವಚನ॥ ಹೀಗೆಂದು ಪಾರ್ವತಿಯು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ೯೯. ಪರಮೇಶ್ವರನು 'ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ, (ನಾನು) ಭಕ್ತದೇಹಿಕ ದೇಹವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು ಎನಿಸಿದ್ದೇನೆ ! ದೇವಿ, ಇದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವೇನಿದೆ ? ಇದನ್ನು ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಬಲ್ಲುದು. ನಾನೇ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರುಗಳ ಆತ್ಮನಲ್ಲವೆ ? ಪಾರ್ವತಿ, ಬಳಿಕ ಇಂತಿರುವ

---

1 ನೆಯ್ದೆ (ಜ, ದ, ಗ, ಮ, ಮು, ಚ)

ನೆ ಗಡ ಬಳಿಕ್ಕಮಿಂತಿದಱೊಳೊಂದು ವಿಶೇಷಮನೊಲ್ದು ಪೇಳ್ದಪೆಂ
ನಗಸುತೆ ಕೇಳ್ವುದೆಂತೆನೆ ಶಿಲಾದನೆನಿಪ್ಪ ಮುನೀಂದ್ರನಾದಿಯೊಳ್ ೯೯

ಪರಮ ಶ್ರೀಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ದಾನವವರಾಶಾಭಾಗದೊಳ್ನಿಂದು ಮ
ಚ್ಚರಣಧ್ಯಾನದೆ ಕಂದಮೂಲಫಲಪರ್ಣಾಂಭೋಮರುತ್ಸೋಮಭಾ
ಸ್ಕರತೇಜಂಗಳನೊಲ್ದು ಸೇವಿಸಿ ತಪಸ್ತಪ್ತಾಂಗನಾಗಿರ್ದು ವ
ತ್ಸರಕೋಟಿತ್ರಯಮಂ ಕರಂ ಕಳಿಪಿದಂ ಯೋಗಪ್ರಭಾವಾನ್ವಿತಂ ೧೦೦

ಮುನಿಪತಿ ಮಾತ್ರಂ ಸರ್ಷಪ
ದನಿತೆನಿಸುವ ಶಿಲೆಯನೊಲ್ದು ಸೇವಿಸಿ ತಪಮಂ
ಘನಮೆನೆ ನೆಗಳುತೆ ಕಳೆದಂ
ಬಿನದದೆ ಶತಕೋಟಿವತ್ಸರಂಗಳನಾಗಳ್ ೧೦೧

ಆ ಮುನಿಯುದ್ದಾಮತಪೋ
ದ್ದಾಮಂ ಪಿಡಿದೆಳೆಯೆ ಬಂದು ಕರುಣಿಸಿ ನಿಜಮಂ
ಪ್ರೇಮದೊಳೆ ತೋಱೆ ನಿನ್ನಯ
ಕಾಮಿತ ವರಮಾವುದೀಗಳದನೊ[1]ರೆಯೆಂದಂ ೧೦೨

ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು (ನಿನಗೆ) ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನೀನು ಕೇಳು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಶಿಲಾದ' ನೆಂಬ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ೧೦೦. 'ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ಶ್ರೀಶೈಲಗಿರಿಯ ನೈಋತ್ಯದಿಕ್ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾದ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸು ಹಣ್ಣು ಎಲೆ ನೀರು ಗಾಳಿ ಬಿಸಿಲು ಬೆಳದಿಂಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ತಪ್ತಗೊಳಿಸಿ, ಯೋಗಮಹತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿ ಮೂರುಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಳೆದನು. [ದಾನವ–ವರ ಆಶಾ–ಭಾಗ ದಾನವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಿರುತಿಯ ಹೆಸರಿನ ದಿಗ್ಭಾಗ ಅಂದರೆ ನೈರುತ್ಯ ದಿಕ್ಕು] ೧೦೧. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಶಿಲಾದನೆಂಬ ಋಷಿಯು ಸಾಸಿವೆ ಕಾಳಿನ ಪ್ರಮಾಣದಷ್ಟೇ ಎನಿಸುವ!ಕಲ್ಲನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಂದು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಘನವಾದು ದೆನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತ ವಿನೋದದಿಂದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೂರು ಕೋಟಿ ವರ್ಷಾವಧಿಯ ವರೆಗೆ ಕಳೆದನು. ೧೦೨. '(ಈ ರೀತಿಯ) ಆ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಪಸ್ಸೆಂಬ ಹಗ್ಗವು (ನನ್ನನ್ನು) ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯಲಾಗಿ, (ನಾನು) ಬಂದು ಕರುಣವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ರೂಪವನ್ನು (ಅವನಿಗೆ) ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತೋರಿಸಿ.

1 ನೆ(ದ, ಜ, ಮ, ಮ, ಗ)

ವ॥ ಎನಲೊಡನಾ ಶಿಲಾದನಾದರದಿಂ ಪಾದಕಮಲದೊಳ್ ಸೈಗೆಡೆದು ಭಕ್ತಿಪರವಶಂ ಪರಮ ಹರ್ಷದಿಂ ಸನ್ನುತಿಗೆಯ್ದೆಳ್ದು ನಿಟಿಲತಟಘಟಿತಕರಪುಟನಾಗಿ ದೇವದೇವಾ ನಿರತಿಶಯ ಭವದ್ಭಕ್ತಿ ಸುಧಾರಸಪಾತ್ರನಂ ಶಿವಸಮಯವನಜವನಮಿತ್ರನಂ ನಿನ್ನನ್ನನಪ್ಪ ಪುತ್ರನಂ ಬಗೆದು ಬಯಸಿ ತಪಂಗೆಯ್ವೆನೀಗಳಭವ ಭವಾದೃಶತನಯನಂ ಕೂರ್ತು ಕರುಣಿಪುದೆನಗೆಂದು ಬೇಡಿ ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ—

ಅನುಪಮಗುಣಗಣಸಂಯುತ
ನೆನಿಸಿದೊಡಂ ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಲ್ಲದೊಡಾ
ತನಯನೆ ರಿಪುವೆನಗವನಂ
ಕನಲ್ಕೆಯಿಂ ತಱಿದು ಬಿಸುಡುವೆಂ ಪುರಮಥನಾ ೧೦೩

ಅದಱಿಂ ತ್ವದೀಯ ಮಂಜುಳ
ಪದಪದ್ಮಪರಾಗಭೃಂಗನೆನಿಸುವ ಸುತನಂ
ಪದೆದೀವುದಲ್ಲದೊಡೆ ಮಿ
ಕ್ಕುದನೊಲ್ಲೆಂ ವರವನದ್ರಿಜಾತಾರಮಣಾ ೧೦೪

ನಿನ್ನ ಕಾಮಿತವಾವುದು ? ಈಗ ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು ಎಂದೆನು' ವಚನ॥ ಹೀಗೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಲಾಗಿ ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ಶಿಲಾದನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ನನ್ನ) ಪಾದ ಕಮಲ ಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿ ಪರವಶತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ (ನನ್ನನ್ನು) ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ಎದ್ದುನಿಂತು, ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಮುಗಿದ ಕರಸಂಪುಟ ವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ದೇವದೇವನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, ಅತ್ಯಂತ ಅಧಿಕವಾದ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಅಮೃತರಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರೆಯಾಗಿರುವವನೂ, (ಅಂದರೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಸ್ಥಾನನಾದವನೆಂಬ ಭಾವ) ಶಿವಸಮಯವೆಂಬ ಕಮಲವನಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿ ಯಲ್ಲಿರುವವನೂ ಆದ ನಿನ್ನಂತಹ ಮಗನನ್ನು ಭಾವಿಸಿ, ಬಯಸಿ, ಈಗ ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ಹೇ ಅಭವನೇ, (ನನ್ನ ಮೇಲೆ) ಪ್ರೀತಿತೋರಿ, ನಿನ್ನಂತಹ ಪುತ್ರನನ್ನು ನನಗೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿ, ಪುನಃ ಪುನಃ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ೧೦೩. ತ್ರಿಪುರಮಥನನಾದ ಹೇ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, ಅಸದೃಶ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಸಮೂಹ ದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಎನಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವ ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅಂಥ ಪುತ್ರನೇ ನನಗೆ ವೈರಿ. ಅಂಥ ಮಗನನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ತರಿದು ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ೧೦೪. ಆದ ಕಾರಣದಿಂದ, ಹೇ ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಮನೋಹರಗಳಾದ ಪಾದಕಮಲಗಳ ಮಕರಂದರಸಕ್ಕೆ ಭೃಂಗರೂಪ ನೆಂದೆನಿಸುವಂಥ ಮಗನನ್ನು ಕರುಣಿಂದೋರಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಇರುವ

ವ॥ ಎಂದ ಶಿಲಾದನ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮನಂದಂದು—

ಪರಿಕಿಪೊಡಾದಿಕಾರಣಮನಾದಿಸದಾದಿಯೆನಿಪ್ಪ ಮತ್ಕಳಾ
ಭರಿತನನೆನ್ನ ಚಿತ್ಪರಮಧರ್ಮನಿಜಾಂಗನನಾ ಚತುರ್ಯುಗ
ಸ್ಫುರಿತಸುಧರ್ಮಪಾದನನಪಾರಕೃಪಾಕರನಾ ದ್ವಿತೀಯ ಶಂ
ಕರನನಂತಸದ್ಗುಣನನೆನ್ನಯ ವಾಹನರೂಪನಾದನಂ ೧೦೫

ಕರೆದೆಂದೆಂ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಂ ಪ್ರಮಥರೊಳ್ ನೀನಲ್ತೆ ಮುಖ್ಯಂ ಚರಾ
ಚರರಕ್ಷಾಕರನಪ್ರಮೇಯಮಹಿಮಂ ಮತ್ಪ್ರಾಣರೂಪಂ ಜಗ
ದ್ಗುರು ಸತ್ಯಂ ನಿನಗಿತ್ತೆನೆನ್ನ ದೃಢಭಕ್ತಿಶ್ರೀಯನಾನಾದಿಯೊಳ್
ನಿರುತಂ ನೀನೆ ಶಿಲಾದಸೂನುವೆನಿಸೈ ಶ್ರೀನಂದಿನಾಥಾಖ್ಯೆಯಿಂ ೧೦೬

ಎನೆ ಕೈಕೊಂಡು ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮೆನುತಂ ಮತ್ಪಾದಪದ್ಮಕ್ಕೆ ವಂ
ದನೆಗೈದೆನ್ನ ನಿರೂಪದಿಂ ಮುನಿ ಶಿಲಾದಾಖ್ಯಂಗಯೋನಿಪ್ರಭೂ
ತನೆನಿಪ್ಪೇಳ್ಗೆಯನಾಳ್ದು ನಂದಿವೆಸರಿಂದಂ ಪುತ್ರನಾದಂ ಪುರಾ
ತನಸಂತಾನಮನೋವನೇರುಹದಿನಾಧೀಶಂ ವೃಷಾಧೀಶ್ವರಂ ೧೦೭

ಮಿಕ್ಕ ಯಾವ ವರವನ್ನೂ ನಾನು ಒಲ್ಲೆನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು (ಕೇಳಿದ) ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಒಲಿದು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ—೧೦೫. ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಆದಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣನೂ, ಸತ್ ಚಿತ್ ಆನಂದಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತನೂ, ನನ್ನ ಕಳೆಯಿಂದ ತುಂಬಿರುವವನೂ ನನ್ನ ಪ್ರಕಾಶರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ವಭಾವವೇ ತನ್ನ ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಆ ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಸದ್ಧರ್ಮವೇ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ (ನನ್ನ) ಅಪಾರ ಕಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದನಾದನಾಗಿ, ಅಪರಿಮಿತ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ನನ್ನ ವಾಹನ ವಾದಂತಹ ೧೦೬. ವೃಷಭೇಂದ್ರನನ್ನು ಕರೆದು 'ನೀನು ಪ್ರಮಥಗಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾದವನಲ್ಲವೇ ?' ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಚರಾಚರ ಜಗತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಮಹಿಮೆಗಳುಳ್ಳವನೂ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಗುರುವೂ (ಎಂಬುದು) ಸತ್ಯವಾದುದು. ನಾನು ನಿನಗೆ ದೃಢ ಭಕ್ತಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ನಿಶ್ಚಯ. ನೀನೇ 'ನಂದೀಶ್ವರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಶಿಲಾದ ಋಷಿಯ ಮಗನೆಂದೆನಿಸಯ್ಯ. ೧೦೭. ಹೀಗೆಂದು (ನಾನು) ಹೇಳಲು ಪುರಾತನರ ಸಮೂಹದ ಮನಸ್ಸುಗಳೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು 'ಮಹಾನುಗ್ರಹ' ಎಂದು (ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು) ಕೈಕೊಂಡು ನನ್ನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನನ್ನ ಅಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅಯೋನಿಜವಾಗಿ ಏಳ್ಗೆಹೊಂದಿ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಗೆ ನಂದೀಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗನೆನಿಸಿದನು.

ಶ್ರೀಕರ ಗುಣಾಂಬುಧಿ ಸುಧಾಕರ ಕಳಾಧರ ಕೃ
ಪಾಕಲಿತಲೋಚನದಿವಾಕರಸಹಸ್ರಾ
ಲೋಕರುಚಿವಿಗ್ರಹ ಪಿನಾಕಧರದರ್ಶನಕ
ಳಾಕರ ಸುಪುಣ್ಯಪರಿಪಾಕಯುತ ಸೇವ್ಯಾ
ಭೀಕರ ಯಮಪ್ರಹರ ನಾಕಸದನಾರ್ಚ್ಯಪದ
ಕೋಕನದ ನಿರ್ಜಿತವರಾಕ ಪರವಾದಾ
ನೀಕ ವಿನತಾಸುತಪತಾಕನುತ ಪಾಲಿಸು ಗ
ಣೈಕಪತಿ ಪಾಲಿತಸುಲೋಕ ಬಸವೇಶಾ ೧೦೮

ಕರಿರಾಣ್ಮುಖ ಷಣ್ಮುಖಮಾತೆ ಮನೋ
ಹರಮಂದರಮಂದಿರೆ ಶೌರಿನತೇ

೧೦೮. ಮಂಗಳಕರಗಳಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಸದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೂ, ಚಂದ್ರನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ದಯಾರಸ ಪೂರ್ಣವಾದ ಲೋಚನಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಸಹಸ್ರ ಸೂರ್ಯರ ಕಾಂತಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ (ಹೊಳೆಯುವ) ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ಶಿವನ ದರ್ಶನದಿಂದುಂಟಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಗಣಿಯಾದವನೂ. ಸುಕೃತದ ಪರಿಪಾಕದಿಂದ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಬಂದ ಸಜ್ಜನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಭಯಂಕರನಾದ ಯಮಧರ್ಮನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನೂ (ಯಮಭಯಸಂಹಾರಕನೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ), ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆಂದಾವರೆಯಂತಹ ಪಾದಗಳುಳ್ಳವನು, ತುಚ್ಛರಾದ ಪರವಾದಿಗಳ ವಾದಸಮೂಹವನ್ನು ಗೆದ್ದವನೂ, ವಿನತೆಯ ಕುಮಾರನಾದ ಗರುಡನನ್ನು ಧ್ವಜದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿಸಿಕೊಂಡವನೂ, ಪ್ರಮಥರಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಪತಿಯೆನಿಸಿದವನೂ, ಲೋಕಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದವನೂ ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರ, ರಕ್ಷಿಸು. [ಬಸವೇಶ್ವರನು ನಂದಿಯ ಅವತಾರವೆಂದು ಗ್ರಹಿಕೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಕೈಲಾಸದ ನಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೂ ಆರೋಪಿಸಿ ಬಶವೇಶ್ವರ ನಂದೀಶ್ವರರಲ್ಲಿ ಅಭೇದ ರೂಪವಾದ ವರ್ಣನೆಯ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವಿನತಾಸುತಪತಾಕನುತ...ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಬೇಕು] ೧೦೯. ಗಣಪತಿ ಷಣ್ಮುಖರುಗಳಿಗೆ ತಾಯಿಯಾದವಳೇ, ಮನೋಹರ ಮಂದರ ಪರ್ವತವನ್ನೇ ಮನೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವಳೇ, ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ (ಆರುಣ್ಯ ವರ್ಣ) ಕಾಂತಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳೇ, ಗಿರಿರಾಜಸುತೆಯೇ, ತಾಯೇ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಕಲ

ತರುಣಾರುಣ ಭಾಸುರ ಕಾಂತಿಯುತೇ
ಶರಣಾಗೆನಗಂಬಿಕೆ ಶೈಲಸುತೇ ೧೯

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮುಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ನಂದೀಶ್ವರಾವತರಣಕಥನಂ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೧ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೯ಕ್ಕಂ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ॥

ದೇವತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠರ, ರಾಕ್ಷಸ ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಕಿರೀಟಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ರತ್ನ ಸಮುದಾಯದ ಅಪರಿಮಿತ ಕಾಂತಿಗಳ ಸಮೂಹವೆಂಬ ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಆರುಣ್ಯವರ್ಣದ ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪರಶಿವನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳ ಪರಾಗರೇಣುವೆಂಬ ಭಸ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಹಣೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ರಸಜ್ಞರಾದವರಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾದವನಾಗಿಯೂ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಗಳೆಂಬ ಉಭಯ ಭಾಷಾಕವಿತ್ವದಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯ ಪಡೆದವನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರ ದೇವನಿಂದ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೀಮತ್ ಬಸವರಾಜ ವಿಜಯವೆಂಬ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಂದೀಶ್ವರನ ಅವತಾರದ ಕಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀವಾಙ್ನುತ ಗಿರಿತನಯಾ
ಲಾವಣ್ಯರಸಾಂಬುರಾಶಿಹಂಸಂ ಜಗದು
ದ್ಭಾ[1]ವನಕರ ವೃಷಭಧ್ವಜ
ನಾವಗಮೆಮಗೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ವಿಳಸನ್ಮಾತೆ ಮಹಾಷಡಕ್ಷರಿ ಮಹೇಶಂ ತಂದೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಬೆ
ನ್ನೊಳೆ ಬಂದಳ್ ನವನೀತಮೀಶಚರಣಧ್ಯಾನಂ ಶಿವಜ್ಞಾನಮು
ಜ್ವಳಪೀಯೂಷರಸಂ ತೊದಳ್ ಶ್ರುತಿಶಿರೋವಾಕ್ಯಂ ಶಿವಚಾರಮಿಂ
ಪೆಳಸಿರ್ದರ್ಭಕಲೀಲೆಯಾಗೆ ಬಳೆದಂ ನಂದೀಶನಾನಂದದಿಂ ೨

ಸುತನ ಶಿವಭಕ್ತಿಭಾವದಿ
ನತುಳಿತ ಮುದಯುಕ್ತನಾದನೈದೆ ಶಿಲಾದಂ
ಸತತ ಗಣಾನಂದಿತನಂ
ದಿ ತಪೋಭರಮಾನಲೆಂದು ಬಗೆದಂದಿರ್ದಂ ೩

ಬಸವೇಶ್ವರನಾಗಿ ಅವತಾರ

೧. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತಿಯರಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವ ಗಿರಿರಾಜತನಯೆಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಲಾವಣ್ಯವೆಂಬ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯಾದವನೂ, ಜಗತ್ತನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದವನೂ, ವೃಷಭಧ್ವಜನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ನಮಗೆ ಸದಾ ಸೌಖ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ. ೨. ಮಹಾ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಳಾದ ತಾಯಿ ; ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ತಂದೆ ; ಸದ್ಭಕ್ತಿಯೇ ಬೆನ್ನು ಬಳಿವಿಡಿದುಬಂದ ತಂಗಿ ; ಶಿವಪದಧ್ಯಾನವೇ ಬೆಣ್ಣೆ ; ಶಿವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಮೃತರಸ ; ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಮಾತುಗಳೇ ತೊದಲು ನುಡಿ ; ಶಿವಾಚಾರವೇ ಇಂಪುಗೂಡಿದ ಬಾಲಲೀಲೆಯಾಗಲು ನಂದೀಶ್ವರನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬೆಳೆದನು. ೩. ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯು ಮಗನ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವವನ್ನು (ಕಂಡು) ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಭರಿತನಾದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಂದೀಶ್ವರನು ನಿರಂತರವೂ ಪ್ರಮಥರುಗಳಂತೆ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾಗಿರುತ್ತ ಅಧಿಕ

---

1 ದ್ಭಾ(ವ)

ನಂದೀಶಂ ಸನ್ಮುದದೊಡ
ನಂದೀಶನನೆನ್ನನಪ್ಪಿ ಬಗೆಯೊಳೆ ತಪದೊ
ಳ್ನಿಂದಂ ತಪಸ್ವಿ ಪರನಿವ
ನಿಂದಂ ಪರನಾವನೆಂಬಿನಂ ಭುವನಜನಂ ೪

ಬೆಳೆದಾಲಂ ಮಳೆಗಾಲದೊಳ್ಪೊಳೆಯು ತೀರಂ ತೀರದಾ ಮಾಗಿಯೊಳ್
ಬಳವದ್ಗ್ರೀಷ್ಮಮಹೋಷ್ಮಕಾಲದೆ ಮಿಳತ್ಪಂಚಾಗ್ನಿಮಧ್ಯಂ ಸಮು
ಜ್ಜ್ವಳವಾಸಂ ತನಗಾಗೆ ನಿಂದು ಮುನಿವೃಂದಂ ಕಂಡು ಕೊಂಡಾಡೆ ನಿ
ಶ್ಚಳಚಿತ್ತಂ ಘನಸತ್ವನುಗ್ರತಪಮಂ ನಂದೀಶ್ವರಂ ಮಾಡಿದಂ ೫

ಧರೆಯಲ್ಲಾಡೆ ಕುಲಾಚಲಂ ಕುಸಿಯೆ ಕೂರ್ಮಂ ಕುಗ್ಗೆ ನಾಗೇಂದ್ರಕಂ
ಧರವೊಪ್ಪಂಗೆಡೆ ದಿಗ್ವರರ್ ಬೆದಱೆ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯರಾತ್ಮಾಂಶುಗುಂ
ದಿರೆ ಧಾತ್ರಂ ಬಗೆಗೆಟ್ಟು ಬಾಯ್ವಿಡೆ ಮುಕುಂದಂ ಕಂದೆ ಕಣ್ಗೆಟ್ಟು ನಿ
ರ್ಜರರಳ್ಕುತ್ತಿರೆ ತತ್ತಪೋದ್ಯುತಿಯದೇಂ ಪರ್ಬಿತ್ತೊ ಮೂಲೋಕಮಂ ೬

ಮಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದನು. ೪. (ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ) ನಂದೀಶನು ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈಶನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡವನಾಗಿ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿನ ಜನರು ಇವನಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ತಪಸ್ವಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಾವನಿದ್ದಾನೆ ? ಎನ್ನುವಂತೆ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ೫. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಆಲದಮರವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ಅಧಿಕವಾದ ಚಳಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯ ದಡವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ಪ್ರಖರವಾದ ಬೇಸಿಗೆಯ ಅತ್ಯುಷ್ಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಗ್ನಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ—ಹೀಗೆ ಉಜ್ವಲವಾದ ವಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ನಂದೀಶ್ವರನು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮುನಿಸಮೂಹವೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಅಚಲ ಮನಸ್ಸಿನವನೂ ಅತ್ಯಧಿಕ ಸತ್ವಭರಿತನೂ ಆದ ನಂದೀಶ್ವರನು ಭಯಂಕರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು. [ಪಂಚಾಗ್ನಿ—ಎಂದರೆ—ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವುದು]. ೬. (ಅವನ ಆ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿಗೆ) ಭೂಮಿಯು ಅಲ್ಲಾಡಿತು ; ಕುಲಾಚಲ ಪರ್ವತಗಳು ಕುಸಿದವು ; ಆದಿಕೂರ್ಮನು ಕುಗ್ಗಿದನು ; ಆದಿಶೇಷನ ಗೋಣು ಕುಸಿಯಿತು ; ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಭಯಗೊಂಡರು ; ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ಪ್ರಕಾಶಗಳು ಕುಂದಿದವು ; ಬ್ರಹ್ಮನು ಬುದ್ಧಿಕೆಟ್ಟು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು ; ವಿಷ್ಣುವು ಕೊರಗಿದನು ; ದೇವತೆಗಳು ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟು ಚೆದರಿದರು—ಹೀಗೆ ಆ ನಂದೀಶ್ವರನ

ವ॥ ಆಗಳಾ ನಿರವಧಿಕ [1]ಮಹೋಗ್ರ[1] ತಪಃಪ್ರಭಾವಂಗಂಡು ಮುಕುಂದ ಶತಾನಂದ ಸಂಕ್ರಂದನಾದಿಗಳ್ ಸ್ವಪದಭಂಗಶಂಕಾತಂಕಮನಸ್ಕರೊಳಗೊಳಗದವಳಲ್ ಮಸಗಲೊಡನತಿ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾನಿರ್ದೆಡೆಗೆ ಪರಿತಂದು ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ಸಾಸಭಾವದಿಂ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂಗೈದು—

ಮಂಗಳಗುಣಾಕರ ಕುರಂಗಧರಶೇಖರ ಭುಜಂಗಪತಿಭೂಷಣ ಶುಭಾಂಗನಿಜಲೀಲಾ
ಪಾಂಗಭೃತಲೋಕರವಿಜಾಂಗಭವಭೀಕರ ಪತಂಗ ಶತಕೋಟಿರುಚಿಸಂಗತಸುದುರ್ಗಾ
ಲಿಂಗನ ಕಲೇವರ ಮತಂಗಜ ಮಹಾಸುರವಿಭಂಗ ನಿಟಿಲಾಕ್ಷಹೃದಯಂಗಮಚರಿತ್ರೋ
ತ್ತುಂಗ ಮುನಿಪೂಜಿತ [2]ತರಂಗತತಿರಾಜಿತ[2]ಸುಗಾಂಗಜಲಜೂಟ ಶಿವಲಿಂಗ ಜಯದೇವಾ ॥ ೭

ವ॥ ಎಂದು ಸನ್ನುತಿಗೈದು ಸಾಲ್ವಿಡಿದು ನಿಂದ ನಿಳಿಂಪರ ಪರಿಮ್ಲಾನವದನಮಂ ನೀಡುಂ ನೋಡುತ್ತಮಿವರ ಕಾರ್ಪಣ್ಯೋಕ್ತಿ ಕಿವಿದಾಗದ ಮುನ್ನಂ ಕರುಣಿಪೆನೆಂದಿಂತೆಂದಂ—

ತಪೋಜ್ವಾಲೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇನು ಹಬ್ಬಿತೋ! ವ॥ ಆಗ ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು (ನಂದೀಶ್ವರನ) ಆ ನಿರವಧಿಕವಾದ ತಪಸ್ಸಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದವರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಪದವಿಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಭಂಗ ಬರುವುದೋ ಎಂಬ ಊಹೆಯಿಂದ ಭಯಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ಸಂತಾಪವುಳ್ಳವರಾದರು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ದಾಸಭಾವದಿಂದ ದೀರ್ಘದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ—೭. ಮಂಗಳಕರ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನೂ ಕುರಂಗಧರನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವನೂ. ಆದಿಶೇಷನನ್ನೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಮಂಗಳಕರ ಶರೀರಿಯೂ, ನಿನ್ನ ಲೀಲಾವಿಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಲೋಕಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೂ, ಯಮ ಮತ್ತು ಮನ್ಮಥರುಗಳಿಗೆ ಭಯಂಕರನಾದವನೂ, ನೂರು ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರುಗಳ ಕಾಂತಿಯಂತಿರುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಸಮೀಚೀನಳಾದ ದುರ್ಗೆ (ಪಾರ್ವತಿ) ಯ ಆಲಿಂಗನದೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ಗಜಾಸುರನೆಂಬ ಮಹಾರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿನೇತ್ರವುಳ್ಳವನೂ, ಮನೋಹರ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮುನಿಜನರಿಂದ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುವವನೂ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೂ, ಸಮೀಚೀನಳಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಜಟಾಮಕುಟದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನೂ, ಆದ ಹೇ ದೇವನೇ, ಶಿವಲಿಂಗನೇ ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ [ರವಿಜ + ಅಂಗಜ—ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಯಮ ಮತ್ತು ಮನ್ಮಥ] ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ, ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತ ದೇವತೆಗಳ ಬಾಡಿಹೋದ ಮುಖವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿನೋಡಿ, ಇವರ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಕಿವಿಗೆ ತಾಗದ ಮೊದಲೇ ಕರುಣಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು.

1....(ಅ) 2 ರಥಾಂಗಧರಸೇವಿತ(ಅ)

ಪರತರ ನಂದಿನಾಥನ ತಪಸ್ಥಿತಿಯತ್ತಣಿನಿಂತು ಭೀತರ
ಪ್ಪರೆ ಬಿಡಿಮಾತನಿಂದೊಗೆದ ಭೀತಿಯನಾ ಮುನಿ ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯಮಂ
ಪರಿಕಿಸಿ[1] ಚಿತ್ತದೊಳ್ನೆನೆವನೇ ಘನಮಾತನ ಮೈಮೆಯೆನ್ನ[2] ಸು
ಸ್ಥಿರತರಮಾದ ಭಾಗ್ಯದಿರವಿಂಗಮುವಂ ಮನಮಿಕ್ಕನೊಚ್ಚತಂ ೮

ಎನ್ನಯ ಸುಭಕ್ತಿಯುತನವ
ನೆನ್ನಾತ್ಮಂ ಬಗೆವನಲ್ತು ನಿಮ್ಮಯ ಪದಮಂ
ಖಿನ್ನತೆಯನುಳಿದು ನಿರ್ಜರ
ರಿನ್ನಿರಿರೆಂದಾಗಳಭಯಹಸ್ತಮನಿತ್ತೆಂ ೯

ವ॥ ಅಂತಾದೊಡಮವರ್ಗೆ ಸಂಶಯಂ ಪಱಿಪಡದಿರಲೊಡಮವರ್ಗೂಡಿ ನಂದೀಶ್ವರಂ ತಪಂಗೈವ ತಾಣಕ್ಕಾನೇಳ್ತಂದು ಸನ್ನಿಧಿಯೊಳ್ ಪ್ರಸನ್ನತೆವೆತ್ತು ನಿಂದಿರ್ದಾಗಳ್—

ಸುರರ ಗಭೀರ ಭೇರಿಯ ರವಂ ಸುರಭೂಜದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಭಾ
ಸುರರವಮೈದೆ ಜಕ್ಕುಲಿಸೆ ಕರ್ಣಮನೊಯ್ಯನೆ ನಂದಿ ನೇತ್ರಪಂ
ಕರುಹದ ಸಂಪುಟಂದೆಱೆದಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಜಾನಿಪ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿರಾ
ನಿರೆ ತನು ಸಾತ್ವಿಕಂ ನಿಮಿರೆ ಸಾರ್ದು ಧರಿತ್ರಿಗೆ ಮೆಯ್ಯನಿಕ್ಕಿದಂ ೧೦

೮. ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಂದೀಶ್ವರನ ತಪಸ್ಸಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಯಗೊಂಡವರಾಗಬಹುದೇ ? ಆ ನಂದೀಶ್ವರನಿಂದ ಉಂಟಾದ ಭೀತಿಯನ್ನು ಬಿಡಿರಿ. ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ನಂದೀಶ್ವರ ಮುನಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೆನೆಯತಕ್ಕಂಥವನೇ. ಅತನ ಮಹಿಮೆ ದೊಡ್ಡದು. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅವನು ನನ್ನ ಸಂಬಂಧದ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಥಿರವಾದ ಭಾಗ್ಯದ ಇರುವಿಕೆಗೂ ಕೂಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುವವನಲ್ಲ. ೯. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನೇ ಆದ ಅತನು ನಿಮ್ಮ ಪದವಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸುವವನಲ್ಲ. ದೇವತೆಗಳೇ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀವು ಖಿನ್ನ ಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಇರುವವರಾಗಿರಿ ಎಂದು ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಾನು ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದೆನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಶಯವು ಪರಿಹಾರವಾಗದೆಯಿರಲು, ಅವರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕೂಡಲೇ ನಂದೀಶ್ವರನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧೦. ದೇವತೆಗಳ ಗಂಭೀರವಾದ ನಗಾರಿಗಳ ಧ್ವನಿಯೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯೂ (ಆಗಲು ಅವುಗಳ) ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಶಬ್ದವು ಚೆನ್ನಾಗಿ (ನಂದೀಶ್ವರನ) ಕಿವಿಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಚಕ್ಕಳಿಗುಳಿಸುತಾಗಲು, ನೇತ್ರಕಮಲಗಳ ರೆಪ್ಪೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಿದನು. ಆಗ ನಾನು ಧ್ಯಾನಮಗ್ನ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿರಲು ರೋಮಾಂಚ, ಗದ್ಗದಿತ ಕಂಠಾದಿ ಭಕ್ತಿಯ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ (ಆ ನಂದೀಶ್ವರನು ನನ್ನ) ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಭೂಮಿಗೆ

1 ಸೆ(ಅ) 2 ಮ್ಮ (ದ, ಜ)

ವ॥ ಅಂತು[1] ಭಕ್ತಿಭರದಿನೆಱಗುವಂತೆಱಗಿ ಕರಕಂಜಮಂ ಮುಗಿದು ನಿಂದು—

ಅಂಬುಜಾಂಬಕಾಂಬಕಾಂಬುಜಾಂಕ ಪಾದಪದ್ಮರೋ
ಲಂಬ ನೀಲಕಂಧರಾಂಧಕಾಂಧಕಾರಸೂರ ಹೇ
ರಂಬ ತಾತ ಶುಂಭದಂಬರಾಂಬರಾಂಗಮಂಗಳಾ
ಲಂಬ ಸಾಂಬ ಕುಂಭಿಶೈಲ ಶಂಬ ಪಾಹಿ ಶಂಕರಾ ೧೧

ವ॥ ಎಂದು ಪೊಗಳ್ದು ಪರಮಾನಂದ ಪಯೋರಾಶಿಯೊಳವಗಾಹಮಿರ್ದ ನಂದಿಯುನಾನಂದ ದಿನವಲೋಕನಂಗೆಯ್ದು—

ಎನ್ನಣುಗ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ
ನಿನ್ನಗ್ಗದ ತಪಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆಂ ಮನದೊಲವಿಂ
ನಿನ್ನಿಷ್ಟವಾವುದದನೆರೆ
ಯಾನ್ನಿನಗಿರದೀವೆನೀಗಳೆಂದಾನುಸುರ್ದಿ[2] ೧೨

ವ॥ ಎನೆ ಪರಮವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿ ನಂದೀಶ್ವರಂ ಮುಕುಂದಾದಿಗಳ್ ವಿಸ್ಮಯಂಬಡುತ್ತುಮಿರೆ ದರಸ್ಮಿತಮುಖಾಂಬುಜನಾಗುತ್ತಿಂತೆಂದಂ—

ಮೈಯಿಕ್ಕಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಬಾಗುವ ಹಾಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕರಕಮಲವನ್ನು ಮುಗಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡು—೧೧. ಕಮಲನೇತ್ರನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನೇತ್ರವೆಂಬ ಕಮಲವೇ ಗುರುತಾಗುಳ್ಳ ಚರಣವುಳ್ಳವನೇ, ತುಂಬಿಯೋ ಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನೀಲವರ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಂಠವುಳ್ಳವನೇ, ಅಂಧಕಾಸುರನೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೇ, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರ ಪಿತನೇ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಆಕಾಶವನ್ನೇ ವಸ್ತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಅಂಗಕ್ಕಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವನೇ, ಮಂಗಳಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನಾದವನೇ, ಪಾರ್ವತೀ ಸಮೇತನೇ, ಗಜಾಸುರನೆಂಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ವಜ್ರಪ್ರಾಯ ನಾದವನೇ, ಶಂಕರನೇ ರಕ್ಷಿಸು. [ಅಂಬುಜ + ಅಂಬಕ + ಅಂಬಕ + ಅಂಬುಜಾಂಕ– ವಿಷ್ಣುವಿನ ನೇತ್ರವೇ ಕಮಲಪುಷ್ಪವಾಗಿ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಗುರುತುಳ್ಳವ–ಶಿವ. ಶುಂಭತ್ + ಅಂಬರ + ಅಂಬರಾಂಗ–ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಆಕಾಶವೇ ಬಟ್ಟೆಯಾಗುಳ್ಳ ಶರೀರ. ಸಾಂಬ–ಸ + ಅಂಬಾ–ಅಂಬಾಸಮೇತನಾದವ–ಶಿವ.] ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹೊಗಳಿ ಪರಮಾ ನಂದವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದ ನಂದಿಯನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ (ನಾನು) ಅವಲೋಕನಮಾಡಿ– ೧೨. ನನ್ನ ಮಗನಾದ ನಂದೀಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವಾವುದು ? ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬೇಡು. ನಿನಗೆ ತಪ್ಪದೆ ನಾನು ಕೊಡುವೆನು ಎಂದೆನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಲು ಪರಮವೈರಾಗ್ಯರಾಶಿಯಾದ ನಂದೀಶ್ವರನು ವಿಷ್ಣುವೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು

1 ಜಯಭಕ್ತಿ(ದ) 2 ಚೆನ್ನಾಗಿರದೀವೆನೀಗಳೆಂದಾಂ ಪೇಳ್ದೆಂ(ದ)

ನೆಗಳ್ದ ಸುಧಾಬ್ಧಿಯೊಳ್ ರಮಿಯಿಪಂಚೆಗೆ ಪಲ್ವಲದಾಸೆಯುಂಟೆ ಪೆಂ
ಪೊಗೆದಮೃತಾನ್ನದಿಂ ತಣಿದವಂಗಳಿಯಂಬಿಲದಿಚ್ಛೆಯುಂಟೆ ಕೂ
ರ್ಪಗಲದೆ ಯುಷ್ಮದಂಘ್ರಿಭಜನೋನ್ನತಭಾಗ್ಯದೆ ಬಾಳ್ವವಂಗೆ ದಲ್
ಬಗೆವಡೆ ಬೇಱೆ ಬೇಳ್ಪ ವರದೀಪ್ಸೆಯು ದಂದುಗಮುಂಟೆ ಶಂಕರಾ ೧೩

ಪರಮ ಕೃಪಾಕರ ನಿನ್ನಯ
ಚರಣಾಬ್ಜದ ಭಕ್ತಿಭಾಗ್ಯಭೋಗಮದೆಂದುಂ
ಸ್ಥಿರಮಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕ ವಿಪದಾ
ಕರಫಲಪದಭೋಗಮೆನಗಜಸ್ರಮನಿಷ್ಟಂ ೧೪

ವ॥ ಎಂದು ನಿಜಪದಾನತರಾದ ಹರಿವಿರಿಂಚ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂದೆಗಂ ಪಱಿಯೆ ಮನ್ನಣೆಯಿಂ ಬಿನ್ನವಿಸಲೊಡನಾ ನಂದಿಯನಾನಂದಂ ಮಿಗೆ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಮುದ್ದಿಸಿ ಸುರೇಂದ್ರರೋಲೈಸಲೊಡಂ ಪ್ರಮೋದದಿಂ ಪ್ರಮಥೇಂದ್ರಪಟ್ಟಮುಂ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಳ್ಕಱಿಂ ಸರ್ವಜ್ಞತೆಯುಮಂ ನಿಶ್ಚಲಭಕ್ತಿಯುಮನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿ—

ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ, ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಅಂದನು. ೧೩. ಶಂಕರನೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮಾಡುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗೆ ಹೊಂಡ (ಕುಂಟೆ) ದ ಆಸೆಯಾದೀತೇ ? ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಮೃತದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡವನಿಗೆ (ಅಥವಾ ಅಮೃತದ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಂಡು ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡವನಿಗೆ) ಹೀನವಾದ ಅಂಬಲಿಯ ಬಯಕೆ ಯಾದೀತೇ ? ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಬೇರೆ (ಏನನ್ನೊ) ಬೇಡುವ ಬಯಕೆಯ ದಂದುಗವಾದರೂ ನನಗೆ ಉಂಟೆ ? ಇಲ್ಲ. ಎಂದೆಂದೂ ಅಗಲದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸೇವೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಬದುಕ ಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ೧೪. ಪರಮಕೃಪಾಕರನಾದ ಈಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲ ಭಕ್ತಿಯ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಸುಖವು ಯಾವಾಗಲೂ ನನಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ಆಗಲಿ. ಉಳಿದ ವಿಪತ್ತುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಫಲವುಳ್ಳ ಯಾವ ಪದವಿಯ ಭೋಗವೂ ನನಗೆ ಸದಾ ಅನಿಷ್ಟವಾದುದು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ನನ್ನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವರಾದ ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಂದೇಹವು ನಾಶವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಆ ನಂದೀಶ್ವರನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, (ಆಗ) ನಂದಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಾಡಿದನು. ದೇವತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಲ್ಲ ಸಭೆಸೇರಿದರು. (ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ) ಕೂಡಲೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಂದೀಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರಮಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. (ಹಾಗೆ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿ ಆತನಿಗೆ) ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸರ್ವಜ್ಞ

ಘನ ಸತ್ವವಿಮಲಗುಣ ಪಾ
ವನ ವಿಗ್ರಹ ಮಾಣದೆನ್ನ ಬಗೆಗೊಪ್ಪುವ ವಾ
ಹನವಾಗಿರೆಂದು ಬೆಸಸು
ತ್ತನಿಬರುಮೊಡನೈದೆ ರಜತಗಿರಿಗೇಳ್ತಂದೆಂ ೧೫

ಅಂದಿಂದಂ ಶ್ರೀಗಿರಿಯೊಳ್
ನಂದಿ ತಪಂಗೈದ ತಾಣಮದು ಪೆಸರ್ವಡೆದಾ
ನಂದನಿಧಿ ನಂದಿಮಂಡಲ
ಮೆಂದೆನಿಸುಗುಮಾಶ್ರಿತರ್ಗೆ ಮುಕ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರಂ ೧೬

ವ|| ಎಂದುದಂ ನಾರದನಾಕರ್ಣಿಸಿ ನಲವೇಱಿ ಪೊಗಳುತ್ತಿರೆ ಶಿವಂ ನಿರೂಪಿಸೆ ಕೌತುಕಾಂಬುಧಿಯೊಳಾಳ್ದು ನಗಜಾತೆ ಕೇಳ್ದು ಪತಿಪದ[1]ಪ್ಲವ[1]ಮಂ ಪಿಡಿದೆೞ್ದು ಸಂದಣಿಪಾನಂದದಿಂ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿರ್ದಾ ನಂದಿಯಂ ನೋಡಿ—

ಮೃಗಭೃತ್ಖಂಡಕಪರ್ದ ನಿನ್ನೊಳವಿಭಿನ್ನಂ ನಂದಿ ತಾನಕ್ಕುಮೆಂ
ಬ ಗಭೀರೋಕ್ತಿಯೆ ಸತ್ಯಮಲ್ಲದೊಡಿವಂಗೀ ರೂಪಮೀ ಭಕ್ತಿಯು
ಜ್ಜುಗಮೀ ವೈಭವಮೀ ಪವಿತ್ರತನುವೀ ಸೌಂದರ್ಯಮೀ ಶಾಂತಿಯೀ
ಸುಗುಣಾಲಂಕೃತಿಯೀ ಮಹತ್ವದೊದವೀ ನೈಪುಣ್ಯಮೇಂ ಸಾರ್ಗುಮೇ ೧೭

ತ್ವವನ್ನೂ, ನಿಶ್ಚಲ ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡಿ ೧೫. ಎಲೈ ನಂದೀಶ್ವರನೇ, (ನೀನು) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸತ್ವ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಗುಣ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶರೀರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತಪ್ಪದೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪುವ ವಾಹನವಾಗಿ ಇರು ಎಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಆ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಸಮೇತವಾಗಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು. ೧೬. ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಶೈಲದಲ್ಲಿ ನಂದಿಯು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಆ ಸ್ಥಳವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆನಂದ ನಿಧಿಯಾದ ನಂದೀಶ್ವರನ ಮಂಡಲ (ನಂದಿಮಂಡಲ)ವೆಂದೂ, ಆಶ್ರಿತರಾದವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದೂ ಎನಿಸಿದೆ. ವ|| ಹೀಗೆಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನಾರದನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿವನು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಪಾರ್ವತಿಯು ಕೇಳಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವಳಾದಳು. ಆಗ ಪ್ರಭುವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಚರಣಗಳೆಂಬ ತೆಪ್ಪವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎದ್ದು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡಿ—೧೭. ಚಂದ್ರಕಳಾಧರನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಈ ನಂದೀಶ್ವರನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಭೇದ ಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾದುದಾಯಿತು. ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ನಂದೀಶ್ವರನಿಗೆ ಈ ರೂಪ, ಈ ಭಕ್ತಿಯ ಕ್ರಿಯೆ, ಈ ವೈಭವ, ಈ ಪರಿಶುದ್ಧ ಶರೀರ, ಈ ಸೌಂದರ್ಯ, ಶಾಂತಿ,

---

1 ಪಲ್ಲವ(ದ)

ವ॥ ಎಂದಿನಿ[1]ಯಳ್ಳಗೆದಂತೆ ನುಡಿದ ಕರ್ಣಾಮೃತಪ್ರಾಯಮಾದ ಮೆಲ್ನುಡಿಗೆ ಮುದಂದಳೆದು ಶಿವಂ ತಾನಿಂತು ನಿರವಿಸಿದ ನಿಜ ಕಥಾಕೌತುಕಮನಾಲಿಸಿ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದಂತಂತೆ ಕಂಪಿಸಿ ಸಾತ್ವಿಕಂ ನಿಮಿರೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಮೆಱಗಿ ಕರಾರವಿಂದಮಂ ಮುಗಿದು ಸರಸೋಕ್ತಿಯಿಂ ನುತಿಯಿಪ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನಂ ಕೃಪಾವಲೋಕನದಿನವಲೋಕಿಸಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ನಿಜಪ್ರಸಾದಮನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸುತ್ತುಂ ಭೂಭುವನಪಾವನನಿಮಿತ್ತಮಾಗಿಯುಂ ಭಕ್ತಿಹಿತಾರ್ಥಮಾಗಿಯುಂ ಮನುಜಲೋಕದೊಳ್ ಬಸವ ನಾಮದಿನುದ್ಭವಿಸಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಸದ್ಧರ್ಮಮಂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ಭವದೀಯ ಮಹಿಮೆ ಸರ್ವೋರ್ವಿಗರಿದೆನಿಸೆ ಮದೀಯಮತಮಹತ್ವಮಂ ಮೆಱೆವುದೆಂದು ನಿರೂಪಿಸೆ ತದಾಜ್ಞೆಯಂ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಶಿರಃಶೇಖರಂಗೆಯ್ದು ಶೈಲಾದಿಯಾಗಳಿಂತೆಂದಂ—

ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕಕ್ಕೆ ನೀನೊರ್ವನೆ ಪತಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಮದೀಯಾಂತರಾತ್ಮಂ
ಸಲ್ಲೀಲಾಶಾಲಿಯಂತಪ್ಪುದಱಿನೆನಗಿದೇ ಲೋಕಮಾಲೋಕಮೆಂಬೀ

ಸದ್ಗುಣಾಲಂಕಾರ, ಮಹತ್ವಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ನೈಪುಣ್ಯಾದಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದವೇನು ? [ಮೃಗಭೃತ್ + ಖಂಡ + ಕಪರ್ದ–ಚಂದ್ರನ ಕಳೆಯನ್ನು ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವ–ಶಿವ.]

ವ॥ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಯೋಚಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಕರ್ಣಾಮೃತ ಪ್ರಾಯವಾದ ಮೃದುನುಡಿಗಳಿಗೆ ನಂದೀಶ್ವರನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು. ಶಿವನು ತಾನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಳಿದ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧದ ಕುತೂಹಲಕಾರಕ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ನಂದೀಶ್ವರನು ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕಂಪನಗೊಳ್ಳುತ್ತ (ರೋಮಾಂಚನಾದಿ) ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವಗಳು ದೇಹದಲ್ಲಿ ನಿಮಿರುತ್ತಿರಲು, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಮುಗಿದು, ಮಧುರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. (ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ) ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ಕೃಪಾ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಅನುಗ್ರಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಮನ್ನಿಸಿ– ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ, ಭಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿಯೂ, ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಸವನಾಮದಿಂದ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ, ಸದ್ಭಕ್ತಿ, ಸುಜ್ಞಾನ, ಸದ್ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸು. ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ ಸಮಸ್ತ ಭೂಲೋ ಕಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದೆನಿಸುವಂತೆ ಶಿವಮತದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸು–ಎಂದು ನಿರೂಪಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಶಿಲಾದ ಪುತ್ರನಾದ ನಂದಿಯು ಪರ ಶಿವನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಆಗ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು—

೧೮. ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ನೀನೊರ್ವನೇ ಪತಿ ; ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕ : ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪನು ; ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಲೀಲೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿ

1 ನೆ(ದ, ಗ, ಜ, ಮ)

ಸಲ್ಲಾಪಕ್ಕೇಬು ತಾನೆತ್ತಣದಭವ ಭವತ್ಪಾದಸದ್ಭಕ್ತಿಭಾವಂ
ಸಲ್ಲಾಭಂ ಮರ್ತ್ಯದೊಳ್ಕುಂದದವೊಲೆಸಪುದೊಂದುಜ್ಜುಗಂ ನಿನ್ನದಲ್ತೇ ೧೮

ವ॥ ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದ ನಂದಿಯ ನಯೋಕ್ತಿಗೇಳ್ದಿಂದುಧರನಿಂತೆಂದಂ—

ಘನ ಗುರುವಾಗಿ ಚಿತ್ಸುಖಮನೀವೆನನಾಮಯ ಲಿಂಗವಾಗಿ ಪಾ
ವನ ವಪುರಿಂದ್ರಿಯಾದಿ[1] ಮುಖದೊಳ್ನೆಲೆಗೊಂಡೊಡನಿರ್ದು ಭೋಗಿಪೆಂ
ವಿನುತ ಚರಾಂಗನಾಗಿ ನಿನಗಿತ್ತಪೆನೊಪ್ಪುವ ಸುಪ್ರಸಾದಮಂ
ನಿನಗೆ ಗಣಂಗಳಂ ಕಳುಪುವೆಂ ಧರೆಗೆನ್ನಸುವನ್ನರಾದರಂ ೧೯

ಅದಱಿಂದೆನ್ನಯ ಕೂರ್ಪೆಯ
ಪದಪದು ನಿನಗಱಿಯಲಕ್ಕುಮವನಿಯೊಳೆನೆ ತ
ನ್ಮದನಹರನಂಘ್ರಿಗೆಱಗುತೆ
ಮುದದಿಂ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ನಂದಿ ಶಿವಗಣಸಹಿತಂ ೨೦

ಶಿವಪಾದಾಂಭೋಜಮಂ ಭಾಸುರ ನಿಜಹೃದಯಾವಾಸದೊಳ್ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತುಂ
ಸುವಿವೇಕಂಬೆತ್ತು ತತ್ಸೂಕ್ತಿಗಳ ಪುರುಳನಂತಂತೆ ತಾಂ ಭಾವಿಸುತ್ತುಂ

ಸುವವನು. ನನಗೆ ಈ ಲೋಕ ಆ ಲೋಕ ಎಂಬ ಮಾತಿಗಾದರೂ ಇಂಬು ಎಲ್ಲುಂಟು ? ನಿನ್ನ ಪಾದದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತಿಭಾವವು ನನಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾದುದು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ (ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯು) ನಾಶವಾಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಗೌರವವು ನಿನ್ನದೇ ಅಲ್ಲವೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡ ನಂದೀಶ್ವರನ ನಯಪೂರ್ಣವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಚಂದ್ರಧರನು ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ೧೯. 'ನಂದೀಶ್ವರ ನಿನಗೆ (ನಾನೇ) ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರುವಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಭವರೋಗ ರಹಿತ ಲಿಂಗರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನಿನ್ನ ಶರೀರೇಂದ್ರಿಯಾದಿ ಮುಖದಿಂದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿ, ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ ಇದ್ದು, ಸುಖಿಸುವೆನು. ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಜಂಗಮ ರೂಪನಾಗಿ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪುವ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪರಾದ ಶಿವಗಣಗಳನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.' ೨೦. 'ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಅನುರಾಗ ಪೂರ್ಣವಾದ ಆ ಪ್ರೀತಿಯು ನಿನಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ' ಹೀಗೆಂದು ಶಿವನು ಹೇಳಲು, ನಂದೀಶ್ವರನು ಪರಶಿವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಶಿವಗಣಂಗಳೊಡನೆ—೨೧. ಸಂತೋಷ ಪೂರಿತನಾದ ಆ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ಶಿವನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶ ಮಾನವಾದ ತನ್ನ ಹೃದಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಸದ್ವಿವೇಕ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ವಚನಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಅವನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಭಾವಿಸುತ್ತ,

1 ಸು(ದ, ಗ, ಚ, ಜ, ಮ)

ದಿವಿಜೇಂದ್ರ ಪರ್ಗರ್ಗದೊಳ್ಮಾಳ್ಪತುಳ ಯಜನಮಂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಕೈಕೊಳುತ್ತುಂ
ಅವನೀಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರ್ಪುಜ್ಜುಗದೊಳೆಸೆದನಾನಂದಸಾಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೨೧

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತರುತ್ತುಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಿತ್ತಲತಿ ಮನೋಹರಮಾದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ —

ಕಟಕವಿಪಿನಹಸ್ತೀಂದ್ರಾಜಿನಂ ಚಂದ್ರಗಂಗಾ
ಘಟಿತಶಿಖರಶೀರ್ಷಂ ವ್ಯೋಮಕೇಶಾಭಿರಾಮಂ
ಪಟುಮತಿ ವಿಬುಧೇಂದ್ರಸ್ತುತ್ಯಪಾದಪ್ರಸಿದ್ಧಂ
ನಿಟಿಲನಯನನಂತೊಪ್ಪಿರ್ದುದಾ ಶ್ರೀಗಿರೀಂದ್ರಂ ೨೨

ಶ್ರೀಯುಂ ಚಕ್ರಿಗೆ ಸುವಚ
ಶ್ರೀಯುಂ ವಿಧಿಗತುಳ ಕಾಮ್ಯಫಲಪದಮೋಕ್ಷ
ಶ್ರೀಯುಂ ಮನುಮುನಿಗಳ್ಗೊ
ಲ್ದೀಯಲೊಡಂ ಶ್ರೀಗಿರೀಂದ್ರಮಾದುದು ಪೆಸರಿಂ ೨೩

ದೇವೇಂದ್ರನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಅಸದೃಶವಾದ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಆಗ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನಾದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ) ಬರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಕಡೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ಜಂಬೂದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ— ೨೨. ಶ್ರೀಶೈಲಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠವು ಹಣೆಗಣ್ಣನಾದ ಪರಶಿವನ ಹಾಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು–(ಇಲ್ಲಿ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಮತ್ತು ಪರಶಿವನ ಪರವಾಗಿ ಎರಡು ಅರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕು) ಶ್ರೀಶೈಲವು :– ತಪ್ಪಲುಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಅರಣ್ಯವೆಂಬ ಗಜಚರ್ಮವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿತ್ತು ; ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ದೇವಗಂಗಾ ಇವುಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ ಕೋಡುಗಲ್ಲೆಂಬ ಶಿರವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿತ್ತು ; ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಗಂಗೆಯರನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳದ್ದಾಗಿತ್ತು, ಆಕಾಶವೆಂಬ ಕೇಶವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಸಮರ್ಥವಾದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರತ್ಯಂತ ಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪಾದಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ೨೩. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ವಾಕ್ಕೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ. ಮನುಮುನಿಗಳಿಗೆ ಅನುಪಮವಾದ. ಅವರ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಫಲವಾದ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀಪದವಿಯನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸಿಕೊಡಲು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆ ಗಿರಿಯು 'ಶ್ರೀಶೈಲ' ಎಂದಾಯಿತು. (ಆ ಪರ್ವತವು ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಮುನೀಶ್ವರರುಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ವಿಧವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣದಿಂದ 'ಶ್ರೀಗಿರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿತೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ)

ವ॥ ಆ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮದಿಶಾಭಾಗದಲ್ಲಿ—

ಪೊಳೆಯಿಂದಂ ಪರಿಕಾಲ್ಗಳಿಂದೆ ಕಳಮಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳಿಂ ನಂದನಾ
ವಳಿಯಿಂದೈಕ್ಷವ ವಾಟಿಯಿಂ ಪ್ರವಿಳಸತ್ಪಾನೀಯಶಾಲಾಳಿಯಿಂ
ಬೆಳೆಯಿಂ ತಳ್ತ ಪೊಲಂಗಳಿಂ ಕಮಳಕಲ್ಹಾರಾಂಕಕಾಸಾರದಿಂ
ವಿಳಸದ್ಗ್ರಾಮ ಶಿವಾಲಯಪ್ರಕರದಿಂ ಚೆಲ್ವಾಯ್ತು ಕರ್ನಾಟಕಂ[1] ೨೪

ವ॥ ಆ ಕರ್ನಾ[1]ಟಶ್ರೀಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಸಾರಕೋಶಾಗಾರಮೆನಿಸಿ—

ತುಂಗ ಶಾಲ ವಿಶಾಲ ವೀಥಿ ಸನಾಥಮುನ್ನತಕೇತನಾ
ಲಿಂಗಿತೋಜ್ವಳ ಹರ್ಮ್ಯಮಂಬರಚುಂಬಿಗೋಪುರಮಂಡಿತಂ
ಮಂಗಳಾಕರ ಲಿಂಗಮಂದಿರ ಮಂಜುಳಂ ಕರಮೊಪ್ಪಿದ
ತ್ತಿಂಗಳೇಶ್ವರ ಬಾಗವಾಡಿಯೆನಿಪ್ಪುದೊಂದು ಮಹಾಪುರಂ ೨೫

ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಂಶನಭವಾಂಘ್ರಿಸರೋರುಹಸಾರಭೃಂಗನೀ
ಶ್ವರಭಜಕಪ್ರಮೋದಕರನುಜ್ವಳಕೀರ್ತಿಯುತಂ ತ್ರಯೀವಿದಾಂ

ವಚನ॥ ಆ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ— ೨೪. ಹೊಳೆಗಳಿಂದ ಹರಿಯುವ ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ, ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿಂದ, ಉದ್ಯಾನವನಗಳ ಸಾಲುಗಳಿಂದ, ಕಬ್ಬಿನ ಗದ್ದೆಗಳಿಂದ, ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ, ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹೊಲಗಳಿಂದ, ಕಮಲ ಕಲ್ಹಾರ (ಸುಗಂಧ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಮಲ)ಗಳೇ ಗುರುತಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಸರೋವರಗಳಿಂದ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಗ್ರಾಮಗಳು, ಶಿವಾಲಯಗಳು ಇವುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕವೆಂಬ ದೇಶವು ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ವ॥ –(ಇಂಥ) ಕರ್ನಾಟಕದೇಶವೆಂಬುದು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮನೆ ಎನ್ನಿಸಿತ್ತು. ೨೫. (ಅಲ್ಲಿ) ಇಂಗಳೇಶ್ವರ ಬಾಗವಾಡಿ ಎಂಬುದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. (ಆ ಪಟ್ಟಣವು) ಎತ್ತರವಾದ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗಳುಳ್ಳುದಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬೀದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಎತ್ತರವಾದ ಧ್ವಜಗಳಿಂದ ಆಲಂಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆ ಮನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿತ್ತು. ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತಹ ಉನ್ನತವಾದ ಗೋಪುರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದಾಗಿತ್ತು. (ಅನೇಕ) ಶುಭಗಳಿಗೆ ಆಗರವಾದ ಶಿವಾಲಯಗಳಿಂದ ಮಂಜುಳವಾಗಿತ್ತು. ೨೬. ಇಂಥ ಬಾಗವಾಡಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಂಡಗೆಯ ಮಾದರಸನೆಂಬ ಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ವಂಶವನ್ನುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಕಮಲಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೃಂಗದಂತೆ ಇದ್ದನು. (ಅವನು) ಈಶ್ವರ

---

1 ಮೂಲವಾದ ಓಲೆಗರಿ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆಯೆ ಅಥವಾ 'ಕರ್ಣಾಟಕ' 'ಕರ್ಣಾಟ' ಎಂದಿದೆಯೆ—ಎಂಬುದು ವಿಚಾರಣೀಯ (ರಂ)

ವರನೆನಿಸಿರ್ದನಾ ಪುರದೊಳಾಗಮವೇದಿ ನಯಾನ್ವಿತಂ ಗುಣಾ
ಕರನೆನಿಸಿರ್ದ ಮಂಡಗೆಯ ಮಾದರಸಂ ಗುರು ಶೈವಭೂಸುರಂ ೨೬

ಆತನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಪತಿಭಕ್ತಿವಿರಾಜಿತೆ ಪಾವನಾಂಗಿ ಸು
ಶ್ರೌತಶಿವಾಂಘ್ರಿಪದ್ಮಭಜನಪ್ರಿಯೆ ಸೌಮ್ಯಗುಣಾಭಿರಾಮೆ ವಿ
ಖ್ಯಾತೆ ಮೃದುಸ್ಮಿತದ್ಯುತಿಸುಧಾರ್ದ್ರವಚೋನ್ವಿತೆ ಮಾದಲಾಂಬೆಯೆಂ
ಬಾ ತರಳಾಕ್ಷಿ ರಂಜಿಪಳಲಂಪಿನ ರೂಪವಿಳಾಸದೇಳ್ಗೆಯಿಂ ೨೭

ಹರಪೂಜೆಗೈವುತಂ ಶಂ
ಕರಶರಣರನಳ್ತಿಯಿಂ ಸಮರ್ಚಿಸುತಗಜಾ
ವರಚರಿತಂಗಳನತ್ಯಾ
ದರದಿಂದಾಕರ್ಣಿಸುತ್ತಮವರೊಪ್ಪಿರ್ದರ್ ೨೮

ವ|| ಅಂತಿರುತ್ತಮಿರ್ದೊಂದು ದಿವಸಂ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ ಮೃಕಂಡು[1] ಶಿಲಾದಾದಿ ಚರಿತ್ರಂಗಳನಾಕರ್ಣಿಸುತ್ತುಂ ತನಗೆ ತನಯರಿಲ್ಲಪ್ಪುದಱಿಂ ಮಱುಗಿ ಮನಂಗುಂದಿ ಬಿಸುಸುಯ್ದು ಮನೋರಮಣನೊಡನಿಂತೆಂದಳ್...

ಸೇವಕರುಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದನು. ಉಜ್ವಲವಾದ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾದಿ ಮೂರು ವೇದಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದ್ದನು. ಶಿವಾಗಮ ಜ್ಞಾನಿಯೂ, ನೀತಿವಿದನೂ ಎನಿಸಿದ್ದನು. ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯಭೂತನೆನಿಸಿದ್ದನು. ೨೭. ಆತನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಪತಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪರಿಶುದ್ಧ ದೇಹವುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದ ಪರಶಿವನ ಪಾದಕಮಲ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸೌಮ್ಯಗುಣಗಳಿಂದ ಮನೋಹರಳೆನಿಸಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು. ಮುಗುಳುನಗೆಯೆಂಬ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಅಮೃತದಿಂದ ಆರ್ದ್ರವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ 'ಮಾದಾಂಬೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯು ರೂಪವಿಲಾಸಗಳ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ೨೮. (ಇಂಥ ಈ) ದಂಪತಿಗಳು ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಶಂಕರನ ಶರಣ ಗಣವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸುತ್ತ ಶಿವಕಥೆಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ವ|| ಹೀಗೆ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯು ಮೃಕಂಡುಮುನಿ, ಶಿಲಾದಾದಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮರುಗಿ ಮನಸ್ಸುಕುಂದಿ, ನಿಟ್ಟುಸಿರು

1 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ (ದ)

ನಳಿನಂ ಬೆಳೆಯದ ಪೊಳೆಯೆಳೆ
ಗಿಳಿ ಬಳೆಯದ ಚೂತಲತಿಕೆ ಬಾಲಮರಾಳಂ
ಬಳೆಯದ ಸರಸಿ ಸುಗರ್ಭಂ
ಬಳೆಯದ ಬಾಲಕಿಯು ಪೊಡೆ ನಿರರ್ಥಕಮಲ್ತೇ ೨೯

ಮಣಿಯಿಲ್ಲದ ಮೇಖಲೆ ದಿನ
ಮಣಿಯಿಲ್ಲದ ಗಗನಮಂಚೆಯಿಲ್ಲದ ಪುಳಿನಂ
ಗುಣವಿಲ್ಲದ ಸಿರಿಯೊಲವಿಂ
ಕುಣಿವರ್ಭಕನಿಲ್ಲದಂಗಣಂ ಮಂಜುಳಮೇ ೩೧

ಸರಸಿಜದಲ್ಲಿ ಸಿಲ್ಕಿದಳಿಯಂತೆ ಜಿನುಂಗಿ ಸರೋಜಕೋರಕಂ
ಬಿರಿವವೊಲೊರ್ಮೆ ಮೆಲ್ನಗೆಯನೊಯ್ಯನೆ ಸೂಸಿ ಮರಾಳಶಾಬದಂ
ತಿರೆ ಸೊಬಗಾಂತು ದಟ್ಟಡಿಯನಿಟ್ಟೆಳೆಗನ್ನಡವಕ್ಕಿಯಂತೆ ನು
ಣ್ಚರದೆ ತೊದಳ್ ತೊಡಂಕೆ ನುಡಿದಾಡುವ ಕಂದನನೆಂದು ಕಾಣ್ಬೆನೋ ೩೧

ಪಲವಾಳಾಪದೊಳೇನೊ ಚೆಲ್ವಣುಗನಂ ಕಟ್ಟಳ್ಕಱಿಂದೆತ್ತಿ ಪೆಂ
ಪಲರ್ವನ್ನಂ ಬಿಗಿದಪ್ಪದಿರ್ದ ನಳಿತೋಳಾಂ ಬಂಜೆದೋಳ್ನೋಡದಿ

ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯನಾದ ಮಾದರಸನೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು : ೨೯. ''ಕಮಲದ ಹೂ ಬೆಳೆಯದ ನದಿ, ಎಳೆಗಿಳಿ ಬೆಳೆಯದ ಮಾಮರ (ಮಾವಿನಕೊಂಬೆ), ಬಾಲಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯಮರಿ ಬೆಳೆಯದ ಸರೋವರ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗರ್ಭವು ಬೆಳೆಯದ ಹೆಣ್ಣಿನಹೊಟ್ಟೆ–ಇವು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾದವುಗಳಲ್ಲವೆ ?'' ೩೦. ''ರತ್ನವಿಲ್ಲದ ಕಾಂಚಿ (ಡಾಬು), ಸೂರ್ಯನಿಲ್ಲದ ಆಕಾಶ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯಿಲ್ಲದ ಮಳಲದಿಣ್ಣೆ, ಸದ್ಗುಣವಿಲ್ಲದ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಣಿದಾಡುವ ಬಾಲಕನಿಲ್ಲದ ಮನೆಯ ಅಂಗಳ ಮನೋಹರವಾದಾವೇ ?'' ೩೧. ''ಕಮಲಪುಷ್ಪದಲ್ಲಿಸಿಕ್ಕ ದುಂಬಿಯಂತೆ ಗುಯ್‌ಗುಟ್ಟಿ (ಜಿನುಂಗಿ), ಕಮಲಪುಷ್ಪದ ಮೊಗ್ಗು ಅರಳುವಂತೆ ಒಂದೊಂದುಸಲ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರಸೂಸುತ್ತ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯ ಮರಿಯು ಹಾಗೆ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೊಂದಿ ತಪ್ಪುತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ಎಳೆಯ ಗಿಳಿಯ ಹಾಗೆ ಮನೋಹರವಾದ ತೊದಲಿನಿಂದ ತೊಡಕಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಆಟವಾಡುವ ಮಗನನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕಾಣುವೆನೋ'' ೩೨. ''ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಸುಂದರಾಕಾರನಾದ ಮಗನನ್ನು ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಧಿಕವಾದ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದಿರುವ ಕೋಮಲವಾದ ಈ ತೋಳುಗಳು ಬಂಜೆ ತೋಳುಗಳು ; (ಅಂಥ ಮಗನನ್ನು) ನೋಡದಿರುವ ಈ ಪುಷ್ಪ ಸದೃಶ ಕಣ್ಣುಗಳು ಜಾಳಿ ಕಣ್ಣುಗಳು (ಬಲೆಯಂತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳು),

ರ್ಜಲರ್ಗಣ್ತಾಂ ಬಳೆಗಣ್ ಸುರಾಗರಸದೊಳ್ಪಂ ಬೀಱುತಂ ಜೋಗುಳಂ
ನಲವಿಂ ಪಾಡದ ಪೆಣ್ಣ ಬಾಯ್ಬಿಲದ ಬಾಯ್ತಾನೆಂದೊಡಂ ಸಾಲದೇ ೩೨

ವ॥ ಎಂದು ತನೂಭವಲಾಭಲೋಭದಿಂ ನುಡಿದ ನಿಜರಮಣಿಯ ದೀನಾನನಮಂ ಕಂಡು ಮಾದರಸಂ ಮ್ಲಾನಮುಖನಾಗುತ್ತಿಂತೆಂದಂ—

ಪಡೆಯದೆ ಬರ್ಕುಮೋ ಸುತನ ವಕ್ತ್ರಮನೀಕ್ಷಿಪ ಲಲ್ಲೆಗೈವ ನ
ಣ್ಪಿಡಿದನುರಾಗದಿಂ ನಗಿಸುವಳ್ಕಱೊಳಪ್ಪುವ ನೆತ್ತಿಯೊಡ್ಡಿ ಚೈ
ಗುಡುವ ವಿಳಾಸದಿಂ ಚುಬುಕಮಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಕಡಂಗಿ ಮುದ್ದಿಸು
ತ್ತಡಿಗಡಿಗಂ ತೊದಳ್ನುಡಿಯನಾಲಿಪ ಸೈಪು ಸರೋರುಹೇಕ್ಷಣೇ ೩೩

ಈ ಸಿರಿಯೀ ನಱುಜೌವನ
ಮೀ ಸುಭಗತೆಯೀ ವಿಳಾಸಮೀ ಸಕಳಕಳಾ
ಭ್ಯಾಸಂ ಸುತನಂ ಪಡೆಯದ
ದೂಸಱಿನಿನಿತುಂ ನಿರರ್ಥಮಲ್ತೆ ಮೃಗಾಕ್ಷಿ ೩೪

ವ॥ ಎಂದು ನಿರ್ವೇದಂಬಟ್ಟಿರ್ವರುಮಾಳೋಚಿಸಿ ಕತಿಪಯ ಪುತ್ರಕಾಮವ್ರತಂಗಳಂ ತಳೆದುಂ ಕೆಲವು ನೋಂಪಿಯನಲಂಪಿನಿಂ ಮಾಡಿಯುಂ ಮನೋರಥಂ ದೊರೆಯದಿರೆ ದೊರೆವೆತ್ತ

ಮನೋಹರವಾದ ಸಂತೋಷ ರಸದ ಧಾರೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಜೋಗುಳವನ್ನು ನಲವಿಂದ ಹಾಡದೆಯಿರುವ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳ ಬಾಯಿ ಬಿಲದಬಾಯಿ ಇದ್ದಂತೆ ಎಂದರೆ ಸಾಲದೆ ?'' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ದೈನ್ಯದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡು ಮಾದರಸನು ಬಾಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು ; ೩೩. ''ಹೇ ಕಮಲನೇತ್ರೆಯೇ, ಮಗನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವ ಮುದ್ದಾಡುವ. ಮಧುರವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಗಿಸುವ, ಮುದದಿಂದ ಆಲಂಗಿಸುವ, ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಚಾಚಿ ಜೈ ಜೈ ಎಂದೆನ್ನುವ, ಲೀಲೆಯಿಂದ ಗದ್ದವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಮುದ್ದಿಡುತ್ತ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ತೊದಲು ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ಪುಣ್ಯವು (ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ) ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬರದೆ (ಸುಮ್ಮನೆ) ಬರುವುದೇ ?'' ೩೪. ಜಿಂಕೆಯಂತಹ ಚಂಚಲ ನೇತ್ರವುಳ್ಳವಳೇ, ಈ ಐಶ್ವರ್ಯ ಈ ನೂತನ ಯೌವನ. ಈ ಸುಗುಣತೆ. ಈ ಸೌಂದರ್ಯ, ಈ ವಿಲಾಸ, ಈ ಸಮಸ್ತಕಲೆಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಇಷ್ಟೂ ಕೂಡ ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯದಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ವ್ಯರ್ಥವಾದವುಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ದುಃಖಗೊಂಡು ಇಬ್ಬರೂ ಆಲೋಚಿಸಿದವರಾಗಿ ಹಲಕೆಲವು ಪುತ್ರಲಾಭದಾಯಕಗಳಾದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಅತಿಶಯ ವೆನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿಯೂ ಕೂಡ, ಮನೋರಥವೀಡೇರದಿರಲು, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಶಾಸ್ತ್ರವಯೋವೃದ್ಧರಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂ ನೋಡಿಸುತ್ತುಂ ನಂದೀಶ್ವರನ ನೋಂಪಿಯಿಂ ನಂದನೋದಯಂ ಸಮನಿಪ್ಪುದೆಂಬುದಂ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ನಂಬಿ ನಲವೇಱಿ ನಿಜಪುರಪುರೋಭಾಗಭಾಸುರಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಭ್ರಮದಿನೇಳ್ತಂದು ನಂದೀಶ್ವರನಂ ಕಂಡು ಕೊಂಡಾಡಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂಗೈದಖಂಡಿತೋತ್ಸವಂ ಮಿಗೆ ಸೋಮ[1]ವಾರಾ[1]ದಿಯಾಗಿ ನವದಿವಸಂ ನೋಂಪಿಗೈದು ಮಱುದಿವಸದುದಯಸಮಯದೊಳಾ ವೃಷೇಂದ್ರಂಗೆ ಮಡದಿವೆರಸಿ ಸಡಗರಿಸಿ—

ದಧಿಮಧುಸುಧಾಸರ್ಪಿರೈಕ್ಷವರಸಂಗಳಿಂ
ವಿಧುವಿಮಳ ಮಲಯಜ ಹಿಮಾಂಬುಪೂರಂಗಳಿಂ
ಸಾರ ಕಾಶ್ಮೀರಘನಸಾರ ಗಂಧಂಗಳಿಂ
ಸಾರ ಸಾರಾತಿಸಿತ ಧವಳಾಕ್ಷತಂಗಳಿಂ
ಭೂರಿ ಕಲ್ಹಾರಕರವೀರ ಕುಸುಮಂಗಳಿಂ
ಚಾರುರಚಿಖಚಿತ ನವಮೃದುಳವಸ್ತ್ರಂಗಳಿಂ
ಕಮಳ ಬಕ ವಕುಳ ಚಂಪಕ ಕುಸುಮದಾಮದಿಂ

ನಿಮಿತ್ತಗಳನ್ನು ನೋಡಿಸಿದವರಾಗಿ, ಸಂದೀಶ್ವರ ವ್ರತದಿಂದ ಪುತ್ರಲಾಭವಾಗುದೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ (ಆ ವ್ರತವನ್ನು) ನಂಬಿ, ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ (ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ) ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಡಗರದಿಂದ ಬಂದು, (ಅಲ್ಲಿರುವ) ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಒಂಬತ್ತು ದಿವಸ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ನೋಂಪಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮರುದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿ (ಮಾದರಸನು) ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆ ವೃಷಭೇಶ್ವರನಿಗೆ- **ರಗಳೆ** :– ಮೊಸರು, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಹಾಲು, ಕಬ್ಬಿನ ರಸಗಳಿಂದಲೂ, ಪಚ್ಚ ಕರ್ಪೂರ (ವಿಧು), ನಿರ್ಮಲ ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶೀತೋದಕದಿಂದಲೂ, ಕಮಲಕ್ಕೆ ಶತ್ರುವಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಧವಳವರ್ಣದ ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅನೇಕ ಕಲ್ಹಾರ (ಸುಗಂಧ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಮಲ) ಕಣಗಿಲೆಹೂಗಳಿಂದಲೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಮಿನುಗುತ್ತಿರುವ ನೂತನವೂ ಕೋಮಲವೂ ಆದ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಕಮಲ, ಬಕ (ಗೋಳಿಹೂ ?), ಬಕುಳ, ಸಂಪಿಗೆಹೂಗಳ ಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ, ದವನ, ಮರುಗ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಗಳ ಚಿಗುರಿನ ಸ್ತೋಮದಿಂದಲೂ, ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ಸುಗಂಧ ವಿಶಿಷ್ಟ ದಶಾಂಗ ಧೂಪಗಳಿಂದಲೂ, ಕಾಂತಿಸಮೂಹದಿಂದ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದುದೂ, ರುಚಿಯುಳ್ಳದ್ದೂ ಸಪಾಸನಾಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಹಾಲು ತುಪ್ಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭೋಜ್ಯ ಪದಾರ್ಥ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹಲಸು, ಮಾವು, ಬಾಳೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದ

---

1 ಪಾದಾ(ದ, ಮು, ಜ, ಮ, ಗ, ಚ)

ದಮನ ಮರುವಕ ಬಿಲ್ವ ಪಲ್ಲವಸ್ತೋಮದಿಂ
ರುಚಿರತರಸೌರಭ ದಶಾಂಗಧೂಪಂಗಳಿಂ
ರುಚಿನಿಚಯನಿಚಿತ ಘನಸಾರದೀಪಂಗಳಿಂ
ಶುಚಿರುಚಿಸುಗಂಧಮಯ ಸಾಜ್ಯಭೋಜ್ಯಾಳಿಯಿಂ
ಪ್ರಚುರ ಪನಸಾಮ್ರ ಕದಳಾದಿಫಳಪಾಳಿಯಿಂ
ವಿಮಳ ಹಿಮವಿಳದಧಿಕ ಮಧುರ ತಾಂಬೂಲದಿಂ
ಕಮನೀಯ ತಪನೀಯ ಮಣಿಭರಣಜಾಲದಿಂ
ತತವಿತತ ಘನ ಸುಷಿರ ಮೃದುಮಧುರನಾದದಿಂ
ವಿತತನುತ ನರ್ತಕೀನರ್ತನವಿನೋದದಿಂ
ವಿವಿಧೋಪಚಾರದಿಂ ವಿಪುಳನುತಿಸಾರದಿಂ
ನವವಿಧ ಸುಭಕ್ತಿಯಿಂ ನವ್ಯತರ ಯುಕ್ತಿಯಿಂ
ಶಿವಧರ್ಮರೂಪನಂ ಶಿಷ್ಟಹೃದ್ದೀಪನಂ
ಪ್ರವಿಮಳಕಲಾಪನಂ ಪ್ರಥಿತನಿರ್ಲೇಪನಂ
ಜಗದವನಶೀಲನಂ ಜಂಗಮವಿಲೋಲನಂ
ನಿಗಮಾಂತವೇದ್ಯನಂ ನಿತ್ಯನಿರವದ್ಯನಂ

ಫಲಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ನಿರ್ಮಲ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಕೂಡಿದ ಅಧಿಕಮಾಧುರ್ಯಯುಕ್ತ ತಾಂಬೂಲದಿಂದಲೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಸುವರ್ಣ ಮತ್ತು ರತ್ನಾಭರಣಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ತತ, ವಿತತ, ಘನ, ಸುಷಿರ (ತಂತ್ರೀವಾದ್ಯ, ಚರ್ಮವಾದ್ಯ, ಕಂಚಿನತಾಳ, ಕೊಳಲುವಾದ್ಯ) ಮೊದಲಾದ ಬಿರುದಿನವಾದ್ಯಗಳ ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ಮಧುರವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಧ್ವನಿವಿಶೇಷದಿಂದಲೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನರ್ತಕಿಯರ ನಾಟ್ಯವಿನೋದದಿಂದಲೂ,–ಹೀಗೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ, ವಿಶೇಷವಾದ ಅನೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ, ಶ್ರವಣ, ಕೀರ್ತನ, ಸ್ಮರಣ, ಪಾದಸೇವನ, ಅರ್ಚನ, ವಂದನ, ದಾಸ್ಯ, ಸಖ್ಯ, ಆತ್ಮನಿವೇದನಾದಿ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಅತ್ಯಂತ ವಿನೂತನವಾದ ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ, ಶಿವಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೂ, ಸತ್ಪುರುಷರ ಹೃದಯವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವವನೂ, ನಿರ್ಮಲಾಭರಣನೂ, ಪ್ರಬಲವಾದ ಮಾಯೆಯಿಂದ ನಿರ್ಲೇಪನೂ, ಜಗತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನೂ, ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನೂ, ಉಪನಿಷದ್ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುವವನೂ, ನಿತ್ಯನೂ, ಶಾಶ್ವತನೂ, ದೋಷರಹಿತನೂ ಆದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ವಾಹನವಾಗಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅತನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವವನೂ ಆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ಆ ವಿನಯ ಗುಣದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಅರಿತು ಆಚರಿಸುವ ವಿಧಿವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ಮಾದರಸನು ಪತ್ನೀಸಮೇತನಾಗಿ

ಘನನಂದಿಕೇಶನಂ ಗಮನಮುದಿತೇಶನಂ
ವಿನಯಗುಣಭಾಸುರಂ ವಿದಿತವಿಧಿಭೂಸುರಂ
ರಾಜಿತವಧೂಯುತಂ ರಮ್ಯಮತಿಸಂಯುತಂ
ಪೂಜಿಸಿದನೊಲ್ಮೆಯಿಂ ಪುತ್ರಾರ್ಥಿ ನಲ್ಮೆಯಿಂ

ವ॥ ಅಂತು ಪೂಜಿಸುತ್ತುಮವನವನಿನಿಹಿತೋತ್ತಮಾಂಗನಾಗಿ ಪೊಡಮಟ್ಟು ಕರಾರವಿಂದಮಂ ಮುಗಿದು ನಿಂದು —

ಪರಮ ದಯಾಸಮುದ್ರ ಪವಮಾನಸಖಾಂಬಕರೂಪ ಪಾಪಸಂ
ಹರ ಹರವಾಹ ಪಾಲಿತಜಗತ್ರಯ ಘೋರಭವಾಂಧಕಾರಭಾ
ಸ್ಕರ ಭಜಕಪ್ರತಾನಸುರಭೂರುಹ ಪೂರ್ಣಗುಣಾಭಿರಾಮ ಮಂ
ದರಧರ ವಂದನೀಯ ಗಣನಾಯಕನಂದಿತ ನಂದಿಕೇಶ್ವರಾ ೩೫

ನಿನ್ನನ್ನನಪ್ಪ ಸುತನಂ
ಮನ್ನಾಥ ವೃಷೇಂದ್ರ ಕೂರ್ತು ಕರುಣಿಪುದೆನಗಾಂ
ನಿನ್ನಯ ಪೆಸರಿಟ್ಟಪೆನೆನು
ತಂ ನಲವಿಂ ಬೇಡಿಕೊಂಡನಾ ಮಾದರಸಂ ೩೬

ರಮ್ಯವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ ನಲುಮೆಗಳೊಡನೆ ಪುತ್ರಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ (ಆ ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು) ಪೂಜೆಮಾಡಿದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತ ಅವನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಣೆಹಚ್ಚಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕರಕಮಲಪನ್ನು ಮುಗಿದು ನಿಂತು ಕೊಂಡನು. ೩೫. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಯೆಗೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೇ, ವಾಯುಸಖನಾದ ಅಗ್ನಿಯೇ ನೇತ್ರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪನೇ, ಪಾಪನಾಶಕನೇ, ಪರಮೇಶ್ವರ ವಾಹನನೇ, ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೇ, ಘೋರವಾದ ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳೆಂಬ ಭವದ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೇ, ಧ್ಯಾನಮಾಡುವ ಜನ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಪ್ರಾಯನೇ, ಸಮಗ್ರ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವವನೇ, ಮಂದರ ಪರ್ವತ ಧಾರಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯನಾದವನೇ, ಶಿವಗಣಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲ್ಪಡುವ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನೇ [ಪವಮಾನಸಖಾಂಬಕರೂಪ–ಗಾಳಿಯ ಸಖನಾದ ಅಗ್ನಿಯೇ ನೇತ್ರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಶಿವನ ಸ್ವರೂಪ–ನಂದಿ] ೩೬. ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನೇ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವ ಮಗನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನಗೆ ಕರುಣಿಸುವುದು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಅವನಿಗಿಡುವೆನು ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಮಾದರಸನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು.

ವ॥ ಆಗಳ್—

ನೆರೆದ ಜನವೊಲ್ದು ನೋಡು
ತ್ತಿರೆ ದಕ್ಷಿಣಶೃಂಗದಿಂದೆ[1]ಯುರಲಂ ವೃಷಭಂ
ಕರುಣಿಸಿದನದಂ ದ್ವಿಜಪತಿ
ತರುಣಿಗೆ ಕುಡೆ ಮಣಿದು ಕಬರಿಯೊಳ್ತಳೆದಳದಂ ೩೭

ವ॥ ಅನಂತರಂ ಜಾಯಾಪತಿಗಳಿರ್ವರುಂ ಲಬ್ಧವರಪ್ರಸನ್ನಾನನರ್ ಪರಮಾನಂದದಿಂ ನಂದೀಶ್ವರಂಗೆ ಬಲವಂದೆಱಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ನಿಜಮಂದಿರಕ್ಕೆಳ್ತಂದು ಶಿವಗಣಾರಾಧನಂಗೈದು ಶಿವಪುರಾಣಂಗಳನಾಕರ್ಣಿಸುತ್ತುಂ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನಂ ಜಾನಿಸುತ್ತುಂ ಸುಖವಿರುತ್ತಿರೆಯಿರೆ—

ನಿಜಪಾದಾಂಭೋಜ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನದೆ ಧರಣಿಯುಂ ಪಾವನಂಗೆಯ್ಯಲುಂ ಭ
ಕ್ತಜನವ್ರಾತಾವನಾರ್ಥಂ ಶಿವನೊರೆದ ಮಹಾಕಾರ್ಯಮುಂ ಮಾಡಲುಂ ತ
ದ್ವಜನಕ್ಕೊಲ್ದಿತ್ತ ಪುತ್ರತ್ವಪಹನವರವಂ ಕಾಯಲುಂ,ಬಂದು ಪೊಕ್ಕಂ
ದ್ವಿಜರಾಜಸ್ತ್ರೀಯ ಪುಣ್ಯೋದರಮನವನಿಳಾಭಾಮಿನೀ ಭಾಗಧೇಯಂ ೩೮

ವ॥ ಆಗ. ೩೭. ನೆರೆದ ಜನಗಳು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ಬಲಗಡೆಯ ಕೊಂಬಿನಿಂದ ಒಂದು ಹೂವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಾದರಸನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿ ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದುಕೊಂಡಳು. ವ॥ ಅನಂತರ ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ (ನಂದಿಕೇಶ್ವರನಿಂದ)ವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದುದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಗೊಂಡ ಮುಖಮುದ್ರೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ನಂದಿಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಶಿವಗಣಂಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶಿವಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುವವರಾಗಿ, (ಆ) ನಂದಿಕೇಶ್ವರನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ—೩೮. ಭೂಕಾಂತೆಯ ಭಾಗ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಆ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಚರಣ ಕಮಲದ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಭಕ್ತ ಜನ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ, ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರನು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು (ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ) ನೆರವೇರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಆ ದಂಪತಿಗಳಾದ ಮಾದರಸ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯರು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಗೆ ಒಲಿದು ಪ್ರೀತಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಅವರ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಭಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆದ್ವಿಜವರನ (ಪುಣ್ಯ) ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ ಪರಿಶುದ್ಧ ಗರ್ಭ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು. [ಇಳಾಕಾಮಿನೀ

1 ದೆ(ಅ, ಚ)

ಶಂಕರಕುಮಾರಕ ವಿಶಂಕಟವಿಹಾರಕ ಕ
ಲಂಕಮತದೂರಹರಸಂಕಥನಕರ್ಣಾ
ಲಂಕರ.೨ ಶೈವಮತ ಪಂಕರುಹ ಭಾಸ್ಕರ ಭ
ಯಂಕರ ಯಮಾಪಹ ನಿಶಂಕುಶಚರಿತ್ರಾ
ಸಂಕಲಿತಕಾಯ ಮಕರಾಂಕಮದಮರ್ದನ ಮೃ
ಗಾಂಕಧರ ಸೇವಕ ಸುಖಂಕರ ಕಟಾಕ್ಷಾ
ಹಂಕರಣ ದೂರ ಶಿವಕಿಂಕರಚಯಾನ್ವಿತ ಮೃ
ಡಾಂಕನ ಗಣಾಧಿಪ ವಿಶಂಕ ಬಸವೇಶಾ ೩೯

ಪರಮಾನಂದಪಯಸ್ತರಂಗಿಣಿ ಲಸತ್ಕಲ್ಯಾಣಿ ವಾಣೀಮೃದು
ಸ್ವರವೀಣಾರಣಿತಪ್ರಣೀತಭಣಿತೀಪ್ರಸ್ತಾವದತ್ತಾವಧಾ

ಭಾಗಧೇಯಂ–ಇಳೆಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಗ್ಯ ಸ್ವರೂಪ] ೩೯. ಶಿವಪುತ್ರನಾದವನೂ. ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿರುವ ದೇಶವಿಶಿಷ್ಟ ಮತಗಳಿಂದ ದೂರನಾದವನೂ, ಹರಸಂಬಂಧವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದೇ ಕರ್ಣಗಳಿಗೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಶೈವ (ವೀರಶೈವ) ಮತವೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯಪ್ರಾಯನೂ, ಭಯಂಕರ ಯಮಧರ್ಮನನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೂ, ನಿರ್ದುಷ್ಟ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರೀರಿಯೂ, ಮನ್ಮಥನ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದವನೂ, ಚಂದ್ರಶೇಖರನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ನೋಟವುಳ್ಳವನೂ, ಅಹಂಕಾರ ದೂರನಾದ, ಶಿವಕಿಂಕರರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಪರಮೇಶ್ವರನ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನುಳ್ಳ (ಶಿವ ವಾಹನವಾದ್ದರಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರ ಚಿಹ್ನಾಂಕಿತನೆಂಬ ಭಾವ) ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ, ಭಯರಹಿತನಾದ, ಬಸವೇಶನೇ (ರಕ್ಷಿಸು ಎಂಬ ಭಾವ). ೪೦. ಪರಮಾನಂದವೆಂಬ ಜಲದ ನದಿಯಂತಿರುವವಳೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೆನಿಸಿದವಳೂ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಧುರ ಧ್ವನಿಯ ವೀಣೆಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ (ಯಾವ) ಯಾವ ಮಧುರವಾಣಿಗಳುಂಟೋ ಅವುಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಚಿತ್ತೈಕಾಗ್ರತೆಯುಳ್ಳವಳೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಕರಕಮಲದಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ತಾಂಬೂಲವನ್ನುಳ್ಳವಳೂ, (ಫಣಿವಲ್ಲೀಪತ್ರ ನಾಗವಲ್ಲೀಪತ್ರ–ಎಂದರೆ ವೀಳೆಯದೆಲೆಯೆಂದರ್ಥ–ತಾಂಬೂಲದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ಪರ್ಯವಸಾನ.) ಶಿವನಪತ್ನಿಯಾಗಿರುವವಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುಗಳಿಂದ ವಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವಳೂ ಪರ್ವತ ಪುತ್ರಿಯೂ ಆದ ದೇವಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. [ವಾಣಿ + ಮೃದು + ಸ್ವರ + ವೀಣಾ + ರಹಿತ + ಪ್ರಣೀತ + ಭಣಿತೀ + ಪ್ರಸ್ತಾವ + ದತ್ತ + ಅವಧಾನೆ–ವಾಣಿಯ ಮಧುರ

ನೆ ರಮಾಪಾಣಿಪಯೋಜದತ್ತ ಫಣಿವಲ್ಲೀಪತ್ರೆ ಶರ್ವಾಣಿ ಗೀ
ರ್ವರ ಪದ್ಮೇಕ್ಷಣವಂದ್ಯೆ ದೇವಿ ಪೊರೆಯೆನ್ನಂ ಭೂಧರೇಂದ್ರಾತ್ಮಜೆ

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪ ಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದ ಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟ ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿ ವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯ ಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಬಸವಾವತಾರವರ್ಣನಂ
ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೨ಕ್ಕೆ ಪದ್ಯಗಣನೆ ೧೫೦ಕ್ಕಂ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ಶಬ್ದವುಳ್ಳ ವೀಣೆಯೆಂಬುದೇನುಂಟೋ ಆ ವೀಣೆಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಮಾತುಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪದಲ್ಲಿ ಅವಧಾನವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥವಳು. ರಮಾ + ಪಾಣಿ + ಪಯೋಜ + ದತ್ತಫಣೀವಲ್ಲೀಪತ್ರೆ–ಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿಯ ಕೈಯೆಂಬ ಕಮಲದಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಗಪತ್ರ (ವೀಳ್ಯದೆಲೆ) ವುಳ್ಳವಳು. (ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಪಾರ್ವತಿಗೆ ತಾಂಬೂಲ ಕೊಡುವ ಸೇವಿಕೆ ಎಂಬ ಭಾವ.)

ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಕರ ಗಿರಿಜಾಹೃದಯಾ
ಬ್ಜಾಕರಕೇಳೀಮರಾಳನಖಿಳಕಳಾಶೋ
ಭಾಕರನಭಿನವಗುಣರ
ತ್ನಾಕರನೆಮಗೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಬಳೆದುದು ತೆಳ್ವಸಿರ್ಕ್ರಮದಳಿದ್ಯುತಿಯಂ ತಳೆದತ್ತು ಬಾಸೆ ಬೆ
ಳ್ವೆಳಗು ಪಗಿಲ್ತುದಂಗದೆ ಕರಂಗಿದುದುತ್ಕುಚಚೂಚುಕಂ ಸಮು
ಜ್ವಳವದನಂ ಬೆಳರ್ತುದು ವಳಿತ್ರಯಮಿಲ್ಲೆನಿಸಿತ್ತು ಚಂದ್ರಮಂ
ಡಳಮಧುರಾಸ್ಯೆಗಾ ಬಸಿಱೊಳಾಳ್ದುದು ಮೆಲ್ನಡೆ ಮಂದಭಾವಮಂ ೨

ಒಳಗೆಸೆವ ವೃಷಭನಂಗದ
ಬೆಳರ್ವಣ್ಣಂ ಪೊಱಗೆ ತೀವಿತೆಗೆ ಪೊಸವೆಳ್ಪು
ಜ್ವಳಿಸಿದುದು ತನುವಿನೊಳ್ಕೋ
ಮಳೆಗೆ ಶಶಾಂಕಾಂಶು ಮುಗಿಲನಾವರಿಸುವವೋಲ್ ೩

ಬಸವಾಭ್ಯುದಯ

೧. ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಹೃದಯವೆಂಬ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಶೋಭೆಗೆ ಆಗರವಾಗಿರುವವನೂ, ಅಭಿನವ ಗುಣಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ನಮಗೆ ಸೌಖ್ಯವೀಯಲಿ. ೨. ಚಂದ್ರಮಂಡಲದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಗೆ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಾದಾಗ ತೆಳುವಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯು ದಿನೇ ದಿನೇ ವೃದ್ಧಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ರೋಮರಾಜಿಯು ದುಂಬಿಯ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬಿಳುಪಾದ ಕಾಂತಿಯು ಹಬ್ಬಿತು. ಉನ್ನತವಾದ ಸ್ತನಗಳ ತೊಟ್ಟು ಕಪ್ಪಾಯಿತು. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮುಖವು ಬೆಳ್ಳಗಾಯಿತು. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಮಡಿಕೆಗಳು (ತ್ರಿವಳಿಗಳು) ಇಲ್ಲದಂತಾದವು. ಮಂದಗಮನವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಂದತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ೩. ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳು ಮೇಘಮಂಡಲವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸುವ ಹಾಗೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ದೇಹದ ಧವಳವರ್ಣವು ಹೊರಗೆ ತುಂಬಿತೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಆ ಕೋಮಲ ಶರೀರಿಯಾದ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ನೂತನವಾದ ಶುಭ್ರ

ಘನವೇಣೀರಾಹುಗಂಜುತ್ತುವಳ ವದನಚಂದ್ರಂ ಸುಧಾಸಾರಮಂ ತೀ
ವಿ ನಿತಾಂತಂ ಲಾಕ್ಷೆಯಿಂ ಮುದ್ರಿಸುತಿರಿಸಿದ ಗಾಂಗೇಯಕುಂಭಂಗಳೋ ಮ
ರ್ಬನದಂ ಜೀರ್ದಳ್ಕಿಸಲ್ಕಾಱದೆ ಕರಮುಗುಳುತ್ತಿರ್ಪ ಚಕ್ರಂಗಳೋ ಪೇ
ಳೆನೆ ಕಣ್ಗಿಂಬಾದುವಿಂದಿಂದಿರವಳಿನಿಲಸಚ್ಚೂಚುಕಂಗಳ್ಕುಚಂಗಳ್ ೪

ವ॥ ಮತ್ತಂ—

ಹರಯೋಗವಾಂತ ವೃಷಭನ
ಕರಿಯಾಲಿಯ ಕಾಂತಿಯೊಳಗಣಿಂ ಕುಚಮುಖದೊಳ್
ಪರಕಲಿಸಿ ಪೊಣ್ಮದತ್ತೆನೆ
ಗುರುಕುಚಚೂಚುಕದ ಮೇಚಕದ್ಯುತಿ ಮೆಱೆಗುಂ ೫

ಮಂದಗತಿಯುಮರೆಯುಂ ನಡು
ಗೆಂದುಂ ಕುಂದದ ದರಿದ್ರಭಾವಂ ಪರಿದ
ತ್ತೆಂದೆನೆ ಶಿವಧರ್ಮಾಶ್ರಯ
ದಿಂದಂ ಪರಿವಡದ ದೋಷಮಾವುದೊ ಧರೆಯೊಳ್ ೬

ಕಾಂತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳಗತೊಡಗಿತು. ೪. ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ ಮುಖ ವೆಂಬ ಚಂದ್ರನು ಉದ್ದವಾದ ಜಡೆಯೆಂಬ ರಾಹುವಿಗೆ ಅಂಜಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅಮೃತರಸ ಧಾರೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಗಿನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಇಟ್ಟ ಚಿನ್ನದ ಕಲಶ ಗಳೋ (ಅಥವಾ) ಆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು (ರಾಹು ಸಂಬಂಧವಾದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು) ಕುಡಿದು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಗುಳುತ್ತಿರುವ ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೋ ಹೇಳು ಎನ್ನುವಂತೆ ಭ್ರಮರಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ತೊಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮೊಲೆಗಳು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ವ॥ ಮತ್ತು ೫. ಶಿವನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಯೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ಕಣ್ಣಿನ ಕರಿಯ ಗುಡ್ಡೆಯ ಕಾಂತಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಕುಚಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹೊರಹೊರಟಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ದಪ್ಪನಾದ ಮೊಲೆಗಳ ತೊಟ್ಟಿನ ಕಪ್ಪಾದ ಕಾಂತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೬. ಮಂದಗತಿಯು ಉಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಡುವಿಗೆ ಎಂದೂ ನಾಶವಾಗದೆ ಇರತಕ್ಕ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ನಾಶವಾಯಿತು ಎಂದೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ, ಶಿವನ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪ ನಾದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನ ವಾಸಮಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ (ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ವೃಷಭನು ವಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ) ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗದ ದೋಷವು ಯಾವುದುಂಟು ?

ಗುರುಕುಚಮಾ ಗುರುಜಠರಂ
ಗುರುಜಘನಂ ಮಿಸುಗೆ ಬಾಲೆ ಗುರುವೆನಿಸಿರ್ದಳ್
ವರಹಂಸಸುಗತಿಗೆ ಜಗ
ದ್ಗುರು ತನ್ನೊಳ್ನೆಲಸಿ ನಿಂದ ಕಾರಣದಿಂದಂ ೭

ಶಿವಚರಿತಮನಾಕರ್ಣಿಪ
ಶಿವನಡಿಯಂ ಪೂಜೆಗೆಯ್ವ ಬಯಕೆ ಕರಂ ಸಂ
ಭವಿಸಿದುದು ಸತಿಗೆ ನೆಲಸಿರೆ
ಶಿವಭಕ್ತಂ ಬಸಿಱೊಳುಳಿದ ಬಯಕೆಗಳೊಳವೇ ೮

ಓಗಡಿಕೆಯಂಗವೇದನೆ
ಯಾಗುಳಿಪತಿ ಜಡತೆ ನಸುಬಳಲ್ಕೆಯಃ ನೋಟಂ
ಬಾಗುಳದ ಬಗೆ ನಿತಂಬಿನಿ
ಗಾಗವೆ ಬಸಿಱೊಳ್ ವೃಷೇಂದ್ರನಿರೆ ಘನಮಹಿಮಂ ೯

ಪರಮ ಶಿವಯೋಗಿ ವೃಷಭೇ
ಶ್ವರನಾ ಮಾದಾಂಬೆಯಮಳಗರ್ಭಾಶ್ರಯದೊಳ್
ಹರಚರಣಧ್ಯಾನಮನಾಂ
ತಿರುತಿರ್ದಂ ಮುಗಿದ ಕೈಗಳಿರೆ ಪೆಱನೊಸಲೊಳ್ ೧೦

೭. ಜಗತ್ತಿಗೇ ಗುರುವಾದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯು ದಪ್ಪನಾದ ಕುಚದಿಂದಲೂ, ದೊಡ್ಡದಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದಲೂ, ತೋರವಾದ ಕಟಿಪಶ್ಚಾದ್ಭಾಗ (ಕುಂಡೆಗಳ ಭಾಗ) ದಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯ ನಡಿಗೆಗೆ ಇವಳೇ ಗುರು ಎಂದು ಎನಿಸಿದ್ದಳು. ೮. ಶಿವ ಭಕ್ತನಾದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು (ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ) ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರಲಾಗಿ, ಅವಳಿಗೆ ಶಿವಸಂಬಂಧವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆನ್ನುವ, ಶಿವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಬಯಕೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಮಿಕ್ಕ ಬಯಕೆಗಳು ಉಂಟಾಗಲು ಶಕ್ಯವೇ ? ೯. ಅತ್ಯಂತ ಮಹಿಮಶಾಲಿಯಾದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಗೆ ಓಕರಿಕೆ (ವಾಂತಿಯಾಗುವಂತೆ ಆಗುವುದು), ಮೈಯ ನೋವು, ವಿಶೇಷವಾದ ಆಲಸ್ಯಭಾವ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳ ನೋಟ, ವ್ಯಾಕುಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸು ಇವು ಆಗದೆ ಇರುತ್ತವೆಯೆ ? ೧೦. ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಶಿವಯೋಗೀಶ್ವರನಾದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಗರ್ಭ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ, ಚಂದ್ರನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗಿದ

ವಿಮಳ ಶರದಭ್ರದೊಳ್ ಶೀ
ತಮಯೂಖಂ ರಾಜಹಂಸಶಿಶು ಧವಳಲಸ
ತ್ಕಮಳದೊಳವಳಯದೊಳ್ಸು
ಪ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ ಬಸವರಾಜನೆಸೆದಂ ಬಸಿಱೊಳ್ ೧೧

ಲಸದಾಜ್ಞಾಚಕ್ರದುದ್ಯದ್ದ್ವಿದಳಸಲಿಲರುಟ್ಕರ್ಣಿಕಾಮಧ್ಯದೊಳ್ಶ್ರೋ
ಷ್ಠ ಸಹಸ್ರಾರ್ಕಪ್ರಭಾಭಾಸುರ ವಿಮಳಸದೋಂಕಾರಪೀಠಸ್ಥ ಚಿದ್ರೂ
ಪ ಸಮುದ್ಯಲ್ಲಿಂಗಮಂ ಜಾನಿಸುತೆ ನಿಜ ಮನಃಪ್ರಾಣವೊಂದಾಗೆ ಸೌಖ್ಯ
ಪ್ರಸರಂಬೆತ್ತೊಪ್ಪುತಿರ್ದಂ ಸಮಧಿಗತ ಶಿವಾದ್ವೈತವಿದ್ಯಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರಂ ೧೨

ಸುದತಿಯ ಸುಗರ್ಭಧವಳಾಂ
ಗದ ಸೊಂಪಂ ನೋಡಿ ನಲಿದನಾ ಮಾದರಸಂ

ಕೈಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಶಿವನ ಪಾದಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೧. ನಿರ್ಮಲವಾದ ಶರತ್ಕಾಲೀನ ಮೇಘದಲ್ಲಿ ಶೀತ ಕಿರಣನಾದ ಚಂದ್ರನೂ, ಬಿಳುಪಾದ ತಾವರೆ ಹೂವಿನ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಹಂಸಪಕ್ಷಿಯ ಮರಿಯೂ, ಶೋಭಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ) ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಸವರಾಜನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೨. ಶಿವಾದ್ವೈತ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ·ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಆಜ್ಞಾ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಎರಡು ದಳಗಳುಳ್ಳ ಕಮಲದ ಕರ್ಣಿಕೆ (ಕಮಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಜಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳ) ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, ಸಹಸ್ರ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕಾಶ ಯುಕ್ತವೂ, ನಿರ್ಮಲವೂ, ಸಮಿಾಚೀನವೂ ಆದ ಓಂಕಾರಪೀಠಸ್ಥವಾದ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪದ ಶ್ರೇಷ್ಠಲಿಂಗ ದೇವನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಮನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಸೇರುವೆಗೊಂಡಂಥವನಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಲಿಂಗಧ್ಯಾನ ರೂಪವಾದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. [ಸಮಧಿಗತ + ಶಿವಾದ್ವೈತ + ವಿದ್ಯಾ + ಅಬ್ಧಿ + ಚಂದ್ರಂ—ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಶಿವಾದ್ವೈತ (ವೀರಶೈವ) ವೆಂಬ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ : ಉದ್ಯತ್ + ದ್ವಿದಳ + ಸಲಿಲರುಟ್ + ಕರ್ಣಿಕಾ—ಅಧಿಕವಾದ (ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ) ಎರಡು ದಳಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಮಲದ ಕರ್ಣಿಕೆ.] ೧೩. ಆ ಮಾದರಸನು ಸುದತಿಯಾದ ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ ಸಮಿಾಚೀನ ವಾದ ಗರ್ಭದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಧವಳವರ್ಣಗೊಂಡ ಆ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಚಂದ್ರ ನನ್ನು ಒಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಕಾಣುವ (ಪೂರ್ವ) ದಿಕ್ಕನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷ

ಬಿದುವನೊಳಗಿಟ್ಟು ಬೆಳ್ಪೇ
ಱಿದ ದೆಸೆಗಂಡಾ ಚಕೋರನುತ್ಸವಿಸುವವೋಲ್ ೧೩

ವ॥ ಆಗಳವಂ ನಂದಿಕೇಶ್ವರನಿತ್ತಮೋಘ ವರಮಂ ನೆನೆದುತ್ಸಾಹಮನಸ್ಕನಾಗಿರೆ—

ಬಾಂಗೆಱೆಯ ಮೀಂಗಳಂ ಮುಂ
ನುಂಗಿ ಕರಂ ಪಸಿವಡಂಗದಬ್ಧಿಯ ಮೀನಂ
ನುಂಗಲೆಱಗಿದುದು ನಾಡೆ ಪ
ತಂಗಂ ತಾನೆನಿಸಿ ಮುಳುಗಿದುದು ಪಡುಗಡಲೊಳ್ ೧೪

ಮಿಸುಗುವ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ತಳಿರಂತಿರೆ ತಾರಗೆ ಪುಷ್ಪದಂತೆ ರಂ
ಜಿಸೆ ಪೊಸ ಮರ್ಬದರ್ಕೆಱಗಿದಾಱಡಿಯಂತಿರೆ ತಾರಕಾಧ್ವಮೆಂ
ಬಸದೃಶ ವೃಕ್ಷದೊಳ್ಪವಳವಣ್ಣಮನಾಳ್ದಿನಿವಣ್ಣಿದೆಂಬ ಪೆಂ
ಪಸದಳಮಾಗೆ ತಾಂ ಕ್ರಮದೆ ಕಾಣಿಸುತಿರ್ದುದು ಚಂದ್ರಮಂಡಲಂ ೧೫

ಪಡುವ ಚಕೋರಪಕ್ಷಿಯು ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಸಂತೋಷಗೊಂಡನು. (ಚಂದ್ರೋದಯದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಚಕೋರಪಕ್ಷಿಯು ಚಂದ್ರೋದಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಬಿಳುಪು ಅವನು ಮೂಡುವ ಮೊದಲೇ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಡುವ ಹಾಗೆ ಎಂದು ಭಾವ). ವ॥ ಆಗ ಆ ಮಾದರಸನು ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ಕೊಟ್ಟ ಅಮೋಘವಾದ ವರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ—೧೪. ಸೂರ್ಯನು ಆಕಾಶವೆಂಬ ಕೆರೆಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ನುಂಗಿ ಹಸಿವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಡಗದೆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಮೀನನ್ನು ನುಂಗುವುದಕ್ಕೆ ಬೀಳುವಂಥವನಾದನು ಎನ್ನುವಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. [ಇಲ್ಲಿ ಪತಂಗ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಮೀನ್ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಈ ಪದ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು– 'ಪಕ್ಷಿಯು ಮೊದಲು ಆಕಾಶವೆಂಬ ಕೆರೆಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ನುಂಗಿ ಆ ಮೇಲೆ ಸಮುದ್ರದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ನುಂಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಾಣದಾಯಿತು.' ಎಂದು ಪಕ್ಷಿಯ ಪರವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನು ಇರುವಾಗ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು (ಮೀನ್) ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣದಿರುವುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಂಶ. ಮೀನ್–ನಕ್ಷತ್ರ, ಮೀನು ; ಪತಂಗ–ಪಕ್ಷಿ, ಸೂರ್ಯ:] ೧೫. ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಚಿಗುರಿನ ಹಾಗೂ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಹೂಗಳ ಹಾಗೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ನೂತನವಾದ ಆ ಕತ್ತಲೆಯು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಹಾಗೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕಾಶವೆಂಬ (ತಾರಕಾಧ್ವವೆಂಬ) ಅಸದೃಶ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಹವಳದ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇದು ಮಧುರವಾದ ಹಣ್ಣೋ ಎಂದೆಂಬ ಹಿರಿಮೆ, ಅಧಿಕವಾಗುವಂತೆ ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲವು ತಾನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಣಿಸ ತೊಡಗಿತು.

ಆ ರಾತ್ರಿಯೊಳಭವಾಂಘ್ರಿಯು
ನಾರಾಧಿಸಿ ತತ್ಪ್ರಸಾದಮಂ ಸವಿದೊಲವಿಂ
ನಾರೀಮಣಿ ಕೆಳದಿಯರೊಡ
ನೋರಂತಿರೆ ಪವಡಿಸಿರ್ದಳಿರ್ಪನ್ನೆವರಂ ೧೬

ಕುಶಲಮತಿ ವೃಷಭರಾಜಂ
ಶಶಿವದನೆಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಮನದೊಲವಿಂದಂ
ಶಿಶುಭಾವವಾಂತು ಮೆಱೆದಂ
ಪಶುಪತಿಯ ಪದಾಂಬುಜಾತಮಂ ಜಾನಿಸುತಂ ೧೭

ಬಲಗಣ್ಕೆತ್ತಿದುದೀಶಭಕ್ತರ ಧರಾಶ್ರೀಗಾದುದುತ್ಸಾಹಮು
ಜ್ವಲಮಾದತ್ತಿನ ಬಿಂಬವೆಣ್ದೆಸೆ ವಿಕಾಸಂಬೆತ್ತುದೋರಂತೆ ತೆಂ
ಬೆಲರೂದಿತ್ತು ಪಳಚ್ಚನಾದುವು ಸರೋನದ್ಯಂಬುಗಳ್ ನಂದನಾ
ವಲಿ ಸೊಂಪೇಱಿದುದಂಕುರೋದ್ಗಮಫಲಪ್ರಚ್ಛನ್ನಶಾಖಾಳಿಯಿಂ ೧೮

ವ॥ ಆಗಳ್ ಕಪ್ಪಡಿಯೊಳೊಪ್ಪಿರ್ಪ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನುಮಾಸಮನ್ವಿತನಾಗಿ, ತನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಗಣಂಗಳ್ವೆರಸಿ ಬಿನದದಿಂ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ದು ನಿಜಕುಮಾರನಪ್ಪ ಬಸವನಂ ನಿಡುನೇಹದಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮುದಂದಳೆದು ಗಿರಿಸುತೆಗೆ ತೋಱಿ ಗಣಂಗಳೊಡನೆ ತನ್ಮಹಿಮೆಯಂ ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತಮಿರ್ದು—

೧೬. ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀಯಾದ ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯು ಶಿವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ, ಶಿವಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೆಳದಿಯರ ಸಂಗಡ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಮಲಗಿದಳು. ಹೀಗೆ ಮಲಗಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ—೧೭. ಕುಶಲ ಮತಿಯಾದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ಶಿಶು ಭಾವವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪರಶಿವನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಆ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯಾದ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೮. ಶಿವಭಕ್ತರ ಬಲಗಣ್ಣು ಅದುರಿತು. ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹವಾಯಿತು. ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಉಜ್ವಲ ಗೊಂಡಿತು. ಎಂಟೂ ದಿಕ್ಕುಗಳು ವಿಕಾಸಗೊಂಡವು. (ಶುಭ್ರವಾದವು) ತಂಗಾಳಿಯು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೀಸತೊಡಗಿತು. ಸರೋವರ (ಮತ್ತು) ನದಿಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರು ನಿರ್ಮಲ ವಾದವು. ನಂದನ ವನಗಳ ಸಾಲು ಮೊಳಕೆಗಳ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ಕೊಂಬೆಗಳ ಸಮೂಹ ಸೊಗಸು ಗೊಂಡವು. ವ॥ ಆಗ ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನು ಪಾರ್ವತೀ ಸಮೇತನಾಗಿ ತನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಗಣವರರೊಡನೆಕೂಡಿ, ವಿನೋದದಿಂದ ಬಿಜಯಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಕುಮಾರನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಅಧಿಕ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಸಂತೋಷ ಗೊಂಡವನಾಗಿ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ, ಒಡನಿದ್ದ ಗಣವರರುಗಳಿಗೆ

ಪರಮ ಕೃಪಾರಸಾರ್ದ್ರನಯನಾಂಚಲದಿಂ ನಡೆನೋಡಿ ಪಾಣಿಪಂ
ಕರುಹಮನಿಟ್ಟು ಮಸ್ತಕದೊಳುದ್ಧವಿಭೂತಿಯನೊಲ್ದು ಫಾಲದೊಳ್
ಧರಿಯಿಸಿ ಲಿಂಗಸಂಗತ ನಿಜಾಂಗನನಾಗಿಸಿ ಮೂಲಮಂತ್ರಮಂ
ತರುಣನ ಕರ್ಣದೊಳ್ತಿಳುಪಿ ದೀಕ್ಷೆಯನಿತ್ತನವಂ ಸದಾಶಿವಂ ೧೯

ವ॥ ಆಗಳಿಂತು ಶಿವಂ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನೊಡರ್ಚಿ ಬಸವನಂ ಮುಂಡಾಡಿ ಮುದ್ದಿಸಿ ಮೂರ್ಧಾಘ್ರಾಣಂಗೆಯ್ದುಮಾನಂದದಿಂ ಪರಸಿ ಗಿರಿಸುತೆವೆರಸಿ ಕಪ್ಪಡಿಗೆ ಬಿಜಯಂ ಗೆಯ್ದನನ್ನೆವರಮಿತ್ತಲ್—

ಸುರನದಿಯ ತಡಿಯ ಪುಳಿನಾಂ
ತರದೊಳ್ ಮರಿಯಂಚೆ ಮಿಸುಪವೋಲ್ಕಂಗೆಸೆದಂ
ತರುಣಂ ಜನನಿಯ ಪಕ್ಕದ
ಸರಸಿಜದಳಧವಳ ಮೃದುಳಶಯ್ಯಾತಳದೊಳ್ ೨೦

ತರುಣನ ಕಾಯದ್ಯುತಿಯೆಂ
ಬರುಣಾತಪಮುಳುರೆ ಕಮಳವಲರ್ವಂತಿರೆ ತ
ತ್ತರುಣಿ ನಿಜನಯನ ಸಂಪುಟ
ಮಲರುತ್ತಿರೆ ಕಂಡಳಾಗಳಾ ಬಾಲಕನಂ ೨೧

ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೯. (ಆಗ) ಆ ಸದಾಶಿವನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತನ್ನ ದಯಾರಸದಿಂದ ತೊಯ್ದುಹೋದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ (ಆ ಶಿಶುವನ್ನು) ನೋಡಿ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಸ್ತ ಕಮಲವನ್ನಿಟ್ಟು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಶಿವಲಿಂಗದಿಂದ ಸಂಗತವಾದ ತನ್ನ ಶರೀರವುಳ್ಳವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ(ಅಂದರೆ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಆ ಶಿಶುವಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಂಗಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿ) ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ 'ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ, (ಲಿಂಗ) ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಮುಂಡಾಡಿ, ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಮುದ್ದಿಟ್ಟು, ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಸಿನೋಡಿ, ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ, ಪಾರ್ವತೀ ಸಮೇತವಾಗಿ ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ— ೨೦. ದೇವಗಂಗಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಳಲುದಿಬ್ಬದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯ ಮರಿಯು ಶೋಭಿಸುವಹಾಗೆ ಆ ಬಾಲಕನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತಾಯಿಯಾದ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪದ ಎಸಳಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವೂ ಮೃದುವೂ ಆದ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮನೋಹರನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ೨೧. ಆ ಬಾಲಕನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಶರೀರ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣಗಳು ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋದಂತೆ, ತಾವರೆಯ ಹೂವು (ಕ್ರಮವಾಗಿ) ಅರಳುವ ಹಾಗೆ ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ ನೇತ್ರ ಸಂಪುಟವು ಅರಳುತ್ತ ಹೋಗಲು ಆ ತರುಣಿಯು ತನ್ನ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕಂಡಳು.

ವ|| ಅಂತು ಕಂಡೆರ್ದೆ ಪೌವ್ವನೆ ಪಾಱಿದಂತಾಗೆ ವಿಸ್ಮಯ[1]ಮುತ್ತು ಕೆಲದೊಳೊಱಗಿರ್ದ ಕೆಳದಿಯರನರ್ಬರಿಸುತ್ತೆರ್ಬಿಸಿ ಕೆಲವಲದ ಕುಲವೃದ್ಧೆಯರಂ ಕರೆದು ನಿಜವಲ್ಲಭನಂ ಬರಿಸಿ ಬಳಸಿ ಕೆದರ್ದ ಮಂದಾರದರಲ್ಗಳೆಂಬ ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳ ನಡುವೆ ಮಿಸುಪ ಬಾಲೇಂದುವಂತೆಸೆವ ಭಸಿತಲಸಿತ ಲಲಾಟನಂ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾಲಂಕೃತನಿಜಗ್ರೀವನಂ ಶಿವಲಿಂಗ ಸಂಗತೋರಃಸ್ಥಳನಂ ಮಂದಸ್ಮಿತಮುಖಾಂಬುಜನಂ ನಳಿನದಳನೇತ್ರನಂ ಚಿತ್ರಚರಿತ್ರನಂ ಪವಿತ್ರಗಾತ್ರನಂ ಪುತ್ರನಂ ತೋಱಿಸುತ್ತಂ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಂ ಬಂದೆಸಗಿ ಪೋದುದಂ ಸ್ವಪ್ನದೊಳ್ ಕಂಡುದನೆಲ್ಲಮನೆಲ್ಲರ್ಕೇಳ್ವಚ್ಚರಿವಡೆ ಸವಿಸ್ತರಂ ಮಾದಾಂಬಿಕೆ ನಿಜಪತಿಯೊಡನೆ ಬಿತ್ತರಿಸೆ ಕೇಳ್ದತ್ಯಂತ ಕೌತುಕಂಬಟ್ಟು ಮಾದಿರಾಜಂ ಮನದೊಸಗೆ ಮಿಗೆ [2]ಶಿಶುಮಹಿಮೆಗೆ[2] ತಲೆದೂಗಿ ನಂದೀಶ್ವರಂಗೆ ಬಾಯಿನಂಗಳುಪಿ ಶಿವಾರಾಧನಂಗೆಯ್ದು ಯಥೋಚಿತಕ್ರಿಯೆಯುಂ ಮೆಱೆದು ಬಸವನ ನೇಮದಿಂದೊಗೆದನಪ್ಪುದಱಿಂ ಬಸವನೆಂದು ನಾಮಕರಣಂಗೆಯ್ದು ಜಾತ್ಯಂಧಕಂ ಕಣ್ಬಡೆದಂತೆ, ದರಿದ್ರಂ ಸುರರತ್ನಮುಂ ಕಂಡಂತೆ, ಸರುಜಂ ಸಂಜೀವನಮುಂ ಸವಿದಂತೆ ಪರಮಾನಂದರಸಪರಿಪ್ಲುತಮನಸ್ಕನಾಗಿರ್ದನಾಗಳ್—

ವ|| ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಹೃದಯವು ಹವ್ವನೆ ಹಾರಿದ ಹಾಗೆ ಆಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ ಸಖೀಜನಗಳನ್ನು ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ವೃದ್ಧೆಯರಾದ ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕರೆಯ ಕಳುಹಿಸಿ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಪ್ರಿಯನಾದ ಮಾದರಸನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸುತ್ತು ಮುತ್ತೆಲ್ಲ ಹರಡಿದ್ದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂವುಗಳೆಂಬ ನಕ್ಷತ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಾಲಚಂದ್ರನಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ–ಭಸ್ಮದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಹಣೆಯುಳ್ಳವನೂ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲಂಕಾರಗೊಂಡ ಕಂಠವುಳ್ಳವನೂ, ಶಿವಲಿಂಗ ಧಾರಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶೋಭಿಸುವ ಎದೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖ ಕಮಲವುಳ್ಳವನೂ, ಕಮಲದ ಎಸಳುಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಬಾಲಕನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ದೇವರು ಬಂದು ಮಾಡಿ ಹೋದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಂಡವಳಂತಾಗಿ, ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು (ನೆರೆದ) ಸರ್ವರೂ ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಮಾದರಸನೊಡನೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾದರಸನು (ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ) ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಮನೋಲ್ಲಾಸವು ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು, ಬಾಲಕನ ಮಹತ್ತಿಗೆ ತಲೆದೂಗಿದವನಾಗಿ, ನಂದೀಶ್ವರನಿಗೆ ಬಾಗಿನವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಶಿವಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಮೆರೆದವನಾದನು. ಬಸವನ ನೋಂಪಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹಬಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನಾದುದರಿಂದ 'ಬಸವ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣವನ್ನು

1 ಬೆ(ಅ) 2 ಶಿಶುವಂ ನೋಡಿ ಮಿಗೆ(ಜ)

ಶಿವಧರ್ಮಂ ಶಿಶುರೂಪನಾಳ್ದುದೊ ಶಿವಾಚಾರಂ ಧರಾಭಾಗದೊಳ್
ಕುವರಂ ತಾನೆನಿಸಿತ್ತೊ ಸಾರ ಶಿವತೇಜಂ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರ್ದುದೋ
ಶಿವನಾನಂದದಲಂಪು ತಾನೆ ಬಲಿದೊಪ್ಪಂಬೆತ್ತುದೋ ಪೇಳಿಮೆಂ
ಬ ವಿಚಾರಕ್ಕೆಡೆಯಾಗೆ ರಂಜಿಸಿದನಾ ನಂದೀಶನಾ ಬಾಲ್ಯದೊಳ್ ೨೨

ಜಗದೊಳಗಣ ಶಿಶುಗಳ ಬಗೆ
ಪೊಗದ ಮಹಾಮಹಿಮ ಶಿಶುವಿದೆಂದಳ್ಕರಿನೊಳಾ
ಮೃಗನಯನೆ ನೋಡಿ ಸಂತಸ
ಮೊಗೆತರೆ ಪೊಗಳ್ದಪ್ಪುತ್ತೆಯ್ದೆ ಮುದ್ದಿಸುತಿರ್ದಳ್ ೨೩

ವ॥ ಅಂತು ಮುದ್ದಿಸಿ ಮುಂಡಾಡಿ ಪನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನದೊಳ್ ಸನ್ನುತೋತ್ಸವಂ ಮಿಗೆ ರನ್ನದೊಟ್ಟಿಲನಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳ್ಕರಿಂ ನಲಿದು—

ಸುಲಲಿತರೂಪ ಜೋ ಸುಗುಣಮಂದಿರ ಜೋ ಸುಕೃತಾತ್ಮ ಜೋ ಸಮು
ಜ್ವಲ ಶಿವಧರ್ಮ ಜೋ ಸರಸವಾಙ್ಮಯ ಜೋ ಸಕಳೇಶ ಜೋ ನಿರಾ

ಮಾಡಿ, ಹುಟ್ಟುಗುರುಡನು ಕಣ್ಣನ್ನು ಪಡೆದಹಾಗೆ, ದರಿದ್ರನು ಚಿಂತಾರತ್ನವನ್ನು ಕಂಡಹಾಗೆ, ರೋಗಿಯು ಸಂಜೀವನವೆಂಬ ಗಿಡಮೂಲಿಕೆಯನ್ನು ತಿಂದಹಾಗೆ ಪರಮಾನಂದ ರಸದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಇದ್ದನು. ೨೨. ಶಿವಧರ್ಮವೇ ಈ (ಬಸವನೆಂಬ) ಮಗುವಿನ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೋ, ಶಿವಾಚಾರವೇ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕುವರನೆನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೋ, ಶ್ರೇಷ್ಠತರವಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ತೇಜಸ್ಸು ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರುವುದೋ, ಶಿವನ ಆನಂದದ ಆಧಿಕ್ಯವೇ ತಾನು ಬಲಿತು ಮನೋಹರಾಕಾರ ಪಡೆಯಿತೋ ಹೇಳಿರಿ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಿ ಆ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು (ತನ್ನ) ಆ ಶೈಶವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ೨೩. ಚಂಚಲನೇತ್ರೆಯಾದ ಆ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯು ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿರುವ (ಇನ್ನಿತರ) ಮಕ್ಕಳುಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ಶಿಶುವು! ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಹೊಗಳಿ, ಆಲಿಂಗಿಸುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುದ್ದಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಳು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಿಸಿ, ಮುಂಡಾಡಿ, ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದ ವಿಶೇಷೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ರತ್ನಖಚಿತ ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿಹಾಕಿ ಅತಿಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಲಿದಾಡಿ—೨೪. ಮನೋಹರಾಕಾರನೇ ಜೋ, ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗಾಶ್ರಯನೇ ಜೋ, ಪುಣ್ಯಸ್ವರೂಪನೇ ಜೋ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಶಿವಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೇ ಜೋ, ಮನೋಹರವಾಕ್ಸ್ವರೂಪನೇ ಜೋ, ಸಮಸ್ತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ

ಕುಲಮತಿಯುಕ್ತ ಜೋ ನಿಗಮಸನ್ನುತ ಜೋ ನಿರವದ್ಯಮೂರ್ತಿ ಜೋ
ಬಲರಿಪುವಂದ್ಯ ಜೋ ಬಸವ ಜೋ ವಿಭು ಜೋಯೆನುತೊರ್ಪಿ ತೂಗಿದಳ್ ೨೪

ಮಂಗಳಾನ್ವಿತ ಜೋ ಮಹೀನುತ ಜೋ ಮಹಾವ್ರತಜೋ ಸುರೋ
ತ್ತುಂಗ ಸೇವಿತ ಜೋ ಶುಚಿಸ್ಮಿತ ಜೋ ಸುಖಾಶ್ರಿತ ಜೋ ಸದಾ
ಜಂಗಮಪ್ರಿಯ ಜೋ ಜಗನ್ಮಯ ಜೋ ಜಿತಸ್ಮರ ಜೋಯೆನು
ತ್ತಂಗನಾಮಣಿ ಜೋಗುಳಂ ನಲವಾಡಿ ತೂಗಿದಳಕ್ಕರಿಂ ೨೫

ಶಿವನಂ ಧ್ಯಾನಿಸುವಂತೆ ಕಣ್ಮುಗಿವನಂದೋರೊರ್ಮೆ ಮಾಯಾ ಪ್ರಪಂ
ಚವಿದೆಲ್ಲಂ ಜಡನೆಂದು ನೋಡಿ ನಗುವಂತೋರೊರ್ಮೆ ಮಂದಸ್ಮಿತೋ
ತ್ಸವಮಂ ಬೀರುವನೊತ್ತಿ ಬಿಲ್ವಿಡಿವವೋಲ್ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಂ ಮುಟ್ಟಿ ಮಾ
ಡುವನೋರೊರ್ಮೆ ಕರಂಗಳಂ ತಳೆಯೆ ತನ್ಮಾದಾಂಬೆಯಾನಂದಮಂ ೨೬

ಮುನಿಜನಮಾನಸಾಬ್ಜದೊಳೆ ತಾನೆಸೆವಂದಮನಿಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪನೆಂ
ದೆನಿಸುತೆ ಕುಳ್ಳಿರುತ್ತೆಸೆವನುರ್ವಿಗೆ ರಾಗಮನಿತ್ತು ಮೆಲ್ಲಮೆ

ಯಾದವನೇ ಜೋ, ಚಂಚಲರಹಿತ ಮತಿಯುಳ್ಳವನೇ ಜೋ, ವೇದಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಲ್ಪಡುವವನೇ ಜೋ, ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಶರೀರನೋ ಜೋ, ದೇವೇಂದ್ರನಿಂದ ವಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವನೇ ಜೋ, ಬಸವಣ್ಣನೇ ಜೋ, ಪ್ರಭುವೇ ಜೋ, ಎನ್ನುತ್ತ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗುವ ಹಾಗೆ ತೂಗಿದಳು. ೨೫. (ಪುನಃ) ಆ ಸ್ತ್ರೀ ಶ್ರೇಷ್ಠಳಾದ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಂಗಳದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೇ ಜೋ, ಭೂಲೋಕದ ಜನದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುವವನೇ ಜೋ, ಅಧಿಕವಾದ ನಿಯಮಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೇ ಜೋ, ದೇವತಾಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವನೇ ಜೋ, ಶುಭ್ರವಾದ ಮುಗುಳುನಗೆಯುಳ್ಳವನೇ ಜೋ, ಸುಖಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನಾದವನೇ ಜೋ. ಸತತವೂ ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೇ ಜೋ, ಜಗತ್ಸ್ವರೂಪನಾದವನೇ ಜೋ; ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೇ ಜೋ, ಎನ್ನುತ್ತ ಜೋಗುಳಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಡಿ ತೂಗಿದಳು. ೨೬. (ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) ಆ ಮಾದಾಂಬೆ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆಯೇ (ಆ ಬಸವನೂ ಕೂಡ) ಶಿವನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವನಂತೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವನು. ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಜಡತ್ವರೂಪವದ್ದೆಂದು ನೋಡಿನಗುವಂತೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮುಗುಳುನಗೆಯನ್ನು ಬೀರುವನು. ಸದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುವನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಹಿಡಿದಿರುವನು. ೨೭. ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮುನಿಜನರುಗಳ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಶೋಭಿಸ

ಲ್ಲನೆ ನಡೆವಂತೆ ದಟ್ಟಡಿಯುನೊಲ್ದಿಡುವಂ ಶಿವತಂತ್ರ[1]ವಾಕ್ಯವೊಂ
ದೆ ನಿಜವುದಲ್ಲದೆಲ್ಲ ತೊದಳೆಂಬವೊಲುಣ್ಮೆ ತೊದಳ್ವಿನೋದಿಪಂ ೨೭

ಉಮ್ಮಳಿಪುದುಃ ಪೊಡೆಮುಗುಳ್ವುದು
ಕೆಮ್ಮುವುದಳ್ವುದು ಜಿನುಂಗುವುದು ಸುಯ್ವುದು ಜಾ
ಡ್ಯಂ ಮೊಳೆವುದೆಂಬ ಬಗೆಗಳ್
ಸುಮ್ಮನಿಸವು[2] ಬಸವನಲ್ಲಿ ಶೈಶವದೆಸೆಯೊಳ್ ೨೮

ಎನ್ನಯ ತಂದೆ ಬಾರ ಮಿಸುಪೆನ್ನ ಸುಧಾನಿಧಿ ಮುದ್ದನೀವುದೆಂ
ದೆನ್ನರಸಂಚೆ ನೀಂ ನಡೆವುದೆನ್ನಯ ಕಣ್ಮಲರಚ್ಚಸೈಪೆ ನೋ
ಡೆನ್ನಯ ರಾಜಕೀರ ನುಡಿಯೆನ್ನ ಸುರತ್ನಮೆ ಕುಳ್ಳಿರೆಂದು ಚಿ
ತ್ತಂ ನಲವೇಱೆ[3] ಮಾತೆ ಬಿಗಿಯಪ್ಪುತೆ ಮುದ್ದಿಪಳಾ ಕುಮಾರನಂ ೨೯

ಅರಳೆಲೆ ಭಾಳದೊಳ್ಕುಣಿಯೆ ಕರ್ಣದೊಳಾಡೆ ಸುವರ್ಣಕುಂಡಲಂ
ಚರಣದ ಗುಜ್ಜುಗೆಜ್ಜೆ ಝುಣಝೇದೆನೆ [3]ನೇವುರ[3]ದಿಂಚರಂ ಪಳಂ

ತ್ತಿದ್ದನು. ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆಯುವಹಾಗೆ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ತಪ್ಪುಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿವನಾಮುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಕ್ಯವೊಂದೇ ಸತ್ಯ ; ಅದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲವೂ ತೊದಳು ಎಂದರೆ ಸುಳ್ಳು ಎಂಬ ಹಾಗೆ ತೊದಲುತೊದಲಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ ವಿನೋದಗೊಳಿಸುವನು. ೨೮. ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಆ ಶೈಶವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯುಬ್ಬುವಿಕೆ, ಇಳಿಯುವಿಕೆ (ಮತ್ತು) ಕೆಮ್ಮುವುದು, ಅಳುವುದು, ಜೀಗುಟ್ಟುವುದು, ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುವುದು, ರೋಗ ಮೊಳೆದೋರುವುದು ಎಂಬ ರೀತಿಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ೨೯. ತಾಯಿಯಾದ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯು ಆ ಸುಕುಮಾರನಾದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಎನ್ನ ತಂದೆಯೇ ಬಾರ. ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಎನ್ನ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರವೇ ಬಾರ(ನನಗೆ)ಮುದ್ದನ್ನು ಕೊಡುಬಾರ (ಎನ್ನುವಳು). ನನ್ನ ರಾಜ ಹಂಸವೇ, ನೀನು ನಡೆದಾಡುವುದು ನನ್ನ ಪುಷ್ಪ ಸದೃಶ ಕಣ್ಣುಗಳ ನಿರ್ಮಲ ಪುಣ್ಯವೇ, ಎನ್ನ ರಾಜಹಂಸವೇ ನೋಡು, ಎನ್ನ ಅರಗಿಣಿಯೇ ಮಾತನಾಡು, ನನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠರತ್ನವೇ ಕುಳಿತುಕೋ–ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಮನಸ್ಸು ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವಹಾಗೆ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸುತ್ತ ಮುದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ೩೦. ಅರಳೆಲೆಯ ಆಭರಣ ವಿಶೇಷವು ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಚಿನ್ನದ ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಅಂದುಗೆಗಳು ಝುಣಝ್ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

1 ಮಂತ್ರ(ದ) 2 ವೆ(ದ, ಗ, ಚ, ಮ) 3 ನೂಪುರ (ಅ)

ಚಿರೆ ಮೊಳೆವಲ್ಕರಂ ಮಿಸುಗೆ ಚೆಲ್ವ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ಮುದ್ದುಮೀಱೆ ಕ
ಣ್ಬುರಿಗೆಡೆಯಾಗಿ ಮಾತೆಯ ಕರಾಂಬುಜತಾಳಕೆ ನರ್ತಿಪಂ ಸುತಂ ೩೦

ಮಳಯೋರ್ವೀಭೃತ್ಪಟೀರಪ್ರಬಳವನದೊಳುದ್ಯದ್ದ್ವಿಪೇಂದ್ರಾರ್ಭಕಂ ಪ್ರೋ
ಜ್ವಳ ಪೂರ್ವಾದ್ರೀಂದ್ರದೊಳ್ಭಾಸುರ ತರುಣದಿನಾಧೀಶಬಿಂಬಂ ಸುಧಾಬ್ಧಿ
ಸ್ಥಳದೊಳ್ಬಾಲಂ ಮರಾಳಂ ಬಳೆವವೊಲವನೀನಿರ್ಜರಾಗಾರದೊಳ್ಮಾಂ
ಬಳೆದಂ ಭದ್ರಂ ಪ್ರಕಾಶಂ ಶುಚಿತೆ ಬಳೆವಿನಂ ಕೂಡೆ ನಂದೀಶದೇವಂ ೩೧

ವ॥ ಅಂತು ಬಳೆವ ಬಸವರಸಂಗೆ ಗರ್ಭಾಷ್ಟಮಾಬ್ದಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮಾಗೆ ಮಾದಿರಾಜಂ ಮೌಹೂರ್ತಿಕರಂ ಬರಿಸಿ ತರುಣಂಗುಪನಯನೋಚಿತವಾಸರಮಂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಮಿರ್ಪಾಗಳದನಱಿದವನ ಬೆಳ್ಪನಕ್ಕೆ ಬೆಕ್ಕಸಂಬಟ್ಟು—

ಘನಸಂಭ್ರಮಮೇನಿದು ಪೇ
ಳ್ಜನಕ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನೆಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ ಬಸವಂ

ಕಾಲುಕಡಗಗಳ ಮಧುರಸ್ವರವೂ ಇದರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಮೊಳೆದೋರಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಹಲ್ಲುಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಮನೋಹರವಾದ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ (ನೋಡುವವರೆಲ್ಲರಿಗೂ) ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಣ್ಸನ್ನೆ (ಕಣ್ಬುರಿ ?)ಗೆ ಇಂಬಾಗಿ ತಾಯಿ ಹಾಕತಕ್ಕ ಕಮಲಸದೃಶವಾದ ಕೈಗಳ ತಾಳಕ್ಕೆ (ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿ) ಆ ಮಗನು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೧. ಮಲಯ ಪರ್ವತದ ಶ್ರೀಗಂಧದ ದೊಡ್ಡ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನೆಯ ಮರಿಯು ಬೆಳೆಯುವ ಹಾಗೂ, ಅತ್ಯಂತ ಉಜ್ವಲವಾದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಮಂಡಲವು ಬೆಳೆಯುವ ಹಾಗೂ, ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯ ಮರಿಯು ಬೆಳೆಯುವ ಹಾಗೂ, (ಆ) ಭೂಸುರೋತ್ತಮನಾದ ಮಾದರಸನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನು (ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ) ಮಂಗಳವೂ, ತೇಜಸ್ಸೂ, ಪಾರಿಶುದ್ಧ್ಯವೂ, ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. [ಮಲಯ + ಉರ್ವೀಭೃತ್ + ಪಟೀರ + ಪ್ರಬಳ + ವನ–ಮಲಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀಗಂಧದ ದೊಡ್ಡವನ. ಉದ್ಯತ್ + ದ್ವಿಪೇಂದ್ರ + ಅರ್ಭಕ–ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನೆಯ ಮರಿ]. ವ॥ ಹೀಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಸವರಾಜನಿಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳ ವಯಸ್ಸು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಾಗಿ, ಮಾದಿರಾಜನು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮಗನಿಗೆ ಉಪನಯನದ ಊರ್ಜಿತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಲು ಉತ್ತಮ ಮುಹೂರ್ತದ ದಿನವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ (ತಂದೆಯ ಈ ಕಾರ್ಯಾರಂಭವನ್ನು) ಬಸವಣ್ಣನು ತಿಳಿದು ತಂದೆಯಾದ ಮಾದರಸನ ಮರುಳುತನಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟವನಾಗಿ— ೩೨. 'ತಂದೆಯೇ, ಈ ಸಂಭ್ರಮವೇನು ? ನಿಜ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳು' ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನು ಕೇಳಲಾಗಿ, ಮಾದರಸನು ಮಗನೇ, ನಿನಗೆ ಉಪನಯನವನ್ನು

ತನುಭವ ನಿನಗುಪನಯನದ
ದಿನವಾದುದು ಮಾಳ್ಪೆನೆಂದನಾ ಮಾದರಸಂ ೩೨

ವ॥ ಎನೆ ಬಸವರಾಜಂ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು—

ಒಡಲುಪವಾಸದ ಪೆರ್ಚಿಂ
ದಡರ್ದುದೊ ಘನ ಪೈತ್ಯಮಕಟ ನಿನ್ನಯ ಶಿರಮಂ
ಮೃಡನೆನಗೆಸಗಿದ ದೀಕ್ಷೆಯ
ನೆಡೆಯೊಳ್ಮಱೆದೀಗಳೇನನಾಳೋಚಿಸಿದೈ ೩೩

ಹರದೀಕ್ಷೆಯಾಂತ ಮಹಿಮಂ
ಪರದೀಕ್ಷೆಯನಾಶೆಗೈವನೇ ಬಿಡು ಧರಣೀ
ಶ್ವರ ಪಟ್ಟಂಬಡೆದೊಪ್ಪುವ
ನರಪತಿಯಾ ಮಿಕ್ಕ ಪದಕೆ ಬಗೆದಂದಪನೇ ೩೪

ವಿಮಳ ಶಿವಭಕ್ತಿವಡೆದು
ತ್ತಮನಿಡುವನೆ ಮನಮನನ್ಯಭಕ್ತಿಗೆ ಸುಮನೋ
ದ್ರುಮದ ನೆಳಲೊಂದಿದವನ
ಲ್ಪಮಹೀಜದ ಬಳಿಯ ನೆಳಲನೇಂ ಸಾರ್ದಪನೇ ೩೫

ಶಿವಮತಮನೊಲ್ದು ಸೇವಿಪ
ಶಿವಭಕ್ತಂ ಭವಿಮತಕ್ಕೆ ಬಗೆದಾರಂ ಕೇ
ಳ್ದ್ರವಿಮಳ ಸಂಜೀವನಮಂ
ಸವಿದಾತಂ ಕ್ಷುದ್ರರಸಮನೇನೊಲ್ದಪನೇ ೩೬

ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯದಿನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. (ಅದ್ದರಿಂದ) ಅದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದನು. ವ॥ ಹೀಗೆನ್ನಲು ಬಸವಣ್ಣನು ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು—೩೩. ''ಹೊಟ್ಟೆಯ ಉಪವಾಸದ ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪಿತ್ತವೇನಾದರೂ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಅಡರಿದೆಯೋ ! ಅಯ್ಯೋ !! ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಾಡಿದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಇದೇನನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಪ್ಪಾ ! ೩೪. ಶಿವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹಿಮನು ಅನ್ಯದೀಕ್ಷೆಗೆ ಆಶಿಸುತ್ತಾನೆಯೇ ? (ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಾರಂಭವನ್ನು) ಬಿಡು. ರಾಜ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶೋಭಿಸುವ ರಾಜನು ಇನ್ನಿತರ ಪದವಿಗಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುವನೇ ? ೩೫. ನಿರ್ಮಲ ಶಿವ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಉತ್ತಮ (ಭಕ್ತ)ನು ಇತರ ದೇವತಾ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ? ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವನು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಇನ್ನಿತರ ಮರದ ಸಮೀಪದ ನೆಳಲನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವನೇ ? ೩೬. ಶಿವಸಂಬಂಧವಾದ (ವೀರಶೈವ) ಮತವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಸೇವಿಸುವ ಶಿವಭಕ್ತನಾದವನು ಭವಿಮತಕ್ಕೆ (ಅಲಿಂಗಿ ಮತಕ್ಕೆ) ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕೇಳು: ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸಂಜೀವನವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದವನು

ಹರಸೇವೆಗೈವ ಸುಕೃತಿಗೆ
ಸುರಸೇವೆಯನೊಲ್ದು ಮಾಳ್ಪವಂ ಸಮನೆ ಮಹಾ
ಗಿರಿಯಂ ಸೇವಿಪ ಸಿಂಹಕೆ
ಮೊರಡಿಯು ಸೇವಿಪ ಮೊಲಂ ಎಲಂ ಪಾಸಟಿಯೇ ೩೭

ರುದ್ರಮುದ್ರೆವಡೆದಾತನಂಗದೊಳ್
ಕ್ಷುದ್ರಮುದ್ರೆಗೆಳಸಂ ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್
ಭದ್ರಮಾದ ನೃಪಚಿಹ್ನಮಾಂತವಂ
ಶೂದ್ರಚಿಹ್ನಧರನಾಗಲೊಲ್ವನೇ ೩೮

ವ॥ ಎಂದು ನುಡಿದ ಬಸವರಾಜನ ಭಕ್ತಿರಸವಿಸರವಿಲುಳಿತಾಲಾಪಮಂ ಕೇಳ್ದು ತದಾಶಯಮನನುಸರಿಸುತಾದರಂ ಮಿಗೆ ಮಾದರಸನಿಂತೆಂದಂ—

ದ್ವಿಜಮುದ್ರೆಯೆಂಬುದಭವನ
ನಿಜಮುದ್ರೆ ದಲನ್ಯಮುದ್ರೆಯಲ್ತಿದಜಿರಮಂ
ಸುಜನಜನವನಧಿರಾಕಾ
ತ್ರಿಜ ಪೇಳ್ವೆಂ ಕೇಳ್ವುದಾಗ್ರಹಮನುಳಿದೀಗಳ್ ೩೯

ಮುರಭಿತ್ಕೇಶಂಗಳಿಂ ಮಾಡಿದ ಪುರಿಯುಪವೀತಂ ತದಂಗಾಸ್ಥಿದಂಡಂ
ಕರದಾಪಾಡಂ ನೃಸಿಂಹ್ವಾಜಿನಮದು ಪದಪಿಂ ತಾಳ್ದ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಂ ಭಾ

ಕ್ಷುದ್ರ ಮೂಲಿಕೆಯ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿಯುವನೇ ? ೩೭. ಶಿವನ ಸೇವೆಯನ್ನಾಚರಿಸುವ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗೆ ಇತರ ದೇವತೆಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಆಚರಿಸುವವನು ಸಮಾನವಾದಾನೆಯೆ ? ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಮೊರಡಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೊಲವು ಸಮಾನವಾದೀತೇ ? ೩೮. ಶಿವ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವವನು (ಇತರ) ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಮುದ್ರೆಗಳಿಗೆ ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಕರಗಳಾದ ರಾಜಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು ಶೂದ್ರ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಲು ಒಪ್ಪುವನೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಮಾತನಾಡತಕ್ಕ ಬಸವಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿ ರಸ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಗೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವ ಮಾತನ್ನು ತಂದೆಯಾದ ಮಾದರಸನು ಕೇಳಿ, ಅವನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ವಿಶೇಷಾದರದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೩೯. ಸತ್ಪುರುಷರೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಪೌರ್ಣಿಮಿಯ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ, ದ್ವಿಜ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿಹ್ನೆಯೆಂಬುದು ಪರಮೇಶ್ವರನ ನಿಜವಾದ ಮುದ್ರೆಯೇ ಅಲ್ಲವೇ ! ಅದು ಇತರ ದೇವತಾ ಚಿಹ್ನೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗೂ ಅಲ್ಲ. ಇದರ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೇಳು : ೪೦. ಎಲೈ ಮಗನೇ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೂದಲುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹುರಿಯೇ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ; ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ

ಸುರ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆ ಪದ್ಮೋದ್ಭವನ ಪೃಥುಕಪಾಲಂ ವಲಂ ತಾನಿದಾ ಶಾಂ
ಕರ ಚಿಹ್ನಂ ಪುತ್ರ ಗಾಯತ್ರಿಗೆ ಹರನಧಿದೈವಂ ದ್ವಿಜಂ ಭರ್ಗನಂಶಂ ೪೦

ಪವನಸಖಂ ರುದ್ರಾಂಗಂ
ಕುವರ ಮಖಾನಲಸಮರ್ಚನೀಶನಿದೆಲ್ಲಂ
ಪ್ರವಿದಿತಮಾಮ್ನಾಯದೊಳಿದ
ನವಧರಿಸಿ ಕುಮಾರ ಮಾಳ್ಪುದೆನ್ನಭಿಮತಮಂ ೪೧

ಇದನಱಿದೊಡೆ ಪಳಿಯದಿರ
ರ್ಸದಮಳಗುಣವಿಪ್ರರದಱಿನೆನ್ನಯ ನುಡಿಯಂ
ಪದೆದಪ್ಪುಕೈವುದೆಂದೆನೆ
ಮೃದುಹಸನಂ ಮಿಸುಗೆ ಬಸವರಾಜಂ ನುಡಿದಂ ೪೨

ಎಲೆ ತಾತ ಮೂಢಜನದೊಡ
ನಲಸದೆ ನೀನಾಡಿ ಮೂಢತೆಗೆ ಪಕ್ಕಾದೈ
ನೆಲೆಯಱಿಯದ ನಿನ್ನ ಮನೋ
ಮಲಿನಂ ಪರಿವಂತಿರೊರೆವೆನಾಲಿಸು ನಿಜಮಂ ೪೩

ಶರೀರದಲ್ಲಿನ ದಂಡದಂತಿರುವ ಮೂಳೆಯೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಮುತ್ತುಗದ ದಂಡ; ಆ ನರಸಿಂಹನ ಚರ್ಮವೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಧರಿಸಿದ ಮೃಗಾಜಿನ; ಬ್ರಹ್ಮನ ವಿಶಾಲವಾದ ತಲೆಯ ಬುರುಡೆಯೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಿಕ್ಷಾ ಪಾತ್ರೆ; ಇದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಶಂಕರನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಚಿಹ್ನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. 'ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣಿಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ಧಿಯೋಯೋನಃ. ಪ್ರಚೋದಯಾತ್' ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕಕ್ಷರಗಳ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ಅಧಿದೇವತೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಪರಶಿವನ ಅದಿಶೋದ್ಭವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ೪೧. ಕುಮಾರನೇ, ಅಗ್ನಿಯು ರುದ್ರನ (ಅಷ್ಟ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿ) ಒಂದು ಶರೀರ. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಯಜ್ಞಾಗ್ನಿ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವೂ ವೇದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಅಂಶ. ಇದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದು ಕೊಂಡು ನನ್ನ ಮನೋಬಯಕೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸು. ೪೨. ಈ ರೀತಿಯ ನಿನ್ನ (ದ್ವಿಜಕರ್ಮ ತಿರಸ್ಕಾರದ) ವಿಷಯವನ್ನು ಸದ್ಗುಣ ಭರಿತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರುಗಳು ತಿಳಿದರೆ ದೂಷಿಸದಿರುವರೇ ? ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಂಗೀಕರಿಸು'' ಎಂದು ಆ ಮಾದರಸನು ಹೇಳಲು ಬಸವರಾಜನು ಮುಗುಳುನಗೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೪೩. ``ಎಲೈ ತಂದೆಯೇ, ನೀನು ಮೂಢಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಆಲಸ್ಯ ಪಡದೆ ಮಾತನಾಡಿ ಮೌಢ್ಯತೆಗೆ ಗುರಿಯಾದೆ. ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಲಿನತೆಯು ನಾಶವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳು

ಶ್ರೀ ಲೀಲಾಕರಕೃಷ್ಟಕೇಶವಲಸತ್ಕೇಶಕ್ಕೆ ರಂಡಾಂಗನಾ
ವ್ಯಾಲೋಲತ್ಕರಕೃಷ್ಟತಂತು ಹರನಿರ್ಭಗ್ನತ್ರಿಪದ್ವಿಷ್ಣುಕಂ
ಕಾಲಕ್ಕಲ್ಪನೃಭಗ್ನಮನ್ಯತರುಕಾಷ್ಠಂ ವೀರ ವಿಧ್ವಸ್ತಗ
ರ್ವಾಲಂಕಾರನೃಸಿಂಹಚರ್ಮಕೆ ಪುಳಿಂದಧ್ವಸ್ತಕೃಷ್ಣಾಜಿನಂ ೪೪

ವಿತತಾಮ್ನಾಯ ಸರೋಜಸಂಭವ ಶಿರಃಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಾರ್ಣಪ್ರಕ
ಲ್ಪಿತ ಪರ್ಣಸ್ಫುಟಿಕಾಖ್ಯ ಪಾತ್ರೆ ಸಮಮೆಂಬೈ ತಾತ ನಿನ್ನಜ್ಞತಾ
ಸ್ಥಿತಿಗಾಂ ವಿಸ್ಮಿತನಾದಪೆಂ ಮಗುಳೆ ತದ್ಗಾಯತ್ರಿಗಂಗಾಧಿದೇ
ವತೆಗಳ್ ಬೇಱಿನೆ ಪಂಚವರ್ಣಶಿವಸನ್ಮಂತ್ರಕ್ಕದೇಂ ಸಾಟಿಯೋ ೪೫

ಶಿವನಾತ್ಮಪ್ರಭುವಾಗೆ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಕಂಜಾಕ್ಷಾಜಶಕ್ರಾದ್ಯರಂ
ತವೆ ಬಾಳ್ವಂ ದ್ವಿಜನೀಶನಂಶಮುಳಿದಾತು ಪ್ರಾಕೃತು ಪಾವಕಂ

ತ್ತೇನೆ. ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಕೇಳು'' (ಎಂದನು). ೪೪. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೈಯಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕೇಶಕ್ಕೆ ವಿಧವಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಚಂಚಲವಾದ ಹಸ್ತದಿಂದ ಹೊಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ದಾರವು ಸದೃಶವೇ ? ಪರಶಿವನಿಂದ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ತ್ರಿಪಾದವುಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಂಕಾಳವೆಂಬ ಮೂಳೆಗೆ ಅಲ್ಪನಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ಮುರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಡು ಮರವಾದ ಮುತ್ತುಗದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ಸಮಾನವೇ ? ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರನಿಂದ ನಾಶಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗರ್ವವನ್ನೇ ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಾರಸಿಂಹನ ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇಡರಿಂದ ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಿಂಕೆಯ ಚರ್ಮವು ಸದೃಶವೇ ? ೪೫. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವೇದಗಳನ್ನುಸುರಿದ ವೇದಪುರುಷನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಪಾಲಕ್ಕೆ ತೃಣ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎಲೆಯ ದೊನ್ನೆ ಸಮಾನವೆನ್ನುವೆಯಾ ? ಅಪ್ಪಾ, ಈ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಞಾನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನಾನು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತು ನೀನು ಹೇಳಿದ ಆ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅವಯವವಾದ ಬೇರೆ ದೇವತೆಗಳು ಇರುವಾಗ ಪಂಚವರ್ಣದ 'ನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವು ಹೇಗೆ ಸಮನಾದೀತು ? [ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವು ಶಿವಾಂಶವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ. ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವು ಶಕ್ತ್ಯಂಶವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿಯೂ ಇರುವುದೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಗಾಯತ್ರಿಯು ಶಿವನ ಅಂಗವಲ್ಲವೆಂದು ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾನೆ] ೪೬. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿರುವಾಗ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬದುಕುವವನು ಈಶ್ವರಾಂಶದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದ್ವಿಜನೆನಿಸುವನು. ಉಳಿದವನು ಪ್ರಾಕೃತ ದ್ವಿಜನೆನಿಸುವನು, ಬೆಂಕಿಯೂ ಕೂಡ ಶಿವನ ಒಂದು ಅಂಗವೇ ಅಹುದು ! (ಅವನು) ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರನಿಂದ ಸಂಹಾರಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಲಿಗೆಯುಳ್ಳವನು

ಶಿವನಂಗಂ ಗಡ ವೀರಭದ್ರಕೃತಜಿಹ್ವಂ ಪೇಳದೆಂತಾದನ
ಜ್ಞವಿಮೋಹಾಸ್ಪದನಾದ ನಿನ್ನ ನುಡಿಗೊಲ್ದಾನೆಂತು ಮುಯ್ಯಾಂತಪೆಂ ೪೬

ಪರಮ ಶಿವತತ್ತ್ವಚಿದ್ರಸ
ಭರಿತನನೇಗೆಯ್ವುದಜ್ಞಜನದುರ್ವಚನಂ
ಸುರುಚಿರರುಚಿಭಾಸುರಭಾ
ಸ್ಕರನಂ ಕೌಶಿಕವಿರಾವಮೇಗೈದಪುದೋ ೪೭

ತಾಪಸ ದಧೀಚಿ ಗೌತಮ
ಶಾಪಾನಲದಗ್ಧರೊಗೆದು ಕಲಿಯುಗದೊಳಸ
ದ್ವ್ಯಾಪಾರರತರ್ನಿಂದಿಪ
ರೇಪೊಳ್ತುಂ ಗಿರಿಶಭಕ್ತರಂ ಭೂತಳದೊಳ್ ೪೮

ಮುನಿಪ ದಧೀಚಿ ಗೌತಮಮುಖರ್ಶಿವಭಕ್ತರಜಸ್ರಮೀ ದ್ವಿಜಾಂ
ಕನಮನವಜ್ಞೆಗೈಯದೊಡಲೊಳ್ತಳೆದಿರ್ದಪರೆಂಬೆಯಪ್ಪೊಡಂ
ವಿನಿಯುತಮಾದುದಾದಿಯೊಳೆ ಕೇಳವರ್ಗಾ ದ್ವಿಜಮುದ್ರೆ ಮತ್ತೆ ಪಾ
ವನ ಶಿವಮುದ್ರೆ ಯುಕ್ತಮದು ಮುನ್ನಭವಾಂಕಮನೊಲ್ದು ತಾಳ್ದಮಂ ೪೯

ಹೇಗಾದನು ಹೇಳು ? ಮೂಢ ಜನರ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾಗಿರುವ ನಿನ್ನ ನುಡಿಗೆ ಒಲಿದು ನಾನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ಕೊಡಲಿ. [ವೀರಭದ್ರನು ದಕ್ಷಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನೆಂಬ ಕಥೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಥೆ] ೪೭. 'ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿವತತ್ತ್ವವೆಂಬ ಜ್ಞಾನರಸದಿಂದ ತುಂಬಿರುವಂಥವನನ್ನು ಮೂಢ ಜನರ ದುರ್ವಚನಗಳು ಏನು ಮಾಡುತ್ತವೆ ? ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಗೂಬೆಯು ಕೆಟ್ಟ ಕೂಗು ಏನು ಮಾಡುವುದು. [ಗೂಬೆಯು ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಕಾಣದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಖರಕಿರಣಗಳೇ ಕಾರಣವಾದ್ದರಿಂದ ಅದು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತದೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯುಂಟು.] ೪೮. ತಾಪಸರಾದ ದಧೀಚಿ, ಗೌತಮರುಗಳ ಶಾಪಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟವರು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಭೂತಳದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವನ ಭಕ್ತರನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ೪೯. ನಿರಂತರವೂ ಶಿವಭಕ್ತರಾದ ದಧೀಚಿಗೌತಮ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸದೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಇದ್ದರು. ಹೀಗೆನ್ನುವುದಾದರೂ (ತಂದೆಯೇ)ಕೇಳು: ಆ ಗೌತಮಾದಿ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಆ ಪ್ರಾಕೃತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಚಿಹ್ನೆಯು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಪುನಃ ಶಿವ ಚಿಹ್ನೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಅದು ಉಚಿತವೇ ಆಗಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶೈವ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ

ತಳೆಯಲ್ಸಲ್ಲದು ವಿಪ್ರಮುದ್ರೆಯನದುಂ ಮೇಣ್ ರಾಜಚಿಹ್ನಾಂಕಿತಂ
ತಳೆಯಲ್ತಕ್ಕನೆ ಶೂದ್ರವೇಷಮನಣಂ ತಚ್ಛೂದ್ರಚಿಹ್ನಾಂಕಿತಂ
ತಳೆಯಲ್ತಕ್ಕನಿಳೇಶವೇಷದಿರವಂ ಕೇಳಂತೆ ತತ್ತಾಪಸರ್
ತಳೆದರ್ಶೈವಮನೀಶದೀಕ್ಷೆವಡೆದಾನೀ ಮೌಂಜಿಯಂ ತಾಳ್ವೆನೇ ೫೦

ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆನಿಸುವ
ಸುರಗಂಗೆಯನುಳಿದು ಭವದೆ ಬರ್ಪಿತರ ಸುರೋ
ತ್ಕರದ ಮತಭಕ್ತಿಯೆನಿಸುವ
ಮರೀಚಿಯಂ ಮಾಣದೀಂಟಲಾನೆಳಸುವೆನೇ ೫೧

ಘನ ರುದ್ರಾಕ್ಷೆಯನಾಂಪ ಕಂಠದೆ ಸಮೌಂಜೀತಂತುವಂ ಲಿಂಗ ಭ
ಕ್ತ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯುಪಯೋಗಫಾಲದೆ ಧ[1]ರಾಮರ್ತ್ಯಪ್ರಣಾಮಂಗಳಂ
ಮನುಕೋಟಿಪ್ರಭು ಪಂಚವರ್ಣಮನುಜಾಪ್ಯಂಗೈವ ಸದ್ವಾಣಿಯಿಂ
ದನಲಾಜಾಚ್ಯುತಮಂತ್ರಮಂ ತಳೆಯಲಾನಲ್ಮಾಡಲಾನಾರ್ಪೆನೇ ೫೨

ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು— [೫೦. ಪುನಃ ಆ ವಿಪ್ರಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದು. ಅರಸನ ಚಿಹ್ನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿಯಾದರೂ, ಶೂದ್ರನ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನೇನು ? ಆ ಶೂದ್ರ ಚಿಹ್ನಾಂಕಿತನಾದವನು ರಾಜನ ಅಲಂಕಾರ ರೀತಿಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗುವನು. ಅಂತೆಯೇ ಗೌತಮಾದಿ ಋಷಿಗಳು ಶೈವಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ನಾನು ಶಿವದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧನಾಗಿ (ಈಗ) ಮೌಂಜಿಯನ್ನು ತಾಳುವೆನೇ ? ಇಲ್ಲ. ೫೧. ನಾನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂದೆನಿಸುವ ದೇವಗಂಗಾ ನದಿಯ ಜಲವನ್ನುಳಿದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ದೇವತಾ ಸಮೂಹದ ಮತದ ಭಕ್ತಿಯೆಂದೆನಿಸುವ ಮರೀಚಿಕಾ (ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆ) ಜಲವನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ತಪ್ಪದೆ ಬಯಸುವವನೇ ? (ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವ) ೫೨. ನಾನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮೌಂಜಿಯದಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗುವೆನೆ ? ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಮರ್ತ್ಯಜನರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗುವೆನೆ ? ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭುವಾದ ಪಂಚವರ್ಣದ 'ನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವ ಸದ್ವಾಣಿಯಿಂದ ಅಗ್ನಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಅಚ್ಯುತಾದಿ ದೇವತಾ ವಿಷಯಕ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗುವೆನೇ ? ಇಲ್ಲ. [ನಮಸ್ಕೃತಿ + ಉಪಯೋಗ + ಫಾಲ–ನಮಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗ

---

1 ಪ(ದ, ಮು, ಜ, ಮ, ಗ, ಚ)

ವ॥ ಎಂದುಃಸಿರ್ದ ಬಸವರಾಜನಂ ಮಾದಿರಾಜಂ ನೋಡಿ ಮನಂ ನೊಂದು ಮಗನೇ, ಪಿರಿಯರೆಲ್ಲರ್ನಡೆದ ನಡೆವಳಿಯನೊಲ್ಲೆನೇಬುದು ಬಲ್ಲತನಮಲ್ತು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಕ್ರಮದಿನಿರ್ದು ವೈದಿಕ ಶೈವಭಕ್ತಿಯನೇಕಂಗೆಯ್ದಾಚರಿಸಿ ಶಿವಕೃಪೆಪಡೆಯಲಕ್ಕುಮಿದನವಜ್ಞೆಗೈಯದಂಗೀಕರಿಪುದೆನೆ ಕೇಳ್ದು ಬಸವರಾಜಂ ಪ್ರಹಸನಂ ಗೆಯ್ದು—

ನರೆಯುಂ ತೆರೆಯುಂ ತನುವೊಳ್
ಧರಿಯಿಸಿದ ಜಡರ್ಕಳೆಲ್ಲ ಪಿರಿಯರೆ ಪಿರಿಯರ್
ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠಾ
ಚರಣ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಶಿವಮತವ್ರತನಿರತರ್ ೫೩

ಶಿವಪಂಚವರ್ಣಮಿರೆ ಬೇ
ಱೆ ವರ್ಣಮೇಕೆಮಗೆ ಶಂಭುಪಾದಾಶ್ರಯಮೊಂ
ದವಿರತಮಿರೆ ಮೇಕ್ಕಾಶ್ರಮ
ನಿವಹಂ ತಾನೇಕೆ ಲಿಂಗಪೂಜಾಯಜ್ಞಂ ೫೪

ಸೊಗಯಿಸೆ ಮತ್ತೆ ಯಜ್ಞದೊಲವೇಕೆ ಪೊದಳ್ದಿರೆ ಲಿಂಗಸೂತ್ರಮು
ಜ್ಜುಗಿಸುವ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರದಿರವೇಕೆ ಮರಲ್ದಿರೆ ಭಸ್ಮಲೇಪಮ

ವಾಗುವ ಹಣೆ, ಅನಲ+ಅಜ+ಅಚ್ಯುತ–ಬೆಂಕಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು] ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದ ಬಸವರಾಜನನ್ನು ಮಾದಿರಾಜನು ನೋಡಿ ನೊಂದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ 'ಮಗನೇ ಹಿರಿಯರೆನಿಸಿದವರೆಲ್ಲರೂ ನಡೆದ ನಡೆವಳಿಕೆಯನ್ನು ಒಲ್ಲೆನೆನ್ನುವುದು ಬಲ್ಲವರ ನಡೆವಳಿಕೆಯಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಸಂನ್ಯಾಸಾದಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಕ್ರಮದಿಂದ ಇದ್ದು ವೈದಿಕ ಶೈವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಏಕೀಭವಿಸಿಕೊಂಡು ಆಚರಿಸಿ, ಶಿವನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗುವುದು. (ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು) ತಿರಸ್ಕಾರಮಾಡದೆ ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡು' ಎನ್ನಲು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಸವರಾಜನು ನಗುತ್ತ— ೫೩. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನರೆಕೂದಲನ್ನೂ, ಚರ್ಮದ ಸುಕ್ಕನ್ನೂ ಧರಿಸಿದ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವರೇನು ? ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಆಚರಿಸುವ ಈಶ್ವರಜ್ಞಾನ, ಶಿವಮತ, (ಮತ್ತು ತತ್ಸಂಬಂಧದ) ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರೇ ದೊಡ್ಡವರು. ೫೪. ನನಗೆ ಶಿವ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವಿರಲಾಗಿ ಬೇರೆ ಅಕ್ಷರಗಳೇಕೆ ? ಶಂಭುವಿನ ಚರಣಗಳೆಂಬ ಆಶ್ರಮವು ನಿರಂತರವೂ ಇರುವಾಗ ಇನ್ನುಳಿದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳು ಏಕೆ ? ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಯೆಂಬ ಯಜ್ಞವು— ೫೫. ಸೊಗಸಾಗಿ ಇರುವಾಗ ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಯಜ್ಞಗಳ ಪ್ರೀತಿ ಯಾವದರೂ ಏಕೆ ? ಶಿವಲಿಂಗವೆಂಬ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿರಲು ಉಜ್ಜುಗಿಸುವ (ಹೊಸದು ಮಾಡಿದ?) ಯಜ್ಞೋಪವೀತದ ಇರುವಿಕೆಯಾವರೂ ಏಕೆ ? ಭಸ್ಮಲೇಪನವು (ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೂ) ಏಶವವಾಗಿರಲು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವ ಹೊಳೆಯ

ಬ್ಧಿಗತ ನದೀಜಳಸ್ನಪನಮೇಕೆ ಜಟಾವಳಿ ಮಸ್ತಕಾಗ್ರದೊಳ್
ನೆಗಳ್ದಿರೆ ಬೇಱೆ ತಳ್ತ ಶಿಖೆಯೇಕೆ ವಿಮುಕ್ತಿಗಿವಲ್ತೆ ಕಾರಣಂ ೫೫

ಗುರುಮಾರ್ಗಸ್ಥಿತಿ ಬೇಱೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ವಿಧಾನಂ ಬೇಱೆ ನಿತ್ಯವ್ರತಾ
ಚರಣಂ ಬೇಱೆ ಕಳೇವರಾನುಗತಚಿಹ್ನಂ ಬೇಱೆ ಪೂಜಾಕ್ರಮ
ಸ್ಫುರಣಂ ಬೇಱೆ ನಿಜೇಷ್ಟಮಂತ್ರಜಪದೈವಂ ಬೇಱೆ ಕೇಳ್ವೀರಶೈ
ವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮತಂಗಳೊಳ್ ಬಳಿಕಿವರ್ಕೇಕತ್ವಮೆಂತಪ್ಪುದೋ ೫೬

ಬಹುದೈವ ಭಜನ ತತ್ಪರ
ಮಹೀಸುರಕ್ರಿಯೆ ಪಣ್ಯಾಂಗನಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಕೇ
ಳಹಿಕಂಕಣೈಕನಿಷ್ಠಾ
ವಹ ಶರಣಕ್ರಿಯೆಯೆ ಸಾಧ್ವಿಗೆಣೆಯೆನಿಸಿರ್ಕುಂ ೫೭

ಉಪನಯನಂಬಡೆದನೆ ಶುಕ
ನುಪಲಬ್ಧಹರಪ್ರಸಾದ ಚಂಡೇಶಂ ನಿ
ನ್ನುಪನಯನಂ ಬಡೆದವರವ
ರ್ಗುಪಮಾನರೆ ಪೇಳ್ಮಹತ್ವಸತ್ವಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್ ೫೮

ನೀರಿನ ಸ್ನಾನವಾದರೂ ಏಕೆ ? ಜಡೆಗಳ ಪಙ್ತಿಯು ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವಾಗ ಬೇರೆ ಬಿಡುವ ಶಿಖೆ (ಜಂಡಿಕೆ) ಇವೆಲ್ಲ (ನಾನು ಹೇಳಿದ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಜಪ, ಲಿಂಗಪೂಜೆ, ಭಸ್ಮಲೇಪನಾದಿ ಯಜ್ಞಗಳೆಲ್ಲ) ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ? (ಆಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಭಾವ). ೫೬. ವೀರಶೈವ ಭೂದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗುರುತತ್ತ್ವದ ಇರುವಿಕೆಯೇ ಬೇರೆ ; ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯ ವಿಧಾನವೇ ಬೇರೆ ; ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ (ಸ್ವಕೀಯ) ಪಂಚಾಕ್ಷರೀಮಂತ್ರ ಜಪಕ್ಕೆ ಅಧಿದೇವತೆಯೇ ಬೇರೆ–ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇನ್ನು (ವೀರಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕೂ ಇತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕೂ) ಏಕತ್ವಭಾವವು ಹೇಗಾದೀತು ? ೫೭. ಅನೇಕ ದೈವಗಳ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕ್ರಿಯೆಯು ಪಣ್ಯಾಂಗನಾ ಸದೃಶವಾದುದು ; (ತಂದೆಯೇ) ಕೇಳು : ಪರಶಿವನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿಯೇ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಶಿವಶರಣರ ಕ್ರಿಯೆಯು ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸಮಾನವಾದುದು ಎನಿಸಿದೆ. ೫೮. ಶುಕಮಹರ್ಷಿಯು ಉಪನಯನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನೇ ? ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹ ಪ್ರಸಾರ ಪಡೆದ ಚಂಡೇಶನು ಉಪನಯನ ಹೊಂದಿದ್ದನೇ ? ಆ ಶುಕ ಮತ್ತು ಚಂಡೇಶರುಗಳ ಮಹಿಮೆ ಮತ್ತು ಸತ್ವಸ್ಥಿತಿಗೆ

ನೀಂ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದೊಡೆ
ಪಂಬಲಿಸದೆ ಪಲವನುಬಿಕಾರವಾಣನ ಪಾ
ದಾಂಬುಜಮಂ ಸಲೆ ಭಜಿಸುತೆ
ನಂಬಿರೆ ನಿನ್ನಿಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಯಪ್ಪುದಮೋಘಂ ೫೯

ನೆರೆದ ಬಹುಕೋಟಿ ಜನ್ಮಾಂ
ತರಾರ್ಜಿತಂ ಸುಕೃತರಾಶಿ ಫಲಿಸುವ ಪದದೊ
ಳ್ದೊರೆಕೊಳ್ವುದಲ್ತೆ ಘನ ಶಾಂ
ಕರಭಕ್ತಿ ಸಮೀಹಿತಾರ್ಥ ಚಿಂತಾರತ್ನಂ ೬೦

ಭವಮರಣಮಳಿಯದಮರರ
ಭವನಂತಿರೆ ಭವವಿಮುಕ್ತಿಗೊಡಲಾರ್ಪರೆ ಮಾ
ರವಕೂಪಜಲಂಗಳ್ಜಾ
ಹ್ನವಿಯಂಬುವಿನಂತೆ ತೃಷೆಯನೇಂ ಕಳೆದಪ್ಪುವೇ ೬೧

ಎನಗೆ ಪಿತಂ ಮಹೇಶನಗಜಾತೆಯೆ ಮಾತೆ ಶಿವೈಕ್ಯಭಕ್ತಿಸಂ
ಜನಿತ ಮಹಾಸುಖಾನುಭವರೆನ್ನಯ ಬಾಂಧವರಿಂದುಮೌಲಿಲಾಂ
ಛನಧರರೆನ್ನನಾಳ್ವೆಸಕೆ ನೇಮಿಸುವಾಣ್ಮರುಮೇಶ್ವರಾಂಘ್ರಿಸೇ
ವನಮುಸಮಾನ ಭಾಗ್ಯಮುಮರ್ದೀಶ್ವರಭಕ್ತಿಯೆ ಮುಕ್ತಿಸಂಪದಂ ೬೨

ಸದೃಶರಾರು ? ೫೯. ನೀನು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದರೆ, ಅನೇಕವನ್ನು ಹಂಬಲಿಸದೆ, ಪರಮೇಶ್ವರನ ಚರಣ ಕಮಲವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಭಜಿಸುತ್ತ ನಂಬಿ ಇದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯು ಅಮೋಘವಾಗಿ ಆಗುವುದು. (ವ್ಯರ್ಥವಾಗದ ಹಾಗೆ ಆಗುವುದು). ೬೦. (ಹಿಂದೆ) ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಅನೇಕ ಕೋಟಿ ಜನ್ಮಗಳಿಂದ ಕೂಡುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ, ಪುಣ್ಯ ಸಮೂಹವು ಫಲಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಂಕರನ ಸಂಬಂಧದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಚಿಂತಾರತ್ನವೆಂಬ ಮಣಿಯು ಲಭ್ಯವಾಗುವುದಲ್ಲವೆ ? [ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯು ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳ ಸುಕೃತದ ಫಲವೆಂಬ ಭಾವ] ೬೧. ಹುಟ್ಟುಸಾವುಗಳ ಕಟ್ಟಿಗೊಳಗಾಗಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ಭವರಹಿತನಾದ ಶಿವನ ಹಾಗೆ ಈ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರಾಗುವರೇ ? ಚೌಳುಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಬಾವಿಯ ನೀರು ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರಿನಂತೆ ನೀರಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವುದೇನು ? ೬೨. ನನಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ತಂದೆ : ಪಾರ್ವತಿಯೇ ತಾಯಿ ; ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಂಡ ಭಕ್ತಿಯಿಂದುತ್ಪನ್ನವಾದ ಮಹಾ ಸೌಖ್ಯಾನುಭವಿಗಳಾದವರೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಬಂಧುಗಳು ; ಶಿವಲಾಂಛನ ಧಾರಿಗಳಾದವರು ನನ್ನನ್ನು ಸೇವಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಡೆಯರು ; ಉಮಾಪತಿಯಾದ ಈಶ್ವರನ ಚರಣಗಳ ಭಜನೆಯೇ (ನನಗೆ) ಅನುಪ ಮೈಶ್ವರ್ಯ ; ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮೋಕ್ಷ ಸಂಪತ್ತು. (ಆಗಿದೆ)

ವ॥ ಎಂದುಳ್ಳುದನುಪಚಾರಮಿಲ್ಲದುಸಿರ್ದ ಬಸವರಾಜನ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ವಿಸ್ಮಯಂ ಬಟ್ಟು ತನ್ಮುಖಸುಧಾಕರನಿಂದೊಗೆತಂದ ಸೂಕ್ತಿಚಂದ್ರಿಕೆಯಿನಜ್ಞಾನತಮಂ ಪರೆಯೆ ಮನಃಕುಮುದಮಲರೆ ಸುಜ್ಞಾನಪರಿಮಳಂ ಪಸರಿಸೆ ಸಮಾನಧರ್ಮಿಣಿಯೆನಿಪ ವಿವೇಕನಿಧಿಯಪ್ಪ ಮಾದಾಂಬಿಕೆಗೆ ಮುದ ಮೊದರ್ಚಲಿಂತೆಂದಂ—

ತರುಣಿ ಹಿತೋಪದೇಶಮಿದು ಪುತ್ರನಿವಂ ಶಿವನಂಶಮೀತನೆ
ಮ್ಮುರುತರ ಭಾಗ್ಯದಿಂ ಕುವರನೆಂದೆನಿಸಿರ್ದನಿನಿತ್ತೆ ಸಾಲ್ಗುಮೀ
ಧರಣಿ ಪುನೀತಮಾದುದಿವನುದ್ಭವಮಾತ್ರದೆ ಧನ್ಯರಾದೆವಾ
ವಿರದೆ ಮದೀಯ ವಂಶಮಲರ್ದತ್ತು ಪಿತೃವ್ರಜಕಾದುದುತ್ಸವಂ ೬೩

ವ॥ ಎಂದು ಕೃತಾರ್ಥಭಾವಮನಪ್ಪುಕೈದಾತ್ಮನಿರೋಧದೊಳಶಕ್ತರಾದಾ ಮಾದಾಂಬಿಕಾ ಮಾದಿರಾಜರಂ ಸಮುಚಿತೋಕ್ತಿಯಿಂ ಸಂತಮಿರಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ನಿಜಸಹೋದರಿಯಪ್ಪ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿ ನಾಗಲಾಂಬೆಯನೊಡಗೊಂಡು ದುಷ್ಕರ್ಮಕಾನನದಾವಾನಲಂ ಕರುಣಾರಸಸಮುದ್ರಂ ಶಿವಭಕ್ತಿ

ವ॥ ಹೀಗೆಂದು (ತನ್ನ) ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೆಲ್ಲ (ಯಾವ) ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳಿದ ಬಸವರಾಜನ (ಈಶ್ವರ) ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡ (ತಂದೆಯಾದ ಮಾದರಸನು) ಆ ಬಸವನ ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಪ್ರಸರಿಸಿದ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಮಾತುಗಳೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳಿಂದ (ಆತನ) ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯು ನಾಶವಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕನ್ನೈದಿಲೆಯು ಅರಳಿತು. ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸುಗಂಧವು (ಸುತ್ತಲೂ) ಪ್ರಸರಿಸಿತು. (ಆಗ) ತನ್ನ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯೂ, ವಿವೇಕ ನಿಧಿಯೂ ಆದ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೬೩. ಎಲೈ ಪತ್ನಿಯೇ, (ಕುಮಾರನಾದ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟ) ಈ ವಚನವು ಹಿತವಾದ ಬೋಧೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮಗನು ಶಿವಾಂಶಸಂಭೂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ನಮ್ಮ ಅತ್ಯಧಿಕ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷದಿಂದ ಮಗನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಮಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕು. ಇವನ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಭೂಭಾಗವು ಪುನೀತವಾದುದಾಗಿದೆ. ನಾವು ನಿಜವಾಗಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾದೆವು. ನಮ್ಮ ಸಂತತಿಯು ಅರಳಿತು. ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಅಶಕ್ತರಾದ ಮಾದಾಂಬಿಕೆ ಮಾದಿರಾಜರುಗಳನ್ನು, ದುಷ್ಟಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ದಾವಾನಳ ಸ್ವರೂಪನೂ, ದಯಾರಸಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಭಾರ ನಿರ್ವಾಹಕನೂ, ಆದ ಬಸವರಾಜನು ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ, ಅವರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಸಹೋದರಿಯಾದ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದಕೂಡಿದ ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾಗವಾಡಿ ಪಟ್ಟಣದ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಧುರಂಧರಂ ಬಸವರಾಜಂ ಬಾಗವಾಡಿಯ ರಾಜವೀಥಿಯೊಳ್ ಬರುತ್ತಮಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತ ಪ್ರತಿಹಾರಕನೊರ್ವನ ವೃಷಭಧ್ವಜಾಲಂಕೃತಮಪ್ಪ ಗೃಹದ್ವಾರಮಂ ಕಂಡಿದು ಭಕ್ತಮಂದಿರ ಮೆಕ್ಕುಮೆಂದೊಳಗಣ್ಗೈತಂದವಂ ಮಾಳ್ಪ ಜಂಗಮಾರ್ಚನೆಗೆ ಸಾತ್ವಿಕಂ ನಿಮಿರೆ ಸಂತಸಂಬಟ್ಟು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರಣಾಮಾನಂತರಮಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಶರಣಗಣದೊಡನವಂ ಮಾಳ್ಪ ಸತ್ಕಾರಮಂ ಕೈಕೊಳುತ್ತುಂ ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ್ ಸುಖಮಿರುತ್ತುಂ ನಿಜಗುರುನಾಥನಪ್ಪ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಂ ನೆನೆದು ತದ್ದರ್ಶನಂಗೆಯ್ಯಲೆಳಸಿ ನಿಜಸಹೋದರಿವೆರಸಿ ಸರ್ವಸಂಭ್ರಮಂ ಮಿಗೆ ಕಪ್ಪಡಿಗೇಳ್ತರಲುದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ—

ದೆಸೆಯಂ ದೃಕ್ಪ್ರಸರತ್ಪ್ರಭಾಪ್ರಸರದಿಂ ಪಾದಾಬ್ಜವಿನ್ಯಾಸದಿಂ
ರಸೆಯಂ ಮಾರುತನಂ ಕಲೇವರದ ಸೋಂಕಿಂ ಪಾವನಂಗೈವುತಂ
ಜಸಮಂ ಬೀಱುತೆ ಜಂಗಮಾಳಿಯೊಡನತ್ಯಾನಂದದಿಂದೈದೆ ಸಂ
ತಸದಿಂದೇಳ್ತರುತಿರ್ದನಲ್ಲಿ ಬಸವಂ ತದ್ದರ್ಶನೋತ್ಕಂಠೆಯಿಂ ೬೪

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತರುತ್ತಮಿರೆಯಿರೆ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಗೃಹಬಹಿದ್ವಾರಸಮುನ್ನತ ಕನತ್ಕನಕ ಕಲಶ ಕಲಿತಗೋಪುರಂ ಗೋಚರಿಸೆ ಜಯ ಜಯ ಪ್ರಣಾಮಂಗೈದು ಕರಾಂಬುಜಮನಡಿನಡಿಗೆ ಮುಗಿವುತ್ತಂ

ಒಬ್ಬ ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ದ್ವಾರಪಾಲಕನಿಂದ ಕೂಡಿದ, ವೃಷಭ ಧ್ವಜದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮನೆಯಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಂಡು, ಇದು ಶಿವಭಕ್ತರ ಮನೆಯೇ ಆದೀತು ! ಎಂದು ಮನೆಯೊಳಗೆಹೊಕ್ಕು ಆ ಭಕ್ತನು ಮಾಡಿದ ಜಂಗಮ ಪೂಜೆಗೆ ರೋಮಾಂಚಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕಭಾವಗಳು (ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ) ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲು, ಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಶರಣ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಆ ಭಕ್ತನು ಮಾಡುವ ಸೇವಾಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಶಿವಾನುಭಾವ ಸಂಬಂಧದ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುವವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುರುವಾದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಅವನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದ ಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಪೇಕ್ಷಿಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸಹೋದರಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಸಮಗ್ರಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬರಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದವನಾಗಿ – ೬೪. ಬಸವಣ್ಣನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಸಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹ ದಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನಿಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುವವನಾಗಿ, ಶರೀರಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ವಾಯುವನ್ನು ಪಾವನ ಗೊಳಿಸುವವನಾಗಿ, ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವು (ಇವನ) ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಒಡನೊಡನೆಯೇ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಆ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ (ದೂರದಲ್ಲಿ) ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಎತ್ತರವಾದುದೂ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರು

ಸಾತ್ವಿಕಭಕ್ತಿಸಂಪತ್ತಿವೆತ್ತು ಸಡಗರಿಸಿ ತದ್ಧ್ಯಾನಪರಾಯಣಂ ತತ್‌ಕ್ಷೇತ್ರಮಂ ಪುಗುತರ್ಪಾಗಳಾ ಪುರದ ಭಕ್ತಜನಂ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮದಿನಿದಿರ್ಗೊಳುತ್ತಮಿರೆ ಶಿವಗಣಸಮೇತಂ ಸಮುದಿತಾನಂದದಿಂ ಬಂದು ತನ್ಮಂದಿರ ಬಂಧುರ ದ್ವಿತೀಯದ್ವಾರದೇಶದೊಳ್ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಪಾಗಳ್—

ಮಿಳಿರ್ವ ವೃಷಧ್ವಜಂ ಕನಕಗೋಪುರಮಿಂದುಶಿಲಾವಿಶಾಲಮುಂ
ಜುಳರುಚಿಸಾಲಮುನ್ಮಣಿ ಕನತ್ಕಳಶಂ ನವನೀಲಕುಟ್ಟಿಮಂ
ತೊಳಗುವ ರತ್ನದೀಪಮುರುಧೂಪಮುದಂಚಿತ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಮಂ
ಗಳಕರ ತೂರ್ಯನಾದಮುಮದೊಪ್ಪಿರೆ ತೋಱಿದುದಾ ಶಿವಾಲಯಂ ೬೫

ವ॥ ಅದನಭೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಮಾ ವೃಷಭರಾಜಂ ಮುಂದಣ್ಗೆ ಬರೆವರೆ ಪನ್ನಗಧರನೆನ್ನಣುಗ ಬಂದನೆಂದುನ್ನತೋತ್ಸವಂ ನಿಮಿರೆ—

ತೊಳಗುತ್ತಿರ್ಪ ಲಸತ್ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರಂ ಸಮು
ಜ್ವಳರುದ್ರಾಕ್ಷವಿಭೂಷಣಂ ಭಸಿತ ಲಿಪ್ತಾಂಗಂ ಜಟಾಮಂಡಲಂ

ವಂತಹುದೂ ಆದ ಸುವರ್ಣಕಲಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಗೋಪುರವು ಕಾಣಲು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಜಯ ಜಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಮುಗಿಯುತ್ತ, ರೋಮಾಂಚಾದಿಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಆ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಧ್ಯಾನ ಪಾರಾಯಣನಾಗಿ, ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಥಮ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಪುಣ್ಯಸ್ಥಲ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು. (ಹೀಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಭಕ್ತಜನಗಳು ಗುಂಪು ಗೂಡಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಇದಿರ್ಗೊಂಡರು. ಹೀಗೆ ಶಿವಗಣ ಸಮೇತನಾಗಿ ಸಮುದಿತವಾದ ಆನಂದದಿಂದ ಬಂದು ಆ ದೇವಾಲಯದ ಎರಡನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ—೬೫. ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವ (ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ) ವೃಷಭಧ್ವಜ, ಚಿನ್ನದ ಗೋಪುರ, ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಿಶಾಲವೂ ಮನೋಹರವೂ ಆದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಾಕಾರ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ರತ್ನವಿಶೇಷಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಳಶ, ನೂತನ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯ ಹಾಸುಗೆಯ ನೆಲ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ರತ್ನದೀಪ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಧೂಪದ ವಾಸನೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿ—ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಶಿವಾಲಯವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ವ॥ ಆ ವೃಷಭರಾಜನು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲಾಗಿ. 'ನನ್ನ ಮಗನು ಬಂದನು' ಎಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅಧಿಕೋತ್ಸಾಹವುಂಟಾಗಲು—೬೬. ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಪವಿತ್ರ ಮುಖಮುದ್ರೆ, ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳ ಆಭರಣ, ಭಸ್ಮದಿಂದ ಉದ್ಧೂಳಿತವಾದ ಶರೀರ, ಜಡೆಗಳ ಸಮೂಹ,

ಗಳರಾಜದ್ಘನಲಿಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ ವಿಳ[1]ತ್ಕಾಶಾಂಬರಂ ಕಣ್ಗೆ[1] ಮಂ
ಜುಳವಾಗೊಪ್ಪಿರೆ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಗುರುರೂಪಂ ತಾಳ್ದು ಮೈದೋಱಿದಂ ೬೬

ವ॥ ಆ ತಾಪಸವೇಷದೀಶನಂ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ಕಂಡು—

ಕರಣಂಗಳ್ಕಳೆಯೇಱಿ ಕೌತುಕರಸಂ ಪೆಂಪೇಱಿ ರೋಮಾಂಚನಂ
ಕರಕಂಪಂ ಸುಖಬಾಷ್ಪಮುಣ್ಮೆ ಮಣಿದಾನಂದಾಬ್ಧಿ ಮೈವೆರ್ಚೆ ಶಂ
ಕರ ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಮದೀಯಾತ್ಮೇಶ ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಪಂ
ಕರುಹಂಗಂಡು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನೆನುತಂ ಕೊಂಡಾಡಿದಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ೬೭

ವ॥ ಅಂತು ಕೂರ್ಮೆವೆರಸಿ ಕೊಂಡಾಡುವ ಬಸವರಾಜನನಸಮನಯನಂ ಕೃಪಾರಸ ತರಂಗಿತ ಕಟಾಕ್ಷದಿನವಲೋಕನಂಗೆಯ್ದು ತೆಗೆದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಬೋಳೈಸಿ ಭಸಿತಮಂ ಧರಿಸಿ ಪರಸುತೇಕಾಂತಮನಿತ್ತು ಕೆಲದೊಳ್ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು—

ಮಗನೆ ಮನೋರಥಂ ನಿನಗದಾವುದು ಪೇಳೆನೆ ಬೇಱೆ ಬೇಳ್ಪುದೇಂ
ಜಗದಧಿನಾಥ ನಿನ್ನ ಪದಭಕ್ತಿಯೆ ಮನ್ಮನದಿಷ್ಟಮಂತದಂ

ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಲಿಂಗದ ಕರಡಿಗೆ (ಕರಂಡಕ), ಹೊಂದಿಕೆಯಾದ (ಒಪ್ಪುವ), ಕಾವಿಯಬಟ್ಟೆ–ಇವು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿರಲು ಜನನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಗುರುರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ (ಪರಮೇಶ್ವರನು) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ವ॥ (ಆಗ ಬಸವರಸನು) ಆ ತಾಪಸವೇಷದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡು,—೬೭. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲ ಕಳೆಯೇರಿದುವು. ಪ್ರೀತಿರಸವು ಅಧಿಕಗೊಂಡಿತು. ರೋಮಾಂಚನ, ಕೈಯನಡುಗುವಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. (ಕೂಡಲೇ) ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಸಂತೋಷಾಬ್ಧಿಯು ಅಧಿಕವಾಯಿತು. 'ಶಂಕರನೇ, ಸಕಲಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಸಂಗಮೇಶ್ವರ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರ, ನಿನ್ನ ಚರಣಕಮಲದ ಕುರುಹನ್ನು ಕಂಡು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವ ಬಸವರಾಜನನ್ನು ಅಸಮಾಕ್ಷನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕರುಣಾರಸದ ತೆರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿದವನಾಗಿ, ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ತಲೆಯನ್ನು ಸವರಿ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಆಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತ ರಹಸ್ಯಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು—೬೮. ಮಗನೇ, ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವಾವುದು ? ಹೇಳು ಎನ್ನಲು–'ಜಗದಧಿಪತಿಯಾದ ಶಿವನೇ, ಬೇರೆ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ ? ನಿನ್ನ ಪಾದಭಕ್ತಿಯೇ ನನ್ನ ಮನೋಭಿಲಾಷೆ. ಆ ರೀತಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ರೀತಿ ಯಾವುದು ? ಸತ್ಕೃಪೆಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿ

1 ತ್ಕಾಷಾಯ ಚೇಲಂ ಸು (ಮ)

ನೆಗಳ್ವಿರವೆಂತು ಬೋಧಿಪುದು ಸತ್ಕೃಪೆಯಿಂದೆನೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಜೊನ್ನಮಂ
ಮೊಗಸಸಿ ತುಳ್ಕಿದಂತಿರೆ ರದದ್ಯುತಿ ಕೂರ್ತೊರೆದಂ ಮಹೇಶ್ವರಂ ೬೮

ಎಲೆ ಬಸವ ಹಗಿಮುಖಾಮರ
ಕುಲಕ್ಕಲಭ್ಯಂ ಮದೀಯಪದಭಕ್ತಿ ಸಮು
ಜ್ವಲಸಕಲ ಫಲಪದಂಗಳ
ನೆಲೆವನೆ ಪರಮುಕ್ತಿಹರ್ಮ್ಯಕಿದು ಸೋಪಾನಂ ೬೯

ಶ್ರವಣ ಸ್ತವನ ಸ್ಮರಣಾಂ
ಘ್ರಿವನಜಸೇವಾಭಿನಮನ ಪೂಜಾ ಸುಖಭಾ
ವ ವಿದಿತದಾಸ್ಯಾತ್ಮಾರ್ಪಣ
ನವವಿಧಮಿದು ಭಕ್ತಿಲಕ್ಷಣಂ ಬಸವೇಶಾ ೭೦

ಆವೆಡೆಯೊಳಾವ ವಸ್ತುವೊ
ಳಾವಗ ಮೆಡೆವಿಡದೆ[1]ನಿರ[1]ಧಿಕಪ್ರೇಮಮದುಂ
ಟಾ ವಿಪುಳ ಪ್ರೇಮರಸಂ
ತೀವಿ ಮದಂಘ್ರಿಯೊಳೆ ನಿಲೆ ಸುಭಕ್ತಿಯೆನಿಕ್ಕುಂ ೭೧

ಶರನಿಧಿ ಜಾನುದಘ್ನಮುರಿವಗ್ನಿ ಹಿಮಂ ಘನ ಮೃತ್ಯು ತೊಳ್ತು ಭೀ
ಕರತರಮೋಘವಹ್ನಿ ಕುಸುಮಂ ಗರಳಂ ಸುಧೆ ಕರ್ಮಪಾಶಮಂ

ಕೊಡು' ಎನ್ನಲು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮೆಚ್ಚಿ ಶ್ಲಾಘನೆ ಮಾಡಿ, ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನು ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿದನೋ ಎಂಬಂತೆ ಹಲ್ಲುಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಇರಲಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಹೀಗೆ) ಹೇಳಿದನು : ೬೯. ಎಲೆ ಬಸವೇಶ್ವರ, ನನ್ನ ಚರಣಭಕ್ತಿಯು ವಿಷ್ಣುವೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸಕಲಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಆವಾಸಗೃಹವು. ಈ (ನನ್ನ ಸಂಬಂಧದ) ಭಕ್ತಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲು. ೭೦. ಬಸವೇಶ್ವರ, ಶ್ರವಣ, ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವಿಕೆ, ಸ್ಮರಿಸುವಿಕೆ, ಪದಕಮಲವನ್ನು ಸೇವಿಸುವಿಕೆ, ನಮಸ್ಕರಿಸುವಿಕೆ, ಅರ್ಚಿಸುವಿಕೆ, ಭೃತ್ಯತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸುವಿಕೆ, ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡುವಿಕೆ ಎಂಬ ಒಂಬತ್ತು ವಿಧವಾದುದು ಈ ಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ೭೧. ಯಾವ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಎಡಬಿಡದೆ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬುದಾವುದುಂಟೋ ಆ ವಿಪುಲವಾದ ಪ್ರೇಮರಸವೇ ನನ್ನ ಪದ (ಧ್ಯಾನ) ದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರೆ (ಅದೇ) ಸದ್ಭಕ್ತಿಯೆನಿಸುವುದು. ೭೨. ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವೂ ಕೂಡ ಮೊಳಕಾಲುದ್ದವಾಗಿದ್ದು, ದಾಟಲು ಶಕ್ಯವಾದುದಾಗುವುದು ; ಉರಿವ

1 ಸಮ(ಅ)

ಬುರುಹಗುಣಂ ಸರೋಜಭವದುರ್ಲಿಪಿ ವಾರ್ಲಿಪಿ ಕಾಯಜಂ ತೃಣಾಂ
ಕುರಮಣಿಮಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಯಣುವಪ್ಪುದು ಭಕ್ತಿರತಂಗೆ ಲೋಕದೊಳ್ ೭೨

ಪರನಿಂದಾ ಪರವಸ್ತುಜಾತ ಪರಕಾಂತಾಕಾಂಕ್ಷೆಯುಂ ಮಾಣ್ದು ಸಾ
ದರಮೆಂದುಂ ಪರದೈವಮುಂ ನೆನೆಯದಾಶಾಪಾಶಮುಂ ಕೀಳ್ತು ಸ
ದ್ಗುರುವಿಂಗಂಗಮನಿತ್ತು ಲಿಂಗಕೆ ಮನಂದೆತ್ತೊಲ್ಮೆಯಿಂ ಜಂಗಮೋ
ತ್ಕರಕರ್ಥಾರ್ಪಣಮುಂ ನಿಮಿರ್ಚೆ ಮೆಱೆವಾತಂ ತಾನೆ ಭಕ್ತೋತ್ತಮಂ ೭೩

ಕುಲಮುಂ ಕೂರ್ಮೆಯನಂದಮುಂ ಸುಗುಣಮುಂ ಸದ್ವಿದ್ಯೆಯುಂ ಸತ್ಯಮುಂ
ಸಲೆ ತಾಂ ನೋಡದೆ ಬಂದ ಜಂಗಮಕೆ ಸಾಕ್ಷಾದಿಂದುಭೃದ್ಬುದ್ಧಿಯುಂ
ಬಲಿದಾರೋಗಿಸಲಿತ್ತು ಶೇಷಮನದಂ ಕೈಕೊಂಡು ತತ್ಪ್ರೀತಿಯುಂ
ಸಲಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೆ ಭಕ್ತಿಲಕ್ಷಣಗುಣಂ ಭಕ್ತಚೂಡಾಮಣಿ ೭೪

ಇದು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗಮಿದಱೊ
ಳ್ಪದುಳಂ ನಡೆ ಶೈವಮತಮನುದ್ಧರಿಸು ತೊಡಂ
ಕಿದ ಪರಸಮಯಮನೊರಸ
ಗ್ಗದ ಮೈಮೆಯನಿಳೆಯೊಳ್ಮೆದೆ ಪಸರಿಸು ಬಸವಾ ೭೫

ಅಗ್ನಿಯು ಹಿಮಸದೃಶವಾಗುವುದು ; ಘನವಾದ ಮೃತ್ಯುವೂ ಕೂಡ ತೊತ್ತಿನಂತಾಗುವುದು ; ಅತಿ ಭಯಂಕರ ಸಿಡಿಲಿನ ಬೆಂಕಿಯು ಕೂಡ ಕುಸುಮ ಸದೃಶವಾಗುವುದು ; ವಿಷವು ಅಮೃತವಾಗುವುದು ; ಸಂಸಾರ ಕರ್ಮವೆಂಬ ಹಗ್ಗವು ತಾವರೆಯ ನೂಲಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗುವುದು ; ಬ್ರಹ್ಮನ ಕೆಟ್ಟ ಹಣೆಬರಹವೂಕೂಡ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಬರವಣಿಗೆಯಾಗುವುದು ; ಮನ್ಮಥನು ಹುಲ್ಲಿನ ಮೊಳಕೆಗೆ ಸಮನಾಗುವನು ; ಅಣಿಮಾಮಹಿಮಾ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳು ಅಣು ಸದೃಶಗಳಾಗುವುವು. ೭೩. ಅನ್ಯದೂಷಣೆ, ಅನ್ಯ ಪದಾರ್ಥಸಮೂಹ, ಅನ್ಯಕಾಂತೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಶೈವವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸದೆ, ಆಸೆಯೆಂಬ ಹಗ್ಗವನ್ನುಹರಿದು, ಗುರುಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಅಂಗವನ್ನಿತ್ತು, ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾನವನ್ನಿತ್ತು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಧನ ಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನುಮಾಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನು ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸುವನು. ೭೪. ಭಕ್ತಚೂಡಾಮಣಿಯೇ ಕೇಳು : ಬಂದ ಜಂಗಮದ ಕುಲವನ್ನೂ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ, ಸೌಂದರ್ಯ (ರೂಪ) ವನ್ನೂ, ಸದ್ಗುಣವನ್ನೂ, ಸದ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ, ಸತ್ಯವನ್ನೂ, ನೋಡದೆ ಅವರನ್ನು ಇಂದು ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ, ಪ್ರಸಾದವನ್ನಿತ್ತು, ಶೇಷಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಇರುವುದೇ ಭಕ್ತಿಸ್ವಭಾವವಾಗಿದೆ. ೭೫. ಬಸವಣ್ಣ ಇದು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗ, ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಡೆದುಕೋ. ಶಿವಮತವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು, ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಿದ ಪರಸಮಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡು ; ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು

ಚರಲಿಂಗಮೇನನೆರೆದೊಡೆ
ಭರದಿಂ ಕೊಡು ಜಡಿದು ಬಡಿದು ಬಾಧಿಸಿದೊಡಮಾ
ಚರಲಿಂಗದಡಿಯನೆಡೆಬಿಡ
ದಿರು ಸುಪಥಂ ನಿನಗಿದಲ್ತೆ ಬಸವಕುಮಾರಾ ೭೬

ಧರಿಸೊಳ್ಪಿಂ ಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷೆಗಳನನುದಿನಂ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರಾಂಘ್ರಿಯುಂ ಸಂ
ಸ್ಮರಿಸುದ್ಯಲ್ಲಿಂಗಮುಂ ಪೂಜಿಸು ಚರಪರಿಷತ್ಸೇವೆಗೆಯ್ ತತ್ಪ್ರಸಾದ
ಸ್ಫುರಿತ ಶ್ರೀಪಾದತೀರ್ಥಂದಳೆ ಜಪಿಸು ಸದೋಂಕಾರಸಂಯುಕ್ತ ಪಂಚಾ
ಕ್ಷರಮುಂ ಶಿಷ್ಟೋಪದೇಶಾರ್ಥಮಿದೆನೆ ಧರೆಯೊಳ್ವೀರಶೈವಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರಾ ೭೭

ವ॥ ಎಂದೊರೆದು ಕಾರುಣ್ಯಂಗೈದು ಚರವೇಷದೀಶ್ವರಂ ಶಿವಾಲಯದೊಳಗಣ್ಗೆ ಪೊಕ್ಕು ಲಿಂಗದೊಳಡಂಗೆ ಕಂಡು ಕೆಲವಲದ ಮಾಹೇಶ್ವರರ್ಕೌತುಕಂಬಟ್ಟು ಬಸವನತಿಶಯ ಪ್ರಭಾವಮಂ ಮುಗುಳ್ದು ಮುಗುಳ್ದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಮಿರೆ—

ಗುರುರೂಪಂ ಸಂಗಮೇಶಂ ತನಗೊರೆದುಪದೇಶೋಕ್ತಿವಾರ್ಬಿಂದು ಮುತ್ತಾ
ಗಿರೆ ಚೇತಃಶುಕ್ತಿಯೊಳ್ಕೌತುಕರಸಭರಿತಂ ಭಕ್ತರೊಡ್ಡೋಲಗಂ ತ

ವಿಸ್ತರಿಸು. ೭೬. ಪುತ್ರನಾದ ಬಸವಣ್ಣ, ಜಂಗಮಲಿಂಗವು ಯಾವುದನ್ನು ಬೇಡಿದರೂ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕಂಡು, ಕೊಡು ; ಜಡಿದು, ಬಡಿದು, ಬಾಧಿಸಿದರೂ ಆ ಚರಲಿಂಗದ ಪಾದವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಇರು. ಇದು ನಿನಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗವೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ೭೭. ವೀರಶೈವ ಮತವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಸವಣ್ಣ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಶಿಷ್ಟರಾದ ಜನರುಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಗೋಸ್ಕರ ಎನ್ನುವಂತೆ, ಪ್ರತಿದಿನದಲ್ಲೂ ಒಳ್ಳೆತ್ತಾಗಿ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸು ; ಗುರುಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸು ; ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಲಿಂಗ ವನ್ನು ಪೂಜಿಸು ; ಚರಜಂಗಮದ ಸೇವೆ ಮಾಡು ; ಅವರ ಪ್ರಸಾದ (ಮತ್ತು) ಪಾದ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಧರಿಸು ; ಓಂಕಾರ ಸಹಿತವಾದ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸು. ವ॥ –ಹೀಗೆಂದು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಆ ಚರವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಶಿವನು ಹೇಳಿ ಶಿವಾಲಯದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಲು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಹೇಶ್ವರರುಗಳು ಕಂಡು, ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅತಿಯಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು, ಪದೇ ಪದೇ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಇದ್ದರು. ೭೮. ಸಂಗಮೇಶ್ವರನು ಗುರುರೂಪದಿಂದ ಬಂದು, ತನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಉಪದೇಶವೆಂಬ ನೀರಿನ ಹನಿಯು ಬಸವಣ್ಣನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮುತ್ತಿನಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನಂತಾಯಿತು. ಉತ್ಸಾಹರಸಭರಿತನಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ಶಿವನ ಪಾದಗಳನ್ನು

ಳ್ತಿರೆ ತಾನೊಪ್ಪಿರ್ದನಭ್ಯರ್ಚಿತಹರಚರಣಂ ಶಂಭುಲೀಲಾಕಥಾಬಂ
ಧುರ ಸಿಂಧೂದ್ಯತ್ಸಮುದ್ರಂ ಶರಣಗಣಪದಾಂಭೋಜಪೂಜಾವಿತಂದ್ರಂ ೭೮

ಆಖುಪತಿವಾಹನ ವಿಶಾಖನುತನೀತ ಮೃಡ
ಲೇಖನಲಿಪಿಜ್ಞ ಜಿತಭೂಖಿಲ ಫಣಾಭೃ
ನ್ಮೇಖಲ ಸುಧಾಕರಮಯೂಖ ನಿಶಿತಾಂಘ್ರಿಸುಮ
ಹಾಖುರಕೃತಾರಿಹೃದಯಾಖನನಕೃತ್ಯಾ
ಲೇಖಪತಿ ಪದ್ಮಜ ಮಹಾಖಗರಥಾರ್ಚ್ಯ ಶುಭ
ರೇಖಪದಸೂರಿಸುರಶಾಖಿಯಮಿಜಿಹ್ವಾ
ಲೇಖಲಿಖಿತಾಭಿದ ದಿಶಾಖಚಿತಕೀರ್ತಿ ಪೊರೆ
ಶೇಖರಿತ ಶೀತಕರರೇಖ ಬಸವೇಶಾ ೭೯

ನಮದಮರವಧೂಟೀಕುಂತಳ ಸ್ನಿಗ್ಧಕಾಂತಿ
ದ್ಯುಮಣಿ ತನುಭವಾಂಭಶ್ಶ್ಯೋಭಮಾನಾಂಘ್ರಿಪದ್ಮೇ

ಪೂಜಿಸುತ್ತ ; ಶಿವನ ಸಂಬಂಧದ ಪಂಚವಿಂಶತಿ (ಇಪ್ಪತ್ತೈದು) ಲೀಲೆಯ ಕಥೆಗಳೆಂಬ ನದಿಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆದನು. ಶರಣ ಸಮೂಹದ ಪಾದ ಕಮಲಗಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ (ಸಮಸ್ತ) ಭಕ್ತರ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ಶೋಭಾಯ ಮಾನವಾಗಿದ್ದನು. ೭೯. ಇಲಿಯನ್ನು ವಾಹನವನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಗಣಪತಿ (ಮತ್ತು) ಷಣ್ಮುಖರುಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಶಿವನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತಗೊಂಡ ಲಿಖಿತದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ಜನರನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೂ, ಸರ್ಪದ ಉಡಿದಾರವನ್ನು ಉಳ್ಳವನೂ. ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯಂತಿರುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಪಾದದ ದೊಡ್ಡ ಗೊರಸುಗಳಿಂದ ವೈರಿಗಳ ಹೃದಯ ವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಅಗೆಯುವಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದವನೂ, ದೇವಪತಿಯಾದ ಇಂದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಮಹಾ ಪಕ್ಷಿಯಾದ ಗರುಡನನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ವಿಷ್ಣು ಇವರುಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚರಣ ವುಳ್ಳವನೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಸಮಾನನೂ, ಋಷಿಗಳ ಜಿಹ್ವೆಯೆಂಬ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳವನೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಕಗೊಂಡ ಕೀರ್ತಿ ವಿಶೇಷವುಳ್ಳವನೂ, ಚಂದ್ರಕಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಶಿರೋಭೂಷಣನೂ (ಆದ) ಬಸವೇಶಾ (ರಕ್ಷಿಸು). [ಫಣಾ + ಭೃತ್ + ಮೇಖಲ–ಹಾವನ್ನು ಉಡುದಾರ ವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು ; ಸೂರಿ + ಸುರ + ಶಾಖಿ—ಸೂರಿ ಜನರಿಗೆ ದೇವ ವೃಕ್ಷವಾದವನು ; ಶೇಖರಿತ + ಶೀತ + ಕರ + ಲೇಖ–ಶೀತಕರನಾದ ಚಂದ್ರನ ಕಲೆಯನ್ನು ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಶಿವನಂದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯನಾದವನು] ೮೦. ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೇಶಗಳ ಮನೋಹರವಾದ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ

ಸಮುದಿತಗುಣವಾಣೀ ಪಾಣಿವೀಣಾನಿನಾದ
ಪ್ರಮುದಿತೆ ದಯೆಯಿಂದಂ ಗೌರಿ ರಕ್ಷಿಪ್ಪುದೆನ್ನಂ ೮೦

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟ ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತಮಪ್ಪ

ಶ್ರೀಮದ್ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಶ್ರೀಮದ್ಬಸವಾಭ್ಯುದಯವರ್ಣನಂ
ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೩ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೨೩೧ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀ ॥

ಸೂರ್ಯಕುಮಾರಿಯಾದ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಜಲದಲ್ಲಿ ಶೋಭಾಯಮಾನಳಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳವಳೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಂತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸರಸ್ವತಿಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿರುವ ವೀಣೆಯ ಮಧುರನಾದದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲ್ಪಡುವವಳೂ ಆದ ಗೌರೀ ದೇವಿಯು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ.

ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀ ತುಹಿನಗಿರಿಸುತಾಮುಖ
ಶೀತಾಂಶುಮಯೂಖಮುದಿತ ಚತುರ ಚಕೋರಂ
ಗೌತಮಶುಕಮುಖಮುನಿಪ
ವ್ರಾತಸ್ತುತನೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಭಾರ್ಗವ ಶುಕಾದಿ ಮುನಿವರ್ಗನುತ ಶಾಂಭವಸು
ಮಾರ್ಗಗಚರಿತ್ರ ಹೃತದುರ್ಗತಿಸಮಸ್ತಾ
ಸ್ವರ್ಗಭವನಾರ್ಚಿತ ನಿಸರ್ಗಗುಣರಂಜಿತ ಯ
ಜುರ್ಗತಮಹಾನುವರ್ಗುಣವಿದೂರಾ
ನರ್ಗಳ ಚಿದಾತ್ಮವಿಧುಮಾರ್ಗಣಹೃತೇಂದ್ರಪರ
ದುರ್ಗ ಯಮದರ್ಪಹರ ಭರ್ಗ ಹೃದಯಾಬ್ಜಾಂ
ತರ್ಗತ ಲಸನ್ನಿಗಮಸರ್ಗಕರ ಮಾಳ್ಪುದಪ
ವರ್ಗಸುಖಮಂ ನತ ಬುಧರ್ಗೆ ಬಸವೇಶಾ ೨

ದೇಶಾದಿಗಳ ವರ್ಣನೆ

೧. ಸಂಪತ್ಸ್ವರೂಪಳಾದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚತುರ ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಯಂತಿರುವವನೂ. ಗೌತಮಾದಿ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ೨. ಭಾರ್ಗವ ಶುಕ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುವವನೂ, ಸ್ತುತ್ಯಾರ್ಹವಾದ ಶಿವನ ಸಂಬಂಧದ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೂ, ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ನಾಶ ಪಡಿಸಿದವನೂ, ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ, ಯಜುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪನೂ. ದೇಹಗುಣಗಳಿಂದ ದೂರನಾದವನೂ, ತಡೆಯಿಲ್ಲದ (ಅನರ್ಗಳ) ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದವನೂ. ವಿಷ್ಣು (ವಿಧು)ವನ್ನೇ ಬಾಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಸಂಹರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಇಂದ್ರನ ವೈರಿಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೂ, ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಯಮನ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದವನೂ, ಈಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಮಲದ ಮಧ್ಯ (ಕರ್ಣಿಕಾರ)ವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವೇದಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನೂ ಆದ ಬಸವೇಶನೇ ಸ್ತೋತ್ರಾಹರವಾದ ಮೋಕ್ಷ ·ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ

ಸ್ವರ್ಣಗಿರಿ ದಕ್ಷಿಣಾಸೆಯೊ
ಳರ್ಣವ ವಸನಾವೃತ ಕ್ಷಮಾವನಿತಾ ಸಂ
ಪೂರ್ಣರುಚಿಶೇಖರಮಿದೆನೆ
ಕರ್ಣಾಟಕದೇಶಂ ಮೆಱೆದುದತಿ ರುಚಿರತರಂ ೩

ಬೆಳೆ ತೀವಿರ್ದ ಪೊಲಂ ಮರಾಳನಿವಹಂ ತೀವಿರ್ದ ನದ್ಯಾಳಿ ಮುಂ
ಜುಳ ಪುಷ್ಪಾಳಿ ಫಲಾಳಿ ತೀವಿದ ಬನಂ ಪದ್ಮಾಳಿ ತೀವಿರ್ದ ತಂ
ಗೊಳಮೆಂದುಂ ಕುಮುದಾಳಿ ತೀವಿದ ತಟಾಕಂ ದಂತಿಕಂಠೀರವಾ
ವಳಿ ತೀವಿರ್ದ ನಗೋಪಕಂಠವಿಪಿನಂ ತೀವಿರ್ಪುದಾ ದೇಶದೊಳ್ ೪

ಪರಿಕಾಲಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಣ್ತೊಪ್ಪುವ ಪೊಸ ಬನಮಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲೀಲತಾಮಂ
ದಿರಮಂತಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೂಗುಂದೆನೆಯ ಕಳಮಮಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಸಾರಮಲ್ಲ
ಲ್ಲಿ ರಸಾಸಾರೇಕ್ಷುವಾಟೀಕುಳವಿಳಸನಮಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಾನೀಯ ಶಾಲೋ
ತ್ಕರದೊಳ್ಪಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಚ್ಚಂ ಮೆಱೆವುದೆನ ಸುಖಾವಾಸಮಾ ದೇಶಮಲ್ತೇ ೫

ವ॥ ಮತ್ತಮಾ ಜನಪದಂ ಸುರಲೋಕದಂತನಿಮಿಷನಿಷೇವ್ಯಭುವನದಿವ್ಯಸಿಂಧು ಸಮೇತ ಮುಂ ಸುರುಚಿರಶಾಲಿ ಸಂತಾನನಂದನಾಶ್ರಿತಮುಂ ಕಮಳದಂತೆ ಸದಾರಮಾನವ ವಿಭವಾಳಿಯುಕ್ತ

ಉಂಟುಮಾಡುವುದು. ೩. ಮೇರು ಪರ್ವತದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ಕರ್ಣಾಟಕ ದೇಶವಿದೆ. ಈ ದೇಶವು ಸಮುದ್ರವೆಂಬ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಭೂಕಾಂತೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಿರೋಭೂಷಣವೋ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ೪. ಆ ಕರ್ಣಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿರುವ ಪೈರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಂದಲೂ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೊಳೆಗಳ ಪಙ್ಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಹೂಗಳ (ಮತ್ತು) ಹಣ್ಣುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕಮಲ ಪುಷ್ಪ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ತಂಪಾದ ಸರೋವರಗಳು, ಯಾವಾಗಲೂ ನೈದಿಲೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಕೆರೆಗಳು, ಆನೆ ಮತ್ತು ಸಿಂಹಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪರ್ವತಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ಅರಣ್ಯಗಳು (ಇವುಗಳಿಂದ) ತುಂಬಿರುವುದು. ೫. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲುವೆಗಳು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಪ್ಪುವ ನೂತನವಾದ ತೋಟಗಳು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಬಳ್ಳಿಮನೆಗಳು, ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ತೆನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸರೋವರಗಳು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಸಧಾತುಗಳುಳ್ಳ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕಬ್ಬಿನ ಗದ್ದೆಗಳು, ಸಮೀಚೀನವಾದ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳು ಇವು ನಿರಂತರವೂ ಆ ಕರ್ಣಾಟಕ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಸುಖಾವಾಸಕ್ಕೆ ಆ ದೇಶವು ಆಶ್ರಯವಾದುದಲ್ಲವೆ ? ವ॥ ಮತ್ತು ಆ ದೇಶವು ೧. ಸುರಲೋಕದಂತೆ–ಅನಿಮಿಷ (ಮೀನು)ಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ

ಮುಂ ಕಮಲಾಭಿರಾಮಮುಮಂ ನಭೋವಲಯದಂತೆ ಖಗರಾಜ ಸೌಮ್ಯಗುರು ಕುಜಾನ್ವಿತಮು [1]ಸುರಾಗ[1]ಸುಮನಃಸುರಭೀಗೋಪಲೋಕಾಂತಮುಂ ಸುರನದೀ ತಟದಂತೆ ದಿವ್ಯಾನೇಕಪಾಮರೀಜನಕಲಿತಮುಂ ಕಮಲಾಧಿವಾಸರಾಜಹಂಸರಮಣೀಯಮುಮಂ ರಸಾತಳದಂತೆ ಸದಾಶೇಷಭೋಗೀಭೋಗ

ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿತ್ತು. ಮನೋಹರವಾದ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ, ಉಪವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ೨. ಸುರಲೋಕವು—ಅನಿಮಿಷ (ದೇವತೆ) ರುಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಜಲವುಳ್ಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಂಗಾ ನದಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ಮನೋಹರವಾಗಿ ಬಪ್ಪುವ (ಶಾಲಿ) ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳುಳ್ಳ ದೇವೇಂದ್ರನ ನಂದನ ವನದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು. ೧. (ಆ ದೇಶವು) ಕಮಲದಂತೆ—ಪತ್ನೀ ಸಮೇತರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ವೈಭವ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ; ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ೨. ಕಮಲವು ಯಾವಾಗಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನೂತನ ವೈಭವದಿಂದಲೂ. ಭ್ರಮರಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದು. ೧. (ಆ ದೇಶವು) ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಂಡಲದ ಹಾಗೆ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ, ಸುಂದರವಾದ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿತ್ತು. ಸಮೀಚೀನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ, ಗೋಪಾಲಕರುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ೨. ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಂಡಲವು—ಸೂರ್ಯ. ಚಂದ್ರ. ಬುಧ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಅಂಗಾರಕರೇ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಕೂಡಿಮದು ; ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಕಾಮಧೇನುಗಳಿಂದ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದು. ೧. (ಆ ದೇಶವು ಸುರನದೀತಟದಂತೆ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ಕಾಯುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯರಾದ ರಾಜ ಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳಿಂದ ರಮಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ೨, ಸುರನದೀತಟವು—ಐರಾವತ (ದಿವ್ಯ+ಅನೇಕ+ಪ) ಮತ್ತು ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇವರುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂತಹುದು. ಕಮಲವೇ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ರಾಜ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದು. ೧. (ಆ ದೇಶವು) ರಸಾತಳದಂತೆ—ವಿಪುಲವಾದ (ಅಶೇಷವಾದ) ಸ್ರಕ್ ಚಂದನ ವನಿತಾದಿ ಭೋಗ ಸುಖವುಳ್ಳ ಜನರುಗಳ ಭೋಗ ಜೀವನದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವುದು ; ಸಮೀಚೀನವಾಗಿ ಪರರಾಜರಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಡುವ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾರ್ವಭೌಮರಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ೨. ರಸಾತಳವು (ಪಾತಾಳಲೋಕವು)—ಸದಾಕಾಲವೂ ಸರ್ಪಗಳ ಹೆಡೆಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದುದು ; ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಸುಪ್ರತೀಕವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ದಿಗ್ಗಜ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾದವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಕುಬೇರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ

---

1 ಸುರರಾಗ(ಮ, ಚ, ಜ)

ಮನೋಜ್ಞಮುಂ ಸುಪ್ರತೀಕಬಲಿಸಾರ್ವಭೌಮರಂಜಿತಮುಂ ವೈದ್ಯಮಂತ್ರದಂತೆ ಸರೋಗತಾಪಚಲನಮರುದಾಡಂಬರಮುಂ ಬೀಜನ್ಯಾಸ ದಿಗ್ಬಂಧ ಬಲಿರಕ್ಷಾ ಕ್ರಿಯಾಕರ ಮಹಾಫಲಕರಣಮುಂ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ವಿಬುಧೇಷ್ಟಪ್ರದಮುಮನಂತಾತಿಶಯೋದಂಚಿತಮುಮೆನಿಸಿರ್ದುದಾತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ —

ಘನ ಕರದಂಡಕಂಟಕ ಜಡಸ್ಥಿತಿ ಪಂಕಜಷಂಡದೊಳ್ಕಟು
ಸ್ವನಮಲಿನತ್ವಚಾಪಲತೆ ವಾರಿದದೊಳ್ ಜನತಾಪಕೃತ್ಪ್ರವ

ಸಾರ್ವಭೌಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದಿಗ್ಗಜಗಳಿಂದ ರಂಜಿತವಾದುದು. ೧. (ಆ ದೇಶವು) ವೈದ್ಯ ಮಂತ್ರದಂತೆ—ಸರೋವರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಜಲಸರಹಿತವಾದ ವಾಯುವಿನ ಆಡಂಬರವುಳ್ಳುದು ; ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವಿಕೆ, ಬೇಲಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವಿಕೆ, ಭೂತಗಳಿಗೆ ಹಾಕುವ ಬಲಿ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಾಗಿ ಅಧಿಕವಾದ ಫಲದ ಉಪ್ಯೋಗಗಳನ್ನುಳ್ಳುದು. ೨. ವೈದ್ಯ ಮಂತ್ರವು—ರೋಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂತಾಪ, ಕಂಪನ, ವಾಯುರೋಗ ಇವುಗಳ ಆರ್ಭಟವುಳ್ಳದ್ದು : ಬೀಜ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು, ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕಟ್ಟುವಕ್ರಿಯೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಆಕರವಾಗಿ, ಅಧಿಕ ಫಲನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಕಾರ್ಯವುಳ್ಳುದು. ೧. (ಆ ದೇಶವು) ಸಮುದ್ರದಂತೆ—ವಿದ್ವಾಂಸರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹುದು ; ಅನಂತವಾದ ಉತ್ಕರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ಎನಿಸಿತ್ತು. ೨. ಸಮುದ್ರವು—ದೇವತೆಗಳ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹುದು ; ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶಯನದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು— ಹೀಗೆನಿಸಿ (ಆ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶವು) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. [ಈ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅಭಂಗ ಶ್ಲೇಷೆ, ಸಭಂಗ ಶ್ಲೇಷೆಗಳು ತುಂಬಿವೆ. ಈ ಕೆಳಗೆ ಅಭಂಗಶ್ಲೇಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ ; ಅನಿಮಿಷ—ದೇವತೆ, ಮೀನು. ಭುವನ—ನೀರು, ದೇಶ (ಭೂಮಿ). ಸಂತಾನ—ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಸಮೂಹ. ಖಗ—ಪಕ್ಷಿ, ಸೂರ್ಯ. ರಾಜ—ಅರಸು, ಚಂದ್ರ, ಗುರು—ದೊಡ್ಡ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ. ಗೋಪಲೋಕ—ಗೋಪಾಲಕರ ಸಮೂಹ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಸುರಭಿ—ಸುಗಂಧ. ಕಾಮಧೇನು, ರಾಜಹಂಸ—ಅರಸಂಚೆ, ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠ. ಭೋಗಿ—ಭೋಗಜೀವಿ, ಸರ್ಪ. ಬಲಿ—ಬಲಿ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಬಲಿ ಕೊಡುವಿಕೆ. ವಿಬುಧ—ದೇವತೆ, ವಿದ್ವಾಂಸ. ರಕ್ಷಾ—ರಕ್ಷಾಯಂತ್ರ. ರಕ್ಷಣೆ. ಸುಪ್ರತೀಕ—ಒಂದು ದಿಗ್ಗಜ, ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಯವ, ಸಾರ್ವಭೌಮ—ಒಂದು ದಿಗ್ಗಜ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ—ಇತ್ಯಾದಿ] ೬. ಘನತರವಾದ ದೇಟ (ದಂಟು), ಕಂಟಕ (ಮುಳ್ಳು), ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವಿಕೆ ಮುಂತಾದವು ಕಮಲಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಇತ್ತಲ್ಲದೆ ; ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ—ಕರದಲ್ಲಿ ದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಯಮನಿಂದ ಉಂಟಾದ ಕಂಟಕ ಮೂರ್ಖರ ಇರುವಿಕೆ ಇವು ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ; ಕಠಿಣವಾದ ಶಬ್ದ, ಕಪ್ಪು, ಲತೆಯಂತಿರುವ ಇಂದ್ರ ಧನುಸ್ಸು ಮೋಡದಲ್ಲಿತ್ತಲ್ಲದೆ. ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಠಿಣವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವಿಕೆ, ಪಾಪ, ಚಿತ್ತಚಾಂಚಲ್ಯ ಮೊದಲಾದುವು

ರ್ತನವಮುಕುಲೀನವೃತ್ತಿಯುಹಿಮಾಂಶುವಿನೊಳ್ ಪೃಥುಕೋಪರಾಗಮೋ
ಹನಕರಣಂ ಗೃಹಸ್ಥನೊಳೆ ತೋರ್ಪುದು ನೋಳ್ಪೊಡದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಕುಮೇ ೬

ಅಡಿಮುಡಿವಿಡಿವುದು ಮುಳಿಸಿನ
ಮಡದಿಯನೊಲಿಸುವರೊಳಣ್ಮೆ ತಡೆಯೊಡೆಯೆಂಬಾ
ನುಡಿ ಗಾರುಡರೊಳ್ಬಸುಱೊ
ಳ್ಕಡಿ ಪೊಡೆವಾತೆಸೆವುದಲ್ಲದಿಲ್ಲಾ ನಾಡೊಳ್ ೭

ವ॥ ಮತ್ತಮಾ ಮನೋಜ್ಞದೇಶಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ—

ಅಳಿಮಾಲಾ ಹರಿನೀಲಮಾಲಿಕೆ ಬೆಡಂಗಂ ಬೀಱೆ ಡಿಂಡೀರ ಮಂ
ಜುಳ ಪಾಟೀರವಿಲೇಪನಂ ಮಿಸುಗೆ ಚಂಚತ್ಕಾಂಚನಾಬ್ಜಾಸ್ಯಮಂ

ಇರಲಿಲ್ಲ ; ಜನರಿಗೆ ಅನುತಾಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವೃತ್ತಿ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗದೆ ಇರುವಿಕೆ (ಅ + ಕು + ಲೀನ)–ಇದು ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿತ್ತಲ್ಲದೆ, (ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ) ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನತೆಗೆ ಅಪಕಾರವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪ್ರವರ್ತನೆ, ದುಷ್ಟಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರ ದುಷ್ಟನಡವಳಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ; ಬಾಲಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ (ಪೃಥುಕ + ಉಪರಾಗ), (ಅವರಲ್ಲಿ) ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಗೃಹಸ್ಥರಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವಲ್ಲದೆ, (ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ—ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ) ವಿಶೇಷವಾದ ಕೋಪ (ಪೃಥು + ಕೋಪ) ದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವಿಕೆ, ವಿಷಯೇಚ್ಛೆ (ರಾಗ) ಯಿಂದ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯೋ ಮೊದಲಾದ ನಡೆವಳಿಕೆಯು ಕಾಣುವುದೇ ? ೭. ಕಾಲು ಮತ್ತು ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಕೋಪಗೊಂಡ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವಿಕೆಯುಲ್ಲಿತ್ತಲ್ಲದೆ, ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಡತನದಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕಾಲು ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಕೂದಲನ್ನು (ಜಗಳದಲ್ಲಿ) ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗುವುದು ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದುಮಿ (ಅಣ್ಮೆ) ತಡೆ, ಒಡೆ, ಎಂಬ ಈ ಮಾತು ಗಾರುಡ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿತ್ತಲ್ಲದೆ, ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತಡೆಯೆಂಬುದಾಗಲಿ, ಒಡೆಯುವಿಕೆಯೆಂಬುದಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸುಕ್ಕು (ಕಡಿ) ಇರುವಿಕೆ, ಹೊಟ್ಟೆ (ಪೊಡೆ) ಯ ವಿಷಯದ ಮಾತಾಗಿತ್ತಲ್ಲದೆ (ಸುಕ್ಕು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತಲ್ಲದೆ), ಕತ್ತರಿಸು, ಹೊಡೆ–ಎಂಬ ಮಾತುಗಳೇ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವ॥ ಮತ್ತು ಆ ಮನೋಹರವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ—೮. ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳೆಂಬ ಮೊಲೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ (ರಥಾಂಗ + ಉರೋಜೆ) ನದಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು, ದುಂಬಿಗಳ ಮಾಲೆಯೆಂಬ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯ ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಳು. ನೊರೆಯೆಂಬ ಮನೋಹರವಾದ ಶ್ರೀ ಗಂಧಲೇಪನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಳಾಗಿದ್ದಳು. ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಂಗಾರಪರ್ವತದ ಕಮಲಗಳೆಂಬ ಮುಖಮಂಡಲದಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಾಳೆಮೀನೆಂಬ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಮಲಪುಷ್ಪಗಳ ಧೂಳಿನ ಸಮೂಹ

ಡಳವಿಂಬಾಗಿರೆ ಬಾಳೆಗಣ್ಪೊಳೆಯೆ ತಾಳ್ದಂಭೋಜಸದ್ರೇಣು ಸಂ
ಕುಳ ಪೀತಾಂಬರಮಂ ಸರಿದ್ವಧು ರಥಾಂಗೋರೋಜೆ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿದಳ್ ೮

ವ॥ ಮತ್ತಂ —

ಪರೆದಳಕಾಳಿ ಮೇಗಣಳಿಮಾಲೆ ಮರಂದಕಣಾಂಕಪಂಕಜಂ
ಸುರಚಿರಘರ್ಮವಾಃಕಣಮುಖಂ ಶಿಥಿಲತ್ವಮನಾಳ್ದ ನೀವಿ ಸಾ
ಲ್ದೆರೆ ನಜುಸುಯ್ಯೆಲರ್ಸುಳಿವೆಲರ್ಸನಖಾಂಕ ನಿತಂಬಮುದ್ವಯು
ಶ್ಚರಣಪದಂ ಪುಳಿಲ್ ಮಿಸುಗೆ ತಾನೆಸೆದತ್ತು ರತಾಂತಕಾಂತೆವೋಲ್ ೯

ಜಳನಿಧಿ ಪಡೆದೊಡೆ ಮುತ್ತಂ
ಸುಳಳಿತ ಶುಕ್ತಿಯೊಳೆ ಪುರುಡಿನಿಂ ಪಸೆದಪುದೀ
ಪೊಳೆ ನಳಿನಶುಕ್ತಿಯೊಳ್ಮಂ
ಜುಳ ನೀಲಮನೆನಿಸಿ ನಿಂದವಾಜಿಡಿಯುದಜಿತೊಳ್ ೧೦

ವೆಂಬ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನುಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. [ರಥ + ಅಂಗ + ಉರೋಜ—ರಥದ ಅಂಗ ಚಕ್ರ, ಚಕ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಕ್ಷಿ ಚಕ್ರವಾಕ, ಈ ಪಕ್ಷಿಗಳೇ ಆ ನದಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮೊಲೆಗಳು. ಚಂಚತ್ + ಕಾಂಚನ + ಅಬ್ಜ + ಆಸ್ಯ—ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಂಗಾರದ ಕಮಲದಂತಿರುವ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು. ಅಂಭೋಜ + ಸತ್ + ರೇಣು + ಸಂಕುಳ + ಪೀತಾಂಬರ—ಕಮಲದ ಪಿಳ್ಳೆಯ (ಶ್ರೇಷ್ಠ) ಧೂಳಿನ ಸಮೂಹವೆಂಬ ಪೀತಾಂಬರ] ವ॥ ಮತ್ತು ೯. (ಆ ನದಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ) ದುಂಬಿಗಳ ಸಾಲೇ (ಆ ನದಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ) ಮುಂಗುರುಳುಗಳ ಸಾಲು ; ಮಕರಂದದ ಹನಿಗಳೇ ಗುರುತಾಗಿ ಉಳ್ಳ ತಾವರೆಯೇ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಮನೋಹರ ಮುಖ ; ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿರುವ ತರಂಗ (ತೆರೆ) ಗಳೇ ಶಿಥಿಲತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ನೀರಿಗೆ ತಂಗಾಳಿಯೇ ಉಸಿರಾಟ. ಅಧಿಕವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಾಲು ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಗುರುತುಳ್ಳ ಮಳಲಿನ ರಾಶಿಯೇ ಉಗುರಿನ ಚುಚ್ಚುವಿಕೆ (ನಖಕ್ಷತ) ಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿತಂಬಗಳ ಭಾಗ–ಹೀಗೆ (ಆ ನದಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು) ರತಿಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. [ಉದ್ವಯಃ[1] + ಚರಣ + ಪದ—ವಿಶೇಷವಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳ (ಉದ್ವಯಃ) ಕಾಲಿನ ಗುರುತು. ಸ + ನಖ + ಅಂಕ + ನಿತಂಬ—ನಖಗಳ ಗುರುತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿತಂಬ] ೧೦. ಸಮುದ್ರವು ಮನೋಹರವಾದ ಶುಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿ, ಈ ನದಿಯು (ಆ ಸಮುದ್ರದೊಡನಿರುವ) ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ತಾವರೆಯೆಂಬ ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೋ ಎಂದೆನಿಸಿ ಭ್ರಮರಗಳು ಆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ

1 ವಯಃ = ಪಕ್ಷಿ (ರಂ)

ಪಡೆದಬುಜಕೆ ರಾಜಂ ಧಾ
ಳಿಡುವಂ ಗಡ ರಾತ್ರಿಗೆಂದಜಂ ಜವದಿಂದಾ
ಯೆಡೆಗೆಯ್ದಲಂಚೆಯಿಟ್ಟವೊ
ಲೆಡೆಗೆಡೆಗರಸಂಚೆ ಪೊಳೆಯ ತೀರದೊಳೆಸೆಗುಂ ೧೧

ಪೊಳೆದೆರೆಯ ಕೋಳ್ಗೆ ತೊಲಗಿದ
ನಳಿನಮನೆ ತುಡುಂಕಲಾತುರಿಸುವಳಿ ಪೋಲ್ಗುಂ
ಮುಳಿದು ಕೆಲಕೊಲೆದಿನಿಯಳು
ಜ್ವಳವದನಮನಸಮರ್ದು ಚುಂಬಿಸಲ್ತವಕಿಪನಂ ೧೨

ಎಲೆ ಪಚ್ಚೆಯ ಪಲ್ಲಣಮು
ಳ್ಳಲರ್ಗಬ್ಬಂ ಛತ್ರಮಡರ್ದ ನೊರೆ ಜಲ್ಲಿ ತಡಂ
ಗಲಿಸೆಸೆಯೆ ರಾಜಹಂಸಂ
ನಲವಿಂ ತೆರೆಗುದುರೆಯೇಱಿ ಕುಣಿಯಿಪನದಱೊಳ್ ೧೩

ಕಮಲಾಸನನೆನ್ನಯ ಪತಿ
ಕಮಲಜನೆಂದಾತನಂತೆ ತಾನುಂ ಹಂಸಂ
ಕಮಲಾಸನನಾದುದು ವಿಭು
ಸಮನೆನಿಸುವೆನೆಂಬ ಬಗೆ ವಿಜಾತಿಗೆ ನೈಜಂ ೧೪

ವಾಸಿಸಿದವು. ೧೧. ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದಾಳಿಯಿಡುತ್ತಾನಲ್ಲವೆ ! ಎಂದುಕೊಂಡು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಆ ಕಮಲವಿರುವ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರುವ ಹಾಗೆ ಹೊಳೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ರಾಜಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ೧೨. ನದಿಯಲ್ಲಿರುವ ತೆರೆಗಳ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೊಲಗಿದ ಕಮಲವನ್ನು ತುಡುಕುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಆತುರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಭ್ರಮರವು ಕೋಪಗೊಂಡು ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಿಯೆಯಾದವಳ ಮನೋಹರ ಮುಖವನ್ನು ಸೇರಿ ಚುಂಬಿಸಲು ತವಕಪಡುವಂತಹ ಪುರುಷನನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ೧೩. ಕಮಲದ ಎಲೆಯೇ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ಜೀನು, ಅರಳಿರುವ ಕಮಲವೇ ಛತ್ರಿ, ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಹರಡಿರುವ ನೊರೆಯೇ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟು (ಜಾಲರಿ),–(ಹೀಗೆ) ದಂಡೆಯವರೆಗೆ ಕೂಡಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ರಾಜಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯೆಂಬ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತೆರೆಯೆಂಬ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ, ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೪. ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಒಡೆಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕಮಲವನ್ನೇ ಪೀಠವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು ಎಂದುಕೊಂಡು, ಆತನ ಹಾಗೆ ತಾನೂ ಕೂಡ ಕಮಲವನ್ನೇ ಆಸನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಸಮಾನನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಚನೆ ಜಾತಿಹೀನನಿಗೆ ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವಾದುದು. [ವಿಜಾತಿ–ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹ,

ವ॥ ಇಂತನವಧಿಕ ಸೌಂದರ್ಯಮನಾಳ್ದ ತರಂಗಿಣಿಯ ತಟನಿಕಟಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ —

ವರ ರತ್ನಗರ್ಭೆ ತನ್ನಯ
ಸಿರಿಯಂ ಧರೆಗಱಿಪಲೆಂದು ದಸುರ್ವ್ವತಲ ಕರೋ
ತ್ಕರಮಂ ಕೆದರ್ದವೊಲತಿ ಭಾ
ಸುರಮಾಯ್ತು ಪಸುರ್ಪುವೆತ್ತ ಕಳಮಕ್ಷೇತ್ರಂ ೧೫

ಮಡಿಯುದಕದಿ ಮಾರ್ಪೊಳೆದಿರೆ
ಬಿಡದೇಳ್ದ ಶುಕಾಳಿ ಕೆಳಗಿವೆತ್ತಣವೆನುತಂ
ನಡೆ ನೋಡಿ ಕೌತುಕದೆ ತಲೆ
ಗೊಡಪುವುದೆನೆ ಬಾಗಿ ತೂಪ ಕಳಮೆಗಳೆಸೆಗುಂ ೧೬

ವರ ಪುಣ್ಯನದಿಯ ಕಾಲಂ
ಚಿರಕಾಲಂ ಸೇವೆಗೈದ ಪುಣದ್ಯೆ ಪೋಪಂ
ತಿರೆ ಸಗ್ಗಕೆ ಗರ್ದೆಗಳಂ
ಬರಕೊಗೆದಾಡುವ ಶುಕಾಳಿಯೇನೊಪ್ಪಿದುದೋ ೧೭

ಮದನಂ ತನ್ನಯ ತಾಯ ಸಾರಗೃಹಮಂ ಸೊಂಪೇಱೆಪಂ ಸೂರ್ಯನೆಂ
ಬುದಱಿಂದಾತನ ತೇರ್ಗೆ ವಾಜಿಯೊಳವೇಳಿನ್ನೊಂದಱಿಂದಲ್ಲದಾ

ವಿಗತವಾದ ಜಾತಿ (ಹೀನ ಜಾತಿ)] ವ॥ ಹೀಗೆ ಅನಂತ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹೊಳೆಯ ದಡೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ—೧೫. ಶ್ರೇಷ್ಠರತ್ನಗರ್ಭೆಯಾದ ಭೂದೇವಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಭೂಲೋಕದ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲೆಂದು ಪಚ್ಚೆರತ್ನದ ಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೆದರಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಹಸುರಾದ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೬. ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಗಿಳಿಗಳ ಸಾಲು ಗದ್ದೆಯ ಹಾಳೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿರಲು, (ಕಾಳಿನ ಭಾರದಿಂದ) ಬಾಗಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿರುವ ಬತ್ತದ ಪೈರುಗಳು, ಈ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ (ಕಾಣುವ) ಈ ಗಿಳಿಗಳು ಎಲ್ಲಿಯವು ? ಎನ್ನುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ಕೌತುಕದಿಂದ ತಲೆಯನ್ನಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತಿರುವುವೋ ಎಂಬಂತೆ (ಅಲುಗಾಡುತ್ತ) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೭. ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿಯೂ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಹೊಳೆಯ ಕಾಲನ್ನು (ಕಾಲುವೆಯನ್ನು) ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸೇವಿಸಿದುದರಿಂದುಂಟಾದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೇರುತ್ತಿರುವುವೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಗಿಳಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಏನು ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತೋ ! ೧೮. ಮನ್ಮಥನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠಮನೆಯಾದ ಕಮಲವನ್ನು ಸೂರ್ಯನು ಚೆಲುವುಗೊಳಿಸಿದನು. ಆ ಸೂರ್ಯನತೇರಿಗೆ ಏಳೇ ಕುದುರೆಗಳು ಇರುವುವು. ಮತ್ತೊಂದು ಕುದುರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಸೂರ್ಯನು (ತನಗೆ) ಪ್ರೀತಿಯಾದುದನ್ನು ಅರಿಸಿ

ಗದು ತಾನೊಲ್ದುದನಾಯ್ದುಕೊಳ್ಗೆ ನುತವಾತ್ಮೀಯಾಶ್ವಸಂದೋಹವಂ
ಪದಪಿಂದಟ್ಟಿದನೆಂಬವೋಲ್ ಶುಕಚಯಂ ಚೆಲ್ವಾದುದಾಕಾಶದೊಳ್ ೧೮

ನಡು ನಸು ಬಳ್ಕೆ ಬಟ್ಟ ಮೊಲೆ ಮೇಲುದನೆತ್ತೆ ನಿತಂಬಮಂಡಳಂ
ಪೊಡರೆ ಕಟಾಕ್ಷರೋಚಿ ಕವಿದೊತ್ತೆ ಕುರುಳ್ಕುಣಿದಾಡೆ ತೋರ ಸೋ
ರ್ಮುಡಿ ಕಡು ಜಾಱೆ ನುಣ್ಪೊಡೆ ಕದಕ್ಕದಿಸುತ್ತಿರೆ ಬಂದು ನಿಂದು ಪೆ
ಣ್ಗಡಣಮದಲ್ಲಿ ಪಾಱಿಪುದು ಕೈರವದಿಂದಿಡುತಂ ಶುಕಾಳಿಯಂ ೧೯

ತಾವರೆಯ ನೂಲ ನುಲಿಯುಮ
ದಾರ್ ವನರುಹದಳದ ಪಟ್ಟೆಗವಣೆಯೊಳಧಟಿಂ
ತೀವುತೆ ನೈದಿಲ್ಮೊಗ್ಗೆಯ
ನಾ ವನಿತಾತತಿ ಶುಕಾಳಿಯಂ ಬಿಡದಿಡುಗುಂ ೨೦

ಮೇಲಾಂತು ಸೋಗೆಯುಂ ಪೊಸ
ಪಾಲಂತು ಸುಪರ್ವಮಾಂತು ಗಿರಿಯುಂ ಪಶುವಂ
ಲೀಲಾವಹ ಭಾರತಮಂ
ಪೋಲುತ್ತುಂ ಮೆಱೆದುದಲ್ಲಿ ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷುವನಂ ೨೧

ಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ವಾಹನಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿರುವನೋ ಎಂಬಂತೆ ಗಿಳಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚೆಲುವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ೧೯. ನಡುವು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಳುಕುತ್ತಿತ್ತು ; ಗುಂಡಾದ ಮೊಲೆಗಳು ಮೇಲುಸೆರಗನ್ನು ನೂಕುತ್ತಿದ್ದವು ; ಕಟಿಪಶ್ಚಾತ್ ಭಾಗವು ಉಬ್ಬಿತ್ತು ; ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯು ನೋಟವು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿತ್ತು ; ಮುಂಗುರುಳುಗಳು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ; ದಪ್ಪವೂ ಉದ್ದವೂ ಆದ ಜಡೆಯು ಶಿಥಿಲವಾಗಿತ್ತು ; ನುಣುಪಾದ ತೊಡೆಯು ಕದಕದ ಎಂದು ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. (ಇಂಥ) ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಸಮೂಹವು ಬಂದು ನಿಂತು, (ಆ ಬತ್ತದ) ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ (ಹಾರಿಬಂದು ಕುಳಿತ) ಗಿಳಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಬಿಳಿಯ ನೈದಿಲೆ ಹೊಡೆದು ಹಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೨೦. ಕಮಲದೇಟಿನ ನಾರಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಮಲದೆಸಳಿನ ಪಟ್ಟೆಗವಣೆಯಲ್ಲಿ ನೈದಿಲೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹವು ಗಿಳಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. (ಹೊಡೆದು ಹಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಭಾವ.) ೨೧. ಅಲ್ಲಿನ ಕಬ್ಬಿನ ಗದ್ದೆಗಳು ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೋಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿತ್ತು ; ಹೊಸ (ಕಬ್ಬಿನ) ಹಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು ; ಒಳ್ಳೆಯ ಗಿಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. (ಹೀಗೆ ಕೂಡಿ) ಸೋಗೆಯನ್ನು (ನವಿಲನ್ನು) ಧರಿಸಿ ಪರ್ವತವನ್ನೂ, ಹಾಲನ್ನೂ ಹೊಂದಿ ಹಸು (ಆಕಳು) ವನ್ನೂ, ಪರ್ವಗಳನ್ನೂ (ಹದಿನೆಂಟು ಪರ್ವಗಳನ್ನು) ಧರಿಸಿ ವಿಲಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮಹಾ

ಮೂಜಗಮುಂ ಗೆಲಲೆಸಪ ಮ
ನೋಜಂಗೆ ಶರಾಸನಂಗಳಂ ಪಲವನಿಳಾ
ಶ್ರೀ ಜತನದೆ ಪಡೆದಿಟ್ಟವೊ
ಲೋಳಿಯಿನೆಸೆದಿರ್ದುದಿಕ್ಷುಕಾಂಡಕದಂಬಂ ೨೨

ಅನಿಲಹತಿಗೆಲೆಗಳೊರಸಿದೊ
ಡೆ ನಿತಾಂತಂ ಸೀಳ್ದ ಕರ್ಬಿನಿಂ ಪಾಯ್ದುಗುತಿ
ರ್ಪಿನಿರಸದ ಪೊನಲನಾ ನೆ
ಲ್ದೆನೆದಿಂದರಗಿಳಿಗಳೀಂಟಿ ತಣಿವವಜಸ್ರಂ ೨೩

ಚಪಲ ಕಪಿ ಕೆಡಪೆ ತೆಂಗಿನ
ವಿಪುಳ ಫಳಂ ಬೀಳ್ದು ಸೀಳ್ದು ಸುರಿಪೆಳೆನೀರಾ
ವುಪವನದ ಕಾಲ್ಗಳೊಳ್ತೀ
ವಿ ಪರಿಯೆ ನೀರುಂಬುದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಿಕದಂಬಂ ೨೪

ವ॥ ಇಂತು ಸಕಲಜನಮನೋನಯನ ಮನೋಜ್ಞಲೀಲಾಭವನಪುಾದಿಕ್ಷುವನದ ಸೀಮಾಸಮೀಪ ಭಾಸುರ ಭೂಭಾಮಿನೀ ಸೀಮಂತೋಪಮಾನಮಾದ ಮಾರ್ಗದಿರ್ಕೆಲದೊಳ್—

ಭಾರತ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಹೋಲುತ್ತಿತ್ತು. ೨೨. ಮೂರುಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗಿಸುವ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅನೇಕ ಧನುಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಪಡೆದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲುಗಳ ಸಮೂಹವು ಸಾಲುಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. [ಕಬ್ಬು ಮನ್ಮಥನ ಧನುಸ್ಸೆಂಬ ಕವಿಸಮಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ]. ೨೩. ಗಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ (ಆ ಕಬ್ಬಿನ) ಗರಿಗಳು ತಿಕ್ಕಾಡುತ್ತಿರಲು, (ಆ ತಿಕ್ಕಾಟದ ಫಲವಾಗಿ) ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸೀಳುಬಿಟ್ಟ ಕಬ್ಬಿನ ಕೋಲಿನಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಮಧುರವಾದ ಹಾಲಿನ (ರಸದ) ಪ್ರವಾಹವನ್ನು, ಒತ್ತಿದ ತೆನೆಗಳನ್ನು ತಿಂದುಬಂದ ಗಿಳಿಗಳು ಕುಡಿದು ಸದಾ ತೃಪ್ತಿಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೪. ಚಂಚಲಸ್ವಭಾವದ ಕಪಿಗಳು ಕೆಡವಿದ ತೆಂಗಿನ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಾಯಿಗಳು (ನೆಲಕ್ಕೆ) ಬಿದ್ದು ಒಡೆದು, ಜಿನುಗುತ್ತಿದ್ದ ಎಳನೀರು, ಆ ಉದ್ಯಾನವನದ ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಹರಿಯುತ್ತಿರಲು, ಆ ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಬಂದು ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಸಕಲಜನಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ, ಮನೋಹರ ಕ್ರೀಡಾಗೃಹವೆನಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿನಗದ್ದೆಯ ಸೀಮೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಬೈತಲೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಮಾರ್ಗದ ಎರಡೂಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ—

ಕದಳೀಸ್ತಂಭದ ಕಂಭದಿಂ ಕುಸುಮಮಾಲಾಬಂಧದಿಂ ಚಂದನಾ
ಮ್ರದಳಾಬದ್ಧವಿತಾನದಿಂದೆ ಕೊಳವೇರ್ಕೆಗಳ್ಗಟ್ಟನಿಂ ಕೈತಕಾ
ಚ್ಛದಳಾಚ್ಛಾದನದಿಂ ಕನತ್ಕಮಳ ಘಂಟಾಪಙ್ಕ್ತಿಯಿ ಪುಷ್ಪಗು
ಚ್ಛದ ಪೊಂಬಾಳೆಯ ಚಾಮರಪ್ರಕರದಿಂ ರಮ್ಯಂ[1] ಪ್ರಪಾಮಂಟಪಂ ೨೫

ವ|| ಆ ಮಂಟಪದೊಳ್—

ತಳಿರ್ಜೊಂಪದೋವರಿಯ ತ
ಣ್ಪಳಿಲೆಡೆಯೊಳ್ಮಿಸುಪ ಚಂದ್ರಕಾಂತದ ಘಟದೊ
ಳ್ಕುಳಿರ್ವಾಲಿನೀರನಬಳಾ
ವಳಿ ತಣ್ಗರಗದೊಳೆ ತೀವಿ ಪಥಿಕರ್ಗೆಱಗುಂ ೨೬

ತರಳನದೊರ್ವನಾತ್ಮಕರತೋಯದೊಳಾಕೆಯ ವಕ್ತ್ರಲೋಚನಾ
ಧರ ದರಹಾಸ ನಾಸಿಕೆಗಳಂದದ ಮಾರ್ಪೊಳಪೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ತತ್
ಪರಿಮಳಕಿಟ್ಟ ನೀರರುಹ ಕೈರವ ಪಾಟಲ ಕುಂದ ಚಂಪಕ
ಸ್ಫುರಿತ ಸುವಾಳಿಗೆತ್ತು ನಡೆನೋಡಿದನೀಂಟದೆ ಪಾಣಿವಾರಿಯಂ ೨೭

ವ|| ಪೆಱತೊಂದಱವಟಿಗೆಯೊಳೊರ್ವನೊರ್ವಳ್ನೀರೆಱೆವಾಗಳವಳಂ ಕಂಡು—

೨೫. ಬಾಳೆಯಗಿಡಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಂಬಗಳಿಂದಲೂ, ಹೂವಿನಮಾಲೆಗಳ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಮಾವು ಮೊದಲಾದ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಮೇಲುಕಟ್ಟುಗಳಿಂದಲೂ, ಲಾಮಂಚದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗೋಡೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕೇದಗೆಯಬಿಳಿಯ ಎಸಳುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮೇಲುಹೊದಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಹೊಳೆಯುವ ತಾವರೆಹೂಗಳ ಗಂಟೆಗಳ ಸಾಲಿನಿಂದಲೂ, ಹೂಗೊಂಚಲು, ಹೊಂಬಾಳೆಗಳ ಚಾಮರಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳು ರಮ್ಯವಾಗಿದ್ದುವು. ವ|| ಆ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ— ೨೬. ತಳಿರಿನ ಗುಚ್ಛವನ್ನು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇಟ್ಟು, ಮಳಲು ಗುಡ್ಡೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹರವಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ತಂಪಾದ ಪಾನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ (ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ) ತುಂಬಿ, ದಾರಿಹೋಕರಿಗೆ ಕುಡಿಯಲು ಹೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ೨೭. ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೀರೆರೆಯುವ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮುಖ ಕಣ್ಣು, ತುಟಿ, ಹಲ್ಲು, ಮೂಗು—ಇವುಗಳ ಅಂದವಾದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳಕ್ಕೆಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಕಮಲ, ಬಿಳಿಯ ಕಮಲ, ಪಾದರಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆ–ಮೊದಲಾದ ಹೂಗಳಿಂದು ತಿಳಿದು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯದೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿದನು. ವ|| ಮತ್ತೊಂದು ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ನೀರೆರೆಯುವ

[1] ವ್ಯಂ(ಅ, ಚ)

ಕರಗದ ಜಲಮಿದು ಮುಖಹಿಮ
ಕರಗದಮಂ ಪೋಗಿಸಲ್ಕೆ ಸಾಲ್ಗುದು ಪೇೞೇ
ಕರಗದ ಕಾಮನ ಪಕಿಯಿಂ
ಕರಗದವೋಲ್ಮಾಳ್ಪುದೆನ್ನನೆಲೆ ಮೃಗನಯನೇ ೨೮

ವ|| ಎಂದು ಮನೋರಥಂ ಬಡೆದಿರ್ದನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊರ್ವಳ್ಧೂರ್ತದೂತಿ—

ಎಲೆಗೇ ಬಾಯಾರೆ ಬಂದು ಪಥಿಕನಿವನಪೂರ್ವಂ ಗಡೀತಂಗೆ ಹೇಮೋ
ಜ್ವಲರಂಭಾಸ್ತಂಭ ಭಾಸ್ವದ್ವಿಪುಳಪುಳಿನಮಂ ಕುಳ್ಳಿರಲ್ಕಿತ್ತು ಕಂಠ
ಸ್ಥಲದೊಳ್ ಚಂಚನ್ಮೃಣಾಳಂಗಳನಿಳಿಪಿ ಸರೋಜಾರಿಬಿಂಬೋಜ್ವಳನ್ಮಂ
ಜುಲ ಪೀಯೂಷಾಂಬುವಂ ನೀಂ ಕುಡಿಯಲೆಱೆವುದೆಂದೊಳ್ಪನಾಡುತ್ತುಮಿರ್ದಳ್ ೨೯

ಎಳನೀರ್ಗಳ ತನಿಗರ್ಬಿನ
ತಿಳಿರಸದ ರಸಾಲಪಕ್ವಫಳಸಾರದ ನ
ಲ್ಗಳಲ ಬಹುವಿಧದ ಪಾನಂ
ಗಳನಲ್ಲಲ್ಲೆಱೆವರಾ ಪ್ರಪಾಪಾಲಿಕೆಯರ್ ೩೦

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ (ಪಥಿಕನು) ಆವಳನ್ನು ಕಂಡು—೨೮. ಎಲೈ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಚಂಚಲ ವಾದ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳೇ, ಈ ಪಾನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೀರು ಮುಖ ಚಂದ್ರಮನ ರೋಗವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಾಗುವುದು. ಮತ್ತು ಈ ಕಡಿಮೆ ಮಾಗದಿರುವ ಮನ್ಮಥನಿಂದುಂಟಾದ ಬಾಧೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕೃಶನಾಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ವ|| ಹೀಗೆಂದು ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊರ್ವ ವಂಚಕಳಾದ ದೂತಿಯು—೨೯. ಎಲೈ ಹೆಂಗಸೇ (ಆಗೋ) ದಾರಿ ಹೋಕನೊಬ್ಬನು ನೀರಡಿಕೆಯುಳ್ಳ ವನಾಗಿ ಬಂದನು. ಈತನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದವನಲ್ಲವಲ್ಲವೆ ? ಈತನಿಗೆ ನೀನು ಸುವರ್ಣದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಮಳಲದಿಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ತಾವರೆಯ ದಂಟುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನೋಹರ ಅಮೃತದಂತಿರುವ ನೀರನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂದು ಚಮತ್ಕಾರದ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.[1] ೩೦. ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ಆ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನೆರೆಯುವ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ಎಳನೀರು, ತನಿಗಬ್ಬಿನ ನಿರ್ಮಲವಾದ ರಸ, ಪಕ್ವವಾದ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ರಸ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಜ್ಜಿಗೆ

1. ತೊಡೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸು, ಜಘನವನ್ನು ನೀಡು, ಆಲಂಗಿಸು, ಚುಂಬಿಸು—ಎಂದು ಸೂಚ್ಯಾರ್ಥ (ರಂ)

ವ॥ ಇಂತಗಣಿತ ಶೋಭಾವರೇಣ್ಯಮಾದ ತದ್ದೇಶಶ್ರೀಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಭವನಮೆನಿಸಿ—

ಕ್ಷೋಣಿತಳಕ್ಕೆ ಪೇಪೆಸೆಯೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿರ್ದುದು ನೈಜಕಾಂತಿ ಸಂ
ಪ್ರೀಣಿತ ಲೋಕಲೋಚನ ಮಹಾಮಣಿಪರ್ಮ್ಯಕದಂಬಗೋಪುರ
ಶ್ರೇಣಿ ಮನೋಜ್ಞವೀಥಿ ಪರಮೋತ್ಸವ ಮಂಜುಳ ಮಂದಿರಾಳಿ ಕ
ಲ್ಯಾಣಪುರಂ ಸಮಗ್ರ ವಿಭವಾನ್ವಿತಮೂರ್ಜಿತ ಮಂಗಳಾಕರಂ ೩೧

ಹತಬಲಪಾಸಮಾದುದಮರಾವತಿಯೈಲಬಿಲಪ್ರಭಾವಸಂ
ಗತಿಗೆಡೆಯಾಯ್ತು ನೋಳ್ಪೊಡಳಕಾವತಿ ಜಿಹ್ಮಗತಿದ್ವಿಜಿಹ್ವಸಂ
ತತಿಗಮರ್ದಿರ್ಕೆ ಭೋಗವತಿಯೆಂದೆನಿಸಿರ್ದುದೆನುತ್ತೆ ಸದ್ಬಲ
ಸ್ಥಿತಿ ನುತಗೇಹ ಸಾಧುಯುತಮಾಪುರಮೋಳಿಪುದಾ ಪುರಂಗಳಂ ೩೨

ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಿಧದ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಎರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಅಗಣಿತವಾದ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆ ಕರ್ನಾಟಕ ದೇಶವೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಗೃಹವೆನಿಸಿ—೩೧. ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ಸಂಪೂರ್ಣ ವೈಭವದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಅಧಿಕವಾದ ಮಂಗಳಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿ, ತನ್ನ ನೈಜಕಾಂತಿಯಿಂದ ಲೋಕದ ಜನರನೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವ ದೊಡ್ಡವಾದ ರತ್ನನಿರ್ಮಿತ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಸಮೂಹ, ಗೋಪುರಗಳ ಪಙ್ಕ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬೀದಿಗಳು ಪರಮೋತ್ಸವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನೋಹರವಾದ ಮನೆಗಳ ಸಾಲುಳ್ಳವಾಗಿದ್ದವು. ಈ ರೀತಿ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಅತಿಶಯವೆಂದೆನಿಸಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ೩೨. ಅಮರಾವತಿ ಪಟ್ಟಣವು ಸಂಹಾರಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸೈನ್ಯದ ವಾಸಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದದ್ದಾಯಿತು (ಬಲಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ದೇವೇಂದ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಯಿತು ; ಅಳಕಾವತಿ ನಗರವು ಐಲಬಿಲ ಪ್ರಭಾವತತಿಗೆ ಎಂದರೆ ಭೂ ಸಂಬಂಧವಾದ ಬಿಲ (ಡೋರು)ಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಾಯಿತು (ಇಲೆಬಿಲೆ ಎಂಬುವಳ ಮಗನಾದ ಕುಬೇರನ ಪ್ರಭಾವ ಪರಾಕ್ರಮಗಳ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಾಯಿತು) ; ಭೋಗವತೀನಗರವು ವಕ್ರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರು ಎಂದರೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ವಕ್ರಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಹರು ಮತ್ತು ಎರಡು ನಾಲಿಗೆಗಳುಳ್ಳವರು— ಇವರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು (ಜಿಹ್ಮಗತಿಯೆಂದರೆ ಡೊಂಕಾದ ಗಮನವುಳ್ಳ, ಎರಡು ನಾಲಿಗೆಗಳುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳ ಸಂತತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನವಾದುದಾಗಿತ್ತು)—ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರವು ಉತ್ತಮವಾದ ಸೈನ್ಯದ ಇರುವಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಶ್ಲಾಘ್ಯ ಮನೆಗಳು, ಸತ್ಪುರುಷರು—ಇವರಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅಮರಾವತಿ, ಅಳಕಾವತಿ, ಭೋಗವತಿ—ಇತ್ಯಾದಿ ನಗರಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿ

ವ॥ ಆ ಪುರದನತಿದೂರದ ಬಹಿಃಪ್ರದೇಶಮಂ ಬಳಸಿ—

ನಂದನನಿಭಮಾಶ್ರಿತಮಾ
ನಂದನಮಧಿಗತ ಸಮಸ್ತ ದಂಪತಿನಿವಹಾ
ನಂದನಮಾ ಪೊಳಲ ಬಹಿ
ರ್ನಂದನಮೆಸೆದುದು ನವೀನ ವೈಭವದಿಂದಂ ೩೩

ಚೆಂದಳಿರಾಂತಶೋಕೆ ಮಣಿಮಂಟಪಮಾಜಿಡಿ ತಳ್ತ ಮಾಮರಂ
ಕುಂದದ ನೀಲಹರ್ಮ್ಯಮಳಿಮೊಗ್ಗೆಗಳೊಪ್ಪುವ ಮಲ್ಲಿಕಾಲತಾ
ವೃಂದಮೆ ಮುತ್ತು ತೆತ್ತಿಸಿದ ಬಲ್ಮನೆ ಕೇತಕಿ ಸುತ್ತುವೇಲಿ ಕ
ಙ್ಕಂದರಿಯಾಂತ ಕೋಟೆ ಮದನಂಗೆನೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿರ್ದುದಾ ವನಂ ೩೪

ಅಲರ್ಗುಡಿ ಚಾಮರಂ ನೆಗೆವ ಪೂವುಡಿ ಸೀಗುರಿ ತುಂಬಿಯಿಂಚರಂ
ಸುಲಲಿತಗಾನಮುಗ್ಗಡಣೆ ಕೋಕಿಲ ನಿಸ್ವನಮಿಂಬುವೆತ್ತೆರ
ಲ್ಗೊಲೆವ ಲತಾಳಿ ನರ್ತಕಿಯರೊಳ್ದಳಿರಾಂತ ರಸಾಲಭೂಜಮು
ಜ್ವಲಮಣಿಪೀಠಮಾಗೆ ಬನಮೋಲಗಶಾಲೆವೊಲಾಯ್ತು ಕಾಮನಾ ೩೫

ಸುತ್ತಿತ್ತು. ವ॥ ಆ ಪುರದ ಸಮೀಪದ ಹೊರಭಾಗವನ್ನು ಬಳಸಿ—೩೩. ಆ (ಕಲ್ಯಾಣ) ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಬಹಿರುದ್ಯಾನವನವು, ಇಂದ್ರನ ನಂದನವನಕ್ಕೆ ಸದೃಶವಾಗಿ ನೂತನ ವಿಭವದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. (ಅದು) ಮನ್ಮಥ ಸಮಾನರಾದ ಚೆಲುವು ಜನರಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದ ಸಮಸ್ತ ದಂಪತಿಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು, [ಮಾ+ನಂದನ–ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪುತ್ರ–ಮನ್ಮಥ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಮಂತ] ೩೪. (ಆ ಉದ್ಯಾನವು) ಕೆಂಪು ಚಿಗುರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಶೋಕ ವೃಕ್ಷಗಳು, ರತ್ನ ಮಂಟಪಗಳು, ಭ್ರಮರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತು ವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾವಿನ ಮರಗಳು, ಕುಂದಿಲ್ಲದ ಇಂದ್ರನೀಲ ರತ್ನದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳು, ಎಳೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ. ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ತೆತ್ತಿಸಿದೆಯೊ ಎಂಬಂತಿರುವ ಬಲವಾದ ಬಳ್ಳಿಮನೆಗಳು, ಕೇದಗೆಯ ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಬೇಲಿ–ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಮನ್ಮಥನ ಕೋಟೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. ೩೫. (ಆ ಬಹಿರುದ್ಯಾನ ವನದಲ್ಲಿ) ಹೂಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳೇ ಚಾಮರ ; ಹಾರುವ ಪುಷ್ಪಧೂಳಿಯೇ ಸೀಗುರಿ. ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರವೇ ಸಂಗೀತ, ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕೂಗೇ (ಬಿರುದನ್ನು ಹೊಗಳುವ ವಂದಿ ಮಾಗಧರ) ಹೊಗಳಿಕೆ, ಬಳುಕಾಡುವ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಸಾಲೇ ನರ್ತಕಿಯರು. ಬಳ್ಳಿಯ ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಿಹಿಮಾವಿನ ಮರವೇ ಮನೋಹರ ರತ್ನಮಯವಾದ ಆಸನ–ಹೀಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಆ ಬಹಿರುದ್ಯಾನ ವನವು ಮನ್ಮಥನ ಸಭಾಸ್ಥಾನದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಳಿಕುಲಮಿಂದ್ರನೀಲಮಣಿ ರಾಜಿ ಪಸುರ್ಮಿಡಿ ಪಚ್ಚೆ ಪಲ್ಲವಾ
ವಳಿ ಪವಳಂಗಳೊಬ್ಬುಳಿ ಮಡಲ್ತೆಳಮಲ್ಲಿಗೆಯುಚ್ಚಮೊಗ್ಗೆ ಪಂ
ಜ್ಜ್ವಳಿಸುವ ಮುತ್ತು ಕೆಂಬೊಗರನಾಳ್ದ ಫಳಂ ಪೊಸ ರನ್ನಮಾಗೆ ಮಂ
ಜುಳತರ ಪಂಚರತ್ನಗೃಹಮಾದುದು ಕಾಮನೃಪಂಗೆ ಮಾಮರಂ ೩೬

ನೆತ್ತಿಯ ಜುಂಜು ಮೇಗಣಳಿಮಾಲೆ ಕರಾಸಿಯೆ ನೀಳ್ದ ಕೊಂಬು ಮೈ
ಮೊತ್ತಿದ ಪುಷ್ಪರೇಣು ಪೊಸರಕ್ಕೆ ಶುಕಂ ಗಿಳಿದಾಳಿ ಗೆಣ್ಕೆಸರ್
ಮತ್ತಪಿಕಸ್ವನಂ ಕಳಕಳಂ ಪೊಸ ಪೂಗುಡಿ ಜಲ್ಲಿ ಚೆಂದಳಿರ್
ಸುತ್ತಿದ ಕಾಸೆಯಾಗೆ ಗೆಲೆವಂದುದು ಬೀ[1]ರನನಂದು ಮಾಮರಂ ೩೭

ವಿರಹಿವಿರೋಧಿಯಂ ತವಿಸಲೆಯ್ದುವ ಚೈತ್ರಚಮೂವರಂಗೆ ಸಾ
ದರಮತಿ ದರ್ಪಕಪ್ರಭು ಕುಡಲ್ಕೆಡಿಸಿರ್ದ ನವೇಂದ್ರಗೋಪಮಂ
ಹರಿಮಣಿಮಾಲೆಯುಂ ಗಿಳಿಯ ತಾಲಿಯನಾಂತವೊಲಾಮ್ರಮೊಪ್ಪುಗುಂ
ಕರಮೆನೆ ಶಾಖೆ ತಳ್ತ ತಳಿರಿಂದಳಿಯಿಂ ಗಿಳಿಯಿಂ ನಿರಾಕುಳಂ ೩೮

೩೬. ಅಳಿಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಇಂದ್ರ ನೀಲಮಣಿಗಳ ಸಮೂಹ ; ಹಸಿರು ಹೀಚುಗಳೇ ಪಚ್ಚೆ ಹರಳುಗಳು ; ಚಿಗುರುಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಹವಳಗಳ ಗುಂಪು, ಹಬ್ಬಿದ ಎಳೆಯ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೊಸ ಮೊಗ್ಗುಗಳೇ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮುತ್ತು ; ಕೆಂಪು ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹಣ್ಣುಗಳೇ ನೂತನ ರತ್ನಗಳಾಗಿರಲಾಗಿ—ಅಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಮಾವಿನ ಮರವು ಮನ್ಮಥನ ಪಂಚರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಮನೋಹರ ಗೃಹವಾಗಿತ್ತು. ೩೭ ಮೇಲೆ ಇರುವ ದುಂಬಿಗಳು ಸಾಲೇ ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆದರಿದ ಕೂದಲು, ಉದ್ದವಾದ ಕೊಂಬೆಯೇ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಖಡ್ಗ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಹೂವಿನ ಧೂಳಿಯೇ ನೂತನವಾದ ರಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಹಚ್ಚುವ ಧೂಳಿತ, ಗಿಳಿಗಳೇ ಕೊರಳಿನ ವೀರದಾಳಿಗಳು, ಚಿಕ್ಕ ಕೊಂಬೆಗಳೇ (ಚಿಕ್ಕಕಠಾರಿಗಳು, ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಧ್ವನಿಯೋ ಕೋಲಾಹಲ ಶಬ್ದ, ನೂತನವಾದ ಹೂಗೊಂಚಲುಗಳೇ ಜಾಲರಿ, ಕೆಂಪಾದ ಚಿಗುರೇ ಸುತ್ತಿದ ಕಾಸೆಯಾಗಲಾಗಿ (ಆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿನ) ಒಂದು ಮಾವಿನ ಮರವು ಪರಾಕ್ರಮ ಶಾಲಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು. ೩೮. ಮನೋಹರವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಚಿಗುರಿನಿಂದಲೂ, ತುಂಬಿಗಳಿಂದಲೂ, ಗಿಳಿಗಳಿಂದಲೂ ನಿಬಿಡಗೊಂಡು ತುಂಬಿರುವ ಮಾವಿನ ಮರವು ವಿಯೋಗಿಗಳೆಂಬ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೋಗುವ ವಸಂತನೆಂಬ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ರಾಜನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹಿಡಿಸಿರುವ ನೂತನ ಕೆಂಪು ರತ್ನ, ಇಂದ್ರ ನೀಲಮಣಿಗಳ ಮಾಲೆ, ಗಿಳಿಯ ತಾಳಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ

1 ವೀ(ದ)

ಶಾಮಳಾಂಗಮಾಗಿ ತೀವಿ ತಳ್ತ ಭೃಂಗಬೃಂದದಿಂ
ಕೋಮಳಪ್ರವಾಳ ಶಾಖೆಯೆಂಬ ದೀರ್ಘಶುಂಡದಿಂ
ವಾಮಮಾಗಿ ತಾಳ್ದ ಮಾಕರಂದದಾನವಾರಿಯಿಂ
ಕಾಮಸಾಮಜೋಪಮಾನಮಾದುದೊಂದು ಮಾಮರಂ ೩೯

ಬಂದಿಂದಿಂದಿರಬೃಂದಂ
ನಿಂದೊಂದಿ ಮುಸುಂಕಿ ನೀಲಪಟದಂತಿರೆ ಮಾ
ಕಂದಂ ಮಧುಮತ್ತಂ ಬಲ
ನಂದದೆ ರಂಜಿಸಿದುದುದ್ಗಮಪ್ರಜಧವಳಂ ೪೦

ಚೆಂದಳಿರ್ಗೆಂಪು ಮೇಲೆ ಪೊಸ ಸಿಂಧುರದಂತಿರೆ ತಳ್ತ ಕೊಂಬು ಕೈ
ಯಂದಮನಾನೆ ಕೋರಕರದಂ ತನಗೊಪ್ಪಿರೆ ನಾಗಬಂಧದಂ
ತೊಂದಿರೆ ಸುತ್ತಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮದಂ ಮಕರಂದಮದಾಗೆ ಕರ್ಣಮಿಂ
ದಿಂದಿರಬೃಂದಮೆಂದೆನಿಸಿ ದಂತಿಮುಖಂಗೆಣೆಯಾಯ್ತು ಮಾಮರಂ ೪೧

ಹಾಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ೩೯. ಒಂದು ಮಾವಿನ ಮರವು ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಶಾಮಲ ವರ್ಣದ ದೇಹವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ಮೃದುವಾದ ಚಿಗುರುಗಳ ಕೊಂಬೆಯೆಂಬ ಉದ್ದವಾದ ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿ, ಮನೋಹರವಾಗಿ (ಕಾಣುವಂತೆ) ಧರಿಸಿರುವ ಮಕರಂದವೆಂಬ ಮದೋದಕದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಮನ್ಮಥನ ಆನೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ೪೦. ಹೂಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಶುಭ್ರವಾದ (ಮತ್ತು) ಮಕರಂದ ಭರಿತವಾದ ಸೀಮಾವಿನ ಮರವನ್ನು ಭ್ರಮರಗಳ ಸಮೂಹವು ಬಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುತ್ತಿತು. (ಈ ಕಾರಣದಿಂದ) ಕಪ್ಪು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ಹೂಗಳ ಗುಂಪಿನಂತೆ ಶುಭ್ರವರ್ಣದವನೂ, ಮದ್ಯಪಾನದಿಂದ ಮದಗೊಂಡವನೂ, ಕಪ್ಪು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ ಆದ ಬಲರಾಮನಂತೆ ಅದು (ಆ ಮಾವಿನ ಮರವು) ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. [ನೀಲಾಂಬರೋ ರೌಹಿಣೇಯಃ —ಎಂಬಂತೆ ಬಲರಾಮನು ನೀಲವರ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೆಂದೂ, ಮದ್ಯಪಾನಾಸಕ್ತನೆಂದೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯುಂಟು] ೪೧. ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುವ ಚಿಗುರಿನ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವು ಮೇಲ್ಭಾಗದ ನೂತನವಾದ ಚಂದನದ ಹುಡಿಯಂತಿತ್ತು, ಚಿಗುರಿದ ಕೊಂಬೆಯು ಸುಂಡಿಲಿನಂತಹ ಚೆಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಹಲ್ಲುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಸುತ್ತಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯು ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸುತ್ತಿದ ಹಾವಾಗಿತ್ತು. ಮಕರಂದವು ಮದೋದಕವಾಗಿತ್ತು. ಭ್ರಮರಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಕಿವಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಮಾಮರವೊಂದು

ನಲಿದು ಮಧುಮಿಂಟಿ ಸೊರ್ಕಿಂ
ದಲೆದೊಡೆ ಸುಮನಃಪ್ರತಾನಮಂ ಮಧುಮಳಿಸಂ
ಕುಲಮಂ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟವೊಲಿರೆ
ಫಲವೃಂದಂ ಪಣ್ತು ನೇಱಿಲೆಸೆದುದು ಬನದೊಳ್ ೪೨

ಸಸಿ ತನ್ನ ಪೆಸರವಿಲ್ಲಿಯು
ಸಸಿಗಳೆಸುತ್ತವಕೆ ಪಚ್ಚೆಗಳಸದೊಳೆ ಸುಧಾ
ರಸಮಂ ತೀವಿತ್ತೊಡದಂ
ಪೊಸತೆನೆ ಪೊತ್ತಂತೆ ಕಾತ ತೆಂಗೆಸೆದಿರ್ಕುಂ ೪೩

ಮೇಲ್ಸೈದುವ ಖೇಚರಿಯರ
ಕಾಲಲತಿಗೆ ತಾಂಗೆ ಕೆಂಕಮಾಳ್ದವೊ ಪೇಳೆಂ
ಬಾಲಾಪಂ ಮಿಗೆ ಮಿಸುಗಿದು
ಪಾಲೋಕಕೆ ಕೆಂಪನಾಳ್ದ ಪೂಗಫಳಂಗಳ್ ೪೪

ಬಿರಯಿಗಳ ಸುಯ್ಯ ಬಿಸುಪಿಂ
ಬಿರಿದಂಗಜರಾಜ ಮಣಿಕರಂಡಕಮೆಂಬಂ
ತಿರೆ ಬಿರಿದ ದಾಡಿಮಂ ಕೆಂ
ಬರಲುಗುವಂತುಗುವುದದಱ ಬೀಜಸಮಾಜಂ ೪೫

ಗಣಪತಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ೪೨. ಮದ್ಯಪಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ವಸಂತನು (ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಪೀಡೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ) ಮಧುಪಾನಾಸಕ್ತರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವನೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಅಥವಾ–ಮಕರಂದ ಪಾನದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಹೂಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅಲೆದಲೆದು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ವಸಂತನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವನೋ ಎಂಬಹಾಗೆ ಹಣ್ಣುಗಳ ಗೊಂಚಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೇರಿಳೆ ಮರವು (ಆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೪೩. ಚಂದ್ರನು ಈ ಉದ್ಯಾನ ವನದಲ್ಲಿರುವ ಸಸಿಗಳು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನವು ಎಂದು, ಆ ಸಸಿಗಳಿಗೆ ಪಚ್ಚೆರತ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಅಮೃತವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಡಲಾಗಿ, ಆ (ಅಮೃತದ) ಕುಂಭವನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಹೊತ್ತುನಿಂತಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಯಿಬಿಟ್ಟ ತೆಂಗಿನಮರಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೪೪. ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಅರಗಿನ ರಸವು) ತಾಕಲಾಗಿ, ಕೆಂಪಾಗಿರುವವೋ ಹೇಳು ? ಎಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂಬಂತೆ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ ಅಡಕೆಯ ಕಾಲುಗಳು ನೋಡುವವರ ನೋಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ೪೫. ವಿರಹಿಗಳಾದ ಜನರುಗಳ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿನ ಉಷ್ಣತೆಯಿಂದ ಬಿರಿತ ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ರಾಜನ ರತ್ನದ ಭರಣಿಯೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಬಿರಿತು ನಿಂತ ದಾಳಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣು ಇರಲು, ಕೆಂಪುರತ್ನಗಳು ಸುರಿಯುವ ಹಾಗೆ ಆ ಹಣ್ಣಿನಿಂದ

ಅಳಿ ಮದನಂಗೆ ಬಿಲ್ಲ ತಿರುವಾಗಿ ಬಳಲ್ದುವಿವೆಂದು ಚೈತ್ರನು
ಮ್ಮಳಿಸುತವರ್ಕೆ ಸಾರಮಧುದೀವಿ ತರಂಗೊಳಿಸಿಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿಯೊ
ಳ್ಪಳುಕಿನ ಪೊನ್ನಬಟ್ಟಲ ಸುಪಾತ್ರೆಯುಮತ್ರದ ಚೆಲ್ವನಾಳ್ದು ಕಂ
ಗೊಳಿಸಿದುದುಳ್ಳಲರ್ವಿಸುಪ ಯೂಥಿಯು ಮಲ್ಲಿಯ ಕರ್ಣಿಕಾರದಾ ೪೬

ಬನಗಳ್ತಲೆಯೊಳ್ತೊಳಗುವ
ಕನಕಪ್ರಭಚಂಪಕಪ್ರದೀಪಕದಂಬ
ಕ್ಕನಿಶಂ ಸುಗಿದೋಡುವ ಭೃಂ
ಗ[1]ನಿಕಾಯಂ[1] ತಿಮಿರದುರುಳಿಯಾಗಲೆವೇಳ್ಕುಂ ೪೭

ತೊಳಗುವ ಸಂಜೆಗೆಂಪೆನಿಸೆ ಚೆಂದಳಿರ್ಗೆಂಪು ಮಡಲ್ತ ಮಲ್ಲಿಯ
ರ್ಗಳ ನವ ಕುಟ್ಮಳಾಳಿಯುಡುರಾಜಿವೊಲೊಪ್ಪೆ ಮದಾಳಿ ಬೃಂದಮು
ಲ್ಲಿಳಿವೆಳೆಮರ್ಬಿನಂತಿರೆ ವನಾಭ್ರದೊಳೇಳ್ದ ಪರಾಗಲೇಖೆಯು
ಜ್ವಳಿಪುದು ಧೂಮಕೇತುವೆನೆ ಕಣ್ಗೆ ವಿಯೋಗಿಜನಪ್ರತಾನದಾ ೪೮

ಬೀಜಗಳ ಸಮೂಹವು ಉದುರುತ್ತಿತ್ತು. ೪೬. ಈ ಭ್ರಮರಗಳು ಮನ್ಮಥನ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಿಂಜಿನಿಯಾಗಿ ಬಳಲಿದವು ಎಂದುಕೊಂಡು ವಸಂತನು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿ ಆ ತುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಕರಂದವನ್ನು ತುಂಬಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ, ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಫಟಿಕದ, ಮತ್ತು ಬಂಗಾರದ ಬಟ್ಟಲುಗಳ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಇಟ್ಟಿರುವನೋ ಎಂಬಹಾಗೆ ಯೂಥಿಕೆ (ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾತಿ), ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ ಹೂಗಳ ಚೆಲುವು ಕಂಗೊಳಿಸು ತ್ತಿತ್ತು. ೪೭. ಆ ಉದ್ಯಾನವನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸುವರ್ಣಕಾಂತಿ ಯಂತೆ, ಕಾಂತಿಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂಗಳೆಂಬ ದೀಪಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಿರಂತರ ದಲ್ಲೂ ಭಯಗೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಭೃಂಗಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಕೂಡ ಕತ್ತಲೆಯ ಸಮೂಹವೇ ಆಗಿರಬಹುದು. [ಇಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕತ್ತಲೆ ಎಂದೂ ಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ದೀಪದಸಾಲೆಂದೂ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿಸಿ, ದೀಪ ಮುಡಿಸಿ ದಾಗ ಕತ್ತಲೆ ಓಡಿಹೋಗುವಂತೆ, ಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂವನ್ನು ಕಂಡು ದುಂಬಿಗಳು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುವೆಂದು ಭಾವ] ೪೮. ಚಿಗುರುಗಳ ಕೆಂಪು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಎನಿಸಿತ್ತು. ಹಬ್ಬಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೊಸಮೊಗ್ಗುಗಳ ಸಮೂಹವು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದಂತೆ ಒಪ್ಪಿತ್ತು. ಮದ ದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪು ಅಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಕತ್ತಲೆಯಂತೆ ಇತ್ತು. (ಹೀಗಿರುವ) ಆ ಉದ್ಯಾನವನವೆಂಬ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಿದ ಪುಷ್ಪಧೂಳಿಯ ಗೆರೆಯು ಧೂಮಕೇತುವೋ ಎಂಬಂತಾಗಿ ವಿರಹಿಗಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು. [ಧೂಮಕೇತುವು

1 ನಿಚಯಂ (ಅ)

ಬನದೆಡೆವಂದ ತತ್ಪುರದ ಮುಗ್ಧವಧೂನಿವಹಕ್ಕೆ ಮಾರಭೂ
ಪನ ಬೆಸದಿಂದೆ ಮಂದಗತಿಯಂ ಕಳಹಂಸೆ ಮದಾಳಿ ಮಂಜುಳ
ಸ್ವನಮನುದಾರ ತಾರರವಮಂ ಕಳಕಂಠನನೂನ ವಾಣಿಯಂ
ಘನ ಶುಕಮಿಂಗೊರಲ್ದನಿಯನೊಲ್ದುಪದೇಶಿಪುದಲ್ಲಿ ಪಾರಿವಂ ೪೯

ಗಿಳಿ ನೀನೋದೆಲೆ ತುಂಬಿ ಪಾಡು ನಱುಗಂಪಂ ಕಾಣ್ಕೆಗೈ ಬಂದು ಮಂ
ಜುಳ ಮಂದಾನಿಲ ಕೇಕಿ ನರ್ತಿಸು ಲಸನ್ಮಾಕಂದಮೇ ಬಾಣ ಸಂ
ಕುಳಮಂ ನೀಡು ವಸಂತರಾಜ ಮಣಿಯೆಂದಾರ್ದಾರ್ದು ಮತ್ತಲ್ಲಿ ಕೋ
ಕಿಳ ಚಂಚತ್ಪ್ರತಿಹಾರಕಂ ಜಡಿಗುಮುದ್ಯಾನಸ್ಮರಾಸ್ಥಾನದೊಳ್ ೫೦

ರತಿ ಮದನರ್ಕಳಂ ಪದೆದು ಪೂಜಿಸಲೆಂದು ವಸಂತರಾಜನು
ನ್ನತಮೆನೆ ತಾನೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪೂವಿನ ಕಾವಣದಂತೆ ರಂಜಿಸಿ
ತ್ತತುಳಿತಮಾಗಿ ಪೂತ ಪೊಸ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮಾಧವಿಯುದ್ಧ್ಯಯೂಥಿಕಾ
ಲತಿಕೆಯ ಮಾಲತೀಲತೆಯ ಮಲ್ಲಿಗೆವಳ್ಳಿಯ ಚೆಲ್ವ ಚಪ್ಪರಂ ೫೧

ಅನಿಷ್ಟ ಸೂಚಕವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧ; ವಿರಹಿಗಳ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಈ ಧೂಮಕೇತು ದರ್ಶನದಿಂದ ಭಗ್ನಗೊಳ್ಳುವುದೆಂಬ ಅನಿಷ್ಟಭವಿಷ್ಯದ ಧ್ವನಿ ಇಲ್ಲಿದೆ.] ೪೯. ಆ ಬನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಸುಂದರಿಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮನ್ಮಥರಾಜನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಂದ ಆ ವನದಲ್ಲಿರುವ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಧುರಧ್ವನಿಯ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ಮಂದಗಮನವನ್ನೂ, ಮದಿಸಿದ ಭ್ರಮರಗಳು ಮನೋಹರವಾದ (ಝೇಂಕಾರ) ಶಬ್ದವನ್ನೂ, ಕೋಗಿಲೆಯು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪಂಚಮಸ್ವರವನ್ನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗಿಳಿಯು ಕುಂದಿಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಪಾರಿವಾಳವು ಮಧುರವಾದ ಕಂಠದ ಶಬ್ದವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೫೦. ಆ ಉದ್ಯಾನವನವೆಂಬ ಮನ್ಮಥನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಚಪಲ ಕೋಗಿಲೆಯೆಂಬ ದ್ವಾರಪಾಲಕನು—'ಎಲೈ ಗಿಳಿಯೇ ನೀನು ಓದು; ತುಂಬಿಯೇ ನೀನು ಹಾಡು; ಮಂದಾನಿಲನೇ, ನೀನು ಬಂದು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡು; ನವಿಲೇ ನೀನು ನರ್ತನ ಮಾಡು; ಶೋಭಿಸುವ ಸೀಮಾವಿನ ಮರವೇ, ನೀನು ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ನೀಡು; ವಸಂತರಾಜನೇ, ನಮಸ್ಕರಿಸು'—ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಬೆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೫೧. (ಆ ಉದ್ಯಾನವನವು) ಅನುಪಮವಾಗಿ ಹೂಬಿಟ್ಟ ಹೊಸಮೊಲ್ಲೆಯು, ಮಾಧವಿಯು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯು, ಜಾಜಿಯು, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಚೆಲುವಾದ ಚಪ್ಪರವು ವಸಂತನೆಂಬ ರಾಜನು ರತಿದೇವಿ ಮನ್ಮಥರುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ದೊಡ್ಡ

ಎರಲಿರದೂದೆ ಜಲ್ಲಸೊಗುತಿರ್ಪಲರೊಳ್ಮಳೆ ಪುಷ್ಪಬೃಂದದಿಂ
ಸುರಿವ ಮರಂದಸೀಕರಮೆ ಮಂಜು ವಿಯೋಗಿಯ ಕಾಯಕಾಯಜಾ
ಗ್ನಿರುಚಿಯ ಕಾಯ್ಪು ಬೇಸಗೆಯದಾಗಿರೆ ಕುಂದದು ಕೇಕಿಯಾಟಮುಂ
ಸರಸಿಯ ಕೈರವಾವಳಿಯ ಸಮ್ಮುದಮುಂ ಮುದಮುಂ ಸರೋಜದಾ ೫೨

ತಿಳಿಗೊಳದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದೆತ್ತಿ ಸರೋಜಪರಾಗಪೂಗಮುಂ
ತಳೆದೆಳೆದುಂಬಿ ಬೆಂಬಳಿಯೊಳಟ್ಟಿ ಮರಾಳದ ಮೆಯ್ಯ ತುಪ್ಪುಳಂ
ತುಳಿದೆಣೆವಕ್ಕಿಕೂಟದೊಳರಲ್ಚಿದ ನುಣ್ಗರಿಯೊಳ್ತೊಡಂಕಿ ನು
ಣ್ಬುಳಿಲಮದೊರ್ಟ್ಟಿಲಲ್ಲೆಡಪಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಪಾಯ್ವುದು ಮಂದಮಾರುತಂ ೫೩

ವಿದಳಿತ ಕಂಜ ಪುಂಜ ಪರಿಪಿಂಜರ ರೇಣುಗಣಾಂಗರಾಗಪ
ಟ್ಪದಪಟಲೀ ಸುವರ್ಣಮಣಿ ಕಿಂಕಿಣಿ ಕಾಳಿಯುನಂಬುಜಾಕರಾ
ಭ್ಯುದಿತ ತರಂಗವಾರಿಕಣ ಮೌಕ್ತಿಕಮಾಲೆಯುನಾ ವಸಂತನಿ[1]
ತ್ತುದನುಜಿ[3] ತಾಳ್ದು ತತ್ಸುತಸವೋಲ್ಸುಳಿಗುಂ ವನಮಂದಮಾರುತಂ ೫೪

ದಾಗಿ ತಾನೇ ರಚಿಸಿದ ಹೂವಿನ (ಬಳ್ಳಿಗಳ) ಚಪ್ಪರದ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೫೨. (ಆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ) ಗಾಳಿಯು ತಪ್ಪದೆ ಬೀಸುತ್ತಿರಲು, ಝುಲ್‌ಝುಲ್ ಎಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಹೂಗಳೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಳೆಯಾಗಿರಲು, ನವಿಲಿನ ನೃತ್ಯವು ಕಡಿಮೆ ಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೂಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಕರಂದದ ಹನಿಗಳೇ ಹಿಮವಾಗಿರಲು, ಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವ ಬಿಳಿಯ ನೈದಿಲೆಗಳ ಸಂತೋಷವು ಕಡಿಮೆ ಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ವಿರಹಿಗಳ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಮನ್ಮಥ ಸಂಬಂಧದ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯ ಉಷ್ಣತೆಯೇ ಅದು ಬೇಸಗೆಯಾಗಿರಲು, ಕಮಲದ ಸಂತೋಷವೂ ಕಡಿಮೆ ಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. [ಮಳೆಗಾಲ–ಚಳಿಗಾಲ–ಬೇಸಗೆ ಕಾಲಗಳು ಏಕಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದುವೆಂದು ಧ್ವನಿ] ೫೩. (ಆ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ) ಮಂದ ಮಾರುತವು ತಿಳಿಗೊಳದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪದ ಧೂಳಿನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು (ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ) ಮರಿದುಂಬಿಗಳು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರಲು (ಅದು) ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯ ದೇಹದ ತುಪ್ಪಳವನ್ನು ತುಳಿ ಯುತ್ತ, ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಂಭೋಗ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉದುರಿಬಿದ್ದ ನುಣುಪಾದ ಗರಿ ಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡರುಹಾಕಿಕೊಂಡು, ನುಣ್ಣನೆಯ ಮಳಲು ಗುಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಎಡವುತ್ತ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೀಸುತ್ತಿತ್ತು. ೫೪. ವಸಂತರಾಜನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಅರಳಿದ ಕಮಲಗಳ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಧೂಳಿಯ ಸಮೂಹದ ಅನುಲೇಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತಹ ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪೆಂಬ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಚಿನ್ನದ ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ತೆರೆಗಳಿಂದುತ್ಪನ್ನವಾದ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳೆಂಬ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಮಂದ

1 ಗ (ದ)

ಮದನನ [1]ಜೇನ[1]ಶಾಲೆ ಮಧುಪಂಗಳ ಭೋಜನಶಾಲೆ ಮಲ್ಲಿಕಾ
ಸುದತಿಯ ಲಾಸ್ಯಶಾಲೆ ಮದಕೋಕಿಳವೃಂದದ ಗೀತಶಾಲೆ ಪೆಂ
ಪೊದವಿದ ತಾಮ್ರತುಂಡಕುಳದಗ್ಗದ ಪಾಠದ ಪಟ್ಟಶಾಲೆ ಪಿಂ
ಗದ ರತಿಚಿತ್ರಶಾಲೆ ಮಧುಭೂಭುಜನೋಲಗಶಾಲೆ ಮಾಮರಂ ೫೫

ಸುಮನೋಧರ್ಮಯುತಂ ಸದಾಳಿಗುಣಯುಕ್ತಂ ಕಾಮನೇಂ ಕಾಯ್ವುದಂ
ದಮೆ ಬೆಂಗೊಟ್ಟ ವಿಯೋಗಿವೃಂದಕೆ ಮಹೇಶದ್ವೇಷಿ ತಾನಾಗಲ
ಕ್ಕುಮೆ ಪೇಳೆಂದಿನಿಯಳ್ಗೆ ಪೇಳ್ವುದು ಶುಕಂ ಮಾಕಂದಶಾಖಾಗ್ರದೊಳ್
ರಮಣೀರತ್ನಮೆ ಕೇಳ್ಗುಣಾಳಿ ಮಧುಸಾಂಗತ್ಯಾನ್ವಿತಂಗಿರ್ಕುಮೆ ೫೬

ಅಳಿರುತಿ ಕಿಂಕಿಣೀಕ್ವಣಿತಮಾಗೆ ಲತಾಂತಮರಂದಲಾಳೆ ಕಂ
ಗೊಳಿಸೆ ತಮಾಲಪಲ್ಲವ ಶಿಖಂಡಕಮೊಪ್ಪಿರೆ ಕೀರವಾಣಿ ಸಂ
ಗಳಿಸಿದ ಮುಗ್ಧ ಜಲ್ಪಿತಮದಾಗಿರೆ ತೂಪೆಳೆಗಾಯ್ಗಳೆಂಬ ಕುಂ
ಡಳಮುಮರ್ದಾಡೆ ನಂದನಮೆ ನಂದನಮಾದುದು ಚೈತ್ರರಾಜನಾ ೫೭

ಮಾರುತವು ಅವನ (ಆ ವಸಂತ ರಾಜನ) ಮಗನ ಹಾಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೫೫. ಮಾವಿನ ಮರವು ಮನ್ಮಥನ ಬಾಣಗಳನ್ನಿಡುವ ಮನೆ; ತುಂಬಿಗಳ ಭೋಜನಶಾಲೆ; ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ನರ್ತನ ಗೃಹ; ಮದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಗುಂಪಿನ ಸಂಗೀತಶಾಲೆ; ತಾಮ್ರದಂತೆ ಕೆಂಪಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಗಿಳಿಗಳ ಗುಂಪಿನ ಪಾಠದ ಪೇದಿಕೆ. ತಪ್ಪದೆ ರತಿದೇವಿಯ ಚಿತ್ರಶಾಲೆ. ವಸಂತ ರಾಜನ ಸಭಾಸ್ಥಲ. ೫೬. ಗಂಡು ಗಿಳಿಯು ಸೀಮಾವಿನ ಮರದ ಕೊಂಬೆಯ ಮೇಲೆ (ಕುಳಿತು ತನ್ನ) ಪ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು–'ಎಲೈ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವೇ ಕೇಳು ಪುಷ್ಪಧನುಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನೂ ನಿರಂತರ ಭ್ರಮರ ಸಿಂಜಿನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ `ಕಾಮನು ವಿಮುಖರಾದ ವಿರಹಿಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಚಂದವೇ. ತಾನು ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ವೈರವುಳ್ಳವನಾಗುವುದಕ್ಕಾದೀತೇ ? ವಸಂತನ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಿಗೆ ಸದ್ಗುಣ ಸಮೂಹವು ಇದ್ದೀತೇ ? [ಅಥವಾ ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದರ್ಥ ಹೀಗೆ : 'ಎಲೈ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವೇ ಕೇಳು : ವಿದ್ವದ್ಧರ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು, ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಮೂಹದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ ಕಾಮನು ವಿಮುಖರಾದ ವಿರಹಿಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಚಂದವಲ್ಲ; ತಾನು ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ವೈರವುಳ್ಳವನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಆದೀತೆ ? ಮದ್ಯದ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಿಗೆ ಸದ್ಗುಣ ಸಮೂಹವು ಇದ್ದೀತೆ ?]' ೫೭. ಭ್ರಮರಗಳ ಝೇಂಕಾರವೇ ಸಣ್ಣ ಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಶಬ್ದವಾಗಿರಲು, ಹೂಗಳ ಮಕರಂದವೆಂಬ ಜೊಲ್ಲು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು, ಹೊಂಗೆಯ ಚಿಗುರೆಂಬ ಕೇಶಗಳು ಒಪ್ಪಿರಲು ಗಿಳಿಗಳ ಮಾತುಗಳೇ ಕೂಡಿಕೊಂಡ ತೊದಲಿನ ಮುದ್ದು ಮಾತಾಗಿರಲು, ತೂಗಾಡುವ

1 ಜಾನ(ಮು), ಜೇಣ(ಗ, ಮು, ಚ), ಬಾಣ(ಅ)

ಅತನುತನೂದರಿಯ ಸಮು
ನ್ನತ ಕುಚಘಟಘರ್ಷಣಕ್ರಿಯಾಚ್ಯುತ ಘುಸೃಣಾಂ
ಚಿತ ರೇಣು ಪರೆದುದೆನೆ ಶೋ
ಭಿತಮಾದುದು ಸುರಿದ ಸುರಯಿಯರಲ ಪರಾಗಂ ೫೮

ವ॥ ಆ ವನದ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ—

ವರ ಚಕ್ರ ಚಕ್ರರಂಗ
ತ್ತರಂಗ ಕಳ ಕಳ ವಿರಾಜಿರಾಜಿತಮಂಭ
ಶ್ಚರ [1]ಚರ[1]ದಳಿದಳಿತದಳೋ
ತ್ಕರಮಧುಮಧುರಾಂಬುಜಾಂಬುಮಂಬುಜಷಂಡಂ ೫೯

ಸರದಚ್ಛವಿಯುತಮಬ್ಜಾ
ಭಿರಾಮಮಂಭಶ್ಚರೇಕ್ಷಣದ್ಯುತಿ ಸುರಸಾ
ಕರಮುದ್ಭ್ರಮರಕಮಾನವ
ಸರಸಿ ವನಶ್ರೀಯ ವದನಮೆನೆ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ ೬೦

ಎಳೆಯ ಕಾಲುಗಳೆಂಬ ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳು ಜೋತಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ತೋಟವೇ ಚೈತ್ರ ರಾಜನ ಪ್ರತ್ರನಂತಿರುವುದು. ೫೮. (ಆ ನಂದನವನದಲ್ಲಿ) ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸುರಗೀ ಹೂವಿನ ಪರಾಗವೆಂಬ ಧೂಳು, ಮನ್ಮಥನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ರತಿದೇವಿಯ ದಪ್ಪನೆಯ ಮೊಲೆಗಳ ತಿಕ್ಕುವಿಕೆಯಿಂದ ಉದುರಿದ ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಧೂಳು ಕವಿಯಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ ಆಯಿತು. ವ॥ ಆ ನಂದನವನದ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ—೫೯. (ಇರುವ ಒಂದು) ಸರೋವರವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ, ಚಂಚಲವಾದ ತೆರೆಗಳಿಂದ, ಕಲಕಲ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮೀನುಗಳು, ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಳಿಗಳಿಂದ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಅರಳಿದ ಎಸಳುಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳ ಮಕರಂದದಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಕಮಲಗಳುಳ್ಳ ನೀರಾಗಿತ್ತು. [ವಿರಾಜಿ–ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹ, ಮಧುಮಧುರಾಂಬುಜ–ಮಕರಂದದಿಂದ ಮಧುರವಾದ ಕಮಲ] ೬೦. ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಕಮಲಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ, ಮೀನುಗಳ ನೇತ್ರಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ, ಸಮೀಚೀನವಾದ ನೀರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಭ್ರಮರಗಳುಳ್ಳ, ಆ ನೂತನವಾದ ಸರೋವರವು ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವದನವೋ ಎಂಬಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. [ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಪರವಾಗಿ ; ಸಂಚರಿಸುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳೇ ದಂತಕಾಂತಿ, ಕಮಲಗಳೇ ಮುಖ, ಮೀನುಗಳೇ ನೇತ್ರಕಾಂತಿ. ನೀರೇ ಲಾವಣ್ಯರಸ, ಭ್ರಮರಗಳೇ ಮುಂಗುರುಳು ಗಳು–ಹೀಗೆ ಆ ಸರೋವರ ಆ ನಂದನವನವೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮುಖದಂತಿತ್ತು. (ಸರದಚ್ಛ

---

2 ದಳಿ(ದ, ಜ, ಮ, ಮ, ಗ)

ಕೆಲಬಲದಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪರುಣ ಪಂಕಜಪಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ ಚ
ಕ್ರಲಸಿತಹಂಸ ಶಂಖಯುಗವೊಂದಿರೆ ಪೀತಪಟಂಬೊಲಂಬುಜೋ
ಜ್ವಲರಜವೊಂದಿದಂಬು ಸೊಗಸಾಂತಿರೆ ನೀಲಸರೋಜರಾಜಿ ಮಂ
ಜುಲ ತನುಕಾಂತಿಯಾಗೆ ವನಮಾಲಿವೊಲೊಪ್ಪಿದುದಲ್ಲಿ ಪೂಗೊಳಂ ೬೧

ವಿತತ ವಿಪಕ್ಷಸಂಚಲಿತ ಜೀವನಮುನ್ವಿತ ಜಾಡ್ಯಕಂಟಕ
ಸ್ಥಿತಿಕಲಿತಂ ಸಭಂಗಮಳಿಯಾಸೆಯೊಳೊಂದಿದ ಪಂಕಜಾಕರ
ಕ್ಷಿತಿಪತಿ ನಿರ್ಯದಂಬುಕಣಬಾಷ್ಪಕಣಂಗಳನಲ್ಲಿ ಸೂಸಿದಂ
ತತಗುಣ ಮಿತ್ರಜಾಯೆಯೊಡಗೂಡಿದ ದೋಷಿಗಿದೊಂದು ಚೋದ್ಯಮೇ ೬೨

ಯುತಂ–ಸಂಚರಿಸುವ ಹಂಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ; ಅಂಭಶ್ಚರಣೇಕ್ಷಣದ್ಯುತಿ–ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಮೀನುಗಳೇ ಕಣ್ಣಕಾಂತಿ ; ಸುರಸಾಕರ–ಒಳ್ಳೆಯ ರಸದ ಆಕರ ; ಉದ್ಭ್ರಮರಕಂ–ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಭ್ರಮರದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು)] ೬೧. ಅಲ್ಲಿರುವ ಆ ಪೂಗೊಳವು ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕೆಂದಾವರೆಗಳೆಂಬ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ, ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೆಂಬ ಚಕ್ರಾಯುಧ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಶಂಖ, ಇವುಗಳ ಜೊತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಕಮಲದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಧೂಳಿಯು ಉದುರಿ ಪೀತ ವರ್ಣದಂತೆ ನೀರು ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು, ಕನ್ನೈದಿಲೆಗಳ ಸಾಲು ಮನೋಹರ ದೇಹಕಾಂತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. [ಅಂಬುಜೋಜ್ವಲರಜಂ–ಕಮಲದ ಉಜ್ವಲ ಧೂಳು] ೬೨. [ಈ ಪದ್ಯ ಸರೋವರ ಮತ್ತು ಕ್ಷಿತಿಪತಿ (ರಾಜ)–ಎರಡರ ಪರ ಅರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದು] **ಸರೋವರ** : ವಿಸ್ತಾರವಾದ (ಅಧಿಕವಾದ) ಪಕ್ಷಿಗಳ ರೆಕ್ಕೆಯ ಬಡಿಯುವಿಕೆಯಿಂದ ಚಲಿಸುವ ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ನೀರಿನಿಂದ, ತಾವರೆದಂಟಿನ ಮುಳ್ಳಿನಿಂದ, ತೆರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ದುಂಬಿಯ ಆಸೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಸರೋವರವು ನೀರಿನ ಹನಿಗಳೆಂಬ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸೂಸಿದನು. ವಿಶೇಷ ಸದ್ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಸೂರ್ಯಪತ್ನಿಯಾದ ಕಮಲಿನಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ 'ದೋಷಿಗೆ ಈ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುವುದೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಲ್ಲ. **ರಾಜನ ಪರವಾಗಿ** : ಅನೇಕ ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಚಂಚಲವಾದ ಪ್ರಾಣಗಳುಳ್ಳವನು. ಅನೇಕ ಜಾಡ್ಯಗಳ ವಿಪತ್ತುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನು. ಸೋಲಿನಿಂದಲೂ ದುರಾಸೆಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದವನು. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷಿತಿಪತಿಯು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು. ಅನೇಕ ಸದ್ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಮಿತ್ರನ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿದ ದೋಷಿಗೆ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುವಿಕೆಯೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ [ವಿಪಕ್ಷ–ಪಕ್ಷಿಗಳ ರೆಕ್ಕೆ, ವೈರಿಗಳು ; ಜೀವನ–ಬಾಳು, ನೀರು ; ಜಾಡ್ಯ–ಜಡಸ್ವಭಾವ, ನೀರು ; ಕಂಟಕ–ಆಪತ್ತು, ಮುಳ್ಳು ; ಸಭಂಗ–ತೆರೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಭಂಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ; ಮಿತ್ರ–ಸ್ನೇಹಿತ, ಸೂರ್ಯ. ಗುಣ–

ಕಂದರ್ಪಂ ಕಾಸಿರಿಸಿದ
ಕುಂದದ ಬಿರಯಿಗಳುರೋಸೃದಿಂ ತೊಯ್ದ ವಿಷಂ
ದಂದೂಡಿ[1]ದ ನಿಜ ಶರವೆನೆ
ಪೊಂದಾವರೆಯರುಣನಳಿನಮುತ್ಪಳವೆಸೆಗುಂ ೬೩

ಶರನಿಧಿನಿದ್ರಿತನಾಗಿರೆ
ಹರಿ ಸಿರಿ ವಿರಹಾಗ್ನಿದಗ್ಧೆ ಸಾರ್ತಂದು ಸರೋಜಂ
ಬುರುಹದೊಳೆ ನೆಲಸೆ ಭೃಂಗೋ
ತ್ಕರವದು ತಜ್ಜನಿತ ಧೂಮವೆನೆ ನೆಗೆದೆಸೆಗುಂ ೬೪

ಅರುಣಾಬ್ಜದಳದೊಳೆಱಗಿದ
ವರ ಮಧುಕರ ತರುಣನೆಸೆದುದಾ ಸುಸಿಲೊಳ್ಭಾ
ಸ್ಕರನೆಸಗಿದ ದಂತಕ್ಷತ
ದಿರವೆನೆ ಪದ್ಮಿನಿಯ ಪಲ್ಲವಾಧರದೆಡೆಯೊಳ್ ೬೫

ಎಳವಾಳೆಗಣ್ಣ ಬೆಳಗು
ಜ್ವಳಿಸೆ ಕರಂ ನೋಡಿ ಸರಸಿ ತೆರೆದೋಳೆತ್ತು
ತ್ತೆಳಸಿ ನೊರೆವಾಲೆಯುಂ ತಂ
ದಿಳುಪಿದಳಾ ರಾಜಹಂಸಕಂಧರದೆಡೆಯೊಳ್ ೬೬

ನಾರು ಅಥವಾ ಎಳೆ, ಸ್ವಭಾವ] ೬೩. ಮನ್ಮಥನು ಕಾಸಿ ಇರಿಸಿದ ತನ್ನ ಬಾಣವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸುವರ್ಣವರ್ಣದ ತಾವರೆಯೂ, ಅಧಿಕರಾದ ವಿರಹಿಜನಗಳ ಎದೆಯ ರಕ್ತದಿಂದ ನೆನೆದ ತನ್ನ ಬಾಣವೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಕೆಂಪುಕಮಲವೂ, ವಿಷದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಬಾಣವೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ಕನ್ನೈದಿಲೆ–ಇವು ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೬೪. ವಿಷ್ಣುವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವವನಾಗಿರಲು, ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಿರಹಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಡಲ್ಪಟ್ಟವಳಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು (ಈ) ಸರೋವರದ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರಲು, ಈ ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸುವ ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿದುವು : (ಈ ರೀತಿಯ ಆ ದುಂಬಿಗಳ ಹಾರುವಿಕೆ) ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ವಿರಹಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಹೊಗೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ೬೫. ಸುರತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಮಲಿನಿಯೆಂಬ ಹೆಂಗಸಿನ ಚಿಗುರೆಂಬ ತುಟಿಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು (ಚುಂಬಿಸುವಾಗ ಮಾಡಿದ) ಹಲ್ಲಿನ ಗಾಯವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಂಪುಕಮಲದ ಎಸಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾರಿಬಂದು ಕುಳಿತಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದುಂಬಿಯ ತರುಣಮರಿಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೬೬. ಸರೋವರವೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಎಳೆಯ ಬಾಳೆಯ ಮೀನು ಎಂಬ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹಾಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ತರಂಗಗಳೆಂಬ ಬಾಹುಗಳನ್ನೆತ್ತುತ್ತ ಅಪೇಕ್ಷಿ

1 ದಿ(ಮ)

ಕರದಂಡಾತಿ ಪ್ರಿಯನೀ
ಮರಾಳನಕಟೀ ವಿಜಾತಿಜಂಗಾದುದು ಭಾ
ಸುರರಾಜಹಂಸನಾಮಂ
ಪರಿಕಿಸೆ ವಿಧಿಬಲದಿನಾವುದಾಗದೊ ಜಗದೊಳ್ ೬೭

ಇದು ಪೂತೊಪ್ಪುವ ಚೂತಮಲ್ತು ಸುಮನೋದಂತಾವಳಂ ನೋಳ್ಪೊಡಿಂ
ತಿದು ಪದ್ಮಾಕರಮಲ್ತು ನಿರ್ಜರಸುಧಾಕಾಸಾರಮೀ ತೋರ್ಪುದಿಂ
ತಿದು ಪಣ್ತೀವಿದ ನೇಱಿಲಲ್ತು ಮಣಿವೃಂದಂ ತಳ್ತ ನಾಕದ್ರು ಮೇ
ಣಿದು ಪೌರಪ್ರಮದಾಳಿಯಲ್ತು ಪುರುಹೂತಾಂತಃಪುರಸ್ತ್ರೀಜನಂ ೬೮

ವ॥ ಎನಿಸಿ—

ಪ್ರಮದಾಳಿ ವಿಪುಳ ರಂಭಾ
ಸುಮನಸ್ತ[1]ತಿ ಭಾಸ್ವದಪ್ಸರೋಗಣ ದಿವ್ಯ

ಪಟ್ಟು ಆ ರಾಜಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ನೊರೆಯೆಂಬ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ತಂದು ಹಾಕಿದಳು, ೬೭. ಈ ಮರಾಳ ಪಕ್ಷಿಯು ಕಮಲದ ದಂಟಿನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳದ್ದು ; ಈ ಪಕ್ಷಿಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರಾಜಹಂಸನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು, ಅಯ್ಯೋ ! ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಲದಿಂದ ಯಾವುದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ! [ಅಥವಾ—ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥ : ಕೈಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಹಿಂಸೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ನೀಚಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಪರೀಕ್ಷಿಸಿನೋಡಿದರೆ ದೈವಬಲವಿದ್ದರೆ ಯಾವುದು ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ! (ಕರದಂಡ—ಕೈಯದಂಡ, ಕಮಲದ ದೇಟು ; ವಿಜಾತಿ—ಜಾತಿಹೀನ, ಪಕ್ಷಿ ಜಾತಿ ;)] ೬೮. ಇದು ಹೂವು ಬಿಟ್ಟು ಒಪ್ಪುವ ಮಾವಿನಮರವಲ್ಲ ; ದೇವತೆಗಳ ಐರಾವತ, ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಇದು ಸರೋವರವಲ್ಲ ; ದೇವತೆಗಳ ಅಮೃತ ಸರೋವರ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಇದು ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ನೇರಳೇಮರ ವಲ್ಲ ; ರತ್ನಸಮುದಾಯದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಮತ್ತು ಈ ರೀತಿ (ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವ) ಇದು ಪಟ್ಟಣದ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹವಲ್ಲ ; ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹ. ವ॥ ಎನಿಸಿ—೬೯. ಅಧಿಕವಾದ ಮದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭ್ರಮರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ವಿಪುಲವಾದ ಬಾಳೆಹೂವಿನ ಇರುವಿಕೆಯುಳ್ಳ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಜಲವುಳ್ಳ ಸರೋವರಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ, ಈ (ಕಲ್ಯಾಣ) ಪುರದ ಉಪವನವು ಸಾರ್ಥಕವಾದ (ಇಂದ್ರನ) ನಂದನವನವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಎನಿಸಿದೆ. [ಅಥವಾ ನಂದನವನದ ಪರವಾಗಿ :

1 ಸ್ಥಿ (ಅ)

ದ್ರುಮಮುಮಹಿತಂ ಬನಮನ್ನ
ರ್ಥಮನಾಳ್ದುದು ನಂದನಾಭಿಧಾನಮನೆನಿಕುಂ ೬೯

ವ॥ ಇಂತು ಭುವನಜನಮನೋಜ್ಞಮಾದ ವನಮಾಲಾವಳಯದಿಂದಮೊಳಗೆ—

ಜಳಕೇಳಿಗೈವ ಪನ್ನಗ
ವಿಳಾಸಿನೀಜನದ ನೆತ್ತಿಮಣಿಗಳವೆತ್ತಂ
ತೊಳಗಿರೆ ಪುರರಮೆ ತಳೆದು
ಜ್ವಳಮಣಿಕಾಂಚಿಯವೊಲಾಯ್ತು ಪರಿಖಾವಳಯಂ ೭೦

ದ್ವೀಪಂಗಳ್ ತತ ವೀಥಿಗಳ್ಕುಧರವೃಂದಂ ಸೌಧವೃಂದಂ ಸುಧಾ
ಕೂಪಾರಂ ನೃಪಮಂದಿರಂ ಜನಪದಂಗಳ್ಕೇರಿಗಳ್ಮೇರು ತ
ದ್ಭೂಪಾಗಾರ ಸುವರ್ಣಹರ್ಮ್ಯಮೆನೆ ಭೂಲೋಕಂಬೊಲಿಂಬಾದ ಶೋ
ಭಾ ಪೂರ್ಣೋರುಪುರಕ್ಕೆ ಸಾಲಮದು ಲೋಕಾಲೋಕದಂತೊಪ್ಪುಗುಂ ೭೧

ಪರಿಖಾವಾರಿಯೊಳೊಯ್ಯನೇಳ್ದು ತೆರೆಗೊಂಡೀಸಾಡಿ ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂ
ಪರಿದಾ ಸಾಲಮನೇಱಿ ಮೇಲೆಸೆವ ಪೀಯೂಷಾಂಶುವಂ ರಾತ್ರಿಯೊ

ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಪುಲ ಸಖೀಜನರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಂಭೆಯೆಂಬ ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳ (ಸುಮನಃ) ಇರುವಿಕೆಯುಳ್ಳದ್ದು ; ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಅಪ್ಸರ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹ (ಅಪ್ಸರೋಗಣ)ದ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಇರುವಿಕೆಯಿಂದ ಪೂಜಾರ್ಹವಾದುದು. [ರಂಭಾಸುಮನ–ಬಾಳೆಯಹೂವು, ರಂಭೆ ಮತ್ತು ದೇವತೆ ; ಪ್ರಮದಾಳಿ–ಅಧಿಕಮದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತುಂಬಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಖೀಜನ ಸಮೂಹ ; ಅಪ್‌ಸರ–ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸರೋವರ, ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀ ; ದಿವ್ಯದ್ರುಮ–ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಶ್ರೇಷ್ಠಮರ ; ಮಹಿತಂ–ಕೂಡಿದ, ಮಹಿಮಾನ್ವಿತವಾದ.] ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಭೂಜನರಿಗೆ ಮನೋಹರವಾದ ವನ ಪಙ್ತಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದ ಆ ಉದ್ಯಾನವನದ ಒಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ—೭೦. ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ನಾಗಲೋಕದ ವಿಲಾಸಿನೀ ಸ್ತ್ರೀಯರ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ರತ್ನಗಳು, ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ವೃತ್ತಾಕಾರವಾದ ಕಂದಕವು (ಆ ಕಲ್ಯಾಣ) ಪಟ್ಟಣವೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಧರಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರತ್ನ ಖಚಿತ ಡಾಬಿನ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು. ೭೧. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬೀದಿಗಳು ದ್ವೀಪಗಳು ; ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳೇ ಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹ, ರಾಜಗೃಹವೇ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ ; ಕೇರಿಗಳೇ ದೇಶಗಳು ; ಆ ಅರಮನೆಯ ಚಿನ್ನದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯೇ ಮೇರುಪರ್ವತ–ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಭೂಲೋಕದಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆ ಪುರಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕೋಟೆಯು ಭೂಲೋಕದ ನೋಟದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ೭೨. ಆ ಅಗಳಿನಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪಾತಾಳಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ಪವು (ಆದಿಶೇಷನು) ಮುಳುಗಿ ಎದ್ದೆದ್ದು ತೆರೆಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಈಸಾಡಿ,

ಳ್ಭರದಿಂ ಕಂಡು ತುಡುಂಕಲವ್ವಳಿಸುವಾಗಳ್ಮಧ್ಯಸಾರಂಗಮೊಂ
ದಿರೆ ತದ್ಭೀತಿಯಿನ್ನೈದೆ ಮೈದೆಗೆವುದಾ ಪಾತಾಳವಾತಾಶನಂ ೭೨

ಬಿಱುವಿಸಿಲ ಕೋಳ್ಗೆ ಸೈರಿಸ
ಲಱಿಯದೆ ತತ್ಸೌಧಕೇತುಗಳ ಬಳಿನೆಳಲಂ
ನೆಱೆ ಸಾರ್ದು ಖಚರಿ ಮುತ್ತಿನ
ಕಿಱುಪುತ್ತಳಿಯಂತೆ ಬೆಮರ್ಗಳಿರೆ ಕಂಗೆಸೆದಳ್ ೭೩

ಇದು ಮುಗಿಲಿದು ಕೇತನಪಟ
ಮಿದು ರವಿಯಿದು ಕನಕಕಳಶಮಿದು ಶಶಿಯಿದು ಕ
ಟ್ಟಿದ ಮುಕುರಮೆಂಬ ಬಗೆ ಸ
ಲ್ಲದು ತತ್ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹರ್ಮ್ಯಾಗ್ರಿಮದೊಳ್ ೭೪

ಕನಕಮಯ ಹರ್ಮ್ಯರುಚಿ ತೆ
ಕ್ಕನೆ ತೀವಿರೆ ಮಿಸುನಿವಣ್ಣಮಾಳ್ದಿರೆ ನಭಮಾ
ಘನ ಗಗನಕೇಶನದಱಿಂ
ಜನಮಱಿಯೆ ಹಿರಣ್ಯಕೇಶನೆನಿಸಿದನಲ್ತೆ ೭೫

ವಿಶೇಷವಾದ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಹರಿದುಹೋಗಿ, ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಅಮೃತಕಿರಣನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಭರದಿಂದ ಕಂಡು ತುಡುಕಲು ಅಪ್ಪಳಿಸುವಾಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಿಂಕೆಯು ಸೇರಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಂಜಿ, ಭೀತಿಯಿಂದ ಮೈಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯಿತು. ೭೩. ಖೇಚರಸ್ತ್ರೀಯು ಅಧಿಕವಾದ ಬಿಸಿಲಿನಬಾಧೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಸೌಧಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಧ್ವಜಪಟಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ನೆಳಲನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದಳು. (ಅವಳು) ದೇಹದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ ಮುತ್ತಿನ ಕಿರುಗೊಂಬೆಯ ಹಾಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದಳು. ೭೪. ಬಂಗಾರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಣುವ ಮೋಡವು ಧ್ವಜಪಟ ; ಈ ಸೂರ್ಯನು ಕನಕಕಲಶ ; ಈ ಚಂದ್ರನು ಈ ಧ್ವಜಪಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕನ್ನಡಿ—ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ೭೫. ಬಂಗಾರದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಸಾಂದ್ರವಾಗಿ ಹರಡಿರಲು, ಆಕಾಶವು ಹೊಂಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಆ ಘನವಾದ ಆಕಾಶವನ್ನೇ ಕೇಶವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಶಿವನು ಲೋಕದ ಜನವೆಲ್ಲ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣದ ಕೇಶವುಳ್ಳವನು ಎನಿಸಿದನಲ್ಲವೆ !

ಮಣಿವೆನೆಗಳೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳುಡು
ಗಣಮಿರುಳೊಳ್ನುಸುಳ್ದು ಪಾಲ್ಗಡಲ ಕಡೆವಾಗ
ಳ್ಫಣಿಪನ [1]ಪೆಡೆ[1]ಯೆಡೆಯೆಡೆಯೊಳ
ಗಣಿತಂ ಮುಕ್ತಾಳಿ ನೆಗೆವ ಭಾವಮನಾಳ್ಗುಂ ೭೬

ನೀಲಪಟಕೇತುವಂ ಗಗ
ನಾಲಂಬಿಯನಂಬುಜಾಪ್ತನಿದು ರಾಹುವೆನು
ತ್ತಾಲೋಕಿಸಿ ಭಯಮುತ್ತು ವಿ
ಶಾಲಾಭ್ರದೆ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರಾಯಣನಾದಂ ೭೭

ನೃಪಸೇವಾಯಾತ ಪೃಥ್ವೀಪತಿಸುತವೃತ ತೂರ್ಯಪ್ರಣಾದಂ ಪಯಃಪಾ
ನಪರ ಪ್ರಸ್ಪಂದಗಂಧದ್ವಿಪಗಣಘನಘಂಟಾಪ್ರಘೋಷಂ ಪಣಸ್ತ್ರೀ
ವಿಪುಳಾಗಾರಸ್ಥಳೀ ನಿರ್ಗತ ವಿಟಪಟಲೀಕಾಯಃಸೌರಭ್ಯವಾಂಛಾ[2]
ಚಪಲಾಳಿಧ್ವಾನಮಿಂಬಾಗಿರೆ ಕರಮೆಸೆಗುಂ ತತ್ಪುರೀರಾಜಮಾರ್ಗಂ ೭೮

೭೬. ರತ್ನದ ಕೋಟೆಯ ತೆನೆಗಳ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗುತ್ತಿರಲು (ಅವು) ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆಯುವಾಗ ಆದಿಶೇಷನ ಹೆಡೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಮುತ್ತುಗಳ ಸಮೂಹವು ಹಾರುವ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದವು. ೭೭. ಸೂರ್ಯನು ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ನೀಲವರ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಳ್ಳ (ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಮನೆಗಳ ಮೇಲಿರುವ) ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಇದು ರಾಹುಗ್ರಹವೆನ್ನುತ್ತ, ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣೋತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಗಮಿಸುವವನಾದನು. [ಈ ಧ್ವಜವಿರುವ ಕಡೆಗೆ ಬರದಹಾಗೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ಕಾಲ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೂ ಓರೆಯಾಗಿ ತಿರುಗಲುಪಕ್ರಮಿಸಿದನೆಂದು ಭಾವ] ೭೮. ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ರಾಜಮಾರ್ಗವು, ರಾಜನ ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಬರತಕ್ಕ ರಾಜಪುತ್ರರುಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಬಳಸಿರುವ ಅಧಿಕವಾದ ವಾದ್ಯ ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ, ನೀರುಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಮದೋದಕ ಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹದ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗಂಟೆಗಳ ಅಧಿಕವಾದ ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ, ವೇಶ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ವಿಟಜನ ಸಮೂಹದ ಶರೀರಕ್ಕೆ ತೊಡೆದುಕೊಂಡ ಪರಿಮಳದ ಬಯಕೆಯಿಂದ (ಹಾರಿಬರುತ್ತಿರುವ) ಚಂಚಲಗಳಾದ ಭ್ರಮರಗಳ ಝೇಂಕಾರದಿಂದಲೂ ಮನೋಹರ

1 ಮಣಿ(ಅ) 2 ತಾ(ಮ) ಶಾ(ಗ) ಥಾ(ಮು) ದಾ(ಜ)

ತಳಿರೊಡೆದಂತೆ ಕಾಂತೆಯರ ಕಾಲ್ಗಳಲಕ್ತಕದಿಂದೆ ಕುಟ್ಮಳಂ
ದಳೆದವೊಲಾ ಲತಾಂಗಿಯರ ಪಾದನಖಪ್ರಭೆಯಿಂದೆ ಪೂತು ಕಂ
ಗೊಳಿಪವೊಲಾ ವಿಲಾಸಿನಿಯರಕ್ಷಿಯ ಬೆಳ್ವೆಳಗಿಂದೆ ತಳ್ತು ಮಂ
ಜುಳ ನೃಪವೀಥಿವಲ್ಲಿ ಮೆಱೆದತ್ತು ವಿಧೂಪಳಭಿತ್ತಿರುಗ್ಜಳಂ ೭೯

ಪುರರಮೆ ಸೋದರ ಶಶಿಯಂ
ಕೊ[1]ರಗಿಪ ರವಿಯಂ ಪರಾಭವಿಸಲೆಂದು ವಿಭಾ
ಕರಶತಮಂ ಪಡೆದಂದದೆ
ಕರಮೆಸೆದುದು ವಿಸುಪ ಕಂಚುಗಾಱರ ಪಸರಂ ೮೦

ಒರೆಯೆ ಪಸರಿಸಿದ ಪೊಸ ಪೊ
ನ್ನ ರಜಂ ಧೃತಘುಸೃಣಮೆನಿಸೆ ಪುರರಮೆಯು ಪಯೋ
ಧರದಂತೆ ಪೊಂಗಳೊಟ್ಟಿ
ಲ್ಪರಂಜಿಸೆ ಸೊನ್ನವರದವಸರಂ ಮೆಱೆಗುಂ ೮೧

ನೆಲದಳಕಿಳಿದಹಿರಾಜನ
ತಲೆವಣಿಯಂ ಜಲದೊಳಾಳ್ದ ಕೌಸ್ತುಭಮಂ ಕ
ಣ್ಗೊಪ್ಪಲನಾಗರ ಸುರಮಣಿಯಂ
ಸಲೆ ಪಳಿಕ್ಕೈದೆಸೆಗುಮಲ್ಲಿ ಗುಣಮಣಿವಸರಂ ೮೨

ವಾಗಿರಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೭೯. ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಕಾಂತಿಯುತ ನೀರುಳ್ಳ ಮನೋಹರವಾದ ರಾಜಮಾರ್ಗವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯು–ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಪನ ಮಾಡಿರುವ ಅರಗಿನರಸದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ, ಚಿಗುರು ಒಡೆದ ಹಾಗೆಯೂ, ಬಳ್ಳಿಯಂಥ ದೇಹವುಳ್ಳ (ಆ) ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಾಲುಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹಾಗೂ, ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳ ಬಿಳಿದಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಚಿಗಿತು ಹೂಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಹಾಗೂ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. [ವಿಧೂಪಳ + ಭಿತ್ತಿ + ರುಕ್ + ಜಳಂ–ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಗೋಡೆಗಳ ಕಾಂತಿಯುತ ಜಲ] ೮೦. ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು (ತನ್ನ) ಒಡಹುಟ್ಟಿದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಂತಿಹೀನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ಸೂರ್ಯರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಕಂಚುಗಾರರ ಅಂಗಡಿಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೮೧. ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ನೂತನವಾದ ಚಿನ್ನದ ಧೂಳಿಯು ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವಹಾಗೆ (ಕಾಣುವ) ಚಿನ್ನದ ರಾಶಿಗಳು ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಮೊಲೆಗಳಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು, ಚಿನಿವಾಲದವರ ಅಂಗಡಿಗಳು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ೮೨. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ (ಉತ್ತಮ) ಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ರತ್ನದ ಅಂಗಡಿಗಳು (ಅಥವಾ ದಾರದಲ್ಲಿ

---

1 ಕ (ಚ)

ಕುಮುದಾಮೋದಮನಪ್ಪಿದಿಂದುಕಿರಣಂ ಪಂಕೇಜಸೌರಭ್ಯ ಸಂ
ಕ್ರಮಣಂಬೊಂದಿದ ಬಾಲಭಾನುರುಚಿ ಮಲ್ಲೀಜಾತಿಕುಂದಾಳಿಗಂ
ಧಮಸಾಳ್ಧಂಧತಮಂ ಪೊಣರ್ಕೆ ಗುರು ರಾಶೀಭೂತಮಾಗಿರ್ಪವೋಲ್
ಹಿಮದೊಟ್ಟಿಲ್ಘುಸೃಣೋತ್ಕರಂ ಮೃಗಮದೋದ್ಯದ್ರಾಶಿ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪುಗುಂ ೮೩

ಇಟ್ಟಣೆಸಿ ನಡೆವ ಕಾಂತೆಯ
ರಿಟ್ಟೆಡೆ ಮೊಲೆಯೊರಸೆ ಸುರಿದ ಕುಂಕುಮರಜಮಂ
ಪಟ್ಟಗಜಂ ನಿಜ ಕುಂಭದೊ
ಳೊಟ್ಟಿಕೊಳುತ್ತಲ್ಲಿ ಗಂಧಗಜಮೆನಿಸಿರ್ಕುಂ ೮೪

ನಗೆವೆಳಗಿಂ ಕೈರವಮಂ
ಸೊಗಯಿಪ ಕರತಳದ ಕಾಂತಿಯಿಂ ಜಳರುಹಮಂ
ನಗಿಸಿ ನಱುಸುಯ್ಯ ಕಂಪಿಂ
ಮಿಗೆ ಪೊರೆದವನಲ್ಲಿ ಮಾಱುವರ್ ಮಾನಿನಿಯರ್ ೮೫

ಸಾಲಿಱಿದಳಿ ಕವಿದಿರೆ ಪೂ
ಮಾಲೆಯನಮರ್ದೆತ್ತಿ ಪಿಡಿದ ಕಾಮಿನಿಯೊರ್ವಳ್
ಲೀಲೆಯಿನಲರ್ವಿಲ್ಲಂ ಪೂ
ಗೋಲಂಗಿರದೆತ್ತಿ ಕೊಡುವ ರತಿಯಂ ಪೋಲ್ತಳ್ ೮೬

ಪೋಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರತ್ನಗಳುಳ್ಳ ಅಂಗಡಿಗಳು) ಪಾತಾಳಕ್ಕಿಳಿದ ಆದಿಶೇಷನ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನವನ್ನೂ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿಯನ್ನೂ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದಿರುವ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ೮೩. ಬಿಳಿಯನೈದಿಲೆಗಳ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳು, ಕಮಲಗಳಸುಗಂಧ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಎಳೆಯಬಿಸಿಲು, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ, ಮೊಲ್ಲೆಯ ಹೂವು, ಇವುಗಳ ಸಮೂಹದ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗಾಢಾಂಧಕಾರ– (ಇವು ಪರಸ್ಪರ) ಯುದ್ಧಕ್ಕೋಸುಗ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡೆಗಳೇ ಆಗಿರುವಹಾಗೆ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದ ರಾಶಿ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯ ರಾಶಿ, ಕಸ್ತೂರಿಯ ದೊಡ್ಡರಾಶಿ– ಇವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು. ೮೪. ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಸೇರಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಇಕ್ಕಟ್ಟಾದ ಮೊಲೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಿಕ್ಕಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯು ಸುರಿಯಲಾಗಿ ಆ ಧೂಳನ್ನು ಪಟ್ಟದಾನೆಯು ತನ್ನ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸುರಿದು ಒಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪರಿಮಳದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಂಧವಾರಣ ಎನಿಸಿತ್ತು. ೮೫. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು (ತಮ್ಮ) ನಗುವಿಕೆಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬಿಳಿಯನೈದಿಲೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಹಸ್ತಕಮಲದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಮಲವನ್ನು ನಗಿಸಿ, ಪರಿಮಳವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ನಿಶ್ವಾಸದ ಕಂಪಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ೮೬. ಹೂಮಾಲಿಕೆಗೆ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಭ್ರಮರಗಳು ಕವಿದಿರಲಾಗಿ, (ಅದನ್ನು) ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ

ಮಲ್ಲಿಗೆಯೊರ್ಚರಂ ಮಿಸುಪ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮೊಗ್ಗೆಯ ಪಿಂಡುಗಂಕಣಂ
ಪಲ್ಲವದಿಂಬುವೆತ್ತ ಪದಕಂ ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಕಂಠಮಾಲೆ ಕಂ
ಕೆಲ್ಲಿಯ ಕರ್ಣಪೂರಮದಿಮುರ್ತ್ತೆಯ ಬಾಪುರಿ ಚಾರು ಚಂಪಕೋ
ತ್ಫಲ್ಲದ ನೇವುರಂ ಮೆಱೆವ ಪೂವಿನಸಂತೆ ಕರಂ ಮನೋಹರಂ ೮೭

ಮೊಗಸಿರಿ ನೈದಿಲ ಪೊಸಮ
ಲ್ಲಿಗೆಯಲರ್ಗಳ ಮಾಲೆವಿಡಿದಪೋಲ್ಕಣ್ಬೆಳಗುಂ
ನಗೆವೆಳಗುಂ ಪಸರಿಸೆ ಬಗೆ
ಮಿಗೆ ಪೋಲ್ತಳ್ಮಾಲೆಗಾರ್ತಿಯಲರಂಗಡಿಯುಂ ೮೮

ವ॥ ಇಂತನಂತ ವಸ್ತುವಿಸ್ತಾರಾನೂನ ಶೋಭಾಸ್ಪದಮಾದ ಪುರಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ—

ಬಳಸಿದ ಸಾಲದ ತೆನೆ ದಳ
ವೊಳಗಣ ಪೊಮ್ಮಾಡಮುಮರ್ದ ಕರ್ಣಿಕೆ ಮಣಿಮುಂ
ಗಳ ಕಳಶಕಾಂತಿ ಮಧುವೆನೆ
ಜಳರುಹಮೆನಿಸಿದುದು ರಮೆಗೆ ಭೂವರಭವನಂ ೮೯

ಹಿಡಿದಿರುವ ಓರ್ವಸುಂದರಿಯು ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಪುಷ್ಪಧನುಸ್ಸನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಎತ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ರತಿದೇವಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ೮೭. ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಏಕಾವಳಿಸರ, ಶೋಭಿಸುವ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮೊಗ್ಗೆಯ ದಂಡೆಯ ಕಂಕಣ, ಚಿಗುರಿನ ಮನೋಹರ ಪದಕ, ಸುರಹೊನ್ನೆಯ ಕಂಠಮಾಲೆ, ಅಶೋಕ ಪುಷ್ಪದ ಕರ್ಣಾಭರಣ, ಅದಿಮುರ್ತ್ತೆಯ ಬಾಪುರಿ (ತೋಳಹಾರ), ಮನೋಹರ ಸಂಪಿಗೆ ಹೂವಿನ ಕಾಲಕಡಗ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಹೂವಿನ ಸಂತೆಯು ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. (ಸಂತೆಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಳು ಎಂದು ಭಾವ ?). ೮೮. ಮುಃಖವೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನೈದಿಲೆ ಹೂಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ಹಾಗೆ ನೇತ್ರಕಾಂತಿಯೂ, ನೂತನವಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ನಗೆಯ ಬೆಳಗೂ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿರಲು, ಹೂಪಾಡಿಗರ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೂವಿನ ಅಂಗಡಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದರು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ವೈಶಾಲ್ಯದಿಂದ ಅಪೂರ್ವ ಕಾಂತಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದದ್ದಾದ ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ— ೮೯. ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ಕೋಟೆಯ ತೆನೆಗಳೇ ಎಸಳುಗಳು ; ಒಳಗಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳೇ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಕರ್ಣಿಕೆ ; ರತ್ನ ಖಚಿತವೂ ಮಂಗಳಕರವೂ ಕಲಶಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಮಕರಂದವೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಆ ರಾಜನ ಅರಮನೆಯು

ಆ ಭವನದೊಳೆಸೆದಿರ್ಪಂ
ಭೂಭಾಮಿನಿಯಾಣ್ಮನತುಳ ಮದಯುತರಿಪುಮ
ತ್ತೇಭಮೃಗೇಂದ್ರಂ ಸಾಂದ್ರಯ
ಶೋಭರಿತಾಶಂ ಪುರಂದರೋನ್ನತವಿಭವಂ ೯೦

ಸಿರಿಯೊಳ್ ಶ್ರೀಪತಿಯಂತೆ ದಾನಗುಣದೊಳ್ಮಂದಾರ ಭೂಜಾತದಂ
ತರಿವಿಧ್ವಂಸನದೊಳ್ಸುರೇಂದ್ರಸುತನಂತೌಜ್ವಲ್ಯದೊಳ್ಧ್ವಸ್ತಶಂ
ಬರನೆಂಬಂತೆ ವಿದಗ್ಧತಾವಿಭವದೊಳ್ವಾಣೀ[1]ಶನಂತಿರ್ದನು
ರ್ವರೆಯೊಳ್ತಳ್ತವಳೋಕಮಾನಲಲನಾದೃಕ್ಕಜ್ಜಳಂ ಬಿಜ್ಜಳಂ ೯೧

ಕರತಳ ಖಡ್ಗಕೃತ್ತ[2]ರಿಪು ರಕ್ತರಸಾರ್ದ್ರಮಹೀತಳೋಪ್ತ ನಿ
ರ್ಭರಹತಕುಂಭಿಕುಂಭನಿಪತನ್ನವಮೌಕ್ತಿಕಬೀಜಜಾತ ವಿ
ಸ್ಫುರಿತ ಯಶೋಲಸಲ್ಲತೆ ಸುಧಾಂಶುಕರಚ್ಛಲದಿಂದೆ ಪರ್ಬಿ ಭಾ
ಸುರ ಭಗಣೇಂದು ಪುಷ್ಪಫಲಸಂಗತಮಾದುದು ತನ್ನರೇಂದ್ರನಾ ೯೨

ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಮನೆಯಾದ ಕಮಲವೋ ಎನಿಸಿರುವುದು. ೯೦. ಆ ರಾಜ ಭವನದಲ್ಲಿ ಅನುಪಮವಾದ ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹ ರೂಪನೂ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಇಂದ್ರನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನೂ, ಭೂಕಾಂತೆಯ ಪತಿಯೂ ಆದ ರಾಜನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೯೧. ನೋಡುವ ಲಲನೆಯರ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆಯಂತಿರುವ ಬಿಜ್ಜಳನೆಂಬ ಅರಸನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಾಗೂ, ದಾನ ಮಾಡುವ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹಾಗೂ, ಶತ್ರುಸಂಹಾರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಹಾಗೂ, ತೇಜಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನ ಹಾಗೂ, ವಿದ್ವತ್ತಿನ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ಹಾಗೂ ಇದ್ದನು. ೯೨. ಆ ಬಿಜ್ಜಳನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶತ್ರುಗಳ ರಕ್ತ ಜಲದಿಂದ ಭೂಮಿಯು ತೊಯ್ದುಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸತ್ತ ಆನೆಗಳ ಕುಂಭ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಸಿಡಿದುಬಿದ್ದ ಮುತ್ತುಗಳೆಂಬ ಬೀಜಗಳು ಸೆಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು; ಅವುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಹೊಳೆಯುವ ಬಳ್ಳಿಯು ಬೆಳದಿಂಗಳೋ ಎಂಬ ನೆಪದಿಂದ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಆ ಬಳ್ಳಿಯು ನಕ್ಷತ್ರ ಪಙ್ಕ್ತಿಗಳೆಂಬ

1 ಗೀ(ಗ)   2 ತ್ತಿ(ಗ)

ಅತಿದೃಪ್ತಾರಾತಿಯೋಷಿಜ್ಜನದ ವದನಪೂರ್ಣೇಂದುವಂ ಮಂದಹಾಸ
ದ್ಯುತಿ ಚಂಚಜ್ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನೆಯುಂ ಪಾಱಿಸಿ ಕೊರಗಿಸುತಂ ಹಾರ ಮುಕ್ತಾಳಿ ತಾರಾ
ತತಿಯುಂ ತಾಂ ಮಾಂಜಿಸುತ್ತುಂ ಹೃದಯದಿನಕರಗ್ರಾವದೊಳ್ತಾಪವಹ್ನೀ
ಸ್ಥಿತಿಯುಂ ಮೈವೆರ್ಚಿಸುತ್ತುಂ ಮೆಱೆದುದವನ ಶುಂಭತ್ಪ್ರತಾಪಾರ್ಕಬಿಂಬಂ ೯೩

ನಡುಗುಗುಮಾ ನೃಪಖಡ್ಗಂ
ನಡುಗದ ಮುನ್ನಂತ ರಿಪುಗಳಸುವವನಸಿಯಿಂ
ಕಡಿಯದ ಮುನ್ನಂ ತೃಣಮಂ
ಕಡಿದಪುದರಿವರ್ಗಮೆನೆ ಪರಾಕ್ರಮಮೆನಿತೋ ೯೪

ಇನವಂಶ [1]ಜಾತ ನೃ[1]ಪತಿಯ
ಘನರುಚಿ ಕರವಾಲದಿಂದೆ ಮಡಿದಹಿತರ್ ತಾ
ಮಿನಮಂಡಲಮಂ ಭೇದಿಪ
ರೆನೆ ಮಡಿದೊಡಮರಿವಿರೋಧಮಂ ಬಿಟ್ಟಪನೇ ೯೫

ಹೂವು, ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಹಣ್ಣು ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ೯೩. ಆ ಬಿಜ್ಜಳಮಹಾರಾಜನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಪ್ರತಾಪವೆಂಬ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವು ಅತಿ ಕೊಬ್ಬಿದಂತಹ ಶತ್ರುಗಳ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮುಗುಳ್ನಗೆಯ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿತ್ತು; (ಅವರ) ಮುಖವೆಂಬ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಾಂತಿ ಹೀನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು; ಕಂಠದಲ್ಲಿರುವ ಮುತ್ತಿನಹಾರವೆಂಬ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು; ಹೃದಯವೆಂಬ ಸೂರ್ಯಕಾಂತ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ೯೪. ಆ ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನ ಖಡ್ಗವು ಅಲ್ಲಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ (ಝಳಪಿಸುವ ಮೊದಲೇ) ಎದುರಾದ ಶತ್ರುಗಳ ಪ್ರಾಣವು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಕಡಿಯುವ ಮುನ್ನವೇ ಶತ್ರು ಸಮೂಹವು ಹುಲ್ಲನ್ನು ಕಚ್ಚುವುದು, ಎನ್ನುವಂತೆ ಇರಲು ಎಷ್ಟೊಂದು ಪರಾಕ್ರಮವೋ ಅವನಿಗೆ ! [ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಕಚ್ಚುವುದು ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡುದರ ಲಕ್ಷಣ. ಹಾಗೆ ಹುಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿದವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಕೂಡದೆಂದು ಯುದ್ಧ ನೀತಿ] ೯೫. ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ರಾಜನ ಅಧಿಕವಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನುಳ್ಳ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಸತ್ತ ಶತ್ರುಗಳು ತಾವು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ಭೇದಿಸುವರು ಎನ್ನುವಾಗ, ಶತ್ರುವು ಸತ್ತರೂ ಶತ್ರು ವೈರವನ್ನು ಬಿಡುವನೇ ! ದ್ವಾವಿಮೌಪುರುಷೌ ಲೋಕೇ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಭೇದಿನೌ । ಪರಿವ್ರಾಟ್ ಯೋಗಯುಕ್ತಶ್ಚ ರಣೇಚಾಭಿ ಮುಖೇಹತ :—ಎಂಬಂತೆ ರಣದಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಹೋರಾಡಿದವನು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ

1 ಜತನೃ (ಗ, ಮು, ಚ, ತ, ಮ)

ಧರಿಣಿಪನಸಿದೂತಿ ರಿಪೂ
ತ್ಕರಮಂ ಸುರನಾರಿಯರ್ಕಳೊಳ್ಕಿರಪಲ್ ಸಾ
ರ್ದಿರದಿಳ್ದುಕೊಳ್ವಳಾ ರಿಪು
ಶಿರೋಧಿಗತರಕ್ತಬಿಂದುಮಣಿಮಾಲಿಕೆಯಂ ೯೬

ವ॥ ಎಂಬ ಗಂಭೀರಪ್ರತಾಪಮಿಂಬುವಡೆಯೆ ನೆಗಳ್ತೆವೆತ್ತ[1]ನ[1]ರೇಂದ್ರಂಗೆ—

ನಯಸಂಪನ್ನನಧೀತಶಾಸ್ತ್ರನಿಚಯಂ ನಾನಾ ಕಲಾಶಾಲಿ ದು
ರ್ನಯದೂರಂ ಶುಚಿ ಶೂರನೂರ್ಜಿತಯಶಂ ಶುದ್ಧಾನ್ವಯಂ ಕಾರ್ಯನಿ
ರ್ಣಯಧುರ್ಯಂ ಶಿವಭಕ್ತನೊಲ್ವ ಸಚಿವಂ ತಾನಾದನಾ ಮಾದಲಾಂ
ಬೆಯ ತಮ್ಮಂ ಬಲದೇವನೆಂಬನನಘಂ ಗಾಂಭೀರ್ಯರತ್ನಾಕರಂ ೯೭

ಗುರುಮಂತ್ರಜಪಪರಾಯಣ
ನುರುತರ ಕವಿವಿನುತನಾಗಿಯುಂ ಬಲದೇವಂ
ಗುರುಮಂತ್ರದ ಕವಿವಚನದ
ಪರಿಯಂ ಪಳಿಕ್ಕೈದು ಮೆಱೆವನೇನಚ್ಚರಿಯೋ ೯೮

ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು ಎಂಬ ನಂಬುಗೆಯಿದೆ.] ೯೬. ಆ ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನ ಖಡ್ಗವೆಂಬ ಕುಂಟಣಿಯು ಶತ್ರುಸಮೂಹವನ್ನು ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸೇರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಆ ವೈರಿಗಳ ಕಂಠವನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ರಕ್ತದ ಹನಿಗಳೆಂಬ ರತ್ನದ ಸರವನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. **ವಚನ** : ಹೀಗೆಂಬ ಗಂಭೀರವಾದ ಪ್ರತಾಪದಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಬಿಜ್ಜಳರಾಜನಿಗೆ–೯೭. ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದವನೂ, ನಾನಾಕಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ದುಷ್ಟನೀತಿಯಿಂದ ದೂರವಾದವನೂ, ಪರಿಶುದ್ಧನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯೂ, ಅಧಿಕಕೀರ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನೂ, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಸಮರ್ಥನೂ, ಪಾಪರಹಿತನೂ, ಗಾಂಭೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಕರನೂ ಬಸವಣ್ಣನ ತಾಯಿಯಾದ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ ತಮ್ಮನೂ ಆದ ಶಿವಭಕ್ತ ಬಲದೇವನೆಂಬುವನು ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ೯೮. ಈ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ದೇವಗುರುವಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯನ ಮಂತ್ರಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನಾಗಿದ್ದವನು. (ಅಥವಾ ಗುರುಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನಾಗಿದ್ದನು.) ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೇವಕವಿಯಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನಾಗಿದ್ದನು. (ಅಥವಾ–ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕವಿ ಜನರ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನಾಗಿದ್ದನು.) ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯ

1 ತನ್ನ(ಮ)

ಆ ಮಂತ್ರಿವರನ ಸುತೆ ಮದ
ಸಾಮಜಮೃದುಯಾನೆ ಮಾನನಿಧಿ ಸಕಳಕಳಾ
ಭೂಮಿಕೆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯೆಂ
ಬಾ ಮೃಗಮದಗಂಧಿ ಜವ್ವನಂಬಡೆದೆಸೆದಳ್ ೯೯

ವದನರುಚಿಯಿಂದೆ ಪರಿಭವಿ
ಸದಿರೆಮ್ಮಯ ಪತಿಯನೆಂದು ತಾರಾಂಗನೆಯು
ರ್ಸುದತಿಯ ಪದಯುಗಕೊಲ್ದೆಱ
ಗಿದವೆಂಬುದನಿಂಬುಗೆಯ್ದುವವಳಡಿಯುಗುರ್ಗಳ್ ೧೦೦

ಎಳೆಯಳ ಕಣೆಕಾಲ್ಬೊಣೆಯೊಳ
ವಳಯದಿನಿಳಿತಂದು ಮಿಸುಪ ಮದನನ ರಾಗೋ
ಜ್ವಳಪಲ್ಲವಶರವೆನೆ ಬಗೆ
ಗೊಳಿಸಿದುವರುಣಾಂಶುರುಚಿರಪದತಳಯುಗಳಾ ೧೦೧

ಲಲನೆಯ ನುಣ್ದೊಡೆಯ ಸಮು
ಜ್ವಲರುಚಿಯಂ ಪಡೆಯಲೆಳಸಿ ನಾರಂ ಪಡೆದು
ಟ್ಟಲಸದೆ ನೀರೀಂಟುತೆ ಸಲೆ
ನೆಲಸಿದುವಪ್ಪುವತ್ತೆ ಬಾಳೆಗಳ್ ಬನದೆಡೆಯೊಳ್ ೧೦೨

ಮಂತ್ರದ (ಅಥವಾ ಅಧಿಕತರವಾದ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆಯ), ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಮಾತಿನ (ಅಥವಾ ಶುಕ್ರನೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಕವಿಗಳ ಮಾತಿನ) ರೀತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ಏನು ಆಶ್ಚರ್ಯವೊ ! ೯೯. ಮತ್ತಗಜದ ಮಂದ (ಮೆತ್ತನೆಯ) ಗಮನದಂತಿರುವ ಗಮನವುಳ್ಳವಳೂ, ಮಾನಧನಳೂ, ಸಕಲ ಕಲೆಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಭೂಮಿಕೆ ಯಾದವಳೂ. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಗಂಧದಂತೆ (ಶರೀರ) ಗಂಧವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ 'ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ' ಎಂಬ ಆ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯ ಮಗಳು (ಇದ್ದಳು) (ಅವಳು) ಯೌವನವನ್ನು ಪಡೆದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೦೦. ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯರು–'ನಮ್ಮ ವಲ್ಲಭವಾದ ಚಂದ್ರ ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಮುಖಕಾಂತಿಯಿಂದ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಡ' ಎಂದು ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಎರಡೂ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಮನಸಾರ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರೋ ಎಂಬಂತೆ ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಕಾಲಿನ-ಉಗುರುಗಳು (ಅವಳ ಕಾಲಬೆರಳನ್ನು) ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದವು. [ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ನಾಯಕನಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಪತ್ನಿಯಾಗುವವಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಪಾದಗಳಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ವರ್ಣನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ.] ೧೦೧. ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಕಣ ಕಾಲುಗಳೆಂಬ ಬತ್ತಳಿಕೆಯ ಒಳಭಾಗದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು ಶೋಭಿ ಸುವ, ಮನ್ಮಥನ ಅರುಣ್ಯ ವರ್ಣದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಚಿಗುರಿನ ಬಾಣಗಳೋ ಎಂಬಂತ ಅವಳ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾದ ಅಂಗಾಲುಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೦೨. ಬಾಳೆಯ ಗಿಡಗಳು ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ನುಣ್ಣನೆಯ ತೊಡೆಯ ಉಜ್ವಲ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಆಸೆಪಟ್ಟು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಾರನ್ನುಟ್ಟು (ನಾರು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟು) ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತ

ಮುರಿದಿಳಿದ ವೇಣಿಕಾಬುಂ
ಧುರ ಯಮುನಾನದಿಯ ಪೂರ್ಣಪುಳಿನಸ್ಥಳದಂ
ತಿರೆ ಕರಮೆಸೆದುದು ಘನ ಪೀ
ವರಜಘನಂ ಚಕಿತ ತರುಣಹರಿಣೇಕ್ಷಣೆಯಾ ೧೦೩

ಬಡಬಾಸೆಯೆಂಬ ಕಾರೊರೆ
ಯೊಡನಿರೆ ದಿಗ್ವಿಜಯಕರ್ಚಿಸಲ್ಮದನಂ ತಾಂ
ಪಿಡಿದಸಿಯನರ್ಚಿ ನಿಲಿಸಿದ
ಬೆಡಂಗನಾಳ್ದುದು ತನೂದರೀತನುಮಧ್ಯಂ ೧೦೪

ಗುರುಕಚಘರ್ಷಣನಿಪತಿತ
ಸುರುಚಿರಕುಂಕುಮಪರಾಗಮುಪರ್ದಿರೆ ಕನಕಾಂ
ಬುರುಹಮದು ತರಳಮಣಿರವಿ
ಕಿರಣದಿನಲರ್ದಂತೆ ನಾಭಿ ಮೆಱೆದುದು ಸತಿಯಾ ೧೦೫

ಹಾರರುಚಿಸುಧೆಯನೀಂಟಲ್
ಸಾರೆಯೊಳೆಸೆದಿರ್ದ ನಾಭಿ ವಲ್ಮೀಕದೆ ಕಾ

ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರುವುವಲ್ಲವೆ ! [ನಾರುಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಕೇವಲ ನೀರನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ ಬಾಳೆಗಳು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ಆಶಯ] ೧೦೩. ಮುರಿ ಮುರಿಯಾಗಿ ಇಳಿದ ಜಡೆಯೆಂಬ ಮನೋಹರ ಕಾಳಿಂದೀನದಿಯ ಸಮಗ್ರ ಮಳಲು ದಿಣ್ಣೆಯಹಾಗೆ, ಚಂಚಲವಾದ ತರುಣ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಉನ್ನತವಾಗಿಯೂ, ದಪ್ಪವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕಟಿಪಶ್ಚಾತ್ ಭಾಗವು (ಅಂಡುಗಳ ಭಾಗವು) ಶೋಭಾವಹವಾಗಿತ್ತು. ೧೦೪. ತೆಳುವಾದ ಹೊಟ್ಟೆಯುಳ್ಳ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ತೆಳು ನಡುವು, ಸಣ್ಣವಾಗಿರುವ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ರೋಮರಾಜಿಯೆಂಬ (ಬಾಸೆಯೆಂಬ) ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಒರೆಯು ಸಂಗಡವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಮನ್ಮಥನು ತಾನು ಹಿಡಿದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒರೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆಳೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೊಗಸನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ೧೦೫. ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ದಪ್ಪನಾದ ಮೊಲೆಗಳ ಘರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ತೊಡೆದಿದ್ದ ಮನೋಹರವಾದ ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯ ಧೂಳಿಯು ಉದುರಿ ಹೊಕ್ಕುಳಕ್ಕೆ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿತ್ತು (ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಹೊಕ್ಕುಳು) ಸುವರ್ಣವರ್ಣದ ಕಮಲದ ಹೂವು ಹಾರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನಾಯಕ ರತ್ನಮಣಿಯೆಂಬ ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅರಳಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. [ಇಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಅರಳಬೇಕಾದರೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸೂರ್ಯನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಹಾರದ ಮಧ್ಯದ ರತ್ನವನ್ನು ಕವಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ] ೧೦೬. ಆ ಮನೋಹರವಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಉದರದ ಮೇಲಿರುವ ರೋಮ ಪಂಕ್ತಿಯು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ

ಳೋರಗ ಶಿಶು ನೆಗೆದೇಳ್ದವೊ
ಲಾ ರಮಣಿಯ ಬಾಸೆ ಬಗೆಗದೇಂ ಸೊಗಯಿಸಿತೋ ೧೦೬

ಎಲೆ ನಡು ಬಡವಾಗದಿರೆಂ
ದಲರಂಬಂ ಬರೆದ ಸುಮರಜೋರಕ್ಷೆಯ ಮಂ
ಜುಲರೇಖೆಗಳೆನೆ ಮೆಱೆಗುಂ
ವಲಿಗಳ್ಕೋಮಲೆಗೆ ಹಾರರುಚಿವಿಳಿತಂಗಳ್ ೧೦೭

ತರುಣಿಯ ಕುಚಕುಟ್ಮಳ ಭಾ
ಸುರತೆಯನಾನಲ್ಸರೋಜಮುಕುಳಂ ಕುಶವಿ
ಷ್ಟರದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿ ನೆಗಳ್ದಂ
ತಿರಳಿಧ್ವನಿವಿಷದೆ ಮಂತ್ರಜಪಮಾಂತೆಸೆಗುಂ ೧೦೮

ಎಳೆಯ ಮೃಣಾಳಮನಾ ಕೋ
ಮಳೆಯ ಭುಜಂ ಜಯಿಸೆ ಭಯದೆ ನೀರ್ಪುಗುತದು ಕು
ಟ್ಮಳತಾರುಣಾಬ್ಜವಿಷದಂ
ಜಳಿಯಂ ನಳಿತೋಳ್ಗೆ ಮಾಳ್ಪುದಾ ಶಶಿಮುಖಿಯಾ ೧೦೯

ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಕ್ಕುಳವೆಂಬ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿದ್ದ ಕರಿಯ ಹಾವಿನಮರಿಯು (ಅವಳು ಧರಿಸಿರುವ) ಮುತ್ತಿನಹಾರದ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ (ಹುತ್ತದಿಂದ) ನೆಗೆದು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿ ಬಂದಹಾಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದೇನು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ! ೧೦೭. ಕೋಮಲೆಯಾದ ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಮುತ್ತಿನಹಾರದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ತ್ರಿವಳಿಗಳು (ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಗೆರೆಗಳು) 'ಎಲೈ ನಡುವೇ, ಬಡವಾಗಬೇಡ' ಎಂದು ಮನ್ಮಥನು ಪುಷ್ಪಧೂಳೆಂಬ ಭಸ್ಮದಿಂದ ಬರೆದ ಮನೋಹರ ಗೆರೆಗಳ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೦೮. ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳಂತಿರುವ ಮೊಲೆಗಳ ಮನೋಹರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಲು, ದರ್ಭೆಯ ಆಸನ (ದರ್ಭೆಯ ಹುಲ್ಲಿನ ಚಾಪೆ)ದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತುಂಬಿಯ ಝೇಂಕಾರವೆಂಬ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಮಂತ್ರ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೦೯. ಆ ಕೋಮಲೆಯಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಬಾಹುವು ಎಳೆಯ ತಾವರೆಯ ನಾಳವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು. (ಈ ಕಾರಣದಿಂದ) ಆ ಮೃಣಾಳವು ಭಯದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಆ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಕೋಮಲಬಾಹುವಿಗೆ ಕೆಂಪು

ಪರನೊಲ್ಲನೆಮ್ಮನೀಕೆಯ
ಕರಾಬ್ಜದಗ್ರಮನೆ ಸಾರ್ದು ಸಲ್ವೆವನಂಗೆಂ
ದಿರದೆಳಸಿ ಸಾರ್ದ ಕೈತಕ
ವರ ದಳಮನೆ ಮೆಱೆದುವವಳ ಕರರುಹನಿಚಯಂ ೧೧೦

ವರ ಮಂದ್ರ ಮಧ್ಯ ತಾರ
ಸ್ವರ ಸೀಮಾರೇಖೆಯೆನಿಸೆ ಮೂಗೆರೆ ಲಾವ
ಣ್ಯರಸಾಬ್ಧಿಯೊಳಮರ್ದೆಸೆದುದು
ಪರಿಕಲಿತ ಸುವರ್ಣಶಂಖಮೆನೆ ಗಳಮವಳಾ ೧೧೧

ವದನೇಂದುವಿಧುರಿತಂ ಸಲಿ
ಲದೊಳಂಬುಜಮಳ್ಕಿ ಪೊಕ್ಕು ರಾಕಾಶಶಿಮೂ
ಡಿದೊಡದನಾಕೆಯ ಮೊಗಮೆಂ
ದದು ನೋಡಲ್ಕಗಿದು ಮುಗಿವುದಿನ್ನುಂ ಮುನ್ನಂ ೧೧೨

ವದನೇಂದುವನರ್ಚಿಸಿದಂ
ಮದನಂ ದಿಗ್ವಿಜಯಕೆಂದು ಬಂದುಗೆಯಲರಿಂ
ದಿದು ನಿಜಮೆನಿಸಿ ವಿರಾಜಿಸಿ
ದುದು ಚಂದ್ರಾನನೆಯ ಬಿಂಬರುಚಿಲಸದಧರಂ ೧೧೩

ಕಮಲಗಳ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ಅರುಣ್ಯವರ್ಣವುಳ್ಳ ಅಂಗೈಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ೧೧೦. ಕೇದಿಗೆ ಹೂವಿನ ಗರಿಗಳಂತಿರುವ ಅವಳ ಉಗುರುಗಳ ಸಮೂಹವು ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಶಿವನು ತನ್ನ ಪೂಜೆಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. (ಆದ್ದರಿಂದ) ಈ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಹಸ್ತ ಕಮಲದ ಅಗ್ರ ಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆ ಪರಶಿವನ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗೋಣ ಎಂದು ತಪ್ಪದೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಅವೇ ಅವಳ ಉಗುರುಗಳಾದುವು. ೧೧೧. ಅವಳ ಕಂಠದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಮಡಿಕೆಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಂದ್ರ, ಮಧ್ಯ ತಾರಸ್ವರ ಮಂಡಲದ ಗಡಿಪ್ರದೇಶದ ಗೆರೆಯೋ ಎಂಬಹಾಗೆ, ಕುತ್ತಿಗೆಯು ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ರಸದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಶಂಖವೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು. ೧೧೨. ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಅಂಜಿಕೊಂಡ ಕಮಲವು ಹೆದರಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನು ಮೂಡಿದರೂ ಕೂಡ, ಆ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಮುಖವೇ ಎಂದು ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡ ಹೆದರಿ ಈಗಲೂ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಮೊಗ್ಗಾಗಿಯೇ ಇರುವುದಲ್ಲವೆ ! ೧೧೩. ಮನ್ಮಥನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಮುಖಚಂದ್ರನನ್ನು ಬಂದುಗೆಯ ಹೂವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದನು (ಎಂಬುದು) ನಿಜವೇ ಹೌದು ! ಎನಿಸಿ, ಆ ಚಂದ್ರಾನನೆಯಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ತೊಂಡೇಹಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ

ಕುಂದುವ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮುಗುಳಂ
ಕುಂದದ ಮುಗುಳೆಂದು ನುಡಿವುದನುಚಿತಮಿಳೆಯೊ
ಳ್ಕುಂದದ ಚಂದದ ದಶನಂ
ಕುಂದದ ಮುಗುಳಲ್ತೆ ತನ್ಮೃದುಸ್ಮಿತಲತೆಯಾ ೧೧೪

ಮೂವಣ್ಣಕ್ಕೀಡಪ್ಪಂ
ತಾವರೆವಗೆಯೊಂದೆ ದಿನದೊಳೆನುತದನಿಳಿಕೈ
ದಾ ವನಿತೆಯ ನುಣ್ಗದಪದು
ಭಾವಿಸೆ ಶಾಶ್ವತ ನಿಜಪ್ರಕಾಶದಿನೆಸೆಗುಂ ೧೧೫

ಸಲೆ ಕನ್ನವುರದ ಚೆನ್ನೈ
ದಿಲಲರ್ಮೇಲೆಸೆಯೆ ತಳ್ತ ಪೂವೆನೆ ಕರ್ಣಂ
ನಲಿದಿರ್ಮಡಿಸಿದ ತನ್ಮಂ
ಜುಲನಾಳದ ಚೆಲ್ವನಾಳ್ದುದಾ ಶಶಿಮುಖಿಯಾ ೧೧೬

ತರುಣಿಯ ನಾಸಿಕದಂದದ
ಬಿರಿಮುಗುಳಂ ಪಡೆವೆನೆಂದು ಸಂಪಗೆ ಪಲವಂ
ಬಿರಿಮುಗುಳಂ ಪಡೆದದಕಿದು
ಸರಿಯಾರದೆನುತ್ತೆ ಮುಗುಳ್ದು ಪಡೆದಪ್ಪುದಿನ್ನುಂ ೧೧೭

ಕೂಡಿರುವ ತುಟಿಯು ವಿರಾಜಿಸಿತು. ೧೧೪. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗುವ ಮೊಲ್ಲೆ ಹೂವಿನ ಮೊಗ್ಗನ್ನು ಕೊರಗದಿರುವ ಮೊಗ್ಗು (ಕುಂದದ ಮೊಗ್ಗು) ಎಂದು ನುಡಿಯುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ, ಕುಂದದ (ಕಾಂತಿ ಹೀನವಾಗದ) ಚಂದವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳು ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಮುಗುಳುನಗೆಯೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯ ಕುಂದದ ಮೊಗ್ಗಲ್ಲವೆ ! (ಕೊರಗದ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಮೊಗ್ಗಲ್ಲವೆ !) [ಇಲ್ಲಿ ಮೊಲ್ಲೆಗೆ 'ಕುಂದ' ಎಂದು ಹೆಸರಿರುವುದರಿಂದ 'ಕುಂದ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಚಮತ್ಕಾರ ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು] ೧೧೫. ಕಮಲದ ಶತ್ರುವಾದ ಚಂದ್ರನು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವನು ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ನುಣುಪಾದ ಕೆನ್ನೆಗಳು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಸ್ಥಿರವಾದ ತಮ್ಮ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕೂಡ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೧೬. ಕರ್ಣಾಭರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವ ಕೆಂಪು ನೈದಿಲೆ ಹೂವು ಮೇಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಹೂವೋ ! ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯ ಕಿವಿಯು ನಲ್ಮೆಯಿಂದ ಎರಡಾಗಿ ಕವಲೊಡೆದ ಆ ಮನೋಹರವಾದ ನಾಳದ ಚೆಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ೧೧೭. ಸಂಪಿಗೆಯ ಮರವು ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಮೂಗಿನಂತಿರುವ (ತನ್ನ) ಅರಳಿದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವಳ ನಾಸಿಕಕ್ಕೆ ಈ ಹೂವು ಸಮಬಾರದು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪುನಃ ಪುನಃ ಈಗಲೂ ಬಿಡುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು. [ಅವಳ ಮೂಗಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ಹೂವನ್ನು ಇನ್ನೂ ನಾನು ಪಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ ! ಎಂದು ಭಾವ]

ಎಲೆ ಕರ್ಣಮೆ ಕನ್ನ[1]ಪೂರಂ
ಸಲೆ ನಿನಗಾದಪ್ಪೆವಲ್ತೆ ಬಿಡು ಬಿಡು ಕನ್ನೈ
ದಿಲ ಕನ್ನಪೂರಮನೆಂದವ
ನಲಿವಪವೆನೆ ಮೆಱೆದುವಾಯತಾಕ್ಷಿಗಳವಳಾ ೧೧೮

ವದನಾಂಬುಜದೊಳ್ನೆಱೆ ತೀ
ವಿದ ಲಾವಣ್ಯಾಂಬುಪೂರವೆಳೆದೆರೆ ಪಕ್ಷ್ಮಾ
ಗ್ರದ ಪಡಿನೆಳಲೊಳ್ತಳ್ತಂ
ದದೆ ದೀರ್ಘೇಕ್ಷಣೆಗೆ ಪುರ್ಬದೇಂ ಸೊಗಯಿಸಿತೋ ೧೧೯

ಅಳಿಕಚಭರನೀಲಾಂಬುದ
ದೊಳವಳಯದಿನರ್ಧವೊಗೆದು ಕಾಣಿಪ ರುಚಿಮಂ
ಜುಳ ಶಶಿಯೆಂಬ ವಿಳಾಸಮ
ನೆಳೆಯಳ ಪಣೆ ತಳೆದು ಕಣ್ಗದೇಂ ತೊಳಗಿದುದೋ ೧೨೦

ಮುಡಿಗಟ್ಟಿದಾಗಳಾಕೆಯ
ಮುಡಿಯಂದಕೆ ಸೋಲ್ತು ಕೇಕಿ ಕಡು ಮುಳಿಸಿಂದಂ
ಜೆಡೆವೆಣೆದೊಡಾಗಳಾಕೆಯ
ಜೆಡೆಯಂದದ ಫಣಿಯನಮಮ ನೊಣೆದಪುದಿನ್ನುಂ ೧೨೧

೧೧೮. ಎಲೈ ಕಿವಿಯೇ ನಿನ್ನ ಕರ್ಣಕ್ಕೆ (ನಾವು) ಆಭರಣವಾಗುತ್ತೇವಲ್ಲವೆ ? (ಆ) ಕನ್ನೈದಿಲೆ ಹೂವಿನ ಕರ್ಣಾಭರಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ಎಂದು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿರುವುವೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಅವಳ ದೀರ್ಘವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೧೧೯. ಮುಖವೆಂಬ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತುಂಬಿದ ಲಾವಣ್ಯವೆಂಬ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹದ ಸಣ್ಣತೆರೆಯು ರೆಪ್ಪೆಯ ತುದಿಯ ಪಡಿನೆಳಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಹಾಗೆ ವಿಶಾಲವಾದ ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳ (ಆ) ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಹುಬ್ಬು ಅದೇನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತೊ ! ೧೨೦. ತುಂಬಿರುವ ಕೇಶರಾಶಿಯೆಂಬ ಕಪ್ಪುಮೋಡದ ಒಳಭಾಗದಿಂದ ಅರ್ಧಭಾಗ (ಮಾತ್ರ) ಉದ್ಭವಿಸಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಹರಕಾಂತಿಯ ಚಂದ್ರನೋ ಎಂಬ ಸೊಗಸಿನಿಂದ ಆ ಎಳೆಯಳಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಶೋಭಿಸುವ ಹಣೆಯು ಅದೇನು ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತೋ ! ೧೨೧. ಕೂದಲನ್ನು (ಬಾಚಿ) ಮುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಮುಡಿಯ ಸೊಗಸಿಗೆ ನವಿಲು ಸೋಲನ್ನಪ್ಪಿ, ಜಡೆಯನ್ನು ಹೆಣೆದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಆ ಜಡೆಯ ಆಕಾರದ ಸರ್ಪವನ್ನು ಅಮಮ !

1 ರ್ಣ(ದ)

ಅಂಬುಜವಕ್ತ್ರೆ ಚಾರುಕುಮುದೇಕ್ಷಣೆ ಶೈವಲ ರೋಮರಾಜಿ ರೋ
ಲಂಬ ಕಚಾಭಿರಾಮೆ ವಲಿ ವೀಚಿ ವಿರಾಜಿತೆ ಸಾರ ಸೈಕತಾ
ಡಂಬರವಲ್ಲಸಜ್ಜಘನೆ ಹಂಸಮದಾಲಸಯಾನೆ ತಾನೆ ಗಂ
ಗಾಂಬಿಕೆಯಪ್ಪುದೇನರಿದೆ ಮಂಗಳರೂಪಮಹಾಪ್ರಭಾವದಿಂ ೧೨೨

ಕಮಲಿನಿಯಂತೆ ಪೂರ್ಣಗುಣರಂಜಿತೆ ನಂದನಭೂಮಿಯಂತೆ ವಿ
ದ್ರುಮವಿಲಸಲ್ಲತಾಧರೆ ನಭಸ್ಥಳಿಯಂತೆ ಸುರಾಜಹಂಸಮಂ
ದಮಹಿತಯಾನೆ ಸಾರ ಕೃತಿಯಂತೆ ಸುಲಕ್ಷಣ ಭಾವವೃತ್ತಿಸಂ
ಕ್ರಮೆ ನದಿಯಂತೆ ದಲ್ ಭುವನವಿಶ್ರುತೆಯೆಂದೆನೆ ದೇವಿಯೊಪ್ಪಿದಳ್ ೧೨೩

ವ॥ ಇಂತೆಸೆವ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ನಿರುಪಮಾನ ರೂಪಾತಿಶಯಮಂ ಬಲದೇವನವಲೋಕಿ

ಈಗಲೂ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ೧೨೨. ಕಮಲದಂತಿರುವ ಮುಖದಿಂದಲೂ, ಮನೋಹರವಾದ ನೈದಿಲೆಯಂತಹ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ, ಹಾವಸೆಯಂತಹ ರೋಮ ಪಙ್ತಿಯಿಂದಲೂ, ಭ್ರಮರದಂತಿರುವ ಕೇಶದಿಂದಲೂ ಮನೋಹರಳಾದವಳೂ. ತೆರೆಗಳಂತಹ ತ್ರಿವಳಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಳಾದವಳೂ. ಶ್ರೇಷ್ಠಮಳಲ ರಾಶಿಯಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ಜಘನವುಳ್ಳವಳೂ, ಮದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯಂತಹ ಮಂದಗಮನವುಳ್ಳವಳೂ ಆದಂಥವಳೇ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಆಕಾರದಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಹಿಮೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯಾಗಿರುವುದೇನು ಅಸಾಧ್ಯವೇ ! [ಈ ಪದ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಗಂಗಾನದಿಯ ಪರವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದು : ಕಮಲವೇ ಮುಖವಾಗಿ ಉಳ್ಳವಳು, ನೈದಿಲೆಯೇ ಕಣ್ಣಾದವಳು, ಹಾವಸೆಯೇ ರೋಮಪಂಕ್ತಿಯಾದವಳು ಭ್ರಮರವೇ ಕೇಶವಾದವಳು. ತೆರೆಗಳೇ ತ್ರಿವಳಿಯಾದವಳು. ಮಳಲರಾಶಿಯೇ ಜಘನವಾದವಳು. ಹಂಸಗಳ ಮದಾಲಸ ಗಮನವೇ ಗಮನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವಳು] ೧೨೩. (ಅ) ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯು ಕಮಲಿನಿಯ ಹಾಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣಗಳಿಂದ ರಂಜಿತಳಾದವಳು–(ಕಮಲವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಗುಣ ಎಂದರೆ ತಂತುವಿನಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು); ಉಪವನಸ್ಥಳದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹವಳದ ಬಳ್ಳಿಯಂತಹ ತುಟಿಗಳುಳ್ಳವಳು (ಉಪವನ ಭೂಮಿಯು–ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದ್ರುಮ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಿಗಳುಳ್ಳದ್ದು); ನಭಸ್ಥಲಿಯ ಹಾಗೆ ಅಂದರೆ ಅಂತರಿಕ್ಷದ ಹಾಗೆ ಸಮೀಚೀನವಾದ ರಾಜಹಂಸಪಕ್ಷಿಯಂತಹ ಮಂದವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಡಿಗೆಯುಳ್ಳವಳು. (ನಭಸ್ಥಲವು–ಸಮೀಚೀನನಾದ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಶನಿಗಳ ಪೂಜ್ಯವಾದ ನಡಿಗೆಯುಳ್ಳದ್ದು); ಸಾರತರವಾದ ಕಾವ್ಯದ ಹಾಗೆ–ಸಮೀಚೀನವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ದೇಹ ಲಕ್ಷಣ, ಆ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಭಾವ, ಭಾವಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವೃತ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವವಳು (ಸಾರತರವಾದ ಕಾವ್ಯವು–ಲಕ್ಷಣ ಬದ್ಧವಾದ ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು,

ಸುತ್ತುಮೀ ಕನ್ನಿಕೆಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌಶೀಲ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವರನಾವನೊಯೆಂದು ನಿಜ ಮನೋಹರಿಯೊಡನಾಳೋಚಿಸುತ್ತಿರ್ದನಿತಱೊಳ್ನೆನೆದಿಂತೆಂದಂ —

ಎನ್ನಯ ತಂಗಿಯಾತ್ಮಭವನೊರ್ವನಪೂರ್ವಗುಣಂ ಮಹತ್ವಮಂ
ಪನ್ನಗಧಾರಿಯಿಂ ಪಡೆದು ಕಪ್ಪಡಿಯೊಳ್ನೆಲಸಿರ್ಪನಾತನೀ
ಕನ್ನೆಗೆ ತಕ್ಕ ವಲ್ಲಭನವಂಗಿರದೀವೆನೆನುತ್ತೆ ಶೈವಸಂ
ಪನ್ನ ಬಲಾಧಿಪಂ ಬಸವನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನವಂ ವಿಳಾಸದಿಂ ೧೨೪

ವ॥ ಅಂತು ಸಕಳ ವೈಭವಂ ಮಿಗೆ ಬಂದು ಗಣಸಭಾಸ್ಥಿತಬಸವರಾಜಂಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆಱಗಿ ಕನ್ಯಾರತ್ನಮಂ ಕೈಕೊಳ್ವುದೆಂದು ವಿಭೂತಿ ವೀಟಿಕೆವೆರಸಿ ಕಾಣ್ಕೆಗೈದು ಮಗುಳ್ದು ತನ್ನೂರ್ಗೆ ಪೋಗಿ ನಿಜರಾಜಧಾನಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಮಯಮಾಂಡವ್ಯರಂ ಪಳಿವ ಗೃಹಮಹತ್ತರರಿಂ ತತ್ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣದೊಳ್ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪಮಂ ರಚಿಸುತ್ತಿರ್ದನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್—

ಭಾವ, ಕೈಶಿಕ್ಯಾದಿವೃತ್ತಿಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು); ನದಿಯು ಹಾಗೆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಳಾದವಳು (ನದಿಯು ನೀರಿನಿಂದ ಭುವನ) ಖ್ಯಾತವಾದುದು—ಎಂದೆನ್ನುವಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. [ಗುಣ-ಕಮಲದ ನಾರು, ಸದ್ಗುಣ; ವಿದ್ರುಮ—ಹವಳ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗಿಡ; ರಾಜ—ಚಂದ್ರ, ರಾಜ; ಹಂಸ—ಸೂರ್ಯ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿ; ಮಂದ-ಶನಿ, ಮೆಲ್ಲನೆ-ಲಕ್ಷಣ, ದೇಹದಸಲ್ಲಕ್ಷಣ, ವ್ಯಾಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿ ಲಕ್ಷಣ; ವೃತ್ತಿ—ವರ್ತನೆ, ಕೈಶಿಕ್ಯಾದಿ ವೃತ್ತಿ; ಭುವನ—ನೀರು, ಲೋಕ;] **॥ವಚನ॥** ಹೀಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಅನುಪಮ ರೂಪಾತಿಶಯವನ್ನು ತಂದೆಯಾದ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ನೋಡುತ್ತ, ಕನ್ಯೆಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನತೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ವರನು ಯಾವನಾದಾನೆಂದು ಮನೋಜ್ಞಳಾದ ತನ್ನ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೧೨೪. ಅಪೂರ್ವಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನನ್ನ ಸಹೋದರಿ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಯ ಪುತ್ರನೊಬ್ಬನು ಪರಶಿವನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಈ ನಮ್ಮ ಕನ್ಯೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಪತಿಯೆನಿಸುವನು. ಅವನಿಗೆ (ಇವಳನ್ನು) ತಪ್ಪದೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಎನ್ನುತ್ತ ಶಿವ ಸಂಬಂಧವಾದ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾಯಿಯಾದ ಬಲದೇವನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. **॥ವಚನ॥** ಈ ರೀತಿ ಸಮಸ್ತವೈಭವದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಬಂದು ಶಿವಗಣ ಸಭಾ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, (ನನ್ನ ಈ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ ಎಂಬ) ಕನ್ಯಾರತ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು. ಎಂದು ವಿಭೂತಿ ಸಹಿತವಾದ ವೀಳಯವನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ಪುನಃ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಮಯಮಂಡವ್ಯಾದಿ ಅಸುರರ ಸುರರ ಬಡಗಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಹ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ ಬಲ್ಲವರಿಂದ ವಿವಾಹ ಮಂಟಪವನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನ ವಿವಾಹಕ್ಕೋಸುಗ ಆ ಕಲ್ಯಾಣನಗರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕಾಲ

ಬಲದೇವಂ ಪದೆದಿತ್ತ ಕನ್ನಿಕೆಗೆ ಭಾಸ್ವದ್ದೀಕ್ಷೆಯುಂ ಮಾಡಿಸು
ತ್ತೊಲವಿಂ ಸಂಗಮದೇವ ಸದ್ಗುರುವಿನಿಂ ತತ್ಪಾದಪದ್ಮಾರ್ಚನಾ
ಚಲವೃತ್ತಂ ಶುಭಚಿತ್ತನೊಪ್ಪಿದನುದಾತ್ತಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸಂ
ಕಲಿತಾತ್ಮಂ ಕರುಣಾರ್ದ್ರ ಶುದ್ಧಹೃದಯಂ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದ್ಯಾಧರಂ ೧೨೫

ಜಂಗಮಪದಾರ್ಚಕ ಭುಜಂಗಮವಿಭೂಷ ಹೃದ
ಯಂಗಮಚರಿತ್ರ ಗಣಸಂಗಮ ವಿಲೋಲಾ
ನಂಗಮದಭಂಜನ ಶುಭಾಂಗ ಮುನಿರಂಜನ ಪ
ತಂಗಜವಿಮರ್ದನ ಸುಧಾಂಗಧರವಾಹ
ಮಂಗಳಗುಣಾನ್ವಿತ ರಥಾಂಗಧರಸೇವಿತ ಕು
ರಂಗಧರಕಾಂತರುಚಿಸಂಗತ ದಯಾರ್ದ್ರಾ
ಪಾಂಗ ಪೊರೆಯೆನ್ನನವಿಭಂಗವಪುರಾತ್ತ ಶಿವ
ಲಿಂಗಗಣಹೃನ್ನಳಿನಭೃಂಗ ಬಸವೇಶಾ ೧೨೬

ಕಮಲನಯನೇ ಕಂಜಾತಾಸ್ಯೇ ಕಳಾಧರಧಾರಿಣೇ
ವಿಮಳಚರಿತೇ ವಿದ್ಯಾರೂಪೇ ವಿಪತ್ಕುಳಹಾರಿಣೇ

ದಲ್ಲಿ ೧೨೫. ಮಂಗಳಕರ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸತ್–ಚಿತ್–ಆನಂದಾತ್ಮಕನೂ, ದಯಾರಸದಿಂದ ತೊಯ್ದು ಪರಿಶುದ್ಧ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನೂ, ಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದವನೂ ಆದ ಬಲದೇವನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಕನ್ಯೆಗೆ ಗುರುಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ದೇವನಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ತಾನು ಆ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಚರಣ ಕಮಲಗಳ ಪೂಜೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ವರ್ತನವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೧೨೬. ಜಂಗಮ ಪಾದ ಪೂಜೆಮಾಡುವವನೂ, ಸರ್ಪಾಭರಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಮನೋಹರವಾದ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನೂ, ಶಿವಗಣಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಮನ್ಮಥ ಮದವನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಮಂಗಳಕರಚರಿತ್ರೆಯನ್ನುಳ್ಳವನೂ, ಯತೀಶ್ವರರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವವನೂ, ಯಮ (ಪತಂಗಜ) ನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ, ಚಂದ್ರಧರನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಾಹನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಮಂಗಳಕರ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಕುರಂಗಧರನಾದ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದಕೂಡಿದವನೂ, ಕರುಣಾರಸದಿಂದ ತೊಯ್ದುಹೋದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳನೋಟವುಳ್ಳವನೂ, ನಾಶರಹಿತನಾದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನೂ, ಪ್ರಮಥಗಣಗಳ ಹೃದಯಕಮಲಕ್ಕೆ ಭ್ರಮರಸ್ವರೂಪನೂ, ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ೧೨೭. ಕಮಲದಂತಹ ನೇತ್ರ, ಕಮಲದಂತಹ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೇ, ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳೇ, ನಿರ್ಮಲವಾದ

ಶಮಿತ ಶಮನೇ ಶೈಪಾಧಾರೇ ಶಿವೇತರವಾರಿಣೀ
ದಮಿಸು ಭವಮಂ ಧರ್ಮಾಕಾರೇ ದಯಾವತಿ ಪಾರ್ವತೀ ೧೨೭

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮುಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತಪರಮಶಿವಲಿಂಗಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟ ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ [1]ಬಸವರಾಜ[1]ವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ದೇಶಾದಿವರ್ಣನಂ
ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೪ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೩೫೮ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವಳೇ, ವಿದ್ಯಾಸ್ವರೂಪಳಾದವಳೇ, ಆಪತ್ತುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವವಳೇ, ಯಮನನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದವಳೇ, ಶಿವಸಂಬಂಧವಾದವರಿಗೆ ಆಧಾರ ಳಾದವಳೇ, ಅಮಂಗಳವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವಳೇ, ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪಿಣಿಯೇ, ಕೃಪಾ ಶಾಲಿನಿಯೇ, ಪರ್ವತರಾಜ ಪುತ್ರಿಯೇ, ಪಾಪವನ್ನೂ ಸಂಸಾರ ಭಯವನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸು.

ವೃಷಭೇಂದ್ರ (ತ, ಮ, ಗ, ಚ,)

ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಮದಗಜೇಕ್ಷಣೋತ್ಪಲ
ಸೋಮಂ ಸೋಮಾಂಕನಭವನತಿಶಯ ವಿಭವಂ
ಕಾಮದನಾಮಂ ದೇವಲ
ಲಾಮಂ ಪೊರೆಗೆಮ್ಮನಾವಗಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಮಾಚವಿಭುಸನ್ನುತ ಸದಾಚರಣ ವಾದಿಮದ
ಮೋಚಕ ಸಮರ್ಥ ವರ ಬಾಚಯ ದಯಾರ್ದ್ರಾ
ಲೋಚನಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಯಮಿಗೋಚರಪದಾಬ್ಜ ಶಿವ
ವಾಚಕಸಮನ್ವಿತ ಚರಾಚರಸುರಕ್ಷಾ
ಖೇಚರ ಪರಿಸ್ತುತ ಕಳಾಚತುರಧೈರ್ಯಜಿತ
ತಾಚಲ ವಿತರ್ಜಿತ ವಿರೋಚನಜಮಾಯಾ
ರೇಚಕ ಸುತತ್ತ್ವನಿಧಿ ಸೂಚಕವಚಸ್ಕ ಪೊರೆ
ಕೀಚಕರಿಪುಪ್ರಿಯ ಸುವಾಚ ಬಸವೇಶಾ ೨

ಬಸವೇಶ್ವರ ವಿವಾಹ ವರ್ಣನ

೧. ಶ್ರೀಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳೆಂಬ ನೈದಿಲೆಗೆ ಚಂದ್ರನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಚಂದ್ರಧರನೂ, ಹುಟ್ಟು ಸಾವುಗಳಿಲ್ಲದವನೂ, ಅಧಿಕ ವೈಭವಸಂಪನ್ನನೂ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನೆಂಬ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳವನೂ, ದೇವತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರಂತರವೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ೨. ಮಾಚಿದೇವನಿಂದ ನುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸದಾಚರಣೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಪರವಾದಿಗಳ ಗರ್ವನಾಶ ಪಡಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬಾಚಿರಾಜನ ಕೃಪಾರಸದಿಂದ ತೊಯ್ದು ಹೋದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡುವವನೂ, ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುವ ಪಾದ ಕಮಲಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಈಶ್ವರ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನೂ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವನೂ, ವಿದ್ಯಾಕೌಶಲ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಧೈರ್ಯಗುಣದಿಂದ ಪರ್ವತವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೂ, ಯಮನನ್ನು ಭಯಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಅಜ್ಞಾನ ಪರಿಹಾರಕನೂ, ಸಮೀಚೀನವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಹ ವಚನಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದವನೂ, ಕೀಚಕವೈರಿಯಾದ ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಪ್ರಿಯನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೊಡನೆ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ ರಕ್ಷಿಸು [ವಿರೋಚನಜ–ಸೂರ್ಯ ಪುತ್ರನಾದ ಯಮ; ಸು + ತತ್ವ + ನಿಧಿ + ಸೂಚಕ + ವಚಸ್ಕ--ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಈಶ್ವರತತ್ತ್ವವೆಂಬ

ಮರಕತ ಭಿತ್ತಿ ಕಾಂಚನದ ವೇದಿಕೆ ವಿದ್ರುಮತೋರಣಂ ಸುರೇ
ಶ್ವರಮಣಿಕುಟ್ಟಿಮಂ ತೊಳಪ ಮುತ್ತಿನ ಲಂಬಣಮಾಲೆ ಕಾನಕಾಂ
ಬರದ ವಿತಾನಮಿಂದುಮಣಿಪುತ್ರಿಕೆ ಬಜ್ಜರದಾರವಂದದೆ
ಳ್ತರದ ಮಣಿಧ್ವಜಂ ಮಿಸುಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿತ್ತು ವಿವಾಹಮಂಟಪಂ ೩

ಪೊಸಜಾಗಂ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಂ ದಧಿ ಮಧು ಸುಧೆ ಮಾದೂಫಲಂ ದೂರ್ವೆ ಶಂಖಂ
ಬಿಸಸೂತ್ರಂ ಲಾಜೆ ನಾನಾ ಕುಸುಮವಿಸರಮಾರ್ದ್ರಾಕ್ಷತಂ ಶುಕ್ತಿರತ್ನ
ಪ್ರಸರಂ ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷುದಂಡಂ ಶಶಿಮಣಿಮುಕುರಂ ರೋಚನಂ ಪೂಗಪುಷ್ಪಂ
ಘುಸೃಣಂ ಮಾಣಿಕ್ಯದೀಪಂ ಮಿಸುಗೆ ಬಗೆಗೆ ಚೆಲ್ವಾದುದುದ್ವಾಹಗೇಹಂ ೪

ಅತಿ ಮಂಗಳಮತಿ ಮಂಜುಳ
ಮತಿ ರುಚಿಮಯಮತಿವಿ[1]ಶಾಲ[1]ಮತಿ ಚಿತ್ರಮಿದೆಂ
ಬತಿಶಯಮನಾಳ್ದು ಭುವನ
ಸ್ತುತಮೆನಿಸಿ ನೆಗಳ್ತೆವೆತ್ತುದುದ್ವಾಹಗೃಹಂ ೫

ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಮಾತುಳ್ಳವನು] ೩. ಮರಕತದ ಶಿಲೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಗೋಡೆ, ಸುವರ್ಣದ ಜಗುಲಿ, ಹವಳದ ತೋರಣ, ಇಂದ್ರ ನೀಲ ರತ್ನದ ಕಟ್ಟೆ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮುತ್ತಿನ ಸಾಲುಸಾಲಾದ ತೂಗುಬಿಟ್ಟ ಕುಚ್ಚುಗಳು, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲುಕಟ್ಟು, ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಪುತ್ಥಳಿಗಳು, ವಜ್ರದ ದ್ವಾರಬಂಧ, ಉನ್ನತವಾದ ರತ್ನಖಚಿತ ಧ್ವಜ ಇವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು, (ಆ ಬಸವ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯರ) ವಿವಾಹಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಂಟಪವು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ೪. ಮಂಗಳ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣವೆಂಬ ಕರ್ಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿಸಿದ ನೂತನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿನ ಸಸಿಗಳು, ತುಂಬಿದ ನೀರಿನ ಕೊಡ, ಮೊಸರು, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಹಾಲು, ಮಾದಳಫಲ, ಗರಿಕೆ ಪತ್ರೆ, ಶಂಖ, ತಾವರೆದಂಟಿನ ನೂಲು, ಬತ್ತದ ಅರಳು, ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಪುಷ್ಪ ಸಮೂಹ, ಹರಿದ್ರಲೇಪನ ಮಾಡಿದ, ಹಸಿಯ ಅಕ್ಷತೆಗಳು, ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪು, ರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹ, ಕಬ್ಬಿನ ತುಂಡುಗಳು; ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಕನ್ನಡಿ, ಗೋರೋಚನ, ಅಡಿಗೆಯ ಹಿಂಗಾರ (ಅಡಿಕೆ ಮರದ ಹೊಂಬಾಳೆ), ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿ, ಮಾಣಿಕ್ಯದ ದೀಪ (ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಲಗ್ನ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ಮದುವೆಯು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸೊಗಸಾದುದಾಗಿತ್ತು. ೫. ಇದು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮಂಗಳ ಕಾರಕವಾದುದು ; ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದುದು ; ಅತ್ಯಂತ ಕಾಂತಿಮಯವಾದುದು–ಎಂಬ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಲೋಕದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದದ್ದೆನಿಸಿ ಆ

[1] ಲಾಸ (ದ)

ವ॥ ಇಂ[1]ತನೂನ[1] ಶೋಭಾವಹಮಪ್ಪಂತಿರುದ್ವಾಹಮಂಟಪಮಂನಲಂಕರಿಸಿ, ರಾಜವೀಥಿಯಂ ಸಿಂಗರಿಸಿ, ಶಿವಭಕ್ತಬಂಧುಜನಸಮೇತಂ ದಂಡನಾಥಾಗ್ರಣಿ ಕಪ್ಪಡಿ[2]ಗೆಯ್ತಂದು ಗಣಸಭೆಯೊಳ್ ಶಿವಕಥಾಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ್ಸುಖಮಿರ್ದ ಬಸವಭಾಜನಂ ಕಂಡು ಪೊಡಮಟ್ಟು ಕೆಯ್ಯಂ ಮುಗಿದು ವಿವಾಹಕಾರ್ಯವಿಜ್ಞಾಪನಾನಂತರಂ ಪಣ್ಣಿಬಂದ ಗಂಧಸಿಂಧುರದ ಪೂರ್ವಾಸನದೊಳ್ಗಂಗಾಂಬಿಕೆವೆರಸಿ ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಸಂದಣಿಪ ವಂದಿಮಾಗಧರ ಜಯ ಜಯ ಪ್ರಣಾದಮುಂ ಪಟುಪಟಹ ಶಂಖ ತಾಳ ಮುರಜಾ ಮೃದ ಗ ಬಹುಳ ಕಹಳಾನಾದಮುಂ ದಶದಿಶೆಯಂ ಪಸರಿಸೆ, ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂ ಸಮುಚಿತವಾಹನ ಸುಖಾಸನಂಗಳನೇಱ ಶಿವಗಣಕದಂಬಮೊಡನೆಯ್ತರೆ ನಿಜರಾಜಧಾನಿಯಂ ಪುಗಿಸಿ, ಮಣಿಗಣಗ್ರಥಿತ ತೋರಣ ಕುಸುಮಮಾಲಾಲಂಕೃತಮಾದ ರಾಜವೀಥಿಯೊಳ್ ಕರೆದುತರ್ಪಾಗಳ್—

ನುಡಿಸುವ ವೀಣೆಯಂ ಕೆಲದೊಳಿಕ್ಕಿ ವಿಳಾಸದ ನೆತ್ತದಾಟಮಂ
ಬಿಡುತೆ ಮನೋಜನಾಗಮಮನೋದುವತಂ ನಿಲವೇಳ್ದು ದೇಶಿಯಿಂ
ಪಡರ್ದ ಸುಲಾಸ್ಯಮಂ ತೊಱ[3]ದು ಭೂಷಣವೃಂದಮನಾಂತು ಬೇಗದಿಂ
ಮಡದಿಯರೆಯ್ದಿ ನಿಂದು ನೆಲೆವಾಡದೊಳಗಿಕ್ಷಿಸಿದರ್ವೃಷೇಂದ್ರನಂ ೬

ಮದುವೆಯ ಮನೆಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಅತ್ಯಧಿಕ ಕಾಂತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗುವ ಹಾಗೆ, ವಿವಾಹ ಮಂಟಪವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ, (ಆ) ಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬಲದೇವನು ಶಿವ ಭಕ್ತರಾದ ನಂಟರೊಡನೆ, ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶಿವಕಥಾಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕೈಯನ್ನು ಮುಗಿದು, ಮದುವೆಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಮದಗಜದ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಅಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ ಸಮೇತವಾಗಿ, (ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು) ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿರುವ ವಂದಿ ಮಾಗಧರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಜಯ ಜಯಶಬ್ದವೂ, ಪಟುವಾಗಿರುವ ತಮ್ಮಟೆ, ಶಂಖ, ತಾಳ, ಡೋಲು, ಮೃದಂಗ. ಅಧಿಕಕಹಳೆಗಳನಾದವೂ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು, ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಯೋಗ್ಯವೂ, ಸುಖಕರವೂ ಆದ ಆಸನಗಳನ್ನು (ಬಸವಣ್ಣ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯರು) ಏರಿ ಕುಳಿತರು. ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹವು ಸಂಗಡವೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. (ಹೀಗೆ ಬಂದು ರಾಜಧಾನಿಯಾದ) ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ, ರತ್ನ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ಹೂಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದೂ ಆದ ರಾಜ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ—

೬. (ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದ) ಸ್ತ್ರೀಯರು (ತಾವು) ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೀಣೆಯನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು ಲೀಲೆಗೋಸುಗ ಪಗಡೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಆ ಆಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮನ್ಮಥ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೋದುವವರು (ತಮ್ಮ) ಓದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಚೆಲುವಾದ (ದೇಶಿ) ಮನೋಹರ ನರ್ತನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೇಗ ಬೇಗ ಓಡಿ ಬಂದು, (ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ)ಮನೆಯ ಮಹಡಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು, ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

---

1 ನತಂತ (ಜ, ಮು) 2 ಡ (ಜ)

ಹರಿನೀಲಾಂಚಿತ ಹರ್ಮ್ಯದೊಳ್ಮುಗಿಲ ಮಿಂಚೆಂಬಂತೆ ಸೌವರ್ಣಭಾ
ಸುರ ಸೌಧಾಗ್ರದೆ ಹೇಮಪಂಕಜದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೆಂಬಂತೆ ಬಂ
ಧುರ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಬಳ್ಳಿಮಾಡದೆ ತಳಿರ್ತೀವಿರ್ದ ಚೂತಾಗ್ರದಂ
ಬುರುಹಾಕ್ಷಾತ್ಮಜಪತ್ನಿಯಂತೆಸೆದು ನೋಡುತ್ತಿರ್ದರಬ್ಜಾಕ್ಷಿಯರ್ ೭

ಬಡನಡು ಬಳ್ಕೆ ಪೀನಜಘನಂ ಜಡಿವುತ್ತಿರೆ ಬಿಣ್ಪನಾಳ್ದ ಪೊಂ
ಗೊಡವೊಲೆಗಳ್ಕದಕ್ಕದಿಸೆ ಸೋರ್ಮುಡಿ ಜಾಱೆ ಮುಖೇಂದುಕಾಂತಿ ಧೀಂ
ಕಿಡೆ ಕಡೆಗಣ್ಣದಿರ್ ಪರೆದು ಮುಂಬರಿವುತ್ತಿರೆ ಪೌರನಾರಿಯು
ರ್ಗಡಣದೆ ಸಜ್ಜೆಮಾಡದೆಡೆಗೈದಿ ವೃಷೇಂದ್ರನನಂದು ನೋಡಿದರ್ ೮

ಜತಿಗೊಡೆ ನೂಪುರಧ್ವನಿ ಪದಾಬ್ಜನಖದ್ಯುತಿ ನರ್ತನಕ್ಕೆ ರಂ
ಜಿತ ಕುಚವಲ್ಗನಂ ನಿಮಿರೆ ಕಂಪಿಸೆ ಪೀನನಿತಂಬಬಿಂಬಮುಂ
ಚಿತ ಮಣಿಕಾಂಚಿಯಿಂಚರದೊಳೊಂದಿ ಪಳಂಚಿರೆ ಶಿಂಜಿತಂ ಕಳಾ
ವತಿ ಪೆಱಳೊರ್ವಳೈದಿ[1] ಜವದಿಂ ನಡೆ ನೋಡಿದಳಾ ವೃಷೇಂದ್ರನಂ ೯

೭. ಕಮಲದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ (ಆ) ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಂದ್ರ ನೀಲ ಮಣಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ (ನಿಂತು ನೋಡುವಾಗ) ಮೋಡದಲ್ಲಿನ ಮಿಂಚೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೋಹರವಾದ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ಮಾಡದಲ್ಲಿ ಚಿಗುರಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಮಾವಿನ ಮರದ ಮೇಲೆ ಇರುವ ರತಿದೇವಿಯ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. (ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಸವಣ್ಣ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯರನ್ನು) ನೋಡಿದರು. [ಮಾವಿನ ಮರವು ಮನ್ಮಥನ ಮದ್ದಾನೆಯೆಂದು ಕವಿ ಸಮಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾವಿನ ಮರದ ಮೇಲೇರಿರುವ ರತಿ ದೇವಿಯೆಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. (ಅಂಬು + ರುಹ + ಅಕ್ಷ + ಆತ್ಮಜ + ಪತ್ನಿ–ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಗನ ಪತ್ನಿ– ರತಿ ದೇವಿ] ೮. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಂಗಸರುಗಳ ಚಿಕ್ಕನಡು ಬಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ದಪ್ಪನಾದ ಕಟಿ ಪಶ್ಚಾದ್ಭಾಗವು ಅದುರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಂಗಾರದ ಕಲಶದಂತಿರುವ ಮೊಲೆಗಳು ಗಡಗಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಉದ್ದವಾದ ಮುಡಿಯು ಶಿಥಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯು ಮುಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯು ಹರಿದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚುತ್ತಿತ್ತು. (ಹೀಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಸಮೂಹ) ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿ, ತಮ್ಮ ಶಯನಗೃಹದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ೯. ಓರ್ವವಿದ್ಯಾವತಿಯು ಕಮಲದಂತಿರುವ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿನ ಉಗುರುಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಕುಣಿಯುವಿಕೆಗೆ, ಪಾದದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಅಂದುಗೆಗಳ ಶಬ್ದವು ಮೇಳಗೊಂಡು ಲಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಶೋಭಿಸುವ ಮೊಲೆಗಳು ನಡುಗುತ್ತ ತಾಳಗೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ದಪ್ಪನಾದ ಕಟಿ ಪಶ್ಚಾದ್ಭಾಗವು ಅದುರುತ್ತಿತ್ತು.

1 ಪ (ಜ, ಮು)

ಬಸವನನೀಕ್ಷಿಪುಜ್ಜುಗದ ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ತೊಡವಾಂಪ ಕಾಂತೆ ತಾ
ನಸವಸದಿಂದೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಾಲೆಯ ಕಂಠದೆ ಕಂಠಮಾಲೆಯುಂ
ಮಿಸುಪ ಕಚೌಘದೊಳ್ಮಳೆದು ಕತ್ತುರಿಯುಂ ತೆಗೆದೆಚ್ಚು ಕಣ್ಗೆ ನು
ಣ್ಣೊಸಲೊಳೆ ತಿರ್ದಿ ಕಜ್ಜಳಮನಂಗನೆಯರ್ ನಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿದಳ್ ೧೦

ವ॥ ಅಲ್ಲಿ ಪೆಜಳೊರ್ವಳ್—

ಅಕ್ಕ ನಿರೀಕ್ಷಿಸೀ ಬಸವನಂದಿನ ನಂದಿಯಮರ್ತ್ಯರಂ ಕನ
ಲ್ದಿಕ್ಕಿದ ಶಿಂಶುಮಾರನಸುರುಳ್ಚಿದ ಮೆಯ್ಗಲಿ ಬಂದನಿಂದು ಲೋ
ಕಕ್ಕೆ ಹಿತಾರ್ಥಮಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರವಾಹನರೂಪನೆಂದು ಕೈ
ಮಿಕ್ಕು ಕರಂಗಳಂ ಮುಗಿವುತಾಳಿಗೆ ತೋಱಿಸಿದಳ್ ವೃಷೇಂದ್ರನಂ ೧೧

ಪುರನಾರೀ ನಯನಾಂಚಳ ಸ್ಮಿತ ಲಸದ್ಬಿಂಬಾಧರಪ್ರಾಂಶು ಸೈ
ವರಿದೊಂದಾಗಿ ಕಳಿಂದಜಾಮರನದೀಶೋಣಾಪಗಾ ವಾರಿಗ
ಳ್ಬೆರಸಿರ್ದಂದವನಾನೆ ಸತ್ತಿಗೆ ಸಿತಾಂಭೋಜಂಬೊಲಿಂಬಾಗೆ ಚಾ
ಮರವೃಂದಂ ನೆಗೆದಲ್ಲಿ ಪಾಱುವ ಮರಾಳವ್ರಾತದಂತೊಪ್ಪುಗುಂ ೧೨

ಆಭರಣಗಳ ಶಬ್ದವೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಒಡ್ಯಾಣದ ಗೆಜ್ಜೆಗಳೂ ಮಧುರ ಶಬ್ದ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಮಧುರ ಸ್ವರದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧಗೊಂಡವಳಾಗಿ (ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು) ಬೇಗ ಬೇಗ ಬಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿದಳು. [ಇಲ್ಲಿ ಉಗುರಿನ ಕಾಂತಿಯ ನರ್ತನ, ಅಂದುಗೆಯ ಶಬ್ದದಲಯ, ಮೊಲೆ ಮತ್ತು ಕಟಿ ಪಶ್ಚಾದ್ಭಾಗಗಳು ತಾಳ, ಆಭರಣ ಶಬ್ದಗಳ ಶ್ರುತಿ–ಹೀಗೆಕೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತೆಂದು ಭಾವ] ೧೦. ಓರ್ವ ಸ್ತ್ರೀಯು ತಾನು ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. (ಅವಳು) ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವಸರವಸರವಾಗಿಯೇ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಕುತ್ತಿಗೆಗೂ, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುತ್ತಿನಸರವನ್ನು ತುರುಬಿಗೂ, ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣಿಗೂ, ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ನುಣ್ಣನೆಯ ಹಣೆಗೂ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು (ಇವನ್ನು ಕಂಡು ಬೇರೆ) ಸ್ತ್ರೀಯರು ನಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಬಂದು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ವ॥ ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು. ೧೧. 'ಅಕ್ಕ, ನೋಡು ! ಶಿವನ ವಾಹನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಈ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪೂರ್ವಕಾಲದ ನಂದೀಶ್ವರನು, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ನಾಶಪಡಿಸಿದ ಶಿಂಶುಮಾರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದು ಕೆಡವಿದ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿ. ಈಗ (ಇವನು) ಲೋಕಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ.' ಎಂದು ಅಧಿಕವಾಗಿ (ಭಕ್ತಿಯಿಂದ) ಕೈಮುಗಿಯುತ್ತ ತನ್ನ ಸಖಿಗೆ ತೋರಿಸಿದಳು. ೧೨. ಆ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ, ಮುಗುಳುನಗೆಯ, ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ತೊಂಡೆಹಣ್ಣಿನಂಥ ತುಟಿಯ, ಅಧಿಕತರವಾದ ಕಾಂತಿಯು ಪಸರಿಸಿ, ಒಂದುಗೂಡು ಸೇರಿ, ಯಮುನಾನದಿ, ಅಮರ ಗಂಗಾನದಿ, ಶೋಣಾನದಿ–ಇವುಗಳ ನೀರು ಬೆರಸಿರುವುದೋ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಾಗಿ, (ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದ)

ವ॥ ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ—

ನೆಲೆವಾಡಂಗಳನೇಱಿ ನೋೞ್ಪ ಲಲನಾಸಂದೋಹದಕ್ಷಿಪ್ರಭಾ
ವಲಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯಾಗೆ ಮಂಗಳಮಹಾಗೇಹ[1]ಂಗಳಿಂ ಪೌರವಧೂ
ಜಾಲಕಾಂತಾತತಿಯೆತ್ತುವಾರತಿ ಪದಪ್ರಾಂಚನ್ನಖಾದರ್ಶಸಂ
ಕುಲದೊಳ್ಬಿಂಬಿಸಿ ಪೂಜೆಗೇಱಿಸಿದ ಚಾಂಪೇಯಕ್ಕೆ ತೋಡಪ್ಪಿನಂ ೧೩

ಅಱೆವೆಱೆಯಿನಾನೆ ಪಶುಪತಿ
ನೆಱೆವೆಱೆಯುಂ ತಾಳ್ದನಿಲ್ಲಿ ಬಸವನೆನಿಪ್ಪಾ
ತೇಜಮಂ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಮಕುಟದೆ
ಮಿಱುಗುವ ಮುಕ್ತಾತಪತ್ರವೊಸೆದೇಳ್ತಂದಂ ೧೪

ಮೃದುಯಾನಂ ಗಜಯಾನಮಂ ಜಱೆಯೆ ಲೋಲಾಪಾಂಗ ಶುಭ್ರಾಂಶು ಪೆ
ರ್ಚಿದ ಚಂದ್ರಾತಪಮಂ ಪಗಲ್ನಗಪೆ ವೃತ್ತೋತ್ತುಂಗ ವಕ್ಷೋಜಕುಂ
ಭದ ಬಿಣ್ಪಿಂ ನಡು ಬಳ್ಕೆ ರತ್ನಕಳಶಾದರ್ಶಂಗಳಂ ತಾಳ್ದು ತಾ
ನಿದಿರ್ವಂದತ್ತುರು ಭೂಷಣದ್ಯುತಿಯುತಾಂಗಂ ಶೈವಕಾಂತಾಜನಂ ೧೫

ಛತ್ರಿಯು ಬಿಳಿಯ ಕಮಲದ ಹಾಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು. ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಚಾಮರಗಳ ಸಮೂಹವು ಅಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು [ಕಾಳಿಂದೀನದಿಯ ನೀರು ಕಪ್ಪು, ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರು ಶುಭ್ರ ; ಶೋಣಾನದಿಯ ನೀರು ಕೆಂಪು ಎಂದು ಕವಿ ಸಮಯ. ಅದನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಣ್ಣಕಾಡಿಗೆಯ ಕಪ್ಪು. ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಬಿಳುಪು, ತುಟಿಯ ಕೆಂಪು ಕಾಂತಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡವೆಂದು ಭಾವ] ವ॥ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ೧೩. ಮನೆಯ ಮಹಡಿಗಳನ್ನೇರಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಸಮೂಹದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹವೇ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಗಳಾಗುತ್ತಿರಲು, ಮಂಗಳಕರಗಳಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳಿಂದ ಬಂದ ಆ ನಗರದ ಮನೋಹರಿಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುಂಪು ಎತ್ತುತ್ತಿರುವ ದೀಪಾರತಿಯು (ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನ) ಪಾದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಉಗುರುಗಳೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಂಡು (ಅವನ ಪಾದದ) ಪೂಜೆಗೆ ಏರಿಸಿದ ಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂವಿಗೆ ಸದೃಶವಾಗಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೧೪. (ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನ) ಕಿರೀಟದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮುತ್ತಿನಛತ್ರಿಯು (ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ) ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅರ್ಧಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿರಲಾಗಿ. ಇಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದನು (ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು). ೧೫. ವಿಶೇಷವಾದ ಆಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಶಿವಭಕ್ತರುಗಳ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹವು ರತ್ನದಕಲಶ ಕನ್ನಡಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಆನೆಯ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಹ ಮಂದನಡಿಗೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. (ಅವರು ತಮ್ಮ) ಚಂಚಲವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಶುಭ್ರವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತಂದ ಕಾಂತಾಜನಕ್ಕೆ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂ ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ನೀಡುತ್ತಂ ಬಂದು, ಸಚಿವಂ ಕೈಗುಡೆ ತನ್ಮಂದಿರದ್ವಾರದೇಶದೊಳ್ವನಿತೆವೆರಸು ಗಜೇಂದ್ರಸ್ಕಂಧದಿನಿಳಿಗವತರಿಸಿತದ್ಗೃಹಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಶಿವಗಣಪದಾಂಬುವಿಂ ಮಂಗಳಮಜ್ಜನಂಗೈದು ಶಿವಪ್ರಸಾದಿತ ದಿವ್ಯಪ್ರಸಾಧನಮಂ ತಳೆದು ಬಸವಂ ರಂಜಿಸಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಾ ಬಲದೇವನ ಬೆಸದಿಂ ಸಖೀಜನಮೇಳ್ತಂದು ಸಡಗರಂ ಬೆರಸು ಸುರಲತೆಗೆ ಸುರ ನಾರಿಯರ್ ಸುರಭಿಪಯಮಂ ಸುರಿವಂತೆ ಸುರಭಿಸಲಿಲದಿಂ ಜಳಕಂಬೊಗಿಸಿ, ದಿನಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ರವಿಕಿರಣ ಮನುಡಿಸುವಂತೆ ಕನಕಾಂಬರಮಂ ನಿಜಿವಿಡಿದುಡಿಸಿಯುಂ, ಕಾರ ಮುಂಬನಿಯಂ ತಳ್ತ ಮಯೂರನ ಸಿರಿಯಂನೊಳಗುಗೊಳಿಸಿ ತೋರಮುಡಿಯೊಳ್ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂ ತುಱುಂಬಿಯುಂ, ಕುಚಕೋಕಯುಗಕೆ, ಮುಖಚಂದ್ರನತ್ತಣಿಂ ಭೀತಿಬೇಡೆಂದೆಳವಿಸಿಲ ಗವಸಣಿಗೆದೊಡಿಪಂತೆ ಮಿಸುನಿರವಕೆಯಂ ತುಡಿಸಿಯುಂ, ಕುರುಳ್ದುಂಬಿಗಳ್ಗೆ ನಳಿನಪರಾಗದ ಮೋಪನಿಕ್ಕುವಂತೆ ಬೈತಲೆಯೊಳ್ ಸಿಂದೂರಮನಮರ್ಚಿಯುಂ, ವದ ನಾಂಬುಜಂ ಸೆಜ[3]ಗೈದ ಬಾಲೇಂದು[1]ವೆನಿಸಿ[1]ನೊಸಲೊಳ್ಭಸಿತಲಸಿತ ತಿಲಕಮಂ ತಿರ್ದಿಯುಂ, ಕಪೋಲ ಶಶಿಯಂನೋಲಗಿಪ ತಾರಾಕದಂಬಮೆನಿಸಿ ಪೊಸಮುತ್ತಿನೋಲೆಯಂ [2]ಪಾಲೆಯೊಳ್[2]ಳವಡಿಸಿಯುಂ,

ಅಧಿಕವಾದ ಚಂದ್ರನ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನೇ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಗುಂಡಾಗಿಯೂ ದಪ್ಪನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಕುಂಭ ಸದೃಶಗಳಾದ ಮೊಲೆಗಳ ಭಾರದಿಂದ ನಡುವು ಬಳುಕುತ್ತಿರಲು ಆ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹವು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿತು. ವ॥ ಬಸವಣ್ಣನು ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಬಂದ ಸ್ತ್ರೀಸಮೂಹಕ್ಕೆ(ತನ್ನ) ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ನೋಟದಿಂದಲೇ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಬಂದನು. ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ(ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ)ಹಸ್ತಲಾಘವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. (ಆಗ ಬಸವೇಶನು)ಆನೆಯ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿದು ಮಂತ್ರಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಪತ್ನೀಸಮೇತನಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಶಿವಗಣಂಗಳ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಮಂಗಳಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದನು. ಈಶ್ವರನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದಿವ್ಯಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸಖೀಜನಗಳು ಬಂದು, ಸಡಗರದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ, (ಕುಮಾರಿಯಾದ ಗಂಗಾದೇವಿಗೆ) ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳು ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಸುರಿಯುವಂತೆ, ಸುಗಂಧ ಸಮ್ಮಿಶ್ರವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿದರು. ದಿವಸವೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲನ್ನೇ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ ಉಡಿಸಿದಹಾಗೆ, ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನು ನಿರಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಉಡಿಸಿದರು. ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸುರಿಯುವ ನೀರಿನಹನಿಯಿಂದ ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡ (ತಳ್ತ), ನವಿಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯದ ಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ದಪ್ಪನಾದ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವನ್ನು ತುಂಬಿದರು. ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಗಳಂತಿರುವ ದಪ್ಪನಾದ

---

1 ವೆಂದೆನಿಸಿ (ಮು, ಐ) 2 ಅ (ಚ)

ಕಟಾಕ್ಷರುಚಿಲತೆ ಮುಗುಳಂಬಡೆದುದೆಂಬಿನಂ ತೋರಮುತ್ತಿನ ಬಾವುಲಿಯಂ ಕೊನೆಕೊಡಂಕೆಯೊಳ್ತೊಡರ್ಚಿಯುಮಧರಪಲ್ಲವರುಚಿ ಸಂಧ್ಯಾರಾಗದೊಳುದಯಿಸಿದ ಶುಕ್ರನೆನಿಸಿ ನವೀನಮೌಕ್ತಿಕನಾಸಾಭರಣಮನಲಂಕರಿಸಿಯುಂ, ತುಱುಗೆವೆಗರ್ಪು ಕವಲ್ತು ಕುಡಿಗೊಂಡುದೆನಿಸಿ ನಿಡುಗಣ್ಗಂಜನಮನೆಚ್ಚಿ ಸೋಗೆಯುಂ ರೇಖೆಗೊಳಿಸಿಯುಂ, [1]ಮುಖೇಂದುವಿಂದಧಃಕೃತನಾದ ಚಂದ್ರನೆನಿಸಿ ನುಣ್ಗೊರಲ್ಗೆ ರನ್ನದಾಳಿಯನಾಳಿಸಿಯುಂ[1], ಪೂರ್ಣಕುಂಭಮಂ ವಿಚಕಿಲಮುಕುಲಮಾಲೆಯಿನರ್ಚಿಪಂತೆ ಕುಚಕುಂಭದೊಳ್ಮುಕ್ತಾಹಾರಮಂ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ[2]ಯುಮರಲ್ದ[2] ಕೆಂದಾವರೆಯಂ ನೊರೆಮಾಲೆ ಬಳಸಿದುದೆನಿಸಿ ಕರಮೂಲದೊಳ್ಮುತ್ತಿನ ಕಂಕಣಮಂ ಕೈಗೊಳಿಸಿ[3]ಯುಂ[3], ಮರಲಂಬುತಳಿರಂಬುಗಳ್ಗೆ ರನ್ನದಣಸಂಬಂಧಿಪಂತಂಗುಲಿಗಳೊಳ್ ರನ್ನದುಂಗುರಂಗಳಂ ಸಂಗಳಿಸಿಯುಂ, ರೋಹಣಾಚಳಂ ಮಣಿಮಾಲೆಯುಂತಾಳ್ದುದೆನಿಸಿ ಗುರು ನಿತಂಬಬಿಂಬಾಗ್ರದೊಳ್ ರತ್ನರಸನಾಸೂತ್ರಮಂ ಬಿಗಿದು ಬಂಧಿಸಿಯುಂ

ಮೊಲೆಗಳಿಗೆ ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನಿಂದ ಭಯವಾಗಬಾರದೆಂದು, ಎಳೆಬಿಸಿಲಿನ ಮೇಲುಮುಸುಗನ್ನು ಹೊದಿಸಿದಹಾಗೆ, ಸುವರ್ಣದ ಕುಪ್ಪುಸವನ್ನು ತೊಡಿಸಿದರು. ಮುಂಗುರುಳುಗಳೆಂಬ ದುಂಬಿಗಳಿಗೆ ಕಮಲದ ಧೂಳಿಯ (ರಜದ) ಮೇವನ್ನು ಹಾಕುವಂತೆ ಬೈತಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರದ ಹುಡಿಯನ್ನು (ಸಿಂಧೂರವನ್ನು) ಹಚ್ಚಿದರು. ಮುಖವೆಂಬ ಕಮಲವು ಸೆರೆಹಿಡಿದಂತಿರುವ ಎಳೆಯ ಚಂದ್ರನೋ ಎನ್ನುವಂತಿರುವ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮರೇಖೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಕೆನ್ನೆಗಳೆಂಬ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಮುತ್ತಿನ ಓಲೆಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗಳ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದರು. ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯು ಮೊಗ್ಗು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವಹಾಗೆ ಕಾಣುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮುತ್ತಿನ ಬಾವುಲಿಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಿಸಿದರು. ಚಿಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತುಟಿಗಳ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಸಂಜೆಗೆಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶುಕ್ರಗ್ರಹನೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವ ನೂತನವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಮೂಗುತಿಯನ್ನು (ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ) ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ದಟ್ಟವಾದ ಕೂದಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಣ್ಣುರೆಪ್ಪೆಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಕವಲೊಡೆದು ಕುಡಿಚಾಚಿ ಬೆಳೆದುದೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುವ (ಅ) ದೀರ್ಘವಾದ ನೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಸೋಗೆಯನ್ನು ಗೆರೆಗೊಳಿಸಿದರು (ರೇಖೆಗೊಳಿಸಿದರು). ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚಂದ್ರನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣುವ ರತ್ನದ ತಾಳಿಯನ್ನು ನುಣುಪಾದ ಕೊರಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದರು. ತುಂಬಿದ ಕೊಡವನ್ನು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊಗ್ಗಿನ ಸರದಿಂದ ಪೂಜಿಸುವಹಾಗೆ ದಪ್ಪನಾದ ಮೊಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿನಹಾರವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದರು. ಅರಳಿದ ಕೆಂಪು ಕಮಲವನ್ನು ನೊರೆಗಳ ಸಾಲು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮುಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ

---

1 × (ಚ) 2 ಯುಮ್‌ಮುರಲ್ದು (ಮ) 3 ಯು (ಚ, ತ, ಜ, ಮು)

ನುಣ್ದೊಡೆಗಳೆಂಬ ಪೊಂಬಾಳೆಗಂಬಕ್ಕೆ ಕುಂಕುಮರಜದಾಲವಾಲಮಂ ಸಮೆವಂತೆ ಕನತ್ಕನಕಮಯ ಮಂಜೀರಮಂ ಪದಾಗ್ರದೊಳ್ ಸಿಂಗರಿಸಿಯುಮಿಂತು ಸಿಂಗರದ ಸೀಮೆಯೆನಿಪ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಗೆ ಪಸದನಂಗೊಳಿಸಲೊಡನೆ —

ಮಣಿಗಳನೆಯ್ದೆ ಕಾತ ಸುರವಲ್ಲರಿಯಂತಿರೆ ದಿವ್ಯರತ್ನಭೂ
ಷಣದಿನುದರ್ಕಕಾಂತಿವಡೆದಬ್ಜಿನಿಯಂತೆ ಸುವರ್ಣಚೇಲದಿಂ
ಕ್ಷಣರುಚಿಯಗ್ಗಂತ ಕಾರಸಿರಿಯಂತೆ ಕನನ್ಮಣಿಕಾಂಚಿಯಿಂದೆ ಪಾ
ರ್ವಣಶಶಿವಕ್ತ್ರೆ ಕಾಮನಧಿದೇವತೆಯಂತಿರೆ ಕಣ್ಗೆ ತೋಱಿದಳ್ ೧೬

ಪೊಳೆವಂಗಕ್ಕೆಳವಟ್ಟ ರೂಪು ಪೊಸರೂಪಕ್ಕಂ ಬಣ್ಣವಿಟ್ಟೊಂದಿದು
ಜ್ವಳ ತಾರುಣ್ಯಮಲಂಪುವೆತ್ತ ನವತಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯಾಂತ ಮಂ
ಜುಳಭಾವಂ ನವ ಭಾವಮಂ ಬಳೆಯಿಪುದ್ಯತ್ಪ್ರೌಢಿಯಾ ಪ್ರೌಢಿಯಂ
ಕಳೆಗೊಂಡಿರ್ಪ ಶಿವೈಕಭಕ್ತಿ ಸುಗುಣಂ ಪೆಂಪಾಂತವಾ ಕಾಂತೆಯಾ ೧೭

ಕಡಗವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದರು. ಮನ್ಮಥನ ಚಿಗುರಿನ ಬಾಣಗಳಿಗೆ ರತ್ನದ ಅಣಸನ್ನು ಸಂಬಂಧಗೊಳಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಬೆರಳುಗಳಿಗೆ ರತ್ನದ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದರು. ರೋಹಣಾಚಲವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪರ್ವತವು ರತ್ನದ ಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ದಪ್ಪನಾದ ಕಟಿಪಶ್ಚಾದ್ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಕಟಿ ಸೂತ್ರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆಭರಣವನ್ನು ಬಿಗಿದು ಕಟ್ಟಿದರು. ನುಣುಪಾದ ತೊಡೆಗಳೆಂಬ ಪೊಂಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳಿಗೆ ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯ ಧೂಳಿಯ ಪಾತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವರೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಕಾಲು ಕಡಗವನ್ನು ಪಾದಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ತೊಡಿಸಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆ ಕಟ್ಟು ಎನಿಸುವಂತೆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಗೆ ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಲಾಗಿ—೧೬. ರತ್ನಗಳ ಕಾಯಿ ಬಿಟ್ಟ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹಾಗೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಸೂರ್ಯ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕಮಲಿನಿಯ ಹಾಗೆ ಸುವರ್ಣವರ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟುದರಿಂದಲೂ, ಮಿಂಚನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮಳೆಗಾಲದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹಾಗೆ ಹೊಳೆಯುವ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ನಡುವಿನ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುವ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಚಂದ್ರ ಸದೃಶ ಮುಖವುಳ್ಳ ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯು ಕಾಮನ ಅಧಿ ದೇವತೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೭. ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ರೂಪು ; ಈ ಹೊಸ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣವಿಟ್ಟುದೆಂಬಂತೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಉಜ್ವಲವಾದ (ನೂತನ) ತಾರುಣ್ಯ ; ಸೊಗಸಾದ ಆ ನವತಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ಇರುವ ಸದ್ಭಾವ; (ಇಂಥ) ನೂತನವಾದ ಸದ್ಭಾವವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ; ಆ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನು ಜೊತೆಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಭಕ್ತಿಭಾವ–

ಪರಸೆ ಗಣಂಗಳಾದರಿಸೆ ಭಕ್ತಜನಂ ಪದಪಿಂದೆ ಬಂದು ನಿಂ
ದಿರೆ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಾ ಪಸೆಯ ಮಂಟಪದೊಳ್ ಬಲದೇವಮಂತ್ರಿ ಭಾ
ಸುರತರ ವೈಭವಂ ನೆಗೆ ತನೂಜೆಯನಂದೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ಭ
ಕ್ತರ ಮತವೆಂತುಟಂತಿರೆ ವಿವಾಹಮನಚ್ಚರಿಯಾಗೆ ಮಾಡಿದಂ ೧೮

ಇವು ಘನವಾಗಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದುವು. ೧೮. ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಶಿವಗಣಗಳು ಹರಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಶಿವಭಕ್ತ ಜನರುಗಳು ಆದರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. (ಹೀಗಿರುವಾಗ) ಅವನು ಬಂದು ಮದುವೆಯ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರಲಾಗಿ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ವೈಭವ (ಸನ್ನಿವೇಶವು) ಅಧಿಕಗೊಂಡಿರಲು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಭಕ್ತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೇಗೆ ಉಂಟೋ ಹಾಗೆ ವಿವಾಹವನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದನು.*

---

* ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕಂಚಿ ಶಂಕರಾರಾಧ್ಯರೆಂಬುವರು ಬರೆದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಸವಪುರಾಣದ ಬಗೆಗೆ ಷಡಕ್ಷರ ಕವಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. (ವೃ. ವಿ. ೧–೨೮) ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಾಹ ವಿಧಿಯ ವರ್ಣನೆ ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ತರಲಾಗಿದೆ—ಷಡಕ್ಷರದೇವ ತನ್ನ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಕಥೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ.

ನಿವರ್ತಿತೇಷು ಪೂರ್ವೇದ್ಯುರ್ವಾಗ್ದಾನಾದಿಷು ಕರ್ಮಸು ।
ಬಸವಂ ಗೃಹಮಾಯಾತಂ ವರಂಕನ್ಯಾರ್ಥಿನಂ ಮುದಾ ॥ ೧ ॥
ಮಧುಪರ್ಕೇಣಾರ್ಹಯಿತ್ವಾ ಬಲದೇವೋದ್ವಿಜಾಗ್ರಣೀಃ ।
ವೀರ ಮಾಹೇಶ್ವರಾಂಸ್ತತ್ರ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೨ ॥
ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಸಂಯುಕ್ತಾಂ ನವ್ಯವಸ್ತ್ರೋಪ ವೇಷ್ಟಿತಾಂ ।
ಮಹೋಜ್ವಲಾಂಗೀಂ ಸೌಭಾಗ್ಯ ದೇವತಾಮಿವ ಶೋಭಿತಾಂ ॥ ೩ ॥
ಸುಶೀಲಾಂ ಭಾಗ್ಯಸಂಪನ್ನಾಂ ಗಂಗಾಂಬಾಂ ವರವರ್ಣಿನೀಂ ।
ತಸ್ಮೈ ಮಹಾತ್ಮನೇ ಪ್ರಾದಾದ್ಧಾತಾ ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕಂ ॥ ೪ ॥
ಶುಭೇಮುಹೂರ್ತೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಜೃಂಭಿತೇವಾದ್ಯ ಘೋಷಣೇ ।
ಮಂತ್ರಾರವೇಚ ಸಂಕೀರ್ಣೇ ಭಿಜನೇ ಸ್ವಸ್ತಿವಾದಿನಿ ॥ ೫ ॥
ಅರ್ಚಯಿತ್ವಾಥಮಾಂಗಲ್ಯಂ ಬಸವೇಶೋ ಮಹಾಮತಿಃ ।
ಗಂಗಾಂಬಾಯಾಃ ಕಂಠದೇಶೇ ಬಬಂಧಾ ತಿಮನೋಹರೇ ॥ ೬ ॥
ಆಚಾರ್ಯೈಸ್ಸಹ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿರ್ದಂ ಪತ್ಯೋರುತ್ತ ಮಾಂಗಕೇ ।
ಪ್ರೋಕ್ಷಿತೇಪಂಚಕಲಶತೀರ್ಥೇನ ಚಮಹೀಮಸಾ ॥ ೭ ॥
ಉಮಾಮಹೇಶೌ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಚರನ್ ।
ಶೇಷಾಣಿ ಸಪ್ತಪದ್ಯಾಧಿ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಪಿಯಥಾ ವಿಧಿ ॥ ೮ ॥
ವಿಧಾಯ ಸಾಂಗಮಾರ್ದ್ಯಾಣಾ ಮಾಶಿಷ ಶ್ಶಿರಸಾವಹನ್ ।
ಪ್ರದದೌ ಶಿವಭಕ್ತೇಭ್ಯಃ ಸ್ವರ್ಣ ರತ್ನಾಂಬರಾದಿಕಂ ॥ ೯ ॥

(—ಶಂಕರ ಕವಿಯ ಬಸವ ಪುರಾಣ)

ವ॥ ಅಂತು ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ವಿವಾಹಂಗೈದು ಕುಡಿತೆವೊಂಗಳಿಂ ಮಣಿಭರಣ ಕನಕ ವಸನ ಗಂಧ ಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂ ಗಣಾರಾಧನೆಗೈದು ಬಲನಾಯಕಂ ನಿಜರಮಣಿವೆರಸು ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿ ನಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಾ ಬಸವರಾಜಂ ಶಿವಗಣಪದಾಬ್ಜಂ ಶಿರಃಶೇಖರ ಮಾಗೆಯುಂ, ದೃಢವ್ರತಂ ಕಂಕಣದಾರಮೆನಿಸೆಯುಂ, ಸಹಜ ಸದ್ಗುಣಮೆಂಬ ಮಣಿ ಭೂಷಣಂ ತೊಳತೊಳಗೆಯುಂ, ಶಿವನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ ಕಠಾರಿ ಸುಕರಸ್ಥಿತಿವಡೆದು ವಿಜೃಂಭಿಸೆಯುಂ, ಸಂಸೃತಿವಿಕಾರಕಾಂಡಪಟಮೋಸರಿಸೆಯುಂ, ಶರಣಕೃಪಾರಸಧಾರಾಪೂರ್ವಕಂ ದ್ವಿತೀಯವಿವಾಹಮೆನೆ ಭಕ್ತಿವನಿತೆಯುಂ ಕಟ್ಟಳ್ಕರಿಂ ಕೈಕೊಂಡು ಮಗುಳ್ದು ರಮಣಿವೆರಸು ಹಗರಣಪ್ರಕರವೊಡವರೆ ಪರಮ ವೈಭವದಿಂ ಕಪ್ಪಡಿಗೇಳ್ತಂದು ಕರುಣಾಸಿಂಧುವಪ್ಪ ನಿಜಗುರುವಂ ಕಂಡು ಪೊಡಮಟ್ಟು ತತ್ಪಾದ ಸಪರ್ಯೆಗೈವುತ್ತಂ ಸುಖದೊಳಿರುತ್ತಮಿರ್ದನಿತ್ತಲ್ ಕೆಲವಾನು ವತ್ಸರಂಗಳ್ ಸಲುತ್ತಮಿರೆ—

ಬಸವಂಗೆ ಮಗಳನರ್ಪಿಸಿ
ದೊಸಗೆಯನೀಶಂಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಲೆಯ್ದಿದವೋ
ಲಸಮ ಬಲದೇವನೆಯ್ದಿದ
ನಸದೃಶ ಕೈಲಾಸವಾಸಮಂ ಬಳಿಕಾಗಳ್ ೧೯

ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಬೊಗಸೆ ಬೊಗಸೆಯಿಂದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳು, ಬಂಗಾರ, ವಸ್ತ್ರ, ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಶಿವಗಣಂಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಬಸವರಾಜನು ಶಿವಗಣಗಳ ಪಾದಾಬ್ಜವನ್ನು ತನ್ನ ಶಿರೋಭೂಷಣನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವನಾದನು. ಸ್ಥಿರವಾದ ಶಿವಪೂಜಾವ್ರತವು ಕಂಕಣದಾರವೆನಿಸಿತು. (ಅವನ) ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ ರತ್ನ ಭೂಷಣಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಿವನಲ್ಲಿಟ್ಟ ನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ ಕಠಾರಿಯು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟು ಶೋಭಿಸಿತು. ಸಂಸಾರ ಸಂಬಂಧದ ವಿಕಾರವೆಂಬ ತೆರೆಯ ಬಟ್ಟೆಯು ಓರೆಯಾಯಿತು. ಶಿವಶರಣರುಗಳ ದಯಾರಸವೆಂಬ ನೀರಿನ ಧಾರೆಯಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ಮದುವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಪುನಃ ಪತ್ನಿಯಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹವು ಸಂಗಡವೇ ಬರುತ್ತಿರಲು ಪರಮ ವೈಭವದಿಂದ ಕಪ್ಪಡಿ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. (ಬಂದು) ದಯಾರಸಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರ ರೂಪನಾದ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡನು. (ಅವನಿಗೆ) ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆ ಗುರುವಿನ ಪಾದಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಸುಖದಿಂದ ಇರತೊಡಗಿದನು. ಇತ್ತಕಡೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆಯಲಾಗಿ—

೧೯. ಅನಂತರ ಅಸದೃಶಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಸಂತೋಷದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದಹಾಗೆ ಅಸದೃಶವಾದ ಕೈಲಾಸಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು. (ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು)

ಬಲದೇವನೆನ್ನ ಘನಭುಜ
ಬಲದೇವಂ ಪೋದನೆಂದು ಮರುಗುತೆ ಧರಣೀ
ಲಲನಾಪತಿ ಬಿಜ್ಜಳನುಸು
ರೆಲರುಷ್ಣಮನುಗುಳೆ ಸುಯ್ದು ಮಗುಳ್ದಿಂತೆಂದಂ ೨೦

ಇನ್ನೆನ್ನಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ
ಮುನ್ನತಿ ನಿಷ್ಕಂಟಕತ್ವದಿಂ ನಡೆದಪುದಾ
ರಿನ್ನುತ ಸದ್ಗುಣಬಲಸಂ
ಪನ್ನಂ ಬಲದೇವನನ್ನನಾವನೊ ಧರೆಯೊಳ್ ೨೧

ವ॥ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಪಳಯಿಪ ಬಿಜ್ಜಳಂಗೆ ಕೆಲದೊಳಿರ್ದ ಕಳಾವಿದರ್ಕೈದಾವರೆಗಳಂ ಮುಗಿದು—

ಅವಧರಿಸೆಮ್ಮ ಬಿನ್ನಪಮನುರ್ವಿಪ ತದ್ಬಲದೇವನಾತ್ಮಸಂ
ಭವೆಯ ವರಂ ಕಳಾನಿಪುಣನುತ್ತಮಕೀರ್ತಿಯುತಂ ಧರಿತ್ರಿಗೊ
ಪ್ಪುವ ಘನಕಪ್ಪಡಿಸ್ಥಲದೊಳೀಶವರಂಬಡೆದಿರ್ದಪಂ ಗುಣಾ
ರ್ಣವನವನಾಗೆ ನಿನ್ನ ಸಚಿವಂ ನಿನಗಾರೆಣೆವರ್ಪರುರ್ವಿಯೊಳ್ ೨೨

ವ॥ ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿ ತನ್ಮಹಿಮೆಯುಂ ಮುಂ[1]ಕೇಳ್ದು ಬಲ್ಲನಪ್ಪುದಱಿಂದವಂದಿರೊಡನಾತನಂ

೨೦. (ಆಗ) ಭೂಕಾಂತೆಗೆ ವಲ್ಲಭನೆನಿಸಿದ ಬಿಜ್ಜಳಮಹಾರಾಜನು ನನ್ನ ಬಲಭುಜ, ದಂತಿರುವ ಬಲದೇವಮಂತ್ರಿಯು (ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ) ಹೋದನೆಂದು ದುಃಖಪಡುತ್ತ, ಬಿಸಿಯುಸಿರನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು: ೨೧. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಔನ್ನತ್ಯವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಯಾರಿಂದ ನಡೆದೀತು ! ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಸದೃಶನಾದ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಸದ್ಗುಣ, ಶಕ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವನಿರುವನೋ ! ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಜ್ಜಳಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದೊಳಗಿದ್ದ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳು ತಮ್ಮ ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು—೨೨. ಎಲೈರಾಜನೇ, ನಮ್ಮ ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯನ್ನು ಕೇಳು, ಆ ಬಲದೇವಮಂತ್ರಿಯು ಮಗಳ ಗಂಡನಾದ, ವಿದ್ಯಾಕುಶಲನಾದ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರರೂಪನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಘನವಾದ ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಇದ್ದಾನೆ, ಅವನು ನಿನ್ನ ಸಚಿವನಾಗಲು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಯಾರು ಸಮಾನರಾದಾರು ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು (ಅವರು) ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ, ಆ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದವ

---

1 ಮುನ್ನಮೆ (ಅ)

ಕರೆದು ತನ್ನಿಮೆಂದುಸುರಲೊಡನವರ್ ಕಪ್ಪಡಿಗೇಳ್ತಂದು ಗಣಸಭೆಯೊಳಿರ್ದ ಗುಣನಿಧಿ [1]ಬಸವಂಗೆ[1] ಪೊಡಮಟ್ಟು ಬಿಜ್ಜಳನೆಂದುದನೆಲ್ಲಮಂ ಬಿನ್ನಪಂಗೈದವಂ ಕಳುಪಿದ ಮಣಿಭೂಷಣಾ[2]ವಳಿ[2]ಗಳಿನಲಂಕರಿಸಿ ಪಟ್ಟಗಜಮಸ್ತಕದೊಳ್ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಪರಮ ವೈಭವಂ ಮಿಗೆ ನಿಜರಾಜಧಾನಿಯಂ ಪುಗಿಸಿ ಕರೆದು ತರ್ಪಾಗಳ್—

ಆ ವೇಳೆಯೊಳತಿ ಸಂಭ್ರಮಮೆಸೆದಿರೆ
ಪೂವಲಿ ಪುರವೀಥಿಗಳೊಳ್ಪರೆದಿರೆ
ಜಲ್ಲಿಯು ಪಟ್ಟೆಯು ಮುಕುರದ ತೋರಣ-
ಮಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ನೆಗಳ್ದಿರೆ ಮಣಿಕೀರಣ-
ಗೆಲಸದ ಕುರುಜುಗಳೊಪ್ಪಂಬಡೆದಿರೆ
ಮಳೆಯುಜ ಘುಸೃಣದ ಚಳೆಯಂ ನೆರೆದಿರೆ
ಮುಂಗಡೆ ನಂದಿಧ್ವಜಮೊಲೆವುತ್ತಿರೆ
ಪಿಂಗಡೆ ರಾಜಸುತರ್ಪರೆದೇಳ್ತರೆ
ಕೆಲವಲದೊಳ್ಮದಗಜಹಯವಾಹಂ

ನಾದ್ದರಿಂದ ಆ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಡನೆ 'ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಆ ಕೂಡಲೇ ಅವರುಗಳು ಕಪ್ಪಡಿಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಬಂದು (ಅಲ್ಲಿ) ಶಿವಗಣಂಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸದ್ಗುಣಗಳ ನಿಧಿಯಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಬಿಜ್ಜಳಮಹಾರಾಜನು ಹೇಳಿದ ಮಾತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಬಿಜ್ಜಳಮಹಾರಾಜನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ ರತ್ನಾಭರಣಾದಿಗಳಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಿ, ಪಟ್ಟದಾನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ವಿಶೇಷ ವೈಭವದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಹೊಗಿಸಿ ಕರೆದುತರುತ್ತಿರುವಾಗ—ಮುಂದಾನಿಲರಗಳೆ :—(ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರವು) ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಜಲಿಯಿಂದ ಹೂವುಗಳನ್ನು ಎರಚಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಝಲ್ಲರಿಗಳು, ರೇಷ್ಮೆಬಟ್ಟೆಯ ಅಲಂಕಾರ, ಕನ್ನಡಿಗಳ ತೋರಣಗಳು ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ರತ್ನದಲ್ಲಿ (ಕಲಾತ್ಮಕ) ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಬುರುಜುಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು. ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕುಂಕುಮಕೇಸರಿಗಳ ಚಳೆಯಿಂದ ಮಾರ್ಗವು ಕೂಡಿತ್ತು. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಂದೀಧ್ವಜವು ಬಳುಕುತ್ತಿತ್ತು (ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು). ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರರು ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಎರಡೂ ಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳ ವಾಹನಗಳುಳ್ಳ ಶರಣರ ಸಮೂಹವು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

1 ಬಸವರಾಜಂಗೆ (ಅ) 2 ದಿ (ಚ)

ನಲಿದೇಳ್ತರುತಿರೆ ಶರಣಸಮೂಹಂ
ಮುತ್ತಿನ ಸತ್ತಿಗೆ ಮೊತ್ತಂಬೆತ್ತಿರೆ
ಸುತ್ತಿ ತುರಂಗಿಗಳೊತ್ತರಿಸುತ್ತಿರೆ
ಮುಂದೆಸೆಯೊಳ್ ಭೇರೀಧ್ವನಿ ನಿಮಿರ್ದಿರೆ
ವಂದಿಗಳುಗ್ಘಡಣೆಗಳೊಪ್ಪುತ್ತಿರೆ
ಪಳಹದ ಶಂಖದ ಕಹಳೆಯ ನಿನದಂ-
ಮೊಳಗುತ್ತಿರೆ ದಶದಿಶೆಯೊಳ್ಬಿನದಂ
ಬಡೆದಾಡುವ ನರ್ತಕಿಯರ ವೃಂದಂ
ಗುಡಿ ನಡೆತೋರಣದೋರಣದಂದಂ
ಸೊಗಯಿಪ ತಾಳದ ಮೋಳದ ನಾದಂ
ಬಗೆಗೊಳೆ ಬುಧ ಜಯ ಜಯರವಮಾದಂ
ಬೀಸುವ ಚಾಮರವೀಜನವೊತ್ತಂ
ಸೂಸುವ ಸೀಗುರಿ ಮಿಸುಗಿರೆ ಸುತ್ತಂ
ತುಱುಗಿದ ಪೊಂದಳಿಗಳ ಬಳಿ ನೆಳಲೊಳ್
ನೆಱೆ ಬರ್ಪ ಗಣಂಗಳ ಕಳಕಳದೊಳ್
ವಿನಯಕಲಾಪಂ ತನುಗುಣಲೋಪಂ

ಮುತ್ತಿನ ಛತ್ರಿಗಳು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿದ್ದವು. ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿದ ರಾವುತರು ಸುತ್ತಲೂ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಗಾರಿಯ ಶಬ್ದವು ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ತುತಿ ಪಾಠಕರ ಉಗ್ಗಡಣೆಯ ಕೋಲಾಹಲವು ಶೋಭೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ತಮ್ಮಟೆ, ಶಂಖ, ಕಹಳೆ, ಕೊಂಬುಗಳ ಧ್ವನಿಯು ಹತ್ತೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಿನೋದಗೊಂಡು ನರ್ತಕಿಯರ ಸಮೂಹವು ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದದಿಂದ ಗುಡಿತೋರಣಗಳು (ಮುಂದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ತಾಳ ಮತ್ತು ಮೋಳದವರ ನಾದವು ಸೊಗಸುಗೊಂಡು ನಡೆದಿತ್ತು) ವಿದ್ವಾಂಸರು ಜಯ ಜಯ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಧ್ವನಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಂಬುಗುವಂತಿತ್ತು. ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ಚಾಮರ ಮತ್ತು ಬೀಸಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸೀಗುರಿಗಳು ಸುತ್ತಲೂ ತುಂಬಿದ್ದವು. ಶಿವಗಣಂಗಳು ಕಳಕಳನಾದ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂಗಾರದ ಛತ್ರಿಗಳ ನೆಳಲಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. (ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ) ವಿನಯವೇ ಆಭರಣವಾಗುಳ್ಳವನೂ, ತನುಗುಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೂ, ಶಿವಭಾವಾಪನ್ನಮನಸ್ವಿನವನೂ, ಭವವೆಂಬ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ದಾವಾನಳನೂ, ಶರಣಜನರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಅನ್ಯಮತಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರನೂ, ಶಿವಗಣಂಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟು

ಶಿವಮಯಭಾವಂ ಭವವನದಾವಂ
ಶರಣಲಲಾಮಂ ಪರಮತಭೀಮಂ
ಗಣಕೃತತೋಷಂ ಗುಣಮಣಿಭೂಷಂ
ದುರಿತವಿದೂರಂ ಪರಹಿತಧೀರಂ
ಪ್ರಶಮಿತಮಾರಂ ಪಶುಪಕುಮಾರಂ
ವರ ಬಸವೇಶಂ ಕರುಣಾವೇಶಂ
ಗುರು ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ಬರುತೊಪ್ಪಿರ್ದಂ

ವ॥ ಆಗಳ್—

ಮದಹಸ್ತಿಪ್ರಕರಂ ಕುಲಾದ್ರಿಚಯಮೆಂಬಂತೆಯ್ದೆ ಸದ್ವಾಜಿಬೃಂ
ದದ ಹೇಷಾರಸಿತಕ್ಕೆ ಭಾನುರಥದಶ್ವಂ ಬೆರ್ಚೆ ಚಂಚದ್ರಥೌ
ಘದ ಚೀತ್ಕಾರರವಂ ದಿಶಾವಿವರಮಂ ಪೂರೈಸೆ ಭೂಪಾಲನೊ
ಲ್ದಿದಿರ್ವಂದಂ ಭಟರಾಜಿ ಸಂದಣಿಸೆ ಪೂರ್ಣೋದ್ಯತ್ಸಮುತ್ಸಾಹದಿಂ ೨೩

ವ॥ ಆಂತಿದಿರ್ಗೊಂಡು ಬಿಜ್ಜಳನೃಪಂ ಬಸವರಾಜನಂ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿ, ಮನದೊಳುತ್ಸವಿಸಿ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ಮೃದುಮಧುರ ಸಲ್ಲಾಪದಿಂ ಯಥೋಚಿತ ವಿನಯಮಂ ಮೆಱೆದು ನಿಜಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕೈಗೊಟ್ಟು ಕರೆದೊಯ್ದು ಮಣಿಪೀಠದೊಳ್ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ತಾನುಂ ಸಮುಚಿತಾಸನಾರೂಢನಾಗಿ ಸುರೇಂದ್ರವೈಭವಂ ಮಿಗೆ ನರೇಂದ್ರನೊಡ್ಡೋಲಗಂಗೊಟ್ಟೊಪ್ಪುತ್ತಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ—

ಮಾಡುವವನೂ, ಗುಣವೆಂಬ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡವನೂ, ಪಾಪಗಳಿಂದ ದೂರನಾದವನೂ, ಅನ್ಯರ ಹಿತವನ್ನುಮಾಡುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೂ, ಮನ್ಮಥನ ಬಾಧೆಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡವನೂ, ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪುತ್ರನೂ, ದಯಾರಸ ಭರಿತನೂ ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬರುತ್ತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ವ॥ ಆಗ ೨೩. ಮದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆನೆಗಳ ಗುಂಪು ಕುಲಾಚಲಪರ್ವತಗಳೋ ಎಂಬಂತೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕುದುರೆಗಳ ಹೇಷಾರವಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕುದುರೆಗಳು ಬೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ರಥಗಳ ಸಮೂಹದ ಚೀತ್ಕಾರ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಂದನ್ನೂ ತುಂಬಿತ್ತು. ಶೂರರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪೂರ್ಣ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳಮಹಾರಾಜನು ಎದುರುಗೊಂಡನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಎದುರುಗೊಂಡು, ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡವನಾದನು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ, ಮೃದುವೂ ಮಧುರವೂ ಆದ ಯಥೋಚಿತದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ವಿನಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ; ತಾನು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ದೇವೇಂದ್ರನ ವೈಭವಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ವೈಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಭೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ

ಹರಲಿಖಿತ ಲಿಪಿ ವಿರಾಜಿತ
ಮರಸನ ಸಭೆಯುಲ್ಲಿ ಬಿಳ್ದುದಾಕಸ್ಮಿಕದಿಂ
ಸುರಮಾರ್ಗದತ್ತಣಿಂ ಭಾ
ಸುರಲೇಖನಮೊಂದು ಶಂಕರಪ್ರೇರಣೆಯಿಂ ೨೪

ವ॥ ಆ ಲೇಖನಮನರಸನಾಶ್ಚರ್ಯಮಾನಸಂ ಕಂಡು ನಿಜಕರಾಗ್ರದಿಂ ನೆಗಪಿ ತಗೆದೋದ ಲುಜ್ಜುಗಿಸಿ ನೋಳ್ಪಿನಮಾ ಲಿಪಿಯದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಮಶಕ್ಯಮಾಗೆ ಕೆಲದೊಳಿರ್ದ ನಾನಾ ದೇಶೀಯ ಬಹುಲಿಪಿವಿಚಕ್ಷಣರಾದ ಕರಣಿಕರಂ ಕರೆದವಂದಿರ ಕರಾಗ್ರದೊಳೀಯಲೊಡನಾಲೇಖನಮನವರು ಮೋದಲಱಿಯದೆ ಬೆಱಗಾಗಿ ಬೆಬ್ಬಳಿವೋಗಿ—

ಉರಗಪತಿ ವಿಧಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿ
ಹರಿ ಗುಹ ಗಜವದನರಲ್ಲದಿದನೋದಲ್ಬ
ಲ್ಲರುಮೊಳರೆ ಧರೆಯೊಳಿದು ಶಾಂ
ಕರಲಿಪಿ ತಿಳಿದೋದಲೆಮಗೆ ಸಾಧ್ಯಮೆ ನೃಪತೀ ೨೫

ವ॥ ಎಂದರಸನ ಮುಂಗಡೆಯೊಳಿರಿಸಲೊಡನೀ ಲೇಖನಮನಾವನೋದುವನವಂಗೆ ಸರ್ವಾಧ್ಯಕ್ಷತೆ ಯನಿತ್ತಪೆಂ ನನ್ನಿಯೆಂದಿಳಾಧಿಪತಿಯೆಂಬುದುಮಾಗಳಾ ಶಿವಲಿಖಿತ ಪತ್ರಿಕೆಯಂ ಬಸವರಾಜ ನೋಜೆಯಿಂ ತೆಗೆದು ಶಿರದೊಳಿಟ್ಟು ಮಣಿದು—

ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ—೨೪. ಈಶ್ವರನಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಒಂದು ಮನೋಹರವಾದ ಪತ್ರವು ಶಿವಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಆಕಾಶದತ್ತಣಿಂದ ಆ ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ವ॥ ಆ ಲೇಖನವನ್ನು ಅರಸನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತೆರೆದು ಓದಲು ಮೊದಲುಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಕಾಣದ ಲಿಪಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಶಕ್ಯನಾದನು. ಆಗ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ದೇಶದ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರಾದ ಕರಣಿಕರುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅವರ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅವರು ಆ ಕೂಡಲೆ ಆ ಲೇಖನವನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದವರಾಗಿ, ಬೆರಗುಗೊಂಡು ಭಯದಿಂದ ಸ್ತಂಭೀಭೂತರಾದರು. ೨೫. ಮಹಾರಾಜನೇ ಆದಿಶೇಷ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ವಿಷ್ಣು, ಷಣ್ಮುಖ, ಗಣಪತಿ, ಇವರುಗಳು ಹೊರತಾಗಿ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಓದುವವರು ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೆ? ಇದು (ಸಾಕ್ಷಾತ್) ಶಂಕರನ ಬರವಣಿಗೆ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಓದುವುದು ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಅರಸನ ಮುಂದೆಯೇ ಒಯ್ದು ಆ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟರು. (ಅರಸನು) ಈ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಯಾರು ಓದುವರೋ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಇದು ಸತ್ಯವೆಂದು ಆ ಅರಸನು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಆ ಶಿವನಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಲೇಖನವನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶ್ರದ್ಧೆ

ಗಳಗಳನೋದಿದಂ ಕ್ಷಣದೊಳಾ ಲಿಪಿಯಂ ಸಭೆ ಕೇಳ್ದು ವಿಸ್ಮಯಂ
ಗೊಳೆ ನೃಪನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ಪಿರಿದುಂ ಪೊಗಳುತ್ತಿರೆ ಪತ್ರಿಕಾರ್ಥಮಂ
ತಿಳಿದು ನರೇಂದ್ರ ನಿನ್ನ ಹರಿಪೀಠದಧಸ್ಸ್ಥಳದೊಳ್ನಿಧಾನಮು
ಜ್ವಳತರಮಿರ್ಕುಮೆಂದೊರೆದಗುಳ್ಚಿದನುತ್ಸವದಿಂ ವೃಷಾಧಿಪಂ ೨೬

ವ॥ ಅಂತಗುಳ್ಚಿ ಮುಚ್ಚಳಂ ಬಿರ್ಚೆ ನರೇಂದ್ರಾದಿಗಳ್[1] ನೋಡುತ್ತಮಿರೆ—

ಕ್ಷಣರುಚಿ ಚಿರರುಚಿಯಕ್ಕೆಂ
ದಣಿಯುರಮಜನಿಟ್ಟನೆನೆ ತಮೋಭಯದೆ ನಭೋ
ಮಣಿ ನಿಜರುಚಿಯಂ ಪೂಳ್ದವೊ
ಲೆಣೆಗೆಟ್ಟ ಸುವರ್ಣರಾಶಿಯೇಂ ಸೊಗಯಿಸಿತೋ ೨೭

ಒಳಗಮರ್ದ ಪೊನ್ನ ರಾಶಿಯ
ನಿಳೆ ತಳೆದು [2]ಹಿರಣ್ಯ[2]ಗರ್ಭೆಯೆನಿಸಿದಳಾಗಳ್
ನಳಿನಭವನಾತ್ಮದೇವತೆ
ಕುಳಮಾಗೆ ತದೀಯನಾಮಮಂ ತಾಳ್ದಿದವೋಲ್ ೨೮

ಯಿಂದ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ—೨೬. ಬಸವೇಶ್ವರನು (ಆ) ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಲಿಪಿಯನ್ನು ತಡಮಾಡದೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದನು. ಸಭಾಜನರೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜನು ನೋಡಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಗಳತೊಡಗಿದನು. (ಬಸವೇಶ್ವರನು) ಆ ಲೇಖನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು, 'ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಈ ಸಿಂಹಾಸನದ ತಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ನಿಕ್ಷೇಪವಿದೆ', ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ (ಆ ಭಾಗವನ್ನು ಅಗೆಸಿದನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಅಗೆಸಿ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ಒಡೆದು ಎಲ್ಲ ನರೇಂದ್ರರೇ ಮೊದಲಾದವರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ —೨೭. ಮಿಂಚು ಬಹು ಕಾಲವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರಲಿ ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮನು ಕ್ರಮಪಡಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರುವನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ, ಸೂರ್ಯನು ಕತ್ತಲೆಯ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ (ಕೇತುಗ್ರಹದ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ) ನನ್ನ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹುಗಿದಿಟ್ಟಿರುವನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ಬಂಗಾರದ ರಾಶಿಯು ಏನು ಸೊಗಸುಗೊಂಡು ಇತ್ತೋ! ೨೮. ತನ್ನೊಳಗೆ ಸೇರಿರುವ ಸುವರ್ಣದ ರಾಶಿಯನ್ನು ಭೂಮಿಯು ಹೊಂದಿದ ಕಾರಣವಾಗಿ (ಅದು) ಚಿನ್ನವೇ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಉಳ್ಳವಳು ಎನಿಸಿದಳು. ಬ್ರಹ್ಮನು ತನ್ನ ಆತ್ಮದೇವತೆಯು ವಂಶಾನುಗತವಾಗಲು ಆ ಹಿರಣ್ಯ ಗರ್ಭೆಯು ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹಾಗೆ.

1 ಳೆ(ದ) 2 ಸುವರ್ಣ(ಅ)

ವಿತ್ತಮಿದು ಭೂಪ ಚಾಳೋ[1]
ಕ್ಯೋತ್ತಮಕುಲದರಸರಿಟ್ಟ ನಿಧಿ ಗಣನೆಯೊಳೆಂ
ಬತ್ತೆಂಟು ಕೋಟಿ ಮಿಸುಪುದೆ
ನುತ್ತಂ ತೋಱಿಸಿದನವನಿಪಂಗೆ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೨೯

ವ॥ ಆಗಳಾ ಪೊಂಗಳ್ ವೃಷೇಂದ್ರಕರಸ್ಪರ್ಶಪ್ರಭಾವದಿಂ ದ್ವಿಗುಣಿತಮಾಗಿ ಪೆರ್ಚೆ ನೃಪಂ ಕಂಡು ಸಾದ್ಭುತಾಂತಃಕರಣಂ ನನೆಕೊನೆವೋಗಿ ರಾಗಿಸಿ ಮಹಾಪುರುಷನೀ ಬಸವಂ ಬರೆವರೆ ಮುನ್ನಮೆಮಗೆ ಸಂಪದಂ ಸಮನಿಸಿದುದೆಂದು ನಿಜಪಾರ್ಶ್ವವರ್ತಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಿಕರೊಳ್ಕೊಂಡಾಡಿ ಬಸವರಾಜನಂ ನೋಡಿ ದೇವ, ನೀನಪ್ಪೊಡೆ ಜಗದ್ಧಿತಾರ್ಥಮವತರಿಸಿದ ಮಹಾಮಹಿಮಂ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಂಬಡೆದ ಮಹಾಪುರುಷಂ ಪುರಾಕೃತ ಮದೀಯ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂ ಲಬ್ಧನಾದೆಯಂತಱಿಂದೆನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಕಂಟಕಮಪ್ಪಂತೆ ದಂಡಾಧಿಪತ್ಯಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ವುದೆಂದನುನಯಂ ಮಿಗೆ ನುಡಿದೊಡಂಬಡಿಸಿ ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ದಂಡನಾಥಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಲೊಡನೆ—

ವಸುಧಾಕಾಂತೆಗೆ ಪೊಸ ಸಂ
ತಸನೊಗೆದುದು ಶರಣತತಿ ಮುದಂದಳೆದುದು ಬೆಳ್

(ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಎನಿಸಿದನು). ೨೯. ಮಹಾರಾಜ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಉತ್ತಮಕುಲದ ಚಾಳುಕ್ಯ ಅರಸರಿಟ್ಟ (ಗುಪ್ತ) ನಿಧಿ. ಎಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ ಎಂದು ವೃಷಭೇಂದ್ರನು ಆ ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಹೊನ್ನುಗಳೆಲ್ಲ ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿದುದರ ಫಲವಾಗಿ ದ್ವಿಗುಣಿತ (ಎರಡರಷ್ಟು) ವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿತು. (ಅದನ್ನು) ಅರಸನು ಕಂಡು ಅದ್ಭುತವೆಂದುಕೊಂಡು ಅಂತಃಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಗೊಂಡು ಈ ಬಸವಣ್ಣನು ಮಹಾಪುರುಷನು, ಇವನ ಮೊದಲ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಸಂಪತ್ತು ಲಭ್ಯವಾಯಿತು ಎನ್ನುತ್ತ ತನ್ನ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂತ್ರಿ ಮತ್ತು ಮಾಂಡಳಿಕರೆದುರು ಕೊಂಡಾಡಿ ಬಸವರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ, 'ದೇವ, ನೀನಾದರೋ ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತಾರ್ಥಕ್ಕೋಸುಗ ಅವತಾರವೆತ್ತಿದ ಮಹಾಮಹಿಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆದ ಮಹಾಪುರುಷನು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ (ನನಗೆ) ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೀಯೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾಗುವ ಹಾಗೆ ದಂಡಾಧಿಪತ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ವಿಶೇಷ ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ದಂಡನಾಥಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ೩೦. (ಬಸವಣ್ಣನು ದಂಡಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಕಾರಣವಾಗಿ) ಭೂದೇವಿಗೆ ನೂತನ

1 ಣೋ(ಚ, ಮ, ಜ, ತ) ಣೂ(ಗ), ಣು(ದ)

ಜಸವೆಣ್ದೆಸೆವರಿದುದು ಖಲ
ವಿಸರಂ ಕೊಱಗಿದುದು ವಿಬುಧರುತ್ಸವಮಾಂತರ್ ೩೦

ವ॥ ಮತ್ತಮಾಗಳರಸಂ ನಿಜಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭಾರಮನಪ್ಪುಕೆ[1]ಯ್ಸ[1]ಲಿಂತೆಂದಂ—

ಘನದಾನದ್ವಿಪರಾಜಿ ಸಪ್ತಶತಿಯಿರ್ಕುಂ ಸತ್ವಸಲ್ಲಕ್ಷಣಾಂ
ಗನಿಯುಕ್ತಾತಿಜವಾಶ್ವವೃಂದಮಿದು ಪನ್ನಿರ್ಚ್ಛಾಸಿರಂ ದಂಡಿಯೊ
ಳ್ಮೊನೆದೋಱ್ಪಾಳ್ಗಳ ಶ್ರೇಣಿ ಪನ್ನೆರಡು ಲಕ್ಷಂ ದುರ್ಮದಾರಾತಿ ರಾ
ಜನಿಕಾಯಾಜಿತದುರ್ಗವರ್ಗಮೆ ಶತಂ ಕಲ್ಯಾಣಮೀ ಪಟ್ಟಣಂ ೩೧

ಮೂವತ್ತುಕೋಟಿ ಪೊಂಗಳ್
ಭಾವಿಸುವೊಡನಂತಕೋಟಿ ಧಾನ್ಯೋತ್ಕರದಿಂ
ತೀವಿರ್ದ ರಾಶಿ ಲಕ್ಷಂ
ಭೂವಿನುತಾನರ್ಘ್ಯ ದಿವ್ಯಮಣಿಭರಣಂಗಳ್ ೩೨

ಇಳೆಗಧಿಕರೆನಿಪ ಸತ್ವಾ
ಮಳಮತಿಗಳ್ ಸತ್ಕುಲಕ್ರಮಾಗತರತ್ಯು
ಜ್ವಳ ಭಾಂಡಾಗಾರಸ್ಥಿತಿ
ಗಳವಟ್ಟಧಿಕಾರಿ ಮಂತ್ರಿಗಳ್ ಪನ್ನಿರ್ವರ್ ೩೩

ಸಂತೋಷವುಂಟಾಯಿತು. ಶರಣಜನ ಸಮೂಹವು ಆನಂದಗೊಂಡಿತು. ಶುಭ್ರ ಯಶಸ್ಸು ಎಂಟು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿತು. ದುಷ್ಟರ ಸಮೂಹ ಕೊರಗಿತು. ವಿದ್ವಾಂಸರು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ವ॥ ಮತ್ತೆ ಆಗ ಆ ಅರಸನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅಂಗೀಕರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೩೧. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆಗಳ ಸಮೂಹ ಏಳುನೂರು ; ಬಲ, ಸಲ್ಲಕ್ಷಣ, ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯ ಮುಂತಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗದಿಂದ ಓಡಬಲ್ಲ ಕುದುರೆಗಳ ಗುಂಪು ಇದು ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ; ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರಕಟಮಾಡಬಲ್ಲ ಕಾಲಾಳುಗಳ ಗುಂಪು ಹನ್ನೆರಡು ಲಕ್ಷ ; ದುಷ್ಟ ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶತ್ರುರಾಜರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಜಯಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೋಟೆಗಳ ಸಮೂಹವೇ ನೂರು. ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವಾದುದು. [ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಈ ಪಟ್ಟಣವು ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹದು ಎಂದು ಭಾವ] ೩೨. ಮೂವತ್ತುಕೋಟಿ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು (ಭಾಂಡಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಇವೆ), ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಅನಂತಕೋಟಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಧನದಿಂದ ತುಂಬಿದ ರಾಶಿ (ಇದೆ). ಭೂಲೋಕದ ಜನರಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠರತ್ನಾಭರಣಗಳು ಲಕ್ಷ (ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿವೆ). ೩೩. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೂ, ಸತ್ವಶಾಲಿಗಳಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬುದ್ಧಿವಂತರೂ, ಸತ್ಕುಲದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರು

1 ಗೊಳಿಸ (ಮ, ಮು, ಜ, ಗ)

ಎನಗುಳ್ಳೀ ಸರ್ವಸ್ವಮ
ನನುನಯದಿಂ ನಿನ್ನ ಕರದೊಳಿತ್ತೆಂ ಬಲದೇ
ವನ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂದೆ ಪಾಲಿಪು
ದನವರತಂ ಬಸವ ಮಾಳ್ಪುದೆನ್ನಭಿಮತಮಂ ೩೪

ವ॥ ಎಂದೆಲ್ಲಮನೊಚ್ಚತಮೊಪ್ಪುಗೊಟ್ಟತಿ ಪ್ರೇಮಂ ಮಿಗೆ ಸುವಸನ ಧನಕನಕಮಣಿ ಭೂಷಣಂಗಳನಗಣಿತಂಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೆನ್ನನಾ[1]ಗಳುಂ[1] ಪರಿಪಾಲಿಪುದೆಂದ ನರೇಂದ್ರಂಗೆ ವೃಷೇಂದ್ರ ನಿಂತೆಂದಂ—

ಭುವನಾವಳಿಯುಂ ಪಾಲಿಪ
ಶಿವಂಗೆ ನೃಪ ನಿನ್ನನೊರ್ವನಂ ಪೊರೆವುದು ಭಾ
ರವೆ ಭಯಭಕ್ತಿಯೊಳೊಂದಿರು
ಶಿವಭಕ್ತರೊಳೊಲ್ದು ನಿನ್ನನಭವಂ ಪೊರೆವಂ ೩೫

ಕಡಲಂ ಪೀರ್ವರಡರ್ತು ತುತ್ತಿಡುವರುಗ್ರೌರ್ವಾಗ್ನಿಯುಂ ಪಾಯ್ದು ಪೊ
ಯ್ದೊಡೆವರ್ಭೂರಿ ಕುಲಾಚಲಂಗಳನಿಳಾಕಾಶಂಗಳಃ ಪಲ್ಲಟಂ
ಬಡಿಪರ್ಲೆಕ್ಕಿಸರಚ್ಯುತಾಬ್ಜಭವ ದೇವೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವರ್ಕಳಂ
ಮೃಡಭಕ್ತರ್ ಪೃಥುಶಕ್ತಿಯುಕ್ತರವರೊಳ್ ನೀಂ ಗರ್ವಮಂ ಮಾಡದಿರ್ ೩೬

ಪವರೂ ಆದ ಅತ್ಯುಜ್ವಲವಾದ ಈ (ನಮ್ಮ) ಭಾಂಡಾರದಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳು (ಅಧಿಕಾರಿಗಳು) ಹನ್ನೆರಡು ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ೩೪. ಬಸವಣ್ಣ, ನನಗಿರುವ ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಗಳ ರೀತಿಯಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು (ರಾಜ್ಯ ವನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು), ನನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿಕೊಡುವುದು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎಣಿಸಲ ಶಕ್ಯವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆ, ದ್ರವ್ಯ, ಬಂಗಾರ, ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ನನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅರಸನಿಗೆ, ವೃಷಭೇಂದ್ರನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೩೫. 'ರಾಜನೇ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳನ್ನು ಪರಿ ಪಾಲಿಸುವ ಶಿವನಿಗೆ ನಿನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಭಾರವಾದೀತೇ ! ಶಿವಭಕ್ತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವರ್ತನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇರು. ಶಿವನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ' (ಎಂದನು). ೩೬. ಅಧಿಕ ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನರಾದ ಶಿವಭಕ್ತರು (ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ) ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿಯಬಲ್ಲರು ; ಭಯಂಕರವಾದ ಬಡಬಾನಲವನ್ನೇ ಸೇರಿಸಿ ತುತ್ತು ಮಾಡಿಬಿಡುವವರು ; ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಹೊಡೆದು ಚೂರುಗೊಳಿಸುವವರು ; ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶಗಳನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾಗು

1 ನಾವಾಗಳುಂ (ಅ)

ಪ್ರಜೆಯಂ ಪಾಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಸತ್ಕೃಪೆಯರಾತಿವ್ರಾತದೊಳ್ಕಾಯ್ಪು ಶಿ
ಷ್ಟಜನಸ್ತೋಮದೊಳೊಲ್ಮೆ ಸಂಗರದೊಳುದ್ಯದ್ವಿಕ್ರಮಂ ಸದ್ಬುಧ
ವ್ರಜದೊಳ್ಮನ್ನಣೆ ಭಕ್ತಿವೃತ್ತಿ ಶಿವಭಕ್ತವ್ರಾತದೊಳ್ ನಿಗ್ರಹಂ
ಕುಜನಶ್ರೇಣಿಯೊಳಿಂತಿವಂ ಬಿಡದಿರೆಂದುಂ ಬಿಜ್ಜಳಕ್ಷ್ಮಾಪತೀ ೩೭

ವ॥ ಎಂದು ಯಥೋಚಿತ ಹಿತೋಪದೇಶಮನೊರೆದಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಿಜ್ಜಳನಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ತತ್ಪೂರ್ವಪರಿಕಲ್ಪಿತಮಾದಗಣಿತ ಮಣಿಗಣಖಚಿತಕನಕಮಯ ಭವನ ವಿವಿಧ ವಿಭವ ಸೌಧಪ್ರಾಕಾರ ಪ್ರಕರ ಪ್ರಮದವನಪರಿವೃತ ಮಣಿಕಳಶರುಚಿನಿಚಯ ಖಚಿತಗಗನತಳ ಮಂಗಳಾಯತನ ಘನ ಮನೋಜ್ಞ ಸೌಭಾಗ್ಯಸಂಪೂರ್ಣತರಮೆನಿಸಿದ ಬಲದೇವನಂತಪುರಮಂ ನಿಜರಮಣಿವೆರಸಿ ಬಸವರಾಜಂ ಪುಗುತಂದೊಡವಂದ ಸಕಳ ದಂಡನಾಥಮಂಡಳಿಕರಂ ವಿನಯದಿಂ ಕಳುಪಿ ಪರಮೋ[1]ತ್ಸಾಹದಿಂ[1] ಶಿವಗಣ ಸಪರ್ಯೆಯಿನಿರುತ್ತಮೊಂದುದಿನಂ ಗಣ[2]ಕರಂ ಬರಿಸಿ ಸಾಮ್ರಾ[3]ಜ್ಯಸ್ಥಿತಿ[3]ಯನೆಲ್ಲಮಂ ತನ್ಮುಖದಿನಱಿ ದಾತ್ಮಾಯತ್ತಂ[4] ಮಾಡಿ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ನಿಯೋಜಿಸಿ ನಿರ್ವಾಹಂಗೆಯ್ದು—

ವಂತೆ ಮಾಡುವವರು. ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ದೇವೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರರು ! ಆ ಶಿವಶರಣರಲ್ಲಿ ನೀನು ಗರ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ೩೭. ಹೀಗೆಂದು ಔಚಿತ್ಯವಿಕ್ಕದಂತೆ ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಬೀಳುಕೊಟ್ಟು, ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಲಾದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ರತ್ನ ಸಮೂಹ ಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಲಾದ ಸುವರ್ಣಮಯ ಮನೆಯಾದ, ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರದ ವೈಭವಗಳುಳ್ಳ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಿಂದಲೂ, ಪ್ರಾಕಾರಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕ್ರೀಡಾರ್ಥ ವಾದ ಉಪವನಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟುದೂ, ರತ್ನಕಲಶದ ಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹ ದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಕಾರವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಮಂಗಳಕರಗಳಾದ ಶಿವಪೂಜಾಸ್ಥಾನ ಗಳುಳ್ಳದ್ದೂ, ಘನತರವಾದುದೂ, ಮನೋಹರ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದುದೂ ಎನಿಸಿದಂಥ ಬಲದೇವಮಂತ್ರಿಯ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಗಂಗಾಂಬೆ ಯೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆಗ ಸಂಗಡವೇ ಬಂದಂಥ ಸಮಸ್ತ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲ ದವರನ್ನು ವಿನಯದಿಂದ (ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ) ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಶಿವಗಣಂಗಳ ಪೂಜಾದಿಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದುದಿನ ಲೆಕ್ಕಿಗರನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಜ್ಞಾಪನೆಮಾಡಿ (ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ

1 ತ್ಸವದಿಂ (ಅ) 2 ಣಿ (ಅ) 3 ಜ್ಯಸ್ಥಿ (ದ) 4 ತಂ(ದ)ತ್ತಮಂ (ಅ, ತ)

ಕುಲಗೋತ್ರಾಂಚಿತವೈಭವಂ ಬಲಯುತಂ ಮಾನೋನ್ನತಂ ಸಮ್ಮದೋ
ಜ್ವಲನೆಂಬೇಳ್ಗೆಯನಿತ್ತನೀ ಬಸವನೀ ಭೂಜಾನಿಗೀತಂಗೆ ದಲ್
ಕುಲಗೋತ್ರಾರಿ ಕರಂ ವಿನಷ್ಟಬಲನೆಲ್ಲಾಗಳ್ ವಿಮಾನಸ್ಥಿತಂ
ಸಲೆ ಸಂಕ್ರಂದನನಿಂದ್ರನೆಂದೆನಿಸಿದಾ ತನ್ಮಂತ್ರಿಯೇಂ ಸಾಟಿಯೇ ೩೮

ಹರಿನಂದನಭಂಜನನಹಿ
ಮರುಚಿಸುತಾರಾತಿ ವಿಜಯನಾತ್ತಸುಭದ್ರಂ
ವರ ಭೀಮಧರ್ಮಯುತನಾ
ಗಿರುತಂ ನರನಲ್ತು ಬಸವನೆನಿಸಿದನಲ್ತೇ ೩೯

ವನ್ನು) ನಿರ್ವಾಹ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೮. ಈ ಬಸವಣ್ಣನು ಭೂಮಿಪತಿಯಾದ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಸತ್ಕುಲ, ಶ್ರೇಷ್ಠಗೋತ್ರಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯವಾದ ವೈಭವಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಶಕ್ತಿಯುತನೂ, ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದವನೂ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೂ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು. ಇದು ನಿಶ್ಚಯ : ಇಂದ್ರನು ವಂಶಗೋತ್ರಗಳಿಗೆ ವೈರಿ (ಕುಲಾಚಲ ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ಶತ್ರು), ಅತ್ಯಂತ ನಷ್ಟವಾದ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು (ಬಲಾಸುರನಾಶಕನು), ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನು (ದೇವಯಾನವಾದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿರುವವನು), ಚೆನ್ನಾಗಿ ರೋದನ ಮಾಡುವವನು. (ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ದುಃಖ ಪಡಿಸುವವನು) ಎಂದೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯನೂ ಕೂಡ ಈ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮಾನನಾದಾನೇ ? [ಗೋತ್ರ-ವಂಶಪರಂಪರೆ, ಪರ್ವತ; ಬಲ-ಶಕ್ತಿ, ಬಲನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ; ವಿಮಾನ–ವಿಗತವಾದ ಮಾನ, ವಿಮಾನ; ಸಂಕ್ರಂದನ–ಇಂದ್ರ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಳುವುದು] ೩೯. ಈ ಬಸವಣ್ಣನು ವಿಷ್ಣುಪುತ್ರನಾದ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನು. ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಯಮನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದವನು, ಮರಣಭಯವನ್ನು ಗೆದ್ದವನು. ಜಯಶೀಲನು, ಸನ್ಮಂಗಳಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೀರಶಿವಧರ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ, ವೃಷಭೇಶ್ವರ ಎನಿಸಿದವನಲ್ಲವೇ ? [ಈ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕು : ಇಂದ್ರನ ವನವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದವನೂ, ಕರ್ಣನಿಗೆ ಶತ್ರುವೂ, 'ವಿಜಯ' ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳವನೂ. ಸುಭದ್ರಾದೇವಿಯನ್ನು ಪಡೆದವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಧರ್ಮರಾಜ, ಭೀಮಸೇನರುಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೂ ಆದರೂ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲ ಎನಿಸಿದನು. (ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಎಂದು ಭಾವ) ಹರಿನಂದನ-ಇಂದ್ರನ ನಂದನವನ, ವಿಷ್ಣುವಿನಪುತ್ರ; ನರ-ಮನುಷ್ಯ, ಅರ್ಜುನ; ಅಹಿಮರುಚಿಸುತ-ಸೂರ್ಯ

ಪರಶಿವಧರ್ಮಂ ವಿಬುಧೋ
ತ್ಕರನುತಪದಪದ್ಮನಾತ್ಮಲೈಂಗಂ ಶ್ರುತಿಪು
ಷ್ಕರಜಾದಿತ್ಯಂ ಶೈವಾ
ತಿರುಚಿರವೃಷಭನ ಪುರಾಣಪುರುಷಂ ಧರೆಯೊಳ್ ೪೦

ವ॥ ಎಂಬ ಪೊಗಳ್ತೆಗಡರ್ಪಾಗಿ ಪೆಂಪುವಡೆದು ಮತ್ತಂ ಜಗತ್ಕರ್ತಂ ಪೆಱನೊರ್ವನುಂಟೆಂಬುದನಧಃಕರಿಸಿ ಶಿವನೊರ್ವನೆ ಕರ್ತನೆಂಬುದಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿಯುಂ, ಕರ್ಮದ್ವಯಮಂ [1]ನೇತಿ[1]ಗಳೆದು ಚಿತ್ಕ್ರಿಯಾದ್ವಯಮನಂಗೀಕರಿಸಿಯುಂ, ತನುತ್ರಯ ವೃತ್ತಿಯಂ ಪಱಿದು ಲಿಂಗತ್ರಯಮನಂಗಂಗೊಳಿಸಿಯುಂ, ಚತುಷ್ಕರಣ ವ್ಯಾಪಾರಮಂ ತೂಳ್ದು ಚತುರ್ವಿಧ ವಾಗ್ವೃತ್ತಿಯಂ ಪ್ರಣವಾತ್ಮಕಂ ಮಾಡಿಯುಂ, ಪಂಚಕ್ಲೇಶಮಂ ದೂರೀಕರಿಸಿ ಪಂಚಾಚಾರಮನವಲಂಬಿಸಿಯುಂ, ಷಡಿಂದ್ರಿಯವರ್ತನಮನ[2]ಳಿದು ಷಡಕ್ಷರಮನಕ್ಷ[3]ಚಕ್ರಾದಿಗಳೊಳರ್ಚಿಯುಂ, ಸಪ್ತವ್ಯಸನಮನ[4]ಪೋಷಿ[5]ಸಿ ಸಪ್ತಸೋಪಾನಕ್ರಮದೊಳಾಚರಿಸಿಯುಂ, ಅಷ್ಟಮದಮನಪಹರಿಸುತಷ್ಟಾವರಣಮನುಪಸೇವಿಸಿಯುಂ ನವಜೀವಗುಣಮಂ ಮೀಱಿ ನವಲಿಂಗಾನುಸಂಧಾನಮನಿಂಬುಗೊಳಿಸಿಯುಂ, ದಶಪವನ ಧರ್ಮಮಂ, ತೆಮರ್ದು ದಶನಾದವಿನೋದದೊಳ್ಮನಮಂ ಮೇಳಯಿಸಿಯುಮನನ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಮೆಯುಂ

ಪುತ್ರ ಕರ್ಣ. ಯುಮ] ೪೦. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೀರಶೈವಧರ್ಮ ಸ್ವರೂಪನೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮೂಹದಿಂದ ನುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪದ್ಮಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವನೂ, ವೇದಗಳೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಮನೋಹರನಾದವನೂ ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಪುರುಷನೆನಿಸಿರುವನು. [ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥ : ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿವಪುರಾಣ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮೂಹದಿಂದ ನುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಶಬ್ದಗಳುಳ್ಳ ಪದ್ಮಪುರಾಣ, ಲೈಂಗಪುರಾಣ, ವೇದಗಳೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಆದಿತ್ಯಪುರಾಣ, ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದ ಶೈವಸಂಬಂಧವಾದ ವೃಷಭಪುರಾಣಾದಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪುರಾಣಪುರುಷನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ.] **ವಚನ** : ಹೀಗೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾಗಿ, ಅಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ. ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕರ್ತನು ಬೇರೊಬ್ಬನುಂಟೆಂಬುದನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಶಿವನೋರ್ವನೇ ಜಗತ್ಕರ್ತನೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದವನು: ಸುಕೃತ ದುಷ್ಕೃತ (?) ಗಳೆಂಬ ಕರ್ಮದ್ವಯವನ್ನು ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನಮಾಡಿ ಲಿಂಗಾಂಗಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದವನು, ತನುತ್ರಯ ವೃತ್ತಿಗಳಾದ ಸ್ಥೂಲ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಾರಣ ದೇಹವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಇಷ್ಟ, ಪ್ರಾಣ, ಭಾವಗಳೆಂಬ ಲಿಂಗತ್ರಯವನ್ನು ಅಂಗಗಳನ್ನಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದವನು. ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ.ಅಹಂಕಾರಗಳೆಂಬ ಚತುರಂತಃಕರಣ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ, ಪರಾ, ಪಶ್ಯಂತಿ, ಮಧ್ಯಮಾ, ವೈಖರಿಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕು

1 ನೆಲೆ (ಚ, ಮ, ಅ, ಜ, ತ) 2 ನು (ಅ) 3 ಕ್ಷರ (ಅ) 4 ನಾ (ಡ) 5 ಹಿ (ಜ, ಅ, ಗ)

ತಾಳ್ದು ಮತ್ತಂ ನಿತ್ಯಶಿವರಾತ್ರಿಗೆಯ್ವುದುಮಂ ಶಿವಭಕ್ತರ್ಶಿವನೆಂದಿರ್ಪುದುಮಂ ಶರಣರೊಳ್ಪಿರಿದು ಕಿಱಿದನಾಡದುದುಮಂ ಜಂಗಮಕ್ಕೇನುಮಂ ವಂಚನೆಮಾಡದುದುಮಂ ಹರಭಕ್ತರ ಸಲ್ಗೆಯುಂ ಸಲಿಪುದುಮಂ ಪರಸಮಯಗರ್ವಮಂ ನಿಲಿಪುದುಮಂ ಶರಣರೇನೆಂದೊಡಂ ಮಱುಮಾತುಗುಡದಪ್ಪುಕೆಯ್ವುದುಮಂ ಚರಲಿಂಗಮೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಮೆಂದಿಪ್ಪುದುಮಂ ಪರವಾದಿಜನಮಂ ಸೋಲಿಪುದುಮಂ ಮೃಡಂಗೆ ಜಯಂಗುಡದೆ ಮೃಡಭಕ್ತರ್ಗೆ ಗೆಲ್ಲಂಗೊಟ್ಟು ಮಣಿವುದುಮಂ ಶರಣನಿಂದೆಗೇಳದುದುಮಂ ಶಿವೈಕಭಕ್ತಿಯನಲರ್ಚುವುದುಮಂ ಸರ್ವೋರ್ವಿಯೊಳ್ [1]ಶಿವಾ[1]ಚಾರಮಂ ಬಳೆಯಿಪುದುಮಂ ಪರಮತಮಾರ್ಗಮಂ ಗಣನೆಗೊಳ್ಳದುದುಮಂ ನುಡಿದು ತಪ್ಪದುದುಮಂ ನಡೆದು ಪೆಡಂಮೆಟ್ಟದುದು

ವಾಗ್ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಓಂಕಾರರೂಪವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವನು; ಅವಿದ್ಯಾ, ಅಸ್ಮಿತ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಅಭಿನಿವೇಶನಗಳೆಂಬ ಪಂಚಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿ. ಸದಾಚಾರ, ಸಮಯಾಚಾರ, ಶಿವಾಚಾರ, ಗಣಾಚಾರ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರಗಳೆಂಬ ಪಂಚ ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದವನು; ಚರ್ಮ, ಕಣ್ಣು. ಕಿವಿ. ನಾಲಿಗೆ. ಮೂಗು, ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಆರು ಇಂದ್ರಿಯ ವರ್ತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು 'ಓಂ ನಮಃಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಷಡಕ್ಷರಾತ್ಮಕ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿನ ಆರು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂಲಾಧಾರ. ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಮಣಿಪೂರಕ. ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧಿ,· ಆಜ್ಞಾಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಗೊಳಿಸಿದವನು: ತನು. ಮನ. ಧನ, ರಾಜ್ಯ· ವಿಶ್ವ. ಉತ್ಸಾಹ, ಸೇವಕಾದಿ ಏಳು ವ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ(ಅಪೋಹಿಸಿ). ಏಳು ಸೋಪಾನಗಳ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸುಖೇಚ್ಛೆ, ವಿಚಾರಣೆ, ತನುಮಾನಸ. ಸತ್ವಾಸಕ್ತಿ, ಸಂಸಕ್ತಿ, ಪದಾರ್ಥಭಾವನೆ, ತುರ್ಯಗಾಮಿ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದವನು; ಧನ, ಕುಲ. ಛಲ, ಯೌವನ, ರೂಪ, ವಿದ್ಯಾ. ರಾಜ್ಯ, ತಪಾದಿಯಾದ ಅಷ್ಟಮದಗಳನ್ನು ಅಪಹಾರಮಾಡಿ (ದೂರೀಕರಿಸಿ), ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ. ಮಂತ್ರ. ಪಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದಗಳೆಂಬ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದವನು, ಬುದ್ಧಿ, ಸುಖ, ದುಃಖ, ಇಚ್ಛೆ, ಯತ್ನ, ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ, ಭಾವನೆ, ದ್ವೇಷವೆಂಬ ನವವಿಧವಾದ ಜೀವಗುಣಗಳನ್ನು ಮೀರಿ, ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ. ಭಾವಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಗೊಳಿಸಿದವನು. ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ. ಸಮಾನ, ಉದಾನ, ವ್ಯಾನ. ನಾಗ, ಕೂರ್ಮ. ಕ್ರಕರ, ದೇವದತ್ತ, ಧನಂಜಯಗಳೆಂಬ ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ವಾಯುಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿ, ಸ್ವರನಿರ್ಘೋಷಣ, ನಿರ್ಣಯಧ್ವನಿ, ಘಂಟಾಧ್ವನಿ, ಕಹಳಾಧ್ವನಿ, ಶಂಖಧ್ವನಿ, ಮೇಘಧ್ವನಿ, ಮೃದಂಗಧ್ವನಿ, ಭೇರೀಧ್ವನಿ, ಮಂತ್ರಧ್ವನಿ. ಅವ್ಯಕ್ತಧ್ವನಿ, ಪ್ರಣವ ಧ್ವನಿಗಳೆಂಬ ದಶನಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮೇಳಗೊಳಿಸಿದವನು. (ಆಗಿ) ಅನ್ಯರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ

1 ಸದಾ (ಅ)

ಮಂ ನಿತ್ಯವ್ರತಮೆನಿಸಿ ಪೂಣ್ದು ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ಪರಪುರುಷಾರ್ಥನಿಧಿ ಪರಮಪುರುಷಂ ಬಸವರಸನೊಪ್ಪುತ್ತುಮಿರೆಯಿರೆ ತನ್ಮಹಿಮೆಯಂ ಕೇಳ್ದು—

ಲಾಳ ಕೊಂಕಣ ಸಿಂಧು ಗೂರ್ಜರ ಕೇರಳಾಂಗ ಕಳಿಂಗ ಪಾಂ
ಚಾಳ ಪಾಂಡ್ಯ ತುರುಷ್ಕ ಭೋಟ ವಿದರ್ಭ ಬರ್ಬರ ವಂಗ ನೇ
ಪಾಳ ಕೋಸಲ ಹೂಣ ಮಾಳವ ಗೌಳ ಚೋಳ ವರಾಳ ಬಂ
ಗಾಳ ದೇಶದ ಭಕ್ತರಾ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಿರ್ಪೆಡೆಗೆಯ್ದಿದರ್ ೪೧

ಕರಮುರಸ್ಥಳಿ ಮಸ್ತಕಂ ಗಳಮಾಸ್ಯಮೊಪ್ಪುವ ಕಕ್ಷೆಯೊ
ಳ್ಧರಿಸಿ ಲಿಂಗಮನಾಂತು ಭೂತಿ ಶಿವಾಕ್ಷಿಮಾಲೆಯನಂಗದೊಳ್
ಕರಣಧರ್ಮಮನೊತ್ತಿ ನಿರ್ಮಳ ವೀರಶೈವಸುಮಾರ್ಗದೊಳ್
ಚರಿಸಿ ರಂಜಿಪರೆಯ್ದಿದರ್ ವೃಷಭೇಂದ್ರದರ್ಶನತತ್ಪರರ್ ೪೨

ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ನಿತ್ಯನಿತ್ಯ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದನ್ನೂ, ಶಿವಭಕ್ತರು 'ಶಿವ'ನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿರುವುದನ್ನು, ಶರಣರಲ್ಲಿ ಹಿರಿದು ಕಿರಿದೆಂದು ಮಾತನಾಡದುದನ್ನು, ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ವಂಚನೆಮಾಡದುದನ್ನು, ಪರಭಕ್ತರಾದವರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವುದನ್ನು, ಅನ್ಯಮತದವರ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದನ್ನು, ಶರಣರು ಏನೇ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡದೆ ಅಂಗೀಕರಿಸುವುದನ್ನು, ಜಂಗಮಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿದು ಇರುವುದನ್ನು, ಪರವಾದಿ ಜನರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವುದನ್ನು, ಶಿವನಿಗೆ ಗೆಲುವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಗೆಲುವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ (ಶಿವನಿಗಿಂತಲೂ ಶಿವಭಕ್ತರೇ ಅಧಿಕರು ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೆಲುವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತ) ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು, ಶರಣರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳದಿರುವುದನ್ನು, ಶಿವನಲ್ಲಿಯೇ ಏಕನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅರಳಿಸುವುದನ್ನು, ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಚಾರವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದನ್ನು, ಪರಮತದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳದಿರುವುದನ್ನು, ಮಾತನಾಡಿ ತಪ್ಪದಿರುವುದನ್ನು, ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದಿರುವುದನ್ನು, (ತನ್ನ) ನಿತ್ಯವ್ರತವನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ನಿಧಿಯಂತಿರುವ ಪರಮ ಪುರುಷನಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಆತನ ಇಂಥ ಮಹಿಮಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ

೪೧. ಲಾಳ, ಕೊಂಕಣ, ಸಿಂಧು, ಗುರ್ಜರ, ಕೇರಳ, ಅಂಗ, ಕಳಿಂಗ, ಪಾಂಚಾಳ, ಪಾಂಡ್ಯ, ತುರುಷ್ಕ, ಭೋಟ, ವಿದರ್ಭ, ಬರ್ಬರ, ವಂಗ, ನೇಪಾಳ, ಕೋಸಲ, ಹೂಣ, ಮಾಳವ, ಗೌಳ, ಚೋಳ, ವರಾಳ ಬಂಗಾಳ ದೇಶದ ಭಕ್ತರು ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನಿರುವ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ೪೨. ಕೈ, ಎದೆ, ಶಿರಸ್ಸು, ಕುತ್ತಿಗೆ, ಬಾಯಿ, ಒಪ್ಪುವ ಕಂಕುಳ-ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದೇಹದಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ ಮತ್ತು ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಪವಿತ್ರ ವೀರಶೈವ

ಶಿವಪೂಜಾನಿಷ್ಠರಂಗೇಂದ್ರಿಯಗುಣರಹಿತರ್ಜಂಗಮಪ್ರೇಮಧಾಮ
ರ್ಭವಿಸಂಗತ್ಯಾಗಿಗಳ್ಭಾಸುರಗುಣನಿಧಿಗಳ್ಸತ್ಯಸಂಪನ್ನರಾಶಾ
ರ್ತಿವಿದೂರರ್ವೀರಶೈವಾಗಮನಿಗಮವಿವರ್ಮಾನಿಗಳ್ಮೌನಿಗಳ್ ಶಾಂ
ಭವಭಕ್ತಿಪ್ರಾಂಜಳರ್ಭೂಮಹಿತಮಹಿಮರೇಳ್ತಂದರಾನಂದದಿಂದಂ ೪೩

ನೊಸಲೊಳ್ಭಸ್ಮತ್ರಿಪುಂಡ್ರಂ ತೊಳಗೆ ಗಳದೊಳಿಂಬಾಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾ
ವಿಸರಂ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಬಂಬಲ್ಜಡೆ ಮುಡಿ ಸುಲಿಪಲ್ಶೋಭೆಯುಂ ಬೀಱೆ ದಂಡಂ
ಭಸಿತಾಧಾರಂ ಬಹಿರ್ವಾಸಮುಮಮರ್ದಿರೆ ಲಿಂಗಾಂಗಸಂಯುಕ್ತಯೋಗಿ
ಪ್ರಸರಂ ಬಂದಿರ್ದುದೋರಂತೆಸೆದು ಬಸವಸಂದರ್ಶನೋತ್ಕಂಠೆಯಿಂದಂ ೪೪

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತರ್ಪುದುಮಾಗಳ್ ಪನ್ನೀರ್ದಳಿಪದಿಂ ಕತ್ತುರಿಯ ಸಾರಣೆಯಿಂ ಪೊಸ ಮುತ್ತಿನ ರಂಗವಲಿಯಿಂ ಧವಳ ಚಾಮರ ಪಲ್ಲವಪ್ರಕರ ಮುಕುರನಿಕರ ಮಣಿಗಣಗ್ರಥಿತಾಗಣಿತ ತೋರಣಂಗಳಿಂ ಪಸದನಂಗೊಳಿಸಿ ರಾಜಿತಮಾದ ರಾಜವೀಥಿಯೊಳೆತ್ತಿದ ಪತಾಕೆಗಳ ಸೂಸುವ ಸೀಗುರಿಗಳ ಬೀಸುವ ಚಾಮರಂಗಳ ಸೊಗಯಿಪ ಧವಳಾತಪತ್ರಂಗಳ ನವರತ್ನದ ನಡೆತೋರಣಂಗಳ

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಮಾಡಿ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಶಿವಭಕ್ತರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಬಂದರು. ೪೩. ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವರೂ. ದೇಹ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಗುಣಗಳಿಂದ ದೂರರಾದವರೂ, ಜಂಗಮಪ್ರೀತಿಗೆ ಸ್ಥಾನರಾದವರೂ, ಭವಿಗಳ ಸಂಗದಿಂದ ದೂರರಾದವರೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ನಿಕ್ಷೇಪರೂಪರೂ, ಸತ್ಯಸಂಪನ್ನರೂ. ಆಸೆ ದುಃಖಗಳಿಂದ ದೂರರಾದವರೂ, ವೀರಶೈವಾಗಮ ವೇದಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರೂ, ಗೌರವವುಳ್ಳವರೂ, ಮೌನಿಗಳೂ, ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನೋಹರರೆನಿಸಿದವರೂ, ಭೂಜನರಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವರೂ ಆದ ಮಹಿಮರು ಆನಂದದಿಂದ (ಬಸವಣ್ಣನಿರುವ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ) ಬಂದರು. ೪೪. ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮದ ಮೂರು ಗೆರೆಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಇಂಬುಗೊಂಡಿರಲು, ಗುಂಪು ಗುಂಪಾದ ಜಡೆಯ ಮುಡಿಯು (ತಲೆಯ ಮೇಲೆ) ಚೆಲುವುಗೊಂಡಿರಲು, ಶುಭ್ರವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳು ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರಲು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ದಂಡ, ಭಸ್ಮದ ಕರಡಿಗೆ, ಬಹಿರ್ವಾಸಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರಲು, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವುಳ್ಳ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಬಂದರು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಶಿವಶರಣರು) ಬರಲು, ಆಗ ಪನ್ನೀರಿನ ಚಳಿಯಿಂದಲೂ, ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸಾರಣೆಯಿಂದಲೂ, ಹೊಸ ಮುತ್ತಿನ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಿಂದಲೂ, ಶುಭ್ರವಾದ ಚಾಮರ, ಚಿಗುರುಗಳ ಸಮೂಹ, ಕನ್ನಡಿಗಳ ಸಮೂಹ, ರತ್ನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ತೋರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ರಂಜಿಸುವ ರಾಜ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ, ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಧ್ವಜಗಳ, ಸೂಸುತ್ತಿರುವ ಸೀಗುರಿಗಳ, ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಚಾಮರಗಳ,

ಕನ್ನೆಯರ್ಪಿಡಿದು ತರ್ಪ ಪೊಂಗಳಸ ರನ್ನಗನ್ನಡಿಗಳ ದಿಕ್ಪಾಲ[1]ರ ಕರ್ಣಕುಹರವಂ ಬಹುಳ ನಾದಂಗಳ ಪೊಗಳ್ವ ವಂದಿ ಮಾಗಧಪ್ರತಾನದ ಸಂದಣಿಪ ಮಾಹೇಶ್ವರರ ಗಗನದೊಳ್ಕುಣಿವ ಬಾದರಾಯಣ ಬಾಹುವಿನ ಪಿರಿಯ ಸಿರಿ ಕಂಗೊಳಿಸೆ ನಡೆಮಡಿವೆರಸುತಡಿಗಡಿಗೆ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಗೊಡುತೆ ಜಯಘಂಟಿಕಾರವದೊಳುಘೇರವಂ ತಡಂಗಲಿಸಿ ದಿಗಂತಕ್ಕೆ ಧೀಂಕಿಡೆ ಸಡಗರದಿನಿದಿರ್ಗೊಂಡು ಕಂಡು ಕೊಂಡಾಡಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂಗೆಯ್ದು ನಿಜಗೃಹಮಂ ಪುಗಿಸಿ ಮಣಿವಿಷ್ಟರದೊಳ್ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಧನಕನಕ ಮಣಿಭೂಷಣ, ಸುವಸನ ವಾಹನಾದಿಗಳಿ[2]ನವರವರಿಷ್ಟಮೆಂತಿರ್ದುದಂತೋಜೆಯಿಂ ಪೂಜಿಸಿ ದಾಸೋಹಭಾವಂಬಡೆದು ಪಾದೋದಕಪ್ರಸಾದಂಬಡೆದು ಸೇವಿಸಿ ಸರಸತರ ಸಾತ್ವಿಕಭಕ್ತಿವೆರಸಿ ತದೀಯ ಸುಖಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ್ಸಂದು ಮತ್ತಮಿರದೆ—

ಸೊಗಯಿಪ ದಿವ್ಯ ಷಡ್ರಸ ಸುಭೋಜನದಿಂ ಘನಸಾರಗಂಧಿ ವೀ
ಟಿಗಳಿನಪೂರ್ವ ಕುಂಕುಮ ಮೃಗೋದ್ಭವ ಚಂದನ ಗಂಧಲೇಪದಿಂ

ಸೊಗಸನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶ್ವೇತ ಛತ್ರಗಳ, ನೂತನ ರತ್ನದಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ನಡೆತೋರಣಗಳ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಿಡಿದು ತರುತ್ತಿರುವ ಬಂಗಾರದ ಕಳಶ ರತ್ನದ ಕನ್ನಡಿಗಳ, ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಕಿವಿಯ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ಕಳ ಗುಳಿಯಿಕ್ಕುವಂತೆ ಧ್ವನಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಮೃದಂಗ, ಶಂಖ, ತಾಳ, ಕಹಳೆ, ಕೊಂಬುಗಳ ಅಧಿಕವಾದ ಶಬ್ದಗಳ, ಹೊಗಳತಕ್ಕ ಸ್ತುತಿ ಪಾಠಕರ ಗುಂಪಿನ, ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿರುವ ಮಾಹೇಶ್ವರರುಗಳ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುವ ವ್ಯಾಸನತೋಳಿನ ಅಧಿಕವಾದ ಸಂಪತ್ತು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಡೆಮಡಿಯನ್ನು ಹಾಸುತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಅಂಜಲಿಯಿಂದ ಹೂಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ, ಜೇಗಟೆ (ಜಯಗಂಟೆ)ಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ, ಉಘೇ ಉಘೇ ಎಂಬ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಶಬ್ದವು ದಿಕ್ಕಿನ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. (ಹೀಗೆ) ಅತಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಇದಿರುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. (ಅವರನ್ನು) ನೋಡಿ, ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಹೊಗಿಸಿ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಧನ, ಕನಕ, ರತ್ನಾಭರಣಗಳು, ಒಳ್ಳೆಯ ವಸ್ತ್ರ, ವಾಹನಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ. ನಾನು ಸೇವಕನು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದನು. (ಅವರ) ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸರಸತರವಾದ ರೋಮಾಂಚ, ಸ್ವೇದ, ಗದ್ಗದವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾದ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಅವರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸದ್ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿರುವವನಾದನು ಮತ್ತು ತಪ್ಪದೆ—೪೫. ಆ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸೊಗಸಾದ ಷಡ್ರಸೋಪೇತ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಅಪೂರ್ವ ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿ,

1 ಲಕ (ಚ, ಗ, ಜ, ತ.) 2 ಳ (ದ)

ಮಃಗಮಗಿಪಚ್ಚ ಪೊಸರದೆ ಚಾರುತರಾಂಬರದಿಂದನರ್ಘ್ಯ ರ
ತ್ನಗಣವಿಭೂಷಣಾಳಿಗಳಿನರ್ಚಿಸಿದಂ ಚರಲಿಂಗವೃಂದಮಂ ೪೫

ಹರಿಸದೆ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಸುಖವಾರ್ಧಿಯೊಳಾಳುತೆ ಮೂಡಿ ಮೂಡಿ ಸಾ
ದರಮುಜ಼್ ಪಾಡಿ ಪಾಡಿ ಪದಪೂಜನಮಂ ಮಿಗೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಭ
ಕ್ತಿರತಿಯ ಕೂಡಿ ಕೂಡಿ ನಿಜದೇಹಮನಂಘ್ರಿಗೆ ನೀಡಿ ನೀಡಿ ಶಾಂ
ಕರಗಣವೃಂದಮಂ ಭಜಿಸಿ ತತ್ಕೃಪೆಯಂ ಪಡೆದಂ ವೃಷಾಧಿಪಂ ೪೬

ಕಾಮಸುಖಾರ್ಥಿಗಳ್ಗೆ ನವಯೌವನರೂಪವಿಳಾಸಯುಕ್ತ ಸ
ತ್ಕಾಮಿನಿಯರ್ಕಳಂ ದ್ರವಿಣರಾಶಿಯನಲ್ಲಿ ಧನಾರ್ಥಿಗಳ್ಗೆ ದಿ
ವ್ಯಾಮಳ ಭೂಷಣಾವಳಿಯನಾಭರಣಾರ್ಥಿಚಯಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಪೂ
ಜಾಮತಿಗಳ್ಗೆ ಲಿಂಗಯಜನೋಚಿತವಸ್ತುವನೀವನಳ್ತಿಯಿಂ ೪೭

ವ್ರತಶೀಲಪರಾಯಣ ಸಂ
ತತಿಗಾ ವ್ರತಶೀಲಮಂ ಕರಂ ಸಲಿಸುತೆ ಭೂ
ಪತಿ ಭೋಗಮನೆರೆದರನು
ನ್ನತತರ ರಾಜೋಪಚಾರದಿಂ ಪೂಜಿಸಿದಂ ೪೮

ಕಸ್ತೂರಿ, ಶ್ರೀಗಂಧಾದಿಗಳ ಲೇಪನದಿಂದಲೂ, ಗಮ ಗಮ ವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಸ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳಿಂದಲೂ, ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ರತ್ನಗಳ ಆಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಪೂಜಿಸಿದನು. ೪೬. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಆ ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹರ್ಷದಿಂದ ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವವನಾಗಿ, ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ, ಪಾದಪೂಜೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಶಿವಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಕೂಡಿ, ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅವರ ಪಾದತಲಕ್ಕೆ ಚಾಚಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ನೀಡಿ ನೀಡಿ, ಎದ್ದೆದ್ದು ಭಜನೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದನು. ೪೭. ಮನ್ಮಥ ಸಂಬಂಧದ ಸುಖಾಪೇಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ನೂತನ ಯೌವನ, ರೂಪ, ವಿಲಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳನ್ನೂ, ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯದ ರಾಶಿಯನ್ನೂ, ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬೇಡುವವರಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನಿರ್ಮಲಾಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಲಿಂಗ ಪೂಜಾಧುರಂಧರರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ (ಪತ್ರಿ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೆ ಗಂಧ ಚಂದ್ರಾದಿ) ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೮. ವ್ರತ, ಸದಾಚಾರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಶಿವಗಣಂಗಳಿಗೆ ಆ ವ್ರತ ಶೀಲಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಜಸುಖವನ್ನು ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಕರವಾದ

ಚೆನ್ನೆಸೆವ ಸೂಳೆವೋಳದ
ಬಿನ್ನಣದ ಭುಜಂಗ ಜಂಗಮೋತ್ಕರಮಿರ್ಕುಂ
ಪನ್ನೆರಡುಸಾಸಿರಂ ಬಳಿ
ಕಿನ್ನುಳಿದರನಾರೊ ಲೆಕ್ಕಿಸಲ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರ್ ೪೯

ಅನಿಬರ್ಗೆಂದುಂ ಕುಂದದೆ
ಮನಕ್ಕೆ ಪರಿತುಷ್ಟಿಯಪ್ಪಿನಂ ಬಗೆದುದನೊ
ಲ್ದನುನಯದಿನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಪ
ನನವಧಿಗುಣಧಿ ಶಿವೈಕ್ಯಜನಮಂದಾರಂ ೫೦

ಸುಜನಾಸ್ಯಾಬ್ಜವನಂ ಪೊದಳ್ದಲರೆ ಮೋಹೇಂದೀವರಂ ಕುಂದೆ ಚಿ
ತ್ತಜದರ್ಪಾಂಧತಮಂ ಕರಂ ಪರೆಯೆ ದುರ್ದಾಂತೋಡುಗಳ್ಕುಂದೆ ಭ
ಕ್ತಜನಸ್ವಾಂತವಿಲೋಚನಕ್ಕೆ ವಿಷಯಂ ಸರ್ವಾರ್ಥಮಪ್ಪಂತೆ ಮಾ
ಡಿ ಜಗದ್ವಂದ್ಯ ವೃಷಾರ್ಕನಭ್ಯುದಯಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿದಂ ೫೧

ಬಸವನನೂನದಾನಗುಣದೇಳ್ಗೆಯನಾಲಿಸಿ ದೇವಧೇನು ತ
ನ್ನೆಸಕಮಡಂಗಿ ಲಜ್ಜೆ ಮಿಗೆ ಪಾಲ್ದೆಗೆದಿರ್ದುದು ನೈಜಮಲ್ಲದಂ
ದೊಸೆದಮೃತಾಂಧಸರ್ಮುಖದೆ ಬೇಳ್ವ ಸುಧಾಜ್ಯರಸಕ್ಕೆ ಮೋಜಿಗಾ
ತಸವಸದಿಂದೆ ಬಂದೆಳಸಿ ಸೇವಿಪರೆಂತೊ ತದೀಯ ಧೂಮಮಂ ೫೨

ರಾಜೋಪಚಾರದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೯. ಸುಂದರಿಯರಾದ ವೇಶ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಂಗದಿಂದ ವಿನೋದ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸುವ ವಿಟರುಗಳಾದ ಜಂಗಮರ ಸಮೂಹವು ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರವಿತ್ತು ಎನ್ನುವಾಗ ಇನ್ನುಳಿದವರನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಸಮರ್ಥರಾಗುವರೋ ! ೫೦. ಅನಂತವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ನಿಕ್ಷೇಪ ರೆನಿಸಿದ, ಶಿವನಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಹೊಂದಿದ ಜನರಿಗೆ (ಶಿವಭಕ್ತ ಜನರಿಗೆ) ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸದೃಶನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು, ಅಷ್ಟು ಜನ ಜಂಗಮರಿಗೂ ಸತತವೂ ತಪ್ಪದೆ ಮನ ಸ್ಸಂತೋಷವಾಗುವಂತೆ ಬಯಸಿದುದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಲಿದು ಕೊಡುತ್ತ ಮನ್ನಣೆ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೫೧. ಜಗಜ್ಜನರಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನೆಂಬ ಸೂರ್ಯನು ಸತ್ಪುರುಷರ ಮುಖವೆಂಬ ಕಮಲ ವನವು ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡು ಅರಳುತ್ತಿರಲು, ಮೋಹವೆಂಬ ಕನ್ನೈದಿಲೆಯು ಕೊರಗುತ್ತಿರಲು, ಮನ್ಮಥನ ಅಹಂಕಾರ ವೆಂಬ ಗಾಢಾಂಧಕಾರವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿರಲು, ದುರ್ಜನರೆಂಬ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗುತ್ತಿರಲು, ಶಿವಭಕ್ತರಾದ ಜನರ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ನೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ರೂಪವಾದ ವಿಷಯವು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿರಲು ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ನೋಟಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವವನಾಗಿದ್ದನು. ೫೨. ಬಸವಣ್ಣನ ಕುಂದಿಲ್ಲದ ದಾನಗುಣದ ಏಳ್ಗೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಾಮಧೇನುವಿನ ತನ್ನ (ಕಾಮಿಸಿದುದನ್ನು) ಕೊಡುವ ಉದ್ಯೋಗವು ಅಡಗಿ ಹೋಗಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ಹಾಲುಕರೆಯು ವುದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿತು, ಎಂಬುದು ನಿಜವಾದುದು, ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂದು

ನೆಗಳ್ದ ಕರಸ್ಪರ್ಶನದಿಂ
ಸೊಗಯಿಪ ಸುರಮಣಿಯನೊಲ್ದು ಸೋಲಿಸುತೆನ್ನಂ
ಬಗೆಯದೆ ನೂಂಕಿದನೆನುತಂ
ಜಗದೊಳ್ ವೃಷಕೀರ್ತಿವನಿತೆ ದೂಱಿದಳವನಂ ೫೩

ದೆಸೆದೀವಿದ ಬಸವಯಶೋ
ವಸನಮನಿರದಾಂತು ತಾಂ ದಿಗಂಬರನಾಗು
ತ್ರಸಮಾಕ್ಷಂ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಾ
ಪೊಸ ಸಮ್ಮಂ ತೋರ್ಪುದಂಬರಚ್ಛಲದಿಂದಂ ೫೪

ವಾರಿಜಸಂಭವಾಂಡಮಕಳಂಕಗುಣಾಂಕವೃಷೇಂದ್ರನುದ್ಯಶಃ
ಪೂರಮಳುಂಬಮಾಗಿ ಸಲೆ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವೆ ಬೆಳರ್ತುಱ ಚಂದ್ರಮ
ಸ್ಸಾರ ಮರಾಳ ಶಾಬವೊಳಗೊಂದಿರೆ ತದ್ವಿಧಿ ಶಕ್ತಿಹಂಸೆಯಾ
ಧಾರ ಪಯಃಪ್ರದೇಶದೊಳಗಿಕ್ಕಿದ ತತ್ತಿಯವೋಲ್ವಿರಾಜಿಕುಂ ೫೫

ದೇವತೆಗಳು(ಅಮೃತಾಂಧಸರ್)ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುವ ಹಾಲು ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ, ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಬಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು ಮುಖವನ್ನು ಚಾಚಿ ಆ ಹೋಮದ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೇವಿಸುವರೋ ! ೫೩. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ತನ್ನ ಕರಸ್ಪರ್ಶನದಿಂದ (ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕೈಯಿಂದ ದಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ) ಸುರಮಣಿಯನ್ನು (ಸುಂದರ ರಮಣಿಯನ್ನುಮತ್ತು ದೇವಮಣಿಯೂದ ಚಿಂತಾರತ್ನವನ್ನು) ಒಲಿದು ಸೋಲಿಸುತ್ತ, ನನ್ನನ್ನೇ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳಿದನೆಂದು ಬಸವನ ಕೀರ್ತಿವನಿತೆಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ದೂರಿದಳು (ಅವನ ಕೀರ್ತಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು ಮತ್ತು ಅವನು ದಾನದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಾರತ್ನವನ್ನು ಮೀರಿಸಿದನು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ) ಟಿಪ್ಪಣಿ. ಸ್ಪರ್ಶನ = ಸ್ಪರ್ಶ, ದಾನ. ವೃಷ = ಬಸವ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಮಣಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿವನಿತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನೆಂದು ನಿಂದೆ. (ರಂ) ೫೪. ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತೀವಿದ ಬಸವನ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು ಶಿವನು ದಿಗಂಬರನಾದನು ! ತಾನು ಮೊದಲು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಹೊಸ ಗಜಚರ್ಮವನ್ನು ತೆಗೆದಿಡಲಾಗಿ, ಅದು ಆಕಾಶದ ನೆವದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. (ಕೀರ್ತಿ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ವಸ್ತ್ರವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಶಿವನು ತಾನು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಗಜಚರ್ಮವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟನು. ಅದು ಕಪ್ಪಾದ ಆಕಾಶವೆನಿಸಿದೆ. ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಉಡಲು ಬಾರದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ದಿಗಂಬರನಾದನು ಎಂದು ಭಾವ. ಸಮ್ಮ = ಚರ್ಮ). (ರಂ) ೫೫. ಕಲಂಕರಹಿತವಾದ ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಧಿಕವಾದ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಪ್ರವಾಹವು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ತುಂಬಲಾಗಿ. ಅದು ಬೆಳ್ಳಗಾಯಿತು. (ಅಲ್ಲಿರುವ) ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯ ಮರಿಯು ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳುದಾಗಿ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ತನಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಜಲಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಮೊಟ್ಟೆಯಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು.

ವ॥ ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ —

ನಾಗಲದೇವಿಯಲ್ಲೊಗೆದು ಜಂಗಮಶೇಷದಿನಂಗಲಿಂಗಸಂ
ಯೋಗಮನಾ ವೃಷೇಂದ್ರನುಪದೇಶದಿನಾಳ್ದು ಶಿವಾನುಭೂತಿ ಚೇ
ತೋಗತಮಾಗೆ ವಾದಿಗಳನಂಜಿಸಿ ಭಂಜಿಸಿ ಗೆಲ್ದು ಬೆಳ್ಪಸಂ
ನಾಗ ನರಾದಿ ಲೋಕದೊಳೆ ತೀವಿರೆ ಚನ್ನವೃಷಾಂಕನೊಪ್ಪಿದಂ ೫೬

ನುತಶೀಲಂ ಭಕ್ತಿಲೋಲಂ ಕರಣಗುಣವಿನಿರ್ಮುಕ್ತನೀಶಾನುರಕ್ತಂ
ಜಿತಕಾಮಂ ಚಿತ್ಸುಧಾಮಂ ಶಿವಸಮರಸಸದ್ಭಾವನುದ್ಯತ್ಪ್ರಭಾವಂ
ಧೃತಲಿಂಗಂ ಸಾಧುಸಂಗಂ ಪ್ರಮುದಿತ ಗಣಸಂದೋಹನುದ್ವೀತಮೋಹಂ
ಮತಿಧುರ್ಯಂ ಯೋಗಿವರ್ಯಂ ವಿತತ ಘನದಯಾಸಾರನತ್ಯಂತ ಧೀರಂ ೫೭

ಅಚಳಿತ ಸತ್ಯಭಾಷಣನಪಾಕೃತ ಲೌಕಿಕಮಾರ್ಗನತ್ಯಪೂ
ರ್ವಚರಿತನನ್ಯಕರ್ಮರಹಿತಂ ತ್ರಿವಿಧೇಶ್ವರಶೇಷಭೋಗಿ ಸ

[ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಬೆಳಗಾಗಿ ಮೊಟ್ಟೆಯಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ಚಂದ್ರನು ಮಾತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಂಸದ ಮರಿಯಂತೆ ಕಾಣುವನು ಎಂದು ಭಾವ] ವ॥ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ. ೫೬. (ಆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ) ನಾಗಲಾಂಬಿಕೆಯೆಂಬವಳ (ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಕ್ಕನ) ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಆವಿರ್ಭವಿಸಿದವನೂ, ಬಸವೇಶ್ವರನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಅಂಗಲಿಂಗ ಸಂಯೋಗಗೊಂಡವನೂ, ಶಿವಾನುಭಾವವನ್ನು ಹೃದ್ಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನೂ, ಪರಸಮಯವಾದಿಗಳನ್ನು ಅಂಜಿಸಿ, ನಾಶಗೊಳಿಸಿ ಗೆದ್ದವನೂ, ನಾಗಲೋಕ (ಪಾತಾಳ ಲೋಕ), ನರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದವನೂ ಆದ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೫೭. (ಆ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು) ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹನಾದ ಶೀಲವುಳ್ಳವನೂ, ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಇಂದ್ರಿಯ ಗುಣಗಳಿಂದ ದೂರನಾದವನೂ, ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾದವನೂ, ಕಾಮನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೂ, ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಶ್ರಯನೂ, ಶಿವನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಮಹಿಮನೂ, ಶಿವಲಿಂಗಧಾರಿಯೂ, ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಹವಾಸವುಳ್ಳವನೂ, ಗಣಸಮೂಹವನ್ನು ಮೋದಗೊಳಿಸುವವನೂ, ಮೋಹವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದವನೂ, ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯೂ, ಶಿವಯೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ದಯಾರಸದ ಸಾರವುಳ್ಳವನೂ, ಅತ್ಯಂತಧೀರನೂ (ಎನಿಸಿದ್ದನು). ೫೮. (ಆ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು) ಅಚಲಿತವಾದ ಸತ್ಯದ ನುಡಿಯುಳ್ಳವನು ; ಲೋಕ ಲೌಕಿಕಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದವನು ; ಅಪೂರ್ವವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನು ; ಶಿವಪೂಜಾಕರ್ಮವಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯಕರ್ಮದಿಂದ ದೂರನಾದವನು ; ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮರೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಪ್ರಸಾದ ಭೋಗೋಪಭೋಗಿಯು ; ಸತ್ಪುರುಷ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ;

ತ್ರ್ಯಚಯಃಪರಿಸ್ತುತಂ ಗುರುಪರಾಯಣನನ್ವಿತ ಮೂಲಮಂತ್ರಸ
ದ್ರುಚಿ ನವಲಿಂಗಸಂಗತನಿಜಾಂಗನನಂಜನಭಕ್ತರಂಜನಂ ೫೮

ಗುರುಮೂರ್ತಿ ಬಸವರಾಜನ
ಚರಣಾಂಬುರುಹಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಮಗುಳ್ದಿಜಿಗಿ ಗುಣಾ
ಕರ ಚನ್ನಬಸವನಾ ಗುರು
ವರ ನುತಿಯಂ ಪ್ರಮುದಮಲರೆ ಮಾಡಿದನಾಗಳ್ ೫೯

ಶಿವಮತಸಾರ ದಿವ್ಯಗುಣಹಾರ ಪರಾಪ[1]ರ ತತ್ತ್ವಧೀರ ಶಾಂ
ಭವ ನಿಜರೂಪ ಚಿದ್ಘನಕಲಾಪ ನಿರಾಕೃತಪುಷ್ಪಚಾಪ ದು
ರ್ಭವವನದಾವ ಲಿಂಗಮಯಭಾವ ಮಹಾಗುರುಮೂರ್ತಿ ದೇವ ಗೌ
ರವ ಸುಪಥಪ್ರಕಾಶ ಜಯ ಚಿನ್ನಿಧಿಕೋಶ ವೃಷೇಶ ಸಂತತಂ ೬೦

ಪರಮ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿ ಪಾವನ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪ ಭಾ
ಸುರ ಸಚ್ಚಿದ್ರಸಪೂರ್ಣ ನಿಷ್ಕಳ ಕಳಾಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸಾರ ದು
ಸ್ತರನೀರಾಕರ ಕರ್ಣಧಾರ ದುರಿತಧ್ವಾಂತಾರ್ಕ ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಪಂ
ಕರುಹಂಗಳ್ ಶರಣಂಗಳಕ್ಕೆಮಗಜಸ್ರಂ ಶ್ರೀ ವೃಷಾಧೀಶ್ವರಾ ೬೧

ಗುರುಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಾಯಣನು ; ಸಮೀಚೀನವಾದ 'ಓಂ ನಮಃ ಶಿವಾಯ' ಎಂಬ ಷಡಕ್ಷರಾತ್ಮಕ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು ; ಒಂಬತ್ತು ವಿಧವಾದ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗ, ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಭಾವಲಿಂಗಗಳಿಂದ ಸಮೇತವಾದ ಅಂಗವುಳ್ಳವನು ; ಮಾಯೆಯಿಂದ ದೂರನಾದ (ಅನಂಜನ) ಪರಶಿವನ ಭಕ್ತರನ್ನು ರಂಜಿಸುವವನು (ಆಗಿದ್ದನು).
೫೯. ಇಂಥ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯಾದ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಸವರಾಜನ ಚರಣಕಮಲಗಳಿಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರ ಮಾಡುವವನಾಗಿ, ಅತಿಶಯಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ಆಗ ಆ ಗುರುಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.
೬೦. ಶಿವಮತದ ಸಾರನೇ, ಸಾರಭೂತವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಹಾರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಪರತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪನೇ, ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯೇ, ಈಶ್ವರಸ್ವರೂಪನೇ, ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದವನೇ, ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಕೆಟ್ಟಕಾಡಿಗೆ ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಾಗಿರುವವನೇ, ಲಿಂಗಮಯನಾದ ಭಾವವುಳ್ಳವನೇ, ಮಹಾಗುರುಮೂರ್ತಿಯೇ, ಗುರುತ್ವಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನೇ, ಚಿತ್ತೆಂಬ ನಿಧಿಗೆ ಬೊಕ್ಕಸದಂತಿರುವ ಗುರುವೇ, ಬಸವೇಶ್ವರನೇ, (ನಿನಗೆ) ಯಾವಾಗಲೂ ಜಯವಾಗಲಿ.
೬೧. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿಯೇ, ಪವಿತ್ರವಾದ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ರೂಪವುಳ್ಳವನೇ, ಹೊಳೆಯುವ ಸತ್ತು ಚಿತ್ತುಗಳೆಂಬ ರಸದಿಂದ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡವನೇ, ಕಳಾರಹಿತನೂ, ಸಕಲವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದವನೇ, ದಾಟಲ

---

1 ತ(ಮ)

ಪರಶಿವಭಕ್ತಿವಾರ್ಧಿಪರಿವರ್ಧನ ಶೀತಮಯೂಖ ಸತ್ಕೃಪಾ
ಕರ ವಿಪುಳಪ್ರಭಾವ ಚರಲಿಂಗಸಮರ್ಚನಲೋಲ ಕಾಲಸಂ
ಹರನಪರಾವತಾರ ಪರಮಾರ್ಥವಿಶಾರದ ಸಾರಸದ್ಗುಣಾ
ಭರಣ ಪವಿತ್ರಗಾತ್ರ ಶರಣಾಗೆಮಗನ್ವಿತ ಮಂಗಳೋದಯಾ ೬೨

ವ॥ ಎಂದಿಂತು ಭಕ್ತಿಯಿಗೆ ಸನ್ನುತಿಗೆಯ್ದು ಗುರುಪ್ರಸಾದಂಬಡೆದು ಶಿವಾನಂದರಸಪರಿಪ್ಲುತಮಾನಸಂ ಚಿನ್ನಿಧಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನುನ್ನತೋತ್ಸವದಿನೊಪ್ಪುತ್ತಮಿರ್ಪಿನಮಲ್ಲಿ ಪೆಱತೊಂದು ವಾಸರದೊಳ್ಬಸವರಾಜನೀಶಾರ್ಚನೆಗೆಯ್ದನಂತರಮನಿಮಿಷೇಕ್ಷಣದಿಂ ಶಿವಲಿಂಗಮಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತುಮಾ ಲಿಂಗದೊಳಪೂರ್ವತರ ರೂಪಾಂತರಂ ಮಾರ್ಪೊಳೆಯೆ ವಿಸ್ಮಯಂಬಟ್ಟು ನೋಡುವಾಗಳ್ತಾಂಬೂಲ ವಾಹಕನೊರ್ವಂ ಜವದಿಂ ಪರಿತಂದು ಕೈದಾವರೆಗಳಂ ಮುಗಿದು ದೇವಾ ಮುಕ್ತಕೇಶನಲಕ್ಷಿತ ತನುಚ್ಛಾಯಂ ಚೀರಾಂಬರಾವೃತಧೂಳಿ ಧೂಸರಕಳೇವರನಜಸ್ರ ಪರಿಸ್ರವಾನಂದಬಾಷ್ಪಜಲಕಲಿತ ನಿರ್ನಿಮೇಷಾಕ್ಷಿನಿರೀಕ್ಷಿತ ಕರತಳಸ್ಥಿತಶಿವಲಿಂಗನಗಣಿತ ವಾಪಿ ಕೂಪ ತಟಾಕಾನೋಕಹ ಸರಿತ್ಸಮುದ್ರ ಭೂ ಭೂಧರಾದಿ ಸದೃಶಗಮನಂ ಸಮಾಯಾತ ಕರಿತುರಗಾದಿ ದೂರೋತ್ಸೃಪ್ತಪುರೋಭಾಗಂ ನಿಜಗಮನಾನುಕೂಲಪವನಗಮನಂ ಗಗನಭಾಗವಿವೃತಪತ್ರಪತತ್ರಿವರಪ್ರಕರಪರಿಸೇವ್ಯ ಮಾನಂ ಜಯ ಜಯ ರವಮುಖರ ನಿಖಿಲದಿಶಾಮುಖನುಂ ಪದಪಯೋಜವಿನ್ಯಾಸ ಪವಿತ್ರಿತಕ್ಷೇತ್ರತೀರ್ಥ ಸಮಾಜಂ ಕಟಾಕ್ಷ ವೀಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ವಿನಿರ್ಧೂತಿಭೂತಜಾತತಮಃ ಸಮೂಹನೆನಿಸಿ ನೆಗಳ್ತೆವೆತ್ತ ಶಿವಯೋಗಿ

ಶಕ್ಯವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಾಗರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ನಾವಿಕನೇ, ಪಾಪವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೇ, ವೃಷಾಧೀಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳು ಸದಾ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವುಗಳಾಗಲಿ. ೬೨. ಮಂಗಳಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶಿವನಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುವ ಚಂದ್ರನೇ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಕೃಪೆಯೆಂಬ ರಸಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನೇ, ವಿಶೇಷವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವನೇ, ಜಂಗಮಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನೇ, ಕಾಲನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಶಿವನ ಅವತಾರಿಯೇ, ತತ್ತ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೇ, ಸಾರತರವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಶರೀರಿಯೇ, ನನ್ನ ಸಂರಕ್ಷಕನಾಗು. **ವಚನ :** ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ, ಗುರುವಾದ ಆ ಬಸವಣ್ಣನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಶಿವಸಂಬಂಧವಾದ ಆನಂದ ರಸದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಚಿತ್ತೆಂಬ ನಿಧಿಯುಳ್ಳ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನು ಉನ್ನತಿಗೊಂಡ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ (ಆಗ) ಬೇರೊಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಬಸವರಾಜನು ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ರೆಪ್ಪೆಯನ್ನು ಮಿಳುಕಿಸದಂತೆ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ರೂಪವು ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಳ್ಳಲು, ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬ ವೀಳೆಯ ಕರಂಡಕಧಾರನು

ಸಾರ್ವಭೌಮನೊರ್ವಂ ದ್ವಾರದೇಶದೊಳೆಳ್ತಂದಿರ್ದಪನೆಂಬುದುಂ ಕೇಳ್ದು ಘಳಿಲನೇಳ್ದು ಬಂದು ಪೊಸ ಸಂತಸಮನಿದಿರ್ಗೊಳಲೊಡಲ್ಗುಡಿಗಟ್ಟಿದಂತೆ ರೋಮೋದ್ಗಮಂ ನಿಮಿರೆಯುಂ ಶಿವಾನಂದರಸಂ [1]ತನುವಂ[1] ತೀವಿ ಪೊಱಸೂಸಿದತ್ತೆನೆ ಸಂತಸಗಂಬನಿಗಳುಣ್ಮೆ ಭಕ್ತಿಸುಖಕ್ಕೆ ಸಮಸುಖಮೆಲ್ಲಿಯುಮಿಲ್ಲೆಂಬಂತೆ ಕರಕಂಪನಂ ನೆಗಳೆ ಮಹಾನುಭಾವನಿದಿರೊಳ್ತನುಭಾವಮೆಲ್ಲಿಯದೆನಿಸಿ ಪಾರವಶ್ಯಂ ಮಿಗೆ ಸಾತ್ವಿಕಭಕ್ತಿಯಿಂ ಸಡಗರಿಸಿ ಗಣಸಮಿತಿಸಮೇತಂ ಬಂದು ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ಕಂಡು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಮೆಱಗಿ ಮಹೋತ್ಸವದಿನೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಿ ನಿಜಗೃಹದ ಸಮುನ್ನತಾಸನದೊಳ್ಕೆಯ್ಗೊಟ್ಟು ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಜಲಗಂಧಕುಸುಮಧೂಪದೀಪಾದಿಯಿಂ[2] ಪಾದಾಬ್ಜಮಂ ಪೂಜಿಸಿ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ನಿತ್ಯತೃಪ್ತನೆಂಬುದಂ ಭಕ್ತಿಪಾರವಶ್ಯದಿಂ ಮಱೆದು ತೃಪ್ತಿಗೆಯ್ಯಲೆಳಸಿ ಬಸವಂ

ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿಬಂದು ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿಯುತ್ತ "ದೇವ, ಬಿಚ್ಚಿದ ತಲೆಗೂದಲುಳ್ಳವನೂ, ನೆಳಲೇ ಇಲ್ಲದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ನಾರುಮಡಿಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನೂ. ಧೂಳಿಯಿಂದ ಮಲಿನವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ. ನಿರಂತರದಲ್ಲೂ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಅನಿಮಿಷ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರಸ್ಥಲದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವವನೂ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ ತೋಟದಬಾವಿ. ಬಾವಿ, ಸರೋವರ, ಮರ. ಹೊಳೆ, ಸಮುದ್ರ, ಭೂಮಿ, ಪರ್ವತಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಗಮನವುಳ್ಳವನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಆನೆ, ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಹಿಂದುಗಡೆ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಬಂದವನೂ. ತನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಆಕಾಶಭಾಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತಗೊಂಡ ರೆಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ. ಜಯ ಜಯ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳ ತುದಿಯನ್ನು ಮುಸುಕುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವವನೂ, ಚರಣಕಮಲಗಳ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಓಡಿಸುವವನೂ, ಎನಿಸಿ ಈ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಓರ್ವ ಶಿವಯೋಗಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿರುವನು"—ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ನೂತನ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇದಿರುಗೊಂಡನು. ದೇಹವು ತೋರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ರೋಮಾಂಚನದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದನು, ಶಿವಸಂಬಂಧದ ಆನಂದರಸವು ದೇಹವನ್ನು ತುಂಬಿ ಹೊರಸೂಸಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಉಕ್ಕಿದವು. ಭಕ್ತ ಜೀವನದ ಸುಖಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಸುಖವು ಇನ್ನು (ಯಾವುದೂ) ಇಲ್ಲ, ಎಂಬಂತೆ ಕೈನಡುಗುವಿಕೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಹಾ ಅನುಭಾವದ ಇದಿರಿನಲ್ಲಿ ದೇಹಭಾವವೆಂಬುದು

---

1 ಶಿರಂ(ದ) 2 ಗಳಿಂ(ಚ)

ಮಿಸುನಿಯಡ್ಡಣಿಗೆಯೊಳ್ಪೊಂಬರಿಯಾಣಮನಮರ್ಚಿ ನಾನಾ ಶಾಕೋಪದಂಶ ವ್ಯಂಜನ ಸೂಪಾಪೂಪ ಘೃತಾದಿಸಮೇತಮಮೃತೋಪಮಾನ್ನರಾಶಿಯುಂ ಗಡಣಿಸಿ ನಿಜಕರದಿಂ [3]ನಾಳಿಕೇರ[3]ಫಳಪ್ರಮಾಣ ಕಬಳಂಗೆಯ್ದು —

ಸುರಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯಂ ಶಂ
ಕರಂಗೆ ತುತ್ತುಗಳನೀವ ತೆಱದಿಂ ಬಸವಂ
ಗುರುಕಬಳಂಗಳನಿತ್ತೊಡೆ
ಹರಾರ್ಪಣಂ ಗೈದು ಸವಿದನಲ್ಲಮದೇವಂ ೬೩

ಲಕ್ಷಾಶೀತಿ ಸಹಸ್ರ ಸ
ಲಕ್ಷಣ ಚರತತಿಗೆ ಸಮೆದ ಸಕಳಾನ್ನಮನಂ
ದಾಕ್ಷಣಮೆ ಸವಿದನೆಂತುಟೊ
ಕುಕ್ಷಿಯ ತೆಱಪೆನೆ ಗಣಂಗಳಾ ಪ್ರಭುದೇವಂ ೬೪

ಎತ್ತಣಮು ಎಂದೆನಿಸಿ ಪರವಶನಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಡಗರಗೊಂಡವನಾಗಿ ಶಿವಗಣ ಸಮೇತನಾಗಿ ಬಂದು ನೇರವಾಗಿ ಎದುರುಗಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೊಯ್ದು ಕೈಹಿಡಿದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಜಲ, ಗಂಧ, ಕುಸುಮ, ಧೂಪ, ದೀಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತ, ನಿತ್ಯ ತೃಪ್ತನೆಂಬುದನ್ನು (ತನ್ನ) ಭಕ್ತಿ ಪರವಶತೆಯಿಂದ ಮರೆಸಿದನು ; (ಪ್ರಸಾದದಿಂದ) ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಬಯಸಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಚಿನ್ನದ ಅಡ್ಡಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆ (ದೊಡ್ಡ ಹರಿವಾಣ) ಯನ್ನು ಇರಿಸಿ, ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಗಳ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ನಂಜಿಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು, ವ್ಯಂಜನಗಳು, ಸಾರು, ಹೋಳಿಗೆ, ತುಪ್ಪ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಮೃತ ಸದೃಶಗಳಾದ ಆಹಾರ ರಾಶಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟಿ, ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಗಾತ್ರದ ತುತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ—೬೩. (ಹಿಂದೆ) ಸುರಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯನೆಂಬ ಶರಣನು ಶಂಕರನಿಗೆ ತುತ್ತುಗಳನ್ನು (ಮಾಡಿ) ಕೊಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ತುತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ದೇವರು ಶಿವಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿ, ಊಟ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದನು. ೬೪. ಸಲ್ಲಕ್ಷಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಸಮಸ್ತ ಅನ್ನವನ್ನೂ ಪ್ರಭು ದೇವರು ಕಬಳವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸಕಲಗಣಂಗಳು ಹೊಟ್ಟೆಯ

3 ನಾರಿಕೇಳ(ಮು)

ಗಗನಂ ಬಾಯ್ದೆಱೆದಂದದಿಂದೆ ಸಕಲಾನ್ನವ್ರಾತಮಂ ಕೊಂಡ ಚಿ
ದ್ಗಗನಾಕಾರನ ಪೆರ್ಮೆಗದ್ಭುತ ಭಯಾಕ್ರಾಂತಾತ್ಮನಾಗುತ್ತೆ ಕೈ
ಮಿಗೆ ತತ್ತೃಪ್ತಿಗುಪಾಯಮಂ ಬಸವನೊಲ್ದಾಳೋಚಿಸುತ್ತಿರ್ಪ ವೇ
ಳೆಗೆ ಬಂದಂ ಚಿದಭಿನ್ನ ಚನ್ನಬಸವಂ ಕಲ್ಯಾಣಕಲ್ಪದ್ರುಮಂ ೬೫

ವ॥ ಅಂತೆಯ್ತಂದು ಬಸವನ ಪೊರೆಯೊಳ್ನಿಂದು ಮೆಲ್ಲನಿಂತೆಂದಂ—

ಬಡಬಶಿಖಿ ನೆಯ್ಯ ಸೀರ್ಪನಿ
ಗಡಣದಿ ತಣಿದಪ್ಪುದೆ ಪದ್ಮಜಾಂಡಾವಳಿಯಂ
ಕಡೆಗಾಲದೆ ನುಂಗಲ್ಬಾ
ಯ್ಬಿಡುವೀ ಘನಮಹಿಮನನ್ನದಿಂ ತಣಿದಪನೇ ೬೬

ನೀನೋಗರಮುಪದಂಶಕ
ಮಾನಾಗಿರೆ ಕೊಂಡು ತಣಿದಪಂ ತಡೆಯೆಂದಾ
ಮಾನನಿಧಿ ನುಡಿಯೆ ಬಸವಂ
ತಾನಂತೆಸಗಿದೊಡೆ ತಣಿದನಾ ಪ್ರಭುದೇವಂ ೬೭

ಅನಲನೊಳಕೊಂಡ ಹವಿಯಿಂ
ದನಿಮಿಷತತಿ ತೃಪ್ತಿವಡುವವೋಲ್ಪ್ರಭು ಸವಿದ
ನ್ನನಿಕಾಯದಿಂದೆ ತಣಿದೊ
ಯ್ಯನೆ ಜಂಗಮವಿತತಿ ತೇಗಿ ಬೀಗಿದುದಾಗಳ್ ೬೮

ವಿಸ್ತಾರ ಎಂಥದ್ದೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಊಟ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ೬೫. ಆಕಾಶವೇ ಬಾಯನ್ನು ತೆರೆದ ಹಾಗೆ, ಸಮಸ್ತ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಾಕಾಶ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪ್ರಭುವಿನ ಮಹಾತ್ಮೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕೈಮೀರಿ ಆ ಪ್ರಭು ದೇವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಲು ಉಪಾಯವನ್ನು ಮನವೊಲಿದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನೆನಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ಬಂದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಬಂದು ಬಸವಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು: ೬೬. 'ಬಡಬಾಗ್ನಿಯು ತುಪ್ಪದ ಸಣ್ಣ ಹನಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ತೃಪ್ತಿ ಪಡುವುದೇ ? ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮಂಡಲಗಳನ್ನು ನುಂಗುವುದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವ ಈ ಘನ ಮಹಿಮನಾದ ಪ್ರಭುದೇವನು (ನಿನ್ನ) ಅನ್ನದಿಂದ ತಣಿಯುವನೇ ?' ೬೭. 'ನೀನೇ ಅನ್ನ ; ನಾನೇ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಆದರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಬಡುವನು ನಡೆ ಎಂದು ಆ ಮಾನನಿಧಿಯಾದ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ನುಡಿಯಲಾಗಿ, ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಲು ಪ್ರಭುದೇವನು ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡನು. ೬೮. ಅಗ್ನಿಯು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞ ಕಾಲದ ಹವಿಸ್ಸಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ, ಪ್ರಭುದೇವರು ಊಟ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನದ ಸಮೂಹದಿಂದ ಜಂಗಮ

ವ॥ ಅಂತುಮಾ ಚರತತಿಯುಂ ತಣಿಪಿ ಮತ್ತಂ ತಾಂ ವಿಶ್ವೋದರನಪ್ಪುದಱಿಂ ನಿಜ ತೃಪ್ತಿಯಿಂ ವಿಶ್ವಮಂ ತೃಪ್ತಿವಡಿಸಿ ಬಿಡದಿರ್ವರಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಮುಂಡಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ನೀಡಿ ಮಚ್ಚಂ ಮುಚ್ಚಲಱಿಯದೆ ತನ್ನನೊಚ್ಚತಂಗೊಟ್ಟಾನಂದಿಸಿ ತತ್ಪ್ರಭುವರಂ ಬಸವನ [1]ನಭೀ[1]ಕ್ಷಿಸಿ—

ಎನ್ನ ಮನಕ್ಕೆ ಸಂತಸಮನಿತ್ತುದು ನಿನ್ನ ಮೃದೂಕ್ತಿ ನಿನ್ನ ಮಾ
ನೋನ್ನತಿ ನಿನ್ನ ಸಜ್ಜನತೆ ನಿನ್ನ ಗಭೀರತೆ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯಸಂ
ಪನ್ನತೆ ನಿನ್ನ ಧರ್ಮರತಿ ನಿನ್ನ ಮಹಾಮತಿ ನಿನ್ನ ಸುವ್ರತಂ
ನಿನ್ನ ಸುವೃತ್ತಿ ನಿನ್ನ ಬಗೆ ನಿನ್ನಯ ಭಕ್ತಿರಸಂ ವೃಷಾಧಿಪಾ ೬೯

ಪೊಂಗೆ ಪೊಸ ಮಿಸುಗು ರನ್ನಕೆ
ರಂಗು ಸುಧಾರುಚಿಗೆ ಜೊನ್ನಮವಿನಾಭಾವಂ
ಸಂಗಳಿಸಿ ಮಿಸುಪ ತೆಱದಿಂ
ಕಂಗೊಳಿಪುದು ಭಕ್ತಿ ನಿನ್ನೊಳೆಲೆ ಬಸವೇಶಾ ೭೦

ಶಿವನಿಂದಗ್ಗಳ ದೈವಂ
ಶಿವಮಂತ್ರದಿನಧಿಕ ಮಂತ್ರಮಿಲ್ಲಂತೆ ಗುಣಾ
ರ್ಣವ ಬಸವನಿಂದೆ ಪಿರಿಯಂ
ಪ್ರವಿಮಳ ಶಿವಭಕ್ತನಾವನೀ ವಸುಮತಿಯೊಳ್ ೭೧

ಸಮುದಾಯವೆಲ್ಲ ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಆಗ ತೇಗಿ ಆನಂದಗೊಂಡಿತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವನ್ನು ತಣಿಸಿ, ಮತ್ತು ತಾನು ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಒಡಲಾಗಿಉಳ್ಳ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿ, ಬಸವೇಶ್ವರ, ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಿಗಿದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ, ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಎರೆದು ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಸಮರ್ಥನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನೇ ಉಚಿತವನ್ನಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಆನಂದಗೊಂಡು ಆ ಪ್ರಭುದೇವನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡಿ—೬೯. ವೃಷಭೇಶನೇ, ನಿನ್ನ ಕೋಮಲವಾದ ಮಾತುಗಳು, ನಿನ್ನ ಮಾನದ ಔನ್ನತ್ಯ, ನಿನ್ನ ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ನಿನ್ನ ಗಂಭೀರತೆ, ನಿನ್ನ ಸತ್ಯ ಸಂಪನ್ನತೆ, ನಿನ್ನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿನ ಆಸಕ್ತಿ, ನಿನ್ನ ಘನವಾದ ಮತಿ, ನಿನ್ನ ಸದ್ವ್ರತ, ನಿನ್ನ ಒಳ್ಳೆಯ ವರ್ತನೆ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ರಸ—ಇವು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನಿತ್ತಿವೆ. ೭೦. ಬಸವೇಶ, ಬಂಗಾರಕ್ಕೆ ನೂತನವಾದ ಕಾಂತಿಯೂ, ರತ್ನಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣವೂ, ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಬೆಳದಿಂಗಳೂ ಸದಾ ಬಿಡದಿರುವ ಸಂಬಂಧವು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ೭೧. ಶಿವನಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾದ ದೈವವೂ, ಶಿವ ಮಂತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾದ ಮಂತ್ರವೂ ಇಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ರೂಪನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರ

---

1 ನೀ(ದ)

ಹರಮತಕಲ್ಪಭೂರುಹಕೆ ಬೀಜಮುಮಾಧವ ಕೀರ್ತಿಪುಷ್ಪ ಮಂ
ಜರಿಗೆ ಸುಗಂಧಸಾರಮಭವಾಗಮಪದ್ಮಕೆ ಪಂಕಜಾಕರಂ
ಗಿರಿಶಘನಪ್ರಭಾವರವಿಗಿಂದ್ರದಿಶಾದ್ರಿ ಮಹೇಶಭಕ್ತಿ ವ
ಲ್ಲರಿಗೆಸೆವಾಲವಾಲಮೆನಿಸಿರ್ದನಿವಂ ಬಸವಂ ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್ ೭೨

ಈ ವಸುಮತಿಯೊಳ್ ಶರಣ
ರ್ಗೀವ ಸುಮತಿ ಬಗೆದ ಭಾಗ್ಯತತಿಯಂನಜಸ್ರಂ
ಭಾವಿಪರ ಬಗೆಯೊಳಿರ್ಪನು-
ಭಾವಿ ಪರಮಂನಲ್ತೆ ವಿಶ್ವಗುರು ವೃಷಭೇಂದ್ರಂ ೭೩

ವ॥ ಎಂದು ಬಸವನಂ ಪೊಗಳ್ದು ಚನ್ನಬಸವನಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ—

ಬಸವಪ್ರಸಾದಶರಧಿಯೊ
ಳೊಸೆದೊಗೆದೆಸೆದಿರ್ದ ಚನ್ನಬಸವ ಶಶಾಂಕಂ
ಪಸರಿಸಿ ಚಿತ್ಕೌಮುದಿಯಂ
ರಸೆಯೊಳಲರ್ಚಿದುದು ಶರಣಹೃತ್ಕೈರವಮಂ ೭೪

ಗುಣಮನೊಳಕೆಯ್ವುದುಚಿತಂ
ಮಣಿ ಮಹಿಯೊಳ್ಬಸವನೆಂಬ ಶಿವಗಣಚಿಂತಾ
ಮಣಿಯನೊಳಕೆಯ್ದು ಮಿಸುಗಿದು
ದಣಿಯರಮೀ ಚನ್ನಬಸವಗುಣಮಿದು ಚಿತ್ರಂ ೭೫

ನಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕನಾದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ಶಿವಭಕ್ತನು ಯಾವನುಂಟು ? ೭೨. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ಬಸವಣ್ಣನು ವೀರಶೈವ ಮತವೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬೀಜ ರೂಪಾದವನು ; ಪರಶಿವನ ಯಶಸ್ಸೆಂಬ ಹೂಗೊಂಚಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪರಿಮಳ ಸ್ವರೂಪವನು ; ಶೈವಾಗಮಗಳೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸರೋವರ ಸ್ವರೂಪನು ; ಪರಶಿವನ ಅಧಿಕವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವೆಂಬ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ಪರ್ವತ ಸ್ವರೂಪನು ; ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಪಾತಿ ಸ್ವರೂಪನು ಎನಿಸಿ ಇರುವನು. ೭೩. ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶರಣರುಗಳಿಗೆ (ಅವರು) ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಭಾಗ್ಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು ; ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅನುಭಾವ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ನಲ್ಲವೆ ! ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ— ೭೪. ಬಸವಣ್ಣನ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶನೆಂಬ ಚಂದ್ರನು ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸಲು, ಶರಣ ಜನರ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕನ್ನೈದಿಲೆಯು ಅರಳಿತು. ೭೫. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರತ್ನವು ದಾರವನ್ನು ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಉಚಿತವಾದುದು ; ಬಸವನೆಂಬ ಶಿವಗಣಗಳ ಚಿಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಈ ಚೆನ್ನಬಸವನೆಂಬ ದಾರವು

ವ॥ ಎಂದಿರ್ವರುಮಂ ಪ್ರಭುವರಂ ಪೊರೆಯ ಗಣನಿವಹದೊಳ್ ಪೊರೆಯೋಱಿ ಪೊಗಳ್ದೆನಗೆ ನಿರ್ವಂಚಕತ್ವದಿಂ ತನ್ನನಿತ್ತು ತೃಪ್ತಿಗೆಯ್ಸಿದ ಮಹಾಮಹಿಮನೀ ಬಸವನಲ್ಲದೆ ಪೆಱನಾವನೆಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಸವನಂ ನುತಿಯಿಸುತ್ತಿರೆ ಬಸವನಾ ಪ್ರಭುವಿಂಗೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿನೆಱಗಿ ಕಿಂಕರತೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ದು ನಿಟಿಲತಟಘಟಿತಕರಪುಟನಾಗಿ ದೇವ ವಿಶ್ವೋದರನೆನಿಪ ನಿಮಗೆ ತೃಪ್ತಿಗೆಯ್ಯಲಾನೆನಿತಱವನೆಂದಾ ಪ್ರಸ್ತುತಕ್ಕೆ ಪುರಾಣವೃತ್ತಾಂತವೊಂದಂ ಬಿನ್ನಪಂ ಗೈದನೆಂತೆನೆ—

ತಾರಗಿರೀಂದ್ರದಗ್ರದೊಳೆ ಶಂಕರನೊರ್ಮೆ ವಿಳಾಸದಿಂದೆ ವಿ
ಸ್ತಾರ ಸಭಾನಿವಿಷ್ಟನೊಸೆದೊಪ್ಪಿರೆ ತತ್ಪದಸೇವೆಗೆಯ್ಯಲೆಂ
ದಾ ರಮಣೀಯಲೀಲೆ ಮಿಗೆ ಪಾರ್ವತಿ ತಾಂ ಬರುತಲ್ಲಿ ಕಂಡಳ
ಬ್ಜಾರಿಕಿರೀಟನಂತೆಸೆವ ಸತ್ಪ್ರಮಥರ್ಕಳ ದಿವ್ಯರೂಪಮಂ ೭೬

ವ॥ ಅಂತು ಕಂಡಾ ಜಗದಂಬಿಕೆಗಿವರಿರೊಳ್ ಶಿವನಾವನೊಯೆಂಬ ಸಂದೇಹಂ ಪುಟ್ಟಿದ ನಿತಱೊಳದಂ ತಿಳಿದು ಗಣಂಗಳ್ನಿಜರೂಪಮಂ ಮಱೆಸಿ—

(ಸದ್ಗುಣವು) ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡು (ಸ್ವಾಧೀನ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದೆಂಬುದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರ ! ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಬಸವ ಚೆನ್ನಬಸವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಪ್ರಭುದೇವರು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಗಣಂಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಹೊಗಳಿ, ನನಗೆ ವಂಚನೆ ಮಾಡದೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಿ, ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿದ ಮಹಾಮಹಿಮನು ಈ ಬಸವನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನಾವನಿದ್ದಾನೆ ? ಎನ್ನುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಬಸವಣ್ಣನು ಪ್ರಭು ದೇವರಿಗೆ ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವವನಾಗಿ, ದೇವ, ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಬಡಲನ್ನಾಗಿ ಉಳ್ಳ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಾನೆಷ್ಟರವನು ? ಎಂದು ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹೇಗೆಂದರೆ:—೭೬. ಶಂಕರನು ಒಮ್ಮೆ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕುಳಿತು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಆ ಪರಶಿವನ ಪಾದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮನೋಹರ ವಿಲಾಸವು ಅಧಿಕಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವಳು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಪರಶಿವನಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಮಥರುಗಳ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ಕಂಡಳು. [ತಾರ + ಗಿರೀಂದ್ರ–ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠ ; ಅಬ್ಜ + ಅರಿ + ಕಿರೀಟ–ಕಮಲದ ಶತ್ರುವಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನೇ ಕಿರೀಟವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು.] ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಕಂಡ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಯಾವನು ? ಎಂಬ ಸಂದೇಹವುಂಟಾದ ಕೂಡಲೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಆ ಗಣಂಗಳು ತಮ್ಮ ಆ

ಹರಿ ಕರಿ ವಾಜಿ ವಾನರ ವರಾಹ ತರಕ್ಷು ಶಶಾಜ ಗೋ ಬಿಡಾ
ಲ ರುರು ವೃಕೋಷ್ಟ್ರ ಸೈರಿಭ ಭುಜಂಗ ಮರಾಳ ಮಯೂರ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಕೇ
ಸರಿರಿಪು ಕುಕ್ಕುಟಾದಿ ಮುಖಮಂ ತಳೆದೀಶವಿಲಕ್ಷಣಾಂಗರಾ
ಗಿರೆ ಗಿರಿಜಾತೆ ಕಂಡು ಮಣಿದಳ್ನಿಜವಲ್ಲಭನಂಘ್ರಿಗಳ್ತಿಯಿಂ ೭೭

ಇಂಗಿತವಱಿದಾ ಪ್ರಮಥಗ
ಣಂಗಳ್ನೆಗಳ್ದಂದಮಂ ಸಮಂತೊರೆದವರ್ಗಾಂ
ಸಾಂಗಮೆನೆ ಮಾಳ್ಪೆನೌತಳ
ಮಂ ಗುಣನಿಧಿ ಬೆಸಸೆನುತ್ತಮಂಬಿಕೆ ನುಡಿದಳ್ ೭೮

ವ॥ ಇಂತೆಂದು ನುಡಿದು ಮಂದಸ್ಮಿತಾಸ್ಯನಾದ ಸರ್ವಜ್ಞನನುಜ್ಞೆಯಂ ಪಡೆದು ಸಡಗರಂ ಮಿಕ್ಕು ಭಾರ್ಗವಿ ಭಾರತಿ ಮುಖ್ಯ ಸಖೀಜನಸಮೇತಮಂತವುರಕ್ಕೆಳ್ತಂದು ಗಣವೃಂದಕ್ಕೆ ವಿಭೂತಿ ಗೊಟ್ಟನಂತರಂ—

ಬರಿಸಿದಳಲ್ಲಿಗಂಬಿಕೆ ಮರುನ್ನದಿಯಂ ವನದೇವತಾಳಿಯಂ
ಸುರದುಘಮಂ ದಿಶಾಂಗನೆಯರಂ ಸುರಸಿದ್ಧವಧೂಕದಂಬಮಂ
ಪುರಹರಮಿತ್ರನಂ ಸಸಖಮಾರುತನಂ ಮಧುವಾರ್ಧಿರಿಕ್ತಸಾ
ಗರಚಯಮಂ ಮುನಿಪ್ರಮದೆಯರ್ಕಳನಿಂದುವನಾ ವಸಂತನಂ ೭೯

ಆಕಾರವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿ—೭೭. ಸಿಂಹ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಕಪಿ, ಹಂದಿ, ಹುಲಿ, ಮೊಲ, ಆಡು, ಗೋವು, ಬೆಕ್ಕು, ಜಿಂಕೆ, ತೋಳ, ಒಂಟೆ, ಕೋಣ, ಹಾವು, ಹಂಸಪಕ್ಷಿ, ನವಿಲು, ಗರುಡ, ಶರಭ, ಕೋಳಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮುಖದಂತಿರುವ ಮುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಪರಶಿವನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳವರಾಗಿರಲು, ಪಾರ್ವತಿಯು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ೭೮. ಪ್ರಮಥ ಗಣಂಗಳು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅರಿತು ಮಾಡಿದ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅವರುಗಳಿಗೆ ನಾನು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ಔತಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸದ್ಗುಣಗಳ ನಿಧಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿಯು ಹೇಳಿದಳು. ವ॥ ಪಾರ್ವತಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಈಶ್ವರನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಡಗರದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸರಸ್ವತಿ ಮುಂತಾದ ಸಖಿಯರಿಂದೊಡಗೂಡಿ, ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ವಿಭೂತಿ ವೀಳಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ನಂತರ—೭೯. ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯು ಆ ತನ್ನ ಪಾಕಶಾಲೆಗೆ ದೇವಗಂಗಾ ನದಿಯನ್ನು, ವನ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು, ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು, ದಿಗ್ದೇವತೆಗಳ ಹೆಂಡಿರನ್ನು, ದೇವತೆಗಳ ಸಿದ್ಧರುಗಳ ಹೆಂಡಿರ ಸಮೂಹವನ್ನು, ಕುಬೇರನನ್ನು, ಅವನ ಸ್ನೇಹಿತನಾದ ಅಗ್ನಿಯೊಡಗೂಡಿದ ಮಾರುತನನ್ನೂ,

ವ॥ ಅಂತು ಬರಿಸಲೊಡನವರೆಲ್ಲರ್ದೇವಿಗಾನಂದನಿರ್ಭರರಾಗಿ ಪೊಡವಟ್ಟು ಬೆಸನೇನೆಂದು ಸಾಂಜಲಿಪುಟರ್ ಸಾಲ್ಗೊಂಡು ನಿಲೆ ಪೆಸರ್ಗೊಂಡು ಕರೆದವಂದಿರಂ ತತ್ತದ್ಯೋಗ್ಯ ಕರ್ಮಂಗಳೊಳಂಬಿಕೆ ಪುರುಳಱಿದು ನಿಯೋಜಿಸಿ—

ಸುರಭಿಸುಧಾರಸಪ್ರತಿಮ ಪಾನ ಕದಂಬಮನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದಳ್
ಸುರನದಿ ದೇವಭೂಜಮಧುರೋಜ್ವಲಸಾರಫಲಪ್ರತಾನಮಂ
ನೆರಪಿರದರಲ್ಲಿ ತಂದು ವನದೇವಿಯರಬ್ಧಿಸಮಾಮೃತಾಜ್ಯಭಾ
ಸುರ ದಧಿವೃಂದಮಂ ಸುರದುಘಂ ಕಱೆದತ್ತು ದಿಗೀಶಪತ್ನಿಯರ್ ೮೦

ಗಿರಿಸುತೆ ಪೇಳ್ದ ಕಜ್ಜಮನೊಡರ್ಚಿದರೆಲ್ಲೆಡೆಯೊಳ್ ಸುರಾಂಗನೋ
ತ್ಕರಮಿರದಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆಡೆಗಜ್ಜಮನುಜ್ಜುಗಿಸಿತ್ತು ಬೆಂಜನಂ
ಸುರಭಿತಮಪ್ಪವೋಲ್ನೆಗಳ್ವ ವಸ್ತುಗಳಂ ಶಿವಮಿತ್ರನಿತ್ತನೊ
ಪ್ಪಿರೆ ಸಮೆದಂ ಸುಪಾಕಮನದಂ ಪವಮಾನಸಖಂ ಸಮೀರಣಂ ೮೧

ಜೇನು ತುಪ್ಪದ ಸಮುದ್ರವನ್ನೂ, ನೀರಿಲ್ಲದ ಸಮುದ್ರ ಸಮೂಹವನ್ನೂ, ಮುನಿಗಳ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ, ಚಂದ್ರನನ್ನೂ, ವಸಂತನನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, 'ಏನಪ್ಪಣೆ' ಎಂದು ಸಾಲ್ಗೊಂಡು ನಿಂತು ಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳಲು, ಪಾರ್ವತಿಯು ಅಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಹಿಡಿದು ಕರೆದು, ಅವರವರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನರಿತು ಆಯಾಯ ಉದ್ಯೋಗ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸಿದಳು. ೮೦. ದೇವ ಗಂಗೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಹಾಲಿಗೆ ಸದೃಶವಾದ ಮಾಧುರ್ಯವುಳ್ಳ ಪಾಯಸವೇ ಮೊದಲಾದ ಪಾನ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ವನ ದೇವತೆಯರು ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಮಧುರವಾಗಿಯೂ, ಮನೋಹರವಾಗಿಯೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಂದು ಸೇರಿಸಿದರು. ಕಾಮಧೇನುವು ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದಷ್ಟು ಹಾಲು ತುಪ್ಪ ಮೊಸರು ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ದಿಕ್ಪಾಲಕರ ಪತ್ನಿಯರು ೮೧. ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯು ಹೇಳಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹವು ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೂ ತಪ್ಪದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೇಮಕಗೊಂಡಿತು. ಕುಬೇರನು ಪರಿಮಳದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೆಂಬಂತೆ ತೋರುವ ನಂಜಿಕೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅಗ್ನಿಯು ಒಪ್ಪುವ ಹಾಗೆ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಅಡಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ವಾಯುವು—

ಬೀಸಿದನಾ ಸುರಾಂಗನೆಯರಂಗದ ಸೇದೆಯುಡಂಗೆ ಸಾರಮಂ
ಸೂಸಿದುವಬ್ಧಿಗಳ್ ಮುನಿವಧೂತತಿ ಸಿಂಗರಿಸಿತ್ತು ಭೋಜನೋ
ಲ್ಲಾಸದ ಶಾಲೆಯಂ ಹಿಮಕರಂ ಚಳೆಯಂಗುಡುತಿರ್ದನೆತ್ತಲುಂ
ಮಾಸರಮಾಗೆ ಪೂದಳಿರ ಚಪ್ಪರಮಂ ಸಮೆದಂ ವಸಂತಕಂ ೮೨

ಓದನರಾಶಿಯೊಪ್ಪಿದುದು ರೌಪ್ಯನಗಕ್ಕೆಣೆಯಾಗಿ ಖಾದ್ಯಸಂ
ಪಾದಿತ ರಾಶಿ ಮಿಂಚಿದುದು ಕಾಂಚನಭೂಧರದಂತೆ ಕಣ್ಗೆ ಚ
ಲ್ವಾದುದು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಮಿದೆಂದೆನೆ ಬೆಂಜನ ರಾಶಿ ತುಂಬಿತಾ
ಮೋದಮಜಾಂಡಮಂಡಲಮನಿಂಗಡಲಂತೆಸೆದತ್ತು ಪಾಯಸಂ ೮೩

ವ॥ ಇಂತತಿ ವಿಚಿತ್ರಮೆನೆ ಖಾದ್ಯಭೋಜ್ಯಾದಿ ಪಂಚವಿಧಾಹಾರಂ ನೆಗಳ್ದು ಭವಾನಿ ನಿಜ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂ ನೋಡಿ ನೆನೆದು ನಾನಾವಿಧ ಪ್ರಾಜ್ಯ ಭೋಜ್ಯರಸರಸಾಯನಂಗಳನೊದವಿಸಿ ಸಜ್ಜೀಕೃತಂಗೆಯ್ದು ಪ್ರಮಥರಂ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಸಿ ತರಲೆಂದು ಕಿಱಿಯ ಗಣನಾಥನೊರ್ವನಂ ಕರೆದು ಪೋಗೆಂದು ಬೆಸಸಲೊಡಂ—

ಜನನಿ ಪಸಿವಾದುದೆಮ್ಮಯ
ಘನಲಿಂಗಕೆ ತೃಪ್ತಿಗೈದು ಪೋದಪೆನಾಂ ಭೋ
ಜನಮಂ ನೀಡೆನೆ ಲಿಂಗಾ
ರ್ಚನೆಗೆಯ್ಸಿ ಗಿರೀಂದ್ರಜಾತೆ ಭೋಜ್ಯಾವಳಿಯಂ ೮೪

೮೨. ಸುರಾಂಗನೆಯರ ದೇಹದ ಬೆವರು ಅಡಗುವ ಹಾಗೆ ಗಾಳಿ ಹಾಕಿದನು ; ಸಮುದ್ರಗಳು ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿದವು ; ಮುನಿಗಳ ಪತ್ನಿಯರ ಸಮೂಹವು ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಭೋಜನ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಶೃಂಗಾರಗೊಳಿಸಿದರು ; ಚಂದ್ರನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ನೀರನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿದನು. ವಸಂತನು ಶೋಭಿಸುವ ಹಾಗೆ ಹೂ ಚಿಗುರುಗಳ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ೮೩. ಅನ್ನದ ರಾಶಿಯು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಎಣೆಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿತ್ತು. ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳ ರಾಶಿಯು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಹಾಗೆ ಮಿಂಚಿತು. ನಂಜಿಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತುಗಳ ರಾಶಿ ಇದು ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚೆಲುವಾಗಿತ್ತು. ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸುಗಂಧವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ವಲಯವನ್ನು ತುಂಬಿತು. ಪಾಯಸವು ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದೆಂಬಂತೆ ತಿನ್ನುವ, ಭುಂಜಿಸುವ, ನೆಕ್ಕುವ (ಲೇಹ್ಯ) ಕುಡಿಯುವ ತಿನಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಪಾರ್ವತಿಯು ಅಲ್ಲಿಲ್ಲದವುಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಾಗಿಯೂ, ವಿಶೇಷವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಭೋಜ್ಯ ರಸದ ರಸಾಯನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದಳು. (ಆಗ)ಆ ಪ್ರಮಥರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಕಿರಿಯ ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕರೆದು 'ಹೋಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಕೂಡಲೆ—೮೪. 'ತಾಯಿಯೇ ನಮ್ಮ ಘನ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹಸಿವು ಆಗಿರುವುದು. ನಾನು (ಊಟ ಮಾಡಿ) ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಊಟವನ್ನು ನೀಡು' ಎನ್ನಲಾಗಿ,

ಗಡಣಿಸೆ ತೇನ ತೇನವೊಡನರ್ಪಿಸುತಂ ನಿಜಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಗೊ
ಲ್ದೊಡನೊಡನದ್ರಿತುಂಗಶಿಖರಾಕೃತಿಯುಗ್ಗದ ತುತ್ತನೆತ್ತಿ ವಂ
ಗಡಿಸಿದ ಭೋಜ್ಯವಸ್ತುನಿವಹಂ ಬಱಿದಪ್ಪಿನಮಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯಂ
ಬಡೆ ಸಕಲಾಮರರ್ಸವಿದನಾ ಗಣಬಾಲಕನಾತ್ಮಲೀಲೆಯಿಂ ೮೫

ವ॥ ಆಗಳ್—

ಪ್ರಮಥಸಂಕುಳತೃಪ್ತಿಗಾಂ ಸಮೆದನ್ನಮೆಲ್ಲಮನೊರ್ವನೀ
ಪ್ರಮಥ ಬಾಲಕನುಂಡನೇವೆನೆನುತ್ತೆ ವಿಸ್ಮಯಮಾಂತುಮಾ
ರಮಣಿ ನಾಣ್ಚಿ ನಿಜೇಶನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಪೇಳ್ದದನೆಲ್ಲಮಂ
ನಮಿಸೆ ದೈನ್ಯದಿನಂದು ಸಸ್ಮಿತನಾದನಿಂದುಕಳಾಧರಂ ೮೬

ವ॥ ಆಗಳಂತು ಸಸ್ಮಿತನಾಗಿ ನಿಜರಮಣಿಯಂ ಭುವನೈಕಪತಿ ಸಂತಯಿಟ್ಟು ತೊಡೆಯೆಡೆಗೆ ತೊಡವಂ ಮಾಡಿ ಸವಿನಯಮಿಂತೆಂದಂ—

ನಿರವದ್ಯರ್ನಿತ್ಯತೃಪ್ತರ್ನಿರವಧಿವಿಭವರ್ನಿರ್ಭಯರ್ನಿಷ್ಕಳಂಕ
ನಿರಪಾಯರ್ನಿರ್ಮಲಾಂಗರ್ನಿರುಪಮಮಹಿಮರ್ನೀರಜಾಕ್ಷಾಜಸೇವ್ಯ

ಪಾರ್ವತಿಯು (ಅವನಿಗೆ) ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಭೋಜ್ಯವಸ್ತು ಸಮೂಹವನ್ನು— ೮೫. ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ರಾಶಿಯನ್ನು ಹಾಕಲು ಕೂಡಲೇ ಆ ಗಣನಾಥ ಬಾಲಕನು ತನ್ನ ಲಿಂಗದೇವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಆ ಕೂಡಲೆ ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಂತೆ ಎತ್ತರವಾದ ಗಾತ್ರದ ದೊಡ್ಡದಾದ ತುತ್ತನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಗುಂಪುಗೂಡಿಸಿದ್ದ ಭಕ್ಷ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ವಿಸ್ಮಯ ಪಡುವ ಹಾಗೆ ಆತ್ಮ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಊಟ ಮಾಡಿದನು. ವ॥—ಆಗ. ೮೬. ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ನಾನು ಪ್ರಮಥ ಸಮೂಹದ ತೃಪ್ತಿಗೋಸುಗ ಮಾಡಿಸಿದ ಅನ್ನವೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಈ ಪ್ರಮಥ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನೇ ಊಟ ಮಾಡಿದನು. ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಎನ್ನುತ್ತ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡವಳಾಗಿ, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಪರಶಿವನಿರುವ ಸ್ಥಲಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಚಂದ್ರಕಲಾಧರನಾದ ಶಿವನು ಮುಗುಳ್ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾದನು. **ವಚನ** : — ಆಗ ಆ ರೀತಿ ಮುಗುಳ್ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಿವನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ, ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸವಿನಯವಾಗಿ ಹೀಗೆಂದನು : ೮೭. 'ಕಮಲನೇತ್ರೆಯಾದ ಪಾರ್ವತೀ, ಕೇಳು : ಪ್ರಮಥಗಣವರರು ದೋಷ ರಹಿತರು ; ಅವರು ನಿತ್ಯ ತೃಪ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ; ಕೊನೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲದ ವೈಭವ ಸಂಪನ್ನರು ; ನಿರ್ಭಯವುಳ್ಳವರು ; ಕಳಂಕ ರಹಿತರು ; ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಇಲ್ಲದವರು ; ನಿರ್ಮಲ ಶರೀರಿಗಳು ; ಅಸದೃಶ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವರು ; ವಿಷ್ಣುವೇ

ನಿರಘಾಖ್ಯರ್ನೀತಿಯುಕ್ತರ್ನಿರತಿಶಯಗುಣರ್ನೀರುಜರ್ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ
ನಿರನಂಗರ್ನಿತ್ಯಮುಕ್ತರ್ಪ್ರಮಥಗಣವರರ್ಕೇಳ್ಸರೋಜಾಯತಾಕ್ಷೀ ೮೭

ಜಡಜಭವಾಂಡಾವಳಿಯಂ
ಕಡೆಗಣ್ಣವಲೋಕಮಾತ್ರದಿಂ ಪುಟ್ಟಿಪ ಸೈ
ತಿಡುವ ಪಡಲಿಡಿಪ ಲೀಲೆಯ
ನೊಡರ್ಚುವ ಪ್ರಮಥರಳವದೇಂ ಕೇವಳಮೇ ೮೮

ಒಡೆವರಜಾಂಡಮಂ ಕುಡಿವರಂಬುಧಿಯಂ ಪಿಡಿವರ್ಲಯಾಗ್ನಿಯಂ
ತೊಡುವರನಂತನಂ ಪೂಡೆವರಂತಕನಂ ಜಡಿವರ್ವಿಧಾತ್ರನಂ
ಸುಡುವರನಂಗನಂ ಮಿಡಿವರರ್ಕನನಾಂತಿಡುವರ್ಕುಳಾದ್ರಿಯಂ
ಕಡಿವರಿದಿರ್ಚೆ ದೈತ್ಯತತಿಯಂ ಪ್ರಮಥರ್ಕಮಳೋಜ್ವಳಾನನೇ ೮೯

ಅಸುವೆನಗೆ ಶರಣರಾನವ
ರಸು ನನ್ನಿ ಸರೋಜಜಾಂಡತತಿಯುರುಳ್ದೊಡಮೀ
ಬಿಸಜಾಕ್ಷಾದಿಗಳಳಿದೊಡ
ಮಸಮಾನರ್ಶರಣರಳಿಯರಿಭಪತಿಯಾನೇ ೯೦

ಶ್ರುತಿತತಿಗಳರಸಿ ಕಾಣದ
ವಿತತ ಮಹೋನ್ನತಮದೀಯ ಮಹಿಮೆಯನರಿವ

ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವರು ; ಪಾಪರಹಿತರಾದ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳವರು; ನೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರು ; ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣವುಳ್ಳವರು ; ರೋಗರಹಿತರು ; ತತ್ತ್ವಾರ್ಥ ನಿಶ್ಚಯರು ; ಕಾಮರಹಿತರು ; ನಿತ್ಯ ಮುಕ್ತರಾದವರು. ೮೮. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ನೋಟದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಸುವ, ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ, ನಾಶಪಡಿಸುವ ಲೀಲೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವರು. ಪ್ರಮಥರ ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ ? ೮೯. 'ತಾವರೆಯಂತೆ ಉಜ್ವಲವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಪ್ರಮಥರುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೇ ಒಡೆಯುವರು ; ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕುಡಿಯುವರು ; ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವರು ; ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಆಭರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು ; ಯಮನನ್ನು ಬಡಿಯುವರು ; ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಜಜ್ಜುವರು ; ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಸುಡುವರು : ಸೂರ್ಯನನ್ನು (ಬೆರಳಿನಿಂದ) ಚಿಮ್ಮುವರು ; ಕುಲಾಚಲ ಪರ್ವತ ಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಿಸಾಡುವರು ; ಎದುರಿಸಿದರೆ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವರು'. ೯೦. 'ಐರಾವತದ ನಡಿಗೆಯಂತೆ ನಡಿಗೆಯುಳ್ಳ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಶರಣರೇ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣ ; ನಾನೇ ಅವರ ಪ್ರಾಣ ; (ಇದು) ನಿಶ್ಚಯ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳ ಸಮೂಹವು ನಾಶವಾದರೂ. ಅದೃಶ್ಯರಾದ ಆ ಶರಣರು ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ; ೯೧. 'ಅಪರ್ಣೆಯೇ, ವೇದ ಸಮೂಹಗಳು ಹುಡುಕಿ ಕಾಣಲಶಕ್ಯವಾದ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ನನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು

ನ್ನುತ ಶರಣರವರ ಮಹಿಮೋ
ನ್ನತಿಯಂ ಪೆಜಿರಜಿಯರಾನೆ ಬಲ್ಲೆನಪರ್ಣೇ ೯೧

ಲಿಂಗಾಲಿಂಗಿತ ಮಂಗಳಾಂಗ ಮಹಿತರ್ಲಿಂಗಾಭಿಮಾನಾನ್ವಿತ
ರ್ಲಿಂಗಾನಂದರಸಾರ್ದ್ರಸಾರಹೃದಯರ್ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾತತ್ಪರ
ರ್ಲಿಂಗಾಲೋಕವಿಲೋಕನಾತಿಚದುರರ್ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತಾಸ್ವಾದಿಗಳ್
ಲಿಂಗಪ್ರಾಣಯುತರ್ಮದೀಯ ಶರಣರ್ಶೃಂಗಾರಸಾರಾಸ್ಪದೇ ೯೨

ಎಂದಭವನೊರೆಯೆ ಹಿಮಗಿರಿ
ನಂದನೆ ಬಗೆದಂ[1]ದು ಕೇಳ್ದು ತನ್ಮಹಿಮೆಯನಾ
ನಂದನಿಧಿ ಭಾವಿಸುತೆ ನಿಜ
ಸಂದೇಹಮನುಳಿದು ರಮಣನೊಡನೊಪ್ಪಿರ್ದಳ್ ೯೩

ಆಡಲೇಂ ಗಣಬಾಲಕಂಗೆ ಜಗತ್ತ್ರಯಾಂಬಿಕೆ ತೃಪ್ತಿಯಂ
ಮಾಡಲಾಜಿದೆ ನಿಂದಳೆಂದೆನೆ ದೇವ ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಮಂ
ನಾಡೆ ರಕ್ಷಿಪ ಚಿನ್ಮಯಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಕೇಳ್ನಿನಗಾಂ ಕರಂ
ಮಾಡಲಾರ್ಪೆನೆ ತೃಪ್ತಿಯಂ ಜಿತಮಾಯ ಪೂರ್ಣಕೃಪಾನಿಧಿ ೯೪

ಶ್ಲಾಘ್ಯರಾದ ಶರಣರು ತಿಳಿಯುವರು ; ಅವರ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ತಿಳಿಯರು ; ನಾನೇ ಬಲ್ಲೆನು. ೯೨. 'ಶೃಂಗಾರರಸದ ಸಾರವಾದ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ನನ್ನ ಶರಣರು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಮಂಗಳಕರ ಶರೀರದಿಂದ ಪೂಜ್ಯರಾದವರು; ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದವರು; ಶಿವಲಿಂಗದಿಂದುಂಟಾದ ಸಂತೋಷ ರಸದಿಂದ ಆರ್ದ್ರಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರು ; ಶಿವ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಾದವರು ; ಶಿವಲಿಂಗ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಚತುರರು ; ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವರು ; ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವರು.' ೯೩. ಹೀಗೆಂದು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಹೇಳಲಾಗಿ, ಆನಂದನಿಧಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳ್ದು, (ಶಿವನು ಹೇಳಿದ) ಆ ಶರಣರ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುವವಳಾಗಿ, (ಗಣವರರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತನಗಿರುವ) ತನ್ನ ಸಂಶಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪತಿಯೊಡನೆ ಒಪ್ಪಿ ಇದ್ದಳು. ೯೪. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ತಾಯಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಬಾಲಕ ಗಣವರನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾರದೆ ನಿಂತಳು ಎನ್ನುವಾಗ ಹೇಳುವುದಿನ್ನೇನು ? ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿಯಾಗಿ ಜೀವರುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ, ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದ, ಪೂರ್ಣಕೃಪಾ ನಿಧಿಯೂ. ಚಿತ್ಸ್ವರೂಪನೂ ಆದ ದೇವ, ಪ್ರಭುಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಿನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ನಾನು

---

1 ಬಂ(ದ)

ನತಕಲ್ಪೋರ್ವಿಜ ನಾನಾಗಮ ನಿಗಮ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಸಾರಪ್ರಕಾಶಾ
ನ್ವಿತ ಸತ್ಯಾಲಾಪ ಸಂತರ್ಜಿತಮದನ ಗಣಾನಂದ ಪೀಯೂಷವಾರಾ
ಶಿತಪ್ರದ್ಯೋತಶೀತಪ್ರಭ ಭವನಿವಹಧ್ವಾಂತವರ್ತಾಂಡ ನಿತ್ಯಾ
ದ್ಭುತ ಲೀಲಾವಾಸ ಭಾಸ್ವತ್ಪ್ರಭುವೆ ವಿಭುವೆ ರಕ್ಷಿಪ್ಪುದೆಂದಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೯೫

ವ॥ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಭರದಿಂ ಸ್ತೋತ್ರಂಗೆಯ್ವ ಬಸವನಂ ನೋಡಿ—

ನಿನ್ನನೆನಗಿತ್ತೆ ಮೊದಲೆ ದ
ಲೆನ್ನಂ ನಿನಗಿತ್ತೆನೀಗಳೆನ್ನಿಂ ನೀನ
ತ್ಯುನ್ನತ ವಿತರಣಗುಣ ಸಂ
ಪನ್ನಂ ನಿನ್ನನ್ನರೊಳರೆ ದಾನಿಗಳಿಳೆಯೊಳ್ ೯೬

ವ॥ ಎಂದು ಪೊಗಳ್ದು ಸುರಭಿ ಸುರತರು ಚಿಂತಾಮಣಿಗಳಂಗಣದೊಳ್ನೆಲೆಗೊಳ್ವಂತೆ ನಿಜ ಪ್ರಸಾದಮಂ ಕರುಣಿಸಿ ವಾಕ್ಸಿದ್ಧಿ ಮನಃಸಿದ್ಧ್ಯಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳುಮನಿತ್ತು ನೆನೆದಂತೆ ಸರ್ವಮಂ ನಿರ್ವಹಿಸೆಂದು ಬರಂಗೊಟ್ಟು ಮುನ್ನುಳ್ಳ ನಳಿನಗಂಧಮಂ ಪಸರಿಪ ರವಿಯಂತನಾದಿಸಂಸಿದ್ಧಮಾದ

ಸಮರ್ಥನಾದೇನೆ ? ೯೫. (ಆಗ) ಬಸವೇಶ್ವರನು—ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರಾಯನೂ, ಅನೇಕ ಆಗಮ, ವೇದಾದಿ ಸಮೂಹದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಸತ್ಯಭಾಷೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಭಯಗೊಳಿಸಿದ ವನೂ, ಶಿವಗಣಗಳ ಸಂತೋಷವೆಂಬ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವವನೂ, ಪಾಪಸಮೂಹವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿ ಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಶಾಶ್ವತವಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಲೀಲೆಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ ಆದ ಪ್ರಭುವೇ, (ನನ್ನನ್ನು) ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು, ಎಂದನು. ವ॥—ಹೀಗೆಂದು ಭಕ್ತಿಯ ಅಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು (ಪ್ರಭುದೇವರು) ನೋಡಿ—೯೬. (ಬಸವಣ್ಣ) ನೀನು ಮೊದಲೇ ನಿನ್ನನ್ನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದೆ. ಈಗ ನನ್ನನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನಗಿಂತಲೂ ನೀನೇ ಅಧಿಕವಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ದವನು. ನಿನ್ನಂಥ ದಾನ ಗುಣವುಳ್ಳವರು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವರೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹೊಗಳಿ, ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ. ಚಿಂತಾಮಣಿ (ಬಸವೇಶ್ವರನ) ಅಂಗಳ ದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲಸುವಂತೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು. ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ, ಮನಃಸಿದ್ಧಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದನು. 'ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿದಂತೆ ಸರ್ವವನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸುವವನಾಗು' ; ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಮೊದಲೇ ಇದ್ದ ಕಮಲದ ಗಂಧವನ್ನು (ಅದು) ಹರಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸೂರ್ಯನ ಹಾಗೆ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಅವನೊಡನೆ ಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡು ಬಂದ ಶಿವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನ

ತದೀಯ ಶಿವಜ್ಞಾನವಮನುಜ್ಜ್ವಲಂಗೆಯ್ದು ಬಸವನಂ ನಿರುಪಮಾನ ಶಿವಾನುಭವ ಸುಧಾತರಂಗಿಣಿಯೊಳವಗಾಹಂಗೆಯ್ಸಿ ಸುಖಮಿರಿಸಿ—

ತೆಗೆದಪ್ಪುತ್ತೆ ವೃಷೇಂದ್ರನಂ ಬಿಗಿದು ತಳ್ಕೈಸುತ್ತೆ ಸಂಪ್ರೀತಿ ಕೈ
ಮಿಗೆ ಪಾದಾನತನಾದ ಚನ್ನವೃಷನಂ ಶ್ರೀ ಮಾಚಿದೇವಾದಿ ವೀ
ರಗಣಾನೀಕಕೆ ಬೀಱಿ ತನ್ನ ಕೃಪೆಯಂ ಸರ್ವೋತ್ಸವಂ ಗೆಯ್ದು ಪೂ
ರ್ಣಗಭೀರಂ ಪ್ರಭುವೆಯ್ದಿದಂ ನಿಜರಹಸ್ಯಾಕಾರವಿಸ್ತಾರಮಂ ೯೭

ವ॥ ಅನಂತರಂ—

ಬಗೆಯೊಳ್ತಾಂ ಭಾವಿಸುತ್ತಂ ಪ್ರಭುಪದಯುಗಮಂ ತತ್ಪ್ರಶಸ್ತಪ್ರಭಾವೋ
ಕ್ತಿಗಳಂ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಂ ಶರಣನಿವಹದೊಳ್ ಜಂಗಮಾನೀಕಮಂ ಕೈ
ಮಿಗೆ ಕೂರ್ತಾರಾಧಿಸುತ್ತಂ ಮೆಱೆದನುರುಶಿವಾಚಾರ ವಿಸ್ತಾರ ತಾರಾ
ಧ್ವಗತಸ್ಫೀತಾಮೃತಪ್ರಸ್ಫುರಿತರುಚಿಕಳಾಸಾಂದ್ರಚಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೯೮

ಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಉಪಮಾತೀತವಾದ ಶಿವಾನುಭಾವವೆಂಬ ಅಮೃತದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ (ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ), ಸುಖವಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.
೯೭. ಪೂರ್ಣ ಗಂಭೀರನಾದ ಪ್ರಭುದೇವನು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಅಪ್ಪುತ್ತ, ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಿಗಿದು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀ ಮಡಿವಳ ಮಾಚಿದೇವನೇ ಮೊದಲಾದ ವೀರ ಶಿವ ಗಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಬೀರುವವನಾಗಿ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಗೌಪ್ಯವಾದ ಆಕಾರದ ವೈಶಾಲ್ಯವನ್ನು (ನಿರಾಕಾರ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅಥವಾ ನಿರಂಜನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು) ಹೊಂದಿದನು. ವ॥—ಆಮೇಲೆ
೯೮. ಅಧಿಕತರವಾದ ವೀರಶೈವಾಚಾರವೆಂಬ ವಿಶಾಲ ಆಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಅಧಿಕವೂ, ಅಮೃತಮಯವೂ ಆದ ಪ್ರಕಾಶದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಷೋಡಶ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣನಾದ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತಾನು ಪ್ರಭುದೇವರ ಪಾದದ್ವಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಆ ಪ್ರಭುದೇವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ ಪರಿಶುದ್ಧವೂ, ಮಹಿಮಾಯುಕ್ತವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಶರಣರುಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತ, ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವನ್ನು ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ನಿತ್ಯವೂ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡು

ಋುಗ್ಯಜುರಭಿಸ್ತುತ ವಿರಾಗ್ಯಧಿಕ ಪದ್ಮಸಮ
ದೃಗ್ಯುಗಳ ಭಕ್ತಕೃತಭಾಗ್ಯಜಯ ನಿತ್ಯಾ-
ರೋಗ್ಯ ನಿರವದ್ಯ ಬಹುಭೋಗ್ಯ ನಿಗಮ ಪ್ರಬಲ
ಯುಗ್ಯ ಪುರಭಿದ್ಪುಜನಯೋಗ್ಯ ಜನಲೋಲಾ
ಪ್ರಾಗ್ಯಮಿಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ದಶದಿಗ್ಯುತಯಶಸ್ಕ ಮನು
ವಾಗ್ಯಜನರಾಗಕೃತಶುಗ್ಯ ಮಹರಂಗಾ
ಸ್ಪೃಗ್ಯತಿವರೇಣ್ಯ ಜಲಮುಗ್ಯದುಕುಲೇಶ ಸಿತ
ರುಗ್ಯಗುರುಕಂಠ ಜಯ ಮೃಗ್ಯ ಬಸವೇಶಾ ೯೯

ಪ್ರಭುಕಥನವನಿದನಾವಂ
ಸುಭಕ್ತಿಯಿಂದೋದುವಂ ಮುದಂ ಮಿಗೆ ಕೇಳ್ವಂ

ವವನಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೯೯. ಋುಗ್ವೇದ ಯಜುರ್ವೇದಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವನೂ. ವಿರಕ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಕಮಲ ಸದೃಶವಾದ ಎರಡು ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಭಕ್ತರಿಗೋಸ್ಕರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸುವವನೂ, ಸದಾ ಆರೋಗ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಪವಿತ್ರವಾದ ಅನೇಕ ಭೋಗವಸ್ತುಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೂ, ವೇದಗಳೆಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಬಲವುಳ್ಳ ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ತ್ರಿಪುರಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯರೆನಿಸಿದ ಜನರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನೂ, ಪ್ರಾಚೀನ ಋುಷಿಗಳಿಂದ (ಮಾತ್ರ) ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಮಂತ್ರ ರೂಪವಾದ ಮಾತಿನಿಂದ ಮಾಡುವ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಯಮನನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಅಂಶದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದವನೂ, ಋುಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನೂ, ಮೇಘವರ್ಣನೂ, ಯದುಕುಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿಶಾಲವಾದ ಕೊರಳುಳ್ಳವನೂ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದಿಂದ (ಮಾತ್ರ) ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಬಸವೇಶನೇ ಜಯ—[ಪದ + ಸಮ + ದೃಕ್ + ಯುಗಳ—ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಎರಡು ಕಣ್ಣು ; ನಿಗಮ + ಪ್ರಬಲ + ಯುಗ್ಯ—ವೇದಗಳೆಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಬಲ ಕುದುರೆ ; ಪ್ರಾಕ್ + ಯಮಿ + ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ—ಪ್ರಾಚೀನ ಋುಷಿಗಳಿಂದ ನೋಡಲ್ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ; ಮನು + ವಾಕ್ + ಯಜನ + ರಾಗ—ಮಂತ್ರರೂಪ ವಾಕ್ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ; ಕೃತ + ಶುಕ್ + ಯಮ + ಹ + ಭಾಗ + ಸ್ಪೃಕ್—ಉಂಟುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ದುಃಖವುಳ್ಳ, ಯಮನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನಾದ ಶಿವನ ಅಂಶವನ್ನು ಸೋಂಕಿದವ] ೧೦೦. ಈ ಪ್ರಭುದೇವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಾವನು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಓದುವನೋ, ಸಂತೋಷಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಕೇಳು

ಶುಭಸಂವಿದ್ವೈರಾಗ್ಯವು
ನಭಿಮತಮುಂ ಪಡೆವನವನಿಳಾಮಂಡಳದೊಳ್ ೧೦೦

ಪಂಚಜನಭಂಜನ ವಿರಿಂಚಿಮುಖನಿರ್ಜರ ಸ
ಮಂಚಿತಪದಾಂಬುಜ ವಿವಂಚಿತಮನೋಜಾ
ಪ್ರಾಂಚಿತಕೃಪಾರಸದೃಗಂಚಲ ಶಿವೈಕ್ಯಗಣ
ಸಂಚಿತನಿದಾನ ಯಮಿಸಂಚಿತ ವರೇಣ್ಯಾ
ಕಾಂಚನನಗೇಂದ್ರತಟಸಂಚರಣಶೀಲ ಸಮು
ದಂಚಿತ ಮಹತ್ವಮಣಿಕಂಚುಕ ಚರೌಘಾ-
ವಂಚಕ ಬುಧಪ್ರಣುತ ಚಂಚದಮಳಾಂಗ ಪೊರೆ
ಪಂಚಮುಖಮಂತ್ರರಸನಾಂಚಲ ವೃಷೇಂದ್ರಾ ೧೦೧

ಗಿರೀಂದ್ರಾತ್ಮಜಾತೇ ಕರೀಂದ್ರಾಸ್ಯಮಾತೇ
ಸುರೇಂದ್ರಾಶ್ಮರೋಚೀಸ್ಫುರನ್ಮಂಜುಗಾತ್ರೀ

ವನೋ ಅವನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶುಭವನ್ನೂ, ಸುಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಪಡೆಯುವನು. ೧೦೧. ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾದಕಮಲಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದವನೂ, ದಯಾ ರಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಶಿವನಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವಗೊಂಡ (ಅಭೇದಗೊಂಡ) ಗಣಸಮೂಹದಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ನಿಕ್ಷೇಪರೂಪನೂ, ಋಷಿಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನೂ, ಮೇರುಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಹಿಮೆಯೆಂಬ ರತ್ನಕವಚವನ್ನುಳ್ಳವನೂ, ಚರಜಂಗಮಕ್ಕೆ (ಎಂದೂ) ವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡದವನೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ನಿರ್ಮಲ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ಶಿವನ ಮಂತ್ರವೇ ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಆದ ವೃಷಭೇಂದ್ರನೇ ರಕ್ಷಿಸು. [ಪಂಚಜನ ಭಂಜನ—ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಪಂಚಜನ' ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನು—ವಿಷ್ಣು; ಪ್ರಾಂಚಿತ + ಕೃಪಾ + ರಸ + ದೃಕ್ + ಅಂಚಲ—ಕೂಡಿದ ಕೃಪೆಯೆಂಬ ರಸವುಳ್ಳ ದೃಷ್ಟಿಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗ; ಸಮ್ + ಉದಂಚಿತ + ಮಹತ್ವ + ಮಣಿ + ಕಂಚುಕ— ಸಮೀಚೀನವಾದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಮಹಿಮೆಯೆಂಬ ರತ್ನದ ಕವಚವನ್ನು ಉಳ್ಳವ] ೧೦೨. ಹಿಮಗಿರೀಂದ್ರನಿಂದ ಜನಿಸಿದವಳೇ, ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನಿಗೆ ತಾಯಿ ಯಾದವಳೇ, ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯ ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮನೋಹರ ಕಾಂತಿ

ಕುರಂಗಾಂಕಮೌಲೀಹರಾಂಗಾರ್ಧಶಾಲೀ
ವರಾಂಭೋಜಪಾಣೇ ಜಯ ಶ್ರೀಮೃಡಾನೀ ೧೧೨

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟ ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್
ಪ್ರಭುದೇವಾಗಮ ಬಸವಗಂಗಾಂಬಿಕಾವಿವಾಹವರ್ಣನಂ
ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ.

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೫ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೪೬೦ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ಯುಳ್ಳವಳೇ, ಜಿಂಕೆಯೇ ಗುರುತಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮೌಳಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಶಿವನ ಅರ್ಧ ಶರೀರದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಳೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಮಲದಂತೆ ಕೈಗಳುಳ್ಳವಳೇ ಶ್ರೀ ಮೃಡಾಣಿಯೇ ಜಯು.

ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಮದಪರ್ಣಾನನ ನವ
ತಾಮರಸಾಮೋದ ಮದಮಧುವ್ರತನಭವಂ
ಕಾಮಗಜಸಾಮಜಾರಿ ನ
ತಾಮರಕುಜನೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

*

ಪ್ರಭುವಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದನುಪಮ
ವಿಭೂತಿಯಂ ಪಡೆದು ನಾಡೆ ಲಿಂಗತ್ರಯಮಂ
ವಿಭವದಿನರ್ಚಿಸುತಂ ಘನ
ಶುಭಚರಿತಂ ಬಸವನೊಪ್ಪುತಿರ್ಪನ್ನೆವರಂ ೨

ಸಂಗಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಲಲಾಟೇಕ್ಷಣದಾನ

೧. ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಮುಖವೆಂಬ ನೂತನ ಕಮಲದ ಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ಮದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭ್ರಮರ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ಆನೆಗೆ ಸಿಂಹಸ್ವರೂಪನೂ, ನಮಸ್ಕರಿಸುವವರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸದೃಶನೂ ಆದ ಭವರಹಿತನಾದ ಶಿವಲಿಂಗನು (ನಮಗೆ) ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲಿ, ೨. ಪ್ರಭುದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅಸದೃಶವಾದ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು (ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು) ಪಡೆದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಷ್ಟಪ್ರಾಣಭಾವಲಿಂಗಗಳನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಅರ್ಚಿಸುತ್ತ, ಘನವಾದ ಶುಭದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ಇರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ **ಚೋರರ ಕಥೆ :**

---

*ಸ್ವಚ್ಛಮತಿ ಮಜ್ಜನವಿಪಚ್ಛಮನ ವಿಶ್ರುತಜ
    ಗಚ್ಛರಣತತ್ವವಿದಚ್ಛಮುನಿವಂದ್ಯಾ-
ರಿಚ್ಛಲನಿವಾರಕ ಘೃಣೆಚ್ಛುರಿತವಿಗ್ರಹ ಶ
    ರಚ್ಛವಿಸುಧಾಬ್ಧಿಧವಳಚ್ಛವಿಯಶಸ್ಕಾ
ಸಚ್ಛುಭವರಪ್ರದ ದಿಶಾಚ್ಛದ ಹೃತಪ್ರಬಳ
    ಕಚ್ಛಪಸದೃಕ್ಷವಿಲಸಚ್ಛಮದಮಾಂಕಾ
ತುಚ್ಛಪರವಾದಿಜನಹೃಚ್ಛಿದಘದೂರ ಪೊರೆ
    ಯುಚ್ಛಶಿವಭಾವಜಿತಪೃಚ್ಛಯ ವೃಷೇಂದ್ರಾ ॥— ದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ

ಹರಭಕ್ತವೇಷದಿಂ ಬಸ
ವರಸನ ಮನೆವೊಕ್ಕು ಧನಮನೀಳ್ದಪೆವೆನುತಂ
ಪುರದ ಪೊಸ ಚೋರರೋರಂ
ತಿರೆ ತಳೆದರ್ವಿಸುಪ ಭಕ್ತಲಾಂಛನದಿರವಂ ೩

ತನುಮಲಿನಂ ವಿಭೂತಿಯ ವಿಲೇಪನದಿಂ ಮಱೆಯಾಗೆ ಕೈತವಂ
ವಿನುತ ಶಿವಾಕ್ಷಿಮಾಲೆಯಿನಡಂಗಿರೆ ವಸ್ತ್ರದೆ ಕಟ್ಟಿ ಲಿಂಗಮೆಂ
ದೆನೆ ಕಱಿದಾದ ನುಣ್ಬದನೆಗಾಯನಮರ್ಚುತೆ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಮೆ
ಲ್ಲನೆ ಬಸವಾಲಯಾಂತರಮನಂತವರೊಲ್ದೊಳಪೊಕ್ಕರದ್ಭುತಂ ೪

ವ॥ ಆಗಳವರ್ಕೃತಕವೇಷದಿನೊಳಪೊಕ್ಕು ಬಸವನಂ ಕಂಡವನತರಾಗೆ ಬಸವನಾ ಕಪಟ ಪಟುಗಳಂ ನೋಡಿ ತಸ್ಕರರೆಂದಱಿದೆಂತಾದೊಡಮೆಮ್ಮಂತಃಪುರಮಂ ಭವಿಗಳ್ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಾಗದಿವರ್ ಪುರಾಕೃತ ಮಹಾತಪಃಕ್ಷಪಿತಕಲ್ಮಷರಾಗಲ್ವೇಳ್ಕುಮಲ್ಲದೊಡೆಂತಿಲ್ಲಿಗೇಳ್ತರ್ಪರೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮೊಗಮಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ—

ಇದೆ ಜಲಗಂಧೋದ್ಗಮತತಿ
ಬೆದಱದೆ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡಿಮೆನು
ತ್ತುದಧಿಗಭೀರಂ ಬಸವಂ
ಪದಪಿಂದಂ ನುಡಿಯೆ ಕಳ್ಳರಳ್ಕಿದರಾಗಳ್ ೫

೩. ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಸ ಕಳ್ಳರು ಶಿವಭಕ್ತರ ವೇಷದಿಂದ ಬಸವರಸರ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವೆವೆನ್ನುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಶಿವಭಕ್ತ ಲಾಂಛನದ ರೀತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದರು. ೪. ಧರಿಸಿದ ವಿಭೂತಿಯಿಂದ ದೇಹದ ಮಾಲಿನ್ಯವು ಮರೆಯಾಗಿರಲು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಕಪಟದ (ಕಳ್ಳತನದ) ಉದ್ಯೋಗವು ಮರೆಗೊಂಡಿರಲು, ಲಿಂಗವೆಂದೆನ್ನುವಂತೆ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣದ ನುಣ್ಣನೆಯ ಬದನೆಯಕಾಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊಕ್ಕರು. **ವಚನ** : ಆಗ ಅವರು ಕೃತಕವೇಷದಿಂದ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಬಸವಣ್ಣನು ಆ ಕಪಟವೇಷದ ಪಟುಗಳಾಕೃತಿಯ ಕಳ್ಳರನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಳ್ಳರೆಂದು ತಿಳಿದು ಹೇಗಾದರೂ ಭವಿಗಳಾದವರು ನಮ್ಮ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದು. ಇವರು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಧಿಕವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿರಬೇಕು; ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಾರು? ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವರನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ೫. ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಗಂಭೀರನಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ನೀರು ಗಂಧ ಹೂವುಗಳ ಸಮೂಹ ಇದೆ. ನೀವು ಅಂಜಿಕೊಳ್ಳದೆ ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ, ಎನ್ನುತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ

ವ॥ ಅಂತಳ್ಕಿ ಬಳ್ಕಿ ಕೈನಡುಗೆ ಮೈಬೆಮರೆ ಬೆಳತರ್ಗಿ ಬೆಬ್ಬಳಿ[1]ವೋಗಿ—

ಪೊಲ್ಲಮಪ್ಪ ಬಂದಿಗೋತು ಬಂದೆವಿಲ್ಲಿಗಕ್ಕಟಿ
ಲ್ಲಿಲ್ಲ ಲಿಂಗಮೆಮ್ಮ ಜೀವಕಿಂದೆ ನೂಱು ತೀವಿತೆಂ
ದಲ್ಲಿ ಗಂಟನುರ್ಚಿ ಬಿರ್ಚಿ ನೋಡೆ ತತ್ಫಳಂಗಳಂ
ತೆಲ್ಲ ಲಿಂಗರೂಪನಾಳ್ದವಾ ವೃಷೇಂದ್ರನಿಚ್ಛೆಯಿಂ ೬

ಭಯಮಳಿಯೆ ಸಿತಗರತಿ ವಿ
ಸ್ಮಯಮಾಂತಾ ಲಿಂಗಮಂ ಸಮಂತರ್ಚಿಸಿ ದು
ರ್ನಯಮನುಳಿದೆಸೆದರೀ ಚ
ನ್ಮಯ ಬಸವಂಗಿದು ಶಿವೈಕ್ಯತತಿಗಚ್ಚರಿಯೇ ೭

ಮುನ್ನೊರ್ವನಭವಭಕ್ತಂ
ತನ್ನ ಪೆಸರ್ಮಲ್ಲಿಶೆಟ್ಟಿಯೆನೆ ಪೆಸರ್ವಡೆದಾ
ತನ್ನಗಜೇಶನನರ್ಚಿಸು
ತನ್ನಿಯಮದಿನುಣ್ಬನಲ್ಲದುಂದುಣಲೊಲ್ಲಂ ೮

ವ॥ ಆ ವಣಿಗ್ವರನಂತಿರುತ್ತಮಿರ್ದೊಂದು ದಿವಸಂ ನಿಜ ಬಂಧುಜನಸಮೇ[2]ತಂ ಪರದುಗೆಯ್ಮಲೆಂದು ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಗಡಣದೆಳ್ತುಗಳೊಳ್ನಾನಾ ಧಾನ್ಯಂಗಳಂ ಪೇಱಿಕೊಂಡು ನಡೆತರ್ಪಾಗಳೆಡೆ

ನುಡಿಯಲಾಗಿ, ಕಳ್ಳರು ಆಗ ಭಯಗೊಂಡರು. **ವಚನ** : —ಆ ರೀತಿ ಹೆದರಿ ಕುಗ್ಗಿದವರಾಗಿ ಕೈ ನಡುಗಿತು ; ಮೈ ಬೆವರಿತು ; ಭಯದಿಂದ ಸ್ತಂಭೀಭೂತರಾದರು. ೬. ನೀಚವಾದ ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆವು. ಅಯ್ಯೋ ! ಇಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಇಂದು ನೂರುವರ್ಷ ತುಂಬಿತು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ (ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಲಿಂಗದ) ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಆ ಬದನೆಕಾಯಿಗಳು ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಲಿಂಗರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದವು. ೭. ಕಳ್ಳರುಗಳ ಭಯವು ನಾಶವಾಯಿತು. (ಅವರು) ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡವರಾಗಿ, ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, (ತಮ್ಮ) ದುಷ್ಟ ನೀತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಶೋಭಿಸಿದರು. ಈ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವಿಕೆಯು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಂಡಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಿಮೆಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯೆ ? **ಮಲ್ಲಸೆಟ್ಟಿಯ ಕಥೆ** : ೮. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಶಿವಭಕ್ತನು 'ಮಲ್ಲಸೆಟ್ಟಿ'ಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಆತನು ನಿಯಮದಿಂದ ಪಾರ್ವತೀ ವಲ್ಲಭನಾದ ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪೂಜೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. **ವಚನ** : ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿವಸ ತನ್ನ ಬಂಧುಗಳು ಸಮೇತವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆಂದು ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಎತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ನಾನಾವಿಧವಾದ

1 ಳಿ(ದ, ಗ, ಮ, ಜ, ಚ) 2 ಒ(ದ)

ವಟ್ಟೆಯೊಳೆಲ್ಲಿಯುಂ ಲಿಂಗದರ್ಶನಂ ಸಮನಿಸದಿರಲೊಡನನೇಕೋಪವಾಸಂ ಪತ್ತಿ ಬಳಲ್ದು ಬಂದೊಂದಾರಾಮಸ್ಥಾನದೊಳ್ಬೀಡಿಕೆಯುಂ ಬಿಟ್ಟು ಶೆಟ್ಟಿ ಲಿಂಗಾಲಯಮನಿ[1]ಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಮೆಂಬುದುಮೊಡನಾಡಿಗಳಱಸಿ ಕಾಣದೆ—

ಕಡುಪಸಿವಡಸಿದುದೀತಂ
ಗಡರ್ದುದು ಕಣ್ಬೇನೆ ಮೇಲೆ ವೃದ್ಧಂ ಬಿಸಿಲು
ಗ್ಗಡಮೀವನಿಂದುಣದಿರ್ದೊಡೆ
ಮಡಿಗುಂ ನಿಜಮೆಂದವರ್ಕರಂ ಚಿಂತಿಸಿದರ್ ೯

ವ॥ ಆಗಳೊಂದು ಪುಲ್ದೇಗುಲಮನವರವಸರವಸರದಿಂ ರಚಿಯಿಸಿ ಬಳ್ಳಮನೊಂದಂ ತಂ[2]ದವಾಙ್ಮುಖ[2]ವಾಗಿ ನಟ್ಟು ಕಾಡಲರ್ಗೊಂಚಲ್ಗಳಿಂ ಪೂಜೆಗೈದು ಲಿಂಗಮೀಯೆಡೆ ಯೊಳ್ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯದಿನಿರ್ದಪುದೆಂದು ಶೆಟ್ಟಿಯಂ ಕೈಗೊಟ್ಟು ಕರೆದುತಂದೊಳಗಣ್ಗೆ ಪುಗಿಸಲೊಡನಾ ಪ್ರಸ್ಥಮಂ ಲಿಂಗಮೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ—

ನಮಃಶಿವಾಯಾದ್ರಿಸುತಾಪ್ರಿಯಾಯ ತೇ
ನಮೋಽಸ್ತು ಶಾಂತಾಯ ಭವಾಯ ತೇಯೆನು
ತ್ತಮಂದ ಸದ್ಭಕ್ತಿಪರಂ ವಣಿಗ್ವರಂ
ಪ್ರಮೋದದಿಂ ಕೀರ್ತಿಸಿ ಮೈಯನಿಕ್ಕಿದಂ ೧೦

ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇರಿಕೊಂಡು, ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗದರ್ಶನವುಂಟಾಗದೆ ಇರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಅನೇಕ ಉಪವಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಬಳಲಿ, ಒಂದೊಂದು ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಾಗಲೂ, ಸೆಟ್ಟಿಯು 'ಇಲ್ಲಿ ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ನೋಡಿರಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿರಲು ಸಂಗಡ ಬಂದಿದ್ದವರು (ಶಿವಾಲಯ ವನ್ನು) ಹುಡುಕಿ ಕಾಣದೆ– ೯. ಈ ಮಲ್ಲಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಕಣ್ಣುಬೇನೆ ಬಂದಿದೆ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ವೃದ್ಧತ್ವ ಬೇರೆ. ಬಿಸಿಲು ಅಧಿಕ ಗೊಂಡಿದೆ. ಈತನು ಈ ದಿವಸ ಊಟ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಅವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿದರು. **ವಚನ** : —ಆಗ ಅವರು ಒಂದು ಹುಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಒಂದು ಬಳ್ಳವನ್ನು ತಂದು ಬುಡವನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ (ನೆಲದಲ್ಲಿ) ನೆಟ್ಟು, ಕಾಡು ಹೂ ಗೊಂಚಲುಗಳಿಂದ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, (ಸೆಟ್ಟಿಗೆ) ಈ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವು ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವಶ ದಿಂದ ಇರುವುದು. ಎನ್ನುತ್ತ ಸೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಕರೆತಂದು (ಆ ಗುಡಿಸಲಿನ) ಒಳ ಗಡೆಗೆ ಹೊಗಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ, ಆವನು ಆ ಬಳ್ಳವನ್ನು ಲಿಂಗವೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ– ೧೦. ಅಧಿಕ ವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಾಪಾರಿಯು 'ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿಯೂ, ಮಂಗಳ ಕರನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು'. ಶಾಂತನೂ,ಭವನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು'

---

1 ನ(ಚ) 2 ದು ವಾಙ್ಮುಖ (ದ, ಜ, ಚ, ಗ)

ಆ ವಣಿಜನ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯ
ಭಾವದಿನದು ಲಿಂಗಮಾಯ್ತು ಬಳ್ಳಂ ಮುದದಿಂ
ಸೇವಿಸುತಾತಂ ಮರಳ್ದವ
ನಾವಾಸದೆ ಭುಂಜಿಸಿರ್ದನಿರ್ಪನ್ನೆವರಂ ೧೧

ವ॥ ಆಗಳಾತನ ಬಂಧುಗಳ್ಬಳಸಿ ನೆರದಿರ್ಪುದುಮವಂದಿ[1]ರೊ[1]ಳ್ ಮೈದುನನಾದೊರ್ವನಾ ಶೆಟ್ಟಿಯುಂ ನೋಡಿ—

ಭಾವನ ನೇಮಂ ಲೇಸಾ
ಯ್ತೀ ವಿಧದಿಂ ನಟ್ಟ ಬಳ್ಳಮಂ ಲಿಂಗಮೆನು
ತ್ತೋವೋವೊ ಸೇವಿಸುತೆ ಬಂ
ದಾವಾಸದೊಳುಂಡನೆಂದು ಮಿಗೆ ನಗುತಾಗಳ್ ೧೨

ಅಳೆಯಲ್ವೇಳ್ಕುಂ ಧಾನ್ಯಮ
ನಿಳೆಯೊಳ್ ನಟ್ಟಿರ್ದ ಬಳ್ಳಮಂ ತನ್ನಿಮೆನು
ತ್ತುಳಿದರನೀಕ್ಷಿಸುತೆನೆ ಬ
ಲ್ಮಳಿಸೇಱಿದುದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಶೆಟ್ಟಿಯ ಮನದೊಳ್ ೧೩

ಎನ್ನುತ್ತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ೧೧. (ಈ ರೀತಿಯ) ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆ ಬಳ್ಳವು ಲಿಂಗವೇ ಆಯಿತು. ಆ ರೀತಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ (ಆ ಶಿವಲಿಂಗದ) ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆ ವನಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿ ಇದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ **ವಚನ** : ಆತನ ಬಂಧುಗಳು ಆತನ ಸುತ್ತಲೂ ಬಳಸಿ ನಿಂತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಭಾವ ಮೈದುನನಾದ ಒಬ್ಬನು ಆ ಸೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿ–೧೨. 'ನಮ್ಮ ಭಾವನವರ ನೇಮವು ಸರಿಹೋಯಿತು ! (ನೆಲದಲ್ಲಿ) ನೆಟ್ಟ ಬಳ್ಳವನ್ನು ಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸೇವಿಸುತ್ತ ಬಂದು ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿ ಉಂಡುಬಿಟ್ಟನು ! ಓ ಹೋ !! ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ (ನಮ್ಮ) ಭಾವನ ವ್ರತವು ಒಳ್ಳೆಯ ದಾಯಿತು' ಎಂದು ನಕ್ಕನು. ಆಗ—೧೩. 'ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿರುವ ಬಳ್ಳವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ. (ಧಾನ್ಯವನ್ನು) ಅಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತ (ಸೆಟ್ಟಿಯ ಭಾವನು) ಉಳಿದವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೇಳಲಾಗಿ ಮಲ್ಲಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಆಗ ಮನಸ್ಸಿ

---

[1] ರದೊ(ದ, ಜ, ಮು, ಗ)

ಎಲೆ ಮೂಢ ಲಿಂಗಮಂ ನೀಂ
ಪೊಲೆವಾತಿಂ ಬಳ್ಳವೆಂಬುದಕ್ಕುಮೆ ಸೊರ್ಕಿಂ
ದುಲಿಯದಿರೆಂದವನೊಡವರೆ
ಚಲದಿಂ ಬಂದಭವನೆಂಬುದಂ ಕಾಣಿಸಿದಂ ೧೪

ವ॥ ಆಗಳಾ ದೇವರಂ ಬಳ್ಳಂ ಬಳ್ಳದಾಕೃತಿಯ ಲಿಂಗವಾದುದಕ್ಕೆವಿಸ್ಮಯಂಬಟ್ಟು ಭಾವಂ ಮಹಾನುಭಾವನೆಂದು ಪೊಗಳ್ದೆಱಗೆ ತದ್ಬಂಧುಜನಮುಂ ಮಣಿದಾ ಮಲ್ಲಿಶೆಟ್ಟಿಯಂ ಗುರುಭಾವದಿಂ ಭಜಿಸುತ್ತಮಿರ್ದುದಾ ಪ್ರಸ್ಥಲಿಂಗಮೀಗಳುಂ ಬಳ್ಳೇಶ್ವರಾಭಿಧಾನದಿಂದಿರ್ದಪುದಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ—

ಧರಣೀಭಾಗದೆ ಕಾಟಕೋಟನೆನಿಪೊರ್ವಂ ಗೊಲ್ಲನೇಳ್ತಂದು ಸಾ
ದರವೊಂದಾಡಿನ ಪಿಳ್ಕೆ[1]ಯಂ ಮಿಸುಪ ಲಿಂಗಂ ತಾನಿದಿಂತೆಂದು ಸೈ
ತಿರಿಸುತ್ತಂ ದೃಢಭಾವದಿಂ ಕಱೆದು ಪಾಲಂ ಮೇಲೆ ಕುಂಭಂಗಳಿಂ
ಸುರಿವುತ್ತಂ ನಡೆನೋಡುತಂ ಕುಣಿವುತಂ ಕೂರ್ತೊಪ್ಪುತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ೧೫

ಪಿತನಾಗಳ್ಬಂದು ಪಾಲಂ ಬಱಿದೆ ಸುರಿದು ಪಾಳ್ಮಾಡುತಿರ್ದಪ್ಪನೀ ದು
ರ್ಮತಿ ಪುತ್ರಂ ಪಿಳ್ಕೆಗೆಂದಾರ್ದೊದೆದು ಜಱೆಯೆ ತಲ್ಲಿಂಗಮಂ ಕಂಡು ಕೋಪಾ
ವೃತಚಿತ್ತಂ ಬೇಗದಿಂ ಕೈಗೊಡಲಿಯನಧಟಿಂದೆತ್ತಿ ಪೊಯ್ದಿಕ್ಕಿದಂ ತ
ತ್ಪಿತನಂ ಧೊಪ್ಪೆಂದು ಮುಂಡಂ ಕೆಡೆಯೆ ತಲೆ ಕರಂ ಬೀಳ್ವಿನಂ ಕಾಟಕೋಟಂ ೧೬

ನಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಕೋಪವುಂಟಾಯಿತು. ೧೪. 'ಎಲೈ ಮೂಢನೆ, ಲಿಂಗವನ್ನು ಹೊಲೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ನೀನು ಬಳ್ಳವೆಂದೆನ್ನುವುದಕ್ಕಾದೀತೇ ? (ಹೀಗೆ) ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡಬೇಡ ಎಂದು ಅವನೊಡನೆಯೇ ಆ (ಲಿಂಗವಿದ್ದ ಗುಡಿಸಲಿಗೆ) ಛಲದಿಂದ ಬಂದು (ಅವರಿಗೆ) ಅಭವನೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. **ವಚನ** : ಆಗ ಆ ಬಳ್ಳವು ಬಳ್ಳದಾಕೃತಿಯ ಲಿಂಗವೇ ಆದುದಕ್ಕೆ ಆ ಮೈದುನ (ಆ ದೇವರಂ)ನು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ಈ ನನ್ನ ಭಾವನು ಮಹಾನುಭಾವನು ಎಂದು ಹೊಗಳಿ, ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರೂ,ನಂಟರ ಸಮೂಹವೂ ಕೂಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿತು. ಆ ಮಲ್ಲಸೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಗುರುವೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಭಜನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿತು. ಆ ಬಳ್ಳದ ಲಿಂಗವು ಈಗಲೂ 'ಬಳ್ಳೇಶ್ವರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇರುವುದು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ—**ಕಾಟಕೋಟನ ಕಥೆ**: ೧೫. ಭೂ ಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಕಾಟಕೋಟ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಗೊಲ್ಲನು (ಒಮ್ಮೆ) ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಾನು ಒಂದು ಆಡಿನ ಹಿಕ್ಕೆಯನ್ನು 'ಇದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಶಿವಲಿಂಗ' ಎಂದು, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅದನ್ನು (ಒಂದು ಕಡೆ) ಇಡುತ್ತ ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಭಾವದಿಂದ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದು ತಂದು ಆ ಹಿಕ್ಕೆಯ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುತ್ತ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ, ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ ಒಪ್ಪಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ—೧೬. ಆತನ ತಂದೆಯು ಬಂದು, 'ಈ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ಮಗನು ಹಿಕ್ಕೆಗೆ ಸುಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಲನ್ನು ಎರೆದು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಗದರಿಸುತ್ತ, ಆ (ಹಿಕ್ಕೆಯ) ಲಿಂಗವನ್ನು ಒದ್ದು ಜರಿದು ಮಾತನಾಡಲಾಗಿ, ಕಾಟಕೋಟನು ಕಂಡು, ಕೋಪದಿಂದ

ಪಿತನಂ ಕೋಪಕೃತಾಪರಾಧಯುತನಂ ಕೊಂದಿಕ್ಕಲೆಂದಾ ಮಹಾ
ಮತಿ ಕೈಕೊಂಡು ಕುಠಾರಮಂ ಜಡಿಯೆ ಕೈಲಾಸಸ್ಫುರದ್ದ್ವಾರಕ
ಲ್ಪಿತ ಸಾರಾರ್ಗಳವರ್ಗಳಂ ಶಿಥಿಲಮಾಯ್ತಾರ್ದೆತ್ತೆ ಪಿಂದಣ್ಗೆ ಪೋ
ಯ್ತುಳಾಟೋಪದೆ ಪೊಯ್ಯೆ ಕಳ್ಕನೆ ಕವಾಟಂ ಬಿರ್ಚಿತೇಂ ಚಿತ್ರಮೋ ೧೭

ಹರಭಕ್ತ ಕಾಟಕೋಟ
ಸ್ಫುರಿತ ಕರಸ್ಪರ್ಶಪೂತ ಪರಶುಪ್ರಹತಂ
ಪರಿದೋಡೆ ಪಾಪತತಿ ನಿ
ರ್ಜರಪುರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕು ಸುಖದಿಂದಿರ್ದಂ ೧೮

ಕುಱಿಯ ಪಿಕ್ಕೆ[1]ಯನಿಂತು ಭಾವಿಸಿ ಲಿಂಗಮಂ ಮಿಗೆ ಮಾಡಿದಂ
ಮಱೆಯೆ ತನ್ನನುಮಾಧವಂ ಕಲಿ ಕಾಟಕೋಟನಿಳಾಗ್ರದೊಳ್
ಮಿಱುಪ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯಂ ಘನ ಲಿಂಗಮೆಂದೆನೆ ಮೈಮೆ ಕ
ಣ್ದೆಱೆಯೆ ಬಾಹುಪುರಾಶ್ರಯಾಶ್ರಿತ ಬೊಮ್ಮಿದೇವನೊಡರ್ಚಿದಂ ೧೯

ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಕೂಡಲೇ (ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ) ಕೊಡಲಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಆ ತಂದೆಯನ್ನು ತಲೆ ಹಾರುವಂತೆ ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದನು. ರುಂಡವಿಲ್ಲದ ಮುಂಡವು ದೊಪ್ಪೆಂದು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ೧೭. ಆ ಮಹಾಮತಿವಂತನಾದ ಕಾಟಕೋಟನು ಕೋಪದಿಂದ ಮಹಾಪರಾಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದ್ವಾರಪ್ರತಿಬಂಧಕಾರ್ಗಳದ ಅಗುಳಿಯು ಶಿಥಿಲವಾಯಿತು. ಕೂಗಿಕೊಂಡು (ಕೊಡಲಿಯನ್ನು) ಎತ್ತಲಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿತು. ಅಧಿಕವಾದ ಆಡಂಬರದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು 'ಕಳಕ್' ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡಿ ಕದವು ಬಿದ್ದಿತು. ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವೋ ! ೧೮. ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಕಾಟಕೋಟನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಹಸ್ತದ ಸೋಂಕುವಿಕೆಯಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ, ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ತಂದೆಯು ಪಾಪಸಮೂಹವು ಹರಿದು ಓಡಿಹೋಗಲಾಗಿ, ಅವನು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು. ೧೯. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಟಕೋಟನು ಕುರಿಯ ಪಿಕ್ಕೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾವನೆ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. (ಇಂಥ) ಕಲಿಯಾದ ಕಾಟಕೋಟನನ್ನು ಶಿವನು ಮೆರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಬಾಹುಪುರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೆಂಬುವನು ಶೋಭಿಸುವ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯನ್ನು ಮಹಿಮೆಯು ಕಣ್ದೆರೆಯುವಂತೆ ಘನ

[1] ಕ್ಕೆ(ದ)

ಅವರ ತೆಱದಿನೀಗಳ್ ತಾಳ್ದ ಪಾರ್ತಾಕವುಂ ಶಾಂ
ಭವಘನತರಲಿಂಗಂಗೆಯ್ದನೀ ಚೋರರಂ ದು
ರ್ಭವಿಗಳೆನಿಪರಂ ದಲ್ಭಕ್ತರಂ ಮಾಡಿದಂ ಮೇ
ಣವನಿಯೊಳೆ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ಭಕ್ತಿಸೌಭಾಗ್ಯಸಾಂದ್ರಂ ೨೦

ಶರಣರ ಸದ್ಭಾವಮೆ ಶಂ
ಕರನಿರ್ಪೆಡೆಯಲ್ತೆ ಪರಮ ಭಕ್ತಾಳಿಗಿದೇಂ
ಪಿರಿದೆ ಬಸವಂಗೆ ನಿಜಮಿದು
ಪರಿಕಿಪೊಡೆಂದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರುತ್ಸವಮಾಂತರ್ ೨೧

ವ|| ಇಂತು ಭಕ್ತಿಪ್ರಭಾವಮಂ ತಿಳಿದಾನಂದಿಪ ಗಣಂಗಳ್ವೆರಸು ವಿತರಣಜಿತಪಾರಿಜಾತನೊಪ್ಪುತ್ತಮಿರ್ದೊಂದು ದಿವಸಮುದಯಸಮಯದೊಳ್ ಲಿಂಗಸಮರ್ಪಿತ ತೈಲಾಭ್ಯಂಗಮನೆಸಗುವಾಗಳ್ಮಾಹೇಶ್ವರನೊರ್ವಂ ಬಂದು ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ರಂಗವಲ್ಲಿಗೆ ಪತ್ತು ಖಂಡಗ ಮುತ್ತುಗಳನರ್ಥಿಸಿದಪೆನೀವುದೆಂದು ಬೇಡಲೊಡಂ—

ಜೋಳದ ರಾಶಿಯಂ ಶಿವಪಸಾಯದ ನಿರ್ಮಳ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂ
ಮೇಳಿಸಿ ನೋಡೆ ಪೊಚ್ಚ ಪೊಸ ಮುತ್ತಿನ ರಾಶಿಯದಾಗೆ ಭಕ್ತರಾಂ

ಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ೨೦. ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದವರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣನಾದ ವೃಷಭೇಂದ್ರನು ಈಗ ಈ ಕಳ್ಳರು ಧರಿಸಿದ ಬದನೆಯ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಶಂಭು ಸಂಬಂಧವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಲಿಂಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟ ಭವಿಗಳೆನಿಸಿರುವ ಈ ಕಳ್ಳರುಗಳನ್ನು ಸದ್ಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ೨೧. 'ಶರಣರುಗಳ ಸದ್ಭಾವನೆಯೇ ಶಂಕರನು ಇರುವ ಸ್ಥಾನವಲ್ಲವೆ ? ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಇದೇನು ದೊಡ್ಡದೇ ? ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಬಸವೇಶನಿಗೆ ಇದು ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವಾದದ್ದು' ಎನ್ನುತ್ತ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು. ವ|| ಈ ರೀತಿ (ಬಸವಣ್ಣನ) ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು ಆನಂದಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಗಣಂಗಳು ಸಹಿತವಾಗಿ ದಾನಗುಣದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು, ಒಂದು ದಿವಸ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಎಣ್ಣೆ ನೀರಿನ ಸ್ನಾನ (ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನ ಸ್ನಾನ) ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಾಹೇಶ್ವರನು ಬಂದು, "ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನಿಕ್ಕಲು ಹತ್ತು ಖಂಡುಗ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ : ಕೊಡಬೇಕು." ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಆ ಕೂಡಲೇ—೨೨. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವಾನುಗ್ರಹದಿಂದುಂಟಾದ ಪವಿತ್ರದೃಷ್ಟಿ (ಪರುಷ ದೃಷ್ಟಿ) ಯಿಂದ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. (ಆಗ) ಆ ರಾಶಿಯು ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸಮುತ್ತಿನ ಮುತ್ತುಗಳ ರಾಶಿಯೇ ಆಯಿತು. (ಇದನ್ನು

ದೋಳಿತ ಮಸ್ತಕರ್ಪೊಗಳೆ ಕೊಳ್ವುದು ದೇವ ಯಥೇಷ್ಟಮೆಂದು ಮು
ಕ್ತಾಳಿಯ ರಾಶಿಯಂ ಮಣಿದವಂಗದನರ್ಪಿಸಿದಂ ವೃಷಾಧಿಪಂ ೨೨

ಮೊರಟದ ಬಂಕನೆಂಬ ಶರಣಂ ಶಿವಪೂಜಕನೊರ್ವನೆಯ್ದೆ ನ
ಟ್ಟಿರುಳೊಳೆ ತನ್ನ ಗೇಹಕವನಂಘ್ರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಂ
ವಿರಚಿಪುದಯ್ಯ ನೀಮೆನೆ ಕೊರಂಟಿನ ಬಿಲ್ವದಳಂಗಳಂ ಪ್ರಸೂ
ತಿರಹಿತ ಗೋಪಯೋರಸಮನೀಯಭವಾರ್ಚನೆಗೆಂದನಾ ಚರಂ ೨೩

ವ॥ ಎನೆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮೆಂದು ಭೋಂಕನೆ ಬಂಕಿದೇವನಾ ಭಕ್ತನಡಿದಾವರೆಯಂ ಕರ್ಚಿತತ್ತೀರ್ಥೋದಕಮಂ ಮನೆಯ ಮುಂದಣ ಬರಡಾಕಳನದಂ ಕಟ್ಟಿರ್ದ ಗುಣಯುತ ಸ್ಥಾಣುವಂ ತಳಿಯೆ—

ಕಱುವಿಲ್ಲದ ಪಶು ಪಾಲಂ
ಕಱೆದುದಳುಂಬಂ ಕೊರಂಟು ಬಿಲ್ವದಳಂಗಳ್
ತುಱುಗೆ ಚಿಗುರ್ತುದವೆರಡಂ
ನೆಱೆ ಕೊಟ್ಟಾ ವ್ರತಿಗೆ ಪೂಜೆಗೆಯ್ಸಿದನಾಗಳ್ ೨೪

ಎಂದೊರೆವ ಕಥೆಯನಾಲಿಪೆ
ವಿಂದಿಲ್ಲಿ ವೃಷೇಂದ್ರನೆರೆದ ಭಕ್ತಂಗೆ ಮನಂ
ಸಂದಿರೆ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯ
ನಂದದ ಮುತ್ತುಗಳ ರಾಶಿಯಂ ನೆಗಳ್ದಿತ್ತಂ ೨೫

ಕಂಡು) ಭಕ್ತರು ತಲೆದೂಗುತ್ತ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತಿರಲು, 'ದೇವ ನಿಮ್ಮ ಇಷ್ಟಕ್ಕನು ಗುಣವಾಗಿ (ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು)ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು'ಎನ್ನುತ್ತ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆ ಮಾಹೇಶ್ವರ ನಿಗೆ ಮುತ್ತುಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದನು. **ಮೊರಟದ ಬಂಕಯ್ಯನ ಕಥೆ** : ೨೩. ಮೊರಟದ ಬಂಕನೆಂಬ ಶರಣನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಶಿವಭಕ್ತನು ಬರಲಾಗಿ, ಅವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, 'ಅಯ್ಯನವರೇ, ನೀವು ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಿ' ಎನ್ನಲಾಗಿ ಆ ಜಂಗಮನು ಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಒಣಗಿದ ಕೊರಡಿನಲ್ಲಿ ಚಿಗಿತ ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರೆಯ ದಳಗಳು ಮತ್ತು ಕರು ಹಾಕದ ಹಸು (ಗೊಡ್ಡು ಹಸು) ವಿನಿಂದ ಕರೆದ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡು' ಎಂದನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಕೇಳಲು ಬಂಕಿದೇವನು 'ಮಹಾ ಪ್ರಸಾದ' ಎಂದು ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ಭಕ್ತನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ತೊಳೆದು, ಆ ಪಾದ ತೀರ್ಥದ ಉದಕವನ್ನು ಮನೆಯ ಮುಂದಿರುವ ಬರಡು ಆಕಳಿಗೂ, ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗೂಟ (ಮೋಟು ಮರ) ಕ್ಕೂ ಸಿಂಪಡಿಸಲಾಗಿ, ೨೪. ಕರುವಿಲ್ಲದ (ಆ) ಹಸುವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆಯಿತು. ಕೊರಡು ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರೆಯ ದಳಗಳು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬಿಗಿಯಿತು. ಆಗ ಆ ಎರಡನ್ನೂ ವ್ರತನೇಮದ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿದನು. ೨೫. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರನು–(ಮುತ್ತು ಬೇಕೆಂದು) ಬೇಡಿದ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯನ್ನು

ವ॥ ಇಂತಪ್ಪ ಮಹಿಮೆಯುಂ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡೆವೆಂದು ಸರ್ವರುಂ ಪೊಗಳುತ್ತಮಿರೆ ನೆಗಳ್ತೆವೆತ್ತು ಮತ್ತಂ ಭಕ್ತರ್ಗೆ ಚಿತ್ರಮಾಗೆ ಬಸವಂ ವಿತರಣವಿಳಾಸಮಂ ಮೆಱೆವುತ್ತಮಿರೆ ಸಂಗಮನಾಥಂ ಜಂಗಮ ರೂಪಂ ತಳೆದರ್ಥಿಪಳ್ತಿಯಿನೇಳ್ತಂದು ನಿಂದು —

ಅತಿದಾನಿ ಬಸವರಾಜನ
ನತನುಹರಂ ಕಾಲ್ಗೆ ಕಣ್ಣನೆರೆದನೆ ಪಣೆಗ
ದ್ಭುತ ನಯನಮನೆರೆದಂ ಘನ
ವಿತರಣೆಯಂ ಬೇಳ್ಪನಲ್ಪವಸ್ತುವನೆರೆಯಂ ೨೬

ವ॥ ಆಗಳ್—

ಮಾಯಾವಿ ದೇವ ನಿನ್ನಯ
ಮಾಯೆಯನಾಂ ಬಲ್ಲೆನಮಮ ನಿನಗಂಜೆನೆನು
ತ್ತಾ ಯತಿಯ ವದನಕಮಳ
ಚ್ಛಾಯೆಯ ಕನ್ನಡಿಯನೆತ್ತಿ ಪಿಡಿದಂ ಬಸವಂ ೨೭

ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಭಾಳನೇತ್ರಮಂ ಮನೋಜಮರ್ದನಂ
ಗೆಲ್ಲವಾರಿ ಸೋಲ್ತು ನಾಣ್ಚಿ ತೋಡಿಪೋಗುತಿರ್ಪಿನಂ
ಸಲ್ಲದೋಡುವಂದಮಿಂತು ಸಂಗಮೇಶ ಪಂದೆ ನಿ
ಲ್ನಿಲ್ಲಿದೇಕೆ ಬೇಡು ಬೇಳ್ಪ ವಸ್ತುವಾವುದಿತ್ತಪೆಂ ೨೮

ಮನೋಹರವಾದ ಮುತ್ತಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. **ಲಲಾಟೇಕ್ಷಣ ದಾನ :** ವ॥ ಇಂತಹ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡೆವು, ಎಂದು ಸರ್ವರೂ ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು, ಬಸವಣ್ಣನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಮತ್ತು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ, ದಾನಮಾಡುವ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತ ಇರುತ್ತಿರಲು ಸಂಗಮನಾಥನು ಜಂಗಮಾ ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಬೇಡುವ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡು—೨೬. ಮನ್ಮಥ ಹರನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅತ್ಯಂತ ದಾನಗುಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕಾಲಿಗೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಬೇಡಿದನೇ ? ಹಣೆಗೊಂದು ಅದ್ಭುತವಾದ ಕಣ್ಣು (ಬೇಕೆಂದು) ಬೇಡಿದನು. ಘನವಾದ ದಾನಗುಣವುಳ್ಳವನನ್ನು ಬೇಡುವವನು ಅಲ್ಪವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ. ವ॥ ಆಗ–೨೭. 'ಕಪಟವೇಷದ ದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಅಮಮ ! ನಿನಗೆ (ನಾನು) ಅಂಜುವವನಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತ ಬಸವಣ್ಣನು ಆ ಯತೀಶ್ವರನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದನು. ೨೮. ಮನ್ಮಥ ಮರ್ದನನಾದ ಶಿವನು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ (ತನ್ನ) ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಂಡು, ಗೆಲ್ಲುವೆನೆಂಬ ಮನೋಭಾವವು ಸೋತು, ನಾಚಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿರಲು, ಬಸವೇಶ್ವರನು– 'ಸಂಗಮೇಶ್ವರ, ಈ ರೀತಿ ಓಡುವ ಪರಿಯು (ನಿನಗೆ) ಉಚಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಬಂದೆನು, ನಿಲ್ಲು ನಿಲ್ಲು, ಇದೇಕೆ ? ಬೇಡುವ ವಸ್ತುವಾವುದೋ ಅದನ್ನು ಬೇಡಿದರೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ'.

ವ॥ ಎಂದು ಬಸವಂ ಮುಟ್ಟಿ ಮೂದಲಿಸಿ ನಿಲಿಸಿ—

ಚೋಳನ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ ಕನಕವೃಷ್ಟಿಯನರ್ಥಿಸೆನಯ್ಯ ನಂಬಿವೋ
ಲ್ಸೂಳೆಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ನಡೆಪಾಡಿಸೆನಾಂ ಸಿರಿಯಾಳನಂದದಿಂ
ಬಾಳನ ಜೀವಮಂ ಬಯಸೆನಕ್ಷಯ ಭಾಗ್ಯಮನೊರ್ವೆ ಬೇಡೆನ
ಭ್ರಾಳಕದಾಸನಂತೆ ಪರೆಯಕ್ಕೆಳಸೆಂ ಶಿವ ಗುಂಡನಂತೆವೋಲ್ ೨೯

ಶಿವ ನೀನೀವ ಸುರೇಂದ್ರಭೋಗಸುಖಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳ್ನಾಣ್ಗೆ ನಿ
ನ್ನವರೊಲ್ದುಂಡುಳುಪಿರ್ದ ಶೇಷಮೆನಗುಂಟೆಂದೆಂದುಮಾ ಶೇಷಮಂ
ಸವಿದಾನಂದಮನಾಳ್ದು ಮಿಕ್ಕ ಸುಖಮೊಂದಂ ಬಾಳ್ತೆಗೆಯ್ಯೆಂ[1] ಕೃಪಾ
ರ್ಣವ ಪೀಯೂಷಮನುಂಡವಂ ಬಗೆವನೇ ಪೇಳಾರನಾಳಾಂಬುವಂ ೩೦

ವ॥ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ—

ಗಿರಿಜಾವಲ್ಲಭ ನಿಮ್ಮ ಮಜ್ಜನದ ಭೃತ್ಯಂ ಗೊಲ್ಲಳಂ ಕಾಲಸಂ
ಹರ ಕೇಳ್ಪೂವಡಿಗಂ ಗಡಾ ನಿಮಗೆ ಭಾಸ್ವತ್ಪುಷ್ಪದತ್ತಂ ಕೃಪಾ
ಕರ ಪೂಮಾಲೆಯನಾಗಿಪಳ್ನಿಮಗೆ ತಾಂ ರೇಚವ್ವೆ ಕಣ್ಣಪ್ಪನೀ
ಶ್ವರ ನಿಮ್ಮಳ್ಕಱ ಪೂಜಕಂ ನಿಮಗಖಂಡಜ್ಯೋತಿಯಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ೩೧

ವ॥ ಎನ್ನುತ್ತ ಬಸವಣ್ಣನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೋಗಿ ಮೂದಲಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ೨೯. 'ಅಯ್ಯಾ (ಸಂಗಮೇಶ್ವರ) ನಾನು ಕರಿಕಾಲಚೋಳನ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊನ್ನಮಳೆಯನ್ನು ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ ; ನಂಬಿಯಣ್ಣನಂತೆ ಸೂಳೆಯ ಮನೆಗೆ (ನಿನ್ನನ್ನು) ನಡೆದಾಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ; ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಗನ ಜೀವವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ ; ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನಂತೆ (ಅಭ್ರಾಳಕ ದಾಸನಂತೆ) ತವನಿಧಿಯನ್ನು ಒಂದಾವರ್ತಿಯೂ ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ ; ಶಿವ ಗುಂಡನ ಹಾಗೆ (ತಿರುನೀಲ ಕಂಠನಂತೆ) ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ೩೦. ಶಿವನೇ, ನೀನು ಕೊಡುವ ದೇವೇಂದ್ರಭೋಗ, ಸುಖ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಮೊದಲಾದುವು ಹಾಗಿರಲಿ : ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರಾದವರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಉಂಡು ಉಳಿಸಿದ ಶೇಷಪ್ರಸಾದವು ನನಗೆ ಉಂಟು. ಯಾವಾಗಲೂ, ಆ ಶೇಷಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಉಂಡು ಆನಂದ ಹೊಂದಿ ಮಿಕ್ಕ ಯಾವೊಂದು ಸುಖವನ್ನೂ ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ದಯಾರಸಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರನಾದ ಶಿವನೇ, ಅಮೃತವನ್ನುಂಡವನು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆದ ನೀರಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡುವನೇ ? ಹೇಳು. ವ॥ ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ—೩೧ ರಿಂದ ೩೪. ಗಿರಿಜಾಪತಿಯೇ, ಕಾಟಕೋಟನು ನಿಮಗೆ ಮಜ್ಜನ (ಸ್ನಾನ) ಮಾಡಿಸುವ ಆಳು. ಕಾಲಸಂಹರನೇ ಕೇಳು : ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಪುಷ್ಪದತ್ತನು ನಿಮ್ಮ ಹೂವಾಡಿಗನಲ್ಲವೆ ? ಕೃಪಾಕರನೇ, ರೇಚವ್ವೆಯು

1 ಯ್ಯಂ(ಚ, ಮು, ಜ, ತ)

ಸಲೆ ಬೆಳಗುವವಂ ದೀಪದ
ಕಲಿನಾಥಂ ದೇವ ನಿಮ್ಮ ದೀವಟಿಗಂ ವೆ
ಗಲಿ ಕಡವಲ ನಂಬಿ ಮಹಾ
ಬಲ ನಿಮಗೊಳ್ಮುತ್ತಿನಾರತಿಯನೊಲವಿಂದಂ ೩೨

ಪಾಡುತ್ತಂ ಸೋವಿದೇವಂ ಬೆಳಗುವನನಿಶಂ ಜ್ಞಾನಸಂಬಂಧಿ ನಿಮ್ಮಂ
ನೋಡುತ್ತಂ ಭೂತಿಯಂ ನೀಡುತೆ ಪರಸುವವಂ ನವ್ಯ ಗಂಧಾನುಲೇಪಂ
ಮಾಡುತ್ತಂ ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತಂಬಡೆವವನಣುಮೂರ್ತೀಶ್ವರಂ ಧೂಪಮಂ ಕೊಂ
ಡಾಡುತ್ತಂ ಮಾಚಿದೇವಂ ನಿಮಗೆ ಸಲಿಪವಂ ಘಂಟಿಕಾನಾದಕಾಜಿಂ ೩೩

ಹರ ನಿಮಗೋಹಿಲನೊಲವಿಂ
ದರಿವಾಲಂ ಭಕ್ತನೈದೆ ಪಡಿಗೊಡುವವನ
ಚ್ಚರಿ ಮಿಗೆ ರೇಚಣ್ಣಂ ಕ
ಪ್ಪುರವೀಳೆಯುಮಿತ್ತು ನಿಮ್ಮನೋಲಗಿಸುವವಂ ೩೪

ಬಂಕಂ ಪಾಲ್ಗಱೆವಂ ಶಶಾಂಕಧರ ಪಾಲಂ ಕಾಸಿ ಕಾದಣ್ಣೆವಾ
ಲಿಂ ಕೋಳೂರೆಳೆವೆಣ್ಕರಂ ತಣಿಪುವಳ್ನಿಮ್ಮಂ ಮಹಾದೇವ ನಿ
ಶ್ಶಂಕಂ ಶಂಕರದಾಸಯಂ ನಿಮಗೆ ಕಟ್ಟಾಳ್ ಮಂಚಣಂ ಕೂರ್ಪಿನಾ
ಲೆಂಕಂ ಚಂಗಳೆ ಪಾಕಕಾರ್ತಿ[1] ಸಿರಿಯಾಳಂ ಸೂಪಕಾರೋತ್ತಮಂ ೩೫

ನಿಮಗೆ ಪೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವಳು ; ಈಶ್ವರ, ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಪೂಜಾರಿಯು ; ದೇವ, ದೀಪದ ಕಲಿನಾಥನು, ನಿಮಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಖಂಡವಾದ ದೀಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳಗುವವನು ; ಶೂರನಾದ ಕಡವಲನಂಬಿಯು ನಿಮ್ಮ ದೀವಟಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವನು ; ಮಹಾಬಲನೇ, ಸೋಮಿದೇವನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮುತ್ತಿನ ಆರತಿಯನ್ನೆತ್ತುವವನು ; ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿಯು ನಿರಂತರವೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಆಶೀರ್ವದಿಸುವವನು ; ಮಾಚಿದೇವನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ನಿಮಗೆ ಧೂಪವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವವನು ; ಹರನೇ, ಓಹಿಲು ಒಲವಿನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಘಂಟಾನಾದವನ್ನು ಮಾಡುವವನು ; ಅರಿವಾಳನು ಭಕ್ತನು (ಅವನು) ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಡಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವನು ; ರೇಚಣ್ಣನು ಕರ್ಪೂರ ಮಿಶ್ರಿತ ತಾಂಬೂಲವನ್ನಿತ್ತು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೇವಿಸುವವನು. ೩೫. ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ಬಂಕಯ್ಯನು (ನಿಮಗೆ) ಹಾಲೆರೆಯುವವನು : ಕೋಳೂರ ಎಳೆಯ ಬಾಲಿಕೆಯು ನಿಮಗೆ ಕಾಸಿದ ಮಧುರವಾದ ಹಾಲನ್ನು ನೀಡಿ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವಳು; ಮಹಾದೇವ, ನಿಶ್ಶಂಕನಾದ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ನಿಮಗೆ ಭಂಟನು; ಮಂಚಣ್ಣನು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ದಾಸನು; ಚಂಗಳೆಯು ಅಡಿಗೆಯವಳು; ಸಿರಿಯಾಳನು ಭಕ್ಷ್ಯ

1 ಕರ್ತಿ(ದ) ಕರ್ತ್ರಿ(ಅ, ಜ, ತ, ಗ)

ಹೊನ್ನಯ್ಯಂ ನಿಮಗೊಲ್ದು ಗಿಂಡಿವಿಡಿವಾತಂ ಮಾರಯಂ ಕಾಷ್ಠವಾ
ಹಂ ನೀರಾಜನಧಾತ್ರಿ ದೇವ ನಿಮಗಾ ಸೋಮವ್ವೆ ಚೋಳೋರ್ವಿಪಾ
ಲಂ ನಣ್ಪಿಂ ಪರಿಯಾಣವಂ ಗಡಣಿಪಾತಂ ಪಾಕಸುಸ್ವಾದವಂ
ಚನ್ನಯ್ಯಂ ತಿಳಿವಾತನೊಳ್ಳುಣಿಸನೀವಳ್ವೀರಚೋಳವ್ವೆ ಕೇಳ್ ೩೬

ಬಂಕಯ್ಯಂ ಸುಂಕಿಗಂ ಕೇಳ್ನಿಮಗಿರುಳ ತಳಾರಂ ಗಡಾ ಶೈವರಾತ್ರೀ
ಶಂಕಯ್ಯಂ ಶಂಕರಯ್ಯಂ ಸರಸ ಮಧುರ ರಾಗಂಗಳಂ ಪಾಡುವಾತಂ
ಮುಂಕೊಂಡೋರಂತೆ ನಿಮ್ಮಂ ನಗಿಪನೆ ಕಲಿಕಂಬಂ[1] ಭವತ್ಪಾಠಕಂ ನಿ
ಶ್ಯಂಕಂ ವಾಗೀಶ್ವರಂ ವೈಣಿಕನಮಳಗುಣಂ ಮಾದಿರಾಚಾರ್ಯನಲ್ತೇ ೩೭

ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಪಂಡಿತಂ ಕವಿ ಸಾಮವೇದಿ ಪುರೋಹಿತಂ
ಮಲ್ಲಿಶೆಟ್ಟಿಯೆ ನಿನ್ನ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಾತನಂಕಿತಮಾಲೆಯಂ
ನಿಲ್ಲದೋದುವನುದ್ಭಟಂ ಕಲಿ ಚಂಡಯಂ ಪಶುಪಾಲಕಂ
ಕಲ್ಲಯಂ ಘನಗಾರುಡಂ ಮೃಗಯಾಚರಂ ಪಟು ಜೊಮ್ಮಯಂ ೩೮

ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು. ೩೬. ಹೊನ್ನಯ್ಯನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ಗಿಂಡಿಹಿಡಿಯುವಾತನು (ತಾಂಬೂಲದ ಉಗುಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಕಾಳಂಜಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಾತನು) ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುವವನು; ದೇವ, ಆ ಸೋಮವ್ವೆಯು ನಿಮಗೆ ನೀರಾಜನ (ಆರತಿ)ವನ್ನೆತ್ತುವವಳು; ಚೋಳ ಭೂಪಾಲನಾದ ಕಾರಿಕಾಲಚೋಳ ಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಭೋಜನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಜೊತೆಗೊಳಿಸುವವನು; ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ಅಡಿಗೆಯರುಚಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವವನು, ವೀರಚೋಳವ್ವೆಯು ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜನಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಳು. ೩೭. (ಶಿವನೇ) ಕೇಳು, ಬಂಕಯ್ಯನು ಸುಂಕದವನು, ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಸಂಕಯ್ಯನು ನಿಮಗೆ ರಾತ್ರಿಯಕಾಲದ ತಳವಾರ (ರಕ್ಷಕ) ನಲ್ಲವೆ ? ಶಂಕಯ್ಯ ಮತ್ತು ಶಂಕರಯ್ಯಗಳು ಸರಸ ಮಧುರ ರಾಗಗಳನ್ನು ಹಾಡುವವರು ; ಕಲಿಕಂಬನೆಂಬುವನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ (ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಗಿಸುವವನು; ವಾಗೀಶ್ವರನು ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿ ಪಾಠಕನು; ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳುಳ್ಳ ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸನು ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುವವನಲ್ಲವೆ? ೩೮. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನು (ನಿನ್ನ) ಕವಿ ; ಸಾಮವೇದಿಯು ಪುರೋಹಿತನು; ಮಲ್ಲಸೆಟ್ಟಿಯು ನಿನ್ನ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯವನು; ಉದ್ಭಟದೇವನು ನಿನ್ನ ನಾಮಾಂಕಿತಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲದೆ ಓದುವವನು; ಕಲಿಚಂಡಯ್ಯನು ಗೋಪಾಲಕನು, ಕಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬುವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾವಾಡಿಗನು ; ಪಟುವಾದ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಬೇಟೆ

---

1 ಪ(ಗ, ಮ)

ನಯಯುತ ನಾಟ್ಯನವಿತ್ತಂ
ಡಿಯಂ ಬೆಜ್ಜಂ ನಿನಗೆ ನಂಬಿಯೊಡನಾಡಿಯುಮಾ
ಪ್ರಿಯ ದೇವರದಾಸಯ್ಯಂ
ನಿಯತಂ ಬಹುಧಾನ್ಯಕೋಶಪಾಲಕನಲ್ತೆ ೩೯

ಗಣನಾಥಂ ಸುಪ್ರಧಾನಂ ನಿನಗಧಿಕಹಿತಂ ಭೋಗಯಂ ಕೇಶಿರಾಜಂ
ಗಣಕಂ ಗೇಹಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನೆಯನೆಸಗುವಳ್ನಂಬಿ ಪೌರಾಣಿಕಂ ಸ
ದ್ಗುಣಧಾಮಂ ಮಾಯಿದೇವಂ ಮತಿಯುತಜಗದೇವಂ ಭವದ್ದಂಡನಾಥಂ
ರಣದೊಳ್ಗೆಲ್ವಂಕವೇಣಾಧಿಪತಿ ಪಡೆವಳಂ ಚೇರಮಂ ಚಂದ್ರಮೌಲೀ ೪೦

ನೆಗಳ್ದಮ್ಮವ್ವೆಯೆ ದಾದಿ ರುದ್ರಪಶುಪಂ ತ್ವನ್ಮೃತ್ಯುಹೃನ್ಮಂತ್ರವಾ
ದಿ ಗಭೀರಂ ಮಲಯಾಧಿಪಂ ನಿನಗೆ ಸಾಮಂತಂ ಭವನ್ಮುದ್ರೆಯುಂ
ಡಿಗೆಕಾಜಿಂ ಗಡ ಕಿನ್ನರಂ ಮಡಿಯನೀವಂ ಮಾಚಯಂ ನಿನ್ನ ಪೊ
ದರ್ಗೆಗಾಜಿಂ ಮಿಗೆ ರಾಮಯಂ ಸುರಗಿಕಾಜಿಂ ಚೌಡಯಂ ಶಂಕರಾ ೪೧

ಹರ ನಿನಗಲ್ಲಮಪ್ರಭುವೆ ಸತ್ಪ್ರಭು ಧೀರ ಹಲಾಯುಧಂ ಭವ
ದ್ವರನಯಶಿಕ್ಷಕಂ ಕರುಳ ಕೇತಯನಂಕದವಂ ಪ್ರಸಾದಿ ಭಾ

ಯಾಡುವವನು; ೩೯. ನೀತಿ ವಿದನಾದ ನಾಟ್ಯನವಿತ್ತಂಡಿಯು ನಿನ್ನ ವೈದ್ಯನು; ನಂಬಿಯಣ್ಣನು ಒಡನಾಡಿಯು, ಆ ಪ್ರೀತಿಯ ದೇವರದಾಸನು ನಿರಂತರ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕವಾದ ಧಾನ್ಯ ಕೋಶಪಾಲಕನಲ್ಲವೆ ? ೪೦. ಗಣನಾಥನು ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಧಾನನು; ಕೆಂಬಾವಿ ಭೋಗಯ್ಯನು ಅಧಿಕವಾದ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು; ಕೇಶಿರಾಜನು ಲೆಕ್ಕಿಗನು; ನಂಬಿಯಕ್ಕ ಮನೆಯ ಸಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವಳು; ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದ ಮಾಯಿದೇವನೇ ಪುರಾಣ ಓದುವವನು; ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಜಗದೇವನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯು; ಏಣಾದಿನಾಥರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುವ ಬಿರುದುಳ್ಳವನು; ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯೇ, ಚೇರಮನು (ನಿನ್ನ) ಸೇನಾಪತಿಯು. ೪೧. ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಅಮ್ಮವ್ವೆಯೇ (ನಿನ್ನ) ದಾದಿಯು; ರುದ್ರ ಪಶುಪತಿಯು ನಿನ್ನ ಅಪಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಮಂತ್ರಹಾಕುವವನು; ಗಂಭೀರನಾದ ಮಲಯರಾಜನು ನಿನ್ನ ಸಾಮಂತ ರಾಜನು; ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ನಿನ್ನ ಮುದ್ರೆಯ ಉಂಡಿಗೆಯನ್ನೊತ್ತುವವನು; ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯನು (ನಿನಗೆ) ಮಡಿಯನ್ನು ಕೊಡುವವನು; ರಾಮಯ್ಯನು (ಏಕಾಂತ ರಾಮಯ್ಯ ?) ನಿನ್ನ ಏಕಾಂತದವನು ; ಶಂಕರನೇ, ಚೌಡಯ್ಯ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಚಾಕರನು. ೪೨. ಹರ, ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರೇ ಸಮೀಚೀನನಾದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯು ; ಧೀರನಾದ ಹಲಾಯುಧನು ನಿನಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವವನು ; ಕರುಳ ಕೇತಯ್ಯನೆಂಬುವನೇ ಬಿರುದಿನ ಬಾಗಿಲುಕಾಯುವವನು ;

ಸುರಮತಿ ಬಿಬ್ಬಬಾಚವಿಭು ಕುಂಬಜನಗ್ಗದ ಗುಂಡಯುಂ ಗುಣಾ
ಕರಂನುತ ಕಕ್ಕಯುಂ ನಿನಗೆ ಯಾಮಿಕನಲ್ತೆ ಮನೋಜಭಂಜನಾ ೪೨

ಆರೂರ ಚೊಕ್ಕನಾಥಂ
ಮಾರಾಂತಕ ನಿನ್ನ ಸಹಣಿಯಿಱಿವತ್ತನಣಂ
ವಾರಣ ಶಿಕ್ಷಕನಮಳಾ
ಚಾರಂ ಬಸವಾಭಿದಂ ಭವತ್ಪ್ರತಿಹಾರಂ ೪೩

ವಿನಿಯೋಗದರೆಮ್ಮ ಪುರಾ
ತನರಿಂತಿಂತಮರ್ದುಮೆಱೆಯೆ ನಿನ್ನರಸುತನ
ಕ್ಕಿನಿತುಂಟೆ ಕೊಱತೆಯಾನವ
ರನುಚರನೆನಗಾವ ವಸ್ತು ದುರ್ಲಭಮಭವಾ ೪೪

ಸ್ಮರಹರ ನಾಲ್ಕನೆಯಕ್ಷಿಯು
ನೆರೆ ಬೇಡಾಱನೆಯ ಮೊಗಮನರ್ಥಿಸು ಶೋಭಾ
ಕರ ನವಮಾಂಗಮನಾದೊಡ
ಮಿರದಿತ್ತಪೆನೀಗಳಂಜೆನಿದಕೆ ಪುರಾರೀ ೪೫

ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಬಿಬ್ಬಬಾಚಯ್ಯನು ಪ್ರಸಾದಿಯು ; ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಕುಂಬರ ಗುಂಡಯ್ಯನು (ನಿನಗೆ) ಗಡಿಗೆ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವವನು ; ಹೇ ಮನ್ಮಥಭಂಜನನೇ, ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನೂ ಶ್ಲಾಘ್ಯನೂ ಆದ ಕಕ್ಕಯ್ಯನು ನಿನಗೆ ಕಾಲವನ್ನು ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವವನಲ್ಲವೆ ? ೪೩. ಹೇ ಮನ್ಮಥನಿಗೆ ಯಮಸ್ವರೂಪನಾದ ಶಿವನೇ, ಆರೂರ ಚೊಕ್ಕನಾಥನೆಂಬುವನು ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಪಳಗಿಸುವ (ಅಶ್ವಶಿಕ್ಷಕ) ವನು : ಆ 'ಇರಿದತ್ತ' ನೆಂಬುವನು (ನಿನ್ನ) ಆನೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವವನು (ಗಜಶಿಕ್ಷಕ) ; ನಿರ್ಮಲವಾದ ಆಚಾರವುಳ್ಳ ಬಸವನೆಂಬ ಹೆಸರಿನವನು ನಿನ್ನ ಪಡಿಯರ (ಪ್ರತಿಹಾರಿ)ನು. ೪೪. ಅಭವನೇ, ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವಕರಾಗಿ ಸೇರಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿನ್ನ ಅರಸುತನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಕೊರತೆಯೆಂಬುದು ಉಂಟಾದೀತೇ ? ನಾನು ಆ ಪುರಾತನರುಗಳ ಸೇವಕನು ; ನನಗೆ ಯಾವ ವಸ್ತುವು ದುರ್ಲಭವಾದೀತು ? ೪೫. ಹೇ ಸ್ಮರಹರನೇ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಕಣ್ಣನ್ನೂ ಬೇಡು ; ಆರನೆಯ ಮುಖವನ್ನೂ ಬೇಡು ; ಕಾಂತಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದ (ನೀನು) ಒಂಬತ್ತನೆಯ ದೇಹವನ್ನಾದರೂ ಬೇಡು ; ಈಗಲೇ ತಪ್ಪದೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಪುರಾರಿಯೇ, ಇವಕ್ಕೆ

ಭವದಷ್ಟಮೂರ್ತಿಗಳ್ಕಾ
ಭವ ವಿಧಿ ಮುಖರೊಗೆಯದಂದುಮೆನಗಾಳ್ದಂ ನೀಂ
ಭವದೀಯ ಭೃತ್ಯನಾಂ ಬೇ
ಱೆ ವಿಚಾರಿಪುದೇನೊ ಮದನಮದವಿಧ್ವಂಸೀ ೪೬

ವ|| ಎಂದು ವೃಷಭೇಂದ್ರಂ ಪ್ರೌಢಿಯಿಂ ನುಡಿಯೆ ಸಂಗಮೇಶ್ವರಂ ಕೇಳ್ದು ತದ್ಭಕ್ತಿಸುಧಾರಸಮಂ ಸವಿದಂತೆ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ನಿರುಪಮ ದಯಾರಸವಿಸರವಿಲುಳಿತಕಟಾಕ್ಷದಿನಡರೆ ನೋಡಿ ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ನೀಡಿ ಪಿರಿದಾನಂದಿಸುತ್ತಮಿರೆಯಿರೆ—

ಶಿವನಿಂತೇಳ್ತಂದು ಭಾಳೇಕ್ಷಣಮನೆರೆಯೆ ತಾಃ ಕೊಟ್ಟು ತನ್ಮಾಯೆಯುಮ ತೂ
ಳ್ದಿ ವಿಳಾಸಂಬೆತ್ತು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿನಭವನನೋರಂತೆ ಗೆಲ್ದೊಪ್ಪಿದಂ ತಾಂ
ಭವ ಲೀಲಾಮೂರ್ತಿ ಕೀರ್ತಿದ್ಯುತಿಜಿತಹಿಮಕರ್ಪೂರಪಾಟೀರ ದುಗ್ಧಾ
ರ್ಣವ ತಾರಾಹೀರಹಾರಾಮರಕರಿ ಹರಿಶಯ್ಯಾಹಿ ಚಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೪೭

ರಾಘವ ವಿಬೋಧಕ ಮಹಾಘಟಭವಸ್ತುತ ಯ
ಶೋಘಟಿತದಿಕ್ತಟ ಸುಧೀಘನ ಜನೈನೋ

ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ. ೪೬. ಹೇ ಮನ್ಮಥನ ಮದವನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಶಿವನೇ, ನಿನ್ನ ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್, ತೇಜ, ವಾಯುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟತನುಗಳೂ, ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟದಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿದವನು ನೀನು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಭೃತ್ಯನು. (ಇನ್ನು) ಬೇರೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಏನು ? ವಚನ : ಹೀಗೆಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶೌರ್ಯದಿಂದ ನುಡಿಯಲಾಗಿ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನು ಕೇಳಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸುಧಾರಸವನ್ನು ಕುಡಿದಹಾಗೆ ಸಂತುಷ್ಟಿಗೊಂಡು, ಅನುಪಮವಾದ ಕೃಪೆಯೆಂಬ ರಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ (ಆತನನ್ನು) ನೋಡಿ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಎರೆದು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಆನಂದಗೊಳಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ೪೭. ಶಿವನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹಣೆಗಣ್ಣನ್ನು ಬೇಡಲು—ಈಶ್ವರನ ಲೀಲಾಮೂರ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದವನೂ, ಯಶಸ್ಸಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹಿಮ, ಕರ್ಪೂರ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ವಜ್ರ, ಮುತ್ತಿನಹಾರ, ಐರಾವತ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಾಸಿಗೆ, (ಆದಿಶೇಷ), ಚಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತಾನು ಕೊಟ್ಟು ಶಿವನ ಆ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಹಾಕಿ, ವಿಲಾಸಗೊಂಡವನಾಗಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೆದ್ದು ಒಪ್ಪಿದವನಾದನು. ೪೮. ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿಸಿ

ಮಾಘಮದ ಸಂಹೃತಿ ನಿದಾಘ ಕರುಣಾಮೃತ ರ
ಸೌಘ ಪರಿಪೂರ್ಣದೃಗಮೋಘವರದಾತಾ
ಮೇಘರುಚಿಕಂಧರ ವಿಲಾಘವಚರಿತ್ರ ಸುಕ
ಳಾಘಟನ ಧೀರ ಮುನಿಪೌಘಕೃತ ನಿತ್ಯ
ಶ್ಲಾಘಭವಸಂಚಯ ಘನಾಘನಸಮೀರ ಪೊರೆ
ಭೂಘಟಕುಲಾಲ ವಿಜಿತಾಘ ಬಸವೇಶಾ ೪೮

ದರಸ್ಮಿತ ವಿರಾಜಿತ ಸರೋರುಹವರಾನನೆ ಸುರೇಶ್ವರ ವಿರಿಂಚಿ ವಿನುತೇ
ಪುರತ್ರಯಹರಪ್ರಿಯೆ ನಿರಂತರಗುರುಸ್ತನಭರಾನ್ವಿತೆ ಪುರಾತನಮತೇ

ಕೊಂಡ, ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿದ, ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಜನಗಳ ಪಾಪವೆಂಬ ಶಿಶಿರಕಾಲದ (ಚಳಿಯೆಂಬ) ಗರ್ವದ ಸಂಹರಣ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತುವಿನಂತಿರುವ, ದಯೆಯೆಂಬ ಅಮೃತರಸ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ನೇತ್ರ ಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗದ ವರಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವ, ಮೋಡಗಳ ಕಾಂತಿಯಂತಿರುವ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಕಂಠದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಲಾಘವರಹಿತವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನುಳ್ಳ, ಸದ್ವಿದ್ಯೆ ಯನ್ನುಪದೇಶಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಾದ, ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುವವನಾದ, ಜನನ ಮರಣ ಸಮೂಹಗಳೆಂಬ ಮೇಘಗಳಿಗೆ ವಾಯು ಸ್ವರೂಪನಾದ, ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಕುಂಭಕ್ಕೆ ಕುಂಬಾರನೆನಿಸಿದ, ಪಾಪಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ ರಕ್ಷಿಸು. [ಮಹಾ+ಘಟ+ಭವ+ಸ್ತುತ—ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಘಟದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವ ; ಸುಧೀ+ಘನ+ಜನ+ಏನಃ —ಘನವಾದವಿದ್ವಾಂಸ ಜನರ ಪಾಪವೆಂಬ; ಮುನಿಪ+ಓಘ+ಕೃತ+ನಿತ್ಯ+ಶ್ಲಾಘ– ಮುನೀಶ್ವರರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ನಿತ್ಯ ಶ್ಲಾಘನೆ] ೪೯. ಮಂದಹಾಸ ದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕಮಲದಂತಿರುವ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೇ, ಇಂದ್ರಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆ ಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳೇ, ತ್ರಿಪುರಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟಂಥ ಶಿವನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾದವಳೇ, ಸತತವೂ ದಪ್ಪನಾದ ಕುಚಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವವಳೇ, ಪುರಾತನದಿಂದ ಪೂಜಿತಳಾದವಳೇ, ಮುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸಗೆನಿ ವೈರಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಮೊದ ಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವರನನ್ನು ಕೊಡುವವಳೇ, ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವವಳೇ, ಓಂಕಾರ ರೂಪಿಣಿಯೇ, ಭವರೋಗರಹಿತಳೇ,

ಮುರಾಂತಕಪುರೋಗಮವರಪ್ರದೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಚರಾಚರೆ ಪರಾಕ್ಷರಮಯೇ
ನಿರಾಮಯೆ ನಿರಾಕುಳೆ ನಿರರ್ಗಳೆ ನಿರಂಜನೆ ಧರಾಧರಸುತೇ ಜಯ ಜಯಾ ೪೯

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯಾ
ತರಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟ ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್
ಸಂಗಮೇಶ್ವರಲಲಾಟೇಕ್ಷಣದಾನಕಥನಂ
ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೬ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೫೮೯ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ॥

ವ್ಯಾಕುಲರಹಿತಳೇ, ತಡೆಯಿಲ್ಲದಿರುವವಳೇ, ಅಜ್ಞಾನರಹಿತಳೇ, ಪರ್ವತ ರಾಜ ಪುತ್ರಿಯೇ ಜಯಜಯ.

ಆರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀ ಹೈಮವತೀಹೃದಯ ಕು
ತೂಹಲಕರ ದಿವ್ಯರೂಪನವ್ಯಯನಭವಂ
ಮೋಹಾಂಧಕಾರ ರವಿ ವೃಷ
ವಾಹಂ ಪೊರೆಗೆಮ್ಮನಾವಗಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಮಣಿಪೀಠಾರೂಢಸುದ್ಯತ್ಸಚಿವಚಯ ಸಮಾಸೇವ್ಯಮಾನಂ ವರಸ್ತ್ರೀ
ಕ್ವಣದಂಚತ್ಕಂಕಣಕ್ವಾಣಯುತ ಕರತಳಾಂದೋಳಿತೋಚ್ಚಾಮರಂ ಭೂ
ಷಣಕಾಂತಿಪ್ರಾಂಜಳಾಂಗಂ ಬುಧನುತನತುಳೋದ್ದಾಮ ಸಾಮಂತ ಭೂಭೃ
ದ್ಗಣಕೋಟೀರಾಂಶು ನೀರಾಜಿತನತುಳಕಳಾಮಂಜುಳಂ ಬಿಜ್ಜಳೇಂದ್ರಂ ೨

ಬಸವನು ಸರ್ವಗತ

೧. ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತಳಾದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕುತೂಹಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವನೂ, ಭವರಹಿತನೂ, ಮೋಹವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ವೃಷಭೇಶ್ವರನೇ ವಾಹನನಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ೨. ಅಸದೃಶಗಳಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ಮನೋಹರನಾದವನೂ, ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮಂತ್ರಿಸಮೂಹದವರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೈಕಡಗಗಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೈಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತೂಗಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಚಾಮರಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಆಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೂ, ಅಸದೃಶರಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಮಂತರಾಜರುಗಳ ಸಮೂಹದ ಕಿರೀಟಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆರತಿಯನ್ನೆತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವನೂ ಆದ

ಕುಂಜರಮುಹಾದನುಜಭಂಜನ ಪದಾಂಬುಜಕೃ
ತಾಂಜಲಿಸುಭಕ್ತಗಣರಂಜನನಿತಾಂತಾ
ಪ್ರಾಂಜಳಯಶೋಧನ ಧನಂಜಯಾದೃಗರ್ಚಕ ಪ
ತಂಜಲಿಮುನಿಸ್ತುತ ಸಮಂಜಸಗುಣಾಂಕಾ
ಮಂಜುಳಕಟಾಕ್ಷರುಚಿ ಸಂಜನಿತ ಲೋಕ ಗಣ
ಪುಂಜಯುತ ಭಕ್ತಪವಿಪಂಜರ ಸದರ್ಥಾ
ವ್ಯಂಜಕವಚಸ್ಕ ಪೊರೆ ಕಂಜಭವವಂದ್ಯ ಭವ
ಕುಂಜದವಪಾವಕ ನಿರಂಜನ ವೃಷೇಂದ್ರಾ —ದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ

ಒಲಗದೊಳೊಪ್ಪುತಿರೆ ತ
ದ್ಭೂಲಲನಾನಾಥನ ಸಭಾಸರೋನಿಧಿಹಂಸಂ
ಲೀಲೆಯಿನೆಸೆದಿರ್ದನುಮಾ
ಲೋಲ ಲಸದ್ಭಕ್ತಪುಂಗವಂ ಬಸವೇಶಂ ೩

ವ॥ ಅಂತೆಸೆವುತ್ತಮಿರ್ದು—

ಅರಸಂ ನಡೆನೋಡುತ್ತಿರೆ
ಕರಯುಗಮಂ ನೆಗಪಿ ಬಸವನಾಕಸ್ಮಿಕದಿಂ
ತರುಣಿಯುಗದುಗದು ನಿಲ್ಲೆಂ
ದುರವಣಿಸುತ್ತೆತ್ತೆ ಕಂಡು ನಕ್ಕನಿಳೇಶಂ ೪

ವ॥ ಅಂತು ನಗುತ್ತಿರ್ದಿದೇಂ ವಿಸ್ಮಯಬೊಟ್ಟಿನನಿತು ಭಸಿತವನಿಟ್ಟವಂಗೆ ಬೆಟ್ಟದನಿತು ಮರುಳ್ತನವೆಂಬುದು ನಿನ್ನೊಳ್ಕಾಣಲಾದುದು ಬಸವ ಕರಯುಗಮಂ ನೆಗಪಿ ಸಡಗರಿಸಿ ಪಿಡಿದುದೇನೆಂದು ತನ್ನರೇಂದ್ರಂ ಕೇಳಲೊಡನೆ—

ಉಸುರಲ್ಕಾಗದು ನಿಜಗುಣ
ವಿಸರಮನುಸುರದೊಡೆ ನಗುವುದೀ ಸಭೆಯೆನುತಂ
ಬೆಸಗೊಂಡರಸಂಗೆಂದಂ
ಬಸವಂ ಕೇಳ್ನೃಪತಿ ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಣದೆಡೆಯೊಳ್ ೫

ಬಿಜ್ಜಳೇಂದ್ರನು–೩. ರಾಜಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ಆ ಭೂಕಾಂತೆಯ ಪತಿಯೆನಿಸಿದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಸಭೆಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯಾದವನೂ, ಉಮಾಪತಿಯಾದ ಈಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸದ್‌ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಆದ ಬಸವಣ್ಣನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೪. ಅರಸನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಹಾಗೆಯೇ ಬಸವಣ್ಣನು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ 'ಸ್ತ್ರೀಯೇ, ಬೀಳದೆ ಎದ್ದುನಿಲ್ಲು' ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತ (ವಸ್ತುವೊಂದನ್ನು ಎತ್ತಿದವನಂತೆ) ಎತ್ತಲಾಗಿ ರಾಜನು ಕಂಡು ನಕ್ಕನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ನಗುತ್ತ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ 'ಬೊಟ್ಟಿನಷ್ಟು ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನಿಗೆ ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟು ಹುಚ್ಚುತನ' ಎಂಬುದು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ (ಈದಿನ) ಕಂಡುಬಂತು. ಬಸವಣ್ಣ, ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡು ಏನನ್ನು ಹಿಡಿದಿರಿ ! ಎಂದು ಆ ಅರಸನು ಕೇಳಲಾಗಿ ಆ ಕೂಡಲೇ–೫. ತನ್ನ ಸದ್ಗುಣ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಈ ಸಭೆಯು ನಗುವುದು ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಕೇಳಿದ ಅರಸನಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : "ಮಹಾರಾಜಾ, ಕೇಳು; ನಿನ್ನ

ಪರಮ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕಮಂ
ದಿರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದೊಳೆ ಮೆಱೆವುದರೆಗಾವುದದೊಳ್
ಸುರುಚಿರ ಕಪಿಲೇಶ್ವರನೆಂ
ಬುರುಲಿಂಗಂ ಮೇಣದಕ್ಕೆ ತಾಪಸನೊರ್ವಂ ೬

ಅಮೃತಘಟೀಸಹಸ್ರದಭಿಷೇಕಮನಾಗಿಸೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ತ
ದ್ವಿಮಳಸುಧಾರಸಂ ಪರಿದು ಕೋಳ್ಕೆಸಱೇಳ್ದಿರೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಗೋ
ಪಮಹಿಳೆ ತಕ್ರವಿಕ್ರಯಕೆ ತಾನಳೆವೊತ್ತು ಬರುತ್ತೆ ಜಾಱಿ ಕ
ರ್ದಮದೆ ನಿಜಾಂಘ್ರಿ ಬೀಳ್ವ ಪಥದೊಳ್ ಬಸವಾಯೆನುತೆನ್ನ ನಾಮಮಂ ೭

ಪಿಡಿದತಿ ದೈನ್ಯದಿನೆನ್ನಂ
ಪಿಡಿದೆತ್ತೆನೆ ತಕ್ರಭಾಂಡಮುರುಳದ ಮುನ್ನಂ
ಪಿಡಿದೆತ್ತಿದೆನಾಕೆಯುಮನೆನೆ
ಕಡು ಚೋದ್ಯಂಬಟ್ಟು ನೃಪತಿ ಬರಿಸಿದನವಳಂ ೮

ಪಂಕಸಂಕಲಿತ ವಾಮಕರಾಬ್ಜಂ ತಕ್ರಘಟಾಂಚಿತಮಸ್ತಕಂ
ಸಂಕದೋಲೆ ಜಳಪಂಕಕಣಂ ತಳ್ತಂಚಿನ ಚೇಲಮುರಲ್ಗಳಂ
ನೂಂಕಿಬಿಟ್ಟ ಮುಡಿ ಘರ್ಮಜಲಾರ್ದ್ರಂ ಭಾಳವಿಭೂತಿ ಶಿವಾಕ್ಷಿಮಾ
ಲಾಂಕಿತಂಗಳಮರ್ದೊಪ್ಪಿರೆ ಬಂದಳ್ಗೋಪವಧೂಟಿ ವಿಳಾಸದಿಂ ೯

ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ—೬. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಕಪಿಲೇಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠಲಿಂಗವು ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವುದು. ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಓರ್ವ ಋಷಿಯು— ೭. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಹಸ್ರ ಕುಂಭಗಳ ಹಾಲಿನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಲು, ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹಾಲು ಹರಿದು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿ ಕೆಸರು (ಕೋಳ್ಗೆಸರು) ಎದ್ದಿರಲಾಗಿ (ಓರ್ವ) ಗೊಲ್ಲರ ಸ್ತ್ರೀಯು ತಾನು ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಲು ಜಾರಿ, ಬೀಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ಬಸವಾ' ಎನ್ನುತ್ತ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು—೮. ಹಿಡಿದು ಅತ್ಯಂತ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡು 'ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತು' ಎಂದಳು. ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಮಡಕೆಯು ಉರುಳಿ ಬೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿದೆನು ಎನ್ನಲು ಅರಸನು ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಆ ಗೋಪಿಯನ್ನು (ಸಭೆಗೆ) ಬರಮಾಡಿಸಿದನು. ೯. ಕೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎಡದ ಕಮಲದಂತಹ ಕೈ ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಗಡಿಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಹೆಗಲು, ಶಂಖದಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಕರ್ಣಾಭರಣ, ನೀರಿನ ಕೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಂಚಿನ ಸೀರೆ, ಹೂಗಳನ್ನು ನೂಕಿಬಿಟ್ಟಿರುವ ಜಡೆಮುಡಿ (ಕೇಶಬಂಧ), ಬೆವರಿನಿಂದ ನೆನೆದಿರುವ ಹಣೆಯ ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳ ಸರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಂಠ—ಇವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ಆ ಗೊಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯು ವಿಳಾಸದಿಂದ

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತಂದು ಬಸವಂಗಮರಸಂಗಂ ವಿನಯಾವನತೆಯಾಗಿ ನಿಂದು—

ಬೆಸಗೊಳೆ ಬಿಜ್ಜಳಭೂಪಂ
ಬಸವಂ ಮುನ್ನೊರೆದ ತೆಱದಿನಿನಿಸುಳಿಯದೆ ಚೆ
ಕ್ಕಸವೊದವೆ ಸಭೆಗೆ ಗೊಲ್ಲತಿ
ಯುಸುರ್ದಳ್ ತನ್ನೃಪತಿಗಾದ ಕಜ್ಜಮನಾಗಳ್ ೧೦

ವ॥ ಅಂತುಮಾ ಗೋಪಿ ಸವಿಸ್ತರಮುಸುರ್ದದಲ್ಲಿ ತನಗಾದ ಕುಱುಪುಗಳಂ ತೋಱೆ ಕಂಡು—

ಎಲೆ ಗೋಪಿಯೆನ್ನ ಸಭೆಯೊಳ್
ನೆಲಸಿರ್ದಿರ್ದಂತೆ ನಿನ್ನ ಘಟಮುಂ ಬಸವಂ
ನಲಿದೆತ್ತಿದುದರಿದೆನೆ ಭೂ
ಲಲನೇಶಗೆ ಗೋಪಕಾಂತೆ ಮಗುಳ್ದಿಂತೆಂದಳ್ ೧೧

ಮುನ್ನೊರ್ವನಭವಭಕ್ತಂ
ಪೊನ್ನಾಂಬಲನಾಥನೆಂಬ ಪೆಸರಿಂದೆಸೆವಂ
ಪೊನ್ನಾಂಬಲಪುರದಲ್ಲಿ ಜ
ಗನ್ನುತ ಗುಣರತ್ನಭೂಷಣಂ ಕೇಳರಸಾ ೧೨

(ಸಭೆಗೆ) ಬಂದಳು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಬಂದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು) ಬಸವಣ್ಣನಿಗೂ, ಅರಸನಿಗೂ ವಿನಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು—೧೦. ಬಿಜ್ಜಳ ಭೂಪಾಲನು (ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು) ಕೇಳಲಾಗಿ, ಬಸವೇಶ್ವರನು ಈ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಉಳಿಯದಂತೆ, ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಆ ಗೊಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ (ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು) ಹೇಳಿ, ತನಗಾದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು (ಅವನ್ನು ರಾಜನು) ಕಂಡು–೧೧. ಎಲೈ ಗೋಪಿಯೇ, ಬಸವಣ್ಣನು ನನ್ನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನಿನ್ನ ಘಟವನ್ನು ಎತ್ತಿದುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು ಎನ್ನಲು ಆ ಭೂಲಲಾಮನಿಗೆ ಗೋಪಿಕಾಸ್ತ್ರೀಯು ಪುನಃ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು : **ಪೊನ್ನಾಂಬಲನಾಥನ ಕಥೆ:** ೧೨. ಮಹಾರಾಜನೇ ಕೇಳು: ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪೊನ್ನಾಂಬಲವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಲೋಕದಜನದಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳಂಥ ಒಬ್ಬ ಶಿವಭಕ್ತನು 'ಪೊನ್ನಾಂಬಲನಾಥ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸು

ಹರನಂ ಪೂಜಿಸುತಂ ಸಾ
ಸಿರ ಕುಸುಮಂಗಳಿನಜಸ್ರಮೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದಾ
ವರ ಭಕ್ತಂ ಪೊದಿಜಿಯು
ಲ್ಕರಂಡಮಂ ಕೊಂಡು ಪುಷ್ಪವನಕೇಳ್ತಂದು ೧೩

ಸುರಯಿಯರಲ್ಗಳುಂ ಮಿಸುಪ ಸಂಪಗೆಪೂಗಳನಿಂಪುವೆತ್ತ ಪಾ
ದರಿಯ ಲತಾಂತಮುಂ ವಿಚಕಿಲಪ್ರಸವಂಗಳನರ್ಕಪುಷ್ಪಮುಂ
ಸುರಚಿರ ಮಾಧವೀಕುಸುಮಮುಂ ಕಮಲೋದ್ಗಮಮುಂ ಸುಗಂಧ ಬಂ
ಧುರ ಕುಮುದಪ್ರಸೂನಕುಲಮುಂ ನವಬಿಲ್ವದಳಪ್ರತಾನಮುಂ ೧೪

ಪದಪಿಂ ಕೊಯ್ದು ಕರಂಡಕಂ ಜಡಿಯೆ ತೀವುತ್ತಂತದಂ ತಾಳ್ದು ತ
ಳ್ವದೆ ಬರ್ಪಲ್ಲಿ ನಿಜಾಂಘ್ರಿ ಜಾಱಿ ಕೆಸಱೊಳ್ ಮನ್ನಾಥ ದೇವೇಶ ಶಂ
ಭು ದಯಾವಾರ್ಧಿಚಿದಂಬರೇಶ ಪಿಡಿಯೆಂದಾ ಭಕ್ತನಂ ಬೀಳದಂ
ದದೆ ಬಂದೆತ್ತಿದನೀಶನಾ ಗಿರಿಶನಂತೆನ್ನಂ ವೃಷಾಧೀಶ್ವರಂ ೧೫

ಪಿಡಿದೆತ್ತಿದನಳೆದೀವಿದ
ಕೊಡನೊಡನೆ ಮಹಾಮಹಾತ್ಮನೀತನೆ ಪೆಂಪಂ
ನುಡಿಯಲಸದಳಮದೆಂತೆನೆ
ಪೊಡವಿಯೊಳೆ ಸುವರ್ಣವಲ್ಲಿಯೆಂಬಾ ಪುರದೊಳ್ ೧೬

ತ್ತಿದ್ದನು. ೧೩. (ಅವನು) ನಿರಂತರದಲ್ಲೂ ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಹರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತನು ಹೂವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತರುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಹೂ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೂದೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ೧೪. (ಅಲ್ಲಿ) ಸುರಗಿಯ ಹೂವು, ಶೋಭಿಸುವ ಸಂಪಗೆ ಹೂವು, ಇಂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾದರಿಯ ಹೂವನ್ನು, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂವುಗಳನ್ನು, ಎಕ್ಕದ ಹೂವುಗಳನ್ನು, ಮನೋಹರ ಮಾಧವೀ ಕುಸುಮಗಳನ್ನು, ತಾವರೆ ಹೂವನ್ನು, ಸುಗಂಧದಿಂದ ಬಂಧುರವಾದ ಕುಮುದ ಕುಸುಮಗಳನ್ನು, ಹೊಸ ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು— ೧೫. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಯ್ದುಕೊಂಡು (ಎತ್ತಿಕೊಂಡು) ಹೂವಿನ ಬುಟ್ಟಿಯು ಜಗ್ಗುವಂತೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಡಮಾಡದೆ ಬರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಲು ಜಾರಲಾಗಿ, "ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ದೇವನೇ, ಶಂಭುವೇ, ದಯಾಸಮುದ್ರನೇ, ಚಿದಂಬರೇಶಾ, ಹಿಡಿದುಕೋ" ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಭಕ್ತನನ್ನು (ನೆಲಕ್ಕೆ) ಬೀಳದ ಹಾಗೆ ಆ ಕೈಲಾಸವಾಸಿಯಾದ ಶಂಕರನು ಬಂದು ಎತ್ತಿದನು. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಎತ್ತಿದನು. ೧೬. ಮಜ್ಜಿಗೆ (ಅಳೆ)ಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕೊಡವನ್ನು ಆ ಕೂಡಲೇ ಹಿಡಿದು ಎತ್ತಿದನು. ಅತ್ಯಂತ ಮಹಾತ್ಮೆಯುಳ್ಳ ಈ ಬಸವಣ್ಣನ ಅತಿಶಯವನ್ನು ನುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣವಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ—**ಸಿದ್ಧರಾಮ**

ಕರಮೆಸೆದಿರ್ಪನೊರ್ವನನಘಂ ತನುಧರ್ಮವಿಮುಕ್ತನುತ್ತರೋ
ತ್ತರ ಶಿವಯೋಗಧುರ್ಯನಕಳಂಕ ಮಹಾಮತಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನೆಂ
ಬುರುತರ ತಾಪಸಂ ಶತಸಹಸ್ರ ನವೀನ ಶಿವಾಲಯಂಗಳಂ
ವಿರಚಿಸಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನಲ್ಲಿಗೆ ತಂದ ಮಹತ್ವಮುಂಡಿತಂ ೧೭

ಪಣೆಗಣ್ಣ ಪರಮ ಗುಣನಿಧಿ
ಮಣಿಮಕುಟದ ಮಹಿಮನಮಳ ಚಿನ್ಮಯನಿರ್ದಂ
ಗಣಸಭೆಯೊಳೊರ್ಮೆ ಸುಮನೋ
ಗಣಸನ್ನುತ ಸಿದ್ಧರಾಮನಭಿನವ ಭೀಮಂ ೧೮

ವ॥ ಆಗಳಾ ಶಿವಯೋಗಿಲಲಾಮನಂ ಸಕಳಮಾಹೇಶ್ವರರ್ಕೊಂಡಾಡಿ—

ಅನುದಿನಮೀಶಲೋಕಕೆ ಮಹಾಶಿವಯೋಗದೊಳೈದಿ ಮಾರಮ
ರ್ದನನ ಸಮೀಪದೊಳ್ ಪ್ರಮಥಗೋಷ್ಠಿಯೊಳೊಂದಿ ಶಿವಾನುಭಾವ ಸೇ
ವನೆಯನೊಡರ್ಚಿ ಬರ್ಪೆ ಗಡ ನೀಂ ಬಿಡದಲ್ಲಿಯುಮೀ ವೃಷೇಂದ್ರನಿ
ರ್ಪನೆ ನೆಲೆವೇಳ್ವುದೆಮ್ಮೊಡನೆನುತ್ತಮವರ್ಬೆಸಗೊಂಡರಾತನಂ ೧೯

ವ॥ ಎಂದವರ್ ಬೆಸಗೊಳ್ವಿನಮಾಂ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ಬಸವನಿರ್ಪುದಂ ತಿಳಿದೇಳ್ತಂದು ನಿಮ್ಮಡಿಗದ ಬಿನ್ನವಿಪೆನೆಂದು ಸಿದ್ಧರಾಮಂ ನುಡಿದು—

ಶಿವಯೋಗಿಯ ಕಥೆ: ೧೭. ಪಾಪರಹಿತನೂ, ದೇಹ ಧರ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದವನೂ ಉನ್ನತೋನ್ನತವಾದ ಶಿವಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೂ, ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಮಹಿಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡವನೂ ಆದ ಸಿದ್ಧರಾಮನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಪಸ್ವಿಯು ಲಕ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಿವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ (ಶ್ರೀಶೈಲದ) ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ್ನು ತಂದನು. ೧೮. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣನ್ನುಳ್ಳ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣನಿಧಿಯಾದ, ರತ್ನಖಚಿತ ಕಿರೀಟದ ಮಹಿಮನಾದ, ನಿರ್ಮಲಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ನೂತನ ಪರಶಿವ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಶ್ಲಾಘ್ಯನಾದ (ಆ) ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ಒಮ್ಮೆ ಶಿವಗಣ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದನು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಶಿವಯೋಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಸಕಲ ಮಾಹೇಶ್ವರರುಗಳು ಕೊಂಡಾಡಿ— ೧೯. "ನೀನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮಹಾ ಶಿವಯೋಗ ಬಲದಿಂದ, ಶಿವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಮನ್ಮಥಮರ್ದನನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಥಗಣಗಳ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಶಿವಾನುಭಾವದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತೀಯಲ್ಲವೇ! ಆ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಇರುವನೇ? ನಮ್ಮೊಡನೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು." ಎನ್ನುತ್ತ ಅವರು ಆ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಿವಯೋಗಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಅವರುಗಳು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ನಾನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಸವಣ್ಣ ನಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದುಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಆ

ನೆಗೆದಂ ತತ್‌ಕ್ಷಣದೊಳ್ದೇಹರುಚಿಯುಂ ತಳ್ಳೊಯ್ಯೆ ಕಾಯಾಂಶು ಕೈ
ಮಿಗೆ ತಾರಾಪಥದಲ್ಲಿ ಬರ್ಪ ದಿವಿಜರ್ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಪೂಜೆಗೈ
ಯೆ ಗಣಾನೀಕಮಭೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ಮುದದಿಂ ಕೊಂಡಾಡೆ ಕೈಲಾಸಮಂ
ಪುಗುತಂದದ್ರಿಜೆಯಾಣ್ಮನಿರ್ಪ ಸಭೆಯುಂ ಪೊಕ್ಕಂ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂ ೨೦

ವ॥ ಅಂತು ಪೊಕ್ಕು ನಿರೀಕ್ಷಿಪಾಗಳ್—

ಪಿಂಗಾಕ್ಷಂ ಭರ್ಗನುಗ್ರಂ ಶಮನದಮನನಿಂದ್ರಾರಿ ಗಂಗೋತ್ತಮಾಂಗಂ
ತುಂಗಾಂಗಂ ಧೂಮವರ್ಣಂ ವಿಧಿಮದಹರನುಗ್ರಾಕ್ಷನಾದಿತ್ಯವರ್ಣಂ
ಭೃಂಗೀಶಂ ನಾರಸಿಂಹಪ್ರಹರನತನುಭಸ್ಮಾಂಗನಭ್ರಾಂಗಕಂ ಮಾ
ತಂಗಪ್ರಧ್ವಂಸಿಯಂಡಾಭರಣನಚಲಮಾಲಾಧರಂ ಶಂಕುಕರ್ಣಂ ೨೧

ದಂಡಪಾಣಿ ಮಹಾಬಲಂ ಮಖಮರ್ದನಂ ಶಿಖಿಲೋಚನಂ
ಪುಂಡರೀಕಹರಂ ಪುರಾರಿ ಶಿಖಂಡಿ ಧೂರ್ಜಟಿ ರೇಣುಕಂ
ಚಂಡಬಾಹುಹುತಾಶಶಾಸನನದ್ರಿಪಾತನನಕ್ಷರಂ
ರುಂಡಮಾಲಿ ಕಪಾಲಿ ಶೂಲಧರಂ ಧರಾಧರಕುಂಡಲಂ ೨೨

ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರನು ನುಡಿದು— ೨೦. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ನೆಗೆದನು. ದೇಹಕಾಂತಿಯು ಅಧಿಕಗೊಂಡು ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಾಗಿ. ಪ್ರಮಥಗಣಗಳ ಸಮುದಾಯವು ನೋಡುತ್ತ ಮುದದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. (ಹೀಗೆ) ಆಗ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಹೊಗುತ್ತ ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿಯಾದ ಪರಶಿವನಿರುವ ಸಭೆಯನ್ನು ಮಹಾ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊಕ್ಕನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಹೊಕ್ಕು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ (೨೧–೨೫) (ಅಲ್ಲಿ) ಪಿಂಗಾಕ್ಷ (ಶಿವ) ಭರ್ಗ, ಉಗ್ರ, ಶಮನದಮನ, ಇಂದ್ರಾರಿ, ಗಂಗೋತ್ತಮಾಂಗ, ತುಂಗಾಂಗ, ಧೂಮವರ್ಣ, ವಿಧಿಯ ಮದ ಹರಣ ಮಾಡಿದವ, ಉಗ್ರನೇತ್ರವುಳ್ಳವ, ಸೂರ್ಯ ವರ್ಣದವ, ಭೃಂಗೀಶ, ನರಸಿಂಹ ಸಂಹಾರಕ, ಮನ್ಮಥನ ಚಿತಾ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿದವ, ಆಕಾಶ ದೇಹವುಳ್ಳವ, ಗಜಾಸುರ ಸಂಹಾರಕ, ಅಂಡಾಭರಣ, ಪರ್ವತಗಳ ಮಾಲೆ ಧರಿಸಿದವ, ಶಂಕುಕರ್ಣ, ದಂಡಪಾಣಿ, ಮಹಾಬಲ, ಮಖ (ಯಜ್ಞ) ಮರ್ದನ, ಶಿಖಿ (ಅಗ್ನಿ) ನೇತ್ರ, ಪುಂಡರೀಕಹರ, ಪುರಾರಿ, ಶಿಖಂಡಿ, ಧೂರ್ಜಟಿ, ರೇಣುಕ, ಚಂಡಬಾಹು, ಹುತಾಶಶಾಸನ, ಅದ್ರಿಪಾತ, ಅನಕ್ಷರ, ರುಂಡಮಾಲಿ, ಕಪಾಲಿ, ಶೂಲಧರ, ದಂಡಧರಕುಂಡಲ, ಶರಭಮುಖ, ಮೃಗೇಂದ್ರ (ಸಿಂಹ)ವದನ ತುರಗಾಸ್ಯ

ಶರಭಮುಖಂ ಮೃಗೇಂದ್ರವದನಂ ತುರಗಾಸ್ಯನಿಭಾನನಂ ಮಹಾ
ಗಿರಿಲಪನಂ ಕುರಂಗರಿಪುತುಂಡನಹೀಶ್ವರವಕ್ತ್ರನಭ್ರಮುೂ
ವರರದಖಂಡನಂ ಕ್ಷಿತಿವಿಯತ್ತ್ರಳತಾಳನನಂತನೆಂಬುಜೋ
ದರ ರಥಪಕ್ಷಭಂಗನಿನನೇತ್ರಪಾತನನಿಂದುಪೇಷಣಂ ೨೩

ವಿಕಟಾಂಗಂ ಬಡಬಾನನಂ ಡಮರುಹಸ್ತಂ ಮೇಘನಾದಂ ಕರೋ
ಟಿಕರಂ ದಿಗ್ವರಭಂಜನಂ ವಿಜಯಕರ್ಣಂ ದೈತ್ಯವಿಧ್ವಂಸಿ ದಾ
ರುಕನುಕ್ಷಧ್ವಜನಪ್ರಮೇಯನನಲಾಂಗಂ ನಾಗರಾಜಾಂಗುಲೀ
ಯಕನೂರ್ಧ್ವೇಕ್ಷಣನಂಧಕಾರಿ ವಿಷಭಕ್ಷ್ಯಂ ದಕ್ಷಕೋಲಾಹಲಂ ೨೪

ಬಲಕಾಯಂ ವೀರರುದ್ರಂ ಸುಖಕರನಸಿತಗ್ರೀವನಭ್ರಾಳಕಂ ಪಿಂ
ಗಲನೀಶಾನಂ ಮಹಾನಾಟ್ಯಕನಭವನಜೇಯಂ ಗುಹಂ ವೀರಭದ್ರಂ
ಜ್ವಲದಂಗಂ ಕ್ರೂರದಂಷ್ಟ್ರಂ ಕಲವಿಕರಣನಾತ್ಮೇಶ್ವರಂ ವಿಶ್ವಪಾಲಂ
ಕುಲಿಶಾಂಗಂ ಶಂಭು ಮೃತ್ಯುಂಜಯನರುಣಜಟಂ ಧೀವರಂ ಕಾಲರುದ್ರಂ ೨೫

ವ॥ ಇವರ್ಮೊದಲಾದಗಣಿತಗಣನಿವಹಮಲ್ಲದೆಯುಂ —

ಶುಕ ಸೂತಾಗಸ್ತ್ಯ ಕಣ್ವ ದ್ರುಹಿಣಜ ಕಣಭುಗ್ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದಾತ್ರಿ ಮೈತ್ರೇ
ಯಕ ಭಾರದ್ವಾಜ ಶಾತಾತಪ ಕಪಿಲ ಕಣಾದಾನಿಲಾದಾಕ್ಷಪತ್ಕೌ
ಶಿಕ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯವತ್ಸ ಚ್ಯವನ ಭೃಗು ರುರು ವ್ಯಾಸ ಮುಖ್ಯಂ ಮುನೀಂದ್ರ
ಪ್ರಕರಂ ಸಾಲ್ಗೊಂಡು ವೇದಸ್ತವದಿನಭವನಂ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿರ್ದುದಾಗಳ್ ೨೬

(ಕುದುರೆ ಮುಖ) ನಿಭಾನನ, ಮಹಾಗಿರಿಲಪನ, ಕುರಂಗರಿಪುತುಂಡ (ಸಿಂಹ ಮುಖ), ಅಹೀಶ್ವರ (ಆದಿಶೇಷ)ವಕ್ತ್ರ, ಅಭ್ರಮೂವರರದಖಂಡನ, ಕ್ಷಿತಿವಿಯತ್ತ್ರಳತಾಳ, ಅನಂತ, ಅಂಬುಜೋದರರಥಪಕ್ಷಭಂಗ (ಗರುಡಪಕ್ಷಭಂಗ), ಇನನೇತ್ರನಿಪಾತನ, ಇಂದುಪೇಷಣ, ವಿಕಟಾಂಗ, ಬಡಬಾನಲ, ಡಮರುಹಸ್ತ, ಮೇಘನಾದ, ಕರೋಟಿಕರ, ದಿಗ್ವರಭಂಜನ, ವಿಜಯಕರ್ಣ, ದೈತ್ಯ ವಿಧ್ವಂಸಿ, ದಾರುಕ, ಉಕ್ಷಧ್ವಜ, ಅಪ್ರಮೇಯ, ಅನಲಾಂಗ, ನಾಗರಾಜಾಂಗುಲೀಯಕ, ಊರ್ಧ್ವೇಕ್ಷಣ, ಅಂಧಕಾರಿ, ವಿಷಭಕ್ಷ, ದಕ್ಷಕೋಲಾಹಲ, ಬಲಕಾಯ, ವೀರರುದ್ರ, ಸುಖಕರ, ಅಸಿತಗ್ರೀವ, ಅಭ್ರಾಳಕ, ಪಿಂಗಲ, ಈಶಾನ, ಮಹಾ ನಾಟ್ಯಕ, ಅಭವ, ಅಜೇಯ, ಗುಹ, ವೀರಭದ್ರ, ಜ್ವಲರಂಗ, ಕೂರದಂಷ್ಟ್ರ, ಕಲವಿಕರಣ, ಆತ್ಮೇಶ್ವರ, ವಿಶ್ವಪಾಲ, ಕುಲಿಶಾಂಗ, ಶಂಭು, ಮೃತ್ಯುಂಜಯ, ಅರುಣಜಟ, ಧೀವರ, ಕಾಲರುದ್ರ— ವ॥—ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಅಗಣಿತವಾದ ಗಣ ಸಮೂಹವಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೆಯೂ ಕೂಡ— ೨೬. ಶುಕ, ಸೂತ, ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಕಣ್ವ, ದ್ರುಹಿಣಜ, ಕಣಭುಕ್, ವ್ಯಾಘ್ರಪಾದ, ಅತ್ರಿ, ಮೈತ್ರೇಯಕ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಶತಾತಪ, ಕಪಿಲ, ಕಣಾದ, ಅನಿಲಾದ, ಅಕ್ಷಪತ್, ಕೌಶಿಕ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ವತ್ಸ, ಚ್ಯವನ, ಭೃಗು, ರುರು, ವ್ಯಾಸ–ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಮುನೀಶ್ವರರ ಸಮೂಹವು ಆಗ (ಅಲ್ಲಿ) ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ವೇದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತ ಇತ್ತು.

ಹರಿ ವಿಧಿ ಜಿಷ್ಣು ವಹ್ನಿ ಶಮನಂ ದನುಜಂ ವರುಣಂ ಪ್ರಭಂಜನಂ
ಹರಸಖನೀಶನಬ್ಜಸಖನಿಂದು ಕುಜಂ ಬುಧಜೀವಕಾವ್ಯಭಾ
ಸ್ಕರಸುತ ರಾಹುಕೇತುಗಳನಂತಮುಖಾಹಿಗಳಾಶ್ವಿನೇಯರ
ಚ್ಚರರಸುರರ್ಸುರರ್ವಸುಗಳೋಲಗಿಸಿರ್ದರುಮಾಧಿನಾಥನಂ ೨೭

ಗರುಡರ ಪಾಳಿ ಗಂಧರರ ತಿಂಥಿಣಿ ಸಿದ್ಧರ ಪಙ್ತಿ ಚಾರು ಕಿ
ನ್ನರರ ತೆರಳ್ಕೆ ಕಿಂಪುರುಷರೊಬ್ಬುಳಿ ಗುಹ್ಯಕರೊಗ್ಗು ಸಾಧ್ಯರು
ತ್ಕರವೆಡೆಗೊಂಡ ಚಾರಣರ ಜಂಗುಳಿ ಯಕ್ಷರ ವಂಗಡಂ ಮಯೂ
ರರ ಪಡೆ ವೇದಪೂರುಷರ ದೊಂದುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕರಂ ಮನೋಹರಂ ೨೮

ಕಾಲನ ಮುಂದೆ ತೋಳನೊಲಿದೆತ್ತಿ ದಿನೇಶನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಕ
ಣ್ಣಾಲಿಯನೊತ್ತಿ ಮೆಳ್ಳಿಸಿ ವಿರಿಂಚಿವಧೂಟಿಯ ಮುಂದೆ ಮೂಗಿನೊ
ಳ್ಚಾಲಿಸುತಿಟ್ಟು ತರ್ಜನಿಯನಾಡಿಸಿ ದಕ್ಷನ ಮುಂದೆ ಮಂಡೆಯಂ
ಜ್ವಾಲಿಯ ಮುಂದೆ ಕೈಗೊಡಹಿ ಭೃಂಗಿ ಕರಂ ಕುಣಿದಾಡುತೊಪ್ಪಿದಂ ೨೯

೨೭. ಹರಿ, ವಿಧಿ, ಜಿಷ್ಣು, ವಹ್ನಿ, ಶಮನ (ಯಮ), ನೈಋತ, ವರುಣ, ವಾಯು, ಕುಬೇರ, ಈಶ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಕುಜ, ಬುಧ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ (ಜೀವ), ಶುಕ್ರ, ಶನಿ, ರಾಹು, ಕೇತು, ಆದಿಶೇಷನೇ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ಪಗಳು, ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳು, ಅಪ್ಸರರು, ರಾಕ್ಷಸರು, ದೇವತೆಗಳು, ಉಮಾಪತಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ ಇದ್ದರು. ೨೮. ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗರುಡರ ಗುಂಪು, ಗಂಧರ್ವರ ಸಮೂಹ, ಸಿದ್ಧರ ಸಾಲು, ಮನೋಹರ ಕಿನ್ನರರ ಗುಂಪು, ಕಿಂಪುರುಷರ ಒಟ್ಟು, ಗುಹ್ಯಕರ ಸಮೂಹ, ಸಾಧ್ಯರ ಗುಂಪು, ದಟ್ಟವಾಗಿ ತುಂಬಿರುವ ಚಾರಣರ ಜಂಗುಳಿ, ಯಕ್ಷರ ರಾಶಿ, ಮಯೂರರ ಪಡೆ, ವೇದಪುರುಷರ ಗುಂಪು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು (ಇಲ್ಲಿ–ಪಾಳಿ, ತಿಂತಿಣಿ–ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳೆಲ್ಲ ಸಮುದಾಯ ವಾಚಕಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು) ೨೯. (ಅಲ್ಲಿ) ಭೃಂಗಿಯು ಯಮನ ಮುಂದೆ ತೋಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಎತ್ತಿ, ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಗುಡ್ಡೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಮಿಳ್ಳಿಸಿ (ಮಿಳ್ಳಿಗಣ್ಣು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ), ಬ್ರಹ್ಮ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯ ಮುಂದೆ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ತರ್ಜನಿಯ ಬೆರಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ದಕ್ಷನ ಮುಂದೆ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತ, ಜ್ವಾಲೆಯ ಮುಂದೆ ಕೈಯನ್ನು ಕೊಡವುತ್ತ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. [ಇಲ್ಲಿ ಭೃಂಗಿಯು ಯಮನ ಮುಂದೆ ತೋಳನ್ನೆತ್ತಿದುದರಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಯಮನ ತೋಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದುದರ ಸ್ಮರಣೆಯೂ, ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಮೆಳ್ಳಿಸಿದುದರಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಪುತ್ರನಾದ ಶನಿಯು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಸೂರ್ಯನಿಗಾದ ನೇತ್ರಹಾನಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯೂ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಮುಂದೆ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಾಡಿಸಿದುದರಿಂದ ದಕ್ಷ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ವೀರಭದ್ರನಿಂದ ನಾಸಿಕಾಛೇದ ಸ್ಮರಣೆಯೂ, ದಕ್ಷನ ಮುಂದೆ ತಲೆಯನ್ನಲ್ಲಾಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ವೀರಭದ್ರನಿಂದ ಅವನಿಗಾದ ಶಿರಚ್ಛೇದನ ಸ್ಮರಣೆಯೂ, ಜ್ವಾಲೆಯ

ಎಡವಕ್ಕದೊಳಬ್ಜಾಕ್ಷಂ
ಜಡಜಭವಂ ಬಲದ ಪಕ್ಕದೊಳ್ನುತಿಗೈವು
ತ್ತೊಡನಿರೆ ಕಣ್ಗೆಸೆದಿರ್ದಂ
ಮೃಡನದ್ರಿಜೆವೆರಸಿ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನದೊಳ್ ೩೦

ಪಾಡೆ ತುಂಬುರ ನಾರದರ್ನವಗಾನಮಂ ಮಿಗೆ ರಂಭೆ ತಾ
ನಾಡೆ ಲಾಸ್ಯ ಮನೋಜೆಯಿಂ ಘನಮಂತ್ರದೇವಿಯರಣ್ಮಿ ಕೊಂ
ಡಾಡೆ ವಿಷ್ಣು ವಿರಿಂಚಿಪತ್ನಿಯರಿರ್ಕೆಲಂಗಳೊಳಿಕ್ಕಿ ಕೈ
ನೀಡಿ ಭಾಸುರ ಚಾಮರಂಗಳನದ್ರಿಜಾಧಿಪನೊಪ್ಪಿದಂ ೩೧

ವ॥ ಆ ಸಮಯದೊಳ್ ಸಿದ್ಧರಾಮಯೋಗೀಂದ್ರನಾದರಂ ಮಿಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟು ಕರಾಂಜಲಿವೆರಸು ಸನ್ನುತಿ[1]ಗೈವು[1]ತ್ತಮಿರೆ—

ಬಾರಯ್ಯ ಸಿದ್ಧರಾಮ ದ
ಯಾರಸನಿಧಿ ಭಕ್ತರ್ಸೈದೆ ಸುಖಮಿರ್ಪರೆ ಪೇಳ್
ಧಾರಿಣಿಯೊಳೆಂದು ಕೇಳೆ ಪು
ರಾರಿ ಮುದಂಬೆತ್ತು ಸಿದ್ಧರಾಮಂ ನುಡಿದಂ ೩೨

ಮುಂದೆ ಕೈಯನ್ನು ಕೊಡವಿದುದರಿಂದ ವೀರಭದ್ರನಿಂದ ದಕ್ಷ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಶಿರಚ್ಛೇದನದ ಸ್ಮರಣೆಯೂ,—ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು] ೩೦. (ಅಲ್ಲಿ) ಎಡಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವೂ, ಬಲಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುತ್ತ ಒಡನೆಯೇ ಇರಲು ಶಿವನು ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ದಿವ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೧. (ಅಲ್ಲಿ) ತುಂಬುರು ನಾರದರು ನೂತನವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ; ರಂಭೆಯೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಾಸ್ಯವನ್ನು ಮನೋಹರ ವಾಗಿ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ; ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಂತ್ರಾಧಿದೇವತೆಯರು ಪರಾಕ್ರಮ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಲಕ್ಷ್ಮೀಸರಸ್ವತಿಯರು ಎರಡೂ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಬೀಸಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು–ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತೀನಾಥನು ಒಪ್ಪಿದನು. ವ॥ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಿವಯೋಗೀಂದ್ರನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಆದರದಿಂದ (ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ) ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕೈಮುಗಿದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡು ತ್ತಿರಲಾಗಿ,– ೩೨. ಆ ದಯಾರಸದ ನಿಧಿಯಾದ ಶಿವನು–'ಸಿದ್ಧರಾಮಾ. ಬಾರಯ್ಯ; ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಇರುವರೆ ? ಹೇಳು' ಎಂದು ಕೇಳಲು

1 ಗೆಯ್ಯು (ಜ)

ಭವದೀಯ ಕೃಪೆಯಿನೆಲ್ಲರ್
ಭವಹರ ಸುಖಮಿರ್ಪರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ್ಬಸವಂ
ಶಿವಲೋಕದೊಳುಂಟೆಂಬುದ
ನವಧರಿಸುತೆ ಬರ್ಪುದೆಂದು ಕಳುಪಿದರೆನ್ನಂ ೩೩

ವ॥ ಎನೆ ಸರ್ವಗತಂ ಬಸವನಿಲ್ಲದೆಡೆಯಾವುದಂತಾದೊಡಮಳುಂಬಮುಮರ್ಕೆವೆತ್ತು—

ಎಸೆವಷ್ಟಾವರಣದೊಳಂ
ಮಿಸುಪ ಮಹಾಭಕ್ತರಲ್ಲಿಯುಂ ಪ್ರಮಥಗಣ
ಪ್ರಸರದೊಳಮೆನ್ನೊಳುಂ ರಂ
ಜಿಸುವಂ ಬಸವಂ ವಿದಗ್ಧ ನೀನಱಿಯದುದೇ ೩೪

ಎಂದು ಪುರಾರಿ ತನು ಹೃದಯಾಂಬುಜಮಂ ತೆಱೆದಲ್ಲಿ ನೋಳ್ಪ ಗೋ
ವಿಂದ ವಿರಿಂಚಿ ಮುಖ್ಯರರರೇ ಜಯಜೀಯೆನುತಲ್ಲಿ ಸಾಂಜಲಿ
ಸ್ಪಂದಲಲಾಟರಾಗಿ ನುತಿಸುತ್ತಿರೆ ತೋಱಿಸಿದಂ ಗಣೇಂದ್ರರಾ
ನಂದಿಸಿ ನೋಡೆ ಸಿದ್ಧಪತಿಗೊಲ್ದು ವೃಷೇಂದ್ರನನಾ ವೃಷಧ್ವಜಂ ೩೫

ಹರನ ಹೃದಯಾಬ್ಜದೊಳ್ಭಾ
ಸುರರೂಪಂ ಬಸವನೊಪ್ಪಿದಂ ಕರಲಿಂಗ
ಸ್ಥಿರದೃಷ್ಟಿ ಜಂಗಮಾಂಘ್ರಿಗೆ
ಶರಣೆನುತಂ ಭಸ್ಮಲಿಪ್ತಕಾಯನಜೇಯಂ ೩೬

ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಹೇಳಿದನು : ೩೩. ಹೇ ಭವಹರನೇ ಆ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನು ಶಿವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆಯೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಭಕ್ತರು ನನ್ನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಹೇಳಲು—ಸರ್ವ—ವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಳವು ಯಾವುದು? ಹಾಗಾದರೂ ಕೂಡ, ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು—೩೪. ಬಸವಣ್ಣನು ಶೋಭಿಸುವ ಅಷ್ಟಾವರಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಮಹಾಭಕ್ತರಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಮಥಗಣಗಳ ಪ್ರಸರದಲ್ಲಿಯೂ, ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ, ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರೌಢನಾದ ಸಿದ್ಧರಾಮನೇ ಇದನ್ನು ನೀನು ಅರಿಯದವನೇ ? ೩೫. ಹೀಗೆಂದು ಪರಶಿವನು ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲವನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಅರರೇ! ಜಯ ಜಯ !! ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ನಮಸ್ಕರಿಸುವವರಾಗಿ ಇರಲು, ಶಿವಗಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಆನಂದಗೊಂಡು ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಆ ವೃಷಭಧ್ವಜನಾದ ಪರಶಿವನು, ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಸಿದ್ಧರಾಮನಿಗೆ ಪ್ರಿತಿಯಿಂದ ತೋರಿಸಿದನು. ೩೬. ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಜಯಿಸಲಸಾಧ್ಯನೂ ಆದ ಬಸವೇಶನು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಜಂಗಮ

ಸ್ಥಿರಪದ್ಮಾಸನನರ್ಧಕುಟ್ಮಳಿತನೇತ್ರಂ ಶಂಕರಧ್ಯಾನನಿ
ರ್ಭರ ಸಂಜಾತಸುಖಾಶ್ರು ಫುಲ್ಲನಳಿನಸ್ಮೇರಾನನಂ ಭಸ್ಮಭಾ
ಸುರಭಾಳಂ ಗಳಮಸ್ತಕಾದಿ ವಿಲಸದ್ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಂ ಪ್ರಭಾ
ಕರಕಾಯಂ ಕಳೆವೆತ್ತು ಕಂಗೊಳಿಸಿದಂ ಕಲ್ಯಾಣಕಲ್ಪದ್ರುಮಂ ೩೭

[1]ವ॥ ಆಗಳಂತಿರ್ಪ ಬಸವನಂ ಮುಕುಂದ ಶತಾನಂದ ಸಂಕ್ರಂದನಾದಿ ಸುರರ್ಕಂಡು ಕೌತುಕಂಬಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಪಾರವಶ್ಯದಿಂ ಸಾರೆವಂದು ನಿಂದೆಱಗಿ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಗಳಾಗಿ—

ಪ್ರಮಥಗಣಾಂಬುಜಾತದಿವಸೇಂದ್ರ ವೃಷೇಂದ್ರ ಶಿವೈಕ್ಯ ಭಕ್ತಿಸಂ
ಕ್ರಮಣನಿಜಾಂತರಂಗ ಪರಮೋಕ್ಷಕರೋಕ್ಷವರಸ್ವರೂಪ ದು
ರ್ದಮ ರಿಪುವರ್ಗಭಂಜನ ನಿರಂಜನ ದಿವ್ಯ ಶಿವಪ್ರಸನ್ನ ಹೃ
ತ್ಕಮಳನಿವಾಸವಾಸಿತ ಜಗತ್ರಯ ರಕ್ಷಿಪುದೆಮ್ಮನಾವಗಂ ೩೮

ಪಾದಕ್ಕೆ ಶರಣು ಎನ್ನುತ್ತ, ಭಸ್ಮದಿಂದ ಲೇಪನಗೊಂಡ ದೇಹದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.
೩೭. ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತ ಪದ್ಮಾಸನವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಅರೆದೆರೆದ ನೇತ್ರವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಈಶ್ವರನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತಿರುವ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ವಿಭೂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಹಣೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ. ಕಂಠ ಮತ್ತು ಶಿರಸ್ಸುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಿಕೆಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ, ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿದನು.
ವ॥ ಆಗ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ಭಕ್ತಿಪರವಶತೆಯಿಂದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿಯುವವರಾಗಿ—(ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು)
೩೮. ಪ್ರಮಥಗಣಗಳೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಶಿವನೊಡನೆ ಏಕತ್ವಗೊಂಡ ಭಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನೂ, ವೃಷಭೇಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪನೂ, ದಮನಮಾಡಲ ಶಕ್ಯವಾದ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ (ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧಾದಿ) ಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಮಾಯಾರಹಿತನೂ, ಈಶ್ವರನ ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದವನೂ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಮೂರು ಲೋಕಗಳುಳ್ಳವನೂ ಆದ ವೃಷಭೇಂದ್ರನೇ

1 × (ಗ)

ಬಸವ ಜಯ ಜಯ ರವಾನನ
ಬಿಸರುಹರಾ ದಿವಿಜರಿಂತು ಪೊಗಳುತ್ತಿರೆ ಶೈ
ಲಸುತೆಗೆ ವಿಸ್ಮಯವೊದವಿರೆ
ಪೊಸತೆಂದಾ ಸಿದ್ಧರಾಮನೀಕ್ಷಿಸುತಿರ್ದಂ ೩೯

ಗುರುಚರಹರಸ್ವರೂಪಕ
ಚರಾಚರವ್ಯಾಪಿ ತಾಪಸೇಂದ್ರಮನೋಮಂ
ದಿರ ಬಸವರಾಜ ಶರಣೆಂ
ಬ ರವಂ ಪೊಣ್ಮಿದುದು ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಮೊಗದೊಳ್ ೪೦

ವ॥ ಆಗಳ್—

ಪುರಹರನದ್ರಿಜಾತೆಯಲರ್ದಾನನಮಂ ಸಿಡುನೇಹದಿಂದೆ ಕೇ
ಕರ ಸುಧೆಸೂಸೆ ನೋಡಿ ನುಡಿದಂ ಪ್ರಿಯೆ ನೋಡಿವನೇಳ್ಗೆವೆತ್ತ ಭ
ಕ್ತಿರಸದ ಪೆಂಪನೀತನ ಮಹತ್ವಮನೀತನ ಚೆಲ್ವನೀತನ
ಚ್ಚರಿಯ ಚರಿತ್ರದುನ್ನತೀಯನೀತನ ಗಾಡಿಯನೆಂ[2]ದು ನಲ್ಮೆಯಿಂ[3] ೪೧

ವ॥ ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ—

ಆನೆ ವೃಷೇಂದ್ರನಾದೆನಗಜಾತೆ ಚರಾಚರ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮ
ನ್ನ್ಯೂನಮದೀಯ ಮಾನಸದೊಳಿರ್ಪನಿವಂ ಬಿಡದಿರ್ಪನೀ ಮಹಾ
ಜ್ಞಾನಿಯ ಹೃತ್ಪಯೋರುಹದೊಳೀತನನಾದಿ ಸದಾದಿ ಚಿದ್ಘನಂ
ನೀನಱಿದಿರ್ಪುದೆನ್ನಸುವಿವಂ ಬಸವಂಗಸುವಾನಿವಂಗೆ ಕೇಳ್ ೪೨

ನಮ್ಮನ್ನು ನಿರಂತರವೂ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ೩೯. 'ಬಸವಣ್ಣ ಜಯ ಜಯ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳ ಆ ದೇವತೆಗಳು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುತ್ತ ಇರಲು, ಪಾರ್ವತಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವುಂಟಾಯಿತು. (ಇದು) ಹೊಸದು ಎಂದು ಸಿದ್ಧರಾಮನು ನೋಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ೪೦. (ಆಗ) ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಮುಖದಲ್ಲಿ 'ಗುರು–ಲಿಂಗ–ಜಂಗಮ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಸ್ಥಾವರಜಂಗಮಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚ ವ್ಯಾಪಕನೂ, ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠರ ಮನಸ್ಸೇ ಮನೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಆದ ಬಸವರಾಜನೇ, ಶರಣು' ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ವ॥ ಆಗ ೪೧. ಈಶ್ವರನು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಅರಳಿದ ಮುಖವನ್ನು ಅಧಿಕ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ನೋಟವೆಂಬ ಅಮೃತರಸವು ಹೊರಸೂಸುವಂತೆ ನೋಡುತ್ತ, 'ಪ್ರಿಯೇ, ಈ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಘನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತಿರಸದ ಆಧಿಕ್ಯವನ್ನು, ಆತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು, ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಸೊಬಗನ್ನು ನೋಡುವವಳಾಗು' ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನುಡಿದನು. ವ॥ ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೪೨. ಪರ್ವತಪುತ್ರಿಯೇ, ನಾನೇ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಾದೆನು ; ಈ ವೃಷಭೇಂದ್ರನು ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚದ ರಕ್ಷಣಾರ್ಥವಾಗಿ

2 ನೊಂ (ಗ) 2–3 ದನಳ್ಮಿಯಿಂ (ಮು)

ನೆಗಳ್ದ ಜಗತ್ರಯಕ್ಕೆ ಗುರುವಾನಿವನಾ ಭುವನಾಳಿಗೊಳ್ಪನೀ
ವಗಣಿತದಾನಿಯಾಂ ಭುವನಶಿಕ್ಷಕನೀತನೆ ತತ್ಸುರಕ್ಷಕಂ
ಬಗೆವೊಡೆ ಮುಕ್ತಿಗಾನರಸನೀತನೆ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪಟ್ಟಬದ್ಧನಾಂ
ಸೊಗಯಿಪ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಿವಂ ಘನಭಕ್ತಿನಿಧಾನಸದ್ರಿಜೇ ೪೩

ಭಕ್ತಪ್ರಾಣನಿವಂ ಸರೋಜಮುಖಿ ಕೇಳ್ ಭಕ್ತಾಂಗ ನಾಂ ಸಂತತಂ
ವ್ಯಕ್ತಂ ಜಂಗಮನೀತನೀ ಭುವನಕಾಂ ಲಿಂಗಂ ದ್ವಿತೀಯೇಶ್ವರಂ
ಸೂಕ್ತಂ ಮೇಣೆವನೀಶ್ವರಂ ಬಗೆವೊಡಾಂ ಮದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಪ್ಪ ಸ
ನ್ಮುಕ್ತಿಶ್ರೀ ನೆನೆದಾಕ್ಷಣಂ ದೊರೆಗುಮೀ ನಂದೀಶನಂ ಪಾರ್ವತೀ ೪೪

ವಸುಧೆಯೊಳೆ ಶಂಭುನಾಮಂ
ಮಿಸುಪುದು ಕೇಳೆಮಗಜಸ್ರಮೀ ವೃಷಭೇಂದ್ರಂ
ಗೆಸೆಗುಂ ದ್ವಿತೀಯ ಶಂಭು
ಪ್ರಸರದ್ಘನನಾಮಮುತ್ಪಳಪ್ರಭನಯನೇ ೪೫

ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಈ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈತನು ಆದಿರಹಿತನು ; ಸತ್ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಆದಿ ಪುರುಷನು ; ಸಾಂದ್ರವಾದ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು ; ಇವನು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ; ನಾನು ಇವನ ಪ್ರಾಣ–ಇದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ೪೩. ಗಿರಿಸುತೆಯೇ, ನಾನು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಗುರು ; ಈ ಬಸವಣ್ಣನು ಆ ಭುವನಗಳಿಗೆ ಒಳಿತನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಅಗಣಿತವಾದ ದಾನಗುಣವುಳ್ಳವನು. ನಾನು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವವನು ; ಇವನು ಆ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವವನು ; ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಅರಸು ; ಈತನು ಭಕ್ತಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಅರಸು ; ನಾನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನು ; ಇವನು ಶ್ರೇಷ್ಠಭಕ್ತಿಗೇ ಆದಿಕಾರಣನು (ಎನಿಸಿದ್ದಾನೆ). ೪೪. ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಕೇಳು : ಈ ಬಸವಣ್ಣನು ಭಕ್ತರೇ ಪ್ರಾಣ ವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು ; ನಾನು ಸತತವೂ ಭಕ್ತರೇ ಶರೀರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು. ಇವನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ವ್ಯಕ್ತನಾದ ಜಂಗಮನು ; ನಾನು ಆ ಪ್ರಪಂಚದ ಶರೀರನು ಮತ್ತು ಇವನು ದ್ವಿತೀಯ ಶಂಭುವು. ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ನಾನು ಈಶ್ವರನು. ನನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಯಿಂದ ಆಗುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಈ ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ನೆನೆದೊಡನೆಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ೪೫. ಉತ್ಪಲ ಕುಸುಮದ ಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಇರುವ ನೇತ್ರವುಳ್ಳ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ಕೇಳು : ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸತತವೂ ನಮಗೆ ಶಂಭುವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು. ಈ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಶಂಭುವೆಂಬ ಹೆಸರು ಶೋಭಿಸು

ಎನಗರ್ಥಪ್ರಾಣಾದಿಯ
ನನವದ್ಯಭಕ್ತರೀವರೋರೊಂ[1]ದೆಡೆಯೊಳ್
ಘನಮಹಿಮನೀ ವೃಷೇಂದ್ರಂ
ಮನದೊಲವಿಂದೀವನಾವಗಂ ವನಜಮುಖೀ ೪೬

ಮನ್ಮಹಿಮೆಯನಿವನಱಿವಂ
ಸನ್ಮತಿ ಮೇಣಿವನ ಮಹಿಮೆಯುಂ ಮೃಗಧರಭಾ
ಸ್ವನ್ಮುಖಿಯಾನಱಿವೆಂ ಹಿಮ
ವನ್ಮಹಿಧರಪುತ್ರಿ ಪೆಱರದೇನಱಿದಪರೇ ೪೭

ಆವಂ ಬಸವಾಕ್ಷರಮಂ
ಭಾವಂ ಮಿಗೆ ನುಡಿವನವನ ವದನಮೆ ಸದನಂ
ದೇವಿಯೆಮಗೆಮ್ಮ ಸತ್ಪ್ರಮ
ಥಾವಳಿಗಿದು ನನ್ನಿ ಪನ್ನಗಾಯತವೇಣೀ ೪೮

ಶ್ರೀಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ವಿಭೂತಿಶಿವಾಕ್ಷಿಪದಾಂಬುಶೇಷ ವೇ
ದಾಗಮಸಿದ್ಧಮಂತ್ರ ವರಭಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತನಾಗಿ ತನ್ಮಹೀ
ಭಾಗದೊಳಿರ್ಪನಾವನವನೀ ಬಸವೇಶ್ವರನಂಶಮಕ್ಕುಮೆ
ಲ್ಲಾಗಳುಮೆನ್ನೊಳಿರ್ಪ ತೆಱದಿಂದೆಸೆವಂ ಬಸವಂ ಸುಭಕ್ತರೊಳ್ ೪೯

ತ್ತಿರುವುದು. ೪೬. ಕಮಲಮುಖಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೇ, ನಿರ್ದುಷ್ಟರಾದ ಭಕ್ತರು ಒಂದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅರ್ಥ, ಪ್ರಾಣಗಳೇ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವರು, ಘನಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯಾದ ಈ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಅರ್ಥ ಪ್ರಾಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ೪೭. ಚಂದ್ರ ಮುಖಿಯಾದ ಗಿರಿರಾಜ ಪುತ್ರಿಯೇ, ಮತ್ತೂ ಕೇಳು : ಸಮೀಚೀನವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಈ ಬಸವೇಶ್ವರನು ನನ್ನ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವನು ; ಇವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯುವೆನು. ಮಿಕ್ಕವರು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾರರು. ೪೮. ಸರ್ಪದಂತೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಜಡೆಯುಳ್ಳ ದೇವಿಯೇ, ಯಾವಾತನು 'ಬಸವ' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವನೋ, ಅವನ ಮುಖವೇ ನಮಗೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಮಥರುಗಳಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಮನೆಯೆನಿಸುವುದು. ೪೯. ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನು ಮಂಗಳಕರಗಳಾದ ಗುರು, ಲಿಂಗ, ಜಂಗಮ, ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಪಾದೋದಕ, ಪ್ರಸಾದ, ವೇದಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮಂತ್ರ, ಶ್ರೇಷ್ಠಭಕ್ತಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೆನಿಸಿ ಇರುವನೋ ಅವನು ಈ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಅಂಶದಿಂದ ಜನಿಸಿದವನು ಎನಿಸುವನು. ಮತ್ತು (ಈ) ಬಸವಣ್ಣನು (ಹೇಗೆ) ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇರುವನೋ ಹಾಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ

---

1 ಳೊಂ (ಗ); ರೆಂ (ಮು).

ವ॥ಎಂದಗಜೆಗಾನಂದವೊದವೆ ಸಿದ್ಧರಾಮಂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂ ಮಣಿಯೆ ಬಸವನ ನಿಜಸ್ವರೂಪ ಮನೊರೆದನಿತಱೊಳ್ತನ್ನ ಹೃದಯನಳಿನದೊಳ್ನೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವಾ ಬಸವನಂ ನೋಡಿ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ದೊಳ್ಸದ್ಭಕ್ತರೆನಿಬರೊಳರೆಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ ಕೇಳ್ದು ಕೈದಾವರೆಗಳಂ ಮುಗಿದು—

ಸರ್ವೇಶ ಭಕ್ತನೆನಿಪವ
ನೊರ್ವನುಮಣಮಿಲ್ಲ ಮಹಿಯೊಳಾನೇ ಭಕ್ತಂ
ಸರ್ವರ್ಭಕ್ತರ್ಮನಸಿಜ
ಗರ್ವಾಪಹ ನಿನಗೆ ಸಮರೆನಿಪ್ಪುದಱಿಂದಂ ೫೦

ಆವಾವ ಭವದೊಳಾದೊಡ
ಮಾವಗಮಗಜೇಶ ಕೇಳ್ ಪ್ರಸಾದತ್ರಯ ಸಂ
ಸೇವನೆಯೆ ಸಾಲ್ಗುಮಿದು ಪರಿ
ಭಾವಿಸೆ ಕೈವಲ್ಯಸುಖದಿನಗ್ಗಳಮಲ್ತೇ ೫೧

ಖಗಮೃಗಪಿಪೀಲಿಕಾದಿಯೊ
ಳೊಗೆದೊಡಮಾ ಶರಣವಿತತಿ ಸವಿದೊಕ್ಕುದನುಂ
ಡಗಲದ ಸವಿ ದೊರೆಕೊಂಡೊಡೆ
ಮಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಲೇಸು ಗಡ ಧನಂಜಯನಯನಾ ೫೨

ರಾದ ಆ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಶೋಭಿಸುವನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಆನಂದ ವುಂಟಾಗಲು, ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಬಸವನ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು (ಶಿವನು) ಹೇಳಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಆ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತರೆನಿಸಿರು ವವರು ಎಷ್ಟು ಜನರಿರುವರು ? ಎಂದು ಕೇಳಲು ಅವನ್ನು ಕೇಳಿ (ಸಿದ್ಧರಾಮನು) ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು—೫೦. ಮನ್ಮಥನ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ಸರ್ವೇ ಶ್ವರನೇ, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಭಕ್ತರೂ ನಿನಗೆ ಸಮಾನರು ಎನಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಭಕ್ತನೆನಿಸಿದವನು ಒಬ್ಬನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನೇ ಭಕ್ತನು. ೫೧. ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿಯೇ, ಕೇಳು : ಯಾವ ಯಾವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾದರೂ, ನಿರಂತರವೂ, ಶುದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವಾದ ಪ್ರಸಾದದ ಸೇವನೆಯೇ ನನಗೆ ಸಾಕು. ಈ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಮೋಕ್ಷ ಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಲ್ಲವೆ ? ೫೨. ಅಗ್ನಿನೇತ್ರನಾದ ಈಶ್ವರನೇ, ಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗ, ಇರುವೆ ಮೊದಲಾದ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ, ಆ ಶಿವ ಶರಣರ ಸಮೂಹವು ಸೇವಿಸಿ ಮಿಕ್ಕದ್ದನ್ನು (ಪ್ರಸಾದವನ್ನು) ಉಂಡು, (ಅದರಿಂದ) ಎಡೆಬಿಡದ ಮಾಧುರ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದದ್ದಾದರೆ, ಅಂತಹ ಸಂಸಾರವೇ ಒಳ್ಳೆಯ

ಎನೆ ಕೇಳ್ದಾನಂದದಿಂದಾ ಬಸವನನಭವಂ ಸತ್ಕೃಪಾಪೂರಿತಾಲೋ
ಕನದಿಂದು ನೋಡಿ ತಾಂ ತೋಱಿಸೆ ಬಳಿಕದನುತ್ತೆಲ್ಲಮಂ ಕಂಡು ಸದ್ಭ
ಕ್ತಿನಿಯುಕ್ತಂ ಸಿದ್ಧರಾಮಂ ಪೊಗಳ್ದೆಱಗುತೆ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಭೂಲೋಕಕೆಳ್ತಂ
ದನವದ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಣವಲ್ಲೀಪುರಮನೊಲವಿನಿಂ ಪೊಕ್ಕು ಭಕ್ತಾಳಿಗಾಗಳ್ ೫೩

ಶಿವಲೋಕದೊಳಂ ಬಸವಂ
ಶಿವಹೃದಯಾಂಬುಜದೊಳಿರ್ದಪಂ ಕಂಡೆನೆನು
ತ್ತವಿಕಲಮತಿಯೆಲ್ಲಮುಮಂ
ವಿವರಿಸೆ ಕೇಳ್ದಲ್ಲಿ ಶರಣರುತ್ಸವಮಾಂತರ್ ೫೪

ವ॥ ಅಂತು ಸಮುತ್ಸುಕಾಂತರಂಗರಾದ ಶರಣರ್ ಬಸವನೆಂತಿರ್ದಪನೆಂದು ಬೆಸಗೊಳೆ—

ನಿಜಹೃದಯಾಂಬುಜಾತಮನಲರ್ಚಿ ವೃಷೇಂದ್ರನನಿಲ್ಲಿ ನೋಡಿಮಂ
ಗಜಹರಮಾನಸಾಂಬುಜದೊಳಿಂತೆಸೆದಿರ್ದನೆನುತ್ತೆ ತೋಱಿಸು
ತ್ತಜರನನಾಮಯಂ ನೆಗಳ್ದ ತದ್ಘನವೃತ್ತಮನೈದೆ ಪೇಳ್ದನ
ತ್ರಿಜಧರ ಭಕ್ತರೊಳ್ ನೃಪತಿ ಕಂಡೆನಿದೆಲ್ಲಮನಲ್ಲಿ ಚೆಚ್ಚರಂ ೫೫

ದಲ್ಲವೆ ? ೫೩. ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ಶಿವನು (ಆ ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಮಾತನ್ನು) ಕೇಳಿ, ಆನಂದದಿಂದ ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಸಮೀಚೀನವಾದ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಬಳಿಕ ತಾನು ನಡೆದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೋರಿಸಲಾಗಿ, ಅನವದ್ಯನಾದ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಆಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಂಡು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಹೊಗಳುತ್ತ, ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತ, ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಅವನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸೊನ್ನಲಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರುಗಳಿಗೆ—೫೪. 'ಶಿವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಶಿವನ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಇರುವನು ; ನಾನು ನೋಡಿದೆನು' ಎನ್ನುತ್ತ ವಿಕಾರರಹಿತ ಬುದ್ಧಿಯ ಆ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿ ಶರಣರು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವರಾದ ಶರಣರು ಬಸವಣ್ಣನು ಹೇಗೆ ಇದ್ದಾನೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಲು—೫೫. ಮುಪ್ಪು ಮತ್ತು ರೋಗಗಳಿಂದ ದೂರನಾದ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶನು—ತನ್ನ ಹೃದಯಕಮಲವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ 'ಇಲ್ಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿರಿ' ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತ 'ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಹೃದಯಕಮಲದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ' ಎನ್ನುತ್ತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಚಂದ್ರಶೇಖರನಾದ ಈಶ್ವರನ ಭಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಎಲೈ ಬಿಜ್ಜಳಮಹಾರಾಜನೇ, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಆ ಶಿವ ಶರಣರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ

ವರ ಗುರುಸಿದ್ಧರಾಮವಿಭುವಿಂದಱಿದೆಂ ನೃಪ ಕೇಳ್ ವೃಷೇಂದ್ರನ
ಳ್ತರದ ಮಹತ್ವಮಂ ಬಗೆವೊಡಿಂತು ವಿರಾಜಿಸಿ ಪೆಂಪನಾಳ್ದ ಭಾ
ಸುರ ಬಸವಂ ತ್ವದೀಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುತಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿದಂ ನಿಜ
ಸ್ಮರಣದಿನೆನ್ನನೊರ್ಗುಡಿಸದಂದದಿನೆಂಬುದಿದೊಂದು ಚೋದ್ಯಮೋ ೫೬

ವ॥ ಎಂದು ವೃಷೇಂದ್ರವೃತ್ತಾಂತಮನುಸುರೆ ಭೂಪಂ ಕೇಳ್ದು ಮಚ್ಚಿ ಗೋಪಾಂಗನೆಗನರ್ಘ್ಯಮಣಿಭರಣದಿವ್ಯಾಂಬರಂಗಳನಿತ್ತು ಸರ್ವಮಯನಣುಗಂ ಬಸವರಾಜಂ ಸರ್ವಮಯನೆನಿಪ್ಪುದಿದಾವ ಕೌತುಕಮೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಸಭಾಸದರೊಡನೆ ಮಗುಳ್ದು ಪೊಗಳ್ದು ಗಣಿತಾನರ್ಘ್ಯಮಣಿಭೂಷಣಂಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಬಸವ[1]ರಾಜ[1]ಂಗೆ ಕರಾರವಿಂದಮಂ ಮುಗಿದು ನಿಜಗೃಹಕ್ಕೆ ಬೀಳ್ಕೊಡಲೊಡನೆ—

ಕವಿಗಳ್ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಕೈವಾರಿಸೆ ಬುಧನಿವಹಂ ನಾಡೆ ಕೊಂಡಾಡೆ ಬಂದಿ
ರ್ದವನೀಶರ್ವಿಸ್ಮಯಾಂತಃಕರಣರೆಱಗೆ ಮಾಹೇಶ್ವರರ್ಮಾಣದತ್ಯು

ಕಂಡನು. ೫೬. ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನೇ ಕೇಳು : ಶ್ರೇಷ್ಠಗುರು ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ವಿಭುವಿನಿಂದ ಕೇಳಿದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದನು. ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶೋಭಿಸುವ ಬಸವಣ್ಣನು ನಿನ್ನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಆತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬೀಳದಂತೆ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು ಎಂಬ ಈ ಮಾತು ಇದು ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದುದೇ ಅಲ್ಲವೆ ? (ಎಂದು ಆ ಗೊಲ್ಲರ ಸ್ತ್ರೀಯು ಹೇಳಿದಳು) ವ॥ ಹೀಗೆಂದು (ಆ ಗೊಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯು) ಬಸವೇಶ್ವರನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿ, ಬಿಜ್ಜಳ ಭೂಪಾಲನು ಕೇಳಿ ಆ ಗೊಲ್ಲತಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಭರಣಗಳು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಸ್ತ್ರಗಳು ಇವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಸರ್ವವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಯೂ, 'ಅಣೋರಣೀಮಾನ್' ಆಗಿಯೂ ಶಿವಪುತ್ರನಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಬಸವಣ್ಣನು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೆನಿಸಿರುವುದು ಮಹಾ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯ ! ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಸಭಾಸದರೆದುರು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೊಗಳಿ, ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು, ಅವನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿ—೫೭. ಕವಿಗಳು ಕೈಯೆತ್ತಿ ಸ್ತುತಿಸಿದರು; ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮೂಹವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿತು; ಸಭೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ರಾಜರುಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು; ಮಾಹೇಶ್ವರರುಗಳು

1 × (ಗ).

ತ್ಸವದಿಂದಾಲಿಂಗಿಸುತ್ತಂ ಪರಸೆ ಪರಮಸದ್ಭಕ್ತಿಸಂಪತ್ತಿಸಂಪೂ
ರ್ಣವಿಳಾಸಂ ಬಂದು ಶುದ್ಧಾಂತದೊಳೆಸೆದನಿಳಾಭಾಮಿನೀಭಾಗಧೇಯಂ ೫೭

ಸಜ್ಜನಸಮರ್ಚ ಚರಪಜ್ಜಳಸಮಾರಚಿತ
ಮಜ್ಜನ ನಿಜಾಂಘ್ರಿ ವಿನಮಜ್ಜನಸಮೂಹಾ
ಪಜ್ಜಳದಮಾರುತ ಮರುಜ್ಜನಕ ಶಿಷ್ಟಪರಿ
ಷಜ್ಜಲಜಭಾನು ಭವರಜ್ಜುಕರವಾಲಾ
ರುಜ್ಜಲಧಿಬಾಡಬ ಜಗಜ್ಜಠರ ತಾರಕಲ
ಸಜ್ಜಪನಿಯುಕ್ತ ಮದವಜ್ಜನವಿದೂರ
ಪ್ರೋಜ್ಜನಿತತತ್ತ್ವಕುಲ ಬಿಜ್ಜಳಪರಿಸ್ತುತ ವಿ
ಲಜ್ಜಖಲಭಂಜನ ಸಸಜ್ಜ ಬಸವೇಶಾ ೫೮

ಅಂಬುಜಾನನೆ ಕಂಬುಕಂಧರೆ ಕುಂಭಿನೀಧರನಂದಿನೀ
ಶಂಬರಾಹಿತಶಾಸನಪ್ರಿಯೆ ಶುಂಭದಾನವಮರ್ದಿನೀ

ತಪ್ಪದೆ ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು; ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ವಿಲಾಸವುಳ್ಳವನೂ, ಭೂದೇವಿಯ ಭಾಗ್ಯಸ್ವರೂಪನೂ ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೊರಟು ಬಂದು (ತನ್ನ) ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೫೭. ಸತ್ಪುರುಷರಿಂದ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯನಾದವನು,ಚರಜಂಗಮರ ಪಾದೋದಕದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ನಾನವುಳ್ಳವನೂ, ತನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಜನರುಗಳ ಸಮೂಹದ ಆಪತ್ತುಗಳೆಂಬ ಮೋಡಗಳಿಗೆ ಗಾಳಿಯಂತಿರುವವನೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಂದೆಯಾದವನೂ, ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಮೂಹವೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನಾದವನೂ, ಜನನ ಮರಣಾತ್ಮಕ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಹಗ್ಗಕ್ಕೆ ಖಡ್ಗದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ದುಃಖವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಡಬಾನಲರೂಪನಾದವನೂ, ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಜಠರದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ತಾರಕ ಮಂತ್ರದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಗರ್ವಿಷ್ಠರಾದ ಜನಗಳಿಂದ ದೂರನಾದವನೂ, ತತ್ವಸಮೂಹವನ್ನು (ಮೂವತ್ತೆರಡು ತತ್ತ್ವ) ಉಂಟುಮಾಡಿದವನೂ, ಬಿಜ್ಜಳ ರಾಜನಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ನೀಚರನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಸತ್ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಸವೇಶಾ (ರಕ್ಷಿಸು). ೫೮. ಕಮಲಮುಖಿಯೇ, ಶಂಖದಂತಿರುವ ಕಂಠವುಳ್ಳವಳೇ, ಪರ್ವತ ರಾಜನಿಗೆ ಸಂತೋಷಕಾರಿಣಿಯಾದವಳೇ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಗೊಳಿಸಿದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರಳಾದವಳೇ, ಶುಂಭಾಸುರನನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದವಳೇ. ಇಂದ್ರ (ಶಂಬ

ಶಂಬಪಾಣಿವಿಧಾತೃವಿಷ್ಣುಕುಟುಂಬಿನೀ ಪರಿಪಾಲಿನೀ
ತುಂಬುರಾಜಜಗಾನಲೋಲೆ ಮದಂಬೆ ರಕ್ಷಿಪುದೀಶ್ವರೀ ೫೯

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಿಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಬಸವಸರ್ವಗತತ್ವಕಥನಂ
ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೭ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೫೬೮ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ಪಾಣಿ), ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಇವರುಗಳ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವಳೇ, ತುಂಬುರ ನಾರದರುಗಳ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳಾದವಳೇ, ನನ್ನ ತಾಯಿಯೇ ಈಶ್ವರಿಯೇ ರಕ್ಷಿಸುವುದು.

ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಪರ್ವತೇಂದ್ರತನಯಾ
ಲಾಪಸುಧಾಪೂರ್ಣಕರ್ಣನಭವಂ ಘನಚಿ
ದ್ರೂಪಂ ವಿಧುರೋಪಂ ಗಿರಿ
ಚಾಪಂ ಪೊರೆಗೆಮ್ಮನಾವಗಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧
*

ಬಸವಾಧೀಶ್ವರನೊಂದು ವಾಸರದೊಳೆಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಿಗಳ್ಕೂಡಿ ರಂ
ಜಿಸೆ ಧಾತ್ರೀಶನ ನೇಮದಿಂ ಬಹುಬಲಕ್ಕೋರಂದದಿಂ ಜೀವಿತ
ಪ್ರಸರಂದಿರ್ದಲೊಡರ್ಚುತೊಪ್ಪಿರೆ ಬಳಿಕ್ಕಂತಲ್ಲಿಗೇಳ್ತಂದುದ
ಟ್ಟಿಸುತುಂ ನಿಂದು ಭುಜಂಗಜಂಗಮನದೊರ್ವಂ ತದ್ವೃಷಾಧೀಶನಂ ೨

ವಿಟ ಜಂಗಮ ಕಥನ (ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ಚಂದ್ರೋದಯ ವರ್ಣನೆ)

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ವಚನವೆಂಬ ಅಮೃತದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಿವಿಯುಳ್ಳ, ಭವರಹಿತನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠಜ್ಞಾನರೂಪನೂ, ವಿಷ್ಣುವೇ ಬಾಣವಾಗಿ, ಮೇರುಪರ್ವತವೇ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ಯಾವಾಗಲೂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ೨. ಒಂದು ದಿವಸ ಬಸವರಸನು ಎಲ್ಲಾ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಕೂಡಿ ರಂಜಿಸಿ, ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನ ಅಪ್ಪಣೆ ಯಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ (?) ಸಿದ್ಧ ವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿರಲು, ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ವಿಟನಾದ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನು ಬಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ

---

*ಲಾಟಮಗಧಾಂಧ್ರಕವಿರಾಟವಿಷಯಾಧಿಪಕಿ
ರೀಟತಟರತ್ನರುಚಿಪಾಟಲಿತಪಾದಾ
ಸ್ಫಾಟಿಕಸುಪೀಠಭೃತಕಾಟನಪದಾರಿಹೃತ
ತಾಟಕವಿನುತ್ಯ ಮೃಡನಾಟಕಸಹಾಯಾ
ಚಾಟುಪರವಾದಕುಜಪಾಟನಪಟಿಷ್ಠಮುನಿ
ಕೋಟಿಹೃದಯಾಂಬುರುಹಕೋಟರಗ ಶೃಂಗಾ
ತಾಟಿತನಗಶ್ರುತಿ ಸುಘೋಟಕಮತ್ತ್ವಾದಿ ಮಣಿ
ಕೂಟ ಪೊರೆ ನಮ್ಮಶಶಿಜೂಟ ಬಸವೇಶಾ ॥ —ದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಪೇಳಿಗೆದೀವಿದ ಪೊಂಗಳ
ಜಾಳಿಗೆಗಳ ಕುಡು ಕುಡಲ್ಲದೊಡೆ ಬಿಡೆನಾನೆಂ
ಬಾಳಾಪಂಗೇಳ್ದಲ್ಲಮ
ನಾಳೋಚಿಸದಿತ್ತನಂದವಂಗೆ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೩

ವ॥ ಅೀತೀಯಲೊಡಮಳ್ಕಜಂಬಟ್ಟು ಕರಿಯಕೇಶವಂ ಕಾಳಿಮರಸಂ ಕಸವನುಗ್ರಚಂಡಿ ಮೈಲಾರಂ ಮಂಚಿಗಂ ಕುಂದತಮಿಯೆಂಬರೆಲ್ಲಮೇರ್ಷ್ಯಂಗೊಂಡು ಕೊಂಡೆಗಕ್ಕೆ ನಾಲಗೆ ತಿಂತೆಮಸಗೆ ನರೇಂದ್ರನೆಡೆಗೈದಿ ನಿಂದೆಜಿಗಿ ಕರಂಗಳಂ ಮುಗಿದು—

ಕೇಳರಸ ನಿನ್ನ ಪೊಸ ಪೊಂ
ಜಾಳಿಗೆಗಳನೊಡೆದು ಮುದ್ರೆಯುಂ ವಿಟಭಕ್ತಂ
ಕೇಳೆ ಬಸವಣ್ಣನಿತ್ತಂ
ಪೇಳಿಗೆ ಬಱಿದಾದುದೊಗೆದುದೆಮಗಧಿಕ ಭಯಂ ೪

ವ॥ ಎಂದು ಪಿಸುಣರ್ ಪಿಸುಣಾಡೆ ನೃಪಂ ಕೇಳ್ದು ಕನಲ್ಕೆಗೊಂಡು ಬಸವರಸನಂ ಬರಿಸಿ—

ಸ್ಥಿರಗುಣಿಯೆಂದು ಸತ್ಯನಿಧಿಯೆಂದು ಪರಾರ್ಥಮನೆಂತುಮೊಲ್ಲದ
ತ್ಯುರುಶುಚಿಯೆಂದು ನಂಬಿ ನಿನಾಗಾನೆನಗುಳ್ಳುದನೆಲ್ಲಮಂ ಸಮು
ದ್ಧರಿಸೆನುತಿತ್ತುದರ್ಕೆ ಫಲಮಾದುದು ಲೇಸನೊಡರ್ಚಿದೈ ಗುಣಾ
ಕರ ನಿನಗಾರ್ಸಮಾನರೊಡೆದೆನ್ನಯ ಮುದ್ರೆಯನಚ್ಚಪೊಂಗಳಂ ೫

ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತನು. ೩. ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಬಂಗಾರ ನಾಣ್ಯಗಳ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಬೇಗಕೊಡು; ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಬಿಡುವವನಲ್ಲ' ಎಂಬ (ಆ ವಿಟ ಜಂಗಮನ) ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬಸವೇಶ್ವರನು ಯೋಚಿಸದೆ ಆಗ ಆ ಜಂಗಮನಿಗೆ ಹಣವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ (ಎಲ್ಲ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೂ) ಕೊಡಲು ಕೂಡಲೆ ಕರಿಯ ಕೇಶವ, ಕಾಳಿಮರಸ, ಕಸವ, ಉಗ್ರಚಂಡಿ, ಮೈಲಾರ, ಮಂಚಿಗ, ಕುಂದತಮಿ–ಎಂಬುವ ರೆಲ್ಲರೂ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಪಟ್ಟು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಚಾಡಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ನಾಲಿಗೆಯ ತೀಟೆಯು ಹೆಚ್ಚಾದವರಾಗಿ, ಬಿಜ್ಜಳನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ. ೪. ಮಹಾರಾಜಾ, ಕೇಳು : ವಿಟಭಕ್ತನೋರ್ವನು ಬಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನು (ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ) ಮುದ್ರೆಯನ್ನೊಡೆದು ನಿನ್ನ ಹೊಸ ನಾಣ್ಯಗಳುಳ್ಳ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು, ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬರಿದಾಗಿ ಹೋಯಿತು; ನಮಗೆ (ಈ ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ) ಹೆಚ್ಚಾದ ಭಯವುಂಟಾಗಿದೆ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಚಹಡಿಯುವರು ಚಹಡಿಯ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಲು, ಅರಸನು ಕೇಳುತ್ತ ಕೋಪಗೊಂಡು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು—೫. ಸದ್ಗುಣ ಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದ ಬಸವಣ್ಣ, ಸ್ಥಿರವಾದ ಸದ್ಗುಣಭರಿತನೆಂದೂ, ಸತ್ಯವೇ ಧನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೆಂದೂ, ಅನ್ಯರ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಯಾವರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದವ ನೆಂದೂ, ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಶುದ್ಧನೆಂದೂ, ನಂಬಿ ನಾನು ನನಗಿರುವ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡೆಂದೂ ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದುದಕ್ಕೆ (ಭಂಡಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದುದಕ್ಕೆ)

ಬೇಡಿದ ಭುಜಂಗಭಕ್ತಂ
ಗಾಡಂಬರದಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟು ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆಯೊಳಿ
ನ್ನಾಡಲದೇಂ ಪರಧನಮಂ
ನೀಡುಂ ನಿನ್ನಂತೆ ಕೊಡುವ ದಾನಿಗಳೊಳರೇ ೬

ಇಂದಿತ್ತೆ ಪೊಂಗಳಂ ಬಗೆ
ಬಂದಂತಿರೆ ಬಸವ ನಾಳೆ ಬೇಡಿದ ಭಕ್ತಂ
ಗಂದಂ ಮಿಗೆ ಮದ್ರಾಜ್ಯಮು
ನೊಂದಿನಿಸುಳಿಯದವೊಲೀಯಲುಳ್ಳವನಲ್ತೇ ೭

ಪಳಿಗಂಜದೆಮ್ಮ ನರಪತಿ
ಮುಳಿದಪನೆಂದೆಣಿಸದನ್ಯಧನಮನದೆಂತುಂ
ಕೊಳಲೊಲ್ಲೆನೆಂಬ ನೇಮಮು
ನೆಳಸದೆ ಪಾಳ್ಗೈದೆ ಕೋಶಮಂ ಬಸವೇಶಾ ೮

ವ|| ಎಂದು ನುಡಿದ ಅರಸನಾಗ್ರಹೋಕ್ತಿಗೆ ಮಹಿಮಾಕರಂ ಮುಗುಳ್ನಗೆನಕ್ಕು—

ಎಲೆ ನೃಪತಿ ನೀತಿದಪ್ಪಿದ
ಪಲವುಂ ನುಡಿಗಳನಿದೇಕೆ ನುಡಿದಪೆ ಭುವನಾ
ವಳಿಗರಸನಪ್ಪ ಶಿವನಂ
ನಲಿದರ್ಚಿಪ ಶರಣರನ್ಯಧನಕೆಳಸುವರೇ ೯

ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು ! ನಿನಗೆ ಸಮಾನರಾರು ! ನನ್ನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಹೊಸ ಹೊಸ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು–೬. ಬೇಡಿದ (ಓರ್ವ) ವಿಟ ಜಂಗಮನಿಗೆ ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ (ನಿನ್ನ) ಆಡಂಬರವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಟ್ಟೆ. ಇನ್ನು ಮಾತನಾಡುವುದೇನಿದೆ ? ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ದಾನಿಗಳು (ಲೋಕದಲ್ಲಿ) ಇದ್ದಾರೆಯೆ ? ೭. ಬಸವಣ್ಣ, ಈ ದಿವಸ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆ; ನಾಳೆ ಬೇಡಿ ಬಂದ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಉಳಿಯಗೊಡದಂತೆ ಕೊಡುವ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಲ್ಲವೇ ? ೮. ''ದೂಷಣೆಗೆ ಹೆದರದೆ, ನಮ್ಮ ರಾಜನು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಾನೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ, 'ಬೇರೆಯವರ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನಲ್ಲ' ಎಂಬ (ನಿನ್ನ) ನೇಮವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡದೆ (ಯೋಚಿಸದೆ) ಬಸವೇಶ ! ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದೆ.' ವ|| ಹೀಗೆಂದು ನುಡಿದ ಅರಸನ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತಿಗೆ ಮಹಿಮೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ಮುಗುಳು ನಗೆ ನಕ್ಕು–೯. ''ಎಲೈ ಮಹಾರಾಜನೇ, ನ್ಯಾಯವಲ್ಲದ (ಅನ್ಯರ) ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು (ಕೇಳಿ) ಅದೇಕೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀಯೆ ? ಲೋಕಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅರಸನಾದ ಶಿವನನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡುವ ಶರಣರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಪಡುವರೇ ?''

ಸುರಭಿ ಸುರದ್ರುಮಂ ಸುರಸುರತ್ನಮಿವೆಲ್ಲಮುಮೀಯಲಾಱದ
ತ್ಯುರುತರ ಸಂಪದಸ್ಥಿತಿಯನೀವ ಮಹೇಶ್ವರಭಕ್ತಿಯಾಂತ ಸ
ತ್ಪುರುಷನದೆಂತು ಪೇಳ್ ಪರಧನಕ್ಕೆಳಸಿರ್ಪನಪಾರದುಗ್ಧಸಾ
ಗರದ ವಿಹಾರಿಪಂಚೆ ಕಿಱುವೆಂಚೆಯ ವಾರಿಗೆ ಚಿತ್ತಮೀವುದೇ 10

ಸಾರಸುಧಾಮರೀಚಿರುಚಿಯಂ ತೆಗೆದೀಂಟುವ ಜೊನ್ನವಕ್ಕಿ ವಿ
ಸ್ತಾರಸರಃಸಮೂಹಮನದೇಂ ಬರೆ ಪೀರ್ವುದೆ ಚೂತಪಲ್ಲವೋ
ದಾರರಸಂಗಳಂ ಸವಿವ ಕೋಗಿಲೆ ಮೆಲ್ವುದೆ ವೇಣುಪತ್ರಮಂ
ಮಾರಹರಪ್ರಸಾದಭಜಕಂ ಕವರ್ದಪ್ಪನೆ ಲೋಗರರ್ಥಮಂ 11

ಸಸಿ ಬಿಸಿಯಾದೊಡಂ ತರಣಿ ಕರ್ಗಿದೊಡಂ ಘನಕಾಂಚನಾದ್ರಿ ಕಂ
ಪಿಸಿದೊಡವೌರ್ವವಹ್ನಿ ಬಿಸುಪಾರಿದೊಡಂ ನಿಗಮೋಕ್ತಿಯೊಳ್ತೊದಳ್
ಮುಸಗಿದೊಡಂ ಕಡಲ್ಬಱತೊಡಂ ಗಗನಂ ಪಡಲಿಟ್ಟೊಡಂ ದಿಶಾ
ವಸನನ ಭಕ್ತರನ್ಯಧನಕೊಲ್ದುಳುಪರ್ಸತತಂ ಮಹೀಪತೀ 12

ಇದು ನನ್ನಿ ನಿನ್ನ ಭಂಡಾ
ರದ ಲೆಕ್ಕದ ವಸ್ತುವಂ ವಿಚಾರಿಪುದಣುಮಾ
ತ್ರದ ಧನಮಱೆಯಾದೊಡಮಾಂ
ಮದನಾರಿಯಭಕ್ತನಲ್ತು ಬಿಜ್ಜಳನೃಪತೀ 13

10. ಕಾಮಧೇನು, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಚಿಂತಾಮಣಿ–ಇವಾವುವೂ ಕೊಡಲಾರದ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪುರುಷನು ಅನ್ಯರ ಹಣಕ್ಕೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಪಟ್ಟಾನು ? ಅನಂತವಾದ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡೆ ಮಾಡುವ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯು ಸಣ್ಣ ಗುಂಡಿಯ ನೀರಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುವುದೇ ? ಹೇಳು. 11. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಂದ್ರನ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದು ಕುಡಿಯುವ ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಯು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕತ್ತಲೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸೆಳೆದು ಕುಡಿದೀತೇ ? ಮಾವಿನ ಚಿಗುರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಸವನ್ನು ಹೀರುವ ಕೋಗಿಲೆಯು, ಬಿದಿರಿನ ಎಲೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುವುದೇ ? ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವವನು, ಅನ್ಯರ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುವನೇ ? 12. ಮಹಾರಾಜನೇ, ಚಂದ್ರನು ಬಿಸಿಯಾದರೂ, ಸೂರ್ಯನು ಔಷ್ಣ್ಯದಿಂದ ತಗ್ಗಿದರೂ (ತಣ್ಣಗಾದರೂ). ಘನವಾದ ಮೇರುಪರ್ವತವು ನಡುಗಿದರೂ, ಬಡಬಾಗ್ನಿಯು ಬಿಸಿಗುಂದಿದರೂ, ವೇದಗಳ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಉಂಟಾದರೂ, ಸಮುದ್ರವು ಬತ್ತಿಹೋದರೂ, ಆಕಾಶವು ಕಿತ್ತುಬಿದ್ದರೂ, ಸದಾ ಪರಶಿವನ ಭಕ್ತರುಗಳು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಇಚ್ಛಿಸುವವರಲ್ಲ. 13. ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜಾ, ಇದು ನಿಶ್ಚಯ. ನಿನ್ನ ಭಾಂಡಾಗಾರದ ಲೆಕ್ಕದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವುದು. (ತನಿಖೆ ಮಾಡುವುದು). ಅಣುವಿನಷ್ಟು ಹಣವು (ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ) ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ಮನ್ಮಥಾರಿಯಾದ

ಅವರೊಡವೆಯುನವರ್ಗಿತ್ತೆಂ
ಶಿವನಱಿವಂ ನಿನ್ನ ವಸುವನಿತ್ತವನಲ್ಲ
ಲ್ಲವರೆಂತು ಕೊಳ್ವರಾನೆಂ
ತು ವಿಚಾರಿಪೊಡೀವೆನರಸ ನಿನ್ನಯ ಧನವಮಂ ೧೪

ಈಗಳೆ ನಿನ್ನಯ ಸಂಶಯ
ಪೋಗಂ ಪರಿವಂತೆ ತೋರ್ಪೆನೆಂದಾ ಬಸವಂ
ಬೇಗದೊಳೆ ತರಿಸಿದಂ ಭಾಂ
ಡಾಗಾರದ ಪೊನ್ನ ಪೇಟಿಕಾಸಮುದಯಮಂ ೧೫

ಕರೆಯಿಸಿದಂ ಗಣಕಾಳಿಯ
ನರಸನ ಸಂದೆಗದ ಕೀಲನುರ್ಚುವ ತೆಱದಿಂ
ಭರದಿಂ ಕೀಲ್ಗಳೆದಿಡಿದು
ಪ್ಪುರಿಸುವ ಪೇಳಿಗೆಯ ಪೊಂಗಳಂ ಕಾಣಿಸಿದಂ ೧೬

ವ॥ ಅಂತು ತನ್ನ ತೇಜಃಪುಂಜದಂತೆ ಬರೆಪದ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಗ್ಗಳಂ ಮಿಕ್ಕ ಪೊಂಗಳಂ ತೋಱಿಸೆ ಬಿಜ್ಜಳಂ ಸಭಾಸದರೊಡನೆ ಕಂಡು ಕೌತುಕಂಗೊಂಡು ಪಿಸು[1]ಣ್ಣೆಡೆ[1]ದ ಖಳರಂ ತರ್ಜನಂಗೈದು ಮತ್ಪುರದೊಳಿನ್ನಾವನಾದೊಡಮಿಂತು ಬಸವನಂ ಕೂರ್ತು ಪಿಸುಣ್ಣೆಡೆಯೆ ಜಿಹ್ವಾಚ್ಛೇದನಂಗೈಪೆ ನೆಂದು ಪೂಣ್ದು ನುಡಿದು ಬಸವನ ಮಹಿಮೆಯಂ ಬಗೆದಂದು ಕೀರ್ತಿಪಾಗಳ್—

ಶಿವನ ಭಕ್ತನೇ ಅಲ್ಲ. ೧೪. ಮಹಾರಾಜ, ಆ ಜಂಗಮರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ (ಇದನ್ನು) ಶಿವನು ತಿಳಿಯುವನು; ನಿನ್ನ ಧನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು (ನಾನು) ಅಲ್ಲ. ವಿಚಾರಿಸಿನೋಡಿದರೆ ಆ ಜಂಗಮರಾದರೂ ನಿನ್ನ ಹಣವನ್ನು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾರು? ನಾನಾದರೂ ಹೇಗೆ ಕೊಟ್ಟೇನು ? ೧೫. ಈಗಲೇ ನಿನ್ನ ಸಂಶಯವು ಹೋಗುವಂತೆ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಆ ಬಸವಣ್ಣನು ಬೇಗನೆ ಭಾಂಡಾಗಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಗಾರದ (ನಾಣ್ಯಗಳುಳ್ಳ) ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ತರಿಸಿದನು. ೧೬. (ಆ ಕೂಡಲೇ) ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡುವವರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಅರಸನ ಸಂದೇಹದ ಕೀಲನ್ನು ಉಚ್ಚುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಭಾಂಡಾರದ ಬೀಗವನ್ನು ತೆಗೆದು, ತುಂಬಿ ಹುಲುಸು ತ್ತಿರುವ (ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ) ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿನ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಸಮೂಹದಂತೆ ಬರೆದಿರುವ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮಿಕ್ಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಸಭಾ ಸ್ಥಾನದವರೊಡನೆ ನೋಡಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ಚಾಡಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ದುಷ್ಟರನ್ನು, ಭಯಪಡಿಸಿ (ಬೆದರಿಸಿ), ನನ್ನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಯಾರಾದರೂ, ಈ ರೀತಿ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಚಾಡಿ ಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವೆನು, ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ

1 ಣ್ಗ್ಳ (ದ).

ಮುನ್ನೊರ್ವಂ ಭಕ್ತವರ್ಯಂ ಮಧುರೆಯಧಿಪ ಪಾಂಡ್ಯಂಗೆ ಸನ್ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ
ದ್ದೌನ್ನತ್ಯಂ ವಿಕ್ಕವಂ ಭಾಸುರಹಯಚಯಮಂ ಕೊಳ್ಳೆನುತಿತ್ತಗಣ್ಯಂ
ಪೊನ್ನೆಲ್ಲಂ ತೀರೆ ಕೊಟ್ಟಾ ಶರಣಗಣಕೆ ಮೇಣ್ಜಂಬುಕವ್ರಾತಮಂ ವ್ಯ
ತ್ಪನ್ನಂ ಭಾಸ್ವತ್ತುರಂಗೋತ್ಕರಮನೆಸಗಿ ಕೂರ್ತಿತ್ತನಾ ಚೊಕ್ಕನಾಥಂ ೧೭

ಅದಱಿಂ ಶಿವಭಕ್ತರ್ಗಿಂ
ತಿದು ಘನಮಲ್ತೆಂದು ಶರಣರುಲಿವುತ್ತಿರೆ ಸ
ನ್ಮುದಮಲರೆ ಕೈಮುಗಿದು ಭೂ
ಸುದತೀಶಂ ಬಸವರಾಜನಂ ಕೀರ್ತಿಸುತಂ ೧೮

ದಿನಮಣಿಗೆ ದೀವಿಗೆಯನಾ
ಘನರೋಹಣಗಿರಿಗೆ ರನ್ನಮಂ ಕೊಡುವವೊಲಾ
ಜನಪತಿ ಬಸವಂಗಿತ್ತಂ
ಕನಕಾಂಬರಮಂ ಮನೋಜ್ಞಮಣಿಭೂಷಣಮಂ ೧೯

ವ॥ ಅಂತಿತ್ತು ಸತ್ಕರಿಸಿ ವಿನಯದಿಂ ತನ್ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಸವನಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ತಾನುಮಂತಃಪುರಂಬೊಕ್ಕಿರ್ದನಾಗಳ್—

ಮಾತನಾಡಿ, ಬಸವಣ್ಣನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವಾಗ—೧೭. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಮಧುರಾ ಪಟ್ಟಣದ ದೊರೆಯಾದ ಪಾಂಡ್ಯ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಇದ್ದು ಔನ್ನತ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದನು. (ಅವನ ಹೆಸರು ಚೊಕ್ಕನಾಥ) ಆ ರಾಜನು ಮನೋಹರವಾದ ಕುದುರೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೋ ಎನ್ನುತ್ತ (ಅವನಿಗೆ) ಕೊಟ್ಟಂಥ ಗಣನಾತೀತವಾದ ಧನವೆಲ್ಲವನ್ನು (ಅವನು) ಶರಣರುಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ತೀರಿ ಹೋಗಲು, ಕುಶಲನಾದ ಆ ಚೊಕ್ಕನಾಥನು, ನರಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೇ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕುದುರೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟನು. ೧೮. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ (ಬಸವಣ್ಣ ಮಾಡಿದುದು) ದೊಡ್ಡದೇನೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಶರಣರು ಹೇಳುತ್ತಿರಲು (ಘೋಷಿಸುತ್ತಿರಲು) ಭೂಪತಿಯಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅರಳಿದವನಾಗಿ, ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ—೧೯. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ದೀವಿಗೆಯನ್ನು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆರೋಹಣಗಿರಿಗೆ ರತ್ನವನ್ನು ಕೊಡುವ ಹಾಗೆ, ಆ ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಪೀತಾಂಬರವನ್ನೂ ಮನೋಹರವಾದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ, ವಿನಯದಿಂದ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು, ತಾನೂ (ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ

ಪಲ್ಲವಜಂಗಮಂ ಪಣವಧೂಟಿಯ ಗೇಹದೊಳಿರ್ದು ಬೀಯಕಿಂ
ದಿಲ್ಲ ಧನಂಗಳಂ ಬಸವನಿತ್ತಪನೀಗಳೆ ಬೇಡಿ ತರ್ಪುದೆಂ
ದಲ್ಲಿಯ ಚೇಟಿಯಂ ಕಳುಪೆ ತದ್ಗೃಹಕೈದುತೆ ದೂತಿ ಕಂಡಳಾ
ಫುಲ್ಲಸರೋಜನೇತ್ರೆ ಬಸವಾಂಗನೆಯುಟ್ಟ ಮನೋಜ್ಞಚೇಲಮಂ ೨೦

ವ॥ ಅಂತು ಕಂಡದಱ ಚೆಲ್ವಿಂಗೆ ಬೆಱಗುವಟ್ಟು ತಲೆದೂಗಿ ಪಣಮಂ ಬೇಳ್ಪುದನುಳಿದು ತನ್ನೆಱೆಯುಳಿರ್ದ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಜವದಿಂ ಮಗುಳ್ದೈತಂದು ಸಡಗರಿಸಿ ನಿಂದು—

ನಿನಗೇನೆಂದಪೆನಕ್ಕ ಚಿತ್ರತರಮಂ ಗಂಗಾಂಬಿಕಾದೇವಿಯು
ಟ್ಟ ನವೀನಾಂಬರದಂದಮಂ ಪೊಗಳ್ವೊಡಾನೆಯ್ದೆಂ ನಯಂ ಕಾಂತಿ ಚೆ
ಲ್ವಿನಲಂಪಪ್ಪಿದ ತದ್ದುಕೂಲಕೆಣೆಯಿಲ್ಲೆಲ್ಲಲ್ಲಿಯುಂ ದಿವ್ಯವ
ಸ್ತ್ರನಿಕಾಯಂಗಳೊಳೆಯ್ದೆ ನೋಳ್ಪೊಡೆ ವಲಂ ನಿನ್ನಾಣೆ ಚಂದ್ರಾನನೇ ೨೧

ವ॥ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಮ್ಮವರ್ಪಲ್ಲವಜಂಗಮಾಳಿಯಿನುಪಾರ್ಜನಂಗೈದೊದವಿಸಿರ್ದ—

ಪಳಿ ಪಟ್ಟಾವಳಿ ಮೇಘರಂಜಿ ತವರಾಜಂ ಪಿಂಜರಾಗಂ ಲತಾ
ವಳಿ ಚಿತ್ರಾವಳಿ,ದೇವಪಟ್ಟೆ ಕುರವಿಂದಾಭಂ ಕುರಂಗಾಕ್ಷಿ ಪಿಂ

ದನು. ಆಗ—೨೦. (ಓರ್ವ) ವಿಟಜಂಗಮನು ಸೂಳೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು 'ಈದಿನ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲು (ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹಣ) ಇಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣನು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಈಗಲೇ (ಅವನನ್ನು) ಬೇಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ', ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ದಾಸಿಯೋರ್ವಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲು, ಆ ದೂತಿಯು ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಪೂರ್ಣ ಅರಳಿದ ಕಮಲದಂತಹ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪತ್ನಿಯಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯು ಉಟ್ಟ ಮನೋಹರವಾದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕಂಡಳು. ವ॥ ಹಾಗೆ ಆ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ತಲೆದೂಗಿ ಹಣವನ್ನು ಬೇಡುವುದು ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ಒಡತಿಯಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ವೇಗದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದು, ಸಡಗರದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡು—೨೧. ಅಕ್ಕಾ ! (ಒಂದು) ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ !! (ಬಸವಣ್ಣನ ಪತ್ನಿಯಾದ) ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯು ಉಟ್ಟ ನವೀನವಾದ ಸೀರೆಯ ಚೆಲುವನ್ನು ಹೊಗಳುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಎಷ್ಟೂ ಸಮರ್ಥಳಲ್ಲ; ಚಂದ್ರಾನನೆಯೇ, ಮೃದುತ್ವ, ಕಾಂತಿ, ಚೆಲುವಿನ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆ ರೇಷ್ಮೆ ಸೀರೆಗೆ ಸದೃಶವಾದ ಸೀರೆ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಯಾವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೀರೆಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಹುಡುಕಿದರೆ ಸಿಗಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ವ॥ ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಸೂಳೆಯರುಗಳು, ವಿಟಜಂಗಮರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡಿಟ್ಟಿರುವಂಥ—೨೨-೨೩. ಪಳಿ ಸೀರೆ, ಪಟ್ಟಾವಳಿಸೀರೆ, ಮೇಘದಂತೆ ರಂಜಿಸುವ ರಾಜ ಸೀರೆ, ಪಿಂಜರ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆ, ಲತಾವಳಿ ಸೀರೆ, ಚಿತ್ರಾವಳಿ, ದೇವಪಟ್ಟೆ, ಕುರುವಿಂದ ರತ್ನದ ಕಾಂತಿಯ ಸೀರೆ, ಜಿಂಕೆಯ ಕಣ್ಣಿನಂತಹ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳ ಸೀರೆ, ಪಿಂಗಳ

ಗಳಿ ಚಂದ್ರಾತಪಮಿಂದ್ರಗೋಪಮುಮುರಾಂಗಂ ಚೀನಿ ಚಿತ್ರಾಂಬರಂ
ತಳಿರ್ವಣ್ಣಂ ಮಣಿವಟ್ಟೆ ರುದ್ರತಿಲಕಂ ಕಾಂಭೋಜಿ ಗೌರೀಪ್ರಿಯಂ ೨೨

ಭಾವಜವಲ್ಲಭಂ ದಸರಿ ದಾಸಣವಟ್ಟೆ ತಮಾಲಪಟ್ಟೆ ನೇ
ತ್ರಾವಳಿ ರಾಜಶೇಖರಮುಗಾವಳಿ ಮಾದಳಮಾನೆವಜ್ಜೆ ಸೂ
ತ್ರಾವಳಿ ಪಚ್ಚೆವಣ್ಣಮುದಯಾರುಣಮಂಜನರೇಖೆ ಶಾಲಿ ಹಂ
ಸಾವಳಿ ದೇವತಾವಳಿ ಶುಕಾವಳಿ ಗೂರ್ಜರಿ ಕಾಂಚನಾಂಬರಂ ೨೩

ಇಂತಿವು ಮೊದಲಾದಂಬರ
ಸಂತತಿ ಸರಿಯಲ್ತದರ್ಕೆ ಭಾಮಿನಿ ಭಾವಂ
ತಾಂ ತಳರ್ದು ಬೇಡೆ ಶಿವಗಣ
ಚಿಂತಾಮಣಿ ಬಸವನೀವನಂಬರಮನದಂ ೨೪

ಎನೆ ಕೇಳ್ದಾ ಪಣಕಾಂತೆ ದೂತಿಗೆ ಪಸಾಯಂಗೊಟ್ಟು ತಜ್ಜಂಗಮಾ
ನನಮಂ ಪ್ರೇಮದೆ ನೋಡಿ ಬೋಸರಿಸಿ ಮಂದಸ್ಮೇರಮಂ ಬೀಱಿ ಮು
ದ್ದಿನಿವಾತಿಂ ಪ್ರಿಯ ಬೇಡಿ ತದ್ಬಸವನಿಂ ತಂದಿತ್ತು ಗಂಗಾಂಬೆಯು
ಟ್ಟ ನವೀನಾಂಬರಮಂ ಕರಂ ಮೆಱೆವುದೆನ್ನೊಳ್ಸಂದ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಂ ೨೫

ವರ್ಣದ ಸೀರೆ, ಚಂದ್ರಕಾಂತಿ ಸೀರೆ, ಇಂದ್ರನೀಲ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆ, ಮೇರುಪರ್ವತದ ಚಿತ್ರವುಳ್ಳ ಸೀರೆ, ಪಟ್ಟೆಪಟ್ಟೆಯ ರೇಷ್ಮೆ ಸೀರೆ, ಚಿಗುರಿನ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆ, ರತ್ನಖಚಿತ ಪಟ್ಟೆ ಸೀರೆ, ಈಶ್ವರನ ತಿಲಕದಂತಿರುವ ಚಿತ್ರದ ಸೀರೆ, ಪ್ರಿಯವಾದ ಕಾಂಭೋಜದ ಬಿಳಿ ಸೀರೆ, ಭಾವಜ ವಲ್ಲಭ, ದಸರಿ, ದಾಸಣ ಪಟ್ಟೆ, ತಮಾಲವಟ್ಟೆ, ನೇತ್ರಾವಳಿ, ರಾಜಶೇಖರ, ಅಗಾವಳಿ, ಮಾದಳ, ಆನೆವಜ್ಜೆ, ಸೂತ್ರಾವಳಿ, ಅಚ್ಚೆವಣ್ಣ, ಉದಯಾರುಣ, ಅಂಜನಲೇಖೆ, ಶಾಲಿ, ಹಂಸಾವಳಿ, ದೇವತಾವಳಿ, ಶುಕಾವಳಿ, ಘೂರ್ಜರಿ, ಕಾಂಚನಾಂಬರ—೨೪. ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸೀರೆಗಳ ಸಮೂಹವು, ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯುಟ್ಟ ಸೀರೆಗೆ ಸರಿಯಾಗವು. ಭಾಮಿನಿಯೇ, ಭಾವನಾದ ಆತನೇ (ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ) ಹೋಗಿ, ಬೇಡಿದರೆ, ಶಿವಗಣಗಳಿಗೆ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಂತಿರುವ ಆ ಬಸವಣ್ಣನು ಆ ಸೀರೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ೨೫. ಹೀಗೆ (ಆ ದೂತಿಯು) ಹೇಳಲು—ಆ ಸೂಳೆಯು ಕೇಳಿ, ದೂತಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಆ ಜಂಗಮನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಪಟಾನುರಾಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಮುಗುಳುನಗೆ ಬೀರಿ, ಮುದ್ದಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತುಗಳಿಂದ—'ಪ್ರಿಯಾ ! ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯುಟ್ಟ ನವೀನಾಂಬರವನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಬೇಡಿ, ತಂದುಕೊಟ್ಟು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗಿರುವ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೆರೆಯುವುದು' (ಎಂದಳು). ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಆ ಗಣಿಕೆಯು ಹೇಳಲು ವಿಟಜಂಗಮನು, ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಇದಾವ ಗಹನ ಕಾರ್ಯ ! ಎಂದು ತತ್ಕ್ಷಣವೇ

ವ॥ ಎನೆ ಪಲ್ಲವಚರನುಲ್ಲಾಸಂಬೆತ್ತಂತೆ ಗೈವೆನಿದಾವ ಗಹನವೆಂದಾಕ್ಷಣಂ ಬಸವನೆಡೆಗೇಳ್ತಂದು—

ಕೊಡು ಬಸವೇಶ ನಿನ್ನ ಸತಿಯುಟ್ಟತಿನೂತನ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಮಂ
ಬಿಡದೆಮಗೆಂದೊಡುತ್ಸವಿಸಿ ದೇವ ಚರೇಂದ್ರಮಹಾಪ್ರಸಾದಮೆಂ
ದುಡುಪತಿವಕ್ತ್ರೆಯುಂ ಬರಿಸಿದಂ ನಿಜವಲ್ಲಭೆಯುಂ ಸಭಾಸ್ಥಳ
ಕ್ಕಡರ್ದನುರಾಗದಿಂ ಬಸವನಾಗಳೆ ಭಕ್ತಿಯದೇನಳುಂಬಮೋ ೨೬

ಮುಡಿಗಂಪಿಂಗಾರ್ದು ಸಾರ್ತಂದೆಱಗೆ ಪರಮೆಗಳ್ಮಂದಯಾನಕ್ಕೆ ರಾಗಂ
ಬಡೆದಾದಂ ಪಿಂದೆಪಿಂದೈತರೆ ಸಮದ ಮರಾಳಾಳಿ ವಕ್ತ್ರೇಂದುವಿಂ ಧೀಂ
ಕಿಡೆ ಲೋಲಾಪಾಂಗರುಕ್ಚಂದ್ರಿಕೆ ನಿಜಪೃಥುವಕ್ಷೋಜಭಾರಕ್ಕಳುಂಬಂ
ನಡು ಮೆಲ್ಪಿಂ ಬಳ್ಕೆ ಬಂದಾ ಬಸವನಿದಿರೊಳಾ ದೇವಿ ನಿಂದಿರ್ದಳಾಗಳ್ ೨೭

ರತಿಯಂ ಗೆಲ್ವ ಮನೋಜ್ಞರೂಪವತಿಯಂ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾಸಕ್ತ ಸ
ನ್ಮತಿಯಂ ಪೂರ್ಣಕಳಾವಿಳಾಸವತಿಯಂ ಪ್ರಾಣೇಶಸದ್ಭಕ್ತ್ಯರುಂ
ಧತಿಯಂ ಪೂಜಿತಜಂಗಮಪ್ರತತಿಯಂ ಮಾಂಗಲ್ಯಸಾಕಲ್ಯ ಸಂ
ಗತಿಯಂ ಶ್ರೀ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಾತ್ಮಸತಿಯಂ ನೋಡುತ್ತೆ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿಂ ೨೮

ಬಸವಣ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು—೨೬. 'ಬಸವೇಶ್ವರ, ನಿನ್ನ ಸತಿಯು ಉಟ್ಟಿರುವ ಅತಿ ನೂತನವೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಆದ ಅಂಬರವನ್ನು (ಸೀರೆಯನ್ನು) ತಪ್ಪದೆ ನಮಗೆ ಕೊಡು, ಎನ್ನಲಾಗಿ–ಬಸವಣ್ಣನು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡವನಾಗಿ, 'ದೇವ, ಜಂಗಮ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ' ಮಹಾಪ್ರಸಾದ' ಎನ್ನುತ್ತ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯಾದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಆ ಕೂಡಲೇ ಸಭಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟು ಅಧಿಕವಾದದ್ದೋ ! ೨೭. (ಬಸವಣ್ಣನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ ಸಭೆಗೆ) ಬಂದಾಗ, ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದ ಹೂಗಳ ಕಂಪಿಗೆ ದುಂಬಿಗಳು ಝೇಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುತ್ತಿದವು ; ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಾಲು ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಮಂದಗಮನಕ್ಕೆ ಅನುರಾಗಗೊಂಡು ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು ; ಚಂಚಲವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರನಿಂದ (ಮುಂದಕ್ಕೆ) ಹಾರಿಬರುತ್ತಿತ್ತು ; ಅವಳ ದಪ್ಪವಾದ ಸ್ತನಗಳ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನಡುವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಆ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಬಂದು ಬಸವಣ್ಣನ ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು. ೨೮. (ಆಗ) ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರನು–ರತಿದೇವಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಂತಹ ಮನೋಹರ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳವಳೂ, ಶಿವಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತಗೊಂಡ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳೂ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ವಿದ್ಯಾವಿಲಾಸವುಳ್ಳವಳೂ, ಪ್ರಾಣಕಾಂತನಾದ ಬಸವಣ್ಣನಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅರುಂಧತೀ ದೇವಿಗೆ ಸಮನಾದವಳೂ, ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುವವಳೂ, ಸಮಸ್ತ ಮಂಗಳ ಸಮೂಹಗಳ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ

ನುಡಿದಂ ಭಾಮಿನಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂ [1]ಕೊಡು ಕೊಡೀ[1]ದೇವಂಗೆ ನೀನುಟ್ಟ ಚೆ
ಲ್ವಪದಿರ್ದೀ ದಿವ್ಯದುಕೂಲಮಂ ಜವದಿನೆಂದುದ್ವೀತಲಜ್ಜಂ ಮಹಾ
ಮೃಡಭಕ್ತಿಸ್ಥಿರಚಿತ್ತನೆಳ್ದು ಬಸವಂ ಗಂಗಾಂಬಿಕಾದೇವಿಯು
ಟ್ಟುಡೆಯಂ ಮುಟ್ಟಿ ಸೆಱಂಗನೀಳ್ದು ಸೆಳೆದೊಟ್ಟುತ್ತಿರ್ದನಾಸ್ಥಾನದೊಳ್ ೨೯

ಸೆಳೆದೊಡೆ ಬಳೆದುದು ಮತ್ತಂ
ಸೆಳೆದೊಡೆ ಮತ್ತಂತೆ ಬಳೆವುತಿರ್ದುದು ರುಚಿಮಂ
ಜುಳವಸನಂ ಬಸವನ ಕೈ
ದಳಸೋಂಕಿನ ಮೈಮೆ ಮಹಿಗೆ ಸಾಧಾರಣಮೇ ೩೦

ಬಸವೇಶಕರಸಮೀರಣ
ದೆಸಕದೆ ಕುಮುದಾಕ್ಷಿ ಕೋಕಕುಚೆ ಬಿಸಜಸಮು
ಲ್ಲಸಿತಾನನೆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ
ವಸನತರಂಗಪ್ರತಾನಮಂ ತಳೆದೆಸೆದಳ್ ೩೧

೨೯. ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು : 'ಭಾಮಿನೀ, ಈ ದೇವನಿಗೆ (ಜಂಗಮನಿಗೆ) ನೀನುಟ್ಟ ಚೆಲುವಿನ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಟ್ಟೇ ಸೀರೆಯನ್ನು ಜೇಗನೆ ಕೊಡು ಕೊಡು'! ಎಂದು ನುಡಿದನು. ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳ ಬಸವಣ್ಣನು–ನಾಚಿಕೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟವನಾಗಿ ಎದ್ದು ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಉಟ್ಟ ಸೀರೆಯ ಉಡಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಸೆರಗನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸೆಳೆಯುತ್ತ (ಸೀರೆಯ) ರಾಶಿಯನ್ನೇ ಹಾಕತೊಡಗಿದನು. ೩೦. (ಹೀಗೆ) ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರಲಾಗಿ (ಸೀರೆಯು) ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಮತ್ತೂ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನೋಹರವಾದ ಸೀರೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು! ಬಸವಣ್ಣನ ಹಸ್ತ ಪ್ರದೇಶದ ಸೋಂಕುವಿಕೆಯ ಮಹಿಮೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದೆ! ೩೧. ನೈದಿಲೆಯಂತಹ ನೇತ್ರವುಳ್ಳವಳೂ, ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತಹ ಕುಚವುಳ್ಳವಳೂ, ಕಮಲದಂತಹ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೂ ಆದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯು, ಬಸವೇಶ್ವರನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ವಾಯುವಿನ ಬೀಸುವಿಕೆಯಿಂದ ತೆರೆಯಂತಿರುವ ಸೀರೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶೋಭಿಸಿದಳು. [ಗಂಗಾನದಿಯು ಪರವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು : ನೈದಿಲೆಯೆಂಬ ನೇತ್ರವುಳ್ಳ, ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳೆಂಬ ಸ್ತನಗಳುಳ್ಳ, ಕಮಲವೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳ, ಗಂಗಾನದಿಯು ಬಸವಣ್ಣನ ಹಸ್ತದಿಂದುದ್ಭವಿಸಿದ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಸೀರೆಗಳಂತಿರುವ ತೆರೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹೊಂದಿ,

1 ಕುಡು ಕುಡೀ (ದ, ಗ, ಮು, ಜ,)

ಧರಿಸಿದ ಭೂಷಣಾವಳಿಯ ಮುತ್ತು ಮುಗುಳ್ನಗೆಗಣ್ಣರಲ್ದರ
ಲ್ಕರತಳಮೊಳ್ದಳಿರ್ಕುರುಳಬಂಬಲೆ ತಳ್ತಳಿವಿಂಡು ಲೋಹಿತಾ
ಧರಮೆಳೆನುಣ್ದಳಿರ್ಫಲಮುರೋಜಮದಾಗಿರೆ ನವ್ಯಕಲ್ಪವ
ಲ್ಲರಿಯವೊಲಾ ವೃಷೇಂದ್ರವಧುವಿತ್ತಳನಂತ ವಿಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಮಂ ೩೨

ಸೆಳೆಮಿಂಚಪ್ಪಿದ ಶಾರದ
ಜಳಧರಮೆಂಬಂತೆ ಪೊಂಜೆಱಂಗಮುರ್ದಸಿತೋ
ಜ್ವಲವಸನಂ ಕಂಗೆಸೆದುದು
ನಳಿನಾಕ್ಷಿಯ ಘನನಿತಂಬಗಿರಿಕಂದರದೊಳ್ ೩೩

ವ॥ ಅಂತೊಪ್ಪುವಂಬರದೊಟ್ಟಿಲಂ ದೇವ ಯಥೇಷ್ಟಂ ಕೊಳ್ವುದೆಂದಾ ಪಲ್ಲವಚರಂಗೆ ಮನಂದಣಿಯೆ ಸಮರ್ಪಿಸೆ ಸರ್ವಜನಂ ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಯಂಗೊಂಡು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರೆ ಶರಣರ್ಸಾದರಮಭೀಕ್ಷಿಸಿ

ಪೊಡವಿಯೊಳಿಂತಿದೊಂದರಿದೆ ಭಕ್ತಜನಕ್ಕೆ ತಪಸ್ವಿ ಬೇಡೆ ಮು
ನ್ನಿಡುಗುಡಿನಾಥನೀಯನೆ ನಿಜಾಂಗನೆಯುಟ್ಟ ನವೀನ ಚೇಲಮಂ
ತಡೆಯದೆ ಪನ್ನೆರಳ್ಬರಿಸಮುಂದಮರಲ್ದಿರೆ ನೆಯ್ದ ವಸ್ತ್ರಮಂ
ಕುಡನೆ ಚರೋತ್ತಮಂಗೆಳಸಿ ಜೇಡರದಾಸನತೀವ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ೩೪

ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು] ೩೨. ಧರಿಸಿದ ಭೂಷಣ ಸಮೂಹದ ಮುತ್ತುಗಳೇ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ; ನಗೆಗಣ್ಣುಗಳೇ ಅರಳಿದ ಹೂವುಗಳು ; ಅಂಗೈಯ ಪ್ರದೇಶವೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿಗುರು ; ಕೂದಲಿನ ಸಮೂಹವೇ ಮುತ್ತಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹ ; ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿಗಳೇ– ಎಳೆಯವಾಗಿಯೂ, ಕೆಂಪಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಚಿಗುರುಗಳು ; ಸ್ತನಗಳೇ ಹಣ್ಣುಗಳು– ಹೀಗಿರಲು ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯು ನೂತನವಾದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹಾಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ವಿಚಿತ್ರವರ್ಣದ ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ೩೩. ಕಮಲದಂತಹ ನೇತ್ರವುಳ್ಳ ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸೀರೆಯು, ಕಟಿಪಶ್ಚಾದ್ಭಾಗವೆಂಬ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮಿಂಚಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿನ ಮೋಡವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಸೀರೆಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು (ತೋರಿಸಿ) 'ದೇವ, ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದಷ್ಟನ್ನು ತೆಗದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು' ಎಂದು ಆ ವಿಟಜಂಗಮನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಅರ್ಪಿಸಲು ಸರ್ವಜನರೂ (ಈ ರೀತಿಯನ್ನು) ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಶರಣರು ಆದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ—೩೪. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ರೀತಿಯು ಶಿವಭಕ್ತ ಜನರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದೇನು ? ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಇಡುಗುಡಿ ನಾಥನೆಂಬುವನು ತಪಸ್ವಿಯೊಬ್ಬನು ಬಂದು ಬೇಡಲು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಉಟ್ಟ ಹೊಸ ಸೀರೆಯನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ ? ತಪ್ಪದೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಚೆಂದವಾಗಿರುವ ಹಾಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆಯ್ದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು

ಪಸೆನೀದಾತ್ಮಜೆಯುಂದಮಾಳ್ದ ಮುಡಿಯುಂ ಕೊಯ್ದಿಯನೇ ಬೇಡೆ ತಾ
ಪಸನಾತಂಗುಱೆ ಮಾನಕಂಜನವನೀಶಂ ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳನು
ದೊಸೆದಾತ್ಮಾಂಗನೆಯುಂ ಸಮರ್ಪಿಸನೆ ಕೂರ್ತಯ್ಯಂಗೆ ಭೂಭಾಗದೊಳ್
ಪಸರಂಬೆತ್ತಳಿಪಾಱೆ ಪಲ್ಲವಚರೇಂದ್ರಂಗಳ್ಕಱಿಂ ಪೊಂಗಳಂ ೩೫

ಮೊನೆಯಧರನೀಯನೇ ಬಹು
ಧನಧಾನ್ಯಾವಳಿಯನೊಪ್ಪಿಸನೆ ಬಲ್ಬಱದೊಳ್
ಘನಶರಣತತಿಗೆ ಗುಣನಿಧಿ
ಯೆನಿಪಿಡುಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಱೆವ ಪೆರ್ಮಾಡಿಕರೆಂ ೩೬

ವ॥ ಎಂದೆಣಿಸುತ್ತಂ ಗಣಮಹಿಮೆಯನಣಿಯರಂ ಪೊಗಳುತ್ತಮಿರೆಯಿರೆ—

ಆ ದಿವ್ಯಾಂಬರದೊಟ್ಟಿಲ
ನಾ ದೇವ ಕೊಂಡು ಬಸವನಂ ಪರಸಿ ಮಹಾ
ಮೋದಂ ಮಿಗೆ ಪೋದಂ ಸವಿ
ನೋದಂ ಗಣಿಕಾಲಯಕೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಂ ೩೭

ಪರಮಪತಿವ್ರತೆಯರ ಕುಲ
ಗುರು ಬಸವನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಮಾನೋನ್ನತಿಯೋ
ಸರಿಸದೆ ಸಭೆಯೊಳ್ಮಹಿಮೆಯ
ನಿರದಾಂತೇಳ್ತಂದು ದೇವಿ ಗೃಹಮಂ ಪೊಕ್ಕಳ್ ೩೮

ಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಜಂಗಮಶ್ರೇಷ್ಠನಿಗೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆ ?' ೩೫–೩೬. ಮಾನಕಂಜರನು ತಾಪಸ ನಾಥನೊಬ್ಬನು ಬೇಡಲಾಗಿ ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ ತನ್ನ ಮಗಳ ಮನೋಹರವಾದ ಮುಡಿಯನ್ನೇ (ಕೂದಲುಗಳನ್ನೇ) ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆ ? ಸಿಂಧು ಬಲ್ಲಾಳನೆಂಬ ರಾಜನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಅಯ್ಯನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಅಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನೇ ಸಮರ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲವೇ ? ವಿಸ್ತಾರವಾದ ದುರಾಸೆಯು ನಾಶವಾಗುವಂತೆ ಮೊನೆಯಧರ ನೆಂಬುವನು (ಓರ್ವ) ವಿಟಜಂಗಮನಿಗೆ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ ?' ಇಡಗುಡಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಗುಣನಿಧಿಯೆನಿಸಿದ್ದ 'ಪೆರ್ಮಾಡಿಕರ'ನೆಂಬಾತನು ದೊಡ್ಡ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶರಣರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧಾನ್ಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ ?' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಗಣಂಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತ ಇರಲಾಗಿ—೩೭. ಆ ಜಂಗಮದೇವನು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸೀರೆಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಅಧಿಕವಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತುಂಬಿ, ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಹರಸಿ, ವಿನೋದ ಸಹಿತವಾಗಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸೂಳೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ೩೮. ಪರಮಪತಿವ್ರತೆಯರ 'ಕುಲಗುರು' (ಎಂದೆನಿಸಿದ) ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯು ಬಸವಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ, ಸಭೆ ಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಗೊಂಡ ತನ್ನ ಮಾನವು ಜಾರದಂತೆ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳಾಗಿ,

ವ॥ ಅನಂತರಮಾ ಬಸವರಾಜಂ ಗಣಸಮೇತಂ ನಿಜಾಂತಃಪುರಂಬೊಕ್ಕು ಸುಖವಿರ್ಪಿನ ಮಲ್ಲಿಗೊರ್ವ ಪಲ್ಲವಚರನೇಳ್ತಂದು ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಮಣಿತಾಟಂಕಮುಂ ಕಂಡು ಬೇಡೆ—

ಘಳಿಲನೆ ರಮಣಿಯ ಕಿವಿಯೊಳ್
ಥಳಥಳಪ ಮಣಿಪ್ರಕಾಶಮಂಡಿತ ಕನಕೋ
ಜ್ವಳ ಕುಂಡಳಮುಂ ತೆಗೆದಾ
ಗಳೆ ಕೊಟ್ಟನವಂಗೆ ಭಕ್ತಜನಮಂದಾರಂ ೩೯

ವ॥ ಅಂತಿತ್ತು ಬಸವಂ ಶಿವಗಣಗೋಷ್ಠಿಯೊಳಿರುತ್ತಮಿರ್ಪಾಗಳ್—

ಎನ್ನಣುಗನನೆನ್ನಂ ಬಸ
ವಂ ನಿಜವಿತರಣದೆ ತೇಜದಿಂ ಗೆಲ್ದನೆನು
ತ್ತಂ ನಾಣ್ಚುತಧೋಮುಖನಾ
ದಂ ನಿಜಮೆನೆ ಸೂರ್ಯನಿಳಿದನಸ್ತಾಚಲದೊಳ್ ೪೦

ಇನವಿರಹಿಣಿ ಪದ್ಮಿನಿ ಜೀ
ವನಮುಱಿ ನಿಜಕಂಠಗತಮದಾಗಿರೆ ಮೂರ್ಛಾ
ವನತೆ ಮುಗುಳ್ಚುವ ಕಣ್ಣೆಂ
ದೆನಿಸಿದ್ದುದು ತುಂಬಿವೆರಸಿ ಮುಗಿವಂಭೋಜಂ ೪೧

ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಬಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಳು. ವ॥ ಅನಂತರ ಆ ಬಸವರಾಜನು ಶಿವಗಣ ಸಮೇತನಾಗಿ ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ತೊರ್ವ ವಿಟಜಂಗಮನು ಬಂದು, ಆ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಓಲೆಯನ್ನು ಬೇಡಲಾಗಿ—೩೯. ಭಕ್ತರ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು (ತನ್ನ) ಹೆಂಡತಿಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಥಳಥಳಿಸಿ ಹೊಳೆಯುವ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡ ಚಿನ್ನದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳನ್ನು (ಓಲೆಗಳನ್ನು) ಆ ಕ್ಷಣವೇ ತೆಗೆದು ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಓಲೆಗಳನ್ನು) ಕೊಟ್ಟು, ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ—೪೦. ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಕರ್ಣನನ್ನು (ಈ) ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ದಾನಗುಣದಿಂದ ಗೆದ್ದನು ; ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವನು, ಎನ್ನುತ್ತ ಸೂರ್ಯನು ನಾಚಿಕೊಂಡು ತಗ್ಗಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ (ಪಾತಾಳಕ್ಕಭಿಮುಖನಾಗಿ) ಆದನು ಇದು ನಿಜ ! ಎಂಬಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದನು. ೪೧. ಸೂರ್ಯನೆಂಬ ನಾಯಕನ ವಿರಹವುಳ್ಳ ಕಮಲಿನಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಆ ಜೀವವು (ಆ ಜಲವು) ಕಂಠಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದು ಎಂಬಂತೆ ಆಗಿರಲು, ಭ್ರಮರ ಸಮೇತವಾಗಿ ಮುಕುಳಿತಗೊಳ್ಳುವ ಕಮಲವು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಬಗ್ಗಿದ ಆ ಕಮಲಿನಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣು ಎಂದೆನಿಸಿತು. [ಇನ–ಸೂರ್ಯ, ಗಂಡ; ಪದ್ಮಿನಿ–ಕಮಲ

ಅರಿರಾಜಂ ಬಂದಪನೆ
ನ್ನರಸಂ ಪಡುಗಡಲೊಳ್[1]ಳಿದನೇಗೈದಪೆನಿಂ
ದರವಿಂದಿನಿಯುಮ್ಮಳದು
ಬ್ಬರದಿಂ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿದಂತೆ ಮುಗಿದುದು ನಳಿನಂ ೪೨

ಪವನವಣಿಗ್ವರನಳಿವಾ
ಸವಮಣಿಗಳ ಪಸರವಿಕ್ಕಿ ಪಗಲಳಿಯೆ ಸಮಂ
ತವನಮರೆ ನಳಿನವೆಂದೊ
ಪ್ಪುವ ಕಟ್ಟಣೆಯೊಳಗೆ ತೀವಿ ಕಟ್ಟಿದನಾಗಳ್ ೪೩

ಪಗೆಯು ಕೆಳೆಗೊಂಡ ಪದ್ಮಿನಿ
ನಗೆಗುಂದಿದಳವನಡಂಗೆ ಕೋಕಾನೀಕಂ
ಬಗೆಗುದಿದುದೆಂದಣಕದೆ
ನಗುವಂತೆವೊಲಲರ್ದುದುತ್ಪಲಂ ತಿಳಿಗೊಳದೊಳ್ ೪೪

ತಾರಾಮಾರ್ಗಸ್ಥಳೀಭಾಮಿನಿ ಮಲಿನತಮಸ್ತಸ್ಕರಂ ಬದ್ಧಚಕ್ಷು
ಸ್ಸಾರಶ್ರೀಹಾರಿಯೇಳ್ತಂದಪನೆನುತೆ ಭಯಂಬಟ್ಟು ಮುಂಕಂಡು ಪದ್ಮಾ

ಪದ್ಮಿನೀ ಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀ; ಜೀವನ–ಪ್ರಾಣ, ನೀರು;] ೪೨. ವೈರಿಯಾದ ಚಂದ್ರನು ಬಂದನು; ನನ್ನ ಅರಸನಾದ ಸೂರ್ಯನು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ಎಂದು ಕಮಲಿನಿಯು (ಕಮಲವೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು) ಚಿಂತೆಯ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆ ಕಮಲವು ಮುಕುಳಿತವಾಯಿತು. ೪೩. ವಾಯುವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವರ್ತಕನು, ಭ್ರಮರಗಳೆಂಬ ಇಂದ್ರನೀಲ ರತ್ನಗಳ ಅಂಗಡಿಯನ್ನಿಕ್ಕಿ, ಹಗಲು ನಾಶವಾಗಲು, ಆ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಮಲವೆಂಬ ಶೋಭಿಸುವ ಕಂಟಲಿಯ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವಂತೆ ತುಂಬಿ ಕಟ್ಟಿದನು. [ಅಳಿ+ ವಾಸುವ+ಮಣಿ—ಅಳಿಗಳೆಂಬ ವಾಸವ ಮಣಿ (ಇಂದ್ರನೀಲರತ್ನ)] ೪೪. ಶತ್ರುವಾದ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪ್ರಿಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕಮಲ ಲತೆಯು ಆ ಸೂರ್ಯನು ಕಾಣದಂತಾಗಲು ಸಂತೋಷಹೀನಳಾದಳು. ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮುದಾಯವು ಧೈರ್ಯಗೆಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಅಣಕಿಸುತ್ತ ನಗುತ್ತಿರುವುವೋ ಎಂಬಂತೆ ನಿರ್ಮಲ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನೈದಿಲೆಗಳು ಅರಳಿದವು. ೪೫. ಕಣ್ಣನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಾರಭೂತವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಪಹರಿಸತಕ್ಕ ಮಲಿನವರ್ಣದ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಕಳ್ಳನು ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಗಗನಮಾರ್ಗಸ್ಥಳಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಹೆದರಿದಳು. ಪದ್ಮಿನಿಯು (ಪದ್ಮಿನಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ತಾವರೆ ಬಳ್ಳಿ) ಪದ್ಮವೆಂಬ ಗೃಹವನ್ನು ಮೊದಲೇ

1 ೪ (ದ)

ಗಾರಂ ಮುಚ್ಚಿರ್ದುದಂ ಪದ್ಮಿನಿ ದಿನಮಣಿಯಂ ಬೇಗದಿಂ ಕಟ್ಟುತಂ ಸಂ
ಧ್ಯಾರಾಗಾರಮ್ಯ ರಕ್ತಾಂಬರದಿನಪರರತ್ನಾಕರಕ್ಕಿಟ್ಟಳಾಗಳ್ ೪೫

ಭುವನೋತ್ತರದೇಶದೊಳಾ
ಡುವ ಮೀನ್ಗಳ್ಗೆಳಸಿ ಕಾಲ ಧೀವರನಾಗಳ್
ತವಕದೆ ಬೀಸಿದ ಕರ್ಬಲೆ
ಭುವನಮನಾವರಿಸಿದಂತೆ ಕವಿದುದು ತಿಮಿರಂ ೪೬

ವ॥ ಆಗಳ್—

ನವಸಂಧ್ಯಾರಾಗರಕ್ತಾಂಬುಜನಿವಹಮನೊಲ್ದರ್ಪಿಸುತ್ತೊಂದಲರ್ಕುಂ
ದೆ ವಿಯತ್ಪದ್ಮಾಕ್ಷನಸ್ತಾರುಣನಿಜನಯನಾಂಭೋಜದಿಂದಸ್ತಭೂಭೃ
ಚ್ಛಿವಲಿಂಗಾರಾಧನಂಗೈದೊಲಿಸಿ ಪಡೆದ ಚಕ್ರಂಬೊಲಿಂಬಾಯ್ತು ಲೋಕ
ಸ್ತವನೀಯಪ್ರಾಂಶುದೃಪ್ಯತ್ತಿಮಿರದನುಭವದ್ರಾವಕಂ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಂ ೪೭

ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ದಿನಮಣಿಯನ್ನು (ಸೂರ್ಯನನ್ನು—ದಿನವೆಂಬ ರತ್ನವನ್ನು) ಸಂಧ್ಯಾರಾಗವೆಂಬ ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ (ಸಂಜೆಗೆಂಪಿನಿಂದ ರಮ್ಯವಾದ ಗಗನದಿಂದ) ಪಶ್ಚಿಮ ರತ್ನಾಕರಕ್ಕೆ—ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಎಸೆದುಬಿಟ್ಟಳು. (ಕಳ್ಳನು ಬರುವನೆಂದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಜನರು ಹಣದ ಗಂಟನ್ನು ಬಾವಿಗೋ ಕೊಳಕ್ಕೋ ಎಸೆದು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂಬ ಲೋಕ ವೃತ್ತಾಂತವು ಇಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿದೆ—(ರಂ)
೪೬. ಕಾಲವೆಂಬ ಬೆಸ್ತರವನು ಭೂಲೋಕದ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ (ಜಲದ ಮೇಲು ಭಾಗದಲ್ಲಿ) ಸಂಚರಿಸುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ (ಸಂಚರಿಸುವ ಮೀನುಗಳಿಗೆ), ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಬೀಸಿದಂತಹ ಕಪ್ಪಾದ ಬಲೆಯು ಲೋಕವನ್ನು (ನೀರನ್ನು) ಆವರಿಸಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯು ಕವಿಯಿತು. ವ॥ ಆಗ ೪೭. ಅಂತರಿಕ್ಷವೆಂಬ ವಿಷ್ಣುವು ನೂತನವಾದ ಆರುಣ್ಯವರ್ಣವೆಂಬ ಕೆಂದಾವರೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಹೂವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು, ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನೆಂಬ ತನ್ನ ನೇತ್ರಕಮಲದಿಂದ (ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ) ಅಸ್ತಾಚಲವೆಂಬ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ (ಶಿವನನ್ನು) ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಪಡೆದ ಚಕ್ರಾಯುಧದ ಹಾಗೆ, ಪ್ರಪಂಚದ ಜನರಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ, ಕೊಬ್ಬಿದ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ (ದನುಭವ)ನನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಚಂದ್ರ ಬಿಂಬವು ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು (ಚಂದ್ರೋದಯವಾಯಿತು). [ವಿಯತ್ + ಪದ್ಮಾಕ್ಷಂ—ಆಕಾಶವೆಂಬ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು; ಅಸ್ತ + ಅರುಣ + ನಿಜ + ನಯನಾಂಭೋಜ—ಅಸ್ತನಾಗುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನೆಂಬ ತನ್ನ ಕಣ್ಣೆಂಬ ಕಮಲ; ಅಸ್ತ + ಭೂಭೃತ್ + ಶಿವಲಿಂಗ + ಆರಾಧನ—ಅಸ್ತವಾಗುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರ್ವತವೆಂಬ—ಶಿವಲಿಂಗದ ಆರಾಧನೆ; ದೃಪ್ಯತ್ + ತಿಮಿರ + ದನುಭವ + ದ್ರಾವಕಂ—ಕೊಬ್ಬಿದ (ಮದಾಂಧನಾದ)

ಅಮೃತಕರಂ ಚಕೋರತತಿಗಭ್ರಸರೋವರಕಬ್ಜನಾ ನಿಶಾ
ರಮಣಿಗೆ ರಾಜನುತ್ಪಳಿನಿಗೊಪ್ಪುವ ಚಂದ್ರನಿದಿರ್ಚಿದಂಧಕಾ
ರಮೆನಿಪ ರಕ್ಕಸಂಗೆ ವಿಧು ನಲ್ಮೆಗಡರ್ಪೆನಿಸಿರ್ದ ತಾರಕಾ
ಪ್ರಮದೆಗೆ ಮಚ್ಚುಗಾಣಿಪ ಕಳಾನಿಧಿಯಾದ ಮೃಗಾಂಕನೊಪ್ಪಿದಂ ೪೮

ಪಸಿದ ಚಕೋರಚಾತಕಚಯಂ ನಲಿದೀಂಟೆ ವಿಧೂಪಲಂಗಳಿಂ
ದೊಸರ್ವ ಜಲಂ ಪೊನಲ್ವರಿಯೆ ಸಾಲ್ವಿಡಿದುಯ್ಯಲನಾಡುವಂಗನಾ
ವಿಸರದ ತೋರ ಸೋರ್ಮುಡಿನವಿಲ್ನೆಗೆದಾಡೆ ಸುಧಾಂಶುಬಿಂಬಮುಂ
ಬಸದೃಶ ಗೌರನೀರದಮದೇಂ ಸುಗಿದತ್ತೊ ಸುಧಾಂಶುವೃಷ್ಟಿಯುಂ ೪೯

ಹರಿ ಹರಿದದ್ರಿಕುಂಭದಿನೊಜಲ್ದೊಗೆದಿಂದುವೆನಿಪ್ಪಗಸ್ತ್ಯನ
ಚ್ಚರಿ ಮಿಗೆ ನೀಳ್ದ ತನ್ನ ಕರದಿಂ ಮೊಗೆದಂಧತಮಸ್ಸಮುದ್ರಮಂ

ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ, ದಾನವನನ್ನು ಓಡಿಸುವ] ೪೮. ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಮೃತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಅಂತರಿಕ್ಷವೆಂಬ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಕಮಲವಾಗಿರುವನೂ, ರಾತ್ರಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ರಾಜನಾದವನೂ, ನೈದಿಲೆಯ ಬಳ್ಳಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಆಹ್ಲಾದಕಾರಿಯೂ, ಎದುರಿಸಿದ ಅಂಧಕಾರವೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವೂ, ಪ್ರೀತಿಗೆ ಆಶ್ರಯಳೆನಿಸಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರವೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗೆ (ರೋಹಿಣೀದೇವಿಗೆ ?) ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವವನೂ (ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವವನೂ), ಕಲಾಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ನಿಧಿಯೂ (ಷೋಡಶ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ನಿಧಿಯೂ), ಆದ ಚಂದ್ರನು ಶೋಭಿಸಿದನು. ೪೯. ಹಸಿದ ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಗಳೆಂಬ ಚಾತಕ (ಚಾದಗೆ) ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಒಸರುತ್ತಿರುವ ನೀರು ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯಿತು. ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಉಯ್ಯಾಲೆಯನ್ನು (ಜೋಕಾಲಿಯನ್ನು) ಆಡುವ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮೂಹದ ದಪ್ಪನಾದ ಉದ್ದದ ಕೇಶವೆಂಬ ನವಿಲು ಕುಣಿದಾಡತೊಡಗಲು ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲವೆಂಬ ಅಸದೃಶವಾದ ಬಿಳಿಯ ಮೋಡವು ಅಮೃತ ಕಿರಣವೆಂಬ ಮಳೆಯನ್ನು ಅದೇನು ಸುರಿಸಿತ್ತೋ ! [ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಜೋಕಾಲಿಯನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಅವರ ಕೇಶವೆಂಬ ನವಿಲು ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮಂಡಲವೇ ಬಿಳಿಯ ಮೋಡ ಬೆಳದಿಂಗಳೇ ಅಮೃತ ಕಿರಣವೆಂಬ ಮಳೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನವಿಲು ಕುಣಿಯುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ] ೫೦. ಇಂದ್ರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ (ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ) ಇರುವ ಪರ್ವತವೆಂಬ (ಉದಯಾಚಲವೆಂಬ) ಕೊಡದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯನೆಂಬುವನು ಈಗ ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದನು. (ಅವನು) ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ (ಕಿರಣಗಳಿಂದ) ಗಾಢಾಂಧಕಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಅವಸರದಿಂದ ಕುಡಿಯುವಾಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ (ಕುಡಿಯುವಾಗ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ) ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ

ತುರಿಪದಿನೀಂಟುತಾಗಳೆಡೆ ಸಿಲ್ಕಿದ ಮುತ್ತುಗಳಂ ತೆರಳ್ಚಿ ಪು
ಷ್ಕರದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತೂಂತಿಜಿದವೋಲ್ತುಱುಗಿರ್ದುದು ತಾರಕೋತ್ಕರಂ ೫೦

ಮೃಗಭೂಕಾಶ್ಮೀರದಿವ್ಯಾಗರುಮಲಯಜಮುಖ್ಯಾನುಲೇಪಂಗಳಂ ಕಂ
ಪೊಗೆವುದ್ಯತ್ಪುಷ್ಪಮಾಲಾವಳಿಯನಮಳ ತಾಂಬೂಲ ಭೂಷಾಂಬರ ಶ್ರೇ
ಣಿಗಳಂ ವೇಶ್ಯಾರತಕ್ಕೈದುವ ವಿಟಚರಸಂದೋಹಕೊಲ್ದೀವುತುಂ ಕೈ
ಮಿಗೆ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿರ್ದನಾವೇಳೆಯೊಳೆ ವಿತರಣಾನಂದಸಾಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೫೧

ಶುಂಠಶಿಶುಮಾರಮದಲುಂಠನಸಮರ್ಥದಶ
ಕಂಠನತಭೂಭೃದುಪಕಂಠತತಿಲೀಲೋ
ತ್ಕಂಠ ಭೃಗುಗಾರ್ಗ್ಯಹರಕಂಠ ಸನಕಸ್ತುತವಿ
ಕುಂಠಿ ಸುಮನಃಪ್ರಿಯಸುಕಂಠಸುರಗೇಯಾ
ಕುಂಠಿತದುರೀಹವಿತಕಂಠಕೃತಚಾರುತರ
ಕಂಠಿಕ ಗಜಾಸ್ಯಶಿಖಿಕಂಠರಥವಂದ್ಯಾ
ಕುಂಠನಿಜಶೌರ್ಯ ಪೊರೆ ಶಂಠಣಿತನಾದಕಳ
ಕಂಠರುಚಿನೀಲಗರಕಂಠ ಬಸವೇಶಾ ೫೨

ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ಉಗುಳಿದನೋ (ಥೂ ಥೂ ಎಂದು ಉಗುಳಿದನೋ) ಎನ್ನುವಂತೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಮೂಹವು (ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ) ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ತುಂಬಿತ್ತು ! [ಹರಿ + ಹರಿತ್ + ಅದ್ರಿ—ಇಂದ್ರನ ದಿಕ್ಕು, ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕು–ಅಲ್ಲಿರುವ ಅದ್ರಿ–ಪೂರ್ವಾಚಲ; ಅಂಧ + ತಮಃ + ಸಮುದ್ರ—ಕಪ್ಪಾದ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರ ; ಅಗಸ್ತ್ಯ ಸಪ್ತ ಸಾಗರಗಳನ್ನು ಕುಡಿದನೆಂಬ ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಂಶವನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.] ೫೧. ದಾನ ಮಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ಸೂಳೆಯರೊಡನೆ ರತಿಕ್ರೀಡೆಗೆ (ಬಯಸಿ) ಹೋಗುವ ವಿಟರಾದ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕಸ್ತೂರಿ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃಷ್ಣಾಗರು, ಶ್ರೀಗಂಧಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಅನುಲೇಪನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬೀರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹೂಮಾಲಿಕೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಾಂಬೂಲ ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡುತ್ತ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೫೨. ಸಮರ್ಥ (ಶುಂಠ)ನಾದ ಶಿಶುಮಾರನೆಂಬ ದೈತ್ಯನ ಮದವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೂ, ರಾವಣನಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಲೀಲೆಯ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳ ಭೃಗು, ಗಾರ್ಗ್ಯ, ಹರಕಂಠ, ಸನಕಾದಿ (ಋಷಿ)ಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡವನೂ, ತಡೆಯಿಲ್ಲದ (ವಿಕುಂಠಿತ), ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಪ್ತರಾದ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಕಂಠ ಮಾಧುರ್ಯವುಳ್ಳ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ (ಕಿನ್ನರ ಗಂಧರ್ವಾದಿ ದೇವಗಾಯಕರಿಂದ) ಗಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ, ಕೆಟ್ಟ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದಂಥವನೂ, ವಿಷಕಂಠನಾದ ಶಿವನ ಮನೋಹರವಾದ

ಸೋಮಧಾಮರುಚಿಲೋಚನಾಂಚಳೇ
ಭೀಮವಾಮವಪುರನ್ವಿತೋಜ್ವಳೇ
ಹೇಮಧಾಮ ಸುಭುಜಾತಿಮಂಜುಳೇ
ಶ್ರೀಮಹೋಮೆ ಜಯ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ೫೩

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತ್ಯವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಬಸವವಿತರಣವಿಳಾಸಕಥನಂ
ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೮ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೬೨೧ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ಸಮಿಾಪವಾಗಿರುವಿಕೆ (ಸಾಮಿಾಪ್ಯ)ಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಗಣಪತಿ, ನವಿಲುವಾಹನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಷಣ್ಮುಖರುಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ, ಅಧಿಕವಾದ (ಅ ಕುಂಠ) ನಿಜ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ, ಠಣತ್ಕಾರದ (ಠಣಠಣ ಎಂಬುದಾಗಿ) ಧ್ವನಿ ಮಾಡುವ ಕೋಗಿಲೆಯ (ಕಪ್ಪು) ಕಾಂತಿಯಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ವಿಷವನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಆದ ಬಸವೇಶನೇ ಪೊರೆ—

ಎಂಟನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀಗೌರೀಪ್ರೇಮಸುಧಾ
ಸಾಗರಪೂರ್ಣೇಂದು ಸಸ್ಮಿತಾಮಳವದನಾ
ಭೋಗಂ ಭೋಗೇಶ್ವರಧರ
ನಾಗಮನುತನೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

*

ಗುಣನಿಧಿ ಬಸವಂ ವಿಟಚರ
ಗಣಮಂ ಗಣಿಕಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಳುಪುವ ಪದದೊಳ್
ಪ್ರಣುತಮಹಿಮಾಕರಂ ಚಿ
ನ್ಮಣಿಮುಕುರಂ ಬಂದನೊರ್ವನಖಿಳ ಶಿವೈಕ್ಯಂ ೨

ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯ—ಮೊದಲಾದವರ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅನುರಾಗವೆಂಬ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಂತಿರುವ, ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ (ಅವಳ) ಅಮಳ ಮುಖ ಮಂಡಲವುಳ್ಳ, ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಆಗಮಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಶಿವಲಿಂಗನು ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ೨. ಗುಣಗಳ ನಿಧಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ವಿಟಜಂಗಮರನ್ನು ಸೂಳೆಯರ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರುವಾಗ (ಒಮ್ಮೆ) ಶ್ಲಾಘ್ಯವೂ, ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ರತ್ನದ ಕನ್ನಡಿಯೋ ಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಚಲವಾದ ಶಿವೈಕ್ಯಚಿತ್ತದ ಓರ್ವ (ಜಂಗಮ)ನು ಬಂದನು.

---

* ದಂಡಧರಬಾಧಿತಮೃಕಂಡುಭವರಕ್ಷ ಪರಿ
ಪಾಂಡುರಕಳೇವರ ಪಿಚಂಡಭೃತವಿಶ್ವಾ
ಜಾಂಡ ಘನಕುಂಡಲಿಪಕುಂಡಲಮನೋಜ್ಞ ತತ
ತಾಂಡವಮೃಡ ಪ್ರಯುತಚಂಡಗಣನುತ್ಯಾ
ಪಂಡಿತಜನಾಂಬುರುಹಷಂಡರವಿ ದೃಪ್ತರಿಪು
ಖಂಡನ ಜಗದ್ಭರಣಶೌಂಡ ನಿಖಿಲಾಶಾ
ಖಂಡಿತಸುಕೀರ್ತಿಮಹಿಮಂಡಲಮಹೇಶ ಪೊರೆ
ಮಂಡಿತಮಹಾಗುಣಕರಣ್ಡ ಬಸವೇಶಾ ॥—ದ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಲಿಂಗಯುತಂ
ದುರ್ವಿಷಯವಿದೂರನನ್ಯಲೌಕಿಕವಿಮುಖಂ
ದರ್ವೀಕರಧರಶರಣನ
ಖರ್ವಗುಣಂ ಮುಗ್ಧಸಂಗನೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮಂ ೩

ವ॥ ಅಂತೆಯ್ತಂದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಾನುಲೇಪನ ತಾಂಬೂಲಾದಿವೆರಸು ಸೂಳೆಗೈತಕ್ಕೆ ಪೋಪ ಚರನಿಕರಮಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಶೂಲಿಪೂಜೆಗೆ ಪೋಪಂದಮೆಂದು ಬಗೆದು ತಾನುಂ ಪೋಗಲೆಳಸಿ ಮುನ್ನೆಂದುಮನಂಗಕೇಳಿಯನಱಿಯದ ಮುಗ್ಧಂ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯಂ ಬಸವನಿದಿರ್ಗೆವಂದಿವಂದಿ ರೊಡನಾನುಂ ಸೂಳೆಗೆಯ್ತಕ್ಕೆ ಪೋದಪೆನೆನ್ನಂ ಕಳುಪಲ್ವೇಳ್ಕುಮೆನೆ ಕೇಳ್ದು ಬಸವಂ ತನ್ಮುಗ್ಧತೆಗೆ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು—

ಪೋದಪಿರೆ ಪೋಗಿಮೆಂದ
ತ್ಯಾದರದೆ ಸುಗಂಧ ಮಾಲ್ಯ ಭೂಷಣ ರುಚಿರಾ
ಚ್ಛಾದನ ವಿಭೂಷಣಂಗಳಿ
ನಾ ದೇವನನೊಲ್ದು ತಾನೆ ಸಿಂಗರಿಸುತ್ತಂ ೪

೩. ಆರೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಆರು ಲಿಂಗ ಮುಖವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನಾದ (ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗ, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಆಚಾರಲಿಂಗ, ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ, ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ ಮುಖವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ) ದುಷ್ಟವಾದ ವಿಷಯ ಸುಖಗಳಿಂದ ದೂರನಾದ, ಲಿಂಗಾನುಭವವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಲೌಕಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡದ, ಶಿವಶರಣನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮನು—
ವ॥ ಅಂತು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹೂವು, ಗಂಧ, ತಾಂಬೂಲ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೋಗುವ ಜಂಗಮ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕಂಡೂ (ಇದೂ)ಶಿವನ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋಗುವ ಒಂದು ರೀತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ತಾನೂ (ಅವರ ಹಾಗೆ) ಹೋಗಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮನ್ಮಥ ಕೇಳಿಕೆಯೆಂದರೇನೆಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿಯರಿಯದ ಮುಗ್ಧನಾದ ಆ ಸಂಗಯ್ಯನೆಂಬುವನು ಬಸವಣ್ಣನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು, ಇವರುಗಳ ಸಂಗಡ ನಾನೂ, ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ; ನನ್ನನ್ನೂ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಎಂದನು. ಬಸವಣ್ಣನು (ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ) ಅವನ ಮುಗ್ಧತೆಗೆ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು— ೪. (ನೀವೂ) ಹೋಗುತ್ತೀರಾ! ಹೋಗಿರಿ! ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ ಸುಗಂಧ, ಹೂಮಾಲಿಕೆ, ಬಟ್ಟೆಬರೆ, ಆಭರಣಾದಿಗಳಿಂದ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ ಆ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶೃಂಗಾರಗೊಳಿಸುತ್ತ

ಕುಸುಮವಿಲೇಪನಾದಿ ಬಹುವಸ್ತುಗಳಂ ಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಣ್ಪುವೆ
ತ್ತೆಸೆವನನೊರ್ವನಂ ಚರನನೊಲ್ವನುಯಾಯಿಯನಿತ್ತು ಜಾಣ್ಮೆ ರಂ
ಜಿಸುವ ಮಹೇಶಭಕ್ತಿಯುತೆಯಾದ ಪಣಾಂಗನೆಯಾಲಯಕ್ಕೆ ತಾ
ನೊಸೆದು ವಿನೋದದಿಂ ಕಳುಪಿದಂ ಬಸವಂ ಘನ ಮುಗ್ಧಸಂಗನಂ ೫

ವ॥ ಅಂತು ಕಳುಪೆ ಕಡುಸಡಗರಂಬೆತ್ತು—

ತಳರ್ವ ವಿಳಾಸಿನೀಜನದ ಕಾಂಚಿಯ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಪಿಂಡುಗಂಕಣಂ
ಗಳ ಸೊಗಸಾಂತ ನೇವುರದ ತುಂಬಿ ತುಱುಂಬಿದ ಪೂಗೆ ಮೇಲೆ ಮಂ
ಡಳಿಪಳಿವಿಂಡಿನಿಂಚರಮೆ ತೆಕ್ಕನೆ ತೀವಿದ ಸೂಳೆಗೇರಿ ಕಂ
ಗೊಳಿಸಿರೆ ನೋಡುತಂ ನಡೆದನೀಶ್ವರಪಾದಸರೋಜಷಟ್ಪದಂ ೬

ಪಳುಕಿನ ಭಿತ್ತಿ ಬಜ್ಜರದ ಸೆಜ್ಜೆ ವಿಧೂಪಳರಮ್ಯಕುಟ್ಟಿಮ
ಸ್ಥಳಮಮರೇಂದ್ರನೀಲಮಯವೇದಿಕೆ ಪಚ್ಚೆಯ ಬಳ್ಳಿಮಾಡಮ
ಗ್ಗಳಿಸಿದ ಪದ್ಮರಾಗದ ಕನತ್ಕಳಶಂ ಪೊಸಪೊನ್ನ ಘಂಟೆ ಕಂ
ಗೊಳಿಸುವ ವಿದ್ರುಮಾವಳಿಯ ತೋರಣವೊಪ್ಪುವ ಸೂಳೆಗೇರಿಯೊಳ್ ೭

೫. ಬಸವಣ್ಣನು ಹೂವು ಮತ್ತು ಸುಗಂಧಗಳ ಬಹು ವಿಧವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು, ನಯವಿನಯಯುಕ್ತನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜೊತೆಗೊಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ (ಒಬ್ಬ) ಸೂಳೆಯ ಮನೆಗೆ ಆ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನನ್ನು ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ವಿನೋದದಿಂದ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ಅಧಿಕವಾದ ಸಡಗರದಿಂದ— ೬. ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿಲಾಸಿನಿಯರಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ನಡುವಿನ ಪಟ್ಟಿಯ ಗೆಜ್ಜೆಯ, ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೈಯ ಕಂಕಣಗಳ, ಕಾಲಿನ ಪೈಜಣಗಳ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಮುಡಿದಿರುವ ಹೂವಿಗೆ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಹಾರಾಡುವ ದುಂಬಿಗಳ ಹಿಂಡಿನ—ಮಧುರವಾದ ಸ್ವರವು ದಟ್ಟವಾಗಿ ತುಂಬಿದ ಸೂಳೆಯರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿರಲು, ಶಿವನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಭೃಂಗ ಸದೃಶನಾದ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತ ನಡೆದನು. ೭. ಸ್ಫಟಿಕದ ಗೋಡೆ, ವಜ್ರದ ಶಯ್ಯಾಗೃಹ, ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಮನೋಹರವಾದ ಕಟ್ಟೆ, ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಗುಲಿ, ಪಚ್ಚೆಯೆಂಬ ರತ್ನದ ಬಳ್ಳಿಯ ಮನೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪದ್ಮರಾಗದ ಹೊಳೆಯುವ ಕಳಶ, ನೂತನ ಚಿನ್ನದ ಘಂಟೆ, ಶೋಭಿಸುವ ಹವಳದ ಸಾಲುಗಳ ತೋರಣ—ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಸೂಳೆಯರ

ಇದು ಮದನೇಂದ್ರಜಾಲಿಕನೊಡರ್ಚಿದ ಕೌತುಕಮೆಂದು ನಿಂದು ನೋ
ಳ್ಪುದು ವಿಟರಾಜಿ ರಮ್ಯಮಣಿಹರ್ಮ್ಯದ ಮೇಲೆ ನವೀನ ಶಂಖದ
ಗ್ರದೊಳೊಗೆದಿರ್ದ ಪಂಕಜದೊಳುಳ್ಳಲರ್ದುತ್ಪಳದೊಳ್ಪೊದಳ್ದು ತು
ಳ್ಕಿದ ತಿಳಿಜೊನ್ನಮಂ ಪೆಱೆಯನಪ್ಪಿ ನಿಲುಂಬಿದ ಭೃಂಗಮಾಲೆಯುಂ ೮

ವ॥ ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ವಿದಗ್ಧೆ ನಿಜಸಖಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವೇಳ್ದಳದೆಂತೆನೆ—

ಪೊಸಸರದಲ್ಲಿ ಪಾಡು ಪಿರಿದೀವನ ಕೇಳಿಯೊಳೊಂದು ಸದ್ದ್ರವಂ
ಮಿಸುಗಿರೆ ಕಾಮಧರ್ಮಗುಣವೃತ್ತಿಯನಾಳ್ದಿರಸಾರಗಂಧಮಂ

ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ೮. ವಿಟರುಗಳ ಸಮೂಹವು—ಮನೋಹರವಾದ ರತ್ನನಿರ್ಮಿತ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲೆ, ನೂತನವಾದ ಶಂಖ, (ಆ ಶಂಖದ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಮಲವಿತ್ತು, (ಆ ಕಮಲದಲ್ಲಿ) ಅರಳಿರುವ ನೈದಿಲೆಯ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನಿದ್ದನು. ಆ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಜೋತಾಡುತ್ತಿರುವ ಭ್ರಮರಗಳ ಸಾಲು ಇತ್ತು. ಇದು, ಮದನನೆಂಬ ಇಂದ್ರಜಾಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವನು ಮಾಡಿದ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದು ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು [ಇಲ್ಲಿ ರತ್ನನಿರ್ಮಿತ ಹರ್ಮ್ಯವೇ ಆ ವೇಶ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ರತ್ನಾಭರಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಎದೆ, ಆ ಎದೆಯ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಶಂಖಾಕೃತಿಯ ಕಂಠ, ಆ ಕಂಠ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಸದೃಶ ಮುಖ. ಅಂಥ ಕಮಲ ಸದೃಶಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆಂಬ ನೈದಿಲೆ ಹೂಗಳು ಅರಳಿದ್ದವು, ಆ ಹೂಗಳ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಹಣೆ ಎಂಬ ಚಂದ್ರನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಳಕಗಳೆಂಬ ದುಂಬಿಗಳು ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದವು—ಇದೇ ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ಇಂದ್ರಜಾಲ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದಾದ ದೃಶ್ಯ–ಇಂಥ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ವಿಟರುಗಳ ಸಮೂಹ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಭಾವ.] ವ॥ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢೆಯಾದ ತನ್ನ ಸಖಿಗೆ ಒಬ್ಬಳು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ: ೯. ನನ್ನ ಸಖಿಯೇ, ನೂತನವಾದ ಸ್ವರದಿಂದ ಹಾಡು; ಹೆಚ್ಚಾಗಿ (ಹಣ) ಕೊಡುವವನನ್ನು ಸೇರು. ಸಮೀಚೀನವಾದ ಅನುರಾಗವು ತುಂಬಿರುವಂತೆ ಮನ್ಮಥ ಕೇಳಿಯ ಗುಣ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವಳಾಗಿರು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಲ್ಲದ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಸಾಡು. ಮನೋಹರರಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆ. (ಅವರಲ್ಲಿ) ಕಾಮೋದ್ದೀಪನೆಯನ್ನು ನೂತನಗೊಳಿಸು. ಪ್ರಿಯರಾದ (ಇಂಥ ನಾಯಕರ) ಸಮಯವರಿತು ಸೋಂಕಿ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆ. [ಇಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತೋರುವ ಇನ್ನೊಂದರ್ಥ: (ಎಲೈ) ಮದವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭ್ರಮರವೇ, ನೂತನ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಹಾಡು. (ಅಲ್ಲಿರುವ)

ಬಿಸುಡು ಮನೋಜ್ಞಪದ್ಮಸುಮನೋರುಚಿಯಂ ಪಡೆ ಪಾರುಗೈತವಂ
ಪೊಸಯಿಸಿ ಸೋಂಕಿ ಕಾದಲರೊಳಿಂಬಱಿದೊಂದು ಮದಾಳಿಸೌಖ್ಯಮಂ ೯

ವ॥ ಇಂತನೂನ ಶೋಭಾವರೇಣ್ಯಮಾದ ಮದನಮದಮಧುಕರಮಾಲತೀಮಾಲೆಯಂತೆಸೆವ ಗಣಿಕಾವಾಟಮಂ ಪೊಕ್ಕು ತನ್ನಿತಂಬಿನಿಯ ಮಣಿಮಯಮಂದಿರಬಂಧುರಾಂಕಣಮನವಂ ಪುಗುತಂದಾಗಳ್—

ಅಳಿಕಾಳಕುಂತಳಂ ಪೆಱೆನೊಸಲ್ ಕುಮುದೇಕ್ಷಣಮಬ್ಜವೈರಿವಂ
ಡಳವದನಂ ಪ್ರವಾಳಮಧುರಾಧರಮಂದದ ಕಂಬುಕಂಠಮು
ಜ್ಜ್ವಳಕಳಶಸ್ತನಂ ನವಲತಾತನುಮಧ್ಯಮಿಭೇಂದ್ರಕುಂಭಮಂ
ಜುಳಕಟಿ ಬಾಳೆನುಣ್ದೊಡೆ ವಿರಾಜಿಪ ಕಾಮಿನಿ ಕಂಡಳಾತನಂ ೧೦

ವಿಳಸತ್ಸೀಮಂತರತ್ನಸ್ಫುಟಫಣಮಣಿವೇಣೀಲತಾಭೋಗಿ ತನ್ಮಂ
ಜುಳಪಾದೋದ್ಯನ್ನಖಪ್ರದ್ಯುತಿಸುಧೆಗೆಱಗಿರ್ದಂತೆ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ನೇತ್ರಾಂ

ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಮಲವನದ ಕ್ರೀಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರು. ಸಮೀಚೀನವಾದ ಶಬ್ದವು ಶೋಭಿಸುವಂತಿರಲು ಕಾಮನ ಧನುಸ್ಸಿನ ಸಿಂಜಿನಿಯ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಲ್ಲದ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬಿಸಾಡು. ಮನೋಹರವಾದ ಕಮಲದ ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆ. ಹಾರಿಹೋಗುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ (ಭದ್ರಪಡಿಸಿ) ಅವಕಾಶವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಮಕರಂದಭರಿತ ಹೂವುಗಳಲ್ಲಿ (ಕಾದಲರೊಳ್) ಸೇರಿ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದು] ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ಮದಿಸಿದ ಭ್ರಮರಕ್ಕೆ ಜಾಜಿ ಹೂವಿನ ಮಾಲಿಕೆಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಸೂಳೆಯರ ಕೇರಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಂದ ಸೂಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಸೂಳೆಯ ರತ್ನಮಯವಾದ ಮನೆಯ ಮನೋಹರವಾದ ಅಂಗಳ ಪ್ರದೇಶ ಹೊಕ್ಕಾಗ— ೧೦. ಭ್ರಮರ ಸಮೂಹದಂತಿರುವ ಕೇಶಗಳು, ಚಂದ್ರನಂತಿರುವ ಹಣೆ, ನೈದಿಲೆಯಂತಿರುವ ಕಣ್ಣು, ಚಂದ್ರಮಂಡಳದಂತಿರುವ ಮುಖ, ಹವಳದಂತೆ ಮನೋಹರವಾದ ತುಟಿ, ಶಂಖದಂತಿರುವ ಅಂದವಾದ ಕಂಠ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕಲಶಗಳಂತಹ ಮೊಲೆ, ನೂತನವಾದ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಕೃಶವಾದ ನಡು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳದಂತಿರುವ ಮಂಜುಳವಾದ ಕಟಿಪಶ್ಚಾದ್ ಭಾಗ, ಬಾಳೆಯ ಕಂಬದಂತಿರುವ ನುಣುಪಾದ ತೊಡೆ—ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸೂಳೆಯು ಆ ಮುಗ್ಧ ಸಂಗಯ್ಯನನ್ನು ಕಂಡಳು. [ಶುಭ ಚಿಹ್ನೆಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ ಆ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನನ್ನು ಎದುರ್ಗೊಂಡಳೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ] ೧೧. ಆ ವೇಶ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯು, ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ಜಡೆಯೆಂಬ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸೀಮಂತಮಣಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಣೆಯಿಂದ ಆ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ

ಚಳತೇಜಃಪುಷ್ಪದಿಂ ಪೂಜಿಸಿ ಮಣಿದ ಪಣಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಳೇಂದುಗತ್ಯು
ಜ್ವಳ ಭಸ್ಮಜ್ಯೋತ್ಸ್ನೆಯಂ ಸಂಗಳಿಸಿ ಪರಸಿದಂ ಮುಗ್ಧಸಂಗಾರ್ಯನಾಗಳ್ ೧೧

ವ॥ ಅನಂರತಮಾ ವಾರಾಂಗನೆ ಕೈಗೊಟ್ಟು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿನಿಜನಿಕೇತನಮನೊಳಪೊಗಿಸೆ ಮುಗ್ಧದೇವಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಪಾಗಳ್ಮಕುಸುಮಶರಕೇಳೀನಿಳಯಾಂತರಾಳದೊಳ್ನೆಗಳ್ತೆವೆತ್ತ ಸುವರ್ಣಮಯ ಮಂಜುಳ ಪಂಜರಾಂತರಾಂಚಿತ ಮೃದುಮಧುರವಚನಚಯರುಚಿರತರಸುಭಗ ತನುಶುಕಶಾರಿಕಾ ನಿಕಾಯಮುಂ ವಿಶದಶಶಿಮಣಿಮಯಕುಟ್ಟಿಮಸ್ಥಳಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಕದಂಬಾಡಂಬರದ್ವಿಗುಣಿತವಿಳಾಸ ವಿಶಾಲರುಚಿಶಾಲಿಸಾಲಭಂಜಿಕಾನಿಕುರುಂಬಮುಂ ಮದಮಧುಕರ ಪ್ರಕರಝೇಂಕೃತಿಸಂಕಲಿತತಾಮಂದಮ ರಂದರಸರಜೋರಾಜಿರಂಜಿತ ಕುಸುಮಮಾಲಾಸಂತಾನವಿತಾನಮುಂ ಚಂಚತ್ಕಾಂಚನಪೀಠಿಕಾರೂಢ ವಿಮಳಹಿಮಮಿಳಿತಮಧುರತರತಾಂಬೂಲ ಪರಿಕರಪರಿಮಿಳಿತ ಮಣಿಮಯಪಾತ್ರವರ್ಗಮುಂ ಕಮನಕಮಳಕುಮುದ ಕಲ್ಹಾರೋಶೀರ ಕರ್ಪೂರಸುರಭಿತ ಶಿಶಿರಮಧುರಸಲಿಲಸಂಭೃತಕನಕಭೃಂಗಾರ ವಾರಮುಂ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣತರಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಿತಚಿತ್ರತರ ಚಿತ್ರಸಂದೋಹಮುಂ ಗೃಹಮಧ್ಯಕುಡ್ಯಮಂಡಿತಾನರ್ಘ್ಯ ಮಣಿಮಯ ಸರ್ವಾಂಗದರ್ಶಕ ದಿವ್ಯರುಚಿ ನವ್ಯದರ್ಪಣಮುಂ ಮೃಗಮದ ಕಾಶ್ಮೀರಯಕ್ಷಕರ್ದಮ ರಸಭರಿತ ಕರಿವಿಷಾಣಕರಂಡಕಾಸಮುದಯಮುಂ ದ್ರಾಕ್ಷಾದಾಡಿಮಕಪಿತ್ಥ ಫಲಪಾನ

ಮಾಡಿದಳು. (ಆಗ ಆ ಹಾವು) ಅವನ ಪಾದದ ಉಗುರಿನ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಅಮೃತ ಕ್ಕೋಸುಗ ಎರಗಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಚೆಲುವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಕಡೆ ಗಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಹೂವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದಂತೆ ಇತ್ತು. (ಹೀಗೆ) ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಆ ಪಣ್ಯಾಂಗನೆಯ ಹಣೆಯೆಂಬ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನು ಆಗ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ಭಸ್ಮವೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಗೊಳಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದನು. ವ॥ ಅನಂತರ ಆ ವೇಶ್ಯೆಯು (ಆ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನನ್ನು) ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೊಗಿಸಿದಳು. ಆ ಮುಗ್ಧಸಂಗಮ ದೇವನು (ಆ ಮನೆಯನ್ನು) ನೋಡುವಾಗ (ಆ)—ಮನ್ಮಥಕ್ರೀಡಾ ಗೃಹದ ಒಳಗಡೆ ಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಚಿನ್ನದ ಮನೋಹರ ಪಂಜರವಿತ್ತು. ಅದರ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ಲಾಘ್ಯವೂ, ಕೋಮಲವೂ ಆದಂಥ, ಇಂಪಾದ ಮಾತುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಮನೋಹರಗಳೂ, ಸುಂದರ ಶರೀರವುಳ್ಳವುಗಳೂ ಆದಂಥ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಸಮೂಹವಿತ್ತು. ನಿರ್ಮಲವಾದ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಲೀಲೆಯಿಂದಲೂ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಆ ಮನೆಯ ಸಾಲು ಗೊಂಬೆಗಳು ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದ್ದು ದ್ವಿಗುಣಿತಗೊಂಡು ಆಡಂಬರದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವು. ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮುದಾಯದ ಝೇಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ವಿಸ್ತಾರವೂ, ಅಧಿಕವೂ ಆದ ಮಕರಂದದಿಂದಲೂ, ಪರಾಗರೇಣುವಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹೂಮಾಲೆಗಳ ಎಡೆಬಿಡದ ಸಮೂಹವಿತ್ತು. (ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹೂಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರೆಂದು

ಖರ್ಜೂರರಸಾಯನ ಪುಂಡ್ರೇಕ್ಷುಖಂಡಕದಂಬಕಲಿತ ಕಾಂಚನಮಯಪಾತ್ರಪ್ರಕರಮುಂ ವೀಣಾವೇಣು ವಲ್ಲಕೀಕುಸುಮ ಮಾಲಾತಾಲವೃಂತಾಕ್ಷಫಲಕಮಣಿಪಾದುಕಾದಿ ಪರಿಕರಪ್ರಸರಮುಂ ಕಂಗೊಸಿರ್ದುದಲ್ಲಿ—

ವಿಮಳಮರಾಳತೂಳಮೃದುತಳ್ಪವಿಭಾಸಿ ಮಣಿಪ್ರತಾನ ಸಂ
ಕ್ರಮಿತವಿತಾನಮಂಜುಳಮಮಂದ ಸುಗಂಧಲತಾಂತಮಾಲಿಕಾ
ಸಮುದಯಶೋಭಿ ಹೇಮಮಯಕಾಂಡಪಟ ಪ್ರವಿರಾಜಮಾನಮಂ
ದಮನಮರ್ದಪ್ಪಿ ತೋಱಿದುದು ಕಾಂಚನಮಂಚಮದೊಂದು ಚೆಲ್ವಿನಿಂ ೧೨

ಭಾವ). ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ, ರತ್ನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅತಿ ಸ್ವಾದವುಳ್ಳ ತಾಂಬೂಲದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು (ತುಂಬಿ) ಇಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬಂಗಾರ ವರ್ಣದ ಕಮಲ, ಕನ್ನೈದಿಲೆ, ಕಲ್ಹಾರ (ಸುಗಂಧ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಮಲ), ಮುಡಿವಾಳ, ಕರ್ಪೂರ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ—ಇವುಗಳಿಂದ ಸುಗಂಧವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಇಂಪಾದ ತಣ್ಣೀರು ಬಂಗಾರದ ಗಿಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಚಿತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ಚಿತ್ರಿತಗೊಂಡಿತ್ತು. ಮನೆಯ ಮಧ್ಯದ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನದಿಂದ ಮಾಡಿದ, ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ (ದೊಡ್ಡದಾದ) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೂತನ ಕನ್ನಡಿಯಿತ್ತು. ಕಸ್ತೂರಿ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಮಾಡಿದ, 'ಯಕ್ಷಕರ್ದಮರಸ'ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅನುಲೇಪನ ದ್ರವ್ಯವು ಆನೆಯ ದಂತಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಭರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಬೇಲ–ಇವುಗಳ ಪಾನಕವೂ, ಖರ್ಜೂರ ಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ರಸಾಯನವೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಬ್ಬಿನ ತುಣುಕುಗಳ ಸಮೂಹವೂ–ಬಂಗಾರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾನ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ವೀಣೆ, ಬಿದುರಿನ ವೀಣೆ (ವೇಣುವಲ್ಲಕಿ), ಹೂಮಾಲೆ, ಬೀಸಣಿಗೆ, ಪಗಡೆಯಾಟದ ಹಲಗೆ, ರತ್ನದ ಆವುಗೆ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸಮೂಹವು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

೧೨. ನಿರ್ಮಲ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳ ತುಪ್ಪಳಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮೃದುವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂಥದೂ, ರತ್ನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇಲು ಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದುದೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಪರಿಮಳವುಳ್ಳ ಹೂವುಗಳ ಮಾಲೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತಹುದೂ, ಚಿನ್ನದ ಬಟ್ಟೆಯ ತೆರೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದುದೂ ಆದ ಬಂಗಾರದ ಮಂಚವು ಅಂದದಿಂದ ಕೂಡಿ, ತನ್ನದೆ ಆದ ಚೆಲುವಿನಿಂದ

ವ॥ ಆ ಮನೋಜ್ಞಸುವರ್ಣಪರ್ಯಂಕಮಂ ಶಂಕರಸಮರ್ಚನೋಚಿತ ಮಂಟಪ ಮಕ್ಕುಮೆಂದದನೇಱಲೊಲ್ಲದೆ ತನ್ನಿಕಟದೊಳ್ಪಾಸಿರ್ದ ಮಣಿಕಂಬಳಾಸನದೊಳ್ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಪರಿಮಳಾಂಬುವಿಂ ನಿಜಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂ ಗೈದು ಪಾದೋದಕಂದಳೆದು ಭಕ್ತಿವೆರಸಿನಿಂದಿರ್ದ ಗಣಿಕಾಂಗನೆಯಾನನಮನವಲೋಕನಂಗೈದು—

ಎಲೆ ಭಕ್ತೆ ನಿನ್ನ ಮೈಯೊ
ಳ್ಸಲಲಿತಭಸಿತಾನುಲೇಪನಂ ರುದ್ರಾಕ್ಷಾ
ವಲಿ ಕೊರಲೊಳ್ಮುರೊಳ್ಜಡೆ
ನೆಲಸದ ಬಗೆಯೇಂ ಮೃಗಾಕ್ಷಿ ಪೇಳೆನಗೀಗಳ್ ೧೩

ವ॥ ಎಂಬ ತನ್ಮುಗ್ಧೋಕ್ತಿಗೇಳ್ದು ವಿದಗ್ಧೆಯಂತಃಸ್ಮಿತೆಯಾಗಿ

ಪಳದಿಯ ಬಣ್ಣದ ಭಸಿತಮ
ನಿಳೆಯೊಳ್ದ್ವೀಪಾಂತರಾಗತವನನವರತಂ
ತಳೆದಿರ್ಪೆಂ ನೋಡೆಂದಾ
ಗಳೆ ತನ್ನೊಡಲರಿಸಿನಮನವಳ್ತೋಱಿಸಿದಳ್ ೧೪

ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ವ॥ ಇಂಥ ಮನೋಜ್ಞವಾದ ಸುವರ್ಣಮಂಚವನ್ನು ಶಿವನ ಪೂಜೆಗೋಸುಗ ಮಾಡಿದ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮಂಟಪವೇ ಆಗಿರಬೇಕು, ಎಂದು ಅದನ್ನು ಹತ್ತಲೊಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರತ್ನಗಂಬಳಿಯ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು. (ಆಗ ಆ ವೇಶ್ಯೆಯು) ಸುಗಂಧ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಆತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಆ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತನಗೆ ಚಿಮುಕಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ, ಆ ವೇಶ್ಯೆಯ ಮುಖವನ್ನು (ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನು) ನೋಡಿ— ೧೩. ಮೃಗಾಕ್ಷಿಯಾದ ಎಲೆ ಭಕ್ತೆಯೇ, ನಿನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಭಸ್ಮಲೇಪನ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಡೆ–ಇವು ಇರದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ ? ಈಗ ನನಗೆ ಹೇಳು. (ಎಂದನು) ವ॥ ಹೀಗೆಂದ ಆ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನ ಮುಗ್ಧವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರೌಢಳಾದ (ಆ ವೇಶ್ಯೆಯು) ಒಳಗೊಳಗೇ ಮುಗುಳು ನಗುವವಳಾಗಿ— ೧೪. ಅವಳು ದ್ವೀಪಾಂತರ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಬಂದಂಥ ಹಳದಿಯ ಬಣ್ಣದ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ ನೋಡು ಎಂದು ಆಗ ಅವನಿಗೆ

ಕ್ಷೀರಾಂಭೋಧಿಯ ತೀರದೊಳ್ಜನಿಸಿ ನುಣ್ಪಿಂದಾನನಂದೋಱದಾ
ಕಾರಂ ತಳ್ತಿರೆ ರಂಜಿಪೀ ಬಿಳಿಯರುದ್ರಾಕ್ಷಾಳಿಯಂ ತಾಳ್ದಿನೆಂ
ದಾ ರಾಜಾನನೆ ತೋಱಿಸುತ್ತೆಸೆವ ಮುಕ್ತಾಹಾರಮಂ ಮುಗ್ಧಸಂ
ಗಾರಾಧ್ಯಂಗೆ ಶಿವಪ್ರಸಾದಕುಸುಮಂದಾಳಲ್ಕಚಾರ್ಧಂಗಳಂ ೧೫

ಉಳಿಪಿ ನಿಮಿರ್ಚಿದ ಜೆಡೆಯಂ
ತಳೆದಿರ್ಪೆನಿದೊಂದನೀಕ್ಷಿಸೆಂದೊಲವಿಂದಂ
ಕಳಭಮೃದುಯಾನೆ ನಿಜಮಂ
ಜುಳಪಟ್ಟದ ನೀಲವೇಣಿಯಂ [1]ತೋಱಿ[1]ಸಿದಳ್ ೧೬

ಭವಿದೃಷ್ಟಿ ಪಾತಮೆನ್ನವ
ಯವನಿವಹಮನಂಟದಂತೆ ಸರ್ವಾಂಗಕ್ಕೊ
ಪ್ಪುವ ಕೌಪೀನಮನಾಂತೆಂ
ವಿವರಿಪುದೆಂದುಟ್ಟ ಪಟ್ಟೆಯಂ ತೋಱಿಸಿದಳ್ ೧೭

ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತೆ ಭಾಸುರ
ಗಿರಿಜಾತೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂ ಬಂದುದು ಬಂ
ಘುರ ಶಿವಲಾಂಛನಮಿದನಾಂ
ಧರಿಸಿರ್ಪೆನೆಮ್ಮ ವರ್ಗಮವನೀತಳದೊಳ್ ೧೮

ತನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ತೊಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅರಿಸಿಣವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ೧೫_೧೬. ಆ ಚಂದ್ರಮುಖಿಯು ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ನುಣುಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿ, ಮುಖವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಶೋಭಿಸುವ ಈ ಬಿಳಿಯ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ ನೋಡು ಎಂದು ಆ ಮುಗ್ಧ ಸಂಗಾರಾಧ್ಯನಿಗೆ (ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ) ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ಶಿವನ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಅರ್ಧ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಮಾಡಿರುವ ಇದೊಂದು (ರೀತಿಯ) ಜಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ ನೋಡು—ಎಂದು ಆ ಮದಗಜ ಗಮನದಂತೆ ಗಮನವುಳ್ಳ ವೇಶ್ಯಾ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಮನೋಹರವಾದ ಭ್ರಮರಗಳಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಜಡೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ೧೭. ಲಿಂಗ ರಹಿತರಾದವರ ನೋಟವು ನನ್ನ ಅವಯವ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅಂಟದ ಹಾಗೆ ಸರ್ವ ಅಂಗಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪಿದ ಕೌಪೀನವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ, ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಉಟ್ಟ ಪಟ್ಟೆಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ೧೮–೧೯. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಳಾದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಬಂಧುರವಾದ ಈ ರೀತಿಯ ಶಿವಲಾಂಛನವನ್ನು ನಾನು ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮ ಈ ರೀತಿಯ

1 ಕಾಣಿ(ದ,ಗ)

ಸಾರಶ್ರೀಗಿರಿಯೊಳ್ದ್ರಾ
ಕ್ಷಾರಾಮದೊಳೆಸೆವ ಕಾಂಚಿಯೊಳ್ನೆಲಸಿರ್ಪಂ
ಗೌರೀಧೃತ ಶಿವಲಾಂಛನ
ಧಾರಣದಿನುಮೇಶನಂಘ್ರಿಯುಂ ಭಜಿಯಿಸುತುಂ ೧೯

ಎಮಗನವರತಂ ಕೇಳ್ಜಂ
ಗಮನಿವಹಂ ಪ್ರಾಣಮವರ ಸೇವಾರತಿ ಸಂ
ಭ್ರಮಮಲ್ಲದೆ ಪೆಱತೊಂದು
ದ್ಯಮಮಿಲ್ಲಿದು ನನ್ನಿಯೆಂದವಳ್ನುಡಿಯಲೊಡಂ ೨೦

ಬಗೆಗೊಂಡು ಕೇಳ್ದು ನೋಡು
ತ್ತಗಲದೆ ಶಿವ ಶಿವ ವಿಚಿತ್ರಮೀಲಾಂಛನಮೀ
ಸುಗುಣೆಯ ಚರಿತ್ರಮೆಂದಾ
ಮುಗುದಂ ಸಾಶ್ಚರ್ಯಮುದಮನಾಳ್ದೆಸೆದಿರ್ದಂ ೨೧

ವ|| ಅಂತೆಸೆದಿರ್ದನಿತಱೊಳ್[1] ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಗೈಯಲುಜ್ಜುಗಿಸಿದ ಮುಗ್ಧಸಂಗಮ ದೇವ ನಿಂಗಿತಮನಱಿದಾವಂದದಿನಾದೊಡಮೀ ದೇವಂಗೆ ಸಂತಸಮನೊಡರ್ಚುವುದೆ ಕಜ್ಜಮೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ತತ್ಪೂಜಾನಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಬೇಗದಿನಾ ವಾರಾಂಗನೆ ನಿಯಮಿಸೆ ಸಾದರಂಮಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮಿಸಿ ಮೃಗಮದಾ

ಸಮಾಜವು ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶ್ರೀಶೈಲ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ, ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮದಲ್ಲಿ, ಶೋಭಿಸುವ ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ, ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯಿಂದ ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿವನ ಲಾಂಛನಗಳ ಧಾರಣೆಯಿಂದ ಈಶ್ವರನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ೨೦. ನಮಗೆ ಸದಾ ಕಾಲವೂ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವೇ ಪ್ರಾಣ; ಅವರ ಸೇವೆಯ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದುಂಟಾದ ಸಡಗರವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಉದ್ಯೋಗವೇ ಇಲ್ಲ; ಈ ಮಾತು ನಿಶ್ಚಯ ಕೇಳು ಎಂದು ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ—೨೧. (ಆಗ) ಆ ಮುಗ್ಧ ಸಂಗಯ್ಯನು(ಅವಳಮಾತನ್ನು)ಆಲಿಸಿ ಕೇಳಿ, ಅವಳನ್ನು ಎಡೆಬಿಡದೆ ನೋಡುತ್ತ, ಶಿವ ಶಿವ ! ಈ ಚಿಹ್ನೆಯೂ, ಈ ಸದ್ಗುಣಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದದ್ದು ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾದ ಮುಗ್ಧ ಸಂಗಯ್ಯನ ಮನೋಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಈ ದೇವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದೇ (ನನ್ನ) ಕಾರ್ಯವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದವಳಾಗಿ, ಅವನ ಪೂಜೆಯ ಸೇವೆಗೋಸ್ಕರ ಬೇಗನೆ ಆ ವೇಶ್ಯಾಂಗನೆಯು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಆದರದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡು, ಮೃಗಮದಾ

1 ಳಿ(ದ)

ಲೋಲೆಯೆಂಬವಳ್ಭೂಕಾಂತಗನುಲೇಪನಂಗೊಳಿಪಂತೆ ಸುರಭಿಜಲಮಿಳಿತ ಗೋಮಯಾನುಲೇಪನಂ ಗೈದು ಚೌಕಮಂ ರಚಿಸೆಯುಂ ಶಶಿಲೇಖೆಯೆಂಬವಳ್ಮಹೀಲತೆ ಪೂತುದೆನಿಸಿ ಮೌಕ್ತಿಕಚೂರ್ಣದಿಂ ವಿವಿಧ ಕುಸುಮಾಕೃತಿಕಲಿತ ರಂಗವಲ್ಲಿಯಂನೊಡರ್ಚೆಯುಂ ತರಂಗಿಣಿಯೆಂಬವಳ್ಮುಗ್ಧದೇವಂಗೆ ಧರಾವಧು ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಕಳಶಂಬೊತ್ತಳೆನಿಸಿ ಸುರಭಿ ಶೀತಳ ಮಧುರ ವಾರಿಪೂರಿತ ಕನಕಕಳಶಮನವರ್ಚೆಯುಂ ಗೌರಿಯೆಂಬವಳ್ ರವಿಬಿಂಬಮನಧಃಕರಿಪ ಕಾಂತಿಮಯ ಕನಕಚಷಕಸಂದೋಹಮಂ ಪೊಂಬರಿಯಾಣ ದೊಳಿಂಬುಗೊಳಿಸೆಯುಂ ವಸಂತಲತಿಕೆಯೆಂಬವಳ್ ದರದಳಿತ ಕಮಳಕುಮುದ ಕಲ್ಹಾರಬಕವಕುಳ ತಿಲಕಕಿಂಶುಕಮಲ್ಲಿಕಾಚಂಪಕಾದಿ ಕುಸುಮ ಬಿಲ್ವಾದಿ ಪಲ್ಲವಪ್ರತಾನಮಂ ಸರಂಗೊಳಿಸಿ ಕರಂಡಕಂದೀವಿ ಪಿಡಿದು ನಿಲೆಯುಂ ಕಾಶ್ಮೀರಮಂಜರಿಯೆಂಬವಳ್ ಹಿಮ ಕಾಶ್ಮೀರಮಲಯಜಂಗಳಿಂ ಘಟ್ಟಿಮಾಗುಳ್ಚಿದ ಘಟ್ಟಿಯಂ ಶುಕ್ತಿಯೊಳಿರಿಸಿ ಕೆಲದೊಳಿಡೆಯುಂ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆಯೆಂಬವಳ್ ಧವಳಾಕ್ಷತೆಗಳಂ ಪರಿಸರ ದೊಳಿರಿಸೆಯುಂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿಯೆಂಬವಳ್ ಪೇರುರಿ[1]ಯಾರತಿ[2]ಯನೋರಂತೆ ಪಿಡಿದು ಬೆಳಗೆಯುಂ ಸುರಭಿಯೆಂಬವಳ್ಸುಗಂಧಧೂಪಧೂಮಮಂ ಪರಪೆಯುಂ [3]ಕಾಳಿಕಾ[3]ದೇವಿಯೆಂಬವಳ್ ಮಧುರ ತರಾಹಾರಮಂ ನೆಗಳ್ಚಿ ಗಡಣಿಸೆಯುಂ ಕಲಾಮಾನಿನಿಯೆಂಬವಳ್ ಕರ್ಪೂರತಾಂಬೂಲಮಂ

ಮೋದೆಯೆಂಬುವಳು ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯು ವಂತೆ ಪರಿಮಳದ ನೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಸುವಿನ ಸೆಗಣಿಯಿಂದ (ನೆಲವನ್ನು) ಸಾರಿಸಿ, ಚೌಕವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದಳು. ಶಶಿಲೇಖೆ ಎಂಬುವಳು ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯು ಹೂವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತು ಎನ್ನುವಂತೆ ಮುತ್ತಿನ ಹುಡಿಯಿಂದ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಹೂವುಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಳು. ತರಂಗಿಣಿಯೆಂಬುವಳು–ಮುಗ್ಧ ದೇವನಾದ ಆ ಸಂಗಯ್ಯನಿಗೆ ಭೂಕಾಂತೆಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಲಶವನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿ ರುವಳೋ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಮಳದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ತಂಪಾಗಿಯೂ ಮಧುರ ವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬಂಗಾರದ ಕಲಶಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಗೌರಿ ಎಂಬುವಳು ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ತೇಜೋ ಮಯವಾದ ಚಿನ್ನದ ಪಾನ ಪಾತ್ರೆ (ಚಷಕ)ಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಚಿನ್ನದ ಭೋಜನದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ (ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ) ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ವಸಂತಲತೆ ಎಂಬುವಳು ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಅರಳಿದ ಕಮಲ, ಕುಮುದ, ಕಲ್ಹಾರ, ಬಕ, ಬಕುಳ. ತಿಲಕ, ಮುತ್ತುಗ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಹೂವುಗಳನ್ನೂ ಬಿಲ್ವವೇ ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರೆಯ ಚಿಗುರು ಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಓರಣಗೊಳಿಸಿ ಹೂವಿನ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಳು ಕಾಶ್ಮೀರ ಮಂಜರಿ ಎಂಬುವಳು–ನಿರ್ಮಲವಾದ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿ,

---

2 ಯೊರಲೆ(ದ) 3 ಚಾಳಿಕ(ದ)

ಸಮರ್ಪಿಸೆಯುಂ ಭಾನುಮತಿಯೆಂಬವಳ್ ಸಾರನೀರಾಜನಮನೆತ್ತಿ ನೀರಾಜಿಸೆಯುಂ ಸಂಗೀತಮಂಗಳೆಯೆಂಬವಳ್ ಸಂಗೀತಮಂ ಪಾಡೆಯುಂ ತಾಳವಿದ್ಯಾಧರಿಯೆಂಬವಳ್ ತಾಳಮನೊತ್ತೆಯುಂ ಚಮತ್ಕಾರಿಣಿಯೆಂಬವಳ್ ಮೃದಂಗಮಂ ಬಾಜಿಸೆಯುಂ ಭರತ ಭಾರತಿಯೆಂಬವಳ್ ನವೀನಮೆನಿಸಿ ನರ್ತಿಸೆಯುಮಾ ಪಣ್ಯಾಂಗನೆ ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂ ವಿವಿಧೋಪಚಾರಮಂ ನಿರ್ವರ್ತಿಯುಮನುಪಮಾನಂದರಸನಿಮಗ್ನಮಾನಸಂ ಮುಗ್ಧದೇವಂ ಶಿವಲಿಂಗಪೂಜೆಯಂ ನೆಗಳ್ಚುತ್ತಮಿರೆಯಿರೆ—

ಕೂಜತ್ಕಾರಂಡಚಕ್ರಪ್ರಮುಖವಿರವನಿರ್ನಿದ್ರಕಂಜಾತಪುಂಜ
ಭ್ರಾಜದ್ಗಂಧಾನುಬಂಧಂ ರತಿರಮಣರಣಶ್ರಾಂತಕಾಂತಾಕದಂಬೋ
ರೋಜಶ್ರೀಖಂಡಮಿಶ್ರಶ್ರಮಜಲಕಣಿಕಾಹಾರಚೋರಂ ಪಣಸ್ತ್ರೀ
ರಾಜದ್ಧಮ್ಮಿಲ್ಲಮಾಲಾಸ್ಖಲಿತಗತಿಯುತಂ ಮಾರುತಂ ತೀಡಿತಾಗಳ್ ೨೨

ಶ್ರೀಗಂಧಗಳ ಸುಗಂಧದ ಕರಣಿಗೆಗಳ ಬಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮುತ್ತಿನ ಚಿಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆ ಎಂಬುವಳು ಶುಭ್ರವಾದ ಅಕ್ಕಿಯ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತಿಯೆಂಬುವಳು ಅಧಿಕವಾದ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅರತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಬೆಳಗಿದಳು. ಸುರಭಿಯೆಂಬುವಳು ಸುಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧೂಪವನ್ನು ಹರಡಿದಳು. ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯೆಂಬುವಳು ಅತಿ ಮಧುರವಾದ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಓರಣಗೊಳಿಸಿದಳು. ಕಲಾಮಾನಿನಿಯೆಂಬುವಳು ಕರ್ಪೂರ ಮಿಶ್ರವಾದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದಳು. ಭಾನುಮತಿಯೆಂಬುವಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆರತಿಯನ್ನು ವಿರಾಜಗೊಳಿಸಿದಳು. ಸಂಗೀತಮಂಗಳೆಯೆಂಬುಂವಳು ಸಂಗೀತವನ್ನು ಹಾಡಿದಳು. ತಾಳ ವಿದ್ಯಾಧರಿ ಎಂಬುವಳು (ಆ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ) ತಾಳ ಹಾಕಿದಳು. ಚಮತ್ಕಾರಿಯೆಂಬುವಳು ಮೃದಂಗ ನುಡಿಸಿದಳು. ಭರತಭಾರತಿಯೆಂಬುವಳು ಹೊಸಪರಿಯ ನರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಆ ಪಣ್ಯಾಂಗನೆಯು (ಈ ರೀತಿ) ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ (ಮುಗ್ಧ ಸಂಗಯ್ಯನಿಗೆ) ವಿವಿಧವಾದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದಳು. ಅಸದೃಶವಾದ ಸಂತೋಷ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಆ ಮುಗ್ಧ ದೇವನು ಶಿವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ—

೨೨. ಕೂಗುತ್ತಿರುವ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಧುರವಾದ ಸ್ವರವುಳ್ಳ ಹಂಸ, ಚಕ್ರವಾಕಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೂಜನದಿಂದ ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚೆತ್ತುದೂ, (ಹೋದ ನಿದ್ರೆಯುಳ್ಳದ್ದೂ) ಕಮಲ ಸಮೂಹಗಳ ಮನೋಹರ ಗಂಧದ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳದ್ದೂ. ಮದನಯುದ್ಧದಿಂದ ಬಳಲಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹದ ಮೊಲೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳೆಂಬ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಕ್ಕೆ ಕಳ್ಳನೆನಿಸಿದವನೂ. (ಆ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವನು—ಎಂಬ ಭಾವ). ಸೂಳೆಯರ ಶೋಭಿಸುವ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಹೂಮಾಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು ಜಾರಿದ (ಮಂದ)

ಸರ್ವಸ್ವಾಪಹರಂ ರವಿ
ಪೂರ್ವಾಶೆಯೊಳ್ಪೆದೆ ರಾಜವಸುದೆಗೆದಪನೆಂ
ದುರ್ವಿಗೆ ಕೂಗಿಟ್ಟಪುದೆನೆ
ಕೊರ್ವಿದ ಕುಕ್ಕುಟನಿಕಾಯಮೇಂ ಕೂಗಿದುದೋ ೨೩

ಬಿರಿವ ಸರೋರುಹಂ ಮುಗಿವ ಕೈರವಪಂಕ್ತಿ ಕುಕಿಲ್ವ ಪಕ್ಕಿ ಗಾ
ವರಿಪ ಮದಾಳಿಯುಂಕುಳಿಪ ಮೆಲ್ಲೆಲರೊಂದುವ ಜೋಡುವಕ್ಕಿ ಮೈ
ಗರೆವುಡುರಾಜಿ ರಂಜಿಸುವ ಸಂಜೆಯಡಂಗುವ ಜೊನ್ನದೇಳ್ಗೆ ಕಾ
ತರಿಪ ಚಕೋರಮುರ್ಬಳಿವ ಸಾಗರಮೊಪ್ಪುವ ಸುಪ್ರಭಾತದೊಳ್ ೨೪

ಅಳಿಶಿಶುಗಬ್ಜಕೋರಕಪಯೋಧರಮಂ ಪದೆದಿತ್ತು ಪದ್ಮತಂ
ಡುಲಮನೆ ಕೊಟ್ಟು ವೀಚಿಭುಜದಿಂದೆಳೆಯಂಚೆಯನಪ್ಪಿ ಪದ್ಮಿನೀ
ದಳಮೆನಿಪೊಂದು ತೊಟ್ಟಿಲೊಳೆ ಪಟ್ಟಿರಿಸುತ್ತೆ ರಥಾಂಗಶಾಬಮಂ
ಗಳಿಲನೆ ತೂಗುತುಂ ಸರಸಿ ಪೋಲ್ತಳನೇಕ ಸುತೋಪಯುಕ್ತೆಯಂ ೨೫

ಉದಯಗಿರಿಶೃಂಗದಂಡಾ
ಗ್ರದೊಳೆತ್ತಿದ ದಿವಸರಮೆಯ ರುಚಿಮಯಮಾಣ
ಕ್ಯದ ಸತ್ತಿಗೆಯೆನಿಸಿದುದು
ರ್ವಿದ ಕೆಂಬೆಳಗಡರ್ದು ತೋರ್ಪ ದಿನಮಣಿಬಿಂಬಂ ೨೬

ಮಾರುತವು ಆಗ ಬೀಸಿತು. ೨೩. ಸಕಲ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ (ಸಕಲರ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ) ಸೂರ್ಯನು ಪೂರ್ವ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದು, ದೊರೆಯ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು (ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವನು)–ಎಂದು ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಕೂಗಿ ಹೇಳುವುವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕೊಬ್ಬಿದ ಕೋಳಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಅದೇನು ಕೂಗಿತೋ ! ೨೪. ಅರಳುವ ಕಮಲ, ಮುಕುಳಿತಗೊಳ್ಳುವ ಕನ್ನೈದಿಲೆಗಳ ಸಾಲು, ಶಬ್ದ ಮಾಡುವ ಪಕ್ಷಿ, ಝೇಂಕರಿಸುವ ಮದಿಸಿದ ಭ್ರಮರ, ತಲೆದೋರಿದ ಮಂದಮಾರುತ, ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಕೂಡುವ ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಕಾಣದಂತಾಗುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಾಲು, ರಂಜಿಸುವ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ (ರಾತ್ರಿಗೂ ಹಗಲಿಗೂ ಮಧ್ಯದ ಕಾಲ) ಏಳಿಗೆ ಅಡಗುವ ಬೆಳದಿಂಗಳು, ಭಯ ಪಡುವ ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿ, ಉಬ್ಬಿದ ಸಮುದ್ರದ ಇಳಿತ–ಇವುಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ—೨೫. ಸರೋವರವೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಭ್ರಮರಗಳೆಂಬ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗೆಂಬ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಡಿಸಿ, ಕಮಲದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಅಲೆಗಳೆಂಬ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಬಾಲ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿ, ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಯ ಮರಿಯನ್ನು ಕಮಲದ ಎಲೆಯೆಂಬ ಒಂದು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿ ಘಳಿಲ್ಲೆಂದು ತೂಗುತ್ತ ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಿಶುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಾಯಿಯನ್ನು (ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು) ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ೨೬. ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೆಂಪು ಕಾಂತಿಯು ಅಡರಿ ತೋರುವ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲವು ಉದಯ ಪರ್ವತ (ಪೂರ್ವಾದ್ರಿ)ವೆಂಬ ದಿಣ್ಣೆಯೊಂದರ ಮೇಲೆ

ಶ್ರುತಿನಾದಂ ಚರಣಾಯುಧಧ್ವನಿ ಶಿವಾಗಾರಾಳಿತೂರ್ಯಸ್ವನಂ
ತತತೂರ್ಯಸ್ವನಮಿಂದುಸಿಂಧುಜಲಮಗ್ನಂ ನಾಳಿಕಾಪಾತ್ರಮು
ದ್ಗತಭೃಂಗೀರುತಿಶೋಭನಂ ನೆಱೆಯೆ ತಾಂ ಕೈಗೂಡಿದಳ್ ಪದ್ಮಿನೀ
ಸತಿ ಸಂಧ್ಯಾರುಚಿ ಜಾಱೆ[3] ಕಾಂಡಪಟದಂತಾರಾಗಮಾರ್ತಂಡನೊಳ್ ೨೭

ಹರಿಣಾಂಕಂ ತೆಗೆದೋಡು
ತ್ತಿರೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಗಿರಿಯ ಮಱೆಗೆ[3] ಗಗನಾಟವಿಯೊಳ್
ನೆರೆದುಡುಗಳನಿಟ್ಟೊರಸುತೆ
ಪರೆದುವು ಬಿಯದರ್ಕಳಂತಿರರ್ಕಕರಂಗಳ್ ೨೮

ವ॥ ಆಗಳ್ ಮುಗ್ಧಸಂಗಮದೇವನುಷಃಕಾಲಶಿವಪೂಜಾಸಮಾಪ್ತ್ಯನಂತರಮಲ್ಲಿಂದೇಳ್ದು ಬಸವನೆಡೆಗೆಳ್ತಂದು ತ[1]ನ್ಮಾನಿತಂ ಸಂಭ್ರಮಂ ಮಿಗೆ ಗಣಸಮು[2]ದಯಕ್ಕೆ ನಗೆ[3]ಯುಂ[3] ಪಸರಿಸಿ—

(ಛತ್ರದಂಡದ ಮೇಲೆ) ಎತ್ತಿದ ದಿವಸ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬುವಳ ಕಾಂತಿಮಯವಾದ ಮಾಣಿಕ್ಯವೆಂಬ ರತ್ನದ ಛತ್ರಿಯೆಂದು ಎನಿಸಿತು. ೨೭. ಕೋಳಿಗಳ ಕೂಗೇ ವೇದ ಘೋಷ ; ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಜಿಸುವ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಯೇ (ನಾಗಸ್ವರ ಮೃದಂಗಾದಿ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿ), ಭೇರಿ ಮತ್ತು ತುತ್ತೂರಿಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಧ್ವನಿ ; ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವ ಚಂದ್ರನೇ ಮೆಟ್ಟಕ್ಕಿಯ ಬುಟ್ಟಿ ; ಹೆಚ್ಚಾದ ಹೆಣ್ಣು ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರವೇ ಶೋಭನ ಗೀತೆ—ಹೀಗೆ ಕೂಡಿರಲು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಕೆಂಪು ಕಾಂಡಪಟ ಸರಿದಂತೆ ಸರಿಯಲು, ಕಮಲ ಲತೆಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ವಿಶೇಷವಾದ ಅನುರಾಗದಿಂದ ತಾನು ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ (ಆರುಣ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸೂರ್ಯನೊಡನೆ) ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದಳು. ೨೮. ಚಂದ್ರನು ಪಶ್ಚಿಮಗಿರಿಯ ಮೇರೆಗೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಸೂರ್ಯ ಕಿರಣಗಳು ಬೇಡರುಗಳಂತೆ ಆಕಾಶವೆಂಬ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು (ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂಬ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು) (ಕೈಗಳಿಂದ) ಹೊಡೆದು ಒರೆಸುತ್ತ ಹರಡಿಕೊಂಡವು. ವ॥ ಆಗ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ (ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತ ಸಮಯದ) ಶಿವಪೂಜೆಯ ಸಮಾಪ್ತಿಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ವೇಶ್ಯಾಗೃಹದಿಂದ ಎದ್ದು ಬಸವಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವನಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಾದ ತನ್ನ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ

---

1 ತತ್ಸ (ಚ) 2 ದಾ (ದ) 3 × (ದ, ಜ)

ಅದನೇವೇಳ್ವುದೊ ಸೂಳೆಗೆಯ್ತುದೆ ಪೊದಳ್ದಾನಂದದೊಂದಮುಂದಂ
ಮದನಾರಾತಿಯೆ ಬಲ್ಲನೆನ್ನೊಡನೆ ನೀನೈತಂದುದಿಲ್ಲಯ್ಯ ತ
ಳ್ವದೆ ನೀಂ ಬಂದೊಡೆ ತತ್ಸುಖಂ ನಿನಗಮಕ್ಕುಂ ನಿನ್ನನಾವೇಳೆಯೊಳ್
ಪದಪಿಂದಾಂ ನೆನೆದೆಂ ವೃಷೇಂದ್ರ ಗಣಿಕಾಸದ್ಭಕ್ತಿಯತ್ಯದ್ಭುತಂ ೨೯

ಪಳದಿಯ ಬಣ್ಣದುಜ್ಜ್ವಳವಿಭೂತಿಯ ಲಿಪ್ತಿ ಸುಧಾಬ್ಧಿತೀರದೊ
ಳ್ಬೆಳೆ[1]ದಮರ್ದಂಗದಿಂದೊಗೆದ ನೂತ್ನ ಶಿವಾಕ್ಷಿಯ ಮಾಲೆ ದೀರ್ಘಕುಂ
ತಳಕೃತಮಾದುದೊಂದೆ ಜಡೆ ಬಾಹ್ಯಜನೇಕ್ಷಣಮುಂಟದಂತೆ ಮೈ
ಯೊಳೆ ಬಿಗಿದುಟ್ಟ ಕೈಪು ಶಿವಲಾಂಛನಮಾಕೆಗದೇನಳುಂಬವೋ ೩೦

ಆವ ಶಿವಾಗಮ ವಚನದಿ
ನಾ ವಧು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ತಳೆದಳೋ ಬೆಳರ್ವಣ್ಣಂ
ತೀವಿದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಮಣಿ
ಯಾವಗಮೆಸೆದಿರ್ಪುದವಳ ನಾಸಾಗ್ರಮದೊಳ್ ೩೧

ಗಿರಿಜಾತಾಸಾಂಪ್ರದಾಯಾಗತ ನವಶಿವಚಿಹ್ನಂ ದಲಿಂತೆಲ್ಲಮೆಂದಾ
ದರದಿಂ ತದ್ವೇಶ್ಯೆ ಪೇಳ್ದಳ್ ಬಳಿಕಮವಳ ಪೂಜಾಲಸನ್ಮಂಟಪಂ ಬಿ
ತ್ತರದಿಂ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪುತಿರ್ಕುಂ ಸಕಳಪರಿಜನಂ ಶೈವಚಿಹ್ನಾಂಕಿತಂ ಕೇ
ಳಿರುಳೆಲ್ಲಂ ಸೂಳೆಗೈದೆಂ ಬಸವ ತವೆ ತದಾವಾಸದೊಳ್ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಂ ೩೨

ಶಿವಗಣ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನಗೆಯನ್ನು ಹರಡಿದನು. ೨೯. 'ಬಸವೇಶ್ವರನೇ, ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಆನಂದದ ಆ ಒಂದು ರೀತಿಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! (ಅದನ್ನು) ಈಶ್ವರನೇ ಬಲ್ಲ ; ಅಯ್ಯಾ ! ನನ್ನೊಡನೆ ನೀನು ಬರಲಿಲ್ಲ ತಪ್ಪದೆ (ತಡಮಾಡದೆ) ನೀನು ಬಂದರೆ, ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಆ ಸುಖವು ನಿನಗೂ ಆಗುವುದು. ನಾನು ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡೆನು. ಸೂಳೆಯು ತೋರಿಸಿದ ಭಕ್ತಿ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ೩೦. ಆಕೆಗೆ ಹಳದಿಬಣ್ಣದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ವಿಭೂತಿಯ ಲೇಪನವಿತ್ತು ; ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನುಣುಪಾದ ಅಂಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಸ ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆ ಕಂಠದಲ್ಲಿತ್ತು ; ಉದ್ದವಾದ ಕೂದಲಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದೇ ಒಂದು ಜಟೆಯಿತ್ತು ; ಹೊರಗಿನ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಮೈಯಲ್ಲಿ ಅಂಟದ ಹಾಗೆ ಬಿಗಿದು ಉಟ್ಟಂಥ ಕೆಂಪುಬಣ್ಣದ ಕೌಪೀನವು ಅದು ಶಿವಲಾಂಛನವಾಗಿ ಏನು ಅಧಿಕವಾದುದಾಗಿತ್ತೋ ! ೩೧. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಯಾವ ಶಿವಾಗಮ ವಚನದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಧರಿಸಿದಳೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ : ಅವಳ ಮೂಗಿನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬೆಳಗುವ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಮಣಿ ನಿರಂತರದಲ್ಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೩೨. ಆ ವೇಶ್ಯೆಯು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಬಂದ ನೂತನವಾದ ಶಿವಲಾಂಛನಗಳೆಂದು ಆದರದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು. ಅನಂತರ ಅವಳ ಶಿವಪೂಜೆಯ

1 ಳೆ(ಗ, ಚ, ಮ, ಜ)

ಪಗಲಿರುಳೆನ್ನದೆ ರಾಗಂ
ಮಿಗೆ ಸೊಬಗಿಂ ಸೂಳೆಗೈದ ಸುಖವೊಂದೆ ವಲಂ
ನೆಗಳ್ದಿರೆ ಮಿಕ್ಕ ಸುಖಂಗ
ಳ್ಸೊಗಯಿಸುವವೆ ಬಸವ ಭಕ್ತಸಂತತಿಗಿಳೆಯೊಳ್ ೩೩

ಆವಂ ಗುರುಚರಭಕ್ತನ
ದಾವಂ ಶಿವಸುಪ್ರಸಾದಭಾಜನನಾವಂ
ಪಾವನಗುಣಸಂಯುತನವ
ನೀ ವಿಧದಿಂ ಸೂಳೆಗೈದನಾಗನೆ ಮುನ್ನಂ ೩೪

ಎನಿತೆನಿತು ಕಾಲ ಮುಂ ನೀಂ
ಮನದೊಲವಿಂ ಸೂಳೆಗೈತವಂ ನೆಗೆಳ್ದಿಯೊ ಪೇ
ಳ್ನಿನಗಂತಲ್ಲದೊಡಕ್ಕುಮೆ
ಘನತರ ಶಿವಭಕ್ತಿಸಂಪದಂ ಬಸವೇಶಾ ೩೫

ವ॥ ಎಂದಿಂತೆಲ್ಲಮನುಸುರ್ದ ಮುಗ್ಧಸಂಗಾರ್ಯನ ಮುಗ್ಧಾಲಾಪಮಂ ಕೇಳ್ದು ಭುಜಂಗ ಜಂಗಮನಿಕರಂ ಹಸನರಸವಿಲಾಳಿತಾನನಮಾಗೆ ಬಸವಂ ಮಂದಸ್ಮಿತಮುಖಾಂಬುಜಂ ಚನ್ನಬಸವನಾನನಮಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಂಗಳೊಳ್ ಶಿವಧ್ಯಾನ ಶಿವಮಂತ್ರಜಪ ಶಿವಯಜನಂಗಳನಲ್ಲದೆ

ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮಂಟಪವು ವೈಶಾಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ; ಸಮಸ್ತ ಸೇವಕವರ್ಗದವರೂ ಶಿವಚಿಹ್ನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವರು ; ಬಸವಣ್ಣ, ಕೇಳು : ಆ ಸೂಳೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆ ಮಾಡಿದೆನು. ೩೩. ಬಸವೇಶ್ವರ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಹಗಲಿರುಳೆಂದು ಶಂಕಿಸದೆ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸೊಗಸಾಗಿ ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಯ ಸುಖವು ಒಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಉಂಟಾದದ್ದಾದರೆ ಮಿಕ್ಕಸುಖಗಳು ಸೊಗಸಾದಾವೆ ? ೩೪. ಯಾವನು ಗುರು ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೋ, ಯಾವನು ಶಿವನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನೋ, ಯಾವನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವನೋ ಅವನು ಮೊದಲು ಈ ವಿಧವಾದ ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವನಾಗಿರನೇ ? (ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ಈಗ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು ಎಂದು ಭಾವ) ೩೫. ಬಸವೇಶ್ವರ, ಈ ಮೊದಲು ನೀನು ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇಂಥ ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ ಹೇಳು ? ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಈ ತೆರನಾದ ಘನವಾದ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಸಂಪತ್ತು ಹೇಗೆ ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು ! (ಹೇಗೆ ಆದೀತು !)' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ ಮುಗ್ಧ ಸಂಗಯ್ಯನ ಮುಗ್ಧ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ವಿಟಜಂಗಮ ಸಮೂಹವು ಕೇಳಿ ನಗುಮುಖದಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿರಲು, ಬಸವಣ್ಣನು ಮುಗುಳ್ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಇವನು ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನು. ಮನಸ್ಸು,

ಪೆಱತೊಂದನಱಿಯದ ಮುಗ್ಧಂ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನಿವಂಗಿದು ಯುಕ್ತಮೆಂದು ತತ್ಪ್ರಭಾವಮಂ ಪೊಗಳುತ್ತಿರೆ ಚನ್ನಬಸವನಾಶ್ಚರ್ಯಂ ಮಿಗೆ ಕೇಳ್ದು ಪುರಾತನರೊ[1]ಳಿವ[1]ನಂತಪ್ಪ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತರೊಳರೆ ಬೆಸಸಿಮೆಂದಾ ಬಸವಂಗೆಱಗಿ ಕೈದಾವರೆಗಳಂ ಮುಗಿದು ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಬೆಸಗೊಳಲೊಡನೆ—

ಧರೆಯೊಳ್ಮುನ್ನೊಳರೆಮ್ಮಯ
ಪುರಾತನರ್ಮುಗ್ಧರಭವಬೋಧವಿದಗ್ಧ
ರ್ಕರುಣಾಕರರೆಂದಾ ಬಸ
ವರಸಂ ತತ್ಕಥೆಯನೊರೆಯಲುದ್ಯತನಾದಂ ೩೬

ವ|| ಅದೆಂತೆನೆ—

[ರುದ್ರಪಶುಪತಿಗಳ ಕಥೆ]

ವಸುಧೆಗೆ ತೊಡವೆನಿಸುತೆ ರಂ
ಜಿಸುವೆಲೆಯೂರೆಂಬ ಪೊಳಲೊಳೊಪ್ಪುವನೊರ್ವಂ
ಪೊಸತೆನಿಪ ರುದ್ರಪಶುಪತಿ
ವೆಸರಿಂದೆ ಗುಣಪ್ರಯುಕ್ತನೀಶ್ವರಭಕ್ತಂ ೩೭

ಮಾತು, ದೇಹಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶಿವಧ್ಯಾನ, ಶಿವಮಂತ್ರಜಪ, ಶಿವಪೂಜೆಗಳಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದು ಲೌಕಿಕ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೇ ತಿಳಿಯದವನು. ಇವನಿಗೆ ಈ ಗುಣವು ಉಚಿತವಾದದ್ದು', ಎಂದು ಅವನ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೇಳಿ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಪುರಾತನದಲ್ಲಿ ಈ ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯನಂಥವರು ಇರುವರೇ ? ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಬಸವರಾಜನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಕೂಡಲೆ—೩೬. 'ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಜ್ಞಾನದಿಂದ ಪ್ರೌಢರಾದ ಕರುಣಾಕರರೆನಿಸಿದ ಮುಗ್ಧರಾದ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರು ಇದ್ದರು' ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಬಸವರಾಜನು–ಅಂಥ ಮುಗ್ಧ ಶಿವಭಕ್ತರ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದನು. **ರುದ್ರಪಶುಪತಿಯ ಕಥೆ :** ೩೭. ಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ಆಭರಣವೆನಿಸುವಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ 'ಎಲೆಯೂರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ 'ರುದ್ರಪಶುಪತಿ' ಎಂಬ ನೂತನ ಹೆಸರಿನ ಸದ್ಗುಣಭರಿತನಾದ ಈಶ್ವರಭಕ್ತನೋರ್ವನು

1 ಳೀತ(ಚ)

ಅವನೊಂದು ದಿನದೊಳೊರ್ವಂ
ಶಿವನ ನಿಕೇತನದೊಳೋದೆ ಕಥಿಕಂ ಭುವನ
ಸ್ತವನೀಯು ಶಿವಪುರಾಣಮು
ನವಿಕಳಮತಿಯೊಲ್ದು ಕೇಳುತಿರ್ದಂ ಸಭೆಯೊಳ್ ೩೮

ಸುರರೆಲ್ಲಂ ಕೂಡಿ ಭೋಗೀಶ್ವರಗುಣಮಿಳಿತಂ ಮಂದರಂ ಮಂತಗೋಲಾ
ಗಿರೆ ದುಗ್ಧಾಂಭೋಧಿಯಂ ಮೇಣ್ಕಡೆಯೆ ಕಡೆಯೊಳಂಭೋಧರಶ್ಯಾಮಘೋರಂ
ಗರಳಂ ಪುಟ್ಟಿರ್ದು ಸರ್ವಾಮರರಳುರ್ದು ಬೆಂಬತ್ತೆ ಕಂಡಂತದಂ ಶಂ
ಕರನಾಗಳ್ನುಂಗಿ ಲೋಕಾವಳಿಯ ಪೊರೆದನೆಂಬುಕ್ತಿಯಂ ಕೇಳ್ದನಾಗಳ್ ೩೯

ವ॥ ಅಂತದಂ ಕೇಳ್ದು ಬೆದಱಿ ಬೆಬ್ಬಳಿವೋಗಿ—

ಹರ ಹರ ಹರನುಂಡನೆ ತ
ದ್ಗರಳಮನಿದು ನಿಜಮೆ ಪೇಳ್ವುದೆನೆ ಕಥಿಕಂ ಬಿ
ತ್ತರಿಸಿದನಿದು ನಿಜಮಾ ಶಂ
ಕರನುಂಡಂ ಘೋರಗರಳಮಂ ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧಂ ೪೦

ಎನೆ ಕೇಳ್ದಕ್ಕಟ ಕೆಟ್ಟೆನೆನ್ನ ಶಿವನೆನ್ನಾತ್ಮೇಶನೋವೋವೊ ಕೆ
ಮ್ಮನೆ ಹಾಲಾಹಲಮಂ ಮರುಳ್ತನದ ಪೆರ್ಚಿಂ ನುಂಗಿದಂ ನುಂಗಿ ಜೀ
ವನಮಂ ಕೊಂಡುಳಿದಪ್ಪನೆಂತೊ ಗತಿಯಾರ್ತನ್ನಂಘ್ರಿಯಂ ನಂಬಿ ನ
ಚ್ಚಿ ನಿತಾಂತಂ ಬಿಡದಿರ್ದವಂಗೆನಗೆನುತ್ತಾಕ್ರಂದನಂ ಗೆಯ್ವುತಂ ೪೧

ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೮. ಅವನು ಒಂದು ದಿವಸ ಶಿವದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವವನು ಲೋಕದ ಜನಗಳ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಶಿವಪುರಾಣವನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದನು. ಆ ರುದ್ರಪಶುಪತಿಯು ಅಲ್ಲಾಡದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ (ದೃಢಭಾವದಿಂದ) ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಆ ಕಥೆಯನ್ನು) ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೯. (ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ) ಆದಿಶೇಷನೆಂಬ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೇರುಪರ್ವತವೆಂಬುದು ಕಡೆಗೋಲಾಗಿರಲು, ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಸೇರಿ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕಡೆದರು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಘದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಷವು ಹುಟ್ಟಿ, ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಮುಸುಕಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಶಂಕರನು (ಹಾಗೆ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದ) ಆ ವಿಷವನ್ನು ಕಂಡು, ಅದನ್ನು ನುಂಗಿ, ಲೋಕಸಮೂಹವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು–ಎಂದು ಆಗ ಪೌರಾಣಿಕನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ—ವ॥ ಹೀಗೆ (ಶಿವನು ವಿಷವನ್ನು ನುಂಗಿದ ಮಾತನ್ನು) ಕೇಳಿ ಬೆದರಿ ಬೆರಗಾಗಿ—೪೦. 'ಶಿವಶಿವ ! ಹರನು ಆ ವಿಷವನ್ನು ಉಂಡನೇ ? ಇದು ಸತ್ಯವೇ ಹೇಳಿರಿ' ಎನ್ನಲು ಪೌರಾಣಿಕನು (ಕಥಿಕನು) ಹೌದು ! ಈ ಮಾತು ನಿಜ. ಆ ಶಂಕರನು ಘೋರ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದನು. (ಇದು) ವೇದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದದ್ದು ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದನು. ೪೧. ಹೀಗೆಂದೆನ್ನಲು ಕೇಳಿ, ಅಕ್ಕಟ! ಕೆಟ್ಟೆನು ! ನನ್ನ ಶಿವ ; ನನ್ನ ಆತ್ಮೇಶ! ಓಹೋ! ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಹುಚ್ಚುತನದಿಂದ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದನು ! ಅದನ್ನು ಕುಡಿದು ಪ್ರಾಣ ಧರಿಸಿ ಹೇಗೆ ಬದುಕಿ

ಅತಿಸುಕುಮಾರ ಸೋಮಧರನೆತ್ತ ಭಯಂಕರ ಕಾಲಕೂಟಮಂ
ಮತಿ ಮಿಗೆ ಪೀರ್ವುದೆತ್ತ ಸುಧೆಯಂ ತೆಗೆದುಂಬ ಮರಾಳನೆತ್ತ ಮಾ
ರುತಸಖನಾಳ್ದ ದಳ್ಳುರಿಯನೀಂಟುವುದೆತ್ತ ನಿಪೀತಚಂದ್ರಿಕಾ
ಮೃತಸುಚಕೋರನೆತ್ತ ಬಿಸಿಲಂ ಕುಡಿವಂದವಮದೆತ್ತ ಲೋಕದೊಳ್ ೪೨

ಗರಳಜ್ವಾಲೆಯ ಧೂಮರಾಜಿ ಮಿಗೆ ಕಣ್ಣೆ[1]ಂತಿರ್ದುದೋ ಪಾಣಿಪಂ
ಕರುಹಂ ಮೇಣ್ಪಿಡಿದೌಂಕಿದುದೆನಿತು ತಾಂ ಕಂದಿರ್ದುದೋ ನುಂಗೆ ನು
ಣ್ಗೊರಲುಂ ಜಿಹ್ವೆಯುಮಾ ವಿಷಾಗ್ನಿಯುರಿಯಿಂದೇನಾದುದೋ ಕುಕ್ಷಿಯೊ
ಳ್ಪರದಿಂ ಪೊಕ್ಕು ಮಡಲ್ತೆನಿತ್ತೆಸಗಿತೋ ಸಂತಾಪಮಂ ದೇವನಾ[2] ೪೩

ಗರಳಮನುಣ್ಬುದಂ ಬಿಡಿಸದೇಕೆ ನಗಾತ್ಮಜೆ ಸುಮ್ಮನಿರ್ದೆ ರು
ದ್ರರೆ ಗಣವರ್ಯರೇ ವಿಷಮನೀಂಟುವ ವೇಳೆಯೊಳೆತ್ತಲಯ್ಯೊ ಪೋ
ದಿರಿ ಕರಿವಕ್ತ್ರಷಣ್ಮುಖರೆ ತಂದೆ ಬಿಸಂಗೊಳೆ ನೋಡುತಿರ್ಪುದೇ[3]
ಪರಿಹೃತಿಗೆಯ್ಯದಕ್ಕಟ ಪರಾಙ್ಮುಖನಪ್ಪುದೆ ವೀರಭದ್ರ ನೀಂ ೪೪

ಕೊಂಡಾನೋ ! ಅವನ ಅಂಘ್ರಿಯನ್ನು ದೃಢವಾಗಿ ಎಡಬಿಡದೆ ನಂಬಿದ ನನಗೆ ಗತಿ ಯಾರು ? ಎನ್ನುತ್ತ ಗೋಳೋ ಎಂದು ಅಳತೊಡಗಿದನು. ೪೨. ಅತಿಕೋಮಲ ಶರೀರಿಯಾದ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೆಲ್ಲಿ ? ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟು ಕಾಳಕೂಟ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದೆಲ್ಲಿ ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹಾಲನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಕುಡಿಯುವ ಹಂಸನೆಲ್ಲಿ ? ಮಾರುತಸಖನಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಧರಿಸಿದ ದಳ್ಳುರಿಯನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದೆಲ್ಲಿ ? ಚಂದ್ರಿಕೆ (ಬೆಳದಿಂಗಳು) ಯಲ್ಲಿರುವ ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನಮಾಡುವ ಚಕೋರಪಕ್ಷಿಯೆತ್ತ ? ಬಿಸಿಲನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಅದರ ರೀತಿಯೆತ್ತ ? ೪೩. ವಿಷದುರಿಯ ಹೊಗೆಯ ಸಾಲು ಕಣ್ಣನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾಗ ದೇವನ (ಆ) ಕಣ್ಣು ಹೇಗೆ ಇತ್ತೋ ! ಮತ್ತು (ಆ ಗರಳವನ್ನು) ಹಿಡಿದು ಅದುಮಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಆ ಕಮಲಹಸ್ತವು ಎಷ್ಟು ಕಂದಿ ಇರುವುದೋ ! (ಅದನ್ನು) ನುಂಗಲಾಗಿ ಅವನ ನುಣುಪಾದ ಕಂಠವೂ ನಾಲಿಗೆಯೂ ಆ ವಿಷಾಗ್ನಿಯ ಉರಿಯಿಂದ ಏನಾಯಿತೋ ! ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಹಬ್ಬಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಂತಾಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತೋ ! ೪೪. ಪಾರ್ವತಿಯೇ, (ನಿನ್ನ ಪತಿಯು) ವಿಷವನ್ನುಣ್ಣುವುದನ್ನು ಬಿಡಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನೇಕಿದ್ದೆ ? ರುದ್ರರೇ, ಗಣವರೇಣ್ಯರೇ, ಅಯ್ಯಾ ! (ನೀವೆಲ್ಲ) (ಶಿವನು) ವಿಷವನ್ನು ಉಣ್ಣುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿರಿ ? ಗಣಪತಿ ಷಣ್ಮುಖರೇ, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ವಿಷ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸದೆ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದೇ ? ಅಯ್ಯೋ ! ವೀರಭದ್ರ, ನೀನು

1 ಣ್ಗೆ(ದ) 2 ನಂ(ಚ) 3 ದೀ(ದ, ಜ)

ಸುರರೆಲ್ಲರಳಿದೊಡೇಂ ಪು
ಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನನ್ನರ್ಕಳೊಗೆವರೇ ಮೃತಿಗಂಜು
ತ್ತಿರದಯ್ಯೊ ವಿಷಮವಿಷಮಂ
ಪುರಹರ ನೀನುಂಡೆಯೆಂತೊ ಜೀವಿಪೆಯಕಟಾ ೪೫

ಜರೆ ರೋಗಂ ಮೃತಿ ನಿನ್ನಯ
ಶರೀರಮಂ ಸೋಂಕದಂತೆ ನಿಯತಿಯೊಳಾನೊ
ಲ್ದಿರದೆಸಗಿದಪೆಂ ಪಂಚಾ
ಕ್ಷರ[1]ಜಪಮಂ ಕೇಳ್ವೆನೆಂತೊ ವಿಷವಿೊಂಟಿದುದಂ ೪೬

ವ|| ಎಂದು ನೊಂದು ಪಲುಂಬಿ ಪಳಯಿಸುತೆನ್ನಾಳ್ದಂ ಗರಳಂಗೊಂಡನೆಂಬುದನಾಲಿಪುದಱಿಂ ಮರಣಮೆ ಲೇಸೆಂದು ರುದ್ರಪಶುಪತಿಯಗಾಧಕೂಪದೊಳ್ಬೀಳ್ವನಿ[2]ತಱ[3]ೊಳ್ತದ್ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಶಂಕರಂ ಪ್ರಮಥರುದ್ರಾದಿಗಣ ದಿವಿಜಗಣಸಮೇತಂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಕರತಳದಿಂ ಪಿಡಿದು ನೆಗಪಿ ಬೋಳೈಸಿ ಮೆಚ್ಚಿದೆನೊಚ್ಚತಂ ವರಮಂ ಬೇಡೆನೆ ಭಕ್ತಂ ಪದಾರವಿಂದಕ್ಕೆಱಗಿ ಕರಾಂಜಲಿಗೈದು—

ಆವಾವ ವರಮನೊಲ್ಲೆನು
ಮಾವರ ನೀಂ ಪೀರ್ದ ವಿಷಮನುಗುಳುಗುಳುಗುಳ್ದಂ
ದೀವ ವರಕೋಟಿಯಂ ನೀಂ
ಭಾವಜಹರ ನೆಟ್ಟನೆನಗೆ ಕೊಟ್ಟವನಲ್ತೆ ೪೭

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುಖತಿರುಗಿಸಿದವನಾಗುವುದೇ ?' ೪೫. ತ್ರಿಪುರ ಸಂಹಾರಿಯೇ, ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳು ಸತ್ತರೇನು ಪುನಃ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ನಿನ್ನಂಥವರು ಪುನಃ ಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೆ ? ಸಾವಿಗೆ ಹೆದರದೆ ಅಯ್ಯೋ ! ಭಯಾನಕವಾದ ವಿಷವನ್ನು ಅಕ್ಕಟಾ ! ಉಂಡೆ ! ಇನ್ನೆಂತು ಜೀವಿಸುತ್ತೀಯೆ ! ೪೬. ಮುಪ್ಪು, ರೋಗ, ಸಾವುಗಳು ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸೋಂಕದ ಹಾಗೆ ನೇಮವಿಡಿದು ನಾನು ತಪ್ಪದೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. (ನೀನು) ವಿಷವ ಕುಡಿದುದನ್ನು (ನಾನು) ಹೇಗೆ (ಈ ಕಿವಿಯಿಂದ) ಕೇಳಲಿ ! ವ|| ಹೀಗೆಂದು ನೊಂದುಕೊಂಡು ಹಲುಬಿ, ಅಳುತ್ತ ನನ್ನ ಒಡೆಯನು ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದನೆಂದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮರಣವೇ ಲೇಸು ಎಂದುಕೊಂಡು ಆ ರುದ್ರ ಪಶುಪತಿಯು ಅಗಾಧವಾದ ಆಳವಾದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಶಂಕರನು ಅವನ ಭಕ್ತಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದವನಾಗಿ, ಪ್ರಮಥರು ಏಕಾದಶ ರುದ್ರರುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಗಣ ಸಮೇತವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ, (ಅವನನ್ನು) ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ನೆಗಹಿ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿ, (ನಿನಗೆ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ, ವರವನ್ನು ಬೇಡು ಎನ್ನಲಾಗಿ, ಭಕ್ತನಾದ (ರುದ್ರ ಪಶುಪತಿಯು) ಶಿವನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ— ೪೭. ಶಿವನೇ, ಯಾವ ಯಾವ ವರವನ್ನೂ ನಾನು ಒಲ್ಲೆನು. ನೀನು ಕುಡಿದ ವಿಷವನ್ನು ಉಗುಳು ! ಉಗುಳು ! ಮನ್ಮಥ ಹರನಾದ ಶಿವನೇ, (ಹಾಗೆ) ಉಗುಳಿದಾಗ ನೀನು

1 ರಿ(ಚ) 2 ಂ(ದ) 3 ರ(ದ)

ಫಣಿಧರ ನೀಂ ಬಿಸವುಂಡುದ
ನಣುಮಾತ್ರಂ ಕೇಳಲಾಱೆನುಗುಳುಗುಳೆಂದಾ
ಗುಣನಿಧಿ ಹರಿವಿಧಿಮುಖ ಸುರ
ಗಣಮಗಿವಿನಮುಸುರೆ ಶಂಕರಂ ನಗುತೆಂದಂ ೪೮

ನಂಜಿನ ಭಯಮೆನಗುಂಟೆಂ
ದಂಜದಿರೆಲೆ ಮಗನೆ ನೋಳ್ಪುದೆನ್ನಯ ಕೊರಲೊಳ್
ರಂಜಿಸುವಂಜನವರ್ಣದ
ಮಂಜಿನ ಸೀರ್ಪನಿವೊಲೆಸೆವ ಹಾಲಾಹಲಮಂ ೪೯

ವ॥ ಏಗೈದಪುದೆನ್ನನಿದೆಂದಭವಂ ನುಡಿಯಲೊಡಂ ಕೇಳ್ದು ರುದ್ರಪಶುಪತಿ ತದ್ಗರಳ ಸೀಕರಮನಭೀಕ್ಷಿಸಿ—

ಇದು ದಿನದಿನದೊಳ್ ಬಳೆ ಬಳೆ
ದುದರಮನೊಳಪುಗದೆ ಮಾಣ್ದಪುದೆ ಪೊಕ್ಕಾಗಳ್
ಪದುಳಮಿರಲೀವುದೇ ನಿ
ನ್ನ ದಯಾನಿಧಿ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆವುದೀ ಗಳಗರಮಂ ೫೦

ನನಗೆ ಇಂಥ ಕೋಟಿ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನಾಗುತ್ತೀಯಲ್ಲವೆ ? ೪೮. ಸರ್ಪಾಭರಣ ನಾದ ಶಿವನೇ, ನೀನು ವಿಷಪಾನ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಅಣು ಮಾತ್ರವೂ ಕೇಳಲಾರೆನು. ಉಗುಳು ! ಉಗುಳು ! ಎಂದು ಆ ಗುಣ ನಿಧಿಯಾದ ರುದ್ರ ಪಶುಪತಿಯು ಹರಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವ ಗಣವು ಹೆದರುವ ಹಾಗೆ ಹೇಳಲಾಗಿ, ಶಂಕರನು ನಗುತ್ತ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : [ಹರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಹೆದರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಶಿವನು ಈ ವಿಷವನ್ನು ಉಗುಳಿದರೆ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೇನು ? ಎಂಬುದು] ೪೯. ಎಲೈ ಮಗನೇ, ವಿಷದ ಭಯವು ನಮಗೆ ಉಂಟು ಎಂದು ಹೆದರಬೇಡ. ನನ್ನ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾಡಿಗೆ (ಅಂಜನ) ಬಣ್ಣದ ಮಂಜಿನ ಸಣ್ಣ ಹನಿಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಹಾಲಾಹಲವನ್ನು ನೋಡುವವನಾಗು. ವ॥ ಈ (ವಿಷವು) ನನ್ನನ್ನೇನು ಮಾಡೀತು ? ಎಂದು ಶಿವನು ಹೇಳಲು ರುದ್ರ ಪಶುಪತಿಯು ಕೇಳಿ, ತತ್‌ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ವಿಷದ ಹನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ—೫೦. ದಯಾನಿಧಿಯೇ, ಈ ವಿಷದ (ಚಿಕ್ಕ) ಹನಿಯು ದಿನ ದಿನವೂ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದು ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದೆ ಬಿಡುವುದೇ ? (ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು) ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ನಿನ್ನನ್ನು) ಸುಖವಾಗಿರಲು ಅವಕಾಶ ಕೊಡುವುದೇ ?

ಬಿಡದೊಡೆ ಕೇಳೆನ್ನಸುವಂ
ಬಿಡುವೆಂ ಬಿಡದಂದದೆಂತು ನೋಳ್ಪೆನೊ ನಿನಗ
ಪ್ಪಡವಳಲನೆಂದು ಕೂರಸಿ
ಪಿಡಿದಂ ವ್ಯಥಿಗಮರರಳ್ಕೆ ಪೊಗಳೆ ಗಣಂಗಳ್ ೫೧

ವ॥ ಅಂತು ತನ್ನಂ ಪರಿಚ್ಛೇದಂಗೆಯ್ಯಲುಜ್ಜುಗಿಸಿದ ಭಕ್ತವರನ ನೇಹದ ಬಗೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮದನಹರಂ ಕಾರುಣ್ಯದಿನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಮಿವಂ ವಿಷಮನುಗುಳದಿರೆ ಸಾಯದಿರಂ ವಿಷಮನುಗುಳೆ ಭುವನಂ ಬೇಯದಿರದೇಗೆಯ್ವೆನೆಂದು ಭಕ್ತಹಿತಭುವನಹಿತ ಕಾರ್ಯದ್ವಂದ್ವದೊಳಾಂದೋಳಿಪ ಮನಮನೊಂದೆಡೆಗೊಂದಿಸಿ ನೆನೆದುಭಯ ಹಿತಾರ್ಥಮಾಗಿ ಶಿವನಿಂತೆಂದಂ—

ಪ್ರಮಥವರರಾಣೆ ನಿನ್ನಾ
ಣೆ ಮಗನೆ ಗಳವಿಷದಿನಳಿಯೆನಳಿಯೆಂ ದಿಟಮೌ
ರ್ವಮಹಾಶಿಖಿ ನಂದಿದಪುದೆ
ಹಿಮಕಣದಿನೆನುತ್ತೆ ಶಂಭು ನಂಬುಗೆಗೊಟ್ಟಂ ೫೨

ವ॥ ಅಂತು ನಂಬುಗೆಯಿತ್ತಿದುಮಂ ನಂಬದೊಡೆನ್ನ ಬಲದೊಡೆಯನೇಱಿ ಕೊರಲಂ ನಿಚ್ಚಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರೆಂದು ನುಡಿದೊಡಂಬಡಿಸುತಾತನನಂಕಾಲಂಕಾರನಂ ಶಂಕರಂ ಮಾಡೆ—

ಈಗಲೇ ಈ ವಿಷವನ್ನು ಕತ್ತಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಕಳೆಯಬೇಕು. ೫೧. ಕೇಳು (ಈ) ವಿಷವನ್ನು (ನೀನು) ಬಿಡದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಬಿಡುವೆನು. ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ? (ಮುಂದೆ) ನಿನಗಾಗುವ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ನೋಡಲೇನು ? ಎಂದು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೆದರುತ್ತಿರಲು, ಅವನ ಸಾವಿಗೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಿರಲು ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತೊಡಗಿದ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ರುದ್ರಪಶುಪತಿಯ ರೀತಿಗೆ ಪರಶಿವನು ಮೆಚ್ಚಿ, ಶ್ಲಾಘನೆಮಾಡುತ್ತ, ಕಾರುಣ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, (ನಾನು) ವಿಷವನ್ನು ಉಗುಳದಿದ್ದರೆ ಈ ಭಕ್ತನು ಸಾಯದೆ ಇರನು. ವಿಷವನ್ನು ಉಗುಳಿದರೆ ಭೂ ಮಂಡಲವು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗದೇಇರದು. ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ಎಂದು ಶಿವನು ಭಕ್ತನ ಹಿತ ಮತ್ತು ಲೋಕಹಿತ ಕಾರ್ಯಗಳೆರಡರ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಡೋಲಾಯಮಾನವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಭಕ್ತ ಮತ್ತು ಲೋಕ ಎರಡರ ಹಿತವನ್ನು ನೆನೆದವನಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೫೨. ಮಗನೇ, (ಈ) ಪ್ರಮಥ ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಆಣೆ, ನಿನ್ನ ಆಣೆ, ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿಷದಿಂದ (ನಾನು)ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ! ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ, (ಈ ಮಾತು) ಸತ್ಯ. ಬಡಬಾಗ್ನಿಯು ಮಂಜಿನ ಒಂದು ಹನಿಯಿಂದ ನಂದಿ ಹೋಗುವುದೇ ? ಎನ್ನುತ್ತ ಶಂಭುವು (ಆ ರುದ್ರ ಪಶುಪತಿಗೆ) ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ನಾನು ಭರವಸೆಯನ್ನಿತ್ತುದನ್ನೂ ನಂಬದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಬಲದೊಡೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಕತ್ತನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನೋಡುತ್ತಿರು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, ತನ್ನ ತೊಡೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಭೂಷಣನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು (ತನ್ನ ತೊಡೆಯ

ಕರವಾಲನುರ್ಚಿ ಪಿಡಿದೀ
ಶ್ವರನಂಕಮನೇಱಿ ಕೊರಲನೀಕ್ಷಿಸುತುತ್ಕಂ
ಧರ ರುದ್ರಪಶುಪನಿರ್ಪಂ
ಗರಳಂ ಮಿಡುಕಿದೊಡೆ ಮಡಿವೆನೆಂದತಿ ಮುಗ್ಧಂ ೫೩

ವರರುದ್ರಪಶುಪತಿಯ ಸ
ಚ್ಚರಿತಮನಿಂತೊರೆದು ಚನ್ನಬಸವಂಗೆ ಗುಣಾ
ಕರ ಬಸವಂ ಮಗುಳ್ದೊರ್ವನ
ಶರಣನ ಸತ್ಕಥೆಯನೊರೆವೆನೆಂದಿಂತೆಂದಂ ೫೪

ತಿರುನೀಲನಕ್ಕನ ಕಥೆ

ತಿರುನೀಲಕ್ಕನೆನಿಪ್ಪೀ
ಶ್ವರಭಕ್ತಂ ದ್ರವಿಡದೇಶದೊಳ್ನೆಲಸಿರ್ಪಂ
ಪರಮ ಗುಣಾನ್ವಿತನಾತನ
ತರುಣಿ ಸುಶೀಲಾಭಿಧಾನದಿಂ ಕಂಗೊಳಿಪಳ್ ೫೫

ಪರಮಾನಂದದಿನೊಂದು ವಾಸರದೊಳಾ ಭಕ್ತಂ ಶಿವಾಗಾರದೊ
ಳ್ವರ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಮಂ ನೆಗಳ್ಚುತಿರೆ ತಲ್ಲಿಂಗಾಗ್ರದೊಳ್ಪತ್ತಿ ಮೇ
ಣ್ಪರಿತರ್ಪೊಂದು ಸೆಲಂದಿಯಂ ಜವದಿನಾಗಳ್ಕಂಡು ತತ್ಕಾಂತೆ ಬಾ
ಯೆರಲಿಂ ತೂಂತಿಱಿದಳ್ ಭಯಾಕುಲಿತೆ ಗಂಡಂ ಕಂಡನಾ ಕಜ್ಜಮಂ ೫೬

ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು). ೫೩. ಅತಿ ಮುಗ್ಧನೂ, ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿದ ಕತ್ತನ್ನುಳ್ಳವನೂ ಆದ ರುದ್ರ ಪಶುಪತಿಯು, ಈ ವಿಷವು ಕತ್ತನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಲಿಸಿದರೆ, ಸಾಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನು (ಒರೆಯಿಂದ) ಹೊರ ತೆಗೆದು ಹಿಡಿದು ಈಶ್ವರನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೇರಿ ಕೊರಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೫೪. ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಕರನಾದ ಬಸವನು ಈ ರೀತಿ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ರುದ್ರ ಪಶುಪತಿಯ ಸತ್ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಪುನಃ ಮತ್ತೊರ್ವ ಶರಣನ ಸತ್ಕಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನೆಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : **ತಿರುನೀಲನಕ್ಕನ ಕಥೆ** ೫೫. ತಿರುನೀಲನಕ್ಕನೆಂದೆಂಬ ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೆನಿಸಿ ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಪತ್ನಿಯು 'ಸುಶೀಲೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ೫೬. ಒಂದು ದಿವಸ ಆ ಭಕ್ತನು ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಶಿವ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಲಿಂಗದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ ಹರಿದು ಬರುವ ಒಂದು ಜೇಡರ ಹುಳುವನ್ನು ಅವನ ಪತ್ನಿಯು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕಂಡು, ಭಯದಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡವಳಾಗಿ, ಬಾಯಿಯ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಊದಿದಳು. ಗಂಡನು

ಎಲೆ ಎಲೆ ದೋಷದೂಷಿತೆ ದುರಾತ್ಮಿಕೆ ಲಿಂಗದ ಪಾವನಾಂಗಮಂ
ತೊಲಗದೆ ಬಾಯುಗುಳ್ ಸಿಡಿಯೆ ತೂಂತಿಱಿದಪ್ಪೆ ವರಾಕಿ ಪಾಱೆನು
ತ್ತಲೆದುಲಿದಾಕೆಯಂ ನಿಳಯದಿಂ ಪೊಱಗಿಕ್ಕಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಪಾಗಳಾ
ಲಲನೆ ಬಿಗುರ್ತು ತೂಂತಿಱಿಯದಿರ್ದ ತದೀಯ ಕಳೇವರಾರ್ಧದೊಳ್ ೫೭

ಕರ್ಪೂರದ ಮಣಿಗಣಮೆನೆ
ತೋರ್ಪ ನವಸ್ಫೋಟಕಂಗಳಿರೆ ಕಾಣುತ್ತಂ
ಸರ್ಪಾಧರಭಕ್ತನುತ್ಸವ
ಮಿರ್ಪುಡುಗೆ ವಿಷಾದದಿಂದೆ ಬಿಸುಸುಯ್ದಾಗಳ್ ೫೮

ತೂಂತಿಱಿದು ಹಿತಮನೆಸಗಿದ
ಕಾಂತೆಯ ಕೆಡೆನೂಂಕಿ ಪೊಲ್ಲವೆಸಗಿದೆನೆಂದಾ
ಚಿಂತಾಭರಿತಂ ಭರದಿಂ
ತಾಂ ತರುಣಿಯ ಪೊರೆಗೆ ಬಂದು ಪೊಡಮಡುತೆಂದಂ ೫೯

ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತೆ ನಿನ್ನಯ
ಪರಿಯಂ ಮುನ್ನಱಿಯದಕಟ ಜಡಿದೆಂ ಬಡಿದೆಂ
ತರಳಾಕ್ಷಿ ನಿನಗೆ ತಪ್ಪಂ
ಕರಮೆಸಗಿದೆನೆನ್ನವೋಲ್ದುರಾತ್ಮಕರೊಳರೇ ೬೦

(ಇವಳ) ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡನು. ೫೭-೫೮-೫೯. ಎಲ್ಲೆಲೆ ಪಾಪ ವಿಶಿಷ್ಟಳಾದ ದುರಾತ್ಮಿಕೇ, ಲಿಂಗದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಬಾಯಿಯ ಉಗುಳು ಸಿಡಿಯುವಂತೆ ಉರುಬಿದ ನೀಚಳೇ, ಹೋಗು ಎನ್ನುತ್ತ ಪೀಡಿಸುತ್ತ, ಕೂಗಾಡುತ್ತ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ, ನೋಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಭಯಗೊಂಡು ಉಗುಳದೆಯಿದ್ದ ಆ ಶಿವನ ಶರೀರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕರ್ಪೂರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಣಿಗಳ ಸಮೂಹವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ, ಕಾಣುವ ನೂತನವಾದ ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಕಾಣಲಾಗಿ, ಆ ಶಿವ ಭಕ್ತನಾದ ತಿರುನೀಲನಕ್ಕನು ಕಂಡು, ಉತ್ಸಾಹಗುಂದಿ ಮನಃಕ್ಲೇಶದಿಂದ ಬಿಸಿ ಯುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆಗ ತುಂತಿರಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂತೆ ಉರುಬಿ (ಶಿವನಿಗೆ) ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಂಥ ಕಾಂತೆಯನ್ನು ಆಚೆಗೆ ನೂಕಿ ಉಚಿತವಲ್ಲದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು, ಎಂದು ಚಿಂತಾಭರಿತನಾಗಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೬೦. ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತೆಯೇ, ನಿನ್ನ ರೀತಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಅರಿಯದೆ ಅಯ್ಯೋ ! ಭಯಗೊಳಿಸಿದೆನು, ಹೊಡೆದೆನು, ಚಂಚಲನೇತ್ರೆಯೇ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪರಾಧ ಮಾಡಿದೆನು. ನನ್ನಂತಹ ದುರಾತ್ಮರು ಇರುವರೆ !

ಪೆಱ³ದಲೆಯನಂಗದೊಳ್ ತೂಂ
ತಿಱಿದೆಡೆಯೊಳ್ನೀಂ ಮೃಗಾಕ್ಷಿ ಪುಗುಳಿಲ್ಲುಳಿದಾ
ತೆಱಪಿನೊಳೊಗೆದುದು ಬಂದದ
ನುಱ³ ತೂಂತಿಱಿದೊರಸಿ ಕಳೆ ಕಳಾಧರವದನೇ ೬೧

ಎನೆ ಕೇಳ್ದಾತನ ಕಾಂತೆ ನೊಂದು ಮನದೊಳ್ ಮದ್ದೇವದೇವಂಗೆ ನೋ
ವೆನಿತಾಯ್ತೋ ಪುಗುಳಿಂದೆ ಕೆಟ್ಟೆನಿನಿಯಂ ಕೋಪಾತುರಂ ಬೈದೊಡಂ
ಮುನಿಸಿಂ ಪೊಯ್ದೊಡಮೋವೊ ತೂಂತಿಱಯದಾನೇಕಿಲ್ಲಿಗೇಳ್ತಂದೆನೆಂ
ದು ನಿತಾಂತಂ ಪೊನಲಾಗೆ ಕಣ್ಬನಿಯಳುತ್ತೈತಂದು ತಲ್ಲಿಂಗದಾ ೬೨

ಕೆಲದೊಳ್ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ನಿಬಿಡ ಸ್ಫೋಟಂಗಳಂ ಕಂಡು ಕಾ
ದಲನುಂ ತಾನುಮಮಂದ ಶೋಕರಸದೊಳ್ ತೇಂಕಾಡುತುಂ ಪುಷ್ಪಕೋ
ಮಲ ಲಿಂಗಾಂಗದೊಳಾಯ್ತು ಬಲ್ಪುಗುಳಿದೆನ್ನಿಂ ಮುನ್ನಮೇಗೈವೆನೆಂ
ದು ಲಸತ್‌ಖಡ್ಗದೆ ತನ್ನ ಗೋಣ್ಕೊಱೆಯೆ ಕೂರ್ಪಿಂ ಮಚ್ಚಿದಂ ಶಂಕರಂ ೬೩

ವ॥ ಅಂತುಮಾಮಹೇಶ್ವರಂ ದಿವಿಜಗಣಗಣೇಂದ್ರಸಹಿತಂ ತನ್ಮುಗ್ಧಭಕ್ತಿಗೊಲವಿಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಾಗಿ ವರಮನಿತ್ತಪೆಂ ಬೇಡಿಮೆನೆ ಜಾಯಾಪತಿಗಳ್ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಱಗಿ ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಗಳಾಗಿ—

೬೧. ಮೃಗಾಕ್ಷಿಯೇ, ಚಂದ್ರಮುಖಿಯೇ, ನೀನು ಶಿವನ (ಪೆರೆದಲೆಯನ) ದೇಹದಲ್ಲಿ ತೂಪಿರಿದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಗುಳಿನ ಗುಳ್ಳೆಗಳಿಲ್ಲ ; ಮಿಕ್ಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಗುಳ್ಳೆಯು ಹುಟ್ಟಿರುವುದು. ನೀನು ಬಂದು ಆ ಗುಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ತೂಪಿರಿದು ಊದಿ, ಒರೆಸಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸು (ಎಂದನು). ೬೨–೬೩. ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಲು ಆತನ ಆ ಹೆಂಡತಿಯು ಕೇಳಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೊಂದವಳಾಗಿ, ನನಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಪತಿಗೆ ದೇವರಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಗುಳ್ಳೆಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೊಂದು ನೋವಾಗಿರುವುದೋ ! ಕೆಟ್ಟೆನು. ಪತಿಯು ಕೋಪಾಸಕ್ತನಾಗಿ, ಬಯ್ದರೂ, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊಡೆದರೂ ನಾನು ತೂಪಿರಿದು ಊದದೆ ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆನೋ ! ಓಹೋ !! ಎಂದು ಬಹಳವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿಗಳ ಪ್ರವಾಹವಿಳಿಯುವಂತೆ ಅತ್ತು, ಬಂದು, ಆ ಲಿಂಗದ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ನೋಡುತ್ತ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಎದ್ದಿರುವ ಗುಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು. ಪತಿಯೂ ತಾನೂ ಅಧಿಕವಾದ ದುಃಖವೆಂಬ ಜಲದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತ, ಹೂವಿನಂತೆ ಕೋಮಲವಾದ ಲಿಂಗದೇವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಈ ಬಲವಾದ ಗುಳ್ಳೆಗಳು ಮೊದಲು ನನ್ನಿಂದಲೇ ಆದುವು. ಈಗೇನು ಮಾಡಲಿ ?' ಎಂದು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಖಡ್ಗದಿಂದ ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಶಂಕರನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಉಮಾ ಸಹಿತನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ದೇವತಾಗಣೇಂದ್ರರು ಸಹಿತವಾಗಿ ಅವರ ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ. ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಬೇಡಿರಿ ಎನ್ನಲು, ಆ ದಂಪತಿಗಳು

ಇನ್ನೆಮಗೆ ಬೇಜಿ಼ ವರಮೇಂ
ನಿನ್ನಯ ತನು ಸುಖದೊಳಿರೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಪುದೆ ವರಂ
ಭಿನ್ನ ವರಂಗಳನರ್ಥಿಸೆ
ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಯನೊಲ್ಲದಿರ್ದರಾಗೆವೆ ನಿಜದಿಂ ೬೪

ಭವ ಭವದಂಘ್ರಿಸ್ಮರಣಮಿ
ದವಿರತಮಿರ್ಕೆಮಗೆ ನಿನ್ನ ಗಣಮುಂ ನೀನುಂ
ಪ್ರವಿತತ ಸುಖಮಿರ್ಪುದು ಬೇ
ಳ್ಪ ವರಂ ಬೇಜಿ಼ಲ್ಲ ಬಾಲಚಂದ್ರಾಭರಣಾ ೬೫

ವ॥ ಎಂದು ಬಿನ್ನೈಸಲೊಡನೆ—

ಹರಿವಿರಿಂಚಿಪುರಂದರಾದಿಗಳಂದು ತನ್ನಿಜ ಭಕ್ತಿಗ
ಚ್ಚರಿಯನಾನೆ ಗಣಾಳಿ ಸಂತಸವೊಂದಿ ಕೀರ್ತಿಸೆ ಸತ್ಕೃಪಾ
ಶರಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಂಗಿಸುತ್ತವರಂ ಮಹಾನಿಜಮೋಕ್ಷ ಭಾ
ಸುರ ಸುಖಸ್ಥಿತಿಯಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿದಂ ಮನೋಭವಮರ್ದನಂ ೬೬

ವ॥ ಎಂದೀ ಕಥೆಯನುಸುರ್ದು ಮತ್ತಂ ಕೇಳ್ವುದೆಂದಿಂತೆಂದಂ—

ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದವರಾಗಿ—೬೪. ಇನ್ನು ನಮಗೆ ಬೇರೆ ವರವೇಕೆ ? ನಿನ್ನ ದೇಹವು ಸುಖದಿಂದ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ನಮಗೆ ವರ. ಬೇರೆ ವರಗಳನ್ನು ಬೇಡಿದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಪಾದವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸದೆ ಇರುವವರಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ೬೫. ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನು ಆಭರಣವಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವ ಶಿವನೇ, ಈ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಸ್ಮರಣೆಯು ನಮಗೆ ನಿರಂತರದಲ್ಲೂ ಇರಲಿ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಮಥಗಣರೂ,ನೀನೂ ವಿಶೇಷವಾದ ಸುಖವುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಇರುವುದೇ ನಾವು ಬೇಡುವ ವರ, ಬೇರೆ (ಏನೂ) ಇಲ್ಲ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಕೂಡಲೇ—೬೬. ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರು ಆಗ ಆ ತಿರುನೀಲಸಕ್ಕನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಪ್ರಮಥಗಣ ಸಮೂಹವು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಹೊಗಳಲು, ಮದನಹರನಾದ ಶಿವನು ಆ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತರನ್ನು ಸಮೀಚೀನವಾದ ದಯೆಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸುತ್ತ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೋಕ್ಷದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿದನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ಮತ್ತೂ ಕೇಳಿರಿ,

[ಕೋಳೂರ ಕೊಡಗೂಸಿನ ಕಥೆ]

ವಿಳಸದ್ಬಾಹ್ಯವನೋಪರಮ್ಯ ಪರಿಖಾಪೂರ್ಣಾಂಬುಜಾತಾಂಬುಜೋ
ತ್ಪಳ ಕಲ್ಹಾರಸುಗಂಧಿ ಚುಂಬಿತ ನಭಶ್ಚಂದ್ರಾಶ್ಮಸಾಲಂ ಸಮು
ಜ್ವಳ ರತ್ನಾಲಯ ಹರ್ಮ್ಯ ಮಂಟಪ ಶಿವಾಗಾರಾಮಿತ ಶ್ರೀಯುತಂ
ಕಳೆವೆತ್ತಗ್ಗಳವಾಗಿ ರಂಜಿಪುದು ಕೋಳೂರೆಂಬ ಸತ್ಪತ್ತನಂ ೬೭

ಆ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿರ್ಪಂ
ಗೋಪಧ್ವಜಪಾದಪೂಜಕಂ ಮೃದುಮಧುರಾ
ಳಾಪಂ ಸದ್ಗುಣನಿವಹ ಕ
ಳಾಪಂ ಶಿವದೇವನೆಂಬ ಭಕ್ತನದೊರ್ವಂ ೬೮

ಅವನ ತನುಜಾತೆ ಸೌಂದರಿ
ಕುವಲಯದಳನಯನೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ಸುಧಾಮಾ
ರ್ದವವಿನಯವಾಣಿ ಮೃದುಹಸಿ
ತವನೇರುಹವದನೆ ಕನ್ಯೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿರ್ಪಳ್ ೬೯

ವ॥ ಆ ಶಿವದೇವನೊಂದು ದಿನಂ ದೇವಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತಂ ಗೃಹಿಣಿವೆರಸಿ ನೆರೆಯೂರ್ಗೆ

ಎಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : **ಕೋಳೂರು ಕೊಡಗೂಸಿನ ಕಥೆ:** ೬೭. ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಗಿನ ಉಪವನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಅಗಳು (ಇದೆ). ಆ ಅಗಳಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಮಲ, ಕನ್ನೈದಿಲೆ, ಕಲ್ಹಾರಗಳು ಹುಟ್ಟಿ, ಸಮೀಚೀನವಾದ ಅವುಗಳ ಪರಿಮಳ ಹರಡಿದೆ. ಆಕಾಶವನ್ನು ಚುಂಬಿಸುತ್ತವೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆ ಸುತ್ತಲೂ ಇದೆ. (ಇದರ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ) ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರತ್ನ ನಿರ್ಮಿತ ಮನೆಗಳು, ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳು, ಶಿವಾಲಯಗಳು ಇವುಗಳ ಅಪರಿಮಿತ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೋಳೂರೆಂಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಪಟ್ಟಣವು ತೇಜೋವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿಯೂ ರಂಜಿಸುವುದು. ೬೮. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವೃಷಭಧ್ವಜನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಪೂಜಕನೂ, ಕೋಮಲವೂ, ಇಂಪಾದುವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಸದ್ಗುಣ ಸಮೂಹಗಳೆಂಬ ಆಭರಣವುಳ್ಳವನೂ ಆದ 'ಶಿವದೇವ' ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನಿದ್ದನು. ೬೯. ಅವನ ಮಗಳು ಸುಂದರಿ; ಕಮಲದ ಎಸಳಿನಂತಹ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವಳು; ಕೋಮಲವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳು; ಅಮೃತದಂತೆ ಮೃದುವಾದುವೂ, ವಿನಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುವೂ ಆದ ಮಾತುಳ್ಳವಳು; ಸದಾ ಮುಗುಳುನಗೆಯುಳ್ಳವಳು; ಕಮಲದಂತೆ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು; ಮದುವೆಯಾಗದವಳು ಅವಳು ಹೀಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ವ॥ ಆ ಶಿವದೇವನು ಒಂದು ದಿನ ದೇವಕಾರ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪಕ್ಕದ

ತೆರಳಲುಜ್ಜುಗಿಸಿ ತನೂಜೆಯುಂ ಕರೆದು ಮೈದಡಪಿ ಗಲ್ಲಂಬಿಡಿದು ಮುದ್ದಿಸಿ ನಿಡುನೇಹದಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮನೆಗಾಂಪಿಗಿರಿಸಲೆಂದಿಂತೆಂದಂ—

ಮಗಳೆ ಮನೋಜ್ಞೆ ಮಾತೆ ಮಱೆದೊರ್ಮೆಯುಮಾಡದಿರಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳೊಳ್
ಪೋಗದಿರು ಪಿತ್ತಲೋವರಿಯನೊರ್ವಳೆ ಪೋಗದಿರೆತ್ತಲುಂ ಮನಂ
ಬುಗುವ ದುಕೂಲಮಂ ಮಿಸುನಿಬೊಂಬೆಯನೊಪ್ಪುವ ಭೂಷಣಂಗಳಂ
ಬಗೆಮಿಗೆ ತಂದು ನಾಳೆ ನಿನಗಿತ್ತಪೆನಾಂ ಮನೆಗಾದಿರೊಪ್ಪದಿಂ ೭೦

ಶಿವನಿಳಯಕ್ಕೆಯ್ದಿ ತನೂ
ಭವೆ ನೀಂ ಪ್ರಸ್ಥೈಕಮಿತದ ಕಪಿಲೆಯ ಪಾಲಂ
ಶಿವಲಿಂಗಕೆ ಪೊಳ್ತಱಿದೊ
ಪ್ಪುವ ತೆಱದಿಂ ಸಲಿಸಿ ಸಲಿಪುದೆನ್ನೀ ವ್ರತಮಂ ೭೧

ವ॥ ಎಂದು ಮಗಳ್ಗೆ ಬುದ್ಧಿವೇಳ್ದು ನಿಜರಮಣಿವೆರಸಿ ಬೇಱೂರ್ಗವಂ ಪೋದಾಗಳ್ ಪರಿಮಳೋದಕದಿಂ ಜಳಕಂಬೊಕ್ಕು ದಣಿಂಬಮನುಟ್ಟು ನೊಸಲೊಳ್ ಭಸಿತಮಂ ತಳೆದು ಸಿಂಗರಿಸುತಂ ಶಿವನಿಯಮಿತ ಕಪಿಲಾಕ್ಷೀರಮಂ ಕಮ್ಮಗಿನಿದಪ್ಪಂತೆ ಕಾಸಿ ಬಳ್ಳದಿನಳೆದು ಪೊಯ್ದು

ಊರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅಣಿಯಾಗಿ, ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದು (ಅವಳ) ಮೈಮೇಲೆ ಕಯ್ಯಾಡಿಸಿ, ಮುದ್ದುಮಾಡಿ, ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಮನೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಇರುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೭೦. ಮಗಳೇ, ಮನೋಹರಳಾದ ತಾಯಿಯೇ, ಅಕ್ಕ, ಮರೆತು ಒಮ್ಮೆಯೂ (ಉಳಿದ) ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆಡದಂತೆ ಇರು; ಹಿತ್ತಿಲಿನ ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಡ; ಒಬ್ಬಳೇ ಯಾವಕಡೆಗೂ ಹೋಗದಂತೆ ಇರು; ನಾನು (ನಿನಗೆ) ಮನೋಹರವಾದ ರೇಷ್ಮೆಪಟ್ಟೆ ಸೀರೆಯನ್ನೂ, ಚಿನ್ನದ ಗೊಂಬೆಯನ್ನೂ; ಒಪ್ಪುವಂತಹ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿನಿಚ್ಛೆಗೆ ಮೀರಿ ತಂದು, ನಾಳೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಇರು, ೭೧. ಮಗಳೇ ನೀನು ಶಿವದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಒಂದು ಬಳ್ಳದ ಅಳತೆಯ (ಪ್ರಸ್ಥೈಕಮಿತದ) (ನಮ್ಮ) ಕಪಿಲವರ್ಣದ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಶಿವನಿಗೆ ಕಾಲವರಿತು (ಅವನು) ಒಪ್ಪುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ನನ್ನ ವ್ರತವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಮಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಅವನು ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ, (ಕೊಡಗೂಸು) ಪರಿಮಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಜಳಕ ಮಾಡಿ. ಮಡಿಯನ್ನುಟ್ಟು, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಶೃಂಗಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶಿವನಿಗಾಗಿ ನಿಯಮಿತಗೊಂಡ ಕಪಿಲವರ್ಣದ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಸವಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಯಿಸಿ, ಬಳ್ಳದಿಂದ ಅಳೆದು ಹೊನ್ನಿನ ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ಹೊಯ್ದು ತುಂಬಿ. ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಎರಡು ಮಡಿಕೆ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಮುಚ್ಚಿ, ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದು

ಪೊಂಬಟ್ಟಲ್ದೀವಿ ಧವಳವಸ್ತ್ರಮನಿರ್ಮುಡಿಕೆಯಿಂ ಮುಸುಂಕಿ ಸಡಗರದಿನೇಳ್ತಂದು ಶಿವಾಲಯಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಕಲ್ಲಿನಾಥನಂ ಕಂಡೆಱಗಿ ಮುಂದೆ ಪಾಲ್ಬಟ್ಟಲನಿಟ್ಟು ದೇವ ಪಸಿದೆ ಪಾಲ್ಗುಡಿವುದೆಂದುಸುರ್ದು ಕೊಡಗೂಸು ಕಂಬಮಂ ಮಱೆಗೊಂಡು ನಿಂದಿರ್ದಿನಿಸಾನುಂ ಬೇಗದಿಂ ಮರಳ್ದು ನೋಳ್ಪನಮಾ ಪಾಲ್ಬಟ್ಟಲಿರ್ದಂತಿರೆ ಪೆಳರ್ದು ಮನಂನೊಂದು ಮಱುಗಿ—

ದಡದಡಿಪೆರ್ದೆ ಬಿಸಿ ಮಸಗುವ
ನಿಡುಸುಯ್ ಕಂಪಿಪ ಕರಂಗಳಿರ್ಪೊಣಗಿದ ಬಾ
ಯ್ಬುಗ್ಗಡಗುಡನೆ ಸುರಿವ ಕಣ್ಬನಿ
ಯೊಡನಿರೆ ಕೊಡಗೂಸು ನೋಡಿ ಲಿಂಗಮನಾಗಳ್ ೭೨

ಏಂ ಕಾರಣಮೊ ಪಾಲಂ
ನೀಂ ಕುಡಿಯದೆ ಸುಮ್ಮನಿರ್ಪೆಯಕಟಕಟೆನಗಾ
ತಂಕಮನಾಗಿಪುದುಚಿತಮೆ
ಶಂಕರ ನೀಂ ಪೇಳ್ವುದೆಂದು ಮಗುಳ್ದಿಂತೆಂದಳ್ ೭೩

ಪಸಿವೇನಾಗದೊ ದೇವ ಕೇಳ್ನಿನಗೆ ಪಾಲೇಂ ಕಾಯದೋ ಪೊತ್ತಿತೋ
ಬಿಸುಪಾಱಿರ್ದುದೊ ಕಮ್ಮನಾಗದೊ ತನಿತ್ತಿಂಪೇಱದೋ ಕಣ್ಗೆ ರಂ
ಜಿಸದೋ ಮೇಣ್ ಪೊಗೆ ಸುತ್ತಿದತ್ತೊ ಪೆಱರಿಂ ಕಣ್ಣೆಂಜಲಾದತ್ತೊ ಬ
ಲ್ಬಿಸಿಯಾಗಿರ್ದುದೊ ವಿಾಸಲೋಸರಿಸಿತೋ ಪೇಳಿಂತಿದಿರ್ಪಂದಮಂ ೭೪

ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಕಲ್ಲಿನಾಥನನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಅವನ ಮುಂದೆ ಹಾಲಿನ ಬಟ್ಟಲನ್ನಿಟ್ಟು, 'ದೇವ, ಹಸಿದಿದ್ದೀಯೆ: ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದು; ಎಂದು ಹೇಳಿ (ಅಲ್ಲಿದ್ದ) ಕಂಬದ ಮರೆಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪುನಃ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಹಾಲಿನ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಇರಲು, ಹೆದರಿ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೊಂದುಕೊಂಡು ದುಃಖಿಸುತ್ತ—೭೨. ಕೊಡಗೂಸು ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಎದೆಯಿಂದಲೂ, ಬಿಸಿಯುಸಿರಿನಿಂದಲೂ, ನಡುಗುವ ಕೈಗಳಿಂದಲೂ, ಒಣಗಿ ಹೋದ ಬಾಯಿಯಿಂದ, ಗಳಗಳನೆ ಸುರಿಯುವ ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರಲು ಲಿಂಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ—೭೩. ಶಂಕರ, ನೀನು ಈ ಹಾಲನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಕುಡಿಯದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವೆ ? ಅಕಟಕಟ ! ನನಗೆ ನೀನು (ಈ ರೀತಿ) ಆತಂಕವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವೇ ? ಹೇಳು ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಪುನಃ ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದಳು. ೭೪. ದೇವ, ಕೇಳು, ನಿನಗೆ ಹಸಿವು ಆಗಿಲ್ಲವೋ ಹೇಗೆ ? ಹಾಲು ಕಾಯ್ದಿಲ್ಲವೋ (ಅಥವಾ) ಹೊತ್ತಿದೆಯೋ ? ಬಿಸಿಯೇನಾದರೂ ಆರಿ ಹೋಗಿದೆಯೋ ? ಸುವಾಸನೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಆಗಿಲ್ಲವೋ ? ತನಿಯಾದ ಮಾಧುರ್ಯವು ಉಂಟಾಗಿಲ್ಲವೋ ? ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೋ? ಅಥವಾ ಹೊಗೆಸುತ್ತಾಗಿರುವುದೋ ಬೇರೆಯವರ ಕಣ್ಣೆಂಜಲೇನಾದರೂ ಆಗಿರುವುದೋ? ಬಹಳ ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವುದೋ ? ವಾಸಲು ಕೆಟ್ಟಿರುವುದೋ ? ಕುಡಿಯದಿರುವ ರೀತಿ

ಮನವೆಳಸಿ ನೋಡಿದೆನೆ ನು
ಣ್ಣೆನೆಯುಂ ಬೇರ್ಕೆಯ್ದು ತಂದೆನೇ ಪಾಲನಿದಂ
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಡಂಗೆಯ್ದೆನೆ
ನೆನೆದೆನೆ ಪೆಱತೊಂದನೇಕೆ ನುಡಿಯೆ ಪುರಾರೀ ೭೫

ಬಿಸುಪಾಱಿದೊಡೆ ಸವಿಸಮು
ನಿಸುಗುಮೆ ಬಗೆದಂದು ಜವದಿನೀಂಟಯ್ಯ ಸುಧಾ
ರಸಮುಂ ನೀಂ ಬಯಸಿದುದಂ
ಬೆಸಸೀಗಳೆ ಮನೆಗೆ ಪೋಗಿ ತಂದಪೆನಭವಾ ೭೬

ಪೊಸ ಸರ್ಕರೆಯುಂ ನವಮಧು
ರಸಮುಂ ನಱುನೆಯ್ಯನೆಸೆವ ಕದಳೀಫಲಮುಂ
ರಸನೆಯೆಳಸಿದುದನೆನ್ನೊ
ಳ್ಬೆಸಸೀಗಳೆ ನಿನಗೆ ತಂದಪೆಂ ಶಶಿಮೌಳೀ ೭೭

ಪುರಿಗಡುಬು ತಱಗು ಚಕ್ಕುಲಿ
ಕರಂಜಿಗಾಯತಿರಸಂ ಚಿಗುಳಿ ಲಡ್ಡುಗೆ ಸ
ಕ್ಕರೆ ಪೇಣೆಯೊಳವು ಮನ್ಮಂ
ದಿರದೊಳ್ನೀಂ ಬಯಸೆ ಪೋಗಿ ತಂದಪೆನೀಗಳ್ ೭೮

ಯೇನು ಹೇಳು. ೭೫. ತ್ರಿಪುರ ಹರನೇ, (ನಾನು ಈ ಹಾಲನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬಯಸಿ ನೋಡಿದೆನೆ? (ಮೇಲ್ಭಾಗದ) ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆನೆಯನ್ನು ಬೇರೆಮಾಡಿ (ಕೆನೆಯಿಲ್ಲದ) ಹಾಲನ್ನು ತಂದಿರುವೆನೋ ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಡಮಾಡಿ ತಂದೆನೋ ? ಬೇರೊಂದನ್ನು ನೆನೆದೆನೋ ? ಏಕೆ ಕುಡಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ ? ೭೬. ಬೆಚ್ಚಗೆ ಇರುವಿಕೆಯು ಆರಿದರೆ ಮಾಧುರ್ಯವು ಉಂಟಾಗುವುದೇ? ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ಬೇಗನೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯಯ್ಯ! ನೀನು ಬಯಸಿದುದನ್ನಾದರೂ ಹೇಳು. ಈಶ್ವರ, ಈಗಲೆ ಹೋಗಿ ನಿನಗೆ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ೭೭. ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಹೊಸದಾದ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು, ನೂತನವಾದ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು, ಸುವಾಸನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ತುಪ್ಪವನ್ನು, ರುಚಿಯಾದ ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣನ್ನು, ಚಂದ್ರಧರನಾದ ಶಿವನೇ. ನನ್ನೊಡನೆ ಹೇಳು. ಈಗಲೇ (ಹೋಗಿ) ನಿನಗಾಗಿ ತರುತ್ತೇನೆ. ೭೮. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಿ. ಕಡುಬು, ತರಗು, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಕರಜಿಕಾಯಿ, ಅತಿರಸ, ಚಿಗುಳಿ, ಲಡ್ಡುಗೆ. ಸಕ್ಕರೆಪೇಣಿ-ಇವೆಲ್ಲ ಇರುವುವು. ನೀನು

ಪಾಲೊಡನಾರೋಗಿಪೆನೆನೆ
ಲೀಲೆಯೊಳಾಂ ಪೋಗಿ ತರ್ಪೆನೋಗರಮನಿವ
ಳ್ಬಾಲಕಿ ಪುಸಿನುಡಿದಪಳೆಂ
ದಾಲೋಚಿಸದಿರು ಪರೀಕ್ಷಿಸೆನ್ನಯ ಗುಣಮಂ ೭೯

ಎನ್ನ ಮಾತನುಪೇಕ್ಷೆಗೆಯ್ಯದೆ ಪಾಲನೀಂಟಿದೊಡಯ್ಯ ಕೇ
ಳ್ನಿನ್ನನಾಂ ಕರೆದೊಯ್ವೆನೊಪ್ಪುವ ವೀರಭದ್ರನ ತೇರ್ಗೆ ಸಂ
ಪನ್ನಮಪ್ಪ್ಗುರು ಪರ್ವಕೆನ್ನಯ ತಂದೆ ನಾಳೆನಗೀವ ರ
ತ್ನೋನ್ನತಾಭರಣಂಗಳಂ ನಿನಗೀವೆನಿಂದುಕಳಾಧರಾ ೮೦

ವ॥ ಎಂದಡಿಗೆಱಗಿ ಮಱುಗಿ ಬಾಯುಳಿದು ಪಲವಂದದಿನೊಡಂಬಡಿಸಿದೊಡಂ ತುಟಿ ಮಿಡುಕ ದುಗ್ರಂ ಸುಮ್ಮನಿರೆ ಮನಂನೊಂದು ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಮಲ್ಲಳಿಗೊಂಡು—

ನುಡಿಯಂ ಪಾಲ್ಗುಡಿಯಂ ಮಹೇಶನಕಟನ್ನೇಗೆಯ್ವೆನೆಂದಳ್ತು ಬಾ
ಯ್ಬಿಡುತುಂ ಸುಯ್ಗನೆ ಸುಯ್ಯುತುಂ ಸುಗಿವುತುಂ ಬೇಳಾಗುತುಂ ಬೆರ್ಚಿ ಸೈ
ಗೆಡೆಯುತ್ತುಂ ಬಿಡದೆಳ್ದು ದಂಡಣಿಸುತುಂ ಬಾಯಾಱುತುಂ ಬಳ್ಕುತುಂ
ಸೆಡೆವುತ್ತುಂ ಕೊಡಗೂಸು ಕೋಟಲೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿರ್ದಳಾ ವೇಳೆಯೊಳ್ ೮೧

ಇಚ್ಛಿಸಿದ್ದಾದರೆ ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ತರುತ್ತೇನೆ. ೭೯. (ನೀನು) ಅನ್ನವನ್ನು ಹಾಲಿನೊಡನೆ (ಸೇರಿಸಿ) ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದರೆ (ಹೇಳು) ನಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ (ಈಗಲೇ) ಹೋಗಿ ತರುತ್ತೇನೆ. ಇವಳು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡದೆ ಇರು. ನನ್ನ ಗುಣವನ್ನಾದರೂ ಪರೀಕ್ಷಿಸು. ೮೦. ಚಂದ್ರಕಳೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಉದಾಸೀನ ಮಾಡದೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದದ್ದೇ ಆದರೆ ಅಯ್ಯಾ, ಕೇಳು : ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಶೋಭಿಸುವ ವೀರಭದ್ರನ ರಥೋತ್ಸವ ನೋಡಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಮುಂದೆ ಬರುವ ಸಮೃದ್ಧನಾದ ನನ್ನ ಗುರುವಿನ ಹಬ್ಬಕ್ಕಾಗಿ ನಾಳೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನನಗಾಗಿ ತಂದು ಕೊಡುವ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿ, (ಶಿವಲಿಂಗದ) ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ, ಸಂತಾಪಗೊಂಡು, ಸ್ವರವು ಕುಂದಿ, ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದರೂ, ಪರಶಿವನು ತುಟಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಾಡಿಸದೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಲಾಗಿ, (ಕೊಡಗೂಸು) ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೊಂದುಕೊಂಡು, ಭಯದಿಂದ ನಡುಗಿದವಳಾಗಿ, ಬೆಚ್ಚಿ ಹೋದವಳಾಗಿ. ೮೧. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗೂಸು—ಈ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ; ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ; ಅಕ್ಕಟ ! ಇನ್ನು ಏನು ಮಾಡಲಿ ?' ಎಂದು ಅತ್ತು, ಬಾಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಳುತ್ತ, ಸುರ್ರೆಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ, ಭಯಗೊಳ್ಳುತ್ತ, ಮರುಳುಗೊಂಡವಳಂತೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಬೆಚ್ಚುತ್ತ, ನಿಂತು ನಿಂತಂತೆ ಬೀಳುತ್ತ, ತಪ್ಪದೆ ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತ, ದಡಗುಡುತ್ತ, ಬಾಯೊಣಗಿದವಳಾಗಿ, ಬಳುಕಾಡುತ್ತ, ಭಯಪಡುತ್ತ, ಮನೋವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ

ವ॥ ಇಂತು ಪಿಡಿದು ವಿಷಾದಂಬಡೆದು ಪಾಲ್ಗುಡಿಯದ ನಿನಗೆನ್ನ ಹರಣಮಂ ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನೆಂದು ಮರಣೋದ್ಯತೆಯಾಗಿ ಮುಂತಣ ಶಿಲಾಸ್ತಂಭಮಂ ಶಿರವೊಡ್ಡಿ ಘಳಿಲನೆ ಪಾಯಲೊಡನೆ—

ಸುದನೆ ನೊಂದಪಳೆಂದೊ
ಲ್ದಿಂದುಧರಂ ಪಿಡಿದು ನೆಗಪಿ ನಿಜಕರದಿನವ
ಳ್ತಂದಣ್ಣೆ ಪಾಲನೀಂಟಿದ
ನಂದಂ ಮಿಗೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಂ ಬಳಿಕಾಗಳ್ ೮೨

ಎಳೆನಗೆಯುಣ್ಮೆ ಮುದ್ದುಮೊಗದೊಳ್ಸುಧೆಯಿಂದಭಿಷೇಕಿಪಂತೆ ಕಂ
ಬೆಳಗಡರ್ದೊಪ್ಪೆ ಲಿಂಗತನುವಂ ಕೊಡಗೂಸು ಮನೋನುರಾಗ ಸ
ಮ್ಮಿಳಿತ ವಿನೋದದಿಂ ಪಸುಳೆಯಾನೆನುತುಂ ಸುಧೆಯೊಂಟಲೊಲ್ಲದು
ಮ್ಮಳಮನೊಡರ್ಚೆ ಕಾಡಿದೆ ಗಡೆಂದೆನೆ ನಕ್ಕನಹೀಂದ್ರಭೂಷಣಂ ೮೩

ಜನಕಂ ಬಂದೊಡೆ ಪೇಳ್ದಪೆ
ನಿನಿತೆಲ್ಲಮನಯ್ಯ ಮಱೆಯದಿರ್ಬಳಿಕೆನಗಂ
ನಿನಗಂ ಸಂವಾದಮದುಂ
ಟೆನುತುಂ ಪೊಡಮಟ್ಟು ನಗುತೆ ಮನೆಗೇಳ್ತಂದಳ್ ೮೪

ದವಳಾದಳು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮನಃಕ್ಲೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳಾಗಿ, ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯದಿರುವ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬಕ್ಕೆ ತಲೆಯನ್ನು ಚಾಚಿ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಘಳಿಲ್ ಎಂದು ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆಯಲು ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ದಾಗ—ಆ ಕೂಡಲೆ, ೮೨. ಕುಮಾರಿಯು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುತ್ತ, ಚಂದ್ರಶೇಖರನು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿಕೊಂಡನು. ಅವಳು ತಂದ ಮಧುರವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಪರಶಿವನು (ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ) ಒಪ್ಪುವ ಹಾಗೆ ಕುಡಿದನು. ಅನಂತರ—೮೩. ಕೊಡಗೂಸು—ಮುದ್ದಾದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು, ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯು ಲಿಂಗದ ಶರೀರವನ್ನು ಮುತ್ತಿ, ಹಾಲಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಿನೋದದಿಂದ, 'ನಾನು ಚಿಕ್ಕವಳೆಂದುಕೊಂಡು, (ನಾನು ತಂದ) ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯದೆ (ನನಗೆ) ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಪೀಡಿಸಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಎಂದೆನ್ನಲು, ಆ ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ನಕ್ಕನು. ೮೪. ಅಯ್ಯ ! ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಬರಲಿ ; ಬಂದ ಮೇಲೆ, ನೀನು ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಪ್ಪದೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮರೆಯಬೇಡ. ಆಮೇಲೆ ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಮಾತುಕತೆಯುಂಟು ! ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನಗುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದಳು.

ಬಾಲೆಯ ನುಣ್ಣುಡಿ ಬಟ್ಟಲ
ಪಾಲಿಂದಿನಿದಾಗೆ ಕಿವಿಗೆ ಪಾಲ್ಗುಡಿಯದೆ ಮು
ನ್ನಾ ಲಲನೆಯ ಮುಗ್ಧೋಕ್ತಿಯ
ನಾಲಿಸಿದೆಂ ಮುದದಿನೆಂದನುಮೆಗೆ ಮಹೇಶಂ ೮೫

ಪಾಲಂ ತಂದನುದಿನವಾ
ಬಾಲೆ ಪೊದಳ್ದಿಂಟೆ ಗಿರೀಶನೆಱಿದೈದುಗುಮಾ
ತ್ಮಾಲಯಕೆ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತಿಸ
ಮಾಲಂಬಿತ ಚಿತ್ತೆ ಮತ್ತಮಿಂತೊಂದು ದಿನಂ ೮೬

ಬೇಱೂರ್ಗೆ ಪೋದ ಪಿತನಾ
ದಾರಿಯೊಳೈತರುತೆ ಬಱಿಯ ಬಟ್ಟಲ್ವಿಡಿದಂ
ದೋರಂತೆ ಬರ್ಪ ಸುತೆಯಂ
ಸಾರೆಯೊಳೀಕ್ಷಿಸುತೆ ನಾಡೆ ಕೆರಳ್ದಿಂತೆಂದಂ ೮೭

ಎಲೆ ತರುವಲಿ ಬಟ್ಟಲ ಪಾ
ಲ್ನೆಲಕೊಕ್ಕುದೊ ನೀನೆ ಪೀರ್ದೆಯೋ ಪೇಳಿದನು
ಕ್ಕಲಿಸದೊಡನಾಡಿಗಳ್ಗೆಂ
ನಲಿದೆಱಿದೆಯೊ ಬಱಿಯ ಬಟ್ಟಲಿರ್ದಪುದೆ ಕರದೊಳ್ ೮೮

೮೫. (ಆಗ) ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ಹುಡಿಗೆಯ ಮೃದುವಾದ ಮಾತುಗಳು, ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಲಿಗಿಂತಲೂ ಕಿವಿಗೆ ಮಧುರವಾದುವಾದ್ದರಿಂದ, ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯದೆ ಮೊದಲು ಆ ಹುಡಿಗೆಯ ಮುಗ್ಧವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೇಳಿದೆನು ಎಂದನು. ೮೬. ಅನಂತರ ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ, ಮುಗ್ಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯು, ಹಾಲನ್ನು ತರುತ್ತ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕುಡಿಯುವಂತೆ (ಅವನಿಗೆ) ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ರೀತಿ (ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಹೋಗುವಾಗ) ಒಂದು ದಿವಸ—೮೭. ಬೇರೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ (ಈ ಹುಡುಗಿಯ) ತಂದೆಯು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತ ಹಾಲಿಲ್ಲದ ಬರಿಯ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಆ ದಿನ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಗಳನ್ನು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೮೮. ಎಲೈ ತಬ್ಬಲಿ ಮಗಳೇ ! ಈ ಬರಿಯ ಬಟ್ಟಲು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿದೆ ; ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಲು ನೆಲಕ್ಕೆ ಸುರಿದುಹೋಯಿತೋ ! (ಅಥವಾ) ನೀನೇ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟೆಯೋ ! ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಡನಾಡಿಗಳಾದ ಹುಡುಗಿ

ವ॥ ಎಂದಾಗ್ರಹಿಸಿ ಜನಕಂ ನುಡಿಯೆ ಬಿಗುರ್ತು ನಿಂದು—

ನೀಂ ಬೆಸಸಿದಂತೆ ಬಟ್ಟ
ಲ್ದುಂಬಿ ಸುಧಾರಸವುನೊಯ್ದು ಮುಂದಿಡೆ ಸವಿದಂ
ತ್ರ್ಯಂಬಕನೆಲೆ ಜನಕ ಬಳಿ
ಕ್ಕಂ ಬಱುವಟ್ಟಲನೆ ಕೊಂಡು ಬಂದಪೆನೀಗಳ್ ೮೯

ಅನುದಿನಮಿಂತಾರೋಗಿಪ
ನಿನಿವಾಲಂ ಶೂಲಿ ನನ್ನಿ ತೊದಳಲ್ಲೆನೆ ತ
ಜ್ಜನಕಂ ಪಾಲಂ ಶಿವನು
ಣ್ಬನೆ ಪುಸಿಪುಸಿಯೆಂದು ತನ್ನೊಳಂದಿಂತೆಂದಂ ೯೦

ಅತಿವೃದ್ಧಭಕ್ತತತಿ ಸಂ
ತತಮುಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದೊಡುಣ್ಬುದದು ದುರ್ಲಭಮಿೂ
ಸಿತಿಗಳನೇನುಮನಱಿಯದ
ಮತಿರಹಿತೆಯ ಮಾತುಗೇಳ್ದು ಪಾಲ್ಗುಡಿದಪನೇ ೯೧

ವ॥ ಎಂದು ಬಗೆಯುತ್ತುಂ ಶಿವಂಗಿವಳ್ಪಾಲ್ಗುಡಿ[1]ಪುದಂ ನಾಳೆ ನೋಳ್ಪೆನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಮಗಳ್ಗೂಡಿ ನಿಜಗೃಹಮಂಪೊಕ್ಕಿರ್ದು ಮಱುದಿನದುದಯದೊಳೆಂದಿನಂತಳೆದ[2] ಪಾಲಂಪೊಂಬಟ್ಟ

ಯರಿಗೆ ಕುಡಿಸಿದೆಯೋ ! ಇದನ್ನು ಮರೆಮಾಚದೆ ತಿಳಿಸು—ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಕೋಪಗೊಂಡು ನುಡಿಯಲಾಗಿ (ಅವಳು) ಭಯಗೊಂಡು ನಿಂತು—೮೯. ಅಪ್ಪಾ ತಂದೆಯೇ, ನೀನು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಬಟ್ಟಲಿನ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಮುಂದೆ ಇಡಲು ಆ ತ್ರಿನೇತ್ರನು (ಪರಶಿವನು) ಕುಡಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ (ನಾನು) ಬರಿದಾದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ (ಎಂದಳು). ೯೦. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮಧುರವಾದ (ನಾನು ಒಯ್ದ ಆ) ಹಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವನು ; ಇದು ನಿಶ್ಚಯ ; ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಎನ್ನಲು ಅವಳ ಆ ತಂದೆಯು ಶಿವನು ಹಾಲನ್ನುಣ್ಣುವನೇ ? ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳು ! ಎನ್ನುತ್ತ ಆಗ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡನು : ೯೧. ಈ ವಿಷಕಂಠನಾದ ಶಿವನು ಅತ್ಯಂತ ವೃದ್ಧರಾದ ಭಕ್ತರ ಸಮೂಹವು ಸತತ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಕೂಡ (ಈ ರೀತಿ) ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ದುರ್ಲಭವಾಗಿರುವಾಗ ಏನನ್ನೂ ತಿಳಿಯದ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ (ಈ) ಹುಡುಗಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುವನೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಶಿವನಿಗೆ ಇವಳು ಹಾಲು ಕುಡಿಸುವುದನ್ನು ನಾಳೆ (ನಾನು) ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು. ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಮರುದಿವಸ ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಅಳತೆ ಮಾಡಿದ ಹಾಲನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ

---

1 + ಯಿ(ಮು, ಅ) 2 ದು(ಮು)

ಲ್ದೀವಿ ತಳೆದ ನಂದನೆಯಂ ಮುಂದಿಟ್ಟೇಳ್ತಂದು ಶಿವದೇವಂ ಶಿವನಿದಿರೊಳ್ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರೆ ಕೊಡಗೂಸು ಮೃಡಂಗೆಱಗಿ ಪಾಲಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಕೈಮುಗಿದಾರೋಗಿಪುದೆಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯೆ—

ಹರನಾ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯ
ಪರಿಯಂ ಧರೆಗಱುಪಲೆಂದು ಪಾಲ್ಗುಡಿಯದೆ ಸೈ
ತಿರೆ ಸುರ್ಕಿ ಸುಗಿದಳಾಗ
ಳ್ತರಳೆ ಪಿತಂ ಕಂಡು ಕಾಯ್ದು ಸುತೆಗಿಂತೆಂದಂ ೯೨

ಕುಡಿಕುಡಿದು ನೀನೆ ಸುಧೆಯಂ
ಮೃಡನೀಂಟುಗುಮೆಂದು ನುಡಿದೆ ಪುಸಿಯಂ ನಿನ್ನಂ
ಕಡಿದಿಕ್ಕದೆ ಮಾಣ್ಬೆನೆ ಕೇ
ಳ್ಕಡುಪಾತಕಿಯೆಂದು ತಂದೆಯುಱೆಯಟ್ಟಲೊಡಂ ೯೩

ಹಾ ಮಹೇಶ್ವರ ಹಾ ಮದೀಶ್ವರ ನೀನೆ ಸದ್ಗತಿ ಕಾವುದೆಂ
ದಾ ಮಹಾಭಯಕಂಪಿತಾಂಗಿಯೊಱಲ್ದಿ ಬಾಯ್ವಿಡೆ ಬೇಗದಿಂ
ಸೋಮಶೇಖರನಂಜದಿರ್ತನುಜಾತೆಯೆಂದಭಯಂಗುಡು
ತ್ತಾ ಮನೋಜ್ಞಸುಧಾರಸಂಗುಡಿದಂ ಕೃಪಾನಿಧಿ ಶಂಕರಂ ೯೪

ತುಂಬಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಮಗಳನ್ನು ಆ ಶಿವದೇವನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು. (ಅವನು) ಶಿವನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಕೊಡಗೂಸು ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಹಾಲಿನ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಕೈಮುಗಿದು ಕುಡಿಯಬೇಕು ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು—೯೨. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಈ ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಜನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು, ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಲಾಗಿ, ಆ ಹುಡುಗಿಯು ಆಗ ಸಂಕೋಚಗೊಂಡು, ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದಳು. ತಂದೆಯು (ಇದನ್ನು) ಕಂಡು, ಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಮಗಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೯೩. 'ಕಡುಪಾಪಿನಿಯೇ, (ದಿನದಿನವೂ) ನೀನೇ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದು ಕುಡಿದು, ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕುಡಿಯುವನೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದೆಯಾ ! ಕೇಳು : ನಿನ್ನನ್ನು ಕಡಿದುಹಾಕದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು (ಆ) ತಂದೆಯು (ಮಗಳನ್ನು) ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲು, ಆ ಕೂಡಲೆ—೯೪. ಹಾ ! ಮಹೇಶ್ವರನೇ ! ಹಾ ! ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ! ನೀನೇ ನನಗೆ ಸದ್ಗತಿ ರಕ್ಷಿಸು ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ದೇಹವುಳ್ಳ ಆ ಕೊಡಗೂಸು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಅಳುತ್ತಿರಲು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರನು–'ಮಗಳೇ, ಭಯಪಡಬೇಡ' ಎಂದು ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಕೃಪಾ

ಆ ಕೊಡಗೂಸಂ ಕರುಣಾ
ಲೋಕದಿ ನಡೆನೋಡಿ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪುತೆ ಗೌ
ರೀಕಾಂತಂ ತನ್ನೊಡಲೊ
ಳ್ಜೋಕೆಯಿನೊಳಪೊಗಿಸೆ ಪೊಗುವ ಮಗಳಂ ಜನಕಂ ೯೫

ಕಂಡೆಲೆಲೆ ಪೋಗದಿರೆನುತುಂ
ಚಂಡಿಕೆವಿಡಿದೆಳೆಯೆ ಶಿಖಿಯೆ ಪೊಱಗುಳಿದಿರೆ ಭೂ
ಮಂಡಲಮಚ್ಚರಿವಡೆ ಮುಂ
ಕೊಂಡಾ ಕೊಡಗೂಸು ಲಿಂಗದೊಳವೊಕ್ಕಿರ್ದಳ್ ೯೬

ಅಮರ್ದಮಳ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತಿಯೊ
ಳಮರ್ದಂ ತನಗಿತ್ತ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತೆಗೆ ಸೊಗಯಿ
ಪ್ಪಮರ್ದನೊಸೆದಿತ್ತನಘಹರ
ನಮರ್ದ್ಗಣಗಳ್ಪೊಗಳೆ ನಲಿಯೆ ಶರಣಸಮೂಹಂ ೯೭

ಷಣ್ಮಾಸಕೊರ್ವೆ ಲಿಂಗದೊ
ಳುಣ್ಮಿದ ಕುಂತಳಮನೀಗಳುಂ ಕತ್ತರಿಪ
ರ್ಪೆಣ್ಮಣಿಗಿಂತೆಸಗಿದನುಮೆ
ಯಾಣ್ಮಂ ತಾನಿದು ಸಮಸ್ತ ಭುವನಪ್ರಥಿತಂ ೯೮

ನಿಧಿಯಾದ ಆ ಶಂಕರನು ಆ ಮನೋಹರವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದನು. ೯೫–೯೬. ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯಾದ ಈಶ್ವರನು ಆ ಕೊಡಗೂಸನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಬರಸೆಳೆದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಎದೆಗವಚಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೋಕೆಯಾಗಿ ಒಳಗೆ ಹೊಗಿಸಿಕೊಂಡನು. (ಶಿವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ) ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಗಳನ್ನು ತಂದೆಯು ಕಂಡು 'ಎಲೆಲೇ ! ಹೋಗಬೇಡ' ಎನ್ನುತ್ತ ತಲೆಗೂದಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದನು. ಕೂದಲೇ ಹೊರಗೆ ಉಳಿಯಲಾಗಿ ಭೂಮಂಡಲವೇ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡಿತು. ಕೊಡಗೂಸು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಲಿಂಗತನುವಿನೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಇದ್ದಳು. ೯೭. ಪಾಪನಾಶಕನಾದ ಶಿವನು ದೇವತೆಗಳು ಹೊಗಳುವಂತೆ, ಶರಣರುಗಳ ಸಮೂಹವು ನಲಿಯುವ ಹಾಗೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟು (ಕುಡಿಸಿದ) ಆ ಮುಗ್ಧಳಾದ ಭಕ್ತೆಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟನು. ೯೮. ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ (ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆಯುವ) ತಲೆಯ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯು ಸ್ತ್ರೀರತ್ನವಾದ ಆ ಕೊಡಗೂಸಿಗೆ ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಮೋಕ್ಷ ಸುಖವನ್ನು) ಉಂಟುಮಾಡಿದನು. ಈ ವಿಷಯವು ಎಲ್ಲಾ ಲೋಕದಲ್ಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದು

ವ॥ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ—

[ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯ ಕಥೆ]

ಹರಚರಣಸ್ಮರಣಾಂತಃ
ಕರಣೆ ಗುಣಾಭರಣೆ ಬಿಜ್ಜಮಾದೇವಿವೆಸ
ರ್ಕರಮೆಸೆವ ಭಕ್ತೆಯೊರ್ವ
ಳ್ಧರಣೀತಳದೊಳ್ನೆಗಳ್ತೆವೆತ್ತೆಸೆದಿರ್ದಳ್ ೯೯

ವ॥ ಆ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತೆಯೊಂದು ದಿವಸಂ

ನಟ್ಟ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಕದಪಿನೊ
ಳಿಟ್ಟ ಕರಂ ಕಂದಿದಾನನಂ ಕದಡಿ ಹಸಂ
ಗೆಟ್ಟ ಮನಮಿರೆ ವಿಷಾದಂ
ಪುಟ್ಟೆ ಕರಂ ಶಂಕರಂಗವಳ್ಚಿಂತಿಸಿದಳ್ ೧೦೦

ಸತಿಯುಂ ಸುತರುಂ ಹಿತರುಂ
ನುತ ವಿನಿಯೋಗದರುಮೊಳರಿಳಾಧರತನಯಾ
ಪತಿಗಾತ್ಮಜನನಿಯಿಲ್ಲ
ದ್ಭುತಮಿದು ತಾನೊಗೆದನೆಂತೊ ತಾಯಿಲ್ಲದವಂ ೧೦೧

ಭೂತಪತಿಯೊಗೆವುದುಂ ತ
ನ್ಮಾತೆ ವಲಂ ಮಡಿದಳಕ್ಕುಮಲ್ಲದೊಡಾತಂ
ಪ್ರೇತಾವಾಸದೊಳಾಡುವ
ಭೂತಂಗಳ ಕೂಡೆ ವಿಹರಣಂ ಗೆಯ್ದಪನೆ ೧೦೨

ದಾಗಿದೆ. ವ॥ ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ—**ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯ ಕಥೆ :** ೯೯. ಪರಶಿವನ ಪಾದಧ್ಯಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವಳೂ, ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವಳೂ ಆದ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವಂಥ ಓರ್ವ ಶಿವಭಕ್ತೆಯು ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದು ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಇದ್ದಳು. ವ॥ ಆ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತೆಯು ಒಂದು ದಿವಸ—೧೦೦. ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಾಂತಿ ಹೀನವಾದ ಮುಖದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ, ಅಶಾಂತಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪುಗೆಟ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನವಳಾಗಿ, ವಿಷಾದಗೊಂಡು, ಆ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯು ನಟ್ಟದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದಳು. ೧೦೧. ಪರ್ವತರಾಜಪುತ್ರಿಯ ಪತಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯೂ, ಮಕ್ಕಳೂ, ಬಂಧುಗಳೂ, ಶ್ಲಾಘ್ಯರಾದ ಸೇವಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. (ಆದರೆ) ತಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ. ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಇವನು ಹೇಗೆ ಜನಿಸಿದನೋ ? ಇದು ಅದ್ಭುತ ! ೧೦೨. ಆ ಪರಶಿವನು ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೇ ತಾಯಿಯು ಸತ್ತಿರಬೇಕು ! ಇದು ನಿಶ್ಚಯ ! ಹಾಗಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಆತನು ಶ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ

ಜಡೆಗಟ್ಟಿದ ಶಿರಮುಂ ಕೆಂ
ಪಡರ್ದಕ್ಷಿಯುಮ್ಮೆದೆ ಧೂಳಿವಡೆದಂಗಮುಮಿ
ರ್ಪುಡುಗಿದ ಮೆಯ್ಯುಮದೇಂ ಕ
ಣ್ಣಡಿಸವೆ ಕರಿಮುಖಪಿತಂಗೆ ತಾಯಿಲ್ಲದುದಂ ೧೦೩

ಜನನಿಯುಳ್ಳೊಡೆ ಸರ್ಪನಾಭರಣಂಗಳಂ ತಲೆಮಾಲೆಯುಂ
ತನಯನಂ ತೊಡಲೀವಳೇ ಬಿಸಗೊಂಬುದಂ ತಿರಿದುಣ್ಬುದಂ
ಮುನಿದು ಮಾಣಿಸದಿರ್ಪಳೇ ಕರಿಕೃತ್ತಿಯುಂ ಪುಲಿಸಮ್ಮಮಂ
ತನುಗೆ ತಾಂ ಪೊದೆವಂತೆ ಮಾಳ್ಪಳೆ ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟಿರೆ ತಾಳ್ವಳೇ ೧೦೪

ಮನೆ ಮನೆವಾಳ್ತೆಯನೇನಂ
ನೆನೆಯದೆ ತೊಡೆಜೆಡೆಯೊಳಾಗಳುಂ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಾ
ವನಿತೆಯರಿರವಿಂಗಸಮಾ
ಕ್ಷನ ತಾಯ್ತಾನುಳ್ಳೊಡೆಂತುಮೇಂ ಸೈರಿಪಳೇ ೧೦೫

ಕಲಿ ಪಾರ್ಥಂ ಧನುವಿಂದೆ ಪೊಯ್ದನೊದೆದಂ ಕಾಲಿಂ ಪುಳಿಂದಂ ಮಹಾ
ಬಲಸಾಂಖ್ಯಂ ಬಿಱುಗಲ್ಲಗಳಿಂದೆ ಬಿಡದಿಟ್ಟಂ ಬಾಣನೋವೋವೊ ಬಾ
ಗಿಲ ಕಾಪಿಂಗಿರವೇಳ್ದು ನೇಮಿಸಿದನಂದಾ ನಂಬಿ ದೂದಟ್ಟಿ ಕಾ
ಳ್ಗೆಲಸಂ ಗೈಸಿದನಯ್ಯೊ ದೇಸಿಗನಿವಂ ತಾಯುಳ್ಳೊಡಿಂತಪ್ಪನೇ ೧೦೬

ಆಡುವ ಭೂತಗಳೊಡನೆ ಕ್ರೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇ ? ೧೦೩. ಆನೆಯ ಮುಖದ ಗಣಪತಿಯ ಆ ತಂದೆಗೆ ಜಡ್ಡುಗಟ್ಟಿದ ತಲೆಯೂ, ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧೂಳಿನಿಂದ ಮುಸುಕಿದ ಶರೀರವೂ, ನೀರು ಕಾಣದ ಮೈಯೂ-ಇವೇ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದುದನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವು ದಿಲ್ಲವೇ ? ೧೦೪. ತಾಯಿಯು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಸರ್ಪದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ, ರುಂಡಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನೂ, ತನ್ನ ಮಗನು ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳೇ ? ವಿಷ ಕುಡಿ ಯುವುದನ್ನೂ, ತಿರಿದು ತಂದು ಊಟಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಕೋಪಮಾಡಿ ಬಿಡಿಸದೆ ಬಿಡು ತ್ತಿದ್ದಳೇ? ಆನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನೂ, ಹುಲಿಯ ತೊಗಲನ್ನೂ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹೊದ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಅವಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೇ ? ಮತಿಹೀನನಾಗಿ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳೇ ? ೧೦೫. ಮನೆಯ ಸಂಸಾರದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೇನನ್ನೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ, ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಪಾರ್ವತಿಯ, ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಗಂಗೆಯ (ಆ) ರೀತಿಗೆ ಶಿವನಿಗೆ ತಾಯಿಯಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಹೇಗಾದರೂ ಸೈರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೇನು ? (ಸದಾ ಇವರು ತೊಡೆ ಜಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯು ಸೈರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವ). ೧೦೬. ಶೂರನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಬೇಡರಕಣ್ಣಪ್ಪಯ್ಯನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದ್ದನು. ಅತ್ಯಂತ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಸಾಂಖ್ಯತೊಂಡನೆಂಬುವನು ತಪ್ಪದೆ ಬಿರುಗಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದನು. ಓಹೋ ! (ಆ) ಬಾಣಾಸುರನು ತಪ್ಪದೆ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿದನು. ಅಂದು ಆ ನಂಬಿಯಣ್ಣನು

ತನಿವಾಲಿಂ ಘೃತದಿಂ ಕರು
ಳೆನಸುಂ ಬಾಲ್ಯದೊಳ್ ನಾಂದುದಿಲ್ಲದಱಿಂ ತಾ
ನೆನಿತು ತಿರಿದುಂಡೊಡಂ ಪಸಿ
ವನುಗೆಡದಿರೆ ಬಸಿರ್ಗೆ ಬಿಟ್ಟಿಯೆಸಗಿದನಲ್ತೆ ೧೦೭

ವ॥ ಎಂದು ಪಲವಂದದಿಂ ಪಲುಂಬಿ ಪಳಯಿಸಿ ಜನನಿಯಿಲ್ಲದ ದೇಸಿಕಂಗಾನಾದೊಡಂ ಜನನಿಯಾಗಿ ಪೊರೆದಪೆನೆಂದು ನೇಹದಿಂ ನೆನೆದು ಶಿಶುಭಾವದಿಂ ನಿಜಲಿಂಗಮನವಲೋಕಿಪುದುಮನಿತಱೊಳಾ ಲಿಂಗಮಾ ಭಕ್ತೆಯನಿಳೆಯೊಳ್ಮೆಱೆಯಲೆಳಸಿ ಶಿಶುರೂಪನಾಳ್ದು ತೊಡೆಯೆಡೆಯೊಳ್ಪಟ್ಟಿರೆ ಕಂಡು ನನೆಕೊನೆವೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿ ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಮಿರೆಯಿರೆ—

ಅರೆಮುಗಿದ ಕಣ್ಗಳುಂ ಬಿದಿ
ರ್ವರುಣಾಂಘ್ರಿಕರಂಗಳುಂ ವಿರಾಜಿಸೆ ವೀಣಾ
ಸ್ವರದಂತಿರೆ ದನಿ ರೋದಿಪ
ತರುಣಂಗಾ ಜನನಿ ಮೊಲೆಯನೂಡಿದಳಾಗಳ್ ೧೦೮

ಸೇವಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು. (ಕುಂಟಣಿಗೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡನು.) ಅಯ್ಯೋ ! ಈ ಶಿವನು ಪರದೇಶಿ. ತಾಯಿಯಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಹೀಗಾಗುತ್ತಿದ್ದನೆ ? ೧೦೭. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ (ತಾಯಿಯಿಂದ ಎರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ) ತನಿಹಾಲಿನಿಂದ, ತುಪ್ಪದಿಂದ ಇತನ ಕರುಳು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ನೆನೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನು ಎಷ್ಟೇ ತಿರಿದು ತಂದು ಉಂಡರೂ, ಹಸಿವು ಅಡಗದೆ ಇರಲು, ಹೊಟ್ಟೆಗೋಸ್ಕರ (ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹಸಿವಿಗೋಸ್ಕರ) ಬಿಟ್ಟಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು (ದೋಸೆಯ ಪಿಡ್ತ್ಪ್ವೆಗೋಸುಗ) ಮಾಡಿದನಲ್ಲವೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಂಬಲಿಸಿ, ಅತ್ತು ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಈ ಪರದೇಶಿಗೆ ನಾನಾದರೂ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ಲಿಂಗವನ್ನು ಮಗುವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಲಿಂಗದೇವನು ಆ ಭಕ್ತೆಯಾದ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು, ಮಗುವಿನ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿರಲು, ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವಳಾಗಿ, ಆ ಮಗುವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮುದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ— ೧೦೮. ಅರ್ಧ ಮುಚ್ಚಿ ಅರ್ಧ ತೆರೆದಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ; ಸುತ್ತಲೂ ಚಲಿಸುವ (ಪ್ರಸರಿಸುವ) ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಕೈ ಮತ್ತು ಕಾಲುಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು, ಧ್ವನಿಯು ವೀಣೆಯ ಶಬ್ದದಂತೆ ಇರಲು, ಅಳುತ್ತಿರುವ ಆ ಮಗನಿಗೆ ಆ ತಾಯಿಯಾದ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ಆಗ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಕುಡಿಸಿದಳು.

ತರಿಸಿ ಪೊಸತೊಟ್ಟಿಲಂ ಪ
ಟ್ಟಿರಿಸಿ ಕುಮಾರಕನನದಱ ಮೃದುತಳ್ಪದೊಳಾ
ದರಿಸಿ ನಡೆನೋಡಿ ಪಾಡಿದ
ಳರವಿಂದದಳಾಕ್ಷಿ ಗಾಡಿ ಮಿಗೆ ಮೃದುರವದಿಂ ೧೦೯

ಪಾವನಾತ್ಮಕ ಪನ್ನಗೇಂದ್ರಕಲಾಪ ಜೋ ಜೋ ಚಂದ್ರ ಕ
ಲಾವತಂಸಕ ಚಂಚದುಜ್ವಳರೂಪ ಜೋ ಜೋ
ಚಂಡತಾಂಡವಚಾಲಿತಾಬ್ಜಭವಾಂಡ ಜೋ ಜೋ ದಂಡಿತ
ದಂಡಪಾಣಿ ಫಣೀಂದ್ರಕುಂಡಲಗಂಡ ಜೋ ಜೋ
ಪ್ರಣವಸಾರಸರೋಜರಾಜಮರಾಳ ಜೋ ಜೋ ಮಂಗಳ
ಗುಣಸಮುದ್ರಮುನೀಂದ್ರಸನ್ನುತಿಲೋಲ ಜೋ ಜೋ
ದಕ್ಷಯಾಗಸಮಾಗತಾಮರಮರ್ದಿ ಜೋ ಜೋ ದಂತಿ ತ
ರಕ್ಷು ರಾಕ್ಷಸಕೃತ್ತಿವಸ್ತ್ರ ಕಪರ್ದಿ ಜೋ ಜೋ
ಅಂಬುಜಾಂಬಕಲೋಚನಾಂಬುಜಪಾದ ಜೋ ಜೋ ಪುಷ್ಪಕ
ಳಂಬದರ್ಪವಿಭಂಗ ಜಲ್ಪಿತವೇದ ಜೋ ಜೋ

೧೦೯. ಕಮಲದ ಹೂವಿನ ಎಸಳಿನಂತಹ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಆ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯು– ನೂತನವಾದ ತೊಟ್ಟಿಲೊಂದನ್ನು ತರಿಸಿ ಕುಮಾರನನ್ನು ಆ ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾದ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೋಮಲವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ (ಜೋಗುಳ) ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. **ಜೋಗುಳ** :– ಪರಿಶುದ್ಧಾತ್ಮವುಳ್ಳವನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸರ್ಪಗಳ ಆಭರಣವುಳ್ಳವನೇ ಜೋಜೋ ; ಚಂದ್ರಕಳೆಯನ್ನು ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಥಳಥಳಿಸುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವನೇ ಜೋಜೋ ; ಪ್ರಚಂಡವಾದ ತಾಂಡವನೃತ್ಯದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುವವನೇ ಜೋಜೋ; ಯಮನನ್ನು (ದಂಡಪಾಣಿ) ದಂಡಿಸಿದವನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸರ್ಪಗಳ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಕಪೋಲ ಭಾಗವುಳ್ಳವನೇ ಜೋಜೋ; ಓಂಕಾರಪ್ರಣವನೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಮಲಕ್ಕೆ ರಾಜಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯಂತಿರುವವನೇ ಜೋಜೋ ; ಮಂಗಳಕರಗಳಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಸ್ವರೂಪನಾದವನೇ, ಮುನೀಶ್ವರರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನೇ ಜೋಜೋ ; ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಯಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮರ್ದನ ಮಾಡಿದವನೇ ಜೋಜೋ ; ಗಜಾಸುರ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಘ್ರಾಸುರರುಗಳ ಚರ್ಮವನ್ನು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿದವನೇ, ಜಟಾಜೂಟವುಳ್ಳವನೇ ಜೋಜೋ : ಕಮಲನೇತ್ರನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನೇತ್ರಕಮಲವನ್ನು ಬರಣದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಜೋಜೋ ; ಪುಷ್ಪಗಳೇ ಬಾಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಮನ್ಮಥನ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದವನೇ,

ವ॥ ಎಂದಿಂತು ಜೋಗುಳಂ ಪಾಡೆ ರೋದನವನುಳಿದೊಯ್ಯನೆ ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ದಿರ್ದನಿತಱೊಳಾ ಶಿಶು ವಿಕಸಿತಲೋಚನನವಾಗೆ ಕಂಡಾ ಜನನಿ ಸಂತಸಂದಾಳ್ದು ತೆಗೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮೊಲೆಯೂಡಿ ಮುಂಡಾಡಿ ಮುದ್ದಿಸಿ —

ತಿಳಜಾಭ್ಯಂಗವನಳ್ಕಱಿಂ ರಚಿಸಿ ಮಂದೋಷ್ಣಾಂಬುವಿಂ ಮಜ್ಜನಂ
ಗೊಳಿಸುತ್ತಂಕದೊಳಿಟ್ಟು ಕಣ್ಕಿವಿಗಳಂ ಸೈತೂದಿ ದಿವ್ಯಾಂಬರಾಂ
ಚಳದಿಂ ಮೈಯೊರಸುತ್ತೆ ಮೈದಿಗುರನಿಟ್ಟಾಗಳ್ನಿಶಾಚೂರ್ಣದಿಂ
ದಳ[1]ಕಂದೀವಿ ಸುರಕ್ಷೆಯಂ ಪೊರೆದಳಾ ಮಾದೇವಿ ತದ್ಬಾಲನಂ ೧೧೦

ಚಿಣ್ಣನ ಚೆಲ್ವಿಂಗನ್ಯರ
ಕಣ್ಣೆಂಜಲ್ತಾಗೆ ತಾಜಗುಂ ತನುವೆನುತಾ
ಪೆಣ್ಣಾತ್ಮಪದಾಂಗುಷ್ಠದ
ಮಣ್ಣಿಂ ಶಿಶುವಿಂಗೆ ತಿಲಕಮಂ ವಿರಚಿಸಿದಳ್ ೧೧೧

ಪರಿಮಳಿಪ ನವಘೃತದೊಳೊಡ
ವೆರಸುತ್ತಿನಿವಾಲನೆಱೆವುತಂಗುಳವುಳ್ಳಂ
ಕರದಂಗುಲಿಯಿಂದೊತ್ತುತೆ
ಸರಸಿರುಹಸುಗಂಧಿಯೋವಿದಳ್ಬಾಲಕನಂ ೧೧೨

ವೇದಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೇ ಜೋಜೋ ವ॥ ಎಂದು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಗುಳವನ್ನು ಹಾಡಲು ಅಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೆಲ್ಲ ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಶಿಶುವು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಆ ತಾಯಿಯು ಕಂಡು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಮೊಲೆಯನ್ನು ಕುಡಿಸಿ, ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು (ಕೈಯಲ್ಲಿ) ತೂಗಾಡುತ್ತ, ಮುತ್ತನ್ನು ಕೊಡುವಳು. ೧೧೦. ಆ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತೈಲಾಭ್ಯಂಜನ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿಯಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಮಾಡಿಸುತ್ತ, ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣನ್ನೂ ಕಿವಿಯನ್ನೂ ಊದಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶುಭ್ರ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೈಯನ್ನು ಒರೆಸಿ, ಆಗ ಅರಿಸಿಣದ ಧೂಳಿನಿಂದ ಮೈಗೆ ಲೇಪನವನ್ನಿಟ್ಟು, ಪವಿತ್ರ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಧರಿಸಿ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೧೧. ಆ ಬಾಲಕನ ಚೆಲುವಿಕೆಗೆ ಬೇರೆಯವರ ದೃಷ್ಟಿದೋಷವು ತಗುಲಿದರೆ ದೇಹವು ಕುಂದುವುದೆಂದುಕೊಂಡು, ಆ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಹಣೆಗೆ ತಿಲಕವನ್ನಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೧೨. ಕಮಲದ ಸುವಾಸನೆಯಂತೆ ಅಂಗ ಪರಿಮಳವುಳ್ಳ ಆ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯು ಕಂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೊಸ ತುಪ್ಪದೊಡನೆ ಸಿಹಿಯಾದ ಹಾಲನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗಂಟಲಿನ ಗುಪ್ಪೆಯನ್ನು ಕೈಬೆರಳುಗಳಿಂದ

---

1 ಳಿ(ಮು, ಚ, ಪ, ಅ, ಗ)

ನಗಿಸುತ್ತಳ್ಳಿಯಿಂನೊಲ್ದು ಜಕ್ಕುಲಿಸಿ ಮುದ್ದಂ ಬೇಡುತುಂ ವಕ್ತ್ರಮಂ
ನಗೆಗಣ್ಣಿಂ ನಡೆನೋಡುತುಂ ಮುದಮನಾಳ್ದೊಪ್ಪುತ್ತೆ ಸಂಪ್ರೀತಿ ಕೈ
ಮಿಗೆ ಬಿಣ್ಪಿಂ ತೊರೆದೆಚ್ಚುಪಾಯ್ವ ಮೊಲೆವಾಲಂ ತೀವಿ ಬಾಯ್ಗೂಡುತುಂ
ಬಗೆವೆರ್ಚುತ್ತೆಳೆಗೂಸನಿಂತು ಬಿಡದೋವುತ್ತಿರ್ದಳಾ ವೇಳೆಯೊಳ್ ೧೧೩

ಭವರಹಿತಂ ಭವಂ ಭುವನವಲ್ಲಭನಾಕೆಯ ಭಕ್ತಿಗೊಲ್ದು ಶೈ
ಶವಮನಮರ್ಚಿ ಕೈಕೊಳುತೆ ತತ್ಕೃತ ಬಾಲ್ಯಹಿತೋಪಚಾರಮಂ
ವಿವಿಧವಿನೋದನಾಟಕಮನಾಳ್ದಿಸೆದಂ ಗಡ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಂ
ಭುವನದೆ ಭಕ್ತರಿಚ್ಛೆವಿಡಿದಾ ಪರಿಜಂ ತಳೆವಂದವೊಪ್ಪದೇ ೧೧೪

ಕೆಳೆಯಂ ನಂಬಿಗೆ ಗುಂಡಯಂಗೆ ನಟನಾದಯ್ಯಂಗೆ ವೇಳಾಚರಂ
ವಿಳಸದ್ವೀರಗಣೇಶ್ವರಂಗೆಸೆವ ಶಿಷ್ಯಂ ತಂದೆ ಚಂಡಂಗೆ ನಿ
ಶ್ಚಳಭಾವಂ ಗುರುಲಿಂಗಯೋಗಿಗೆ ವರಂ ತಾನಾದನಂದಿಂದು ವ
ತ್ಸಳಭಾವಂ ಮಿಗೆ ವತ್ಸನಾದನಭವಂ ಮಾದೇವಿಗಾನಂದದಿಂ ೧೧೫

ವ॥ ಎಂದಿಂತು ಭಕ್ತನಿವಹಂ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿರ್ಪಿನಮಾ ಮಹಾದೇವಂ ಮಾದೇವಿಯ ಮ್ಮೆಯಂ ಮಹಿಯೊಳ್ ಪ್ರಕಟಂಗೆಯ್ಯಲೆಳಸಿ—

ಒತ್ತುತ್ತ ಆ ಬಾಲಕನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದಳು. ೧೧೩. ಪಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರಳಿಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಚಕ್ಕುಳಿಗೊಟ್ಟು ನಗಿಸುವಳು ; 'ಮುದ್ದುಕೊಡು' ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತ ಅವನ ಮುಖವನ್ನೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವಳು ; ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚಾದ ಅನುರಾಗದಿಂದ ದಪ್ಪಗೊಂಡು ತೊರೆಸಿ ಹಾಲು ಚಿಮ್ಮಿ ಹಾರಿ ಬರುವ ಮೊಲೆಯನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಕುಡಿಸುವಳು. ಈ ರೀತಿ ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ಎಳೆಗೂಸನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ೧೧೪. ಜನನ ಮರಣ ರಹಿತನಾದವನೂ, ಸಮಸ್ತ ಭುವನಗಳ ಒಡೆಯನೂ ಆದ ಪರಶಿವನು ಆಕೆಯ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ಬಾಲ್ಯ ಕಾಲದ ಹಿತವಾದ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ, ಆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನು ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಲೀಲಾಮಯ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನಲ್ಲವೆ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಾದವರ ಇಷ್ಟಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ಆ ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ರೀತಿಯು ಒಪ್ಪದೇ ? ೧೧೫. ಅಂದು ನಂಬಿಯಣ್ಣನಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತನು ; ಕುಂಬರ ಗುಂಡಯ್ಯನಿಗೆ ನರ್ತಕನು ; ಆದಯ್ಯನಿಗೆ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವವನು ; ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ವೀರಗಣೇಶ್ವರನೆಂಬುವವನಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಶಿಷ್ಯನು ; ಚಂಡೇಶನಿಗೆ ತಂದೆ ; ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಗುರುಲಿಂಗ ಯೋಗಿಗೆ ವರನಾದ ಪರಶಿವನು ಇಂದು ಆನಂದದಿಂದ ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿಯ ವಿಶೇಷ ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಶಿಶುವಾದನು. ವ॥ ಎಂದು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರುಗಳ ಸಮೂಹವು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಮಹಾದೇವನು ಮಹಾದೇವಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು

ಕಣ್ಣುಂ ಮೊಗಮುಂ ಬೆೞ್ತಿರೆ
ತಣ್ಣನೆ ಕೈಕಾಲ್ಗಳಿರೆ ನಿಜೋದರಮಾಗಳ್
ತಿಣ್ಣಮದಾಗುತ್ತಿರೆ ಮು
ಕ್ಕಣ್ಣಂ ಮೊಲೆಯೊಲ್ಲದಂಗದಳವಱತಿರ್ದಂ ೧೧೬

ಪಡಿದೆಱೆದಂತೆ ಪಾಱೆತೆರ್ದೆ ಕಾಣ್ಬುದುಮಾ ಶಿಶುಗಾದವಸ್ಥೆಯಂ
ನಡುಗಿ ಬೆಮರ್ತು ಸುಯ್ದುಳವುಗೆಟ್ಟೊಳಗಾಱಿ ಬಳಲ್ದಳಲ್ದು ಬಾ
ಯ್ವಿಡುತೆಲೆ ಕಂದ ಕೆಟ್ಟೆನಕಟೇನೊದವಿರ್ದುದೊ ರೋಗಮೇಕೆ ನಿ
ನ್ನೊಡಲಿರವಿಂತುಟಾದುದೆನುತಾಕೆ ಮನೋಗದದಿಂ ಪಲುಂಬಿದಳ್ ೧೧೭

ಎಳೆನಗೆಯುಣ್ಮೆ ಮುದ್ದುಮೊಗದೊಳ್ಮೊಳೆವಲ್ನಗೆವಳ್ಳಿ ತಾಳ್ದ ಕು
ಟ್ಮಳಮೆನೆ ತೋಱೆ ಬಾಯ್ದೆಱೆವುತಂ ಮೊಲೆಯುಂಬ ಮರಲ್ದು ನೋಳ್ಪ ಸಂ
ಗಳಿಸಿ ತೊದಳ್ವಿನೋದಿಪ ಕರಾಂಗುಲಿಯಂ ಪಿಡಿದೇಳ್ವ ನಿಲ್ವ ಕಂ
ಗೊಳಿಪ ಕುಮಾರ ನಿನ್ನ ತನುಗಾದ ಬಳಲ್ಕೆಯನೆಂತು ನೋಳ್ಪೆನೋ ೧೧೮

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಇಚ್ಛೆ ಹೊಂದಿ— ೧೧೬. ಕಣ್ಣುಗಳು, ಮುಖವೂ ಶುಷ್ಕವಾಗಿರಲು, ಕೈಕಾಲುಗಳು ತಣ್ಣಗಾಗಿರಲು, ತನ್ನ ಆ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡದ್ದಾಗಿರಲು, ಆ ತ್ರಿಲೋಚನನು ಮೊಲೆಯನ್ನು ಕುಡಿಯದೆ ದೇಹಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಕ್ಷೀಣವಾದದ್ದಾಗಿ ಇದ್ದನು. ೧೧೭. ಆ (ತನ್ನ) ಶಿಶುವಿಗಾದ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೆ (ಆ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯ) ಹೃದಯವು ತೆರೆದ ಕದವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಹಾರತೊಡಗಿತು. ಆಕೆಯು ನಡುಗುತ್ತ, ಬೆವರುತ್ತ, ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ, ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡು, ಶಕ್ತಿಯುಡುಗಿ, ಒಳಗೊಳಗೇ ಒಣಗುತ್ತ, ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಸಂಕಟಗೊಂಡು ಅಳುತ್ತ, ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತ—'ಎಲೆ ಕಂದ, ಕೆಟ್ಟೆನು ! ಅಕಟಕಟ ! ನಿನಗೆ ಏನು ರೋಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೋ ! ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಈ ರೀತಿ ಏಕೆ ಉಬ್ಬಿತು !' ಎನ್ನುತ್ತ ಮನೋರೋಗದಿಂದ ಹಲುಬತೊಡಗಿದಳು. ೧೧೮. ಎಳೆಯ ನಗೆಯು ಮುದ್ದಾದ ಈ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು, ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಲ್ಲುಗಳು ನಗೆಯ ಬಳ್ಳಿಯು ಹೊಂದಿದ ಮೊಗ್ಗುಗಳೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮೊಲೆ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪುನಃ ನೋಡುತ್ತ ತೊದಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತಿನಿಂದ ವಿನೋದಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೈ ಬೆರಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳುವ, ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವ, ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕುಮಾರನೇ, ನಿನ್ನ

ಪಲವೆಡೆಯೊಳ್ ವಿಷಮಾನ್ನಮು
ನಲಸದೆ ತಿರಿದುಂಡ ಕಾಲದೊಳ್ಭಸ ಹಾಲಾ
ಹಲಮುಂ ಸವಿದಂದಿಲ್ಲದ
ಬಲವದ್ರುಜೆಯೀಗಳೊಗೆದುದೇಂ ಕಾರಣಮೋ ೧೧೯

ಅಂಜೆ ಬೆಳಗಾದುದೆಂದು ಜ
ನಂ ಜಗದೊಳ್ನುಡಿವ ತೆಱದೆ ನಿನಗೆ ಗದಂಗ
ಳ್ಸಂಜನಿಪವೆಂದು ಪಿರಿದಾ
ನಂಜುತ್ತಿರೆ ಬಂದುದುಗ್ರರುಜೆ ಸುಕುಮಾರಾ ೧೨೦

ಎನ್ನಯ ಜೀವರತ್ನಮಿದು ಕಱ್ಱನೆ ಕಂದಿದುದೆನ್ನ ರನ್ನದೊ
ಳ್ಗನ್ನಡಿ ಮಾಸಿದತ್ತು ಕೊರಗಿರ್ದಪುದೆನ್ನಯ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಮಾ
ಯ್ದೆನ್ನ ಸುಧಾರಸಂ ಬಱಿಯಲಿರ್ದಪುದಯ್ಯೊಯೆನುತ್ತೆ ಶೋಕರಾ
ವನ್ನೆಲೆವೆರ್ಚೆ ತತ್ಸುತನನೀಕ್ಷಿಸಿ ಸೂಸಿದಳಂಬಕಾಂಬುವಂ ೧೨೧

ಸಂತಮಿರ್ದ ಶಿಶುಗಾಯ್ತು ರೋಗಮಿ
ನ್ನೆಂತು ಮಾಳ್ಪೆನಿದಕೌಷಧಂಗಳಂ
ಮುಂತೆ ಬಲ್ಲರಣಮಿಲ್ಲಮೆಂದವ
ಳ್ಚಿಂತೆಯಾಂತು ಬಗೆಗುಂದಿ ಕಂದಿದಳ್ ೧೨೨

ದೇಹಕ್ಕಾದ ಆಯಾಸವನ್ನು (ಈ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ) ಹೇಗೆ ನೋಡಲಿ ? ೧೧೯. ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯ ಪಡದೆ ಕಾಡು ಕೂಳನ್ನು ತಿರಿದು ಉಂಡ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಭಯಂಕರವಾದ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷವನ್ನು ಉಂಡಾಗ ಇಲ್ಲದ ಬಲವಾದ ರೋಗವು ಈಗ ಅದೇನು ಕಾರಣ ಹುಟ್ಟಿತೋ ! ೧೨೦. ಅಂಜಿಕೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗೇ ಆಯಿತು ಎಂದು ಜನರು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ರೋಗವು ಹುಟ್ಟುವುದೆಂದು ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಂಜುತ್ತ ಇರಲು ಸುಕುಮಾರನೇ ನಿನಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ರೋಗವು ಉಂಟಾಯಿತು. ೧೨೧. ನನ್ನ ಜೀವನದ ರತ್ನವಾದ ಈ ಶಿಶುವು ಕರ್ರನೆ ಕಂದಿ ಹೋಯಿತು ; ನನ್ನ ರತ್ನದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕನ್ನಡಿ ಮಲಿನವಾಗಿ ಹೋಯಿತು ; ನನ್ನ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆ ಬಾಡಿ ಹೋಯಿತು ; ನನ್ನ ಹಾಲು ಕಾದು ಹೊತ್ತಿ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿತು ; ಅಯ್ಯೋ ! ಎನ್ನುತ್ತ ದುಃಖ ಧ್ವನಿಯು ಹೆಚ್ಚುಗೊಂಡು ಆ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸತೊಡಗಿದಳು. ೧೨೨. ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದ ಶಿಶುವಿಗೆ ರೋಗ ತಗುಲಿತು. ಇನ್ನು ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಿ ? ತಿಳಿದವರಂತೂ ಮೊದಲೇ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ ; ಎಂದು ಅವಳು ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾಗಿ,

ವ॥ ಅಂತು ಕಂದಿಕುಂದಿ ಮಾದೇವಿ ಮನಂ ಮಱುಗಿ ಮತ್ಪ್ರಾಣಸನ್ನಿಭನಾದ ಮಗಂಗಾದ ಬಳಲ್ಕೆಯಂ ನೋಳ್ಪುದಱಿಂ ಮರಣಮೆ ಲೇಸೆಂದು ಹರಣಂಗಳೆಯಲುಜ್ಜುಗಿಸಿ ಕರತಳದಿಂ ಕರವಾಳ ನಡಸಿ ಪಿಡಿದು ತನ್ನ ಕೊರಲಂ ಕೊಱ[3]ವಾಗಳಾ ಬಾಲಬಾಲೇಂದುಧರಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಹೋಹೋ ಎಂದು ಮರಣದುಜ್ಜುಗಮಂ ನಿವಾರಿಸಿ—

ವಿಳಸದ್ಬಾಲೇಂದು ಬಂಬಲ್ಜಡೆ ಸುರನದಿ ಭಾಳೇಕ್ಷಣಂ ಭೋಗಿಭೂಷಾ
ವಳಿ ನೀಲಗ್ರೀವಮುದ್ಯತ್ಪರಶು ಮೃಗವರಾಭೀತಿಭೃತ್ಪಾಣಿಗಳ್ಮಂ
ಜುಳಭಸ್ಮಾಲೇಪ[1]ಮುಗ್ರಾ[1]ಜಿನದ ಪೊದಕೆ ಕಾಲ್ಗಣ್ಣುಮಾದೇವಿ ತನ್ನೊ
ಳ್ಪೊತ್ತಗುತ್ತುಂ ತೋಱ[3] ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿದನಮಳನಿಜಾಕಾರದಿಂ ಚಂದ್ರಚೂಡಂ ೧೨೩

ವ॥ ಆಗಳಿಂತು ತರುಣತರುಣೇಂದುಧರಂ ಸಕಲಗಣ [2]ಸುರಗಣ[2]ಸಮೇತಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ—

ಎನಗಂ ಸುರನಿವಹಕ್ಕಂ
ಜನನುತೆ ನಿಜದಿಂದೆ ನೀನೆ ಪಿರಿಯಬ್ಬೆಯೆನು

ಮನಗುಂದಿ ಕಂದುತ್ತಿದ್ದಳು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯು ಕಾಂತಿಹೀನಳಾಗಿ, ಕೊರಗಿ, ಉತ್ಸಾಹಗುಂದಿದವಳಾಗಿ–ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಸದೃಶನಾದ ಈ ಮಗುವಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ (ನನಗೆ) ಮರಣವೇ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಡಿದು, ತನ್ನ ಕಂಠವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಬಾಲಕನಾದ ಚಂದ್ರಕಳಾಧರನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋ ಹೋ ! ಅವಳ ಮರಣದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ— ೧೨೩. ಚಂದ್ರಶೇಖರನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಬಾಲಚಂದ್ರ, ಗುಂಪು ಗುಂಪಾದ ಜಡೆ, ದೇವಗಂಗಾನದಿ, ಹಣೆಯ ಕಣ್ಣು, ಸರ್ಪಾಭರಣ ಸಮೂಹ, ನೀಲವಾದ ಕಂಠ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೊಡಲಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜಿಂಕೆ, ಅಭಯಪ್ರದಾನ ಹಸ್ತಮುದ್ರೆ, ಮನೋಹರವಾದ ಭಸ್ಮದ ಅನುಲೇಪನ, ಭಯಂಕರವಾದ ಚರ್ಮದ ಹೊದಿಕೆ, ಪಾದದ ಮೇಲೇರಿಸಿರುವ ವಿಷ್ಣುನೇತ್ರ, ಎಡಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿ–ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿದನು. ವ॥ ಆಗ ಈ ರೀತಿ ಬಾಲಕನಾಗಿದ್ದ ಚಂದ್ರಶೇಖರನು ಸಮಸ್ತ ಶಿವಗಣಗಳು ಮತ್ತು ದೇವಗಣ ಸಮೂಹಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ— ೧೨೪. 'ಸರ್ವಜನರಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುವ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯೇ, ನನಗೂ, ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೂ, ನೀನೇ ನಿಜವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ತಾಯಿ ಎನ್ನುತ್ತ

---

1 ಮೃಗಾ(ಅ, ಪ) 2 × (ಮು)

ತ್ತನುನಯದಿಂ ಕೊಂಡಾಡುತೆ
ನಿನಗಾವುದು ವರಮಭೀಷ್ಟಮದನೆರೆಯೆಂದಂ ೧೨೪

ಆ ನುಡಿಗೇಳ್ದನುರಾಗಿಸಿ
ಮಾನಿನಿ ನಸುನಗುತೆ ವರಮನಾವುದನೊಲ್ಲೆಂ
ನೀನರುಜನಾಗಿ ಸುಖಮಿರೆ
ಭೂನುತ ವರಕೋಟಿ ಬಂದುದಿಂದೆನಗೆಂದಳ್ ೧೨೫

ಎನೆ ಕೇಳ್ದಾನಂದದಿಂದಂ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿದು ತಳ್ಕೈಸಿ ಕೇಳ್ಮಾತೆಯೆನ್ನೀ
ತನು ನಿನ್ನಂತಪ್ಪ ತಾಯೊಪ್ಪಿರೆ ಗದರಹಿತಂ ಬಾಳ್ವುದೇಂ ಚೋದ್ಯಮೇ ಪೇ
ಳೆನುತುಂ ನಿತ್ಯತ್ವಮಿತ್ತಂ ಗಿರಿಶನೊಸೆದು ಮಾದೇವಿಗೆಂದಿಂತು ವಿಶ್ವಾ
ವನಶೀಲಂ ಪೇಳ್ದನಾಗಳ್ಗಣತತಿಗೆ ಶಿವಾನಂದಸಾಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೧೨೬

ಮುಗ್ಧಸಂಗವಿಭುಸಚ್ಚರಿತ್ರಮಂ
ಸ್ನಿಗ್ಧಭಕ್ತಿ ಮಿಗೆ ಕೇಳ್ದವಂ ಸುಧಾ
ರುಗ್ಧರೋರುಕೃಪೆಯಿಂದೆ ಮೋಕ್ಷಸ
ಮ್ಯಗ್ಧರಿತ್ರಿಗರಸಾಗಿ ರಂಜಿಪಂ ೧೨೭

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದಂಥ ವರವು ಯಾವುದು ? ಅದನ್ನು ಕೇಳು' ಎಂದನು. ೧೨೫. ಶಿವನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯು ಆನಂದಭರಿತಳಾಗಿ ನಸುನಗುತ್ತ, ಯಾವ ವರವನ್ನೂ ನಾನು ಒಲ್ಲೆನು. ನೀನು ರೋಗವಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದರೆ ಭೂಲೋಕದ ಜನರಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುವ ಕೋಟಿ ವರವು ನನಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂದಳು. ೧೨೬. ಹೀಗೆಂದು ಆ ಬಿಜ್ಜ ಮಹಾದೇವಿಯು ಅನ್ನಲು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕೇಳಿ, ಆನಂದದಿಂದ ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು. 'ತಾಯೇ, ಕೇಳು : ನಿನ್ನಂಥ ತಾಯಿಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಈ ದೇಹವು ರೋಗವಿಲ್ಲದುದಾಗಿ, ಬದುಕುವುದೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ?' ಹೇಳು, ಎನ್ನುತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಜೀವಿತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು (ಮೋಕ್ಷ ಸುಖವಿತ್ತನು). ಎಂದು ಆಗ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಸಂಪೂರ್ಣನಾದ ವೃಷಭೇಂದ್ರನು (ಶಿವನು) ಪ್ರಮಥ ಗಣ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೧೨೭, ಮುಗ್ಧ ಸಂಗಯ್ಯನೆಂಬ ಸಚ್ಚರಿತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರಣ ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವನು ಚಂದ್ರ ಶೇಖರನ ವಿಶೇಷವಾದ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಅರಸ

ರುದ್ರಪಶುಪತಿಯ ಕಥೆಯುಂ
ಸದ್ರುಚಿಯಿಂದೋದೆ ಕೇಳೆ ಪಠಿಯಿಸೆ ಸಕಲೋ
ಪದ್ರವಮಳಿಗುಂ ಕೈಲಾ
ಸಾದ್ರಿಯೊಳತ್ಯಧಿಕಗಣಪದಂ ಸಮನಿಸುಗುಂ ೧೨೮

ತಿರುನೀಲನಕ್ಕಮಾಹೇ
ಶ್ವರಚರಿತಮನಾವನೋದುವಂ ಕೇಳ್ವಂ ಬಿ
ತ್ತರಿಪನವಂಗೀಶಂ ಭಾ
ಸುರ ನಿಜಪದಮಿತ್ತು ಪೊರೆವನೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧಂ ೧೨೯

ಕೊಡಗೂಸಿನ ಸತ್ಕಥೆಯುಂ
ಬಿಡದಾವಂ ಬರೆವನಾವನೋದುವನಾವಂ
ಸಡಗರದಿಂ ಕೇಳ್ವನವಂ
ಪಡೆವಂ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರಸಾದಾಮೃತಮಂ ೧೩೦

ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯ ಗುಣ
ವಜ್ಜನಸನ್ನುತಚರಿತ್ರಮಂ ಕೇಳ್ವ ಮಹಾ

ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ೧೨೮. ರುದ್ರಪಶುಪತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಮೀಚೀನವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಓದಿದರೆ, ಕೇಳಿದರೆ, ಓದಿಸಿದರೆ, ಸಮಸ್ತ ಬಾಧೆಗಳು ನಾಶವಾಗುವುವು. ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರಮಥಗಣರ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ೧೨೯. ತಿರುನೀಲನಕ್ಕಮಾಹೇಶ್ವರರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಯಾವನು ಓದುವನೋ, ಕೇಳುವನೋ, ಬಿತ್ತರಿಸುವನೋ (ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳುವನೋ) ಅವನಿಗೆ ಈಶ್ವರನು ಮನೋಹರವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು (ಕೈಲಾಸ ಪದವಿಯನ್ನು) ಕೊಟ್ಟು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವನು ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದದ್ದು. ೧೩೦. ಕೊಡಗೂಸಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಾವನು ತಪ್ಪದೆ ಬರೆಯುವನೋ, ಯಾವನು ಓದುವನೋ, ಯಾವನು ಸಡಗರದಿಂದ ಕೇಳುವನೋ ಅವನು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನೂ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಪಡೆಯುವನು. ೧೩೧. ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿಯ ಸದ್ಗುಣಯುಕ್ತರಾದ

---

1 ಕೈ (ಜ)

ಸಜ್ಜನತತಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಜ
ಗಜ್ಜನಕಂ ತವಿಪನೊಲ್ದು ಜನನಾಮಯಮಂ ೧೩೧

ಪಂಚಜನಭಂಜನ ವಿರಿಂಚಿಮುಖನಿರ್ಜರಸ
ಮಂಚಿತಪದಾಂಬುಜ ವಿಂವಚಿತಮನೋಜ
ಪ್ರಾಂಚಿತಕೃಪಾರಸದೃಗಂಚಲ ಶಿವೈಕ್ಯಗಣ
ಸಂಚಿತನಿಧಾನ ಯಮಿಸಂಚಯವರೇಣ್ಯ
ಕಾಂಚನನಗೇಂದ್ರತಟಸಂಚರಣಶೀಲ ಸಮು
ದಂಚಿತ ಮಹತ್ವಮಣಿಕಂಚುಕ ಚರೌಘಾ
ವಂಚಕ ಬುಧಪ್ರಣುತಚಂಚದಮಳಾಂಗ ಪೊರೆ
ಪಂಚಮುಖಮಂತ್ರರಸನಾಂಚಲ ವೃಷೇಂದ್ರಾ ೧೩೨

ಸುರರಾಜರತ್ನಮಕುಟಾಂಶುಮಂಜರೀ
ಪರಿರಮ್ಯಪಾದೆ ದುರಿತಾಬ್ಜಕುಂಜರೀ

ಜನರಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಜ್ಜನ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳ ತಂದೆಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜನನವೆಂಬ ರೋಗವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸುವನು. ೧೩೨. ಸಮುದ್ರ ಸಂಚಾರಿಯಾದ 'ಪಂಚಜನ' ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳವನೂ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ವಂಚಿಸಿದವನೂ, ದಯಾರಸಪೂರ್ಣವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಶಿವನೊಡನೆ ಏಕತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶಿವಗಣಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಿಧಿಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಋಷಿ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದವನೂ, ಮೇರುಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಹಿಮೆಯೆಂಬ ರತ್ನ ಕವಚವನ್ನುಳ್ಳವನೂ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡದವನೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಹೊಗಳಲ್ಪಡುವ ಹೊಳೆಯುವ ಪವಿತ್ರ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ಶಿವ ಮಂತ್ರವು ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ಉಳ್ಳವನೂ ಆದ ವೃಷೇಂದ್ರನೇ ಸಂರಕ್ಷಿಸು. ೧೩೩. ದೇವತೆಗಳ ರಾಜನಾದ ದೇವೇಂದ್ರನ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟಗಳ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛದಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಚರಣವುಳ್ಳವಳೂ, ಪಾಪವೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಆನೆಯ ಸ್ವರೂಪಳಾದವಳೂ, ದೇವತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠರುಗಳಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳಾದ

ಮರುದಿಂದ್ರವೈರಿಚಯಹೃದ್ಭಯಂಕರೀ
ಪೊರೆಯೆನ್ನನಿಂದುಧರಜಾಯೆ ಶಾಂಕರೀ ೧೩೩

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟ ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್
ಮುಗ್ಧಸಂಗಯ್ಯರುದ್ರಪಶುಪತಿತಿರುನೀಲನಕ್ಕಕನ್ಯಕಾಮಹಾದೇವೀಕಥನಂ
ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೯ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೭೫೪ ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ರಾಕ್ಷಸ ಸಮೂಹದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಭೀಕರಳೆನಿಸಿದವಳೂ ಎನಿಸಿದ ಶಿವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಶಂಕರಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ

ಶ್ರೀ ಮೇನಕಾತ್ಮಜಾನಯ
ನಾಮಳರುಚಿ ಧವಳಿತೇಭಚರ್ಮಾಂಬರನು
ದ್ದಾಮ ಗುಣಧಾಮನಮರಲ
ಲಾಮಂ ಪೊರೆಗೆಮ್ಮನಾವಗಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ವ॥ ಅದಲ್ಲದೆಯುಮಿನ್ನುಂ ಕೇಳ್ವುದೆಂದು ಬಸವರಸನಿಂತೆಂದು—

[ದೀಪದ ಕಲಿಯಾರನ ಕಥೆ]

ಪೊಳೆಯಿಂದಂ ಪರಿಕಾಲ್ಗಳಿಂ ಕಳಮಸುಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳಿಂ ನಂದನಾ
ವಳಿಯಿಂದಿಕ್ಷುಕದಂಬಕಾದಳವನವ್ರಾತಂಗಳಿಂ ಚೆಲ್ವ ಪೂ
ಗೊಳದಿಂ ಸಂಪದದೇಳ್ಗೆವೆತ್ತ ವಿಳಸದ್ಗ್ರಾಮಂಗಳಿಂ ಲಿಂಗಮಂ
ಗಳ ಗೇಹಂಗಳಿನಾಗಳುಂ ಮಿಸುಪುದಾ ಚೋಳಕ್ಷಮಾಮಂಡಳಂ ೨

ವ॥ ತನ್ಮಹೀರಮಾರಮಣೀ ರಮಣೀಯಮಣಿಮಕುರಮೆನಿಸಿ—

ದೀಪದ ಕಲಿಯಾರ ಮೊದಲಾದವರ ಕಥೆ : ೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಮೇನಕೆಯ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ನೇತ್ರಗಳ ನಿರ್ಮಲ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶುಭ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಗಜದ ಚರ್ಮವನ್ನು ವಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಉದ್ದಾಮವಾದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ಭೂತನೂ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಎನಿಸಿದ ಶಿವಲಿಂಗನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸದಾ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ವ॥ ಇದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಕೇಳುವುದು ಎಂದು ಬಸವರಸನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : **ದೀಪದ ಕಲಿಯಾರನ ಕಥೆ** : ೨. ಆ ಚೋಳ ಮಂಡಲವೆಂಬ ಭೂ ಭಾಗವು ಹೊಳೆಗಳಿಂದಲೂ, (ಸದಾ) ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದಲೂ, ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳಿಂದಲೂ ತೋಟಗಳ ಸಾಲು ಗಳಿಂದಲೂ, ಕಬ್ಬಿನ ಸಮೂಹ ಬಾಳೆಯ ವನಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದಲೂ, ಚೆಲುವಾದ ಹೂವಿನ ಸರೋವರಗಳಿಂದಲೂ, ಐಶ್ವರ್ಯದ ಆಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಊರುಗಳಿಂದಲೂ, ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳಿಂದಲೂ ಸತತವೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ವ॥ ಇಂಥ ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಮನೋಹರವಾದ ರತ್ನದ ಕನ್ನಡಿಯೋ ಎಂದೆನಿಸಿ

ಪುರಮಧ್ಯೋದ್ಯಾನಕೇಳೀನಗಘನಜಘನಾಭೋಗೆ ಭೂಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾಳ್ದಂ
ಬರಮೆಂಬಂತಾಗೆ ಸಾಲಂ ಸಜಳಪರಿಖೆ ಕಾಂಚೀಕಲಾಪಂಬೊಲಿಂಬಾ
ಗಿರೆ ಪಾಂಥಃಪಕ್ಷಿಕೋಲಾಹಲರುತಿವಿಳಸದ್‌ಭರ್ಮ್ಯ ಹರ್ಮ್ಯಪ್ರಭಾವಿ
ಸ್ಫುರಿತಾಭ್ರಂ ಪೊಂಜಳಂಬಂ ಮಿಸುಪವೊಲಿರೆ ಕಾಂಚೀಪುರಂ ಕಣ್ಗೆ ತೋರ್ಕುಂ ೩

ಆ ನಗರದೊಳೆಸೆದಿರ್ಪಂ
ಮೀನಧ್ವಜದರ್ಪಭಂಜನಪ್ರಿಯ ಭಕ್ತಂ
ಮಾನಿತ ಕಲಿಯಾರಾಖ್ಯನ
ನೂನ ಗುಣಾಭರಣನತುಳ ಸಂಪದದಿಂದಂ ೪

ವ॥ ಆ ಭಕ್ತನೊಂದುದಿನಂ ಪಗಲ್ ಬೇಱೂರ್ಗೆ ಪೋಗುತೆಡೆವಟ್ಟೆಯ ನಟ್ಟಡವಿಯೊಳೊಂದು ಜೀರ್ಣಾಲಯದೊಳ್ ಶಿವಲಿಂಗವಿರೆ ಕಂಡು ಬಗೆ ಬೆದಱಿ[1] ಬೆಬ್ಬಳಿವೋಗಿ ತನ್ನೊಳಿಂತೆಂದಂ—

ಕಡೆದಃದು ಮಂಟಪಂ ಜರಿದು ಬಿಳ್ದು[2]ದು ಸುತ್ತಿದ ಕಲ್ಲಕೋಟೆ ಕೀಲ್
ಸಡಿಲೆ ಕದಂಗಳೆಲ್ಲಿ ಪಳೆದಾಗಿ ಕರಂ ಪಡಲಿಟ್ಟವಯ್ಯೊ ಕ

೩. 'ಕಾಂಚಿಪುರ' ಎಂಬ ನಗರವು–ಪಟ್ಟಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನ ಉಪವನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರೀಡಾ ಪರ್ವತಗಳೆಂಬ ಸಾಂದ್ರವಾದ (ದಪ್ಪನಾದ) ಕಟಿಪಶ್ಚಾತ್ ಭಾಗದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಉಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರವೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಕೋಟೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು, ನೀರುಹಕ್ಕಿಗಳ ಕಲಕಲ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಂದಕವು (ಅಗಳು), ಒಡ್ಯಾಣ (ನಡುವಿನ ಪಟ್ಟಿ)ದ ಹಾಗೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಇತ್ತು. ಶೋಭಿಸುವ ಚಿನ್ನದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮೇಘ ಮಂಡಲವು ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಮೇಲು ಮುಸುಕು ಎನಿಸಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ೪. ಆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನ ದರ್ಪವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ಶಿವನ ಆಪ್ತ ಭಕ್ತನಾದವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಆದ ಸಕಲ ಜನರಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವನೂ ಆದ ಕಲಿಯಾರನೆಂಬವನು ಅಸದೃಶವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಇಂಥ ಭಕ್ತನಾದ ಕಲಿಯಾರನು ಒಂದು ದಿವಸದ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದ ಘೋರ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿಥಿಲಗೊಂಡ ಶಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಲಿಂಗವಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಬೆದರಿದ ಮನಸ್ಸಿನವನಾಗಿ, ಸ್ತಂಭೀಭೂತನಾಗಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೀಗೆಂದುಕೊಂಡನು. ೫. (ಈ ಶಿವಾಲಯದ) ಮಂಟಪವು ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದಿದೆ ; ಸುತ್ತಲೂ ಕಟ್ಟಿದ ಕಲ್ಲುಕೋಟೆ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಿದೆ ; ಕೀಲುಗಳು ಸಡಿಲುಗೊಂಡು ಕದಗಳೆಲ್ಲ ಹಳೆಯದಾಗಿ ಪೂರ್ಣ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿವೆ. ಅಯ್ಯೋ ! ಈ

1 ಱಿ³ (ಚ, ಜ) 2 ದ್ದು (ಜ)

ಲ್ಗುಡಿಯಿಱದು ಮೇಲೆ ಬಿೞ್ದಪುದೊ ಬಲ್ಲವರಾರತಿ ಜೀರ್ಣಮಕ್ಕಟಾ
ನ್ನೊಡೆಯನದೇಕೆ ತಾಂ ನೆಲಸಿದಂ ಬಿಡದೊರ್ವನೆ ಗಾಂಪನಂದದಿಂ ೫

ಅರೆಮೆಯ್ಯೊ[1]ಳೆಂದುಮಗಲದ
ಗಿರಿಸುತೆಯುಂ ಕಾಣೆನಳ್ಕಿ ಶಿವಲಿಂಗದ [2]ಮೆ
ಯ್ಗ[2]ಱೆದಳೊ ಸಲೆ ಸೇವಿಪ ಸಹ
ಚರರೊರ್ವರುಮಿಲ್ಲದೊರ್ವನೇ ಶಿವನಿರ್ಪಂ ೬

ಪಳೆಗೊಂದೆ[3] ಬಿೞ್ದು ಪೊಸವು
ಲ್ಗಳ ಪೊದಱ[3]ೊಳ್ತನ್ನನೆತ್ತುವವರಿಲ್ಲದೆ ಮೇ
ಣ್ಬಳಲುತ್ತಿರ್ದಪುದೀ ಮಂ
ಗಳಲಿಂಗಂ ಪೂಜೆಗೊಂಡ ಕುಱುಪಣಮಿಲ್ಲಂ ೭

ವ॥ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ —

ಸೊರ್ಕಿ[4]ದ ದೈತ್ಯರಂ ಸದೆದನಂಧಕನ ತುಳಿದಂ ಪುರಾಂಗಜಾ
ತಾರ್ಕಜರಂ ಕನಲ್ದುರುಪಿದಂ ಮಖದೂಟಕೊಱಲ್ದು ಬಂದ ದೇ
ವರ್ಕಳನಿಕ್ಕಿದಂ ದ್ವಿಪಮೃಗಾರಿಸುರಾರಿಗಳಂ ಪೊರಳ್ಚಿ ತತ್
ಕರ್ಕಶಚರ್ಮಮಂ ಸುಲಿದನಬ್ಜಜನೊಳ್ತಲೆಗೊಯ್ದನೀಶ್ವರಂ ೮

ಕಲ್ಲಿನ ಗುಡಿ, ಲಿಂಗದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಬಿಡುವುದೋ ಏನೋ ತಿಳಿದವರಾರು ? ಅತ್ಯಂತಶಿಥಿಲಗೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ. ಅಕ್ಕಟ ! ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶಿವನು ತಾನು (ಇಲ್ಲಿ) ತಪ್ಪದೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮೂಢನ ಹಾಗೆ ಯಾಕೆ ನೆಲಸಿದನೋ ! ೬. ದೇಹದ ಅರ್ಧ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಅಗಲದೆಯಿರುವ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಕಾಣೆನು. (ಅವಳು) ಹೆದರಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಳೋ ಏನೋ ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಸೇವಕರು ಒಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಶಿವನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ೭. ಹಳೆಯದಾದ ನಂದಿಯು ಹೊಸದಾದ ಹುಲ್ಲಿನ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತನ್ನನ್ನು ಎತ್ತುವವರೇ ಇಲ್ಲದೆ ಆಯಾಸ ಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಇರುವುದು. ಶುಭಕರವಾದ ಈ ಲಿಂಗವು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಚಿಹ್ನೆಯೂ ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ. ವ॥ ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆಯೂ— ೮. (ಈ) ಈಶ್ವರನು ಕೊಬ್ಬಿಹೋದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಸದೆಬಡಿದನು ; ಅಂಧಕಾಸುರನನ್ನು ತುಳಿದನು ; ತ್ರಿಪುರಾಸುರರು, ಮನ್ಮಥ, ಯಮ–ಇವರುಗಳನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದನು ; ದಕ್ಷಯಜ್ಞದ ಊಟಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದಂಥ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಬಡಿದನು. ಗಜಾಸುರನೆಂಬ ದೇವ ವೈರಿ, ವ್ಯಾಘ್ರಾಸುರ–ಇವರುಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿ ಅವರುಗಳ ಕಠಿಣವಾದ (ಬಿರುಸಾದ) ಚರ್ಮವನ್ನು ಸುಲಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮನ ಒಳ್ಳೆಯ ತಲೆಯನ್ನು

---

1 ಮೈಯೊ(ಮು, ಜ) 2 ಮೈಗ(ಜ, ಮು) 3 ದು(ಮು) 4 ಕ್ಕ(ಮು)

ಪಗೆವರನಂತರಂ ತಱಿದಿವಂ ಪಳೆಪಾಳ್ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಜ್ಜದು
ಜ್ಜುಗಮಿನಿತಿಲ್ಲದಿಂತು ನೆಲಸಿರ್ದಪನೊರ್ವನೆ ವೈರದಿಂದವ
ರ್ಬಗೆಮಿಗೆ ತತ್ಕುಲೋದ್ಭವರುಮೇನನೊಡರ್ಚುವರೆಂದು ಬಲ್ಲರಾ
ಮುರ್ಗುದನನೀತನಂ ಬಿಡದೆ ಕಾದಪೆನೆಚ್ಚಱೊಳೊಂದಿ ಚೆಚ್ಚರಂ ೯

ಪಗೆವರಿನಿಬರ್ಕಳಿರ್ದೊಡ
ಮಗಿಯದೆ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಘೋರವಿಪಿನಾಂತರದೊ
ಳ್ನಗಜಾಧಿಪನೇಂ ವೀರನೊ
ನೆಗಳ್ದೊರ್ವನೆ ನಿಂದನಿಲ್ಲಿ ಪಾಳ್ದೇಗುಲದೊಳ್ ೧೦

ವ॥ ಅಂತಾದೊಡಮಾನುಂ ಸಹಾಯನಾಗಿ ಕಾದಪೆನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ತನಗುಳ್ಳ ಧನಕನಕಾದಿ ವಸ್ತುವೆಲ್ಲಮನವಂಚಕತ್ವದಿಂ ತರಿಸಿ ತದ್ದ್ರವ್ಯಮಂ ವೆಚ್ಚಿಸಿ ದೃಢತರ ಮನೋಜ್ಞ ಶಿವಾಲಯಶಿಖರಗೋಪುರದ್ವಾರಬಂಧಕವಾಟಮಂಟಪ ಪ್ರಕರಪ್ರಾಕಾರಪ್ರತೋಳಿಕಾಪರಿಖಾದಿಗಳಂ ಸಾಂಗಮೆನೆ ರಚಿಸಿಯುಂ ಪೆರ್ಗೊತ್ತಳ ಪಿರಿಯ ಪಿರಿಂಗಿಗಳನಮರ್ಚಿಯುಂ ಪಲಂ[1]ದೆನೆಗಳೊಳಂಬುಗಂಡಿಗಳನೊಡರ್ಚಿಯುಂ ದಸಿಬಸಿದ ಪೆರ್ದೊಲೆಗಳುಮಂ ಕಲ್ಗುಂಡು ಕವಣೆ ಪುರಿಮಣಲ್ಮರ್ದುದಿದಿ

ಕೊಯ್ದನು, ೯. ಇವನಿಗೆ ವೈರಿಗಳು ಅನೇಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಶಿವನು, ಒಬ್ಬನೇ ಹಳೆಯದಾದ ಮುರುಕು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಕಾರ್ಯೋದ್ಯೋಗವೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ರೀತಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಗೆತನದಿಂದ ಆ ಶತ್ರುಗಳೂ ಅವರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೂ ಏನೂ ಮಾಡುವರೋ ಎಂದು ಬಲ್ಲವರಾರು! ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯದ (ಮುಗ್ಧನಾದ) ಈ ಶಿವನನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ (ಆದ್ದರಿಂದ) ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವೆನು. ೧೦. ಇಷ್ಟುಮಂದಿ ಶತ್ರುಗಳು ಇದ್ದರೂ ಈ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯು ಭಯಪಡದೆ (ಯಾವುದನ್ನೂ) ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಭಯಂಕರವಾದ ಈ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಹಾಳು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿ ಒಬ್ಬನೇ ಉಳಿದಿದ್ದಾನೆ (ಇವನು) ಆದೇನು ಧೀರನೋ! ವ॥ ಇಷ್ಟೊಂದು ಧೀರನಾದರೂ ನಾನೂ ಕೂಡ (ಇವನ) ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಆ ಭಕ್ತನಾದ ಕಲಿಯಾರನು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನಗಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಹಣ, ಬಂಗಾರವೇ ಮೊದಲಾದ ವಸ್ತುವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಂಚನೆ ಮಾಡದೆ ತರಿಸಿ ಆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಯಮಾಡಿ, ಅತಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಮನೋಹರವಾದ ದೇವಾಲಯ, ಕಳಶ, ಗೋಪುರ, ಚೌಕಟ್ಟು (ದ್ವಾರಬಂಧ). ಕದ, ಮಂಟಪಗಳ ಸಮೂಹ, ಕೋಟೆ, ದೊಡ್ಡ ಬೀದಿ, ಅಗಳುಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಯಥಾ ಸಾಂಗವಾದದ್ದೆನ್ನುವಂತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿದನು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕೊತ್ತಳಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ (ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ)

1 ಳ (ಚ, ಗ, ಞ)

ಮೊದಲಾದೆಲ್ಲಮುಮಂ ನೆಡೆಗೆಡೆಗೆ ತರಂಗೊಳಿಸಿಯುಂ ಪುರಮಧ್ಯದೊಳಗಾದ ವಾಪಿಕೂಪಸರೋವರೋದ್ಯಾನಪುಷ್ಪಾರಾಮಂಗಳಂ ನಿರ್ಮಿಯಿಸಿಯುಮನವಧಿಕ ನಾನಾ ಧಾನ್ಯಲವಣಮರೀಚಾದಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಮಂ ಸಮಕಟ್ಟಿಯುಂ ಲೋಕತ್ರಯದೊಳಾಕ್ರಮಿಸಲಾವಂಗಮಶಕ್ಯಮೆಂಬಂತೆ ದುರ್ಗಮಂ ಬಲಿಯುತ್ತಮಾ ಭಕ್ತನಾಗಳ್—

ಕೂರಸಿಯಂ ನಾಂತು ಬರೆ ವೀರಭಟವರ್ಗಂ
ಭೇರಿ ಜಯ ಘಂಟೆಗಳ ಭೂರಿರವದಿಂದಂ
ಕಾರಿರುಳೊಳೆಚ್ಚಱಿಸುತೋರಣದಿ ಸುತ್ತು
ತ್ತಾರುತುಱಿ ದುರ್ಗಮನುದಾರಮತಿ ಕಾದಂ ೧೧

ಎತ್ತಿದ ಪಂಜುಗಳುರಿ ಬೆಳ
ಗೆತ್ತಂ ಮಿಸುಗುವಿನಮೆಚ್ಚಱಿಳ್ಳಱಿನುತ್ತಂ
ಬಿತ್ತರದಿನಾರ್ದು ತಿರುಗುತೆ
ಸುತ್ತಂ ಸಲೆ ಕೋಟೆಗಾದನಚಳಿತ ಧೀರಂ ೧೨

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಫಿರಂಗಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದನು. ಅನೇಕ ಕೋಟೆದೆನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಕಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಚೂಪಾಗಿ ಕೆತ್ತಿಸಿದ ?' ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ತೊಲೆಗಳನ್ನೂ, ಕಲ್ಲು, ಗುಂಡು, ಕವಣೆ, ಹುರಿಯುವ ಮಳಲು (ವೈರಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಹುರಿದು ಅವನ ಮೈಮೇಲೆ ಎರಚುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮಳಲು), ಮದ್ದಿನ ತಿದಿಯೇ ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲವನ್ನು ಆಯಾಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ, ಇಡಿಸಿದನು. ಆಳವಾದ ಕಪಿಲೆಬಾವಿ, ಸೇದುವಬಾವಿ, ಸರೋವರ, ಉದ್ಯಾನವನ ಹೂದೋಟಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅಪಾರವಾದ ನಾನಾವಿಧವಾದ ಧಾನ್ಯ, ಉಪ್ಪು, ಮೆಣಸುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದನು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ (ಇವನನ್ನು) ಆಕ್ರಮಿಸಲು ಯಾವನಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿದನು. ಆಗ—೧೧. ಉದಾರ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಕಲಿಯಾರನು ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ ಕಾಲಾಳ್ಗಳ ಸಮೂಹವು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರಲು, ನಗಾರಿ ಜಾಗಟೆಗಳ ಅಧಿಕವಾದ ಶಬ್ದದಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ, ಕ್ರಮವಾಗಿ (ಆ ಶಿವಾಲಯವನ್ನು) ಸುತ್ತು ವರಿಯುತ್ತ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದನು. ೧೨. ಸ್ಥಿರವಾದ ಧೈರ್ಯದ ಕಲಿಯಾರನು ಎತ್ತಿದ ಪಂಜುಗಳ ಉರಿಯು ಬೆಳಕು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಎಚ್ಚರ ! ಎಚ್ಚರ ! ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಕೂಗಿ ಪ್ರಕಟ

ವ॥ ಅಂತು ಬೆಳಗಪ್ಪನ್ನೆಗಂ ಕಾದು ಪಲಕೆಲವು ದಿನಂಗಳಂ ಸವೆಸುತ್ತಿರೆ ನಿಜಧನಮನಿತುಂ ತೀರೆ ಸಂಬಳಂಬಡೆಯದೊಡನೆ ಕೋಟೆಗಾವ ಸುಭಟರೆಲ್ಲರ್ಬಿಟ್ಟುಪೋಗೆ ಧೈರ್ಯಂಗುಂದದೊರ್ವನೆ ಬಹುಬಲಮಿರ್ಪುದೆಂಬಂತಾಳ್ವರಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಶಿಯೊಳ್ಗಳಬಳಂದೋಱಿಗರ್ಜಿಸಿ—

ಉಡಿಗಂಟೆ ಘಣ ಘಣ ಧ್ವನಿ
ಗುಡೆ ಘುಲಘುಲಕೆಂದು ಪಲಕಮುಲಿವುತ್ತಿರೆ ಕಾ
ಲ್ಗೊಡರದು ಝುಣಝುಣಸುತ್ತಿರೆ
ಪಿಡಿದಸಿಯುಂ ಪಂಜನಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಿರ್ಪಂ ೧೩

ವ॥ ಆಗಳ್ ತಾಂ ಸಂಗ್ರಹಂಗೆಯ್ದೆಣ್ಣೆಯೆಲ್ಲಂ ತೀರಲೊಡಮಿಂಧನಂಗಳಂ ತಂದುಪೊತ್ತಿಕ್ಕಿ ಪೇರುರಿಗೆಯ್ದು ಪಿಡಿದು ಮುನ್ನಿನಂತಬ್ಬರಿಸಿ ಬೊಬ್ಬೆಗೊಟ್ಟು ಕತಿಪಯದಿನಂಗಳ್ಕಳಿಯೆ ಕಾವುತ್ತಿರಲೊಡನಡುಗರ್ಬುಗಳುಂ ಸವೆಯೆ ಮರ ಕೊರಂಟು ಪುಲ್ಸರವಿ ಪೊದೆದುಟ್ಟ ವಸನಂ ಮೊದಲಾದವಱಿಂ ಪೊತ್ತಿಸಿದುರಿಗಳಿಂ ಪ್ರಜ್ವಳಿಸುತಂತಂತೆ ಕೋಟೆಗಾವುತ್ತಮಿರ್ಪಿನಮದುವುಂ ಸವೆಯಲೊಡನೆ—

ಗೊಳಿಸುತ್ತ ಸುತ್ತಲೂ ತಿರುಗುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಬೆಳಗಾಗುವರೆಗೆ ಕಾಯ್ದು ಅನೇಕ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ನಂತರ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲ ತೀರಿ ಹೋಯಿತು. ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಾಯುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಶೂರುರುಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಬಳವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗದ ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದರು. ಕಲಿಯಾರನು ಇದರಿಂದ ಧೈರ್ಯಗುಂದದೆ, ಒಬ್ಬನೇ ಬಹು ಸೈನ್ಯ ಇರುವುದೆಂಬಂತೆ ಬತೇರಿ (ಆಳ್ವೇರಿ)ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ ಮಾಡುತ್ತ, ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ—೧೩. ನಡುವಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಗಂಟೆಗಳು ಘಣ ಘಣ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಲಗೆಯು ಘುಲಘುಲಕು ಎಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದವು. ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಪೆಂಡೆ ಗೆಜ್ಜೆಗಳು ಝುಣ್ ಝುಣ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ (ಕೈಯಲ್ಲಿ) ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿ ಪಂಜನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ ಇದ್ದನು. ವ॥ ಅಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೆ ತಾನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಎಣ್ಣೆಯೆಲ್ಲವೂ ತೀರಿ ಹೋಗಲಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಸೌದೆಯನ್ನು ತಂದು ಹೊತ್ತಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಉರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಿಡಿದು, ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಕೆಲವಾರು ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುವವರೆಗೂ ಕಾಯುತ್ತ ಇರಲು, ಅನಂತರ ಸೌದೆಯೂ ತೀರಿ ಹೋಯಿತು. ಮರ, ಕೊರಡು, ಹುಲ್ಲ ಹಗ್ಗ, ಹೊದ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಹೊತ್ತಿಸಿದ ಉರಿಯಿಂದ ಬೆಳಕು ಮಾಡುತ್ತ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಇರುತ್ತಿರಲು ಕೊನೆಗೆ ಅದೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲದಂತಾ

ಉರಿವೆಳಗಿಲ್ಲದೆ ಮರ್ಬಾ
ವರಿಸಲ್ಕಿದೆ ರಿಪುಗಳಱಿದೊಡೇಂ ಮೋಸಂಗೆ
ಯ್ವರೊ ಸಾಧನಮಿದಕಿಲ್ಲೆಂ
ದುರವಣಿಸುತೆ ನೆನೆದನೊಂದುಪಾಯಮನಾಗಳ್ ೧೪

ತಲೆನವಿರಂ ಪೊತ್ತಿಸಿ ಕ
ಳ್ತಲೆಯುಂ ಕಡೆಗಣಿಪೆನೆಂದು ಬಗೆದಾ ಭಕ್ತಂ
ನೆಲೆವೆಚ್ಚಿದ ಧೈರ್ಯದಿನು
ಜ್ವಲ ಕಚಮುಂ ಪೊಸೆದು ಜೆಡೆಯೊಡರ್ಚಿದನಾಗಳ್ ೧೫

ವ॥ ಅಂತು ಜೆಡೆವೆಣೆದಾತ್ಮಕಚೌಘಮಂ ಸೊಡರ್ವೆತ್ತಿಸಿ ಪೆರ್ವೆಳಗಂ[1]ಗೆಯ್ದಾಳ್ವರಿಯ ಮೇಲೆ ತಿರುಗುತ್ತುಮಿರೆ—

ಧಗಧಗಧಂಧಗಧ್ವನಿ ಸಮೃದ್ಧಸಮುದ್ಧತ ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗ ಸಂ
ಘಗತ ಧನಂಜಯಂ ನಿಮಿರ್ದು ದಳ್ಳುರಿ ಸೂಸಿ[2] ಶಿರೋಜವೃಂದಮಂ
ಬಗೆಮಿಗೆ ಪೊತ್ತಿನೆತ್ತಿಯ ಸರೋಜದ ಜ್ಯೋತಿಯೆ ಪೊಣ್ಮಿದಂತೆ ನೆ
ಟ್ಟಗೆ ನೆಗೆದೀಳ್ದು ಚುರ್ಚುತಿರೆ ಭಕ್ತನ ಮಸ್ತಕಮಂ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದೊಳ್ ೧೬

ಇಂದುದೇವಸಿಂಧುಜೂಟನದ್ರಿಜಾಸಮನ್ವಿತಂ
ನಂದಿವಾಹನಗ್ನಿಲೋಚನಂ ಫಣೀಂದ್ರಭೂಷಣಂ

ಯಿತು. ಒಡನೆಯೇ—೧೪. ಉರಿಯ ಬೆಳಕು ಇಲ್ಲದೆ ಕತ್ತಲೆಯು ಮುಸುಕುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಶತ್ರುಗಳು (ಈ ವಿಷಯವನ್ನು) ತಿಳಿದರೆ, ಏನು ಮೋಸ ಮಾಡುವರೋ ! ಉರಿಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಮಾಡಲು ಇರುವ ಸಾಧನವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಎಂದುಕೊಂಡು ಪೇಚಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ನೆನೆದನು. ೧೫. ಆ ಭಕ್ತನು (ನನ್ನ) ತಲೆಯ ಕೂದಲನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಸ್ಥಿರಗೊಂಡ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಉಜ್ವಲವಾದ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಹೊಸೆದು ಆಗ (ಉದ್ದನಾಗಿ) ಜಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ತನ್ನ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಜಡೆಯಾಗಿ ಹೆಣೆದು ಅದಕ್ಕೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ದೊಡ್ಡ ಬೆಳಕನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೋಟೆಯ ಬತೇರಿಯ ಮೇಲೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ—೧೬-೧೭. (ಆಗ) 'ಧಗಧಗ ಧಂಧಗ' ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಕಿಡಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅಗ್ನಿಯು ಕುಡಿಚಾಚಿ ಹರಡಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಜ್ವಾಲೆಯು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿತು. ಕೂದಲಿನ ಸಮೂಹವನ್ನು, (ಆ ಬೆಂಕಿಯು) ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡು, ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಹಸ್ರಾರವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕಮಲ

1 ಗು(ಗ) 2 ಸೆ(ಮು, ಗ)

ಕುಂದಚಂದನಾರ್ಜುನಾಂಗನುಗ್ರ ನೀಲಕಂಧರಂ
ಚೆಂದದಿಂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಂದನೀಶ್ವರಂ ೧೭

ವ॥ ಅಂತು ಶಿವಂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಕರುಣಾರಸವರ್ಷದೊಳ್ತಲೆನವಿರುರಿಯಂ ನಂದೆವೊಯ್ದಳ್ದಿತೆಗೆದು ಬಿಗಿದಾಲಿಂಗಿಸಿ ಬೋಳೈಸಿ ನುತಿಸಿ ನಿನ್ನ ನಿಶ್ಚಳ ಭಕ್ತಿವೃತ್ತಿಗಾನೊಚ್ಚತಂ ಮೆಚ್ಚಿದೆಂ ವರಮಂ ಬೇಳ್ಪುದೆನೆ ಭಕ್ತಂ ಮಂದಸ್ಮಿತಮುಖಾರವಿಂದನಾಗಿ ಪೊಡಮಡುತ್ತಿಂತೆಂದಂ—

ನಿನ್ನ ಪದಪದ್ಮಸೇವಾ
ಸನ್ನುತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮೆನಗೆ ತೀವಿರೆ ಪೆಜಿತೊಂ
ದಿನ್ನಾವುದೆರೆವ ವರ ಮದ
ಜೆನ್ನೀನೀವನ್ಯ[1]ವರಮನೊಲ್ಲೆನುಮೇಶಾ ೧೮

ವ॥ ಎಂದು ಮುಗುಳ್ದಿಂತೆಂದಂ—

ಪೊಡವಿಗತಿಶಯದ ದುರ್ಗಂ
ಮೃಡ ಕೇಳ್ಕೈಲಾಸಮಲ್ಲಿ ಬಾಳ್ವುದನುಳಿದೀ
ಯಿಡವಿಯೊಳಿರ್ಪುದು ಯುಕ್ತಮೆ
ಬಡವನವೋಲ್ ಪೋಪಮಲ್ಲಿಗೇಳ್ಜವದಿಂದಂ ೧೯

ದಲ್ಲಿರುವ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯೋ ಹೊರ ಹೊರಟು ಬಂದಂತೆ, ಉರಿಯು ಚಟ್ಟನೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು ಇಳಿದು ಆ ಭಕ್ತನಾದ ಕಲಿಯಾರನ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಸುಡತೊಡಗಿತು. ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಗಂಗೆಯರನ್ನು ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನೂ, ಪಾರ್ವತೀ ಸಮೇತನಾದವನೂ, ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನೇರಿದವನೂ ಅಗ್ನಿನೇತ್ರ, ನಾಗಾಭರಣಗಳಿಂದಲೂ, ಮೊಲ್ಲೆಯ ಹೂವು ಶ್ರೀಗಂಧಗಳಂತೆ ಶುಭ್ರ (ಅರ್ಜುನ)ವಾದ ಅಂಗವುಳ್ಳವನೂ, ಉಗ್ರವಾದ ವಿಷದಿಂದ ನೀಲವರ್ಣದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಕಂಠವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಕರುಣವೆಂಬ ರಸದ ಮಳೆಯನ್ನು ತಲೆಗೂದಲಿನ ಜ್ವಾಲೆಯು ಆರಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಸುರಿಸಿದನು. (ಆ ಕರುಣಾರಸದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು) ಅದ್ದಿ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, (ಅವನನ್ನು) ಶ್ಲಾಘನೆ ಮಾಡಿ 'ನಿನ್ನ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ. ವರವನ್ನು ಬೇಡುವುದು' ಎನ್ನಲು ಭಕ್ತನು (ಕಲಿಯಾರನು) ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖ ಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೧೮–೧೯. "ಉಮಾಪತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವಿಕೆಯೆಂಬ ರಾಜತನವು ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವಾಗ ಬೇರೊಂದು ಬೇಡುವ ವಸ್ತುವಾದರೂ ಯಾವುದುಂಟು ? ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಕೊಡುವ ಬೇರೆ ವರವನ್ನು ಒಲ್ಲೆನು. ಪರಮೇಶ್ವರನೇ, ಕೈಲಾಸವು ಭೂಮಿಗೆ

1 ನು(ಮು)

ವ॥ ಎಂಬನಿತಱೊಳ್ಬಂದ ನವೀನ ಮಣಿಮಯ ಪುಷ್ಪಕಮಾನವನಭವನೊಡನೇಱಿ ಮೃಡಾಗಾರಸಹಿತಂ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತಳರ್ದಲ್ಲಿರುತ್ತಮಿರೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ—

ಆ ಕಲಿಯಾರಾಖ್ಯನನಾ
ಲೋಕೈಕಮಹೇಶನೊಲ್ದು ಕೊಂಡಾಡಿ ಗಣಾ
ನೀಕದೊಡನ್ನೆದೆ ಪೊಗಳ್ದು ಪಿ
ನಾಕಿ ಸುರರ್ಪೊಗಳೆ ನಿತ್ಯನಿಜಪದವಿತ್ತಂ ೨೦

ಎಂದಿಂತು ದೀಪದ ಕಲಿಯ
ಚಂದದ ಕಥನಮನುದಾರಮತಿಯೊರೆವುತೆ ಮ
ತ್ತೊಂದು ಮೃಡಭಕ್ತಕಥನಮ
ನಂದೊರೆದಂ ಬಸವರಾಜನೆಂತೆನೆ ಧರೆಯೊಳ್ ೨೧

[ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತ[1]ಂಡಿಯ ಕಥೆ]

ಮಂಡಿತ ಮಹಿಮೆಯನಿರದೊಳ
ಕೊಂಡಾ ಕಾಂಚಿಯೊಳೆ ದುರಿತಸರಸಿಜವನವೇ
ದಂಡವರಂ ನಾಟ್ಯನಮಿ
ತ್ತ[2]ಂಡಿಯೆನಿಪ್ಪೊರ್ವನಿರ್ಪನೀಶ್ವರಭಕ್ತಂ ೨೨

ಅತಿಶಯವಾದದ್ದೆನಿಸಿ ಅನ್ಯರ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದೆನಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ (ನೀನು) ಬದುಕುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದರಿದ್ರನಂತೆ ಈ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದೇ ಹೇಗೆ ? ಆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಏಳು.'' ವ॥ ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ನೂತನವಾದ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ದೇವತೆಗಳ ವಿಮಾನವನ್ನು ಆ ಕಲಿಯಾರನು ಶಿವನೊಡನೆ ಹತ್ತಿ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸಹಿತವಾಗಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ, (ಶಿವನು ಅವನನ್ನು) ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ—೨೦. ಆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬನೇ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಪಿನಾಕವೆಂಬ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಶಿವನು ಆ ಕಲಿಯಾರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಒಲಿದು ಪ್ರಮಥಗಣಗಳೊಡನೆ ಹೊಗಳಿದನು. ದೇವತೆಗಳು ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು (ಮೋಕ್ಷವನ್ನು) ಕೊಟ್ಟನು. **ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿಯ ಕಥೆ** : ೨೧-೨೨. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದೀಪದ ಕಲಿಯಾರನ ಚೆಂದವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಉದಾರಮತಿಯಾದ ಬಸವರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಕ್ತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಗ ಹೇಳಿದನು. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—ಭೂ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಆ ಕಾಂಚಿಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡಿರುವ ಪಾಪವನವೆಂಬ ಕಮಲವನಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಆನೆಯೋ

1 ತ್ತ(ಮು, ಜ) 2 ತ್ತಾ(ದ, ಚ)

ವ॥ ಆ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತನೊಂದುದಿನಮೇಕಾಮ್ರನಾಥಾಲಯಕ್ಕೇಳ್ತಂದಲ್ಲಿ ಮಿಸುಪ ತಾಂಡವ [1]ಮೂರ್ತಿಯ[1] ಮೂರ್ತಿಯುಂ ಕಂಡಾರ್ತಿವಟ್ಟು ನೋಡಿ ತಳಮಳಗಃಗೊಂಡು ಕಳವಳಿಸಿ ಮಱುಗಿ ತತ್ಪೂಜಕನಪ್ಪ ಪಾರ್ವನಂ ಕರೆದವನೊಡನಿಂತೆಂದಂ—

ತನು ಮೂದಾಣದೆ ಕೊಂಕಿದತ್ತುಱುಗಿದತ್ತೀ ಮಧ್ಯಮಿೂ ವಕ್ತ್ರ ಜೀ
ವನಜಾತಂ ಬೆಱ[2]ತಿರ್ಪುದಯ್ಯೊ ನುಲಿಗೊಂಡತ್ತೀ ಕೊರಲ್ ಪಾದಮೊಂ
ದುನಿತಾಂತಂ ನೆಗೆದಿರ್ದುದಿಲ್ಲಿ ಮಗುಳ್ದೊಂದೂಱಿರ್ದುದೀ ಧಾತ್ರಿಯೊ
[2]ಳ್ನಿನಗೇವೇಳ್ದಪೆನೀ ಶಿರಂ ಕೆಲಕೆ ಬಾಗಿತ್ತಕ್ಕಟೀ ಪಾಣಿಗಳ್ ೨೩

ಕೆಲಕೆಲಕೆ ಕೊಃಕಿ ನೂಂಕಿದು
ವಲರ್ಗಣ್ದಕ್ಕಾಲಿವಿಳ್ದವೀ ಜೆಡೆಮುಡಿ ಬಿ
ಟ್ಟೊಲೆದಪುದಿದಾವ ರೋಗಂ
ಬಲಿದುದು ಪಶುಪತಿಗೆ ಪೇಳ್ವುದಿದನೆನಗೀಗಳ್ ೨೪

ವ॥ ಎನೆ ಕೇಳ್ದಾ ಸಿತಗಪಾರ್ವನಂತಃಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಗಂಗಾಧರಂಗೆ ಮಹಾ[3]ವಾತರೋಗಂ ಸಮ

ಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿ' ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಕ್ತನಿದ್ದನು. ವ॥ ಆ ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತನು ಒಂದುದಿನ 'ಏಕಾಮ್ರನಾಥ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶಿವನ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ತಾಂಡವಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶಿವನ (ನೃತ್ಯಭಂಗಿಯ) ಆಕಾರ ವನ್ನು ಕಂಡು, ಮನೋವ್ಯಥೆಗೊಂಡು ನೋಡಿ, ವ್ಯಾಕುಲ ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ, ಸಂಕಟ ಪಟ್ಟು, ದುಃಖಮಾಡಿ, ಆ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆದು, ಅವನೊಡನೆ ಹೀಗೆಂದನು : ೨೩-೨೪. (ಈ ಶಿವನ) ದೇಹವು ಮೂರು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕುಗೊಂಡಿದೆ; ನಡುವು ತಿರುಚಿಕೊಂಡಿದೆ; ಈ ಮುಖದ ರಸವೆಲ್ಲ ಒಣಗಿರುವುದು; ಅಯ್ಯೋ ! ಈ ಕೊರಳು ನುಲಿದುಕೊಂಡಿದೆ; ಒಂದುಕಾಲು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ನಿಂತಿದೆ; ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಲು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಊರಿಕೊಂಡಿದೆ; ನಿನಗೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ ! ಈ ತಲೆಯಾದರೋ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಬಾಗಿಕೊಂಡಿದೆ; ಅಕ್ಕಟ ! ಈ ಕೈಗಳು ಒಂದೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಡೊಂಕುಗೊಂಡು ಚಾಚಿದವುಗಳಾಗಿವೆ; ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣು ಗಳು ಜೋಲುಬಿದ್ದು ಹೋಗಿವೆ; (ಗುಳಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿವೆ); ಜಡೆಮುಡಿಯಾದರೋ ಬಿಚ್ಚಿ (ಹರಡಿ)ಕೊಂಡು ಒಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವುದು; ಪಶುಪತಿಗೆ ಇದಾವ ರೋಗ ಬಲ ಗೊಂಡಿದೆ ? ಇದನ್ನು ನನಗೆ ಈಗಲೇ ಹೇಳಬೇಕು (ಎಂದನು.) ವ॥ ಹೀಗೆನ್ನಲು ವಂಚಕನಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು (ಪೂಜಾರಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು) ಒಳಗೊಳಗೆ ಮುಗುಳು

1 × (ಗ, ಚ) 2 ಗ (ಮು) 3 + ತಿ(ಜ)

ನಿಸಿದುದಱಿನೊಡಲಿಂತಾದುದೆಂದುಸುರೆ ಭಕ್ತಂ ಕೇಳ್ದಡವಳಲ್ದೊಂಡೀ ರುಜೆಮಾಣ್ಬಂತೆ ಗೆಯ್ವರೊಳರೆ ಯೆನಲೊಡಮಾನೇ ಮಾಣ್ಬಂತೆ ಗೆಯ್ಯಲ್ಬಲ್ಲೆನೆನೆ ಬಾಯ್ಬಿಡುತವಂಗಿಂತೆಂದಂ—

ಎನಗುಳ್ಳ ಧನಮುನನಿತಂ
ನಿನಗಿತ್ತಪೆನೀಗಳೀ ಗದಂ ಮಾಣ್ದೊಡೆ ಮ
ದ್ವನಿತೆಯುಮಣುಗನುಮಾನುಂ
ನಿನಗೆ ವಲಂ ತೊಳ್ತಿರಾಗಿ ಸೇವಿಪೆವನಿಶಂ ೨೫

ವ॥ ಎಂದು ಚಲ್ಲವತ್ತ ಪಾರ್ವನನೆಲ್ಲಂದದಿನೊಡಂಬಡಿಸಿ ನಿಜಾಲಯದೊಳುಳ್ಳ ಸರ್ವಸ್ವಮುಂ ವಿಕ್ರಯಂ ಗೆಯ್ದೊದವಿದನಿತು ಧನಮುಮಂ ಕೊಟ್ಟು[2] ಬೆಜ್ಜ[3]ಂಗೆಯ್ವುದೆನೆ ತದ್ಧನಮುನವಂ ಕೊಂಡು ಸಡಗರಿಸಿ ಮತ್ತಾರುಂ ಕಾಣದಂತೆ ರಹಸ್ಯಸ್ಥಾನದೊಳೇರಂಡಾರ್ಕಾದಿ ಪರ್ಣಚಿತ್ರಮೂಲಾದಿ ವಿಚಿತ್ರ ಮೂಲಿಕಾದ್ಯೌಷಧಂಗಳ್ವೆರಸಿ ವಾತಹರ ತೈಲಮಂ ಕಾಸಿ ತಂದು ತದಂಗಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿಯುಂ ಕೊಂಕಿ ದೆಡೆಯ ಸಂದು ಸಂದುಗಳೊಳಿಟ್ಟು ಪೊಟ್ಟಣಂಗಳಂ ಕಾಸಿ ಪಿಡಿದೊತ್ತಿಯುಂ ವಾತವಾರಣೌಷಧಸಹ

ನಗೆನಕ್ಕು, ‘(ಈ) ಗಂಗಾಧರನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ವಾಯುರೋಗವುಂಟಾಗಿದೆ. ಆದರಿಂದ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಭಕ್ತನಾದ ಆ ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತ್ರಂ ಡಿಯು ಕೇಳಿ, ದುಃಖಗೊಂಡು ‘ಈ ರೋಗವು ಪರಿಹಾರಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವವರು ಇದ್ದಾರೆಯೆ’? ಎಂದನು. ಕೂಡಲೇ (ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು) ‘ನಾನೇ ಈ ರೋಗ ಪರಿಹಾರ ವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಲ್ಲೆನು’ ಎನ್ನಲಾಗಿ ಬಾಯ್ದೆರೆದು ಆತನಿಗೆ (ನಾಟ್ಯಮಿತ್ತ್ರಂ ಡಿಯು) ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೨೫. ‘ನನಗಿರುವ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಈಗಲೇ ಈ ರೋಗವು ವಾಸಿಯಾದರೆ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ, ನನ್ನ ಮಗನೂ, ನಾನೂ ನಿನಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಸೇವಕರಾಗಿ ಸತತವೂ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.’ ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ನಂಬಿಸಿ ತಿನ್ನುವ ಆ ಪೂಜಾರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಒಡಂಬಡಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ, ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಬಂದಹಣವೆಲ್ಲವನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟು ‘ಔಷಧವನ್ನು ಮಾಡುವುದು’ ಎಂದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡವನಾಗಿ ಇನ್ನಾರೂ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಗುಪ್ತವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಾದ ಹರಳು ಎಲೆ (ಔಡಲ ಎಲೆ) ಎಕ್ಕದ ಎಲೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲೆಗಳು, ಚಿತ್ರ ಮೂಲವೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮೂಲಿಕೆ ಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿಸಿ ವಾತರೋಗ ನಿವಾರಕವಾದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಾಸಿತಂದು, ಆ ತಾಂಡವ ಮೂರ್ತಿಯ ದೇಹಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದನು. ಡೊಂಕಾದ ಸ್ಥಳದ ಸಂದು ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಪೊಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಕಾವು ಕೊಟ್ಟನು. ವಾಯುರೋಗವನ್ನು

2 ಬಿಜ(ಅ)

ಸಂತಪ್ತ ಸಲಿಲಂಗಳಭಿಷೇಚನಮೊಸಗಿಯುಮಿಂತು ಪಲಕೆಲವು ದಿವಸಂ ನಾನಾವಿಧ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ನೊಡರ್ಚುತಿರೆ ಶಿವನೊಡಲ್ಗುಣಮಿಲ್ಲದೆಂದಿನಂತಿರೆ ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿ ಕಂಡು ಬಸವಳಿದು ಬಾಯಾಱಿ ಮಱುಗಿ—

ಗುಣಮಿನಿತಿಲ್ಲಂ ಕೇಳ್ಬ್ರಾ
ಹ್ಮಣ ನಿನ್ನೀ ಬೆಜ್ಜದಿಂದೆ ಶೂಲಿಗಿದೇಂ ಕಾ
ರಣಮೆನೆ ರೋಗಮಸಾಧ್ಯಂ
ಗುಣನಿಧಿ ವೈದ್ಯರ್ಗಿದೆಂದು ನುಡಿದಂ ಪಾರ್ವಂ ೨೬

ವ॥ ಎಂಬುದುಮಾ ಭಕ್ತಂ ಕೇಳ್ದು ಹಾ ಯೆಂದು ಪಮ್ಮೃದಂಬೋಗಿ ಮಗುಳ್ದಂ ಮೆಲ್ಲನೆಳ್ಚತ್ತು ಮನಂ ನೊಂದು ಮಱುಗಿ—

ಮಾಣದು ಗಡ ರೋಗಮಿವಂ
ಪ್ರಾಣಂಗಳೆಯದಿರನೆಂತಿದಂ ನೋಳ್ಪೆಂ, ಮ
ತ್ಪ್ರಾಣಮನಿದಱಿಂ ಮುನ್ನಮೆ
ಮಾಣದೆ ಬಿಟ್ಟಪೆನೆನುತ್ತೆ ಬಗೆದಂ ಭಕ್ತಂ ೨೭

ವ॥ ಅಂತು ನೆನೆದು ನಿಶ್ಚೈಸಿ ಧೈರ್ಯಯುತನಾಗಿ ಕರಾಳಖಡ್ಗಮಂ ಕರತಳದಿಂ ಪಿಡಿದು ಜಡಿದು ಜವದಿಂ ತನ್ನ ಕೊರಲ್ಗಮರ್ಚಿ ಶಿವಂಗಿದಿರ್ಚಿ ನಿಂದು—

ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಔಷಧಗಳೊಡನೆ ಕಾಯಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದನು. ಈ ರೀತಿ ಅನೇಕ ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ರೋಗ ಹರಣ ನಿಮಿತ್ತದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಶಿವನ ದೇಹವು (ರೋಗದಿಂದ) ಗುಣವಾಗದೆ, ದಿನ ದಿನಂತೆಯೇ ಇರಲಾಗಿ, ಆ ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿಯು ಕಂಡು, ಸಂಕಟಗೊಂಡು, ಬಾಯ ನೀರೆಲ್ಲ ಬತ್ತಿ ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ—೨೬. 'ಎಲೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ, ಕೇಳು; ನಿನ್ನ ಈ ಔಷಧೋಪಚಾರದಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕೂಡ ಗುಣವಾಗಲಿಲ್ಲ; ಇದೇನು ಕಾರಣ ?'' ಎಂದನು. (ಆಗ) ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು 'ಎಲೈ ಸುಗುಣನಿಧಿಯೇ, ಈ ರೋಗವು ವೈದ್ಯರಿಗೂ ಕೂಡ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ಭಕ್ತನು ಕೇಳಿ, ಹಾ ! ಎಂದು ಮೂರ್ಛೆಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಪುನಃ ಮೆಲ್ಲನೆ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೊಂದುಕೊಂಡು ಸಂಕಟಪಟ್ಟವನಾಗಿ—೨೭. ಈ ರೋಗವು ವಾಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ! (ಇದರಿಂದ) ಈ ಶಿವನು ಜೀವವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಇರಲಾರನು. (ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾನು) ಹೇಗೆ ನೋಡಲಿ ! ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು (ಅವನಿಗಿಂತ) ಮೊದಲೇ ತಪ್ಪದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಭಕ್ತನು ನೆನೆದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ನೆನೆದು (ಪ್ರಾಣಬಿಡುವುದನ್ನು) ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಧೈರ್ಯಯುತನಾಗಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಝಳಪಿಸುತ್ತ (ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ) ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಶಿವನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು

ಗರಿಲೆನೆ ಕೊಱೆಯದ ಮುನ್ನಂ
ಶಿರಮಂ ಶಂಕರನದೇಂ ಕೃಪಾಳುವೊ ಹೋ ಯೆಂ
ದುರವಣಿಸಿ ನಿಲಿಸಿ ತತ್ಕರ
ಕರಾಳಕರವಾಳಮಂ ಕರಂ ಬಿಸುಟಾಗಳ್ ೨೮

ಸೆಳೆಮಿಂಚಂ ಪೋಲ್ವ ಬಂಬಲ್ಜಡೆ ನಗೆಮೊಗಮರ್ಕೇಂದುವಹ್ನಿತ್ರಿಣೇತ್ರಂ
ವಿಳಸಚ್ಚಂದ್ರಾರ್ಧಮಭ್ರಾಪಗೆ ಮಿಸುಪ ಜಟಾಜೂಟಮುಗ್ರಾಜಿನ ಪ್ರಾಂ
ಜುಳವಸ್ತ್ರಂ ಸರ್ಪಹಾರಂ ವರಪರಶು ಮೃಗಾಭೀತಿ ಭೃತ್ಪಾಣಿಗಳ್ಕಂ
ಗೊಳಿಸುತ್ತುಂ ತೋಱೆ ತಾನೊಪ್ಪಿದನತುಳಕಳಾಪೂರ್ಣಕೋಶಂ ಮಹೇಶಂ ೨೯

ವ|| ಇಂತುಮಾರಮಣಂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮುಗ್ಧಭಕ್ತನಂ ಮುಂಡಾಡಿ ಮುದ್ದುಗೆಯ್ದು—

ಎರೆ ವರಮನೀವೆನೆಲೆ ಮು
ಗ್ಧರ ದೇವ ಯಥೇಷ್ಟಮೆಂದು ಬೆಸಸೆ ಗಿರೀಶಂ
ಶರಣಂ ತಚ್ಚರಣನವಾಂ
ಬುರುಹದ್ವಯಕೆಱಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಿಂತೆಂದಂ ೩೦

ಕೊಂಡು—೨೮. ಗರಿಲ್ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ, ಶಿವನು ಅದೇನು ಕೃಪಾಳುವೋ ! 'ಹೋ !' ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಭಯಂಕರ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ (ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು) ಬಿಸಾಡಿ ಆಗ—೨೯. ಸೆಳೆಮಿಂಚನ್ನು ಸೋಲಿಸುವಂಥ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾದ ಜಡೆ, ನಗುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾಗ್ನಿಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಅರ್ಧಚಂದ್ರ, (ಜಡೆಯಲ್ಲಿರುವ) ಆಕಾಶಗಂಗೆ, ಶೋಭಿಸುವ ಜಟಾಜೂಟ, ಸರ್ಪಗಳ ಹಾರಗಳು, ಕೊಡಲಿ, ಜಿಂಕೆ, ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಕೈಗಳು (ಇವುಗಳಿಂದ) ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವವನಾಗಿ, ಅಸದೃಶವಾದ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೊಕ್ಕಸ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪ್ರಕಟವಾದನು. ವ|| ಈ ರೀತಿ ಉಮಾಪತಿಯಾದ ಈಶ್ವರನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ಮುಗ್ಧಭಕ್ತನಾದ ಆ ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿಯನ್ನು ಮುಂಡಾಡುತ್ತ, ಪ್ರೀತಿ ದೋರಿಸಿದನು—೩೦. 'ಎಲೈ ಮುಗ್ಧ ಭಕ್ತರ ದೇವನಂತಿರುವವನೇ, ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡು; ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.' ಎಂದು ಶಿವನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲಾಗಿ, ಶರಣನಾದ ಆ ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿಯು ಆತನ ಚರಣಗಳೆಂಬ ನೂತನವಾದ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ

ವರಮಂತಿರ್ಕೆಮು[1] ನಿನ್ನಯ
ಶರೀರವಿಂತೇಕೆ ಕೊಂಕಿದುದು ಬಂದತಿ ದು
ಸ್ತರರೋಗವಾವುದೆಂತಿದು
ಪರಿಹರಿಪುದು ನನ್ನಿವೇಳ್ವುದೆನಗೆ ಗಿರೀಶಾ ೩೧

ಎನೆ ನಗುತೆ ಶಂಭು ನಿನ್ನಯ
ಘನ ಭಕ್ತಿಯೆ ಬೆಜ್ಜಮಾಯ್ತು ರೋಗವಮಿಲ್ಲಿ
ಲ್ಲೆನುತುಂ ತಾಂಡವಮೂರ್ತಿಯ
ತನುವಂ ತಾಂ ಸಸಿನೆ[2]ಗೆಯ್ದುವಂಗೊಲವಿತ್ತಂ ೩೨

ವ॥ ಆಗಳಾ ಭಕ್ತಂ ನೇರಿತ್ತಾದ ಶಿವವಿಗ್ರಹಮಂ ಕಂಡೆನ್ನಾಳ್ದಂಗೆ ರೋಗಂ ಮಾಣ್ದುದಾಂ ಬರ್ದುಂಕಿದೆನೆಂದಳವಿಗಳಿ[3]ದಾನಂದಮಂನೊಳಕೊಂಡು ಮಗುಳ್ದು ಮಣಿದು—

ಮುನ್ನೇಂ ಕಾರಣಮಕ್ಕಟ
ನಿನ್ನಂಗಂ ಕೊಂಕುವೆತ್ತು ಸೆಡೆದುಱುಗಿದುದಿಂ
ದೆನ್ನೊಡನೆ ನನ್ನಿವೇಳೆನೆ
ಪನ್ನಗಧರನಿಂತು ನಾಟ್ಯಮಾಡಿದನೆಂದಂ ೩೩

ಮಾಡಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೀಗೆಂದನು : ೩೧. (ದೇವ,) ಆ ವರವು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿರಲಿ. ನಿನ್ನ ಶರೀರವು ಇಷ್ಟೇಕೆ ಡೊಂಕಾಗಿರುವುದು ? ಬಂದಂಥ ಅತಿ ದುಸ್ತರವಾದ ಆ ರೋಗ ವಾವುದು ? ಹೇಗೆ ಈ ರೋಗವನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಗಿರೀಶನೇ, ನನಗೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳು (ಎಂದನು). ೩೨. ಹೀಗೆನ್ನಲು ಶಂಭುವು ನಗುತ್ತ 'ನಿನ್ನ ಘನ ವಾದ ಭಕ್ತಿಯೇ (ಈ ರೋಗಕ್ಕೆ) ಔಷಧವಾಯಿತು. ಈಗ ಆ ರೋಗ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಎನ್ನುತ್ತ (ಶಿವನು ತನ್ನ) ತಾಂಡವಮೂರ್ತಿಯ (ನಾಟ್ಯ ಭಂಗಿಯ) ತನುವನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಭಕ್ತನು— ನೆಟ್ಟಗಾದ ಶಿವನ ಶರೀರವನ್ನು ಕಂಡು, 'ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯ ರೋಗವು ವಾಸಿಯಾಯಿತು. ನಾನು ಬದುಕಿದೆನು', ಎಂದು ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ, ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ—೩೩. 'ಅಕ್ಕಟ ! ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಶರೀರವು ಏನು ಕಾರಣ ಡೊಂಕುಗೊಂಡು ಸೆಡೆದುಕೊಂಡು ವಕ್ರವಾಗಿತ್ತು ? ಈಗ ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಸತ್ಯ ವಾಗಿ ಹೇಳು' ಎನ್ನಲು ಸರ್ಪಾಭರಣನು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ನಾನು) ನಾಟ್ಯಮಾಡಿದೆ

1 ಸು(ಮು) 2 ಸ(ಗ) 3 ಳ(ಮು)

ವ|| ಎನೆ ಕೇಳ್ದಾ ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತ[1]ಂಡಿ ಕೌತುಕಂಬಟ್ಟಾ ನಾಟ್ಯಮನೀಗಳಾಂ ನೋಡಿದಪೆಂ ತೋಱಿವೇೞನೆ ಶಿವಂ ತನ್ನ ತಾಂಡವಮನವಂಗೆ ತೋಱಲುಜ್ಜುಗಿಸಿ—

ಪುಲಿದೊವಲಂದಮಾಳ್ದ ಪೊಸ ಕಾಸೆ ವಿರಾಜಿಸೆ ಮತ್ತ ದೈತ್ಯಸಂ
ಕುಲದ ಶಿರಂಗಳೆಂಬ ಸರಗೆಜ್ಜೆಗಳಂಘ್ರಿಸರೋಜದೊಳ್ಪಳಂ
ಚಲೆದುಲಿಯುತ್ತೆ ತೋಱೆ ಡಮರುಸ್ಫುಟ ಧಾತ್ಕೃತಿ ಮೀಱೆ ಬೆನ್ನಮೇ
ಲೊಲೆಯೆ ಜಟಾಳಿ ತುಳ್ಕೆ ದಿವಿಜಾಪಗೆ ತಾಂಡವಮಂ ನಿಮಿರ್ಚಿದಂ ೩೪

ವ|| ಆಗಳ್—

ಡಮರುಕರವಮಂ ಕೇಳ್ದಂ
ದಮರರ್ಸಡಗರಿಸುತೆಯ್ದಿ ಹರಿಧಾತ್ರಮುಖ
ಕ್ರಮದಿಂ ನರ್ತನ ವಾದ್ಯಮ
ನಮರ್ದಿರೆ ಬಾಜಿಸಿದರಾ ಮಹೇಶನ ಪೊರೆಯೊಳ್ ೩೫

ವ|| ಆ ವಾದ್ಯದ ಜತಿವಿಡಿದಂಗೋಪಾಂಗ ಭಂಗಿ ಸಂಗಳಿಸೆ[2] ನಿಜಾಪಾಂಗವಲನ ಕರತಳ ಚಲನ ಭ್ರೂಲತಾವಿಕ್ಷೇಪವಿಭ್ರಮಂ ಬಡೆದು—

ನೆಂದನು. ವ|| ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿಯು (ಈ ಮಾತನ್ನು) ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು 'ಈಗ ನಾನು (ನಿನ್ನ) ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ತೋರಿಸು' ಎನ್ನಲು ಶಿವನು ತನ್ನ ತಾಂಡವ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ೩೪. ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮ, ಅಂದವಾದ ಹೊಸಕಾಸೆ ಇವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು; ಮದೋನ್ಮತ್ತ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಮೂಹದ ತಲೆಬುರುಡೆಗಳೆಂಬ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಸರಗಳು ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಬಡಿದಾಡಿ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು; ಡಮರುಗದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ 'ಧಾಧಾ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು; ಜಡೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಒಲೆದೊಲೆದು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವಗಂಗೆಯು ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ತಾಂಡವ ನೃತ್ಯವನ್ನು ನಟಿಸಿದನು. ವ|| ಆಗ ೩೫. ಡಮರುಗದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವತೆಗಳು ಆಗ ಸಡಗರಗೊಂಡು ಹೊರಟು, ವಿಷ್ಣು. ಬ್ರಹ್ಮರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನರ್ತನಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಕರಗಳಾದ ತಾಳ, ಮೃದಂಗಾದಿ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು (ನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ) ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆ ಮಹೇಶ್ವರನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನುಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ವ|| ಆ ವಾದ್ಯದ ಗತ್ತುಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ, ಅಂಗ ಮತ್ತು ಉಪಾಂಗಗಳ ನಾಟ್ಯ ಭಂಗಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ನೋಟದ ಚಾಲನೆ, ಕೈಗಳನ್ನಲ್ಲಾಡಿಸುವಿಕೆ, ಬಳ್ಳಿಯಂತಹ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುವಿಕೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ

---

1 ತ್ಯಾ(ಚ) 2 ಸಿ(ಚ,ಅ)

ಕಡೆಗಣ್ಮಿಂಚಮರಾಂಗನಾಜನದ ತದ್ಭೇರೀರವಂ ತಳ್ತ ಬ
ಲ್ಗುಡುಗಾಕಾಶಮೆ ನೀರದಂ ಸುರಿವ ಮಂದಾರಪ್ರಸೂನಂಗಳೇ
ಬಡಬಂ ಬಿತ್ತರಮಾಗೆ ಮಾಣದಿದಿರೊಳ್ಭಕ್ತೇಂದ್ರನುತ್ಸಾಹಮಂ
ಪಡೆದೊಪ್ಪುತ್ತಿರೆ ನೀಲಕಂಠನಟನಂ ಚೆಲ್ವಾದುದಾ ವೇಳೆಯೊಳ್ ೩೬

ಕುಣಿತದ ಕೋಲಾಹಲದಿಂ
ದಣಿಗೆಟ್ಟುರುಳ್ದಪುದು ಗಗನಮೆಂದಾ[1]ಂಕೆಯನಿ
ಟ್ಟಣಕಮನಮರ್ಚಿ ಮೆಱೆದ
ತ್ರಿಣಯರಮಭವಾಂಘ್ರಿದಂಡಮೊಂದಂಬರದೊಳ್ ೩೭

ಗಿರಿಜೆಯ ಕಣ್ಗದಿರ್ಜೊನ್ನದೆ
ಹರತನು ಶಶಿಕಾಂತಮೊಸರ್ದು ಪನಿವಿಡುವವೊಲಾ
ಶಿರದ ಸುರನಿಮ್ನಗೆಯ ಶೀ
ಕರತತಿ ನೆಗೆದಳುರ್ದು ತನುವನೇಂ ಮುಸುಕಿದುದೋ ೩೮

೩೬. ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಮಿಂಚು ; ಆ ದೇವತೆಗಳ ದೇವ ದುಂದುಭಿಯ ಶಬ್ದವೇ ಉಂಟಾದ ಗುಡುಗು ; ಆಕಾಶವೇ ಮೋಡ ; ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂವುಗಳೇ ಮಳೆಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿರಲು, ತಪ್ಪದೆ ಆ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿಯು ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುವ ಹಾಗೆ ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನೀಲಕಂಠನಾದ ಶಿವನ ನಾಟ್ಯವು ಚೆಲುವಾಯಿತು. [ನವಿಲಿಗೂ 'ನೀಲಕಂಠ'ನೆಂಬ ಹೆಸರಿರುವುದರಿಂದ ನವಿಲಿನ ನರ್ತನವು ಚೆಲುವಾಗಿತ್ತು ಎಂದೂ ನವಿಲಿನ ಪರವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು, ಗುಡುಗು, ಮಳೆ–ಇವು ನವಿಲಿನ ನರ್ತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು]. ೩೭. (ಶಿವನ) ಈ ಕುಣಿತದ ಕಲಕಲ ಶಬ್ದದಿಂದ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ಸಡಿಲುಗೊಂಡು ಉರುಳಿ ಬೀಳುವುದು ಎಂದು ಅದು ಬೀಳದ ಹಾಗೆ ಒತ್ತು ಮರವನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವನೋ ಎಂಬ ಒಂದು ವ್ಯಾಜವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ದಂಡದಂತಿರುವ ಈಶ್ವರನ ಒಂದು ಕಾಲು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ (ಎತ್ತಿದುದಾಗಿ) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೩೮. ಪಾರ್ವತಿಯ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ಈಶ್ವರನ ದೇಹವೆಂಬ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯು ಒಸರುತ್ತ ಹನಿಹನಿಯಾಗಿ ಸುರಿಯುವಂತೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವಗಂಗೆಯ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಇಳಿದು ಶಿವನ ಆ

1 ದ(ಮು)

ಕಡಲೇಳುಂ ತುಳ್ಕೆ ಭೂಭೃಚ್ಛಿಕರನಿಕರಮಲ್ಲಾಡೆ ದಿಕ್ಕುಂಭಿಗಳ್ಘಿಂ
ಬಿಡೆ ಭೋಗೀಂದ್ರಸ್ಫಟಾಮಂಡಳಿ ಮಣಿಯೆ ಮಹಾಕೂರ್ಮನುಂ ಕುಗ್ಗಿತುಂ ಬಾ
ಯ್ಬಿಡೆ ದಿಗ್ಭಿತ್ತಿ ಪ್ರತಾನಂ ಬಿರಿಯೆ ನಡುಗೆ ಧಾತ್ರೀತಳಂ ಕಳ್ಕನೋರಂ
ತುಡುಜಾಲಂ ಸೂಸೆ ಲೇಖಾವಳಿ ಬೆದಱೆ ಹರಂ ತಾಂಡವಂಗೆಯ್ಯುತಿರ್ದಂ ೩೯

ತತದಿಧ್ಯಧ್ವಿದ್ಯುದುದ್ಯದ್ರುಚಿನಿಚಿತಜಟಾಕೋಟಿಸಂಘಟ್ಟನಪ್ರ
ಚ್ಯುತನಕ್ಷತ್ರಪ್ರತಾನಂ ಗಗನಘನಪತತ್ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರಸೂನೋ
ನ್ನತವೃಷ್ಟಿಪ್ರೋನ್ಮಿಳದ್ವಾರ್ಶಿಲೆಗಳೆನಿಸೆ ಚಂಚದ್ಭುಜೋದ್ಭೂತವಾತಾ
ಹತಕಂಪದ್ಭೂಧರಂ ತದ್ಭಯದೆ ನಡುಗುವಂತಾಗೆ ಚೆಲ್ವಾಯ್ತು ನಾಟ್ಯಂ ೪೦

ನೋಡಿ ರುದ್ರನ ನಾಟ್ಯಮಂ ಮಿಗೆ ಭಕ್ತನದ್ಭುತಮಾನಸಂ
ಬೇಡ ಬೇಡ ಮಹೀಶ ಸಾಲ್ಗುಮಿನಿತ್ತೆ ಲೋಕಚಯಂಗಳ
ಳ್ಕಾಡುಗುಂ ವಲಮೆಂದು ವಂದಿಸಿ ವಿಷ್ಣು ಜಿಷ್ಣು ಸಮನ್ವಿತಂ
ಬೇಡಿಕೊಳ್ವಿನಮೀಶನಂತುಟೆ ಮಾಣ್ದು ನಾಟ್ಯಮನೊಪ್ಪಿದಂ ೪೧

ದೇಹವನ್ನು ಏನು ಮುಸುಕಿತ್ತೋ! ೩೯. (ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ಸಪ್ತಸಾಗರಗಳು ತುಳುಕಾಡಿದವು ; ಪರ್ವತಗಳ ಶಿಖರ ಸಮೂಹಗಳು ಅಲ್ಲಾಡಿದವು ; ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಆನೆಗಳು ಘೀಂಕಾರ ಮಾಡಿದವು (ಭಯದಿಂದ ಚೀರಿದವು) ; ಆದಿಶೇಷನ ಹೆಡೆಗಳ ಸಮೂಹವು (ಭಾರಕ್ಕೆ) ಬಾಗಿದವು ; ಆದಿಕೂರ್ಮನು ಕುಗ್ಗಿ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟನು ; ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಗೋಡೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಬಿರುಕುಬಿಟ್ಟಿತು ; ಭೂತಳವು ನಡುಗಿತು ; ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಳಕ್ ಎಂದು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತ ಉದುರತೊಡಗಿದವು ; ದೇವತೆಗಳ ಪಙ್ತಿಯು ಬೆದರಿತು–ಹೀಗೆ ಶಿವನು ತಾಂಡವನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೦. ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮಿಂಚಿನ ಅಧಿಕತರ ಕಾಂತಿಯಂತಿರುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತಗೊಂಡ (ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡ) ಅನೇಕ ಜಡೆಗಳ ತಾಡನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. (ಅದರಿಂದ) ಉದುರುತ್ತಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ಆಕಾಶವೆಂಬ ಮೋಘದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂವುಗಳೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳೋ ಎನಿಸಿದ್ದವು. ಮಿಂಚುತ್ತಿರುವ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಗಾಳಿಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. (ಅಂಥ) ಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟದ್ದಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಪರ್ವತಗಳು ಆ ಬಾಹುವಿನ ದೆಸೆಯಿಂದಾದ ಭೀತಿಯಿಂದ ನಡುಗುವಂತೆ ಅಲುಗುತ್ತಿರಲು, ಶಿವನ ಆ ನಾಟ್ಯವು ಚೆಲುವಾದುದಾಗಿತ್ತು. [ಏಕೆಂದರೆ ದೇವೇಂದ್ರನು ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನೆತ್ತಿ ಹೊಡೆದು ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ತೋಳುಗಳ ಭಯ] ೪೧. ಭಕ್ತನಾದ ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿಯು ರುದ್ರನ ಈ ಭಯಂಕರವಾದ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ–'ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ ಬೇಡ ! ಬೇಡ !! ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕು. ಲೋಕಗಳ ಸಮುದಾಯವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಭಯ

ವ॥ ಆಗಳ್—

ಅಂಬರ ಚಕ್ರಮುಂ ಬೆಳಗುತುಂ ನಿಜರತ್ನಕದಂಬಕಾಂತಿಯಿಂ
ತಾಂ ಬರೆ ಪುಷ್ಪಕಂ ಸುರಿವ ಪೂಮಳೆಯೊಳ್ಸುರದುಂದುಭಿಸ್ವನಾ
ಡಂಬರವೊಪ್ಪೆ ಶಂಭುಸಹಿತಂ ನಲಿದೇಱಿ ತದೀಯ ಲೋಕವಂ
ಬೆಂಬಿಡದೆಯ್ದಿ ಭಕ್ತನೊಸೆದೊಪ್ಪಿದನಾಳ್ದ ಶಿವಪ್ರಸಾದಮಂ ೪೨

ವ॥ ಎಂದಿಂತು ಬಿತ್ತರಂ ಮಿಗೆ—

ಮಂಡಿತಮತಿ ನಾಟ್ಯನಮಿ
ತ್ತಂಡಿಯ ಕಥೆವೇಳ್ದು ಮಗುಳ್ದು ಬಸವಂ ಬಗೆ ಮುಂ
ಕೊಂಡಾಲಿಪುದೆಂದೊಱೆದಂ
ಖಂಡೇಂದುಧರೈಕ ಭಕ್ತನೊರ್ವನ ಕಥೆಯಂ ೪೩

ವ॥ ತತ್ಕಥಾಕಥನಮೆಂತೆನೆ—

[ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಕಥೆ]

ಮನವಾರ್ಧಾರೆಗಳಜ್ಝರಂ ರದನಮುದ್ಯದ್ವಜ್ರಶೃಂಗಂ ನಿಲುಂ
ಬಿದ ಮೋಘಂ ಕಿವಿ ಗುಂಡುಗಲ್ತಲೆ ತದಗ್ರಂ ನೇಲ್ವ ಪೆರ್ವಾವು ಕೊ
ರ್ವಿದ ಶುಂಡಂ ತನಗಾಗೆ ರಂಜಿಪ ನಗೇಂದ್ರಂ ಕಾಳಹಸ್ತಿಸ್ವಭಾ
ವದೆ ತಾಂ ತಾಳ್ದುದು ಕಾಳಹಸ್ತಿವೆಸರಂ ನೀಲಾಶ್ಮಕಾಯಪ್ರಭಂ ೪೪

ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು' ಎನ್ನುತ್ತ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದೇವೇಂದ್ರ ಸಹಿತನಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಅಂತೆಯೇ ಈಶ್ವರನು ತನ್ನ ನಾಟ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಶೋಭಿಸಿದನು. ವ॥ ಆಗ ೪೨. ತನ್ನ ರತ್ನ ಸಮೂಹಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆಕಾಶಮಂಡಲವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ ಆ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನವು ಬಂದಿತು. ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಹೂಗಳ ಮಳೆಯೊಡನೆಯೇ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳ ಧ್ವನಿಯ ಆಡಂಬರವೂ ಕೂಡಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು, ಭಕ್ತನಾದ ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಶಂಭುವು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ ಶಿವಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತುಹೋಗಿ ಸೇರಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿವಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ವಿಶೇಷ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ—೪೩. ಅಲಂಕೃತ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಬಸವಣ್ಣನು ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ಪುನಃ ಮುಂದುವರಿದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೇಳುವುದು—ಎಂದು ಶಿವನೊಬ್ಬನಲ್ಲೇ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತಳೆದ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು. **ಬೇಡರ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಕಥೆ** : ೪೪. ಗಿರಿನದಿಯೇ ಮದೋದಕದ ಪ್ರವಾಹಗಳು ; ಎತ್ತರವಾದ ವಜ್ರದ ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳೇ ದಂತಗಳು (ಕೋಡುಗಳು) ; ಕವಿದ (ಆಶ್ರಯಿಸಿದ) ಮೋಡವೇ ಕಿವಿಗಳು ; ಗುಂಡುಗಲ್ಲುಗಳೇ ತಲೆ ; ಆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲುಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುವ ದೊಡ್ಡ ಹಾವೇ, ಶುಂಡ (ಸುಂಡಿಲು)—ಹೀಗೆ ಆ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿರಲು ಇಂದ್ರನೀಲ ರತ್ನದಂತಿರುವ ದೇಹ

ಮರಕತರುಚಿಯಂ ದೂರ್ವಾಂ
ಕುರಮೆಂದಿನರಥದ ಕುದುರೆಗಳ್ಕೊಂಬರಿದಾ
ಗಿರಿಯಗ್ರದೊಳಾಡುವ ಕೇ
ಸರಿಗಳ ಜೃಂಭಾರವಕ್ಕೆ ಪೆಳರ್ಗುಮಜಸ್ರಂ ೪೫

ಗಿರಿಯಗ್ರದ ಪೆರ್ವುಲಿ ಮೃಗ
ಧರಮೃಗಮಂ ಪಿಡಿಯಲೆಳಸಿ ಕರಮುಪ್ಪಳಿಸು
ತ್ತಿರೆ ತನ್ಮೃಗಮಗಿದಾ ವಟ
ತರುವಿನ ಮಱೆವುಗುವುದೆಂದೊಡೇನುನ್ನತಮೋ ೪೬

ಪಳುಕಿನ ಪಾಸಱೆಯೊಳ್ನೆಲ
ದಳದುರಗೇಂದ್ರನ ಫಣಾಮಣಿಯ ಕೆಂಬೆಳಗು
ರ್ಚಳಿಸಿರೆ ಪೊಸ ರಕ್ತಮಿದೆಂ
ದೆಳೆವುಲಿಗಳ್ನೆಕ್ಕುತಿರ್ಕುಮಾ ನಗತಟದೊಳ್ ೪೭

ಮರೆಯನೆರೆಗೊಂಡ ಜರದಜ
ಗರಮುಮರ್ದಿರೆ ರಸನೆಯಂತೆ ಪಱೆವೊಜ್ಝರಮೊ
ಪ್ಪಿರೆ ಲಾಲಾಜಳಮೆನೆ ತ
ದ್ಗಿರಿವೃದ್ಧನ ಬೋಡುವಾಯಿದೆನೆ ಗವಿ ಮೆಱೆಗುಂ ೪೮

ಕಾಂತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರ್ವತವು ಕಪ್ಪಾದ ಆನೆಯ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ 'ಕಾಳ ಹಸ್ತಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ೪೫. ಸೂರ್ಯನ ರಥದ ಕುದುರೆಗಳು ಪಚ್ಚೆ ರತ್ನದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಗರಿಕೆಯ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೊಳಕೆಯೆಂದು (ಎಳೆಯ ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲೆಂದು) ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಆ ಪರ್ವತದ ಅಗ್ರದಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಸಿಂಹಗಳ ಗರ್ಜನೆ (ಸಿಂಹನಾದ)ಗೆ ಸತತವೂ ಭಯಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ೪೬. ಆ ಗಿರಿಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ದೊಡ್ಡ ಹುಲಿಯು, ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿರುವ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು, ಇಚ್ಛಿಸಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ (ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ) ಇರಲು, ಆ ಜಿಂಕೆಯು ಹೆದರಿ ಆ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿರುವ ವಟವೃಕ್ಷದ ಮರೆಹೋಗುವುದು—ಎನ್ನುವಾಗ ಆ ಪರ್ವತವು ಎಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾದುದೋ ! ೪೭. ಆ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನ ಸ್ಫಟಿಕದ ಹಾಸುಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಆದಿಶೇಷನ ಹೆಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನದ ಕೆಂಪಾದ ಬೆಳಕು ಹೊರಹೊರಟು ಇರಲಾಗಿ ಇದು ಹೊಸ ರಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹುಲಿಯ ಮರಿಗಳು ನೆಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು. ೪೮. ಮರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮುದಿ ಹೆಬ್ಬಾವು ನಾಲಿಗೆಯ ಹಾಗೆ ಸೇರಿರಲು, ಹರಿಯುವ ಗಿರಿನದಿಯೇ ಲಾಲಾಜಲ (ಜೊಲ್ಲು) ಎಂಬಂತೆ ಒಪ್ಪಿರಲು, ಇದು ಆ ಬೆಟ್ಟವೆಂಬ ಮುದುಕನ ಬೋಡುಬಾಯಿ

ಕರಿಕುಂಭಸ್ಥಳಮಂ ವಿದಾರಿಸೆ ಪುಳಿಂದಸರ್ೞಿಸಿದತ್ಯಂತ ಭಾ
ಸುರ ಮುಕ್ತಾತತಿ ಚೆಲ್ವನಾಳ್ದುದು ನಗೇಂದ್ರಾಧಿತ್ಯಕಾಕೀರ್ಣಧಾ
ತ್ರಿರುಹಪ್ರಾತಪಟುಪ್ರಭಂಜನಚಳಚ್ಛಾಖಾಗ್ರಪಾತಾಪತತ್
ಪಗಿಣದ್ಧಪ್ರಭನಿರ್ಝರಾಧ್ವಗತ ತಾರಾನೀಕಮೆಂಬಂತೆವೋಲ್ ೪೯

ವಿತತಾನೇಕಪದಾವಭಾಸಿ ಹರಿನಾಗಪ್ರಾಂಚಿತಂ ಖಡ್ಗಿವಂ
ಡಿತಮುತ್ಕೀರ್ಣ ವರಾಹವಾಸಮುಬಲಾಂಚದ್ಧೀವರೌಘಾಶ್ರಿತಂ

ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ (ಒಂದು) ಗವಿಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೪೯. ಬೇಡರುಗಳು ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೀಳಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ಮುತ್ತುಗಳು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಗೊಂಡು ಆ ಪರ್ವತದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. (ಇದು ಹೇಗಿತ್ತೆಂದರೆ) ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮರಗಳು ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದ್ದುವು ; ಅವುಗಳ ಕೊಂಬೆಗಳು ದೊಡ್ಡ ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು ; (ಈ ಅಲ್ಲಾಟದ ಕಾರಣವಾಗಿ) ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಕಾಂತಿಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ಉದುರಿ ಬಿದ್ದಿವೆಯೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಚೆಲುವುಗೊಂಡಿತ್ತು. ೫೦. ಆ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶವು ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. (ಹೇಗೆಂದರೆ) : ಅಧಿಕಸಂಖ್ಯೆಯ ಆನೆ (ಅನೇಕಪ)ಗಳು, ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು (ದಾವ)ಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು ; ಸಿಂಹ, ಸರ್ಪ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ; ಖಡ್ಗಮೃಗಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು ; ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿರುವ ಹಂದಿಗಳ ವಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ; ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಬೇಡರುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ; ಶೋಭಿಸುವ ಬಾಣದ ಹುಲ್ಲು (ಅಂಬುಕರಡ) ಮತ್ತು ಮರಗಳು ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳು ಇವುಗಳಿಂದಲೂ, ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜಿಂಕೆಗಳು, ಕಾಡುಕೋಣಗಳು ಇವುಗಳಿಂದಲೂ ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು. [ಕಟಕ ಶಬ್ದ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ಶ್ಲೇಷೆಯಿಂದ ಸೈನ್ಯದ ಪರವಾಗಿಯೂ ಈ ಪದ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಕಟಕವು ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಅನೇಕ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತು (ಪದ)ಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತಹುದು ; ಕುದುರೆ, ಆನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದುದು ; ಖಡ್ಗಧರಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆಹವದಲ್ಲಿ ಅಸಮಬಲರಾದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಶೂರರ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ; ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಶರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಬಿಲ್ಗಾರರಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು ; ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮೇಲೇಳುವ ಧೂಳಿನಿಂದ (ರೇಣು) ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು ; ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸೈನ್ಯ (ಚಮೂ)ದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಜುಳವಾಗಿತ್ತು—ಆ ಕಟಕ.] [ಅನೇಕಪ + ದಾವಭಾಸಿ—ಆನೆ ಮತ್ತು ದಾವಾನಲದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು ; ಅನೇಕಪದ + ಅವಭಾಸಿ—ಅನೇಕ ಹೆಜ್ಜೆ ಗುರುತುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವುದು; ಹರಿ—ಕುದುರೆ, ಸಿಂಹ; ಖಡ್ಗಿ-ಖಡ್ಗಮೃಗ, ಖಡ್ಗಧಾರಿ; ವರ + ಆಹವ

ಭೃತಭಾಸ್ವಚ್ಛರಭಾಜಿ ಭೂರುಹಕರೇಣುಭ್ರಾಜಿತಂ ಸಚ್ಚಮೂ
ರುತಮಂ ಮಾಹಿಪಮಂಜುಳಂ ಕಟಕಮಿಂಬಾಗಿರ್ದುದಾ ಶೈಲದಾ ೫೦

ಪರಿಸದಱೆ ಸುರಮಣಿಯ ಬ
ಲ್ಲೊರಡಿ ಸುಧಾರಸದ ನಿರ್ಝರಂ ಸುರಭೂಜೋ
ತ್ಕರಮುರ್ವಿ ಪರಿವ ಪೊಸ ಸಿ
ದ್ಧರಸಂ ಮೆಱೆಗುಂ ತದದ್ರಿವರ ಕಂಧರದೊಳ್ ೫೧

ತಮದ ತವರ್ಮನೆ ಭೂರಿ
ದ್ರುಮದಿರ್ಕೆ ಮೃಗಪ್ರತಾನದಾಡುಂಬೊಲನು
ದ್ಯಮಯುತ ಪುಳಿಂದಗಣದಾ
ಶ್ರಮಮೆನಿಸಿತಗಣ್ಯಖಗವರೇಣ್ಯಮರಣ್ಯಂ ೫೨

ವ॥ ಅಂತಿರ್ಪ ಬಲ್ದಪ್ಪಲಲ್ಲಿ—

ಆಲಮಶೋಕೆ ತಾಱೆ ಕಡಮಿಂಗಳ ಮತ್ತಿ ಬಿದಿರ್ಪತಂಗಮಂ
ಕೋಲೆ ಹರೀತಕೀ ಖದಿರುಮಿಪ್ಪೆ ಪುಲಿಂಗಿಲೆರಂ ತಮಾಲ ಕಂ

+ಅಸಮಬಲ–ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಸಮಬಲವುಳ್ಳವ, ವರಾಹ+ವಾಸಂ–ಹಂದಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಳ ; ಭೃತ+ಭಾಸ್ವತ್+ಶರ+ಭ್ರಾಜಿ–ಧರಿಸಿದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಬಾಣದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವವ, ಭೃತ+ಭಾಸ್ವತ್+ಶರ+ಭಾಸಿ–ಧರಿಸಿರುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬಾಣದ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತಹುದು : ಭೂರುಹಕ+ರೇಣು–ಭೂಮಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವಧೂಳು ; ಭೂರೂಹ+ಕರೇಣು–ಗಿಡ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಾನೆ : ಸತ್+ಚಮೂ+ರುತಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೈನ್ಯದ ಧ್ವನಿ ; ಸತ್+ಚಮೂರು+ತಮಂ–ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಿಂಕೆಗಳಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ; ಮಾಹಿಪ–ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಕೋಣ :] ೫೧. ಆ ಪರ್ವತದ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪರುಷದ ಬಂಡೆ, ಇಂದ್ರನೀಲ ರತ್ನದ ದೊಡ್ಡ ಮರಡಿ, ಅಮೃತದ ಗಿರಿನದಿ. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ಸಮೂಹ, ಉಕ್ಕಿಹರಿಯುವ ಹೊಸ ಸಿದ್ಧರಸ–ಇವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೫೨. ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಪಕ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಅರಣ್ಯವು ಕತ್ತಲೆಯ ತವರುಮನೆ, ಅನೇಕ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸ್ಥಾನ, ಮೃಗಸಮೂಹದ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನ, ಬೇಟೆಯ, ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಬೇಡರುಗಳ ಸಮೂಹದ ಆಶ್ರಯ ಸ್ಥಾನವೆನಿಸಿತ್ತು. ವ॥ ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡದಾದ (ಆ ಕಾಳಹಸ್ತಿ ಪರ್ವತದ) ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ—೫೩. ಅಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ಆಲ, ಅಶೋಕ, ತಾರೆ, ಕಡವ, ಇಂಗಳ, ಅತ್ತಿ, ಬಿದಿರು, ಎಕ್ಕ (ಪತಂಗ), ಅಂಕೋಲೆ, ಆಳಲೆ, ಕಗ್ಗಲಿ, ಇಪ್ಪೆ, ಹುಲಿಗಿಲು, ಎರ, ತಮಾಲಕ (?), (ಹೊಂಗೆ) (?), ಪಾಲೆ, ಮುತ್ತುಗ, ಎಕ್ಕಿ (ಎಕ್ಕೆ ?), ಬೆಳೆದ ಅಂಬಟ, ಪಾದರಿ, ಕಕ್ಕೆ, ಲೊಕ್ಕೆ (ಲಕ್ಕಿ

ಪಾಲೆ ಪಲಾಶವೆಕ್ಕೆ ಬೆಳವಂಬಟೆ ಪಾದರಿ ಕಕ್ಕೆ ಲೊಕ್ಕಿ ದಿಂ
ಡಾಲಮಗಸ್ತ್ಯಮುಖ್ಯ ತರುಗಳ್ ತರದಿಂದೆಸೆಗುಂ ನಿರಂತರಂ ೫೩

ಮರಗುಟಿಗಂ ನವಿಲ್ಗಿಳಿ ಪಸುಂಬನಮುಳ್ದಲೆವಕ್ಕಿ ತೊಂಡೆ ತಿ
ತ್ತಿರಿ ಪಿಕಳಂ ಬಕಂ ಶಕುನಿ ಜಾದಗೆ ಟಿಟ್ಟಿಭಮಂಚೆ ಕೊಂಚೆ ಕ
ತ್ತರಿಗಱಿ ಹಂಗನಿಂಗೊರಲನಿಂಗದಿರ್ವಕ್ಕಿ ಶರಾರಿ ಗೂಗೆ ಹೆಂ
ಗುರು ಚಿಲುಕೂಲಿ ಕಾಗೆ ಗರುಡಂ ಗಿಡಿಗಂ ಮೆಱೆ[3]ಗುಂ ವನಾಂತದೊಳ್ ೫೪

ವ॥ ಮತ್ತಂ—

ಹರಿ ಕರಿ ಜಂಬುಕಂ ಮರೆ ಮೊಲಂ ಪುಲಿ ಪುಲ್ಲೆ ಬಿಡಾಲಮೆಕ್ಕಲಂ
ಕರಡಿ ವನೇಚರಂ ಫಣಿ ವೃಕಂ ನಕುಲಂ ಶರಭಂ ಕರೇಣು ಕ
ಸ್ತೂರಿಯ ಮಿಗಂ ಲುಲಾಯಮೆನಿಪಗ್ಗದ ಸತ್ವಮಳುಂಬಮೊಪ್ಪೆ ಭೀ
ಕರತರಮಾಗಿ ಸರ್ವಮೃಗಪಕ್ಷಿ ಶರಣ್ಯಮರಣ್ಯಮೊಪ್ಪುಗುಂ ೫೫

ವ॥ ಆ ಗಹನಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ—

ಮೃಗಭೂಲಿಪ್ತಮಹೀತಳಂ ಗಜಶಿರೋಮುಕ್ತಾವಳೀ ಚಾಮರ
ಸ್ಥಗಿತಂ ಪ್ರಾಂಜುಳತೋರಣಂ ಫಣಿಫಣಾರತ್ನಪ್ರದೀಪಂ ಮನಂ

ಗಿಡ, ದಿಂಡಿಲು, ಅಗಸಿ (ಅಗಸ್ತ್ಯ) ಮುಖ್ಯವಾದ ಗಿಡಗಳು ಸಾಲಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು [ಹುಲಗಿಲು, ತಮಾಲ, ಹೊಂಗೆ—ಇವು ಮೂರೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಈಗ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿದೆ ; ಪತಂಗ–ಅರ್ಕ–ಇದರ ತದ್ಭವ ಎಕ್ಕ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಎಕ್ಕದಗಿಡ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕೇನೋ. ಆದರೆ ಮುಂದೆ 'ಎರ್ಕೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ 'ಪತಂಗ' ಶಬ್ದದ ಮರವಾವುದೋ ಚಿಂತನೀಯ] ೫೪. (ಆ) ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮರಗುಟಿಗ, ನವಿಲು, ಗಿಳಿ, ಹಸುಬೆ (ಕಸುಂಬ), ಗಂಡಭೇರುಂಡ, ತೊಂಡೆ, ತಿತ್ತಿರಿ, ಕೋಗಿಲೆ, ತೋಲಬಾವುಲಿ, ಶಕುನ (ಆಲೇಹಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಹಾಲುಹಕ್ಕಿ), ಚಾತಕ, ಟಿಟ್ಟಿಭ, ಹಂಸ, ಬಕ, ಕತ್ತರಿ, ಗರಿಹಂಗ, ಇಂಗೊರಲ, ಇಂಗದಿರ್ವಕ್ಕಿ, ಚಕೋರ, ಶರಾರಿ, ಗೂಗೆ, ಹೆಂಗುರು, ಚಿಲುಕೂಲಿ, ಕಾಗೆ, ಗರುಡ, ಗಿಡುಗ–ಪಕ್ಷಿಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವ॥ ಮತ್ತು ೫೫. ಸಿಂಹ, ಆನೆ, ನರಿ, ಕಿರುಬ, ಮೊಲ, ಹುಲಿ, ಜಿಂಕೆ, ಕಾಡುಬೆಕ್ಕು, ಹಂದಿ, ಕರಡಿ, ಕೋತಿ, ಸರ್ಪ, ತೋಳ, ಕೀರ, ಶರಭ, ಹೆಣ್ಣಾನೆ, ಕಸ್ತೂರಿ ಮೃಗ, ಕಾಡುಕೋಣ–ಎಂದೆನಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತ ಇದ್ದು, ಆ ಅರಣ್ಯವು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಸಕಲ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅರಣ್ಯವೆನಿಸಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ವ॥ ಇಂತಹ ಘೋರಾರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ—೫೬. ಇಲ್ಲಿರುವ ಬೇಡರ ಮನೆ ಹೀಗಿತ್ತು : ಭೂಮಿಯು ಕಸ್ತೂರಿಯಿಂದ ಸಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು; ಆನೆಗಳ ತಲೆಯ ಮುತ್ತುಗಳು, ಚಮರೀ ಮೃಗಗಳ ಚಾಮರಗಳು–ಇವುಗಳಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ಮನೋಹರವಾದ ತೋರಣದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು; ನಾಗರಹಾವುಗಳ ಹೆಡೆಯ ರತ್ನಗಳ

ಬಗೆ ಚೆಲ್ವಾದ ಕರೀಂದ್ರದಂತಕೃತಮಂಚಂ ತಳ್ತ ಕೇಳೀಗೃಹಾ
ಳಿಗಳಿಂ ಶೋಭೆಯನೈದೆ ಬೀಱಿದುದಿಳಾಲೋಕಕ್ಕಣಂ ಪಕ್ಕಣಂ ೫೬

ಪದೆವಿಲ್ಲಂ ಮಾಳ್ಪ ಬಾಣಾವಳಿಯ ಮಸೆವ ಶಸ್ತ್ರಂಗಳಂ ಕೂರ್ಪುಗೆಯ್ವ
ಗ್ಗದ ಬೆಳ್ಳಾರಂಗಳಂ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕರಟಿಮುಕ್ತಾಳಿಯಂ ಕೋವ ಗುಂಜೌ
ಘದ ಚಂಚದ್ದಾಮಮಂ ಕಟ್ಟುವ ನವಿಲಕಲಾಪಂಗಳಿಂ ತಳ್ತ ಪೊಂಬ
ಗ್ಗದ ಭಾಸ್ವಚ್ಚರ್ಮದಿಂ ಟೊಪ್ಪರಮನೆಸಪ ಭಿಲ್ಲರ್ಕರಂ ರಂಜಿಸಿರ್ದರ್ ೫೭

ಚೆಂದುಟಿ ಮಿಂಚುವಲ್ಲಗೆಮೊಗಂ ನಿಡುಗಣ್ಕುಡಿವುರ್ಬು ತೆಳ್ಗದಂ
ಪಂದದ ವೇಣಿ ಕಂಬುಗಳಮಂಬುಜಕೋಶಕುಚಂ ಪ್ರವಾಳಮಂ
ನಿಂದಿಪ ಕೆಂದಳಂ ಮಿಸುಪ ತೆಳ್ನಡು ಪೀನನಿತಂಬಬಿಂಬಮಿಂ
ಪೊಂದಿದ ಬಾಳೆನುಣ್ದೊಡೆ ವಿರಾಜಿಸೆ ಭಿಲ್ಲಿಯರಲ್ಲಿ ರಂಜಿಪರ್ ೫೮

ವ|| ಇಂತಳುಂಬಮೊಪ್ಪುವ ಬೇಡವಡೆಗೊಡೆಯನೆನಿಸಿ—

ಪ್ರಕಟಪ್ರತಾಪಭೂಷಣ
ನಕುಟಿಲಮತಿ ಮುಗ್ಧನಿಂದುಧರವರಭಕ್ತಂ
ವಿಕಟಚರಿತ್ರಂ ರಂಜಿಪ
ನಕಳಂಕಂ ಕಣ್ಣಪಯ್ಯನೆಂಬ ಪುಳಿಂದಂ ೫೯

ದೀಪಗಳು ಮನಂಬುಗುವಂತಿದ್ದವು; ಮನೋಹರವಾದ ಆನೆಯದಂತಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಂಚಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು; ಕ್ರೀಡಾಗೃಹಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಿತ್ತು. ೫೭. ಹೆದೆ ಮತ್ತು ಬಿಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ, ಬಾಣಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮಸೆಯುವ, ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಚೂಪು (ತೀಕ್ಷ್ಣ)ಗೊಳಿಸುವ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುವ. ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳದ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ದಾರದಲ್ಲಿ ಪೋಣಿಸುವ, ಗುಲಗಂಜಿಗಳ ಸಮೂಹದ ಹೊಳೆಯುವ ಮಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ನವಿಲಿನ ಗರಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಹುಲಿಯ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಚರ್ಮದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ತಲೆಯ ಟೊಪ್ಪರ (ಟೊಪ್ಪಿಗೆ)ಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಬೇಡರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ೫೮. ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿ, ಹೊಳೆಯುವ ಹಲ್ಲು, ನಗೆಮೊಗ, ದೀರ್ಘವಾದ ಕಣ್ಣು, ಡೊಂಕಾದ ಹುಬ್ಬು, ತೆಳುವಾದ ಕೆನ್ನೆ, ಚೆಂದದ ಜಡೆ. ಶಂಖದಂತಿರುವ ಕುತ್ತಿಗೆ, ಕಮಲದ ಮೊಗ್ಗಿನಂತಿರುವ ಮೊಲೆ, ಚಿಗುರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಹ ಕೆಂಪಾದ ಅಂಗೈ, ಶೋಭಿಸುವ ತೆಳುವಾದ ನಡು. ದಪ್ಪನೆಯ ಕಟಿಪಶ್ಚಾತ್ ಭಾಗ, ಬಾಳೆಯಂತಿರುವ ನುಣ್ಣನೆಯ ತೊಡೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ಬೇಡರ ಹೆಂಗಸರು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವ|| ಈ ರೀತಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಬೇಡರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ (ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ) ಒಡೆಯನೆನಿಸಿ ೫೯. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಋಜು ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಮುಗ್ಧನೂ, ಶಿವಭಕ್ತನೂ, ವಿಚಿತ್ರ, ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಕಳಂಕ

ವ॥ ಆ ಪುಳಿಂದಪತಿಯೊಂದುದಿನಂ ಬೇಂಟೆಗುಜ್ಜುಗಿಸಿ ಸಜ್ಜು [1]ಗೆಯ್ದು[1]—

ತೊಳಗುವ ಪೀಲಿದಂಡೆ ವಿಳಿರ್ದಾಡುವ ಸೆತ್ತಿಯ ಚಾಮರಂ ಮನಂ
ಗೊಳಿಪೆಳೆಮುತ್ತಿನೆಕ್ಕಸರಮುಟ್ಟತಳಿರ್ಪಸುರಂಗಿ ಗುಂಜಿಕಾ
ವಳಿಯ ವಿಭೂಷಣಂ ಪಿಡಿದ ಬಿಲ್ಸರಲಂದದ ಬೆನ್ನ ಚನ್ನ ಬ
ತ್ತುಳಿಕೆ ಮರಂದದಣ್ಪೆಸೆಯೆ ಬಂದನುದಗ್ರ ಪುಳಿಂದನಾಯಕಂ ೬೦

ಬಿಡುವಲೆ ಬೆಳ್ಳಾರಂ ಪೇ
ರಡಿ ಬಡಿಕೋಲ್ಗಳ್ಕೊಳಿಗಾಳಮಂಟಿಪುವಲೆ ಕೈ
ಪೊಡೆ ಬಿಲ್ಸರಲಮ್ಬಣಮುರೆ
ಯುಡಿಗಲ್ಲಿಗಳೊಪ್ಪೆ ಬಂದರೊಡನೆ ಪುಳಿಂದರ್ ೬೧

ತಳಿರುಡೆಯುಟ್ಟು ಪೀಲಿಯ ತರಂಗದ ಬಲ್ನಿಱಿಗಟ್ಟಿ ತೊಟ್ಟು ಮಂ
ಜುಳನವಗುಂಜಿಕಾಭರಣಮಂ ಪುಳಪಯುಚ್ಚಿ ಬೊಟ್ಟನಿಟ್ಟು ಪ
ಜ್ವಳಿಪೆಳೆಮುತ್ತಿನೆಕ್ಕಸರವೊಪ್ಪಿರೆ ಕತ್ತುರಿಯಣ್ಪುಗೆಯ್ದು ಕಂ
ಗೊಳಿಪ ಕಿರಾತಿಯರ್ ಪಿಡಿದು ಬಿಲ್ಸರಳಂ ನಡೆಗೊಂಡರೋಪರೊಳ್ ೬೨

ರಹಿತನೂ ಆದ ಕಣ್ಣಪಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬೇಡನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಆ ಪುಳಿಂದ ಪತಿಯು ಒಂದು ದಿನ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಅದರ ಸಿದ್ಧತೆ (ಸನ್ನಾಹ)ಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು—೬೦. ಶೋಭಿಸುವ ನವಿಲುಗರಿಯ ದಂಡೆ, ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವ ತಲೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಚಾಮರ, ಮನೋಹರವಾದ ಮುತ್ತಿನ ಒಂಟೆಳೆಸರ, ಉಟ್ಟ ಚಿಗುರಿನ ಉಡಿಗೆ (ನಡುವಿನ ಉಡಿಗೆ), ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ಅಂಗಿ, ಗುಲಗಂಜಿಗಳ ಸರಗಳ ಆಭರಣ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳು, ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಮನೋಹರವಾದ ಬತ್ತಳಿಕೆ, ಮಕರಂದದ ಅನುಲೇಪನ ಇವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ಭಯಂಕರನಾದ ಬೇಡರ ನಾಯಕನು ಬಂದನು. ೬೧. ಬಿಡುವ ಬಲೆ ಅಂದರೆ ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡುವ ಬಲೆ, ನಿಂತು ಬೀಸುವ ಬಲೆ, ದೊಡ್ಡ ದೊಣ್ಣೆ, ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಂಟಿದ್ದು ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಗಿರುವ ಕೋಲು (ದೊಣ್ಣೆ), ಆಹಾರವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಗಾಳ, ಆಲ ಮೊದಲಾದ ಗಿಡಗಳ ಅಂಟನ್ನು ಹಚ್ಚಿಸಿ ಇಡತಕ್ಕ ಬಲೆ, ಬಾಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ ಗರಿ (ಕೈ ಪೊಡೆ), ಬಾಣ, ಗುರಾಣಿ ಮೃಗಗಳ ಆಹಾರ ಕೊಂದ ಮೃಗ ಮೊದಲಾದುದನ್ನು ತುಂಬುವ ಚೀಲ—ಇವುಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ಬೇಡರುಗಳು ಅವನ ಹಿಂದೆಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದರು. ೬೨. ಬೇಡನ ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಿಯರೊಡನೆ—ಚಿಗುರಿನ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು, ನವಿಲುಗರಿಯ ತರಂಗದಂತಿರುವ ದೊಡ್ಡ ನಿರಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಮಂಜುಳವಾದ ಹೊಸ ಗುರುಗಂಜಿಗಳ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಹೊಳೆಯುವ ಪಚ್ಚೆಯ ಬೊಟ್ಟನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ (ಹೊಳೆಯುವ)

---

1 ಗೈದು(ಜ)

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತಂದ ಬೇಡವಡೆಗೂಡಿ ಮೃಗಯಾಸಂಭ್ರಮಂ ಮಿಗೆ ಪಣೆಗೆಯ್ದುತ್ತಮಲ್ಲಿ ನಿಜಬಲಕ್ಕೆ ಕೈವೀಸಲೊಡನೆ—

ಸರಳಿಸುವೇಣನೋಡುವ ಮೊಲಂ ಬಿಜದಾಲಿಪ ದಂತಿ ನಿಲ್ವ ಸೂ
ಕರನುಱಿದೆಳ್ದು ಮೆಯ್ಮುರ[1]ಿವ ಕೇಸರಿ ಪಾಱುವ ಪಕ್ಕಿ ಪೊಕ್ಕು ಮೆ
ಯ್ಮುರಿವ ಮೃಗಾರಿ ಲಂಘಿಪ ವೃಕಂ ಬಗಗುಂದುವ ಖಡ್ಗಿಯೆತ್ತಲುಂ
ನೆರೆದಿರೆ ಕಾಡೊಳುಣ್ಮಿದುದು ಬೇಡರ ಬೇಂಟೆಯ ಪಾದ್ಯದಬ್ಬರಂ ೬೩

ವ॥ ಆಗಳ್—

ತರುಶಾಖಾಗ್ರಮನೇಱಿ ನೋಳ್ಪ ಪೊಳೆವೊಕ್ಕಾರೈವ ಸಾರ್ದಲ್ಲಿ ಬೇ
ಹಿರಿಸುತ್ತಂ ಪೊದಱಿಂ ತೆರಳ್ಚುವ ಜಲೋದ್ದೇಶಂಗಳೊಳ್ಮೀವಿದೋ
ವರಿಯೊಳ್ ಕಾಪಡಿವಜ್ಜೆಯಂ ಪರಿಕಿಪಾರ್ಪಿಂ ಕಂಡಳುಂಬಂ ಮೃಗೋ
ತ್ಕರಮಂ ಬೆಂಬಳಿಯಟ್ಟುವಗ್ಗದ ಕಿರಾತವ್ರಾತಮೇಂ [2]ತೀವಿತೋ[2] ೬೪

ಎಳೆ ಮುತ್ತಿನ ಒಂಟೆಳೆಸರವನ್ನು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಧರಿಸಿ, ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ಮೈಗೆ ತೊಡೆದು ಕೊಂಡು, (ತಾವೂ ಕೂಡ) ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತ (ಅವರೂ) ನಡೆದರು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಬೇಟೆಗೆ) ಹೊರಟ ಬೇಡರ ಪಡೆಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಬೇಟೆಯ ಸಂಭ್ರಮವು ಅಧಿಕಗೊಂಡಿರಲು ಮೃಗಗಳು ವಾಸಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ ಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ, ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈ ಬೀಸಿದ ಕೂಡಲೆ ೬೩. ಹಾರುವ ಗಂಡು ಜಿಂಕೆ, ಓಡುವ ಮೊಲ, ತಪ್ಪದೆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಆಲಿಸುವ ಆನೆ, ನಿಲ್ಲುವ ಹಂದಿ, ಕೋಪ ದಿಂದ ಉರಿದೇಳುವ ಎದ್ದು ಮೈಮುರಿಯುವ ಸಿಂಹ, ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿ, (ಪೊದೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಹುಲಿ, ನೆಗೆದು ಓಡುವ ತೋಳ, ಪೆದರಿದ ಘೇಂಡಾಮೃಗ (ಖಡ್ಗಮೃಗ) ಇವು ಸುತ್ತೆತ್ತಲೂ ಕೂಡಿ, ಇರಲು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಡರ ಬೇಟೆಯ ಗದ್ದಲವು ಅಧಿಕಗೊಂಡಿತು. ವ॥—ಆಗ, ೬೪. ಮರದ ಕೊಂಬೆಯ ತುದಿಗೇರಿ ನೋಡುವ, ಪೊದೆಗಳನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ, ಹೋದ ಕಡೆ (ಮೃಗಗಳು ಓಡಿದ ಕಡೆ) ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಪೊದೆಗಳಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಡಿಸುವ (ಬೈಲು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವ), ನೀರಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕಾಲಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ, (ಆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು) ಕಂಡು ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮೃಗಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಓಡಿ ಹೋಗುವ (ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡುವ) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬೇಡರುಗಳ ಸಮೂಹವು ಏನು ತುಂಬಿತ್ತೋ!

1 ಮೊಮು(ಅ) 2 ತುಂಬಿತೋ(ಮು)

ಬಿಡು ಬೇಗಂ ನಾಯ್ಗಳಂ ಬಲ್ಬಲೆಯನಿಡು ಮೊಲಂ ಪುಲ್ಲೆ ಪೋದಪ್ಪವಾರ್ಪಿಂ
ಕೆಡಪೆತ್ತಂ ಪತ್ತು ಸುತ್ತಾರ್ದೆಸೆ ಮಸೆ ಸರಲಂ ದ್ವೀಪಿಯಂ ಪೊಯ್ಕುಱುತ್ತಿ
ರ್ಕಡಿಗೆಯ್ಪುಲ್ಪಂದಿಯಂ ಖಡ್ಗಿಯನಿಱಿ ತಿವಿ ಮತ್ತೇಭಮಂ ಸಿಂಗಮಂ ಮೋಣ್
ಪೊಡೆಯೆಂದೆಂಬಬ್ಬರಂ ಪರ್ಬಿದುದು ವನಚರವ್ರಾತವಕ್ತ್ರಪ್ರಭೂತಂ ೬೫

ಕರಿಯಂ ಕೊಂದು ಮೃಗಾರಿಯಂ ಸದೆದು ಸಾರಂಗಂಗಳಂ ಸೀಳ್ದು ಕೇ
ಸರಿಯಂ ಪೋಳ್ದು ವೃಕಂಗಳಂ ಬಡಿದು ಭಲ್ಲೂಕಂಗಳಂ ತೂಳ್ದು
ಳ್ಮರೆಯಂ ಪೊಯ್ದು ವರಾಹಮಂ ತಿವಿದು ಕಾಳ್ಕೋಣಂಗಳಂ ಬೀಳಲೆ
ಚ್ಚಿರದಾರ್ದಾಡಿದುದಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮ ಕಿರಾತಪ್ರೋತ್ಕರಂ ಬೇಂಟೆಯಂ ೬೬

ವ॥ ಇಂತು ಪಲವೇಂಟೆಯಂ ಬಿಯದರಾ ಗಹನಂಬಿಡಿದಾಡುತ್ತುಮಿರ್ಪಾಗಳ್—

ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಮೀಱಿ ಮಿಗೆ ಪಾಱುವ ದಿವ್ಯ ಖಗಕ್ಕೆ ಭಿಲ್ಲರಿಂ
ಬಾಗಿರೆ ಬೀಸಿದೊಳ್ವಲೆವೊಲೊಪ್ಪಿರೆ ಸಂಜೆಯ ಕೆಂಪು ಸಿಲ್ಕಿತ
ದ್ವಾಗುರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲುಡುಗಿ ಪಶ್ಚಿಮ ವಾರ್ಧಿಗೆ ಬಿಳ್ದುದೆಂಬಿನಂ
ಬೇಗದೊಳಲ್ಲಿ ತತ್ಖಗಮಡಂಗಿದುದಾಹೃತಲೋಹಿತಾಂಶುಕಂ ೬೭

೬೫. ಬೇಗ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಡು; ದೊಡ್ಡ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸು; ಮೊಲ ಹುಲ್ಲೆ (ಓಡಿ) ಹೋಗುವುದು (ಅವನ್ನು) ಶೌರ್ಯದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವು; ಎತ್ತೆತ್ತಲೂ ಹತ್ತು ಸುತ್ತು; ಆರ್ಭಟಿಸಿ ಹೊಡೆ, ಬಾಣವನ್ನು ಮಸೆದುಕೋ; ಹುಲಿಯನ್ನೂ, ದೊಡ್ಡ ಹಂದಿಯನ್ನೂ ಕೋಪದಿಂದ (ಬಾಣಬಿಟ್ಟು ಹೊಡೆದು) ಎರಡು ತುಂಡುಮಾಡು; ಖಡ್ಗಮೃಗವನ್ನು ಇರಿ; ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ತಿವಿ; ಮತ್ತು ಸಿಂಹವನ್ನು ಹೊಡೆ ಹೀಗೆ ಬೇಡರುಗಳ ಸಮೂಹದ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಕೂಗು, (ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ) ಹಬ್ಬಿತು. ೬೬. ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೇಡರ ಗುಂಪು, ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಂದು, ಹುಲಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ, ತೋಳಗಳನ್ನು ಬಡಿದು, ಕರಡಿಗಳನ್ನು ತುಳಿದು, ಕಾಡು ಕಿರುಬವನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಹಂದಿಯನ್ನು ತಿವಿದು, ಕಾಡುಕೋಣಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದು, ತಪ್ಪದೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗುತ್ತ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಆಡಿತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಆ ಬೇಡರು ಆ ಕಾಡನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ, ಅನೇಕ (ರೀತಿಯ) ಬೇಟೆಯನ್ನು ಆಡುತ್ತ ಇರುವಾಗ—೬೭. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಾರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹಕ್ಕಿಗೆ (ಸೂರ್ಯನಿಗೆ) ಬೇಡರು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವಂತೆ ಬೀಸಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಲೆಯ ಹಾಗೆ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಕೆಂಪು ವರ್ಣವು ಕಾಣಿಸಿತು. ಆ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಕಾಲು ಮುರಿದು. ಹಕ್ಕಿಯು (ಸೂರ್ಯನು) ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುದು ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರದ ಬಲೆ ಸಹಿತ (ಕೆಂಪು ಕಾಂತಿ ಸಹಿತ) ಆ ಪಕ್ಷಿಯು (ಆ ಸೂರ್ಯನು) ಅಡಗಿತು. [ಇಲ್ಲಿ ಖಗ ಎಂದರೆ ಪಕ್ಷಿ, ಸೂರ್ಯ ಎಂಬ ಎರಡರ್ಥದ ಈ ಶಬ್ದ ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ (ದ್ವಂದ್ವಾರ್ಥ ಬರುವ ಹಾಗೆ) ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿತು ಎಂದು

ಗಿರಿಕಟಕದ ಬಿಯದರ ಕ
ರ್ಬುರ ತನುರುಚಿ ಪರ್ಬಿದತ್ತೊ ಪೇಳೆನೆ ಮರ್ಬಾ
ವರಿಸಿದುದಖಿಳ ದಿಶಾವ
ಲ್ಲರಿಗೆ ಮುಗುಳ್ಮೂಡಿದಂತಿರೊಗೆದುದು ಭಗಣಂ ೧೮

ಪಿರಿದಂಧಕಾರ ಯಮುನಾ
ತರಂಗಿಣೀ ಜಲ ನಿಷಿಕ್ತ ಸುರಪದಿಶಾವ
ಲ್ಲರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಭೃಂಗನವಮಂ
ಜರಿಯಂ ಪಡೆದಂತಿರೊಗೆದುದೈಂದವಬಿಂಬಂ ೧೯

ಮೃಗಯಾಶ್ರಮಮಂ ತೊಲಗಿಸಿ
ಮಿಗೆ ನಿಜರುಚಿಯಿಂದಲರ್ಚಿ ಮುಡಿಯಿಸಿ ನೈದಿ[1]
ಲ್ಮುಗುಳಂ ಶಶಿ ಬಿಯದರನೋ
ಲಗಿಪಂತೆಸೆದಂ ನಿಜಾಂಕಮೃಗಹತಿ ಭಯದಿಂ ೨೦

ವ॥ ಆಗಳಾ ಪುಳಿಂದಪತಿಯಪ್ಪ ಕಣ್ಣಪ್ಪಂ ಸಂಧ್ಯೋಚಿತಕ್ರಿಯಾನಿವರ್ತನಾನಂತರಂ ನಿಜಬಲ ಸಮೇತಮೆಳ್ತಂದೊಂದು ಬಾಲಚೂತದೋವರಿಯ ಪಳುಕುವಾಸಱೆಯ ಕುಸುಮತಳ್ಪದೊ[2]ಳ್ಕೈಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ದಿರೆ—

ತಾತ್ಪರ್ಯ] ೧೮. ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಬೇಡರ ಕಪ್ಪಾದ ದೇಹ ಕಾಂತಿಯು ಹಬ್ಬಿತೋ ? ಹೇಳು, ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಕತ್ತಲೆಯು ಆವರಿಸಿತು. ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಮೊಗ್ಗುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಮೂಹವು (ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ) ಕಾಣಿಸಿತು ೧೯. ಹೆಚ್ಚಾದ ಕತ್ತಲೆಯೆಂಬ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ನೀರಿನಿಂದ ಸೇಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ (ಚಿಮುಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟ) ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯು ಕಳಂಕವೆಂಬ ಭ್ರಮರವುಳ್ಳ ಹೊಸದಾದ ಹೂ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಪಡೆದ ಹಾಗೆ ಇರಲು ಚಂದ್ರಬಿಂಬವು ಮೂಡಿತು (ಹುಟ್ಟಿತು). ೨೦. ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಲಾಂಛನವಾದ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುವರು ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಬೇಟೆಯಿಂದುಂಟಾದ (ಅವರ) ಆಯಾಸವನ್ನು ತನ್ನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ನೈದಿಲೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿ, (ಅವರ) ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಯಿಸಿ, (ಆ) ಬೇಡರನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಪುಳಿಂದರ ಯಜಮಾನನಾದ ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯ ಸಮೇತವಾಗಿ ಹೊರಟು ಬಂದು ಒಂದು ಎಳೆಯ ಮಾವಿನ ಮರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಫಟಿಕದ ಬಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೂಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆ

1 ನೈದಿ(ಜ) 2 ಳ್ಕೈಯ್ಯಿ(ಚ) ಕೈಯಿ(ಜ)

ಕನಸಿನೊ[1]ಳೆಯ್ದಿ[1] ಕಾಲಹರನೊಪ್ಪುವ ತಾಪಸವೇಷದಿಂ ನೊಸ
ಲ್ಗನುಪಮ ಭೂತಿಯುಂ ಧರಿಸಿ ತಚ್ಛಿರದೊಳ್ ಕರವಿಟ್ಟು ಪೇಳ್ದು ಮೆ
ಲ್ಲನೆ ಶಿವಮಂತ್ರಮಂ ಕಿವಿಯೊಳೀ ವನದೊಳ್ಶಿವಲಿಂಗವಿರ್ಕುಮೊ
ಲ್ಪನುನಯದಿಂ ಸಮರ್ಚಿಪುದೆನುತ್ತೊರೆ[2]ದೆಯ್ದಿ[2]ದನಾ ಮಹೇಶ್ವರಂ ೭೧

ವ|| ಅಲ್ಲಿಂ ಬಳಿಯಿನೆಳ್ಚತ್ತು ಕನಸನೆನಸುಂ ನಿಜಮೆಂದು ಬಗೆದಾ ಪುಳಿಂದಂ ಮುದಂದಳೆದಿರ್ಪಾಗಳ್—

ತಾರಾಕೋರಕಮಂಕಷಟ್ಪದಮಿಳಚ್ಚಂದ್ರಂ ಪ್ರಸೂನಂ ಪಯೋ
ಜಾರಿ ಗ್ರಾವಕದಂಬಕಂದಮಮಳಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಲತಾಕುಂಜಮು
ಭ್ರಾರಣ್ಯಕ್ಕಡರ್ದೊಪ್ಪೆ ಪತ್ತಿದುದದೆತ್ತಂ ಕಂದಿ ಮೈಗುಂದಿ ಜಂ
ಭಾರಾತಿಕ್ಷಿತಿಭೃತ್ಪ್ರಭೂತಮರುಣಪ್ರದ್ಯೋತ ದಾವಾನಲಂ ೭೨

ವ|| ಆಗಳ್ ಯಥೋಚಿತ ಪ್ರಾತರಾಚಾರ ನಿವರ್ತನಾನಂತರಂ ಕಣ್ಣಪ್ಪದೇವನಲ್ಲಿಂದೆಳ್ದು ಬರ್ಪನ್ನೆಗಂ ಮುಂದೆ ಮುನ್ನೆಂದುಮಿಲ್ಲದುದೊಂದು ಕಿಱುವಟ್ಟೆಯಿರೆ ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಯಮುತ್ತು

ಮಾಡುತ್ತಿರಲು—೭೧. (ಅವನ) ಕನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ತಪಸ್ವಿಯ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ಹಣೆಗೆ ಅನುಪಮವಾದ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಸುರಿ, ಈ ವನದಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗವಿರುವುದು. (ನೀನು) ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಮಹೇಶ್ವರನು ಹೋದನು. ವ|| ಅನಂತರ ಆ ಬೇಡನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡವನಾಗಿ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಕನಸು ಸತ್ಯವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದಿರುವಾಗ—೭೨. ನಕ್ಷತ್ರಗಳೆಂಬ ಮೊಗ್ಗುಗಳ್ಳ, ಕಳಂಕವೆಂಬ ಭ್ರಮರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಂದ್ರನೆಂಬ ಹೂವುಳ್ಳ, ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಗಳ (ಪಯೋಜಾರಿಗ್ರಾವ) ಸಮೂಹವೆಂಬ ಗಡ್ಡೆಗಳುಳ್ಳ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯ ಪೊದೆಯು, ಆಕಾಶವೆಂಬ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ, ಅಡರಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು, ಆ ಪೊದೆಯು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಂದಿ ಕ್ಷೀಣವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಕೆಂಪಾದ ಕಾಂತಿಯನ್ನುಳ್ಳ ಸೂರ್ಯನೆಂಬ ಕಾಡಕಿಚ್ಚು ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. [ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಯಿತು. ಆಗ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಚಂದ್ರನೂ ಕುಂದಿದರು; ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯು ತನ್ನ ನೀರು ಒಸರುವ ಕಾರ್ಯ ನಿಲ್ಲಿಸಿತು, ಬೆಳದಿಂಗಳು ಮಾಯವಾಯಿತು, ಎಂದು ಭಾವ. ಪಯೋಜ + ಅರಿ + ಗ್ರಾವ–ಕಮಲದ ಅರಿ ಚಂದ್ರ–ಆ ಹೆಸರಿನ ಕಲ್ಲು. ಜಂಭ + ಅರಾತಿ + ಕ್ಷಿತಿಭೃತ್–ಇಂದ್ರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರ್ವತ] ವ|| ಆಗ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಕಣ್ಣಪ್ಪ ದೇವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ. ಮುಂಭಾಗ

1 ಳ್ಯದಿ(ಅ, ದ) 2 ದ್ಯದಿ(ಅ, ಜ)

ಕನಸಿನ ಫಲಂ ನಿಜಮಾದುದೆಂದುತ್ಸವಿಸಿ ತನ್ಮಾರ್ಗಂಬಿಡಿದೇಳ್ತಂದನತಿ ದೂರದೊಳ್ ಕಂಗೊಳಿಪ ಶಿವಲಿಂಗಮುಂ ಕಂಡು—

ಕಳೆಯೇಱೆ ಕರಣಸಂಕುಳ
ಮುಳಿಪಿಂ ನಡೆದೋಡಿ ನಲಿದು ನಮಿಸುತೆ ಕೂರ್ಪ
ಗ್ಗಳಿಸೆ[1] ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ರಾಗಾ
ವಿಳಮತಿ ಮತ್ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಮಿದು ನಿಜಮೆಂದಂ ೭೩

ವ॥ ಎಂದು ನಂಬಿ ನಚ್ಚಿ ನಲವೇಱೆ ತಲ್ಲಿಂಗಮನಭೀಕ್ಷಿಸಿ—

ಗಿರಿತನಯಾ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ
ಯರ ಕಲಹಕ್ಕಗಿದು ಬಂದು ಪೊಕ್ಕೆಯೊ ವಿಪಿನಾಂ
ತರಮಂ ಪುಲ್ಮೇಯಿಸಲೆಂ
ದುರು ವೃಷಭನನಿಲ್ಲಿಗೆಯ್ದಿದೆಯೊ ಪೇಳಭವಾ ೭೪

ಅಯ್ಯ ಮಱೆ ಬೇಡ ಪೇಳ್ಪಲ
ಗೆಯ್ಯೆಡೆಗಿನ್ನೊಂದು ಪುಲ್ಲೆಯುಂ ಪಿಡಿಯಲ್ಕೆಂ
ದೊಯ್ಯನೆ ಬಂದೆಯೊ ನಿಗಮದ
ಪುಯ್ಯಲ್ಗೊಳಗಾಗದಿಲ್ಲಿ [2]ಮೆಯ್ಗ[2]ರೆದೆಯೊ ಪೇಳ್ ೭೫

ದಲ್ಲಿ ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ದಾರಿಯು ಇರಲು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು, ಕನಸಿನ ಫಲವು ನಿಜವಾಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡು ಸಂತೋಷಹೊಂದಿ, ಆ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಡದೆ ಹೊರಟು ಬಂದು ಅತಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಶೋಭಿಸುವ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಕಂಡು—೭೩. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸಮೂಹವು ಉತ್ಸಾಹ ಗೊಂಡಿತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ಸ್ನೇಹವು ಅಧಿಕಗೊಂಡಿತು. (ಆ ಲಿಂಗವನ್ನು) ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಅನುರಾಗದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿ 'ಇದು ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ನಿಜ;' ಎಂದನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದುಕೊಂಡು ನಂಬಿ, ನಚ್ಚಿ, ಸಂತೋಷ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ಆ ಲಿಂಗ ವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ೭೪. ಪಾರ್ವತಿ ಗಂಗಮ್ಮನವರ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಬಂದು ಈ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯಾ ಅಭವನೇ? ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡ ವೃಷಭನನ್ನು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಿಸುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆಯೋ ? ಹೇಳು. ೭೫. ಅಯ್ಯಾ, ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಬೇಡ. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ (ಇಲ್ಲಿಗೆ) ಬಂದೆಯೋ ? ಹೇಳು. ವೇದಗಳ ಕೂಗುಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ

1 ಪಿ(ಜ, ದ) 2 ಮ್ಯಗ(ಮು, ಜ)

ಉಟ್ಟ ಚಮೂರುಕೃತ್ತಿ ಪಳದಾಯ್ತು ನವೀನ ಮೃಗಾರಿಚರ್ಮಮಂ
ನೆಟ್ಟನೆ ಕೊಳ್ವೆನೆಂದೆಳಸಿ ಪೊಕ್ಕೆಯೊ ಮೌಳಿ ಶಶಿಕ್ಷಯಕ್ಕೆ ಕಾ
ಳ್ಪುಟ್ಟಿನ ಮರ್ದನೊಲ್ದಱಸಲೆಯ್ದಿದೆಯೋ ತಿರಿದುಂಡು ತೃಪ್ತಿ ಮೋ
ಣ್ಪುಟ್ಟದೆ ಕಾಡ ಪಣ್ಗೆಳಸಿ ಮೆಲ್ವೆಡೆ ಬಂದೆಯೊ ಪೇಳ್ಮಹೇಶ್ವರಾ ೭೬

ಕಲಿಪಾರ್ಥನಿಷ್ಟಮಂ ಕುಡ
ಲೊಲವಿಂ ವಿಪಿನಕ್ಕೆ ಬಂದ ತೆಱದಿಂದಂ ಕೇ
ಳೆಲೆ ದೇವ ಮಾಣದೆನ್ನಂ
ಸಲಪ[1]ಲ್ ಬಗೆದಿಲ್ಲಿಗೆಯ್ದಿದೆಯೋ ಪೇಳಭವಾ ೭೭

ಪರ್ವಿದ ಘೋರಾರಣ್ಯದೊ
ಳೊರ್ವನೆ ನೀನಿಂತುಟಿರ್ಪುದುಚಿತಮೆ ನಿನ್ನಂ
ಕೊರ್ವಿದ ಚಂಚರ್ಕಂಡೊಡ
ಗುರ್ವಿಸಿ ಕುಣಿಯಿಸದೆ ಕಾಡದೇನಿರ್ದಪರೇ ೭೮

ಅಡವಿಯ ಸರ್ಪಸಂತತಿ ಭವನ್ಮಕುಟಾಗ್ರದ ಚಂದ್ರಲೇಖೆಗಂ
ಡೊಡೆ ಕಡುಪಿಂ ತುಡುಂಕದೆ ಕರಾಗ್ರದ ಪುಲ್ಲೆಯನಿಲ್ಲಿಗೆಯ್ದಿ ಕಂ
ಡೊಡೆ ಪುಲಿ ಪೊಯ್ಯದಿರ್ದಪುದೆ ತೊಟ್ಟಹಿವೃಂದಮನೋವೊ ಬರ್ಹಿ ಕಂ
ಡೊಡೆ ಕಡಿದಿಕ್ಕದಿರ್ಕುಮೆ ವಿಚಾರಿಸದಳ್ಕದೆ ಕೆಮ್ಮನಿರ್ಪುದೇ ೭೯

ಬಂದು ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರುವೆಯೋ ಹೇಗೆ ? ಹೇಳು. ೭೬. ಮಹೇಶ್ವರಾ, ಉಟ್ಟ ಜಿಂಕೆಯ ಚರ್ಮವು ಹಳೆಯದಾಯಿತು ಹೊಸದಾದ ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆನು, ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ (ಈ ಕಾಡನ್ನು) ಹೊಕ್ಕೆಯೋ ? ಶಿರದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರನ ಕ್ಷಯರೋಗಕ್ಕೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಔಷಧವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹುಡುಕಲು ಬಂದೆಯೋ ? ತಿರಿದು ಉಂಡು ಉಂಡು ತೃಪ್ತಿಗೊಳ್ಳದೆ ಕಾಡಿನ ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದೆಯೋ ? ಹೇಳು. ೭೭. ಅಭವನೇ, ಕೇಳು ; ಶೂರನಾದ ಅರ್ಜುನನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲೆ ದೇವನೇ, ತಪ್ಪದೆ ನನ್ನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಯೋಚಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆಯೋ ? ಹೇಳು. ೭೮. ನೀನು ಒಬ್ಬನೇ ಹಬ್ಬಿರುವ ಈ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಇರುವುದು ಉಚಿತವೇ ? ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಬ್ಬಿದ ಚಂಚರು (ಕಾಡು ಜನರು), ಕಂಡರೆ ಭಯಪಡಿಸಿ, ಕುಣಿಯಿಸದೆ, ಪೀಡಿಸದೆ ಇರುವರೇ ? ೭೯. ಈ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾವುಗಳ ಸಮೂಹವು ನಿನ್ನ ಕಿರೀಟದ ಮೇಲಿರುವ ಚಂದ್ರಕಳೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಹುಲಿಯು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಹುಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹೊಡೆಯದೆ ಇರುವುದೇ? ನವಿಲು ನೀನು ತೊಟ್ಟ ಸರ್ಪಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಓಹೋ!

1 ಹ(ಗ) ಬ(ಮು)

ಬಿಡು ನಿನ್ನ ಮರುಳ್ತನಮಂ
ನಡೆಯೆಮ್ಮಯ ಪಕ್ಕಣಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನಜಸ್ರಂ
ನಡೆನೋಡಿ ಪೊರೆವೆನೆನ್ನಯ
ನುಡಿ ತೊದಳಲ್ತಲ್ತು ಮುಂದೆ ನೀಂ ಕಾಣ್ಬೆಯುದಂ ೪೦

ಎಳಸಿದ ನಾನಾ ಪಲಲಾ
ವಳಿ ಮಧು ಮಧುರಂ ಫಲಾಳಿ ಪೆರ್ಮರೆವಾಲ್ಸಂ
ಗಳಿಸಿದ ಬಿದಿರಕ್ಕಿಯ ಮಂ
ಜುಳಪಾಯಸಮೊಳವು ಮದ್ಗೃಹದೊಳನವರತಂ ೪೧

ಮುಡಿವೊಡೆ ಕಾಡಮಲ್ಲಿಗೆಗಳುಂಟುಡಲಗ್ಗದ ಪೀಲಿಯುಂಟು ಮೇ
ಣ್ತೊಡುವೊಡೆ ಗುಂಜಿಯಾಭರಣಮುಂಟಿಭ ಮೌಕ್ತಿಕಮುಂಟು ಮಾಣದ
ಣ್ಪಿಡುವೊಡೆ ಚಂದನಪ್ರಸರಮುಂಟು ಮೃಗೋದ್ಭವಮುಂಟು ಕೇಳಿಯೊ
ಳ್ತೊಡವೊ[1]ಡೆ ಕೀರಶಾರಿಕೆಗಳೊಳ್ನುಡಿಯುಂಟು ಮದೀಯಗೇಹದೊಳ್ ೪೨

ಬಂದು ಸುಖಮಿರ್ಪುದೆನ್ನಯ
ಮಂದಿರದೊಳ್ದೇವ ನಿನ್ನನೋಲಗಿಪೆಂ ನೀ
ನೆಂದುದನಾಗಿಪೆನೆಂದು ಪು
ಳಿಂದಂ ನುಡಿನುಡಿದು ನುಡಿಯದಿರೆ ಗಿರಿಜೇಶಂ ೪೩

ಕಡಿದು ಎರಡು ತುಂಡು ಮಾಡದೆ ಇರುವುದೇ ? ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ, ಭಯಪಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುವುದೇ ? ೪೦. ನಿನ್ನ (ಈ) ಹುಚ್ಚುತನವನ್ನು ಬಿಡು ; ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನಡೆ ; ನಿನ್ನನ್ನು ಸತತವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ರಕ್ಷಿಸುವೆನು. ನನ್ನ ಮಾತು ಸುಳ್ಳು ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ ; ಮುಂದೆ ಆ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ನೀನು ನೋಡುತ್ತೀಯೆ. ೪೧. (ನೀನು) ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಮಾಂಸದ ಸಮೂಹ, ಜೇನುತುಪ್ಪದಂತೆ ಮಧುರವಾದ ಹಣ್ಣುಗಳ ಸಮೂಹ, ದೊಡ್ಡ ಕಿರುಬನ ಹಾಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಿದಿರಕ್ಕಿಯ ರುಚಿಕರವಾದ ಪಾಯಸ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸತತವೂ ಇರುತ್ತವೆ. ೪೨. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಾಡುಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂಗಳುಂಟು. ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನವಿಲುಗರಿಯ ಬಟ್ಟೆಯುಂಟು. ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಗುರುಗಂಜಿಯ ಆಭರಣವುಂಟು. ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳದ ಮುತ್ತುಗಳುಂಟು. ತೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ ಶ್ರೀಗಂಧ ಸಮೂಹವುಂಟು, ಕಸ್ತೂರಿಯುಂಟು. ಆಟವಾಡಿಕೊಂಡಿರಲು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಗಿಳಿಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳುಂಟು, ೪೩. ದೇವ, ಬಂದು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುವುದು. ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಬೇಡನು ಹೇಳಿದರೂ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯು ಮಾತ

1 ದೊ(ಮ)

ಚಿರಕಾಲಮುಣಲ್ಪಡೆಯದೆ
ಪುರಾರಿ ಬಸವಳಿದು ನುಡಿಯದಿರ್ದಪನುಣಿಸಂ
ಕರಮೂಗಿಸಿ ಮಗುಳ್ದಿವನಂ
ಕರೆದೊಯ್ವಪೆನೆಂದು ನೆನೆದನಂದು ಪುಳಿಂದಂ ೮೪

ವ॥ ಅಂತು ನೆನೆದು ಬಲ್ಸರಳಂ ಕೊಂಡು ಮೃಗಯಾಗಮನೋದ್ಯತನಾಗಿ ಶಿವಂಗೆ ಮಗುಳ್ದು ಮಣಿದಗಲಲಾಜದೆಂತಕ್ಕೆ ಸಂತೈಸಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗಮಂ ಪ್ರೇಮರಸಭರಕಟಾಕ್ಷದಿನಮರೆ ನೋಡಿ—

ಈಗಳೆ ಬಂದಪೆನಂಜದಿ
ರೀ ಗಹನದೊಳುಳ್ಳ ಸಾರಮೃಗಮಂ ಕೊಂಡೆಂ
ದಾ ಗುಣನಿಧಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡನು
ರಾಗಂ ಮಿಗೆ ಬೇಂಟೆಗೆಯ್ದುವಲ್ಲಿಂ ಮುನ್ನಂ ೮೫

ಅವನೀಭಾಗದೊಳಂದು ಸೌಂದರ ಮಹಾಕಾಯರ್ಕಳೆಂದೆಂಬ ದಾ
ನವರಾಳೋಚಿಸಿ ಭಾನುಸೂನು ಶಿಬಿ ಮುಖ್ಯರ್ತಮ್ಮ ದೇಹಂಗಳಂ
ಜವದಿಂದಿತ್ತು ಪರೋಪಕಾರಕೆ ಜಸಂಬೆತ್ತರ್ಗಡೆಮ್ಮಂಗಮಂ
ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕಿರದಿತ್ತು ಮುಕ್ತಿಪದಮಂ ಸಾರ್ದಪ್ಪೆವೆಂದೊಳ್ಪಿನಿಂ ೮೬

ನಾಡದೆ ಇರಲು— ೮೪. ಪುರಾರಿಯು, ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ, ಆಯಾಸಪಟ್ಟು, ಮಾತನಾಡದೆ ಇರುವನು ; ಊಟವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಪುನಃ ಇವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನು· ಎಂದು ಆಗ ಆ ಪುಳಿಂದನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಬಲವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ, ಶಿವನಿಗೆ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರೀತಿರಸದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ನೋಟವಂಟುವ ಹಾಗೆ ನೋಡಿ— ೮೫ + ೮೬ + ೮೭. ಆ ಗುಣನಿಧಿಯಾದ ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಾರವತ್ತಾದ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಈಗಲೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವೆನು ಹೆದರಬೇಡ. ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ವಿಶೇಷ ಅನುರಾಗದಿಂದ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಮಹಾಕಾಯರೆಂಬುವ ರಾಕ್ಷಸರು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ಕರ್ಣ, ಶಿಬಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದವರು ತಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪರೋಪಕಾರಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರಲ್ಲವೆ ? (ಈಗ) ನಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು, ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇರುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಆ ರಾಕ್ಷಸರು ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು

ಸುಮತಿಗಳಾಂತು ಘೋರ ತಪಮಂ ಭಜಿಸುತ್ತಿರೆ ತನ್ನನದ್ರಿಜಾ
ರಮಣನೊಱಲ್ದು ಮ[1]ಚ್ಚಿ ನಿಜರೂಪದೆ ನಿಂದು ಮುಕುಂದಪದ್ಮಜೇಂ
ದ್ರಮಹಿತ ಸಂಪದಂಗಳೊಳಗಿಪ್ಪುದಾವುದು ಬೇಡಿಮಿತ್ತಪೆಂ
ನಿಮಗೆನೆ ದಾನವರ್ಮುದಿತಮಾನಸರಾನತರಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ೮೭

ಜಲಂಧರ ಮತಂಗಜ ಪ್ರಬಳ ತಾರಕೇಂದ್ರಾರಿಗ
ಳ್ಬಲಂಗೆಡಿಸಿ ಭಂಗಮಂ ಪಡೆದ ವಿಷ್ಣು ಪಂಕೇಜ ಭೂ
ಬಲಾರಿಗಳ ಭಾಗ್ಯಮಂ ಬಯಸೆವೇಂದುಮೆಮ್ಮಂಗಮಂ
ಕಲಾನಿಧಿಕಲಾಪ ನೀಂ ಸವಿಯೆ ಸಾಲ್ಗುಮೆಂದಾಡಿದರ್ ೮೮

ವ॥ ಎಂದು ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದರ್—

ಹರ ಕೇಳೆಮ್ಮ ಜಲಂಧರಾಂಧಕ ಗಜವ್ಯಾಘ್ರಾಸುರರ್ಮುನ್ನಂ ಭವ
ಚ್ಚರಣಾಂಗುಷ್ಟಪದಾಬ್ಜಪಾಣಿಹತಿಯಿಂದಳ್ಕಾಡಿ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸ
ಲ್ಲರೆ ನಿಮ್ಮಿಂದವರಂತಿರಾಮುಮೊಡಲಂ ಕೂರ್ತಿತ್ತು ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಗೀ
ಶ್ವರ ಸನ್ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಲ್ವೆವೆಂದೆನೆ ಮಹೇಶಂ ಮ[1]ಚ್ಚಿ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿಂ ೮೯

ಆಚರಿಸಿ, ತನ್ನನ್ನು (ಶಿವನನ್ನು) ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ಇರುವ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯು, ಪ್ರೀತಿಗೊಂಡು ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ನಿಂತು–'ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ–ಇವರುಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಂಪತ್ತುಗಳೊಳಗೆ ಯಾವುದು ಇಚ್ಛೆ ? ಬೇಡಿರಿ, ನಿಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.' ಎನ್ನಲು ರಾಕ್ಷಸರು ಸಂತುಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ– ೮೮. ಜಲಂಧರ, ಗಜಾಸುರ, ಪ್ರಬಲನಾದ ತಾರಕಾಸುರ, ವೃತ್ರಾಸುರ (ಬಲಾಸುರ)–ಇವರುಗಳಿಂದ ಬಲವನ್ನು ಕುಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಭಂಗಗೊಂಡ ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳ (ಕ್ರಮವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವು ಜಲಂದರನಿಂದಲೂ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಗಜಾಸುರ ನಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರನು ಬಲಾಸುರನಿಂದಲೂ ಭಂಗಗೊಂಡರು) ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಯಾವಾ ಗಲೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರಭೂಷಣನೇ, ನಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ನೀನು ತಿಂದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಹಾಡಿದರು. ೮೯–೯೦. ಹರನೇ, ಕೇಳು : ನಮ್ಮ ಜಲಂಧರ, ಅಂಧಕಾಸುರ, ಗಜಾಸುರ, ವ್ಯಾಘ್ರಾಸುರರು–ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ (ಕ್ರಮವಾಗಿ) ನಿನ್ನ ಚರಣದ, ಅಂಗುಷ್ಠದ, ಪದಕಮಲದ, ಕೈಯ ಹೊಡೆತದಿಂದ ನಿಶ್ಶೇಷರಾಗಿ ಅವರು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗಲಿಲ್ಲವೆ ? ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಾವು ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಶರೀರವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ, ಶಿವನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲುವೆವು ಎಂದೆನ್ನಲು

1 ಮೆ(ಗ)

ನುಡಿದಂ ಕೇಳಿರೆ ಕಾವ್ಯಶಿಷ್ಯರಿರ ನೀವೆಂದಂತೆ ಮಾಳ್ಪೆಂ ಮುದಂ
ಬಡೆ ಕಣ್ಗೊಪ್ಪುವ ಕಾಳಹಸ್ತಿನಗಕಾಂತಾರಾಂತರಾಳಂಗಳೊಳ್
ಬಿಡದಿರ್ವರ್ಮೃಗಮಾಗಿಮಲ್ಲಿ ಭವದೀಯಾಂಗಂಗಳಂ ಸೀಳ್ದು ತಂ
ದಡಗಂ ಕೂರ್ತೆಮಗರ್ಪಿಪಂ ಬಿಯದನೊರ್ವಂ ಮಲ್ಲಸತ್ಕಿಂಕರಂ ೯೦

ಎನೆ ಕೇಳ್ದು ನಲಿದು ನಿಜಬಂ
ಧುನಿಕಾಯಸಮೇತಮೆಯ್ದಿ ತದ್ಗಿರಿವರಕಾ
ನನಮಂ ಮೃಗರೂಪಿಂದಂ
ಬಿನದಿಸುತೊಪ್ಪಿರ್ದರಮರವೈರಿಗಳದಱೊಳ್ ೯೧

ವ|| ಆಗಳಾ ಕಣ್ಣಪ್ಪದೇವಂ—

ಕಂಡು ಕಡಂಗಿ ಸಾರ್ದು ಹರಿಣದ್ವಯಮಂ ಗುಣಯುಕ್ತ ಚಂಡ ಕೋ
ದಂಡಮನಾರ್ಪಿನಿಂ ಸೆಳೆದು ಬೊಬ್ಬಿಱಿದೆಚ್ಚು ಸರಲ್ಗಳಿಂ ಮಹೀ
ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮುಂ ಕೆಡೆದ ತನ್ಮೃಗಯುಗ್ಮದ ಕಾಯಮಂ ಕರಂ
ಖಂಡಿಸಿ ಖಂಡಮಂ ತೆಗೆದು ಸೋದಿಸಿ ಕಿಚ್ಚೊಳಮರ್ಚಿ ಕಾಸುತುಂ ೯೨

ಸುಂಟಗೆಗೋಲಿಂದದಗಂ
ಮಿಂಟಿ ಪೊರಳ್ಚುತ್ತೆ ಪಚಿಸಿ ನಾಲಗೆಗೊನೆಯಿಂ
ದಂಟಿ ರಸಮಿಂಪುಕಂಪುಗ
ಳುಂಟೆನಿಪವನಾಯ್ದು ಪರ್ಣಪಾತ್ರೆಯೊಳಿಡುತುಂ ೯೩

ಮಹೇಶ್ವರನು ಮೆಚ್ಚಿ ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನುಡಿದನು : ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ರಾಕ್ಷಸರುಗಳೇ, ಕೇಳಿರಿ, ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುವೆನು. ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುವ ಕಾಳಹಸ್ತಿ ಪರ್ವತದ ಅರಣ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಜಿಂಕೆಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಇರಿ. ನನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತನಾದ ಒಬ್ಬ ಬೇಡನು ನಿಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಸೀಳಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವನು. ೯೧. ಎಂದೆನ್ನಲು ದೇವತೆಗಳ ಶತ್ರುಗಳಾದ (ಆ) ರಾಕ್ಷಸರು ಕೇಳಿ, ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರು ಸಮೇತರಾಗಿ ಮೃಗಗಳ ರೂಪದಿಂದ (ಜಿಂಕೆಗಳ ಆಕಾರದಿಂದ) ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾಳಹಸ್ತಿ ಬೆಟ್ಟದ ಕಾಡನ್ನು ಸೇರಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ವಿನೋದಪಡುತ್ತ ಒಪ್ಪಿದ್ದರು. ವ|| ಆಗ ಆ ಕಣ್ಣಪ್ಪದೇವರು— ೯೨. ಎರಡು ಜಿಂಕೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಕುತೂಹಲಗೊಂಡು, (ಅವುಗಳ) ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಸಿಂಜಿನಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ತನ್ನ ಉತ್ತಮವಾದ ಬಿಲ್ಲನ್ನು, ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಸೆಳೆದು ಕೋಲಾಹಲ ಮಾಡಿ, ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದನು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ (ಆ ಹೊಡೆತದಿಂದ) ಬಿದ್ದ ಆ ಜಿಂಕೆಗಳೆರಡರ ದೇಹವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಕಂಡವನ್ನು ತೆಗೆದು ಶೋಧಿಸಿ, ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕಾಯಿಸುತ್ತ– ೯೩. ಮಾಂಸವನ್ನು ಸುಡುವ ಕೋಲಿನಿಂದ ಆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಮಿಾಟಿ ಹೊರಳಾಡಿಸಿ, ಬೇಯಿಸಿ, ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ರುಚಿ

ಎಸೆವ ಕಕ್ಕೆಯುರಲ್ಗಳಂ ನವಬಿಲ್ವಕೋಮಲಪಲ್ಲವ
ಪ್ರಸರಮಂ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ತಾಳ್ದು ಪಲಾಶಪತ್ರದ ಪಾತ್ರೆಯೊಳ್
ಮಿಸುಪ ಮಾಂಸಮನಾಂತು ಕೈತಕವಾಹಿನೀವಿಮಳಾಂಬುವಂ
ಲಸಿತವಕ್ತ್ರದೆ ತೀವಿಕೊಂಡು ಕಿರಾತನೇಳ್ತರುತೊಪ್ಪಿದಂ ೯೪

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತಂದು ಶಿವಾಲಯಮನೊಲ್ದು ಪೊಕ್ಕು ಶಿವಲಿಂಗಮಂ ಸಾರ್ದು ನಿಂದು—

ಅದನೇನಂ ಪೇಳ್ವೆನಾ ಪೂಜೆಯ ಪೊಸಪರಿಯಂ ಕೆರ್ಪುತಳ್ತಂಘ್ರಿಯಿಂ ನೂಂ
ಕಿದನಾ ಲಿಂಗೋತ್ತಮಾಂಗೋದ್ಗಮಮನಮಮ ಗಂಡೂಷವಾರ್ಮಜ್ಜನಂ ಮಾ
ಡಿದನೀಶಂಗೊಲ್ದು ತಾಂ ಮುಡಿದ ಕುಸುಮಮಂ ಸೂಸಿದಂ ಮಾಂಸಮಂ ತ
ಳ್ವದೆ ಮುಂದಿಟ್ಟೊಳ್ಕಿಂದರ್ಪಿಸಿದನತಿಶಯಾನಂದದಿಂದಂ ಪುಳಿಂದಂ ೯೫

ವ॥ ಅಪೂರ್ವತರ ಪೂಜೆಯನಾ ಪುಳಿಂದನಿಂತೆಸಗಲೊಡನೆ—

ಗಿರಿಜೆಯ ಯಾವಕದ್ರವಪದಾಬ್ಜದ ಸೋಂಕಿನೊಳಾದ ಸೌಖ್ಯದಿಂ
ಪಿರಿದೆನಿಸಿತ್ತು ಪಾದುಕೆಯನಾಳ್ದ ತದಂಘ್ರಿಯ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಮು
ಬ್ಬರಿಸುವ ಸೌಖ್ಯಮಂಬರನದೀವಹನೋತ್ಸವದಿಂ ಸಮುತ್ಸವಂ
ಕರಮೆನಿಸಿತ್ತು ಶೂಲಿಗೆ ಮುಖೋದಕ ಮಜ್ಜನ[2][ಮಾ[2] ಕಪರ್ದದೊಳ್ ೯೬

ನೋಡಿ, ರಸ, ಮಾಧುರ್ಯ, ಕಂಪು ಇರುವುವುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಎಲೆಗಳ ದೊನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತ ೯೪. ಬೇಡನು ಶೋಭಿಸುವ ಕಕ್ಕೆ ಹೂವು, ಹೊಸ ಬಿಲ್ವ ಪತ್ರೆಯ ಮೃದುವಾದ ದಳಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಗೂದಲಲ್ಲಿ ತುರುಕಿಕೊಂಡು, ಮುತ್ತುಗದ ಎಲೆಯ ದೊನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಮಾಂಸವನ್ನು ಹಾಕಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಕಾಲುವೆಯ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಜಲವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ತನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತ ಶೋಭಿಸಿದನು. ವ॥ ಹಾಗೆ ಬಂದು ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಶಿವಲಿಂಗದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತು ೯೫. (ಅವನು ಮಾಡಿದ) ಪೂಜೆಯ ಆ ಹೊಸ ರೀತಿಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ಆ ಬೇಡನು ಆ ಲಿಂಗದ ತಲೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಹೂವನ್ನು ಕೆರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಲಿನಿಂದ ನೂಕಿದನು. ಅಬ್ಬಬ್ಬ ! ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿದನು (ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದನು). ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಾನು ಮೊದಲು ಮುಡಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೂವನ್ನು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಮುಡಿಸಿದನು. ತಡಮಾಡದೆ (ತಾನು ತಂದ) ಮಾಂಸವನ್ನು (ಶಿವನ) ಮುಂದಿಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಅತಿಶಯವಾದ ಆನಂದದಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ವ॥ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಈ ರೀತಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆ ಬೇಡನು ಮಾಡಿ ದೊಡನೆ— ೯೬. ಶೂಲಿಗೆ ಕೆರವನ್ನುಳ್ಳ ಆ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಕಾಲಿನ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಅಧಿಕ ವಾಗುವ ಸೌಖ್ಯ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅರಗಿನ ರಸವನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಾದಕಮಲದ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಆದ ಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದೆನಿಸಿತ್ತು. ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು

---

1 ರಬ(ಜ) 2 ಜಲಂ(ಅ, ಗ, ಚ, ದ, ಮ, ಜ)

ವ॥ ಆಗಳಾ ಪೂಜಕ ಪುಳಿಂದಂ ಪೊರೆಯೇಱಿ ಪೊಂಪುಳಿವೋಗಿ —

ನಲಿನಲಿದು ಮಣಿದು ಕುಣಿದು
ಜ್ವಲ ರವದಿಂ ಪಾಡೆ ನೋಡಿ ಶಿವನಂ ಪ್ರೇಮಂ
ಬಲಿದೊಲೆದು ಕೆಲಕೆ ಬೆಮರ್ದಮ
ರ್ದಲರ್ದಳವಿಗಳುಂಬಮುತ್ಸವಂಬಡೆದಿರ್ದಂ ೯೭

ಪದಪಿಂ ಪೂಜಿಸುತಿಂತು ಶಂಕರನನಾ ಕಣ್ಣಪ್ಪನಿರ್ಪನ್ನಮೊಂ
ದುದಿನಂ ಪೂಜಕ ತಾಪಸಂ ಯಜಿಸಲೆಂದೇಳ್ತಂದು ಲಿಂಗಾಲಯ
ಕ್ಕದಱೊಳ್ಮೂಳೆಯುನಾರ್ದ್ರಚರ್ಮಮುನಸೃಙ್ಮಾಂಸಂಗಳಂ ಕಂಡು ಪೇ
ಸಿದನಾಗಳ್ಬಗೆಗುಂದಿ ಚಿಂತಿಸಿದನಿಂತೇಕಾದುದೆಂದಾ ದ್ವಿಜಂ ೯೮

ವ॥ ಇಂತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಮಿದು ಸದುಷ್ಕೃತ ದುಷ್ಕಿರಾತ ಕೃತಮಕ್ಕುಮೆಂದು ನಿರ್ಧರಂ ಗೆಯ್ದುವಂಗೆ ತಕ್ಕುದಂ ಬಳಿಯೊಳ್ಮಾಳ್ಪೆನೆಂದು ಸಮ್ಮಾ[1]ರ್ಜನಿಯಿನದನೆಲ್ಲಮಂ ನಿವಾರಿಸಿ ಗೋಮಯವಾರಿಯಿಂ ಸಾರಣೆಗೆಯ್ದು ಮಂತ್ರೋದಕಮಂ ತಳಿ[2]ದು ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ

ಕೊಂಡುಬಂದು ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಜಟಾಜೂಟದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಮಜ್ಜನದಿಂದಾದ ಸುಖವು ಸ್ವರ್ಗಂಗೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದುದೆನಿಸಿತ್ತು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಬೇಡನು (ಭಕ್ತಿಯ) ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉಬ್ಬಿ, ರೋಮಾಂಚನಗೊಂಡವನಾಗಿ–೯೭. ನಲಿನಲಿದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ, ಮನೋಹರವಾದ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತ, ಶಿವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಒಲೆದಾಡಿ, ಬೆವರಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅರಳಿದ ಹೃದಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಗಣನೆಯಿಲ್ಲದ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ೯೮. ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಈ ರೀತಿ ಶಂಕರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಅದರ ಪೂಜಾರಿ ತಪಸ್ವಿಯು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮೂಳೆಯನ್ನೂ, ಹಸಿಯ ಚರ್ಮವನ್ನೂ ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟನು. ಆಗ ಆ ದ್ವಿಜನು ಕೊರಗಿದ ಮನಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಹೀಗೇಕಾಯಿತು ? ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಇದು ಪಾಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುಷ್ಟನಾದ ಬೇಡನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧಾರಗೊಂಡು, ಆ ಬೇಡನಿಗೆ ತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಬೇಗನೆ ಕಾಣುವೆನು, ಎಂದು ಆ ಮಾಂಸಾದಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಕಸ್ಪರಿಗೆಯಿಂದ ಗುಡಿಸಿ, ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಹಸುವಿನ ಸೆಗಣಿನೀರಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸಿ, ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಿ, ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿ ಪಂಚಬ್ರಹ್ಮ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ, ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಮೊಸರು, ಸೆಗಣಿ,

1 ಮಾರ್ಜ(ಜ) 2 ಳಿ(ಮು)

ಪಂಚಾಕ್ಷರಂಗಳಿಂ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪಂಚಾಮೃತಮನೆಱೆದು ರುದ್ರಸೂಕ್ತ ಪುರುಷಸೂಕ್ತಂಗಳಿಂ ಮಹಾ ಸ್ನಾನಂಗೆಯ್ದು ವಿಧಾನಂಬಿಡಿದೋಜೆಯಿಂ ಪೂಜಿಸಿ ಲಿಂಗದ ಪಿಂಗಡೆಯೊಳಡಂಗಿರ್ದು ಕಿರಾತಕೃತ್ಯ ಮನೆಲ್ಲಮಂ ಕಂಡು ಖಾತಿ ವಿಕ್ಕು—

ಮುಕ್ಕುಳ ನೀರ್ಮಜ್ಜನಕೇಂ
ತಕ್ಕುದೆ ಮುಡಿದಲರಪೂಜೆ ಯೋಗ್ಯಮೆ ನೈವೇ
ದ್ಯಕ್ಕಡಗುಚಿತಮೆ ಶಿವ ಶಿವ
ಮುಕ್ಕಣ್ಣಂಗಕಟ ಬೇಡನಿಂತೆಸಗಿದಪಂ ೯೯

ವ॥ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ—

ಸುರೇಂದ್ರಜ ಶರಾಸನ ಪ್ರಹತಿ ಸಾಂಖ್ಯ ಹಸ್ತಚ್ಯುತ
ಸ್ಫುರದ್ಘನಶಿಲಾಹತಿಪ್ರತತಿಗಳ್ಕದಾ ಹೇವಮಂ
ಕರಂ ಬಗೆಗೆ ತಾರದಂದವರ್ಗೆ ಕೂರ್ತ ನಿರ್ಲಜ್ಜನೇಂ
ಕಿರಾತಪದಘಾತಮಂ ಬಗೆವನೇ ಕಿರಾತೇಶ್ವರಂ ೧೦೦

ವ॥ ಮುನ್ನಮೀ ಕಾಳಹಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ—

ಒಂದು ಸೆ[1]ಲಂದಿ ಲಿಂಗಶಿರದೊಳ್ಪೊಸ ನೂ[2]ಲ್ಗಳಿನೆಯ್ದೆ ಬಲ್ಪಿಸಿ
ಲ್ಪೊಂದದ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ[3] ರಚಿಸಿ ಗೂಡನೊಱಲ್ದಿರೆ ಹಸ್ತಿಯಲ್ಲಿಗೇ

ಮೂತ್ರ—ಇವನ್ನೂ, ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಸಕ್ಕರೆಗಳನ್ನೂ ಎರೆದು ರುದ್ರ ಸೂಕ್ತ, ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತಗಳಿಂದ ಮಹಾಭಿಷೇಕ (ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ)ವನ್ನು ಮಾಡಿ, ವಿಧಿಗನುಸಾರವಾಗಿ, ಕ್ರಮದಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಲಿಂಗದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದು, ಬೇಡನ ಕೃತ್ಯಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಕಂಡು ಅತಿಶಯ ಕೋಪದಿಂದ— ೯೯. ತ್ರಿನೇತ್ರನಿಗೆ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದ ನೀರು ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದ್ದೇ ? ಮುಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಹೂಗಳ ಪೂಜೆ ಯೋಗ್ಯವೇ ? ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾಂಸವು ಉಚಿತವೇ ? ಶಿವ ಶಿವ ! ಅಕ್ಕಟ !! ಬೇಡನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದನು !!! ವ॥ ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೧೦೦. ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತ, ಸಾಂಖ್ಯನ ಕೈಯಿಂದ ಬಿದ್ದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ದಪ್ಪನಾದ ಕಲ್ಲುಗಳ ಏಟು ಇವುಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಹೆದರದೆ, ಆ ಅಪಮಾನವನ್ನು ಮನಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ, ಅಂದು ಅವರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿದ ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿಯಾದ ಕಿರಾತೇಶ್ವರನು ಬೇಡನ ಕಾಲಿನ ತುಳಿತದ ಏಟನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುವನೇ ? ವ॥ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಳಹಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ— ೧೦೧–೧೦೨. ಒಂದು ಜೇಡರ ಹುಳುವು, ಬಲವಾದ ಬಿಸಿಲು ಉಂಟಾಗಬಾರದೆಂದು ಹೊಸದಾದ ತನ್ನ ನೂಲುಗಳಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗದ ಮೇಲು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಗೂಡನ್ನು

1 ಸಿ(ಗ) 2 ನಾ(ನ) 3 ಯಂ)ದ, ಜ)

ಳ್ತಂದದನೊತ್ತಿ ಕಿಳ್ತು ಸವನಂಗೊಡುತಂಬುಜದಿಂದೆ ಪೂಜಿಸು
ತ್ತಂದಿರದೆಯ್ದುಗುಂ ಪ್ರತಿದಿನಂ ನೆಗಳ್ದಾಗುಣಗರ್ಭನಂತದಂ ೧೦೧

ಕಂಡತಿ ಕೋಪದಿಂ ಪರಿದು ಸುಂಡಿಲನೀಳ್ದೊಳಪೊಕ್ಕು ಕಾಲ್ಗಳಿಂ
ಖಂಡಮನೊತ್ತಿ ಪೊಯ್ದು ನೆಱಿನಂ ಕರಿಯಂ ಮಡಿಪುತ್ತೆ ತಾನುಮಾ
ಸುಂಡಿಲೊಳುಬ್ಬಸಂಬಡೆದು ಸಾಯೆ ವಿಮುಕ್ತಿಯನಿತ್ತನಾ ಮದೋ
ದ್ದಂಡ ಗಜೇಂದ್ರರುಂದ್ರಗುಣಗರ್ಭಯುಗಕ್ಕೆ ಶಶಾಂಕಶೇಖರಂ ೧೦೨

ಮದಯುತ ಕಿರಾತನುಱಿ ಬ
ಲ್ಲಿದನಾದೊಡವೇನೊ ಮತ್ತಕರಿಯಂ ಕೊಂದಿ
ಕ್ಕಿದ ಗುಣಗರ್ಭನವೋಲ್ತ
ಪ್ಪದೆ ಕೊಲ್ವೆಂ ಖಲನನಲ್ಲದುಂಡುಣಲೊಲ್ಲೆಂ ೧೦೩

ವ॥ ಎಂದು ಪೂಣ್ದು ನಿಜಾಲಯಕ್ಕೇಳ್ತಂದೊಂದು ಖಡ್ಗಮಂ ಕೊಂಡು ಮಗುಳ್ದೆಯ್ತಂದಾ ಲಿಂಗದ ಪಿಂಗಡೆಯೊಳಡಂಗಿ ಪಾರ್ವಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಪಾಗಳ್—

ರಚಿಸಿರಲು, ಒಂದು ಆನೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅದನ್ನು (ಆ ಗೂಡನ್ನು) ಒತ್ತಿ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿ, ಸ್ನಾನವನ್ನು (ಆ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ) ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತ, ಕಮಲಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಆಗ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಾನು (ಬಿಸಿಲು ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕಾಗ ಬಾರದೆಂದು) ಕಟ್ಟಿದ ಗೂಡು ಅಂತು (ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು) ದಾರವನ್ನು ಗರ್ಭ ದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಆ ಜೇಡವು ಅಂತು ನೋಡಿ, ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪದಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದು ಆ ಆನೆಯ ಸುಂಡಿಲನ್ನು ಸೇರಿದು ಒಳಹೊಕ್ಕು ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೆರೆದು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ, ಬಡಿದು ಬೇಗನೆ ಆ ಆನೆಯನ್ನು ಸಾಯಿಸಿ, ತಾನೂ ಕೂಡ ಆ ಸುಂಡಿಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿ ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ಚಂದ್ರಶೇಖರನು ಆ ಅಧಿಕ ಗರ್ವದ ಆನೆ, ವಿಶಾಲವಾದ ದಾರವನ್ನು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಜೇಡರ ಹುಳು ಈ ಎರಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ೧೦೩. ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾದ ಈ ಬೇಡನು ಬಲಶಾಲಿಯು ; ಆದರೂ ಏನೋ ? ಮದೋನ್ಮತ್ತವಾದ ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ ಜೇಡದ ಹುಳುವಿನಂತೆ ಈ ನೀಚನನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ, ಹಾಗಾಗದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಊಟವನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದು ಒಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಶಿವಾ ಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆ ಲಿಂಗದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತು ನೋಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ—

ಎಂದಿನಂತೆ ಮಾಂಸಪಾಣಿ ವಾರಿಪೂರಿತಾಸ್ಯನಾ
ನಂದದಿಂದೆ ಪುಷ್ಪಪೂರ್ಣಮಸ್ತನಲ್ಲಿಗೇೞ್ತರು
ತ್ತಂದು ಮುನ್ನಿನಂತೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯಂ ಯಥೇಷ್ಟಮೋ
ರಂದದಿಂ ನಿಮಿರ್ಚಿ ನೋಡುತಿರ್ದನಾ ವನೇಚರಂ ೧೦೪

ವ|| ಆಗಳಾ ಭಕ್ತನ ದೃಢಭಕ್ತಿಯಂದಮಂ ಪಾರ್ವತೀಪತಿ ಪಾರ್ವಂಗೆ ತೋಱಲೆಳಸಿ ನಯನದ್ವಯಮಂ ಮಿಸುಪ ಮೊಗಮೊಂದಂ ತಳೆದು—

ಬೆಳರ್ಗಣ್ಕೆಂಪಡರ್ದಶ್ರುಗ
ೞಿೞಿತರ್ಪವೊಲೆಸಗೆ ಕಂಡು ಕಣ್ಣಪ್ಪಂ ಪೇ
ರಳಲೊಳಗುವರಿಯೆ ಚಿಂತಾ
ಕುಳನಾಗಳ್ಸುಯ್ದು ಸುಗಿದು ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡಂ ೧೦೫

ವ|| ಆಗಳವಂ ನಿರ್ವೇದಂಬಟ್ಟು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತುಮಿರೆ—

ತ್ರ್ಯಂಬಕನಾ ಭಕ್ತನ ವಿಮ
ಳಾಂಬಕಮಂ ಪಡೆಯಲೆಳಸಿ ಕಣ್ಣೀರ್ಗಱೆವಾ
ಡಂಬರಮನಾಳ್ದು ಸುರಿವ ದೃ
ಗಂಬುಗಳಿಂಬಾದುವಾಗಳಾ ಶಶಿಧರನಾ ೧೦೬

ವ|| ಅಂತಿೞಿತರ್ಪಶ್ರುಧಾರಾಪೂರಮಂ ಪುಳಿಂದನಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಶಿವಂಗಿಂತೆಂದಂ—

೧೦೪. ದಿನದ ಹಾಗೆ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳ, ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬಾಯುಳ್ಳ, ಹೂವಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ತಲೆಯುಳ್ಳ ಆ ಬೇಡನು ಆನಂದದಿಂದ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆಗ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವ|| ಆಗ ಆ ಭಕ್ತನಾದ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ತೋರಿಸಲು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು, ಎರಡು ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮುಖವೊಂದನ್ನು ಧರಿಸಿ—೧೦೫. ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪೇರಿ ಕಣ್ಣೀರುಗಳು ಇಳಿದು ಬರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು. (ಇದನ್ನು) ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಕಂಡು ಹೆಚ್ಚಾದ ದುಃಖವು ಮನಸ್ಸನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಲಾಗಿ ಆಗ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡವನಾಗಿ, ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತ ಭಯದಿಂದ ಕಳವಳಗೊಂಡನು. ವ|| ಆಗ ಆ ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ದುಃಖಗೊಂಡು ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇರಲು—೧೦೬. ತ್ರಿಣೇತ್ರನು ಆ ಭಕ್ತನ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಆಡಂಬರವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ, ಆ ಚಂದ್ರಧರನ ಸುರಿವ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮನೋಹರಗೊಂಡವು. ವ|| ಈ ರೀತಿ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣೀರಿನ

ಆಲಿಸಿ ನಿನ್ನ ನಿಂದೆಯಿನಪರ್ಣೆಯೊಡಲ್ವಿಡುವಂದು ದೇವತಾ
ಪಾಲಕಸೂನು ಬಿಲ್ವಿಡಿದು ಭಂಡಣದೊಳ್ಪೊಡೆವಂದು ಜೂದಿನೊ
ಳ್ಸೋಲಿಸುತಚ್ಯುತಾಖ್ಯನುಱೆ ಕೈಗಳನೋವದೆ ಕಟ್ಟುವಂದು ಲೀ
ಲಾಲಸಸಾಂಖ್ಯನಣ್ಮಿ ಬಿಱುಗಲ್ಗಳನಾಂತಿಡುವಂದು ಕಂಚಿಯೊಳ್ ೧೦೭

ಸಿರಿಯಾಳ್ವಂ ನಿನಗೆಂದು ತನ್ನ ಮಗನಂ ಸೀಳ್ವಂದು ಕೂರ್ಪಿಂ ಕೃಪಾ
ಕರ ಪಿಟ್ಟವ್ವೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಿಗೆಯ್ವ ಪದದೊಳ್ಭೂಭೃಚ್ಚರರ್ವೇತ್ರದಿಂ
ಕರಮುರ್ಕಿಂ ಬಡಿವಂದು ಚಂದವಿಭು ನಿನ್ನಂ ಬಿಟ್ಟು ಪೋಪಂದು ಕೇ
ಳ್ಪರಕಾಂತಾರತಿಗೊಲ್ದು ಗಾಸಿವಡೆದಂದಿಲ್ಲಂಬು ನಿನ್ನಕ್ಷಿಯೊಳ್ ೧೦೮

ಈಗಳೇಕೆ ಭವದಕ್ಷಿಯಿಂ ಪಯಃ
ಪೂಗಮಿಂತು ಸುರಿತರ್ಪುದಕ್ಕಟಾ
ಭೋಗಿಭೂಷ ಮಱೆ ಬೇಡ ಪೇಳ್ವುದಿಂ
ಬಾಗಿ ನಿನ್ನ ಬಗೆಗಾದ ದುಃಖಮಂ ೧೦೯

ತೊಱೆದೊಳ್ವೆಂಡಿರನಾತ್ಮಜಾತರನರಣ್ಯಂಬೊಕ್ಕೆನೆಂದಳ್ವೆಯೋ
ಸೆಱೆಯಾದೆಂ ಪುಲಿಸಿಂಗಮಿರ್ಪಡವಿಗಿನ್ನೆಂತೆಂದು ಕಣ್ಣೀರ್ಗಳಂ
ಕಱೆಯುತ್ತಿರ್ಪೆಯೊ ತಳ್ವಿದಂ ಬಿಯದನೆಂದೆನ್ನತ್ತಣಿಂದಾದ ಬ
ಲ್ಮಱುಕಂ ಕಣ್ಬನಿಯಂ ನಿಮಿರ್ಚಿತೊ ಬಸಿರ್ಕಾಯ್ವೆಱೆ ಶೋಕಿಪ್ಪೆಯೋ ೧೧೦

ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಬೇಡನು ನೋಡಿ ಶಿವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೧೦೭–೧೦೮–೧೦೯. ಪಾರ್ವತಿಯು ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಇಂದ್ರಪುತ್ರನಾದ ಅರ್ಜುನನು ಬಿಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಅಚ್ಯುತನೆಂಬುವನು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿದೋರದೆ ಕಟ್ಟುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ವಿಲಾಸದಿಂದ ಪ್ರಮತ್ತನಾದ ಸಾಂಖ್ಯನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಿರುಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯಾಳನು ನಿನಗೆ ಎಂದು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನೇ ಸೀಳಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ– ಹೇ ದಯೆಗೆ ಆಸ್ಪದನಾದ ಶಿವನೇ, ಕೇಳು: ಪಿಟ್ಟವ್ವೆಗೆ ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುವಾಗ, ರಾಜಸೇವಕರು ಗರ್ವದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆತ್ತದಿಂದ ಹೊಡೆಯುವಾಗ, ಚಂದ್ರವಿಭುವು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವಾಗ, ಅನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ಸುರತಕ್ರೀಡೆಗೆ ಇಚ್ಛಿಸಿ ಗಾಸಿಗೊಂಡಾಗ ನಿನ್ನ ಅಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈಗೇಕೆ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರಿನ ಧಾರೆಯು ಹೀಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ? ಅಕ್ಕಟಾ ! ಸರ್ಪಾಭರಣನೇ, ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗಾದ ದುಃಖವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು. ೧೧೦. ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಂಡತಿಯರನ್ನೂ, ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ತೊರೆದು ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕೆನೆಂದು ಅಳುವೆಯಾ ? ಹುಲಿ, ಸಿಂಹಗಳಿರುವ ಅಡವಿಗೆ ಸೆರೆಯಾದೆನು ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ? ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವೆಯೋ ? ಬೇಡನು (ನನ್ನನ್ನು) ತಬ್ಬಿಕೊಂಡನು

ಎಂದು ಪಲುಂಬಿ ನಾಡೆ ಪಲವಾಡುವನಪ್ಪುವನೊರ್ಮೆ ಮುದ್ದಿಪಂ
ತಂದೆಯಿದೇಕೆ ಕಣ್ಬನಿ ಕಳಲ್ದಪುದೆಂದಳವಾಱಿನೋವನು
ಪ್ಪೆಂದುಸುರಿಕ್ಕಿ ಸುಯ್ವನಕಟೆನ್ನವನಿಂತಿರೆ ತಾಳ್ವೆನೆಂತೆನು
ತ್ತಂದಳಲುಣ್ಮೆ ತಲ್ಲಣಿಪನೊಯ್ಯನೆ ದೃಗ್ಜಳಮಂ ಸೆಱಂಗಿನಿಂ ೧೧೧

ಬಿಡದೊರಸಿ ನೋಳ್ಪನಂಬಕ
ದೆಡೆಯೊಳರವೆ ಪೊಕ್ಕುದೆಂದು ಮೊಗವಿಟ್ಟೂದು
ತ್ತೊಡನೊಡನಾಲಿಗೆ ನಾಲಿಗೆ
ಗುಡಿಯಿಟ್ಟೊರೆದೊರೆದು ತಿರುಪಿ ಸೋದಿಸಿ ನೋಳ್ಪಂ ೧೧೨

ದಟ್ಟಿಯ ಸೆಱಂಗಿನಿಂ ಪೊಸ
ಪೊಟ್ಟಣಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಬಾಯ ಸೆಕೆಗೊಳಿಸಿ ಮನಂ
ನಟ್ಟೊತ್ತಿದೊಡದು ದೃಗ್ಜಲ
ದಿಟ್ಟಣದಿಂ ನನೆಯೆ ಕಂಡು ಬಾಯ್ವಿಡುತಿರ್ಪಂ ೧೧೩

ಕಡೆಗಣ್ಣನೊತ್ತಿ ಕಣ್ಣೀ
ರ್ಗಡಣಿಸಿ ಕಣ್ಗುಣಿಕೆವಿಡಿದು ಸುರಿಗುಂ ಕರದಿಂ
ನಿಡುಗಣ್ಗುಣಿಕೆಯನೊತ್ತಿದೊ
ಡೊಡನಿೞಿಗುಮಪಾಂಗದತ್ತಣಿಂದಶ್ರುಜಲಂ ೧೧೪

ಎಂದು ನನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದಾದ ಬಲವಾದ ದುಃಖವು ಕಂಬನಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತೋ ? ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿದು ಅಳುತ್ತಿರುವೆಯೋ ?' ೧೧೧-೧೧೨. ಹೀಗೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವನು ; ಅಪ್ಪುವನು ; ಒಂದೊಂದಾವರ್ತಿ ಮುದ್ದುಕೊಡುವನು. ತಂದೇ, ಈ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿ ಏಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ ?' ಎಂದು ಶಕ್ತಿಗುಂದಿದವನಾಗಿ ಬಾಧೆಗೊಳಗಾಗುವನು. ಉಃಪ್ ಎಂದು ಊದುತ್ತ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುವನು. ಅಕ್ಕಟ ! ನನ್ನವನಾದ ಶಿವನು ಈ ರೀತಿ ಇರಲು ನಾನು ಹೇಗೆ ಬದುಕಲಿ ?' ಎನ್ನುತ್ತ ಆಗ ದುಃಖವು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು ನಡುಗುವನು ; ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸೆರಗಿನಿಂದ ಬಿಡದಂತೆ ಒರೆಸಿ ನೋಡುವನು ; ಕಣ್ಣಿನ ಹತ್ತಿರ ಚಿಕ್ಕ ಒಂದು ಅಣುವು ಹೊಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಮುಖವಿಟ್ಟು (ಕಣ್ಣನ್ನು) ಊದುತ್ತ, ಒಡನೊಡನೆಯೇ ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆಗೆ ನಾಲಿಗೆ ತುದಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸವರಿ ಸವರಿ ತಿರುತಿರುಗಿಸಿ ಸೋದಿಸಿ ನೋಡುವನು. ೧೧೩. ತಾನುಟ್ಟ ಪಂಚೆಯ ಸೆರಗಿನಿಂದ ಚಿಕ್ಕಗಂಟನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಿಸಿಮಾಡಿ, ನಟ್ಟಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒತ್ತಿದಾಗ ಆ ಪೊಟ್ಟಣವು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ನೆನೆದು ತೇವಗೊಳ್ಳಲು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅಳುತ್ತ ಇದ್ದನು. ೧೧೪. ಕಣ್ಣೀರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ತುಂಬಿ, ಕಣ್ಣುಕುಣಿಕೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರಲಾಗಿ, ಆ ಕಣ್ಣಿನ ಕುಣಿಕೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನೀರು ಸುರಿಯುವುದು. ನಿಡಿದಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಕುಣಿಕೆಯನ್ನು

ವ॥ ಆಗಳದಂ ಕಂಡು ಪುಳಿಂದಪತಿ ತಳವೆಳಗಾಗಿ—

ಇದು ಸುಖಬಾಷ್ಪಂ ಕಾರು
ಣ್ಯದೆ ತೊರೆದ ದೃಗಂಬು ಶೋಕಜನಿತಾಶ್ರುಗಳೆಂ
ಬುದಕೆ ತೆಱಪಿಲ್ಲ ಸುರಿತ
ರ್ಪುದು ಗಡ ಕಣ್ಣೊಂದಱಿಂದೆ ಜಳಮುದಱಿಂದಂ ೧೧೫

ವ॥ ಎಂದು ಮುಗ್ಧಂ ವಿದಗ್ಧನಂತೆ ವಿಚಾರಂಗೆಯ್ದಕ್ಷಿರೋಗಮಕ್ಕುಮೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ—

ಅಳಿಗಣ್ಣೋ ಪೊಸ ನೀಲಿಗಣ್ಣೊ ಪಱೆಗಣ್ಣೋ ಬೇನೆಗಣ್ಣೋ ರುಜಾ
ವಿಳದುರ್ಮಾಂಸದ ಕಣ್ಣೊ ಪ್ಯೆಲಿಗೆಯ ಕಣ್ಣೋ ತಿಂತೆಗಣ್ಣೋ ನಿರ
ರ್ಗಳ ವಾತಾಮಯಮಾಳ್ದ ಕಣ್ಣೊ ಕುಟಿಗಣ್ಣೋ ಚುರ್ಚುಗಣ್ಣೋ ಜಳಾ
ಕುಳವೊಂದಿರ್ದಾರಿಗಣ್ಣೊ ಕಣ್ಗಿದಕೆ ಮದ್ದಂ ಮಾಡಲಾಂ ಬಲ್ಲೆನೇ ೧೧೬

ಏಗೆಯ್ದಪೆನಾರ್ಗಱುಪುವೆ
ನೀಗಹನದೊಳೊರ್ವರಿಲ್ಲ ಮಾಣ್ದಪುದೆಂತೀ
ರೋಗಮಕಟಕಟ ಕಾಳ್ಪುರ
ಮಾಗಿಳಿದಪುದಶ್ರು ಕಣ್ಣದೇಂ ಬಾಳ್ದಪುದೇ ೧೧೭

ಒತ್ತಿದರೆ ಆ ಕೂಡಲೇ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಇಳಿಯುವುದು. ವ॥ ಆಗ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಬೇಡನಾಯಕನು, ಬೆರಗಾಗಿ—೧೧೫. ಕಣ್ಣೀರು ಒಂದು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲವೇ ? ಆದರಿಂದ ಈ ನೀರು ಸಂತೋಷಬಾಷ್ಪವೆಂದಾಗಲಿ, ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಸುರಿಸುವ ಕಣ್ಣೀರೆಂದಾಗಲಿ, ದುಃಖದಿಂದಾದ ಕಣ್ಣೀರೆಂದಾಗಲಿ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. (ಹಾಗಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಭಾವ) ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಆ ಮುಗ್ಧನು ಪ್ರೌಢನಂತೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಇದು ಕಣ್ಣಿನ ನೋವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ—೧೧೬. ಕೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣೋ ? ಹೊಸ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣವಾಗುವ ರೋಗದ ಕಣ್ಣೋ ? ಪರೆಬಂದ ಕಣ್ಣೋ ? ಕಣ್ಬೇನೆ ಬಂದ ಕಣ್ಣೋ ? ರೋಗದಿಂದ ದುರ್ಮಾಂಸ ಬೆಳದ ಕಣ್ಣೋ ? ಕೊಳೆ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣೋ ? ತೀಟೆಗೊಂಡ ಕಣ್ಣೋ ? ಅತಿಶಯವಾದ ವಾತರೋಗವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಣ್ಣೋ ? ಕುಟಿಗೆಯ ಕಣ್ಣೋ ? ಚುಚ್ಚುವ ಕಣ್ಣೋ ? ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಅರೆಬೇನೆ ಬಂದ ಕಣ್ಣೋ ? ಈ ರೀತಿಯ ರೋಗ ಬಂದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನಾನು ಔಷಧ ಮಾಡಲು ತಿಳಿದಿರುವೆನೆ ? ೧೧೭. ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಿ ? ಈ ಘೋರವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೂ (ಈ ರೋಗವನ್ನು ತಿಳಿದವನು) ಇಲ್ಲ. ಹೇಗೆ ವಾಸಿಯಾದೀತು ? ಅಕಟಕಟ ! ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಯು ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾಗಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಈ ಕಣ್ಣು (ಇನ್ನು) ಬಾಳುವುದೇ ?

ಕಣ್ಮೂಱುಳ್ಳನೆನಿಪ್ಪನಿನ್ನೆಸಕಮಂ ಕಂಡಚ್ಯುತಾಜತರ್ಜುರಾ
ಷಾಣ್ಮುಖ್ಯಾಮರರಳ್ಕುವರ್ವಿಗತನೇತ್ರಂ ತತ್ಸುರಶ್ರೇಣಿಗೆಂ
ತಾಣ್ಮಂ ನೀನೆನಿಸಿರ್ಪೆಯೇಂ ನಗರೆ ಕಣ್ಣಿಂ ಬೆಂದವರ್ನಿನ್ನನಿಂ
ವಾಣ್ಮಾಣಂಬಕದಂಬುವಂ ಕಱೆವುದಂ ಶ್ರೀಕಾಳಹಸ್ತೀಶ್ವರಾ ೧೧೮

ಕರಿಮುಕ್ತಾಸ್ರಜದಿಂದಲಂಕರಿಸಿ ವಕ್ಷೋಭಾಗಮಂ ಗುಂಜಿಕಾ
ಭರಣಶ್ರೇಣಿಯುನಿಟ್ಟು ಸಾರಮೃಗಭೂವಿಂದಣ್ಪುಗೆಯ್ದೂರ್ಣಭಾ
ಸುರಸೂತ್ರಾಂಬರಮಂ ಮರಲ್ದುಡಿಸಿ ನಿನ್ನಂಗಂಗಳಂ ನಾಡೆ ಸಿಂ
ಗರಿಸಲ್ಕಾನೊಸೆದಿರ್ಪಿನಂ ನಯನಮಿಂತೇಕಾದುದೈ ಶಂಕರಾ ೧೧೯

ವ॥ ಎಂದು ಪಲುಂಬಿ ಪಳಯಿಸಿ—

ಜನಿಯಿಸಿದಂದಿಂದಂ ವೇ
ದನೆಯಱಿಯದಿದೆನ್ನ ಕಣ್ಣದಂ ಪತ್ತಿಸಿ ನೋ
ಳ್ಪೆನೆನುತ್ತೆ ಮಸೆದ ಕೂರಂ
ಬಿನ ಮೊನೆಯಿಂದೊತ್ತಿ ಮೀಂಟಿ ನಿಜಲೋಚನಮಂ ೧೨೦

ತೆಗೆದತುಳ ಧೀರನಾ ಚ
ಕ್ಷುಗೆ ಪತ್ತಿಸಿ ಬೆಚ್ಚತೆಱದಿನಮರ್ದಿರೆ ಕಂಡೊಂ
ದುಗುಮಿಗೆಯ ಮುದಮನೊಳಕೊಂ
ಡಗಲದೆ ನಡೆನೋಡುತಿರ್ದನಾ ಕಣ್ಣಪ್ಪಂ ೧೨೧

೧೧೮. ಶ್ರೀಕಾಳಹಸ್ತೀಶ್ವರನೇ, ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನು ಎಂದೆನಿಸಿರುವ ನಿನ್ನ ಈ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮರು ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳು ಕಂಡು ಭಯ ಗೊಳ್ಳುವರು. ಕಣ್ಣು ಕಳೆದುಕೊಂಡವನಾದ ನೀನು ಆ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಒಡೆಯನೆಂದೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆ ? ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಬೆಂದು ಹೋದವರು (ಈಗಿನ ನಿನ್ನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು) ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆ ? (ಈಗ) ನೀನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸುರಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ೧೧೯. ಎದೆಯನ್ನು ಆನೆಯ ತಲೆಯ ಮುತ್ತುಗಳ ಸರ ದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಗುರುಗಂಜಿಯ ಒಡವೆಗಳ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ಮೈಗೆ ಲೇಪಿಸಿ, ಅನಂತರ ಜೇಡರಹುಳದ ನೂಲಿನ ಮನೋಹರ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಡಿಸಿ, ನಿನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೃಂಗಾರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಪ್ರೀತಿ ಯಿಂದಿರುವಾಗ ಶಂಕರ, ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ಹೀಗೇಕೆ ಆಯಿತು ? ವ॥ ಎಂದು ಹಲುಬಿ ಪ್ರಲಾಪಗೆಯ್ದು ೧೨೦–೧೨೧. ಈ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದಂದಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ನೋವನ್ನೇ ತಿಳಿಯದು. ಇದನ್ನು (ಈ ನಿನ್ನ ರೋಗದ ಕಣ್ಣಿಗೆ) ಹತ್ತಿಸಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಎನ್ನುತ್ತ ಸಾಣೆಯಿಂದ ಮಸೆದು ತೀಕ್ಷ್ಣಗೊಳಿಸಿದ (ಹರಿತಗೊಳಿಸಿದ) ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣದ ತುದಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಮೀಟಿ, ಆ ಅತುಳ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ತೆಗೆದು ಆ ನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹತ್ತಿಸಿ ಬೆಸೆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ

ಒಳಗಿಡಿದುಣ್ಮಿದ ಕರುಣಾ
ಜಳಮದು ಪೊಱಸೂಸುವಂತೆ ವಾಮೇಕ್ಷಣದಿಂ
ದಿಳಿವ ಜಳಧಾರೆ ತಳೆದುದು
ನಳಿ[1]ನೋಜ್ವಳ[1] ನವಮರಂದಧಾರೆಯ ಚಲ್ವಂ ೧೨೨

ಬಲಗಣ್ಣೀರ್ ನಿಲೆ ವಾಮಲೋಚನಮದಂಬುವ್ರಾತಮಂ ಸೂಸೆ ಕಂ
ಡೊಲವಂ ಪೇರಳಲಂ ಕರಂ ತಳೆದು ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿರ್ದನರ್ಕಾಂಶು ಮೇ
ಘಲಸಚ್ಛಾಯೆಯನಾಳ್ದ ವಾಸರದವೋಲ್ ಗಂಗಾಕಳಿಂದಾತ್ಮಜಾ
ಸಲಿಲಂದಾಳ್ದ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಶ್ರೀವರಂ ಧೀವರಂ ೧೨೩

ವ॥ ಅಂತೊಂದು ನಿಮಿಷಾರ್ಧಮಿರ್ದನಿತಱೊಳ್ತಿಳಿವೆನಗಿನ್ನುವೊಂದು ವಿಲೋಚನ ಮಿರ್ಕುಮಾನಂಜೆನಂಜೆನೆಂದು ದರಸ್ಮಿತಾಸ್ಯಂ ಪಾದುಕಾಂಚಿತಪಾದಾಂಗುಷ್ಠದಿಂ ಕಣ್ಗುಱುಪನೊತ್ತಿ ದೃಢಭಾವಂ ಬಲಿದು—

ನಿಜವಾಮೇಕ್ಷಣಮಂ ನಿಶಾತಶರದಿಂದಂ ಮೀಂಟುವಾಗಳ್ ಕರಾಂ
ಬುಜಮಂ ನೀಡಿ ತದೀಯಪಾಣಿವಿಡಿದೊಲ್ದಭ್ರಾಪಗಾಚಂದ್ರಚಾ

ಸೇರಿಸಿರಲು (ಅದನ್ನು) ಕಂಡು ಅಧಿಕವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ೧೨೨. ಒಳಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಆ ದಯಾರಸವು ಎಡಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಡುವ ಹಾಗೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಜಲದ ಧಾರೆಯು ಕಮಲಪುಷ್ಪದಿಂದ ಸುರಿಯುವ ನೂತನ ಮಕರಂದದ ಧಾರೆಯಂತೆ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾಯಿತು. ೧೨೩. ಬಲಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಸುರಿಯುವ ನೀರು ನಿಲ್ಲಲು, ಆ ಎಡಗಡೆಯ ಕಣ್ಣು ನೀರಿನ ಸಮೂಹವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸುರಿಸತೊಡಗಲು, ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಆ ಬೇಡನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷವನ್ನೂ, ಅಧಿಕ ದುಃಖವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ, ಬಿಸಿಲು, ಮೋಡದ ನೆಳಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹಗಲಿನ ಹಾಗೆ, ಗಂಗೆ ಯಮುನೆಗಳ ನೀರನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷಾರ್ಧ ಇದ್ದು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಇರುವುದು. ನಾನು ಹೆದರೆನು ! ಹೆದರೆನು ! ಎಂದು ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಕೆರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ಕಣ್ಣಿನ ಗುರುತನ್ನು ಒತ್ತಿ, ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸು ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡು— ೧೨೪. ತನ್ನ ಎಡಗಡೆಯ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣದಿಂದ ಮೀಟುವಾಗ, ದೇವಗಂಗೆ ಚಂದ್ರ ಇವರುಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಜಡೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, ಉಮಾ ಸಹಿತನಾದ, ಕಪ್ಪಾದ ಕೊರಳುಳ್ಳ, ಮೂರು

1 ನದಳ (ದ, ಗ)

ರಜತಾಜೂಟನುಮಾಸಮೇತನಸಿತಗ್ರೀವಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಂ ಮಹಾ
ಭುಜಗಾಕಲ್ಪನಿಭಾಜಿನಾಂಬರಧರಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದಂ ಶಿವಂ ೧೨೪

ಮೊಳಗಿದುದು ದೇವದುಂದುಭಿ
ವಿಳಸಿತ ಸುರಭೂಜಕುಸುಮವರ್ಷಂ ಭೋರೆಂ
ದಿಳಿದುದು ಪದೆದೆಳ್ತಂದುದು
ಜಳಜಾಕ್ಷಮುಖಾಮರಾಳಿಯುಂ ಗಣತತಿಯುಂ ೧೨೫

ವ|| ಆಗಳ್—

ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನಶ್ರುಮಿಶ್ರಿತಾಂಬಕಂಗಳಂ ಶಿವಂ
ನನ್ನಿ ಕಣ್ಣಪಂಗೆ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಮಾತಿದೆಂಬಿನಂ
ಪ್ರೋನ್ನತಪ್ರಭಂ ಸುಖಾಶ್ರುಮಿಶ್ರಲೋಚನದ್ವಯಂ
ಚನ್ನನಪ್ಪಿ ರಂಜಿಸಿರ್ದುದಾಸ್ಯದೊಳ್ಪಳಿಂದನಾ ೧೨೬

ಶಿವನವನ ನಯನಯುಗಳಮ
ನವನಭವನ ನಯನಯುಗಮನೀಕ್ಷಿಪ ಪದದೊಳ್
ನವನಯನದೆ ನಿಜನಯನಮ
ನವಧಾನದೆ ನೋಡುವಂತಿರೇನೊಪ್ಪಿದರೋ ೧೨೭

ಹರನಿತ್ತ ಲೋಚನದಿನಾ
ಹರಮೂರ್ತಿಯನೊಲ್ದು ನೋಡುತಡಿದಾವರೆಯೊಳ್
ಪರಮಾನಂದಮನೊಳಕೊಂ
ಡಿಗದೆಱಗಿದನತುಳ ಭಕ್ತಿನಿಧಿ ಕಣ್ಣಪ್ಪಂ ೧೨೮

ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳ, ದೊಡ್ಡ ಹಾವುಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗುಳ್ಳ, ಆನೆಯ ಚರ್ಮದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಶಿವನು ತನ್ನ ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಆ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ೧೨೫. ದೇವ ದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು ; ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂಮಳೆಯು ಭೋರ್ ಎಂದು ಸುರಿಯಿತು. ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹವೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದಿತು. ವ|| ಆಗ, ೧೨೬. ಶಿವನು ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಪ್ಪನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ಈ ಮಾತು ನಿಶ್ಚಯ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬೇಡನಾದ ಆ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಂತೋಷ ಬಾಷ್ಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳೆರಡು ತನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ರಂಜಿಸಿದುವು. ೧೨೭. ಶಿವನು ಆ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು, ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಆ ಶಿವನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಹೊಸ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಕಣ್ಣನ್ನು ಜಾಗ ರೂಕತೆಯಿಂದ ನೋಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಲು ಅದೇನು ಒಪ್ಪಿತ್ತೋ! ೧೨೮. ಅಸದೃಶ ಭಕ್ತಿ ನಿಧಿಯಾದ ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಹರನು ಕೊಟ್ಟ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ, ಆ ಶಿವನ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ

ಕರುಣಾರಸಮಕ್ಷಿಯೊಳೊಸ
ರ್ದಿರೆ ಶಂಕಾತಂಕ ಶಂಕರಂ ನೋಡಿದನಾ
ವರಭಕ್ತನನಾ ಭಕ್ತಂ
ಸುರಿವ ಸುಖಾಶ್ರುಗಳ ಭರದಿನೀಕ್ಷಿಸುತಿರ್ದಂ ೧೨೯

ನಿಮಿರ್ದಮರ್ದು ಪೊಳೆವ ನವನಯ
ನಮಯೂಖಾಮೃತಮರೀಚಿರುಚಿ ಪಸರಿಸಿ ಸಂ
ಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಗಿದರುಣ ಸರಸಿರು
ಹಮಿದೆನೆ ಮುಗಿದಳಿಕನಯನಮೆಸೆದುದು ಶಿವನಾ ೧೩೦

ಶಿವನವನಿತ್ತಕ್ಷಿಗಳಂ
ಜವದಿಂದವನಾಸ್ಯಮೆಂಬ ನವಮುಕುರದೊಳು
ತ್ಸವದಿಂದೀಕ್ಷಿಸೆ ಮಾರ್ಪೊಳೆ
ವವೊಲೊಪ್ಪಿದುದಾ ಪುಳಿಂದನೀಕ್ಷಣಯುಗಳಂ ೧೩೧

ಸ್ಮರಕಾಲಾಭ್ರಪುರಾಧ್ವರಾಂಬುಜಭವಾಂಡವ್ರಾತಮಂ ಸುಟ್ಟ ನಿ
ಷ್ಠುರ ತೇಜಸ್ವಿ ಲಲಾಟನೇತ್ರಮದು ಕಾರುಣ್ಯಾರ್ದ್ರ ಕಣ್ಣಪ್ಪ ಭಾ
ಸುರನೇತ್ರದ್ವಯದೊತ್ತಿನೊಳ್ನೆಲಸಿ ತಾನುಂ ಶಾಂತಿವೆತ್ತೋಜೆಯಿಂ
ದಿರದೇಂ ಪೋಕುಮೆ ಭರ್ಗನುಗ್ರನೆನಿಪಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಪ್ಪನೇ ೧೩೨

ತಪ್ಪದೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ೧೨೯. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕರುಣಾರಸವು ಒಸರಿರಲು, ಶಂಕೆ ಮತ್ತು ಆತಂಕಗಳಿಂದ ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈಶ್ವರನು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತನಾದ ಕಣ್ಣಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆ ಭಕ್ತನೂ ಕೂಡ ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೩೦. ಉದ್ದವಾಗಿ ಚಾಚಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನೂತನವಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳು (ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ) ಹರಡಿ ಕೊಡಿಕೊಂಡಿರಲು, ಇದು ಮೊಗ್ಗುಗೊಂಡ ಕೆಂದಾವರೆಯೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಶಿವನ ಮುಚ್ಚಿದ ಹಣೆಗಣ್ಣು ಶೋಭಿಸಿತು. ೧೩೧. ಶಿವನು ಆ ಬೇಡನಿತ್ತ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಆ ಬೇಡನ ಮುಖವೆಂಬ ಹೊಸ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ನೋಡಲಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಆ ಬೇಡನ ನೇತ್ರದ್ವಯವು ಶೋಭಿಸಿತು. ೧೩೨. ಮನ್ಮಥ, ಯಮ, ತ್ರಿಪುರ (ಆಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂರು ಪಟ್ಟಣ), ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ–ಇವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸುಟ್ಟ ಆ ನಿಷ್ಠುರ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಹಣೆಗಣ್ಣು, ದಯಾರಸದಿಂದ ನೆನೆದ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಮನೋಹರವಾದ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ, ತಾನೂ ನೆಲಸಿ, ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕ್ರಮದಿಂದ ಇರದೆ ಹೋಗುವುದೇ ? ಶಿವನು ಮನ್ಮಥ, ಯಮಾದಿಗಳನ್ನು ನಾಶ

ಕಣ್ಣಪ್ಪಂಗೆ ಮಹೇಶಂ
ಕಣ್ಣಪ್ಪಂ ತನ್ನಿರೀಕ್ಷಣಾಸ್ಪದನೆಂದುಂ
ಕಣ್ಣಪ್ಪಂ ಶಶಿಮೌಲಿಗೆ
ಕಣ್ಣಪ್ಪಂ ತನ್ನಿರೀಕ್ಷಣಾಸ್ಪದನನಿಶಂ ೧೩೩

ವ॥ ಇಂತು ಶಂಕರ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯುಂ ಪಡೆದೊಪ್ಪುವ ತದ್ಭಕ್ತನ ಮಹತ್ವಮನಾ ಭೂಸುರಂ

ಕಂಡು—

ನಡನಡನೆ ನಡುಗಿ ಭಯದಿಂ
ಪಿಡಿದಸಿಯಂ ಬಿಸುಟು ಕಣ್ಣಪಯ್ಯನ ಕೆಪ್ಪಾಂ
ತಡಿದಾವರೆಗೆಱಗುತೆ ಕೆ
ತ್ತಡಿ ಕೀರ್ತಿಸಿದಂ ಸವಿಸ್ಮಯಸ್ಮಿತವದನಂ ೧೩೪

ಕರುಣಾನಿಧಿ ಕಲಿಮಲಹರ
ಪರಮ ಗುಣಾಭರಣ ಪಾವನಾಂಗ ಮಹಾಶಂ
ಕರ ಭಕ್ತಿಲೋಲ ಮಹಿಮಾ
ಕರ ಕರುಣಿಪುದೆಂದು ಪೊಗಳ್ದು ಮಗುಳ್ದಿಂತೆಂದಂ ೧೩೫

ಹರಕೋಟೀರದ ಚಂದ್ರಮಂಗಮರ್ದಗಂಗಾದೇವಿಗಾದತ್ತು ಭಾ
ಸುರ ಸಂಧ್ಯಾರುಣರೋಚಿ ಬೈತಲೆಯ ಸಿಂಧೂರಂ ಭವತ್ಪಾದುಕಾ

ಮಾಡಿದವನು, ಉಗ್ರನು ಎನ್ನುವ ಕಥೆಗೆ ಆಸ್ಪದನಾಗುವನೇ ? ೧೩೩. ಮಹೇಶ್ವರನು ಕಣ್ಣಪ್ಪನಿಗೆ, ಅವನ ನೋಟಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನಾಗಿ ಎಂದೂ ನೇತ್ರ ಸ್ವರೂಪನೇ ಆದನು. ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಅವನ ನೋಟಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನಾಗಿ ಕಣ್ಣೇ ಆದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಶಂಕರನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಆ ಲಿಂಗದ ಹಿಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಕಂಡು—೧೩೪. ತಪಸ್ವಿಯಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಭಯದಿಂದ ಗಡಗಡ ನಡುಗುತ್ತ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ, ಕಣ್ಣಪಯ್ಯನ ಕೆರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾದಕಮಲಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಆಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತವಾದ ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಹೊಗಳಿದನು. ೧೩೫. ಕರುಣಾನಿಧಿಯೇ, ಕಲಿಕಾಲದ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶಂಕರ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನೇ, ಮಹಿಮಾಕರನೇ, ಕರುಣಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತ ಪುನಃ ಪುನಃ ಈ ರೀತಿ ಹೊಗಳಿದನು. ೧೩೬. ಬೇಡರಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದವನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದರಕ್ಷೆಯೆಂಬ ಆಭರಣದ ಕಾಂತಿಯುತವಾದ ಚರಣಕಮಲದ ಧೂಳಿಯು ಈಶ್ವರನ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರಮನಿಗೆ, ಮನೋಹರವಾದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ರೂಪವಾದದ್ದು ; ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಗಂಗಾದೇವಿಗೆ

ಭರಣ ಶ್ರೀಪದಪದ್ಮಪಾಂಶು ನಖಜಾಲಂ ತಾರಕಾಪಾಳಿ ಭಾ
ಸುರ ಸೀಮಂತದ ಮೌಕ್ತಿಕಾವಳಿಯಲಂಕಾರಂ ಕಿರಾತೇಶ್ವರಾ ೧೩೬

ಮೃಡನ ಜಡೆಮುಡಿಯ ಶಶಿ ನಿ
ನ್ನಡಿಗೆರ್ಪಿನ ಸೋಂಕಿನಿಂ ಜಗದ್ವಂದಿತಮಾ
ಯ್ತೊಡನೆಸೆವ ಗಂಗೆಯುಂ ಮೇ
ಣ್ಪಡೆದತ್ತು ಪವಿತ್ರಭಾವಮಂ ಶುಭಚರಿತಾ ೧೩೭

ಸಕಳಾವಮ್ನಾಯ ಶಿರಸ್ಸ್ಥಗಿ ತಪಾದಂ ಶಂಕರಂ ತನ್ನ ಮ
ಸ್ತಕದೊಳ್ನಿನ್ನಡಿಗೆರ್ಪನಾಂತು ಭುವನಾನೀಕಂಗಳೊಳ್ ಖ್ಯಾತಿವೆ
ತ್ತಕಳಂಕಸ್ಫುಟ ಭಕ್ತವತ್ಸಲತೆಯಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡನೀ ನಿನ್ನ ಪಾ
ದುಕೆ ತಾನಾಗಿರೆ ಬೊಮ್ಮನೀಶಶಿರಮಂ ಪೇಳ್ಕಾಣದೇಂ ಪೋಕುಮೇ ೧೩೮

ಇದು ಮುಕ್ತಿ ಭಾಮಿನಿಯ ಸ
ಮ್ಮದಕರ ಪರಿಣಯನವಾಂಪ ಸುಕೃತಿಗೆ ಲೀಲಾ
ಸ್ಪದ ಮಸ್ತಕ ಶೇಖರಮೆ
ನ್ನದೆ ಪೆಱತೇನೆಂದಪೆಂ ಭವತ್ಪಾದುಕೆಯಂ ೧೩೯

ಬೈತಲೆಯ ಸಿಂಧೂರದ ಹುಡಿಯ ರೂಪವಾದದ್ದು—ಆಗಿರುವುದು. ನಿನ್ನ ಉಗುರುಗಳ ಸಮೂಹವು ಹರನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರಮನಿಗೆ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಾಲು ಎನಿಸಿರುವುದು ; ಗಂಗಾದೇವಿಗೆ ಬೈತಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮುತ್ತುಗಳ ಸಾಲಿನ ಆಭರಣವೆನಿಸಿರುವುದು. ೧೩೭. ಮಂಗಳಕರ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದರಕ್ಷೆಯ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಈಶ್ವರನ ಜಡೆಮುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರರೇಖೆಯು ಲೋಕದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವುದಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಆ ಚಂದ್ರನೊಡನೆ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಗಂಗೆಯೂ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ೧೩೮. ಸಕಲ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ತೋತ್ರ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಚರಣಗಳುಳ್ಳ ಶಂಕರನು, ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಕೆರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಾದವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸಮಸ್ತ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ನಿರ್ದುಷ್ಟರಾದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ತಾನು ಈ ನಿನ್ನ ಪಾದುಕೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ಈಶ್ವರನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕಾಣದೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನೇ ? ಹೇಳು. ೧೩೯. ನಿನ್ನ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನು—ಇದು ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಮದುವೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗೆ ಲೀಲೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಾದ ತಲೆಯ

ಭವದೀಯಾಸ್ಯ ಪವಿತ್ರಸಾರಸಲಿಲಸ್ನಾತಂ ಭವತ್ಪಾದುಕಾ
ಪ್ರವಿರಾಜತ್ಪದಪದ್ಮಪೂಜಿತಶಿರಂ ತ್ವನ್ಮೌಲಿ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಪು
ಷ್ಪವಿತಾನಾರ್ಚಿತನತ್ಯಪೂರ್ವಭವದುಚ್ಛಿಷ್ಟೋದನಾದಂ ಸದಾ
ಶಿವತಾಸಂಗತನಬ್ಜಮೌಲಿ ಘನಪುಷ್ಪಾಂಕಂ ಪ್ರಸಾದಾನ್ವಿತಂ ೧೪೦

ಕುವಲಯ ಹಿತಕರನಧಿಗತ
ಭುವನೋನ್ನತಪತ್ರ ಶಿವಸುಖಪ್ರದಪಾದಂ
ಪ್ರವರಶುಚಿಯೆನಿಪ ನಿನ್ನಂ
ಶಿವಂಗೆ ಕಣ್ಣಪ್ಪನೆನ್ನದಿರ್ಪರೆ ವಿಬುಧರ್ ೧೪೧

ಕಿರೀಟವೆಂದೆನ್ನದೆ ಬೇರೆ ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ? ೧೪೦. ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಯ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ನೀರಿನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶಿವನು ಸದಾ ಶಿವತ್ವದಿಂದ ಅಂದರೆ ಮಂಗಳದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೆನಿಸಿದನು ; ನಿನ್ನ ಪಾದುಕೆಗಳುಳ್ಳ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳ ಶಿವನು ಕಮಲವೇ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನು ಎನಿಸಿದನು ; ನಿನ್ನ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಹೂವುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಅರ್ಚನೆಗೊಂಡ ಶಿವನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹೂವುಗಳೇ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗುಳ್ಳವನೆನಿಸಿದನು ; ಅತಿ ನೂತನವಾದ ನಿನ್ನ ಎಂಜಲಿನ ಮಾಂಸಾನ್ನವನ್ನು ತಿಂದ ಶಿವನು ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೆನಿಸಿದನು. [ಇಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪನು, ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳ ಪೂಜೆಗೊಂಡನು, ಅಬ್ಜಮೌಲಿ ಎಂದರೆ ಚಂದ್ರಮೌಲಿ ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದರ್ಥವನ್ನೂ ಮಾಡಬಹುದು ; ಘನಪುಷ್ಪಾಂಕಂ ನೀರನ್ನು ಚಿಹ್ನೆಯಾಗುಳ್ಳವನು ಎಂದರೆ ಗಂಗಾಧರ ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದರ್ಥ ಮಾಡಬಹುದು. ಮಾಂಸಾನ್ನವನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿ ನಿರ್ಮಲತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ಹೀಗೆಯೂ ಹೇಳಬಹುದು.] ೧೪೧. ನಿನ್ನನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಿವನಿಗೆ ಕಣ್ ಅಪ್ಪವನು ಎನ್ನದೆ ಇರುವರೇ ? (ಏಕೆಂದರೆ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಶಿವನ) ಚಂದ್ರನೇತ್ರವು–ನೈದಿಲೆಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ; ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಕುವಲಯಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ ಭೂವಲಯಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನು ಸೂರ್ಯನೇತ್ರವು–ಜಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ (ಅಧಿಗತಭುವನ), ಉದ್ದವಾದ ದಳಗಳುಳ್ಳ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಮಂಗಳಕರಗಳಾದ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಕಿರಣಗಳುಳ್ಳದ್ದು : ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಅಧಿಗತವಾದ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡವನಾದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನೇ ವಾಹನ (ಪತ್ರ)ವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಸೌಖ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಚರಣವುಳ್ಳವನು. ಅಗ್ನಿನೇತ್ರವು–ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶುಚಿಯುಳ್ಳದ್ದು ; ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ (ಭಕ್ತಿಯಿಂದ) ಪರಿಶುದ್ಧನು. [ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಿವನಿಗೆ ಕಣ್ಅಪ್ಪಂ (ಕಣ್ಣಪ್ಪಂ) ಎನ್ನದೆ ಇರುತ್ತಾರೆಯೆ ? ಎಂದು ಭಾವ]. [ಕು + ವಲಯ–ಭೂಮಂಡಲ, ಕುವಲಯ–ಕನ್ನೈದಿಲೆ ; ಭುವನ + ಉನ್ನತ + ಪತ್ರ–ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾದ ವಾಹನ ಅಂದರೆ ವೃಷಭ ಎಂದು ಭಾವ ; ಭುವನ +

ಚಕ್ರಮನರ್ಥಿಸಿ ಹರಿ ಗಿರಿ
ಶಕ್ರಮುಕರ್ಪಿಸಿದನಲ್ತೆ ಕಣ್ಣಂ ಭಾಸ್ವ
ದ್ವಿಕ್ರಮ ಶಿವನಕ್ಷಿಯುಗಕೆ
ಸಕ್ರಮಮರ್ಥಿಸದೆ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಗಳನಿತ್ತೈ ೧೪೨

ಖಲರ ಕೆಳೆತನದೆ ಸುಜನರ
ಕಲಹಂ ಲೇಸೆಂಬ ವಾಣಿ ಸತ್ಯಂ ನಿನ್ನಂ
ಕೊಲಲೆಳಸಿ ಬಂದು ಶಿವನು
ಜ್ವಲ ಪದಮಂ ಕಂಡೆನಯ್ಯ ನಿನ್ನಯ ಕೃಪೆಯಿಂ ೧೪೩

ಆವಾಗಮ ನಿಗಮದೆ ಸಂ
ಭಾವಿತಮಿದು ಭರ್ಗನೊಲ್ಮೆ ನಿನ್ನಯ ಚರಿತಂ
ದೇವನ ಮಹಿಮೆಯ ಭಕ್ತರ
ಭಾವಮನವರಿರ್ವರಲ್ಲದುಳಿದವರರಿಯರ್ ೧೪೪

ಪಿತನಂ ಕೊಲ್ವುದುಮಾತ್ಮಜಾತನ ಸುಹಿಂಸಾಕೃತ್ಯಮುಂ ಶೇಷಮಂ
ಶಿತಿಕಂಠಂಗುಣಲೀವುದುಂ ಪಣವಧೂಗೇಹಕ್ಕೆ ದೂದಟ್ಟುವಾ
ಯತಿಯುಂ ಶಂಭುವನಂಬಿಕಾಪತಿಗೆ ನೀಂ ಮಾಂಸಾರ್ಪಣಂ ಗೆಯ್ವುದುಂ
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳ್ನೋಳ್ಪೊಡಿದಾವ ವೇದವಿಹಿತಂ ಮೇಣಾವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ರಮಂ ೧೪೫

ಉನ್ನತ + ಪತ್ರ–ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಉದ್ದವಾದ ದಳಗಳುಳ್ಳ ಕಮಲ ; ಶಿವ–ಮಂಗಳ, ಈಶ್ವರ ;] ೧೪೨. ವಿಷ್ಣುವು ಚಕ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಬೇಡಿ ಕಣ್ಣನ್ನು ಶಿವನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನಲ್ಲವೇ ? ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಕಣ್ಣಪ್ಪನೇ, (ನೀನಾದರೋ) ಏನನ್ನೂ ಬೇಡದೆ ಶಿವನ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮಯುಕ್ತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲವೇ ? ೧೪೩. 'ನೀಚರಾದವರ ಮಿತ್ರತ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸುಜನರಾದವರ ಕಲಹವೇ ಲೇಸು.' ಎಂಬ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾದುದು ; ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು ಬಂದು ಅಯ್ಯಾ, ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ಶಿವನ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪಾದವನ್ನು ಕಂಡೆನು. ೧೪೪. ಶಿವನ ಈ ಪ್ರೀತಿಯೂ ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಯಾವ ಆಗಮ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟೀತು ? ದೇವನ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ಆ ಶಿವ ಮತ್ತು ಆ ಭಕ್ತರು ಅಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವರು ತಿಳಿಯರು. ೧೪೫. ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು, ಮಗನನ್ನು ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವು, ಉಂಡು ಮಿಕ್ಕಿದನ್ನು ಈಶ್ವರ ನಿಗೆ ಉಣ್ಣುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದು, ಶಂಭುವನ್ನು ಸೂಳೆಯರ ಮನೆಗೆ ದೂತನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುವ ರೀತಿ, ನೀನು ಅಂಬಿಕಾಪತಿಗೆ ಮಾಂಸಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವುದು–ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಯಾವ ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು ? ಮತ್ತು ಯಾವ

ನಿನ್ನನ್ನರಪ್ಪ ಶರಣರ
ಸನ್ನುತನವಚರಿತಮಪ್ರಮೇಯಮತರ್ಕ್ಯಂ
ನನ್ನಿ ಕೃತಾಗಸ್ಕನನೊ
ಲ್ದೆನ್ನಂ ಪೊರೆಯೆಂದು ಪೊಗಳ್ದು ಮಗುಳ್ದೆಱಗಿರ್ದಂ ೧೪೬

ವ॥ ಅಂತೆಱಗಿರ್ದ ಧರಾಮರೇಂದ್ರನಂ ಕರುಣಾರ್ದ್ರಕಟಾಕ್ಷದಿನಡರೆ[1] ನೋಡಿ ಶಿವ ಪ್ರಸಾದ ಭಾಜನನಂ ಮಾಡಿ ತಾನುಮಾ ಶಿವನೊಳವಿನಾಭಾವಂಬಡೆದು ನಿರಂತರ ಪರಮಾನಂದ ನಿರ್ಭರನಾಗಿ ರಂಜಿಸಿರ್ದನಾ ಪರಮಶಿವಂ ನಿಜಲಿಂಗದೊಳಂತರ್ಗತನಾಗಿರ್ದನನಂತರಂ—

ಹರದೃಷ್ಟಿಯೊಡನೆ ತನ್ನಯ
ವರದೃಷ್ಟಿ ತಗುಳ್ವಿನಾನೆ ಕಣ್ಣಪ್ಪಂ ಭಾ
ಸುರಲಿಂಗದ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್
ನಿರಂತರಂ ಭುವನಮಱಿಯೆ ಮೆಱೆದಿಪನಲ್ತೇ ೧೪೭

ಬಗೆಗೊಂಡೀಗಳುಮಲ್ಲಿ ಪೂಜಕಜನೌಘಂ ಕಾಳಹಸ್ತೀಶ್ವರಂ
ಗೆ ಗುಣಾಲಂಕೃತ ಕಣ್ಣಪಯ್ಯನ ಮುಖಾಂಭೋಜಾತಗಂಡೂಷವಾ
ರಿಗಳಿಂ ಮಜ್ಜನಮಂ ತದೀಯ ಕಚನಿರ್ಮಾಲ್ಯಂಗಳಿಂ ಪೂಜೆಯುಂ
ಮಿಗೆ ಮಾಳ್ಕುಂ ಶಿವನೊಲ್ಲನೂಟಮನವಂ ಕೊಂಡಲ್ಲದಾಹಾರಮಂ ೧೪೮

ಶಾಸ್ತ್ರ ಕ್ರಮ? ೧೪೬. ನಿನಗೆ ಸದೃಶರಾದಂಥವರ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ನೂತನ ಚರಿತ್ರೆಯು, ಗಣನಾತೀತವಾದದ್ದು (ಎಣೆಯಿಲ್ಲದುದು) ; ಊಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ; ಸತ್ಯವಾಗಿ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದವನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು—ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಇದ್ದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕರುಣಾರ್ದ್ರವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, (ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನನ್ನು) ಶಿವಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತಾನು ಆ ಶಿವನೊಡನೆ ಅವಿನಾ ಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು (ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಲ್ಲದಂತಿರುವ ಸಂಬಂಧ ವನ್ನು) ಪಡೆದು, ಶಾಶ್ವತವೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಆದ ಸಂತೋಷದ ಆಧಿಕ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಆ ಪರಶಿವನು ತನ್ನ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತನಾಗಿ ಇದ್ದನು. ಅನಂತರ— ೧೪೭. ಹರನ ದೃಷ್ಟಿಯೊಡನೆ ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದೃಷ್ಟಿಯು ಸಂಬಂಧವಾಗಿರು ವಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಲಿಂಗದ ನೇರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮೆರೆದನಲ್ಲವೆ ! ೧೪೮. ಈಗಲೂ ಆ ಕಾಳಹಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಜನ ಸಮೂಹವು ಆ ಕಾಳ ಹಸ್ತೀಶ್ವರನಿಗೆ ಕಮಲದಂತಿರುವ ಮುಖದಿಂದ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ವನ್ನು, ಅವನ ಕೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಡಿದಿದ್ದ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು

1 ೦ (ಗ)

ಎಂದಿಂತು ಭಕ್ತಸಮುದಯ
ಮಂದಾರಂ ಬಸವನೊರೆಯೆ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಚ
ಲ್ವೊಂದಿದ ಕಥೆಯುಂ ಕೇಳ್ದಾ
ನಂದಂಬೆತ್ತೆಸೆದುದಲ್ಲಿ ಶರಣಸಮಾಜಂ ೧೪೯

ದೀಪದ ಕಲಿಯಾರ ಕಥಾ
ಳಾಪಮನೋದಿದೊಡೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಕೇಳ್ದೊಡೆ ಸ
ರ್ವಾಪತ್ಕುಳಮಳಿಗುಂ ಚಿ
ದ್ರೂಪ ಶಿವಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಯಪ್ಪುದಮೋಘಂ ೧೫೦

ಚಿತ್ತೋತ್ಸವದಿಂ ನಾಟ್ಯನ
ಮಿತ್ತಂಡಿಯ ಕಥೆಯನೋದಿದರ್ಗಾಲಿಸಿದ
ರ್ಗೆತ್ತಣದು ಜನನ ರುಜೆ ಬಳಿ
ಕ್ಕೆತ್ತಣದಳಿವೆನೆ ಶಿವಾಧವಂ ದಯೆಗೆಯ್ವಂ ೧೫೧

ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಕಥೆಯನಿದಂ
ಬಣ್ಣಿಸಿ ಬರೆದೋದೆ ಕೇಳೆ ಸುಜನರ್ವಿಗೆ ಮು
ಕ್ಕಣ್ಣನೊಸೆದವರ್ಗೆ ಕೊಡುವಂ
ತಣ್ಣನೆ ತಣಿವಂತೆ ಸೌಖ್ಯಸಾರಾಮೃತಮಂ ೧೫೨

ವರು. ಆ ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಹೊರತು ಶಿವನು ಊಟವನ್ನು ಒಲ್ಲನು ೧೪೯. ಎಂದು ಈ ರೀತಿಯ ಭಕ್ತರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಕಥೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಸಮೂಹವು ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಚೆಲುವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆನಂದಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೧೫೦. ದೀಪದ ಕಲಿಯಾರನ ಕಥೆಯ ವಿವರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಓದಿದರೆ, ಕೇಳಿದರೆ, ಸಮಸ್ತ ಆಪತ್ತುಗಳ ಸಮೂಹವು ನಾಶವಾಗುವುದು; ಅಮೋಘವಾದ (ವ್ಯರ್ಥವಾಗದ) ಪ್ರಕಾಶರೂಪನಾದ ಪರಶಿವ ಸಂಬಂಧದ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ೧೫೧. ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಚಿತ್ತೋತ್ಸವದಿಂದ ಓದಿದವರಿಗೆ, ಕೇಳಿದವರಿಗೆ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಯೆಂಬ ರೋಗವು ಎತ್ತಣದು ? ಬಳಿಕ ನಾಶವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲಿಯದು ? ಎನ್ನುವಂತೆ ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿಯು ದಯೆದೋರುವನು. ೧೫೨. ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಜ್ಜನರು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಓದಿದರೆ, ಮುಕ್ಕಣ್ಣನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಣ್ಣನೆ ತಣಿಯುವ ಹಾಗೆ, ಸೌಖ್ಯವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮೋಕ್ಷವನ್ನುಂಟು

ಎಂದೀತೋರಂತೆ ಮುಗ್ಧಾಂಬುಜರಿಪುಧರ ಸುಸ್ನಿಗ್ಧಮುಗ್ಧಪ್ರತಾನಾ
ಮಂದೋಪಾಖ್ಯಾನಮಂ ಚನ್ನಬಸವಮುಖಮಾಹೇಶ್ವರವ್ರಾತಕತ್ಯಾ
ನಂದಂ ಮೆಯ್ವೆರ್ಚೆ ಪೇಳುತ್ತೆಸೆದು ಚರಲಸತ್ಪೂಜನಂ ಗೆಯ್ವುತಿರ್ದಂ
ನಂದೀಶಂ ಭಕ್ತಿಕೋಶಂ ಜಗದವನಕಳಾವೀತತಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೧೫೩

ಮೃಗೇಂದ್ರನಿಜವಾಹನೇ ಮೃಡಕೃತೋರುಸಮ್ಮೋಹನೇ
ಖಗೇಂದ್ರರಥಪೂಜಿತೇ ಖಮಣಿಕಾಂತಿವಿಭ್ರಾಜಿತೇ
ನಗೇಂದ್ರವರನಂದನೇ ನತಸುರವ್ರಜಾನಂದನೇ
ಜಗತ್ತ್ರಯವಿಧಾಯಿನೀ ಜಯ ಮದಂಬ[1] ಕಾತ್ಯಾಯನೀ ೧೫೪

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟ ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವ ಭಕ್ತಿ ವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್
ದೀಪದಕಲಿನಾಥ ನಾಟ್ಯನಮಿತ್ತಂಡಿ ಕಣ್ಣಪ್ಪದೇವ ಕಥಾವಿವರಣಂ
ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಅಶ್ವಾಸ ೧೦ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೯೦೮ ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ

ಮಾಡುವನು. ೧೫೩. ಹೀಗೆಂದು ಈ ರೀತಿಯ ಶಿವಭಕ್ತಿಗೆ ಬೊಕ್ಕಸದಂತಿರುವ ನಂದೀಶ್ವರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಲೋಕವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವ (ಅವನ) ವಿದ್ಯಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯರಹಿತನಾದ (ವೀತತಂದ್ರಂ) ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ಮುಗ್ಧನಾದ ಪರಶಿವನ ಮನೋಹರ ಭಕ್ತರಾದ ಮುಗ್ಧರ ಸಮೂಹದ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನ ಬಸವೇಶ್ವರ ಮುಂತಾದ ಮಾಹೇಶ್ವರರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆನಂದವು ಅಧಿಕವಾಗುವಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತ ಶೋಭಿಸಿ, ಜಂಗಮರ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪಾದಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ೧೫೪. ಸಿಂಹವೇ ತನ್ನ ವಾಹನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಪರಮೇಶ್ವರನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ, ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿಯಂತಿರುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, ಪರ್ವತ ರಾಜನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುತ್ರಿಯಾದ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೇ ಜಯ.

ಹತ್ತನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

1 ಬೆ(ಗ, ಮು, ಜ)

ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

[ಸಕಲೇಶ ಮಾದರಸರ ಕಥೆ]

ಶ್ರೀಧರಣೀಧರ ವರ ತನ
ಯಾಧರ ನವಬಿಂಬಚುಂಬನ ಪ್ರಮದ ಶುಕಂ
ಭೂಧರಚಾಪಂ ಚಂದ್ರಕ
ಳಾಧರನೆಮಗೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಪ್ರಮದವನೋಪಕಂಠಪರಿಖಾಪರಿರಂಜಿತ ತುಂಗವಪ್ರಮು
ತ್ತಮಕನಕಧ್ವಜಾಂಕಮಣಿಹರ್ಮ್ಯಮುದಂಚಿತ ಸೋಮಸೂರ್ಯವೀ
ಥಿ ಮಹಿತಮಭ್ರಚುಂಬಿಘನಗೋಪುರಲಿಂಗನಿಕೇತನಂ ವಿಳಾ
ಸಮನಮರ್ದಿರ್ದುದಂಬೆಯೆನಿಪೊಳ್ಪೆಸರಾಂತ ಪುರಂ ಮನೋಹರಂ ೨

ಆ ಪಟ್ಟಣದಧಿಪತಿಯಂ
ಬಾಪತಿಪದಭಕ್ತನಮಳರುಚಿನಿಚಿತ ಯಶೋ

ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ತುಟಿಯೆಂಬ ನೂತನವಾದ ತೊಂಡೆಯ ಹಣ್ಣನ್ನು ಚುಂಬಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗಿಳಿಯಂತಿರುವವನೂ, ಮೇರುಪರ್ವತವೇ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಚಂದ್ರಕಳೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ನಮಗೆ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ೨. ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಉಪವನಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಅಗಳು (ಕಂದಕ)ಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ, ಉನ್ನತವಾದ ಮಣ್ಣು ದಿಣ್ಣೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಿನ್ನದ ಧ್ವಜಗಳೇ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗುಳ್ಳ, ರತ್ನಮಯವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳುಳ್ಳ, ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಸೋಮಸೂರ್ಯ ಬೀದಿ (ನೇರಬೀದಿ,ಅಡ್ಡಬೀದಿ) ಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯವಾದ, ಆಕಾಶವನ್ನು ಸೋಂಕುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠಗೋಪುರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶಿವಾಲಯಗಳುಳ್ಳ, ಮನೋಹರವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿದ 'ಅಂಬೆ' ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ವೈಭವದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. (೩–೪–೫) ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಸ್ವಾಮಿಯು ಪಾರ್ವತೀಪತಿ ಪದ ಭಕ್ತನೂ, ಅಸದೃಶಕಾಂತಿಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಿ

ದೀಪಿತಭು[1]ವನಂ ವಿನಯ ಕ
ಲಾಪಂ ವಿತತಪ್ರತಾಪನಭಿನವರೂಪಂ ೩

ನಮಿತಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿಪೃಥ್ವೀಧವನಿವಹಮಹಾಮೌಲಿಮಾಣಿಕ್ಯಮಾಲಾ
ಸಮುದಂಚತ್ಕಾಂತಿನೀರಾಜಿತ ನಿಜಚರಣಾಂಭೋಜನುದ್ಯತ್ಪ್ರತಾಪಾ
ರ್ಯಮಧಾಮೋದ್ಧೂತವೇಳಾಚಲಚರಮಧರಾರೂಢಗಾಢಾಂಧಕಾರಂ
ದಮಿತಾರಿವ್ರಾತನಭ್ಯರ್ಚಿತಹರಪದನ.ತ್ಪಾದಿತಾರ್ಯಪ್ರಮೋದಂ ೪

ಶಿವಧ್ಯಾನರಕ್ತಂ ಶಿವಜ್ಞಾನಯುಕ್ತಂ
ಶಿವಾದ್ವೈತಭಾಜಂ ಶಿವೈಕ್ಯಾಬ್ಧಿರಾಜಂ
ಶಿವಪ್ರೇಮಧಾಮಂ ಶಿವಾನಂದಭೂಮಂ
ಶಿವಪ್ರಾಣಿಯೊಲ್ದೊಪ್ಪಿದಂ ಮಾದಿರಾಜಂ ೫

ಶಿವಯೋಗಸುಖಮನಾಳ್ದೊ
ಪ್ಪುವ ಮಾದಾರ್ಯನ ಮರುಳ್ಚಲಾರ್ತುದೆ ಸಾಮ್ರಾ
ಜ್ಯವಿಶೇಷಸುಖಂ ಸುಧೆಗೊಂ
ಡವನಂ ಮೇಣಂಬಿಲಂ ವಲಂ ಮಚ್ಚಿಕುಮೇ ೬

ದವನೂ, ನೀತಿಯನ್ನೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ವಿಶೇಷ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳವನೂ, ನೂತನ ಆಕಾರವುಳ್ಳವನೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಶತ್ರುರಾಜರ ಸಮೂಹದ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನ ಪಙ್ತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕಾಶವು ಆರತಿಯನ್ನೆತ್ತಿದ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಪಾದವುಳ್ಳವನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರತಾಪವೆಂಬ ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಕುಲಾಚಲ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದ ಗಾಢವಾದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದವನೂ, ಶತ್ರುಸಮೂಹವನ್ನು (ತನ್ನ ಶೌರ್ಯದಿಂದ) ದಮನಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಶಿವನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನೂ, ಪೂಜ್ಯರಾದವರ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದವನೂ, ಈಶ್ವರನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದವನೂ, ಶಿವನಲ್ಲಿ ಅಭೇದ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನೂ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನಂತಿದ್ದವನೂ, ಶಿವಾನಂದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನನಾದವನೂ, ಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವೆಂದರಿತವನೂ ಎನಿಸಿ ಮಾದಿರಾಜ (ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸ)ನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೬. ಶಿವಯೋಗ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಮಾದಿರಾಜನನ್ನು ದೊರೆತನದಿಂದುಂಟಾದ ವಿಶೇಷ ಸುಖವು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾದೀತೇ ? ಅಮೃತವನ್ನುಂಡವ

1 भ (ग)

ಆ ಮಾದಿರಾಜನಿಂದುಕ
ಲಾಪಮೌಲಿಯನೊಲ್ದು ಭಜಿಸುತಂ ಭಕ್ತಿಯನು
ದ್ದಾಮತರ ತಂತ್ರಿವಾದ್ಯ ಕ
ಳಾಪಹಿತಂ ವೀಣೆಗೇಳಿಸಲ್ಬಗೆದಂದಂ ೭

ವ॥ ಅಂತು ಬಗೆದಂದು ರಾವಣ ರುದ್ರ ಕೂರ್ಮ ಕೈಲಾಸಕಾಶ ಗೌರಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಕಿನ್ನರ ವೀಣೆಗಳುಮಂ ವೇಣುಸ್ವರಮಂಡಲಗಳುಮಂ ಶ್ರುತಿಗೊಳಿಸಿ ಕಳೆವೆಚ್ಚಿಸಿ ಹರನಿದಿರೊಳ್ತರಂಗೊಳಿಸಿದಾ ಗಳಾವ ರಾಗಮಾವ ವೀಣೆಯೊಳ್ತಾನೆ ಪುಟ್ಟುಗುಮಾ ವೀಣೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡಾ ರಾಗಮನೆ ಹರಂಗೆ ಕೇಳಿಸಲೆಳಸಿ—

ಕತ್ತರ ಬಿತ್ತರಂ ನಿಮಿರೆ ಕಾಕುಳಿ ಪೊಣ್ಮೆ ಪೊದಳ್ದ ದೇಸಿ ಮೆ
ಯ್ವೆತ್ತಿರೆ ತೇನ ತೇನವೊದಗುತ್ತಿರೆ ತಾನರವಂ ಲಯಂ ಜವಂ
ಬೆತ್ತಿರೆ ಮೂರ್ಛನಾಪ್ರಸರಮೊಂದಿರೆ ಜೇನ್ಮಳೆ ಸೂಸಿದಂತಿರಿಂ
ಪೊತ್ತರಿಸುತ್ತೆ ರಾಗರಸಮುರ್ವಿರೆ ತೋಱುತೆ ಬಿನ್ನಣಂಗಳಂ ೮

ಲಳಿತಗಾಢಮಿಶಾಯಿ ಲಂಘಿತಕಾಕುಜಾಯನುಜಾಯಿಮು
ಜಳ ಬಜಾವಣೆ ತಾಳ ಸಾರಿ ಸುರೀತಿ ರಕ್ತಿ ಪದಕ್ರಮಂ
ವಳಿಸುರಂಗಿತಮಾಯುತಂ ಮ[1]ಣಿಕಂಪಿತಂ ಹಳುವಾಯಿಜೊ
ಕ್ಕಳಮನೂದ್ಗತವೃತ್ತಿ ಪಾಳಿ ವಿಮೋಕ್ಷಮಿಂಪು ಲಯಾಸ್ಪದಂ ೯

ನನ್ನು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆದ ಅಕ್ಕಚ್ಚು (ಅಂಬಲಿ) ನಿಜವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಸೀತೆ ? ೭. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ತಂತಿಯ ವಾದ್ಯವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ (ವೀಣೆ ಮೊದಲಾದ ತಂತಿಯ ವಾದ್ಯ ಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ) ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದ ಆ ಮಾದಿರಾಜನು ಚಂದ್ರಕಳಾಧರನನ್ನು ಒಲಿದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ, ಅವನಿಗೆ ವೀಣೆಯ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿಸುವು ದಕ್ಕೋಸುಗ ಯೋಚಿಸಿದನು. ೮. ಈ ರೀತಿ ಯೋಚಿಸಿ, ರಾವಣ, ರುದ್ರ, ಕೂರ್ಮ, ಕೈಲಾಸ, ಆಕಾಶ, ಗೌರೀ, ಸ್ವಾಯಂಭುವ, ಕಿನ್ನರ-ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳುಳ್ಳ ವೀಣೆ ಗಳನ್ನೂ ಬಿದಿರಿನ ಕೊಳಲುಗಳೇ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಶ್ರುತಿಮಾಡಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಳೆಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಈಶ್ವರನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿಟ್ಟು, ಯಾವ ರಾಗವು ಯಾವ ವೀಣೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವುದೋ ಅಂಥಂಥ ವೀಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಆಯಾಯ ರಾಗಗಳನ್ನು ಶಿವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಇಚ್ಛಿಸಿ—೯-೧೦-೧೧-೧೨. ಕತ್ತರಿಯು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡು ಹರಡಲು. 'ಕಾಕಳಿ' ಯುಂಟಾಗಲು ಶೋಭಿಸುವ ದೇಸಿಯು ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡಿರಲು. ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳ ಆರೋ ಹಣ ಅವರೋಹಣ ಸಮೂಹವು ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಿ ಸೇರಿ, ಜೇನಿನ ಮಳೆಯೇ ಸುರಿದ ಹಾಗೆ (ಗಾನದ) ಇಂಪು ಸಾಂದ್ರಗೊಂಡು ರಾಗದ ರಸವು ಉಕ್ಕು

1 ವ(ದ, ಗ)

ಭ್ರಮರಲೀಲೆ ಲುಳಿ ದೇಸಿ ಮೊಚ್ಚೆಯಂ
ಗಮಕವೊಳ್ಪು ಲಳಿ ನೇರ್ಪು ಚಾಪ[1]ಳಂ
ಕ್ರಮನಿಬಂಧಮುಚಿತಸ್ವರಂ ಬೆಡಂ
ಗಮರೆ ಬಾಜಿಸುತೆ ಚಾರುವೀಣೆಯಂ ೧೦

ವ॥ ಮತ್ತಂ—

ಮಾಳವಮಾ ಶ್ರೀರಾಗಂ
ಸಾಳಗಮುರು ನಾಟಿ ಶಂಕರಾಭರಣಂ ಬಂ
ಗಾಳಂ ಗೂರ್ಜರಿ ತೋಡಿ ವ
ರಾಳಿಕೆ ಕಲ್ಯಾಣಿ ದೇಸಿ ಕನ್ನಡರಾಗಂ ೧೧

ವರಾಳಿ ಮಧುಮಾಧವಿ ಲಲಿತೆ ಗೌಳ ವೇಳಾವಳೀ
ಕುರಂಜಿ ಘಳಮಂಜರಿ ಬಹುಳಿ ನಾದರಾಮಕ್ರಿಯಾ
ಹಿರಿಪ್ರಬಳ ಭೈರವಿ ಮಲಹರೀವಸಂತಂಗಳೆಂ
ಬುರುಸ್ಫುರಿತರಾಗಸಂಚಯಮನೋಜೆಯಿಂ ಬಾಜಿಪಂ ೧೨

ತ್ತಿರಲು ನೈಪುಣ್ಯ (ಬಿನ್ನಾಣ)ವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ–ಲಲಿತಗಾಢಮಿಂತಾಯಿ, ಲಂಘಿತಕಾಕುಜಾಯಿ, ಅನುಜಾಯಿ, ಪಂಜಳ ಬಜಾವಣೆ, ತಾಳ, ಸಾರಿ, ಸುರೀತಿ, ರಕ್ತಿ, ಪದಕ್ರಮ, ವಳಿ, ಸುರಂಗಿತ, ಆಯತ, ಮಣಿಕಂಪಿತ, ಹಳುಪಾಯಿ, ಜೊಕ್ಕಳ, ಅನೂದ್ಗತವೃತ್ತಿ ಪಾಳಿ, ವಿಮೋಕ್ಷ, ಇಂಪು, ಲಯಾಸ್ಪದ, ಭ್ರಮರಲೀಲೆ, ಲುಳಿ, ದೇಶೀ, ಒಚ್ಚೆಯ, ಗಮಕ, ಒಳ್ಪು. ಲಳಿ, ನೇರ್ಪು, ಚಾಪಳ, ಕ್ರಮನಿಬಂಧ, ಉಚಿತಸ್ವರ, ಬೆಡಗು-(ಈ ಎಲ್ಲ ವೀಣೆಯನ್ನು ನುಡಿಸುವ ಹಾಡುವ ಭೇದಗಳು) ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಮನೋಹರ ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾಜಿಸುತ್ತ-ಮಾಳವ, ಶ್ರೀರಾಗ, ಸಾಳಗ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನಾಟಿ, ಶಂಕರಾಭರಣ, ಬಂಗಾಳ, ಘೂರ್ಜರಿ, ತೋಡಿ, ವರಾಳಿಕೆ, ಕಲ್ಯಾಣಿ, ದೇಶಿ, ಕನ್ನಡರಾಗ (ಕಾನಡಾ), ವರಾಳಿ, ಮಧು, ಮಾಧವಿ, ಲಲಿತೆ, ಗೌಳ, ಮೇಳಾವಳಿ, ಕುರಂಜಿ, ಪಳಮಂಜರಿ, ಬಹುಳಿ, ನಾದ ನಾಮಕ್ರಿಯಾ, ಅಹಿರಿ, ಪ್ರಬಲವಾದ ಭೈರವಿ, ಮಲಹರಿ, ವಸಂತಗಳೆಂದು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ರಾಗಗಳ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬಾಜಿಸುವನು. [ಇಲ್ಲಿ-ಕತ್ತರಿ, ಕಾಕಳಿ, ತೇನತೇನ-ಇವು ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಹಾಡುವ ಜಾತಿಗಳು. ಈ ಪದ್ಯಗಳು ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ವೀಣಾ ವಾದನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ

---

1 ವ(ಅ)

ಶಾರದೆಯ ತುಂಬುರನ ನವ
ನಾರದನ ಗಿರೀಂದ್ರಸುತೆಯ ವೀಣೆಯ ಬರ್ದಿಂ
ಸಾರತರಮಿಂತಿದೇದು ಪು
ರಾರಿ ಕರಂ ಕೇಳ್ದು ಕೇಳ್ದು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಿರ್ಪಂ ೧೩

ಅನುದಿನವಿಂತಸಾಲಿಸಿ ಮುದಂಬಡೆ ಕೇಳಿಸುತಿಂತು ವೀಣೆಯಂ
ವಿನುತ ಶಿವಾಂಗಜಂಗಮಕದಂಬಮನರ್ಚಿಸುತುಂ ಸಮಾಧಿವೆ
ತ್ತನುಪಮಲಿಂಗಮಂ ಬಿಡದೆ ಜಾನಿಸುತುಂ ನಿಜರಾಜ್ಯಭೋಗಮಂ
ನೆನೆಯದೆ ಮಾದಿರಾಜವಿಭುವಿರ್ದನನೂನ ವಿರಕ್ತಿವೃತ್ತಿಯಿಂ ೧೪

ವ॥ ಅಂತಿರುತ್ತಮಿರ್ದೊಂದು ದಿವಸಂ ಶ್ರೀಗಿರಿಯಿಂಸೇಳ್ತಂದ ಮಾಹೇಶ್ವರರಿಂ ತತ್ಪರ್ವತ ಪ್ರಭಾವಮುಮನಾಗಿರಿಯೊಳ್ವೈರಾಗ್ಯದೇಳ್ಗೆಯಿಂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಭೋಗಮಸುಳಿದೆಯ್ದಿ ಶಿವಯೋಗ ದೊಳ್ನೆಲಸಿರ್ದ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸನೆಂಬ ಶಿವೈಕ್ಯನ ಪೆರ್ಮೆಯುಮನಾಕರ್ಣಿಸಿ ತದ್ದರ್ಶನೋತ್ಕಂಠೆ ಯಿನಖಿಳ ರಾಜಸಂಪದ ಬಂಧುಸಂದೋಹವಂ ವಿಸ[1]ರ್ಜಿಸಿ ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸಂ ತತ್ಪರ್ವತ ಮನೆಯ್ದಿ ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಪಾಗಳ್—

ಅಂಶಗಳು ಅರ್ಥಸ್ಪಷ್ಟ] ೧೩. ಸರಸ್ವತಿಯ, ತುಂಬುರನ, ನವನಾರದನ, ಪಾರ್ವತಿಯ ವೀಣೆಯ ಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಾದರಸನ ವೀಣೆಯ ಮಾಧುರ್ಯದ ಈರೀತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದದ್ದೆಂದು ಶಿವನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೇಳಿ, ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೪. ಈಶ್ವರನು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾದಿರಾಜ ವಿಭುವು ಈ ರೀತಿ ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾಜಿಸುತ್ತ, ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಶಿವನ ಅವಯವ ರೂಪರಾದ (ಅಥವಾ ಮಂಗಳಕರ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳ) ಚರ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತ, ಶಿವ ಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಪಮವಾದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ರಾಜ ಭೋಗವನ್ನು ನೆನೆಯದೆ ಅಧಿಕವಾದ ವಿರಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ (ಆ ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನು ವಿರಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ) ಇರುತ್ತಿದ್ದು ಒಂದು ದಿವಸ ಶ್ರೀ ಶೈಲಗಿರಿಯಿಂದ ಬಂದ ಮಾಹೇಶ್ವರರುಗಳಿಂದ ಆ ಶ್ರೀಶೈಲದ ಮಹಿಮೆ ಯನ್ನೂ, ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಭೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು, ಶಿವಯೋಗದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದ 'ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲರಸ'ನೆಂಬ ಶಿವೈಕ್ಯನ ಹಿರಿಮೆ ಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಶ್ರೀಗಿರಿಯನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಆ ಮಲ್ಲರಸನನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ರಾಜ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ನಂಟರುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ

1 ವ(ಮು)

ವಿತತಾಭ್ರಂಕಷ ಶೃಂಗಪಾಳಿ ವಿಳಸತ್ಪಾತಾಳ ಪಾತಾಳಸನಾ
ಶ್ರಿತ ಶುಂಭದ್ಬಿಲರಾಜಿ ಖೇಚರಚಯಾಂಚತ್ಪುಷ್ಪಕಸ್ಪರ್ಶಿ ವಿ
ಸ್ತೃತಶಾಖಕ್ಷಿತಿಜಾತಜಾತಿ ರವಿಬಿಂಬಾಲಿಂಗನೋತ್ಕೀರ್ಣಮುಂ
ಡಿತರೋಚಿಷ್ಕಣ ದೀಧ್ಯದರ್ಕಮಣಿಬೃಂದ ಶ್ರೀಧರಂ ಭೂಧರಂ ೧೫

ಮುನಿಗಳ ಬೀಡು ಮುಕ್ತಿಯ ತವರ್ಮನೆ ಪುಣ್ಯದ ಪುಂಜದಿಕ್ಕೆ ಪೆಂ
ಪಿನ ನೆಲೆ ಘೋರಗಂಹರದ ಬಾಳ್ಕೆಮೊದಲುರ್ವಿಯ ಸೈಪಿನಾಗರಂ
ಬಿನದಿಪ ದೇವತಾವಳಿಯ ಚಾವಡಿ ಸಿದ್ಧರ ಕೋಳಗೇಹಮುಂ
ದೆನಿಸಿ ವಿರಾಜಿಸಿರ್ದುದು ಧರಾತ್ತಪಯೋಧರಮಾ ಮಹೀಧರಂ ೧೬

ಪಿರಿಯತನಕ್ಕಿದಿರ್ಚಿ ಕಡೆಗಾದುದುಮಂದರಮಾಗಿರೀಂದ್ರದೊಳ್
ಸುರಗಿರಿ ಬಾಗಿದತ್ತು ಪಿಡಿತಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಹಿಮಾದ್ರಿ ಸೇಡುವ
ಟ್ಟಿರದೆ ಬೆಳರ್ತುದ ನಿಂದುದು ಕುಲಾಚಲಸಂತತಿ ಮೂಲೆವೊಕ್ಕು ಮೆ
ಯ್ಗರೆದುದು ಮಿಕ್ಕ ಪರ್ವತಚಯಂ ಮುಳುಗಿರ್ದುದು ವಾರ್ಧಿವಾರಿಯೊಳ್ ೧೭

ಪರ್ವತವನ್ನು ಸೇರಿ, ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ—೧೫. ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿ ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಚುಂಬಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿಖರಗಳ ಸಾಲುಗಳನ್ನೂ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪಾತಾಳಲೋಕದೊಳಗಿನ ಸರ್ಪಗಳಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗವಿಗಳ ಸಾಲುಗಳನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪೂಜ್ಯವೆನಿಸಿದ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನವನ್ನು ಸೋಂಕುತ್ತಿರುವ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಮರಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ, ಸೂರ್ಯನ ಬಿಂಬವನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸುವುದರಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡು ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾಂತಿಗಳ ಕಣಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯಕಾಂತ ಮಣಿ ಶಿಲೆಗಳ ಸಮೂಹದ ಸಂಪತ್ತನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುವ ಆ ಪರ್ವತವು (ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಿತು). ೧೬. ಕೆಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇಘಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪರ್ವತವು (ಧರಾಧರಂ), ಮುನಿಗಳು ವಾಸಮಾಡುವ ನೆಲೆ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ತವರುಮನೆ ; ಪುಣ್ಯದ ಸಮೂಹವಿರುವ ತಾಣ ; ಘನತೆಯ ನೆಲೆ (ಹಿರಿಮೆಯ ವಾಸಸ್ಥಾನ), ಭಯಂಕರವಾದ ಗುಹೆಗಳ ಬಾಳಿನ ಮೂಲ ; ಭೂಮಂಡಲದ ಪುಣ್ಯದ ಆಗರ ; ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವ ದೇವತಾ ಸಮೂಹದ ಸಭಾಮಂಟಪ ; ಸಿದ್ಧಪುರುಷರ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮನೆಯೆಂದೆನಿಸಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೧೭. ಆ ಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠನೊಡನೆ ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೋಸುಗ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ (ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ) ಮಂದರಪರ್ವತವು (ಸೋತು) ಕಡೆಗೋಲಾಯಿತು : ಆ ಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠನೊಡನೆ ಮೇರುಪರ್ವತವು (ಸುರಗಿರಿ) ತಲೆಬಾಗಿತು ; ಹಿಮಾಲಯವು ಶೈತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತಪ್ಪದೆ ಬಿಳಚಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿತು. ಸಪ್ತಕುಲಾಚಲ ಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹವು ಮೂಲೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಮೈಮರೆಸಿಕೊಂಡಿತು. ಉಳಿದ ಪರ್ವತಗಳ

ಅಲ್ಲಿಯ ಭಿಲ್ಲಮುನಿವರ
ರಲ್ಲಿಯ ಘನನಿರ್ಜರಾಂಬು ತೀರ್ಥೋದಕಮಂ
ತಲ್ಲಿಯ ಶಿಲೆ ಲಿಂಗಂ ನೆಗ
ಳ್ದಲ್ಲಿಯ ತತಪಾಂಶು ಭಸಿತಮೆನೆ ಬಣ್ಣಿಪರಾರ್ ೧೮

ಅತಿದೂರಂ ಕೇತಾರಂ
ಮೃತಿವಡೆಯೆ ವಿಮುಕ್ತಿಗೊಡುವುದಾ ಕಾಶಿ ಮಹೋ
ನ್ನತಮಿೂ ಶ್ರೀಗಿರಿಮೋಕ್ಷ
ಸ್ಥಿತಿಯಂ ಶಿಖರಾವಲೋಕಮಾತ್ರದಿನೀಗುಂ ೧೯

ವ॥ ಮತ್ತಮಾ ಶ್ರೀಗಿರಿಯುದಯನಗದಂತೆ ಲೋಕನೇತ್ರರುಚಿರಮುಮಸ್ತಾಚಲದಂತೆ ವೃದ್ಧ ಹಂಸಾಶ್ರಿತಮುಂ ಸುರಧರಾಧರದಂತೆ ನಾಕಾಲಯಾಶ್ರಯಮುಮಿಂದ್ರಕೀಲಕುತ್ಕೀಲದಂತೆ ನರವರಾಭೀಷ್ಟದಮುಂ ಹಿಮಶೈಲದಂತೆ ಗಂಗಾಧರಸ್ಥಿತಿವಿರಾಜಿತಮುಮಂಜನಾದ್ರಿಯಂತಂಧಕಾರಾತಿರುಚಿ

ಸಮೂಹವು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವು. ೧೮. ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಬೇಡರು ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ; ಅಲ್ಲಿಯ ಘನವಾದ ಗಿರಿ ಪ್ರವಾಹಗಳು ತೀರ್ಥಜಲ ; ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿನ ಕಲ್ಲುಗಳು ಲಿಂಗಗಳು ; ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷವಾದ ಧೂಳಿಯೇ ಭಸ್ಮವೆನ್ನುವಂತೆ ಇರುತ್ತಿರಲು ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವರಾರು ? ೧೯. ಬಹಳ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಹಿಮವತ್ಕೇದಾರ, ಕಾಶಿಗಳು ಮರಣಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವುವು ; ಮಹೋನ್ನತವಾದ ಈ ಶ್ರೀಶೈಲ ಗಿರೀಂದ್ರನಾದರೋ ಶಿಖರವನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ವ॥ ಮತ್ತು ಆ ಶ್ರೀಶೈಲವು—ಉದಯ ಪರ್ವತದ ಹಾಗೆ–ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮನೋಹರ, ಅಸ್ತಾಚಲದ ಹಾಗೆ ಮುದುಕರಾದ ಯತಿಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿರುವಂತಹದು. [ಉದಯಪರ್ವತವು–ಸೂರ್ಯನಿಂದ (ಲೋಕನೇತ್ರ) ಮನೋಹರವಾದದ್ದು ; ಅಸ್ತಾಚಲವು–ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವ ವೃದ್ಧ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು]. ಆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತವು–ಸುರಧರಾಧರದಂತೆ ಅಂದರೆ–ಮೇರುಪರ್ವತದ ಹಾಗೆ-ದೇವತೆಗಳಿಗೆ (ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ) ವಾಸಸ್ಥಳವಾದದ್ದು ; ಇಂದ್ರಕೀಲ ಪರ್ವತದ ಹಾಗೆ (ಇಂದ್ರಕೀಲ ಕುತ್ಕೀಲದಂತೆ) ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹದು ; [ಮೇರುಪರ್ವತವು–ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದದ್ದು ; ಇಂದ್ರಕೀಲವು ನರವರನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿದುದು.] ಆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತವು–ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತದ ಹಾಗೆ–ಈಶ್ವರ ಎಂದರೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿವಲಿಂಗದ ಇರುವಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವಂತಹುದು. ಅಂಜನಾದ್ರಿಯ ಹಾಗೆ ಅಂದರೆ ನೀಲಗಿರಿಯ ಹಾಗೆ–ಅಂಧಕಾಸುರನಿಗೆ ಶತ್ರುವಾದ ಈಶ್ವರನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದು. [ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತವು–ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದದ್ದು ;

ಮಿಳಿತಮುಂ ಮೈನಾಕಮಹೀಧ್ರ[1]ದಂತೆ ಸಮುದ್ರ ಸತ್ವ ಗುಣಪರಿವೃತಮುಂ ಮಲಯಭೂಧರದಂತೆ ಮನೋಜ್ಞಮರುದಾಡಂಬರಮುಮೆನಿಸಿರ್ದುದಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ—

ಮಿಸುಗುವ ಮಂದರಾಗದೆ ಮಹೋನ್ನತಿಯುಂ ಸೆಳೆದೀಳ್ದುಕೊಂಡು ರಂ
ಜಿಸುವ ಸುರಾಗದಿಂ ಗರಿಮೆಯುಂ ತೆಗೆತಂದಪರಾಗದಿಂ ಗುಣ
ಪ್ರಸರಮನೀಶನೀ ಗಿರಿಯನಾಗಿಸದಿರ್ದೊಡಿದಕ್ಕಿನಿತ್ತು ಪೊ
ಪೆಸೆವುದೆ ಕೀಳಲಾನಮಿಸಲೊತ್ತರಿಸಲ್ಕವು ಸಾಧ್ಯಮಪ್ಪವೆ[5] ೨೦

ಅಂಜನಾದ್ರಿಯು—ಅಂಧಕಾರ ಅಂದರೆ ಕತ್ತಲೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅತಿಶಯ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದುದು (ಕಪ್ಪುವರ್ಣದ ಅತಿಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು) ಎಂದು ಭಾವ.] ಆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತವು—ಮೈನಾಕ ಪರ್ವತದಂತೆ—ಸಮುದ್ರ ಅಂದರೆ ಆಕಾರ ಸಹಿತವಾದ ಸತ್ವಗುಣದಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು. [ಮೈನಾಕವು—ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿ (ಸತ್ವ), ಕ್ಷಾರಾದಿಗುಣ—ಇವುಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟದ್ದು.] ಆ ಶ್ರೀಶೈಲವು—ಮಲಯ ಪರ್ವತದಂತೆ—ಮನೋಹರವಾದ ದೇವತೆಗಳ ಆಡಂಬರವುಳ್ಳದ್ದು. [ಮಲಯಪರ್ವತವು ಮನೋಹರವಾದ ವಾಯುವಿನ ಆಡಂಬರ ಅಂದರೆ ಅತಿಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದುದು.]—ಹೀಗೆನಿಸಿ ಇತ್ತು-ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ [ಲೋಕನೇತ್ರ—ಸೂರ್ಯ, ಲೋಕದ ಜನರ ಕಣ್ಣು : ವೃದ್ಧಹಂಸ—ವೃದ್ಧರಾದ ಯತಿಗಳು, ಮುಳುಗುವ ಸೂರ್ಯ ; ನಾಕಾಲಯ—ಸ್ವರ್ಗದ ಮನೆ, ದೇವತೆಗಳ ಆಶ್ರಯ ; ನರ—ಅರ್ಜುನ, ಮನುಷ್ಯ ; ಗಂಗಾಧರ—ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮೇರು, ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಶಿವ ; ಅಂಧಕ + ಅರಾತಿ + ರುಚಿ—ಅಂಧಕನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ವೈರಿಯಾದ ಶಿವ (ರುಚಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯ), ಅಂಧಕಾರ—ಕತ್ತಲೆ ; ಸಮುದ್ರ, ಆಕಾರಸಹಿತ, ಅಂಬುಧಿ ; ಮರುತ್-ವಾಯು, ದೇವತೆ.]

೨೦. ಈಶ್ವರನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮಂದರಪರ್ವತದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಸೆಳೆದು ತಕ್ಕೊಂಡು, ರಮ್ಯವಾದ ಮೇರುಪರ್ವತದ ದೆಸೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡತನವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಸ್ತಾಚಲದಿಂದ ಗುಣಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು—ಈ ಶೈಲವನ್ನು (ಶ್ರೀಶೈಲವನ್ನು) ಮಾಡದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಈ ಪರ್ವತವು ಇಷ್ಟೊಂದು ಹಿರಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತೆ ?—ಆ ಮಂದಾರಪರ್ವತ, ಮೇರುಪರ್ವತ, ಅಸ್ತಾಚಲಗಳು ಕೀಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒತ್ತರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದವೇ ? [ಹೀಗೆಂದರೆ—ಮಂದರಪರ್ವತವು ಸಮುದ್ರ ಮಥನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಾಸುರರಿಂದ ಕೀಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು ; ಮೇರು ಪರ್ವತವು ತ್ರಿಪುರ ಸಂಹಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲಾಗಿ ಬಾಗಿಹೋಯಿತು ; ಅಸ್ತಾಚಲವು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದ ತೀರದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು—ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.]

1 ಅದ್ರ(ಚ, ಗ)   2 ಪೊ(ಮು, ಜ)

ಹರನೇತ್ರತ್ರಯಮಂಜುಳ ತ್ರಿದಳಸಂದೋಹಾವಿಳದ್ದೀರ್ಘಭಾ
ಸುರ ಶಾಖಾನ್ವಿತಮಾಶ್ರಿತಪ್ರಕರಮೋಘ ಶ್ರೀಕರಂ ತಾಪಸೋ
ತ್ಕರಸಂಸೇವಿತಮಾತ್ಮವೈಭವಜಿತಸ್ವರ್ಣಂದನಂ ಕಣ್ಗೆ ಬಂ
ಧುರಮಾಗಿರ್ದುದು ತತ್ಕುಭೃತ್ಕಟಕದೊಳ್ಬಿಲ್ವೀವನಂ ಪಾವನಂ ೨೧

ವ॥ ತದ್ಬಿಲ್ವೀವನವಲಯಾಂತರಾಳಭಾಸುರಮೆನಿಸಿ—

ಸುತರುದ್ರಾಕ್ಷಧರಾಧರಪ್ರತತಿರುದ್ರಾಕ್ಷಕ್ಷಮಾಜಾತ ಸಂ
ತತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಖನಿಪ್ರತಾನಮುರು ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಪಗಾಪಾಳಿ ಸಂ
ಗತಭಸ್ಮಾಚಲಪಙ್ಕ್ತಿಭಸ್ಮತರುಷಂಡಂ ಭಸ್ಮನದ್ಯಾಳಿ ವಿ
ಶ್ರುತ ಸದ್ಭಸ್ಮಖನಿವ್ರಜಂ ನೆಱೆಗುಮತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಬೀಱುತುಂ ೨೨

ಲಿಂಗಧರಾಧರಪ್ರತತಿ ಲಿಂಗಮಹೀರುಹಪಙ್ಕ್ತಿ ಲಿಂಗತೀ
ರ್ಥಂಗಳ ರಾಜಿ ಲಿಂಗತಟಿನೀತತಿ ಜಂಗಮಶೈಲಸಂಕುಲಂ
ಜಂಗಮಪಾದಪಾಳಿ ಘನಜಂಗಮಗುಲ್ಮವಿತಾನಮುಲ್ಲಸ
ಜ್ಜಂಗಮವಲ್ಲರೀಸಮಿತಿ ಕಣ್ಗೆಸೆದಿರ್ದುದು ಮಾದಿರಾಜನಾ ೨೩

೨೧. ಆ ಪರ್ವತದ (ತತ್‌ಕುಭೃತ್) ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಈಶ್ವರನ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ, ಮನೋಹರವಾದ ಮೂರು ಎಸಳುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ತುಂಬಿರುವ, ಉದ್ದವೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವೂ ಆದ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ, ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಜನಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡು ವಂಥವೂ, ಋಷಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೂ, ತನ್ನ ವೈಭವದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಉಪವನವನ್ನು ಜೈಸಿದವೂ, (ದೇವೇಂದ್ರನ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವೂ) ಆದ ಪರಿಶುದ್ಧ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷ (ಬಿಲ್ವೀ) ಗಳ ಕಾಡು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಂಧುರವಾಗಿ ಇತ್ತು. ವ॥ ಆ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷಗಳ ಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದು ದೆನಿಸಿ—೨೨. ಶ್ಲಾಘ್ಯಗಳಾದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಮೂಹ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳ ಮರಗಳ ಸಮೂಹ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳ ಗಣಿಗಳ ಸಮೂಹ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳ ಹೊಳೆ ಗಳ ಸಾಲು, ವಿಭೂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಲು, ವಿಭೂತಿಯ ಮರಗಳ ಗುಂಪು, ವಿಭೂತಿಯ ಹೊಳೆಗಳ ಸಮೂಹ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವೆನಿಸಿದ ವಿಭೂತಿಗಳ ಗಣಿಗಳು (ಇವುಗಳು) ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತವಾಗಿ (ಅಲ್ಲಿ) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೩. ಲಿಂಗಗಳ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಮೂಹ, ಲಿಂಗದ ಮರಗಳ ಗುಂಪು, ಲಿಂಗದ ತೀರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹ, ಲಿಂಗದ ಹೊಳೆ ಗಳ ಗುಂಪು, ಜಂಗಮಶೈಲ ಸಂಕುಲ, ಜಂಗಮ ಮರಗಳ ಸಮೂಹ, ಜಂಗಮ ಪೊದೆ ಗಳ ಸಮೂಹ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಜಂಗಮ ರೂಪದ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಗುಂಪು, ಆ

ನುಡಿವ ಲತೆ ನುಡಿವ ಗಿರಿತತಿ
ನುಡಿವ ಮಹಾಗುಲ್ಮಸಮಿತಿ ನುಡಿವಗನಿವಹಂ
ನಡೆವ ಲತೆ ನಡೆವ ಗಿರಿತತಿ
ನಡೆವ ಮಹಾಗುಲ್ಮವಿತತಿ ನಡೆವಗನಿವಹಂ ೨೪

ಪಾಡುವ ಪಕ್ಷಿ ಪಾಡುವ ಮಹಾಫಣಿ ಪಾಡುವ ಭೃಂಗಸಂಕುಳಂ
ಪಾಡುವ ದಂತಿ ಪಾಡುವ ಮೃಗಾವಳಿ ಪಾಡುವ ಸಿಂಹಸಂಚಯಂ
ಪಾಡುವ ವಾನರಪ್ರತತಿ ಪಾಡುವ ಶೈಲಲತಾತರುವ್ರಜಂ
ಪಾಡುವ ಗುಲ್ಮನಿಮ್ನಗೆಗಳೊಪ್ಪುಗುಮದ್ಭುತಮಂ ನೆಗಳ್ಚುತುಂ ೨೫

ಕುಣಿವ ಗಿರಿ ಕುಣಿವ ತರುಗ
ಳ್ಕುಣಿವಹಿ ಕುಣಿವಂಡಜಾಳಿ ಕುಣಿವ ಮೃಗಂಗ
ಳ್ಕುಣಿವ ಲತೆ ಕುಣಿವ ಗುಲ್ಮಂ
ಕುಣಿವ ಕಪಿವ್ರಾತಮೇಂ ಮನಂಗೊಳಿಸಿದುವೋ[1] ೨೬

ಜ್ಯೋತಿರ್ನದಿ ನವಕಾಷ್ಠ
ಜ್ಯೋತಿ ತೃಣ ಜ್ಯೋತಿ ವಾಲುಕ ಜ್ಯೋತಿ ಶಿಲಾ

ಮಾದಿರಾಜನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೪-೨೫. ಮಾತನಾಡುವ ಬಳ್ಳಿ, ನುಡಿಯುವ ಗುಡ್ಡಗಳ ಸಮೂಹ, ನುಡಿಯುವ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಪೊದೆಗಳ ಸಮೂಹ, ಮಾತನಾಡುವ ಮರಗಳ ಗುಂಪು, ನಡೆದಾಡುವ ಬಳ್ಳಿ, ನಡೆದಾಡುವ ಗುಡ್ಡಗಳ ಸಮೂಹ, ನಡೆದಾಡುವ ಪೊದೆಗಳ ಗುಂಪು, ನಡೆದಾಡುವ ಪರ್ವತಗಳ ಸಾಲು, ಹಾಡುವ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಹಾಡುವ ಹಾವುಗಳು, ಹಾಡುವ ಭ್ರಮರಗಳ ಸಮೂಹ, ಹಾಡುವ ಆನೆ, ಹಾಡುವ ಮೃಗಗಳ ಸಮೂಹ, ಹಾಡುವ ಸಿಂಹಗಳ ಗುಂಪು, ಹಾಡುವ ಕಪಿಗಳ ಸಮೂಹ, ಹಾಡುವ ಗುಡ್ಡ, ಬಳ್ಳಿ, ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹ, ಹಾಡುವ ಪೊದೆಗಳು, ನದಿಗಳು, (ನೋಡುವವರಿಗೆ) ಅದ್ಭುತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೬. ಕುಣಿದಾಡುವ ಬೆಟ್ಟ, ಕುಣಿದಾಡುವ ಗಿಡ, ಕುಣಿದಾಡುವ ಹಾವು. ಕುಣಿದಾಡುವ ಪಕ್ಷಿ, ಕುಣಿದಾಡುವ ಮೃಗಗಳು, ಕುಣಿದಾಡುವ ಲತೆ, ಕುಣಿದಾಡುವ ಪೊದೆ, ಕುಣಿದಾಡುವ ಕೋತಿಗಳ ಸಮೂಹ. ಏನು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದುವೊ ! ೨೭-೨೮. ಜ್ಯೋತಿ ರೂಪವಾದ ಹೊಳೆ, ನೂತನವಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಜ್ಯೋತಿ ತೇಜೋರೂಪವಾದ ಹುಲ್ಲು, ತೇಜೋ ರೂಪವಾದ ಮಳಲು,

1 ದೊ(ಮು, ದ)

ಜ್ಯೋತಿ ಜಲಗಿರಿ ಜಲಾವನಿ
ಜಾತಂ ಜಲಹರಿಣಸಮಿತಿ ಜಲವಿಹಗ ಕುಲಂ ೨೭

ನಾನಾವರ್ಣಮನಾಳ್ದ ಶೈಲತತಿ ನಾನಾವರ್ಣ ಭೂಜೋತ್ಕರಂ
ನಾನಾವರ್ಣದ ವಲ್ಲರೀವಿತತಿ ನಾನಾವರ್ಣಗುಲ್ಮವ್ರಜಂ
ನಾನಾರೂಪಮಹೀಧರಪ್ರತತಿ ನಾನಾರೂಪ ಭೂರುಟ್ಚಯಂ
ನಾನಾರೂಪ ಲತಾಳಿ ಗುಲ್ಮನಿವಹಂ ತೀವಿರ್ಪುದಾ ತಾಳದೊಳ್ ೨೮

ಖೇಚರಾಚಲರಾಜಿ ಖೇಚರ ಭೂಜಗುಲ್ಮಸಮುತ್ಕರಂ
ಖೇಚರಾತುಳವ[1]ಲ್ಲಿಕಾತತಿ ಹರ್ಮ್ಯರೂಪಗಿರಿವ್ರಜಂ
ಪ್ರಾಚುರಂ ಮಣಿಹರ್ಮ್ಯರೂಪನಗಾಳಿ ಹರ್ಮ್ಯ ಲತಾಚಯಂ
ರೋಚಿರುಜ್ವಳ ಹರ್ಮ್ಯಗುಲ್ಮವಿತಾನವೊಪ್ಪಿದುದೇಳ್ಗೆಯಿಂ ೨೯

ನರರೂಪಧರಾಧರತತಿ
ನರರೂಪಮಹೀಜರಾಜಿ ರಂಜಿಸಿದುದು ಮೇ
ಣ್ಸುರರೂಪಗಿರಿ ಕದಂಬಂ
ಸುರರೂಪಮನಾಳ್ದ ವಿಟಪಿಸಂಕುಳಮದರೊಳ್ ೩೦

ತೇಜೋ ರೂಪವಾದ ಕಲ್ಲು ; ನೀರಿನ ಬೆಟ್ಟ, ನೀರಿನ ಮರ, ನೀರಿನ ಜಿಂಕೆಗಳ ಗುಂಪು, ನೀರಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಗುಂಪು, ನಾನಾ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗುಡ್ಡಗಳ ಸಮೂಹ, ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಮರಗಳ ಸಮೂಹ, ನಾನಾ ಬಣ್ಣದ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಸಮೂಹ, ನಾನಾ ಬಣ್ಣದ ಪೊದೆಗಳ ಗುಂಪು, ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹ, ನಾನಾ ರೂಪದ ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹ, ನಾನಾ ರೂಪದ ಲತೆಗಳ ಮತ್ತು ಪೊದೆಗಳ ಸಮೂಹ, ಆ ಸ್ಥಾನ ದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತ್ತು. ೨೯. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಲುಗಳು, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಗಿಡ ಪೊದೆಗಳ ಗುಂಪು, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಅಸದೃಶ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಸಮೂಹ, ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ಆಕಾರದ ಗುಡ್ಡಗಳ ಸಾಲು, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ರತ್ನದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಂತಿರುವ ಮರಗಳ ಸಾಲು, ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಂತಿರುವ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಸಮೂಹ, ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಂತಿರುವ ಪೊದೆಗಳ ಸಮೂಹ, ಏಳ್ಗೆ ಗೊಂಡು ಒಪ್ಪಿತ್ತು. ೩೦. ಮೃಗಗಳ ರೂಪದ ಗಿರಿಗಳ ಸಮೂಹ, ಮೃಗ ರೂಪದ ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹ, ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿರೂಪವುಳ್ಳ ಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ರೂಪದ

1 ಮ(ದ, ಗ)

ಮೃಗರೂಪಭೂ[1]ಧರಾವಳಿ
ಮೃಗರೂಪ ಮಹೀರುಹಾಳಿ ಕಣ್ಗೆಸೆದುದು ಮೇ
ಣ್ಖಗರೂಪ ಶೈಲಸಂತತಿ
ಖಗರೂಪ ತರುಪ್ರತಾನಮಾ ಶ್ರೀಗಿರಿಯೊಳ್ ೩೧

ಪ್ರಸೂತ ಭೂತಾಳಿ ನಗಾಗಸಂಕುಳಂ
ವಸಂತಲಕ್ಷ್ಮೀಚಿರಭೃತ್ತರುವ್ರಜಂ
ಲಸತ್ಸುರಾಧೀಶ ಭಯಂಕರ ಪ್ರಭಾ
ಪ್ರಸನ್ನ ಶೈಲಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ರಂಜಿಕುಂ ೩೨

ವರಗಂಧರ್ವಸ್ವರೂಪಂಬಡೆದ ತರುಲತಾಗುಲ್ಮಶೈಲಪ್ರತಾನಂ
ಕರಮೆಂದುಂ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಾಡದ ಗಿರಿತರುವೃಂದಂ ನೆಳಲ್ಗೆಟ್ಟ ಭೂಜೋ
ತ್ಕರಮದ್ರಿವ್ರಾತಮುಂ ದೂರದ ನೆಳಲೆಸೆವತ್ಯುನ್ನತ ಕ್ಷ್ಮಾಜ ಧಾತ್ರೀ
ಧರಜಾತಂ ಬೆಟ್ಟುಬೆಟ್ಟೊಳ್ಕೆರೆಯೆ ಜವದೆ ಪುಟ್ಟಿರ್ದ ಬಾಲಾಚಲೌಘಂ ೩೩

ತರುತರುಯೋಗದಿಂ ಜನಿಯಿಪರ್ಭಕಪಾದಪರಾಜಿ ಭೂಧರೋ
ತ್ಕರಮಿರದೋಲಗಂಗುಡೆ ವಿರಾಜಿಪ ರಾಜಮಹೀಧರಾಳಿ ವಿ
ಸ್ತರ ಧರಣೀರುಹಪ್ರತತಿಯೋಲಗಿಸುತ್ತಿರೆ ಬಾಳ್ವ ಧಾರಿ[2]ಣೀ
ವರತರುಜಾತಮದ್ರಿಯುಡರ್ವದ್ರಿಗಳಂತೆಸಪಂಛ್ರಪವ್ರಜಂ ೩೪

ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹ, ಆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೩೧. ಮನುಷ್ಯರೂಪದ ಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹ, ಮನುಷ್ಯರೂಪದ ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳ ಆಕಾರದ ಪರ್ವತಗಳ ಗುಂಪು, ದೇವತೆಗಳ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಮೂಹ ಇವು ಆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ೩೨. ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಮೂಹವುಳ್ಳ ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಮರಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ವಸಂತ ಕಾಲದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಅನೇಕಕಾಲ ಧರಿಸಿರುವ (ಚಿರಕಾಲ ಧರಿಸಿರುವ) ಮರಗಳ ಗುಂಪೂ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಭೀತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಮೂಹವೂ ರಂಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೩೩-೩೭. ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಗಂಧರ್ವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ ಗಿಡ, ಬಳ್ಳಿ, ಪೊದೆ, ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನೆಳಲೇ ಚಲಿಸದಂತಹ ಗುಡ್ಡ ಮತ್ತು ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ನೆಳಲೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಂತಹ ಮರಗಳ ಗುಂಪು ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ನೆಳಲಿನಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವ ಮರ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಗುಂಪೂ (ಅಂದರೆ ಬೆಟ್ಟ ಮರಗಳು ಒಂದು ಕಡೆಯಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ನೆಳಲು ಬಹು ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಿಕೆ), ಒಂದು ಬೆಟ್ಟವು ಇನ್ನೊಂದು ಬೆಟ್ಟದೊಡನೆ ಸಂಗಮಗೊಳ್ಳಲು (ಸಂಯೋಗಗೊಳ್ಳಲು), ಅವುಗಳಿಂದ ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ

1 ಧರ(ಮು) 2 ರು(ಮು)

ಅಡದೊರ್ಡೆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವು
ನೆಡೆವಱಿಯದೆ ತೋರ್ಪ ಗಿರಿತರುವ್ರಜಮುಣ್ಬಂ
ದಡದುರ್ಂಕಿಸೆ ನೆನೆದಲ್ಲಿಗೆ
ಕಡುವೇಗದೆ ಪೊತ್ತು ಪರಿವ ನಗಮಹಿಜಕುಳಂ ೩೫

ಮಳೆಗಾಳಿ ಬಿಸಿಲ್ಬೆಳ್ದಿಂ
ಗಳನೊಲವಿಂ ಕಾಲಮಱಿದು ಕಱಿವ ಮಹೀಜಾ
ವಳಿಯುಮದೊರ್ಡನ್ಯರೂಪಂ
ಕೆ[1]ಳೆಗೊಳಿಪ ಮಹೀಧರಾಳಿ ಭೂಜಸಮಾಜಂ ೩೬

ಮೃಗಮರ್ಧಂ ನಗಮರ್ಧಂ
ಖಗಮರ್ಧಂ ಭೂಜಮರ್ಧಮೆನಿಪಚ್ಚರಿಯಂ
ನೆಗಳ್ವಗವಿಟಪಿಕದಂಬಂ
ಬಗೆಗೊಂಡುದು ಮಾದಿರಾಜ ಮಾಹೇಶ್ವರನಾ ೩೭

ಹುಟ್ಟಿದ ಮರಿ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಮರಮರಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಳೆಯ ಮರಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಬೆಟ್ಟಗಳ ಗುಂಪು ತಪ್ಪದೆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಅರಸು ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಲೂ, ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮರಗಳ ಸಮೂಹವು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಲು, ಬಾಳುವ (ಶೋಭಿಸುವ) ಅರಸು ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತುವ ಬೆಟ್ಟಗಳಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಮರಗಳ ಗುಂಪೂ, ಹತ್ತಿದರೆ ಸಮಸ್ತ ಲೋಕವನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಗುಡ್ಡ ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಹತ್ತಿ ಅದುಮಿದರೆ (ಹತ್ತಿದವನು) ಸ್ಮರಿಸಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಓಡುವ ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಮರಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಮಳೆ, ಗಾಳಿ, ಬಿಸಿಲು, ಬೆಳದಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಮಯವನ್ನರಿತು ಸುರಿಸುವ ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಹತ್ತಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಆಕಾರವನ್ನು (ಹತ್ತಿದವನಿಗೆ) ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಗುಡ್ಡ ಮತ್ತು ಮರಗಳಿಂದಲೂ, ಅರ್ಧಭಾಗವು ಮೃಗದ ರೂಪ, ಅರ್ಧ ಗುಡ್ಡ, ಅರ್ಧ ಪಕ್ಷಿ, ಅರ್ಧಗಿಡ ಎನಿಸುವಂತಹ ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಬೆಟ್ಟ ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಆ

1 ೞ(ದ, ಅ)

ಅಂದಂಬಡೆದಿನಿವಣ್ಣಂ
ಕುಂದದೆ ಸಲೆ ಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆಗಳ್ಗೊಲವಿಂದೊಂ
ದೊಂದನುದಿರ್ಚುವ ಭೂರುಹ
ವೃಂದಮುಮೊರ್ಮೊರ್ಮೆ ಕೂಗುವಚಲವಿತಾನಂ ೩೮

ಮೊದಲಂ ತಱಿದೊಡೆ ಮೊದಲಂ
ದದೆ ಪತ್ತುವ ಭೂಧರಾಳಿಯುಂ ತರುಕುಳಮುಂ
ಮೊದಲೆಡೆಯಿಂ ತೆಗೆದಿಡೆ ತ
ಳ್ವದೆ ಮೊದಲೆಡೆಗೆಯ್ದಿ ನಿಲ್ವ ಕಲ್ಗಳ ತತಿಯುಂ ೩೯

ಬಿಳಿಯಾನೆ ಬಿಳಿಯ ಪೆರ್ಬುಲಿ
ಬಿಳಿಯ ಪಿಕಂ ಬಿಳಿಯ ತುಂಬಿ ಬಿಳಿಯ ಕುರಂಗಂ
ಬಿಳಿಯ ಕಪಿ ಬಿಳಿಯ ಭಲ್ಲಂ[1]
ಬಿಳಿಯ ವರಾಹಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಱೆಗುಮುಳುಂಬಂ ೪೦

ಕರಿಯ ಮರಾಲಂ ಕರಿಯ ಶುಕಂ
ಕರಿಯ ಮರಾಳಾಳಿ ಕರಿಯ ಕಂಠೀರವಮುಂ
ಕರಿಯುರಲ ಮಲ್ಲಿಕಾಲತೆ
ಕರಿಯ ಚಕೋರಾಳಿ ಚಿತ್ರಮೆನೆ ಕಂಗೊಳಿಕುಂ ೪೧

ಮಾಹೇಶ್ವರನಾದ ಮಾದಿರಾಜನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತು. ೩೮-೩೯. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಳಿಗೆ ಗಳಿಗೆಗೆ (ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆಗೂ) ಒಲವಿನಿಂದ ಚೆಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಧುರವಾದ ಫಲವನ್ನು ಒಂದೊಂದನ್ನಾಗಿ ಉದುರಿಸುವ ಮರಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೂಗುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಗುಂಪೂ, ಬುಡವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರೆ ಮೊದಲಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುನಃ ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಾಲೂ ಮತ್ತು ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಮೊದಲ ಸ್ಥಳದಿಂದ ತೆಗೆದು ಇಟ್ಟರೆ ತಪ್ಪದೆ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವ ಕಲ್ಲುಗಳ ಸಮೂಹವೂ (ಆ ಮಾದಿರಾಜನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದವು). ೪೦. ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಆನೆ, ಬಿಳಿಯ ಹೆಬ್ಬುಲಿ, ಬಿಳಿಯ ಕೋಗಿಲೆ, ಬಿಳಿಯ ತುಂಬಿ, ಬಿಳಿಯ ಜಿಂಕೆ, ಬಿಳಿಯ ಕಪಿ, ಬಿಳಿಯ ಕರಡಿ, ಬಿಳಿಯ ಹಂದಿಗಳು, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ೪೧. ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಮೊಲ, ಕರಿಯ ಗಿಳಿ, ಕರಿಯ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಾಲು, ಕರಿಯ ಸಿಂಹ, ಕರಿಯ ಹೂವಿನ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ ಕರಿಯ ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಾಲು ಆಶ್ಚರ್ಯವೋ

1 ಲ್ಲುಂ(ದ)

ಹರಿಕರಿಯಂತೆ ತೋರ್ಪ ಕರಿ ದುರ್ಗೆಯ ಕೇಸರಿಯಂತಿರಿರ್ಪ ಕೇ
ಸರಿ ಯಮರಾಜನೆತ್ತರದ ಕೋಣನವೋಲ್ಬಗೆಗೊಳ್ವ ಕೋಣನೀ
ಶ್ವರ ಕರದೇಣನಂತಿರೆಸೆವೇಣನುದಗ್ರಮುರಾರಿ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಮಂ
ಪರಿಕಿಸೆ ಪೋಲ್ವ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಮೆಸೆಗುಂ ಘನಘೋರವನಾಂತರಾಳದೊಳ್ ೪೨

ವ॥ ಮತ್ತಮಾ ಗಹನಾಂತರಾಳದೊಳತಿ ವಿಚಿತ್ರಮೆನಿಸಿ ರವಿಯೊಡನುದಯಂಬಡೆದು ಮಧ್ಯಂ ದಿನದೊಳಿನನಂ ಮುಟ್ಟಿ ದಿನಮಣಿಯೊಡನಿಳಿದಹಸ್ಪತಿಯೊಡನಸ್ತಮಿಪ ಭಾಸ್ಕರತಾಳತರುಗಳುಂ ತತ್ಪ್ರಕಾರಮನಾಳ್ದಹಸ್ಕರ ಗಿರಿಗಳುಂ ಚತುರ್ದಿಶಾವಲಂಬಿ ಚತುಃಶಿಖರಾಗ್ರಮನೇಱಿ [1]ಹರಪುರ[1] ಚತುರ್ದ್ವಾರಮಂ ಕಾಣಿಪ ವನಸ್ಪತಿಗಳುಂ ತದ್ವಿಧಮಾದ ನಗತತಿಗಳುಂ ತುದಿಗೋಡನಾರೋಹಿಸಿದ ಮನುಜರಂ ಪಾತಾಳಗಂಗಾಜಲದೊಳೋಲಾಡಿಸುವ ಗಂಗಾಜನಿತ ಕುಜವ್ಯೂಹಮುಮಾಪರಿಗೆಯ್ವ ಗಂಗಾಜನಿತ ಶೈಲಸಮೂಹಮುಂ ಮೇಲನಾರೋಹಿಸಿದರ್ಥಿಜನಮನಷ್ಟಾಷಷ್ಟಿತೀರ್ಥಮಂ ಕಾಣಿಸಿ ತುಷ್ಟಿವಡಿಪಷ್ಟಾಷಷ್ಟಿ ಭೂರುಹಪ್ರಕರಮುಮಂತಪ್ಪ ಭೂಧರನಿಕರಮುಂ ಪರಸ್ಪರ ನಿಘರ್ಷಣದಿನೊಗೆದಡವಿಯಂ ಸುಡಲೊಡರ್ಚುವನಲನುರಿಯುಂ ಮುಂಜುಗಱಿದು ನುದೆವೊಯ್ವ ಪಾದಪಪ್ರತಾನ

ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೪೨. ಇಂದ್ರನ ಆನೆಯ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವ ಆನೆ, ಪಾರ್ವತಿಯ ಸಿಂಹದಂತೆ (ಪಾರ್ವತಿಯ ವಾಹನವಾದ ಸಿಂಹದಂತೆ) ಇರುವ ಸಿಂಹ, ಯಮಧರ್ಮ ರಾಜನ ಎತ್ತರವಾದ ಕೋಣನಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಕೋಣ, ಶಿವನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ಜಿಂಕೆಗಳು, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಗರುಡನನ್ನು ಹೋಲುವ ಗರುಡನೂ, ದಟ್ಟವಾಗಿಯೂ ಭಯಂಕರವಾಗಿಯೂ ಬೆಳೆದಿರುವ (ಆ) ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ವ॥ ಮತ್ತು ಆ ಅರಣ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ—ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿ ಸೂರ್ಯೋದಯದೊಡನೆಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಸೂರ್ಯನು ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಪುನಃ ಇಳಿದು ಸೂರ್ಯ ಮುಳುಗಿದೊಡನೆಯೇ ಮುಳುಗುವ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ತಾಳೆಯ ಮರಗಳು (ಇದ್ದವು). ಆ ತಾಳೆಯ ಮರಗಳ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ಬೆಟ್ಟಗಳು (ಅಂದರೆ ಸೂರ್ಯೋದಯದೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸೂರ್ಯನು ಇಳಿದಂತೆ ಇಳಿದು ಅವನು ಮುಳುಗಿದೊಡನೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವ ಬೆಟ್ಟಗಳು) (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಕೋಡುಗಲ್ಲುಗಳ ತುದಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿದರೆ ಕೈಲಸ ನಗರದ ನಾಲ್ಕು ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡುವ ವನಸ್ಪತಿಗಳೂ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರದ ಪರ್ವತಗಳೂ (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ಮರಗಳ ಕೊಂಬೆಯ ತುದಿಯನ್ನೇರಿದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು

---

1 ಪುರಹರಪುರ(ಜ)

ಮುಮಂತೆಗೆಯ್ವ ಪರ್ವತವಿತಾನಮುಂ ಹಿಮಪಾತದಿಂ ಸುಗಿದಡರ್ದವರ್ಗಿರುಳೊಳರ್ಕಾತಪಮಂ ಬಿಸಿಲ ಬಿಸುಪಿಂ ಬಳಲ್ದಾರೋಹಿಸಿದವರ್ಗೆ ಪಗಲ್ಚಂದ್ರಾತಪಮಂ ಕಱೆವ ವೃಕ್ಷಪ್ರಚಯಮುಮಾ ತೆಱದ ಕುತ್ಕೀಲನಿಚಯಮುಮಂ ನಿರಂತರ ಸುಧಾರಸಪೂರ್ಣೋದೀರ್ಣಮಹೀರುಹತಟಾಕತಟಿನೀದೀರ್ಘಿಕಾಳಿಗಳುಂ ನಿರವಧಿಕ ದಧಿ ಪೂರಿತಾನೋಕಹ ತರಂಗಿಣಿವಾಪಿಕೂಪಪಾಳಿಗಳುಂ ಮಧುರತರಘೃತರಸ ಸಮೃದ್ಧ ಸಾಲಸರೋವರಸರಿತ್ಕದಂಬಮುಂ ನಿಜಾಭ್ಯಂತರಂ ಮಿಸುಪ ಕನಕಮಯಶಿಖರಿ ಧರಣೀರುಹ ಲತಾಗುಲ್ಮತಟಾಕಸರಃಕಮಳವಾಳುಕಾಶೈವಲಮಧುಪಖಗಮೃಗಬಿಲೇಶಯವಪ್ರಹರ್ಮ್ಯಸುರಾಲಯ ನಿಕುರುಂಬಮುಂ ನವ ನವರತ್ನಮಯಧರಾಧರ ಧರಾರುಹಶಕುಂತ ಹರಿಣ ಫಣಿಸಾಲ ಸೌಧಪುರವ್ರಾತಮುಮಶ್ವತ್ಥ ನಾಳಿಕೇರ ಕ್ರಮುಕ ಜಂಬೂಜಂಬೀರ ನಾಗಕೇಸರಾಶೋಕಚೂತ ಪನಸ ಘನಸಾರ ಚಂದನ ಸರಳಾನೇಕ ಶಾಖಾವಲಂಬಿತ ಭೂಮಿ ಜಾತ ಸಂಜಾತಮುಮೊಂದೊಂದು ಶಾಖಾಗ್ರದನೇಕ ಗುಚ್ಛಂಗಳೊಳ್ಪ್ರತ್ಯೇಕಮರಲ್ದ ಬಕವಕುಳತಿಲಕ ಚಂಪಕ ಬಂಧೂಕ ಕರ್ಣಿಕಾರ ಕರವೀರ ಕೇಸರ ಮಾಧವಿ ಮಾಲತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಜಾತಿ ಯೂಥಿಕಾ ಪುನ್ನಾಗ ಕುಂದಾರವಿಂದಮಂದಾರ ಕಲ್ಹಾರ ಕುಸುಮಸಮುದಯಮನಾಳ್ದ ಕಾಶ್ಯಪೀರುಹ ಸಂಘಾತಮುಂ ಕೊಂಬುಕೊಂಬುಗಳೊಂದೊಂದಱೊಳ್ ಸಂದಣಿಸಿ ನಿಲುಂಬಿದ ರಸಾಲ ಪನಸ ಕದಳಿ ಕಪಿತ್ಥ ನಾರಂಗ ಮಾತುಳಂಗ ಗೋಸ್ತನೀ ಜಂಬು ಜಂಬೀರ ಬದರಿ ದಾಡಿಮ ತಿಂತ್ರಿಣಿ ಪರಿಪಕ್ವ ಫಲಂಗಳಂ ತಳೆದು ನಿಂದ ಕುಜಾತ ಪ್ರಜಾತಮುಂ ಮೊದಲೊಂದಱೊಳ್ತಳ್ತ ಕೊಂಬುಗಳೊಳ್ಪಂಚವರ್ಣಮನಾಳ್ದ ಮಹೀಜರಾಜಿಯುಮಂತೆಸೆವ

ಪಾತಾಳಗಂಗೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೂಗಾಡಿಸುವ, ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರಗಳ ಗುಂಪೂ, ಅದೇ ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಗುಂಪೂ (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದಂಥ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ಜನರಿಗೆ ಅರವತ್ತೆಂಟು ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವ ಅರವತ್ತೆಂಟು ಪ್ರಕಾರದ ಮರಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಅದೇ ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಮೂಹವೂ (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಿಕ್ಕಾಡುವುದರಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ, ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಸುಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಪಡುವ ಅಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಮವನ್ನು ಸುರಿಸಿ ಆರಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಹೊಯ್ಯುವ ಮರಗಳ ಗುಂಪೂ, ಅದೇ ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಪರ್ವತಗಳ ಗುಂಪೂ (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ಮಂಜಿನ ಸುರಿಯುವಿಕೆಯಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟು ಹತ್ತಿದವರಿಗೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲನ್ನೂ, ಬಿಸಿಲಿನ ಉಷ್ಣದಿಂದ ಬಳಲಿ ಆಯಾಸಗೊಂಡವರಿಗೆ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನೂ ಸುರಿಸುವ ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಅದೇ ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಮೂಹವೂ (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ನಿರಂತರವೂ ಹಾಲಿನಿಂದ ಪೂರ್ಣ ತುಂಬಿದ ವಿಶೇಷವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳು, ಕೆರೆಗಳು. ಹೊಳೆಗಳು, ಕೊಳಗಳ ಸಮೂಹಗಳೂ, ಅಪಾರವಾದ ಮೊಸರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮರ, ಹೊಳೆ, ಕಪಿಲೇ ಬಾವೆ (ವಾಪಿ), ಸೇದುವ ಬಾವಿ (ಕೂಪ)ಗಳ ಸಮೂಹವೂ (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ಅತಿ ರುಚಿಯಾದ ತುಪ್ಪದಿಂದ ತುಂಬಿದ ವೃಕ್ಷ (ಸಾಲ),

ಗಿರಿಸಂದೋಹಮುಂ ದ್ರಾಕ್ಷಾಪ್ರವಾಲ ಫಣಿಲತಾಕೃತಿಯನೇಕಮೂಲಂ ಬಿಡಿದು ತಳೆದ ವಲ್ಲೀನಿಕಾಯಮುಂ ಸುಳಿಸುಳಿದು ಶಿವಾಲಯರಜಮನುಡುಗುವ ಮಂದಪವನಮುಂ ಲಿಂಗಾಂಗಣಕ್ಕೆ ಚಳೆಯಂಗುಡುವ ನಿಜಿರ್ಮುಗಿಲ್ಗಳುಂ ಭವಭವನದೊಳ್ಸಾಂಗಮೆನೆ ರಂಗವಲ್ಲಿಯಂ ನಿಮಿರ್ಚುವ ಸಸ್ಯಂಗಳುಂ ಗಂಗಾಧರಂಗೆ ಮಜ್ಜನಂ ಮಾಳ್ಪ ತೀರ್ಥಂಗಳುಂ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಗೆ ಗಂಧಾನುಲೇ[1]ಪನಂ[1] ಗೆಯ್ವ ಚಂದನ ಕ್ಷ್ಮಾರುಹಂಗಳುಂ ಪರಮಂಗೆ ಪರಿಮಳದಲರಂ ಸಮರ್ಪಿಪ ಸಲ್ಲಲಿತವಲ್ಲಿಗಳುಂ ಧೂರ್ಜಟಿಗೆ ಧೂಪಾರ್ಪಣಂಗೆಯ್ವ ಗುಗ್ಗುಲ ತರುಗಳುಂ ದಿವ್ಯ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಗೆ ದೀಪಮಂ ನೀರಾಜಿಪ ಸಾರತರ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲತೆಗಳುಂ ನಗಜಾಧಿಪಂಗೆ ನಾನಾ ಮಧುರತರ ಫಲಮನೀವ ನಾಕದ್ರುಮಂಗಳುಂ ತತ್ತ್ವಮಯಂಗೆ ತಾಂಬೂಲಂಗುಡುವ ಪೂಗಾದಿ ವಿಟಪಿಗಳುಂ ನಿಜನಾಮಂಗಳಿಂ ಲಿಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆಯ್ದು ಭಕ್ತಿ ಮಿಗೆ ಗಿರಿಶಾಯ ನಮೋಯೆಂದು ಗಿರಿಲಿಂಗಮಂ ಪೂಜಿಪ ಗಿರಿಗಳ ತೆರಳ್ಕೆಯುಂ ವೃಕ್ಷೇಶಾಯ ನಮೋಯೆಂದು ವೃಕ್ಷಲಿಂಗಮನೋಲಗಿಪ ವೃಕ್ಷಂಗಳ ಪಙ್ಕ್ತಿಯುಂ ಪಕ್ಷಿಪತಯೇ ನಮೋಯೆಂದು ಪಕ್ಷಿಲಿಂಗಮನಾರಾಧಿಪ ಪಕ್ಷಿಗಳ ನೆರವಿಯುಂ ಮೃಗಕುಲೇಶಾಯ ನಮೋಯೆಂದು ಮೃಗಲಿಂಗಮಂ ಸೇವಿಪ ಮೃಗಂಗಳ ಜಂಗುಳಿಯುಂ ನಾಗನಾಥಾಯ ನಮೋಯೆಂದು ನಾಗಲಿಂಗಮಂ ಭಜಿಪ ನಾಗಂಗಳ ತಂಡಮುಮಳಿನಾಯಕಾಯ ನಮೋಯೆಂದಳಿಲಿಂಗಮನರ್ಚಿಪಳಿಗಳ ಬಳಗಮುಂ ಜಳವ ರೇಣ್ಯಾಯ ನಮೋಯೆಂದು ಜಳಲಿಂಗಮಂ ಯಜಿಯಿಪ ಕೊಳಂಗಳೊಬ್ಬುಳಿಯುಂ ತೀರ್ಥಾಧಿ

ಸರೋವರ, ಹೊಳೆ ಇವುಗಳ ಸಮೂಹವೂ (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು), ಆ ಅರಣ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಶಿಖರಗಳು, ಮರಗಳು, ಬಳ್ಳಿಗಳು, ಪೊದೆಗಳೂ, ಕೆರೆಗಳು, ಸರೋವರಗಳು, ಕಮಲಗಳು, ಮಳಲಿನ ರಾಶಿಯೂ, ಹಾವಸೆಯೂ, ಭ್ರಮರಗಳು, ಮೃಗಗಳು, ಸರ್ಪಗಳು, ದಿಣ್ಣೆ (ವಪ್ರ)ಗಳು, ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳು, ದೇವತಾ ಗೃಹಗಳು-ಇವುಗಳ ಸಮೂಹವೂ (ಇತ್ತು). ನವರತ್ನಮಯವಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಮರಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಜಿಂಕೆಗಳು, ಹಾವುಗಳು, ಕೋಟೆಗಳು, ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳು, ಪಟ್ಟಣಗಳು, ಇವುಗಳ ಸಮೂಹವು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಅರಳಿ, ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ನೇರಿಳೆ, ನಿಂಬೆ, ನಾಗಕೇಸರ, ಅಶೋಕ, ಮಾವು, ಹಲಸು, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರದ ಮರ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ದೇವದಾರುಗಳೆಂಬ ಅನೇಕ ಕೊಂಬೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೂಡಿದ ಸಮೂಹವೂ (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಒಂದೊಂದು ಕೊಂಬೆಯ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಗೊಂಚಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅರಳಿರುವ ಬಕಪಕ್ಷಿ ಹೂವು, ಬಕುಳದ ಹೂವು (ಪಗಡೆ ಹೂವು), ತಿಲಕದ ಹೂವು, ಸಂಪಿಗೆ ಹೂವು, ಬಿಂದಿಗೆ ಹೂವು (ಬಂಧೂಕ), ಕರ್ಣಿಕಾರದ ಹೂವು (ಬೆಟ್ಟದಾವರೆ ಹೂವು), ಕಣಗಿಲೆ ಹೂವು, ಸುರಗಿ ಹೂವು, ವಸಂತದೂತಿ ಎಂಬ ಹೂವು, ಕೆಂಪುಜಾಜಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ, ಕಾಡು ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ಮೊಲ್ಲೆ, ತಾವರೆ, ಮಂದಾರ ಪುಷ್ಪ, ಕಲ್ಹಾರ (ಸುಗಂಧವುಳ್ಳ ಕಮಲ)ಗಳೆಂಬ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಸಮೂಹವು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ತುಂಬಿ

---

1 ಲೇಪಂ(ದ, ಮ)

ಪತಯೇ ನಮೋಯೆಂದು ತೀರ್ಥಲಿಂಗಮನಭಿವಂದಿಪ ತೀರ್ಥಂಗಳ ತಿಂಥಿಣಿಯುಂ ಮುನಿಪಾಲಕಾಯ ನಮೋಯೆಂದು ಮುನಿಲಿಂಗಮಂ ಜಾನಿಪ ಮುನಿಗಳ ಮೊತ್ತಮುಂ ಶಬರರಾಜಾಯ ನಮೋಯೆಂದು ಶಬರಲಿಂಗಮಂ ಸಪರ್ಯೆಗೆಯ್ವ ಶಬರರ ಪಂಗಡಮುಂ ಮತ್ತಂ ವನಸಲಿಲಕೇಳಿ ಗೆಯ್ದು ಪರೆದು ನೆರೆದು ಬಿನದಿಪ ಗರುಡ ಗಂಧರ್ವ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷ ದಂಪತಿಗಳ ಮೊಗ್ಗರಮುಮಿಂದ್ರಾದಿಗಳಳ್ಕೆ

ಕೊಂಡು ಇರುವ ಕಶ್ಯಪ ಸಂಬಂಧದ ವೃಕ್ಷ (ಕಾಶ್ಯಪೀರುಹ)ಗಳ ಗುಂಪು, ಕೊಂಬೆ ಕೊಂಬೆಗಳೊಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ಗುಂಪಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾವು, ಹಲಸು, ಬಾಳೆ, ಬೇಲ, ಕಿತ್ತಳೆ, ಮಾದಾಳ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ನೇರಿಳೆ, ನಿಂಬೆ, ಎಲಚಿ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಹುಣಿಸೆ— ಇವುಗಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಗಿದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಳೆದು ನಿಂತಂಥ ಮರಗಳ ಗುಂಪು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಮೊದಲು ಒಂದು ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಚಿಗಿತ ಕೊಂಬೆಗಳು ಐದು ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮರಗಳ ಸಾಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಐದು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗುಷ್ಟಗಳ ಸಾಲು (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ದ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಬಳ್ಳಿ, ಹವಳದ ಬಳ್ಳಿ, ಎಲೆಗಳ (ವೀಳ್ಯದೆಲೆಗಳ) ಬಳ್ಳಿ ಇವುಗಳ ಆಕಾರದ ಅನೇಕ ಬುಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಸಮೂಹವೂ (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಸುಳಿ ಸುಳಿದು ಶಿವಾಲಯದ ಧೂಳನ್ನು ಗುಡಿಸುವ, ಮಂದ ಮಾರುತವೂ, ಶಿವಲಿಂಗದ ದೇವಾಲಯದ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸುವ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾದ ಮೋಡಗಳೂ, ಶಿವದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಗವಾಗಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಸಸ್ಯಗಳೂ, ಗಂಗಾಧರನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸುವ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಗೆ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಅನುಲೇಪನಗೊಳಿಸುವ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮರಗಳೂ, (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ಪರಮ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಪರಿಮಳದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೂವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವ ಮನೋಹರವಾದ ಬಳ್ಳಿಗಳು (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ಧೂರ್ಜಟಿಗೆ ಧೂಪವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಗುಗ್ಗುಳ (ಧೂಪದ) ಮರಗಳು (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ದಿವ್ಯನಾದ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗುವ ಸಾರವತ್ತಾದ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲತೆಗಳೂ, ಪಾರ್ವತೀಪತಿಗೆ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಮಧುರವಾದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳೂ (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು), ತತ್ತ್ವಮಯನಾದ ಪರಶಿವನಿಗೆ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಅಡಿಗಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಮರಗಳು, (ಅಲ್ಲಿದ್ದವು). ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಿರೀಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು, ಎಂದು ಪರ್ವತ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಗಿರಿಗಳ ಗುಂಪು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ವೃಕ್ಷೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ವೃಕ್ಷಲಿಂಗವನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ವೃಕ್ಷಗಳ ಗುಂಪು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಪಕ್ಷಿಪತಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ಪಕ್ಷಿಲಿಂಗವನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಗುಂಪು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಮೃಗಕುಲಕ್ಕೆ ಈಶನಾದವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ಮೃಗಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಮೃಗಗಳ ಸಮೂಹವು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ನಾಗಗಳಿಗೆ

ಘೋರತಪಂಗೆಯ್ವ ಸಂಯಮಿಗಳ ಸಾಲ್ಗಳುಂ ತರುಗಿರಿಗ[1]ಳ್ನೀ[1]ಡುವ ಫಳನಿರ್ಝರಾಮೃತಭಿಕ್ಷೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು ಸಂತಮಿರ್ಪ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಬಂಬಲುಮನ್ಯೋನ್ಯ ವೈರಮನುಳಿದೊಂದೆಡೆಯೊಳೊಡನಾಡುವ ನಾನಾ ಮೃಗಂಗಳ ತಿಂಥಿಣಿಯುಂ ಗಿರಿಶಲಿಂಗ ಪೂಜೋತ್ಸವಕ್ಕೆಳಸಿ ಸಡಗರದಿಂ ಬರ್ಪ ದಿಗ್ವನಿತಾ ದಿಕ್ಪತಿಗಳೋಳಿಯುಂ ಹರನಿದಿರೊಳ್ನರ್ತನಂಗೆಯ್ವ ನಿರ್ಜರೀನಿರ್ಜರ ಜನದ ಪಾಳಿಯುಂ ಜಲರುಹಾದಿ ಜಲೋದ್ಭವಂದಿನೀಶನಂ ಪೂಜೆಗೆಯ್ದು ಮಣಿವ ಜಲಕನ್ಯಕಾಜಲಪು[2]ರುಷರ ಗೊಂದಣಿಯುಮಪೂರ್ವ

ನಾಥನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ಸರ್ಪಲಿಂಗವನ್ನು ಭಜಿಸುವ ಹಾವುಗಳ ತಂಡವು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಅಳಿಗಳ ನಾಯಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಗಳು ಎಂದು ಭ್ರಮರ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಭ್ರಮರಗಳ ಗುಂಪು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಜಲವರೇಣ್ಯನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ಜಲಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಕೊಳಗಳ ಸಮೂಹವು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ತೀರ್ಥಾಧಿಪತಿಯಾದ ಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ತೀರ್ಥಲಿಂಗವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳ ಗುಂಪು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಮುನಿಗಳ ಪಾಲಕನಾದ ಪರಶಿವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ಮುನಿಲಿಂಗವನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಮುನಿಗಳ ಮೊತ್ತ (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಶಬರ ರಾಜನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು ಎಂದು ಕಿರಾತಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಶಬರರುಗಳ ಗುಂಪು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಮತ್ತು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ನೀರಿನ ಮಡುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಾಟವಾಡಿ, ಹರಿದಾಡಿ, ಸುತ್ತಾಡಿ, ಗುಂಪುಕೂಡಿ, ವಿನೋದಪಡುತ್ತಿರುವ ಗರುಡ, ಗಂಧರ್ವ, ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂಪುರುಷ ದಂಪತಿಗಳ ಗುಂಪು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಭಯಪಡುವಂತೆ ಘೋರ ವಾದ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವ ಋಷಿಗಳ ಸಾಲುಗಳು, ಮರಬೆಟ್ಟಗಳು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಿರಿನದಿಗಳ ನೀರಿನ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ, ಸುಖವಾಗಿರುವ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಗುಂಪೂ (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷವನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿರುವ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಮೃಗಗಳ ಸಮೂಹವು (ಅಲ್ಲಿತ್ತು). ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಬಯಸಿ, ಸಡಗರದಿಂದ ಬರುತ್ತಿ ರುವ ದಿಕ್ಕೆಂಬ ಕಾಂತೆಯರ ಮತ್ತು ದಿಕ್ಪತಿಗಳ ಸಮೂಹವೂ. ಹರನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಪತ್ನಿಯರುಗಳು ಇವರುಗಳ ಸಾಲೂ. ಜಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ತಾವರೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ನೀರು ಹೂವುಗಳಿಂದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ. ಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವ. ಜಲಕನ್ನಿಕೆಯರು ಮತ್ತು ಜಲದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಅಪೂರ್ವವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಿಲಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಹೆಂಗಸರು ಮತ್ತು

---

1 ಳುಳ್ನೀ(ಮು) 2 ಪೂ(ಮು, ಜ)

ವಸ್ತುವನಭಂಗೆ ಕಾಣ್ಕೆಗೊಟ್ಟು ನಮಿಪ ಬಿಲಕನ್ಯಕಾ ಬಿಲಪುರುಷರ ಸಂದಣಿಯುಮನವರತಮಿಂತು ಮಹಾದ್ಭುತ ರಸಮನೊದವಿ ರಂಜಿಸೆ ಚತುರ್ದಶ ಭುವನಸ್ಥಿತಿಯನೆಲ್ಲಮನಲ್ಲಿಯೆ ತೋಱಿಸಲಾರ್ಪ ಬಿಲ್ವೀವನದ ಪೆರ್ಮೆಯುಮಂ ನಡೆನೋಡಿ ನುತಿಯಿಸುತ್ತಮಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂ ಲಿಂಗಪೂಜೆಗೆಯ್ವುತಮಡಿಗಡಿಗೆ ನಮಿಸುತಂ ಮಾದಿರಾಜಂ ಬರುತ್ತುಮಿರೆ ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ—

ವರಮಹಿಮಯುತರನಾದಿಯ
ಪಿರಿಯರ್ನಿಜಲಿಂಗಸಂಗ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯರ
ಚ್ಚರಿ ಮಿಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿರ್ದರ್
ಕರುಣಾಭರಣರ್ಮುನೀಂದ್ರರಪಗತತಂದ್ರರ್ ೪೩

ಜಡೆಗೆ[1] ಸುಂಕಿಡುವಕ್ಷಮಾಲೆಯ ಕೋವ ವಲ್ಕಲ ವಸ್ತ್ರಮಂ
ಪಡರೆ ನೆಯ್ವ ವಿಭೂತಿಲೇಪಮನಾಂಪ ಶಾಂಭವ ಯೋಗಮಂ
ಪಡೆವ ಸಾರ ಶಿವಾಗಮ ಶ್ರುತಿಗೇಳ್ವ ಕಂದಫಲಂಗಳಂ
ಬಿಡದೆ ತರ್ಪ ಕುಮಾರ ತಾಪಸಬೃಂದಮೋನೆಸೆದಿರ್ದುದೋ ೪೪

ಗಂಡಸರುಗಳ ಸಮೂಹವೂ. ಸತತವೂ ಅಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಿಂದ (ನೋಡುವವರಿಗೆ) ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನೂ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಮರ್ಥವಾದ ಬಿಲ್ವವನದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಮಾದಿರಾಜನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ಆಯಾಯ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಲಿಂಗ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ— (ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಬಿಲ್ವವನದ ಮಹಿಮಾತಿಶಯ). ೪೩. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರೂ, ತಮಗಿಂತ ಹಿರಿಯರಾರೂ ಇಲ್ಲದ ದೊಡ್ಡವರಾದ, ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನುಳ್ಳ, ಶರೀರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಕರುಣೆಯೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಆಲಸ್ಯರಹಿತರಾದ ಮುನೀಶ್ವರರು ವಿಶೇಷಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸಿದ್ದರು. ೪೪. ಜಡೆಗೆ ಅಂಟುಗಟ್ಟಿಸುವ (ಜಡೆಯನ್ನು ಎಸಳು ಎಸಳಾಗಿ ಗಂಟು ಕಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡುವ), ಜಪಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಪೋಣಿಸುವ. ನಾರು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮನೋಹರವಾಗಿರುವಂತೆ ನೆಯ್ಗೆ ಮಾಡುವ. ವಿಭೂತಿಯನ್ನು (ಅಂಗಕ್ಕೆ) ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ. ಶಿವಯೋಗ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುವ. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶೈವಾಗಮಗಳನ್ನು ವೇದಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ. ಗಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ತರುವ ಬಾಲಕರಾದ

---

1 ಯ(ಮು)

ಮಳೆಗಾಲಂಗಳೊಳಿಂಬುವೆತ್ತ ವಟಭೂಜಚ್ಛಾಯೆಯೊಳ್ಮಂಜು ಮಂ
ಜುಳವಾಗೊಪ್ಪುವ ಮಾಗೆಯೊಳ್ಪೊಳೆಪುಳಿಲ್ದಾಣಂಗಳೊಳ್ ಬಲ್ಬಿಸಿ
ಲ್ಭಿಳಿಲೆಂಬುಗ್ರ ನಿದಾಘದೊಳ್ಪುದಿದ ಪಂಚಾಗ್ನಿಪ್ರದೇಶಂಗಳೊ
ಳ್ಕಳೆವೆತ್ತುಗ್ರ ತಪಂಗಳಂ ತಳೆದದೇನೊಪ್ಪಿರ್ದರೋ ತಾಪಸರ್ ೪೫

ಚರಣಾಂಗುಷ್ಠಮನೂಱಿ ಧಾತ್ರಿಯೊಳೆ ಬಾಹುದ್ವಂದ್ವಮೂರ್ಧ್ವಕ್ಕೆ ಸಂ
ದಿರೆ ನಿಂದುಗ್ರತಪಂಗಳಂ ನೆಗಳ್ವ ಮೇಗಣ್ಗೆತ್ತಿ ಪಾದಂಗಳಂ
ಶಿರಮಂ ಸೂಚಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾರ್ಚಿ ತಪಮಂ ಮಾಳ್ಪನ್ಯಭಾವಂ ವಪುಃ
ಕರಣ[1]ವ್ಯಾವೃ[2]ತಿಶೂನ್ಯವಾದ ಮುನಿವೃಂದಂ ಬೀಱಿತಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ೪೬

ತನುವಂ ಪುತ್ತಡರ್ದಿರೆ ಮೇ
ಲೆ ನಿತಾಂತಂ ಜಡೆ ಮಡಲ್ತ ಲತೆಯವೊಲಿರೆ ಚಿ
ದ್ಘನ ಶಿವನಂ ನೆನೆವಗ್ಗದ
ಮುನಿಗಳ್ಕಿಱುಪೆಟ್ಟಿನಂತಿರೇನೊಪ್ಪಿದರೋ ೪೭

ತಪಸ್ವಿಗಳ ಸಮೂಹ ಏನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ! ೪೫. ತಾಪಸರು ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ ಆಲದ ಮರದ ನೆಳಲಿನಲ್ಲಿ, ಮನೋಹರವಾಗಿ ಒಪ್ಪುವ ಹಿಮದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ) ಹೊಳೆಯ ಮಳಲಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ಬಲವಾದ ಬಿಸಿಲು ಛಳಿಲ್ ಎನ್ನುವಂತಹ ಭಯಂಕರ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಆವರಿಸಿದ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ (ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲು ಸುತ್ತಲೂ ಬೆಂಕಿ–ಹೀಗೆ ಐದು ಕಡೆ ಉಷ್ಣವುಳ್ಳ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ) ತೇಜೋ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅದೇನು ಒಪ್ಪಿದ್ದರೋ ! ೪೬. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಊರಿ, ಎರಡೂ ತೋಳುಗಳನ್ನೂ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಇರಲು, (ಹೀಗೆ) ನಿಂತುಕೊಂಡು ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುವ, ಪಾದಗಳನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ, ತಲೆಯನ್ನು ಸೂಜಿಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು, ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವ, ತಾನೂ ಆತ್ಮನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ವ್ಯವಹಾರ ದೂರರಾದ ಮುನಿಗಳ ಸಮೂಹವು (ನೋಡುವವರಿಗೆ) ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ೪೭. ದೇಹಕ್ಕೆ ಹುತ್ತವು ಆಡರಿರಲು, ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಜಡೆಯು ಹಬ್ಬಿದ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ, ಇರುತ್ತಿರಲು, ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶನಾದ ಪರಶಿವನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಮುನಿ

1 ಣಂ(ಜ, ಗ) 2 ಪೃ (ಜ)

ತನುವೃತ್ತಂ ನೇತ್ರದೊಳ್ನೇತ್ರದ ಗತಿ ವಿಳಸತ್ಪ್ರಾಣದೊಳ್ಪ್ರಾಣಜಾತಂ
ಮನದೊಳ್ತನ್ಮಾನಸಂ ಬುದ್ಧಿಯೊಳಮರ್ದ ಮಹಾ ಬುದ್ಧಿ ಚಿತ್ತಾಗ್ರದೊಳ್ಪೆಂ
ಪಿನ ಚಿತ್ತಂ ತಾನಹಂಕಾರದೊಳೊದವಿದಹಂಕಾರಮಾ ಜೀವನೊಳ್ಜೀ
ವನಖಂಡಜ್ಯೋತಿಯೊಳ್ಸಂದಳಿಯೆ ಮಿಸುಪ ಯೋಗೀಶ್ವರರ್ ಕಣ್ಗೆವಂದರ್ ೪೮

ಹರಿಯೊಳ್ಸಲ್ಲಮನಾಡುವಾನೆ ಪುಲಿಯೊಳ್ಮೇಳಾಪಮಂ ತಾಳ್ದು ಸಂ
ಚರಿಪುದ್ಯನ್ಮೃಗರಾಜಿ ಬರ್ಹಿಯ ಲಸಲ್ಲಾಸ್ಯಂಗಳಂ ಸಾರ್ದು ನೋ
ಳ್ಪುರಗಶ್ರೇಣಿ ನಖಾಗ್ರದಿಂ ಶರಭ ಕಂಡೂವಾರಣಂ ಗೆಯ್ವ ಕೇ
ಸರಿಬೃಂದಂ ಭಯಮಿಲ್ಲದಿರ್ಕುಮನಿಶಂ ತತ್ತಾಪಸಾವಾಸದೊಳ್ ೪೯

ವ॥ ಮತ್ತಮೊಂದು ರುಚಿರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ—

ಸುರಕುಜಮೂಲದೊಳ್ಮಿಸುಪ ಚಂದ್ರಶಿಲಾತಳ ಪುಷ್ಪತಳ್ಪದೊ
ಳ್ಪರೆದೆಸೆದಿರ್ದ ಭಸ್ಮರಜಮುಂ ಘುಸೃಣಾರುಣರೇಣುವುಂ ಸಡಿ
ಲ್ದರೆಯೆಡೆಯೊಕ್ಕ ಕಕ್ಕೆಯುರಲುಂ ನಱುಮಲ್ಲಿಗೆಮಾಲೆಯುಂ ಕ್ಷಮಾ
ಧರತನಯಾಮಹೇಶರೊಱಗಿರ್ದುದನೇಂ ಪಿಸುಣಾಡಲಾರ್ತವೋ ೫೦

ಗಳು ಸಣ್ಣ ಬೆಟ್ಟದ ಹಾಗೆ ಅದೇನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರೋ ! ೪೮. ದೇಹ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲ ನೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ನೇತ್ರದ ಗಮನವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಾಣಗಳ ಸಮೂಹವು (ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳು) ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಆ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ, (ಅಂತಹ) ಬುದ್ಧಿಯು ಚಿತ್ತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ಹಿರಿಮೆಯ ಆ ಚಿತ್ತವು ತಾನು ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ, (ಹೀಗೆ) ಕೂಡಿಕೊಂಡ ಅಹಂಕಾರವು ಜೀವದಲ್ಲಿ, ಜೀವವು ಅಖಂಡವಾದ ಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಬಯಲುಗೊಂಡಿರಲು (ಭಾವ ನಿರ್ಭಾವಗೊಂಡಿರಲು) ಯೋಗೀಶ್ವರರು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ೪೯. ಸಿಂಹದೊಡನೆ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಆಡುವ ಆನೆ ; ಹುಲಿಯೊಡನೆ ಒಡನಾಟವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಜಿಂಕೆಗಳ ಸಮೂಹ, ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನವಿಲಿನ ಮನೋಹರವಾದ ಕುಣಿತಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಹಾವುಗಳ ಸಾಲು, ಉಗುರಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಶರಭ ಮೃಗದ ಕಡಿತವನ್ನು (ಕೆರೆದು) ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಿಂಹಗಳ–ಗುಂಪು ಇದು ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಋಷಿಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುವ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಇತ್ತು. ವ॥ ಮತ್ತು ಒಂದು ಮನೋಹರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ— ೫೦. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ (ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ) ಹರಡಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಭೂತಿಯ ಧೂಳಿಯೂ, ಕುಂಕುಮ ಕೇಸರಿಯ ಧೂಳೂ, ಸಡಿಲಿದ ಮುಡಿಯಿಂದ

ಕರಮಿಂತು ಸಂತತಂ ಭಾ
ಸುರಮಹಿಮೆಯನಾಳ್ದ ಗಿರಿಯನೀಕ್ಷಿಸಿ ಪಿರಿದ
ಚ್ಚರಿವಡುತೆ ಮಾದಿರಾಜಂ
ಗುರುವಂ ಮಿಗೆ ಕಾಣ್ಬ ತವಕದಿಂ ಬರ್ಪಾಗಳ್ ೫೧

ಹರತೇಜಃಪುಂಜಪೂರ್ಣಾಕೃತಿಯೊ ಶಿವವಿರಾಣ್ಮೂರ್ತಿಯೋ ಭಸ್ಮಧಾತ್ರೀ
ಧರವೋ ಶ್ರೀಪರ್ವತಾಗ್ರಸ್ಥಿತಮುನಿಜನಪುಣ್ಯಸ್ಫುರದ್ರಾಶಿಯೋಯೆಂ
ಬಿರವಂ ಕೈಕೊಂಡು ಮಾರ್ಗಂಬಿಡಿದು ಮಹಿನಭೋಭಾಗಮಂ ಮುಟ್ಟಿ ಯೋಗೀ
ಶ್ವರನುತ್ತುಂಗಾಂಗನಡ್ಡಂಗೆಡೆದಿರೆ ಪದಪಿಂ ಕಂಡನಾ ಮಾದಿರಾಜಂ ೫೨

ವ॥ ಅಂತು ಕಂಡು ಮುಂದಣ್ಗೆ ಪೋಗಲಳವಲ್ಲದೆ ಸವಿಸ್ಮಯಾಂತಃಕರಣನೀ ಮಹಾಮಹಿಮ ನಿರವಂ ಪರೀಕ್ಷಿಪೆನೆಂದು ತನ್ಮಸ್ತಕಾಗ್ರದತ್ತಲ್ ವರ್ಷತ್ರಯಂ ನಡೆದಂತುಗಾಣದತ್ತಲ್ಪಾದಾಬ್ಜಮಂ ಕಂಡು ಪೊಡಮಡುವುದನುಳಿದಿತ್ತಲೇಳ್ತಂದುದಪರಾಧಮೆಂದು ಬಗೆದು ಮಗುಳ್ದು ಮಸ್ತಕದಿಶಾ ಭಾಗದಿಂ ಪದನಳಿನದಿಶಾ ಭಾಗಕ್ಕೆ ವರ್ಷಾಷ್ಟಕಂಬರಂ ನಡೆಗೊಳುತ್ತುಂ ತದಂಘ್ರಿಯಂ ಕಾಣದತಿ ಚಕಿತನಾಗಿ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮನಾಳ್ದು ನಿಂದು—

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುರಿದಿರುವ ಕಕ್ಕೆಯ ಹೂವೂ, ಸುಗಂಧವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನ ಸರವೂ, ಪಾರ್ವತೀಪರಮೇಶ್ವರರು ಮಲಗಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಚಾಡಿ ಹೇಳಲು ಏನು ಸಮರ್ಥ ವಾಗಿದ್ದವೋ ! ೫೧–೫೨. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮಹಿಮೆ ಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶ್ರೀಶೈಲ ಗಿರಿಯನ್ನು ಮಾದಿರಾಜನು ನೋಡಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ತನ್ನ ಗುರುವನ್ನು ಕಾಣುವ ಹೆಚ್ಚಾದ ತವಕದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹರನ ತೇಜೋ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಕಾರವೋ ಎಂಬಂತೆ ಉನ್ನತವಾದ ದೇಹ ವುಳ್ಳ ಯೋಗೀಶ್ವರನು ಶಿವನ ವಿರಾಡ್ರೂಪವೋ, ವಿಭೂತಿಯ ಪರ್ವತವೋ, ಶ್ರೀ ಶೈಲಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿ ಜನಗಳ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪುಣ್ಯದ ರಾಶಿಯೋ,—ಎಂದೆನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಗಳಿಗೆ ಏಕಾಗಿಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರಲು ಮಾದಿರಾಜನು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನೋಡಿದನು. ವ॥ ಹಾಗೆ ಕಂಡು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅಡಿಯಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವ ನಾಗಿ ಈ ಮಹಾಮಹಿಮನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಕೊಂಡು ಅವನ ತಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ನಡೆದು ಕೊನೆಗಾಣದೆ, ಆ ಕಡೆಗೆ (ಇರುವ) ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇತ್ತ ಕಡೆ ಬಂದದ್ದು ಅಪರಾಧವೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಪುನಃ ಆ ತಲೆಯ ಕಡೆಯ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಪಾದಕಮಲಗಳಿ ರುವ ದಿಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷಪರ್ಯಂತ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತ ಅವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಕಾಣದೆ, ಬಹಳ ಭಯಗೊಂಡವನಾಗಿ, ದೀನಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು—

ಮನುಮುನಿಗಳಱಸಿ ಕಾಣದ
ಘನಮಹಿಮ ಭವನ್ಮಹತ್ವಮಂ ಪರಿಕಿಪೊಡಾ
ನೆನಿತಱವಂ ಕಾಡದೆ ಪದ
ವನಜಮನೆನಗಿಲ್ಲಿ ತೋಱಿ ಪೊರೆ ಕರುಣಾಬ್ಧೀ ೫೩

ವ॥ ಎಂದು ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪೊಗೞ್ದು ಪಕ್ಷದ್ವಯಂಬರಂ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂಗೆಯ್ದಿರುತ್ತುಮಿರೆ ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ದೇಶಿಕಾಕೃತಿಯಂ ತಾಳ್ದು ಕರಾಂಬುಜದಿಂದೆತ್ತಿ ಗಾಢಾಲಿಂಗನಂಗೆಯ್ದು ಕೃಪಾದ್ರಾಲೋಕನದಿನಭೀಕ್ಷಿಸಿ—

ಕರುಣಾಮೃತರಸಮೊಗೆದು
ಪ್ಪರಿಸಿ ಮುಖಾಂಬುಜದೆ ತುಳ್ಕಿದಂತಿರೆ ದಶನ
ಸ್ಫುರಿತರುಚಿ ನುಡಿದನಾ ಮ
ಲ್ಲರಸಂ ಮಾದರಸನೊಡನೆ ನಸುನಗುತಾಗಳ್ ೫೪

ಪ್ರಾಜ್ಯತರಮಾದ ನಿಜ ಸಾ
ಮ್ರಾಜ್ಯಮನುಳಿದರರೆ ಘೋರ ವಿಪಿನಾಂತರದೊ
ಳ್ಪೂಜ್ಯಮತಿ ಬಂದೆ ನಿನ್ನವೊ
ಲೀ ಜ್ಯಾಮಂಡಲದೊಳಧಿಕ ಸಾಹಸಿಯಾವಂ ೫೫

೫೩. 'ಕರುಣಾಬ್ಧಿಯೇ, ಮನುಮುನಿಗಳು ಹುಡುಕಿ ಕಾಣದಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ನಾನೆಷ್ಟರವನು ! (ನನ್ನನ್ನು) ಕಾಡದೆ ನನಗೆ ಇಲ್ಲಿ(ನಿನ್ನ) ಚರಣಕಮಲಗಳನ್ನು ತೋರಿ ರಕ್ಷಿಸು ! ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಗಳಿ, ಎರಡು ಪಕ್ಷ ಪರ್ಯಂತ (ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪರ್ಯಂತ) ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇರುತ್ತಿರಲು, ಶಿವಯೋಗಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು (ಮಲ್ಲರಸನೆಂಬ ಶಿವಯೋಗಿಯು) ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಗುರುರೂಪ್ತಮನ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತನ್ನ ಕರಕಮಲಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು, ದಯಾರಸಭರಿತವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ೫೪. ಕರುಣವೆಂಬ ಅಮೃತ ರಸವು ಮುಖಕಮಲದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟು ತುಳುಕಿದಂತೆ ಹಲ್ಲುಗಳ ಶುಭ್ರವಾದ ಕಾಂತಿಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರಲು ಮುಗುಳು ನಗುತ್ತ ಮಲ್ಲರಸನು ಮಾದರಸನೊಡನೆ ಆಗ ಮಾತನಾಡಿದನು. ೫೫. ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೇ, ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯಸತ್ತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಯಂಕರವಾದ ಈ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ ! ಅರರೇ !! ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತೆ ಅಧಿಕ ಸಾಹಸಿಯು ಇನ್ನಾವ

ವ॥ ಎಂದು ಪೊಗಳ್ದವನಂ ನಿಜಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಲಿಂಗಾರ್ಚನಂಗೆಯ್ಸಿ ಶಿವಯೋಗಿ ವರೇಣ್ಯಂ ನಿಜಪ್ರಸಾದಾಮೃತದಿಂ ತೃಪ್ತಿವಡಿಸಿ ಶಿವಾನುಭಾವಪ್ರಸಂಗದಿಂ ಕಿಱಿದುಪೊಳ್ದಂ ಕಳೆದು ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ—

ದಿನವೊಳವು ನಿನಗೆ ಮನುಜಾ
ವನಿಯೊಳ್ಕೆಲವಿನ್ನುಮಂತಱಿಂ ಧಾತ್ರಿಗೆ ಪಾ
ವನಶೀಲ ಪೋಗು ಸದ್ವ
ರ್ತನೆಯಿಂ ನಡೆದಿಲ್ಲಿಗೆಯ್ದಲಕ್ಕುಂ ಬಳಿಯಿಂ ೩೬

ವ॥ ಎನೆ ಮಾದಿರಾಜನಾ ನುಡಿಗೇಳ್ದು ಮನಮುಬ್ಬೆಗದಿಂ ಮಗುಳ್ದಿಂತೆಂದಂ—

ಬಡತನಮಡಸಿದ ಮನುಜಂ
ಕಡವರಮಂ ಕಂಡು ಬಿಡುವನೇ ಯತ್ನದೆ ನಿ
ಮ್ಮಡಿಗಂಡಮೇಲೆ [1]ತೊಱೆದಾ[1]
ವೆಡೆಗಾದೊಡಮೆಯ್ದಲಾರ್ಪನೇ ಗುಣಭರಣಾ ೩೭

ಎನೆ ಲೇಸೆನುತ್ತ ಮಗುಳ್ದಾ
ತನ ಮನಮಂ ನೋಡಲೆಳಸುತಲ್ಲಿಂದೊಡಗೊಂ
ಡನುನಯದೆ ಬಂದು ಬಬ್ಬೂ
ರ ನಗದ ಮೊದಲೋವರಿಯೊಳೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಲೊಡಂ ೩೮

ನಿದ್ದಾನೆ ? ವ॥ ಎಂದು ಆ ಶಿವಯೋಗಿವರೇಣ್ಯನಾದ ಮಲ್ಲರಸನು ಮಾದಿರಾಜನನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿಸಿ, ತನ್ನ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದಾದಿಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ, ಶಿವಾನುಭಾವ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಸ್ತಾಪದಿಂದ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದು, ಮತ್ತೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೩೬. ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶೀಲವುಳ್ಳವನೇ, ನಿನಗೆ ಈ ಮಾನವ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳು ಉಂಟು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಧರೆಗೆ ಹೋಗು. ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಆದೀತು. ವ॥ ಹೀಗೆನ್ನಲು ಮಾದಿರಾಜನು ಮಲ್ಲರಸನ ಆ ಮಾತು ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಉದ್ವೇಗಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪುನಃ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೩೭. ಗುಣ ಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಬಡತನವು ಸಂಭವಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯನು, ಸುವರ್ಣವನ್ನು ಕಂಡು ಬಿಡುವನೇ ? ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳನ್ನು ಕಂಡಮೇಲೆ, (ಅವನ್ನು) ತೊರೆದು ಇನ್ನಾವ ಸ್ಥಳಕ್ಕಾದರೂ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗುವೆನೇ ? ೩೮–೩೯. ಎಂದೆನ್ನಲು, 'ಒಳ್ಳೆಯದು' ಎಂದು ಪುನಃ ಆತನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡ ಲಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಹೊರಟು) ಬಂದು

---

1 ತೋಱಿದ(ಜ)

ಪರಶಿವಯೋಗದೊಳಾ ಮಾ
ದರಸಂ ಬೊಬ್ಬುಲಿಯ ನೆಳಲೊಳಿರೆ ಕಡೆಸರಿದಾ
ಗುರುಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಂ ತಾ
ನಿರದಾಗಳ್ಗೋಪರೂಪಮಂ ಕೈಕೊಂಡಂ ೫೯

ವ॥ ಅದೆಂತೆನೆ —

ಬಿರಿವಡಿ ಡೊಂಕುವೆತ್ತ ಬೆರಲೋರೆಯ ಪೆರ್ದೊಡೆ ವಕ್ರ ಮಧ್ಯಮು
ಬ್ಬರಿಸಿದ ಪೆರ್ಬಸಿಱ್ ನಸು ಕುನುಂಗಿದ ಬೆನ್ನೆಡೆದೇಳ್ವ ಬೀಸುದೋ
ಳ್ಸಿರೆ ನೆಗೆದಿರ್ದ ಗೋಣ್ಬ[1]ಱಿತ ಮೋಱೆ ಮುರುಂಟಿದ ಕರ್ಣಮುರ್ವಿ ಕೆ
ಕ್ಕರಿಸಿದ ಕಣ್ತುರಂಟುದಲೆ ಪಾವಸೆವಲ್ಮೆಗೆ ಗಂಟುಪುರ್ಬುಗಳ್ ೬೦

ನೊರೆವಾಯ್ಜೋಲ್ದುಟಿ ಪೆರ್ಮೂ
ಗರಲ್ದ ಕೆಮ್ಮೀಸೆ ಕೆದರ್ದ ಪಱಿಗಡ್ಡಂ ಕ
ರ್ಬುರರುಚಿಯನುಗುಳ್ವ ಕಾರೊಡ
ಲಿರೆ ಮೆಱೆದು ಕರಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಗತ್ತಿಗೆಯುಂ ೬೧

ಒಂದು ಜಾಲಿಯ ಮರದ ಬುಡದ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದೊಡನೆಯೇ, ಆ ಮಾದರಸನು ಆ ಬೊಬ್ಬುಳಿಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು. ಆಗ ಮಲ್ಲರಸನು (ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನು) ತಾನು ಬೇರೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಆಗ ತಪ್ಪದೆ ಓರ್ವದನಗಾಹಿ(ಗೊಲ್ಲ)ಯ ಆಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದನು. ೬೦–೬೧. ಬಿರುಕುಬಿಟ್ಟ ಕಾಲು, ಡೊಂಕು ಡೊಂಕಾದ ಬೆರಳುಗಳು, ಓರೆಗೊಂಡ ದಪ್ಪ ತೊಡೆಗಳು, ಡೊಂಕಾದ ನಡು, ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡ, ದೊಡ್ಡ ಹೊಟ್ಟೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿದ ಬೆನ್ನು, ಸೆಡೆದು. ಎದ್ದ ಬೀಸುವ ತೋಳುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉದ್ದವಾದ ಗೋಣು, ರಸಹೀನವಾದ (ಒಣಗಿದ) ಮುಖ, ಮುರುಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಿವಿ, ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಕೆಂಪಾಗಿ ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಕೂದಲು ಕೆದರಿರುವ ತಲೆ, ಹಸುರುಗಟ್ಟಿದ ಹಲ್ಲು. ಗಂಟುಗಟ್ಟಿದ ಹುಬ್ಬು, ನೊರೆಬೆರೆತ ಬಾಯಿ, ಜೋತಾಡುವ ತುಟಿ, ದಪ್ಪನಾದ ಮೂಗು, ನೆರೆಗೊಂಡಿರುವ ಕೆಂಪಾದ ಮೀಸೆ, ಕೆದರಿದ ಉದ್ದವಾದ ಗಡ್ಡ (ಅಥವಾ ಪರಕುಗಡ್ಡ), ಆಕಾಶದ ಕಾಂತಿಯುಂತಿರುವ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊರಸೂಸುವ ಕಪ್ಪಾದ ದೇಹದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳುಕಡಿಯುವ ಕತ್ತಿಯನ್ನೂ, ಕುಡುಗೋಲು, ಚಾವಟಿ, ಕೊಡ (ನೀರು ತುಂಬಿದ ಚಿಕ್ಕ ಮಗಿ) ತಪ್ಪದೆ

1 ಣ್ಬೆ(ಜ, ಚ, ಗ, ಅ)

ತಿರಿಯುಂ ಚಟಿಯುಂ ಘಟವುಂ
ಪರಶುವನಿರದಾಂತು ಕುಱಿದೊವಲ್ದಿದಿ ಪೆಗಲೊ
ಳ್ಕರವೆಸೆಯೆ ಟೊಂಕದೊಳ್ ನೇ
ಲ್ದಿರೆ ಕಚ್ಚೆಯಿಱುಂಕೆ ಕೌಂಕುಳೊಳ್ ಕುಱಿವಱಿಯುಂ ೬೨

ಕೋಲಂ ಬೀಸುತೆ ಸಿಳ್ಳಿಡು
ತಾಲಿಸುತತ್ತಿತ್ತವೀಕ್ಷಿಸುತೆ ಕೆಕ್ಕುತೆ ಪೆ
ರ್ಗಾಲಡ್ಡವೊಡ್ಡಿ ನಿಲುತಂ
ಕೌಲೇಯಮನಲ್ಲಿ ಕರೆವುತಂ ನಡೆತಂದಂ ೬೩

ಧೊಪ್ಪುಧೊಪ್ಪನೆ ಕಲ್ಗಳಿಂದಿಡುತೋಡುವಾಡುಗಳಂ ಕರಂ
ತಪ್ಪುವಂತಿರೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬಂದು ಮಾದರಸಾರ್ಯನಿ
ದೊರ್ಪ್ಪವೆತ್ತ ಮರಕ್ಕೆ ನೋಡುತವಂಗೆ ತಣ್ಣೆಳಲಾಗಿ ರಾ
ಜಿಪ್ಪ ತತ್ಕುಜ ಶಾಖೆಯಂ ತಱಿದಂ ಕರಾಗ್ರ ಕುಠಾರದಿಂ ೬೪

ವ॥ ಅಂತು ತಱಿವುತ್ತಮಿರ್ಪ ಕಾಟಕೋಟಾಗ್ರಜನಂತಿರ್ದ ಕಪಟ ಗೋಪರೂಪತಾಪಸೇಶ್ವರನಂ ಸಕಳೇಶದೇವಂ ಕನಲ್ದು ನೋಡಿ—

ಮದಮತ್ತಾಧಮ ಖುಲ್ಲಗೊಲ್ಲಪದೆದಾಂ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ಭೂಜಾತಮ
ಲ್ಲದೆ ಭೂಜಾತಮರಣ್ಯದೊಳ್ತಱಿವೊಡೇನಿಲ್ಲಾದುದೇ ಪಾಪಿ ಪೆ
ರ್ಚಿದ ಕೊರ್ಬಿಂದಿದನೇಕೆ ನೀಂ ತಱಿದಪೈ ಮಾಣ್ಮಾಣದಿರ್ದಂದು ತ
ಳ್ವದೆ ಶಾಪಾಗ್ರತರ ಜ್ವಲಜ್ವಲನದಿಂ ನಿನ್ನಂಗಮಂ ಸುಟ್ಟಪೆಂ ೬೫

ಕೊಡಲಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನಾಗಿ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕುರಿಯ ತೊಗಲಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ತಿದಿಯು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು, ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚೆಯು ಜೋತಾಡುತ್ತಿರಲು, ಬಗಲಲ್ಲಿ ಕುರಿಮರಿಯನ್ನು ಇರುಕಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೋಲು ಬೀಸುತ್ತ, (ಕುರಿ ಕಾಯುವವರಂತೆ) ಸಿಳ್ಳಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ, ಅತ್ತಇತ್ತ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತ, ಅತ್ತಇತ್ತ ನೋಡುತ್ತ, ಕೇಕರಿಸುತ್ತ, ದೊಡ್ಡ ಕಾಲನ್ನು ಅಡ್ಡತಿಡ್ಡವಾಗಿ ಇಡುತ್ತ, ನಿಲ್ಲುತ್ತ, ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತ ನಡೆದುಬಂದು, ಮಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಓಡುವ ಆಡುಗಳನ್ನು ತಾನಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಲು ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ದೊಪ್ಪದೊಪ್ಪೆಂದು ಬೀಸುತ್ತ ಆ ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನಿರುವ ಬೊಬ್ಬುಳಿ ಮರದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬಂದು, ಅವನಿಗೆ ನೆಳಲಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಆ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಟಕೋಟನ ಅಣ್ಣನ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಕೃತ್ರಿಮಗೊಲ್ಲನಾಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಸಕಳೇಶಮಾದರಸನು ಕೋಪದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ— ೬೫. ಎಲೈ ಗರ್ವದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ಹೋದ ನೀಚನಾದ ದುಷ್ಟಬೇಡನೆ, ನಾನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಳಿತಿರುವ ಈ ಮರದ ಹೊರತು ಕತ್ತರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮರಗಳೇ ಇಲ್ಲವಾದುವೇ ? ಪಾಪಿ ! ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೊಬ್ಬಿನಿಂದ ಇದನ್ನು ನೀನೇಕೆ ತರಿ

ವ॥ ಎಂದ ಮಾದಿರಾಜನ ಮಾತುಗೇಳ್ದು ಕಪಟಪಟು ಮಲ್ಲರಸ ಮಾಹೇಶ್ವರನಟ್ಟಹಾಸಂ ಗೆಯ್ದು—

ಅಮಮ ದಯಾಪರ ವಿಳಸಿತ
ಯಮ ನಿಯಮಾ ಕಳಾಪ ಭಾಪು ಚಾಗುರೆ ಘನ ವಿ
ಕ್ರಮ ಭಲರೆ ಶಾಂತಿಯುತ ಸಂ
ಯಮಿಗಳ್ನಿನ್ನನ್ನರೊಳರೆ ಧರಣೀತಳದೊಳ್ ೬೬

ನಿನಗೀ ಭೂರುಹಮಲ್ಲದನ್ಯತರುವೇನಿಲ್ಲಾದುದೇ ಕುಳ್ಳಿರ
ಲ್ಕನ ಕಾಂತಾರದೊಳಿತ್ತರಾರ್ನಿನಗಿದಂ ನೀಂ ಶಾಖೆಯಂ ಸಾಕಿದಾ
ತನೊ ಕಾಡಿಂತಿದು ನಿನ್ನದೋ ಬಱಿದೆ ಕೋಪಂಗೆಯ್ವ ನೀಂ ಪಾಪಿಯ
ಲ್ತೆ ನಿತಾಂತಂ ಮುಳಿದೆನ್ನನೆಂತು ಸುಡುವೈ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂ ತಾಪಸಾ ೬೭

ಮಳೆ ಮಂಜು ಗಾಳಿ ಬಿಸಿಲಂಪ
ಟಳಕಳ್ಕದೆ ಮಾಳ್ಪ ನಿನ್ನ ತಪಮೆತ್ತ ನಿರಾ
ಕುಳಮೀ ತರುವಿನ ಬಳಿ ನೆಳ
ಲಳಿಪೆತ್ತ ವಿಚಿತ್ರಮಲ್ತೆ ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರಂ ೬೮

ಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ? ಬಿಡು ; ಬಿಡದೆ ಇದ್ದರೆ ತಡಮಾಡದೆ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಉರಿಯುವ ಶಾಪವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದ ಮಾದರಸನ ಮಾತನ್ನು ಆ ಕೃತ್ರಿಮ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದ ಮಲ್ಲರಸನೆಂಬ ಮಾಹೇಶ್ವರನು ಕೇಳಿ, ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ನಕ್ಕು—೬೬. ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ ! ಕರುಣಾಸಕ್ತನೇ ! ! ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಯಮ–ನಿಯಮಾದಿಗಳ ಆಭರಣವುಳ್ಳವನೇ, ಭಲೇ ! ಚಾಗುರೇ ! ಘನಪರಾಕ್ರಮಿಯೇ ! ಭಲರೇ ! ಶಾಂತಿಯುತನೇ ! ಈ ಭೂ-ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತಹ ಸಂಯಮಿಗಳೂ ಉಂಟೇ ? ೬೭. ತಪಸ್ವಿಯೇ, ಈ ದೊಡ್ಡಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ಈ ಗಿಡವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಗಿಡಗಳೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದ್ದವೇ ! ನಿನಗೆ ಈ ಮರವನ್ನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಕೊಟ್ಟವರಾರು ? ನೀನು ಈ ಮರವನ್ನು ಸಾಕಿದವನೋ ? ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಡು ನಿನ್ನದೋ ? ನೀನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕೋಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ! ನಿಜವಾಗಿ ನೀನೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಪಾಪಿಯಾಗಿದ್ದೀಯಲ್ಲವೇ ? ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೋಪವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಸುಡುವಿಯಯ್ಯಾ ! ೬೮. ಮಳೆ, ಮಂಜು, ಗಾಳಿ, ಬಿಸಿಲುಗಳ ಬಾಧೆಗೆ ಭಯಪಡದೆ ಮಾಡುವ ನಿನ್ನ ಈ ತಪಸ್ಸೆತ್ತ ? ಈ ಗಿಡದ ನಿಶ್ಚಂಚಲವಾದ ಕೆಳಭಾಗದ ನೆಳಲು ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಿಕೆಯೆತ್ತ ? ನಿನ್ನ ಈ ಚರಿತ್ರೆ

ತನುವಂ ಬಡಿದೊಡಮೆಂತುಂ
ಮುನಿಯರ್ ಮುನಿವರರುದಗ್ರ ಶಾಂತರ್ಮುನಿವೈ
ಬನದಗಮಂ ತಱಿದೊಡೆ ದು
ರ್ಜನತಾಪಸ ನಿನ್ನವೋಲ್ದುರಾತ್ಮಕರೊಳರೇ ೧೯

ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಿಂದೆ ಬೆಂದಪೆ
ಶಾಪಾಗ್ನಿಯಿನೆನ್ನನುರುಪಲೆಳಸಿರ್ಪೆ ತಪೋ
ಲೋಪಮಿದಱಿಂದಮೆಂಬುದ
ನೇಪೊಳ್ತುಂ ತಿಳಿಯೆ ಮೂಢಜನಕುಲತಿಲಕಾ ೨೦

ಕಪಟಿಯ ಜಪಮುಂ ಕೋಪಿಯ
ತಪಮುಂ ಪಿಶುನನ ಮೃದೂಕ್ತಿಯುಂ ಪರನಿಂದಾ
ಲಪಿತನ ವಿದ್ಯೆಯುಮುಗ್ಗದ
ಕೃಪಣನ ಸನ್ಮಾನಮುಂ ನಿರರ್ಥಕಮಲ್ತೇ ೨೧

ವಿನಯಾರಣ್ಯದವಾನಲಂ ಶಮಸುಖಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾದಿನೇಶಾತಪಂ
ಘನ ಸಂತೋಷದ ಸಾಂಬುರಾಶಿ ಬಡಬಜ್ವಾಲಾಕಲಾಪಂ ವಿವೇ
ಕನಗಾಗ್ರಸ್ಫುಟಮೇಘವಹ್ನಿಯೆನಿಪೀ ಕೋಪಾಗ್ನಿಪೀಗರ್ಗಂ ಮನೋ
ವನಜಾತಾಂಚಿತ ಚಿನ್ಮರಂದರಸಮಂ ಕಾಯ್ಪೇಱಿ ತಜ್ಜೀವನಂ ೨೨

ವಿಚಿತ್ರವಾದುದಲ್ಲವೆ ? ೧೯. ಉತ್ಕೃಷ್ಟ, ಶಾಂತ ಚಿತ್ತರಾದ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ದೇಹವನ್ನು (ಯಾರಾದರೂ) ಬಡಿದರೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ದುಷ್ಟ ತಪಸ್ವಿಯೇ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಮರವನ್ನು (ನಾನು) ತರಿದರೆ, ಕೋಪಗೊಂಡವನಾದೆ ! ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ದುರಾತ್ಮರಾದವರು ಉಂಟೆ ? ೨೦. ಕೋಪವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಬೆಂದು ಹೋಗಿರುವ, ಮೂಢ ಜನಸಮೂಹಕ್ಕೆ ತಿಲಕಪ್ರಾಯನಾದವನೇ, ನನ್ನನ್ನು ಶಾಪವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಡುವುದಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು ಇದ್ದೀಯೆ ! ಈ ಕೋಪ ಮತ್ತು ಶಾಪಗಳ ಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹಾನಿಯೆಂಬುದನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿಯದವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ೨೧. ಮೋಸಗಾರನ ಜಪವೂ, ಕೋಪಿಯ ತಪಸ್ಸೂ, ಚಾಡಿಕೋರನ ಮೃದುವಾದ ಮಾತುಗಳೂ, ಅನ್ಯದೂಷಣೆಯ ಮಾತುಳ್ಳವನ ವಿದ್ಯೆಯೂ, ಅಧಿಕ ಕೃಪಣನ ಸನ್ಮಾನವೂ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕಗಳಲ್ಲವೇ ? ೨೨. ನಮ್ರತೆಯೆಂಬ ಕಾಡಿಗೆ ದಾವಾನಳವೂ, ಶಾಂತಿಯುಂಟಾಗುವ ಸೌಖ್ಯವೆಂಬ ಬೆಳ್ದಿಂಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣವೂ, ಸಾಂದ್ರವಾದ (ಘನವಾದ) ಸಂತೋಷರಸದ ಸುಖವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯ ಉರಿಯ ಸಮೂಹವೂ, ತಿಳುವಳಿಕೆಯೆಂಬ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಗೆ ಸ್ಫುಟವಾದ (ವ್ಯಕ್ತವಾದ) ಸಿಡಿಲೂ—ಎಂದೆನಿಸುವ ಈ ನಿನ್ನ ಕೋಪವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯು ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಮಲದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಮಕರಂದರಸವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದು. ಆ ಕಾವು ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಆ

ಹೃದಯಾಲವಾಲದೊಳ್ ಪು
ಟ್ಟಿದ ವಿಮಳ ಜ್ಞಾನಲತೆಗೆ ಶಮಜಳಮಂ ಸೂ
ಸದೆ ಕೋಪಶಿಖಿಯಿ[1]ನುರುಪಿದೊ
ಡದು ಸುಖರಸಮೋಕ್ಷಫಳಮನೇನಿತ್ತಪುದೇ ೭೩

ಧನವನಿತಾನಿಕೇತನಮನೊಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟು ವಿರಕ್ತಿವೃತ್ತಿಯಂ
ಮನದೊ[2]ಳಳಂ[2]ಕೆಗೆಯ್ದು ಶಿವಯೋಗಸುಖಂಬಡೆಯಲ್ಕೆ ಬಂದು ಕಾ
ನನದೆಡೆಗೀಶ್ವರಾಂಘ್ರಿಯುಗಮಂ ಸಲೆ ಜಾನಿಸುತಿರ್ದುಮಿಲ್ಲಿ ಕೆ
ಮ್ಮನೆ ನೆಳಲಾಸೆವೆತ್ತು ಮುಳಿಸಾಂತಪೆ ನಿನ್ನವೊಲಾರೊ ಗಾವಿಲರ್ ೭೪

ಸೋಲಮಿದೆಂಬರ್ಕಬ್ಬಿನ
ಕೋಲೊಂದಿನಿಸುಳಿಯೆ ತಱಿಯೆ ಕಬ್ಬಿನ ಪೊಱ[3]ಯಂ
ಲೀಲೆಯಿಂಗೆ ತಾಳ್ದ ಶೀಲದ
ಜಾಲದೊಳಿನಿಸುಳಿಯೆ ಸೋಲಮಲ್ಲದೆ ಪೆಱತೇಂ ೭೫

ಕಡು ಬಾಸೆಗೆಯ್ದು ರಣದೊ
ಳ್ತೊಡಂಕಿ ಸೋಲ್ತಸಿಯನಿಟ್ಟು ಬರ್ಪನ ತೆಱದಿಂ
ನುಡಿಯಂತೆ ನಡೆಯಲಱಿಯದ
ಜಡರಂ ಮೃಡಭಕ್ತರೊಲ್ವರೇ ವಸುಮತಿಯೊಳ್ ೭೬

ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಹೀರಿಬಿಡುವುದು. ೭೩. ಹೃದಯವೆಂಬ ಪಾತಿ (ಆಲವಾಲ)ಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ (ಮೋಕ್ಷ ವಿಷಯಕ ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಗೆ), ಶಾಂತಿಯೆಂಬ ನೀರನ್ನು ಎರೆಯದೆ ಕೋಪವೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಆ ಬಳ್ಳಿಯು ಸೌಖ್ಯವೆಂಬ ಮಧುರರಸವುಳ್ಳ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ ? ೭೪. ಹೊನ್ನು, ಸ್ತ್ರೀ, ಮನೆಮಠಗಳನ್ನೊಲ್ಲದೆ ಬಿಟ್ಟು (ಬಂದು) ವಿರಕ್ತಿಭಾವವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಚ್ಛೈಪಟ್ಟು, ಶಿವಯೋಗ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದು, ಈಶ್ವರನಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ನೆಳಲಿನ ಆಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ! ನಿನ್ನಂತಹ ಮೂಢರು ಯಾರೋ ? (ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದರೂ ಇಲ್ಲಿ ನೆಳಲಿನ ಆಸೆ ನಿನಗೆ ಉಂಟಾಯಿತೆಂದು ಭಾವ) ೭೫. ಕಬ್ಬಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಒಂದು ಕಬ್ಬು ಉಳಿಯುವಂತೆ ಕತ್ತರಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ಸೋಲು ಎಂದೆನ್ನುವರು. (ಅದರಂತೆ) ಹೆಚ್ಚಾದ ಲೀಲೆಯಿಂದ ತಾಳಿದ ಸತ್‌ಶೀಲದ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅವಗುಣ ಉಳಿದರೂ ಅದು ಸೋಲಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಏನು ? ೭೬. ದೃಢ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ (ಎದುರಾಳಿಯೊಡನೆ) ಎದುರಿಸಿ ನಿಂತು, ಸೋತು (ಕೈಯ) ಕತ್ತಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡು

---

1 ಯ(ದ) 2 ಳೆಶ(ಅ)

ಶಿವಭಕ್ತಿಗೆ ಶಿವಯೋಗಕೆ
ಶಿವವ್ರತಕ್ಕಮಳತರ ಶಿವಜ್ಞಾನಕೆ ಶಾಂ
ತಿವಿಹಿತಮದಿಲ್ಲದಿರೆ ಕೇಳ್
ಲವಣೋ ನ ವ್ಯಂಜನೋಪಮಾನಮದಕ್ಕುಂ ೭೭

ಎನೆ ಕೇಳ್ದು ಮಾದಿರಾಜಂ
ಮುನಿಸಳಿದು ಬೆಗುರ್ತು ವಿಸ್ಮಯಂಬಡೆವುತೆ ನೋ
ಳ್ಪನಿತಱೊಳೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
ಘನಮುನಿಪಂ[1] ಮುನ್ನಿನಂದಮಂ ಕೈಕೊಂಡಂ ೭೮

ವ॥ ಅಂತಮ ಗೊಲ್ಲವರಿಜಮಳಿದು ಗುರುರೂಪಮಂ ಕೈಕೊಂಡಿರೆ ಮಾದಿರಾಜಂ ಕಂಡು ನಾಣ್ಚಿ ತನು ಜರಿಯೆ ಮನಂ ಕದಡಿ ಶೋಕಾಶ್ರುಕಣಕಲಿತಮುಖನಾಗಿ ತಲೆವಾಗಿ ತಲ್ಲಣಂಬೆತ್ತು—

ಎನಗೇಕಪ್ಪುದು ಶಾಂತಿ ಸೈರಣೆ ಮಹಾಸದ್ಭಕ್ತಿ ಸಂಪತ್ತಿ ಪಾ
ವನ ವೈರಾಗ್ಯಮಪಕ್ವ ದುರ್ಮತಿಗೆ ದುರ್ದಾಂತಂಗೆ ತಾಳ್ದಪ್ಪುದೇ
ತನಿವಣ್ಣೊಪ್ಪಮನಚ್ಚ ಪೂಮಿಡಿ ವಲಂ ಕೊಯ್ದಿಕ್ಕೆ ತಾನಂತೆ ಚಿ
ದ್ಘನಸಾರಾಮೃತಮೀಶನೊಲ್ಮೆವಡೆದಂಗಕ್ಕುಂ ಪೆಱರ್ಗಕ್ಕುಮೇ ೭೯

ಬರುವವನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯಲು ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರನ್ನು ಶಿವನಭಕ್ತರು ಒಲಿಯುವರೇ ? ೭೭. ಶಿವನಭಕ್ತಿಗೆ, ಶಿವಯೋಗಕ್ಕೆ, ಶಿವನ ಸಂಬಂಧದ ವ್ರತಕ್ಕೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿಯು ಉಚಿತವಾದದ್ದು ! ಆ ಶಾಂತಿಯು ಇರದಿದ್ದರೆ, ಕೇಳು ಆ ಶಿವ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೊದಲಾದುವು ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿಗೆ ಸಮಾನವಾದದ್ದೆನಿಸುವುದು. ೭೮. ಹೀಗೆಂದು (ಗೊಲ್ಲನ ಆಕಾರದ ಆ ಮಲ್ಲರಸನು) ಹೇಳಲು, ಮಾದರಸನ ಕೋಪವು ಅಳಿದು, ಭಯಗೊಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡವನಾಗಿ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮುನೀಶ್ವರನು ತಾನು ಮೊದಲಿನ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ದನಕಾಯುವವನ ಆಕಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಗುರು ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿರಲು, ಮಾದರಸನು ಕಂಡು ನಾಚಿ, ತನುಕುಂದಿ, ಮನ ಕದಡಿ, ದುಃಖಗೊಂಡು ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ, ತಲ್ಲಣಗೊಂಡನು. ೭೯. ಶಾಂತಿ, ಸೈರಣೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ವಿರಕ್ತಿಭಾವ, ಇವು ಪಕ್ವಗೊಳ್ಳದ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ ಶೂನ್ಯನೂ ಆದ ನನಗೆ ಹೇಗುಂಟಾದೀತು ? ನೂತನ ಹೂಮಿಡಿಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಒತ್ತೆಯಿಕ್ಕಿದರೆ ಅದು ಪಕ್ವವಾದ ಹಣ್ಣಿನ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದೀತೇ ? ಅದರ ಹಾಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಒಲುಮೆಯನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ

---

1 ತಾಂ(ಗ, ಚ,) ; ಪಂ ತಾಂ(ಅ)

ಸಕಳೇಶ ನಿಮ್ಮ ಕಾರು
ಣ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷವುದೊಂದದೆನಗೆ ಬರ್ಕುಮೆ ಶಾಂತಿ
ಪ್ರಕಟ ಸುಖಂ ಶರಣಾಗೆನು
ತಕಳಂಕಂ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಂಗೆಱಗಿರ್ದಂ ೮೦

ವ॥ ಆಗಳಾ ಶಿವಯೋಗಿಯಾತನಂ ತೆಗೆದೆತ್ತಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಮೆಯ್ದಡವಿ ಮನ್ನಿಸಿ—

ನಂದನ ಕೇಳಪಕ್ವಮತಿ ನೀನಣಮಲ್ಲು ಮದೀಯದರ್ಶನಂ
ಕುಂದದಪಕ್ವ ದುರ್ಮತಿಗದೇಂ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಮೆ ನೀಂ ಧರಿತ್ರಿಗೆ
ಯ್ದೆಂದೊಡೆ ಪೋಗೆನೆಂದ ನುಡಿಗಾಂ ನೆಗಳ್ದೆನ್ನ ವಿನೋದಮಿಂತಿದಾ
ವಂದದಿನಾದೊಡಂ ಧರೆಗೆ ನೀನಿರದೆಯ್ದುವ ಕಜ್ಜಮುತ್ತಮಂ ೮೧

ವ॥ ಅದೇಂ ಕಾರಣಮೆಂಬೆಯಪ್ಪೊಡೆ—

ಹರನಿತ್ತ ನಿರೂಪದೆ ಭಾ
ಸುರ ವೃಷಭಂ ಬಸವರೂಪದಿಂ ಬಂದೀಗಳ್
ಧರೆಗೆಸೆದಿರ್ಪಂ ಭಕ್ತಿಯ
ಪರಿಯಂ ಪ್ರಕಟಿಸುತೆ ಭಕ್ತಜನಮಂದಾರಂ ೮೨

ವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಮೃತವು ದೊರೆಯುವುದಲ್ಲದೆ, ಅನ್ಯರಿಗೆ ದೊರೆತೀತೇ ? ೮೦. (ಎನ್ನುತ್ತ ಆ) ಅಕಳಂಕನಾದ ಮಾದರಸನು (ಮಲ್ಲರಸನನ್ನು ಕುರಿತು) ಸಕಲೇಶನೆ, ನಿಮ್ಮ ಕರುಣಾರಸ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವನ್ನು ಪಡೆಯದ ನನಗೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುವ ಸುಖವು ಲಭ್ಯವಾದೀತೇ ? ನನಗೆ ನೀನೇ ರಕ್ಷಕನಾಗು ಎನ್ನುತ್ತ (ಅವನ ಪಾದಕ್ಕೆ) ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಶಿವಯೋಗಿಯಾದ ಮಲ್ಲರಸನು ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸನನ್ನು ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡಿ—೮೧. 'ಮಗನೇ, ಕೇಳು : ನೀನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಪಕ್ವಮತಿಯೆನಲ್ಲ. ನನ್ನ ದರ್ಶನವು ಅಪಕ್ವಬುದ್ಧಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾದವನಿಗಲ್ಲದೆ (ಉಳಿದವರಿಗೆ) ಲಭಿಸೀತೇ ? ನೀನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಎನ್ನಲು, ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದ (ಮಾದರಸನ) ಮಾತಿಗೆ, ನಾನು (ಗೊಲ್ಲನ ರೂಪದಿಂದ) ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದು ನನ್ನ ಒಂದು ವಿನೋದ ಪ್ರಸಂಗ, ನೀನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ತಪ್ಪದೆ ಹೋಗುವುದು ಉತ್ತಮ ಕಾರ್ಯ (ಎಂದನು). ವ॥ ಅದೇನು ಕಾರಣ ಹೋಗಬೇಕು, ಎನ್ನುವುದೇ ಆದರೆ—(ಕೇಳು). ೮೨. ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ವೃಷಭೇಶ್ವರನು ಈಗ ಭೂಮಿಗೆ ಬಸವನ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು, ಭಕ್ತಿಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ, ಭಕ್ತಜನರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸದೃಶನಾಗಿ

ಆತನ ಪೊರೆಗೆಯ್ದಿ ಕರಂ
ನೂತನ ಗೀತಾಮೃತಾಂಬುಧಿಯೊಳಗವನಂ
ಪ್ರೀತಿಯೊಳೋಲಾಡಿಸಿ ವಿ
ಖ್ಯಾತ ಸುಖಂಬೆತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಂ ಪ್ರಕಟಿಸುತಂ ೮೩

ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವ ದೇಶಿಕ
ಭಾವಮನಾಳ್ದೆಸೆದು ಚರಿಸುತಂ ಬರ್ಪುದು ನೀ
ನೈವತ್ತು ಬರಿಸಕೆಮ್ಮ ಪ
ದಾವಾಸಕ್ಕೆಂದು ನುಡಿದು ಮಗುಳ್ದಿಂತೆಂದಂ ೮೪

ಸ್ಥಿತಿ ನಿನಗೆ ಸಪ್ತಶತಿ ಪರಿ
ಮಿತ ವತ್ಸರಮಿಳೆಯೊಳುಳಿದುದೈವತ್ತು ಸಮು
ನ್ನತ ವತ್ಸರಮದು ಕಳಿದೊಡೆ
ಸುತ ನಿನ್ನಂ ಬರಿಸಿಕೊಳ್ವೆನೆನ್ನೆಡೆಗೊಲವಿಂ ೮೫

ವ॥ ಎಂದುಸುರೆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮೆಂದು ನಿಜಾನುಜ್ಞೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡ ಮಾದಿರಾಜನಂ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥಮನ[1]ರೆಯೆನಲೊಡಂ—

ಶ್ರೀಯಂ ಬೇಡುವೊಡನ್ಯ ಕಾಂತೆ ಘನದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಮಂ ಬೇಳ್ವೆನೇ
ಮಾಯಾಮಂದಿರಮಿಂದ್ರಭೋಗಮಚಿರಂ ಕೈವಲ್ಯಮಂ ಬೇಳ್ಪೊಡಾ
ಮಾಯಾತೀತಮೆನಿಪ್ಪ ಶಂಭುಪದಮಿಂತನ್ಯಾರ್ಥಮಂ ಬೇಡುವ
ನ್ಯಾಯಕ್ಕಾಂ ಬಗೆದಾರೆನೆಂದೆಜಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಂ ಮಹಾಭಕ್ತಿಯಿಂ ೮೬

ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ೮೩-೮೪. ಆವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ, ನೂತನವೆನಿಸಿದ ಸಂಗೀತವೆಂಬ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಓಲಾಡಿಸು. ವಿಖ್ಯಾತವಾದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ, ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವ ಮತ ಸಂಬಂಧವಾದ ಗುರೂತ್ತಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದು ; ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ (ಅದನ್ನು) ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿ, ನೀನು (ಇನ್ನು ಮುಂದೆ) ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಪಾದ ಗಳೆಡೆಗೆ ಬರುವುದು, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪುನಃ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೮೫. ನಿನಗೆ ಏಳು ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದೆ. (ಆಯುಷ್ಯವಿದೆ). ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ಅದು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಎಲೈ ಮಗನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಮಲ್ಲರಸನು ಹೇಳಲು ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು (ಹೇಳಿ) ತನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮಾದಿರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು, 'ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು ಬೇಡು' ಎನ್ನಲು, ಆ ಕೂಡಲೇ—೮೬. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಬೇಡುವೆನೇ ಅವಳು ಬೇರೊಬ್ಬನ ಕಾಂತೆ ; ಘನವಾದ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಬೇಡು ವೆನೇ ಅದು ಮಾಯೆಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದದ್ದು ; ಇಂದ್ರ ಭೋಗವನ್ನು ಕೇಳುವೆನೇ ಅದು

---

1 ನೊ(ದ)

ವ|| ಅನಂತರಂ —

ವಿಮಳ ಸ್ವಾಂತಾಬ್ಜದೊಳ್ಸಾನಿಸುತೆ ಮಿಸುಪ ತದ್ದೇಶಿಕ ಶ್ರೀಪದಾಂಭೋ
ಜಮನಾಗಳ್ ಬಂದು ಕಲ್ಯಾಣಮನತಿ ಜವದಿಂ ಪೊಕ್ಕು ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾ ಸಂ
ಭ್ರಮದೊಳ್ತಳ್ತಿರ್ದ ಭಾಸ್ವದ್ಬಸವನಿದಿರೊಳಾಲಿಂಗದೊಳ್ಬಿಂಬಿಸಿರ್ದಂ
ಪ್ರಮಥೇಂದ್ರಾಚಾರ ಸಾರಪ್ರಥಿತ ಗುಣಗಣಭ್ರಾಜಿತಂ ಮಾದಿರಾಜಂ ೮೭

ಸಂಗಮದೇವನೊಳ್ಪೊಳೆವ ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿಯನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ಸಾ
ಷ್ಟಾಂಗಲಸತ್ಪ್ರಣಾಮಮನೊಡರ್ಚುತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ನೋಳ್ಪ ವೇಳೆಯೊ
ಳ್ಮುಂಗಡೆ ನಿಂದು ಮಾದರಸನಾ ಪರಿಜಾಂತಿರೆ ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಯಾ
ಲಿಂಗಿತ ಮಾನಸಂ ಬಸವನೊಲ್ದೆಱಗಿರ್ದನವಂಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ೮೮

ವ|| ಆಗಳ್—

ಮಾದಿರಾಜ ವಿಭು ತದ್ವೃಷೇಂದ್ರನಂ
ಮೋದದಿಂದೆ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಸಾರಸಂ
ವಾದಮೊಂದೆ ಕೃಪೆಗೆಯ್ದು ಸರ್ವತ
ತ್ವಾದಿ ಚಿತ್ಸುಖಮನೀವುತೊಪ್ಪಿದಂ ೮೯

ಪದೆದಾಗಳ್ಮಾದಿರಾಜಾಚಾರ್ಯನ ಪದತಳಮಂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಂ ವಿಳಾಸಾ
ಸ್ಪದ ಕಾರುಣ್ಯಾರ್ದ್ರತದ್ವೀಕ್ಷಣರುಚಿವಿಳಸಚ್ಚಂದ್ರಿಕಾಸಾರದಿಂ ಸ

ಅಲ್ಪಕಾಲಿಕವಾದದ್ದು ; ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬೇಡುವೆನೇ ಅದು ವೇದಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿ ದುದು ಎನಿಸಿರುವ ಈಶ್ವರನ ಸ್ಥಾನ—ಈ ರೀತಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಬೇಡುವ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ಮಹಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮ ಸ್ಕರಿಸಿ, ಹೊರಡಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದನು. ವ|| ಅನಂತರ ೮೭. ಪ್ರಮಥ ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಆಚಾರದ ಸಾರದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸದ್ಗುಣ ಸಮೂಹ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮಾದರಸನು ತನ್ನ ನಿರ್ಮಳವಾದ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಆ ಗುರೂತ್ತಮನಾದ ಮಲ್ಲ ರಸನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ, ಆಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಹುಬೇಗದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪೂಜಾ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದನು. ೮೮. ಹೀಗೆ (ತನ್ನ) ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾದ ಸಂಗಮದೇವನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜಂಗಮ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನು ಕಂಡು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಮಾದ ರಸನನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವನು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ದನು. ವ|| ಆಗ ೮೯. ಮಾದಿರಾಜ ವಿಭುವು ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ, ಸಾರವತ್ತಾದ ಸಂವಾದ ಹೊಂದಿ ಕೃಪೆದೋರಿ ಸಮಸ್ತ ತತ್ತ್ವ ಗಳಿಗೂ ಮೂಲವಾದ ಪರಶಿವನ ವಿಷಯಕವಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದುಂಟಾದ ಸೌಖ್ಯ ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ ಒಪ್ಪಿದ್ದನು. ೯೦. ಅಸಮಾನವಾದ ಶಿವಾದ್ವೈತ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯುಳ್ಳಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಆಗ ಮಾದಿರಾಜನ

ಮ್ಮದ ದುಗ್ಧಾಂಭೋಧಿ ಪ್ರೈವೆರ್ಚಿರೆ ನಲಿಯೆ ಹೃದಿಂದೀವರಂ ಚಿತ್ಕಳಾಸಂ
ಪದಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ಕಣ್ಗೊಪ್ಪಿದನತುಳ ಶಿವಾದ್ವೈತ ವಿದ್ಯಾಸಮುದ್ರಂ ೯೦

ಹರರೂಪ ಮಾದಿರಾಜನ
ಚರಿತ್ರಮಂ ಕೇಳ್ದ ಪೇಳ್ದ ಪರಿಸಿದ ಸುಜನರ್
ಪುರುಷಾರ್ಥ ಚತುಷ್ಟಯಮಂ
ವರ ಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನವಿರತಿಯುಂ ಸಲೆ ಪಡೆವರ್ ೯೧

ಶಿವೇ ಸರ್ವಾಧಾರೇ ಶಶಧರಕಲಾಭೂಷಣಧರೇ
ಸುವರ್ಣಾಂಭೋಜಾಭಸ್ಫುರಿತವದನೇ ಕುಂದರದನೇ
ಹವಿರ್ಭೋಕ್ತ್ರಾರಾಧ್ಯೇ ಹರಹೃದಯ ಹರ್ಷೋದಯಕರೇ
ಭವಾನೀ ಕಲ್ಯಾಣೀ ಭುವನಜನನೀ ಪಾಲಿಸಿಳೆಯಂ ೯೨

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮುಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟ ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್
ಸಕಳೇಶ ಮಾದಿರಾಜ ಕಥಾಭಿವರ್ಣನಂ

ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ.

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೧೧ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೦೦೦ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ಪಾದಗಳನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತ, ವಿಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತೊಯ್ದು ಆ ಮಾದಿರಾಜನ ನೋಟದ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಧಾರೆಯಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನ ಸಂತೋಷವೆಂಬ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರವು ಉಕ್ಕಿತು. ಹೃದಯವೆಂಬ ಕನ್ನೈದಿಲೆಯು ಶಿವಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ಒಪ್ಪಿದನು. ೯೧. ಹರರೂಪನಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಮಾದಿರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ, ಹೇಳಿದ ಸಜ್ಜನರುಗಳು ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥಚತುಷ್ಟಯವನ್ನೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನ, ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುವರು. ೯೨. ಶಿವೆಯೇ, ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಆಧಾರ ಭೂತಳೇ, ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣವೆಂಬ ಆಭರಣವನ್ನು ಧರಿಸಿದವಳೇ, ಸುವರ್ಣ ಕಮಲದಂತೆ ಇರುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮುಖವುಳ್ಳವಳೇ, ಮೊಲ್ಲೆಯ ಹೂವಿನಂತಿರುವ ದಂತ ಪಙ್ಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳೇ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದವಳೇ, ಈಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಭವಾನಿಯೇ, ಮಂಗಳ ಕರಳೇ ಜಗತ್ತಿನ ತಾಯಿಯೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ
[ಮಡಿವಳಯ್ಯನ ಕಥೆ]

ಶ್ರೀ ಕಲ್ಯಾಣೀರಮಣನ
ಾಕುಶಶಿಖಿಪವನಗಗನರವಿಶಶಿಪುರುಷಾ
ನೇಕತನುಃ ಚಾರುಚಂದ್ರಕ
ಲಾ[1]ಕಂ ಪೊರೆಗೆಮ್ಮನಾವಗಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಸಾರಸಾರಸಾರಿಮಿತ್ರ ವಾಯುಮಿತ್ರನೇತ್ರ ಜಂ
ಭಾರಿ ಭಾರತೀ ರಮೇಶ ಸೇವಿತಾಂಘ್ರಿ ನಿತ್ಯ ಸಾ
ಕಾರಕಾರಣಾತ್ಮ ದೇವ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನನಕ್ಷಯೋ
ದಾರ ದಾರುಣಾಸುರೇಂದ್ರಶೈಳ ಶಂಬ ಶಂಕರಾ ೨

ಸುರು[2]ಚಿರನಂದನಾಳಿ ನವಶಾಳಿ ವನಾವಳಿ ಪಂಕಜಾಕರೋ
ತ್ಕರತಟಿನೀಪಶುಪ್ರಕರ ಮಾಹಿಷಮಂಡಿತ ಸಂಪದಾಸ್ಪದ
ಸ್ಫುರಿತಪುರೀಕದಂಬ ವಿಳಸಜ್ಜನರಂಜಿತ ದೇಶಮಧ್ಯ ಬಂ
ಧುರತರಮಾಗಿ ಪಿಪ್ಪಲಿಗೆಯೆಂಬ ಪುರಂ ಮೆಱೆಗುಂ ವಿಳಾಸದಿಂ ೩

ಮಡಿವಾಳಯ್ಯನ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೂ, ಭೂಮಿ, ನೀರು, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಆತ್ಮವೇ ಆದಿಯಾದ ಅನೇಕ ತನುಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಮನೋಹರನಾದ ಚಂದ್ರನೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸದಾ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ೨. ಸಾರವತ್ತಾದ ಚಂದ್ರ (ಸಾರಸಾರಿ), ಸೂರ್ಯ (ಮಿತ್ರ), ವಾಯುಮಿತ್ರನಾದ ಅಗ್ನಿಗಳೇ ನೇತ್ರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ದೇವೇಂದ್ರ, ಸರಸ್ವತೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರುಗಳ ಪತಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಇವರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಾದಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಶಾಶ್ವತನೂ, ಆಕಾರಸಹಿತನಾದವನೂ, ಸಕಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕ್ಕೂ ಮೂಲಕಾರಣನಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ಸಕಲಕ್ಕೂ ಸ್ವಾಮಿಯಾದವನೂ, ನಾಶವಾಗದ ಔದಾರ್ಯ ಗುಣವುಳ್ಳವನೂ, ಭಯಂಕರರಾದ ರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂಬ ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ವಜ್ರಾಯುಧ ಪ್ರಾಯನೂ ಆದ ಶಂಕರನೇ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ೩. ಪಿಪ್ಪರಿಗೆ (ಪಿಪ್ಪಲಿಗೆ) ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ಮನೋಹರವಾದ ಉಪವನಗಳ ಸಮೂಹ, ನೂತನ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆಗಳು, ಕಾಡುಗಳ ಸಮೂಹ, ಸರೋವರ ಸಮೂಹ, ಹೊಳೆಗಳು, ದನಕರುಗಳ ಗುಂಪು, ಕೋಣಗಳು,–ಇವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡದ್ದಾಗಿ, ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವೆನಿಸಿ,

---

1 ಲಾಂ(ಮು) 2 ರ(ಮು, ಚ, ಗ, ಅ)

ಆ ಪುರದಲ್ಲಿ ಪೆರ್ಮೆ ಮಿಗೆ ರಂಜಿಪನೊರ್ವನಪೂರ್ವವೃತ್ತನು
ರ್ವೀಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥಮೊಗೆತಂದ ಮಹೇಶ್ವರ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿ ದಿ
ಗ್ವ್ಯಾಪಿಯಶಸ್ಕನಸ್ಖಲಿತ ಸದ್ಗುಣಭೂಷಣನರ್ದಿತೇಷಣಂ
ಚಾಪಲವಾದಿಭಂಜನನನಂಜನನೀಶ್ವರಭಕ್ತಿ[1]ರಂಜಿತಂ ೪

ವಿಲಸದ್ವೀರ ಶಿವೈಕ್ಯಮಾರ್ಗ ನಿರತಂ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನನು
ಜ್ವಲ ವೀರವ್ರತನಿಷ್ಠನಪ್ರತಿಮ ವೈರಾಗ್ಯಸ್ವಭಾಗ್ಯಂ ನಿರಾ
ಕುಲಚಿತ್ತಂ ನಿರವದ್ಯ ಹೃದ್ಯಚರಿತಂ ನಿರ್ಧೂತ ತಾಪವ್ರಜಂ
ಕಲಿಕಾಲುಷ್ಯನಿವಾರಕಂ ಶುಭಕರಂ ಕಾರುಣ್ಯರತ್ನಾಕರಂ ೫

ಜಿತಕಾಲಕ್ರಮಕರ್ಮನೂರ್ಮಿರಹಿತಂ ನಿರ್ಮಾಯನಂಗೇಂದ್ರಿಯೋ
ನ್ನತ ಲಿಂಗಾನ್ವಿತನಾತ್ಮದರ್ಶನ ಸದಾಪಾಲಂ ಸಭಾಜ್ಯೋತಿ ವಿ

ಶೋಭಿಸುವ ಜನಗಳಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ (ಕರ್ನಾಟಕ) ದೇಶದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂಧುರವಾದುದೆನಿಸಿ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ೪-೫-೬. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಅವತರಿಸಿದವನೂ, ಪರಮೇಶ್ವರನ ದಿವ್ಯ ಆಕಾರವುಳ್ಳವನೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಯಶಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ, ಅಚಲವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಅರ್ಥೇಷಣ, ಪುತ್ರೇಷಣ, ದಾರೇಷಣಗಳೆಂಬ ಈಷಣತ್ರಯಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಚಪಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರವಾದಿಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದವನೂ, ಮಾಯಾರಹಿತನೂ, ಈಶ್ವರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವೀರಶೈವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನೂ, ವಿಶೇಷವಾದ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನನೂ, ಉಜ್ವಲವಾದ ವೀರಶೀಲವ್ರತದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಅಸದೃಶ ವಿರಕ್ತಿಭಾವವೇ ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಆಕುಲವಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನವನೂ, ನಿರ್ದುಷ್ಟವೂ ಮನೋಹರವೂ ಆದ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿ ಭೌತಿಕ, ಆಧಿ ದೈವಿಕಗಳೆಂಬ ತಾಪತ್ರಯಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದವನೂ (ಕೊಡವಿ ಹಾಕಿದವ), ಕಲಿಕಾಲದ ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡವನೂ, ದಯಾ ಸಮುದ್ರನೂ, ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್, ವರ್ತಮಾನಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಕಾಲಗಳ ಕರ್ಮವನ್ನು ಜೈಸಿದವನೂ, ಕ್ಷುತ್ತು (ಹಸಿವು) ಪಿಪಾಸೆ (ನೀರಡಿಕೆ), ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಜರಾ (ವಾರ್ಧಕ್ಯ), ಮರಣಗಳೆಂಬ ಷಡೂರ್ಮಿಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವನೂ, ಮಾಯಾರಹಿತನೂ (ಅಜ್ಞಾನದೂರನೂ), ದೇಹ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಲಿಂಗ ಕಳೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಸತತವೂ ಆತ್ಮದರ್ಶನ ಪಾಲನೆಯುಳ್ಳವನೂ,

---

1 ಕ್ತ(ಮು, ಚ, ಗ, ಅ)

ಶ್ರುತ ತೇಜೋಮಯನಪ್ರಮೇಯ ರಜಕತ್ವಚ್ಛನ್ನರುದ್ರಂ ಪ್ರತ
ರ್ಜಿತಮಾದ್ಯದ್ವವಿಸಂಘನೂರ್ಜಿತನಯೋನಿಪ್ರೋದ್ಭವಂ ಮಾಚಯಂ ೬

ಬಸವಾಧೀಶನ ಭಕ್ತಿವಾರಿಧಿಗೆ ಚಂದ್ರಂ ಬರ್ಪವೋಲ್ಪದ್ಗುಣ
ಪ್ರಸರಾಕರ್ಣನ ಕರ್ಣನಾತ್ಮಪುರದಿಂ ಕಲ್ಯಾಣಕೇಳ್ತಂದು ವಂ
ದಿಸುತಾ ತಾಣದೊಳಿರ್ದ ಜಂಗಮಚಯಕ್ಕಾನಂದದಿಂ ನಡೆ ಪೂ
ಜಿಸಿ ಕೊಂಡಲ್ಲಿ ವೃಷೇಂದ್ರನಿಂದೆ ಮೆಱೆದಿರ್ದಂ ಮಾಚಿದೇವಾಹ್ವಯಂ ೭

ವ॥ ಅಂತಿರ್ದು ಮಾಚಿದೇವನೆನ್ನ ದಾಸೋಹಂಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಜ್ಜಂಗೆಯ್ವೆನೆಂದು ಭಕ್ತಿವಿಂಗೆ ಶಿವಗಣದ ಮಾಸಿದುಂಬರಕದಂಬಮನನುಣೋದಯದಿಂ ಮುನ್ನಮೆ ಕೊಂಡು ಪೋಗಿ ತಾಂ ಬೇಱೆ ನೆಗಳ್ದ ದೀರ್ಘಿಕೆಯ ತಿಳಿನೀರಿಂ ತೊಳೆದು ವಿಮಳಂಗೆಯ್ದೊಣಗಿಸಿ ಮಡಿಕೆಗೊಳಿಸಿ ಘಟ್ಟನೆಗೆಯ್ದು ಪೊಱೆಗಟ್ಟಿ ಪೊತ್ತು ಜಂಗಮಹಿಮಾಚಲದಂತೆ ರಾಜವೀಥಿವಿಡಿದು—

ಭವಿಜನಮೇಳ್ತರುತ್ತುಮಿರೆ ತನ್ನದಿರೊಳ್ಜಯಘಂಟಿಕಾಲಸ
ದ್ರವಮನೊಡರ್ಚುತಾತುಂ ಜಡಿದು ಚಿಮ್ಮುತೆ ಕೈಯ ನಿಶಾತ ಖಡ್ಗಮಂ

ನಿರಂತರವೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ತೇಜೋಮಯ ಶರೀರಿಯೂ (?), ಅಗಣ್ಯವಾದ ಮಡಿವಳ ರೂಪದ ಗುಪ್ತ ವೇಷ ಧರಿಸಿದ ರುದ್ರನೂ, ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಲಿಂಗಹೀನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಭಯಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಬಲಶಾಲಿಯೂ, ಅಯೋನಿಜನೂ ಆದ ಮಾಚಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬನು (ಆ ಹಿಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ) ಹೆಚ್ಚಾದ ಹಿರಿಮೆಯಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು, ೭. ಆ ಮಾಚಿದೇವನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ (ಶರಣನು) (ಕಲ್ಯಾಣದ) ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಾರ ಕೇಳಿದವನಾಗಿ, ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನು ಮೂಡಿ ಬರುವಂತೆ ತನ್ನ ಹಿಪ್ಪರಿಗೆಯೆಂಬ ಊರಿನಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಅಲ್ಲ ಬಸವೇಶ್ವರನಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಆ ಮಾಚಿದೇವನಿದ್ದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ದಾಸೋಭಾವಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡುವೆನು ಎಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಶಿವಶರಣರ ಮೈಲಿಗೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ತನಗಾಗಿ ತಾನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಾವಿಯ ಸ್ವಚ್ಛ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ಮಡಿ ಮಾಡಿ, ಒಣಗಿಸಿ, ಮಡಿಕೆಗೊಳಿಸಿ, ಬಡಿದು ಹೊರೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊತ್ತು ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತವೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ರಾಜಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ—೮–೯. ಭವಿಗಳಾದ ಜನರು ತನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಜಯ ಘಂಟೆ ಶೋಭಿಸುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಕಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಝಳಪಿಸುತ್ತ, ಶಿವಶರಣರ ಮಡಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸೋಂಕದ ಹಾಗೆ ದೂರ ಹೋಗೆಂದು ಚಿಮ್ಮುತ್ತ, (ಒಂದು ವೇಳೆ) ಮುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಆದರೆ ನಾನು (ಅವರನ್ನು)

ಶಿವಗಣದಂಬರವ್ರಜಮನಂಟದೆ ಸಾರ್ತೊಲಗಂಟಿದಾಗಳಾಂ
ತವಿಪೆನೆನುತ್ತೆ ಸಾರುತಧಟಿಂ ನಡೆತಂದು ವಿಳಾಸದೇಳ್ಗೆಯಿಂ ೮

ಅಂಬರಮನೆರೆದ ಭಕ್ತ ಕ
ದಂಬಕ್ಕಂಬರಮನೇನನಾದೊಡಮೀವು
ತ್ತಂ ಬಸವನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ಮು
ದಂಬಡೆ ಮೆಱೆದಿರ್ದನಮಿತ ಮಹಿಮಾವರಣಂ ೯

ವ॥ ಆಗಳಾ ಮಾಚಿದೇವನ ಮಹಿಮೆಗಂಡು ಭಕ್ತಗಣಂ ತಲೆದೂಗಿ ಬೀಗಿ—

ಪುಲಿಯುಡುಪನೆಂಬ ರಜಕನ
ಸುಲಲಿತತರ ಭಕ್ತಿಯೊಳ್ಕಿತಾದುದು ಮುನ್ನಂ
ನಲಿದೇಕಾಳಿಯೊಡರ್ಚಿದ
ಮಲಹರ ಸದ್ಭಕ್ತಿ ಮೆಱೆದುದೀಗಳ್ ಧರೆಯೊಳ್ ೧೦

ಮಡಿ[1]ವಳ್ಳ[1] ಮಾಚಿದೇವನ
ಬೆಡಂಗುವಡೆದೆಸೆವ[2] ಭಕ್ತಿಯಾ ಭಕ್ತಿಯಿನು
ಗ್ಗಡಮಾದುದಿವನ ಸಾಸದ
ಪೊಡರ್ಪು ಪೊಸತೆಂದು ಪೊಗಳೆ ಭಕ್ತಸಮಾಜಂ ೧೧

ನಾಶಗೊಳಿಸುವೆನು, ಎನ್ನುತ್ತ, ಸಾರುತ್ತ, ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಬಂದು, ಅಧಿಕ ವೈಭವದಿಂದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಶರಣರುಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅವರವರ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ, ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ, ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅಪರಿಮಿತ ಮಹಿಮೆಗಳೆಂಬ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾಚಿದೇವನು (ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ದಲ್ಲಿ) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಮಾಚಿದೇವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಕ್ತರುಗಳ ಸಮೂಹವು ತಲೆದೂಗಿ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡವರಾಗಿ—೧೦–೧೧. ಈ ಪೂರ್ವ ದಲ್ಲಿ 'ಪುಲಿಯುಡುಪ' ನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಗಸನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಭಕ್ತಿಯೂ ಸಂತೋಷ ದಿಂದ 'ಏಕಾವಳಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಡಿವಳ ಭಕ್ತನು ಮಾಡಿದ ಶಿವನ ಭಕ್ತಿಯೂ ಮೆರೆದಿತ್ತು. ಈಗ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಾಚಿದೇವನ ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತಿ, ಆ ಹಿಂದಿನ ಪುಲಿಯುಡುಪ ಮತ್ತು ಏಕಾವಳಿಗಳ ಭಕ್ತಿಗಿಂತಲೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ನೂತನ

---

1 ವಾಳ(ಚ, ವ, ಅ) 2 ದ(ಚ)

ಕೋಕಾಳಿಗೆ ನಯುವುಂ ಸಲೆ
ಘೂಕಾಳಿಗೆ ಭಯುವುನೆಸಪ ರವಿಯುವೊಲೆ ಗಣಾ
ನೀಕಕ್ಕೆ ನಯುವುನಾ ಭವಿ
ಲೋಕಕ್ಕತಿ ಭಯುವುನೆಸಗಿ ಕರವೆುಸೆದಿರ್ದಂ ೧೨

ವ॥ ಪ್ರಬಳ ತವೋಹರ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಪ್ಪ ಮಾಚಿದೇವನಂತಿರುತ್ತುಮಿರ್ದೊಂದುದಿನ ಮೊದಿನಂತೆ ವಸನವಿಸರವುಂ ಪೊಱಗಟ್ಟಿ ಪೊತ್ತು ನಡೆವಾಗಳ್ಬೀದಿಯೊಳ್ಮದಾವಿಳ ಮಾನಸಂ ಭವಿಯೊರ್ವನಂಬರಕದಂಬಮುಂ ಸೋಂಕೆ ಕುಪಿತನಾಗಿ—

ಜಡಿದಲಗನೆತ್ತಿ ಭೋಂಕನೆ
ಪೊಡೆದಾತನ ತಲೆಯುನಾಗಸಕ್ಕಿರದಿಟ್ಟಾ
ಮಡಿವಳ್ಳ ಮಾಚಿದೇವಂ
ನಡೆತಂದು ಗಣಾಂಘ್ರಿಸೇವೆಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರ್ದಂ ೧೩

ವ॥ ಆಗಳಾ ಪುರದಖಿಲಜನನಿವಹಂ ಕಂಡು ಕಡು ಕನಲ್ದು ಮಂತಣಂಗೊಂಡು ಗುಜು ಗುಜಿ ಸುತಂ ಪರಿತಂದು ಮಣಿದೇಳ್ವ ರಾಜಪುತ್ರರ ಮೌಲಿಘೃಣಿಗಣದಿಂ ಪಜ್ಜಳಿಪ ಬಿಜ್ಜಳನೋಲಗವುಂ ಪೊಕ್ಕು ತುಳಿಲ್ಗೆಯ್ದು ಕರಂಗಳಂ ಮುಗಿದು ನಿಂದು—

ರೀತಿಯದೂ ಎಂದು ಭಕ್ತಸಮಾಜವು ಹೊಗಳುವಂತಾಗಿತ್ತು. ೧೨. ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಯುವನ್ನೂ (ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಸೇರುವ ನೀತಿಯನ್ನೂ) ಗೂಬೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಭಯುವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸೂರ್ಯನ ಹಾಗೆ, ಶಿವಗಣಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನೀತಿಯನ್ನೂ, ಭವಿಗಳಿಗೆ ಭಯುವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತ ವಿಶೇಷ ಮನೋಹರತೆಯಿಂದ (ಆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಚಿದೇವನು) ಇದ್ದನು. ವ॥ ಪ್ರಬಲವಾದ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಮಾಚಿದೇವನು ಈ ರೀತಿ ಇರುತ್ತ, ಒಂದು ದಿವಸ ದಿನದಿನದಂತೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊರೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊತ್ತು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ಭವಿಯು ಬಟ್ಟೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲಾಗಿ (ಮಾಚಿದೇವನು) ಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ—೧೩. (ಆಗ) ಆ ಮಾಚಿದೇವನು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಝಳಪಿಸುತ್ತ ಎತ್ತಿ ಆ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ತಪ್ಪದೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹಾರಿಸಿ, ಹೊರಟುಬಂದು ಶಿವಶರಣರ ಪಾದಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ದುಷ್ಟ ಸಮೂಹವು (ಮಾಚಿದೇವನ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು) ಕಂಡು ಅತಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಗುಜುಗುಜು ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ಓಡಿಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಏಳುತ್ತಿರುವ ರಾಜಪುತ್ರರ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಗಳ ಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಜ್ಜಳ ಭೂಪಾಲನ ಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತು—

ಧರಣಿಪ ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಣದೊಳುದ್ಧತನೊರ್ವನಖರ್ವಗರ್ವ ನಿ
ಷ್ಠುರನೆಸೆದಿರ್ದಪಂ ರಜಕನದ್ಭುತಮಾತನ ವೃತ್ತಮಾರುಮಂ
ಪುರದೊಳೆ ಬೀದಿಯೊಳ್ಸುಳಿಯಲೀಯನುದಗ್ರ ಕೃಪಾಣಪಾಣಿಯುಂ
ಬರಚಯಮಂಟಿದಾತನ ಕಱುತ್ತಿಱಿದಪ್ಪೆನೆನುತ್ತೆ ಸಾಱುತುಂ ೧೪

ಮೃಡಭಕ್ತನೆಂಬ ಗರ್ವದ
ಪೊಡರ್ಪು ತಲೆಗೇಱಿ ಬಡಿಪನೆಂತಪ್ಪರುಮಂ
ಕಡು ಸಾಸಿಗಳಂ ಪೆಱರಂ
ಮಡಿಪುವ ಮೃಡಭಕ್ತಿಯೊಳವೆ ವಸುಧಾತಳದೊಳ್ ೧೫

ಅಂಗಡಿಯೆತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದುದು ಕೆಟ್ಟುದು ಮಾಱುವ ಸಂತೆ ಮತ್ತಮಾ
ತಂಗ ತುರಂಗ ಗೋ ಶಕಟಸಂತತಿಯದ್ಭುತಮೆಂತೊ ಗೆಂಟಿನೊ
ಳ್ಪಿಂಗುಡುತೋಡುಗುಂ ಜವದಿನಾ ರಜಕಂ ಬರೆ ಬರ಼್ನೊರ್ವನಂ
ಮುಂಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗದೆ ಕಱುತ್ತಿಱಿದಾಗಸಕೆತ್ತಿ ಚಿಮ್ಮಿದಂ ೧೬

ಪೆಣನದು ಬಯಲಾದುದೊ ತಾ
ನೊಣೆದನೊ ನುಂಗಿದುದೊ ಗಗನಮದು ಕಾಣಿಸದೇ
ನಣಕವೊ ರಜಕನ ಬಗೆ ತ
ಲ್ಲಣಮನಿದಂ ತವಿಸಿ ನೃಪತಿ ಪೊರೆ ಪುರಜನಮಂ ೧೭

೧೪. ಭೂಪಾಲನೇ, ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೊಬ್ಬಿದ ಅಧಿಕ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕಠಿಣನೆನಿಸಿದ ಒಬ್ಬ ಅಗಸನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದದ್ದು ; ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೈಯುಳ್ಳವನಾಗಿ, (ಅವನು) ತಾನು 'ಹೊತ್ತ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದವರನ್ನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಕೊಲ್ಲುವೆನು', ಎಂದು ಸಾರುತ್ತ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಸುಳಿದಾಡಲು ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ೧೫. (ತಾನು) ಮೃಡಭಕ್ತನೆಂಬ ಗರ್ವದ ಆಧಿಕ್ಯವು ತಲೆಗೇರಿ, ಅತಿ ಸಾಹಸಿಗಳಾದ ಅನ್ಯ ಅಲಿಂಗಿಗಳು ಎಂಥವರಾದರೂ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಶಿವ ಭಕ್ತಿಯೂ ಉಂಟೆ ? ೧೬. ಅಂಗಡಿ ಮುಂಗಟ್ಟುಗಳು ಮುಚ್ಚಿದವು ; ಮಾರಾಟದ ಸಂತೆ ಹಾಳಾಯಿತು ; ಮದಿಸಿದ ಆನೆಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು, ಹಸುಗಳು, ಗಾಡಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸಮೂಹವು ಆ ಅಗಸನು ಬರುತ್ತಿರಲು ಹಿಂದಿರುಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋಗುವುವು. ಅದ್ಭುತವೆಂಬಂತೆ ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಒಬ್ಬ ನನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿದನು. ೧೭. ಮಹಾರಾಜಾ, (ಹಾಗೆ ಚಿಮ್ಮಿದ ಆ ಮನುಷ್ಯನ) ಹೆಣವು ಬಯಲಾಗಿಹೋಯಿತು. (ಆ ಹೆಣವನ್ನು) ಆ ಅಗಸನೇ ತಿಂದನೋ ? ಆಕಾಶವೇ ನುಂಗಿತೋ ? ಅದು ಕಾಣಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಗಸನ ರೀತಿಯು ಏನದ್ಭುತವೋ ? (ನಮಗುಂಟಾಗಿರುವ) ಈ ಭಯವನ್ನು

ವ॥ ಎಂಬ ಪಿಶುನ ದುರಾಲಾಪಮುನರಸನಾಲಿಸಿ ಕೋಪಾವೇಶಪಾಟಲಕಟಾಕ್ಷನಾಗಿ ಬಸವಾಮಾತ್ಯನಾನನಮುನಭೀಕ್ಷಿಸಿ —

ರಾಕ್ಷಸನೊ ಮನುಜರೂಪತ
ರಕ್ಷುವೊ ಖಲ ರಜಕನೀಶಭಜಕನೆನುತ್ತುಂ
ಭಕ್ಷಿಸಿದಪನಿದಿರ್ಗೆಯ್ದುಂ
ದಾಕ್ಷಣಮಪರಾಧರಹಿತರಂ ಮಾನವರಂ ೧೮

ಜನಪತಿಯಾದೆನ್ನತ್ತಣಿ
ನಿನಿತುಂ ಭಯಮಿಲ್ಲದಮುಮು ರಜಕಂ ಮೆಯ್ಗೊ
ಬ್ಬಿನ ಪೆರ್ಚುಗೆಯಿಂ ಕೊಂದಪ
ನನಿಮಿತ್ತಂ ಸಾರ್ದ ನರರನೀ ಪುರವರದೊಳ್ ೧೯

ಪಳೆಗರ್ಪಡಮುಂ ಕರ್ಚುವ
ಚಳಕದ ಕರಮೆತ್ತಸ್ತ್ರ ಚಾಳನವಿದ್ಯಾ
ಬಳಮೆತ್ತಲಿವಂ ಮನುಜಾ
ವಳಿಲಯಕರ ರಜಕರೂಪ ರಾಕ್ಷಸನಲ್ತೇ ೨೦

ಚೋಳ ವರಾಳ ಕೇರಳ ಕಳಿಂಗ ತುರುಷ್ಕ ವಿದರ್ಭ ಪಾಂಡ್ಯ ಪಾಂ
ಚಾಳ ಮುಖಾವನೀಪತಿಗಳಳ್ಕಿ ಮದಾಜ್ಞೆಗೆ ಬಾಳ್ವುದಾವಗಂ
ಕಾಳಗಕಾಂಪ ಶೂರರಣಮಿಲ್ಲಮಿವಂ ಕಡು ಕೊರ್ಬಿ ತನ್ನ ತೋ
ಳ್ಬಾಳ ವಿಡಾಯಮಂ ಮೆಱೆಯಲಾಟಿಪನೆಮ್ಮೊಳದೆಂತೊ ಸಾಹಸಂ ೨೧

ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಪಟ್ಟಣಿಗರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು, ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಆ ಚಾಡಿಕೋರರು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅರಸನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೇಳಿ, ಕೋಪಾವೇಶದಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ—೧೮. 'ನೀಚನಾದ ಅಗಸನು ಈಶ್ವರಭಕ್ತನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಭಕ್ಷಿಸುವ (ಅವನೇನು) ರಾಕ್ಷಸನೋ ಮನುಷ್ಯರೂಪದ ಹುಲಿಯೋ ?' ೧೯. 'ಆ ಅಗಸನು ಜನಪಾಲಕನಾದ ನನ್ನ ಭಯವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಕೊಬ್ಬಿದ ಶರೀರದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುವನು–ದುಷ್ಟರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನೇ ! ಅಮಮ !' ೨೦. 'ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಜಾಣತನವುಳ್ಳ ಕೈಯೆತ್ತ ? ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಝಳಪಿಸುವ ವಿದ್ಯಾಶಕ್ತಿಯಿದೆತ್ತ ? ಅವನು ಮನುಷ್ಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಅಗಸನ ರೂಪದ ರಾಕ್ಷಸನಲ್ಲವೆ ? ೨೧. 'ಚೋಳ, ವರಾಳ, ಕೇರಳ, ಕಳಿಂಗ, ತುರುಷ್ಕ, ವಿದರ್ಭ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಪಾಂಚಾಳರೇ ಮುಖ್ಯರಾದ ರಾಜರುಗಳು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು, ಸತತವೂ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. (ನನ್ನೊಡನೆ) ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗುವ ಶೂರರಂತೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ರಜಕನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊಬ್ಬಿದವನಾಗಿ, ತನ್ನ ತೋಳಿನ ಕತ್ತಿಯ

ಅಱಿಯದವನಂತೆ ವಸನಂ
ಕಱಿಗೊಳ್ವುದೆ ನುಂಗಲಕ್ಕುಮೇ ಪೇಳವನಂ
ನೆಱಿ ಸೊರ್ಕಿದಸಗನಧಟಂ
ಮುಱಿಯದೆ ಬಿಡೆನೆಂದು ಬಿಜ್ಜಳಂ ಘೂರ್ಮಿಸುತಂ ೨೨

ನಿಜ ಸಿಂಹಾಸನದಿರ್ಕೆಲಂಬಿಡಿದು ನಿಂದುದ್ಯತ್ಕೃಪಾಣೋಲ್ಲಸ
ದ್ಭುಜರಂ ಧೀರಭಟರ್ಕಳಂ ಬೆಸಸಿದಂ ನೀಮೆಯ್ದಿ ಕೂರ್ಪಿಂದೆ ತ
ದ್ರಜಕಂ ಬರ್ಪೆಡೆಗಾಂತು ಗರ್ಜಿಸುತೆ ಮುನ್ನುಂಗಿರ್ದನಂ ತಳ್ವದೊ
ಟ್ಟಜೆಯಿಂ ಕಾಱಿನುತಾರ್ದು ಕೊಲ್ವುದೆನುತುಂ ಕೋಪೋಜ್ವಳಂ ಬಿಜ್ಜಳಂ ೨೩

ವ॥ ಇಂತೆಂದು ಗಳಪುವ ಬಿಜ್ಜಳನಂ ವೃಷೇಂದ್ರನಭೀಕ್ಷಿಸಿ—

ಎಲೆ ನೃಪತಿ ಖಲರ ಕಾಕರ
ಮಲಿನಾತ್ಮರ ಮಾತುಗೇಳ್ದು ಮರುಳಾದೆ ಮದಾ
ವಿಲಮಾನಸ ಮೇಲಱಿಯದೆ
ಪಲವಂ ಗಳಪಿದಪೆ ಬಲ್ಲರೊಲ್ವರೆ ನಿನ್ನಂ ೨೪

ಡಂಭವನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಆಟವಾಡುವ ಅವನ ಆ ಸಾಹಸ ಎಂಥದೋ !' ೨೨. 'ತಿಳಿಯದವರು ಅವನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ (ಅವನು ಹೊತ್ತ) ಬಟ್ಟೆಗಳು ಕಪ್ಪಾಗುವುವೇ ? ಅಂಥ ಜನರನ್ನು ನುಂಗಿ ಬಿಡಬೇಕೆ ? (ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆ ?) ಹೇಳು ! (ಹೀಗೆ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೊಕ್ಕಿದ ಆ ಅಗಸನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮುರಿಯದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ,' ಎಂದು ಬಿಜ್ಜಳನು ಗರ್ಜಿಸಿದನು, ೨೩. ತನ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಎರಡು ಪಾರ್ಶ್ವಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಕತ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ಭೃತ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು, ನೀವು (ಈಗಲೆ) ಕೆಚ್ಚುಳ್ಳವರಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಆ ಅಗಸನು ಬರುವ ದಾರಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ. ಮೊದಲು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನುಂಗಿದ ಅವನನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಆವೇಶದಿಂದ (ಒಟ್ಟಜೆಯಿಂ) 'ಕಕ್ಕು' ಎನ್ನುತ್ತ ಕೂಗಿ, ಕೊಲ್ಲಬೇಕು, ಎನ್ನುತ್ತ ಉಜ್ವಲ ಕೋಪದಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪ ಮಾಡಿದ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ನೋಡಿ,—೨೪. ಎಲೈ ವರಪತಿಯೇ, ನೀಚರೂ, ಕುತ್ಸಿತರೂ, ಮಲಿನವಾದ ಆತ್ಮವುಳ್ಳವರೂ ಆದ (ಈ ಜನರ) ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹುಚ್ಚನಾದೆ. ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಅರಸೇ, ಮುಂದರಿಯದೆ ಹಲವು ವಿಧದಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ತಿಳಿದವರು ನಿನ್ನ (ಈ ಮಾತನ್ನು) ಒಪ್ಪಲಾರರು.

ಅಸಗನಿವನೆಂದು ಬಗೆದೇ
ಳಿಸುವೈ ತಿಳಿವಿಲ್ಲದರಸ ಕೇಳಸಗನೆ ತಾಂ
ರಸೆಯುನಡಿಸೋಂಕಿನಿಂ ಪಾ
ಲಿಸಲೆಯ್ದಿದ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಯಾ ಮಾಚಯ್ಯಂ ೨೫

ಆವನೆ ಕುಲಹೀನನುಂ ಮೇ
ಣವನೆ ಕುಲಾನ್ವಿತನುಮವನೆ ತದುಭಯಭಾವಂ
ಸವನಿಸದ ಸರ್ವಗತನುಂ
ಪ್ರವಿದಿತ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಹೇಶ್ವರಂ ಮಾಚಯ್ಯಂ ೨೬

ವ॥ ಮತ್ತಮಾ ಮಾಚಿದೇವನವಿರಳಮದಮಿಳಿತನಳಿನಭವಜಟಾಘಟಿತಯಜ್ಞಸೂತ್ರ ಮನುರದೊಳಳವಡಿಸಿ ಕರತಳದೊಳ್ ತತ್ಕರೋಟಿ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆಯುಂ ತಳೆದು ಭುವನಭವನದೊಳ್ಭಿಕ್ಷಾಟನಂಗೆಯ್ವ ಮಹಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನುಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮೋಕ್ಷಸಾಮ್ರಾಜ್ಯರಕ್ಷಣವಿಚಕ್ಷಣನೆನಿಪ[1]ಕ್ಷಯ[1]ಕ್ಷತ್ರಿಯನುಂ ಚಪಳತರ ಕರ್ಮೋರ್ಮಿಮಾಲಾ ಕುಲಭವಸಮುದ್ರದೊಳ್ಜೀವವಸ್ತು ನಿಬಿಡಿತತನುವಹಿತ್ರ ಸಮುದಯಮಂ ತಿರಿಗಿಪುದಱಿಂ ವೈಶ್ಯನುಂ ಮಾಯಾಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್ಜೀವಸಸ್ಯಂಗಳಂ ಬೆಳೆಯಿಸಿ ಕಾಲ

೨೫. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಅರಸನೇ, ಇವನು (ಸಾಮಾನ್ಯ) ಅಗಸನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಆ ಮಾಚಯ್ಯನು ಅಗಸನೇ ? (ಈ) ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪಾದ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪಾಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ರುದ್ರಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ೨೬. ಆ ಮಾಚಯ್ಯನೆಂಬುವನೇ ಕುಲಹೀನನೂ (ಕುಲವೇ ಇಲ್ಲದವನು ಎಂಬ ಭಾವ), ಅವನೇ ಕುಲಾನ್ವಿತನೂ (ರುದ್ರನೇ ಮಾಚಯ್ಯನಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಕುಲಾನ್ವಿತನು ಎಂಬ ಭಾವ) ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನೇ ಆ ಕುಲೀನತೆ ಅಕುಲೀನತೆಗಳಿಲ್ಲದ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರನು (ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವ). ವ॥ ಮತ್ತು ಆ ಮಾಚಿದೇವನು ವಿಶೇಷ ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮನ ತಲೆಯ ಓಡೆಂಬ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಜಗತ್ತೆಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುವ ಮಹಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ಪೂಜಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾದ ಕ್ಷತ್ರಿಯನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ಅತಿ ಚಪಲಗಳಾದ ಕರ್ಮಗಳೆಂಬ ತರಂಗ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂಬ ಪದಾರ್ಥಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ದೇಹವೆಂಬ ಹಡಗುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುದರಿಂದ ವೈಶ್ಯನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ಮಾಯೆಯಿಂದ (ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ) ಕೂಡಿದ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂಬ ಪೈರುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ, ಕಾಲವನ್ನರಿತು ಅವನ್ನು ಕೊಯ್ಲು ಮಾಡಿ ಹಾಕಿ, (ಅಂಥ

---

1 × (ಚ, ಗ, ಅ)

ಮಱಿದು ಕೊಯ್ದೊಕ್ಕಿ ರಾಸಿಗೆಯ್ವುದಱಿಂದನುಪಮಾನ ಶೂದ್ರನುಂ ನಾದಬಿಂದು ಫಲಕದೊಳಾದಿಶಕ್ತಿ ಚಕ್ರಮನಮರ್ಚಿ ಕಳಾದಂಡದಿನಜಾಂಡ ಭಾಂಡಂಗಳಂ ತಿರುಪಿ ನಿರ್ಮಿಪ ಘಟಿಕಾಱನುಂ ಪ್ರಳಯ ಜಲಧಿಯೊಳಳವಿಗಳಿದಳವಿನಿಂ ವಿಚಾರಿಪ ಸಮದ ಮತ್ಸ್ಯ ಕೂರ್ಮಂಗಳನಾದಿ ಭೂಧಾರಕ ಪಿಶಿತಮಿಳಿತ ನೃಹರಿನಖಸಂಘಟಿತ ಫಣಿಪಗುಣನಿಯುತ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಕಂಕಾಳದಂಡಮೆಂಬ ಗಾಳಮನಿಟ್ಟು ಸೆಳೆವ ವಾಗುರಿಕನುಂ ಮೃಗರೂಪನಾಳ್ದ ನಳಿನಜನ ಶಿರಮನೆಚ್ಚುರುಳ್ಚಿದತುಳಬಳ ಕಿರಾತನುಂ ಸಕಲ ಜಗಂ ನಿಲಯನಿವಹ ನಿರ್ಮಾಣಕರ್ಮ ಕರ್ಮಠನೆನಿಪ ಕಮ್ಮಾಱನುಂ ವಿಮಲ ದೀಕ್ಷಾನಲನಿನಾತ್ಮ ಕನಕ ಮಲಿನಮನಪೋಹಿಪ ಹೇಮಕಾರಕನುಂ ಲೋಕೇಶ ವಾಸವಾದಿ ಪಶುಪ್ರಕರ ಪಾಲನಂಗೆಯ್ವ ಗೋವಳನುಂ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೂತ್ರಮಂ ಪಿಡಿದು ನರೋರಗ ದಿವಿಜರೆಂಬ ಬೊಂಬೆಗಳನಾಡಿಪ ಸೂತ್ರಿಕನುಂ ಏಕಾರ್ಣವದೊಳಳ್ದಿ ನಾಕಿಜನಮೆಂಬ ವಸನಮಂ ವಿಲಯ ಸಮಯದೊಳೊಗೆವ ರಜಕನುಂ ತಾನೆ ನಿಜಮೆನಿಸಿ ರಂಜಿಪನವಂಗೊಂದು ಜಾತಿ ಕಲ್ಪನೆ ಗೆಯ್ವುದವಿವೇಕ ವಿಳಸನಮಕ್ಕುಮಾ ಮಹಾತ್ಮನ ಪೆಂಪನಭಿವರ್ಣಿಪೊಡನಂತಾನಂತರ್ಗಮಾದೊಡಮಶಕ್ಯಮಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ —

ಧಾನ್ಯದ) ರಾಶಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಉಪಮಾತೀತನಾದ ಶೂದ್ರನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ನಾದ ಬಿಂದುಗಳೆಂಬ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ, ಆದಿಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ಚಕ್ರವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ, ಕಳೆ ಎಂಬ ಕೋಲಿನಿಂದ ತಿರುಗಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳೆಂಬ ಗಡಿಗೆ ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಕುಂಬಾರನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಗಣನಾತೀತವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಹಾರ ಮಾಡುವ ಮದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೀನು, ಆಮೆಗಳನ್ನು ಆದಿ ವರಾಹನ ಮಾಂಸವನ್ನು ನರಸಿಂಹನ ಉಗುರೆಂಬ ಗಾಳದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ (ಸಂಘಟಿತ), ಆದಿಶೇಷನೆಂಬ ಸಣ್ಣ ಹುರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಾಮನ ಮೂರ್ತಿಯ ದೊಣ್ಣೆಯಂತಿರುವ ಮೂಳೆಯೆಂಬ ಗಾಣವನ್ನು ಹಾಕಿ. ಸೆಳೆಯುವ ಬೆಸ್ತನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; (ದಕ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮನ ಯಾಗದಲ್ಲಿ) ಜಿಂಕೆಯಾಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹೊಂದಿದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಶಿರವನ್ನು ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೆಡವಿದ ಅಸದೃಶ ಬಲವುಳ್ಳ ಬೇಡನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ಸಮಸ್ತ ಲೋಕ ಸಮೂಹಗಳ ಲಯ, ಸೃಷ್ಟಿಗಳೆಂಬ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮಠನಾದ ಕಮ್ಮಾರನಾಗಿದ್ದಾನೆ ; ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಿನ್ನದ ಕೊಳೆಯನ್ನು ನುಂಗಿ ಹಾಕುವ (ಸುಟ್ಟು ಕಳೆಯುವ) ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ಪಶುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕಾಯುವ ಗೋಪಾಲಕ (ದನಗಾಹಿ) ನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ಪ್ರಕೃತಿಯೆಂಬ ದಾರವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮನುಷ್ಯರು, ಉರಗರು (ಸರ್ಪಗಳು) ದೇವತೆಗಳೆಂಬ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸುವ (ಆಡಿಸುವ) ಸೂತ್ರಧಾರನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; ಅಖಂಡವಾದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೆಂಬ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು (ನೀರಿನಲ್ಲಿ) ಅದ್ದಿ, ಪ್ರಳಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಗೆಯುವ (ಬಡಿಯುವ) ಅಗಸನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ ; (ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ) ನಿಜವಾಗಿ ತಾನೇ ಎನಿಸಿ, ರಂಜಿಸು

ಹರನಾತ್ಮಲೀಲೆಯಿಂದಂ
ಕಿರಾತನೆನಿಸಿರ್ದನಂದು ಪಾರ್ಥಹಿತಾರ್ಥಂ
ಶರಣಹಿತಾರ್ಥಂ ಮಾಚಯ
ವರರೂಪಂ ತಾಳ್ದು ರಜಕನೆನಿಸಿದನಲ್ತೇ ೨೭

ಕರಿಚರ್ಮಾಂಬರ ಭಕ್ತರಂಬರಮನೆಲ್ಲಾಗಳ್ಸಮುತ್ಸಾಹದೆ
ಳ್ತರದಿಂದಂ ತೊಳೆದೀವನನ್ಯವಸನವ್ರಾತಂಗಳಂ ಮುಟ್ಟನಾ
ದರದಿಂದಂ ಕೊಡುವಂ ಚರವ್ರಜಕೆ ಭಾಸ್ವದ್ವಸ್ತ್ರಮಂ ಬಾಹ್ಯ ದು
ರ್ನರರಂಟುತ್ತಿರೆ ಸೈರಿಸಂ ಶರಣವಾಸಶ್ರೇಣಿಯಂ ಮಾಚಯಂ ೨೮

ನಿಟಿಲನಯನಸ್ವರೂಪನ
ಪಟುಭುಜಬಳಮಹಿತ ಮಾಚಿರಾಜನ ಮಹಿಮೋ
ತ್ಕಟತೆಯನಱಿವೊಡೆ ಸಾಧ್ಯಮೆ
ಕುಟಿಲಾತ್ಮರ್ಗೇಕೆ ನೃಪತಿ ನಿನ್ನಯ ಭಟರಂ ೨೯

ಕಳುಪಿದಪೆ ಮುಳಿದು ತಱಗೆಲೆ
ಗಳನುರಿಯೆಡೆಗಟ್ಟುವಂತಿರಾತನ ಬಳಿಗಾ
ಬಳವದ್ವಿಕ್ರಮನೀ ಖಳ
ಬಳಮಂ ಬಱಿಕೈವನೊಂದೆ ನಿಮಿಷದೊಳಧಟಂ ೩೦

ತ್ತಿರುವ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಜಾತಿಯುವನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡುವುದು ಅಜ್ಞಾನದ ವಿಲಾಸವೇ ಆಗುವುದು. ಆ ಮಹಾತ್ಮನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನಂತ ಆದಿಶೇಷ ರಿಗಾದರೂ ಅಶಕ್ಯವಾದುದು ; ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ : ೨೭. ಹರನು ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೇಡ ನೆನಿಸಿದ್ದನು, (ಈಗ) ಶರಣರ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ (ಈ) ಮಾಚಿದೇವನ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಅಗಸನೆನಿಸಿದನಲ್ಲವೇ ? ೨೮. ಆ ಮಾಚಯ್ಯನು ಆನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನೇ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನಾಗಿ ಧರಿಸಿರುವ ಶಿವನಭಕ್ತರ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನಿರಂತರವೂ ವಿಶೇಷೋತ್ಸಾಹದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ತೊಳೆದು (ಮಡಿ ಮಾಡಿ) ಕೊಡುವನು ; ಇತರ ಅಲಿಂಗಿಗಳ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ; ಜಂಗಮ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆದರದಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು ; ಶಿವಶರಣರ ಬಟ್ಟೆಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ದುಷ್ಟ ನೀತಿ ಯುಳ್ಳವರು ಸೋಂಕುತ್ತಿದ್ದರೆ (ಅವನು) ಸೈರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ೨೯–೩೦. ಅಗ್ನಿನೇತ್ರ ವುಳ್ಳ ಶಿವನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸಮರ್ಥವಾದ ಭುಜಬಲದಿಂದ ಪೂಜ್ಯನೆನಿಸಿದ (ಆ) ಮಾಚಯ್ಯನ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಕುಟಿಲಾತ್ಮರಾದವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ? ಮಹಾರಾಜಾ ನಿನ್ನ ಭಟರನ್ನು ತರಗೆಲೆಗಳನ್ನು ಉರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಅಟ್ಟುವ ಹಾಗೆ ಆ ಮಾಚಯ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಏಕೆ ಅಟ್ಟಿದೆ ? ಪ್ರಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಆ ಮಾಚಯ್ಯನು ಶೌರ್ಯದಿಂದ (ನೀನು ಕಳಿಸಿದ) ಈ ನೀಚ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಒಂದೇ

ಮುಳಿಸಿಂದಂ ಚಾತುರಂಗಬೆರಸು ನೃಪತಿ ನೀನಾಂತೊಡಂ ದೋರ್ಬಳಪ್ರೋ
ಜ್ವಳನಾ ಮಾಚಯ್ಯನೇಂ ಲೆಕ್ಕಿಪನೆ ಬಱಿದೆ ಸೌರಂಭದಿಂ ಸೈನ್ಯಮಂ ನೀಂ
ಕಳುಪುತ್ತುಂ ಮಾನಭಂಗಂಬಡೆಯದಿರವನೊಳ್ಗೆಲ್ಲಮಂ ಕೊಳ್ವರಾರ್ತ್ವ
ದ್ಬಳಮಂ ಪಾಳ್ಗೆಯ್ದಣಂ ತಾಳದಿರಪಯಶಮಂ ಬಿಜ್ಜಳ ಕ್ಷೋಣಿಪಾಲಾ ೩೧

ವ॥ ಎಂಬುದುಮಾ ಬಿಜ್ಜಳಂ ಕೇಳ್ದು ರೋಷೋನ್ಮಿಷಿತ[1]ಹಸಿತ[1] ಶೌರ್ಯೋಕ್ತಿಮುಖರ ಮುಖನಾಗಿ—

ಸಮಯಾಭಿಮಾನಜನಿತ
ಭ್ರಮೆಯಿಂ ಕಾರಣ ಕಥಾಳಿಯುಂ ಕಲ್ಪಿಸುತ[2]
ಕ್ರಮವನೊರೆಯದಿರೆನುತೆ ದು
ರ್ದಮ ನರಪತಿ ಬಸವನುಕ್ತಿಯುಂ ವಾರಿಸುತುಂ ೩೨

ಪೊದಕರಿಸಿ ಮೊಳೆತುದೆರ್ದೆ ನೆಲ
ದೆಡೆಯೊಳ್ ಕಡೆಗಣ್ಣೊಳುಱೆ ತಳಿರ್ತುದು ಕೊಂಕಿಂ[3]
ಕುಡಿಗೋಡುದು ಪುರ್ಬಿನೊಳಲ
ರ್ವಡೆದುದು ವದನದೊಳೆ ಕೋಪಲತೆ ಭೂಭುಜನಾ ೩೩

ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ನಾಶಪಡಿಸುವನು. ೩೧. ಮಹಾರಾಜಾ, ನೀನು ಕೋಪದಿಂದ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ರಥ, ಕಾಲಾಳುಗಳೆಂಬ ಚತುರಂಗ ಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿ ಎದುರಿಸಿದರೂ, ಭುಜಬಲ ಪ್ರತಾಪಿಯಾದ ಆ ಮಾಚಯ್ಯನು ಗಣನೆ ಮಾಡುವನೇ ? ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಸಡಗರದಿಂದ ಕಳುಹಿಸುತ್ತ ಮಾನಭಂಗಗೊಳ್ಳದೆ ಇರು. ಅವನೊಡನೆ (ಸೆಣಸಿ) ಜಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವವರು ಯಾರು ? ಬಿಜ್ಜಳಮಹೀಪತಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು (ವೃಥಾ) ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಪಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಾಳದ ಹಾಗೆ ಇರು. ವ॥ ಹೀಗೆ (ಬಸವೇಶ್ವರನು) ಹೇಳಲಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೋಪಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಗುವಿನ (ವಿಕಟಾಟ್ಟಹಾಸದ ನಗೆ) ಪರಾಕ್ರಮೋಕ್ತಿಗಳ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ೩೨–೩೩. ಮತಾಭಿಮಾನದಿಂದುಂಟಾದ ಯಥಾರ್ಥವಲ್ಲದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಕ್ರಮವಾದುದನ್ನು ಹೇಳದೆ ಇರು, ಎನ್ನುತ ದುಷ್ಟನಾದ ಆ ರಾಜನು ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಡೆದು ಆ ಭೂಭುಜನ ಕೋಪವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯು ಹೃದಯವೆಂಬ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿಗುರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ, ಹುಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ವಕ್ರತೆಗೊಂಡು, ಕುಡಿ ಚಾಚಿ

---

1 ಹಿತ(ದ) 2 ತೆ(ಚ, ಗ) 3 ಕೀ(ಅ)

ದೀನಂ ದಾನವಿಧಾನವಾಣಿಗೆ ಮನಂದಂ[1]ದಪ್ಪನೇ ಸತ್ಕೃಪಾ
ಹೀನಂ ಶಾಂತಿ ಸು[2]ಖೋಕ್ತಿಗೇಳ್ವನೆ ಮನೋಜೋನ್ಮಾದಿ ವೈರಾಗ್ಯ ವಾ
ಕ್ಯಾನೀಕಕ್ಕೆ ಸಡಿಲ್ವನೇ ಸಿ[3]ರಿಗರಂ ಸೋಂಕಿರ್ದ ತದ್ಬಿಜ್ಜಳೋ
ರ್ವೀನಾಥಂ ಬಸವೋಕ್ತ ಭಕ್ತಮಹಿಮಾಲಾಪಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯಾಂಪನೇ ೩೪

ವ॥ ಎನಿಸಿ ತದ್ವಚನಮನೇಳಿದಂಗೆಯ್ದು ದುರ್ನಯಧುರೀಣಂ ತನ್ನ ಮನ್ನಣೆಯ ಮಾವುತನನಭೀಕ್ಷಿಸಿ—

ತೊಡರ್ದೊಡೆ ಜಂಭಭಿದ್ಗಜಮನಾದೊಡಮರ್ದಿಸಲಾರ್ಪ ಶಕ್ತಿ ಸಂ
ಗಡಿಸಿದ ನೀಲಭೂಧರಸಮಾನ ಮದಾಂಧಮದೀಯ ಹಸ್ತಿಯಂ
ಕಡುಪಿನೊಳಾತನೆಯ್ದುವಡೆವಟ್ಟೆಯೊಳಾರ್ದಿದಿರಾಂತು ನೂಂಕಿ ಮು
ಗಡೆಗವನಂ ಪಡಲ್ವಡಿಸಿ ಮರ್ದಿಪುದೆಂದನವದ್ಯಮಾನಸಂ ೩೫

ವ॥ ಎಂದ ನರೇಂದ್ರನನುಜ್ಞೆಯನಾ ಧೋರಣಂ ತಾಳ್ದಿಭೇಂದ್ರಮಂ ಪಣ್ಣಿ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ದೇಱಿ ಮೊಱೆ ಪರಿಯಿಪಾಗಳ್—

ಹಬ್ಬಿ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಹೂ ಬಿಟ್ಟಿತು. ೩೪. ದರಿದ್ರನಾದವನು ದಾನದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವ ಮಾತಿಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನೀಯುವನೇ ? ಸತ್ಕೃಪೆಯಿಂದ ದೂರನಾದವನು ಶಾಂತಿ ಸುಖದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುವನೇ ? ಮನ್ಮಥನಿಂದ ಉನ್ಮಾದಗೊಂಡವನು ವೈರಾಗ್ಯ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮಾತುಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸಡಿಲುಗೊಳ್ಳುವನೇ ? ಐಶ್ವರ್ಯ ವೆಂಬ ಭೂತದಿಂದ ಸೋಂಕಿದ ಆ ಬಿಜ್ಜಳ ಭೂಪಾಲನು ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೇಳಿದ ಮಹಿಮಾಯುಕ್ತವಾದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆಯೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದೆನಿಸಿ (ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೇಳಿದ) ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ದುರ್ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನೆನಿಸಿದ ಬಿಜ್ಜಳನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಮಾವಟಿಗನನ್ನು ನೋಡಿ— ೩೫. ದುಷ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನವನಾದ ಆ ರಾಜನು–ಎದುರಿಸಿದರೆ ದೇವೇಂದ್ರನ ಐರಾವತ ವನ್ನಾದರೂ ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥವಿರುವ ಬಲದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ, ನೀಲಗಿರಿಗೆ ಸಮಾನ ಎತ್ತರವುಳ್ಳದ್ದೂ, ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದುದೂ ಆದ ನನ್ನ (ಪಟ್ಟದ) ಆನೆ ಯನ್ನು (ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ) ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಆ ಮಾಚಯ್ಯನು ಬರುವ ಮಾರ್ಗ ದಲ್ಲಿ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತ ಎದುರಿಸಿ, ನೂಕಿ, ಅವನನ್ನು ಗೋಳಾಡಿಸಿ, ಮರ್ದನಗೊಳಿಸುವುದು ಎಂದನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದ ಮಹಾರಾಜನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಆ ಮಾವುತನು ಹೊಂದಿ ದವನಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆ ಆನೆಯನ್ನು (ರಾಜನು ಹೇಳಿದ ಆನೆಯನ್ನು) ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ

---

1 ದಾ(ಜ) 2 ಸ(ಅ) 3 ಸ(ಗ)

ಮದವದ್ದಿಗ್ದಂತಿಗಳ್ಕುಂಬಿಡೆ ರವಿರಥದಶ್ವವ್ರಜಂ ಬೆರ್ಚೆ ಕಲ್ಪಾಂ
ತದ ಮೇಘಧ್ವಾನಮೆಂಬಂತಿರೆ ಪಟುನಿನದಂ ಬೃಂಹಿತಂಗೆಯ್ದು ಚಂಚ
ದ್ರದನಾಗ್ರಪ್ರಾಂಶು ಮಿಂಚಂ ಜಡಿಯೆ ಪೊಡೆದು ನುರ್ಗೊತ್ತುತುಂ ಕೇರ್ಗಳಂ ಪಾ
ಯ್ದುದು ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದಂತಕಮಹಿಷನಿಭಂ ಭೂಮಿಭೃತ್ಕುಂಜರೇಂದ್ರಂ ೩೬

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತರ್ಪ ಸಿಂಧುರೇಂದ್ರಮಂನಣೆದು ತನ್ನ ಮೇಲ್ವರಿಯಿಪಾಟೋಪಮಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ಮಾಚಿದೇವಂ ಕಂಡು ರೋಷಭೀಷಣ ಕಲ್ಪಾಂತಭೈರವಾಕೃತಿವಡೆದು ನೆರೆದ ಬಲಂ ಝಲ್ಲನೆ ಕೆದಱೆ ವಿಳಯಜಳಧರನಿರ್ಘೋಷಮನಿಳಿಪ ಜಯಘಂಟಾರವಮಂ ನೆಗಳ್ಚಿ ತಾಂ ಪೊತ್ತಂಬರಭಾರ ಮನಂಬರಕೇಶನುತ್ತಮಾಂಗದೊಳ್ಪೊಱಿಸುವಂತೆ ಜಯಘಂಟೆಯನಲ್ಲಿ ತೊಡರ್ಚುತಂಬರಕೆ ನೆಗಪಿ ನಿಲಿಸಿ ಬಾಹಾಸ್ಫಾಲನಂಗೆಯ್ದು ನಿಲ್ನಿಲ್ಲೆನುತುಂ ಗಜಱಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ—

ಕಡುಪಿಂದಗ್ರಪ್ರದೇಶಕ್ಕೊಗೆದು ನೆಗೆದು ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಪಾದಾಗ್ರದಿಂದಂ
ಕೆಡಪುತ್ತುಂ ಜೋದನಂ ಮುಂಬರಿವ ಕರಿಯ ಶುಂಡಾಗ್ರಮಂ ಕೈಗಳಿಂದಂ

ಕೊಂಡು ಹತ್ತಿ, (ಮೇರೆ) ಮೀರಿ, ಓಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ—೩೬. ಮದೋನ್ಮತ್ತವಾದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಆನೆಗಳು (ಭಾರಕ್ಕೆ) ಬಾಗಿದವು ; ಸೂರ್ಯನ ರಥಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕುದುರೆಗಳು ಬೆಚ್ಚಿದವು ; ಯಮನ ಕೋಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನ ಗಜ ಶ್ರೇಷ್ಠವು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಗುಡುಗೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಇರುವ ಕಠಿಣವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿತು. (ಅದರ) ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ದಂತ (ಕೊಂಬು) ಗಳ ತುದಿಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಕಾಂತಿಯು ಮಿಂಚನ್ನೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು. (ಅದು) ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಉರುಳಿಸಿ ನುಚ್ಚುನುರಿ ಮಾಡುತ್ತ, ಕೋಪದ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಗಜ ಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ತಿವಿದು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹರಿಯಿಸುವ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ನೇರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮಾಚಿದೇವನು ನೋಡಿ, ಕೋಪದಿಂದ ಭಯಂಕರನಾದ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಭೈರವನ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಗುಂಪಾಗಿದ್ದ ಸೈನ್ಯವು ಝಲ್ಲೆನ್ನುವಂತೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೋಡಗಳ ಭಯಂಕರ ಸಿಡಿಲನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಜಯಘಂಟೆಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿ, ತಾನು ಹೊತ್ತಂಥ (ಶಿವಶರಣರ) ಬಟ್ಟೆಯ ಗಂಟಿನ ಭಾರವನ್ನು ಆಕಾಶ ಕೇಶನಾದ ಶಿವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುವಂತೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜಯ ಘಂಟೆಯನ್ನೂ ಆ ಗಂಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸುತ್ತ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. (ಆಗ) ಭುಜಗಳನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತ ನಿಲ್ಲು ! ಎನ್ನುತ ಗದ್ದರಿಸಿ, ಗರ್ಜಿಸಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದನು. ೩೭. ಮಾಚಿದೇವನು ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಆನೆಯ ಮುಂಭಾಗ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಗೆದು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಮಾವುತನನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದೊದ್ದು

ಪಿಡಿದೊತ್ತುತ್ತೆತ್ತುತಾರ್ದಪ್ಪಳಿಸಿ ಪೊಡೆದು ದಂತಂಗಳಂ ಕೀಳುತುಂ ಘೀ
ಳಿಡೆ ಸೀಳ್ದಂ ಸೀಳ್ದವೋಲ್ಧೂರ್ಜಟಿ ಕರಟಿ ಮಹಾದೈತ್ಯನಂ ಮಾಚಿದೇವಂ ೩೭

ವ॥ ಮತ್ತಂ—

ಕಿರಿಹರಿದಂಷ್ಟ್ರಮಂ ಮುಱಿದ ಷಣ್ಮುಖನಂದಮನಾಳ್ದು ಮಾದ್ಯದು
ದ್ದ್ವಿರದರದಂಗಳಂ ಮುಱಿದನುಗ್ರನೃಸಿಂಹನನಂದು ಸೀಳ್ದ ಭಾ
ಸುರ ಶರಭೇಂದ್ರನೇಳ್ಗೆಯ ವಿಳಾಸಮನಾಂತು ಗಜೇಂದ್ರ ಕಾಯಮಂ
ಭರದಿನಡುರ್ತು ಸೀಳ್ದನಹಿತರ್ಬೆದಱುತ್ತಿರೆ ಚಂಡವಿಕ್ರಮಂ ೩೮

ವ॥ ಆಗಳಾ ಮಾನವೇಂದ್ರನ ಮದಗಜಮುಂ ಸದೆವಂತೆ ಮದಗಜಮಂ ಮಾಚಿದೇವನಾರ್ಪಿಂ ಸದೆಯೆ ಭಕ್ತವ್ರಜಂ ಕಂಡು ನಣ್ಪನೊಳಕೊಂಡು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತುಮಿರೆ—

ಜನಪಂ ಕೇಳ್ದನಿತೆಲ್ಲಮಂ ಬಗೆ ಭಯಕ್ಕಿಂಬಾಗೆ ಲಜ್ಜಾನತಾ
ನನನಾಗಿರ್ಪುದುಮೆಂದನಲ್ಲಿ ಬಸವಂ ನೀಂ ಕೇಳದಾಂ ಪೇಳ್ದ ಮಾ
ತನಿಳಾಧೀಶ ಮದಾಂಧಗಂಧಗಜಮಂ ನೀಗಾಡಿದೈ ಮಾನಹಾ
ನಿ ನಿತಾಂತಂ ನಿನಗಾದುದಕ್ಕಟ ದುರಾತ್ಮಾಲಾಪಮೇಗೆಯ್ವುದೋ ೩೯

ಕೆಡವಿ, ಮುಂಬರಿದು ಬರುವ ಆನೆಯ ಸುಂಡಿಲ ತುದಿಯನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಒತ್ತಿ, ಮೇಲಕೆತ್ತಿ ಗರ್ಜಿಸಿ, ಭೂಮಿಗೆ ಬಡಿದು, ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು, ಅದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತಿರುವಂತೆಯೇ ಶಿವನು ಗಜಾಸುರನನ್ನು ಸೀಳಿದ ಹಾಗೆ ಸೀಳಿದನು. ವ॥ ಮತ್ತು ೩೮. ಸಮರ್ಥವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಮಾಚಿದೇವನು ವರಾಹ ರೂಪನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೋರೆದಾಡೆಯನ್ನು ಮುರಿದ ಷಣ್ಮುಖನ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಮಲೆಯುತ್ತಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಆನೆ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಮುರಿದು, ಶತ್ರುಗಳು ಭಯಪಡುತ್ತಿರುವಂತೆ—ಹಿಂದೆ ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಶರಭೇಂದ್ರನು ಸೀಳಿದ ರೀತಿಯ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ಗಜಶ್ರೇಷ್ಠನ ದೇಹವನ್ನು ಅಡರಿ ಸೀಳಿದನು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಮಾಚಿದೇವನು ಆ ರಾಜನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಗರ್ವವೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುವಂತೆ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಮದ್ದಾನೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲಾಗಿ, ಶಿವಭಕ್ತ ಸಮೂಹವು ನೋಡಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಿರಲು—೩೦. ಅಷ್ಟೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ರಾಜನು ಕೇಳಿ, ಭಯಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನವನಾಗಿ, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಗ್ಗಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿರಲು ಆಗ ಬಸವಣ್ಣನು—'ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ಕೇಳದೆ ಮಹಾರಾಜಾ, ಮದಾಂಧನಾಗಿ ಮದವಿಶಿಷ್ಟವಾದ (ಶ್ರೇಷ್ಠ) ಆನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ. (ಅದಲ್ಲದೆ) ನಿನಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಮಾನಹಾನಿಯೂ ಆಯಿತು. ಅಯ್ಯೋ ! ದುಷ್ಟರ

ಅನುಜ ಗುರು ವಿನಯ ವಚನಮ
ನನಾದರಂಗೆಯ್ದು ಕಿಡರೆ ಮುನ್ನೀ ಧರೆಯೊಳ್
ದನುಜಾಧಿಪ ಮನುಜಾಧಿಪ
ರೆನಿಸುವ ದಶಕಂಠ ಕೌರವರ್ಮೂರ್ಖತೆಯಿಂ ೪೦

ಶ್ರೀಮದತಿಮಿರಾಂಧರ್ಗೆ ಮ
ಹೀಮಹಿತ ಬುಧೋಕ್ತಿದೀಪಮಪ್ಪುದಜಸ್ರಂ
ತಾಮದನೊಲ್ಲದೊಡವರ್ಗೆ ಧ
ರಾಮಾನಿನಿಯರಸ ಸುಪಥಮೇಂ ಕಾಣಿಪುದೇ ೪೧

ರಾಜದ್ವೇಷಂ ಮಧುಪ ಸ
ಮಾಜಾತಿಪ್ರೀತಿ ತನ್ನ ಸಂಗದೆ ಗುಣಿ ನೀ
ರೇಜಕ್ಕೊಳವೆನಿಸಿದ ಲ
ಕ್ಷ್ಮೀಜಾಯೆಗೆ ಕೂರ್ತವಂಗೆ ಮತಿ ಸಮನಿಪುದೇ ೪೨

ನರರೂಪ ರುದ್ರರೆನಿಸುವ
ಹರಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆ ಮತ್ತಜನಬುದ್ಧಿಗೆ ಗೋ
ಚರಿಪುದೆ ದಿನಕರಕಿರಣೋ
ತ್ಕರಮಧಮದಿವಾಂಧದೃಷ್ಟಿಗೇಂ ಕಾಣಿಪುದೇ ೪೩

ಮಾತುಗಳು ಏನನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ !' (ಎಂದನು). ೪೦. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯ ರಾಜರುಗಳು ಎಂದೆನಿಸುವ ರಾವಣ ದುರ್ಯೋಧನರು ಮೂರ್ಖತೆಯಿಂದ ತಮ್ಮನ ಮತ್ತು ಗುರುಹಿರಿಯರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅನಾದರ ಮಾಡಿ ಕೆಡಲಿಲ್ಲವೆ ? [ರಾವಣನು ತಮ್ಮನಾದ ವಿಭೀಷಣನ ಮಾತನ್ನೂ, ಕೌರವನು ಭೀಷ್ಮಾದಿ ಗುರುಹಿರಿಯರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೆ ಕೆಟ್ಟರೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ] ೪೧. ಭೂಕಾಂತೆಯ ಒಡೆಯನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನೇ, ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕುರುಡರಾದವರಿಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಗಳೆನಿಸಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳ ಮಾತು ಯಾವಾಗಲೂ ದೀಪವಂತೆ (ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಂತೆ) ಆಗುವುವು. ಅವನ್ನು ಒಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗವು ಕಾಣುವುದೇ ? ೪೨. ಸದ್ಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಮಲಕ್ಕೆ (ತಂತು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಮಲಕ್ಕೆ), ತನ್ನ ಸಂಗದಿಂದ ರಾಜನ ದ್ವೇಷವೂ (ಚಂದ್ರನ ದ್ವೇಷವೂ), ಹೆಂಡಗುಡುಕರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯೂ (ಭ್ರಮರಗಳ ಗುಂಪಿನ ಬಹುಪ್ರೀತಿಯೂ), ಉಂಟಾಗುವುದೆನಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆಂಬ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯು ಉಂಟಾದೀತೇ? ೪೩. ಮನುಷ್ಯ ರೂಪದ ರುದ್ರರೆಂದೆನಿಸುವ ಶಿವಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆ ಮತ್ತರಾದ ಜನಗಳ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವುದೇ ? ಸೂರ್ಯನಕಾಂತಿ ಸಮೂಹವು ನೀಚವಾದ

ಮೃಡಭಕ್ತರಳವನಱಿಯದ
ಜಡಮತಿಗಳ ಮಾತುಗೇಳ್ದು ಮಾನಕ್ಷತಿಯುಂ
ಪಡೆದೆ ಗಡ ಮಾಚಿದೇವನ
ತೊಡಂಕಿ ನೀಂ ಭಕ್ತರಳವದೇಂ ಕೇವಳಮೇ ೪೪

ಧರಣೀಪಾಲಕ ಕೇಳ್ ಧರಾತಳದೊಳಂದಂಬೆತ್ತ ತದ್ದ್ರಾವಿಡೋ
ರ್ವರೆಯೊಳ್ ಪೆರ್ಮೆಯುನಾಳ್ದು ತಾಳ್ದು ಸೊಬಗಂ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂ ಗೋತ್ರಭಿ
ತ್ಪುರಮಂ ತಾಂ ಪಳಿಕೆಯ್ದು ಕಂಗೊಳಿಪುದುದ್ಯದ್ವಪ್ರ ವಿಸ್ತಾರ ಗೋ
ಪುರ ನಾನಾಮಣಿಹರ್ಮ್ಯಶೋಭಿ ಕರವೂರೆಂದೆಂಬ ಸತ್ಪಟ್ಟಣಂ ೪೫

ಅದನಾಳ್ವನಭವಭಕ್ತಂ
ಮದವದ್ರಿಪುದರ್ಪದಂತಿದಳನಮೃಗೇಂದ್ರಂ
ಸದಮಳಗುಣನಿಧಿ ವಿಶದಾ
ಭ್ಯುದಿತಯಶಂ ಚೋಳರಾಯನೆಂಬ ನರೇಂದ್ರಂ ೪೬

ವ॥ ಆ ಪುರವರದೊಳ್ಮತ್ತಮೊರ್ವನಸಮನಯನನಪರಾವತಾರನೆನಿಸಿ—

ಗೂಬೆಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದೇ ? ೪೪. ಮೃಡನ ಭಕ್ತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಮೂಢ ಬುದ್ಧಿಯ ಜನಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಾಚಿ ದೇವನ ಕೂಡ ತೊಡಕುಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗೌರವ ಹಾನಿಯನ್ನು ಪಡೆದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಭಕ್ತರ ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದೇ ? **ಚೋಳರಾಜ ಇರಿವತ್ತರ ಕಥೆ** : ೪೫. ಭೂಮಿ ಪಾಲನೇ ಕೇಳು : ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾದ (ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶ). ಆ ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪೈರು ಪಚ್ಚೆಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಾದ ಪ್ರಾಕಾರ, ವಿಶಾಲವಾದ ಗೋಪುರ (ಅಗಸೆ ಬಾಗಿಲ ಗೋಪುರ) ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರ ವಾದ ರತ್ನ ನಿರ್ಮಿತ ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳು—ಇವುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ 'ಕರವೂರು' ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಟ್ಟಣವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಸೊಗಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೪೬. ಆ ಪಟ್ಟಣ ವನ್ನು ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶತ್ರುಗಳ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು ಸೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಸ್ವರೂಪವಾದನೂ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಗರ ನೆನಿಸಿದವನೂ, ವಿಶದವೂ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯುತವೂ ಆದ ಕೀರ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಆದ ಶಿವಭಕ್ತ ಚೋಳರಾಯನೆಂಬ ನರೇಂದ್ರನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪರಮೇಶ್ವರನ

ಪರಮ ಗುಣಾಕರಂ ಪ್ರಬಳ ಶೈವಮತಾಂಬುಜಭಾನು ಸತ್ಯಸಂ
ಗರನಭವಾಂಘ್ರಿಭಕ್ತನಹಿತಾಚಲಶಂಬನಮುಂದಶಕ್ತಿ ವಿ
ಸ್ಫುರಿತನಪಾಸ್ತಕರ್ಮನುರರೀಕೃತಸುವ್ರತನನ್ಯವಾದಿ[1]ವಾ
ರ್ಧರ ಪವಮಾನನಾನತಜನಾಮರಭೂಜನತರ್ಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮಂ ೪೭

ಗುರುಚರಭಕ್ತಿತತ್ಪರನುಪಾತ್ತವಿಭೂತಿಶಿವಾಕ್ಷಮಾಲಿಕಾ
ಭರಣನಜೇಯನಂಗಗುಣವರ್ಜಿತನೂರ್ಜಿತಲಿಂಗನಿಷ್ಠನೀ
ಶ್ವರಭಜಕಾಪಕಾರಿಹರಣೈಕದೃಢವ್ರತಸಂಗತಂ ಕೃಪಾ
ಕರನಿಱಿವತ್ತನೆಂಬ ಶರಣಂ ಶರಣಾಗತವಜ್ರಪಂಜರಂ ೪೮

ವ|| ಒಪ್ಪುತ್ತುಮಿರ್ಪಿನಮಲ್ಲಿ—

ಚೋಳನೃಪಾಲ ಪಟ್ಟಗಜಮದ್ರಿನಿಭಂ ಮದಮಾಂತು ಶೃಂಖಲಾ
ಜಾಳಮನೊತ್ತಿ ಕಿೞ್ತು ತಡೆವಗ್ಗದ ಜೋದರನಿಕ್ಕಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಮ
ತ್ತಾಳಿಗಳಂ ಪಳಂಚಲೆದು ಕರ್ಣದಿನುತ್ಕಟ ಕೋಪದಿಂ ಮಹಾ
ಭೀಳತೆವೆತ್ತು ಸೈವರಿದುದಾ ಪೊಳಲುಜ್ಜ್ವಳ ರಾಜವೀಥಿಯೊಳ್ ೪೯

ಅಪರಾವತಾರನೆನಿಸಿದ— ೪೭-೪೮. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಗರನೆನಿಸಿದ, ಪ್ರಬಲವಾದ ಶಿವ ಮತವೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನೆನಿಸಿದ, ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ, ಶಿವನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಶತ್ರುಗಳೆಂಬ ಪರ್ವತಗಳಿಗೆ ವಜ್ರಾಯುಧನಾದ, ವಿಶೇಷವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡ, ಒಳ್ಳೆಯ (ಶಿವ) ವ್ರತಗಳನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದ, ಪರಮತ ವಾದಿಗಳೆಂಬ ಮೋಡಕ್ಕೆ ವಾಯುವೆನಿಸಿದ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಜನಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಪ್ರಾಯನಾದ, ತರ್ಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ, ಗುರು ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿ ತತ್ಪರನಾದ, ಪಡೆದಂತಹ ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲಿಕೆಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ಜೈಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯನೆನಿಸಿದ, ಅಂಗಗುಣಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ ಕೊಂಡ, ತೇಜೋವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳ, ಈಶ್ವರ ಸೇವಕರಿಗೆ ಅಪಕಾರ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನಾಶ ಪಡಿಸುವ, ದೃಢವಾದ (ಶಿವ) ವ್ರತವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ, ಕೃಪಾಕರನಾದ 'ಇರಿವತ್ತ' ಎಂಬ ಶರಣನು ಶರಣಾಗತರಾದವರಿಗೆ ವಜ್ರ ಪಂಜರನಾಗಿ ವ|| ಒಪ್ಪುತ್ತ ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ—೪೯. ಬೆಟ್ಟದಂತಿರುವ ಚೋಳ ಮಹಾರಾಜನ ಪಟ್ಟದಾನೆಯು, ಮದಗೊಂಡು, (ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ) ಸರಪಳಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಜಗ್ಗಿ ಕಿತ್ತು, (ತನ್ನನ್ನು) ತಡೆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯೋಧರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಮೆಟ್ಟಿ, ಮದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭ್ರಮರಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸಿ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೋಪದಿಂದ ಅತಿ ಭಯಂಕರಾಕಾರ ಹೊಂದಿ,

---

1 ದ(ಅ)

ವ॥ ಆ ವೇಳೆಯೊಳದ್ಭುತಂ ಮಸಗೆ—

ನಡೆ ನಡೆ ಪಿಂಗು ಪಿಂಗು ಕಡೆಗೋಡಿರದೋಡು ಗಜಂ ಗಜಂ ಕರಂ
ಪಿಡಿದುದು ಪೊಯ್ದುದೆತ್ತಿದುದು ಪತ್ತಿದುದೊತ್ತಿದುದ[1]ತ್ತಮಿತ್ತಲುಂ
ಕೆಡಪಿದುದಿಟ್ಟುದೀಡೊ[2]ರಸಿ ಕೊಂದುದು ಸೀಳ್ದುದು ತೂಳ್ದುದಯ್ಯೊ ಬೆಂ
ಗೊಡುವ ಜನಂಗಳಂ ಜವದಿನೆಂಬ ರವಂ ಪಿರಿದಾಯ್ತು ವೀಥಿಯೊಳ್ ೫೦

ವ॥ ಆ ಸಮಯದೊಳ್ಶಿವಭಕ್ತನೊರ್ವಂ ಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಪೂದಿಱಿಯಲೆಳಸಿ ಪುಷ್ಪವಾಟಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು—

ಎಲರಲ್ಲಾಡದ ಮಂಜು ಪೊಯ್ಯದಳಿ ಕಂಪಂ ಪೀರದಿರ್ಪಾಜಿದು
ಳ್ಪಲರ್ದೊಪ್ಪಂಗಿಡದಚ್ಚಮೊಗ್ಗೆಯೆನಿಪಂದಂದಾಳದಚ್ಚಿದ್ರಕೋ
ಮಲಭಾಸ್ವದ್ದಳ ಚಾರುಕೇಸರ ಸುಗಂಧಾಕೀರ್ಣ ನವ್ಯೋದ್ಗಮಾ
ವಲಿಯಂ ಕೊಯ್ದು ಕರಂಡಕಂ ಜಡಿಯೆ ತೀವುತ್ತುಂ ಸಮುತ್ಸಾಹದಿಂ ೫೧

ಹರಪೂಜೆಗೆಯ್ವ ಪೊಳ್ತೋ
ಸರಿಪುದೆನುತ್ತಮನತೀವ ಜವದಿಂ ತಾಳ್ದಾ

ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಉಜ್ವಲವಾದ ರಾಜ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿತು. ವ॥ ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತವೊಂದು ಉಂಟಾಗಲು—೫೦. ನಡೆ ನಡೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗು ! ಒಂದೇ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಓಡು ! ತಪ್ಪದಂತೆ ಓಡು ! (ಕಡೆಗ + ಓಡು + ಇರದೆ + ಓಡು). ಆನೆ ! ಆನೆ ! ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿಯಿತು ! ಹೊಡೆಯಿತು ! ಹತ್ತಿತು ! ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಕೆಡವಿತು ! ನೆಲಕ್ಕಿಕ್ಕಿತು ! ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿ ಕಾಲಿನಿಂದ ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಿತು ! ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹೋಗುವ ಜನಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ತುಳಿಯಿತು ! ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ವ॥ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶಿವ ಭಕ್ತನು ಶಿವ ಪೂಜೆಗೆ ಹೂವುಗಳನ್ನೆತ್ತಿರಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಹೂದೋಟವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು—೫೧-೫೨. ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡದ, ಮಂಜು ಮುಸುಕದ (ಹೊಡೆಯದ), ಅಳಿಗಳು ಮಕರಂದವನ್ನು ಹೀರದೆ ಇರುವ, ಒಣಗದ, ಆಗ ತಾನೆ ಅರಳುತ್ತಿರುವ, ಸೌಂದರ್ಯವು ಕೆಡದ, ಮೊಗ್ಗು ಎನ್ನುವ ಅಂದವನ್ನು ತಾಳದ (ಇನ್ನೂ ಕಾಯಿ ಮೊಗ್ಗಿನಂತೆ ಇರದ), ತೂತು ಬಿದ್ದಿರದ, ಮೃದುವಾದ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಎಸಳುಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ, ಕೇಸರ, ಸುಗಂಧ ಇವುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ, ನೂತನವಾದ ಹೂವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಹೂ ಬುಟ್ಟಿಯು ಜಗ್ಗುವಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಆ ಭಕ್ತನು ಶಿವ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಹೊತ್ತು ಮೀರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಆ ಹೂ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹೂವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹಿಡಿದು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಭರದಿಂದ

1 ದೆ(ಚ) 2 ದಿಟ್ಟೊ(ಮು)

ಕರಡಗೆಯುಲರಂ ಭಕ್ತಂ
ಪುರವೀಥಿಯೊಳೆಯ್ದೆ ಬರ್ಪ ಸಮನಂತರದೊಳ್ ೫೨

ಕಟ್ಟಿದಿರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಕರಿ ಕಾಯ್ಪು ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ಬರ್ಪ ಭಕ್ತನಂ
ಮುಟ್ಟಿ ಕರಾಗ್ರದಿಂ ಸೆಳೆದು ಸುತ್ತಿ ನಭಸ್ಸ್ಥಳಕಿಟ್ಟು ತೀವ್ರದಿಂ
ನೆಟ್ಟನೆ ಕೊಂಬನೊಡ್ಡಿ ನಿಲೆ ತದ್ರದನಾಗ್ರದೆ ಬಿಳ್ದು ರಕ್ತಮಂ
ಔಟ್ಟಣಿಸುತ್ತೆ ಸೂಸಿ ಹರಣಂಗಳೆವಾಗಳವಂ ವಿಷಾದದಿಂ ೫೩

ಹರಹರ ಪಾರ್ವತೀಶ ಪರಮೇಶ ಮದೀಶ ಮಹೇಶ ಪಾಹಿಯೆಂ
ಬ ರವಮನಾಲಿಸುತ್ತಗಿದು ಕೆಟ್ಟೆನಿದೆಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತರೋದನ
ಸ್ವರವೆನುತಲ್ಲಿಗೆಯ್ದಿ ಜವದಿಂದಿರಿವತ್ತನಿಳಾತಳಕ್ಕೆ ಬಿ
ಳ್ದುರುಳ್ವ ಮಹೇಶಭಕ್ತನನಿಭೇಂದ್ರಮನೀಕ್ಷಿಸಿ ತತ್‌ಕ್ಷಣಾರ್ಧದೊಳ್ ೫೪

ಪಟು ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂ ಗರ್ಜಿಸಿ ಘುಡಿಘುಡಿಸುತ್ತಾರ್ದು ಹೋ ನಿಲ್ಲೆನುತ್ತಾ
ರ್ಭಟಿಸುತ್ತುಂ ಪೊಕ್ಕು ಮೇಗಣ್ಸೊಗೆದು ನೆಗೆದು ತತ್ಕಂಠಮಂ ಮುಟ್ಟಿ ನಿಂದು
ತ್ಕಟಿಸುತ್ತುಂ ಜೋದನಂ ಪೊಯ್ದೊದೆದು ಬಿದುವದಿರ್ಬೋಳ್ಪಮಂತಾಗೆ ಶೈಲ
ಸ್ಫುಟಕಾಯೋಗ್ರೇಭಮಂ ಕೆಯ್ಗೊಡಲಿಯಿನಧಟಂ ಸೀಳ್ದನುಗ್ರಾವತಾರಂ ೫೫

ಬರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ (ಇವನನ್ನು) ಆ ಆನೆಯು ಕಂಡು ಕೋಪವು ಅಧಿಕಗೊಂಡು, ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ಭಕ್ತನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಸೊಂಡಿಲಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಬಿಗಿದು ಸುತ್ತಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಎಸೆದು ಬೇಗನೆ ತನ್ನ ಕೊಂಬುಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಒಡ್ಡಿ ನಿಂತಿತು. (ಆ ಭಕ್ತನು ಆಕಾಶದಿಂದ) ಆ ಆನೆಯ ಕೊಂಬಿನ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ರಕ್ತವನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿಸುತ್ತ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಭಕ್ತನು ವಿಷಾದದಿಂದ–'ಪುರಹರ, ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿಯೇ, ಪರಮೇಶ್ವರ, ಮದೀಶನೇ, ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ರಕ್ಷಿಸು !' ಎನ್ನುವ ಧ್ವನಿಯನ್ನು 'ಇರಿವತ್ತ'ನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಕೇಳಿದವನಾಗಿ, ಭಯಗೊಂಡು 'ಕೆಟ್ಟೆನು ! ಇದು ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಬರುವ ಭಕ್ತನ ಅಳುವಿನ ಧ್ವನಿ'? ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಉರುಳಾಡುತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತನನ್ನು ಮತ್ತು ಗಜ ಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಭಯಂಕರನಾದ ಇರಿವತ್ತನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೋಪಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ, ಘುಡುಘುಡಿಸಿ, ಚೀರಿ, 'ಹೋ ! ನಿಲ್ಲು' ಎನ್ನುತ್ತ ಆರ್ಭಟ ಮಾಡುತ್ತ ಅದರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮೇಲ್ಭಾಗಕ್ಕೆ ಜಿಗಿದು ಅದರ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ನಿಂತು, ಅತ್ಯುಗ್ರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ, (ಆನೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ) ಮಾವುತನನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಒದ್ದು ನೂಕಿ ಪರ್ವತದಂತೆ ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕಾಣುವ ದೇಹವುಳ್ಳ ಆ ದೊಡ್ಡ ಆನೆಯನ್ನು ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕುಂಭ ಸ್ಥಳವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಎರಡು ಹೋಳಾಗುವ

ಕೆಡೆದುದು ಸಿಂಧುರಂ ಧರಣಿಯೊಳ್ ಹರಿ ಪೊಯ್ದೊಡೆ ನೀಲಪರ್ವತಂ
ಪಡಲಿಡುವಂದದಿಂ ಶರಣನಿಂತೆಸಗಿರ್ದುದನೆಲ್ಲಮಂ ಮಹಾ
ಮೃಡಪದಭಕ್ತ ಚೋಳವಿಭು ಕೇಳ್ದಗಿದೇಳ್ತರುತಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಸಂ
ಗಡದ ನರೇಂದ್ರರಚ್ಚರಿಯನಾಳೆ ತದಂಘ್ರಿಗೆ ಮೆಯ್ಯನಿಕ್ಕಿದಂ ೫೬

ವ॥ ಅಂತು ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ಪೊಗಳ್ದು ಕೆಯ್ಯಂ ಮುಗಿದು ನಿಂದು ಕಿಂಕರತೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ದು—

ಶ್ರೀವರ ವಾಗ್ವರ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಜರರಾದೊಡಮೊರ್ಮೆ ತೀವ್ರ ಗ
ರ್ವಾವಿಳರಾಗಿ ಮಾರ್ಮಲೆಯೆ ಶಿಕ್ಷಿಸಲಾರ್ಪ ಘಟುಳ್ಳವಂಗೆ ದಂ
ತಾವಳಮರ್ದನಂ ಪಿರಿದೆ ಕೇಳ್ನಿನಗಂತಜಿಸಂತದಿರ್ಕೆ ಮಾ
ದೇವನ ಭಕ್ತನಂ ಪಡಿಪಿ[1]ತಕ್ಕ[1]ಟ ದುಷ್ಟಮದಾಂಧಮದ್ಗಜಂ ೫೭

ಏಗೆಯ್ವೆನಿದಕೆ ಪೇಳ್ಗುಣ
ಸಾಗರ ಸದ್ಭಕ್ತಮೃತಿಗೆ ಮೇಣೆನ್ನಸುವಂ
ನೀಗೆ ಸರಿಬರ್ಪುವೊಂದುಸು[2]
ರ್ದಾಗಳೆ ಬಾಯ್ಪುಳಿಯದಿರ್ಪುಮೋ ನಿಜದಿಂದಂ ೫೮

ಹಾಗೆ ಸೀಳಿದನು. ೫೬. ಇಂದ್ರನು ಹೊಡೆದರೆ, ನೀಲ ಪರ್ವತವು ಬೀಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆನೆಯು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಇರಿವತ್ತನೆಂಬ ಶರಣನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಮಹಾಶಿವ ಭಕ್ತನಾದ ಚೋಳ ಭೂಪಾಲನು ಕೇಳಿ, ಭಯಪಟ್ಟು, ಹೊರಟು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ (ಇರಿವತ್ತನನ್ನೂ, ಅವನು ಮಾಡಿದ ಆನೆಯ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ) ನೋಡಿ, ಸಂಗಡವೇ ಬಂದಿದ್ದ ರಾಜರುಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಆ ಇರಿವತ್ತನೆಂಬ ಶಿವಭಕ್ತನ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೊಗಳಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ನಿಂತು, ಕಿಂಕರ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ—೫೭. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನಾದ ವಿಷ್ಣು, ಸರಸ್ವತೀ ಪತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಾದರೂ, ಒಂದಾವರ್ತಿ ಅಹಂಕಾರ ಯುಕ್ತರಾಗಿ ಎದುರಿಸಿದರೆ, ಶಿಕ್ಷಿಸುವಂತಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕಾರ್ಯವುಳ್ಳ ನಿನಗೆ ಈ ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದೊಂದು ದೊಡ್ಡದೇ ? ಹೇಳು ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಗಜದ ಸಂಹರಣ ಕಾರ್ಯವು ಅದಂತಿರಲಿ, ಈ ಮದಾಂಧವಾದ ನನ್ನ ಆನೆಯು ಮಹಾದೇವನ ಭಕ್ತನನ್ನು ಕೊಂದಿತಲ್ಲಾ ! ಅಕ್ಕಟಾ !! ೫೮. ಹೇ ಗುಣಸಾಗರನೇ, ಈ ಭಕ್ತನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ ? ಹೇಳು. ಈ ಸದ್ಭಕ್ತನ ಸಾವಿಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ಸರಿಯಾದೀತು ! ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗಲೇ

1 ತುತ್ಕ(ಜ, ಮು) 2 ಸಿ(ಗ)

ಎನ್ನ ಗಜಮೆಸಗಿದೀ ತ
ಪ್ಪೆನ್ನದು ವಲಮಳಿದು ಶುದ್ಧನಪ್ಪೆನೆನುತ್ತುಂ
ಪನ್ನುತ ಗುಣನಿಧಿ ಚೋಳಂ
ತನ್ನಯ ಶಿರಮರಿದುಕೊಳ್ವ ಸಮಯದೊಳಾಗಳ್ ೫೯

ಸುರಗಂಗಾಶಶಭೃತ್ಕಪರ್ದನನಲಾದಿತ್ಯೇಂದುನೇತ್ರಂ ಮಹಾ
ಗರಳಗ್ರೀವನಹೀಂದ್ರಭೂಷನಗಜಾಸಂಯುಕ್ತನುಗ್ರದ್ವಿಪಾ
ಸುರಚರ್ಮಾಂಬರನನ್ವಿತಾಭಯವರ ಶ್ರೀಪಾಣಿಪದ್ಮಂ ಪ್ರಭಾ
ಕರಕೋಟಿಪ್ರಭನಕ್ಷಪಾದನನಘಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದಂ ಮೃಡಂ ೬೦

ವ॥ ಅಂತು ಶಿವಂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಿಱಿವತ್ತನ ವೀರವ್ರತಕ್ಕಂ ಚೋಳರಾಯನ ಭಕ್ತಿವ್ರತಕ್ಕಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಗಣನಿವಹದೊಳ್ಪೊಗಳ್ದಿರ್ವರಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಮುಂಡಾಡಿ ಮಡಿದ ಭಕ್ತಂಗಂ ಗಜಾ[1] ಧೋರಣರ್ಗಂ ಹರಣಮಂ ಕರುಣಿಸಿ ಸುರಕುಜಕುಸುಮವರ್ಷಂ ಭೋರೆಂದು ಸುರಿಯೆ ಸುರದುಂದುಭಿ ನಿರ್ಘೋಷಂ ದಿಗಂತಕೆ ಧೀಂಕಿಡೆ ಬಂದ ಮಣಿ ಪುಷ್ಪಕದೊಳ್ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೂರ್ಮೆವೆರಸು[2]ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಗಣಸಭೆಯೊಳ್ಸುಖಮಿರಿಸಿಮೆಱೆ[3]ದಿರ್ದನಾ ಚೋಳೋರ್ವಿಪಂ ಭಕ್ತನಂ ನಿಜಗಜಂ ಮಡಿಪ

ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಹುಳಿತು ಹೋಗದೆ ಇರುತ್ತದೆಯೇ ? ೫೯-೬೦. ನನ್ನ ಆನೆಯು ಮಾಡಿದ ಈ ತಪ್ಪು ನನ್ನ ತಪ್ಪು. ಇದು ನಿಶ್ಚಯ; (ನಾನು) ಸತ್ತು ಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಆ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಗುಣಗಳ ನಿಧಿಯೆನಿಸಿದ ಚೋಳ ಭೂಪಾಲನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವಗಂಗೆ, ಚಂದ್ರ ಇವರುಗಳೇ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಅಗ್ನಿ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯರೇ ನೇತ್ರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಕಾಲ ಕೂಟವೆಂಬ ವಿಷವನ್ನು ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಹಾವಿನ ಆಭರಣವುಳ್ಳವನೂ, ಪಾರ್ವತೀ ಸಮೇತನೂ, ಭಯಂಕರ ಗಜಾಸುರನ ಚರ್ಮವೇ ಬಟ್ಟೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಅಭಯ ವರಪ್ರದಾನ ಮುದ್ರೆಯ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕರ ಕಮಲವುಳ್ಳವನೂ, ಅನೇಕ ಸೂರ್ಯರ ಕಾಂತಿಯಂತಿರುವ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಚರಣದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ, ಪಾಪರಹಿತನೂ ಆದ ಮೃಡನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನಾಗುತ್ತ ಇರಿವತ್ತನ ವೀರ ವ್ರತಕ್ಕೂ, ಚೋಳರಾಜನ ಭಕ್ತಿ ವ್ರತಕ್ಕೂ, ಮೆಚ್ಚಿ, ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹದ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮೈ ಮೇಲೆ ಕಯ್ಯಾಡಿಸಿ, ಸತ್ತು ಹೋದ ಭಕ್ತನಿಗೂ ಆನೆಯ ಮಾವುತನಿಗೂ, ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿ, ಕಲ್ಪ ವೃಕ್ಷದ ಹೂವುಗಳು (ಆಕಾಶದಿಂದ) ಧೋ! ಎಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು, ದೇವದುಂದುಭಿಯ ಶಬ್ದವು ದಿಕ್ಕಿನ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ ಧೀಂಕಿಡುತ್ತಿರಲು, (ಕೈಲಾಸದಿಂದ) ಬಂದ ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ

---

1 ಜ(ಮು, ಗ, ದ) 2 ಸಿ(ಚ)

ಲೊಡಂ 'ಭೃತ್ಯಾಪರಾಧಾತ್ ಸ್ವಾಮಿನೋ ದಂಡ' ಎಂಬ ನಯಂಬಿಡಿದು ನಿಜಪ್ರಾಣಮಿತ್ತನೆಂಬಾಗಳುಂ ಬೇಡೆಂದು ಸಾಱಿದೊಡಂ ಮೀಱಿ ಮದೋದ್ರೇಕದಿಂ ಮುಂಗಾಣದೆ ಭಕ್ತವಧೆಗೆಳಸಿ ಮತ್ತಗಜಮನಟ್ಟಿದ ನಿನಗಾದ ಶಿವದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಕೃತಿಯಾವುದೆಂದು ಮೂದಲಿಸಿ ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ—

ಧರಣಿಯೊಳತುಳಿತ ಶೋಭಾ
ಕರಮಿದೆ ಪೆಱತಿಲ್ಲಮೆಂಬ ಪೆರ್ಮೆಗೆಡರ್ಪಾ
ಗಿರೆ ಬಾಹೂರೆಂಬ ಮಹಾ
ಪುರಮದಱೊಳ್ಮೆಱೆವನೊರ್ವನಚಳ ಶಿವೈಕ್ಯಂ ೬೧

ಕಲುಷಕುಜಕುಠಾರಂ ಕಾಲಕರ್ಮಾತಿದೂರಂ
ವಿಲಸಿತಗುಣಧಾಮಂ ವೀರಶೈವಾಬ್ಧಿಸೋಮಂ
ಸುಲಲಿತಶುಭರೂಪಂ ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾಕಲಾಪಂ
ವಿಲಯರಹಿತಭಾವಂ ವಿಶ್ವದೊಳ್ಬೊಮ್ಮಿದೇವಂ ೬೨

ಕೊಂಡು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಶಿವಗಣ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಖ್ಯವಾಗಿ ಇರಿಸಿ ಶೋಭಿಸಿದನು. ಆ ಚೋಳ ಭೂಪಾಲನು ತನ್ನ ಆನೆಯು ಭಕ್ತನನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ 'ಭೃತ್ಯನಾದವನ ತಪ್ಪಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ' ಎಂಬ ನೀತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗೆನ್ನುವಾಗ ನಾನು ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿ ಗರ್ವಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಮುಂದಾಗುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಭಕ್ತನ ಸಾವನ್ನು ಬಯಸಿ ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆಯನ್ನು ಅಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಆದ ಶಿವ ದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಾವುದು ? ಎಂದು ಮೂದಲಿಸಿ ಪುನಃ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : **ಬೊಮ್ಮಿ ದೇವನ ಕಥೆ** ೬೧. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಅಸದೃಶ ಕಾಂತಿಗೆ ಆಸ್ಪದವಾದದ್ದು; ಮತ್ತೊಂದು ಇಲ್ಲ, ಎಂಬ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಕಾರಣವೆನಿಸಿ ಇರುವ 'ಬಾಹೂರು' ಎಂಬ ಮಹಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಚಲನಾದ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಂಡ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ (ಭಕ್ತನು) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೬೨–೬೩. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪಾಪವೆಂಬ ಮರಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿಯಾದ, ವರ್ತಮಾನ, ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲಗಳ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ದೂರನಾದ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಾದ, ವೀರಶೈವ ಮತವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನಾದ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮಂಗಳಕಾರವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳ, ಪರಿಶುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ನಾಶ ರಹಿತವಾದ ಭಾವವುಳ್ಳ ಬೊಮ್ಮಿ ದೇವನು, ವೀರಶೈವಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಿಸುವವನು; ಶ್ರೇಷ್ಠನು ; ಪಾಪರಹಿತನೂ ; ಮಾಯಾಪಾಶವನ್ನು ನಾಶ ಗೊಳಿಸಿದವನು ; ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಆಕರನು ; ಉಪಮಾತೀತವಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ

ವೀರಾಚಾರ[1]ವಿಹಾರನಾರ್ಯಜನನಘಂ ಪ್ರಧ್ವಸ್ತಪಾಶಂ ಮಹಾ
ಕಾರುಣ್ಯಾಕರನಪ್ರಮೇಯಮಹಿಮಂ ನಿರ್ಧೂತದೋಷಂ ಗುಣಾ
ಧಾರಂ ದಿಕ್ತಟಪೂರ್ಣಕೀರ್ತಿಮಹಿತಂ ಸದ್ಭಕ್ತ ಸಂದೋಹಮಂ
ದಾರಂ ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮಪದಾಂಭೋಜಾತ ಪೂಜೋತ್ಸವಂ ೬೩

ವ॥ ಎನಿಸಿ ಪೆಂಪುವೆತ್ತಾ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಿದೇವಂ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿನೊಂದು ಕುಸುಮಾರಾಮಮಂ ನೆಗಳ್ಚಿ ಪೂಗಿಡು[2]ಗಳನಾದರಂ ಬೆತ್ತೋವಿ ಬಕವಕುಳ ತಿಲಕ ಚಂಪಕ ಕೇಸರ ಕರವೀರ ಕರ್ಣಿಕಾರ ಕಲ್ಹಾರ ಕಮಳ ಕುಮುದ ಪುನ್ನಾಗ ಜಾತಿ ಯೂಥಿಕಾ ಮಾಲತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾದಿ ಕುಸುಮ ಸಮುದಯಮನಲ್ಲಿ ತಿಱಿದತಿ ವಿಚಿತ್ರಮಪ್ಪಂತೆ ಮಱಿ[3]ಮಿಂಡೆದಂಡೆ ಚೆಂಡುಗಳಂ ಸಮೆದು ಶಿವಭಕ್ತರ್ಗೆ ಕಾಣ್ಕೆಗೆಯ್ದುದಱಿನೊದವಿಸಿದ ವಿತ್ತದಿಂ ಪಿಂಗದೆ ಜಂಗಮಾರ್ಚನೆಗೆಯ್ವುತ್ತುಮೀನಿಯಮದಿನನವರತ ಮೆಸೆದಿರ್ದನಂತುಮಲ್ಲದೆ—

ಪರವಾದಿವ್ರಜಮೆಯ್ದೆ ವಾದಿಸೆ ಚಲಂ ಬೆತ್ತೀಶಭಕ್ತಂ ಜಗ
ದ್ಗುರುವೆಂದಂದು ಕರಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದನಿಕ್ಷುವ್ರಾತಮಂ ಪೆರ್ಮೆ ತ
ಳ್ತಿರೆ ತಾಂ ಮೇಯಿಸಿ ಕಲ್ಲನಂದಿಗೆ ಜಸಂ ಬೆತ್ತೊಪ್ಪಿದಂ ಜೋಳಮಂ
ವರ ಲಿಂಗಾಕೃತಿಗೆಯ್ದುದಲ್ಕುಡಿಸಿದಂ ಸದ್ಭಕ್ತಿಸಾರಾನ್ವಿತಂ ೬೪

ವನು ; ಪಾಪವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದವನು ; ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಧಾರನು ; ದಶ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕೊನೆಯ ವರೆಗೆ ತುಂಬಿದ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾದವನು ; ಸದ್ಭಕ್ತರುಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರಾಯನು ; ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪಾದ ಕಮಲ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕನು. ವ॥ ಎನಿಸಿ ಘನತೆ ಹೊಂದಿದ ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಿ ದೇವನು ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹೂದೋಟವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಕೂಡಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. (ಅದರಲ್ಲಿ) ಬಕ, ವಕುಳ, ತಿಲಕ, ಸಂಪಗೆ, ಸುರಗಿ (ಕೇಸರ), ಕಣಗಿಲೆ, ಬೆಟ್ಟ ತಾವರೆ, ಕಲ್ಹಾರ, ತಾವರೆ, ನೈದಿಲೆ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ಜಾಜಿ, ಕಾಡು ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಮಾಲತಿ, ಕೆಂಪು ಜಾಜಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಹೂವುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅತಿ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸುವಂತೆ ಮೆರೆಯುವ ದುಂಡು ದಂಡೆ, ಚೆಂಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಕೂಡಿಸಿಟ್ಟ ಹಣದಿಂದ ತಪ್ಪದೆ ಜಂಗಮಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ, ಈ ವ್ರತದಿಂದ ಸದಾ ಮೆರೆದು ಇದ್ದನು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲದೆ ೬೪. ಸದ್ಭಕ್ತಿಯ ಸಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಬೊಮ್ಮಿದೇವನು ಪರವಾದಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಬಿಡದೆ ವಾದಿಸಲಾಗಿ, ಛಲದಿಂದ ಕೂಡಿ ಈಶಭಕ್ತನು 'ಜಗದ್ಗುರು' ಎಂದು ಆಗ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದನು. ಕಲ್ಲನಂದಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆವನು ಕಬ್ಬಿನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮೇಯಿಸಿ, ಕೀರ್ತಿಯುತವಾಗಿ

1 ರ್ಯ(ಚ) 2 ಡ(ಮು)

ವ॥ ಇಂತು ನಿರುಪಮ ನಿಜಪ್ರಭಾವಮಂ ಮೆಱೆವುತ್ತುಂ ಬೊಮ್ಮಿದೇವನೆಸೆದಿರ್ಪಿನಮಲ್ಲಿ ಮತ್ತಮದೊಂದು ದಿನದೊಳದ್ಭುತಂ ಮಸಗೆ ನರೇಂದ್ರನೊರ್ವಂ ಪರನೃಪಾಲನ[1] ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುತ್ತುಮಾಪುರಬಹಿರ್ವಳಯ ಪುಷ್ಪಾರಾಮ ನಿಕಟ ತರಂಗಿಣೀ ತಟದೊಳ್ಪಾಳೆಯಂಗೆಯ್ದಿರ್ಪಿನಮಾ ನೃಪನ ಪಟ್ಟಗಜಂ ಸಪ್ತಮದಾವಸ್ಥೆಯಿಂ ಮುಂಗಾಣದೆ ಕಂಗನೆ ಕನಲ್ದು ದಿಕ್ಕುಂಭಿಗಳಳ್ಕೆ ಬೃಂಹಿತಂಗೆಯ್ದು ನಿಗಳಮಂ ಪಱಿದು ನಿಟ್ಟೋಟದಿಂ ಬೀದಿವರಿದಾರೆಕಾಜಿರ[2]ನಟ್ಟಿ[2] ಮಾವುತನಂ ಕೆಡಪಿ ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆಯಂನೊಳಕೊಂಡು ಮಾಮಸಕಂ ಮಸಗಿ ಕೋಲಾಹಲಮಂನೆಸಗಿ ತಡೆಯಲೊಡರ್ಚಿದರನಡಂಗೆ ಪೊಯ್ದು ಕಾಲೊಗೆದ ನೀಲಾಚಲದಂತೆ ಪೊಡವಿಯೊಳಡಿಗೊಳ್ವ ಕಲ್ಪಾಂತಮೇಘದಂತೆ ಭರಿಕೈವಡೆದಾದಿವರಾಹನಂತೆ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ತನ್ನಿದಿರೊಳ್ಪರಿದು ತುಡುಂಕಲವ್ವಳಿಪಿನಮಾ ಬೊಮ್ಮಿದೇವಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಕಂಡದಿರದಿದಿರ್ವರಿದು ಸಿಂಹನಾದಂಗೆಯ್ದು ಗರ್ಜಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕರಾಗ್ರಮಂ ನೆಗಪಿ ಹೋ ಹೋ ಎಂದು ನಿವಾರಿಸಿ—

ಒಪ್ಪಿದ್ದನು. ಜೋಳವನ್ನು ಲಿಂಗಾಕೃತಿಯನ್ನಾಗಿಮಾಡಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದನು. ಇದೂ ನಿಜವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯ. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಬೊಮ್ಮಿದೇವನು ನಿರುಪಮವಾದ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೊಂದು ಉಂಟಾಯಿತು : ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಬೇರೊಬ್ಬ ರಾಜನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬರುತ್ತ ಆ ಬಾಹೂರಿನ ಹೊರ ವಲಯದಲ್ಲಿರುವ (ಬೊಮ್ಮಿದೇವನ) ಹೂದೋಟದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟು ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಅರಸನ ಪಟ್ಟದಾನೆಯು ಸಪ್ತಮದಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಭಯಪಡುವ ಹಾಗೆ ಘರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ನಿಟ್ಟೋಟದಿಂದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನೂ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಮಾವುತರನ್ನೂ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿ. ವಿಶೇಷವಾದ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು, ಅತ್ಯಂತ ಕೋಪದಿಂದ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. (ಅದನ್ನು) ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರನ್ನು ಸಾಯುವಂತೆ ಹೊಡೆದು, ಕಾಲುಗಳು ಬಂದ ನೀಲಾಚಲವೋ ಎಂಬಂತೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಮೋಡಗಳ ಹಾಗೆ, ಸುಂಡಿಲನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆದಿವರಾಹನಂತೆ ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು, ಬೊಮ್ಮಿದೇವನು ತನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅದು ಆತುರಪಡುವಲ್ಲಿ ಅವನು ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕಂಡು ಹೆದರದೆ (ಅಚಲಿತವಾಗಿ) ಎದುರಿಗೇ ಓಡಿ ಬಂದು, ಸಿಂಹಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ (ಸಿಂಹದ ಗರ್ಜನೆಯ ಹಾಗೆ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ), ಹೆದರಿಸಿ, ಬಲಗೈ ತುದಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೋ ಹೋ ! ಎನ್ನುತ್ತ ತಡೆದು

---

1 ರ(ಗ, ಅ) 2 ನಱೆಯಟ್ಟ(ದ)

ಕೆಡೆ ಕೆಡೆಯೆಂದು ನಿಂದೊದಱೆ ಕೇಳ್ದಳರ್ದಚ್ಚಗವಾಂತು ಕುಂಭಮಂ
ಕೊಡಪುತೆ ಕಾಲ್ಗಳಂ ಬಿದಿರ್ದು ಸುಂಡಿಲ ನೆತ್ತಿಯೊಳಿಟ್ಟು ಮುಂಬರ
ಲ್ಪಡೆಯದೆ ಕರ್ಣಮೊಳ್ದಿಳಲೆ ಕಣ್ಮುಗಿವುತ್ತಿರೆ ಘೀಳಿಡುತ್ತೆ ಸೊ
ರ್ಕುಡುಗಿ ಕುಸುಂಗಿ ಪಿಂದೆಗೆದು ಬಿಳ್ದುದು ಸತ್ತುದು ಮತ್ತಕುಂಜರಂ ೬೫

ವ॥ ಆ ಮದಗಜಮಿಂತು ತರಂಗಿಣೀತಟದೊಳ್ಕೆಡೆದು ಮಡಿಯೆ ದೂತರ್ಭೂತಳಾಧಿಪನಿರ್ದಲ್ಲಿ ಗತಿ ವೇಗದಿಂ ಪರಿದೀ ವೃತ್ತಾಂತಮನೆಲ್ಲಮಂ ಸವಿಸ್ತರಂ ಪೇಳೆ ಕೇಳ್ದು—

ಜನಪಾಲಂ ಮಿಗೆ ಭೀತಿವಟ್ಟು ನಡೆತಂದಾ ಭಕ್ತನಿರ್ದಲ್ಲಿಗಾ
ಳ್ತನಮಂ ತಾಂ ತಳೆದಂಘ್ರಿಪಂಕಜಕೆ ಮೆಯ್ಯಂ ಸಾರ್ಚಿ ಕುಂಬಿಟ್ಟು ದೇ
ವ ನಿತಾಂತಂ ಮದಮತ್ತ ಮತ್ಕರಿಕೃತಂ ತಪ್ಪೆನ್ನದೋರಂತೆ ತ
ಪ್ಪನಿದಂ ನೀಂ ಕ್ಷಮಿಸೆಂದು ಮತ್ತಮೆಱಗಿರ್ದಂ ದೀನನಮ್ರಾನನಂ ೬೬

ಎಱಗಿದರಮಗನ ಮೌಲಿಯ
ಸುಱೆ ಪಿಡಿದೆತ್ತುತ್ತೆ ಪರಸಿ ಮಡಿದಾನೆಯುನೆ
ಚ್ಚಱಿಸುತಸುವಿತ್ತು ಬಲ್ಲಿದ
ರೆಱೆಯುಂ ಕೃಪೆಗೆಯ್ದು ಬೊಮ್ಮದೇವಂ ಮೆಱೆದಂ ೬೭

೬೫. (ಅದರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ) ನಿಂತು, ಬೀಳು ! ಬೀಳು ! ಎಂದು ಕೂಗಲು, ಮದ್ದಾನೆಯು (ಅವನ ಆ ಧ್ವನಿಯುನ್ನು) ಕೇಳಿ ಭಯಪಟ್ಟು, ಆಶ್ಚರ್ಯಹೊಂದಿ, ತನ್ನ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಡವುತ್ತ, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮಡಿಚಿ (ಬಿದಿರ್ಚಿ) ಸುಂಡಿಲನ್ನು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರಲು ಶಕ್ಯವಾಗದೆ, ಕಿವಿಗಳು ಜೋಲುಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರಲು, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಇರಲು, ಕೂಗಿಕೊಂಡು (ಘೀಂಕಾರಮಾಡಿ), ಗರ್ವವೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ. ಕುಗ್ಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಬಿದ್ದು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ವ॥ ಆಮದೋನ್ಮತ್ತ ಗಜವು ಹೀಗೆ ಹೊಳೆಯದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯಲಾಗಿ ಆಳುಗಳು ದೊರೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಅತಿ ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು, ಆ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿ (ದೊರೆಯು) ಕೇಳಿ, ೬೬. ಮಹಾರಾಜನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಭೀತಿಗೊಂಡು ಆ ಭಕ್ತನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದು ಬಂದು ಅವನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಮೈಯನ್ನು ಚಾಚಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ದೇವನೇ, ಮದೋನ್ಮತ್ತವಾದ ನನ್ನ ಆನೆಯಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ತಪ್ಪು, ನನ್ನ ತಪ್ಪು ; ಇದನ್ನು ನೀನು ದಯದೋರಿ ಕ್ಷಮಿಸು, ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ತಗ್ಗಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ೬೭. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ರಾಜಪುತ್ರನ ಹಣೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎತ್ತುತ್ತ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಸತ್ತ ಆನೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು

ಕವಿಗಳ್ ವಿಬುಧಭೂರ್ಭುಜ
ರವಿಕಲಮತಿ ಸುಜನರೆಯ್ದೆ ಚಿತ್ರಮಿದೆಂದು
ತ್ಸವಮಾಂತು ಪೊಗಳೆ ಮಹಿಮಾ
ರ್ಣವನಿಂತೆಸಗಿರ್ದನರಸ ಕೇಳದಱಿಂದಂ ೬೮

ಮಱೆವುಗೆ ಕಾವರಿದಿರ್ಚಿದೊ
ಡಿಱಿವರ್ಪದಕೆಱಗೆ ಭವಮನಳಿವರ್ಬಿಡದೆ
ಳ್ಚಱೊಳೊಂದಿ ಭಜಿಸೆ ಮಾಳ್ಪ
ರ್ತಱಿಸಂದಪವರ್ಗಸುಖಮನೀಶ್ವರಭಕ್ತರ್ ೬೯

ಧರಣಿಪಕೇಳನಾದಿಪುರುಷಂ ಕಲಿಕಾಲ ಕಪರ್ದಿ ಸಾಹಸಾ
ಭರಣನಯೋನಿಜಂ ಮನುಜನಲ್ತು ವಿಚಾರಿಸೆ ಮಾಚಿದೇವನಾ
ವರಗುಣಶೀಲನಂಘ್ರಿಯುಮನೊಱಲ್ದು ಶರಣ್ಬುಗು ಭೂಪ ನಿನ್ನನು
ದ್ಧರಿಸುವನೀವನೀಹಿತಮನಲ್ಲದೊಡಪ್ಪುದು ಕಾರ್ಯವಿಪ್ಲವಂ ೭೦

ವ॥ ಎಂದ ವೃಷೇಂದ್ರನ ಸತ್ಯಾಲಾಪಮಂ ಬಿಜ್ಜಳನಾಕರ್ಣಿಸಿ—

ಕೃಪೆದೋರಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದನು. ೬೮–೬೯. - ಕವಿಗಳು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ರಾಜರು, ವಿಕಾರರಹಿತ ಬುದ್ಧಿಯ ಸತ್ಪುರುಷರು ಇದು ವಿಚಿತ್ರವೆಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡವರಾಗಿ ಹೊಗಳಿ, ಆ ಮಹಿಮೆಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬೊಮ್ಮಿದೇವನು ಹೀಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನೇ ಕೇಳು, ಆದ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತರು ಮರೆಹೊಕ್ಕವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವರು ; ಇದಿರಿಸಿದರೆ ಕೊಲ್ಲುವರು ; ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೆ (ಅವರ) ಜನನ ಮರಣರೂಪದ ಭವವನ್ನೇ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವರು ; ತಪ್ಪದೆ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಸೇವಿಸಿದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಸುಖವನ್ನು ಮಾಡುವರು. ೭೦. ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನೇ ಕೇಳು. ಆ ಮಡಿವಳ ಮಾಚಿದೇವನು ಸಕಲಕ್ಕೂ ಆದಿಪುರುಷನು ; ಕಲಿಯುಗದ ಈಶ್ವರನು ; ಸಾಹಸವೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು ; ಅಯೋನಿಜನು : ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ (ಅವನು) ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲ ; ಮಹಾರಾಜ, ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗುಣಗಳೇ ಶೀಲವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಮಾಚಿದೇವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶರಣುಹೋಗು ; ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವನು ; ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಕಾರ್ಯ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗುವುದು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೇಳಿ

ನರನಾದೊಡೆ ಮಾಚಯ್ಯಂ
ಗಿರಿನಿಭಕರಿಯಂ ಕರಾಗ್ರದಿಂ ಕೊಲ್ವನೆ ತಾಂ
ಹರರೂಪನಕ್ಕುಮೀ ಬಸ
ವರಸನ ನುಡಿ ನನ್ನಿಯೆಂದು ನಂಬಿದನರಸಂ ೭೧

ವ॥ ಆಗಳಿಂತು ವಿಚಾರಿಸಿ ನಂಬುಗೆವೆತ್ತು ನಾಣೆಲಿತನಂ ಮಿಕ್ಕು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಿಕ ದಂಡನಾಥರೊಡನೇಳ್ತರೆ ನಡೆತಂದು ಮಾಚಿದೇವನಿದಿರೊಳವನಿಮಿ[1]ನಿಹಿ[1]ತೋತ್ತಮಾಂಗನಾಗಿ ಪೊಡಮಟ್ಟಿರೆ ಬಸವರಸನಾ ವೀರಾವತಾರನಡಿ[2]ದಾವರೆ[3]ಗೆಱಗಿ ಕರಾಂಜಲಿಗೆಯ್ದು ಭಯಭಕ್ತಿನೆರಸಿ ಕೀರ್ತಿಸಿ ದೇವ ಬಿನ್ನಪ[3]ಮೆಂದಿ[3]ಂತೆಂದಂ—

ಜಡಮತಿ ಮುನ್ನಮಾಂ ಜಡಿದು ಬೇಡೆನೆ ಕೇಳದೆ ತನ್ನ ದಂತಿಯಂ
ಬಿಡದವಿಚಾರದಿಂ ಕಳುಪಿ ನೀಗಿದ ಬನ್ನದೆ ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟು ನಿ
ಮ್ಮಡಿಯೆಡೆಗೆಯ್ದಲಳ್ಕುತಭಯಂ ಬಡೆಯಲ್ಕಪರಾಧಿಯತ್ತ ಸೈ
ಗೆಡೆದೆಱಗಿರ್ದಪಂ ನಿಮಗೆ ಬಿಜ್ಜಳನುಜ್ವಳ ಶೌರ್ಯಭೂಷಣಂ ೭೨

ಎಣೆಪೊಡಜಾಂಡ ಮಂಡಲದೊಳೀಶ್ವರಸನ್ನಿಭ ನಿಮ್ಮೊಳಾರ್ಪಿನಿಂ
ಸೆಣಸಿ ಬರ್ದುಂಕಲಾರ್ಪ ಕಲಿಯಾವನಜೇಯ ಪರಾಕ್ರಮೈಕಭೂ

೭೧. ಮಾಚಯ್ಯನು ಮನುಷ್ಯನೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಪರ್ವತೋಪಮವಾದ ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನೇ ? (ಆದ್ದರಿಂದ) ಅವನು ಶಿವರೂಪನೇ ಅಹುದು ; ಈ ಬಸವರಾಜನ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾದದ್ದು, ಎಂದು ಆತನನ್ನು ನಂಬಿದನು, ವ॥ ಈ ರೀತಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ಆಗ ನಂಬುಗೆಗೊಂಡವನಾಗಿ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕರು ದಂಡನಾಯಕರು ತನ್ನೊಡನೆಯೇ ಬರುತ್ತಿರಲು ಮಾಚಿದೇವನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿರಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಬಸವಣ್ಣನು ಆ ವೀರಭದ್ರೇಶ್ವರನ ಅವತಾರಿಯಾದ ಮಾಚಯ್ಯನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿದು ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತ—'ದೇವ ನನ್ನ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಈ ರೀತಿ ಎಂದನು : ೭೨. ಉಜ್ವಲವಾದ ಶೌರ್ಯವೇ ಭೂಷಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯ ಬಿಜ್ಜಳನು ಮೊದಲು ನಾನು ಭಯಪಡಿಸಿ ಬೇಡವೆಂದರೂ ಕೇಳದೆ ವಿಚಾರ ಹೀನನಾಗಿ ತಪ್ಪದೆ ತನ್ನ ಆನೆಯನ್ನು (ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ) ಕಳಿಸಿ, ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಂಕಟದಿಂದ (ಈಗ) ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಪಾದದತ್ತ ಬರಲು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದವನಾಗಿ ಭಯದಿಂದ ಅಭಯಪಡೆಯಲು ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ೭೩. ಪರಶಿವ ಸದೃಶನಾದವನೇ, ಅಜೇಯವಾದ ಪರಾಕ್ರಮವೇ ಭೂಷಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಮಾಚಿದೇವನೇ, ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಿ, ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತನಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

---

1 ನೀ(ಚ) 2 × (ಮು) 3 ದಿನಿಂ(ಚ), ಮಿ(ಅ, ಮು, ಗ, ಜ)

ಪಣ ನಿಮಗೀ ನೃಪಂ ತೃಣಕಣೋಪಮನೀತನೊಳೇಕೆ ಸಾಹಸೋ
ಲ್ಬಣದ ಬೆಡಂಗು ವಿಷ್ಕಿರಕೆ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮದೇಕೆ ಲೋಕದೊಳ್ ೭೩

ಪ್ರಣುತಗುಣಭರಣ ಭಯದಿಂ
ಪ್ರಣಾಮಮೆಸಗಿರ್ದ ಭೂಪನಪರಾಧಮನಿಂ
ದಣೆಯುರಮಭಿನವ ಭಾಳೇ
ಕ್ಷಣ ಸೈರಿಸಿ ಕರುಣಿಸೆಂದು ಮಗುಳ್ದೆಱಗಿರ್ದಂ ೭೪

ಬಸವಾಧೀಶ ಪ್ರಗಲ್ಭಾಮಳ ವಿನಯನಯಾಲಾಪ ಚಂದ್ರಾತಪಂ ಮಾಂ
ಜಿಸಿ ತಚ್ಚೇತಸ್ಫುರತ್ಸೂರ್ಯಮಣಿಜನಿತ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಂ ಶಾಂತಿವೆತ್ತಾ
ರಸೆಯಾಣ್ಮಂಗಿತ್ತು ತಾನೊಲ್ದಭಯಮನಳಿದಿರ್ದಾನೆಯಂಗಂಗಳಂ ಬಂ
ಧಿಸಿ ರಕ್ಷಾರೇಣುವಂ ಮೇಣ್ ತಳಿದಸುಗೊಳಿಸುತ್ತಿರ್ದಂ ಮಾಚಿದೇವಂ ೭೫

ಅನಿತಱೊಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವ ದಿನದಲ್ಲಿಱಿದಾಗಸವಟ್ಟೆಗಿಟ್ಟ ಪೆಂ
ಪಿನ ಪೆಣನದ್ಭುತಂ ಮಸಗೆ ನೋಳ್ಪ ಜನಾವಳಿ ಭೀತಿವಟ್ಟು ಜ
ಲ್ಲನೆ ಕೆದರ್ದೋಡೆ ಭೋಂಕನಿಳೆಯೊಳ್ ಪಡಲಿಟ್ಟುದು ತಾನದಕ್ಕೆ ಜೀ
ವನಮನಮರ್ಚೆ ಮಾಚವಿಭು ಭಕ್ತಮಹೋತ್ಸವಮಂ ನೆಗಳ್ಚಿದಂ ೭೬

ವುಳ್ಳ ಶೂರನು ಯಾವನಿದ್ದಾನೆ ? ನಿಮಗೆ ಈ ಅರಸನು ಹುಲ್ಲಿನ ಕಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನನು. ಈತನೊಡನೆ ಅಧಿಕ ಸಾಹಸದ ಕೌಶಲವಾದರೂ ಏಕೆ ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಯ ಮೇಲೆ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವಾದರೂ ಏಕೆ ಬೇಕು ? ೭೪. ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಅಭಿನವ ಈಶ್ವರನೇ, ಭಯದಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿರುವ ಈ ರಾಜನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ, ಕರುಣೆ ತೋರಿಸು ಎಂದು ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ೭೫. ಬಸವೇಶ್ವರನ ಪ್ರೌಢವೂ, ನಿರ್ಮಲವೂ, ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವೂ ಆದ ನೀತಿಯ ಮಾತುಗಳೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಆ ಮಾಚಿದೇವನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸೂರ್ಯಕಾಂತ ಶಿಲೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೋಪವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸಲು ಮಾಚಿದೇವನು ತಾನು ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಆ ದೊರೆಗೆ ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ, ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಆನೆಯ (ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದ) ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಭಸ್ಮದ ಧೂಳನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸಲು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬರಿಸಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದನು. ೭೬. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಇರಿದುಕೊಂಡು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಿಸಾಡಿದ್ದ ಘನವಾದ ಹೆಣವು ಅದ್ಭುತವು ಹೆಚ್ಚಾಗುವಂತೆ, ನೋಡುವ ಜನಗಳು ಭೀತಿಗೊಂಡು ಝಲ್ಲನೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಕೆದರಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿರಲು, ಬೇಗನೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ

ಇದು ಚಂದ್ರಾತಪದೊಟ್ಟಿಲೋ ಗಗನಗಂಗಾಜಾತಶುಭ್ರಾಂಬುಜಾ
ತದ[1] ಸಂಜಾತಮೊ ಶಾರದಾಂಬುದದ ಪಿಂಡೋ ನೋಳ್ಪೊಡೆಂದೆಂಬ ಸಂ
ಪದಕಿಂಬಾಗಿ ನಭೋಂತದೊಳ್ಮಿಸುಪ ವಾಸೋಭಾರಮಂ ಬೆನ್ನೊಳಾಂ
ತುದಿತೋತ್ಸಾಹದಿನೆಂದಿನಂತೆ ಪದೆದೇಳ್ತಂದಂ ಗಣಾಗ್ರೇಸರಂ ೭೭

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತಂದು ತನ್ನಡಿದಾವರೆಯನೋಲಗಿಸಿ ಬಂದ ವೃಷೇಂದ್ರನಂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಾ ಮಾಚಿದೇವಂ ನಿಜಮಂದಿರಂಬೊಕ್ಕು ಶರಣಸಪರ್ಯೆಯಿಂ ಸುಖಮಿರ್ದನಾ ಬಿಜ್ಜಳಂ ಮಾಚಿದೇವನ ಮಹಿಮೋನ್ನತಿಗೆ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ನಿಜಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಿಕರೊಳ್ಪೊಗಳುತ್ತುಂ ಬಂದು ನಿಜಾಲಯಮಂ ಪೊಕ್ಕಿರ್ದನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್—

ಬಗೆದಂದಾ ಮಾಚಿದೇವಂ ನೆಗಳ್ದ ಘನತರಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಭಾವಿಸುತ್ತುಂ
ಪೊಗಳುತ್ತುಂ ಭಕ್ತಸಂದೋಹದೊಳವನಳವಂ ಬಂದು ಶುದ್ಧಾಂತಮಂ ತಾಂ
ಪುಗುತಂದೋರಂತೆ ನಾನಾರ್ಥಮನಮಿತ ಚರಶ್ರೇಣಿಗೊಲ್ದೀವುತುಂ ಕೆ
ಯ್ಮುಗಿ ಕೂರ್ತಾರಾಧಿಸುತ್ತುಂ ಮೆಱೆದನತುಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಲ್ಪಕ್ಷಮಾಜಂ ೭೮

ಪರಮಗುರು ಮಾಚಿದೇವನ
ಚರಿತ್ರಮಂ ಕೇಳೆ ಪೇಳೆ ಬಿತ್ತರಿಸೆ ಸುಖೋ
ತ್ತರ ಪರಿಣತೆ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ
ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್ ಸುಜನವಿತತಿಗಭವನ ಕೃಪೆಯಿಂ ೭೯

ಬಿದ್ದಿತು. ಆ ಮಾಚಿದೇವನು ಆ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬರಿಸಿ ಕೊಡಿಸಿ, ಭಕ್ತ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ೭೭. ಶಿವಗಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಾಚಿದೇವನು–ಇದು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾಶಿಯೋ ! ಆಕಾಶ ಗಂಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಳ್ದಾವರೆಗಳ ಸಮೂಹವೋ ! ಶರತ್ಕಾಲದ ಮೋಡಗಳ ಹಿಂಡೋ ! ಎಂದೆನ್ನುವ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವಂತೆ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿ ಎಂದಿನ ಹಾಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ಉತ್ಸಾಹ ದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಬಂದನು. ೭೮. ಪರಮ ಗುರುವಾದ ಮಾಚಿದೇವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೆ, ಹೇಳಿದರೆ, ವಿಸ್ತಾರಪಡಿಸಿದರೆ (ಪ್ರಚಾರ ಗೊಳಿಸಿದರೆ) (ಅಂಥ) ಸಜ್ಜನರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅಧಿಕವಾದ ಸೌಖ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು. ೭೯. ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವ ಚರಣವುಳ್ಳವಳೇ, ದೇವತೆಗಳ ವೈರಿಗಳಾದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಸಮರ್ಥವಾದ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಆಯುಧ

1 ಜ(ಅ)

ಮುರಾರಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಮರವರಸಂಸೇವಿತಪದೇ
ಸುರಾರಾತಿಧ್ವಂಸಸ್ಫುಟಪಟುಕಠೋರಾಯುಧಧರೇ
ವರಾರಾತಿಸ್ವಚ್ಛಸ್ಮಿತಮತಿಹೃದಂಭೋಜನಿಲಯೇ
ಪುರಾರಾತಿಪ್ರೇಮಾಸ್ಪದೆ ನಗತನೂಜೇ ಜಯ ಜಯಾ ೨೦

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಮಡಿವಳಮಾಚಿದೇವಮಹಿಮಾಕಥನಂ
ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೧೨ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೦೭೮ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವಳೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆಯುಧದಂಚಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ [(ಅರ ?) (ಅಥವಾ ಕಮಲದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ (?)] ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಅರಳುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳೇ, ಭಕ್ತರಾದವರ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕಮಲವೇ ಮನೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವಳೇ, ಈಶ್ವರನ ಅನುರಾಗಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಳಾದವಳೇ, ಪರ್ವತರಾಜ ಪುತ್ರಿಯೇ ಜಯಜಯ.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ

(ಮಾಚಯ್ಯ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಸಂವಾದಕಥನಂ)

ಶ್ರೀಮದಗರಾಜತನುಜಾ
ವಾಮಾಂಗಂ ವಾಮದೇವನುತನತನುಹರಂ
ಭೀಮನಭಿರಾಮಸೋಮಕ
ಲಾಮಕುಟಂ ಮಾಳ್ಕೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಗುರುರೂಪಂ ಕರುಣಾಬ್ಧಿ ಮಾಚವಿಭುವಿಂತೊಪ್ಪುತ್ತುಮಿರ್ದೊಂದು ವಾ
ಸರದೊಳ್ಭಕ್ತನದೊರ್ವನೋದೆ ಬಸವಾಗಾರಾಗತಂ ಬೇಡುವೀ
ಶ್ವರಭಕ್ತವ್ರಜಮಿಲ್ಲದಿಂತು ಬಡವಾದೆಂ ಮಾಣದಾನೆಂಬ ನಿ
ಷ್ಠುರ ತದ್ಗೀತಮನಾಲಿಸುತ್ತೆ ಮುಳಿಸಂ ತಾಳ್ದಾತ್ಮಕರ್ಣಂಗಳಂ ೨

ಕರತಳದಿನೊತ್ತಿಕೊಳುತಂ
ಹರಹರ ದುರ್ವಚನಮಿದನದೇಂ ಕೇಳ್ವರೆ ಶಂ
ಕರಶರಣರೆಮ್ಮ ಮುಂದಿದ
ನೊರೆಯದಿರೆಂದೆಯ್ದೆ ಜಡಿದು ಮಗುಳ್ದಿಂತೆಂದಂ ೩

ಮಾಚಿದೇವ–ಬಸವೇಶ್ವರ ಸಂವಾದ

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪರ್ವತರಾಜ ಪುತ್ರಿಯೇ ಎಡಮೆಯ್ಯೊಳುಳ್ಳವನೂ, ವಾಮದೇವನೆಂಬ ಋಷಿಯಿಂದ ನುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ (ಅಥವಾ ವಾಮ ಅಂದರೆ ಸುಂದರವಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನುತಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ) ತನುರಹಿತನಾದ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಿದವನೂ, ಭಯಂಕರನೂ ಮನೋಹರನಾದ ಚಂದ್ರಕಳೆಯನ್ನು ಮಕುಟದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು (ನಮಗೆ) ಸೌಖ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ. ೨–೩. ಗುರುರೂಪನೂ, ದಯಾರಸಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯುಲ್ಲಿರುವವನೂ ಆದ ಮಾಚಿದೇವನು ಈ ರೀತಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು, ಒಂದು ದಿನ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ''ಬೇಡುವ ಶಿವಭಕ್ತ ಸಮೂಹವಿಲ್ಲದೆ ತಪ್ಪದೆ ನಾ ನಿಂತು ಬಡವಾದೆನು'' ಎಂಬ ನಿಷ್ಠುರದ ಬಸವಣ್ಣನಾಡಿದ ಗೀತ (ವಚನ) ವನ್ನು ಓದಲಾಗಿ, ಮಾಚಿದೇವನು ಕೇಳಿ, ಕೋಪಗೊಂಡು ತನ್ನ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ಹರಹರ! ಈ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ಶಂಕರನ ಭಕ್ತರು (ಶರಣರು) ಕೇಳಬೇಕೇ? ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಡ ಎಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗದರಿಸಿ ಪುನಃ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:

ಏನೆಂಬೆನಿದಂ ಶರಣ
ದೀರ್ನರ್ಗಡ ಬೇಳ್ಪ ವಸ್ತುವಂ ಕುಡುವ ಮಹಾ
ದಾನಿ ಗಡ ಬಸವನಮಮ ಮ-
ಹೀನುತ ಸದ್ಭಕ್ತಿಭಾವಮಿಂತಿರವೇಡಾ ೪

ಮಱೆದನೆ ತನ್ನಯ ಭಾಷೆಯ
ತೆಱನಂ ಕಡು ಚಾಗಿಯೆಂಬ ಬಿಂಕಂ ಮನದೊ
ಳ್ಗಱಿಗಟ್ಟುತೆ ಭಕ್ತಿರಸಂ
ಬಱಿತುದೆ ಬಸವಂ ವಿವೇಕಮಂ ನೀಗಿದನೇ ೫

ಆತನ ಗೀತಮನಾತನ
ಮಾತಂ ಸಲೆ ಮಾಣ್ಬುದೆನ್ನೊ[1]ಳೆಂದುಸುರ್ದು ಕರಂ
ಖಾತಿ ಮಿಗೆ ತಳರ್ದನಾ ವಿ
ಖ್ಯಾತಂ ನಿಜ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮಾಚಯದೇವಂ ೬

ಬಸವೇಶಂ ಮಾಚಿದೇವಂ ಮುಳಿದ ಬಗೆಯನಾಕರ್ಣಿಸುತ್ತುಂ ಮಹಾ ಸಾ
ಧ್ವಸದಿಂ ಮುಂಗೆಟ್ಟು ಚಿತ್ತಂ ಕದಡೆ ನಡುಗಿ ತನ್ಮಾರ್ಗಮಂ ಪತ್ತಿ ಸದ್ಭ
ಕ್ತಸಹಾಯಂ ನಿಂದು ನಿಂದೊಲ್ದಡಿಗಡಿಗಿಳೆಯೊಳ್ಕುಂಬಿಡುತ್ತೆಯ್ದಿ ತತ್ಪಾ
ದಸರೋಜಂಗಂಡು ತಾಂ ಸೈಗೆಡೆದು ಪೊಗಳ್ದು ಕಾರ್ಪಣ್ಯಮಂ ಬೀಱುತಾಗಳ್ ೭

೪. ಈ ಮಾತನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ಶರಣರು ಬಡವರೇ ? ಬಸವಣ್ಣನು (ಶರಣರು) ಬೇಡುವ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಡುವ ಮಹಾದಾನಿಯಂತೆ ! ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ !! ಭೂಮಿಯ ಜನರಿಂದ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಿತಿಯು ಹೀಗಿರಬೇಕೆ ? ೫. ಬಸವಣ್ಣನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಭಾಷೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಮರೆತನೇ ? ಅತ್ಯಂತ ತ್ಯಾಗ ಗುಣವುಳ್ಳವನು ಎಂಬ ಬಿಂಕವು ಅವನ ಮನದಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿತೇ ? ಅವನ ಭಕ್ತಿರಸವು ಬತ್ತಿಹೋಯಿತೇ ? ಬಸವಣ್ಣನು ವಿವೇಕವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡನೇ ? ೬. ಆ ಬಸವಣ್ಣನ ಗೀತವನ್ನೂ. ಅವನ ಮಾತನ್ನೂ, ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಡವೆಂದು ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೋಪದಿಂದ ಆ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ಮಾಚಿದೇವನು ತನ್ನ ಕಾಯಕಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ೭–೮. ಮಾಚಿದೇವನು ಸಿಟ್ಟಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಸದ್ಭಕ್ತ, ಸಹಾಯನೆನಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಭಯದಿಂದ ಮುಂದುಗೆಟ್ಟು (ಮುಂದೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ), ಚಿತ್ತವು ಕಲಕಿ, ನಡುಗಿದವನಾಗಿ ಆ ಮಾಚಿದೇವನು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರ್ಗವನ್ನನುಸರಿಸಿ, ನಿಂತು ನಿಂತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ, ಹೋಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅವನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು ಅವನು ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು

---

1 ವ್ನೊ (ದ, ಚ, ಗ, ಅ)

ಕೃತಪಾಪಂ ದುಷ್ಪ್ರಲಾಪಂ ಕುಟಿಲಮತಿಯುತಂ ಕ್ರೂರನತ್ಯಂತ ಚೋರಂ
ವ್ರತಶೂನ್ಯಂ ವ್ರಾತ್ಯಮಾನ್ಯಂ ವಿಕೃತಿಶತ ಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಟನೀಹಾಹಿದಷ್ಟಂ
ಧೃತಿದೂರಂ ಧೂರ್ತಸಾರಂ ಸಮದಕುಮತಿ ಮೃಗ್ಯಂ ಸದಾಮಂದಭಾಗ್ಯಂ
ತತಮೋಹಂ ತಾಮಸಾಹಂಕೃತಿಯುತನೆನಿಪೆನ್ನಿಂ ಪರಂ ದುಷ್ಟನಾವಂ ೮

ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗದ ದೂಸಱಿಂ ಕೊರಗಿದೆಂ ತಾಪಾಗ್ನಿಯಿಂ ಕಂದಿದೆಂ
ಕರಮಾಶಾಗ್ರಹದಿಂದೆ ಕಟ್ಟುವಡೆದೆಂ ಕ್ಲೇಶೌಘದಿಂ ಕುಂದಿದೆಂ
ಪರಿಣದ್ಧೋರ್ಮಿ ಪಯೋಧಿಯೊಳ್ಮುಳುಗಿದೆಂ ಕೂರ್ತೆನ್ನನಿನ್ನಾದೊಡಂ
ಕರುಣಾಸಾಗರ ನೋಡಿ ರಕ್ಷಿಪುದಘಧ್ವಾಂತಪ್ರಭಾವಲ್ಲಭಾ ೯

ಕೊಳ್ಳಿಯೊಳೆ ತಂಪನಗ್ಗದ
ಮುಳ್ಳೊಳ್ ಮಾರ್ದವಮನೆಲವದೊಳ್ನವ ಫಲಮಂ
ಪೊಳ್ಳೊಳ್ಪುರುಳಂ ನೋಳ್ಪವೊ
ಲೊಳ್ಳಿತ್ತಂ ಮಾಣದೆನ್ನೊಳಱಸಿದೊಡುಂಟೇ ೧೦

ಹೊರಳಿ ಆಗ ದೈನ್ಯ ಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವವನಾಗಿ ಪಾಪಮಾಡಿದವನೂ, ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಕೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದವನೂ, ವಕ್ರ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಕ್ರೂರನೂ, ಅತಿ ಚೋರನೂ, ವ್ರತಗೇಡಿಯೂ, ಸಂಸ್ಕಾರವಿಲ್ಲದವರಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ನೂರಾರು ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇರಿರುವವನೂ, ಆಸೆಯೆಂಬ ಹಾವಿನಿಂದ ಕಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡವನೂ, ಧೈರ್ಯರಹಿತನೂ, ವಂಚಕರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆನಿಸಿದವನೂ, ಗರ್ವದಿಂದಲೂ, ಕೆಟ್ಟಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಜನರಿಂದ ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ, ಸದಾ ಅಲ್ಪವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ವಿಸ್ತಾರ (ಅಧಿಕ) ವಾದ ಮೋಹದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ತಾಮಸವಾದ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನೂ ಎಂದೆನಿಸಿದ ನನಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ದುಷ್ಟನು ಇನ್ನಾವನಿದ್ದಾನೆ? ೯. ಕಾಮಕ್ರೋಧ ಲೋಭ ಮೋಹ ಮದ ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳೆಂಬ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಕೃಶಗೊಂಡೆನು ; ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕಗಳೆಂಬ ತಾಪತ್ರಯದ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಕಂದಿಹೋದೆನು ; ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಸೆಯೆಂಬ ಭೂತದಿಂದ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟೆನು ; ಅವಿದ್ಯೆ, ಅಸ್ಮಿತೆ, ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಅಭಿನಿವೇಶವೆಂಬ ಕ್ಲೇಶಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಬಡವಾದೆನು ; ವಿಸ್ತಾರಗಳಾದ ಕ್ಷುತ್, ಪಿಪಾಸೆ, ಶೋಕ, ಮೋಹ, ಜನನ, ಮರಣಗಳೆಂಬ ಷಡೂರ್ಮಿಯ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದೆನು ; ಕರುಣಾ ಸಮುದ್ರನೇ, ಇನ್ನಾದರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿದೋರಿ ರಕ್ಷಿಸು. ೧೦. ಉರಿಯುವ ಕೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತಂಪನ್ನೂ, ದೊಡ್ಡದಾದ ಮುಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಮೃದುತ್ವವನ್ನೂ, ಎಲವದ ಮರದಲ್ಲಿ ನೂತನವಾದ (ಪಕ್ವವಾದ) ಹಣ್ಣನ್ನೂ, ಪೊಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಳನ್ನೂ ನೋಡುವ ಹಾಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೂ ಅರಸಿದರೆ (ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದರೆ) ಇರುವುದೇ ? (ತನ್ನ

ಅಱಿಯದೆ ನೆಗಳ್ದೀ ತಪ್ಪಂ
ಮಱೆವುದು ರಕ್ಷಿಪ್ಪುದೆನ್ನನೆಂದಂಘ್ರಿಯುಗ
ಕ್ಕೆಱಗಿದ ಬಸವನನೀಕ್ಷಿಸಿ
ಬಿಱುವಾತಿಂ ಜಱೆದು ಮಾಚಿದೇವಂ ನುಡಿದಂ ೧೧

ಎಲೆ ದುರ್ದಾಂತ ಮದಾಂಧ ಕೊರ್ಬಿದೆ ಗಡಾ ಸದ್ಭಕ್ತರೇಂ ದೀನರೇ
ನೆಲದೊಳ್ನೀನೆ ಧನಾಢ್ಯನೇ ಬಡತನಕ್ಕಿಂಬಾದೆಯೆಂತೆಂತು ಬೇ
ಳ್ಪ ಲಸದ್ಭಕ್ತವಿತಾನಮಿಲ್ಲದೆ ವಲಂ ನೀನರ್ಥಮಂ ಜಂಗಮಾ
ವಲಿಗೊಲ್ದೀಯದೊಡೀವರಾರಮಮ ನಣ್ಪಿಂದಂ ವದಾನ್ಯೋತ್ತಮಾ ೧೨

ಕುಡುವಾತಂ ಕಲಿದೇವನರ್ಥತತಿಯಂ ಕೊಂಬಾತನುಂ ತಾನೆ ಬೇ
ಳ್ಪೊಡೆಯರ್ಗಾನಿರದೀವನಲ್ತು ನಿಜದಿಂದೆಂಬೊಂದು ಸದ್ಭಾವಮಾ
ಮೃಡಭಕ್ತಂಗಿರವೇಳ್ಕುಮಲ್ಲದೊಡಹಂಕಾರಾನ್ವಿತಂ ಭಕ್ತಿ ನೋ
ಳ್ಪೊಡೆ ತಾಂ ರಾಜಸಮೀಶನೊಲ್ಮೆಗದು ದೂರಂ ಶುದ್ಧಮೆಂತಪ್ಪುದೈ ೧೩

ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಖಂಡನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ). ೧೧. ಅರಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ಮರೆಯುವುದು; ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಎನ್ನುತ್ತ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಮಾಚಿದೇವನು ನೋಡಿ, ಕಠಿಣವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹೀಯಾಳಿಸಿ (ಹೀಗೆ) ಮಾತನಾಡಿದನು; ೧೨–೧೩. ಎಲೈ ದುಷ್ಟ ಸಂಯಮಿಯೇ, ಮದದಿಂದ ಕಣ್ಕಾಣದವನೇ, (ನೀನು) ಕೊಬ್ಬಿದೆಯಲ್ಲವೇ ? ಸದ್ಭಕ್ತರೆಂಬುವರು ಬಡವರೇನು ? ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಧನವಂತನೇ ? ಬೇಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠಭಕ್ತ ಸಮೂಹವು ಇಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಬಡವಾಗಿದ್ದೀಯೆ (ಹೇಳು) ? ನಿಶ್ಚಯ ! ನೀನು ದಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ಹೌದು ! ನೀನು ಜಂಗಮ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಸಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ (ನಿನ್ನಂತೆ) ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕೊಡುವವರು ಯಾರಿದ್ದರು ! ಅಮಮ !! ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಕಲಿದೇವನು (ಪರಮೇಶ್ವರನು), ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆತನೇ ; ಬೇಡುವ ಒಡೆಯರಿಗೆ ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಕೊಡುವವನಲ್ಲ, ಎಂಬ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾವನೆ ಆ ಮೃಡನ ಭಕ್ತನೆನಿಸಿದವನಿಗೆ ಇರಬೇಕು. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದೆನಿಸುವುದು. ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಂಥ ಭಕ್ತಿಯು ರಜೋಗುಣ ಸಂಬಂಧವಾದದ್ದೆನಿಸುವುದು. ಇಂಥ ಭಕ್ತಿ ಈಶ್ವರನ ಒಲುಮೆಗೆ ದೂರವಾದದ್ದು. ಅಂಥ ಭಕ್ತಿ ಹೇಗೆ

ಸುರರತ್ನಂ ತಾನೆ ಕಾಲ್ಗರ್ಚುವ ಶಿಲೆ ಸುರಧೇನುವ್ರಜಂ ಗೋಕುಲಂ
ತತ್ಸುರಭೂಜಶ್ರೇಣಿ ಪಿತ್ತಿಲ್ಪನಮುರುಕನಕಕ್ಷ್ಮಾಧರಂ ಕೇಳಿಶೈಲಂ
ಸುರಪಂ ಭೃತ್ಯಂ ಧನೇಶಂ ನವನಿಧಿವಿಲಸತ್ಕೋಶಮಂ ಕಾವನಪ್ಪಂ
ತಿರೆ ಮಾಳ್ಪರ್ತಮ್ಮನೆಂದುಂ ಭಜಿಪ ಸುಜನಸಂತಾನಕೊಲ್ದೀಶಭಕ್ತರ್ ೧೪

ಶಿವಗಣಕೆ ನೀಂ ಕುಡುವ ದಂ
ತಿ ವಾಜಿ ವಸು ವಸನವಿಸರ ವನಿತಾಮಣಿಗಳ್
ವಿವರಿಪೊಡೇವಾಳ್ತೆ ಸರಿ
ದ್ಧವಂಗೆ ಮುಗಿಲೀವ ಪನಿಗಳಂತಿರೆ ಧರೆಯೊಳ್ ೧೫

ನಡೆ ನೋಡು[1] ಬಸವ ಶರಣರ
ಬಡತನಮಂ ತೋರ್ಪೆನೀಗಳೆಂದಾಕ್ಷಣದೊಳ್
ಮಡಿವಳ್ಳಮಾಚಯ್ಯಂ ತ
ನ್ನಡಿದಾವರೆಯಿಂದೆ ನೀರ್ಗಳಂ ಕೆದಱಲೊಡಂ ೧೬

ನವ ಜಲಕಣಗಣಮದು ಮಣಿ
ಪವಳಂ ಪೊಸ ಮುತ್ತು ಪುಷ್ಯರಾಗಂ ವಜ್ರಂ
ಪವಿಧರಮಣಿ ವೈಡೂರ್ಯಂ
ತವೆ ಗೋಮೇಧಿಕಮುದಾರ ಮರಕತರತ್ನಂ ೧೭

ಶುದ್ಧವೆಂದೆನಿಸೀತು ? ೧೪. ಈಶ್ವರನ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮನ್ನು ಭಜಿಸತಕ್ಕ ಸತ್ಪುರುಷ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಒಲಿದು ಸದಾ ಚಿಂತಾರತ್ನವು ಕಾಲುತೊಳೆಯಲು (ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿದ) ಕಲ್ಲಾಗುವಂತೆ, ಕಾಮಧೇನುಗಳ ಸಮೂಹವು ಹಸುಗಳ ಹಿಂಡಾಗುವಂತೆ, ಆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ಸಮೂಹವು ಹಿತ್ತಿಲಿನಲ್ಲಿರುವ ವನವಾಗುವಂತೆ, ದೊಡ್ಡದಾದ ಮೇರು ಪರ್ವತವು ಕ್ರೀಡಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಗುಡ್ಡವನ್ನಾಗಿ, ದೇವೇಂದ್ರನು ಸೇವಕನಾಗುವಂತೆ, ಕುಬೇರನು ಮಹಾಕರ್ಮ, ಪದ್ಮ, ಶಂಖ, ಮಕರ, ಕಚ್ಛಪ, ಮುಕುಂದ, ಕುಂದ, ನೀಲ, ವರಗಳೆಂಬ ಒಂಬತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ನಿಧಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನು ಕಾಯುವವನನ್ನಾಗಿ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವರು. ೧೫–೧೬. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಡವು ನದಿಗಳ ಪತಿಯಾದ ಸಮುದ್ರ ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡುವ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳ ಹಾಗೆ ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನೀನು ಕೊಡುವ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ದ್ರವ್ಯ, (ಏನು) ವಸ್ತ್ರಸಮೂಹ, ಸ್ತ್ರೀಯರು, ರತ್ನಗಳು ವಿವರಿಸುವುದಾದರೆ ಯಾವ ಲೆಕ್ಕ ? ೧೭. 'ಬಸವಣ್ಣ, ಶರಣರ ಬಡತನವನ್ನು ಈಗ ತೋರಿಸುವೆನು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡು' ಎಂದು ಆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯನು ತನ್ನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಕೆದರಲಾಗಿ ಆ ಕೂಡಲೆ ಆ ನೂತನ ನೀರಿನ ಹನಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಕೆಂಪು ರತ್ನ, ಹವಳ, ಹೊಸ

1 ಡ (ದ, ಮು)

ವ॥ ಎನಿಪ್ಪ ಮಣಿಗಣದ ರಾಸಿಯಾಗಿ ನಿಜರುಚಿಯಿಂ ತರಣಿಕಿರಣಮನಧಃಕರಿಸಿ ತಳತಳಿಸಿ ಪೊಳೆಯೆ ಮತ್ತಮಾಗಳ್—

ಪ್ರಮಥ ಪ್ರಸಾದ ಲಬ್ಧಂ
ಸುಮನೋಮಹಿಜಾತ ಜಾತಸುಮನೋವರ್ಷಂ
ಸುಮನೋಜ್ಞಮಾಗಿ ಮೇಲಿಳಿ
ಯೆ ಮಹೋತ್ಸವಮಾಂತು ಪೊಗಳೆ ಭಕ್ತ ಕದಂಬಂ ೧೮

ವ॥ ಆಗಳ್ಮಹೀಪತಿ ಮಾಚಿದೇವಮಹಿಮಾವಲೋಕನೋತ್ಸುಕಂ ಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಲಿಕರ್ವೆರಸಿ ಬಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ವಿಸ್ಮಯಮುತ್ತು ಪೊಗಳುತ್ತಿರೆ ತನ್ಮಹಿಮೆಯಂ ನುತಿಸಲ್ಕೀಶ್ವರಂ ಪಲವರಿಜುವಡೆ ದೇಳ್ತಂದನೆನಿಸಿ ಗಣನಿವಹಂ ನೋಡಿ ಕೊಂಡಾಡೆ ರಂಜಿಪ ಕಲಿಕಾರಣರುದ್ರನಪ್ಪ ಮಾಚಿರಾಜನ ಪದಸರೋಜಕವನತನಾಗಿ ಸಾತ್ವಿಕಂ ನಿಮಿರೆ ಬಸವಂ ಭಯಭಕ್ತಿವೆರಸಿ ಕೀರ್ತಿಸಿ—

ಪರಸಮಯಾತಿಭೀಮ ಪಟುಸಾಹಸಧಾಮ ಪರಾಸ್ತಕಾಮ ಭಾ
ಸುರಗುಣರತ್ನಹಾರ ಭವಿಮೇಘಸಮೀರ ಭವಾಪಹಾರ ಶಾಂ

ಮುತ್ತು, ಪುಷ್ಯರಾಗ, ವಜ್ರ, ಇಂದ್ರನೀಲರತ್ನ, ವೈಡೂರ್ಯ, ಗೋಮೇಧಿಕ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಮರಕತರತ್ನ ವ॥ ಎನಿಸುವ ರತ್ನ ಸಮೂಹದ ರಾಶಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ತಳತಳ ಎಂದು ಹೊಳೆಯಲಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಆಗ— ೧೮. ಪ್ರಮಥರ ಪ್ರಸಾದ (ಅನುಗ್ರಹ) ದಿಂದ ಪಡೆದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಹೂಗಳ ಮಳೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮೇಲಿನಿಂದ ಬೀಳುತ್ತಿರಲು (ನೆರೆದ) ಭಕ್ತರುಗಳ ಸಮೂಹವು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊಗಳಿತು. ವ॥ ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹೀಪಾಲನು ಮಾಚಿದೇವನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಮಂತ್ರಿಗಳು, ನಾಗರಿಕರುಗಳನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಬಂದು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಹೊಗಳುತ್ತ ಇರಲು, ಆ ಮಾಚಿದೇವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು. ಈಶ್ವರನು ಹಲವು ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಂದನೋ ಎನಿಸುವಂತೆ ಗಣ ಸಮೂಹವು ಬಂದು ನೋಡಿಕೊಂಡಾಡಿತು. ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕಲಿಯುಗದ ರುದ್ರ ರೂಪನಾದ ಮಾಚದೇವನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಬಾಗಿದವನಾದನು. ರೋಮಾಂಚನ, ಗದ್ಗದಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವಗಳು ಉಂಟಾದುವು. (ಆಗ) ಬಸವಣ್ಣನು ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಆ ಮಾಚಿದೇವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು. (ಅದು ಹೀಗೆ :) ೧೯–೨೦. ಪರ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅತಿ ಭಯಂಕರನೂ, ಪ್ರಬಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲಸ್ಥಾನನೂ. ಮನ್ಮಥನನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಗುಣಗಳೆಂಬ ರತ್ನಗಳೇ ಹಾರವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಭವಿಗಳೆಂಬ ಮೇಘಗಳಿಗೆ ಗಾಳಿಯಂತಿರುವವನೂ. ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶ ಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಶಿವಮತವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೂ, ಯಮನೆಂಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ದೇವೇಂದ್ರನಂತಿರುವವನೂ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ಅಂಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ (ಅಘನಾ

ಕರಮುತಸಿಂಧುಚಂದ್ರ ಶಮನಾದ್ರಿಮಹೇಂದ್ರ ಶಿವಾಂಗ[1]ರುಂದ್ರ[1] ಸ
ದ್ವರದ ಕೃಪಾಸಮುದ್ರ ವಸುಧಾತಳರುದ್ರ ವಿನಿದ್ರವೈಭವಾ ೧೯

ಶರಣಾಗತರಕ್ಷಣತ
ತ್ಪರ ಪರಮಾರಾಧ್ಯ ಮಾಚಿದೇವ ಮಹತ್ವಾ
ಕರ ಕರುಣಾನಿಧಿ ಕರುಣಿಸಿ
ಪರಭವಸಾಗರದಿನೆನ್ನನುದ್ಧರಿಸಭವಾ

ಪಶುವಾಂ ದೇವೇಶ ಕೇಳ್ನೀಂ ಪತಿ ಪಟುಖಲನಾಂ ಸಾಧು ನೀಂ ಕ್ರೋಧಿಯಾಂ ಪೂ
ರ್ಣಶಮಾಂಕಂ ನೀಂ ಸದಾ ದುಷ್ಕೃತಶತಕರನಾಂ ಧರ್ಮಿ ನೀಂ ಘೋರ ಮಾಯಾ
ವಶನಾಂ ಮಾಯಾವಿ ನೀಂ ಚಿದ್ರುಸವಿರಹಿತನಾಂ ಜ್ಞಾನಿ ನೀಂ ಸಾಪರಾಧಂ
ಶಿಶುವಾಂ ಮೇಣ್ತಂದೆ ನೀಂ ಲೋಭದ ನೆಲೆವನೆಯಾಂ ದಾನಿಂ ನೀಂ ಮಾಚಿದೇವಾ ೨೧

ಖ್ಯಾತಂ ಲಕ್ಷ ಚತುಷ್ಟಯಂ ಮಿಸುವ ತೊಂಭತ್ತಾಱು ಸಾಹಸ್ರಮಂ
ಗೀತವ್ರಾತಮನೆಯ್ದೆ ಪಾಡಿದೆನರಣ್ಯಾಕ್ರಂದನಂಗೆಯ್ದುವೋ
ಲ್ಜಾತಾಹಂಕೃತಿಯಾದೆನಾನದಱಿನೆಲ್ಲಂ ಮೋಘಮಾದತ್ತು ತ
ದ್ಗೀತಂ ನಿಮ್ಮಡಿಯೊಲ್ಮೆಯಿಲ್ಲದೊಡೆ ಪೇಳೀಗೆಯ್ವೆನೆಂತಿರ್ಪೆನೋ ೨೨

ಶಿವಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಅಂಗ ಗುಣಗಳುಳ್ಳವನೂ), ಶ್ರೇಷ್ಠ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನೂ, ಕೃಪೆಗೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೂ, ಭೂತಳಕ್ಕೆ ರುದ್ರನಂತಿರುವವನೂ, ಉಜ್ವಲ ವೈಭವಯುಕ್ತನೂ, ಶರಣಾಗತರಾದವರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದವರಿಂದ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡುವವನೂ, ಮಹತ್ವಗಳಿಗೆ ಆಗರನಾದವನೂ, ಕರುಣೆಯ ನಿಧಿಯೂ, ಜನನ ಮರಣರಹಿತನೂ ಆದ ಹೇ ಮಾಚಿದೇವ, ಕರುಣೆದೋರಿ ನನ್ನನ್ನು ಜನನ ಮರಣಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಭವಸಾಗರದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತು. ೨೧. ದೇವೇಶ, ಹೇ ಮಾಚಿದೇವ, ಕೇಳು : ನಾನು ಪಶು, ನೀನು ಪತಿ. ನಾನು ಅತಿ ನೀಚನು, ನೀನು ಸತ್ಪುರುಷನು, ನಾನು ಕೋಪಿಷ್ಠ, ನೀನು ಶಾಂತಿಯೇ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು. ನಾನು ಸದಾ ನೂರಾರು ದುಷ್ಕೃತ್ಯ ಮಾಡಿದವನು, ನೀನು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯವುಳ್ಳವನು. ನಾನು ಘೋರವಾದ ಮಾಯೆಗೆ ವಶನಾದವನು, ನೀನು ನೀನು ಮಾಯಾರಹಿತನು. ನಾನು ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶರಹಿತನು, ನೀನು ಜ್ಞಾನಿ. ನಾನು ಅಪರಾಧ ಸಮೇತನಾದ ಶಿಶು, ನೀನಾದರೋ ತಂದೆ. ನಾನು ಲೋಭಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನನು, ನೀನು ದಾನ ಗುಣವುಳ್ಳವನು. ೨೨. ವಿಖ್ಯಾತವಾದ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ವಚನ (ಗೀತ) ಗಳನ್ನು ಅರಣ್ಯರೋದನದಂತೆ ಹಾಡಿದೆನು. (ಹೀಗೆ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ) ನಾನು ಅಹಂಕಾರಿಯಾದೆನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ನನ್ನ

---

1 ರುದ್ರ (ಜ)

ವ॥ ಎಂದಾಂ ನೆಗಳ್ದ ಶತಾಪರಾಧಮಂ ಕ್ಷಮಿಪುದೆಂದು ಪೊಡಮಟ್ಟಿರ್ದ ಬಸವರಾಜನಂ ಮಾಚಿದೇವಂ ಕೃಪಾವಲೋಕನದಿನಭೀಕ್ಷಿಸಿ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಮನ್ನಿಸುತುಮಿರ್ಪಾಗಳ್—

ತೊಳೆವಾತನಂಬರಕ್ಕೇಂ
ಮುಳಿವನೆ ಮಲಿನಕ್ಕೆ ಮುಳಿವನಲ್ಲದೆ ಸುಗುಣೋ
ಜ್ವಳ ಬಸವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ನಿ
ರ್ಮಳತೆಯನಾಗಿಪೊಡೆ ಮುನಿದನೀ ಮಾಚಯ್ಯಂ ೨೩

ಕಡಿದೊಡೆ ಕಬ್ಬು ಸೀಯನಿನಿದೀಯದೆ ಮಾಣ್ಬುದೆ ದಿವ್ಯ ಚಂದನಂ
ಪಿಡಿದಮರ್ದೊರ್ತ್ತಿ ತೇದೊಡೆ ಸುಗಂ[1]ಧಮ[1]ನಾನದೆ ಕಾಸಿ ವಹ್ನಿಯಿಂ
ಬಡಿದೊಡೆ ಕಾಂತಿಯಂ ಪಡೆಯದೇ ಕನಕಂ ಕಡುಕಾಯ್ದು ಮಾಚಯಂ
ಜಡಿದೊಡೆ ಭಕ್ತಿಯುಜ್ವಳತೆಯಂ ಬಸವಂ ತವೆ ಬೀಜದಿರ್ಪನೇ ೨೪

ವ॥ ಎಂದು ಶಿವಗಣಸಂದೋಹಂ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತುಮಿರೆ ವೃಷೇಂದ್ರನಂ ನೋಡಿ ಮಾಚಿದೇವ ನಿಂತೆಂದಂ—

ವಿನಯಂ ಶಮೆ ದಮೆ ನಿರ್ವಂ
ಚನೆ ದಾರ್ಢ್ಯಂ ಸತ್ಯಮಾರ್ಜವಂ ನಿರ್ಮದಭಾ

ವಚನಗಳೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದವು. ನಿಮ್ಮ ಪಾದದ ಪ್ರೀತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಮಾಡುವುದೇನು ? ಹೇಗಿದ್ದೇನು ? ಹೇಳು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿದು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಮಾಚಿದೇವನು ಕೃಪಾಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ—೨೩. ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವವನು ಕೊಳೆಗೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಲ್ಲದೆ, ಬಟ್ಟೆಗೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನೇ ? ಆ ಮಾಚಯ್ಯನು, ಸುಗುಣಗಳಿಂದ ಮನೋಹರನಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯುಂಟಾಗಲು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ೨೪. ಕಬ್ಬನ್ನು ಕಡಿದರೆ ಸಿಹಿಯ ರುಚಿಯನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇರುವುದೇ ? ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಒತ್ತಿ (ಸಾಣೆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ) ತೆಯ್ದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ರೀಗಂಧವು ಒಳೆಯ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಲ್ಲವೇ ? ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಕಾಯಿಸಿ, ಬಡಿದರೆ ಚಿನ್ನವು ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಇರುವುದೇ ? ಮಾಚಯ್ಯನು ವಿಶೇಷ ಕೋಪದಿಂದ ಭಯಗೊಳಿಸಿದರೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಬೀರದೆ ಇರುವನೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹವು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಮಾಚಯ್ಯನು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೀಗೆ ಅಂದನು. ೨೫–೨೬. ಬಸವೇಶ್ವರಾ, ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ನಮ್ರತೆ, ಶಾಂತಿ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ನಿರ್ವಂಚನೆ, ದೃಢತೆ. ಸತ್ಯ,

1 ಧಿಯ(ಗ)

ಮನೆ ದಾಸ್ಯಂ ಭಯಮನುನಯ
ಮನವದ್ಯಂ ಭಕ್ತಿ ಲಕ್ಷಣಂ ಬಸವೇಶಾ ೨೫

ಮದಮದು ಭಕ್ತಿಗೆ ಕಂಟಕ
ಮದನಳಿಯಲ್ವೇಳ್ಕುಮದಱಿನೆಮ್ಮಯ ಶರಣ
ರ್ಮದನಾರಿಯ ಪದಭಕ್ತರ್
ಮದಮಂ ಮುನ್ನಳಿದು ಭಕ್ತಿಯಂ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರ್ ೨೬

ಎಂತೆನೆ ಪೇಳ್ದಪೆನವನೀ
ಕಾಂತೆಯ ಸೀಮಂತ ರತ್ನಮೆನೆ ಕಂಗೊಳಿಕುಂ
ಕಾಂತಿ ಮಿಗೆ ನವಿಲೆಯೆಂಬ ಪು
ರಂ ತಾನಳಕಾಭಿರಾಮಗುಣಪರಿಮಿಳಿತಂ ೨೭

ಆ ಪುರದೊಳೆಸೆವನೊರ್ವನು
ಮಾಪತಿಪದಭಕ್ತನಮಿತ ಶಿವಸುಖಭರಿತಂ
ತಾಪಸನುತ ಸುಜ್ಞಾನ ಕ
ಳಾಪಂ ಮೃಡರೂಪನಪಗತಾಖಿಲ ತಾಪಂ ೨೮

ಭವಮೃತಿಕಾಲಕರ್ಮರಹಿತಂ ಹರಿಧಾತೃಮುಖಾನ್ಯದೈವ ಗ
ರ್ವವನದವಾಗ್ನಿ ಚಂಡಭುಜದಂಡನಖಂಡಗುಣಾಂಕನದ್ರಿಜಾ
ಧವಮತ ಪಾರಿಜಾತನಭವಾಗಮಧೀರನತರ್ಕ್ಯವಿಕ್ರಮಂ
ಭವಿಮತ ಪದ್ಮಪಂಡಕಳಭಂ ಪರಭೀಮ ಸಮಗ್ರ ವಿಗ್ರಹಂ ೨೯

ಋಜುತ್ವ, ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಸೇವಕತನ, ಭಯ, ನೀತಿ–ಇವು ಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಮದವೆಂಬುದು ಭಕ್ತಿಗೆ ಕಂಟಕಪ್ರಾಯವಾದದ್ದು. ಅದನ್ನು ಅಳಿಯಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಶರಣರು ಶಿವನ ಪಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. **ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಕಥೆ :** ೨೭. ಹೇಗೆಂದರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ (ಕೇಳು) : ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಕಾಂತೆಯ ಬೈತಲೆಯ ರತ್ನವೋ ಎಂಬಂತೆ 'ನವಿಲೆ' ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ವಿಶೇಷ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕುಬೇರನ ಅಲಕಾವತಿ ಪಟ್ಟಣದ ಮನೋಹರವಾದ ಗುಣಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೨೮. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಭಕ್ತನೂ, ಶಿವನಿಂದ ಉಂಟಾದ ಅಪರಿಮಿತ ಸೌಖ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಋಷಿಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜ್ಞಾನವೇ ಆಭರಣವಾಗುಳ್ಳವನೂ, ಮೃಡ ರೂಪನೂ, ಸಮಸ್ತ ತಾಪಗಳನ್ನು ನೀಗಿದವನೂ ಆದ ಒಬ್ಬ (ಶಿವಭಕ್ತನು) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೨೯–೩೦–೩೧. ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನ್ಯ ದೈವ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಕಾಡಿಗೆದಾವಾಗ್ನಿಯಾದ, ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಬಾಹು ದಂಡವುಳ್ಳ, ಭಂಗವಿಲ್ಲದ ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಶಿವ ಮತಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನಾದ, ಶೈವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನಾದ,

ಶಂಕರಕಿಂಕರ ಜನತಾ
ಶಂಕರನಘಚಯಭಯಂಕರಂ ಪರಿಹೃತಮಾ
ಯಾಂಕುರನಿರ್ಪಂ ಪೆಸರಿಂ
ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನೆಂಬನಚಳ ಶಿವೈಕ್ಯಂ ೩೦

ಜೆಡೆಯ ಶಂಕರದೇವ ದಿವ್ಯ ಸಭಾಸ್ಥಿತಂ ಮೞಿದಿರ್ಪನೊ
ಳ್ಪಡೞಿ ಸೂಜಿಯ ಕಾಯಕಂ ಕ್ರಿಯೆಯೊಪ್ಪೆ ಪೇಣದೞಿಂದೆ ತಾಂ
ಪಡೆದು ತಂದೊಡನೈದು ಮಾನ ಸುಧಾನ್ಯದಿಂದರಿದೆಂಬಿನಂ
ಮೃಡನ ಭಕ್ತ ಸಹಸ್ರಕಾದೊಡಮಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿಯನಾಗಿಪಂ ೩೧

ವ॥ ಅನವರತಮಾ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತನೀ ನಿಯಮದಿನಿರೆಯಿರೆ ತದ್ದರ್ಶನೋತ್ಕಂಠೆಯಿಂ ಜೇಡರ ದಾಸಯ್ಯನೆಂಬ ಹರಭಕ್ತನೇಳ್ತಂದವನಡಿಗವನತನಾಗಿ ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಯಿನಿರ್ದನಂತರಂ ನಿಜಭವನಕ್ಕೇಳ್ತಂದು ನಿಜರಮಣಿಯೊಡನುಮ್ಮಳಿಸುತಿಂತೆಂದಂ—

ಹರಭಕ್ತನಾಗಿಯುಂ ಶಂ
ಕರದಾಸಂ ಬಡತನಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗಿರ್ಪಂ
ತರಳಾಕ್ಷಿ ಕಳಿಪು ಧಾನ್ಯೋ
ತ್ಕರಮಂ ಪಸಿದಿರ್ಕುಮಾತನಲ್ಲದೊಡೀಗಳ್ ೩೨

ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ, ಲಿಂಗಹೀನರ ಮತವೆಂಬ ಕಮಲ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮದಗಜನಾದ, ಪರಮ ಭೀಮನಾದ ಶಿವಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣ ವಿಗ್ರಹ ನೆನಿಸಿದ (ಅಂದರೆ ಲಿಂಗ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಂಗತನಾದ), ಶಿವನ ಸೇವಕರಾದ ಜನ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸುಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಪಾಪ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಮಾಯೆಯ ಮೊಳಕೆಯನ್ನೇ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ, ನಿಶ್ಚಂಚಲವಾದ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಹೊಂದಿದ 'ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯ' ಎಂಬುವನು ಜಡೆಯ ಶಂಕರದೇವನೆಂಬುವನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವವನಾಗಿ, ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಳ್ಪಿನಿಂದ (ಒಳ್ಳೆಯತನದಿಂದ) ಕೂಡಿ ಸೂಜಿಯ ಕಾಯಕ (ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯುವ ಕಾಯಕ) ವೆಂಬ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲು ಆ ಕಾಯಕದಿಂದ ತಾನು ಪಡೆದು ತಂದ ಐದು ಸೇರು ಧಾನ್ಯ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವಂತೆ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೨. ಆ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತನು ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ವ್ರತದಿಂದ ಇರುತ್ತಿರಲು ಜೇಡರದಾಸಯ್ಯನೆಂಬ ಶಿವಭಕ್ತನು ಆ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡ ಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಬಂದು, ಅವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಶಿವಾನುಭವ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಅನಂತರ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ದುಃಖಿಗೊಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನ

ವ॥ ಎಂದು ಬೆಸಸೆ ತದ್ಭಾರ್ಯೆನಿಪ ದುರ್ಗಾದೇವಿ ತಳ್ವದೆ ಧಾನ್ಯಮಂ ಕಳುಪೆ ಶಂಕರ ದಾಸಯ್ಯನದಂ ಕಂಡು ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು—

ಒದವಿರ್ದತ್ಯಂತ ಭಾಗ್ಯಂ ಮಿಸುಗೆ ಪೊಱೆವ ದಾಸಯ್ಯನೆಮ್ಮೀ ದರಿದ್ರ
ತ್ವದ ಪಾಂಗಂ ಕಂಡು ತಾನೇಂ ಕರುಣಿಯೊ ಮಱುಕಂಬೆತ್ತು ಧಾನ್ಯಂಗಳಂ ತ
ಳ್ವದೆ ತಂದಿತ್ತಂ ಮೊದಲ್ಧಾನ್ಯದ ಘನನಿಧಿಯಂ ವಸ್ತ್ರಮಂ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡಂ
ಪದೆದಾನಿನ್ನೇನನೀವೆಂ ಕೃಪಣನಮಮ ಸದ್ಭಕ್ತನಿಂತಾಗವೇಡಾ ೩೩

ವ॥ ಎಂದು ರೋಡಾಡುತೊಂದು ಮುಷ್ಟಿಯೊಳಾನೆಲ್ಲನೆಲ್ಲಮನಡಸಿ ಪಿಡಿದು ಪೊಡವಿಯೊಳಿಡೆ ಗೃಹದೊಳಿರ್ದಕ್ಷಯನಿಧಿ ತತ್ಕ್ಷಣದೊಳಡಂಗೆ ಕಂಡು ಬೆಬ್ಬಳಿವೋಗಿ ತಳವಳಗುಗೊಂಡು ಕಳವಳಿಪ ನಿಜಪತಿಯಂ ನೋಡಿ ದುರ್ಗಾಂಬೆಯಿಂತೆಂದಳ್—

ಸರಿ ಬೆಸದಾಟಮನೇಂ ಕೇ
ಸರಿಯೊಡನಾಡಿದರುಮೊಳರೆ ಶರಣನ ಪರಿಯಂ
ಪರಿಕಿಸದೆ ಕಳುಪಿ ಧಾನ್ಯಮ
ನುರುಮದದೀ ನಿಧಿಯನಿಂತು ನೀಗಿದೆಯಕಟಾ ೩೪

ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೩೩. ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನು ಹರಿಭಕ್ತನಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಬಡತನದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾನೆ. ಹೇ ಚಂಚಲ ನೇತ್ರೆಯೇ, (ಆ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ) ಧಾನ್ಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕಳಿಸು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಈಗ ಹಸಿದು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು (ಜೇಡರ ದಾಸಯ್ಯನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ) ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ (ಆ) ದುರ್ಗಾದೇವಿ ತಡಮಾಡದೆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಲು ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು–೩೪. (ತನಗೆ) ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಭಾಗ್ಯವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ದಾಸಯ್ಯನು (ಜೇಡರದಾಸಿಮಾರ್ಯನು) ನಮ್ಮ ಈ ಬಡತನದ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಕಗೊಂಡು ತಡಮಾಡದೆ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಜೇಡರದಾಸಯ್ಯನು ಏನುಕರುಣಿಯೋ ! ಮೊದಲು (ಅವನು) ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಧಾನ್ಯದ ಘನನಿಧಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. (ಶಿವನಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತವನಿಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದನು.). ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ ! ಬಡವನಾದ ನಾನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಇನ್ನು ಏನನ್ನು ಕೊಡಲಿ ? ಸದ್ಭಕ್ತನೆನಿಸಿದರೆ ಈ ದಾಸಯ್ಯನ ಹಾಗೆ ಇರಬೇಡವೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಒಂದು ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಬತ್ತವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಹಿಡಿದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿಡಲು ಜೇಡರದಾಸಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಶವಾಗದ ನಿಧಿಯು ಆ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋದುದನ್ನು ಕಂಡು (ಜೇಡರ ದಾಸಯ್ಯನು) ಭಯದಿಂದ ಸ್ತಂಭೀಭೂತನಾಗಿ, ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡು, ಕಳವಳಗೊಳ್ಳುವ ನಿಜಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು : ೩೪. ಸಿಂಹದೊಡನೆ ಆಟವಾಡುವವರೂ ಉಂಟೆ ? ಶರಣರ ರೀತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸದೆ, ಅಧಿಕಗರ್ವದಿಂದ

ತಂದೈದು ಮಾನಧಾನ್ಯದೊ
ಳಿಂದುಧರಾರ್ಚಕ ಸಹಸ್ರಮುಂ ತಣಿಪಿದಪಂ
ಕುಂದದೆ ಶಂಕರದಾಸನ
ವಂ ದಿಟದಿಂ ಪ್ರಿಯ ದರಿದ್ರನೇನಾದಪನೇ ೩೫

ಆತನ ಪೆರ್ಮೆಯಂ ಪೊಗಳಲಾರ್ನೆಱೆವರ್ನಿಜರೂಪದಿಂದೆ ಸಂ
ಪ್ರೀತಿಯೊಳೀಶನೆಯ್ದಿ ವರಮಂ ಮಿಗೆ ಬೇಡೆನೆ ನಕ್ಕು ದೇವ ಮ
ತ್ತಾತ ಭವತ್ಪದಾಬ್ಜನಿಧಿ ಸನ್ನಿಧಿವೆತ್ತಿರೆ ಬೇಱೆ ಬೇಳ್ಪ ವಿ
ಖ್ಯಾತವರಂಗಳುಂಟೆ ವರಮಿತ್ತಪೆನೆಂದೆನೆ ಬೇಡನಿಂತಿವಂ ೩೬

ಎಂಬ ಲಜ್ಜೆ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತಕಾಗದಂತೆ ಬೇಳ್ಪೆನೊ
ಲ್ದಂಬಿಕೇಶ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಜಿಗಣ್ಗೆ ಸೂತ್ರಮಂ
ಇಂಬುವೆತ್ತು ಕೊಯ್ಯಲೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ಕಾಣ್ಬ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ
ದೀಬಕಪ್ರಕಾಶವೊಂದನೀಯೆ ಸಾಲ್ಗುಮೀಶ್ವರಾ ೩೭

ವ॥ ಎಂಬ ಭಕ್ತನುಕ್ತಿಗೆ ಶಂಭು ಸಂಭ್ರಮಿಸುತಿರುಳೊಳ್ಪರ್ಬಿದ ಮರ್ಬಿನುರ್ಬನಳಿವಳವನಳಂಗಲ್ಲದಿಲ್ಲೆಂದು ನಿಟಿಲತಟದೊಳ್ಪಾವಕಾಕ್ಷಿಯಂ ದೇವದೇವಂ ಕರುಣಿಪೆ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ವಿಲಯಕಾಲದೊಳ್ಘುಳುಘುಳಿಪ ಕಾಲಾಗ್ನಿರುದ್ರನಂತೆ ಪರದೈವ ಕೋಲಾಹಲಂ ಪರವಾದಿ ಜನಮದ ಮದಗಜ ಬಿದುವಿದಳನ

ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಈ ರೀತಿ ಅಕ್ಷಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಅಯ್ಯೋ! ೩೫–೩೭. ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನು ತಾನು ತಂದ ಐದು ಮಾನದ ಆಳತೆಯ ಧಾನ್ಯ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಜನ ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಆಗದಂತೆ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರಿಯನೆ, ಅವನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದರಿದ್ರನಾಗುವನೇ ?ಆತನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಲು ಸಮರ್ಥರಾರಿದ್ದಾರೆ ? ಈಶ್ವರನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಿಜರೂಪದಿಂದ ಬಂದು 'ವರವನ್ನು ಬೇಡು' ಎಂದರೆ, ನಕ್ಕು ದೇವ, ನನ್ನ ತಂದೆಯೇ ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲವೆಂಬ ನಿಕ್ಷೇಪವು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇಡುವ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ವರಗಳೂ ಉಂಟೆ ? 'ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದರೆ ಈ ರೀತಿ ಇವನು ಬೇಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಾಚಿಕೆಯು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಗದ ಹಾಗೆ ಒಲಿದು ಬೇಡುತ್ತೇನೆ : ಎಲೆ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೇ, ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಸೂಜಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ದಾರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೋಣಿಸಲು ಕಾಣುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯೊಂದನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು. ವ॥ ಹೀಗೆಂಬ ಭಕ್ತನಾದ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಮಾತಿಗೆ ಶಂಭುವು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿದ ಕತ್ತಲೆಯ ಆಧಿಕ್ಯವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ಅಗ್ನಿಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿನೇತ್ರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಘುಳುಘುಳಿಸುವ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲ ರುದ್ರನಂತೆ ಪರದೈವ ಕೋಲಾಹಲನಾದ, ಅನ್ಯಮತವಾದಿ ಜನಗಳ ಗರ್ವವೆಂಬ

ಕಂಠೀರವಂ ಹರಸಮಯಂ ನಲಿಯೆ ಪರಸಮಯಂ ಬೆದಱೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ನಡೆಗೊಂಡು ಪರದೈವನಿಕೇತನಂಗಳನಳವಿಯೊಳ್ನಿಂದು ನಿಜ ನಿಟಿಲತಟಘಟಿತಪಟುತರ ವಿಕಸ್ವರವೀತಿಹೋತ್ರವಿಲೋಚನದಿಂ ಮುಳಿದು ಘುಳು ಘುಳಿಸಿ ಘಳಿಲನುರುಪ್ರವಾಗಳಸವಸದಿನರ್ಧಾಲಯಮುರಿಯೆ ಸರಭಸಂ ಪರಿವ ಬಳಾರಿ ಮಾರಿ ಮಾತೃಕಾ ನಿಕಾಯಮುಂ ಮಿಳ್ಳಿಱಿದು ಬಳ್ಳಿವರಿವ ದಳ್ಳುರಿಯುಳುರ್ಕೆಯಿಂ ಗೋಪುರಂ ಸೀಳ್ದು ಸೆಕ್ಕೆ ವಿಡೆ ಮುಕ್ಕೊಡೆ ಛಿಟಿಲೆನೆ ಸಿಡಿಯೆ ಪೆಳರ್ದು ನಡುಗಿ ಬಾಯ್ವಿಡುವ ಮಾಳವಿವೆರಸು ನಿಟ್ಟೋಟದಿನೋಡುವ ಮೈಲಾರನುಂ ಪ್ರಚುರ ಕಚನಿಚಯಂ ಗರಿಗರಿಲನುರಿಯೆ ತಳಮಳಗುಗೊಂಡ ತಲೆಗೊಡಪಿ ಕಡೆವರಿವೇಕನಾಥೆಯುಂ ಬಿಗಿದುಟ್ಟ ಪಟ್ಟಣಿಗೆ ನಿಂದುರಿಯೆ ಕೇಸುರಿವೆಳಗು ನಿತಂಬಮಂಡಳ ಮನಳುರ್ದು ಮಾಸುರಿಕೆಮಿಗೆ ತಳಿರುಟ್ಟ ಪುಳಿಂದಿಯರ ವಿಭ್ರಮಂದಳೆದು ಮೊಱೆಯಿಡುತೆ ಪರಿವ ಯಕ್ಷಿಣಿಯರುಂ ಕರತಳದ ಪಿಂಛಗುಚ್ಛಮುರಿವರಿದು ಬೇಯೆ ಭೋಂಕನೆ ಬಿಸುಟು

ಮದ್ದಾನೆಗಳ ಕುಂಭ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಸ್ವರೂಪನಾದ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನು ಶಿವಸಮಯವು ನಲಿಯುವಂತೆ ಪರಸಮಯವು ಭಯಗೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಟು ಪರದೈವದ ಗುಡಿಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತನ್ನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಅಗ್ನಿಯ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೋಪಿಸಿ, ಘುಳು ಘುಳಿಸಿ, ಘಳಿಲ್ ಎನ್ನುವಂತೆ (ತೀವ್ರವಾಗಿ) ಸುಡುವ ಅವಸರದಿಂದ ಅರ್ಧದೇವಸ್ಥಾನವು ಉರಿಯಲು ಅತಿ ರಭಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಬಲರಾಕ್ಷಸ ವೈರಿಯಾದ ಇಂದ್ರ, ಮಾರಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರಿ, ಕೌಮಾರಿ, ವೈಷ್ಣವಿ, ವಾರಾಹಿ, ಇಂದ್ರಾಣಿ, ಚಾಮುಂಡಿಕೆ ಎಂದೆಂಬ ಸಪ್ತಮಾತೃಕೆಯರ ಸಮೂಹವೂ, ಹಬ್ಬದ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಧಿಕ ಜ್ವಾಲೆಯು ಆವರಿಸಿದಕಾರಣ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರವು ಸೀಳಿ, ಚಕ್ಕೆಬಿಡಲು, ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಛತ್ರಿಗಳೂ ಛಟಿಲ್ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಿಡಿದವು. (ಆಗ) ಭಯಪಟ್ಟು ನಡುಗಿ, ಬಾಯಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಮಾಳವಿ' ಎಂಬ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ನೇರವಾದ ವೇಗದ ಓಟದಿಂದ (ನಿಟ್ಟೋಟದಿಂದ) ಓಡುವ ಮೈಲಾರನೆಂಬ ದೇವತೆಯೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕೂದಲಿನ ಸಮೂಹವು ಘರಿಘರಿಲೆಂದು ಉರಿಯಲು ತಳಮಳಗೊಂಡು ತಲೆಯನ್ನು ಕೊಡವಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಒಂದು ಪಾರ್ಶ್ವವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಓಡುವ ಏಕನಾಥೆ ಎಂಬ ಶಕ್ತಿದೇವತೆಯೂ, ಬಿಗಿದು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಟ್ಟೇಸೀರೆಯು ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರಲು (ಅದರ) ಕೆಂಪಾದ ಜ್ವಾಲೆಯ ಬೆಳಕು ಕಟಿಪಶ್ಚಾದ್ಭಾಗವನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಉರಿಯುವಿಕೆ ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳಲು ಚಿಗುರನ್ನುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೇಡರ ಸ್ತ್ರೀಯರ ವಿಲಾಸಗೊಂಡು ಗೋಳಾಡುತ್ತ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಯಕ್ಷಪತ್ನಿಯರೂ, ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ನವಿಲುಗರಿಯ ಪಿಂಛವು ಉರಿಹತ್ತಿ ಸುಡುತ್ತಿರಲು ಅದನ್ನು ಬೇಗನೆ ಬಿಸಾಡಿ, ಇಷ್ಟ ಬಂದ ಕಡೆಗೆ ಓಡುವ ಬತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜಿನದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ಕಾಡಿನ ಕಿಚ್ಚು ಹತ್ತಿ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ

ವಿಸಟಂಬರಿವ ನಗ್ನಾಂಗಜಿನಪ್ರಕರಮುಂ ದಾವಾನಲಂ ಕೊಂಡ ಕಾಳ್ಕೊ[1]ರಡಂತೆ ಶಿಖಿಶಿಖಾಕ ಬಳಿತಾಂಗನಾಗಿ ಬಿಗುರ್ತು ಹಾಹಾರವಂ ಪೊಣ್ಮೆ ಮುನ್ನುಂಡಜಾ[2]ರಕ್ತರಸಮುಂ ಕಾಱುತ್ತುಂ ಪಾಱುವ ಪೋತರಾಜನುಮಿಂತು ಪಲಾಯನಂಬೆತ್ತು ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಮಲ್ಲಳಿಗೊಳ್ವ ಸಕಲ ದೇವತಾ ನಿಕುರುಂಬಮೆಲ್ಲಂ ಪುಲ್ಗರ್ಚಿಪಲ್ಗಿಱಿದು ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಂಬೆರಸು ನಿಜಚರಣ ನಳಿನಮುಂ ಶರಣ್ಬುಗೆ ತಜ್ಜಗದ್ಗುರು ನಿಶ್ಶಂಕ ಶಂಕರದಾಸದೇವನಭಯಮನಿತ್ತು ಕರುಣಿಸೆ ತದ್ದೇವತಾನಿವಹಮಾ ಘನಮಹಿಮನಂಘ್ರಿಯ ನೋಲಗಿಸಲೆಳಸಿ—

ಮೈಲಾರಂ ಛತ್ರಮುಂ ಮಾಳವಿ ಮಣಿಮಯ ತತ್ಪಾದುಕಾದ್ವಂದ್ವಮುಂ ತಾಂ
ಬೂಲೋದ್ಯತ್ಪೇಟಿಯುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಕೆ ಭಸಿತಮಿಳತ್ಪಾತ್ರೆಯುಂ ಬ್ರಹ್ಮರ[3]ಕ್ಷಃ
ಪಾಲಂ ಸೂಚೀಗುಣಂ ತೀವಿದ ಕರಡಗೆಯುಂ ಡಾಕಿನೀಶಕ್ತಿ ಶೌರ್ಯ
ಶ್ರೀಲೋಲಂ ಭೈರವಂ ಶೂಲಮನೆ ತಳೆದು ತತ್ಸೇವೆಗೆಯ್ಯುತ್ತುಮಿರ್ದರ್ ೩೮

ಚಾರುತರಾಲಯಾಂಕನರಜಂದೆಗೆವಳ್ಮಸಣಬ್ಬೆ ಸುತ್ತುವ
ಳ್ಕಾರಿರುಳಪ್ಪುದುಂ ಬಳಸಿ ತದ್ಗೃಹಮಂ ಘನ ಕಾಳರಾತ್ರಿಯಾ

ಕಾಡುಕೊರಡಿನಂತೆ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗೆ ತುತ್ತಿನಂತಾದ ಅವಯವವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಭಯದಿಂದ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡುವ ಶಬ್ದವು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು, ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಿದ ಆಡಿನ ರಕ್ತವನ್ನು ಕಾರುತ್ತ, ಓಡುವ ಪೋತರಾಜನೂ, ಈ ರೀತಿ ಪಲಾಯನಗೊಂಡು ಭಯದಿಂದ ಬೆರಗಾಗಿ ಸಂಕಟಗೊಂಡ ದೇವತಾಸಮೂಹ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದು ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿದವರಾಗಿ, ತನ್ನ (ಆ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನ) ಚರಣಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಶರಣುಹೊಗಲು ಆ ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಶಂಕಾರಹಿತನಾದವ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನು (ಎಲ್ಲರಿಗೂ) ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಕರುಣಿಸಲು ಆ ದೇವತಾ ಸಮೂಹವು ಆ ಘನಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯ ಪಾದವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು— ೩೮. ಮೈಲಾರನೆಂಬುವನು ಛತ್ರಿಯನ್ನೂ, ಮಾಳವಿಯು ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಆ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನ ಎರಡು ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನೂ (ಅವುಗೆಗಳನ್ನೂ), ಬ್ರಾಹ್ಮಿಕೆಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಾಂಬೂಲದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಃಪಾಲ ಎಂಬುವನು (ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಎಂಬುವನು) ಭಸ್ಮದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕರಂಡಕವನ್ನೂ, ಢಾಕಿಣಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿಯು ಸೂಜಿ ದಾರಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಭರಣಿಯನ್ನೂ, ಪರಾಕ್ರಮವೆಂಬ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಾಸಕ್ತನಾದ ಭೈರವನು ಶೂಲವನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದರು. ೩೯-೪೦. ಆ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಮಸಣಬ್ಬೆಯೆಂಬುವಳು ಮನೋಹರವಾದ ಅವನ ಮನೆಯ ಧೂಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಘನಕಾಳರಾತ್ರಿ ಕಪ್ಪಾದ ರಾತ್ರಿ ಯುಂಟಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನ

---

1 ಳ್ಗೊ (ಮು, ಜ) 2 ಜ(ಜ), × (ದ) 3 ರಾ (ಗ)

ಭೈರವಿ ತರ್ಪಳಿಂಧನವನೊಳ್ದುಱುಗಾವಳೊಱಲ್ದು ಚಂಡಿಕಾ
ನಾರಿ ಕುಮಾರಿಮಾರಿ ಮಿದಿವರ್ನಱುನೆಲ್ಗಳನಲ್ಲಿ ಪಾಡುತುಂ ೩೯

ಚಳೆಯಂಗೆಯ್ವವಳೇಕನಾಥೆ ಸಲಿಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ನೀರ್ದರ್ಪಳು
ಜ್ವಳ ಚಾಮುಂಡಿಕೆ ಕಾವಳಾಲಯದ ಬಾಗಿಲ್ವಾಡಮಂ ಚಾರು ಕಾ
ಹಳಿಯಂ ಕಾಟಕಮೋಟಕರ್ನುಡಿಯಿಪರ್ಕಪ್ಪಂಗಳಂ ತೆತ್ತು ಮಂ
ಜುಳ ಭಾವಂ ಮಿಗೆ ಯೋಗಪೀಠನಿವಹಂ ಬಾಳ್ಗುಂ ತದೀಯಾಜ್ಞೆಯಿಂ ೪೦

ವ॥ ಸಂತತಮಿಂತೆಸೆವ ಶಂಕರದಾಸದೇವನ ನಿರಂಕುಶ ಮಾಹಿಮೆಯಂ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನೆಂಬ ಭೂವಲ್ಲಭಂ ಕೇಳ್ದಳ್ಕಱಂಗೊಂಡು—

ಫಣಿಧರನಿಂ ಪಡೆದಂ ಗಡ
ಪಣೆಗಣ್ಣಂ ಸುರರನುರುಪುವಂ ಗಡ ಪರರಂ
ಗಣಿಸಂ ಗಡ ನೋಳ್ಪೆಂ ತ
ನ್ನಣಕಮನೆಮ್ಮೂರೊಳಿರ್ಪ ದಾಮೋದರನಂ ೪೧

ಸುಟ್ಟೊಡೆ ತನ್ನಯ ಮಹಿಮೆಯ
ಕಟ್ಟುರ್ಬಟೆಯುಱಿಯಲಕ್ಕುಮೆಂದಾಗ್ರಹಮಂ

ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತುವಳು. ಆ ಭೈರವಿಯು ಸೌದೆಯನ್ನು ತರುವಳು. ಚಂಡಿಕೆಯೆಂಬ ಹೆಂಗಸು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ಮನೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವಳು. ಕುಮಾರಿ ಮತ್ತು ಮಾರಿ ಎಂಬುವರಿಬ್ಬರೂ, ಗಂಧಸಾಲಿ ಬತ್ತವನ್ನು (ಪುನುಗುರಾಜ ಬತ್ತವನ್ನು) ಹಾಡುತ್ತ ಕುಟ್ಟುವರು. ಏಕನಾಥೆ ಎಂಬುವಳು (ಮನೆ ಮತ್ತು ಅಂಗಳಗಳಿಗೆ) ನೀರನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸುವಳು. ಸಲಿಲ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿ ಎಂಬುವಳು ನೀರನ್ನು ತರುವಳು. ಉಜ್ವಲಳಾದ ಚಾಮುಂಡಿಕೆಯು ಮನೆಯ ಮಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ಕಾಯುವಳು. ಕಾಟಕ ಮೋಟಕರು ಮನೋಹರವಾದ ಕಹಳೆಯನ್ನು ಊದುವರು. ಯೋಗಾಸನ ವಿಶಿಷ್ಟರಾದವರ ಸಮೂಹವು ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನೋಹರವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ಆ ಶಂಕರ ದಾಸಯ್ಯನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವ॥ ಸತತವೂ ಹೀಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಶಂಕರ ದಾಸಿಮಾರ್ಯನ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಿಲ್ಲದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನೆಂಬ ರಾಜನು ಕೇಳಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ೪೧–೪೨. 'ಸರ್ಪಧರನಾದ ಶಿವನಿಂದ ಹಣೆಗಣ್ಣನ್ನು ಪಡೆದನಂತೆ ! ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉರಿಸುವನಂತೆ ! ಶಿವಭಕ್ತೇತರರನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ ! ಆತನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ದಾಮೋದರನನ್ನು ಸುಟ್ಟರೆ ಆತನ ಮಹಿಮೆಯು ಆ ಅಧಿಕ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವುದು' ಎಂದು ಪಂಥಕೊಟ್ಟು ಗರ್ವಗೊಂಡು ಪಂಚಲೋಹಗಳಿಂದ ಭಯಂಕರಾಕಾರದ ದಾಮೋದರನ

ತೊಟ್ಟುರ್ಕಿ ಪಂಚಲೋಹದೆ
ದಿಟ್ಟಂ ಮಾಡಿಸಿದನುಗ್ರ ದಾಮೋದರನಂ ೪೨

ಸ್ಥೂಲಹರಿವಿಗ್ರಹಕೆ ತ
ಕ್ಕಾಲಯಮುಮಂ ನೆಗಳ್ದು ರನ್ನದೊಡವಿಟ್ಟು ಮಹೀ
ಪಾಲಂ ಪೂಜಿಸಿ ಸಂಭ್ರಮ
ಲೋಲಂ ಮದಮತ್ತಚಿತ್ತನಿರ್ಪಿನಮಿತ್ತಲ್ ೪೩

ಶಂಕರದಾಸಂ ವೈರಿಭ
ಯಂಕರನಾವಾರ್ತೆಯಂ ಸಮಾಕರ್ಣಿಸಿ ನಿ
ಶ್ಶಂಕಮತಿಯಾರ್ಪುವೆರಸಿ ಕ
ರಂ ಕಾಯ್ಪಿಂದಲ್ಲಿಗೆಯ್ದಲುಜ್ಜುಗಿಸಿರ್ದಂ ೪೪

ವ॥ ಅನ್ನೆವರಮಾ ದಾಮೋದರಮಂದಿರಾಂತರಾಳದೊಳ್—

ಸೊಡರ್ಗುಡಿ ನಂದಿದತ್ತು ಪಗಲೂಳ್ದುದು ಜಂಬುಕರಾಜಿ ಗೋಪುರಂ
ನಡುಗಿದುದೇಳ್ಗೆವೆತ್ತ ಕಳಶಂ ಮುಱಿವಿಳ್ದುದು ಗಾರುಡಧ್ವಜಂ
ಕೆಡೆದುದು ಸಾಲಭಂಜಿಕೆಗಳಿಕ್ಕಿದುವಶ್ರುವನಲ್ಲಿ ಕೋವುಳೆ
ಳ್ದಡಿಗಡಿಗಾಡುತಿರ್ದುದು ಮುಗಿಲ್ಮಿಗೆ ಸೂಸಿತು ರಕ್ತವೃಷ್ಟಿಯುಂ ೪೫

ವಿಗ್ರಹವನ್ನು (ಆ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನೆಂಬ ರಾಜನು) ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಸಿದನು. [ದಾಮ ಅಂದರೆ ವೈಜಯಂತಿಯೆಂಬ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಉದರದ ಮೇಲೆ ಉಳ್ಳವನಾದ್ದರಿಂದ ದಾಮೋದರ] ೪೩–೪೪. ಆ ರಾಜನು ದಪ್ಪನಾದ ಆ ವಿಷ್ಣು ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಗುಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ರತ್ನದ ಆಭರಣಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ, ಸಡಗರದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿರುತ್ತಿರಲು ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ ವೈರಿಭಯಂಕರನಾದ ಶಂಕರ ದಾಸಯ್ಯನು ಜಗದೇಕಮಲ್ಲರಾಜನ ಸಂಬಂಧದ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಿಶ್ಶಂಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಅತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಆ ವಿಷ್ಣು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಬಳಿಗೆ ಬರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಇದ್ದನು. ವ॥ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ದಾಮೋದರ ದೇವಾಲಯದ ಒಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ—೪೫. ದೀಪದ ಕುಡಿಯು ಆರಿಹೋಯಿತು ; ಹಗಲಿನಲ್ಲೇ ನರಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಕೂಗತೊಡಗಿತು ; ಗುಡಿಯ ಗೋಪುರ ಅಲ್ಲಾಡತೊಡಗಿತು ; ಉನ್ನತವಾದ ಕಳಶವು ಮುರಿದು ಬಿತ್ತು ; ಗರುಡಗಂಬವು ಉರುಳಿತು. (ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಡೆದಿದ್ದ) ಸಾಲಭಂಜಿಕೆ ಗೊಂಬೆಗಳು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಸುರಿಸಿದುವು; ಅಲ್ಲಿ ಕೆಂಧೂಳು ಎದ್ದು, ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಹಾರ ತೊಡಗಿತು. ಮೋಡವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಕ್ತದ

ವ॥ ಇಂತುತ್ಪಾತಶತಂ ನೆಗಳ್ವಿನಮಾ ಶಂಕರದಾಸನಧ್ವರಮರ್ದನಕ್ಕೆ ತಳರ್ವ[1] ವೀರಭದ್ರನಂತೆ ವೀರಗಣಪರಿವೃತನಾ ನಗರಿಗೇಳ್ತಂದು ತದಾಲಯಪ್ರತೋಳಿಕೆಯುಂ ಪೊಕ್ಕುಮಿಕ್ಕುಮಾಮಸಕಂ ಮಸಗಿ ಪೊಂದೆರೆಯನಾಗಳೆ ನೂಂಕಿ ಸರಿಸದೊಳ್ನಿಂದು ಮುಳಿಸಿಂ ನಿಟಿಲತಟ ಶಿಖಿನಯನಮಂ ನಸುದೆಱೆಯಲೊಡನೆ—

ಛಟಛಟ ನಿಸ್ವನಂ ನಿಮಿರೆ ಕೆಂಗಿಡಿ ಸೂಸೆ ಪೊದಳ್ದು ಪೊಣ್ಮಿ ತು
ತ್ಕಟಿಸಿ ಕಡಂಗಿ ಪೊಂಬೆಳಗನಾಳ್ದುರಿ ಮಾಲೆಯನಪ್ಪಿ ಲೋಹಸಂ
ಘಟಿತ ಮುಕುಂದವಿಗ್ರಹಮನೊತ್ತಿ ತುಡುಂಕಿ ಮುಸುಂಕಿ ಪಾಯ್ದುದ
ತ್ಪಟುನಿಟಿಲಾಕ್ಷಿವಹ್ನಿ ಪರಿಯಿಟ್ಟುದು ಸುಟ್ಟುದು ತತ್ಕ್ಷಣಾರ್ಧದೊಳ್ ೪೬

ಜಲದಧಿಪತಿ ಹರಿಯಂಗಂ
ಜಲಮಯಮಾಗುತ್ತೆ ವಹ್ನಿದೇವತೆಯೊಳ್ನಿ
ಶ್ಚಲವೊಂದಿ ತೋರ್ಪವೋಲು
ಜ್ವಲಿಸಿತು ಕರಗಿದ ತದುಷ್ಣಲೋಹಾಂಗರಸಂ ೪೭

ವ॥ ಅಂತು ಹರಿಯಂಗವೆಲ್ಲಮುರಿಗಣ್ಣುರಿಯಿನುರಿಗೊಂಡರಗಿನಂತೆ ಕರಗಿಪೋಗೆ ಶರಣಜನಂ ನಲಿಯೆ ಪರಸಮಯಂ ಕೊರಗೆ ಜಗದ್ಗುರು ಶಂಕರದಾಸನಿಂತೆಸಗಿದ ವೃತ್ತಾಂತಮನಾ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲಂ

ಮಳೆಯನ್ನುಸುರಿಸಿತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ನೂರಾರು ಉತ್ಪಾತಗಳುಂಟಾಗುತ್ತಿರಲು, ಆ ಶಂಕರದಾಸನು ಯಜ್ಞನಾಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ವೀರಭದ್ರನಂತೆ, ವೀರ ಶಿವಭಕ್ತ ಗಣಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಆ ಜಗದೇವ ಮಹಾರಾಜನ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಆ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರ ಭಾಗದ ಅಂಗಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಾ ಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಚಿನ್ನದ ಅಡ್ಡ ತೆರೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಕೋಪದಿಂದ ಹಣೆ ಗಣ್ಣನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ತೆರೆಯಲು ಆ ಕೂಡಲೇ—೪೬. (ಅವನ ಆ) ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಬೆಂಕಿಯ ಛಟ ಛಟ ! ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು ; ಕೆಂಪಾದ ಕಿಡಿಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೊರ ಸೂಸಿದವು, ಉಬ್ಬಿ ಕೋಪದಿಂದ ಮುಂದುವರಿದು ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಆ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಮಾಲೆಯು ಲೋಹದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇಹ ವನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಒತ್ತಿ, ತುಡುಕಿ ಮುಸುಕಿ, ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿತು. ಕ್ಷಣಾರ್ಧ ದಲ್ಲಿ ಅದು ಸುಟ್ಟು ಹೋಯಿತು. ೪೭. ನೀರಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇಹವು ಜಲಮಯವಾಗುತ್ತ ಅಗ್ನಿದೇವತೆಯೊಡನೆ, ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಸೇರಿ ಕೊಂಡು ಕಾಣುವಂತೆ ಕರಗಿ ಹೋದ ಆ ಕಾದ ಲೋಹದ ನೀರು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಹರಿಯ ವಿಗ್ರಹದ ದೇಹವೆಲ್ಲ ಉರಿಗಣ್ಣಿನ ಉರಿಯಿಂದ ಉರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಅರಗಿನಂತೆ ಕರಗಿ ಹೋಗಲಾಗಿ ಶರಣ ಜನರು ನಲಿದರು ; ಪರಸಮಯದವರು ಕೊರಗಿದರು ; ಜಗದ್ಗುರು

1 ರ್ವ (ಮು)

ಕೇಳ್ದು ಬಗೆ ಬೆದಱೆ ವಿಸ್ಮಯಂಬಟ್ಟು ಜವದಿನೇಳ್ತಂದವನತನಾಗುತಭಯಂಬಡೆದಿರ್ದನಂತಪ್ಪ ಪೆರ್ಮೆಗಡಪ್ಪಂಗಿ ಹರಿ ಮುಖ್ಯ ಪರದೈವ ಕೋಲಾಹಲನೆಂಬ ಬಿರುದಾಂತು ಮೆಱೆವ ಶಂಕರಾವತಾರ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯಂಗೆ ದರಿದ್ರಾತಂಕಮೆಂದು ಶಂಕೆವೆತ್ತು ಭೋಂಕನಹಂಕಾರದಿಂ ಧಾನ್ಯಂಗಳುಱಿ ನಿತ್ಯ ನಿಧಿಯುಂ ನಿರರ್ಥಂ ನೀಗಾಡಿದ ಮುಸುಳರ್ಗೆಮಗೆ ತಚ್ಚರಣಮೆ ಶರಣಮೆಂದಿರ್ವರೇಕಚಿತ್ತರಾಗುತ್ತಡಿ ಗಡಿಗೆ ಪೊಡಮಡುತ್ತುಮವರ್ವಸಿಯಿಸಿರ್ದ ಮಠಕ್ಕೇಳ್ತಂದೊಳಗಣ್ಗೆ ಪೊಕ್ಕುನೋಳ್ಪನಮಾಗಳ್—

ಜಲಮಂ ತಾರೆಲೆ ಕಾಳಿ ಪಾದ್ಯಕೆ ಸರಾಗಂಗೆಯ್ದು ಸತ್ಪುಷ್ಪ ಸಂ
ಕುಲಮಂ ಗಂಧಮನಲ್ಲಿ ನೀನಿರಿಸು ಲಂಕಾದೇವಿ ನೀಂ ಪೂಜಿಸು
ಜ್ವಲ ಜಾಲಂಧ್ರದ ದೇವಿ ಗದ್ದುಗೆಯನಿಕ್ಕೋರಂತೆ ನೀಂ ಭೂತಿಯುಂ
ನಲವಿಂ ಶಾರದೆ ನೀಡು ಹಿಂಗುಳೆ ಕುಡೀ ಕರ್ಪೂರ ತಾಂಬೂಲಮಂ ೪೮

ಮೆಲ್ಲನೆ ವೀಜನಮಂ ಪಿಡಿ
ದಿಲ್ಲಿ ಕರಂ ಬೀಸು ಮಾಣಿಕಾದೇವಿಯೆನು
ತ್ತಲ್ಲಿ ನೆರೆನೆರೆದು ಸೇವಿಪ
ಸಲ್ಲಲಿತಂ ಶಕ್ತಿವೃಂದಮೇನೊಪ್ಪಿದುದೋ ೪೯

ಶಂಕರ ದಾಸಮಯ್ಯನು ಮಾಡಿದ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಆ ಜಗದೇಕ ಮಲ್ಲನು ಕೇಳಿ, ಬೆದರಿದ ಮನಸ್ಸಿನವನಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೊರಟು ಬಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಅಭಯವನ್ನು ಪಡೆದನು. ಅಂತಹ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿ ಹರಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಅನ್ಯದೇವ ಕೋಲಾಹಲನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಶಂಕರನ ಅವತಾರನಾದ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಬಡತನ ಬಂದಿದೆಯೆಂಬ ಸಂಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ (ಅಥವಾ ಊಹಿಸಿ), ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ನಮ್ಮ ತವ ನಿಧಿಯೆಂಬ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹುಚ್ಚರಾದ ನಮಗೆ ಆ ಶಂಕರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಚರಣವೇ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುವಂತಹುದು. ಹೀಗೆಂದು ಕೊಂಡು [ಆ ಜೇಡರ ದಾಸಯ್ಯ ಮತ್ತು ದುರ್ಗಾಂಬೆ (ದುಗ್ಗಳೆ) ಎಂಬ]ದಂಪತಿಗಳು ದೃಢ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಆ ಶಂಕರ ದಾಸಯ್ಯ ನವರು ವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬಂದು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ನೋಡು ತ್ತಿದ್ದಾಗ ೪೮–೪೯. ಎಲೇ ಕಾಳಿ ಜಲವನ್ನು ಪಾದ್ಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ; ಗಂಗೇ ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುಷ್ಪ ಸಮೂಹ ಮತ್ತು ಗಂಧವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇಡು; ಲಂಕಾ ದೇವಿಯೇ (?) ನೀನು ಪೂಜೆ ಮಾಡು ; ಉಜ್ವಲ ಜಾಲೇಂದ್ರದ ದೇವಿಯೇ ಪೀಠ ವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಇಡು ; ಶಾರದೆಯೇ ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಕೊಡು ; ಹಿಂಗುಲೆಯೇ, ಈ ಪಚ್ಚ ಕರ್ಪೂರ ಮಿಶ್ರಿತ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಡು ; ಮಾಣಿಕಾ ದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಬೀಸಣಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೆತ್ತಗೆ ಬೀಸು ಎನ್ನುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ನೆರೆದು ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಸಲ್ಲಲಿತವಾದ ಶಕ್ತಿ ದೇವಿಯರ ಗುಂಪು

ಪ್ರಣುತ ಶ್ರೀವಾಣಿಯರ್ಕಂಕಣ ಝಣರಣಿತಂ ಪೊಣ್ಮೆ ಕೆಯ್ಗಣ್ಮೆ ಲೋಲೇ
ಕ್ಷಣಧಾಮಂ ನಿಂದು ಬೀಸುತ್ತಿರೆ ಚಮರರುಹದ್ವಂದ್ವಮಂ ಪಾಡೆ ತದ್ಯ
ಕ್ಷಿಣಿಯರ್ಕೂರ್ತಾಡೆ ಕಾಳೀವಧು ಪೊಗಳೆ ಮಹಾಭೈರವಂ ಜಟ್ಟಿಗಂ ಯೋ
ಗಿಣಿಯರ್ಶಂಖಾದಿ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಯನೆಸಗೆ ಪೇರೋಲಗಂ ತೋಱಿತಾಗಳ್ ೫೦

ಅಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟ ವಿಭೂತಿಗ
ಳಣಿಯರವೋಲಗಿಪ ದಿವ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದೊ
ಳ್ಮಣಿದೇಳ್ವ ನಿರ್ಜರರ ಸಂ
ದಣಿಯೊಳ್ಕಣ್ಗೆಸೆದನರರೆ ಶಂಕರದಾಸಂ ೫೧

ವ॥ ಅಂತೆಸೆವ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯಂಗೆ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂಗೆಯ್ದು ಕಾರ್ಪಣ್ಯಃದೋಱಿ ಕೆಯ್ಮುಗಿದು ನಿಂದು—

ಶರಣಶರಣ್ಯ ಶಾಂತ ಶಶಿಶೇಖರಸಂಗತಚಿತ್ತಚೇತನಾ
ದರ ಚರಸಂಚಯಾಂಘ್ರಿ ಸರಸೀಜ ಸದಾರ್ಚಕ ಸಾರ ಸತ್ಯಸಂ
ಗರ ತತಸಾಹಸಾಂಕ ಗಣರಂಜನ ನಿರ್ಜಿತಕಾಲ ನೀತನಿ
ರ್ಜರತತಿಲಜ್ಜ ಧೀರ ಜಯ ಶಂಕರದಾಸ ಜಗತ್ರಯಾಧಿಕಾ ೫೨

ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೫೦. ಆಗ ಶ್ಲಾಘ್ಯರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸರಸ್ವತಿಯರು ತಮ್ಮ ಕೈ ಬಳೆಗಳ ಝಣ ಝಣ ಶಬ್ದವು ಅಧಿಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು, ಚಂಚಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಅತಿಶಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಎರಡು ಚಾಮರಗಳನ್ನು ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಆ ಯಕ್ಷ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ; ಕಾಳೀವಧುವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು ; ಜಟ್ಟಿಗನಾದ ಮಹಾ ಭೈರವನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದನು (ಸ್ತುತಿ ಪಾಠಕನಾಗಿದ್ದನು) : ಯೋಗಿನಿಯರು ಶಂಖವೇ ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು–ಹೀಗೆ ದೊಡ್ಡ ಸಭೆಯೋ ತೋರಿತು. (ಜೇಡರ ದಾಸಯ್ಯ ದುಗ್ಗಳೆಯರಿಗೆ ತೋರಿತು) ೫೧. ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನು ಅಣಿಮಾ ಮಹಿಮಾದಿ ಅಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದಿವ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮೇಲೇಳುವ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹ ಸುತ್ತಲೂ ಇತ್ತು. ಹೀಗೆ (ಒಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ) ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಶಂಕರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ (ಜೇಡರ ದಾಸಯ್ಯ ಮತ್ತು ದುಗ್ಗಳೆಯರು) ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ, ದೈನ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತು— ೫೨. ಶರಣರಿಗೆ ಸಂರಕ್ಷಕನಾದ, ಶಾಂತನಾದ, ಈಶ್ವರ ಜ್ಞಾನ ದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನಾದ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹದ ಪಾದ ಕಮಲವನ್ನು ಸದಾ ಪೂಜಿಸುವವನಾದ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ, ವಿಶೇಷವಾದ ಸಾಹಸವೇ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಶಿವಗಣವನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುವವನಾಗಿ, ಯಮನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನಾಗಿ, ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ

ವ॥ ಎಂದು ಸನ್ನುತಿಗೆಯ್ದು—

ಕರುಣಾಸಾಗರ ಜೀಯ ದಿವ್ಯ ಮಹಿಮಾಲಂಕಾರ ಭಾಳಾಕ್ಷ ಶಂ
ಕರದಾಸಾರ್ಯ ಭವನ್ಮಹತ್ವಮನದೆಂತುಂ ಕಾಣದಜ್ಞರ್ಗೆ ನೀಂ
ಶರಣಾಗೊಲ್ದೆಮಗನ್ಯಥಾಗತಿವಿಹೀನರ್ಗೆಂದು ಬಾಯ್ವಿಟ್ಟು ತ
ಚ್ಚರಣಾಂಭೋರುಹಯುಗ್ಮದೊಳ್ಕೆಡೆದರಾ ದುಗ್ಗಾಂಬೆಯುಂ ದಾಸನುಂ ೫೩

ವ॥ ಎಱಗಿ ನಿಧಿ ಬಯಲಾದಂದಮಂ ನಱಿಪೆ ಶಂಕರದಾಸಂ ದರಸ್ಮಿತಾಸ್ಯನಾಗಿ—

ಶರಣಾರ್ಥಿರವಂಗುಡುತುಂ
ಶರಣಂ ನಡೆ ನೋಡಿ ನುಡಿದನೆಮಗಾದೆಡರಂ
ಪರಿಹರಿಸಿ ಧಾನ್ಯಮಿತ್ತು
ದ್ಧರಿಸಿದೆ ನಿನ್ನಂತಿರಾಪ್ತ[1]ತಮರೆಮಗೊಳರೇ ೫೪

ಇನ್ನೆವರಮೆನ್ನೆಡರನೆಲೆ
ನಿನ್ನವೊಲಾರ್ಪಱಿದರಯ್ಯ ಕಡುಬಡತನದಿಂ
ದನ್ನವೆವ ಭಕ್ತತತಿಗೆ ಜ
ಗನ್ನುತ ನೀಂ ಬಗೆವೊಡಮರಭೂರುಹಮಲ್ತೇ ೫೫

ನಾಚಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವನಾಗಿ ಧೈರ್ಯ ಶಾಲಿಯಾಗಿ, ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ ಜಯ ಜಯ ವ॥ ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ೫೩. ಕರುಣಾಸಾಗರನೇ, ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಹಿಮೆಯೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ ಹಣೆಗಣ್ಣನ್ನುಳ್ಳ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನೇ, ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕಾಣದ ಮೂಢರಾದ ನಮಗೆ ನೀನಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆ ಗತಿ ಇಲ್ಲ. (ಇಂಥ) ನಮಗೆ ನೀನೇ ಸಂರಕ್ಷಕನಾಗು ಎಂದು ಆ ದುಗ್ಗಳೆಯೂ. ಜೇಡರದಾಸಯ್ಯನೂ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಎರಡೂ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ವ॥ ಹೀಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ (ತಮ್ಮ) ನಿಕ್ಷೇಪವು ಕಾಣದಂತಾದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನು ಮುಗುಳ್ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ—೫೪. ಶಂಕರದಾಸನು— 'ಶರಣಾರ್ಥಿ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ನುಡಿದನು:—''ನಮಗೆ ಆದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪರಿಹರಿಸಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಿತ್ರರು ಬೇರೆ ಉಂಟೇ ? ೫೫. ಅಯ್ಯಾ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಹರಿದವರು ಯಾರು ? ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ, ಜಗತ್ತಿನಿಂದಲೇ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುವ ನೀನು ಬಡತನದಿಂದ ಕ್ಷೀಣರಾಗುತ್ತಿರುವ ಭಕ್ತಸಮೂಹಕ್ಕೆ

---

1 ತೃ(ಮು)

ಜಲನಿಧಿಯೆನಿಪಕ್ಷಯ ನವ
ಜಲನಿಧಿಯಂ ಪಡೆದು ಜಲಮನೀವಬ್ದದ ಪೋ
ಲ್ಪಲೆ ನೀಂ ಧಾನ್ಯದ ನಿಧಿವಡೆ
ದಲಸದೆ ಧರೆಗೀವೆ ಧಾನ್ಯಮಂ ಘನಮಹಿಮಾ ೫೬

ಎನಗಿನ್ನುಂ ಧಾನ್ಯಮಂ ಕೊಟ್ಟಪನತುಳವದಾನ್ಯೋತ್ತಮಂ ನನ್ನಿಯೆಂದಾಂ
ನೆನೆವುತ್ತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ನಿನ್ನಯ ನಿಧಿ ಬಯಲಾಯ್ತಕ್ಕಟಾ ದೇವನೇಂ ಕೊಂ
ಡನೊ ಚೋರರ್ಬಂದು ಕಳ್ದೊಯ್ದರೊ ಧರಣಿತಳಂ ನುಂಗಿತೋ ಖೇಚರರ್ಕಿ
ಮ್ಮನೆ ಕೊಂಡೇಂ ಪೋದರೋ ತನ್ನಿಧಿಯನುಸುರದೇಕಿರ್ದಪೈ ಭಕ್ತವರ್ಯಾ ೫೭

ಮೃಡನಿತ್ತಕ್ಷಯ ನಿಧಿಯಂ
ತಡಂಗೆ ನೀಂ ಸುಮ್ಮನಿರ್ಪುದೇ ತನ್ಮೃಡನಂ
ತಡೆದೀಗಳ್ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆ
ಬಿಡೆನೆನೆ ಮಗುಳ್ದೀವನಲ್ತೆ ನಿನಗಾ ನಿಧಿಯಂ ೫೮

ಬಡತನದಿಂ ನವೆದಪೆನೆ
ನ್ನಡಿವಿಡಿದೊಡೆ ನಿನಗದೇನನಿತ್ತಪೆನಿನ್ನುಂ
ಬಿಡದೊಂದಂಬರಮಂ ನೀಂ
ಮ್ಮಡಂಗೆ ನೆಯ್ದಿತ್ತು ಪಡೆವುದಕ್ಷಯ ನಿಧಿಯಂ ೫೯

ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಪ್ರಾಯನಲ್ಲವೇ? ೫೬. ಘನಮಹಿಮನೇ, 'ಜಲನಿಧಿ' ಎನಿಸುವ ಕ್ಷೀಣವಾಗದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪಡೆದು ಜಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಮೋಡದ ಹಾಗೆ ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧಾನ್ಯದ ನಿಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಆಲಸ್ಯಗೊಳ್ಳದೆ ಭೂಮಿಗೆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ ೫೭. ಇನ್ನೂ ನನಗೆ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವನು ; ಅಸದೃಶರಾದ ದಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು ಇದು ನಿಶ್ಚಯ ! ಎಂದು ನಾನು (ನಿನ್ನನ್ನು) ನೆನೆಯುತ್ತ ಇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನಿಧಿಯೇ ಬಯಲಾಯಿತೇ ! ಅಕ್ಕಟಾ !! ಆ ನಿಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಈಶ್ವರನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡನೋ ? ಏನು ಕಳ್ಳರು ಕದ್ದೊಯ್ದರೋ ? (ಅಥವಾ) ಈ ಭೂಮಿಯೇ ನುಂಗಿತೋ ? ದೇವತೆಗಳು ಸುಮ್ಮನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುವರೋ ? ಭಕ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಹೇಳದೆ ಏಕೆ ಇದ್ದೀಯೆ ? ೫೮. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕೊಟ್ಟ ಅಕ್ಷಯನಿಧಿ ಹಾಗೆ ಅಡಗಿಹೋದರೆ ನೀನು ಸುಮ್ಮನೇಕಿರುವೆ ? ಆ ಮೃಡನನ್ನೇ ತಡೆದು ಈಗ ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಪುನಃ ನಿನಗೆ ಆ ನಿಧಿಯನ್ನು ಕೊಡುವನಲ್ಲವೆ ? ೫೯. ಬಡತನದಿಂದ (ನಾನು) ಕೃಶನಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಪಾದವನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ನಿನಗೆ ನಾನು ಏನನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಟ್ಟೇನು ? ಈಗಲೂ ನೀನು ತಪ್ಪದೆ ಒಂದು ವಸ್ತ್ರ

ಒಂದಂ ಕೊಟ್ಟೆರಡು ಕೊ
ಳ್ಳಂದದ ವಿಕ್ರಯದ ಜಾಣ್ಮೆ ನಿಮಗೊಪ್ಪುಗುಮೇ
ನೆಂದಱಿಯೆನದಂ ನಿನಗಾ
ವಂದದಿನೊಲ್ದೀಶನೀವನೆನಗಿತ್ತಪನೇ ೬೦

ಭಯಭಕ್ತಿಭರಿತ ಚರಿತಂ
ನಯವಿನಯ ಸಮೇತನಖಿಳಮಾನ್ಯ ವದಾನ್ಯಂ
ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯ ಕ್ರಿಯಾ ನಿ
ರ್ಣಯ ನಿಪುಣಂ ನೀನೆ ದಾಸ ನಿನಗೆಣೆಯಾವಂ ೬೧

ವ॥ ಎಂದು ವಿಡಂಬಿಸಿ ನುಡಿದು ಖನಿತ್ರಮಂ ಕೆಯ್ಯೊಳಿತ್ತು ಭೂತಳಮನಿದನೀಗಳಗುಳೆಂದು ಚರಚರಣರಜಮನಲ್ಲಿ ತಳಿದು ಶಂಕರದಾಸಂ ದಾಸಂಗೆ ಬೆಸಸೆ ತದಾಜ್ಞೆಯಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡಾ ಧರಿತ್ರಿಯನ ವನಗುಳಲೊಡಮಪರಿಮಿತಂ ಪೊನ್ನರಾಶಿ ಪೊಱಸೂಸೆ ಕಂಡು—

ಪಿರಿದದ್ಭುತಮೊಗೆಯೆ ಭಯ
ಸ್ಫುರಿತಾಂತಃಕರಣರಾಗಿ ದುರ್ಗಾಂಬಿಕೆಯುಂ
ವರ ದಾಸಯ್ಯನುಮಾ ಶಂ
ಕರದಾಸಯ್ಯಾಂಘ್ರಿವಿಡಿದು ಪೊಡಮಟ್ಟರ್ದರ್ ೬೨

ವನ್ನು ನೇಯ್ದು ಶಿವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅಕ್ಷಯನಿಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದರಾಯಿತು. ೬೦. ಒಂದು ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ಕೊಳ್ಳುವ ಅಂದವಾದ ವ್ಯಾಪಾರದ ಜಾಣ್ಮೆ ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪುವುದು. (ನಾನು) ಇದನ್ನು ಏನೆಂದೂ ತಿಳಿಯೆನು. ನಿನಗೆ ಈಶ್ವರನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಕೊಡುವನು ! ನನಗೆ ಕೊಡುವನೇ ? ೬೧. ದಾಸಯ್ಯನೇ, ನೀನೇ ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನು ; ನಯ, ವಿನಯಗಳಿಂದ ಸಮೇತನಾದವನು ; ಸಕಲರಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ದಾನಶಾಲಿಯು : ಕ್ರಯ ವಿಕ್ರಯ (ಕೊಡುವ ಕೊಳ್ಳುವ) ಕಾರ್ಯದ ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ ಕುಶಲನಾದವನು ? ನಿನಗೆ ಸದೃಶನಾದವನು ಯಾವನು ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ನುಡಿದು ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನು (ಜೇಡರದಾಸಯ್ಯನ) ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಈಗ ಅಗೆ, ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರ ಪಾದ ಧೂಳಿಯನ್ನು ಉದುರಿಸಿ, ಜೇಡರದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಲು, ಅವನು ಆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆತ ಮಾಡಲು ಆ ಕೂಡಲೇ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಬಂಗಾರದ ರಾಶಿಯು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಅದನ್ನು ಕಂಡು—೬೨ ಹಿರಿದಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗಲು ಆ ದುಗ್ಗಳೆಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಾಸಿಮಾರ್ಯನೂ ಭೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ಶಂಕರದಾಸಿಮಾರ್ಯನ ಪಾದ

ದೇವ ಭವದೀಯ ಮಹಿಮೆಯ
ನೀ ವಸುಮತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಳ್ಪೊಡಾನೆನಿಸಜಿವಂ
ಪಾವನಮೂರ್ತಿ ಕೃಪಾಕರ
ಭಾವಜಮದಹರವಿಲಾಸ ಶಂಕರದಾಸಾ ೬೩

ಪರಶಿವಮೂರ್ತಿ ನಿನ್ನನಖಿಳೋನ್ನತ ಭಾಗ್ಯಸಮಗ್ರನೆಂದು ನಿ
ರ್ಧರಿಸದೆ ಮೇಣಕಿಂಚನನೆನುತ್ತವಿವೇಕದೆ ವಿತ್ತಪಂಗೆ ಪೊ
ನ್ನೊರೆಯನಹೀಶ್ವರಂಗೆ ಪೊಸ ಟಿಕ್ಕೆಯನೀವವೊಲಲ್ಪ ಧಾನ್ಯಮಂ
ಸರಭಸಮಿತ್ತು ಮಾಡಿದಪರಾಧ[1]ಮಿದಂ[1] ಕ್ಷಮಿಸಾರ್ಯಶೇಖರಾ ೬೪

ಪಶುವಾಂ ಪತಿ ನೀಂ ನಿಮ್ಮಯ
ಶಿಶುವಾಂ ಸಲೆ ತಂದೆ ನೀಂ ಮಲೀಮಸಮತಿಯಾಂ
ಕುಶಲಮತಿ ನೀನವಿಧ್ಯಾ
ವಶನಾಂ ವಶಿ ನೀನವದಾನಿಯಾಂ ವಿತರಣ ನೀಂ ೬೫

ವ|| ಎಂದತಿದೈನ್ಯದಿಂ ವನಿತೆವೆರಸಿ ಸರ್ವಾಪರಾಧಮಂ ಸೈರಿಪುದೆಂದಡಿದಾವರೆಗೆಱಗಿರ್ದ ದಾಸಯ್ಯನಂ ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯಂ ಕರುಣಾರ್ದ್ರ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಿ ತೆಗೆದೆತ್ತುತಭಯಮಿತ್ತು ಮುನ್ನಿನಂತಿರಕ್ಷಯನಿಧಿಯುಂ ಕರುಣಿಸಿ ದಂಪತಿಯುಂ ಭಕ್ತಿಸುಖದೊಳಿರಿಸಿದನದು ಕಾರಣದಿಂ—

ವಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಇದ್ದರು. ೬೩. ಪಾವನ ಮೂರ್ತಿಯೇ, ಕೃಪಾಕರನೇ, ಮನ್ಮಥನ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ಲೀಲೆಯ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಶಂಕರದಾಸಿಮಾರ್ಯನೇ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ನಾನೆಷ್ಟರವನು ? ೬೪. ಈಶ್ವರ ಸ್ವರೂಪನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣನಾದವನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ, ದರಿದ್ರನೆಂದು ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಕುಭೇರನಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಒಂದು ಒರೆಯನ್ನು, ಆದಿಶೇಷನಿಗೆ ನೂತನ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಹಾಗೆ ರಭಸದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅಲ್ಪವಾದ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ೬೫. ನಾನು ಪಶು ; ನೀನು ಪತಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಶಿಶು; ನೀನೇ ನನ್ನ ತಂದೆ. ಮಲಿನವಾದ ಬುದ್ಧಿಯವನು ನಾನು ; ನೀನು ಪ್ರೌಢ ಬುದ್ಧಿಯವನು. ನಾನು ಅವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಕ್ಲೇಶಕ್ಕೆ ಅಧೀನನು ; ನೀನು ವಿದ್ಯೆಯ ಸ್ವಾಧೀನವುಳ್ಳವನು. ನಾನು ದಾನಗುಣವಿಲ್ಲದವನು; ನೀನು ದಾನಗುಣವುಳ್ಳವನು. ವ|| ಹೀಗೆಂದು ಅತಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಸರ್ವಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಡಿದಾವರೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ್ದ ದಾಸಯ್ಯನನ್ನು ಶಂಕರದಾಸಯ್ಯನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಆರ್ದ್ರಗೊಂಡ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡಿ ಹಿಡಿದೆತ್ತುತ್ತ ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ, ಮೊದಲಿನ ಹಾಗಿರುವಂತೆ ಅಕ್ಷಯ ನಿಧಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ

1 ಮನೀಂ(ಗ)

ಶರಣರೊಳೆ ಮದಮುದಾಗದು
ಧರೆಯೊಳ್ಭಕ್ತಂಗೆ ಭಕ್ತಿಚಂದ್ರಿಕೆಗದು ವಾ
ರ್ಧರಪಟಲಮುದಳಿದೊಡೆ ಸುಖ
ಶರನಿಧಿ ವರ್ಧಿಪುದು ಕೇಳ್ಗಣಾರ್ಣವಚಂದ್ರಾ ೬೬

ಇಂತೆಂದಾ ಮಾಚಿದೇವಂ ಪದೆದೊರೆದ ಮಹಾಭಕ್ತವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಕೇ
ಳ್ದಂತಿಂತೆಂದೂಹಿಸಲ್ಬಾರದ ಘನ ಸುಖಮಂ ತಾಳ್ದು ಸದ್ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ
ಸ್ವಾಂತಂ ತತ್ಪಾದಪದ್ಮಕ್ಕೆಱಗಿ ನುತಿಸುತುಂ ರಂಜಿಸಿರ್ದಂ ದಿಗಂತಾ
ಕ್ರಾಂತ ಸ್ವಚ್ಛಪ್ರಭಾಭಾಸುರಯಶನವನೀಮಾನಿನೀಮಾನನೀಯಂ ೬೭

ವಿಲಸಿತ ಕುಂದಸುಸ್ಮಿತೆ ಮುಕುಂದ ಸಮರ್ಚಿತೆ ನೀಲವೇಣಿ ಮಂ
ಜುಲತರಪದ್ಮಪಾಣಿ ಮಕರಧ್ವಜಪಾಲಿನಿ ಕಚ್ಛಪಾಂಘ್ರಿ ನಿ
ಶ್ಚಲವರದಾತ್ರಿ ಶಂಭುನಿಧಿಯೆಂದೆನಿಪಗ್ಗದನೂನಕಾಂತಿಸ
ಲ್ಲಲಿತತನೂವಿರಾಜಿತೆ ಮಹೇಶ್ವರಿ ರಕ್ಷಿಪುದೆನ್ನನಳ್ಕಱಿಂ ೬೮

ಇದು ವಿನಿಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಕೊಟ್ಟು ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಸುಖದೊಳಿರಿಸಿದನು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ೬೬. ಪ್ರಮಥ ಗಣಗಳೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಸವಣ್ಣ, ಕೇಳು ; ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಾದವನಿಗೆ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಮದವು ಸಲ್ಲದು. ಆ ಗರ್ವವು ಅಳಿದರೆ ಸೌಖ್ಯವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವು ವೃದ್ಧಿಗೊಳ್ಳುವುದು. ೬೭. ಹೀಗೆಂದು ಆ ಮಾಚಿದೇವನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದ ಮಹಾಭಕ್ತರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು, ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹರಡಿರುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಯಶಸ್ಸುಳ್ಳವನೂ, ಭೂಕಾಂತೆಯಿಂದ ಸನ್ಮಾನಿಸಲ್ಪಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕೇಳಿ, ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಆ ಮಾಚಿದೇವನ ಚರಣಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುತ್ತ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೬೮. ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮೊಲ್ಲೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಇರುವ ಮುಗುಳು ನಗೆಯುಳ್ಳವಳೇ, ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವಳೇ, ನೀಲವಾದ ಜಡೆಯುಳ್ಳ ವಳೇ, ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದ ತಾವರೆಯಂತಿರುವ ಹಸ್ತವುಳ್ಳವಳೇ. ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದವಳೇ, ಆಮೆಯಂತೆ (ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಬ್ಬಿದ) ಇರುವ ಪಾದ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಶಂಕರದಾಸದೇವಕಥಾಕಥನಂ
ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೧೩ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೧೪೬ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ವುಳ್ಳವಳೇ, ಸ್ಥಿರವಾದ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವವಳೇ, ಈಶ್ವರನ ನಿಕ್ಷೇಪವೆನಿಸಿದವಳೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಈ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಲಲಿತವಾದ ದೇಹದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವಳೇ, ಮಹೇಶ್ವರಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು.

ಹದಿಮೂರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ

[ಸಿರಿಯಾಳ್ವನ ಕಥೆ]

ಶ್ರೀದೇವೀಮಾನಸ ಹ
ರ್ಷೋದಯಕರರೂಪನನಘನನವಧಿಮಹಿಮಂ
ವೇದಾಶ್ವನಖಿಳಜಗದು
ತ್ಪಾದಕನೆಮಗೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಅಲಘುತರವಿಕ್ರಮಂ ಮಂ
ಜುಲಗುಣನಿಧಿ ಮಾಚಿದೇವನಿನ್ನುಂ ಕೇಳೆಂ
ದೊಲವಿಂದುಸುರ್ದಂ ಶುಭನಿ
ಶ್ಚಲಮತಿ ಬಸವಂಗೆ ಭಕ್ತನೊರ್ವನ ಕಥೆಯಂ ೨

ವ|| ಅದೆಂತೆನೆ—

ಅವನೀಭಾಗದೊಳೇಳ್ಗೆವೆತ್ತ ಜಸಮಂ ತಾಳ್ದೊಪ್ಪುಗುಂ ಸಂಪದ
ಪ್ರವಿರಾಜದ್ಗೃಹರಾಜಿ ದಿವ್ಯಮಣಿಹರ್ಮ್ಯವ್ರಾತವಿಭ್ರಾಜಿ ಶಾಂ
ಭವಗೇಹವ್ರಜಶೋಭಿ ನವ್ಯಕನಕಪ್ರಾಕಾರಕೀರ್ಣಾಂಶು ನೀ
ಡೆ ವಿಯಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಕಾಂಚಿಯಂ ಮಿಸುಪ ಕಾಂಚೀನಾಮ ಚಂಚತ್ಪುರಂ ೩

ಸಿರಿಯಾಳ್ವನ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರವಾದ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಆಕಾರವುಳ್ಳವನೂ, ಪಾಪರಹಿತನೂ, ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಮಹತ್ವವನ್ನುಳ್ಳವೇದಗಳೇ ಕುದುರೆಗಳಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಸಮಸ್ತಲೋಕ ಜನಕನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು, ನಮಗೆ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ೨. ಅತ್ಯಧಿಕ ಪರಾಕ್ರಮವುಳ್ಳ ಮನೋಹರವಾದ ಗುಣಗಳ ನಿಧಿಯಾದ ಮಾಚಿ ದೇವನು ಇನ್ನೂ ಕೇಳು ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನಿಶ್ಚಲ ಬುದ್ಧಿಯ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಓರ್ವ ಭಕ್ತನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ವ|| ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ–೩. ಭೂ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮನೆಗಳ ಸಾಲಿನಿಂದಲೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನ ನಿರ್ಮಿತ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಶೋಭಿಸುವ ಶಿವಾಲಯಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ನೂತನವಾದ ಬಂಗಾರದ ಪ್ರಾಕಾರಗಳಿಂದ ಹರಡಿರುವ ಕಾಂತಿಯ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದಲೂ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಒಡ್ಯಾಣ(ನಡು ಪಟ್ಟಿ) ವನ್ನು ನೀಡಿದಂತಿರುವ 'ಕಾಂಚಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಪಟ್ಟಣವು ಅಧಿಕ

ಘನ ಮೋಕ್ಷಶ್ರೀಗೆ ತವ
ರ್ಮನೆ ಭರಣೀಯುಕ್ತ ಚೈತ್ರವಾಸರಮಧ್ಯಂ
ದಿನದೊಳ್ಶಿವವೃಷಘಂಟಾ
ನಿನಾದಮಂ ಕೇಳಿಪೇಳ್ಗೆವೆತ್ತೆಸೆದಿರ್ಕುಂ ೪

ವ॥ ಮತ್ತಮಾ ಪಟ್ಟಣಮಯೋಧ್ಯೆಯಾಗಿಯುಮಲಂಕಾರಾತಿಭವಾನ್ವಿತಮುಂ ರಾಜಹಂಸ ಸಮಂಚಿತಮಾಗಿಯುಮಂಧಕಾರಾತಿರುಚಿರಮುಂ ಕಮಳಾಭಿರಾಮಮಾಗಿಯುಮಜಡಾಶ್ರಯಮುಂ ಗುರುಬುಧಕವಿಲಸಿತಮಾಗಿಯುಮನವ ಗ್ರಹವಿಳಾಸಯುತಮುಮನಂತಭೋಗಿ ಲೋಕಾಶ್ರಿತಮಾಗಿಯುಂ

ಪಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಿತ್ತು. ೪. (ಅದು) ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ತವರು ಮನೆ. ಭರಣೀ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚೈತ್ರ ಮಾಸದ ದಿವಸದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶಿವ ಮತ್ತು ವೃಷಭನ ಗಂಟೆಯ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಸುವ ಏಳ್ಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ ಪಟ್ಟಣವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ವ॥ ಮತ್ತು ಆ ಕಾಂಚಿ ಪಟ್ಟಣವು ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣವಾಗಿಯೂ ಲಂಕಾಪತಿಯಾದ ರಾವಣನ ಶತ್ರುವಾದ ರಾಮನ ವೈಭವದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ (ಅಯೋಧ್ಯೆಯು–ಅನ್ಯರಿಂದ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಜಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದುದು ಆಗಿಯೂ ಅಲಂಕಾರದ ಅತಿ ವೈಭವದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ). ಆ ಕಾಂಚಿ ಪಟ್ಟಣವು–ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ ಇವರಿಂದ ಸಮನ್ವಿತವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದದ್ದಾಗಿತ್ತು. (ರಾಜಹಂಸ ಸಮನ್ವಿತಂ–ರಾಜ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಅಂಧಕಾಸುರನಿಗೆ ವೈರಿಯಾದ ಈಶ್ವರನಿಂದ ರಂಜಿತವಾದುದು) ಆ ಕಾಂಚಿ ಪಟ್ಟಣವು–ಕಮಳಾಭಿರಾಮ-ಅಂದರೆ ಕಮಲ ತಾವರೆಯ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಮನೋಹರವಾದುದು ಆಗಿಯೂ ನೀರಿನ ಆಶ್ರಯವಿಲ್ಲದ್ದು; (ಕಮಲಾ ಅಂದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಅಂದರೆ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಅಭಿರಾಮವಾದುದು, ಮೂಢರಲ್ಲದ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಆಧಾರವಾದದ್ದು). ಆ ಪಟ್ಟಣವು–ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಬುಧ, ಶುಕ್ರ–ಇವರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಯುತವಾದುದಾದರೂ ನವಗ್ರಹಗಳ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. (ಗುರುಗಳು, ಆಚಾರ್ಯ (ಬುಧ)ರು, ಕವಿಗಳು ಇವರಿಂದ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದರೂ ಅನಾವೃಷ್ಟಿ (ಅವಗ್ರಹ)ಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು) ಆ ಪಟ್ಟಣವು–ಆದಿಶೇಷನೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಸರ್ಪಗಳಿರುವ ಪಾತಾಳ ಲೋಕದಿಂದ ಆಶ್ರಿತವಾದುದಾದರೂ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವುದು. (ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಭೋಗಿಗಳಾದ ಜನರಿಂದ ಆಶ್ರಿತವಾದುದಾಗಿಯೂ, ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿತ್ತು). ಆ ಪಟ್ಟಣವು–ಅಖಿಲ ವರ್ಣಗಳ ಅಂದರೆ ಪೂರ್ಣ ವರ್ಣಮಾಲಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದುದಾದರೂ, ಪವರ್ಗದ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತಹುದು ಅಥವಾ ತೊಲಗಿದ (ಅಪಗತ) ವರ್ಣಭೇದವುಳ್ಳದ್ದು. (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಚತುರ್ವರ್ಣಗಳಿಂದ

ನಾಕಲೋಕವಿರಾಜಿತಮುಮಖಿಲವರ್ಣ ಸಂಪೂರ್ಣಮಾಗಿಯುಮಪವರ್ಗಾವಹಮುಂ ಪರಸಹಕಾರಾಳಿ ಮಂಡಿತಮಾಗಿಯುಮೇಕಾಮ್ರವಲ್ಲಭ ಸಲ್ಲಲಿತಮೆನಿಸಿರ್ದುದಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ—

ಸುರಪುರದಂತೆ ದಿವ್ಯಸುಮನೋಗಣನಂದನಭಾಪಿ ದೈತ್ಯಸಂ
ಹರ ಪುರದಂತನಂತಬಲತಾರ್ಕ್ಷ್ಯವಿರಾಜಿತಮಂಬುಜಾರಿಶೇ
ಖರಪುರದಂತೆ ವೀರಗಣನಾಯಕಶಕ್ತಿಧರಾಂಚಿತಂ ಧನೇ
ಶ್ವರಪುರದಂತೆ ಪುಣ್ಯಜನಸನ್ನಿಧಿರಂಜಿತಮಾಯ್ತು ತತ್ಪುರಂ ೫

ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಮೋಕ್ಷ (ಅಪವರ್ಗ) ವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವಂತಹುದು). ಆ ಪಟ್ಟಣವು–ಪರ ಅಂದರೆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸಿಹಿ ಮಾವಿನ ಮರಗಳ ಸಾಲಿನಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡದ್ದಾದರೂ, ಏಕಾಮ್ರವಲ್ಲಭ ಸಲ್ಲಲಿತ ಎಂದರೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಾವಿನ ಮರ (ಆಮ್ರ ವಲ್ಲಭ)ದಿಂದ ಮನೋಹರವಾದದ್ದು. [ಅನ್ಯರಿಗೆ (ಪರ) ಸಹಕಾರ ಮಾಡುವವರ ಸಮೂಹ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡದ್ದಾದರೂ, ಏಕಾಮ್ರ ನಾಥ ನೆಂಬ ದೇವರಿಂದ ಮನೋಹರವಾದದ್ದು] [ಅಂಧಕ–ಅಂಧಕನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸ, ಕತ್ತಲೆ; ಕಮಳಾ–ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ; ಅಜಡ–ಜಲವಿಲ್ಲದಿರುವ, ಮೂಢರಲ್ಲದ ; ಗುರು–ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ವಿದ್ಯಾಗುರು ; ಕವಿ–ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ, ಕಬ್ಬಿಗ ; ಬುಧ–ಬುಧ ಗ್ರಹ, ಜ್ಞಾನಿ ಅಥವಾ ವಿದ್ವಾಂಸ ; ಅವಗ್ರಹ-ಅನಾವೃಷ್ಟಿ ; ಅನಂತ–ಆದಿಶೇಷ, ಅಂತವಿಲ್ಲದ ; ಭೋಗಿ–ಹಾವು, ಭೋಗ ಸುಖದ ಮನುಷ್ಯ ; ವರ್ಣ–ಅಕ್ಷರ, ಚತುರ್ವರ್ಣ.] ೫. ಆ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣವು ಅಮರಾವತೀ ಪಟ್ಟಣದ ಹಾಗೆ–ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ನಂದನರು (ಮಕ್ಕಳುಗಳು)ಗಳಿಂದ ಅಥವಾ ವಿಹಾರಾರ್ಥವಾದ ವನಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದದ್ದು; (ಅಮರಾವತಿಯು-ದಿವ್ಯ ಅಂದರೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ ಮಂದಾರ ವೃಕ್ಷದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹೂವುಗಳ ಗಣ (ಸಮೂಹ)ದಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಂದನ ವನದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತಹುದು) ಆ ಪಟ್ಟಣವು ದೈತ್ಯ ಸಂಹರಪುರ ದಂತೆ ಅಂದರೆ ದೈತ್ಯ ಸಂಹಾರನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವೈಕುಂಠದ ಹಾಗೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಸೈನ್ಯ (ಬಲ), ಕುದುರೆ (ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ) ಅಥವಾ ರಥ–ಇವುಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತವಾದದ್ದು ; ದೈತ್ಯ ಸಂಹರ ಪುರವು–ಆದಿಶೇಷ (ಅನಂತ) ಬಲರಾಮ, ಗರುಡ (ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯ)–ಇವರು ಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನವಾದದ್ದು). ಆ ಪಟ್ಟಣವು–ಅಂಬುಜಾತಾರಿ ಪುರದಂತೆ ಅಂದರೆ ಚಂದ್ರ ಧರನೇ ಶಿರೋ ಭೂಷಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಕೈಲಾಸ ಪುರದ ಹಾಗೆ–ವೀರಶೈವ ಮತದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಶಿವಗಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರು (ಪುರಾತನರು)ಗಳು, ಇಚ್ಛಾ, ಜ್ಞಾನ, ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಅಥವಾ ಪ್ರಭು, ಮಂತ್ರ, ಉತ್ಸಾಹ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತಹುದು ; (ಅಂಬುಜಾತಾರಿಪುರವು–ವೀರಭದ್ರ (ವೀರ), ಗಣ ನಾಯಕನಾದ ಗಣಪತಿ, ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧ ಧರಿಸಿದ ಷಣ್ಮುಖ

ಆ ಪಟ್ಟಣದೊಳ್ವಿನಯಕ
ಲಾಪಂ ಕುಲದೀಪನಭವಲಾಂಛನಧರಸೇ
ವಾಪರನಿರ್ಪಂ ದುರಿತದು
ರಾಪಂ ಸಿರಿಯಾಳ್ವನೆಂಬನತಿಸಂಪದದಿಂ ೬

ಮಂಗಳಮಯೆ ಮಾನಿನಿಚರ
ಲಿಂಗಾರ್ಚನನಿರತೆ ಚತು[1]ರೆ ಪತಿಭಕ್ತಿಸಮಾ
ಲಿಂಗಿತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿರ್ದ
ಳ್ಚಂಗಳೆಯೆನಿಸಿರ್ದ ತನ್ನಿತಂಬಿನಿ ಜಸದೊಳ್ ೭

ಆ ದಂಪತಿಗ[2]ಳ್ಕಜ[2] ಸುತ
ನಾದಂ ಚೀಲಾಳನೆಂಬನಿಳೆಯೊಳ್ಕಣ್ಗಿಂ
ಬಾದಂ ನಿಜವಿಮಳಗುಣಾ
ಮೋದಿತ ಪಿತೃಹೃದಯನಮಿತರುಚಿಮಯಕಾಯಂ ೮

ಇವರುಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯವಾದುದು.) ಆ ಪಟ್ಟಣವು–ಧನೇಶ್ವರ ಪುರದಂತೆ ಅಂದರೆ ಕುಬೇರನ ಅಲಕಾವತಿ ನಗರದ ಹಾಗೆ–ಪರಿಶುದ್ಧರಾದ ಜನಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ರಂಜಿತವಾಗಿತ್ತು. (ಅಲಕಾವತಿಯು–ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ (ಪುಣ್ಯ ಜನ) ಮತ್ತು ಸತ್ ನಿಧಿ ಎಂದರೆ–ಸಮೀಚೀನವಾದ ನವನಿಧಿಗಳಿಂದ ರಂಜಿತವಾಗಿತ್ತು. ೬. ಇಂತಹ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ರ ಗುಣ ಸಮೂಹವುಳ್ಳವನೂ, ವಂಶೋದ್ಧಾರಕನೂ, ಶಿವನ ಲಾಂಛನಗಳಾದ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದವು ಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಶಿವಭಕ್ತರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನೂ, ಪಾಪ ರಹಿತನೂ ಆದ 'ಸಿರಿಯಾಳ'ನೆಂಬುವನು ವಿಶೇಷ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದನು. ೭. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಯಾದ ಚಂಗಳೆಯೆಂಬುವಳು–ಮಂಗಳಕರಳೂ, ಮಾನವತಿಯೂ ಗುರು ಜಂಗಮ ಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವಳೂ, ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಪತಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವವಳೂ ಎನಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ೮. (ಇಂಥ) ಆ ದಂಪತಿಗಳು ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಚೀಲಾಳನೆಂಬ ಮಗನು ತನ್ನ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮೋದವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನಾಗಿ ಅಪರಿಮಿತ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೊಗಸಾಗಿ

---

1 ದು (ದ) 2 ಳವರ (ಅ)

ಅನುದಿನಮೆಳಸಿದ ರುಚಿಭೋ
ಜನದಿಂ ಜಂಗಮಸಹಸ್ರಮಂ ತಣಿಪುತೆ ಪಾ
ವನಚರಿತರ್ಸಲೆ ಭಜಿಸುತೆ
ಮನಸಿಜಹರನಂ ವಧೂವರರ್ಮೆಱೆದಿರ್ದರ್ ೯

ವ॥ ಅಂತವರನವರತಮಿಂತು ಚರಲಿಂಗ ಸಮರ್ಚನೋತ್ಸವಪರಾಯಣರೆಸೆದಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ—

ವರುಣಾಶಾಕುಂಭಿಕುಂಭತ್ಕರಟತಟಗಳದ್ದಾನಧಾರಾತಿಸೌರ
ಭ್ಯರಸಾಶ್ಲಿಷ್ಟಂ ಪ್ರತೀಚ್ಯಂಬುಧಿಚಳದಚಳಸ್ಪರ್ಧಿ ಕಲ್ಲೋಲಮಾಲಾ
ಸ್ಫುರದುದ್ಯನ್ನರ್ತಕೀನರ್ತಕನನುಪಮನೀಪಕ್ಷಮಾರುಟ್ಪ್ರಸೂನೋ
ತ್ಕರಧೂಳೀಭೂರಿಭಾರಂ ಸುಳಿದುದಸದಳಂ ಪಶ್ಚಿಮಾಶಾಸಮೀರಂ ೧೦

ಕಡವಲರೇಱೆ ಕೊರ್ವಿದುದು ಕೇತಕಿ ಪೂತುದು ಸೋಗೆ ರಾಗಮಂ
ಪಡೆದುದು ಸಣ್ಪುಸಪ್ಪಿದುದು ಚಾದಗೆ ಬೇಸಗೆ ಬೀತುದಂಚೆ ಬ
ಲ್ಪುಡುಗಿ ಬಿಗುರ್ತು ಪಾಱಿದುದು ಮೊಲ್ಲೆ ಮುಗುಳ್ತುದು ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚು ಸಂ
ಗಡಿಸಿ ಪಳಂಚಿ ಮಿಂಚಿದುದು ಬಲ್ಮುಗಿಲೆಳ್ದುದು ದಿಕ್ತಟಾನದೊಳ್ ೧೧

ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೯. ಪರಿಶುದ್ಧ ಚರಿತ್ರರಾದ ಈ ಸತಿಪತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ರುಚಿಕರವಾದ ಭೋಜನದಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಜಂಗಮರನ್ನು ತಣಿಸುತ್ತ, ಶಿವನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಭಜಿಸುತ್ತ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದಂಪತಿಗಳು ಸತತವೂ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವನಿತರಲ್ಲಿ—೧೦. ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಅಷ್ಟದಿಗ್ಗಜಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ 'ಅಂಜನ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆನೆಯ ಶೋಭಿಸುವ ಗಂಡಸ್ಥಲ (ಕುಂಭಸ್ಥಲ)ದಿಂದ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುವ ಮದೋದಕ ಧಾರೆಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಸುಗಂಧದಿಂದ ತುಂಬಿದುದೂ, ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಂಜನಾದ್ರಿ ಪರ್ವತದೊಡನೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ತಾನು ಹೆಚ್ಚೆಂದು ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ತೆರೆಗಳ ಪಙ್ಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ನರ್ತಕಿಯನ್ನು ಕುಣಿಸುವಂತಹುದೂ, ಅಸದೃಶವಾದ ನೀಪವೃಕ್ಷ (ನೀಪ + ಕ್ಷಮಾ + ರುಟ್) ದ (ಕಡವದ ಮರದ) ಹೂಗಳ ಸಮೂಹದ ಪರಾಗವೆಂಬ ಭಸ್ಮ ಧರಿಸಿದುದೂ ಆದ ಉಪಮಾರಹಿತವಾದ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಗ್ಭಾಗದಿಂದ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯು ಬೀಸಿತು. (ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನ ಶೈತ್ಯ ಸೌರಭ್ಯ ಮಾಂದ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗಾಳಿಯೂ ಬೀಸಿತೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ) ೧೧. (ಆಗ) ನೀಪ ವೃಕ್ಷವು (ಕಡವು) ಹೂವಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ಕೊಬ್ಬಿತು ; ತಾಳೆಯ ಮರವು (ಕೇತಕಿ) ಹೂ ಬಿಟ್ಟಿತು ; ನವಿಲು ಅನುರಾಗವನ್ನು ಹೊಂದಿತು ; ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಯು ಸೊಗಸುಗೊಂಡಿತು ; ಬೇಸಿಗೆ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು ; ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯು ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ ಭಯಪಟ್ಟು ಹಾರಿ ಹೋಯಿತು ; ಮೊಲ್ಲೆಯ ಬಳ್ಳಿಯು ಮೊಗ್ಗು ಗೊಂಡಿತು;

ವಸುಧೆಯ ರಾಜಹಂಸತತಿಯಂ ನಿಜಗರ್ಜಿತಮಾತ್ರದಿಂದೆ ಪಾ
ಱಿಸಿದನಿತೆಯ್ದುದಭ್ರದೊಳೆ ಕೈದೆಗೆವಂತಿರೆ ರಾಜಹಂಸರಂ
ದೆಸಗುತೆ ತನ್ನಿದಾಘವಿಭುವಂ ಸದೆದೆಣ್ದೆಸೆಯೊಳ್ಸತೇಜವಂ
ಪಸರಿಸಿದಂ ತಟಿಚ್ಛಲದಿನಂಬುಧರಾಗಮ ಭೂಮಿಪಾಲಕಂ ೧೨

ಪೊರೆವತ್ತಿಸಿದನೊ ಪಳೆಯುಂ
ಬರಮಿದು ನೆಱೆ ಪಱಿಗುವೆಂದು ಬಿದಿ ನವನೀಲಾಂ
ಬರದಿನೆನೆ ತೀವಿ ಕವಿದಂ
ಬರಮನದಂ ನೀಲಜಲದಮೇಂ ರಂಜಿಸಿತೋ ೧೩

ನಿಯತದಿನಮರ್ದಿನೊಳಮರ್ದೆ
ನ್ನಿಯ ಜೀವನಮಂ ಮರಾಳಮಿದು ಬೇರ್ಪಡಿಕುಂ
ನಯರಹಿತಮೆಂಬ ಮುಳಿಸಿಂ
ಪಯೋಧರಂ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತದಂ ಪಾಱಿಸುಗುಂ ೧೪

ಬಳ್ಳಿಯಂತಿರುವ ಸೆಳೆಮಿಂಚು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿ ಮಿಂಚಿತು ; ದಿಕ್ಕುಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ಮೋಡವು ಎದ್ದಿತು. [ಮಳೆಗಾಲ ಬಂದೊಡನೆ ಹಂಸಗಳು ಮಾನಸ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಕವಿ ಸಮಯ] ೧೨. ಬರುತ್ತಿರುವ ಮೋಡವೆಂಬ ರಾಜನು ತನ್ನ ಗುಡುಗಿನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ರಾಜ ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಸಮೂಹವನ್ನು (ರಾಜ ಹಂಸಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು) ಹಾರಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಶ್ರೇಷ್ಠರು (ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು) ಹೋಗದೆ ಹಿಂದೆಗೆಯುತ್ತಿರುವರೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಆ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಕಾಲವೆಂಬ ರಾಜನನ್ನು ಕೊಂದು ಎಂಟೂ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮಿಂಚಿನ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಪ್ರಸಾರ ಗೊಳಿಸಿದನು. (ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತು ತೊಲಗಿ ಮಳೆಗಾಲದ ಮೋಡ ಮುಸುಕಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಮರೆಗೊಂಡು ಮಿಂಚು ಎಲ್ಲಲ್ಲೂ ಕಾಣತೊಡಗಿತೆಂದು ಭಾವ) ೧೩. ಬ್ರಹ್ಮನು—ಇದು ಹಳೆಯದಾದ ಬಟ್ಟೆ (ಅಂಬರ ಅಥವಾ ಆಕಾಶ), ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹರಿದು ಹೋಗುವುದು ಎಂದು ಹೊಸದಾದ ಕರಿಯ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಜೊತೆಗೆ ತೇಪೆ ಹಚ್ಚಿಸಿದನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಪ್ಪು ಮೋಡವು ಆ ಅಂಬರತಲವನ್ನು ತುಂಬಿ ಏನು ರಂಜನೆಗೊಳಿಸಿತೋ ! ೧೪. ಮೋಡವು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು (ನೀರನ್ನು), ನೀತಿ ಹೀನವಾದ ಈ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಬೇರೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂಬ ಕೋಪದಿಂದ

ಎಳೆಮಿಂಚು ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚು
ಚ್ಚಳಿಸುವ ಸೆಳೆಮಿಂಚು ತೋರಮಿಂಚಸಿಮಿಂಚ
ವ್ವಳಿಸುವ ಗೊಂಚಲ್ಮಿಂಚ
ಗ್ಗಳಿಸಿದ ಕುಡಿಮಿಂಚು ಮಿಂಚಿದುವು ಕಾರ್ಮೊಗದೊಳ್ ೧೫

ಛಿಳಿಛಿಟಿಲೆಂಬ ಗರ್ಜನವೊಡಂಬಡೆ ಮಿಂಚುವ ದಂಷ್ಟ್ರದಂತೆ ಮಿಂ
ಚಳವಡೆ ಶಕ್ರಗೋಪತತಿ ಸೂಸುವ ರಕ್ತಕಣಂಗಳಾಗೆ ಕಂ
ಗೊಳಿಸೆ ಖರಾಂಶು ಚಕ್ರಮೆನೆ ಮೇಲೆ ಘನಾಗಮ ಫಾಲನೇತ್ರನಿ
ರ್ದಳಿತ ಜಲಂಧರೋಗ್ರಶಿರಮೆಂಬವೊಲಾದುದು ನೀಲನೀರದಂ ೧೬

ಜಳದ ಶ್ಯಾಮಳ ಕಾಯಕಾಂತಿ ಬಿಡದೆತ್ತಂ ಪೊಣ್ಮೆ ನಿಂದಿಂದ್ರಚಾ
ಪಳಸಚ್ಚಾಪಮನಾಂತು ಚಾಪಳ ತಟಿಜ್ಜ್ಯಾಕರ್ಷಣಂಗೆಯ್ದು ನಿ
ಸ್ತುಳಮೇಘಧ್ವನಿಗರ್ಜಿತಂಗುಡುತೆ ಪೂಡುತ್ತೆಚ್ಚನುದ್ಯಚ್ಛರಾ
ವಳಿಯಿಂ ಗ್ರೀಷ್ಮಸುರಾರಿ ಬೆಂಗುಡುವಿನಂ ಕಾರೆಂಬ ನಾರಾಯಣಂ ೧೭

ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಆ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೧೫. ವರ್ಷಾ ಕಾಲದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ (ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ), ಬಳ್ಳಿಮಿಂಚು, ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆಯುವ ಸೆಳೆಮಿಂಚು, ದಪ್ಪನೆಯ ಮಿಂಚು, ಕತ್ತಿಯಂತೆ (ಹೊಳೆಯುವ) ಮಿಂಚು, ಅಪ್ಪಳಿಸುವ ಮಿಂಚು, ಗೊಂಚಲು ಗೊಂಚಲಾಗಿ ಹೊಳೆಯುವ ಮಿಂಚು ಅಥವಾ ಅನೇಕ ಕವಲು ಗೊಂಡು ಮಿಂಚುವ ಮಿಂಚು, ಅಧಿಕವಾದ ಕುಡಿ ಮಿಂಚುಗಳು ಮಿಂಚಿದುವು. ೧೬. 'ಛಿಳಿಛಿಟಿಲ್' ಎಂಬ ಭಯಂಕರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರಲು, ಮಿಂಚುವ ಕೋರೆದಾಡೆಯ ಹಾಗೆ ಮಿಂಚು ಅಳವಟ್ಟಿರಲು, ಮಿಂಚು ಹುಳಗಳು ಸುರಿಸುವ ರಕ್ತದ ಹನಿಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರಲು, ಸೂರ್ಯನು ಈಶ್ವರನ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ಬರೆದ ಚಕ್ರದ ಹಾಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿರಲು, ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀಲವರ್ಣದ ಕಪ್ಪಾದ ಮೋಡವು ವರ್ಷಾಕಾಲವೆಂಬ ಈಶ್ವರನಿಂದ ಸೀಳಿಹಾಕಿದ ಜಲಂಧರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ಭಯಂಕರ ಶಿರದ ಹಾಗೆ ಆಯಿತು. [ಕಾಲಬೆರಳಿನಿಂದ ಬರೆದ ಶಿವನ ಚಕ್ರವೇ ಜಲಂಧರನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿತೆಂಬುದು ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಥೆ.] ೧೭. ವರ್ಷಾಕಾಲ ವೆಂಬ ವಿಷ್ಣುವು, (ತನ್ನ) ಮೇಘದ ಕಪ್ಪಾದ ದೇಹ ಕಾಂತಿಯು (ಮೋಡದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದ ಶರೀರದ ಕಾಂತಿಯು) ತಪ್ಪದೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಹೊಮ್ಮಿರಲು, ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಇಂದ್ರ ಧನುಸ್ಸು (ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲು) ಎಂಬ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಚಂಚಲವಾದ ಮಿಂಚೆಂಬ ಹೆದೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಅಸದೃಶವಾದ ಗುಡುಗೆಂಬ ಧನುಷ್ಟೇಂಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ, ಧನುಸ್ಸಿಗೆ ಬಾಣವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತ ಬೇಸಗೆಯೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಓಡಿಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಅಧಿಕವಾದ ಬಾಣಗಳ ಪಙ್ಕ್ತಿಯನ್ನು (ಜಲಪಙ್ಕ್ತಿ) ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ

ಜಳದಗಜಂ ಜಳಮದಜಳ
ವಿಳಿತರೆ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ವಿೞಗೆ ಬಿಸಿಲ್ಗುದುರೆಗಳಂ
ತುಳಿಯೆ ರವಿ ನಿಜರಥಾಶ್ವಾ
ವಳಿಯಂ ಕೊಂಡೋಡುತಗಿದಡಂಗಿದನಲ್ತೇ ೧೮

ವನಧಿಯ ನೀರನುಂಡು ಜಳದಳ್ಕಮೆಯಾಗೆ ಖರಾಂಶುವೆಂಬ ಮ
ರ್ದಿನ ಕಬಳಂಗೊಳುತ್ತೆ ಜಳದಂ ಸೆಳೆಮಿಂಚೆನಿಸಿರ್ದ ಕಾದ ಕಾಂ
ಚನದ ಶಲಾಕೆಯಿಂ ಸುಡಿಸಿ ಕೊಂಡೆಲರೊಳ್ಮರಿತಕ್ಕೆ ಮೆಯ್ಗೊಡು
ತ್ತನುಗತಿಯಿಂ ಮಗುಳ್ಚಿದವೊಲಂಬುವನೇಂ ಮಳೆ ಚೆಲ್ವನಾಳ್ದುದೋ ೧೯

ಗಗನಶ್ರೀವಧು ಚಂಚಲೇಕ್ಷಣದೆ ಪೂರ್ಣಪ್ರೇಮದಿಂ ನೋಡಿ ಚಾ
ದಗೆಯೆಂಬರ್ಭಕನಂ ಕರಂ ತೊರೆದು ಬಿಣ್ಪಿಂ ಬೀಗಿ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಕೆ
ಯ್ಮಿಗೆ ಸೊಂಪಾಂತ ಬೃಹತ್ಪಯೋಧರದಿನೋರಂತೆಚ್ಚು ಪಾಯ್ತರ್ಪ ಧಾ
ರೆಗಳಿಂ ತಳ್ತ ಪಯೋರಸಪ್ರಸರದಿಂ ಸರ್ವೋರ್ವಿಯಂ ನಾಂದಿದಳ್ ೨೦

ವನಧರ ಕರಿಗಳ್ನಿರ್ಜರ
ಧುನಿಯೊಳ್ನೀರ್ಗುಡಿದು ತಣಿದು ಪೂತ್ಕರಿಸೆ ತದೀ
ಯನವಾಂಬುಕಣಗಣಂ ಮೇ
ದಿನಿಗುರುಳ್ವವೊಲಿಳಿವ ಮಳೆಯುದೇಂ ರಂಜಿಸಿತೋ ೨೧

ದನು: [ಶರ–ನೀರು, ಬಾಣ ;] ೧೮. ಮೋಡವೆಂಬ ಆನೆಯು ನೀರೆಂಬ ಮದೋದಕವು ಸುರಿಯುತ್ತಿರಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೇಲೆಬಿದ್ದು, ಬಿಸಿಲುಗುದುರೆಗಳನ್ನು ತುಳಿದು ಹಾಕಲು, ಸೂರ್ಯನು ಭಯಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಕುದುರೆಗಳ ಸಾಲನ್ನು (ಸಪ್ತಾಶ್ವಗಳನ್ನು) ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋಗಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡನಲ್ಲವೆ ? ೧೯. ಮೋಡವು ಸಮುದ್ರದ ನೀರನ್ನುಂಡು, ನೀರಿನ ಅಜೀರ್ಣವಾಗಲು, ಸೂರ್ಯನೆಂಬ ಔಷಧದ ತುತ್ತನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಸೆಳೆಮಿಂಚಿನಿಸಿದ ಕಾಯ್ದ ಚಿನ್ನದ ಶಲಾಕೆಯಿಂದ ಸುಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸುತ್ತಿ ಬೀಸುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಗಾಳಿಯ ಬೀಸುವಿಕೆಗೆ ಮೈಗೊಟ್ಟು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಪುನಃ ಕಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಮಳೆ ಏನು ಚೆಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತೋ. ೨೦. ಅಂತರಿಕ್ಷವೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಧುವು ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಶಿಶುವನ್ನು ಪೂರ್ಣಪ್ರೇಮಭಾವದಿಂದ ಮಿಂಚೆಂಬ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೊರೆಸಿ ದಪ್ಪನಾಗಿ ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕೈಮಿಕ್ಕು ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಸೊಗಸಾದ ಮೊಲೆಹಾಲನ್ನು ಕ್ರಮವರಿತು ಕುಡಿಸುವಳೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಳೆಯ ನೀರಿನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೆನೆಸಿದಳು (ನಾದಿದಳು). ೨೧. ಮೋಡಗಳೆಂಬ ಆನೆಗಳು ದೇವಗಂಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೀರುಕುಡಿದು ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು 'ಫೂ' ಎಂದು ಊದಲು (ಸುಂಡಿಲಿನಿಂದ ಫೂತ್ಕಾರ ಮಾಡಲು), ಆ ಉರುಬುವಿಕೆಯಿಂದುಂಟಾದ ಹೊಸ ನೀರಿನ

ಕಡಲಂಬುಗೊಂಬ ಸಮಯದೊ
ಳೆಡೆಸಿಲ್ಕಿದ ಮೌಕ್ತಿಕಾಳಿಯುಂ ಸುರಿದಪುದೀ
ಜಡಧರಮೆನೆ ಜಲಶಿಲೆಗಳ
ಗಡಣದ ಮಳೆ ಸುರಿದು ಪರಿದು ಪಸರಿಸಿತಾಗಳ್ ೨೨

ಜಲಧರ ಕಟಾಹಪೂರಿತ
ಜಲಮಂ ಮಿಂಚೆಂಬ ಪೊನ್ನ ಜೀರ್ಕೊಳವೆಗಳಿಂ
ಜಲದೇವತೆಯರ್ಬಿನದದಿ
ನಲದೋರ್ಸಗೆಗೆ ಸೂಸಿದಂತೆ ಸುರಿದುವು ಮಳೆಗಳ್ ೨೩

ನಿರವಿಸೆ ಜಿಷ್ಣುವಾಣತಿಯೊಳಬ್ದಕುಲಂ ತದರಾತಿ ಭೂಧರೋ
ತ್ಕರಮನಪಾರ ವಾರಿಯೊಳಡಂಗಿಸಿಕೊಂಡ ಸರೋಧಿಯಂಬುವಂ
ಬರೆ ತೆಗೆದೀಂಟಿ[1] ತಂದು ಸುರಿವುತ್ತಿರೆ ಧಾತ್ರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮಿಕ್ಕ ಭೂ
ಧರತತಿ ಸಿಂಧುವಿಂದದನೆ ಪೂರಿಪುದಾರೊ ಕುಲಕ್ಕೆ ಕೂರ[2]ದರ್ ೨೪

ಇಳೆಯೇಕಾರ್ಣವಮಾದವೊ
ಲಳುದೋರ್ತ್ತರಿಸುತ್ತೆ ಪರಿವ ಕಾಳ್ಪುರದೊದವಿಂ

ಹನಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಭೂಮಿಗೆ ಉರುಳುವ ಹಾಗೆ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಳೆ ಅದು ಏನು ರಂಜನೆಗೊಂಡಿತ್ತೋ! ೨೨. ಈ ಮೋಡವು ಸಮುದ್ರದ ನೀರನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮುತ್ತಿನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಲಿಕಲ್ಲುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಳೆಯು ಆಗ ಸುರಿದು, ಹರಿದು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿತು. ೨೩. ಜಲಾಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳು, ಮೋಡವೆಂಬ ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ನೀರನ್ನು ಮಿಂಚೆಂಬ ಚಿನ್ನದ ಜೀರ್ಕೊಳವಿ (ಪಿಚಕಾರಿ)ಗಳಿಂದ ವಿನೋದಗೊಂಡು ಉತ್ಸವಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರುವರೋ ಎಂಬಂತೆ ಮಳೆಹನಿಗಳು, ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೪. ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲಾಗಿ (ಆ) ಇಂದ್ರನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮೇಘ ಸಮೂಹವು ಆ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳಾದ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೊನೆಯಿಲ್ಲದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಸಮುದ್ರದ ನೀರನ್ನು ಈಚೆಗೆ ಹಾಕಿ, ಕುಡಿದು ಭೂಮಿಗೆ ಸುರಿಸುತ್ತಿರಲು ಪರ್ವತಗಳ ಸಮೂಹವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನದಿಗಳ ರೂಪವಾಗಿ ಆ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪುನಃ ತುಂಬಿಸಿ ಬಿಡುವುದು. ವಂಶದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಸದವರು ಯಾರೋ! ೨೫. ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ಒಂದು ಸಮುದ್ರವೇ ಆಗಿಹೋಗಿತು, ಎಂಬ ಹಾಗೆ (ನೀರು ಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ) ಆವರಿಸಿ, ಒತ್ತರಿಸುತ್ತ, ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವಾಹದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ,

1 ಟು (ದ) 2 ಳ (ದ)

ಕೊಳವೆಂಟೆ ಪಳ್ಳ ತೊಱೆ ಕೆಱೆ
ಪೊಳೆಯೆಂಬ ವಿಭೇದವಿಲ್ಲವಾದುದು ಮಳೆಯೊಳ್ ೨೫

ಜಡಿವಳೆ ಜಿನುಂಗು ಬಲ್ಸರಿ
ಯಿಡುಕುಂಬನಿ ನಟ್ಟವನಿಗಳಱವಳೆ ತುಂತುರ್
ಬಡಸರಿ ಸೂಳ್ಸರಿ ಕಾಲ್ಸರಿ
ಯೆಡೆಗುಡದೊತ್ತರಿಸಿ ಕಱೆದುವಿರುಳುಂ ಪಗಲುಂ ೨೬

ಜಲಮಯಮಿಳೆಯೆಲ್ಲಂ ಪ್ರ
ಜ್ವಲಿತ ತಟಿನ್ಮಾಲಿಕಾಮಯಂ ದೆಸೆಯೆಲ್ಲಂ
ಜಲದಮಯಮಭ್ರಮೆಲ್ಲಂ
ನೆಲೆವೆತ್ತಿರೆ ಬಿಡದೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಱೆದುವು ಮಳೆಗಳ್ ೨೭

ವ|| ಅಂತೇಳ್ತಂದ ಕಾರ್ಗಾಲದೊಳಿಪ್ಪತ್ತೊಂದು ದಿನವೆಡೆವಿಡದೆ ಕಱೆವ ಮಳೆಯೊಳ್ಸಿರಿಯಾಳ್ವನ ಭಕ್ತಿಭಾವಮನಿಳೆಯೊಳ್ನೋಡಲೆಳಸಿ ಪರಶಿವಂ ನಿಜಗಣಂಗಳಂ ಕಳುಪಲೊಡನವರ್ಚರ ರೂಪಂ ತಳೆದು ಧರಾತಳಕ್ಕಿಳಿದು ಕಾಂಚೀಪುರಮನೊಳಪೊಕ್ಕು ಭಕ್ತಮಂದಿರಮಂ ಸಾರ್ತರೆ ತದ್ಭಕ್ತ ನಱಿದಿದಿರ್ವಂದು ಸಂಭ್ರಮದಿನೆಱಗುತೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಿ ಮಣಿಮಯಾಸನದೊಳ್ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ

ಆ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳ, ಕುಂಟೆ, ಹೊಳೆ, ಹಳ್ಳ, ಕೆರೆ ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ೨೬. ಜಡಿಮಳೆ, ಜಿನುಗುವ ಮಳೆ, ದೊಡ್ಡಮಳೆ, ಡೊಂಕಾಗಿ ಅತ್ತಇತ್ತ ಎರಚುವ ಹನಿ ಮಳೆ, ನೆಟ್ಟಗೆ (ನೇರವಾಗಿ) ಸುರಿಯುವ ಹನಿಗಳ, ಹದವಲ್ಲದ ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಮಳೆ, ಹನಿ, ತುಂತುರುಹನಿ, ಬಡಮಳೆ, ಸರತಿಯ ಮೇಲೆ ಬರುವಮಳೆ, ನೀರು ಹರಿಯುವ ಮಳೆ—ಇವು ಸತತವಾಗಿ ಒತ್ತರಿಸಿ ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ೨೭. ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ಜಲಮಯ ; ದಿಕ್ಕೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮಿಂಚಿನ ಮಾಲೆಗಳ ಮಯ ; ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ಮೋಡಗಳ ಮಯ—ಹೀಗೆ ಇವು ನೆಲೆಗೊಂಡು ತಪ್ಪದೆ ಮಳೆಗಳು ಗುಂಗೂಡಿ ಸುರಿದವು. ವ|| ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯಾಳ್ವನ ಭಕ್ತಭಾವವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕೆಂದಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಶಿವಗಣದವರನ್ನು ಕಳಿಸಲಾಗಿ ಅವರು ಜಂಗಮ ವೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಂದು ಕಾಂಚಿಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಭಕ್ತನಾದ ಸಿರಿಯಾಳನ ಮನೆಯನ್ನು ತಲುಪಲಾಗಿ ಆ ಸಿರಿಯಾಳನು ತಿಳಿದು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಸಡಗರದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಒಳಗೆ ತನ್ನೊಡನೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ರೋಮಾಂಚಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿಭಾವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಅವರ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ತಾನೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಸೇರಿ ಯಥಾ

ಸಾತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನಂಗೆಯ್ದು ಪಾದೋದಕಂದಳೆದು ವನಿತೆಯುಂ ತಾನುಮುಚಿತ ಸತ್ಕಾರಮಂ ನೆಗಳ್ದಾರೋಗಣೆಗೆ ವಿಜ್ಞಾಪನಂಗೆಯ್ದನಂತರಂ ಚಂಗಳೆದೇವಿ ಬಹು ಶಾಕಪಾಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯುಂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪಾಕಂಗೆಯ್ವಾಗಳಡುಗರ್ಬೆಲ್ಲಂ ತೀರೆ ಮಗುಳ್ದು ತರಿಪ್ಪೊಡಿಂಧನಕ್ಕೆ ವೃಷ್ಟಿ ಬಂಧನಮಾಗೆ ಮನಂಗುಂದದೆ—

ಕೆಲಬಲದಾಲಯಂಗಳ ಮರಂಗಳ ಜಂತಿಗೆಯುಂ ಪೊದಳ್ದ ಪೆ
ರ್ದೊಲೆಗಳನೆಲ್ಲಮಂ ಮುರಿಗಗೆಯ್ದುಳುರ್ವೆಣ್ಣೆಯೊಳಾಜ್ಯದೊಳ್ತಡಂ
ಗಲಿಸಿದ ಪಟ್ಟೆಚಿತ್ರವಸನಂ ಮೊದಲಾದ ನವೀನ ವಸ್ತ್ರಸಂ
ಕುಲಮನುದಾರ ಧೀರೆಯುರುಪುತ್ತೆ ಸುಪಾಕಮನೊಲ್ದು ಮಾಡಿದಳ್ ೨೮

ವ॥ ಅಂತು ಪಾಕಂಗೆಯ್ದೆಲ್ಲಮಂ ಸಂಜೋಗಿಸಿ ಗಣನಿವಹಮಂ ಬರಿಸಿ ಮಣಿಮಯಾಸನದೊಳ್ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಂಗೆಯ್ಸಿ ಮಿಸುನಿಯೊಡ್ಡಣಿಗೆಯೊಳ್ಪೊಂಬರಿಯಣಂಗಳಂ ತರಂಗೊಳಿಸಿ ಶುಚಿರುಚಿ ಸರಸತರ ಸುರಭಿಪರಿಮಿಳಿತ ನಾನಾ ಶಾಕಪಾಕೋಪದಂಶ

ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು (ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು) ಮಾಡಿ, ಊಟಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸುಗ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಚಂಗಳೆಯು ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಗಳ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ತಂದು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಸೌದೆಯೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದು ಹೋಗಲು, ಪುನಃ ಸೌದೆಯನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದರೆ ಮಳೆಯು ಸೌದೆಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿರಲು, ಮನಸ್ಸು ಕುಂದದೆ—೨೮. ಉದಾರಧೀರೆಯಾದ ಆ ಚಂಗಳೆಯು ಆಚೆ ಈಚೆಯಿರುವ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮರದ ತುಂಡು, ಜಂತಿಗಳು, ದಪ್ಪದಪ್ಪನೆಯ ತೊಲೆಗಳು,—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುರಿದು ತಂದು ಉರಿಸಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎಣ್ಣೆ, ತುಪ್ಪ, ರೇಷ್ಮೆಯ ನಾನಾ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಬರೆ ಮೊದಲಾದ ಹೊಸಬಟ್ಟೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಉರಿಸುತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟು ಗಣಸಮೂಹವನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮಣಿಮಯವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಬಂಗಾರದ ಅಡ್ಡಣಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಬಂಗಾರದ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸಾಲುಗೊಳಿಸಿ ಹಾಕಿ, ಶುದ್ಧವೂ, ರುಚಿಕರವೂ, ಮಧುರ ರಸ ಭರಿತವೂ, ಸುಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿದುದೂ ಆದ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಶಾಕ, ಪಾಕ, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ, ನಂಜಿಕೆ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಮೇಲೋಗರ (ಸಾರು) ಹೋಳಿಗೆ (ಅಥವಾ ಪೂರಿ), ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು, ಅಗಿದು ತಿನ್ನುವ (ಚಕ್ಕುಲಿ, ಕರಜಿ ಕಾಯಿ ಇತ್ಯಾದಿ) ಆಹಾರಗಳು, ಭುಂಜಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಇತರ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ರಸಾಯನ—ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ, ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಯದ್ದಿಸಿ (ಕೈಗಟ್ಟಿಯಿತ್ತು

ವ್ಯಂಜನ ಸೂಪಾಪೂಪ ಘೃತಾಮೃತ ಖಾದ್ಯ ಭೋಜ್ಯ ರಸ ರಸಾಯನಾದಿಯಿಂ ತೃಪ್ತಿವಡಿಸಿ ಕೈಗಟ್ಟಿಯಿತ್ತು ಕರ್ಪೂರ ತಾಂಬೂಲಮಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಪರಿಮಳ ಸುಮನೋಮಾಲಿಕಾ ಸುವಸನ ಮಣಿಭೂಷಣಾದಿಯಿನಲಂಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಲೊಡಂ ಮುದಂದಳೆದು ದಂಪತಿಯುಂ ಪರಸಿ ಬಳಿಯಿಂ ಕೈಲಾಸಕೇಳ್ತರೆ ಹರಂ ಕೇಳ್ದು ಪರಮ ಹರ್ಷಂದಾಳ್ದು ತದ್ಭಕ್ತನಂ ನಿಜಪುರಕ್ಕೆ ತರಲೆಳಸಿ ನೆನೆದು ಕಪಟನಾಟಕಲೀಲಾ ಲಾಲಸಚಿತ್ತಂ ಬಿನದದಿಂ ಭೈರವಾಕೃತಿದಾಳ್ದನದೆಂತೆನೆ—

ಜಡೆಯೆಡೆಯಾಂತ ಕೇತಕಿಯ ನುಣ್ಣೆಸಳಾಗೆ ಶಶಾಂಕರೇಖೆ ಚೆ
ಲ್ವಡರ್ದಳಿಕೇಕ್ಷಣಂ ನೊಸಲ ಸಿಂಧುರ ಬ[1]ಟ್ಟಿನ ಪಾಂಗನಾಳೆ ಪೆಂ
ಪಿಡಿದಜ ಚಕ್ರಿ ಮಸ್ತಕಯುಗಂ ಶ್ರುತಿಕುಂಡಲಯುಗ್ಮಮಾಗೆ ತಾ
ಳ್ದೊಡನೆ ನಿಕೃತ್ತಹಸ್ತ್ಯಸುರಮಸ್ತಕ ಮೌಕ್ತಿಕ ಕಂಠಮಾಲೆಯುಂ ೨೯

ತಳೆದುಗ್ರದ್ವೀಪಿ ದಂತಾವಳನೃಹರಿಲಸತ್ಕೃತ್ತಿಕಂಥಾವೃತಾಂಗಂ
ಬಳವತ್ಕೂರ್ಮಾರಿಭೃತ್ಖರ್ಪರ ತರಳಸುರಾಸ್ಥಿವ್ರಜಸ್ರಗ್ವಿಭೂಷೋ

(ಅಂದರೆ ಕೈ ಮುಖಗಳ ವಾಸನೆ ತೊಲಗಲು ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ನೀರನ್ನು ಕೊಡುವುದು), ಪಚ್ಚೆ ಕರ್ಪೂರ ಮಿಶ್ರವಾದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಪರಿಮಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಹೂಮಾಲಿಕೆಗಳು, ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳು, ರತ್ನಾಭರಣಗಳು—ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ (ಆ ಶಿವಗಣವು) ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಗಂಡಹೆಂಡಿರನ್ನು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಶಿವನು (ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಕೇಳಿ) ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಆ ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಯೋಚಿಸಿ ಕೃತ್ರಿಮವಾದ ಒಂದು ನಾಟಕದ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಮತ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಶಿವನು ವಿನೋದದಿಂದ ಭೈರವನ ಆಕಾರ ಹೊಂದಿದನು—ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—೨೯. ಚಂದ್ರ ಕಳೆಯು ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಕೇತಕೀ ಪುಷ್ಪದ ನುಣುಪಾದ ಗರಿಯಾಯಿತು; ಸುಂದರವಾದ ಹಣೆಯಕಣ್ಣು, ಹಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುವ ಸಿಂಧೂರದ ಬೊಟ್ಟಿನ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು ; ಹಿರಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುಗಳ ತಲೆಗಳೆರಡೂ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿನ ಎರಡು ಕಡುಕು (ಕುಂಡಲ ಅಥವಾ ಮುರುವು) ಗಳಾದುವು—ಹೀಗೆ ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಗಜಾಸುರನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮುತ್ತುಗಳ ಕಂಠ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು—೩೦–೩೧. ಭಯಂಕರವಾದ ವ್ಯಾಘ್ರ, ಗಜ, ನರಸಿಂಹ ಇವರುಗಳ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಚರ್ಮದ ಕಂಥೆಯಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹವುಳ್ಳ, ಶಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಆಮೆಯ ಅವತಾರಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುಗೆ ಶತ್ರುವಾದ ವನಾದ ಕಾರಣ ಧರಿಸ

---

1 ಪ (ಚ)

ಜ್ವಳವಕ್ಷಂ ತತ್ತ್ವರೂಪ ತ್ರಿಶಿಖಿಖರ ಶಿಖಾದೀಪ್ತಶೂಲಾಯುಧಂ ಪ್ರಾಂ
ಜುಳನಾದೋದ್ಬಿಂದು ಚಂಚನ್ಮಣಿಯುಗಮಿಳದೋಂಕಾರ ಡಕ್ಕಾಂಕಹಸ್ತಂ ೩೦

ಶ್ರುತಿಚಂಚಚ್ಚರಣಾಂಗದಂ ತೊಳಗೆ ದತ್ತೂರಪ್ರಸೂನಂ ಜಟಾ
ತತಿಯೊಳ್ಶೋಭಿಸೆ ಜೋಗವಟ್ಟಿಗೆ ಫಣಾಭೃನ್ನಾಥನಂದಾಗೆ ಸ
ನ್ನುತವಿದ್ಯಾಮಯಕಕ್ಷಪಾಲಿಕೆ ಬೆಡಂಗಂ ಬೀಱೆ ತಾಳ್ದಿಂದು ಪಾ
ರ್ವತಿಯಾಣ್ಮಂ ನವಭೈರವಾಕೃತಿಯನಾಳ್ದೆಯ್ತಂದನಾನಂದದಿಂ ೩೧

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತಂದು ಕಾಂಚೀನಗರಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಭಕ್ತಗೃಹಬಹಿರ್ದೇಶದಾಚವುರವೊದಲೊಳ್ ಬಗ್ಗದೊವಲ ಪಾಸುಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿರೆಯಿರೆ—

ಚರವೃಂದಂ ಧೂರ್ಜಟಿಪ್ರೇರಣೆಯಿನುರು ನಿಜಾವಾಸಕಂದೆಯ್ದದಿರ್ಪೊಂ
ದಿರವಿಂಗಾತಂ ವಿಷಾದಂಬಡೆದು ತವೆ ತದನ್ವೇಷಣಂಗೆಯ್ಯಲೆಂದಾ
ದರದಿಂ ತದ್ವೀಥಿಯೊಳ್ಪಾಯ್ದುಜಿಸುತಿದಿರೊಳೊಪ್ಪಿರ್ದ ತದ್ಭೈರವಾಧೀ
ಶ್ವರನಂ ಕಂಡಂ ಚಕೋರಂ ಶಶಿಯನೊಸೆದು ಕಾಣ್ಬಂತಿರಾ ದಭ್ರಭಕ್ತಂ ೩೨

ಲ್ಪಟ್ಟ ಅವರ ಬೆನ್ನಿನ ಓಟೆ (ಖರ್ಪರ)ಯೆಂಬ ಹಾರಮಧ್ಯದ ಪದಕವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ದೇವತೆಗಳ ಅಸ್ಥಿಗಳ ಸಮೂಹದ ಮಾಲಿಕೆ ಯೆಂಬ ಅಲಂಕಾರದಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಎದೆಯುಳ್ಳ, ತತ್ತ್ವ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಜ್ವಾಲೆಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸಿರುವ ತ್ರಿಶೂಲವೆಂಬ ಆಯುಧವುಳ್ಳ, ಮನೋಹರವಾದ ನಾದ, ಉತ್ಕಟವಾದ ಬಿಂದು–ಇವುಗಳೆಂಬ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ಮಣಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಓಂಕಾರ ಪ್ರಣವ ವೆಂಬ ಢಕ್ಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವ ಕೈಯಿಂದ ಕೂಡಿದ, ವೇದಗಳೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪಾದದ ಗಗ್ಗರಗಳು ಪ್ರಕಾಶಿಸಲು, ಧತ್ತೂರ (ಮದ ಗುಣಿಕೆ)ದ ಹೂವು ಜಡೆಯ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆದಿ ಶೇಷನು ಯೋಗ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿರಲು, ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಗಲ ಜೋಳಿಗೆಯು ಸೊಗಸನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿರಲು–ಈ ರೀತಿ ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿಯು ನೂತನ ಭೈರವಾಕಾರದ ವೇಷವನ್ನು ತಳೆದು ಆನಂದದಿಂದ ಬಂದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಬಂದು ಕಾಂಚೀನಗರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಆ ಭಕ್ತನ ಮನೆಯ ಹೊರಗಣ ಸ್ಥಳದ ಆ ಚವುರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಕುಳಿತು ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ—೩೨. ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವು ಈಶ್ವರನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನೆಗೆ ಆದಿನ ಬಾರದೆ ಇದ್ದ ರೀತಿಗಾಗಿ, ಅವನು ವಿಷಾದಗೊಂಡು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡ ಬರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಆದರದಿಂದ ಆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಆ ಭೈರವೇಶ್ವರ ವೇಷಧಾರಿ ಶಿವನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಹುಡುಕುತ್ತ ಚಕೋರ ಪಕ್ಷಿಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕಂಡ ಹಾಗೆ ಆ ಸಿರಿಯಾಳ್ವನು ಇದಿರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಭೈರವ ಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು

ವ॥ ಅಂತು ಕಂಡು ಕಳೆಯೇಱಿ ಸಾರೆವಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಱಗಿ ಕೃತಾರ್ಥಭಾವಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ದೇವ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳೆನ್ನಮೇಲಣ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ಮದೀಯ ಗೃಹದೊಳಿಂದಾರೋಗಣೆಗೆಯ್ವು ದೆಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯೆ ಕಪಟವೇಷದೀಶ್ವರಂ ಕೇಳ್ದು—

ಎಲೆ ಮಗನೆ ಕೇಳೆಮಗೆ ನಿ
ಶ್ಚಲಸುವ್ರತಮುಂಟು ಸಲಿಪ ಕಲಿಯಾವನದಂ
ನೆಲದೊಳ್ನೆನೆವೊಡಸಾಧ್ಯಮು
ದೊಲವಿಂ ನೀಂ ಸಲಿಸೆ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮಮೆ ಸಫಲಂ ೩೩

ಅಱುದಿಂಗಳ್ಗೊರ್ಮೆ ಕೇಳ್ಭೋಜನಮೆಮಗದು ಸದ್ವಂಶಜಂ ಕೋಮಲಾಂಗಂ
ನೆಱೆಚೆಲ್ವಂ ಪಂಚವರ್ಷೀಯನೆನಿಪ ಗುಣವದ್ಬಾಲಸಂ ತಂದೆತಾಯ್ಗ
ಳ್ಕಱಿದುದ್ಯದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಮಾಡಿದ ಪಿಶಿತದಿನಾದಪ್ಪುದೀ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ ನೀ
ನುಱೆ ಮಾಡಲ್ವೇಳ್ಕುಮಿಂತಲ್ಲದೊಡೆ ಬಱಿಯ ಮಾತಿಂದದೇಂ ದಭ್ರಭಕ್ತಾ ೩೪

ಎನೆ ಕೇಳ್ದು ಭೈರವೋಕ್ತಿಯ
ನನವದ್ಯಂ ದೇವ ಮಾಳ್ಪೆನೀ ಮಾಳ್ಕೆಯೊಳೆಂ
ದೆನುತೆಱಗಿ ಮುದದೆ ವಿಜ್ಞಾ
ಪನಮುಂ ತಾಂ ಮಾಡಿ ಸೆಟ್ಟಿ ಮನೆಗೇಳ್ತಂದಂ ೩೫

ಕಂಡು—ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಭೈರವನನ್ನು ಕಂಡು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು, ದೇವ ಪೂಜ್ಯ ಪಾದರಾದ ತಾವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ದಿನ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಪಟ ದೇಷದ ಶಿವನು ಕೇಳಿ—೩೩. ಎಲೆ ಮಗನೆ ಕೇಳು : ನಮಗೆ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಯಮವೊಂದುಂಟು. ಆ ವ್ರತ ವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ನಮಗೆ) ನೆರವೇರಿಸುವ ಸಮರ್ಥನಾರು ? ಅದು ಸ್ಮರಿಸಿದರೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು; ನೀನು ಸಲಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಜನ್ಮವೇ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು. ೩೪. ಎಲೈದಭ್ರ ಭಕ್ತನೇ ಕೇಳು : ನಮಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೊಂದಾವರ್ತಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ಕೋಮಲವಾದ ಅವಯುವಗಳುಳ್ಳವನು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುಂದರನಾಗಿರು ವವನು, ಐದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿರುವವನು, ಎನಿಸುವ ಗುಣವಂತನಾದ ಬಾಲಕನನ್ನು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಾಂಸದ ಭೋಜನವು ಆಗಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬರಿಯ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲದ ಮಾತಿನಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ೩೫. ಹೀಗೆಂದು (ಆ ಭೈರವನು) ಹೇಳಲು, ನಿರ್ದುಷ್ಟನಾದ ಆ ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಯು, ಆ ಭೈರವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, 'ದೇವ, ಈ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಮಾಡುವೆನು,' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸಂತೋಷ

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತೆಂದು ನಿಜರಮಣಿಯಾನನಮನಭೀಕ್ಷಿಸಿ ತನ್ಮನಮನೊರೆದು ನೋಡಲಿಂತೆಂದಂ—

ತಾಪಸನೊರ್ವನೊಲ್ದು ನವಭೈರವವೇಷಮನಾಂತು ಬಂದನಿಂ
ದೋಪಳೆ ಕೇಳವಂಗೆ ಶಿಶುಮಾಂಸನಿಷೇವಣಸುವ್ರತಂ ಗಡಿಂ
ದೀ ಪುರದೊಳ್ವಲಂ ಬಲಿತು ತಂದು ಸಲಕ್ಷಣ ಬಾಲನಂ ಬಳಿ
ಕ್ಕಾ ಪರಮಂಗೆ ಕೊಯ್ದಡಗನಟ್ಟುಣಲಿಕ್ಕುವ ಕಜ್ಜಮೊಪ್ಪದೇ ೩೬

ವ॥ ಎಂದ ವಲ್ಲಭನ ವಚನಮನೇಳಿದಂಗೇಳ್ದು ಚಂಗಳೆದೇವಿಯಿಂತೆಂದಳ್—

ಶಿವ ಶಿವ ಬೆಳ್ತ[1]ನಂ ನಿಮಗೆ ಸಲ್ವುದೆ ತಾಪಸವೇಷದೀಶನು
ತ್ಸವಮತಿ ಬೇಡ ಲೋಗರ ತನೂಜರನೀಯಲದೇಕೆ ಮತ್ತನೂ
ಭವನಿರೆ ಮುಜುಳಾಂಗನಿವನಂ ವಧಿಸುತ್ತುಮವಂಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಸಂ
ಭವಿಪವೊಲಿತ್ತು ಮಾಂಸಚಯಮಂ ತವೆ ತಾಳ್ವುದು ಧನ್ಯಭಾವಮಂ ೩೭

ವ॥ ಎಂದ ಮನದನ್ನಳ ವಿನಯ ವಚನಂ ಮನಃ[2]ಕಂಡೂಯನಮಾಗೆ ಬಗೆಯೊಳ್ಮೆಚ್ಚಿ ಮುದಂಬಟ್ಟು ಸೆಟ್ಟಿ ಪಠನಾಗಾರದೊಳೋದುವಣುಗನಂ ತರಲೆಂದು ನಡೆಗೊಳ್ವುದಱಿಂ ಮುನ್ನಮೆ

ದಿಂದ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ವ॥ ಹಾಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ, ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಅವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಲು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೩೬. ಪ್ರೀತಿಯುವಳೇ, ಕೇಳು ಓರ್ವ ತಾಪಸನು ನವ ಭೈರವನ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಇಂದು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಮಗುವಿನ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ರತವಂತೆ! ಇಂದು ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯ ವಾಗಿ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣನಾದ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ತಂದು ಅನಂತರ ಅವನನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ ಭೈರವನಿಗೆ ಮಾಂಸದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಡುವ ಕಾರ್ಯವು (ನಿನ್ನಿಂದ) ಆಗುವುದೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿದ ಪತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಚಂಗಳೆಯು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು : ೩೭. ಶಿವಶಿವ : ನಿಮಗೆ ಈ ಹುಚ್ಚುತನವು ಯೋಗ್ಯವೇ ? ತಪಸ್ವಿ ವೇಷದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೇಡಿದರೆ ಮನೋಹರವಾದ ಅವ ಯವವುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಮಗನೇ ಇರುತ್ತಿರಲು ಇತರರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಡುವುದೇಕೆ ? ಆ ನಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಆ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಂಸ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕೃತಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪಡೆಯುವುದು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದ ಆ ಮನಃ ಕಾಂತೆಯ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತು ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಜ್ಜಿಗೆ (ಕಡಿತಕ್ಕೆ) ತೀಟೆಯುಂಟಾಗಲು (ಕೆರೆದು ಕೊಂಡಂತಾಗಲು), ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿ, ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಯು ಸಂತೋಷಗೊಂಡು, ಓದುವ ಮಠದಲ್ಲಿ (ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ) ಓದುತ್ತಿರುವ

1 ಳೆ (ಚ) 2 + ಕಂಡೂ (ಗ, ಚ, ಮ, ಅ, ಜ)

ತತ್ತಾಪಸಂ ಸೌಮ್ಯವೇಷಂದಳೆದಾ ಚೀಲಾಳನಿರ್ದಲ್ಲಿಗೇಳ್ತಂದವನಂ ಕೆಲಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಮಣಿದಾತನು ನೋಡಿ ನಿಡುಸುಯ್ದು ಕಂಬನಿದುಂಬುತಿಂತೆಂದು—

ಎಲೆ ಸುಕುಮಾರ ನಿನ್ನ ಸುಕುಮಾರಶರೀರಮನಯ್ಯೊ ಪೆತ್ತರಿಂ
ದಲಸದೆ ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸ ತಪಸ್ವಿಗೆ ಕೇಳ್ಬಲಿಗಟ್ಟಿ ಮಾಂಸಮಂ
ಸುಲಿದುಣಲಿಕ್ಕಲಿರ್ದಪರದಂ ತಿಳಿದಾಂ ನಿನಗೆಲ್ಲಮಂ ಸಮು
ಜ್ವಲಮತಿ ಪೇಳಲೆಯ್ದಿದೆನಳಲ್ಪಿರಿದಾಗೆ ಮದೀಯ ಚಿತ್ತದೊಳ್ ೩೮

ಪೋಗು ರಹಸ್ಯವಾಸದೊಳಡಂಗಿರು ನಿನ್ನಯ ತಂದೆ ಬಂದು ನೀ
ಡಾಗದೆ ಕಂಡೊಡಿಂ ಬಿಡುವನೇ ಪಿಡಿದೊಯ್ಯದೆ ಕಂದ ಸಾವಿಗೀ
ಡಾಗದಿರಯ್ಯೊ ಸತ್ತು ಪಡೆವಗ್ಗದ ಮೋಕ್ಷಮದೇಕೆ ಧಾರಿ[1]ಣೀ
ಭೋಗಮನುಣ್ಬುದಂ ಬಿಸುಟು ಸಾವುದಱಿಂದತಿ ಕಷ್ಟಮಾವುದೋ ೩೯

ಪಿಡಿದಡಸಿ ಕೆಡಪಿ ಚೆಂಡಿಕೆ
ಪಿಡಿದೌಂಕಿ ಕರಾಳ ಖಡ್ಗದಿಂ ಘರಿಲೆನೆ ಸೊಂ

ಮಗನನ್ನು ಕರೆತರಬೇಕೆಂದು ಹೋಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುನ್ನವೇ ಆ ಋಷಿಯು ಸೌಮ್ಯವಾದ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆ ಚೀಲಾಳನು (ಸಿರಿಯಾಳ ಶೆಟ್ಟಿಯ ಮಗನು) ಇದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅವನನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕರೆದು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೩೮. ಎಲೈ ಸುಕುಮಾರನೇ, ಕೇಳು : ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಅಯ್ಯೋ ! ನಿನ್ನ (ಈ) ಕೋಮಲವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಈ ದಿವಸ ಆಲಸ್ಯ ಪಡದೆ ಬಂದಂಥ ಋಷಿ ವೇಷದ (ಒಬ್ಬ) ರಾಕ್ಷಸನಿಗೆ ಬಲಿ ಪಶುವನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ, ಮಾಂಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ನಾನು ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತೀವ ದುಃಖವುಂಟಾಗಲು, ಎಲೈ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೇ, ನಿನಗೆ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು. ೩೯. ಕಂದ, ಹೋಗು; ಗುಟ್ಟಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡಿರು. ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಬಂದು ಕಂಡರೆ ತಪ್ಪದೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗದೆ ಬಿಡುವನೇ ? ಅಯ್ಯೋ ! ಸಾವಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗದೆ ಇರು. ಸತ್ತು ಪಡೆಯುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆ ಮೋಕ್ಷವಾದರೂ ಏಕೆ ? ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ, ಸಾಯುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅತಿ ಕಷ್ಟವಾದದ್ದಾವುದಿದೆಯೋ ? ೪೦. ನಿನ್ನ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು (ನಿನ್ನನ್ನು) ಹಿಡಿದು ಮೆಟ್ಟಿ ಕೆಡವಿ, ಜುಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದುಮಿ ಭಯಂಕರ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಗರಿಲ್ ಎಂದು ಸೊಗಸಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ನಿನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು

---

1 ರು(ಅ)

ಪಡರ್ದೆಸೆವ ನಿನ್ನ ಕೊರಲಂ
ತಡೆಯದೆ ಕೊಱ[3]ದಪ್ಪರಕಟ ನಿನ್ನಯ ಪಿತರರ್ ೪೦

ವ|| ಎಂಬ ತಾಪಸಾಲಾಪಮನೇಳಿದಂಗೇಳ್ದು ನಕ್ಕು ಚೀಲಾಳನಿಂತೆಂದು —

ಒಡಲಭ್ರಚ್ಛಾಯೆಯೆಂತುಂ ಕಿಡುಗುಮಿದನದಾವಂ ದೃಢಂಗೆಯ್ವನೆನ್ನಂ
ಪಡೆದರ್ತತ್ತಾಪಸಗಿಂತಳಿವ ತನುವನೊಲ್ದೀಯೆ ಸಾಫಲ್ಯಮುಂ ತಾಂ
ಪಡೆಗುಂ ಕೇಳೆನ್ನ ಭಾಗ್ಯಕ್ಷಿತಿರುಹಮದಱಿಂದಂ ಭಯಂದೋರ್ಪ ನಿನ್ನೀ
ನುಡಿಗಳ್ಗಾನಳ್ಕೆನೆನ್ನಿಂಗಿತಮನಱಿಯದಿಂತೆಂಬುದೇ ತಾಪಸೇಂದ್ರಾ ೪೧

ಜನನಿಗೆ ಜನಕಂಗೆ ಮುದಂ
ಜನಿಪುದು ಗಡ ಯೋಗಿಗಾದಪುದು ತೃಪ್ತಿ ಗಡೀ
ತನುವಿಂದೊರ್ಮೆಯೆ ನಿಜಮೊಂ
ದೆನೆ ಪೇಳೆನ್ನಿಂದೆ ಧನ್ಯನನ್ಯನದಾವಂ ೪೨

ವ|| ಎಂದ ಚೀಲಾಳ[1]ದೇವ[1]ನ ನಿಶ್ಚಳಭಾವಕ್ಕೆ ಭವಾನಿಯರಸಂ ಮನದೊಳ್ಮೆಚ್ಚಿ—

ಜನನಿಯ ಬಗೆಯುಂ ಜನಕನ
ಮನಮುಂ ತನುಜನ ಹೃದಯಮುಮೊಂದಾದುದು ಪೇ
ಳೆನಗೆಲ್ಲಿಯದಿವರಂ ಗೆ
ಲ್ವನುವೆಂದು ಪುರಾರಿ ನಾಣ್ಚಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಸರಿದಂ ೪೩

ತಡೆಯದೆ ಕತ್ತರಿಸುವರು. ಅಕ್ಕಟಾ ! ವ|| ಹೀಗೆಂದ ಆ ತಪಸ್ವಿಯ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಚೀಲಾಳನು ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೪೧. ದೇಹವೆಂಬುದು ಮೋಡದ ನೆಳಲಿನಂತೆ. ಹೇಗೂ ನಾಶವಾಗುವ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಯಾವನು ತಾನೆ ಸ್ಥಿರವಾದುದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ? ನನ್ನನ್ನು ಆ ತಾಪಸನಿಗಾಗಿಯೇ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಾಶವಾಗುವ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಆ ತಾಪಸನಿಗೆ) ಕೊಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಂಬ ವೃಕ್ಷವು ತಾನು ಸಾಫಲ್ಯಗೊಳ್ಳುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ನಿನ್ನ ಈ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ಭಯ ಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಪಸ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಕೇಳು : ೪೨. ಈ ದೇಹದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವು ಉಂಟಾಗುವುದಲ್ಲವೇ ! ಯೋಗಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ ! ಹೀಗಿರುವಾಗ ನನಗಿಂತಲೂ ಧನ್ಯನು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಯಾವನು ? ಹೇಳು. ವ|| ಹೀಗೆಂದ ಚೀಲಾಳ ದೇವನ ನಿಶ್ಚಳವಾದ ಭಾವಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚಿ ೪೩. ತಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸೂ, ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸೂ, ಮಗನ ಹೃದಯವೂ ಒಂದಾದಾಗ ನನಗೆ ಇವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ರೀತಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯದು ? ಹೇಳು ಎಂದು ಶಿವನು ನಾಚಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ

---

1 × (ಮು)

ವ॥ ಅಂತು ಸರಿದಿವಂದಿರನಿನ್ನು ನೋಳ್ಪೆನದಕ್ಕೇನೆಂದು ತದ್ಭೈರವಾಕೃತಿಯುಂ ತಳೆದಿರ್ಪಾಗಳಿತ್ತಲ್—

ಸಿರಿಯಾಳ್ಪಂ ವೋದದಿಂದೋದುವ ಮಠದೆಡೆಗೇಳ್ತಂದು ಚೀಲಾಳನಂ ಸ
ತ್ಕರಿಸುತ್ತುಂ ತಾಳ್ದು ಬೆನ್ನೊಳ್ಮನೆಗೆ ಮಗುಳ್ದು ಬಂದಲ್ಲಿ ವಧ್ಯೋಚಿತಾಲಂ
ಕರಣಂ ಗೆಯ್ದೈಹಿಕೈಕಸ್ಪೃಹೆಯನುಳಿದು ವೋಕ್ಷಾರ್ಥಿಯಾಗಿರ್ದ ಶೋಭಾ
ಕರನಂ ಮುಂಡಾಡಿ ನೋಡುತ್ತೊತ್ಸಗೆಯ ದಿನವಿಂದೆಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದಂ ೪೪

ಮಗನೆ ಮಹೇಶ್ವರಂ ಕೃಪೆಯಿನೆಮ್ಮ ಭವಾಮಯಮಂ ಸಡಿಲ್ಚಲು
ಜ್ಜುಗಿಸಿ ಚರಾಂಗನೆಯ್ದಿ ನವಭೋಜ್ಯಮನರ್ಥಿಸಿ ಬೇಡಿದಂ ದಯಾ
ಳುಗಳಧಿನಾಥನಿಂದು ಮಣಿದಾಕ್ಷಣಮಿತ್ತೆನವಂಗೆ ಲೀಲೆ ಕ
ಯ್ಮಿಗೆ ಭವದೀಯ ಕಾಯಮಿದು ಕಾಯಜವೈರಿಗಭೀಷ್ಟಭೋಜನಂ ೪೫

ವ॥ ಎಂಬ ಪಿತೃವಚನಮನೊಲ್ದು ಚೀಲಾಳಂ ಕೇಳ್ದು—

ಬಹು ಸುಕೃತರಾಶಿ ಫಲಿಸಿದು
ದಹಿಧರ ಕರುಣೈಕಲತಿಕೆ ಪೂತುದು ಪರೆದ
ತ್ತಹಿತಕುಲಂ ಘನ ಸಂಸೃತಿ
ಗಹನಂ ಕಡಿವಡೆದುದಾದೆನಾನತಿ ಧನ್ಯಂ ೪೬

ದನು. ವ॥ ಹಾಗೆ ಹಿಂಜರಿದು ಇವರನ್ನು ಇನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಅದಕ್ಕೇನು? ಎಂದು ಆ ಭೈರವನ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇರುವಾಗ—೪೪–೪೫. ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಯು ಸಂತೋಷದಿಂದ (ತನ್ನ ಮಗನು) ಓದುವ ಮಠದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಚೀಲಾಳನ್ನು ಉಪಚರಿಸುತ್ತ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ (ಮಗನನ್ನು) ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ, ಈ ಲೋಕ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆಸೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿದವನಾಗಿ ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಶೋಭಾಕರನಾದ ಮಗನನ್ನು ಮುಂಡಾಡಿ ನೋಡಿ, ಇದೇ ಉತ್ಸವದ ದಿನವೆಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ, ಮಗನೇ, ದಯಾಳುಗಳ ಅಧಿನಾಥನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಭವವೆಂಬ ರೋಗವನ್ನು ಜಾರಿಸುವುದಕ್ಕುದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಜಂಗಮಾಕಾರದಿಂದ ಬಂದು ಹೊಸದಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಬೇಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದಿನ ನಾನು ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕಿ ಆ ಕೂಡಲೇ ಆನಂದದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು. ನಿನ್ನ ಕಾಯವು ಕಾಯಜ (ಮನ್ಮಥ) ವೈರಿಯಾದ ಈಶ್ವರನ ಇಷ್ಟವಾದ ಭೋಜನ (ಎನಿಸಿದೆ.) ವ॥ ಹೀಗೆಂದ ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಚೀಲಾಳನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ—೪೬. ಅಧಿಕವಾದ ಪುಣ್ಯದ ಸಮೂಹವು ಫಲಕಾರಿಯಾದುದು. ಈಶ್ವರನ ದಯೆಯೆಂಬ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಬಳ್ಳಿಯು ಹೂ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಶತ್ರುಸಮೂಹವು ಹರಿಯಿತು. ದಟ್ಟವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅರಣ್ಯವು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿತ್ತು.

ವ॥ ಎಂದ ಮಗನ ಧೀರತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಮಚ್ಚಿ ಪೆರ್ಚಿ ಸೆಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಳ್ಕಱಿಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ—

ಮಱೆಯದಿರಯ್ಯ ಶಂಕರ ಪದಾಂಬುಜಮಂ ಶಿವಮಂತ್ರದೆಚ್ಚಱಂ[1]
ತೊಱೆಯದಿರಂಬಿಕಾಧವನೊಳಚ್ಚಿಱಿದಂತಿರು ನಿನ್ನೊಳೀಗಳ
ಕ್ಕಱಿನಪ[2]ವರ್ಗ[2]ಕಾಂತೆ ಪಸೆನಿಂದಪಳೈಹಿಕಜಾಡ್ಯಭೋಗದೊಂ
ದೆಱಕದಿನೇನೊ ನಿತ್ಯಸುಖಮಂ ಪಡೆ ಮತ್ಕುಲಕಲ್ಪಭೂರುಹಾ ೪೭

ವ॥ ಎಂದು ಮತ್ತುಮಿರದೆ—

ಜವದಿಂ ವಧ್ಯೋಚಿತಾಲಂಕೃತಿದಳೆದು ಶಿವಧ್ಯಾನಮಾಂತೊಪ್ಪುವಾತ್ಮೋ
ದ್ಭವನಂ ತನ್ಮಾತೆ ಸಾರ್ಚುತ್ತಡಸಿ ಪಿಡಿಯೆ ನಿರ್ಮೋಹದಿಂ ಭಕ್ತನತ್ಯು
ತ್ಸವಚಿತ್ತಂ ಖಡ್ಗದಿಂ ಮಸ್ತಕಮನರಿದು ಬೇರ್ಕೆಯ್ದದಂ ಮುಂಡಮಂ ಸೀ
ಳ್ದವಿಳಂಬಂ ಮಾಂಸಖಂಡಂದೆಗೆದು ಸಲಿಲದಿಂ ಕ್ಷಾಳನಂ ಗೆಯ್ವುತಾಗಳ್ ೪೮

ನೀಡೆ ಪರಿಮಳಿಪ ಸಂಬರ
ದಾಡಂಬರಮೆಸೆಯೆ ಪೊರೆದು ಘೃತಮೆಱೆದು ಮುದಂ
ಗೂಡಿ ನವಶಾಕಮಂ ರುಚಿ
ಮೂಡಿರೆ ಖಾದ್ಯಪ್ರತಾನಮಂ ಸತಿ ಸಮೆದಳ್ ೪೯

ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಧನ್ಯನಾದೆನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದ ಮಗನ ಧೈರ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಸೆಟ್ಟಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಉಬ್ಬಿದವನಾಗಿ ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಮಗನನ್ನು) ನೋಡಿ. ೪೭. ಅಯ್ಯಾ, ನನ್ನ ಕುಲದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೇ, ಶಂಕರನ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಇರು; ಶಿವ ಮಂತ್ರದ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಇರು; ಈಶ್ವರನೊಡನೆ ಬೆರೆಸಿದವನಾಗಿ ಇರು; ಈಗ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಕಾಂತೆಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮದುವೆಗೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವಳು; ಈ ಲೋಕ ಸಂಬಂಧದ ಜಡದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುಖದ ಒಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದು. ೪೮-೪೯. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಸಾವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡು ಶಿವ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಗನನ್ನು ಅವನ ತಾಯಿಯು ಮಲಗಿಸಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಮುಕಿ ಹಿಡಿಯಲು ಭಕ್ತನಾದ ಸಿರಿಯಾಳನು ಮೋಹರಹಿತವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಬೇರೆ ಮಾಡಿ ಆ ಮುಂಡವನ್ನು ಸೀಳಿ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮಾಂಸದ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆಯುತ್ತ, (ಪತ್ನಿಯ

---

1 ಱಿಂ(ಜ, ಚ) 2 ಗರ್ವ(ಚ)

ವ॥ ಅಂತು ಶಿಶುಮಾಂಸದಿಂ ಷಡ್ವಿಧಾಹಾರಮಂ ಚಂಗಳೆದೇವಿ ವಿರಚಿಸುತ್ತಿರೆ ತದ್ಗೃಹದಾ[1]ಸಿ ಚಂಡಿನಿಯೆಂಬವಳ್ ಕೇಶದೂಷಿತಮೆಂದು ಕೆಲಂದೆಗೆದಿರ್ದ ಶಿಶುಶಿರಮನೊರಳೊಳ್ಮಿದಿದು ಪುಳಿವೆರಸಿ ಮೇಲೋಗರಂಗೆಯ್ದು ಜನತಂ ಮಿಗೆ ಬೈತಿಟ್ಟಿರ್ದಳಾಗಳ್—

ಅಟ್ಟಿಳುಪಿ ಭಸ್ಮರಕ್ಷೆಯ
ನಿಟ್ಟಾ ಭಾಜನಸಮಾಜಮಂ ಬಾಸಣಿಸು
ತ್ತಿಟ್ಟಣಿಪ ಸಂಭ್ರಮದೆ ಗುಡಿ
ಗಟ್ಟಿ ಗೃಹಾಂಕಣಮನಂದವಳ್ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ದಳ್ ೫೦

ಕತ್ತುರಿಯ ಸಾರಣೆಯ ಬಿಡು
ಮುತ್ತಿನ ಪೊಸ ರಂಗವಲಿಯನಾಳ್ದಿಳೆ ಕಣ್ಗೇಂ
ಬಿತ್ತರಮಾದುದೊ ತಾರೆಗ
ಳೊತ್ತರಿಸಿದ ಗಗನದಂತೆ ತನ್ಮಂದಿರದೊಳ್ ೫೧

ವ॥ ಆಗಳಾ ಚಂಗಳಾಂಬೆ ನಿಜರಮಣನಂ ನೋಡಿ

ಪಸಿದಂ ದಿವ್ಯತಪಸ್ವಿ ತಳ್ವದೊಡಗೊಂಡೆಯ್ತರ್ಪುದೆಂದಾಡೆ ಸಂ
ತಸದಿಂ ಸೆಟ್ಟಿ ಮಹೇಶನಿರ್ದ ಮಠನಂ ಸಾರ್ದಂದು ಕಂಡಾತನಂ
ಘ್ರಿಸರೋಜದ್ವಯಕಳ್ಕಱಿಂದೆಱಗಿ ವಿಜ್ಞಪ್ತಿಪ್ರಕಾರೋಕ್ತಿ ರಂ
ಜಿಸೆ ಕೈಗೊಟ್ಟತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಕರೆದುತಂದಂ ಮಂದಿರಕ್ಕೊಳ್ಪಿನಿಂ ೫೨

ಕೈಗೆ ಕೊಡಲು) ಆಗ ಪತ್ನಿಯು ಹೆಚ್ಚಾದ ಪರಿಮಳ ಬೀರುವ ಸಂಬಾರದ ಆಡಂಬರವು ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ಬೆರಸಿ, ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ ರುಚಿ ಹುಟ್ಟುವಂತಿರುವ ಹೊಸ ಪಲ್ಲೆಯನ್ನೂ, ಅಗಿಯುವ ಖಾದ್ಯಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದಳು. ೫೦. (ಈ ರೀತಿ) ಆ ಚಂಗಳೆಯು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ; ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು (ಒಲೆಯಿಂದ) ಇಳುಹಿ, (ಆ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ) ವಿಭೂತಿಯ ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬರೆದು, ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು, ಅತಿಶಯವಾದ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿ (ಅಥವಾ ರೋಮಾಂಚನಾದಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿದವಳಾಗಿ) ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಿದಳು. ೫೧. ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸಾರಣೆ, ಬಿಡು ಮುತ್ತಿನ ನೂತನ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನೆಲವು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ತುಂಬಿದ ಗಗನದಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅದೇನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಆಗಿತ್ತೋ ? ವ॥ ಆಗ ಆ ಚಂಗಳಾಂಬೆಯು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿ. ೫೨. 'ದಿವ್ಯ ತಪಸ್ವಿಯು ಹಸಿದಿರುವನು ಬೇಗನೆ ಅವನನ್ನು ಒಡಗೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ'. ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸೆಟ್ಟಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಮಹೇಶ್ವರನಿದ್ದ ಮಠದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಆತನನ್ನು ಕಂಡು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪಾದ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ವಿಜ್ಞಾಪನಾಪೂರ್ವಕವಾದ ವಚನವು

---

1 ವಾ(ಜ)

ಸತಿಯುಂ ಪತಿಯುಂ ಯತಿಪದ
ಶತದಳಮಂ ತೊಳೆದು ತೀರ್ಥಜಲಮಂ ತಳೆದು
ನ್ನತ ಪೀಠಮಿತ್ತು ಗಂಧಾ
ಕ್ಷತ ಸುಮನೋಮಾಲಿಕಾದಿಯಿಂದರ್ಚಿಸಿದರ್ ೫೩

ಮಿಸುಗುವ ಪೊನ್ನಡ್ಡಣಿಗೆಯೊ
ಳೊಸೆದೊಪ್ಪುವ ಪೊನ್ನಪರಿಯಣಮನಳವಡಿಸು
ತ್ತೆಸೆಯೆ ಚಷಕಾಳಿ ಚಂಗಳೆ
ಪೊಸಮಾಂಸದ ಶಾಕಪಾಕಮಂ ಗಡಣಿಸಿದಳ್ ೫೪

ವ॥ ಅಂತು ಗಡಣಿಸಿ ಕೆಲಸಾರ್ದು ದೇವ ಕೃಪೆಯಿನಾರೋಗಿಪುದೆಂದೆಱಗೆ ಕಪಾಲಿ ಪಿಸಿತಾನ್ನಮಂ ಬೇಱೆ ಬೇಱೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತುಮದಱೊಳ್ ಶಿರೋಮಾಂಸಮಿಲ್ಲದಿರೆ ನೋಡಿ ಮುಳಿದಿಂತೆಂದಂ—

ನಿಮಗಾತ್ಮೋದ್ಭವನಳ್ಕಱೇಂ ಪಿರಿದೊ ಮಿಕ್ಕಂಗಂಗಳಂ ಸೀಳ್ದು ಮಾಂ
ಸಮನೀಗಳ್ ಸಮೆದಿಕ್ಕಿ ವಂಚಿಸಿದಿರೀಗಳ್ ನೋಡಲೆಂದುತ್ತಮಾಂ
ಗಮನೀ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮಚ್ಚಿದೆಂ ಭಲರೆ ನಿಮ್ಮಂತಪ್ಪರಾರ್ದಾತರೂ
ಟಮನೊಲ್ಲೆಂ ವ್ರತಭಂಗಮಕ್ಕುಮೆಮಗೀ ಶೇಷಾಂಗಮಾಂಸಗಳಿಂ ೫೫

ರಂಜಿಸುವಂತೆ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕರೆತಂದನು. ೫೩. ಸತಿಯೂ ಪತಿಯೂ ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯ ಪಾದ ಕಮಲಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಪಾದೋದಕ ಜಲವನ್ನು ಮೈ ಮೇಲೆ ಚಿಮುಕಿಸಿಕೊಂಡು ಎತ್ತರವಾದ ಪೀಠ ಕೊಟ್ಟು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಪುಷ್ಪ ಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ೫೪. ಶೋಭಿಸುವ ಬಂಗಾರದ ದೊಡ್ಡ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, ಕುಡಿಯುವ ಗಿಂಡಿ ; ತಾಲಿ ಮೊದಲಾದ ಪಾತ್ರೆಗಳ ಸಾಲು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು, ಚಂಗಳೆಯು ಹೊಸ ಮಾಂಸದ ಶಾಕ ಪಾಕಗಳನ್ನು (ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ) ಒಟ್ಟಿದಳು. ವ॥—ಈ ರೀತಿ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿ (ಅಂದರೆ ಊಟದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟು) ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು 'ದೇವ, ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ಊಟ ಮಾಡುವುದು' ಎಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕಲು ಕಾಪಾಲಿಯು ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಅದರಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮಾಂಸದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದಿರಲು, ನೋಡಿ ಕೋಪಗೊಂಡು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೫೫. ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯು ಅದೇನು ದೊಡ್ಡದೋ ! ಮಿಕ್ಕಾದ ದೇಹ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಸೀಳಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಈಗ (ನನಗೆ) ನೀಡಿ, ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆಂದು ಈಗ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕೊಂಡಿರುವಿರಿ. ಈ (ನಿಮ್ಮ) ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ಭಲರೇ ! ನಿಮ್ಮಂಥ ದಾನಿಗಳು ಯಾರು ? ಊಟವನ್ನು ನಾನು ಒಲ್ಲೆನು. ನಮಗೆ (ಈಗ ನೀಡಿರುವ ಈ) ಶೇಷಾಂಗ

ವ॥ ಎಂದು 'ಸರ್ವಸ್ಯ ಗಾತ್ರಸ್ಯ ಶಿರಃ ಪ್ರಧಾನವೆ'ಂದುಂಟಪ್ಪುದಱಿಂದುತ್ತಮಾಂಗ ಪಲಲವಿಲ್ಲದೆಯಧಮಾಂಗಮಾಂಸಮನಾಂ ಕೊಳ್ವನಲ್ಲೆಂದು ಕಾಪಾಲಿಕಂ ಕೋಪಿಸಲೊಡನವರಳ್ಕಿ ಬಳ್ಕಿ ಬೆಬ್ಬಳೆವೋಗುತೋರೊರ್ವರಮೊಗಮಂನವಲೋಕಿಪಾಗಳ್ ಚಂಡಿನಿ ಮುನ್ನ ತಾಂ ಸಮೆದಿರಿಸಿದ ಶಿರೋಮಾಂಸಮನಿದೆಯೆಂದು ತೋಱಿಸಿ—

ಪೊಂಪುಳಿವೋಗುತ್ತಾಗಳ್
ದಂಪತಿ ಮಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೊಟ್ಟು [1]ಚೇಟಿಗೆ[1] ಪಿರಿದುಂ
ಸೊಂಪೆಸೆವ ತಲೆಯುಂಡಗನೊಲ
ವಿಂ ಪರಮನಗಲ್ಗೆ[2] ನೀಡಿ ಮಗುಳ್ದೆಱಗಲೊಡಂ ೫೬

ಆವಾವ ತೆಱದಿಸಾದೊಡ
ಮೀ ವಧುವುಂ ವರನುಮರರೆ ಸೋಲರೆನುತ್ತುಂ
ಬಾವರನಾಳೋಚಿಸಿ ಮೇ
ಣೀ ವಿಧದಿಂ ಗೆಲ್ವೆನೆಂದು ನೆನೆದಿಂತೆಂದಂ ೫೭

ಎಲೆ ಸದ್ಭಕ್ತ ಮದೀಯ ಪಙ್ಕ್ತಿಯೊಳೆ ನೀನುಂಡಲ್ಲದಾನೊಲ್ಲೆನೀ
ಪಲಲಾಹಾರಮಂನೆನ್ನ ಸುವ್ರತಕೆ ಭಂಗಂ ಬರ್ಕುಮುಂಡಂದು ಶಂ

ಗಳ ಮಾಂಸದ ಭಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ವ್ರತಭಂಗವಾಗುವುದು. ವ॥ ಎಂದು ಸಮಸ್ತಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾದದ್ದು ಎಂಬ ನೀತಿಯುಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮಾಂಸವಿಲ್ಲದ ಈ ನೀಚವಾದ ಅವಯುವಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು ನಾನು ಕೊಳ್ಳುವವನಲ್ಲ ಎಂದು ಕಪಾಲಿಯು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೋಪಿಸಲು ಆ ಕೂಡಲೇ ಅವರು ಹೆದರಿ, ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ 'ಚಂಡಿನಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗೌಡಿಯು (ಅಡಿಗೆಯುವಳು) ಮೊದಲು ನಾನು ಮಾಡಿ ಇರಿಸಿದ ಶಿರಸ್ಸಿನ ಮಾಂಸವನ್ನು 'ಇದೆ' ಎಂದು (ಕಂಡು) ತೋರಿಸಲಾಗಿ—೫೬. ಆಗ ದಂಪತಿಗಳು ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಆ ಗೌಡಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಹುಮಾನ ಕೊಟ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ತಲೆಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಯತಿಯ ತಟ್ಟೆಗೆ ನೀಡಿ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಆ ಕೂಡಲೇ—೫೭. ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಈ ಸತಿಪತಿಗಳು ಸೋಲುವುದಿಲ್ಲ ಅರರೆ! ಎನ್ನುತ್ತ ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿಯು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ 'ಈ ವಿಧದಿಂದ ಗೆಲ್ಲುತ್ತೇನೆಂ'ದು ಯೋಚಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೫೮. ಎಲೈ ಸದ್ಭಕ್ತನೇ, ನನ್ನ ಈ ಊಟದ ಪಙ್ಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಉಣದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಈ

1 ಚಂಡಿಗೆ(ಚ) 2 ಲ್ಗೆ(ದ)

ಭುಲಸದ್ಭಕ್ತನಸಾಕ್ಷಿಕಂ ಬಱಿದೆ ತಾನೇನುಣ್ಬನೇ ಕುಳ್ಳಿರೆಂ
ದಲದರ್ಾಕ್ಷೇಪದಿನೆಂದನಂದು ಸಿರಿಯಾಳ್ವಂಗಾ ಮಹಾಭೈರವಂ ೫೮

ವ॥ ಆ ನುಡಿಯಂ ಕೇಳ್ದು ನಿಜರಮಣಿಯಾನನಮನವಂ ನೋಡಲೊಡನೆ—

ಒಡೆಯರ್ಬೆಸಸಿದ ಮಾಳ್ಕೆಯೊ
ಳಡಿಗೆಡದೆ ಮದೀಶ ಕುಳ್ಳಿರೆಂದಧಿಪತಿಯಂ
ನುಡಿದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತೊಂ
ದೆಡೆಗೆಯ್ದಾತಂಗೆ ಮಡದಿ ಮಡಗಿದಳಾಗಳ್ ೫೯

ವ॥ ಅಂತು ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾನಂತರಂ ತತ್ಪಾಕಮನವಳ್ಗಡಣಿಸೆ ಕಂಡು ತತ್ಪೋಧನನಚ್ಚರಿ
ವಡುತಿಂತೆಂದಂ—

ತನುಭವನಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಪಾ
ಳ್ಮನೆಯಿದಱೊಳದೆಂತು ಕೊಂಬೆನಶನಮನೀಗ
ಳ್ನಿನಗೆಂತು ಗಂಟಲೊಳ್ಬೀ
ಜನಮಿಳಿದಪುದೆತ್ತ ಪೋದನೋ ನಿನ್ನಣುಗಂ ೬೦

ಅತಿಥಿ ಗುರುಪೂಜೆ ಗೃಹದೊ
ಳ್ಸುತರಿಲ್ಲದೆ ಸುಭಗಮಲ್ತು ಸುತರಹಿತತೆಯಿಂ
ಗತಿಗೆಟ್ಟ ನಿನ್ನ ಗೃಹದೊ
ಳ್ಮತಿಗೆಟ್ಟಾನುಂಡು ಶೀಲಮಂ ನೀಗುವೆನೇ ೬೧

ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ಒಲ್ಲೆನು. ಹಾಗೆ ಉಂಡರೆ ನನ್ನ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗಬರುವುದು. ಶಂಭುವು ಸದ್ಭಕ್ತನಾದವನ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲದೆ ತಾನೇ ಉಣ್ಣುವನೇ ? ಕುಳಿತುಕೋ, ಎಂದು ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಆಗ ಆ ಮಹಾಭೈರವನು ನುಡಿದನು. ವ॥ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಖವನ್ನು (ಸೆಟ್ಟಿಯು) ನೋಡಲು—ಆ ಕೂಡಲೆ ೫೯. ಮಡದಿಯು ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಒಡೆಯರು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ತಪ್ಪದೆ ಕುಳಿತುಕೋ ಎಂದು ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸುತ್ತ ಆಗ ಆತನಿಗೂ ಒಂದು ಎಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಂದಿಟ್ಟಳು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯ ನಂತರ ಆ ಗಂಡಹೆಂಡಿರು ಆ ಆಹಾರವನ್ನು ಒಟ್ಟಲು ಆ ತಪಸ್ವಿಯು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೬೦. ಮಗನಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಹಾಳು ಮನೆ. ಅಂಥ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆನು ? ಈಗ ನಿನ್ನ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಅನ್ನವು ಹೇಗೆ ಇಳಿಯುವುದು ? ನಿನ್ನ ಮಗನು ಯಾವ ಕಡೆಗೆ ಹೋದನೋ ? ೬೧. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಅತಿಥಿ ಗಳಾದ ಆಚಾರ್ಯರ ಪೂಜೆಯು ಮನೋಹರವಾದದ್ದಾಗದು. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯಿಂದ ಗತಿಗೆಟ್ಟ ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತಿಗೆಟ್ಟು ನಾನು ಉಂಡು ಸದ್ವ್ರತವನ್ನು ಬಿಡಲೇ ?

ಬೇಡೆಮಗೆ ಭೋಜನಂ ತೆಗೆ
ನೀಡಿರ್ದಗಲಂ ನಿತಾಂತಮೆಂದಾ ಯತಿಯಂ
ನೋಡಿ ಪೆಳರ್ದಕ್ಕಟೇನಂ
ಮಾಡುವೆವಿದಕೆಂದವರ್ಕರಂ ಚಿಂತಿಸಿದರ್ ೬೨

ವ॥ ಅಂತು ಚಿಂತಿಸುವ ದಂಪತಿಯನೀಶ್ವರಂ ನೋಡಿ ಮನದನುರಾಗದಿಂದಿಂತೆಂದಂ—

ಚಂಗಳೆ ಪೋಗು ನಿನ್ನಣುಗನಂ ಕರೆ ಬಂದಪನೀಗಳೆಂದ ಮಾ
ರಾಂಗಹರೋಕ್ತಿಯಂ ಮನದೆಗೊಂಡುಜಿ³ ನಂಬಿ ಪೊದಳ್ದು ದಭ್ರಭ
ಕ್ತ್ಯಂಗನೆ ಬಂದು ಬೀದಿಯೊಳೆ ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೆಯ್ಯ ನೀಡಿ ತ
ನ್ಮಂಗಳರೂಪೆ ಕೋಕಿಲಕಲಧ್ವನಿಯಿಂ ಕರೆದಳ್ಕುಮಾರನಂ ೬೩

ಚನ್ನಿಗರಾಳ್ವ ಬಾರ ಸುಕುಮಾರಶಿರೋಮಣಿ ಬಾರ ಶೈವ ಸಂ
ಪನ್ನಗುಣಾಂಕ ಬಾರ ಶಿವಭೋಜ್ಯಕಳೇವರ ಬಾರ ದುಗ್ಧ[1]ಭಾ
ಸ್ವನ್ನವಮುಗ್ಧ ಜಲ್ಪನಮುಖಾಂಬುಜ ಬಾರ ಮದೀಯಮಾನಸೋ
ದ್ಯನ್ನಳಿನಾರ್ಕ ಬಾರ ಸುತ ಬಾರೆನುತಿರ್ದಳುದಾತ್ತ ಲೀಲೆಯಿಂ ೬೪

ಶರಣರ ಕೆಯ್ಯ ಕನ್ನಡಿಯೆ ಬಾರ ಪುರಾತನರಂಘ್ರಿರೇಣುಮೆ
ಯ್ದೊರೆದೆಸೆವಾನೆ ಬಾರ ಶಿವತತ್ವಸುಧಾರಸಹಂಸ ಬಾರ ಶಾಂ
ಕರಮತಸಾರಚೂತಶುಕ ಬಾರ ಪುರಾತನಗೀತಜಾತಪಂ
ಕರುಹಮದಾಳಿ ಬಾರ ಸುತ ಬಾರೆನುತುಂ ಕರೆದಳ್ಕುಮಾರನಂ ೬೫

೬೨. 'ನನಗೆ ಊಟಬೇಡ ; ನೀಡಿರುವ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ತೆಗೆಯಿರಿ', ಎಂದ ಆ ಯತಿಯನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿ ಭಯಪಟ್ಟು, 'ಅಕ್ಕಟ ! ಇದಕ್ಕೇನು ಮಾಡೋಣ !' ಎಂದು ಬಹುವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿದರು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಕಂಡು, ಮನಸ್ಸಿನ ಅನುರಾಗದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೬೩. 'ಚಂಗಳೆಯೇ, ಹೋಗು ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕರೆ. ಈಗಲೇ ಬರುತ್ತಾನೆ,' ಎಂದ ಮನ್ಮಥನ ಅಂಗವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಿದ ಶಿವನ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ನಂಬಿ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆ ಮಂಗಳ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಚಂಗಳೆಯು ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಕೈಬೀಸಿ, ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೂಗಿನಂತೆ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಧುರವಾದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದಳು : ೬೪. ಸುಂದರರಿಗೆಲ್ಲ ಒಡೆಯನಂತಿರುವವನೇ, ಬಾರ ; ಸುಕುಮಾರ ಶಿರೋರತ್ನವೇ, ಬಾರ ; ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲಿರುವ ಗುಣವೇ ಗುರುತಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಬಾರ ; ಈಶ್ವರನ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಶರೀರವುಳ್ಳವನೇ, ಬಾರ ; ಹಾಲಿನಂತೆ ಶೋಭಿಸುವ ನೂತನವೂ ಸುಂದರವೂ ಆದ ಮಾತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖ ಕಮಲವುಳ್ಳವನೇ, ಬಾರ ; ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವವನೇ, ಬಾರ ;

---

1 ದ್ಗ(ಚ, ಜ), ದುದ್ದ(ಅ, ಗ), ದುದ್ಧ(ಮ)

ಕಂದ ಬಾರ ಕಲಿಸೂದನ ಬಾರಂಗೇಂದ್ರಿಯಮೋಹವಿದೂರ ಬಾ
ರಿಂದುಮೌಳಿಪದಪಂಕಜಸೇವಾಲಾಲಸ ಬಾರ ಪರಾಪರಾ
ನಂದಕಾರಣ ಕುಮಾರಕ ಬಾರೈ ಮೋಕ್ಷಸುಖಾಮೃತಹಂಸ ಬಾ
ರಂದವಾಳ್ದ ಕುಲಭೂಷಣ ಬಾರೈ ಬಾರೆಲೆ ಭದ್ರಕಳಾನಿಧೀ ೬೬

ವ॥ ಅಂತು ಕರೆಯಲೊಡನೆ—

ಝಣಝಣ ನಿಸ್ವನಂ ನಿಮಿರೆ ಚೆಲ್ವೆಸೆವಂದುಗೆ ಗಂಡಯುಗ್ಮದೊಳ್
ಕುಣಿಯೆ ಸುವರ್ಣಚಾರುಮಣಿಕುಂಡಳಮಂದದ ಮುದಹಾಸಮಿ
ಟ್ಟಣಿಸೆ ಪೊದಳ್ದು ಮುದ್ದುಮೊಗದೊಳ್ಪೊಸಲೊಳ್ತೊನೆದಾಡೆ ಭಾಳಭೂ
ಷಣಮಿದಿರೊಳ್ಕುಮಾರನೊಸೆದೇಳ್ತರುತಿರ್ದನದೊಂದು ಲೀಲೆಯಿಂ ೬೭

ಜನನಿಯ ದೀರ್ಘಾಪಾಂಗದ
ತನಿವೆಳಗಿಂ ತಳ್ತು ಜೊನ್ನಮುಮರ್ದೆಳೆವಜಿರ್ಯುಂ
ನೆನೆಯಿಸಿದನಪ್ಪಿದುಡುಗಣ
ಮೆನಿಸಿರೆ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲೆಯಾ ಚೀಲಾಳಂ ೬೮

ಬಾರ ; ಮಗನೇ ಬಾರ ; ಎನ್ನುತ್ತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಲೀಲೆಯಿಂದ (ಕೂಗುತ್ತ) ಇದ್ದಳು. ೬೬. ಕಂದ, ಬಾರ ; ಕಲಿಪುರುಷನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನೇ, ಬಾರ ; ದೇಹ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ದೂರನಾದವನೇ, ಬಾರ ; ಈಶ್ವರನ ಪಾದ ಕಮಲವನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನೇ, ಬಾರ ; ಶಿವಾನಂದಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀ ಭೂತನಾದ ಮಗನೇ, ಬಾರಯ್ಯ ; ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯಂತಿರುವವನೇ ಬಾರ ; ಅಂದವಾದ ಕುಲಕ್ಕೆ ಭೂಷಣ ಪ್ರಾಯನಾದವನೇ, ಬಾರಯ್ಯ ; ಎಲೈ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಕಾಂತಿಗೆ ನಿಕ್ಷೇಪ ಸ್ವರೂಪನೇ, ಬಾರಯ್ಯ ! ೬೭. ಚೆಲುವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಕಾಲಂದಿಗೆಯ ಝಣಝಣತ್ಕಾರ ಧ್ವನಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲು, ಚಿನ್ನದ ಮನೋಹರವಾದ ರತ್ನಕುಂಡಲಗಳು, ಎರಡೂ ಕೆನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿರಲು, ಅಂದವಾದ ಮುಗುಳುನಗೆಯು ಮುದ್ದಾದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಗೊಂಡು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು, (ಹಣೆಯಲ್ಲಿ) ಕಟ್ಟಿರುವ (ಅರಳೆಲೆ) ಆಭರಣವು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿರಲು ಎದುರಿನಲ್ಲಿ (ಚೀಲಾಳ) ಕುಮಾರನು ಸಂತೋಷದ ಅದೊಂದು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಓಡಿಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ೬೮. ಆ ಚೀಲಾಳನು—ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿರುವ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮುತ್ತುಗಳ ನಕ್ಷಮಾಲಿಕೆಯು, ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವೋ ಎಂಬಂತೆ ಇರಲು ತಾಯಿಯ ನೀಳವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ತಂಪಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನು ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ತರುವಂತೆ (ಆ ಕುಮಾರನು) ಮಾಡಿದನು. (ಬಾಲಚಂದ್ರನಂತೆ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಓಡಿ

ತನುಜನ ಬರವಿಂಗಾ ಕಾ
ಮಿನಿ ನಲಿದಳ್ಪುತ್ರಮೋಹದಿಂದಮೆಯಲ್ತು
ಲ್ತನವದ್ಯ ಮುನಿಗಿವಂ ಭೋ
ಜನಮಕ್ಕುಂ ನಾಳೆಯುಂ ದಲೆಂಬೀ ಬಗೆಯಿಂ ೬೯

ಪಿತನಾನಂದಮನಾನೆ ಸರ್ವಜನಮುಂ ಕೊಂಡಾಡೆ ಚೀಲಾಳನಾ
ವ್ರತಿಪಾದಾಂಬುಜಕೇಳ್ತಶುತ್ತೆಱಗೆ ನೀನಾರೋಗಿಸಿನ್ನೆಂದು ಪಾ
ರ್ವತಿಯಾಣ್ಮಂಗೆನೆ ಸೆಟ್ಟಿ ಕಂಡ[1]ವರ ಸವ್ಯಗ್ರ[2]ಕ್ತಿಯುಂ ವಿಶ್ವವಿ
ಶ್ರುತತೇಜೋನಿಧಿ ಮೆಚ್ಚಿ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪಂ ತೋಱಿದಂ ನಲ್ಮೆಯಿಂ ೭೦

ಕುಂಡಲೀಶಮಣಿಕುಂಡಲಕರ್ಣಂ ಭೀಮಗರಾಂಕಿ[3]ತಕಂಧರಂ
ಖಂಡಚಂದ್ರಸುರಸಿಂಧುಕಪರ್ದಂ ಶೂಲಪರಶ್ವಧಪಾಣಿ ಮಾ
ರ್ತಂಡಕೋಟಿರುಚಿ ಮಾಧವಚಕ್ಷುಃಪಾದನಿಭಾಜಿನವಾಸಸಂ
ಮಂಡಿತಾಂಗನಮಳಸ್ಮಿತವಕ್ತ್ರಂ ಕಣ್ಗೆಸೆದಂ ವೃಷಭಧ್ವಜಂ ೭೧

ಬರುತ್ತಿರುವ ಮಗನು ಕಂಡನೆಂದು ಭಾವ) ೬೯. ಆ ಕಾಮಿನಿಯಾದ ಚಂಗಳೆಯು, ಮಗನ ಬರುವಿಕೆಯಿಂದ, ಆ ಪುತ್ರನ ಮೇಲಣ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಸಂತೋಷಗೊಂಡವಳಲ್ಲ ಅಲ್ಲ ! (ಮತ್ತೇನೆಂದರೆ) ಈ ಮಗನು ನಾಳೆಯೂ ಪವಿತ್ರನಾದ ಋಷಿಗೆ ಭೋಜನವಸ್ತುವಾಗತಕ್ಕವನೇ ! ಎನ್ನುವ ಈ ರೀತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ (ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಳು) ಇದು ನಿಶ್ಚಯ. ೭೦. ಪಿತನು ಆನಂದ ಹೊಂದಲು, ಬಂಧುಗಳು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರಲು ಚೀಲಾಳನು ಬರುತ್ತ, ಆ ಶೀಲಸಂಪನ್ನನಾದ ವ್ರತಿಯ ಪಾದಕಮಲಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು, ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಯು ಪಾರ್ವತೀಪತಿಗೆ—'ನೀನು ಇನ್ನು ಊಟಮಾಡು' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಮೂಲಮೂರ್ತಿಯಾದ ಶಿವನು ಆ ಪತಿ, ಪತ್ನಿ, ಪುತ್ರರುಗಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿ, ಶ್ಲಾಘನೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ೭೧. ಆದಿಶೇಷನೆಂಬ ರತ್ನದ ಹತ್ತ ಕಡಕುಗಳನ್ನು (ಕರ್ಣಾಭರಣಗಳು) ಕಿವಿಯಲ್ಲುಳ್ಳವನೂ, ಭಯಂಕರವಾದ ವಿಷವನ್ನು ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನೂ, ಚಂದ್ರನ ಒಂದು ತುಣುಕು–ದೇವಗಂಗೆ–ಇವರುಗಳನ್ನು ಜೆಡೆಯಲ್ಲುಳ್ಳವನೂ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಗಂಡುಗೊಡಲಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕೈಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರ ಕಾಂತಿಯುಂತಿರುವ ದೇಹಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಚರಣದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಗಜಚರ್ಮವೆಂಬ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದೇಹವುಳ್ಳವನೂ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನೂ

1 ಡಾ(ಮು) 2 ದ್ಭ(ಜ) 3 ಚಿ(ಅ, ಮು, ಜ)

ಸುರದುಂದುಭಿರವದೊಡನೊ
ತ್ತರಿಸುತೆ ಭೋರೆಂದು ಸುರಮಹೀರುಹಸುಮನೋ
ಹರವರ್ಷಂ ಕಱೆದುದು ವಿಧಿ
ಹರಿ ಸುರಪ ನಿಳಿಂಪರಲ್ಲಿ ನೆರೆದೇಳ್ತಂದರ್ ೭೨

ಪರಮ ಚಿಱುತೊಂಡ ಮಾಹೇ
ಶ್ವರಂಗೆ ಚಂಗಳೆಗೆ ಮಿಸುಪ ಚೀಲಾಳಂಗಾ
ಪುರದೇಳು ಕೇರಿಯ ಜನೋ
ತ್ಕರಕ್ಕೆ ಪುರವೈರಿ ಬರಿಸಿದಂ ಪುಷ್ಪಕಮಂ ೭೩

ವ॥ ಆ ಪುಷ್ಪಕದೊಳಿಂದುಧರನವಂದಿರಂ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೈಲಾಸವಾಸಮನೆಯ್ದಿಸಿ ಭದ್ರಾಸನದೊಳಪರ್ಣಾನ್ವಿತಂ ಸುರನಿಕರವೋಲಗಿಸೆ ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂ ಮೂರ್ತಿಗೊಡೊಂಪ್ಪುತ್ತುಮಿರ್ಪಾಗಳ್—

ಸಭೆಯೊಳ್ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ತನ್ನಂ ತನುಭವನನುಮಾಧೀಶನಂ ನೋಡಿ ವಿಶ್ವ
ಪ್ರಭುವಿಂಗಾರೋಗಿಸಲ್ಕಿತ್ತಣುಗನನೊಲಿಸುತ್ತಂಕ್ಮೆ ಕೈಲಾಸಭಾಸ್ವ
ದ್ವಿಭವ ಶ್ರೀಯಾಂತರಾರೆನ್ನವೊಲಿಳೆಯೊಳೆ ಮತ್ಕೃತ್ಯಮನ್ಯರ್ಗಣಂ ದು
ರ್ಲಭಮಕ್ಕುಂ ಮಾಣದೆಂದುತ್ಸವಿಸುತೆ ಮದಮಂ ತಾಳ್ದನಾ ದಭ್ರಭಕ್ತಂ ೭೪

ಆದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೭೨. ದೇವಲೋಕದ ನಗಾರಿಯ ಶಬ್ದದೊಡನೆ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಹೂವುಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಳೆಯು ಒತ್ತರದಿಂದ ಭೋರ್ ಎಂದು ಸುರಿಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ದೇವೇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಗುಂಪು ಕೂಡಿ ಬಂದು ನೆರೆಯಿತು. ೭೩. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪರಮ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಚಿರುತೊಂಡನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಸಿರಿಯಾಳಸೆಟ್ಟಿಯೆಂಬ ಮಾಹೇಶ್ವರನಿಗೆ, (ಇವನಿಗೆ ಚಿರುತೊಂಡ, ಸಿರಿಯಾಳ್ವ, ಸಿರಿಯಾಳ, ದಭ್ರಭಕ್ತ—ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರುಗಳು), ಚಂಗಳೆಗೆ, ಶೋಭಿಸುವ ಚೀಲಾಳನಿಗೆ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಏಳುಕೇರಿಗಳ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪುಷ್ಪಕ (ಹೂವಿನ) ವಿಮಾನವನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ವ॥ ಶಿವನು ಆ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸವಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ದೇವತಾ ಸಮೂಹವೆಲ್ಲ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಲು ಪಾರ್ವತೀ ಸಮೇತನಾಗಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕುಳಿತು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದಾಗ—೭೪. ಆ ದಭ್ರಭಕ್ತನು (ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಯು) ಶಿವನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನೂ, ತನ್ನ ಮಗನನ್ನೂ, ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನೂ ನೋಡಿ, ನನ್ನ ಹಾಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕಧಿಪತಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಗನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನ ಮಾಂಸದಿಂದ ಅಡಿಗೆಮಾಡಿ ಊಟಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಒಲಿಸುತ್ತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೈಲಾಸದ ಈ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವೈಭವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ? ನನ್ನ ಈ

ಆತನ ಗರ್ವದ ಬಗೆಯುಂ
ಭೂತೇಶಂ ತಿಳಿದು ಭಕ್ತ ಬಾರೆನುತಾಗಳ್
ಪ್ರೀತಿ ಮಿಗೆ ಕೈವಿಡಿದು ಧರ
ಣೀತಳಕವನೊಡನೆ ಶಂಭು ಬರ್ಪಿನಮಾಗಳ್ ೭೫

ಧರಣೀಭಾಗದೊಳೇಳ್ಗೆವೆತ್ತು ಗುಣದಿಂ ವೀರವ್ರತಸ್ನಿ[1]ಗ್ಧೆ ಶಂ
ಕರಪಾದಾಂಬುಜಲಗ್ನಮಾನಸೆ ಗಣವ್ರಾತಾಂಘ್ರಿಪದ್ಮಾರ್ಚನಾ
ಪರೆ ಸಂಸಾರಕಲಂಕದೂರೆ ಚರದಾಸೀಭಾವಸಂಪನ್ನೆ ಭಾ
ಸುರಭಕ್ತಪ್ರಮದಾನುಕೂಲೆ ಮೆಱೆದಿರ್ದಳ್ನಿಂಬಿಯೆಂಬಳ್ಕರಂ ೭೬

ಶರಣರ ಮನೆದುಱುಗಾಮ
ತರುಣಂ ತಾಂ ನೀರನಡುಕುವಳ್ಕೋಲವಿದಾ
ಗಿರೆತನಗದಱಿಂದೊದವಿದ
ವರಧನದಿಂ ಚರಪದಾಬ್ಜಮಂ ಪೂಜಿಸುವಳ್ ೭೭

ಆ ಕಾಂತೆಯು ಮಂದಿರಕೆ ಪಿ
ನಾಕಿ ಚರಾಕೃತಿಯನಾಳ್ದು ಭಕ್ತಾನ್ವಿತನ
ಸ್ತೋಕಮತಿ ಬಂದು ನಿಂದವ
ಲೋಕಿಪ ವೇಳೆಯೊಳೆ ನಿಂಬಿಯುವರಂ ಕಂಡಳ್ ೭೮

ಕಾರ್ಯವು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ದುರ್ಲಭವಾದುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತ ಗರ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ೭೫. ಈತನ ಗರ್ವದ ರೀತಿಯನ್ನು ಶಿವನು ಅರಿತವನಾಗಿ, ಭಕ್ತನೇ ಬಾ ಎಂದು ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೈಹಿಡಿದು ಅವನೊಡನೆ ಶಂಭುವು ಭೂಮಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಗ—**ನಿಂಬ್ಯಕ್ಕನ ಕಥೆ** ೭೬. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ (ಉತ್ತಮ) ಗುಣದಿಂದ ಏಳ್ಗೆ ಹೊಂದಿದವಳೂ, ವೀರಶೈವ ವ್ರತದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ (ಸಾಂದ್ರಗೊಂಡ) ವಳೂ, ಶಂಕರನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳ ವಳೂ, ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹದ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳಾದವಳೂ, ಸಂಸಾರದ ದೋಷದಿಂದ ದೂರಳಾದವಳೂ, ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ದಾಸಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿರು ವವಳೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾದ ಶಿವಭಕ್ತರ ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಸಹಾಯಕಳೂ ಆದ 'ನಿಂಬಿ' (ನಿಂಬ್ಯಕ್ಕ) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವಳು (ಭಕ್ತೆಯು) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ೭೮. ಅತ್ಯಧಿಕ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಶಿವನು ಜಂಗಮಾಕಾರವನ್ನು ತಳೆದು ಸಿರಿಯಾಳನೊಡನೆ ಕೂಡಿ, ಆ ನಿಂಬ್ಯಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ನೋಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಂಬಿಯು ಅವರನ್ನು

---

1 ಸ್ನಿ (ಜ, ಅ, ಮು), ಭಸ್ಮಿ (ಚ)

ಸಡಗರಿಸಿ ನಿಂಬಿ ಮನದೊಳ್
ಗುಡಿಗಟ್ಟುತ್ತೆಱಗಿ ಚರಣಮಂ ಕರ್ಚಿ ಪೊದ
ಳ್ದಡಿಯೊರಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ
ಳ್ಮೃಡಭಕ್ತೆ ನವೀನ ಮೃದುಳ ತಳ್ಪಸ್ಥಳದೊಳ್ ೭೯

ವ॥ ಅಂತು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ಯಥೋಚಿತ ವಿನಯಮಂ ಮೆಱೆದವರ್ಗೆ[1]ಬೋನ[1]ಮಂ ಸಮೆಯಲೆಳಸಿ—

ಗಾರಿಗೆ ಮಂಡಗೆ ಚಕ್ಕುಲಿ
ಪೂರಿಗೆಯೊಡೆ ಪೇಣಿ ಪಾಯಸಂಗಳನೊಲವಿಂ
ಸಾರತರ ಶಾಕಪಾಕಮ
ನಾ ರುಚಿರ ರಸಾಯನಂಗಳಂ ಸಲೆ ಸಮೆದಳ್ ೮೦

ವ॥ ಅಂತು ಸಮೆದವಂ ಧವಳವಸ್ತ್ರದಿಂ ಬಾಸಣಿಸಿ ಭಕ್ತೆ ಘಟಮಂ ಕೊಂಡರ್ಘ್ಯಕ್ಕೆ ಪೊಸನೀರ್ಗೆ ಪೋಗಲೊಡನಾಗಳ್—

ಕಱುಗಾಯಲ್ಪೋದ ಪುತ್ರಂ ಪಸಿವಡಸಿ ನಿಜಾಗಾರಕೇಳ್ತಂದು ನಿಂದೊ
ಲ್ದಱಸುತ್ತುಂ ಮಾತೆಯಂ ಕಾಣದೆ ಮಡಕೆಯನನ್ವೇಷಣಂಗೆಯ್ದು ಮುಚ್ಚ
ಳ್ದೆಱೆವುತ್ತುಂ ಕಂಡು ಕಜ್ಜಾಯಮನತಿ ಜವದಿಂದೆತ್ತಿ ಮೆಲ್ವಾಗಳೆಯ್ತಂ
ದುಱೆ ಕಂಡಳ್ನಿಂಬಿ ಕಾಯ್ಬಿಂನೊನಕೆವಿಡಿದವಂ ಬೀಳ್ವಿನಂ ಪಾಯ್ದು ಪೊಯ್ದಳ್ ೮೧

ಕಂಡಳು. ೭೯. ಮೃಡಭಕ್ತೆಯಾದ ನಿಂಬಿಯು ಮನದಲ್ಲಿ ಸಡಗರಗೊಂಡು, ರೋಮಾಂಚನಗೊಂಡವಳಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಆ ಅಡಿಗಳನ್ನು ಒರೆಸಿ, ನೂತನವಾದ ಕೋಮಲ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಳು. ವ॥ ಹಾಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಮ್ರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು—೮೦. ಗಾರಿಗೆ, ಮಂಡಿಗೆ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಪೂರಿಗೆ (ಪುರಿ) ಫೇಣಿ, ಪಾಯಸಗಳನ್ನೂ ಸಾರವತ್ತಾದ ಶಾಕಪಾಕಗಳನ್ನೂ, ಮಧುರವಾದ ರಸಾಯನಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದಳು. ವ॥ ಆ ಭಕ್ತೆಯು ಆ ರೀತಿ (ಅಡಿಗೆ) ಮಾಡಿ, ಆ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಶುಭ್ರ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ, ಕೊಡ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯಕ್ಕೆ ಎರೆಯುವ ನೀರಿಗಾಗಿ ಹೋದ ಕೂಡಲೆ ಆಗ— ೮೧. ಹಸುಗಳನ್ನು ಕಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮಗನು ಹಸಿವುಗೊಂಡು, ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ನಿಂತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಾಯಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ, ಕಾಣದೆ ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತ, (ತಾಯಿ ಮಾಡಿಟ್ಟ) ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಅತಿ ಬೇಗನೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಂಬಿಯು ಬಂದು ಚೆನ್ನಾಗಿ

1 ಭೋಜನ (ಮ)

ವ॥ ಅಂತವಳಣುಗನಂ ಮನೆವೊಕ್ಕ ತುಡುಗುಣಿಪೇರಡಿಯುಂ ಬಡಿವಂತೆ ಬಡಿದು ಮಡಿಪಿ ಕಾಲ್ವಿಡಿದು ಸರಸರನೆಳೆದಾರುಮಱಿಯದಂತೊಂದು ಗೋಂಟುವಳ್ಳದೊಳಿಕ್ಕಿಪುಲ್ಲಂ ಕವಿಸುತಾಗ್ನೇ[1]ಯು ಸ್ನಾನಮೆಸಗಿ ಗೃಹಮುಂ ಶುಚಿಗೆಯ್ದು ಮೊದಲಂತೆಲ್ಲಮಂ ಮಗುಳೆ ಸಮೆವುತ್ತಿರ್ಪಾಗಳ್ಶಿವಂ ಸಿರಿಯಾಳ್ವಂಗೆ ಸನ್ನೆದೋಱಿ ಪುರ್ಬಿಂ[2] ಜರ್ಬಿ ಮೆಲ್ಲನಿಂತೆಂದಂ—

ಪಸಿದೇಳ್ತಂದು ನಿಜಾಲಯಕ್ಕಱಿಯದೋರಂತೊಂದು ಕಜ್ಜಾಯಮಂ
ರಸನಾಲಂಪಟನೆತ್ತಿ ಭಾಂಡದಿನದಂ ಮೆಲ್ವಂದಮಂ ಕಂಡು ಕೋ
ಪಿಸಿ ತನ್ನಳ್ಕಱ ತತ್ಕುಮಾರಕನನಿಂದೇಕಾಂತದೊಳ್ಕೊಂದಳೀ
ಬಿಸಜಾತಾಂಬಕಿ ನಿಂಬಿ ನೋಡೆನುತೆ ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠದಿಂ ಪುಲ್ಗಳಂ ೮೨

ಕೆಲಂ ನೂಂಕುತ್ತಾಗಳ್ಪುರರಿಪು ಶವಂದೋಱಿಸಿ ನಿರ
ರ್ಗಲಾಶ್ಚರ್ಯಂಬೆತ್ತಾಕೆಯ ಪರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುತ್ತೆ ಪೊಗಳು
ತ್ತಿಲಂಪಿಂ ತದ್ಭಕ್ತೋತ್ತಮನಿರೆ ಸುಭೋಜ್ಯಾಳಿಯನವ
ಳ್ವಿಲಾಸಂ ಕೆಯ್ಗಣ್ಮುತ್ತಿರೆ ಸಮೆದಳಾ ನಿಂಬಿ ಜವದಿಂ ೮೩

ನೋಡಿದಳು. (ಆ ಕೂಡಲೇ) ಕೋಪದಿಂದ ಒನಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಆ ಮಗನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವಂತೆ ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಹೊಡೆದಳು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಅವಳು ಮಗನನ್ನು ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ತುಡುಗು ನಾಯಿಯಂತೆ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದು ಸರಸರನೆ ಕಾಲು ಹಿಡಿದೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಯಾರೂ ತಿಳಿಯದಂತಹ ಒಂದು ಹಾಳು ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ತುರುಕಿ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಎಳೆದು ಮುಚ್ಚಿ, ಮೃತರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಅಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಶೌಚಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಮನೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ, ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಪುನಃ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಣಿಗೊಳಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿವನು, ಸಿರಿಯಾಳನಿಗೆ ಸಂಜ್ಞೆಮಾಡಿ ಹುಬ್ಬಿನ ಹಾರಿಸುವಿಕೆ (ಜರುಬು) ಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೮೨–೮೩. ಹಸಿದು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಕ್ರಮದಂತೆ ನಾಲಿಗೆಯ ಆಸೆ ಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಒಂದು ಕಜ್ಜಾಯವನ್ನು ಮಡಕೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ತಿಂದ ರೀತಿಯನ್ನು ಈ ಕಮಲನೇತ್ರೆಯಾದ ನಿಂಬಿಯು ಕಂಡು ಕೋಪಗೊಂಡು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಆ ಕುಮಾರನನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದಳು, ನೋಡು ಎನ್ನುತ್ತ, ತನ್ನ ಪಾದದ ಅಂಗುಷ್ಠದಿಂದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಆ ಕಡೆಗೆ ಈ ಕಡೆಗೆ ನೂಂಕಾಡುತ್ತ, ಶಿವನು ಹೆಣವನ್ನು ತೋರಿಸಲು, ಆ ಭಕ್ತನಾದ ಸಿರಿಯಾಳನು, ಅಧಿಕಾಶ್ಚರ್ಯಭರಿತನಾಗಿ, ಆಕೆಯ ಈ ರೀತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುತ್ತ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು, (ಅತ್ತ) ಅವಳು ಹೆಚ್ಚಾದ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಇದ್ದು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಭೋಜನ ಪದಾರ್ಥ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು

---

1 ಜ್ಞೇ (ಗ, ಚ, ಮು, ಜ) 2 ರ್ವಿಂ (ದ)

ವ॥ ಅಂತು ಸಮೆದಿಳುಪ್ಪತನಂತರಮಿರ್ವರ್ಗೆ ಸಾಂಗಮೆನೆ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಂಗೆಯ್ಸು ತಾರೋ ಗಣೆಗೆಡೆಗೆಯ್ದು ಗಡಣಿಸಿ 'ದಾತಾ ಭೋಕ್ತಾ ಸ್ವಯಂ ಶಿವಃ' ಎಂದು ಪೂವಲಿ ಗೆದಱಿ ಪೊಡ ಮಟ್ಟಾರೋಗಿಪುದೆಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯೆ—

ತನುಭವನೆಲ್ಲಿದಂ ತರುಣಿ ತಾಂ ಪಸಿದಾಗಳೆ ಬಂದು ನಿನ್ನನೀ
ಮನೆಯೊಳಗಳ್ಕಱಿಂ ಕರೆದು ಕೋಟಲೆಗೊಂಡನವಂಗೆ ನೀಡೆ ಭೋ
ಜನಮನಿದೇಕೆ ಕಲ್ಲೆರ್ದೆತನಂ ನಿನಗೆನ್ನದೊ ಮಕ್ಕಳೆಯ್ದೆ ಬಿ
ದ್ದಿನರೆಮಗಪ್ಪುದೊಳ್ಪುಣಿಸೆನುತ್ತಭಿಲಾಷಿಪುವಲ್ತೆ ಲೋಕದೊಳ್ ೮೪

ಆರೋಗಿಸಲುತ್ಸವಿಪ ಕು
ಮಾರನನುಳಿದೆಮಗೆ ನೀಡಿದತಿ ಮಧುರತರಾ
ಹಾರಮಿದೆಮ್ಮಯ ಗಂಟಲೊ
ಳೋರಂತಿಳಿದಪುದೆ ತಂಗಿ ಕರೆ ತನುಭವನಂ ೮೫

ಪೊಡವಿಯೊಳಾವೇಂ ಮಕ್ಕಳ
ಪಡೆದಱಿಯೆವೆ ಪೆತ್ತ ಬಸಿಱದೆಂತಿರ್ಪುದುಣ
ಲ್ಪಡಗರಿಪಣುಗಂಗೀಯದೆ
ಬಡಿಸಿದೆಯುಕಟೆಮಗೆ ದಿವ್ಯಭೋಜನಮನಿದಂ ೮೬

ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದಳು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಇಳುಹಿ, ಅನಂತರ ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೆಯೂ, ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿ, 'ಶಿವನು ಸ್ವತಃ ತಾನು ದಾತನೂ ಊಟಮಾಡುವವನೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ' (ದಾತಾ ಭೋಕ್ತಾ ಸ್ವಯಂ ಶಿವಃ) ಎಂದು ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ 'ಆರೋಗಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು–೮೪. ಅಮ್ಮಾ ತರುಣಿಯೇ, ಮಗನೆಲ್ಲಿ ? ಆಗನು ಆಗಲೇ ಹಸಿದುಬಂದು, ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆದು (ನೀನಿಲ್ಲದುದರಿಂದ) ಮನೋವ್ಯಥೆ ಹೊಂದಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಊಟವನ್ನು ಏಕೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ ? (ಜನರು) ನಿನಗೆ ಕಲ್ಲೆದೆಯವಳು ಎನ್ನುವದಿಲ್ಲವೋ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಔತಣದವರು ಬಂದಾಗ ಮಕ್ಕಳುಗಳು (ಈ ದಿನ) ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಊಟವಾಗುವುದು ! ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರಲ್ಲವೇ ? ೮೫. ತಂಗೀ, ಊಟಮಾಡಲು ತವಕಪಡುವ ಮಗನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಮಗೆ ನೀಡಿದ ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರವಾದ ಆಹಾರವಾದ ಇದು ನಮ್ಮ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಳಿದೀತೇ ? (ನಿನ್ನ) ಮಗನನ್ನು ಕರೆ. ೮೬. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾವೂ ಕೂಡ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆದು ತಿಳಿಯೆವೆ ? ಹೆತ್ತ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಅದು ಎಂತಿದ್ದೀತು ? ಊಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಡದೆ ನಮಗೆ ಈ ಭೋಜನವನ್ನು

ತನುಭವರಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಕೆ
ಮ್ಮನೆ ಕೆಲದೊಳ್ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೂಟಂ ಕಾಟಂ
ತನಯರ್ಕಳಿಲ್ಲದೈಸಿರಿ
ಕನಸಿನ ಸಿರಿಯೆಂದು ಬಲ್ಲರುಲಿಗುಮಜಸ್ರಂ ೮೭

ವ॥ ಎಂದಿಂದುಧರಂ ಕುವರನಳಿದುದನಱಿಯದವನಂತೆ ನುಡಿಯೆ ನಿಂಬಿಯಕ್ಕಂ ನಕ್ಕು—

ಬಿಡು ಬಿಡು ದೇವ ನಿನ್ನ ಚಪಲತ್ವದ ಠಕ್ಕಿನ ಮಾತನೆನ್ನೊಳೀ
ನುಡಿವಸರಕ್ಕೆ ಸಿಲ್ಕುವೆನೆ ನಿನ್ನಯ ಪಂಗಿನೊಳೆಯ್ದೆ ಬಾಳ್ವವಂ
ಬಡಸಿರಿಯಾಳ್ವನಂತವನ ಮಾಳ್ಕೆಯೊಳೆನ್ನನದೇಕೆ ನೋಡುವೈ
ಜಡಮತಿಯಲ್ತೆನುತ್ತೆ ತಿಳಿ ಭಕ್ತರ ಸಿಂಬಿಯುನೆಯ್ದೆ ನಿಂಬಿಯುಂ ೮೮

ಪಸುಳೆಯು ವಧಿಸುವ ಬರಿಸುವ
ಗಸಣಿಗಳೇಕೆಮಗೆ ದೇವ ನೀನೀವ ಸಮು
ಲ್ಲಸಿತ ರಜತಾಚಲಮನ
ರ್ಥಿಸೆನಾಂ ನೀನುಂಡೊಡಲ್ಲದಡಿಯಿಡಲೀಯೆಂ ೮೯

ನಿಮಗಾಂ ನೇಮಿಸಿ ಮಾಡಿದನ್ನಮನುಮೇಶದ್ರೋಹಿ ಕಳ್ದುಂಡ ಪಾ
ಪಮೆ ತದ್ರೋಹಿಯನಿಕ್ಕಿದತ್ತವನ ಪಂಬಲ್ಬೇಡ ಮಾಯಾವಿ ಭಾ
ವಮನಾದಂ ಬಿಡು ಭುಂಜಿಸೆಂದುಸುರೆ ತದ್ವಾಕ್ಯಂಗಳಂ ಕೇಳ್ದು ಪೆ
ಟ್ಟಿಮದಂಗೆಟ್ಟತಿ ಭೀತಿವಟ್ಟು ತಲೆವಾಗಿರ್ದಂ ಮಹಾಲಜ್ಜೆಯಿಂ ೯೦

ಬಡಿಸಿದ್ದೀಯೆ, ಅಕ್ಕಟಾ ! ೮೭. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮನೆ ವ್ಯರ್ಥಮನೆ ; ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಊಟ ಕಾಟದೂಟ (ಕಾಟಾಚಾರದ್ದು) ; ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಕನಸಿನ ಸಿರಿ—ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವ॥ ಎಂದು ಶಿವನು ಅವಳ ಮಗನು ಸತ್ತುದನ್ನು ತಿಳಿಯದವನ ಹಾಗೆ ನುಡಿಯಲು ನಿಂಬಿಯಕ್ಕ ನಕ್ಕು— ೮೮. ದೇವ, ನಿನ್ನ ಚಾಪಲ್ಯದ, ಠಕ್ಕಿನ ಮಾತನ್ನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು. ಈ ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ (ನಾನು) ಸಿಕ್ಕುವೆನೆ ? ನಿನ್ನ ಹಂಗಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬದುಕುವವನು ಆ ಬಡಸಿರಿಯಾಳ್ವನು, ಹಾಗೆ ಅವನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಅದೇಕೆ ನೋಡುತ್ತೀಯೆ ? ಭಕ್ತರ ಸಿಂಬೆಯುಂತೆ ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿಂಬಿಯು ಮೂಢಬುದ್ಧಿಯವಳಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿ (ಎಂದಳು). ೮೯. ಮಗುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ, ಬರಮಾಡುವ, ತಂಟೆಗಳು ನಮಗೇಕೆ ? ದೇವ, ನೀನು ಕೊಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ ; ನೀನು ಉಂಡ ಹೊರತು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ; ೯೦. ನಿಮಗಾಗಿ ನೇಮಗೊಂಡು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಶಿವದ್ರೋಹಿಯಾದವನು ಕದ್ದು ಉಂಡ ಪಾಪವೇ ಆ ದ್ರೋಹಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಿತು, ಅವನ ಹಂಬಲು ಬೇಡ ; ಅತಿಶಯವಾದ (ಈ) ಕಪಟತನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ; ಊಟ ಮಾಡು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಸಿರಿಯಾಳ

ವ॥ ಆಗಳುಮಾರಮಣನವಳ ವಿರಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮಚ್ಚಿ ಮನಂದಂದು—

ಕೊರಲ ಕಱೆ ಶಿರದ ಪೆಱೆ ಪೇ
ರುರದಹಿಪತಿ ನೊಸಲ ಕಣ್ಕರಾಗ್ರದ ಶೂಲಂ
ಪರಶು ಪೊದೆದುಟ್ಟ ಚರ್ಮಂ
ಬರಮುರೆಯೊಡಲಸಿಯಳೆಸೆಯೆ ಮೆಱೆದಂ ಗಿರಿಶಂ ೯೧

ವ॥ ಅಂತು ಶಿವಂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗೆ ನಿಂಬಿಯಕ್ಕಂ ಕಂಡು ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು—

ಎಲೆ ಎಲೆ ದೇವ ನಿನ್ನ ವಿಕಟಾಕೃತಿ ಸಾಲ್ಗುಮಿದೇಕೆ ಬಲ್ಲರು
ಜ್ವಲಗುಣಮೋ ವಿಚಾರಿಸುವೊಡಿಂತಿದು ದೇಹಕೆ ಜೀವಮಾನಿರಾ
ಕುಲತರಜೀವಕಂಗಮೆನಿಸಿರ್ದುಭಯಾಭಿದಲಿಂಗಜಂಗಮಾ
ರ್ಗಲತನುವಂ ಬಿಸುಟ್ಟು ಪೊಸತೊಂದು ಕಲೇವರಮಾಂಪ ವಿಭ್ರಮಂ ೯೨

ಮೊಲೆವಾಲ್ಗೊಳ್ವೆನೆನುತ್ತೆ ರೋದಿಪ ತನೂಜಾತಂಗೆ ಪಿಣ್ಯಾಕಮುಂ
ಜುಲಪಿಂಡಂಗುಡುತೆಯ್ದೆ ತನ್ನ ಮೊಲೆಯುಂ ತಾಯ್ವಂಚಿಪಂತೀಗಳೀ
ನಿಲವಂ ಕಾಣಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯುಂ ಮಱಿಪಿಡುತ್ತುಂ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂ ಜಾಱಲೆಂ
ದೆಲೆ ನೀನಿರ್ದಪೆ ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೊಳಗಾಗೆಂ ಬಲ್ಲೆನಾನೆಲ್ಲಮಂ ೯೩

ಸೆಟ್ಟಿಯು ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಗರ್ವಹೀನನಾಗಿ, ಅತಿಯಾಗಿ ಹೆದರಿ, ಮಹಾಲಜ್ಜೆಯಿಂದ, ತಲೆಬಾಗಿಸಿದ್ದನು. ವ॥ ಆಗ ಉಮಾಪತಿಯು ಅವಳ ವಿರಕ್ತಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ೯೧. ಕೊರಳಿನ ಕಪ್ಪು, ಶಿರದ ಚಂದ್ರ, ವಿಶಾಲ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಆದಿಶೇಷ, ಹಣೆಯ ಕಣ್ಣು, ಕೈಯಕೊನೆಯ ಶೂಲ, ಕೊಡಲಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಉಟ್ಟ ಚರ್ಮದ ಉಡಿಗೆ, ಅರ್ಧಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ—ಇವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ಪ್ರಕಟನಾದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಶಿವನು ಪ್ರಕಟನಾಗಲು ನಿಂಬೈಕ್ಕನು ಕಂಡು ಮುಗುಳುನಕ್ಕು—೯೨. ಎಲೆ ಎಲೆ ದೇವ, ನಿನ್ನ ವಿಕಟವಾದ ಆಕಾರವು ಸಾಕು. ಈ ಆಕಾರವು ಏತಕ್ಕೆ ? ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ರೀತಿ ದೇಹಕ್ಕೆ ಜೀವವೂ, ಆ ನಿಶ್ಚಂಚಲವಾದ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಂಗನೆಂದೆನಿಸಿರುವ ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವೆಂಬ ಎರಡು ಹೆಸರುಳ್ಳ ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ, ಹೊಸದೊಂದು ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ವಿಭ್ರಮವು (ವಿಲಾಸವು) ತಿಳಿದವರ ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣವೇ ? [ಅಂದರೆ ನೀನು ಲಿಂಗಜಂಗಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೈದೋರಿದಲ್ಲದೆ ಈ ರೀತಿ ವೇಷವನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವ] ೯೩. ಮೊಲೆಯ ಹಾಲನ್ನು ಉಣಿಸೆಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಗನಿಗೆ ತಾಯಿಯು ಎಳ್ಳಿನ ಚಿಗಳಿಯನ್ನು ಮನೋಹರವಾಗುವಂತೆ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತ—ಚೆನ್ನಾಗಿ ತನ್ನ ಮೊಲೆಯ ಹಾಲನ್ನು ವಂಚಿಸುವಂತೆ, ಈಗ, ಎಲೆ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನೀನು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮರೆಮಾಚುತ್ತ ಜಾಣತನದಿಂದ ಜಾರಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಇದ್ದೀಯೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾಯೆಗೆ

ಬೆದಱದಿರಯ್ಯ ಬಿನ್ನಣಮಿದೇಂ ಬಿಡು ನಿನ್ನಯ ಮುನ್ನಿನಂದಮಂ
ಮದನವಿರೋಧಿ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ನೋಡಿದೆನೇ ನಯನತ್ರಯಾಗ್ರದೇ
ಶದೊಳೊಗೆದಿರ್ದೊಡಂ ತ್ರಿನಯನಂ ನಯನತ್ರಯವಿಲ್ಲದಿರ್ದೊಡಂ
ವಿದಿತ ಗುರೂಪದೇಶಮುಳವಟ್ಟರೊಳೀಕ್ಷಿಸೆ ಭೇದಮಾವುದೋ ೯೪

ದಾಸನ ವಸ್ತ್ರದಾನದೆಡೆಗಾವಹಿಭೂಷಣಮಾಂತು ಪೋದೆ ನೀಂ
ಭಾಸುರ ಗುಂಡಯಂಗೆ ನವಯೌವನಮಂ ಕುಡಲಾವ ಚಂದ್ರನಂ
ಲೇಸೆನೆ ಸೂಡುತೆಯ್ದಿದೆ ಕಚೌಘಮನರ್ಥಿಸಿ ಮಾನಕಂಜಧಾ
ತ್ರೀಸುದತೀಶನಿರ್ದೆಡೆಗದಾವಗನಂದನೆಗೂಡಿ ಬಂದೆ ಪೇೞ್ ೯೫

ನಲವಿಂದಂ ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳನ ನವವಧುವಂ ಬೇಡುವಂದಾದ ಹಾಲಾ
ಹಲಮಂ ತಾಳ್ದೆಯ್ದಿದೈ ಭೋಗಯನ ಮನೆಗೆ ಪೇೞಾವ ಸೋಮಾಗ್ನಿ ಸೂರ್ಯೋ
ಜ್ವಲನೇತ್ರಂಬೆತ್ತು ಬೇಗಂ ತಳರ್ದೆಯರರೆ ಮೇಣ್ಸಾಮವೇದದ್ವಿಜಂ ಮಾ
ಳ್ಪ ಲಸದ್ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ನೀನಾವಸಮವೃಷಭನನಾರೋಹಣಂಗೆಯ್ದು ಪೋದೈ ೯೬

ತಳೆದಾವ ಚತುರ್ಭುಜಮಂ
ಘಳಿಲನೆ ಪಿಟ್ಟವ್ವೆಯೆಡೆಗೆ ಗಮಿಸಿದೆ ಪೇೞ್ಬಾಂ
ಬೊಳೆಯನದಾವುದನಾಳ್ದು
ಜ್ವಳಿಸುತೆ ಸಿರಿಯಾಳ್ವನಂಗಣಕ್ಕಡಿಯಿಟ್ಟೈ ೯೭

ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ ; ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲೆನು. ೯೪. ಅಯ್ಯ ದೇವರೇ, ಬೆದರದಿರು ; ಈ ನಿನ್ನ ನೈಪುಣ್ಯವೇನಿದು ? ಬಿಡು ; ಹೇ ಮದನ ವಿರೋಧಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಅಂದವನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ನೋಡಿದೆನೇನು ? ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರೂ, ಮೂರು ಕಣ್ಣುಗಳು ಇಲ್ಲದೆಯಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗುರುಬೋಧೆ ನೆಲೆಗೊಂಡವರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಭೇದವೇನು ? ೯೫. ನೀನು ಜೇಡರ ದಾಸಯ್ಯನ ವಸ್ತ್ರದಾನದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸರ್ಪದ ಆಭರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ ? ಶೋಭಿಸುವ ಗುಂಡಯ್ಯನಿಗೆ ನೂತನ ಯೌವನವನ್ನು ಕೊಡಲು ಲೇಸಾದ ಯಾವ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆ ? ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಬೇಡಲು ಮಾನಕಂಜರ ರಾಜನಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವ ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಹೇಳು ? ೯೬. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳನ ಹೊಸ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬೇಡುವಂದು ಯಾವ ಹಾಲಾಹಲ ವಿಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ ? ಭೋಗಯ್ಯನ ಮನೆಗೆ ಯಾವ ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಅಗ್ನಿನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ವೇಗದಿಂದ ಹೋಗಿದ್ದೆ? ಹೇಳು. ಅರರೇ ! ಮತ್ತು ಸಾಮವೇದಿಯೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಾಡುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ನೀನು ಯಾವ ಅಸದೃಶ ವೃಷಭನನ್ನೇರಿ ಹೋಗಿದ್ದೆಯಯ್ಯಾ ? ೯೭. ಯಾವ ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪಿಟ್ಟವ್ವೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬೇಗನೆ ಹೋದೆ ? ಹೇಳು. ಅದಾವ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಸಿರಿಯಾಳ್ವನ

ನಿನ್ನನವರ್ಮನ್ನಿಸರೆ ಮ
ಹೋನ್ನತ ಮಹಿಮರ್ಕಳವರ ಗೃಹದಾಸಿಯೆನಿ
ಪ್ಪೆನ್ನೊಡನಿದೇಕೆ ನಿನ್ನಯ
ಗನ್ನಂ ಬಿಡು ಬಿಡು ಭವಚ್ಚಮತ್ಕೃತಿಯೊಳ್ಪಂ ೯೮

ಎನ್ನಾಣೆ ನಿನಗೆ ಕೇಳೆಲೆ
ಪನ್ನಗಧರ ಭುಂಜಿಸೆಂಬ ಭಕ್ತೆಯ ನುಡಿಗೀ
ಶನ್ನಗುತೆ ನಲಿದು ಮಚ್ಚುತೆ
ಮನ್ನಿಸಿ ಚಿಱುತೊಂಡಯುಕ್ತನಾರೋಗಿಸಿದಂ ೯೯

ವ॥ ಅಂತಾರೋಗಿಸಿದಭವಂಗಮಾ ಚಿಱುತೊಂಡಮಾಹೇಶ್ವರಂಗಂ ಕರ್ಪೂರ ತಾಂಬೂಲಮಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಪರಮಾನಂದಂಬಡೆದಾಡಿ ಪಾಡಿ ಪುತ್ರನಿಸ್ಪೃಹೆ ಸಂಭ್ರಮಂ ಬಡೆದಿರೆ ಶಂಭು ತನ್ನಿಂಬಿಯ ನಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಮುದಂಬೆತ್ತು ಸೆಟ್ಟಿಗಿಂತೆಂದಂ—

ಅಂದು ಚಂಡಕಾಟಕೋಟರೆಂಬ ಭಕ್ತಪುಂಗವ
ರ್ಕೊಂದರಲ್ತೆ ಸಾಪರಾಧರಾದ ತಂದೆಯಂ ಕನ
ಲ್ದಿಂದು ನಿಂಬಿ ಮತ್ಕೃತಾಪರಾಧನಾದ ಪುತ್ರನಂ
ನಿಂದೆಗೆಯ್ದುವಿಕ್ಕಿ ಮಿಕ್ಕಳೀ ಮಹೀತಳಾಗ್ರದೊಳ್ ೧೦೦

ಅಂಗಳಕ್ಕೆ (ಮನೆಗೆ) ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟೆಯಯ್ಯಾ ?. ೯೮. ಆ ಮಹಾ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನುಳ್ಳವರುಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಮರ್ಯಾದಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ?, ಅಂಥವರ ಮನೆಯ ದಾಸಿ (ಗೌಡಿ) ಎಂದೆನಿಸಿರುವ ನನ್ನೊಡನೆ ನಿನ್ನ ಈ ಮಾಯಾ ವಿದ್ಯೆ (ಮರೆಮಾಚುವ ವಿದ್ಯೆ) ಅದೇಕೆ ? ನಿನ್ನ (ಈ) ಚಮತ್ಕಾರದ ಸಮೀಚೀನತೆಯನ್ನು ಬಿಡು ಬಿಡು ! ೯೯. ಎಲೈ ಸರ್ಪಾಭರಣನೇ, ಕೇಳು : ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಆಣೆ ! ಊಟ ಮಾಡು ; ಎನ್ನುವ ಆ ಭಕ್ತೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಈಶ್ವರನು ನಗುತ್ತ ನಲಿದು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಶ್ಲಾಘನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮನ್ನಿಸಿ ಚಿರುತೊಂಡ ಸಮೇತ (ಸಿರಿಯಾಳ್ನ ಸಮೇತ)ನಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಊಟ ಮಾಡಿದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೂ, ಚಿರುತೊಂಡ ಮಾಹೇಶ್ವರನಿಗೂ, ಮಗನಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದಿರುವ ನಿಂಬಿಯಕ್ಕನು ಕರ್ಪೂರ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಪರಮಾನಂದಗೊಂಡು, ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿ, ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಇರಲು, ಶಂಭುವು ಆ ನಿಂಬ್ಯಕ್ಕನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೦೦. ಈ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂಡೇಶ, ಕಾಟಕೋಟರೆಂಬ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರು ಕೋಪಗೊಂಡು ಅಪರಾಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ತಂದೆಯರನ್ನು ಕೊಂದರಲ್ಲವೆ ? ಇಂದು ನಿಂಬಿಯು ತನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದವನಾದ ಮಗನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದು

ವ॥ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ—

ದ್ರಾವಿಡದೇಶದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹನರಾಧಿಪನೆಂಬ ಭಕ್ತನು
ರ್ವೀವಧುಗಾಣ್ಮನಾಗಿ ಸಲೆ ಸದ್ಗುಣದೇಳ್ಗೆಯಿನೊಪ್ಪುತಿರ್ಪನೊ
ಲ್ದಾ ವಿಭುವಿಂಗೆ ಸಾರಸುಖದಾಯಿನಿ ವಿಶ್ರುತ ದಿವ್ಯರೂಪಿ ಶೋ
ಭಾವತಿ ಭಾಮೆ ರಂಜಿಪಳವಳ್ನೆಗಳ್ದೊಂದು ದಿನಂ ವಿಳಾಸದಿಂ ೧೦೧

ನಡೆತಂದೋರಂತೆ ಬಾಪೂರೆನಿಪ ಪುರದ ಭಾಳೇಕ್ಷಣಂಗರ್ಚನಂಗೆ
ಯ್ದೊಡನಲ್ಲಿಂದೇಳ್ತರುತ್ತುಂದಿದಿರೊಳಸವಸಂ ಶಂಭುಗೆಂದಿರ್ದ ನೆಯ್ದ
ಲ್ಪಿಡುವೂವಂ ಪಾಣಿಯಿಂದಂ ತೆಗೆದು ನೆಗಪುತುಂ ಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದುಂ ತ
ಮ್ಮಡಿ ಕಂಡಾಕ್ಷೇಪದಿಂ ಮೂಗರಿದನವಳನಾ ವೇಳೆಯೊಳ್ ಚೇಟಿಯರ್ಕಳ್ ೧೦೨

ಪರಿತಂದಾ ನರಪಂಗೆ ಕೇಳರಸ ನಿನ್ನರ್ಧಾಂಗಿ ಗೌರೀಶಮಂ
ದಿರದಿಂದೇಳ್ತರುತೊಂದರಲ್ದೆಗೆದು ಗಂಧಾಸ್ವಾದನಂಗೆಯ್ಯೆ ಶಂ
ಕರಪೂಜಾರ್ಥದ ಪುಷ್ಪಮಂ ತೆಗೆವುದೇ ನೀನೆಂದು ಕಾಯ್ಪಿಂದೆ ಮೂ
ಗರಿದಂ ತಮ್ಮಡಿ ನಿನ್ನ ನಲ್ಲಳನೆನುತ್ತುಂ ಪೇಳೆ ಕೇಳ್ದುರ್ವಿಪಂ ೧೦೩

ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಳೆನಿಸಿದಳು, ವ॥ ಅಂತಲ್ಲದೆಯೂ—(ಕೇಳು) **ನರಸಿಂಹ ರಾಜನ ಕಥೆ :** ೧೦೧–೧೦೩. ದ್ರಾವಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹರಾಜನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಭೂಮಿಯೆಂಬ ಕಾಂತೆಗೆ ಪತಿಯೆನಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಅರಸನಿಗೆ ಒಲಿದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪ್ರಖ್ಯಾತಳಾದ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿನಿಯಾದ 'ಶೋಭಾವತಿ' ಎಂಬ ಪತ್ನಿಯು ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಅವಳು ಒಂದು ದಿನ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಬಂದು, 'ಬಾಹೂರು' ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬರುವಾಗ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಗೋಸ್ಕರವೆಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದ, ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವ ತೊಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೈದಿಲೆ ಹೂವನ್ನು ಅವಸರವಾಗಿ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಮೂಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಪೂಜಾರಿಯು ಕಂಡು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡಿ (ಕೋಪದಿಂದ) ಅವಳ ಮೂಗನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಖೀಜನರು, ಓಡಿ ಬಂದು ಆ ನರಸಿಂಹರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಅರಸನೇ, ಕೇಳು : ನಿನ್ನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯು ಶಿವಾಲಯದಿಂದ ಪೊರಟು ಬರುತ್ತ (ಅಲ್ಲಿದ್ದ) ಒಂದು ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪರಿಮಳವನ್ನು ಮೂಸಿ ನೋಡಲು ಪೂಜಾರಿಯು 'ಶಂಕರ ಪೂಜಾರ್ಥವಾದ ಹೂವನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ? ಎಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಆ ನಿನ್ನ ನಲ್ಲಳ ಮೂಗು ಕೊಯ್ದುಬಿಟ್ಟ'ನೆಂದು ಹೇಳಲು ರಾಜನು ಕೇಳಿ 'ಹರಹರ! ನೀತಿದಪ್ಪಿ ಮೂಗನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದನೇ !' ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಶಿವನ ಪೂಜಾರಿಯನ್ನು ಬೇಗನೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದನು : 'ಮೊದಲನೆಯ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕೈ

ಹರ ಹರ ನೀತಿದಪ್ಪಿ ಕೊಱೆದಂ ಗಡ ಮೂಗನೆನುತ್ತೆ ಬೇಗದಿಂ
ಬರಿಸಿ ಮಹೇಶಪೂಜಕನನೆಂದನಿದೇಂ ಪ್ರಥಮಾಪರಾಧಿ ಕೆ
ಯ್ಯಿರೆ ಕಡಿದಿಕ್ಕದಿಂತು ಕಡೆದಪ್ಪನೊಡರ್ಚಿದ ಮೂಗನೆಯ್ದೆ ಕ
ತ್ತರಿಸಿದೆ ನೀನೆನುತ್ತೆ ತೆಗಳ್ದಂಗನೆಯಂ ನಡೆ ನೋಡಿ ಕೋಪದಿಂ ೧೦೪

ಶಿವಪೂಜಾರ್ಥಲತಾಂತಮಂ ತೆಗೆದ ಕೈ ತಾನೆಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೀಡಿದಂ
ತೆವೊಲೀಗಳ್ಬಳೆ ನೀಡು ನೀಡೆನುತೆ ಕಾಯ್ಪಿಂ ಖಡ್ಗದಿಂದಾಕೆಯೊ
ಪ್ಪುವ ಕೆಯ್ಯಂ ಕಡಿದಿಕ್ಕಿದಂ ಗತವಿಮೋಹಂ ಕಂಡು ಭಕ್ತಾಳಿಯು
ತ್ಸವಮಂ ತಾಳೆ ಸಭಾಸದರ್ತಳೆಯೆ ತಳ್ತಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಭೂಭುಜಂ ೧೦೫

ವ॥ ಆಗಳಾನವನ ಭಕ್ತಿಭರಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಿಜರೂಪಂ ತೋಱಲೆಳಸಿ—

ಪಣೆಗಣ್ಕುಱುವೆಱೆ ಸುರನದಿ
ಫಣಿಭೂಷಣಮಾಂತ ತಿಸುಳಮಿಗಮನ್ವಿತಭೀ
ಷಣವಿಷಮಿಭಚರ್ಮಾಂಬರ
ಮಣಿಯುರಮುಮರ್ದೆಸೆಯೆ ರೂಪ್ಪುದೋಱಿದೆನಾಗಳ್ ೧೦೬

ವ॥ ಅಂತು ರೂಪುದೋಱಿ ತನ್ನಿತಂಬಿನಿಗರಿದ ಮೂಗು ಕರಾಬ್ಜಮುನಿತ್ತು ತದ್ಭಕ್ತಂಗೆ ಸಾಮೀಪ್ಯಪದಮಂ ಸಾರ್ಚಿದೆನಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ—

ಇರಲು (ಹೂವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೊದಲು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ಕೈ ಇರುವಾಗ ಅದನ್ನು) ನೀನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕದೆ ಹೀಗೆ ಕೊನೆಯ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೂಗನ್ನು ಬಿಡದೆ ಕತ್ತರಿಸಿದೆ ಇದೇನು ? ಎನ್ನುತ್ತ ನಿಂದಿಸಿ, ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೋಪದಿಂದ ನಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ—'ನೀಚಳೇ, ಶಿವ ಪೂಜಾರ್ಥವಾದ ಹೂವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಕೈ ಎಲ್ಲಿ ! ಮೊದಲು ಹೂವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಚಾಚಿದ ಹಾಗೆ ಈಗ ಚಾಚು ;' ಎನ್ನುತ್ತ (ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲಿನ) ಮೋಹದಿಂದ ದೂರನಾಗಿ, ಭಕ್ತರ ಸಮೂಹವು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿರಲು ರಾಜನು ಕೋಪದಿಂದ ಆಕೆಯ ಸುಂದರವಾದ ಕೈಯನ್ನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕಡಿದುಹಾಕಿದನು.
ವ॥ ಆಗ ನಾನು ರಾಜನ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಿಜ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ–
೧೦೬. ಹಣೆಯ ಕಣ್ಣು, ಬಾಲಚಂದ್ರ, ಗಂಗಾನದಿ, ಹಾವಿನ ತೊಡುಗೆ, ಧರಿಸಿದ ತ್ರಿಶೂಲ, ಜಿಂಕೆ, ಕೂಡಿದ ಭಯಂಕರ ಕಾಲಕೂಟ ವಿಷ, ಆನೆಯ ಚರ್ಮದ ಬಟ್ಟೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ, ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ಆಗ (ನನ್ನ) ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆನು.
ವ॥ ಆ ರೀತಿ ರೂಪ ತೋರಿಸಿ ಆ ಚೆಲುವೆಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋದ ಮೂಗನ್ನೂ ಅಬ್ಜದಂತಿರುವ ಕೈಯನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು, ಆ ಭಕ್ತನಾದ ನರಸಿಂಹರಾಜನಿಗೆ (ನನ್ನ) ಸಾಮೀಪ್ಯ

ಭೂವರ ಚೋಳನಂದು ಬಱಿದೊಳ್ಚರವೃಂದಕೆ ನೇಮಿಸಿರ್ದ ಧಾ
ನ್ಯಾವಳಿಯಂ ಭಯಂಬಡದೆ ಭುಂಜಿಸೆ ತನ್ನ ವರಾಂಗಿ ಕಾಯ್ಪಿನಿಂ
ತೀವಿದ ಗರ್ಭಮಾಂತಿರೆಯು[1]ಮೋವ[1]ದೆ ಸೂನುಸಮೇತಮುಣ್ಮೆ ತ
ದ್ದೇವಿಯ ಪೆಂಪುವೆತ್ತ ಪೊಡೆಯಂ ಮಿಗೆ ಸೀಳ್ವಿನಮಾಕ್ಷಣಾರ್ಧದೊಳ್ ೧೦೭

ಬಗೆ ಮಚ್ಚುತ್ತೆ ತದೀಯ ಭಕ್ತಿಗೆ ಕಪರ್ದಂ ಬಾಲಚಂದ್ರಂ ಸುರಾ
ಪಗೆ ಕಂಠೋ[2]ಗ್ರಗರಂ ಲಲಾಟನಯನಂ ಶೂಲಂ ಮೃಗಂ ಭೀಮಪ
ನ್ನಗಹಾರಂ ತೆಗೆದುಟ್ಟ ಕೃತ್ತಿವಸನಂ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಮೆಯ್ದೋಱಿ ಕೆ
ಯ್ಮಿಗೆ ಬೇಡೆಂದೆನೆ ಮುಕ್ತಿಗೇಳ್ದನವನೆನ್ನಂ ಭಕ್ತಚೂಡಾಮಣೀ ೧೦೮

ತನಯಂಗಂ ವನಿತೆಗಮಾ
ನನುನಯದಿಂದಸುವನಿತ್ತು ಮಗುಳ್ದವರ್ಗೆ ಮಹಾ
ಘನಮೋಕ್ಷಪದಮೊಡರ್ಚಿದೆ
ನೆನುತುಂ ಶಶಿಮೌಳಿ ಪೇಳ್ದು ಮತ್ತಿಂತೆಂದಂ ೧೦೯

ಅವರೆಲ್ಲ ಬೇಡಿ ಪಡೆದ
ರ್ತವಕದಿನೆನ್ನಿಂದಭೀಷ್ಟ ಘನಪದವಿಯನೀ
ಯುವತಿ ವರಮೀವೆನೆನೆಯುಂ
ಕಿವಿಗೇಳದ ತೆಱದೆ ಮುಟ್ಟಮಿರ್ದಪಳಲ್ತೇ ೧೧೦

ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನು ಆದೂ ಅಲ್ಲದೆ—೧೦೭–೧೦೮. ಅಂದು ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಚೋಳರಾಜನು ಜಂಗಮ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ್ದ ಧಾನ್ಯ ಸಮೂಹವನ್ನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ಭೀತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಊಟ ಮಾಡಲು, ತುಂಬಿದ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡದೆ ಕೋಪದಿಂದ ಪರಾಕ್ರಮ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ಮಗನಿಂದ ಕೂಡಿಯೇ ಆ ದೇವಿಯ ಆಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೀಳುವಾಗ ಆ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಆ ಚೋಳರಾಯನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶ್ಲಾಘನೆ ಮಾಡಿ, ಜಡೆ, ಬಾಲಚಂದ್ರ, ದೇವಗಂಗೆ, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿರುವ ವಿಷ, ಹಣೆಗಣ್ಣು, ತ್ರಿಶೂಲ, ಜಿಂಕೆ, ಭಯಂಕರ ಹಾವುಗಳ ಮಾಲಿಕೆ, ಸುಲಿದು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡ ಚರ್ಮ ವಸ್ತ್ರ—ಇವುಗಳು ಚೆಲುವಾಗಿರಲು ನಿಜ ದೇಹವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, 'ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಡು' ಎಂದೆನ್ನಲು, ಆ ಭಕ್ತ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾದ ಚೋಳಮಹಾರಾಜನು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬೇಡಿದನು. ೧೦೯. ನಾನು ಮಗನಿಗೂ ಹೆಂಡತಿಗೂ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಪ್ರಾಣವನ್ನಿತ್ತು ಪುನಃ ಅವರಿಗೆ ಮಹಾ ಘನವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆನೆನುತ್ತ ಶಶಿಮೌಳಿಯು ಹೇಳಿ ಪುನಃ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೧೧೦. ಆ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲರೂ ಬೇಡಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದರು. ವರವನ್ನು

1 ಮೊಪ್ಪ(ಅ) 2 ಅ(ಅ)

ಅಪರಾಧಂಗೆಯ್ದ ತನ್ನಾತ್ಮಜನನುಜಿದೆ ಕೊಂದಳ್ಬಳಿಕ್ಕಾತನಂ ಕಾಂ
ಕ್ಷಿಪಳಲ್ಲೇನೆಂಬೆನೀ ನಿಂಬಿಯ ಘನತರ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಂ ಭಕ್ತ ನೀನಂ
ದುಪಹಾರಂಗೆಯ್ದೆಯಾಂ ಬೇಡಿದೊಡೆ ಬಳಿಯೊಳಾ ಪುತ್ರನಂ ಮತ್ತೆ ಭಕ್ತಿ
ವ್ಯಪದೇಶಂಬೆತ್ತು ನಣ್ಪಂ ಕರೆಯೆನೆ ಕರೆದೈ ಸೂನುವಂ ದಭ್ರಭಕ್ತಾ ೧೧೧

ಅದಱಿಂದೆ ನಿಂಬಿಯಕ್ಕನ
ಸದಮಳ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿರವನೀಕ್ಷಿಸಿ ನಿನ್ನೀ
ಮದವನುಳಿಯೆಂದು ಸೆಟ್ಟಿಯೊ
ಳೊದವಿದ ಮದವಂ ತೆರಳ್ಚಿದಂ ಗಿರಿಜೇಶಂ ೧೧೨

ನಿಂಬಿಯ ನಂದನಂಗಸುವನಿತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಪುಷ್ಪಕಾಗ್ರದೊಳ್
ಸಾಂಬನೊಱಲ್ದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತನ್ನಯ ಲೋಕಮನೆಯ್ದಿಸುತ್ತೆ ಮ
ತ್ತಂ ಬಗೆದಂದು ತದ್ವನಿತೆಯುತ್ತಮ ಭಕ್ತಿಯನೊಲ್ದು ಕೀರ್ತಿಸು
ತ್ತುಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಮೆಯ್ದಡವಿ ಮನ್ನಿಸಿದಂ ಕೃಪೆಯಿಂದೆ ಶಂಕರಂ ೧೧೩

ವಿತತ ಚತುರ್ಮುಕ್ತಿಗಳಿಂ
ದತಿಶಯಮಿಮೊ ಶರಣಚರಣಸೇವನಮೆಂದೀ
ಕ್ಷಿತಿತಳದೊಳಿರ್ದಳಾ ಗುಣ
ಯುತೆ ನಿಂಬಿ ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತೆ ಫಲಪದದೊಳ್ಪಂ ೧೧೪

ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದರೂ ಈ ಯುವತಿಯು ಕಿವಿಯೇ ಕೇಳದವಳಂತೆ, ಸುಮ್ಮನಿರುವಳಲ್ಲವೇ! ೧೧೧. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಕೊಂದಳು. ಬಳಿಕ ಆತನನ್ನು ಬಯಸುವವಳೇ ಅಲ್ಲ ; ಈ ನಿಂಬಿಯ ಘನವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ? ಭಕ್ತನೇ, (ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಯೇ) ನೀನು ಅಂದು ನಾನು ಬೇಡಿದಾಗ ಭಕ್ತಿಯ ನೆವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆ (ನಿನ್ನ) ಪುತ್ರನನ್ನು ಆಹಾರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಮತ್ತೆ ನಾನು ಕರೆ ಎಂದರೆ ದಭ್ರ ಭಕ್ತನೇ, ಮಗನನ್ನು ಕರೆದೆಯಲ್ಲವೇ? ೧೧೨. 'ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ನಿಂಬ್ಯಕ್ಕನ ಸಮೀಚೀನವಾದ ನಿರ್ಮಳ ಭಕ್ತಿಯ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಗರ್ವವನ್ನು (ನಾನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತನೆಂಬ ಗರ್ವವನ್ನು) ಬಿಡು.' ಎಂದು ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಮದವನ್ನು ಶಿವನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದನು. ೧೧೩. ಶಿವನು ನಿಂಬಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನಿತ್ತು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ತನ್ನ ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತ ಮತ್ತು ಶಂಕರನು ಆ ನಿಂಬಿಯ ಉತ್ತಮ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮೈಯನ್ನು ಸವರಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಗೌರವಿಸಿದನು. ೧೧೪. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾಯುಜ್ಯ, ಸಾಮೀಪ್ಯ, ಸಾರೂಪ್ಯಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಮೋಕ್ಷಗಳಿಗಿಂತಲೂ, ಈ ಶರಣರುಗಳ ಚರಣ ಸೇವೆಯು ಅತಿಶಯವಾದುದು ಎಂದು ಆ ಗುಣಯುತೆ ನಿಂಬಿಯು ಚತುರ್ವಿಧವಾದ ಫಲದ ಸ್ಥಾನಗಳ ಸಮೀಚೀನತ್ವವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು.

ಅದಱಿಂ ಪೀಯೂಷಸಾರಂ ಪುಳಿಯೊಡವೆರೆದಂತಪ್ಪುದಾ ಭಕ್ತಿ ಚಂಚ
ನ್ಮದದೊಳ್ಮೇಳೈಸೆ ಕೇಳೆಂದೊರೆಯೆ ಗುರುತರಂ ಮಾಚಿದೇವಂ ವಿಳಾಸಾ
ಸ್ಪದಭಾವಂ ಮಿಕ್ಕು ಕೇಳ್ದೊಲ್ದೆಱಗುತವನ ದಿವ್ಯಾಂಘ್ರಿಯೊಳ್ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾಂ
ಪದಪಿಂದೊಪ್ಪಿರ್ದನೀಶಾರ್ಪಿತಮತಿ ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರಂ ೧೧೫

ಭೃಂಗವೇಣಿ ಭುವನತ್ರಯಪೂರ್ಣೇ
ಮಂಗಳಾಂಗಿ ಮೃದುವಾಣಿ ಸುಕರ್ಣೇ
ಕಂಗೊಳಿಪ್ಪ ಕನಕಾಂಚಿತವರ್ಣೇ
ಪಿಂಗದೊಲ್ದು ಪೊರೆಯೆನ್ನನಪರ್ಣೇ ೧೧೬

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ಬಹುಭಕ್ತಕಥಾವರ್ಣನಂ
ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಅಶ್ವಾಸ ೧೪ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೨೬೨ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

೧೧೫. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಭಕ್ತಿಯು ಚಪಲವಾದ ಗರ್ವದೊಡನೆ ಕೂಡಿದರೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಮೃತವು ಹುಳಿಯೊಡನೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಆಗುವುದು ಕೇಳು ಎಂದು, ಮಹಾ ಗುರುವಾದ ಮಾಚಿದೇವನು ಹೇಳಲಾಗಿ, ಶಿವನಿಗೋಸ್ಕರ ಸರ್ವವನ್ನೂ ಸಮರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂಬ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವವನೂ, ಲೀಲೆಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೇಳಿ, ಆ ಮಾಚಿದೇವನ ದಿವ್ಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊಗಳುತ್ತ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೧೧೬. ಭ್ರಮರದಂತಿರುವ ಜಡೆಯುಳ್ಳ, ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಪೂರ್ಣಳಾದ, ಮಂಗಳಕರ ಶರೀರವುಳ್ಳ, ಕೋಮಲ ಮಾತುಳ್ಳ, ಸಮೀಚೀನ ಕಿವಿಗಳುಳ್ಳ, ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಬಣ್ಣವುಳ್ಳ, ಅಪರ್ಣೇ ತಪ್ಪದೆ ಒಲಿದು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು.

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ

ಹಲಾಯುಧಯ್ಯನ ಕಥೆ

ಶ್ರೀಹಿಮಗಿರೀಂದ್ರತನಯಾ
ಸ್ನೇಹರಸಾಮತ್ರನತ್ರಿಪುತ್ರಕಿರೀಟಂ
ಮೋಹತಿಮಿರಾರ್ಕನಮರಸ
ಮೂಹಾರ್ಚಿತನೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ವ॥ ಮತ್ತಂ ಬಸವಂಗೆ ಮಾಚಿದೇವನಿಂತೆಂದಂ—

ಪುರಹರನಾ ಪರದನ ಕರ
ಸರಸಿಜಮಂ ಪಿಡಿದು ಮೆಲ್ಲನಲ್ಲಿಂದೇಳ್ತಂ
ದುರುತರ ಹಲಾಯುಧಯ್ಯನ
ಪುರಮಂ ಪುಗುತಂದು ಪೊಕ್ಕನವನಂಗಣಮಂ ೨

ವ॥ ಆಗಳಾ ಹಲಾಯುಧನಪೂರ್ವತರ ಚರ[1]ರೂಪಮಂ ತಳೆದೇಳ್ತಂದರನಿರ್ವರಂ ಕಂಡು ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂಗೆಯ್ದುಚಿತಸತ್ಕಾರಮಂ ಸಾಂಗಮೆನೆ ನೆಗಳ್ದನಂತರಂ ದೇವರಾವಾಸಮಾವುದೆನ್ನ ಮೇಲಣ ಕಾರುಣ್ಯದಿನಾವೆಡೆಯಿಂ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ದಿರೆಂದು ಕೇಳಲೊಡನಾ ಚರಮೂರ್ತಿ ಶಂಕರನವಂಗಿಂತೆಂದಂ—

ಹಲಾಯುಧಯ್ಯನ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ ಜಲಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಅತ್ರಿ ಪುತ್ರನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮೌಳಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ, ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಾದ, ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿವಲಿಂಗನು ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ವ॥ ಪುನಃ ಮಾಚಿದೇವನು ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೨. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಆ (ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಯೆಂಬ) ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಕರಕಮಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಹಲಾಯುಧಯ್ಯನ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಗುತ್ತ ಆಗ ಹಲಾಯುಧಯ್ಯನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ವ॥ ಆಗ ಹಲಾಯುಧಯ್ಯನು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಜಂಗಮ ವೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಂದಂಥ ಈ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕಂಡು ದೀರ್ಘದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ಮಾಡಿದನಂತರ 'ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಆವಾಸ ಸ್ಥಳವಾವುದು ? ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಯಾವ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದಿರಿ ?' ಎಂದು ಕೇಳಲು ಆ

---

1 + ಮೂರ್ತಿ(ಅ)

ಪರಮ ಚಿದಂಬರಪುರದ
ೞಿರುತಿರ್ಪೆಂ ಪಿತರರಿಲ್ಲದಾಂ ಮುನ್ನಂ ಭಾ
ಸುರ ಶಿಶುರೂಪಂ ತಾಳ್ದಿರೆ
ಪೊರೆದಳ್ಮಾದೇವಿಯೆಂಬಳೆಲೆ ಗುಣನಿಳಯಾ ೩

ಎನಗೊಳ್ಪಿಂ ಕೊಡಗೂಸು ಪಾಲೆಱೆದಳನ್ನಪ್ರಾಶನಂ ಚೌಡಿದೇ
ವನಿನಾದತ್ತು ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್ನಡೆವ ಜಾಣ್ಮೆ ಭೋಗಯ್ಯನಿಂದಾಯ್ತು ಕೇ
ಳನವದ್ಯಂ ಸಹಭೋಜನಸ್ಥಿತಿಯನಾ ಚನ್ನಯ್ಯನೊಲ್ದಿತ್ತನೊ
ಯ್ಯನೆ ದಾಸಯ್ಯನುಡಲ್ಕರಂ ಕಲಿಸಿದಂ ತಾನಿತ್ತು ಸದ್ವಸ್ತ್ರವಂ ೪

ನೆಲೆಗೊಂಡತ್ತು ವಿಭೂತಿಧಾರಣವಿಧಾನಂ ಜ್ಞಾನಸಂಬಂಧರಿಂ
ದೊಲವಿಂದಂ ಜೆಡೆಗಟ್ಟುವಂದಮಮರ್ದತ್ತಾ ಮಾನಕಂಜಾರರಿಂ
ವಿಲಸತ್ಸೌಂದರರಿಂದೆ ಜಾಣ್ನುಡಿಯೊಡಂಬಟ್ಟಿರ್ದುದೆನ್ನೊಳ್ಸಮು
ಜ್ವಲಕರ್ಮಪ್ರಚಯೈಕಶಕ್ತಿಯೆನಗಾ ಪಿಟ್ಟವ್ವೆಯಿಂದಾಯ್ತು ಕೇಳ್ ೫

ಕೂಡಲೆ ಆ ಜಂಗಮಾಕಾರದ ಶಿವನು ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೩–೬. ಎಲೈ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದ ಹಲಾಯುಧನೇ, ನಾನು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಚಿದಂಬರಪುರ (ಜ್ಞಾನಾಕಾಶವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣ)ದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರುವೆನು. ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಶಿಶು ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇರಲು 'ಮಾದೇವಿ' ಎಂಬುವಳು ರಕ್ಷಿಸಿದಳು (ಬಿಜ್ಜಮಹಾದೇವಿ ಎಂಬುವಳು ರಕ್ಷಿಸಿದಳು); ನನಗೆ ಕೊಡಗೂಸು ಒಳ್ಳೆಯ ಹಾಲನ್ನು ಎರೆದಳು ; ಚೌಡಿದೇವನಿಂದ ಅನ್ನಪ್ರಾಶನವು (ಅನ್ನವನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಪ್ರಥಮ ಸಂಸ್ಕಾರ) ಆಯಿತು ; ಭೋಗಯ್ಯನಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಾಣ್ಮೆಯುಂಟಾಯಿತು ; ಕೇಳು : ನಿರ್ದುಷ್ಟನಾದ ಮಾದರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನು ಒಲ್ದು ಒಡನೆಯೇ ಊಟ ಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದನು ; ಜೇಡರದಾಸಯ್ಯನು ತಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಲಿಸಿದನು ; ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸುವ ರೀತಿಯು ತಿರುಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಅಳವಟ್ಟಿತು ; ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜೆಡೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ರೀತಿಯು ಆ ಮಾನಕಂಜರಾರ್ಯರಿಂದ ಉಂಟಾಯಿತು ; ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಸಂಬಿಯಣ್ಣನಿಂದ ಚಾತುರ್ಯದ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಉಂಟಾದುವು ; ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳ (ಉದ್ಯೋಗಗಳ) ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಒಲವು ಪಿಟ್ಟವ್ವೆಯಿಂದ ಆಯಿತು. ಉಜ್ವಲವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳನು ಯೌವನವುಂಟಾಗುತ್ತಲೇ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಿದನು ; ಮೊನೆಯ ರಾಜನು ಅಧಿಕ ಪ್ರೇಮ

ಬಳಿಯೊಳ್ಜವ್ವನವಾಂಪುದುಂ ವಧುವನಿತ್ತಂ ಸಿಂಧುಬಲ್ಲಾಳನು
ಜ್ವಳತೇಜಂ ಮೊನೆಯಕ್ಷಿತೀಶನನಗುದ್ಯತ್ಪ್ರೇಮದಿಂದೀವನಾ
ಗಳುಮೊಳ್ಪಿಂ ತ್ರಿಗುಣೋಲ್ಲಸದ್ಭೃತಿಯನಿಂತಾದ್ಯರ್ಕಳಿಂ ಬಾಳ್ದನೀ
ಗಳುಮಾ ಭಕ್ತರ ಮೇಳದಿಂ ಕಳಿದಪೆಂ ಪೊಳ್ತಂ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂ ೬

ವ॥ ಮತ್ತಂ—

ಹರನಂ ಪೂಜಿಪ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ ಭಜಿಪರೆನ್ನಂ ಚನ್ನಯಂ ಚೇರಮಂ
ಕರಿಕಾಲಂ ತಿರುನೀಲಕಂಠನತಿಭಕ್ತಂ ಮಾನಕಂಜಾರ ಸೌಂ
ದರ ವಾಗೀಶ್ವರ ಸೇದಿರಾಜ ವರಗುಂಡಾಧೀಶಮುಖ್ಯರ್ಮಹೇ
ಶ್ವರಭಕ್ತರ್ಗುಣಯುಕ್ತರನ್ವಿತ ಮಹಾವೀರವ್ರತಾಲಂಕೃತರ್ ೭

ಪಲವುಂ ದೇಶದ ಭಕ್ತರ
ನಿಲಯಂಗಳನೆಯ್ದಿ ಪೊಕ್ಕು ತತ್ಪೂಜೆಗಳಂ
ನಲವಿಂ ಕೆಯ್ಕೊಳುತೆಯ್ದಿದೆ
ನಲಂಪಿನಿಂ ಮಿಸುಪ ಕಾಂಚಿಯೆಂಬಾ ಪೊಳಲಂ ೮

ಆ ಪುರದೊಳೆಸೆವ ಸುಗುಣಕ
ಲಾಪನ ಚಿಱುತೊಂಡನಾಲಯಂಬುಗುತೆ ಸಮು
ದ್ದೀ[1]ಪಿತ ತದ್ಭಕ್ತಿರಸಮ
ನೇಪೊಳ್ತುಂ ಕೆಯ್ಕೊಳುತ್ತೆ ಸುಖಮಿರುತಿರ್ದೆಂ ೯

ದಿಂದ ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ, ಒಳ್ಳೆಯತನದಿಂದ ಸತ್ವ, ರಜ, ತಮೋ ಗುಣಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವನು—ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಾತನರಿಂದ ಬಾಳಿದೆನು. ಈಗಲೂ ಆ ಭಕ್ತರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲವನ್ನು ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ವ॥ ಮತ್ತು ೭. ಮಹೇಶ್ವರ ಭಕ್ತರಾದ ಸದ್ಗುಣಶಾಲಿಗಳು ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ವೀರಶೈವ ಮತದಿಂದ ಅನ್ವಿತರಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಚೇರಮ, ಕರಿಕಾಲಚೋಳ, ಅತಿ ಭಕ್ತ, ತಿರುನೀಲಕಂಠ, ಮಾನಕಂಜರ, ಸೌಂದರನಂಬಿ, ವಾಗೀಶ, ಸೇದಿರಾಜ, ಗುಂಡಾಧೀಶರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವರು. ೮. ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಆ ಭಕ್ತರು ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೈಗೊಂಡು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಕಾಂಚೀಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಹೊಕ್ಕೆನು. ೯. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಚಿರುತೊಂಡನ (ಸಿರಿಯಾಳ್ವನ) ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಆತನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ

---

1 ದ್ವೀ(ಚ, ಮ, ದ)

ಆ ಭಕ್ತನೊರ್ವಂ ನೆಗಳ್ದ ಮ
ಹಾಭಕ್ತಿಯತೀವ ಚಿತ್ರಮೇವೇಳ್ದಪೆನೀ
ಭೂಭಾಗದೊಳಾವಂಗಮ
ದಾಭೀಳಂ ನೆನೆಯಲೆಸಪ ಕಲಿಯಾವನದಂ ೧೦

ಶಿವ ಶಿವ ಭೈರವಾಕೃತಿಯೊಳೀಶ್ವರನೆಯ್ದಿ ಭವತ್ಕುಮಾರನಂ
ತವೆ ಕಡಿದಿಕ್ಕವೇಳ್ಕುಮೆಮಗೆಂದೆನೆ ದೇವ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮೆಂ
ದವಿಚಲಿತಾತ್ಮಜನ ಗೋಣರಿದಳ್ಕದೆ ಸೀಳ್ದು ಮಾಂಸಮಂ
ಯುವತಿಯ ಕೆಯ್ಯೊಳೀಯೆ ಪಚಿಸುತ್ತುಮುಮಂ[1]ಗುಣಲಿತ್ತಳಳ್ತಿಯಿಂ ೧೧

ನಿಜಕುಲವರ್ಧನನೆನಿಪಾ
ತ್ಮಜನೊರ್ವನೆ ಚೆಲ್ವನೆಳೆಯನವನಂ ವಧಿಸು
ತ್ತೆ ಜಡಮತಿ ಭೈರವಂಗಾ
ಸುಜನಸ್ತುತನಿತ್ತನೆಂದೊಡೇವಣ್ಣಿಪುದೋ ೧೨

ವ್ರತಮಿರ್ದುಂ ಜನಂ ಪಡೆಗುಂ
ಸುತನಂ ಸುತಮೋಹಮುರಿದು ಪಶುಪಕ್ಷಿಮೃಗ
ಪ್ರತತಿಗೆನೆ ತನ್ಮನಿಗೆ ನಿಜ
ಸುತನಂ ಕಡಿದಿತ್ತ ಸೆಟ್ಟಿಗಾರ್ದೊರೆ ಧರೆಯೊಳ್ ೧೩

ಮಾಡುತ್ತ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೦. ಆ ಭಕ್ತನು ಒಂದು ಸಲ ಮಾಡಿದ ಮಹಾಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯಂತ ವಿಚಿತ್ರವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನೆನೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಅದು ಭಯಂಕರವಾದ (ಭಕ್ತಿಯ ನಿಲುವು)ದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಲಿ ಯಾವನಿದ್ದಾನೆ ? ೧೧. ಶಿವಶಿವ! ಈಶ್ವರನು ಭೈರವಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿಮ್ಮಮಗನನ್ನೇ ಕಡಿದು ಇಕ್ಕಬೇಕು ಎನ್ನಲಾಗಿ, ನಿಶ್ಚಂಚಲ ಜೀವಿಯಾದ ಆ ಚಿರುತೊಂಡನು 'ದೇವ ! ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದುಕೊಂಡು ಮಗನ ಗೋಣನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಹೆದರದೆ ಸೀಳಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸವನ್ನು ಕೊಡಲು (ಅವಳು) ಬೇಯಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಊಟಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ೧೨. ಚೆಲುವನೂ, ಚಿಕ್ಕವನೂ, ತಮ್ಮ ವಂಶವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವವನೂ ಎನಿಸಿದ ಮಗನು ಒಬ್ಬನೇ. ಅಂಥ ಅವನನ್ನು ಆ ಸಜ್ಜನ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಚಿರುತೊಂಡನು ವಧಿಸುತ್ತ ಮೂಢ ಬುದ್ಧಿಯ ಭೈರವನಿಗೆ ಇತ್ತನೆಂದರೆ ಏನು ವರ್ಣಿಸುವುದೋ ! ೧೩. ಲೋಕದ ಜನರು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಶುಗಳು ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಮೃಗಗಳು—ಇವುಗಳ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ (ಇರುವ) ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ

1 ದಂ(ವ)

ಹರಸಂ ನಿಂದಿಸೆ ಕಾಟಕೋಟ ಘನಚಂಡರ್ತಂದೆಯಂ ಕೊಂದರೆಂ
ಬರದೇಂ ವಿಸ್ಮಯಮೋ ಸಮುಜ್ವಲಿತ ಕೋಪಾಟೋಪಯುಕ್ತರ್ಮಹೇ
ಶ್ವರಭಕ್ತಂ ಚಿಱುತೊಂಡನೊಲ್ವ ಸುತನಂ ತಪ್ಪೊಂದದಿರ್ಪಾತನಂ
ಭರದಿಂ ಭೈರವನೊಲ್ದು ಬೇಡೆ ತಱಿದಿತ್ತಂ ಚಿತ್ರಮೀ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ೧೪

ಕಿಱಿಕಿಱಿದಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಪುತ್ರನನಟ್ಟುಣಲಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ದೆಱಗಿ ಮಹೇಶ ಭುಂಜಿಸೆನೆ ಭುಂಜಿಪೆನೀಗಳೆ ನಿನ್ನ ಸೂನುವಂ
ನೆಱೆ ಕರೆಯೆಂದವಂ ಬೆಸಸೆ ತಾಂ ಕರೆದೀಶ್ವರನೊಲ್ಮೆಯಾನುತ
ಳ್ಕಱೊಳೆ ಸತೀಸುತಾಪ್ತಜನಸಂಯುತನೆಯ್ದಿದನೀಶಲೋಕಮಂ ೧೫

ವ॥ ಅಂತವಂ ನಿಜಪುರಸಪ್ತವೀಥಿಸಮೇತಂ ಕೈಲಾಸಮಂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗಣಾಗ್ರಗಣ್ಯನೆನಿಸಿರ್ದ ನಿಂತಪ್ಪ ಮಹಿಮೆಯುಂ ಚಿರಕಾಲಂ ಬದುಕಿಯುಮಿನ್ನೆವರಮಾನೆಲ್ಲಿಯುಂ ಕಂಡುದಿಲ್ಲೆಂದು ತಾಪಸಂ ಸಿರಿಯಾಳ್ವನ ಮನದನುವಂ ಹಲಾಯುಧನಭಿಪ್ರಾಯಮನಱಿಯಲೆಂದೊರೆಯಲೊಡನಾ ಹಲಾಯುಧನೇಳಿದಂಗೆಳ್ದಿಂತೆಂದಂ—

ಆ ಯತಿಗೆ (ಭೈರವನಿಗೆ) ಮಗನನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಉಣಲಿಟ್ಟಂಥ ಆ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ (ಭಕ್ತರು) ವರು ಯಾರು ? ೧೪. ಹರನನ್ನು ನಿಂದಿಸಲಾಗಿ ಕಾಟಕೋಟ ಮತ್ತು ಚಂಡೇಶರುಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಉಜ್ವಲಗೊಂಡ ಕೋಪದ ಅತಿಶಯದಿಂದ ತಂದೆಗಳನ್ನೇ ಕೊಂದರು ಎನ್ನುವರು. ಅದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತೇ ? ಭೈರವನು ಬೇಡಲಾಗಿ ಮಹೇಶ್ವರ ಭಕ್ತನಾದ ಚಿರುತೊಂಡನು ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನೂ, ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವವನೂ ಆದ ಮಗನನ್ನು ಭರದಿಂದ ಇರಿದು ನೀಡಿದನು. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಅದ್ಭುತವೇ ಸರಿ ! ೧೫. ಪುತ್ರನನ್ನು ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ, ಪಾಕಮಾಡಿ, ಉಣ್ಣಲು ನೀಡಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, 'ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ಊಟಮಾಡು ಎನ್ನಲು, ಈಗಲೇ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ (ಅದರೆ) ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕರೆ ಎಂದು ಆ ಈಶ್ವರನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲು ಆಭಕ್ತನು ಕರೆದು ಈಶ್ವರನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ-ಸತಿ, ಸುತ, ಆಪ್ತಜನಗಳು ಸಹಿತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿವಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಆ ಚಿರುತೊಂಡನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟಣದ ಏಳು ಬೀದಿಗಳು ಸಮೇತವಾಗಿ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಗಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು ಎನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ಬದುಕಿದ್ದರೂ ಈ ರೀತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆ ತಾಪಸಿಯು ಸಿರಿಯಾಳ್ವನ ಮನದ ರೀತಿಯನ್ನು ಹಲಾಯುಧನ ಎದುರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವನ ಮನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಯು

ಶಿವ ಶಿವ ಶಂಭುವೇಂ ಪಸಿಯ ರಕ್ಕಸನೇ ನರದೇಹಮಾಂಸಮಂ
ಸವಿವೊ[1]ಡೆ ಸೆಟ್ಟಿಯೇಂ ಶಿವಪರಾಯಣಸದ್ಗುಣಶೀಲಬಾಲನಂ
ತವಿಪೊಡೆ ಭಕ್ತಿಹೀನನೆಯಿದೇತಱ ಮಾತು ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀಂ
ವಿವರಿಸದಿಂತುಟೇಂ ನುಡಿಯಲಕ್ಕುಮೆ ನಿನ್ನನದೇನನೆಂದಪೆಂ ೧೬

ನಿನ್ನಯ ನುಡಿಯಂ ತೊದಳೆಂ
ದಾಂ ನುಡಿಯಲ್ಕಣ್ಮೆನಯ್ಯ ಪೇಳ್ದೀ ಮಾತಂ
ಪನ್ನಗಧರ ಭಕ್ತರದೇಂ
ಮನ್ನಿಪರೆ ವಿದಗ್ಧರರಸ ನೀನಱಿಯದುದೇ ೧೭

ವ॥ ಎಂದ ಹಲಾಯುಧಂಗೆ ಚರರೂಪ ಚಂದ್ರಧರನಿಂತೆಂದಂ—

ಪುಸಿಯಲ್ತಲ್ತು ಮದೀಯ ವಾಕ್ಯಮಿದು ಕೇಳ್ ನಿನ್ನಾಣೆ ಭಕ್ತರ್ಗಿದೇಂ
ಪೊಸತೇ ಪೇಳ್ ಚಿಱುತೊಂಡಮಸ್ತಕದೊಳೇಂ ಪುಟ್ಟಿತ್ತೆ ಸದ್ಭಕ್ತಿಸಾ
ಹಸಯುಕ್ತರ್ಶರಣರ್ಕಳೀಯರೆ ವಧೂಪುತ್ರಾತ್ಮರಂ ಶಂಭುಗೀ
ರಸೆಯೊಳ್ಕೇಳ್ದಱಿದಿರ್ದುಮೇಕೆ ತೊದಳೆಂಬೈ ಭಕ್ತಚೂಡಾಮಣೀ ೧೮

ಲೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿ ಕೂಡಲೇ ಹಲಾಯುಧನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು. ೧೬. ಶಿವಶಿವ ! ಶಂಭುವು ನರದೇಹ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕಾದರೆ (ಅವನು) ಹಸಿಯ ರಾಕ್ಷಸನೇ ? ಸಿರಿಯಾಳಸೆಟ್ಟಿಯು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳೇ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಬಾಲಕನಾದ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕಾದರೆ (ಅವನೇನು) ಭಕ್ತಿ ಹೀನನೇ ? ಇದೇತರ ಮಾತು ! ಮಹಾತ್ಮನಾದ ನೀನು ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ ? ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿ ! ! ೧೭. ಅಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಸುಳ್ಳೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಮರ್ಥನಾಗಲಾರೆನು. (ನೀನು) ಹೇಳಿದ ಈ ಮಾತನ್ನು ಶಿವನಭಕ್ತರಾದವರು ಸನ್ಮಾನಿಸುವರೇನು ? ವಿದ್ವಾಂಸರ ಒಡೆಯನೇ, (ಇದು) ನೀನು ಅರಿಯದ ವಿಷಯವೇ ! ವ॥ ಹೀಗೆಂದ ಹಲಾಯುಧನ ಮಾತಿಗೆ ಜಂಗಮರೂಪದ ಶಿವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೮. 'ಈ ನನ್ನ ಮಾತು ನಿನ್ನಾಣೆಯಾಗಿ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಕೇಳು : ಇದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಕೇಳು ; ಚಿರುತೊಂಡನೊಬ್ಬನ ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲ. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯ ಸಾಹಸ ಯುಕ್ತರಾದ ಶರಣರುಗಳು ಶಂಭುವಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಭಕ್ತ ಚೂಡಾಮಣಿಯೇ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೂ ಕೂಡ

1 ದೊ(ಅ)

ಅತಿಶಯ ದುರ್ಲಭವಸ್ತುವ
ನತನುಹರಂ ಬೇಳ್ಪನಲ್ತೆ ಭಕ್ತರನವರು
ನ್ನತಿ ಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಪರವರಂ
ಸಿತಿಕಂಠಂ ಮೆಱೆವನವನಿಯೊಳ್ಗುಣಭರಣಾ ೧೯

ಧರೆಗೆ ಮೆಱೆದಪೆನಿವರ್ಗಾಂ
ಪರಮುಕ್ತಿಯನೀವೆನೆಂದು ಕೊಲಿಸಿದನೀಶಂ
ತರಳನನಾಗಳೆ ಕರೆಯಿಸಿ
ಬರಿಸಿದನಾ ಗೃಹಕೆ ಶಂಭುಗಾವುದೊ ದೋಷಂ ೨೦

ಒಪ್ಪದ ಮಗನಂ ವಧಿಸಿದೊ
ಡಪ್ಪುದು ಬೊಪ್ಪಂಗೆ ದೋಷಮಳಿವೀಂಗೆಳಸು
ತ್ತೊಪ್ಪಿದ ಕುವರನ ವಧಿಸಿದೊ
ಡಪ್ಪುದೆ ಪೇಳ್ದೋಷಮದು ಮಹೀನುತಚರಿತಾ[1] ೨೧

ಎಂದು ಕಪರ್ದಿ ಮಾರ್ನುಡಿಯೆ ಕೇಳ್ದು ಹಲಾಯುಧನುಗ್ರಕೋಪರೂ
ಪಂ ದಳವೇಱೆ ಭಾಪು ಮಗುಳ್ದಿಂತುಟದೆಂತುಟು ಭಕ್ತವತ್ಸಲಂ
ಕಂದನ ಮಾಂಸಮಂ ಬಯಸಿ ಬೇಡಿದನೇ ಶಿವಭಕ್ತ ದಭ್ರಭ
ಕ್ತಂ ದಯೆಗೆಟ್ಟು ಕೊಂದನೆ ಮಹೇಶ್ವರಭಕ್ತನೆನಿಪ್ಪ ಬಾಲನಂ ೨೨

ಏಕೆ ಸುಳ್ಳೆನ್ನುತ್ತೀಯೆ ? ೧೯. ಗುಣಾಭರಣನೇ, ಮನ್ಮಥ ಧ್ವಂಸಿಯಾದ ಶಿವನು, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾದ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ಬೇಡುವನಲ್ಲವೆ ? ಆ ಭಕ್ತರೂ ಕೂಡ ಮೀರಿದ ಉನ್ನತಿಯಿಂದ ಕೊಡುವರು. ಅಂಥ ಭಕ್ತರನ್ನು ನೀಲಕಂಠನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವನು. ೨೦. ಈಶ್ವರನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ಇವರನ್ನು) ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವೆನು ; ಇವರಿಗೆ ನಾನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವೆನು, ಎಂದು ಮಗನನ್ನು ಕೊಲಿಸಿದನು. (ಪುನಃ) ಆಗಲೇ ಆ ಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿದನು. ಶಂಭುವಿಗೆ ದೋಷವಾವುದೋ! (ಗುಣವಾವುದೋ !) ೨೧. ಭೂಜನರಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುವ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೇ, ಒಪ್ಪದೆ ಇರುವ ಮಗನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ತಂದೆಗೆ ದೋಷವುಂಟಾಗುವುದು ; ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತ ಶೋಭಿಸುವ ಮಗನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಅದು ದೋಷವಾಗುವುದೇ ? ಹೇಳು. ೨೨. ಹೀಗೆಂದು ಶಿವನು ಎದುರುತ್ತರ ಕೊಡಲು, ಹಲಾಯುಧನು ಕೇಳಿ, ಭಯಂಕರ ಕೋಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಕಾರವು ದಳವೇರಲಾಗಿ, ಪುನಃ ಆ ಚರರೂಪದ ಶಿವನಿಗೆ—'ಭಲರೇ ! ಅದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ! ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ! ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಶಿವನು ಕಂದನ ಮಾಂಸವನ್ನು ಬಯಸಿ ಬೇಡಿದನೇ ? ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಆ ಸಿರಿಯಾಳನು ದಯಾ

1 ತಂ(ಜ)

ಶಿರದೆಡೆಯೊಳ್ಕನಕದ ಕ
ವ್ಮುರಲಂ ತಳೆದಿರ್ದು ಮರುಳ ಕೆಳೆಗೊಂಡುದಱಿಂ
ಮರುಳಾದನಭವನಲ್ಲದೊ
ಡರವರಿಸದೆ ಭಕ್ತಸೂನುವಧೆಗೊಲ್ದಪನೇ ೨೩

ಧರೆಗವನಂ ಮೆಱೆವೊಡೆ ತ
ತ್ತರುಣನನಿಕ್ಕೆಂದು ಬೆಸಸೆ ಭಕ್ತಂ ಸುತಕಂ
ಧರಮನರಿವಾಗಳಾದೊಡ
ಮಿರದೆ ಶಿವಂ ತಾಂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲ್ವೇಡಾ . ೨೪

ಮನುಜನನುತನಾಗಿರ್ದುಂ
ಮನುಜನ ಮಾಂಸಮನದೆಂತು[1] ಬಯಸಿದನೀಶಂ
ದನುಜನವೊಲಕಟ ಭಕ್ತನ[2]
ತನುಜನ ವಧೆಗೆಂತು ಚಿತ್ತಮಿತ್ತನೊ ತಿಳಿಯೆಂ ೨೫

ನಿಗಮಂ ತನ್ನಯ ವಾಕ್ಯಮಾಗಿರೆ 'ನ ಹಿಂಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ'ಯೆಂ
ದು ಗಭೀರೋಕ್ತಿಯನೊಲ್ದು ತಾನೊರೆದುಮುದ್ಯದ್ಧರ್ಮಿಯಾಗಿರ್ದುಮಿ

ಹೀನನಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತನೆನಿಸಿದ ಕಂದನನ್ನು ಕೊಂದನೇ ? ೨೩. ಆ ಶಿವನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಮ್ಮತ್ತಿಯ (ಮದಗೊಳಿಕೆಯ ಅಥವಾ ಮದಗುಣಿಕೆಯ) ಸುಗಂಧ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಹೂವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ (ಮತ್ತು) ಭೂತಗಳನ್ನು ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡುದರಿಂದ ಹುಚ್ಚನಾದನು. ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಭಕ್ತನ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದನೇ ? ೨೪. ಆ ಭಕ್ತನನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಸಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು. ಹಾಗೆಂದು ಶಿವನು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಭಕ್ತನು ಮಗನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವಾಗಲಾದರೂ ತಪ್ಪದೆ ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಬೇಡವೇ ? ೨೫. ಈಶ್ವರನು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದಲೂ, ಲೋಕದ ಜನಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವನಾಗಿ (ಮನುಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವಂಶದವರೆನ್ನುವ ಮನುಷ್ಯರುಗಳಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಡುವವನಾಗಿ) ಇದ್ದುಕೊಂಡೂ, ರಾಕ್ಷಸರುಗಳ ಹಾಗೆ ಮನುವಂಶಪರಂಪರೆಯ ಜನಗಳ ಮಾಂಸವನ್ನು (ಮನುಷ್ಯರ ಮಾಂಸವನ್ನು) ಅದು ಹೇಗೆ ಬಯಸಿದನು ! ಅಯ್ಯೋ ! ಭಕ್ತನಾದವನ ಮಗನ ವಧೆಗೆ ಹೇಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನೊ ತಿಳಿಯೆನು. ೨೬. ವೇದಗಳು ಅವನ ಮಾತುಗಳೇ ಆಗಿರುವಾಗ, 'ನಹಿಂಸ್ಯಾತ್ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ' ಅಂದರೆ ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಬಾರದು ಎಂಬ ಗಂಭೀರವಾದ ಮಾತನ್ನು ತಾನೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿಯೂ ಕೂಡ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಧರ್ಮ

---

1 ದು (ದ) 2 ನು (ಜ)

ಮಗುವಂ ಸದ್ಗುಣಿಯುಂ ಸ್ವಭಕ್ತರುಚಿಯುಂ ವಿಧ್ವಂಸನಂಗೆಯ್ಸುವು
ಜ್ಜುಗಕೊಲ್ದಂ ಗಡ ತನ್ನನೇಂ ನಗರೆ ಸದ್ಭಕ್ತರ್ಮಹೀಭಾಗದೊಳ್ ೨೬

ಚರಲಿಂಗಾಕೃತಿಯಿಂ ಸಹಸ್ರಮುಖದಿಂ ಕ್ಷೀರಾನ್ನಮಂ ಕೊಂಡು ತ
ದ್ವರಭಕ್ತಾಲಯದೊಳ್ಬಳಿಕ್ಕಮವನುದ್ಯದ್ವಂಶಮಂ ಪೆರ್ಚಿಪೊಂ
ದಿರವಂ ಮಾಣ್ದವನಾತ್ಮಜಾತನಡಗಂ ತಾಂ ಭಕ್ಷಿಸಲ್ವೇಡಿ ಸಂ
ಹರಣಂಗೆಯ್ಸಿದನುಗ್ರನಳ್ಕದಪವಾದಕ್ಕೆಂದೊಡೇನೆಂದಪೆಂ ೨೭

ಮಸಣವಟ್ಟೆಯೊಳಾಡಿ ಪೆರ್ಮರುಳೊಂದುಗೂಡಿ ವಿರಾಜಿಸು
ತ್ತುಷಮನೇತ್ರದೆ ಲೋಕಮೆಲ್ಲಮನಿಕ್ಕಿದಗ್ಗದ ದೋಷಮಂ
ನಿಸದಮೊ ಶಿವಭಕ್ತಮಂದಿರಮೆಯ್ದಿ ನೀಗಲೊಡರ್ಚಿ ದಿ
ಗ್ವಸನನಕ್ಕಟ ಭಕ್ತಪುತ್ರನ ಹಿಂಸೆಗೊಲ್ದನಿದದ್ಭುತಂ ೨೮

ತಿಗಿದುಂಡ ಕುಂದು ಚೆನ್ನನೊ
ಳಿರದೊಡನುಂಡಂದು ಪೋದುದುಮೆಯರಸಂಗಾ
ಮರುಳೊಡನಾಡಿದ ಕಱೆ ಸೌಂ
ದರನೊಡನಾಡಿದುದಱಿಂದೆ ಪರಿದುದು ಪೆಱತೇಂ ೨೯

ವುಳ್ಳವನಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ಇದ್ದು ಸದ್ಗುಣಿಯೂ, ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದನಲ್ಲವೇ ! ಈ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಕ್ತರು ಅಂಥ ಈಶ್ವರನಿಗಾಗಿ ನಗದೆ ಇರುವರೇ ? ೨೭. ಈಶ್ವರನು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಭಕ್ತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಂಗಮಲಿಂಗಾಕೃತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಸಹಸ್ರ ಮುಖಗಳಿಂದ ('ಸಹಶೀರ್ಷಾ ಪುರುಷಃ' ಎಂಬ ವೇದೋಕ್ತಿಯಂತೆ ಅನೇಕ ಮುಖಗಳಿಂದ) ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಹಾಲು ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅನಂತರ ಆ ಭಕ್ತನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವುದು ಬಿಟ್ಟು ಅವನ ಮಗನ ಮಾಂಸವನ್ನೇ ತಾನು ತಿನ್ನಲುಬೇಡಿ (ಲೋಕದ) ನಿಂದೆಗೆ ಹೆದರದೆ ಸಂಹಾರಮಾಡಿಸಿದನೆಂದರೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ ! ೨೮. ದಿಕ್ಕುಗಳೇ ವಸ್ತ್ರಗಳುಳ್ಳವನಾದ ಈಶ್ವರನು ಶ್ಮಶಾನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಿಶಾಚಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಆಟವಾಡಿ, ವಿರಾಜಿಸುತ್ತ ಅಗ್ನಿನೇತ್ರದಿಂದ ಲೋಕವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ದೊಡ್ಡ ದೋಷವನ್ನು (ಪಾಪವನ್ನು) ನೀಗಿಕೊಳ್ಳಲು, ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತರ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಭಕ್ತನ ಪುತ್ರನ ಹಿಂಸೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದನು. ಅಕ್ಕಟ ! ಇದು ಅದ್ಭುತ ! ! ೨೯. ಉಮಾಪತಿಯಾದ ಶಿವನಿಗೆ ತಿರಿದು ಊಟಮಾಡಿದ ದೋಷವು ಚೆನ್ನಯ್ಯನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಉಂಡ ದಿನವೇ ಹೋಯಿತು ; ಪಿಶಾಚಿಗಳೊಡನೆ ಆಟವಾಡಿದ ದೋಷವು ಸುಂದರ

ಕರಿಚರ್ಮಾಂಬರಮಂ ಸಡಿಲ್ಚಿ ನವವಾಸೋಧಾರಣಂಗೆಯ್ಸಿದಂ
ವರದಾಸಂ ತಲೆಮಾಲೆಯಂ ಬಿಡಿಸುತುಂ ಬಾಪೂರ ಬೊ[1]ಮ್ಮಯ್ಯ[1]ನಾ
ದರದಿಂ ಕೌಸುಮಮಾಲೆಯಿತ್ತನೊಲಘಾಂಡಾಖ್ಯಂ ಚಿತಾಭಸ್ಮಮಂ
ಪರಮೇಶಂಗೆ ತೆರಳ್ಚಿ ಚಂದನವಿಲೇಪಂಗೆಯ್ದನೀ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ೩೦

ಇಂತೆಮ್ಮ ಪುರಾತನರಿಂ
ಕಂತುಹರಂ ಶುದ್ಧನೆನಿಸಿ ಭಕ್ತಾರ್ಭಕನಂ
ತಾಂ ತವಿಪಂತೆಸಗಿದನಿವ
ನಿಂ ತಿಳಿವೊಡೆ ಲೋಕದೊಳ್ಕೃತಘ್ನರುಮೊಳರೇ ೩೧

ನರಮಾಂಸಾರ್ಥಿ ಪುರಾರಿಯೊಲ್ದರೆಯೆ ಸಮ್ಯಗ್ವೀರಶೈವವ್ರತಾ
ಚರಣರ್ಮಚ್ಚಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ಶರಣರ್ಕೊಂಡಾಡೆ ನೈಜಾಂಗಭಾ
ಸುರಮಾಂಸವ್ರಜಂ ಸಮರ್ಪಿಸದೆ ತನ್ನಂ ವಂಚಿಸುತ್ತಕ್ಕಟಾ
ಸಿರಿಯಾಳ್ವಂ ಕಡಿದಿಕ್ಕಲಕ್ಕುಮೆ ಶಿವಾಜ್ಞಾಪಾಲನಂ ಬಾಲನಂ ೩೨

ತನಗೆ ಸುತನಾದೊಡೇಂ ಪಾ
ವನಜಂಗಮಮಲ್ತೆ ಶೈವಲಾಂಛನಧರನಾ

ನಂಬಿಯೊಡನೆ ಆಡಿದುದರಿಂದ ನಾಶವಾಯಿತು. ಬೇರೆ ಹೇಳುವುದಿನ್ನೇನಿದೆ? ೩೦. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನು ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಆನೆಯ ಚರ್ಮದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಸಿ ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿಸಿದನು; ಬಾಹೂರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಆದರದಿಂದ (ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ) ತಲೆಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು (ಹಾಕಿದನು). 'ಎಲಗೊಂಡ'ನೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಭಕ್ತನು ಹೆಣದ ಬೂದಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಲೇಪನಮಾಡಿದನು. ೩೧. ಈ ರೀತಿ ನಮ್ಮ ಪುರಾತನರಿಂದ ಮನ್ಮಥಾರಿಯಾದ ಶಿವನು ಪರಿಶುದ್ಧನೆನಿಸಿ, ತಾನು ಭಕ್ತನ ಕೂಸನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು. ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ಈಶ್ವರನಿಗಿಂತಲೂ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯುವವರು (ಕೃತಘ್ನರು) ಉಂಟೆ? ೩೨. ಪುರಾರಿಯು ಮನುಷ್ಯರ ಮಾಂಸವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುವವನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸಿ ಬೇಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ವೀರಶೈವ ವ್ರತಾಚಾರ ನಡೆಸುವ ಶರಣರು ನೋಡಿ ಕೊಂಡಾಡುವ ಹಾಗೆ ಆ ಸಿರಿಯಾಳ್ವನು ತನ್ನ ಶರೀರದ ಮನೋಹರವಾದ ಮಾಂಸವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡದೆ ತನ್ನನ್ನು ವಂಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಬಾಲಕನನ್ನು ಕಡಿದು ಇಕ್ಕುವುದು ಆದೀತೇ? ಅಕ್ಕಟಾ!! ೩೩. ತನಗೆ ಮಗನಾದರೇನು? ಶಿವಸಂಬಂಧವಾದ ಲಾಂಛನವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವನು ಪಾವನ

---

1 ಮ್ಮಾರ್ಯ (ಜ)

ತನನಕಟ ವಧಿಸಿ ಭೈರವ
ಮುನಿಗಿಕ್ಕಿದನವುಮು ಭಕ್ತನಿಂತಿರವೇಡಾ ೩೩

ಶಿಶುಹಿಂಸಾಜನಿತಾಪವಾದವುಕಟೀತಂಗಕ್ಕುವಿೂ ಶಂಭು ಕೂ
ರ್ತಶುಭಾರಂಭಮನಿಂತು ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದೀ ಲೋಕದೊಳ್ನಾಡೆ ದು
ರ್ಯಶಮೆನ್ನಂ ಬಿಡದೆಂದು ಭೀತಿ ಮಿಗೆ ಬರ್ದಿಂ ಬೇಗದೊಳ್ಪ್ರಾಣದಾ
ಪಶುಪಂ ತಾಂ ಕರೆಯೆಂದು ವೇಣ್ಬರಿಸಿದಂ ಚೀಲಾಳನಂ ಲೀಲೆಯಿಂ ೩೪

ಭಕ್ತಂಗೆ ಹಿತವನೆಸಗ
ಲ್ಭಕ್ತನನಿರದೆಂತು ಕೊಲಿಸಿದಂ ಪುರಹರನಾ
ಭಕ್ತಂ ಜಂಗಮತೃಪ್ತಿನಿ
ಯುಕ್ತಂ ಜಂಗಮಮನೆಂತು ಕೊಂದನೊ ಬಳಿಯಿಂ ೩೫

ಮಡಿಯಲೆಳಸಿರ್ದೊಡಂ ತ
ನ್ಮೃಡಚಿಹ್ನಾಂಕಿತನನಿಕ್ಕಲಕ್ಕುಮೆ ಸುತನು
ಪೊಡವಿಯೊಳೇತಱ ಭಕ್ತಿಯು
ಪೊಡರ್ಪಿ[1]ದಾತಂಗೆ ಬಲ್ಲರೊಲ್ವ[2]ರೆ ತನ್ನಂ ೩೬

ಜಂಗಮನೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ಆತನನ್ನು ಅಯ್ಯೋ ! ಕೊಂದು ಭೈರವ ಮುನಿಗೆ ನೀಡಿದನೊ ! ಅಮಮ ! ಭಕ್ತನೆಂದರೆ ಹೀಗಿರಬೇಡವೇ ? ೩೪. ಈ ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಮಗನನ್ನು ಕೊಂದುದರಿಂದುಂಟಾದ ಲೋಕಾಪವಾದವು ಆಗುವುದು. ಅಕ್ಕಟ ! 'ಈ ಶಂಭುವು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಈ ರೀತಿ ಅಶುಭದ (ಅಮಂಗಳದ) ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು.' ಎಂದು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾದ ಅಪಕೀರ್ತಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆ ಪಶುಪತಿಯು ತಾನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಭಯದಿಂದ ತಾನು ಸಾಯುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ತಪ್ಪದೆ ಆ 'ಚೀಲಾಳನನ್ನು ಕರೆ' ಎಂದು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. (ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡನು) ೩೫. ಪುರಹರನು ಭಕ್ತನಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತನನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಹೇಗೆ ಕೊಲಿಸಿದನು ? ಜಂಗಮನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಜ್ಞಪ್ತನಾದ ಆ ಭಕ್ತನು (ಸಿರಿಯಾಳನು) ಅನಂತರ ಜಂಗಮನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಂದನೋ ! (ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಾದ ಸಿರಿಯಾಳನೂ ಪರಮೇಶ್ವರನೂ—ಇಬ್ಬರೂ ದೋಷಿಗಳೇ ಎಂದು ಭಾವ) ೩೬. ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ (ಆ ಚೀಲಾಳನು) ಬಯಸಿದರೂ ಕೂಡ ಆ ಶಿವಲಾಂಛನದಿಂದ ಯುಕ್ತನಾದ ಸುತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾದೀತೇ ? ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಿರಿಯಾಳನಿಗೆ ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಈ ಕಾರ್ಯ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಭಕ್ತಿಯ ಆಧಿಕ್ಯ ? ಅವನನು

1 ರ್ಪಿಂ (ಗ) 2 ಲ್ದ (ದ)

ಎಳೆಗೂಸಂ ಕೊಲ್ವುದುಂ ಮೆಲ್ವುದುಮಿಳೆಯೊಳನಾಚಾರಮಿಂತಪ್ಪ ಕೃತ್ಯ
ಕ್ಕೆಳಸುತ್ತುಂ ಮಾಳ್ಪವರ್ದಾನವರವರನದೇನೊಲ್ವರೇ ಭಕ್ತರೀ ದು
ಷ್ಟಳರಿರ್ವರ್ತತ್ಕಥಾವಿಸ್ತರಮನೊರೆವವರ್ಕೇಳ್ವವರ್ಶಂಭುಭಕ್ತ
ಗೆರ್ೊಳಗಲ್ಲಲ್ಲೆಂದವಂ ತಾಂ ಪೊಜಗೆನುತಧಟಂ ಡಂಗುರಂಬೊಯ್ದನಾಗಳ್ ೩೭

ವ॥ ಇಂತು[1]ಮಾ[1] ಹಲಾಯುಧಭಕ್ತನಾಕ್ಷೇಪದಿಂ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸೆ ಶಂಕರಂ ಬಿಗುರ್ತು ಭೀತಿಯಿಂ ಮುಂದುಗೆಟ್ಟು ಕಡುನಡುಗುವ ಚಿಱುತೊಂಡಗಂಜದಿರೆಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಂತವಿಸಿ ನಿಜಾಂಗನೆಯೆನಿಪ ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯುಂ ನೆನೆದು ಚಂಗಳೆವೆರಸಿ ಬರಿಸೆ ತಪಸ್ವಿನೀ ವೇಷಮನಾ ದೇವಿ ತಳೆದೇಳ್ತಂದು ಹಲಾಯುಧನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ವುದುಮಾಗಳಾ ಭಕ್ತನಿದಿರೇಳ್ದಭಿವಂದಿಸಿ ಸಮುಚಿತಸತ್ಕಾರಮಂ ನೆಗಳ ಲೊಡನೆ ಕೆಯ್ಕೊಳುತ್ತುಮಪರ್ಣೆಯಿಂತೆಂದಳ್—

ತಿಳಿದವರು ಒಪ್ಪುವರೇ ? ೩೭. ಎಳೆಯ ಕೂಸನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು, ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುವುದು–(ಇವೆರಡೂ) ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾಚಾರವೆನಿಸುವುವು. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತ ವ್ಯವಹರಿಸುವವರು ರಾಕ್ಷಸರು. ಅವರನ್ನು ಭಕ್ತರೆನಿಸಿದವರು ಪ್ರೀತಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ಈ ಕೆಟ್ಟ ನೀಚರಾದ ಈಶ್ವರ ಮತ್ತು ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಗಳಿಬ್ಬರೂ, ಇವರ ಈ ಕಥೆಯ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು (ಕಥಾ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು) ಹೇಳುವವರು, ಕೇಳುವವರು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವರು ಅಲ್ಲ ! ಅಲ್ಲ !! ಅವರು ಹೊರಗೆ ಎಂದು ಆ ಹಲಾಯುಧನು ಊರಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಆಗಲೇ ಡಂಗುರವನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಹಲಾಯುಧ ಭಕ್ತನು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡಿ (ಶಿವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಯಾಳ ಸೆಟ್ಟಿಗಳನ್ನು) ಶಿವ ಭಕ್ತರಿಂದ ಹೊರಗೆಂದು ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಲು ಶಂಕರನು ಭಯಗೊಂಡನು. ಭೀತಿಯಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ತೋಚದವನಾಗಿ ಬಹಳವಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಚಿರು ತೊಂಡನಿಗೆ ಹೆದರಬೇಡ ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ತನ್ನ ಅಂಗನೆಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಿರಿಯಾಳ ಪತ್ನಿಯಾದ ಚಂಗಳೆಯೊಡನೆ (ತಾನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ) ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆ ದೇವಿಯು ತಪಸ್ವಿನಿಯ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಬಂದು ಹಲಾಯುಧನ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಲೇ ಆ ಭಕ್ತನು ಆಗ ಇದಿರುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಎದ್ದು ಅಭಿವಂದಿಸಿ ತತ್ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಪರ್ಣೆಯು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವಳಾಗಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಳು : ['ಅಪರ್ಣಾ' ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಪಾರ್ವತಿಯು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರದ ಎಲೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ತಿನ್ನದೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅ + ಪರ್ಣಾ–ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿನ್ನದವಳು ಎಂಬ ಹೆಸರು.]

1 × (ಜ)

ಎಲೆ ಹಲಾಯುಧ ಭಕ್ತ ಭಕ್ತರೊಳಗ್ರಗಣ್ಯನೆನಿಪ್ಪ ನೀ
ನಲಸದೀವೆ ಸಮಸ್ತ ಭಕ್ತರಭೀಷ್ಟವಸ್ತುವನೀ ಧರಾ
ವಲಯುದಲ್ಲಿ ನಿತಾಂತಮಂತಜಿನೆನ್ನಭೀಷ್ಟಮನೀವುದೆಂ
ದೊಲವಿನಿಂ ಜಗದಂಬೆ ಬೇಡಿದೊಡೆಂದನಂದು ಹಲಾಯುಧಂ ೩೮

ಶರಣ[1]ಗಣ[1]ಪದರಜಃಕಣ
ಪರಮಾಣುನಿಭಂ ಭವನ್ಮನೋರಥದೊಳ್ಪಂ
ದೊರೆಕೊಳಿಪೊಡೆನಿತಜಿವನಾಂ
ಧರಣಿಯೊಳೆಲೆ ಜನನಿ ಶರಣಗಣಮೊಗುವುದಂ ೩೯

ವ|| ಎಂದ ಹಲಾಯುಧನ ನಿರ್ಮದೋಕ್ತಿಯನಪರ್ಣೆಯಾಕರ್ಣಿಸಿ—

ಪತಿಯೆ ಗತಿ ಸತಿಗೆವಂ ನಿ
ರ್ಗತಿಯಾದೊಡೆ ಬಾಳ್ವಳೆಂತು ಸತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಭಾ
ರತಿಯುರವೊಲನ್ಯಪುರುಷಾ
ಶ್ರಿತತ್ವದಿಂ ಬಾಳಲಾರ್ಪಳೇ ವಸುಮತಿಯೊಳ್ ೪೦

ಪತಿ ಸದ್ಬಾಹಿರನಾಗೆ ಹಾನಿ ಸತಿಗಕ್ಕುಂ ಭಕ್ತ ನಿನ್ನಂಘ್ರಿಗಾ
ನತೆಯಾಗಿರ್ಪಳೆ ದಭ್ರಭಕ್ತವಧುವಾಂ ಶರ್ವಾಣಿಯೀ[2] ತಾಪಸೋ

೩೮. ಎಲೈ ಹಲಾಯುಧ ಭಕ್ತನೇ, ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೆನಿಸಿದ ನೀನು ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಲಸ್ಯ ಮಾಡದೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೊಡುವವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದು, ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜಗನ್ಮಾತೆಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯು ಬೇಡಲಾಗಿ ಆಗ ಹಲಾಯುಧನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೩೯. ಎಲೈ ಜನನಿಯೇ, ಶಿವಶರಣರ ಸಮೂಹದ ಪಾದ ಧೂಳಿಯ ಪರಮಾಣುವಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯ ಸುಖವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕಾದರೆ, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾನೆಷ್ಟರವನು ? ಆ ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನು (ನಮ್ಮ) ಶರಣರ ಸಮೂಹವು ನಡೆಸಿಕೊಡುವುದು, ವ|| ಹೀಗೆಂದ ಹಲಾಯುಧನ ಗರ್ವಹೀನವಾದ ಮಾತನ್ನು ಅಪರ್ಣೆಯು ಕೇಳಿ ೪೦. ಪತಿವ್ರತೆಯಾದವಳಿಗೆ ಪತಿಯೇಗತಿ. ಅಂಥ ಪತಿಗೆ ನಿರ್ಗತಿ ಸ್ಥಾನವುಂಟಾದರೆ (ಅವನ ಆ ಸತಿಯು) ಹೇಗೆ ಬದುಕುವಳು. (ಈ) ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಸರಸ್ವತಿಯರ ಹಾಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪುರುಷರ ಆಶ್ರಯಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಳಲು ಸಮರ್ಥಳಾಗುವಳೇ ? [ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಅರಸರನ್ನು, ಸರಸ್ವತಿಯು ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬಲ್ಲರೆಂದು ಭಾವ] ೪೧. ಪತಿಯು ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೊರಗಾದವನಾದರೆ ಸತಿಗೆ ಭಂಗವುಂಟಾಗುವುದು. ಭಕ್ತನೇ, (ಇಗೋ ಈ) ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಇರುವ ಇವಳೇ ಸಿರಿಯಾಳನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಚಂಗಳಾ

1 ಜನ (ಚ) 2 ಯಾ (ಮು, ಜ)

ನ್ನತನಸ್ಮೃತ್ಪತಿಯಾತನಲ್ತೆ ಚಿಱುತೊಂಡಂ ಕೇಳ್ವುದಾವಿರ್ವರುಂ
ಪತಿಭಿಕ್ಷಾರ್ಥಮೊಱಲ್ದು ನಿನ್ನ ಸಭೆಗಿಂದೇಳ್ತಂದೆವೌತ್ಸುಕ್ಯದಿಂ ೪೧

ವ|| ಎಂಬುದಂ ಕೇಳ್ದಾ ಹಲಾಯುಧಸಭಾಜನಂ ಕುತೂಹಲಭಾಜನಮಾಗಿ ನೋಡುತ್ತುಮಿರೆ 'ಪತಿಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ'ಯೆಂಬ ಚಂಗಳೆಯ ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯ ದೈನ್ಯೋಕ್ತಿಯುಂ ಮನದೆಗೊಂಡು ಶಿವಗಣಸಮನ್ವಿತನಾ ಹಲಾಯುಧಂ ದೇವಂಗಮಾ ಭಕ್ತಂಗಮಭಯದಾನಂಗೆಯ್ದಿರ್ವರಂ ಬರಿಸಲೊಡನೆ—

ಆ ಸಮಯದೊಳತಿಸಂಭ್ರಮಮೆಸೆದಿರೆ
ಭಾಸುರ ಸುರದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗುತ್ತಿರೆ
ಸುರಿಯೆ ಸುರಾಗಮ ಸುಮನೋವರ್ಷಂ
ಧರೆಯೊಳುಮಾಪತಿಗಣಮತಿ ಹರ್ಷಂ
ಮಿಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರೆ ನಗಸುತೆಯೋಪಂ
ಸೊಗಯಿಸಿ ತೋಱಿಸಿದಂ ನಿಜರೂಪಂ
ಜಡೆಮುಡಿ ಬಾಂಬೊಳೆ ಶಶಿಕಳೆ ಮೆಱೆದಿರೆ
ತೊಡರ್ದಹಿಕುಂಡಳಮಂಡಳಮಮರ್ದಿರೆ
ನಗೆಮೊಗಮಿನಶಶಿಹುತವಹನೇತ್ರಂ
ಬಗೆಗೊಳೆ ಕಱೆಗೊರಲಹಿಪತಿಸೂತ್ರಂ
ವರಮಭಯಂ ಮೃಗಮತುಳ ಕುಠಾರಂ
ಕರಮೊಪ್ಪುತ್ತಿರೆ ಕರದೊಳುದಾರಂ
ಮದಗಜದಜಿನದ ಪೊದಕೆಯುಳುಂಬಂ

ದೇವಿ; ನಾನೇ ಪಾರ್ವತಿ ; ಈಶ್ವರನ ಹೆಂಡತಿ. ಈ ತಾಪಸೋತ್ತಮನ ವೇಷದಲ್ಲಿರುವವನೇ ನನ್ನ ಪತಿ (ಶಿವನು). ಅವನೇ ಚಿರುತೊಂಡನು ಅಲ್ಲವೇ ? ಕೇಳು : ನಾವೀರ್ವರೂ ಪತಿಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ ನರಳುತ್ತ ನಿನ್ನ ಈ ಸಭೆಗೆ ಇಂದು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ವ|| ಹೀಗೆಂದು ಅಪರ್ಣೆಯು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಆ ಹಲಾಯುಧನ ಸಭಾಜನತೆಯು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಇರಲು 'ಗಂಡನ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡು' ಎಂಬ ಚೆಂಗಳೆ ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಮಂಗಳೆಯರ ದೈನ್ಯದ ನುಡಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಲೋಚಿಸಿ ಶಿವಗಣ ಸಮನ್ವಿತನಾದ ಹಲಾಯುಧನು ಈ ಈಶ್ವರನಿಗೂ, ಆ ಭಕ್ತನಾದ ಚಿರುತೊಂಡನಿಗೂ ಅಭಯ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ (ಸಭೆಗೆ) ಬರಮಾಡಿದೊಡನೆಯೇ. **ಮಂದಾನಿಲ ರಗಳೆ** ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮವುಂಟಾಯಿತು. ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದೇವ ದುಂದುಭಿಗಳು ಮೊಳಗಿದವು. ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯು ಸುರಿಯಿತು. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರ ಸಮೂಹವು ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷ

ಸದಮಳ ನಿಜತನುಕಿರಣಕದಂಬಂ
ಮಿಸುಗೆ ವಿರಾಜಿಸಿದಂ ವೃಷವಾಹಂ
ಪೊಸತೆನೆ ಬಂದುದು ದಿವಿಜಸಮೂಹಂ
ಹರಿ ವಿಧಿ ಸುರಪತಿ ಶಿಖಿ ಯಮ ದನುಜರ್
ವರುಣ ಪವನ ಧನಪತಿ ಶೂಲಭುಜರ್
ಸುರ ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷ ನಿಕಾಯಂ
ಗರುಡೋರಗ ಸಿದ್ಧರ ಸಮುದಾಯಂ
ಮನು ಮುನಿ ರವಿ ಶಿಖಿ ಶಶಿ ವಸು ವಿಸರಂ
ಘನ ನಿಗಮಾಗಮ ಪುರುಷಪ್ರಸರಂ
ನೆಗಳ್ದಾಡುವ ಸುರಲಲನೆಯರಂದಂ
ಮಿಗೆ ಪಾಡುವ ಗಂಧರ್ವರ ಬೃಂದಂ
ಬಳಸಿರೆ ನಾನಾವಾದ್ಯನಿನಾದಂ
ವಿಳಸಿತ ಸಂಗೀತದ ಮೃದುನಾದಂ
ಜಯರವಮುಖರಮುಖಾಮರನಿಕರಂ
ನಿಯತಪ್ರಥಿತ ಪ್ರಮಥಪ್ರಕರಂ
ತೆಱಪಱಿದೆತ್ತಂ ತುಱುಗಿರೆ ಸುತ್ತಂ

ದಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿತು. (ಹೀಗಿರಲು) ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯಾದ ಶಿವನು ಸೊಗಸಾದ ನಿನ್ನ ನಿಜ ರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಜಡೆಮುಡಿ, ಆಕಾಶಗಂಗೆ, ಚಂದ್ರಕಳೆಗಳು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಿಕೊಂಡ ಸರ್ಪದ ಕುಂಡಲಗಳು ಶೋಭಿಸಿದ್ದವು. ನಗೆಮುಖ, ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರಾಗ್ನಿ ನೇತ್ರಗಳು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು. ನೀಲಕಂಠ, ಆದಿಶೇಷನ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ವರಪ್ರದಾನದ, ಅಭಯಪ್ರದಾನದ, ಜಿಂಕೆ, ಅಸದೃಶ ಪರಶು–ಇವುಗಳು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದ್ದವು. (ಆ) ಉದಾರನಾದ ಶಿವನ ಮದಗಜದ ಚರ್ಮದ ಹೊದಿಕೆಯ ಆಧಿಕ್ಯವೂ ಸಮೀಚೀನವೂ ನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ ದೇಹ ಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹವೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. (ಹೀಗೆ ಆ) ವೃಷಭ ವಾಹನನಾದ ಶಿವನು ಶೋಭಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವು ನೂತನವೆನ್ನುವಂತೆ ಬಂದಿತು. ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮ, ದೇವೇಂದ್ರ. ಅಗ್ನಿ, ಯಮ, ದನುಜರು, ವರುಣ, ವಾಯು, ಕುಬೇರ, ಈಶಾನರುಗಳು(ಇತರ) ದೇವತೆಗಳು,'ಕಿನ್ನರರು, ಕಿಂಪುರುಷರುಗಳ ಸಮೂಹ, ಗರುಡ, ಗಂಧರ್ವ, ಸಿದ್ಧರುಗಳ ಸಮುದಾಯವೂ, ಮನುಗಳು, ಮುನಿಗಳು, ಅಗ್ನಿ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಅಷ್ಟವಸುಗಳು, ಶ್ರೇಷ್ಠ ವೇದ ಪುರುಷರ ಆಗಮ ಪುರುಷರ ಸಮೂಹವೂ ಸೇರಿತು. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಾಟ್ಯಮಾಡುವ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದ ರೀತಿ, ಹಾಡುವ ಗಂಧರ್ವರ ಸಮೂಹ ಗುಂಪು ಗೂಡಿ ಸುತ್ತುವರೆದು

ಗುಣಮಣಿಹಾರಂ ಪ್ರಣವಾಕಾರಂ
ವಿತರಣಶೀಲಂ ನುತಗಣಪಾಲಂ
ಗಿರಿವರಚಾಪಂ ಮುರರಿಪುರೋಪಂ
ವೃಜಿನವಿಭಂಗಂ ವಿಜಿತಾನಂಗಂ
ಭವಮೃತಿದೂರಂ ಭುವನಾಧಾರಂ
ಕರುಣಾಪಾಂಗಂ ಗಿರಿಜಾರ್ಧಾಂಗಂ
ಸುರುಚಿಕಪರ್ದಂ ಕರಮೆಸೆದಿರ್ದಂ

ಸಿರಿಯಾಳ್ವನ ಚೋಳನ ಭೂ
ವರ ಚೇರಮನಮಳಚರಿತಮಂ ಗಾಯಕರ
ಚ್ಚರಿ ಮಿಗೆ ಪಾಡುತ್ತಿರ್ದ
ರ್ಪುರಹರನ[1]ಗ್ರಪ್ರದೇಶದೊಳ್ಪಿಡದಾಗಳ್ ೪೨

ಕಟ್ಟಿದಿರಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಪ ಕಾಯಜವೈರಿಯ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯಂ
ನೆಟ್ಟನೆ ಕಂಡು ಪೊಂಪುಳಿಯನಾಳ್ದು ವಿಲೋಚನದಿಂ ಸುಖಾಶ್ರುಗಳ್

ಸೇರಿತು. ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಯೂ, ಮನೋಹರವಾದ ಸಂಗೀತದ ಕೋಮಲ ಶಬ್ದವೂ, 'ಜಯಜಯ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮುಖಗಳುಳ್ಳ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ, ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ (ನಿಂತಿದ್ದ) ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಪ್ರಮಥರ ಸಮೂಹವೂ, ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ತುಂಬಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಸದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ ರತ್ನಗಳೇ ಹಾರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಓಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪನೂ, ದಾನಗುಣವೇ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಗಣಂಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವವನೂ, ಮೇರು ಪರ್ವತವೇ ಧನುಸ್ಸಾಗಿ, ವಿಷ್ಣುವೇ ಬಾಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಪಾಪ ನಾಶಕನೂ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೂ, ಜನನ ಮರಣ ದೂರನೂ, ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನೂ, ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವುಳ್ಳವನೂ, ಪಾರ್ವತಿಯೇ ದೇಹಾರ್ಧವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಸಮೀಚೀನವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜೆಡೆಯುಳ್ಳ ಶಿವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೪೨. ಆಗ ಶಿವನ ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಯಕರುಗಳು ಸಿರಿಯಾಳನ, ಚೋಳನ, ಭೂಪಾಲನಾದ ಚೇರಮರಾಯನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ೪೩. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಈಶ್ವರನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಆ ಪಲಾಯುಧನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ರೋಮಾಂಚನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ತೊಟ್ಟಾಗಿ ಸುರಿಸು

---

1 ನು (ಜ)

ತೊಟ್ಟಿಡೆ ಗದ್ಗದಂ ನೆಗೆಯೆ ಮೆಯ್ಬೆವರೇಱೆ ಕರಾಗ್ರಕಂಪನಂ
ಪುಟ್ಟೆ ಸುಭಕ್ತಿಯಿಂದೆಱಗಿದಂ ಹರನಂಘ್ರಿಯೊಳಾ ಹಲಾಯುಧಂ ೪೩

ಪರಮ ಕೃಪಾಸಮುದ್ರ ಫಣಿರಾಜವಿಭೂಷಣ ಬಾಲಚಂದ್ರಶೇ
ಖರ ಭವಹಾರಿ ಮಂತ್ರಮಯರಮ್ಯಕಳೇವರ ಶರ್ವ ಷಣ್ಮುಖಾ
ದರ ಸಹಜಪ್ರಕಾಶಲಳಿತಾಕ್ಷರಮೂರ್ತಿ ನಗೇಂದ್ರಕನ್ಯಕಾ
ವರ ಶರಣಾಗೆನುತ್ತೆ ನುತಿಗೆಯ್ದೆಱಗಿರ್ದನನಪ್ಪಿದಂ ಶಿವಂ ೪೪

ವ॥ ಅಂತು ನಿಜಭುಜದಿಂ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಗಣನಿವಹದೊಳಣಿಯರಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ದಿನಮಣಿಯುಮನಣಕಿಪ ಘೃಣಿಗಣಮಹಿತಮಣಿಮಯಪುಷ್ಪಕದೊಳವನಾಳ್ದ ನವಪುರ ಸಮೇತಮಾ ಹಲಾಯುಧನಂ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಗಿರಿಜಾಪತಿ ಪರಮೋತ್ಸವದಿಂ ದಿವಿಜರುಘೇಯೆನೆ ರಜತಾಚಲಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ತನ್ನನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿದನಾಗಳ್—

ಸಿರಿಯಾಳ್ಗಾದಹಂಕಾರಮನುಡುಗಿಸಲೆಂದಿಂತು ಗೆಯ್ದಂ ಗಡಾ ಶಂ
ಕರನೀ ಭೂಲೋಕದೊಳ್ಮೇಣದಱಿನಮಳ ಭಕ್ತರ್ಗಣಂ ಸಲ್ಲದೀ ದು
ಸ್ತರ ಗರ್ವಂ ಕೇಳ್ವುದೆಂದಿಂತೊರೆದ ವರದ ಮಾಚಾರ್ಯನಂಘ್ರಿದ್ವಯಕ್ಕಾ
ದರದಿಂದಂ ವಂದಿಸುತ್ತುಂ ನುತಿಸುತೆಸೆದನಾನಂದಸಾಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೪೫

ತ್ತಿದ್ದನು. ಗದ್ಗದವಾದ ಕಂಠಧ್ವನಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಮೈ ಬೆವರೇರಿತು. ಕೈಗಳು ನಡುಗತೊಡಗಿದವು. (ಈ ರೀತಿಯ ಅವನು) ಶಿವನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ೪೪. ಪರಮಕೃಪಾ ಸಮುದ್ರನೇ, ಆದಿಶೇಷ ಭೂಷಣನೇ, ಬಾಲಚಂದ್ರ ಧರನೇ, ಪಾಪನಾಶಕನೇ, ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪನೇ, ಮನೋಹರ ಶರೀರಿಯೇ, ಶರ್ವನೇ, ಷಣ್ಮುಖ ಪ್ರಿಯನೇ, ಸಹಜ ಪ್ರಕಾಶಮಯನೇ, ಮನೋಹರವಾದ ನಾಶರಹಿತವಾದ ಶರೀರಿಯೇ, ಗಿರಿಜಾಪತಿಯೇ, ನನಗೆ ಸಂರಕ್ಷಕನಾಗು, ಎನ್ನುತ್ತ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು, ಇಂಥ ಹಲಾಯುಧನನ್ನು ಶಿವನು ಆಲಿಂಗಿಸಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ತನ್ನ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ (ಶಿವನು) ಸಮಸ್ತ ಗಣ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದನು. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕೂಡ ಅಣಕಿಸುವಂತಹ ಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ರತ್ನ ಖಚಿತ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವನು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ ಒಂಬತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳು ಸಮೇತವಾಗಿ, ಆ ಹಲಾಯುಧನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಗಿರಿಜಾಪತಿಯು ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಉಘೇ ಎನ್ನುತ್ತಿರಲು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಸಾರೂಪ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸಿದನು. ೪೫. ಶಂಕರನು ಸಿರಿಯಾಳನಿಗಾದ ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಎಂದು ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಿದನಲ್ಲವೇ ? ಮತ್ತು ಕೇಳು : ಆದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತರಾಗಿರುವವರಿಗೆ ಇಂಥ ದುಸ್ತರವಾದ ಗರ್ವವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಸಲ್ಲದು. ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ ಆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಮಾಚಿದೇವನ ಪಾದಕಮಲದ್ವಯಕ್ಕೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು

ಶರಣಾಗತಾರ್ತಿಹರಣೇಕ್ಷಣಾಂಚಳೇ
ಪರಿಣದ್ಧಕಾಂತಿಭರಿತಾಸ್ಯಮಂಡಳೇ
ಗಿರಿಜಾತೆ ದಿವ್ಯತರ ಸದ್ಗುಣೋಜ್ವಳೇ
ಹರಪತ್ನಿಯೆನ್ನ ಪೊರೆ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ೪೬

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟ ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಹಲಾಯುಧವೃತ್ತಾಂತವರ್ಣನಂ
ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೧೫ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೩೦೮ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ॥

ಆನಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಆದರದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೪೬. ಶರಣಾಗತರಾದವರ ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳೇ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮುಖ ಮಂಡಲವುಳ್ಳವಳೇ, ಗಿರಿರಾಜ ಪುತ್ರಿಯೇ, ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಮನೋಹರಳಾದವಳೇ, ಹರನ ಪತ್ನಿಯೇ, ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯೇ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಹದಿನೈದನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಷೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ

[ಮೆಱೆಮಿಂಡದೇವನ ಕಥೆ]

ಶ್ರೀಕಾಳಿಕಾಭಿರುಚಿರ ಕ
ಳಾಕೇಳೀಶೀಲನಖಿಳ ಭುವನಾಳಿಜನಾ
ನೀಕಪರಿಪೂಜಿತಂ ಮಹಿ
ಮಾಕರನೆಮಗೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಸನ್ನುತಮಹಿಮಂ ಗುಣಸಂ
ಪನ್ನಂ ಬಸವಂಗೆ ಕೇಳ್ವುದಿನ್ನುಮೆನುತ್ತುಂ
ಪ್ರೋನ್ನತ ಮಾಚಪ್ರಭು ಪೇ
ಳ್ದನ್ನಲವಿಂ ಮತ್ತಮೊಂದು ಕಥನಮನಾಗಳ್ ೨

ನೆಲಸಿರಿ ನೆಲಸಿದ ಜಲರುಹ
ದಲರನೆ ರಂಜಿಪುದು ಸಜಳಪರಿಖಾಸರಸೀ
ವಿಲಸಿತಮುರುಸಾಲದಳಂ
ಸಲೆ ತಿರುಚಂಗೊಂಡೆಯೆಂಬ ಪೊಳಲಾ ಪುರದೊಳ್ ೩

ಮೆರೆಮಿಂಡದೇವನ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಸ್ತೋತ್ರಗಳು

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಕಾಳೀ ದೇವಿಯ ಮನೋಹರವಾದ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಕ್ರೀಡೆಯೇ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಸಕಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿರುವ ಜನಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಹಿಮಾಕರನಾದ ಶಿವಲಿಂಗನು ನಮಗೆ ಸೌಖ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿ. ೨. ಆಗ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನುಳ್ಳವನೂ, ಗುಣ ಸಂಪನ್ನನೂ, ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟನೂ ಆದ ಮಾಚಿದೇವನು 'ಬಸವಣ್ಣ, ಇನ್ನೂ ಕೇಳು ಎನ್ನುತ್ತ ಮತ್ತೂ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳಿದನು. ೩–೪. ಭೂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ವಾಸ ಮಾಡಿದ ಕಮಲದ ಹೂವೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ತಿರುಚೆಂಗೊಂಡೆ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅಗುಳೆಂಬ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೋಟೆಯು ತೆನೆಗಳೆಂಬ ಎಸಳುಗಳುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮರ ಪಾದಕಮಲಗಳ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನೂ, ಕಾಮಾದಿ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿದವನೂ, ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನುಳ್ಳವನೂ, ಕೊಬ್ಬಿದ ಅನ್ಯಮತವಾದಿಗಳ ಸಮೂಹದ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದವನೂ, ಅತ್ಯಂತ

ಚರಪಾದಾಂಭೋಜಪೂಜಾರತನಪಗತಷಡ್ವರ್ಗನೀಶೈಕಭಾವ
ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತಂ ದೃಪ್ತವಾದಿವ್ರಜಮದಹರನತ್ಯಂತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಯುಕ್ತಂ
ಹರಭಕ್ತ[1]ಪ್ರೇಮಧಾಮಂ ಸುಗುಣಮಣಿಗಣಾಲಂಕೃತಂ ಶೈವಧರ್ಮೋ
ದ್ಧರಣಂ ಶೌರ್ಯಾಂಕನಿರ್ಪಂ ನಿರುಪಮ ಮೆಱೆ[2]ಮಿಂಡಾರ್ಯನೆಂದೆಂಬ ಭಕ್ತಂ ೪

ನಿರಘಂ ನಿರ್ಮಮತಾಯುತಂ ದಲೆನಿಪಾ ಭಕ್ತಂ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂ
ತಿರುವಾರೂರೆನಿಪೇಳ್ಗೆವೆತ್ತ ನಗರಕ್ಕೆಳ್ತಂದು ವಲ್ಮೀಕನಾ
ಥರುಚಿಸ್ಫೀತ ಗೃಹಾಂತರಾಳದೊಳೆ ತಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸತ್ಪೂಜೆಯಂ
ನೆರಪುತ್ತುಂ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಸದ್ವ್ರತಮನತ್ಯಾನಂದದಿಂ ಮಾಡಿದಂ ೫

ವ॥ ಅಂತು ವಲ್ಮೀಕನಾಥಾಲಯದೊಳಾಡಿ ಪಾಡಿ ಜಾಗರಣಮಿರ್ದು ಬೆಳಗಪ್ಪುದುಂ ಯಥೋಚಿತಂ ಪ್ರಾತರಾಚಾರಮಂ ನೆಗಳ್ದನಂತರಂ ರಂಗಮಂಟಪದೊಳ್ಭಕ್ತಗಣಸಮಾವೃತಂ ಶಿವ ಕಥಾಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ್ ಸುಖಮಿರ್ಪಾಗಳ್—

ಪೊಗರೊಗುವಚ್ಚ ಜವ್ವನದ ನೀಳ್ದಲರ್ಗಂಗಳ ಚಂದ್ರಬಿಂಬಮಂ
ನಗುವ ದರಸ್ಮಿತಾನನದ ಪೇರುರದಾಯತಮಾದ ತೋಳ ಚೆ

ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಶಿವಭಕ್ತರ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನಭೂತನೂ, ಸದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾದವನೂ, ಶೈವಮತೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದವನೂ, ಶೌರ್ಯವೇ ಗುರುತಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಅಸದೃಶನಾದ ಮೆರೆಮಿಂಡ ದೇವನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ಇದ್ದನು. ೫. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ (ಅವನು) ಪಾಪರಹಿತನೂ 'ನಾನು' 'ನನ್ನದು' ಎಂಬ ಮಮತೆಯಿಂದ ದೂರನಾದವನೂ ಎಂದೆನಿಸಿದ ಆ ಭಕ್ತನು ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ತಿರುವಾರೂರೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಲ್ಮೀಕನಾಥೇಶ್ವರನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ದೇವಾಲಯದ ಒಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತ, ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ವಲ್ಮೀಕನಾಥ ದೇವಾಲಯದೊಳಗೆ ಆಡಿ, ಹಾಡಿ, ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದು, ಬೆಳಗಾದೊಡನೆ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ರಂಗಮಂಡಪದೊಳಗೆ ಭಕ್ತ ಗಣದವರಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ ಶಿವ ಕಥೆಯ ಸದ್ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ೬. ನೂತನ ಯೌವನದ ಕಾಂತಿಯು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುವ, ಉದ್ದವಾದ ಹೂವಿನಂತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳ ಚಂದ್ರಬಿಂಬವನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವಂತಹ ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖದ, ದೊಡ್ಡ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದ ಉದ್ದವಾದ ತೋಳಿನ, ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಉಗುರುಗಳ, ಕಾಂತಿಯಿಂದ

1 ಕ್ತಿ (ಜ) 2 ವಾ (ಜ)

ಳ್ಳುಗುರ್ಗಳ ಕಾಂತಿ ತಳ್ತ ಕರಕಂಜದ ನುಣ್ದೊಡೆಯಾಮ್ರಪಲ್ಲವಾಂ
ಘ್ರಿಗಳ ಬೆಡಂಗು ರಂಜಿಸೆ ಕರಂ ಬರುತೊಪ್ಪಿದನಲ್ಲಿ ಸೌಂದರಂ ೬

ನಳನನಿ[1]ಳಿಂಕೆಗೆಯ್ದು ನಳಕೂಬರನಗ್ಗದ ಗಂಡಗಾಡಿಯಂ
ಪಳಿದು ಜಯಂತನಂ ಜಡಿದು ಚಕ್ರ್ದಿಗೆಯ್ದು ಬಸಂತನಂ ಸಮು
ಜ್ವಳಕುಸುಮಾಸ್ತ್ರನಂ ಜಱಿದು ಕಂಗೊಳಿಸಿರ್ದನವಂ ವಿಳಾಸದಿಂ
ವಿಳಸಿತ ಶೋಭೆಯಿಂ ಸೊಬಗಿನಿಂ ಚದುರಿಂ ಮಧುರಸ್ವಭಾವದಿಂ ೭

ಪರವೆಯ ತೋಳ ತಳ್ಕಿನೊಳೆ ಪತ್ತಿದ ಕುಂಕುಮರೇಖೆ ತತ್ತನೂ
ದರಿಯ ನಖಾಂಕವೊಂದಿದ ಮನೋಹರ ಕಂಧರಮಾಕೆಯಿಟ್ಟ ಕ
ಸ್ತುರಿಯ ಲಲಾಮಮಂಟಿದ ನೊಸಲ್ ಮಿಸುಪೊಂದಿದ ತದ್ರದಕ್ಷತಾಂ
ಕುರವಳವಟ್ಟ ಚೆಂದುಟಿ ವಿರಾಜಿತಮಾದುದು ಸೌಂದರೇಂದ್ರನಾ ೮

ವ॥ ಮತ್ತಮರೆವಿರಿದ ವಿಚಕಿಲದಲರಮಾಲೆಯುಂ ತಳೆದು ತೆಱಂಬೊಳೆವ ಮುಡಿಯಿಂ ವದನವಿಧುಬಿಂಬಪರಿವೃತ ತಾರಾಪಾರದಂತೆಸೆವ ತಾರಾಹಾರಮುಂ, ಮುಖಸರಸಿಜಂ ಕಟ್ಟಿ ಸೆಱೆಯಿಟ್ಟ

ಕೂಡಿದ, ತಾವರೆಯಂತಿರುವ ಕಯ್ಯ, ನುಣ್ಣನೆಯ ತೊಡೆಯ, ಮಾವಿನ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ ಕಾಲುಗಳ ಸೊಗಸು ರಂಜಿಸುತ್ತಿರಲು 'ಸೌಂದರ' ನೆಂಬವನು (ಭಕ್ತನು) ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೭. ಆ ಸುಂದರ ನಂಬಿಯು ನಳನನ್ನು ತನ್ನ ವಿಲಾಸದಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುಬೇರನ ಮಗನಾದ ನಳ ಕೂಬರನ ಪೌರುಷವನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿಂದಿಸಿದ್ದನು. ಇಂದ್ರ ಪುತ್ರನಾದ ಜಯಂತನನ್ನು ಸೊಬಗಿನಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದನು. ವಸಂತನನ್ನು ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಭಯಪಡಿಸಿದ್ದನು. ಮನೋಹರನಾದ ಮನ್ಮಥನನ್ನು (ತನ್ನ) ಮಧುರಾಕಾರದಿಂದ ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದ್ದನು. ೮. ಸೌಂದರನು ಆ ಪರವೆಯೆಂಬ ಹೆಂಡತಿಯ ಬಾಹುವಿನ ಆಲಿಂಗನದಿಂದ ಹತ್ತಿದ ಕುಂಕುಮ ರೇಖೆ, ಆ ತೆಳುವಾದ ದೇಹದ ಸ್ತ್ರೀಯ ನಖಕ್ಷತದ (ಉಗುರಿನ ಗಾಯದ) ಗುರುತನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮನೋಹರವಾದ ಕುತ್ತಿಗೆಯು, (ಅವಳು) ಇಟ್ಟ ಕಸ್ತೂರಿಯ ತಿಲಕವು ಅಂಟಿದ ಹಣೆ, ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಆಕೆಯ ಹಲ್ಲಿನಿಂದುಂಟಾದ ಗಾಯದ ಗುರುತುಗೊಂಡ (ರದಕ್ಷತ – ಅಂಕುರ) ಕೆಂಪಾದ ತುಟಿ–ಇವು ರಂಜಿಸುವುವುಗಳಾಗಿ ಇದ್ದನು. ವ॥ ಮತ್ತು ಅರ್ಧ ಅರಳಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಹೂ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದುದರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕೇಶವೂ, ಮುಖವೆಂಬ ಚಂದ್ರಬಿಂಬವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹದ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಿಕೆಯೆಂಬ (ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮುತ್ತುಗಳಮಾಲಿಕೆ) ಮುತ್ತಿನಹಾರವೂ (ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು) ಮುಖವೆಂಬ ತಾವರೆಯು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಕೆಗೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ

1 ನ (ಮು, ಚ, ಗ, ಅ, ಜ)

ನಕ್ಷತ್ರಂಗಳನನುಕರಿಸಿ ತೊಳತೊಳಗುವೆಳೆಮುತ್ತಿನ ಕರ್ಣಾಭರಣಮುಂ, ಭುಜಲತೆ ಕುಸುಮ ಮಂಜರಿಯಂ ತಳೆದಂತೆ ಪಜ್ಜಳಿಪ ಬಜ್ಜರದ ಬಾಹುಪೂರಮುಂ, ಕರಸರಸಿರುಹಮೂಲಮಂ ಮಾಲೆ ಗೊಂಡು ಬಳಸಿ ನಿಂದ ಮಱಿದುಂಬಿಗಳ ಬಂಬಲಂತೆಸೆವಿಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯ ಕಂಕಣಮುಂ, ಕರತ ಳಾರುಣ ನಖಮಣಿರುಚಿಯನೆರೆಯಲ್ಬಯಸಿನಿಂದ ಮಣಿಗಣಮೆನೆ ಮೆಱೆವ ರನ್ನದುಂಗುರಮುಂ, ನಡೆನೋಡುವೆಳೆಜವ್ವನೆಯರ ವಿರಹಶಿಖಿಶಿಖಾತಪ್ತನಯನಾಂಚಳಾಂಚಿತರುಚಿನಿಚಯಂ ತಾಗೆ ಕೋಮ ಲಾಂಗಂ ಕಂದುಗುಮೆಂದು ಬೆಳ್ದಿಂಗಳಿಂ ಬಾಪಣಿಸಿದಂತೆ ಮನೋಜ್ಞಮಾದ ಧವಳತರರುಚಿರದು ಕೂಲಮುಂ, ಪದನಳಿನಮಂ ಬಳಸಿ ತಳ್ತ ಮಂಜುಮರಾಳಿಕಾಂಡಷಂಡದಂತೆ ಮಂಡಳಿಸಿ ನಿಂದ ಮೌಕ್ತಿ ಕಾನ್ವಿತ ಪಾದಕಟಕಮುಂ ಕಡುಬೆಡಂಗುವಡೆಯೆ, ತೊಡೆದ ಯಕ್ಷಕರ್ದಮದ ನಱುಗಂಪಿಂಗೆ ಪರಿಮಱಿ ಗೊಂಡೆಱಗುವ ಮಱಿದುಂಬಿಗಳ ಬಂಬಲಂ ಸಂಪಗೆಯ ಕಮ್ಮಲರ ಬಿಜ್ಜಣಿಗೆಯಿಂ ಬೀಸಿ ತೆಮರ್ವ

ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಎಳೆಯಮುತ್ತಿನ ಕಿವಿಯ ಆಭರಣಗಳು ಎರಡೂ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ತೋಳು ಎಂಬ ಬಳ್ಳಿಯು ಹೂಗೊಂಚಲನ್ನು ಧರಿಸಿರುವುದೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ವಜ್ರದ ಭುಜಕೀರ್ತಿಗಳು ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ ಇದ್ದವು. ಹಸ್ತವೆಂಬ ಕಮಲದ ಬುಡವನ್ನು ಪಙ್ತಿಯಾಗಿ (ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ) ಸುತ್ತುವರಿದು ನಿಂತ ಮರಿ ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಪಿನಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಇಂದ್ರನೀಲ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕಂಕಣವು (ಕೈಯಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು). ಹಸ್ತದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಂಪುವರ್ಣದ ಉಗುರು ಗಳೆಂಬ ರತ್ನ ಸಮೂಹದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ನಿಂತಿರುವ ರತ್ನಗಳ ಸಮೂಹವೋ ಎಂಬಂತಿರುವ ರತ್ನದಉಂಗುರಗಳು (ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು). (ತನ್ನನ್ನು) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುವ ಎಳೆಯ ಪ್ರಾಯದಮದುಗಿಯರ ವಿರಹವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಿಂದ ಸಂತಾಪಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಚಂಚಲವಾದ ಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹವು ತಾಕಲಾಗಿ (ಈ ಸೌಂದರನ) ಕೋಮಲವಾದ ಅಂಗವು ಕಂದಿಹೋಗುವುದು ಎಂದು ಬೆಳದಿಂಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದನಗೊಳಿಸಿದಹಾಗೆ ಮನೋಜ್ಞವೂ, ಅತಿಶುಭ್ರವೂ ಮನೋಹರವೂ ಆದ ಜರತಾರಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳು (ಮೈಮೇಲೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು). ಪಾದ ಕಮಲವನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ನಿಂತ ಮಂಜುಳವಾದ ಹೆಣ್ಣುಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಗುಂಪಿನಹಾಗೆ ವೃತ್ತಾಕಾರವಾಗಿ (ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ) ಮುತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾಲಿನ ಕಡಗಗಳು(ಪೆಂಡೆಕಾಲ್ಕಡಗಗಳು) (ಮುಂಗಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು). ಆನೆ ಬೆಡಗಿ ನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಪರಿಚಾರಕಿಯರ ಗುಂಪು ಯಕ್ಷಕರ್ದಮ (ಕೊಟುಗಂಧ)ವನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅದರ ಆ ಸುಗಂಧಕ್ಕೆ (ನರುಗಂಪಿಗೆ) ದುಂಬಿಯುಮರಿಗಳು ಸುತ್ತುವರಿದು ಮುಸುಕಿದ್ದವು. ಅಂಥ ದುಂಬಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂವಿನ ಬೀಸಣಿಕೆ ಯಿಂದ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಎರಡರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾದ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಬಿಳಿಯ ಚಾಮರವನ್ನು ಢೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ

ಪರಿಚಾರಿಕಾನಿಕಾಯದಿಂ, ನಿಜಕಟಾಕ್ಷರುಚಿದ್ವಿಗುಣಿತ ಧವಳಿಮಧವಳಚಾಮರಮುಂ[1]ಕಂಕಣಝಣತ್ಕಾರಂ ಪೊಣ್ಮೆ ಬೀಸುವ ಚಾಮರಗ್ರಾಹಿಣಿಯರಿಂ, ನಿಜಬಿರುದ ಗದ್ಯಪದ್ಯಪ್ರಬಂಧಸಂದೋಹಮನುಗ್ಗಡಿಸಿ ರಯ್ಯಮೆನೆ ಕೆಯ್ಯೆತ್ತಿ ಕೈವಾರಿಸುವ ವಂದಿಮಾಗಧಪ್ರತಾನದಿಂ, ಸರಸತರ ಮಂಗಳ ಸಂಗೀತಮಂ ಪಾಡುವ ಸಂಗೀತವಿಶಾರದರಿಂ, ಕೆಲವಲದೊಳೋಲಗಿಸಿ ಬರ್ಪ ರಾಜಪುತ್ರರಿಂ, ಸಡಗರದಿನೇಳ್ತಂದು ನಿಂದು ನಲವರಕೆಗೊಡುವ ಮಾಹೇಶ್ವರರಿಂ ಪರಮವಿಭ[2]ವಂ ಮಿಗೆ, ಭುವನತ್ರಯ ಸೌಂದರ್ಯಮೇಕತ್ವಂ ಬಡೆದಂತೆ ಮೋಹನಂಬೆತ್ತು, ವಿಟವಿದೂಷಕಪದಿ ಭೋಗಸಖ ಸಮೇತಂ ಪೊಗಳ್ವ ಬುಧರ್ಗೆ ಪಿಡಿಪೊಂಗಳನಳ್ತಿಯಿನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸುತ್ತುಂ, ಕರತಳದ ಕನತ್ಕನಕಕಿಂಕಿಣೀ ಮಾಲೆ ತಳ್ತ ಪೊಂಗತಾರಮಂ ಮೊನೆಗಾಣಿಸಿ ವಾಮಪ್ರಕೋಷ್ಠಮುಂ ದಂಡೆಗೊಟ್ಟೊ[3]ಲಪುದೋಳ್ ಜಡಿಜಡಿದು ಚಿಮ್ಮುತ್ತುಂ, ಬೆಡಂಗುಮಿಗೆ ಪೆಡಂಮೆಟ್ಟಿ ಜಂಗಳಂಬಾಯ್ದು ನಡೆದೋಱುತ್ತುಂ ನಿಜಭುಜಾದಂಡಮನೋರೊರ್ಮೆ ನಡೆನೋಡಿ ನಲವೇಱುತ್ತುಂ, ಸ[4]ಖಿನಿಕರದೊಳ್ಸೊಳ್ಳುಡಿಗೊಳುತ್ತೆ ನಸುನಗುತ್ತುಂ, ಶಂಕರಕುಮಾರಂ

ಕೈ ಬಳೆಗಳ ಝಣ ಝಣತ್ಕಾರ ದೊಡನೆ ಬೀಸುತ್ತಿರುವ ಚಾಮರಗ್ರಾಹಿಣಿಯರು (ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದರು). ತನ್ನ (ಸೌಂದರನಂಬಿಯ) ಬಿರುದಾವಲಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂದೋಹವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ (ರಯ್ಯಮೆನೆ) ಕೈಯೆತ್ತಿ ಹೊಗಳುವ ಭಟ್ಟಂಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರುಗಳ ಗುಂಪಿನಿಂದ (ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು) ಅತ್ಯಂತ ರಸಭರಿತವಾದ ಮಂಗಳಕರ ಗಾಯನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಗೀತ ವಿಶಾರದರು (ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿದ್ದರು). ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿಬರುತ್ತಿರುವ ರಾಜಪುತ್ರರಿಂದಲೂ, ಸಡಗರದಿಂದ ಎದ್ದುನಿಂತು, ಒಳ್ಳೆಯ ಹರಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮಾಹೇಶ್ವರರುಗಳಿಂದಲೂ, ಪರಮವೈಭವದಿಂದ ಮಿಕ್ಕು ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯವು ಒಂದೇ ಕಡೆಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಇತ್ತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಸೌಂದರನು) ವಿಟ, ವಿದೂಷಕ, ಭೋಗಸಖ ಸಮೇತವಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಿಡಿಹಿಡಿಯಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಿನ್ನದ ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಿನ್ನದ ಕಠಾರಿಯ ಮುಂಭಾಗದ ಚೂಪಾದ ತುದಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಎಡತೋಳನ್ನು ನಡುವಿನ ಮೇಲೆ ಆನಿಸಿ ಮುಂಗೈಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ (ಕರಭವನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತ) (?) ಒನಪನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಮಾಡಿ ಚಿಮ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೆಚ್ಚಾದ ಬೆಡಗಿನಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ನಿಲ್ಲುತ್ತ ಸಡಿಲುಗೊಂಡು (ಜಂಗಳ) ನಡಿಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ (ಸಡಿಲುಗೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದಾಡುವಿಕೆಯಿಂದ) ಇದ್ದನು, ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ದಂಡಾಕಾರವಾದ ಭುಜಗಳನ್ನು (ತಾನೇ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ.

---

1 ಮುಂ(ಮು, ಜ) 2 ಭುಂ(ಜ) 3 ಟ್ಟೆ(ಜ) 4 ಸು(ಜ)

ಸೌಂದರಂ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂ ಮುಂದಿರ್ದ ಗಣಸಭೆಗೆ ಪೊಡವಡದೆ ಮಣಿವಾವುಗೆಯಂ ಮೆಟ್ಟಿ ನಡೆತರುತ್ತುಂ ಪಡಿವೊಂಗಳಂ ಬೇಳ್ಪ ತವಕದಿನಾ ಲಿಂಗಾಲಯಮಂ ಪುಗೆ ಮೞ[3]ಮಿಂಡದೇವಂ ಘುಡಿಘುಡಿಸಿ ಕೋಪಾಟೋಪಮಂ ತಾಳ್ದು—

ಮೃಡಭಕ್ತವ್ರಾತಕೇಳ್ತಂದೆಱಗದೆ ಪಿರಿದುಂ ಕೊಬ್ಬಿನಿಂ ಪೋಪನಾರೀ
ಕಡು ಧೂರ್ತಂ ಕೇಳ್ದುವೇಂ ತಾನಱಿಯನೆ ಶರಣಾಧಿಕ್ಯಮಂ ಪೋಗಿ ಪೊಕ್ಕಂ
ಗುಡಿಯಂ ಮಾಹೇಶ್ವರರ್ಕಾಯ್ದೊಡೆ ಪೊರೆಯಲದೇಂ ಶಕ್ತನೇ ಶಂಭು ತನ್ನಂ
ಕೆಡುವಾತಂಗೇಕೆ ಬರ್ಕುಂ ಸುಮತಿ ಶಿವಗಣದ್ರೋಹಿಯಂ ಬೇಗವಿೞೆಗಳ್ ೯

ಗುಡಿಯೊಳಗಿರಲೀಯದೆ ಪೊಱ
ಮಡಿಪುದು ನೀಮೆಂದು ವೀರಗಣಕವನೆನೆ ಸಂ
ಗಡಿಸಿದ ಜನತತಿಯಚ್ಚರಿ
ವಡೆ ತಮ್ಮಡಿಯೊರ್ವನಲ್ಲಿ ಕೆಯ್ಮುಗಿದೆಂದಂ ೧೦

ಬಗೆಯದಿರಯ್ಯ ಸೌಂದರನ ಜಾವ[1]ಳನೆಂದು ಮಹೇಶ್ವರಂಗಿವಂ
ಮಗನೆನಿಸಿರ್ಪನೀತನ ಸುಗೀತಕೆಸೆ ೞಲ್ತನೊ ಭಕ್ತಿಗೊಲ್ದನೋ

ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದನು, (ತನ್ನ) ಸಖರುಗಳ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಆಗಾಗ ಒಂದೊಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ನಸುನಗುತ್ತಿದ್ದನು, (ಹೀಗೆ ಆ) ಶಂಕರ ಕುಮಾರನಾದ ಸೌಂದರನು ವಿಲಾಸದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಮುಂದೆ ಇದ್ದಂಥ ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡದೆ ರತ್ನದ ಅವುಗೆಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ನಡೆದುಬರುತ್ತ (ಶಿವನಿಂದ) ಪಡಿಹೊನ್ನನ್ನು (ದಿನವೂ ಶಿವನು ತನಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಬೊಗಸೆಹೊನ್ನಿನ ಹಣವನ್ನು)ಬೇಡುವ ಕೂತೂಹದಿಂದ ಆ ಶಿವಾಲಯುವನ್ನು (ತಿರುವಾರೂರಿನ ಆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯುವನ್ನು) (ಶಿವಗಣಗಳ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದ) ಮೆರೆಯುಂಡ (ಸೌಂದರನ ಈರೀತಿಯನ್ನು) ಕಂಡು, ಘುಡುಘುಡು ಗರ್ಜನೆಮಾಡಿ, ಕೋಪದ ಅಟ್ಟಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿ– ೯. ಮೃಡಭಕ್ತ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸದೆ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಕೊಬ್ಬಿನಿಂದ ಹೋಗುವ ಮಹಾಧೂರ್ತನು ಯಾರು ? ಶರಣರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಇವನು ಹೇಗೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿಯನೇ ? ಹೋಗಿ ಗುಡಿಯುನ್ನು ಹೊಕ್ಕನಲ್ಲಾ ! ಈ ಭಕ್ತಗಣಗಳು ಕೋಪಿಸಿ ಕೊಂಡರೆ, ಶಂಭುವು ಅವನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯನೇ ? ಕೆಡುವವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಏಕೆಬಂದೀತು ? ೧೦. 'ಇವನನ್ನು ಈಗುಡಿಯೊಳಗಿರಲವಕಾಶಕೊಡದೆ ಹೊರಗೆ ಹೊರಡಿಸಿರಿ' ಎಂದು ಆ ಮೆರೆಮಿಂಡ ದೇವನು ಆ ವೀರ ಶಿವಗಣಕ್ಕೆ ಹೇಳಲು ಸೇರಿದ್ದ ಆ ಜನಸಮೂಹವು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ ಇರಲು ಅಲ್ಲಿನ ಒಬ್ಬ ಪೂಜಾರಿಯು ಕೈಮುಗಿದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೧೧. ಅಯ್ಯ ಸೌಂದರನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯನೆಂದು ಯೋಚಿಸದೆ ಇರು. ಇವನು ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಮಗನೆನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರನು ಇವನ ಒಳ್ಳೆಯ ಗಾನಕ್ಕೆ

---

1 ತ(ಅ)

ಮೃಗಧರಮೌಳಿಯಾನೞಿಯೆನರ್ಥಿಸಿದರ್ಥಮನೀವನದ್ಭುತಂ
ಮಿಗೆ ಪಡಿವೊನ್ನಸಾಸಿರಮನಿತ್ತೊಡನಾಡುವನೊಲ್ದಹರ್ನಿಶಂ ೧೧

ಪಲವಾಳಾಪದೊಳೇನೊ ನಂಬಿ ಗಣಿಕಾಗೇಹಕ್ಕೆ ದೂದಟ್ಟೆ ಬಂ
ದೊಲವಿಂ ದೌತ್ಯಮನಾಗಿಪಂ ಬಳಿಯೊಳೊಲ್ದೈತರ್ಪನೇನೆಂದೊಡಂ
ಸಲೆ ಕೇಳ್ದಾಗಳೆ ಮಾಳ್ಪನಂಗಜಹರಂ ಕೇಳೆಂದವಂ ಪೇಳೆ ತ
ದ್ವಿಲಸದ್ವಾಕ್ಯಮನಾಲಿಸುತ್ತೆ ಮೇಱೆಮಿಂಡಂ ಮತ್ತೆ ಕಾಯ್ಪೇಱಿದಂ ೧೨

ವ|| ಅಂತು ಕಾಯ್ಪೇಱಿ ವ[1]ಲ್ಮೀಕವಲ್ಲಭಂಗೆ ಭುಜಂಗನೊಡನಾಟಂ ತಕ್ಕುದೆಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ—

ಅತಿವೃದ್ಧಂ ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟೀ ಖಲನ ಕೆಳೆತನಂಬೊಕ್ಕನೇ ಶಂಭುವತ್ಯು
ದ್ಧ[2]ತನೀತಂ ತತ್ಸಹಾಯಂಬಡೆದ ಮದದಿನೀ ಭಕ್ತಬೃಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಾ
ನತಿಯಂ ತಾಂ ಮಾಡದಿಂತೆಯ್ದಿದನೆ ಮಝರೆ ಲೇಸಾದುದೀ ಧೂರ್ತರಿರ್ವ
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳ್ಮದ್ಭಕ್ತಸಂದೋಹಕೆ ಪೊಱಗೆನುತುಂ ಡಂಗುರಂಬೊಯ್ದನಾಗಳ್ ೧೩

(ಸ್ತೋತ್ರ ಗೀತೆಗೆ) ಸೋತನೋ ಅಥವಾ ಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿದನೋ ನಾನರಿಯೆನು ; (ಆದರೆ) ಬೇಡಿದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅದ್ಭುತ ! ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೊಗಸೆ ಹೊನ್ನಿನ ಸಾವಿರವನ್ನು (ದಿನವೂ) ಕೊಟ್ಟು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೂ ಇವನೊಡನೆ ಆಡುವನು : ೧೨. ಅನೇಕ ಮಾತಿನಿಂದೇನು ? ಕೇಳು : ಸೌಂದರ ನಂಬ್ಯಣ್ಣನು ಈ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ದೂತಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲು ಇವನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಬಂದು, ದೌತ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನಾಗು ಮಾಡಿ ಕೊಡುವನು. ಇವನ ಸಂಗಡಲೇ ಬರುತ್ತಾನೆ, ಏನನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಆ ಕೂಡಲೇ ಮಾಡುವನು ಎಂದು ಆ ಪೂಜಾರಿಯು ಹೇಳಲು ಅವನ ಆ ಶೋಭಿಸುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೆರೆಮಿಂಡದೇವನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕೋಪಗೊಂಡನು. ವ|| ಹೀಗೆ ಕೋಪಗೊಂಡು ವಲ್ಮೀಕೇಶ್ವರನಿಗೆ ಈ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯ ಒಡನಾಟ ಯೋಗ್ಯವೇ ಎಂದುಗರ್ಜನೆಮಾಡಿ ಆಟೋಪಗೊಂಡು—೧೩. ಅತಿವೃದ್ಧನಾದ ಈ ಶಂಭುವು ಬುದ್ಧಿಗೆಟ್ಟ ಈ ದುಷ್ಟನ ಗೆಳೆತನವನ್ನು ಮಾಡಿದನೇ ! ಅತ್ಯುದ್ಧತನಾದ ಈತನು ಆ ಶಿವನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮದದಿಂದ ಬಂದು ಈ ಭಕ್ತಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಶಿರಬಾಗದೆ ತಾನು ಮದದಿಂದ ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನೇ ! ಭಲರೇ ! ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ಸೌಂದರ ಮತ್ತು ಈ ಶಿವ ಈ ಇಬ್ಬರು ಧೂರ್ತರೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಕ್ತಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಹೊರಗು

---

1 ವಾ(ಜ, ದ) 2 ದ್ಯ(ಜ)

ವ॥ ಅಂತು ಡಂಗುರಂಬೊಯ್ದಿಂತು ಗಣಸಮೂಹಂಬೆರಸು ಕೋಲಾಹಲಮಂ ನೆಗಳ್ಚೆ[1] ಗುಡಿಯೊಳಿರ್ದು ಶಂಕರಂ ಕೇಳ್ದು ನಂಬಿಯಿದಿರೊಳ್ಭಕ್ತವತ್ಸಲತೆಯಂ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಸಾಕಾ[2]ರತ್ವಂ[2]ಬಡೆದು ಬಿಗುರ್ತಂತಂತೆ ಕಂಪಿಸುತ್ತುಂ, ಬೆಮರ್ತು ಜೆಬ್ಬಳೆವೋಗಿ ಕಟ್ಟಳಿದು ಕೆದರ್ದ ಕೆಂಜೆಡೆಗಳನಸವಸದಿಂ ಸುತ್ತಿ ಬಂಧಿಸುತ್ತುಮಿಳಿದೆಳಲ್ವ ತನ್ನುಡಿಗಚ್ಚೆಯನಮರ್ಚೆ ಬಿಗಿದೇಱಿಸುತ್ತುಂ, ಕೂಗಿ ನುಡಿವುದ ನುಳಿದು ಸೌಂದರನಂ ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂ ಸಾರೆಗರೆದೆಮಗಿನ್ನೇತೆಂದು ತನ್ಮನೋಭೂಮಿಯೊಳ್ಭೀತಿಬೀಜಮಂ ಬಿಳ್ತಿ ಬೇರ್ವರಿಯಿಸುತ್ತುಂ, ಶರಣಗಣಂ ಕಾಣ್ಗುಮೆಂದೆಳಲೆವಿಟ್ಟ ಪೂವಾಲೆಗಳೆ ಬಂಬಲಂ ಮಱೆ[3]ಗೊಳುತ್ತುಂ, ಗವಾಕ್ಷವಿವರದೊಳ್ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಜೋಲ್ದು ನೋಡುತ್ತುಂ, ಕೆಲಬಲದ [3]ಸೊಪ್ಪುಳ[3]ನಾರೈವುತ್ತುಂ ಪ್ರಯಾಸದಿಂ ಪೊಜ[4]ಮಟ್ಟು ನಿಡುಮುಸುಂಕೆಸೆಯೆ ನೆರೆದ ಮಂದಿಯೊಳಪೊಕ್ಕು ದೇಗುಲದ ಪಿಂದಣ್ಗೆಯ್ತಂದು ಸುತ್ತುಂಗೋಂಟೆಯ ಕಲ್ಲನೊಂದು ಪಾದಾಗ್ರದಿಂ ಕೆಡಪಿ ರಂಧ್ರದೊಳ್ನುಸುಳ್ದು ಸೌಂದರಂ ಬೆರಸು ನಿಟ್ಟೋಟದಿನೋಡುತ್ತುಂ ಕ್ರೋಶಪರಿಮಿತ ಸ್ಥಾನದೊಳೊಂದು ನಂದನಮಿರೆ ಕಂಡಾ ವನಮಂ ಪುಗುತರ್ಪಾಗಳ್—

(ಹೊರಗು)' ಎಂದು ಆ ಕೂಡಲೇ ಡಂಗುರವನ್ನು ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಡಂಗುರವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಈ ರೀತಿ ಗಣಸಮೂಹದೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಕೋಲಾಹಲವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಶಂಕರನು ಗುಡಿಯೊಳಗಿದ್ದೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ನಂಬಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಭಕ್ತರ ಮೇಲಿನ ವಾತ್ಸಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಬೆದರಿ ಹಾಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಡುಗುತ್ತ, ಬೆವರಿ, ಗಾಬರಿಗೊಂಡನು. ಕಟ್ಟುಬಿಚ್ಚಿ ಕೆದರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜಡೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಹಾಗೆಯೇ (ಅವಸರದಿಂದ) ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು, ಎಳೆದಾಡುತ್ತಿರುವ ಉಟ್ಟ ಪಂಚೆಯ ಕಚ್ಚೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ಬಿಗಿದು ಏರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡನು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೌಂದರನನ್ನು ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದಲೇ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದು ನಮಗೆ ಇನ್ನು ಏನು ಗತಿ ಎಂದು, ಆತನ ಮನೋಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಯದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ, ಅದನ್ನು ಬೇರು ವರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಶರಣರ ಸಮೂಹ ನೋಡಿ ಬಿಟ್ಟೀತೆಂದು ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೂಮಾಲಿಕೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮರೆಗೊಳಿಸಿ ಜಾಲಂದ್ರದ ತೂತುಗಳಿಂದ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಇಣಿಕಿ (ಹೊರಗಿನ ಶಿವಗಣದ ಉಗ್ರಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು) ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲುಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಪ್ಪಳವನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಉದ್ದವಾದ ಮುಸುಕನ್ನು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಹೊರಟು, ನೆರೆದ ಮಂದಿಯ ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ನುಸುಳಿಕೊಂಡು ದೇವಾಲಯದ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದ ಕೋಟೆಯ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಪಾದದ ತುದಿಯಿಂದ ಕೆಡವಿ, ಆ ತೂತಿನಿಂದ ನುಸುಳಿಕೊಂಡು, ಸುಂದರ ನಂಬಿಯೊಡನೆ ನಿಟ್ಟೋಟದಿಂದ ಓಡುತ್ತ ಒಂದು ಕ್ರೋಶದಳತೆ

---

1 ಳ್ಚಿ(ಗ) 2 ರಂ(ಜ) 3 ಸೊಂಪುಗಳ(ಜ) 4 ಡ(ಅ, ದ)

ವಿಳಸತ್ಪುಷ್ಪಿಣಿಯುಂ ಲತಾಲಲನೆಯುಂ ಮೈಸೋಂಕಿ ಚಂಡಾಳಿಯೊ
ಳ್ಕೆಳೆಗೊಂಡಪ್ಪುತೆ ಮಿತ್ರಜಾಯೆಯುಮುದಂಚದ್ರಾಜಹಂಸಾಂಗನಾ
ಕುಳಮುಂ ಚುಂಬಿಸಿ ಪಂಕಜಾಕರದ ನೀರೊಳ್ಮಿಂದು ತದ್ದೋಷಮುಂ
ಕಳೆಯಲ್ದೇವನ ಸೇವೆಗೆಯ್ದುವವೊಲೇಂ ಬಂದತ್ತೊ ಮಂದಾನಿಲಂ ೧೪

ವ॥ ಅಂತು ಬಂದ ಮಂದಾನಿಲನಂ ಮನವೆಗೊಂಡು ಖಂಡೇಂದುಧರಂ ಬರೆವರೆ—

ತಳಿರೆಲೆ ಮೊಗ್ಗೆಯುಳ್ಳಲರಲರ್ಮಿಡಿ ಬಲ್ಮಿಡಿ ದೋರೆಯುಚ್ಚಪ
ಣ್ಣಳಸಿದ ಕೊಂಬುಗೊಂಬೊಳಿಡಿದೊಪ್ಪಿರೆ ಕೀರ ಮಯೂರ ಭೃಂಗ ಕೋ
ಕಿಳ ಕುಳಮಲ್ಲಿ ತೀವಿರೆ ಮರಂಗಳೊಳರ್ಕ ಸುಧಾಂಶುರೋಚಿಯು
ಚ್ಚಳಿಸದ ತದ್ವನಂ ಬಗೆಗಡಂಗುವೊಡುತ್ಸವಮಿತ್ತುದೀಶನಾ ೧೫

ಎಳೆದಳಿರಾಂತಶೋಕೆ ನನೆ ತೀವಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಪೂತ ಚಂಪಕಂ
ಮಿಳಿಮಲರ್ಜೊಂಪಮುಂ ತಳೆದ ಮಾಧವಿ ಬಲ್ಮುಗುಳಾಂತ ಜಾತಿ ಕಾ

ಯಲ್ಲಿರುವ ನಂದನವನವನ್ನು ಕಂಡು ಆ ವನವನ್ನು ಹೊಗುವಾಗ—೧೪. ಆಗ ಮಂದಾನಿಲವು ಶೋಭಿಸುವ ಪುಷ್ಪಿಣಿಯೆನಿಸಿದ (ರಜಸ್ವಲೆಯೆನಿಸಿದ) ಲತೆಯೆಂಬ ಲಲನೆಯ ಮೈಯನ್ನು ಸೋಂಕುತ್ತ, ದುರುಳ ದುಂಬಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಅಪ್ಪುತ್ತ, (ದುಷ್ಟರ ಸ್ನೇಹಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಸೂರ್ಯನ ಛಾಯೆಯೆನಿಸಿದ ಕಮಲ ವನ್ನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರಾಜಹಂಸಪಕ್ಷಿಯೆಂಬ ಅಂಗನೆಯರ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಚುಂಬಿ ಸುತ್ತ, (ಮಿತ್ರಪತ್ನಿಯನ್ನೂ, ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠರ ಪತ್ನಿಯರನ್ನೂ ಚುಂಬಿಸುತ್ತ) ತನ್ನ ಆ ದೋಷವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಸರೋವರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ದೇವನಾದ ಪರಮೇಶ್ವ ರನ ಸೇವೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ಏನು ಬಂದಿತೋ ! [ನಂಬಿಯಣ್ಣನೊಡನೆ ಈಶ್ವರನು ಆ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಶೈತ್ಯ ಸೌರಭ್ಯ ಮಾಂದ್ಯವಾದ ಮಂದಾನಿಲವು ಬೀಸಿತೆಂದು ಭಾವ] ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಬೀಸುತ್ತ) ಬಂದ ಮಂದಾನಿಲನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಚಂದ್ರ ಶಕಲ ಧರನಾದ ಈಶ್ವರನು (ಆ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ) ಬರುಬರು ತ್ತಿರಲು—೧೫. ತಳಿರು, ಎಲೆ, ಮೊಗ್ಗು, ಅರಳಿದ ಹೂವು, ಮಿಡಿ, ದೊಡ್ಡಮಿಡಿ, ದೋರೆಹಣ್ಣು, ಪಕ್ವವಾದ ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕೊಂಬೆಗಳು, (ಆ) ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಶೋಭಿಸುವ, ಗಿಳಿ, ನವಿಲು, ಭೃಂಗ, ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ತುಂಬಿದ ದಟ್ಟವಾದ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಕಿರಣಗಳ ಬೆಳಕು ಇಳಿಯದಂತಿರುವ ಆ ವನವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪುವುದಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉತ್ಸುಕತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ೧೬. ಎಳೆಯ ತಳಿರನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷ, ಹೂವಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಳ್ಳಿ, ಹೂಬಿಟ್ಟ ಸಂಪಿಗೆ ಮರ, ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವ ತಳಿರಿನ ಕುಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮಾಧವೀಲತೆ, ದಪ್ಪನೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜಾಜಿಯಬಳ್ಳಿ,

ಯ್ಗಳನುೞ್ಕೆ ಪೊತ್ತು ನಿಂದ ಪೊಸತೆಂಗು ನಿಱುಂಬಿದ ಪಣ್ಣಬಿಣ್ಪಿನಾ
ಳ್ದಿಳೆಗೆಱಗಿರ್ದ ಬಾಳೆ ಬಗೆಗೊಂಡುದು ತದ್ವನದೊಳ್ಪುರಾರಿಯಾ ೧೬

ವ॥ ಮತ್ತಮಲ್ಲಿ ಮಕರಧ್ವಜವಿಜಯಯಾತ್ರೆಗೆ ಬಸಂತಂ ಪೊಯ್ದಿಂದ್ರಗೋಪದ ಗೂಡಾರಮೆನಿಸಿ ರಂಜಿಸಿ ತಳಿರ್ತ ಮಾಮರದಳ್ಳಿಗೊಂಬಿನೊಳ್ಕುಳ್ಳಿರ್ದೆಲರಲೆ[1]ಪದಿನೊಲೆದು ತೂಗುತಿನಿದೊಸರ್ವ ತನಿವಣ್ಣಂ ಮನವಾರೆ ನೋಡಿ ಪಕ್ಕದಿಂದಪ್ಪಿ ಚಂಚುಪುಟದಿಂ ಕರ್ದುಂಕಿ ಸೋರ್ವಿನಿರಸಮಂ ಪಕ್ಕಮೆಳಲೆ ಚೀತ್ಕಾರರವಂ ನಿಮಿರೆ ನಾಲಗೆಗೊನೆಯಿಂ ಸವಿಸವಿದು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಪರಮಾನಂದ ಪರವಶತೆಯಿಂ ತಣಿದು ತೇಗಿ ಗಳಗಳನೆ ಗಳಪುವರಗಿಳಿಗಳ ಬಳಗಮುಂ ಸಲ್ಲಲಿತ ಪಲ್ಲವೋಲ್ಲಸಿತ ಸರಲಶಾಖಾಗ್ರಮನೇಱಿ ಮೀಱಿ ಕೊರಲಂ ನೀಡಿ ಮಿಂಚುವ ಚಂಚುವಿಂ ಸೆಳೆದೆಳೆದು ಕರ್ದುಂಕಿ ಚುದಳಿರ ರಸಮನಂದಂಬೆತ್ತು ಸವಿದು ನಲಿನಲಿದು ಚಂಚತ್ಪಂಚಶರನ ಬಂಚರದಂತೆ ಪಂಚಮನೆ ಪಂಚಮದಿಂಚರಂದೋಱಿ ಕಳಕಳಂಗೆಯ್ವ ಕಳಕಂಠಂಗಳುಮರೆವಿರಿದ ಸರಸಪರಿಮಳದರಲ ಕುಸುಂಕ

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತ ತೆಂಗಿನಗಿಡ, ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿರುವ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಭಾರದಿಂದ ಬಾಗಿರುವ ಬಾಳೆಯಗಿಡ–ಇವು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ಮನಸ್ಸನ್ನಾಕರ್ಷಿಸಿದವು. ವ॥ ಮತ್ತು ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನ ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಗೆ ವಸಂತನು ಹೊಡೆದ ಕೆಂಪುಬಟ್ಟೆಯ ಗೂಡಾರವೋ ಎಂದೆನ್ನುವಂತೆ ರಂಜಿಸಿತೋರುವ ಚಿಗಿತ ಮಾವಿನಮರದ ಸೆಳೆಗೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೀಸುವ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಒಲೆದು ತೂಗಾಡುತ್ತ ಮಧುರರಸವು ಒಸರುತ್ತಿರುವ (ಜಿನುಗುತ್ತಿರುವ) ಪಕ್ವವಾದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡಿ ಪಕ್ಕ (ಪಕ್ಷ) ಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕೊಕ್ಕಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಕುಕ್ಕಿ ಸೋರುವ ಆ ಮಧುರ ರಸವನ್ನು ಎರಡೂ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಜೋಲು ಬಿಟ್ಟು, ಚೀತ್ಕಾರಧ್ವನಿಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು, ನಾಲಿಗೆಯ ಕೊನೆಯಿಂದ ಸವಿನೋಡಿ ಕುಡಿಯುತ್ತ, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಮೈಮರೆತು, ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು ತೇಗಿ ಗಳಗಳ ಎಂದು ಮಾತನಾಡುವ ಅರಗಿಳಿಗಳ (ರಾಜಕೀರ) ಬಳಗವು (ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು). ಮನೋಹರವಾದ (ಮಾವಿನ) ಚಿಗುರಿನಿಂದ ಶೋಭೆಗೊಂಡ ನಿಡಿದಾದ ಕೊಂಬೆಯ ತುದಿಯನ್ನೇರಿ, ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಕೊರಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿ, ಹೊಳೆಯುವ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ, ಜಗ್ಗಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಕುಕ್ಕಿ ಕೆಂಪಾದ ಚಿಗುರಿನ ರಸವನ್ನು ಆನಂದಗೊಂಡು ಕುಡಿದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಲಿದು (ಅಧಿಕ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು), ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಮನ್ಮಥನ ವೀಣೆ ನುಡಿದ ಹಾಗೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪಂಚಮ ಸ್ವರದ ಇನಿದಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಕಳಕಳ ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳು (ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು). ಅರ್ಧ ಅರಳಿದ ಮಕರಂದ ರಸಭರಿತವಾದ ಸುಗಂಧ

1 ಲೇ(ಜ)

ಱೊಳ್ಮುಸುಱಿ ಮುಸುಂಬನಿಟ್ಟು ಪಸಿವಡಂಗೆ ಬಂಡುಂಡು ಪಿಂಡುಗೊಂಡು ಮಂಡಳಿಸಿನೆಗೆದ ಕಾಂಡ ಜಳಧರಶಂಕೆಯಂ ಕಲಾಪಿಗಳ್ಗೆಸಗಿ ನರ್ತನಂಗೆಯ್ಸಿ ಪರಿದುಪರಿವರಿಗೊಂಬ ಭೃಂಗಂಗಳಂ ತಿಳಗೊಳ ದೊಳ್ಸುಳಿದು ಸುತ್ತಿ ನಳಿನವಿಳಸಿತಸುರಭಿರಜಮಂ ಕೊರಲ್ಕುಸಿವಿನಂ ಪೊತ್ತೆತ್ತಿ ಪೊಱಲಾಱದಡಿಗಡಿಗೆ ನಿಂದುನಿಂದಶೋಕಾನೋಕಹದ ಶಾಖೆಯು ಮಲಂಗಿ ಮಧುಪರವವ್ಯಾಜದಿಂ ನರಲ್ದು ಮಂದ ಮಂದಂ ಬರ್ಪ ಗಂಧವಹನುಂ, ಸಲೆ ಮೆಱೆವ ಮನೋಜ್ಞದಳ ಫಳಕುಸುಮವಿಲಸಿತ ಕುಂದ ಕುಟಜ ಮಾಕಂದ ಮಂದಾರ ಜಂಬು ಜಂಬೀರ ನಾರಂಗಲುಂಗ ಮಾತುಳಂಗ ನಾಳಿಕೇರ ಪಟಲ ತಮಾಲ ತಾಲ ಹಿಂತಾಲ ಪೂಗ ಪುನ್ನಾಗ ನಾಗ ಕೇಸರ ಕುರವಕ ಬಕ ವಕುಳ ತಿಳಕ ಚಂಪಕ ದಾಡಿಮ ಪ್ರಮುಖ ತರುನಿಕರನಿಬಿಡಿತ ಜಾತಿ ಯೂಥಿಕಾ ಮಾಲತಿ ಮಲ್ಲಿಕಾ ಮಾಧವೀ ಮುಖಲಲಿತ ಲತಾ ವಿತಾನಸಮುದಂಚಿತ ಮೆನಿಸಿ ಕಂಪಿನ ಕಣಿಯುಂ ತಂಪಿನ ತವರ್ಮನೆಯುಮರಲಂಬನ ಬಲದ ಗರಡಿಯುಂ ಬಸಂತರಾಜನ ಸಿಬಿರಮುಂ ಚೈತ್ರಲಕ್ಷ್ಮೀಚಿತ್ರಶಾಲೆಯುಂ ವಿಯೋಗಿ ನಿವಹಕಾರಾಗಾರಮುಂ ಕಳಕಂಠಕುಳಸಂಗೀತ ಸದನಮುಂ ಶುಕನಿಕರಪಠನಾಗಾರಮುಮಳಿಪ್ರತಾನಾನೂನ ಪಾನೀಯಮಂಟಪಮುಂ ರತಿದೇವಿಯ

ಪುಷ್ಪಗಳ ಗೊಂಚಲುಗಳ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿ ಮುಸುಡನ್ನು ಚಾಚಿ ಇಟ್ಟು ಹಸಿವು ತೊಲಗುವ ಹಾಗೆ ಮಕರಂದ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿದು ಹಿಂಡು ಹಿಂಡಾಗಿ ಸುತ್ತುವರಿದು ಹಾರಾಡುವ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳ ಶಂಕೆಯನ್ನು ನವಿಲುಗಳಿಗೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತ (ಅವುಗಳಿಂದ ಮಳೆಗಾಲ ಬಂತೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ) ನರ್ತನಮಾಡಿಸುತ್ತ ಹರಿದು ಸಮೂಹಗೊಂಡು ಹಾರಾಡುತ್ತಿರುವ ಭ್ರಮರಗಳು (ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದವು). ತಿಳಿನೀರಿನ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿ, ಕಮಲದ ಶೋಭಿಸುವ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತವಾದ ಧೂಳನ್ನು ಗೋಣು ಕುಸಿಯುವ ಹಾಗೆ ಹೊತ್ತು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಲಾರದೆ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತ ನಿಲ್ಲುತ್ತ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷದ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ದುಂಬಿಗಳ ಝೇಂಕಾರ ಧ್ವನಿಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ನರಳುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಂದ ಮಂದವಾಗಿ ಬೀಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವ (ಶೈತ್ಯ, ಸೌರಭ್ಯ ಮಾಂದ್ಯ) ಮಾರುತವು (ಮನೋಹರವಾಗಿತ್ತು). ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನೋಹರವಾದ ದಳಗಳಿಂದ, ಹೂಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಕಾಡುಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಿಹಿಮಾವು, ಮಂದಾರ, ನೇರಿಳೆ, ಲಿಂಬೆ, ಕಿತ್ತಳೆ, ಲುಂಗ (?), ಮಾದಳ, ತೆಂಗು, ಪಾಟಲಿ, ಹೊಂಗೆ, ತಾಳೆ, ಶ್ರೀತಾಳೆ, ಅಡಿಕೆ, ಸುರಹೊನ್ನೆ, ನಾಗಕೇಸರ, ಗೋರಂಟಿ, ಬಕಪುಷ್ಪವೃಕ್ಷ, ಬಕುಳ, ತಿಳಕವೃಕ್ಷ, ಸಂಪಿಗೆ, ದಾಳಿಂಬೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಗಿಡಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ದಟ್ಟವಾಗಿ, ಜಾಜಿ, ಯೂಥಿಕೆ (ಕಾಡುಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಒಂದು ಜಾತಿ ?) ಮಾಲತಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಮಾಧವಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ಮನೋಹರವಾದ ಲತೆಗಳ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹೆಣೆದುದೊಂಡುದೆನಿಸಿ ಕಂಪಿನ ಗಣಿಯೆನಿಸಿತ್ತು ; ತಂಪಿನ ತವರು ಮನೆಯೆನಿಸಿತ್ತು ; ಮನ್ಮಥನ ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕ ವ್ಯಾಯಾಮಶಾಲೆ (ಗರಡಿ) ಯೆನಿಸಿತ್ತು. ವಸಂತರಾಜನ ಬೀಡಾಗಿಯೂ, ಚೈತ್ರಮಾಸ

ಸೌಭಾಗ್ಯಭವನಮುಂ ಮಂದಾನಿಲನ ಕೇಳೀ ನಿಳಯಮುಮನಂಗರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯುಂ ತಾನೆಂದೆನಿಸಿ ಕಂಗೊಳಿಪುದ್ಯಾನಮಂ ಸೌಂದರನೊಡನೆ ಪೊಕ್ಕು ನಂದನದಂದಮನವಲೋಕಿಸುತ್ತುಂ ಶುಕಪಿಕ ಮಧುಕರ ಪ್ರಕರ ಮಧುರರವಮನಾಕರ್ಣಿಸುತ್ತುಂ ಮುಂದಣ್ಗೆ ನಡೆತರ್ಪಾಗಳ್—

ವಿದಳತ್ಪುಷ್ಪ ಸ್ಫುರತ್ಸೌರಭರಸಭರಲುಬ್ಧಭ್ರಮದ್ಭೃಂಗಸಂಘಾ
ಸ್ಪದಚಂಚತ್ಪರ್ಣ ಕರ್ಣಂ ಗಳಿತ ಮಧುಮದಂ ಕೋರಕೋದಾರಭಾಸ್ವ
ದ್ರದನಂ ಪ್ರೋತ್ತುಂಗ ಶಾಖಾಕರಮುರುಸುಮನೋರೇಣುಶುಭ್ರಾಂಗಮಿಂಬಾ
ದುದು ಶಕ್ರೇಭಂಬೊಲಾನಂದನದೊಳಸದಳಂ ಪಾರಿಜಾತ ಕ್ಷಮಾಜಂ ೧೭

ಬಳಸಿ ನಿಲುಂಬಿ ತೀವಿದಳಿವಿಂಡು ಪಯೋಧರಮಲ್ಲಿ ತಳ್ತನ
ಲ್ಗಿಳಿಗಳ ಸಾಲ್ಸುರೇಂದ್ರಧನು ಕೆಂದಳಿರುಣ್ಮುವ ಮಿಂಚು ಕೋಕಿಲಾ
ವಳಿ ಪುಗಿಲೆಂಬ ಬಲ್ದನಿ ಘನಧ್ವನಿಯಾಗೆ ಗಳನ್ಮರಂದಮೇ
ಮಳೆಯೆನೆ ನೀಲಕಂಠ ನಯನೋತ್ಸವಮಿತ್ತುದು ತತ್ ಕ್ಷಮಾರುಹಂ ೧೮

ವೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯಾಗಿಯೂ, ವಿಯೋಗಿ (ಅಗಲಿಕೆಗೊಂಡವರ) ಸಮೂಹದ ಮನೆಯಾಗಿಯೂ, ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹದ ಊನವಿಲ್ಲದ ಪಾನಗೃಹವಾಗಿಯೂ, ರತಿ ದೇವಿಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಗೃಹವಾಗಿಯೂ, ಮಂದಮಾರುತನ ಆಟವಾಡುವ ಮನೆಯಾಗಿಯೂ (ಕ್ರೀಡಾಗೃಹ), ಮನ್ಮಥನೆಂಬ ರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿಯೂ, ಎಂದೆನಿಸಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು (ಶಿವನು) ಸೌಂದರ ನಂಬಿಯೊಡನೆ ಹೊಕ್ಕು ಆ ನಂದನವನದ ಚೆಲುವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಲೂ, ಗಿಳಿ ಕೋಗಿಲೆ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹದ ಮನೋಹರವಾದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ— [ಕುಂದ, ಮಲ್ಲಿಕಾ, ಕುಟಜ–ಇವೆಲ್ಲ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಕಾರಗಳು. ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಿರುವುದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ] ೧೭. ಅರಳಿರುವ ಹೂವುಗಳ ಶೋಭಿಸುವ ಸುಗಂಧಮಯವಾದ ಮಕರಂದ ರಸದ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಸುತ್ತುವರಿದ ಭ್ರಮರಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಲೆಗಳೆಂಬ ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಹೋಗಲಾಡಿಸುತ್ತಲೂ, ಮಕರಂದವೆಂಬ ಮದೋದಕದಿಂದಲೂ, ಮೊಗ್ಗುಗಳ ಸಮೂಹವೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ದಂತ (ಕೊಂಬು) ಗಳಿಂದಲೂ, ಬಹು ಉದ್ದವಾದ ಶಾಖೆಯೆಂಬ ಸುಂಡಿಲಿನಿಂದಲೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪುಷ್ಪ ಧೂಳೆಂಬ ಬಿಳಿದಾದ ದೇಹದಿಂದಲೂ, ಒಂದು ಅಸದೃಶವಾದ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವು ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತದಂತೆ ಆ ನಂದನದಲ್ಲಿ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ೧೮. ಆ ಪಾರಿಜಾತ ವೃಕ್ಷವು–ಸುತ್ತಲೂ ಬಳಸಿ ಹಾರಾಡುತ್ತ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ದುಂಬಿಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಮೋಡಗಳಾಗಿ, ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಗಿಳಿಗಳ ಸಾಲುಗಳೇ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಾಗಿ (ಇಂದ್ರಧನುಸ್ಸಾಗಿ), ಕೆಂಪಾದ ಚಿಗುರುಗಳ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಮಿಂಚಾಗಿ, ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಪುಗಿಲ್ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ

ವ॥ ಅಂತೆಸೆವ ಪಾರಿಜಾತಮಹೀಜಾತದ ತಳದ ತಣ್ಣೆಳಲ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲಾತಳದಲರ್ವಸೆಯೊಳ್ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಸೌಂದರನಿಂ ಪದತಳಮನೊತ್ತಿಸಿಕೊಳುತ್ತುಂ ಮಂದಾನಿಲಂಗೆ ಮೆಯ್ಯೊಟ್ಟಿ ಪರಿದೋಡಿ ಬಂದ ಬಳಲ್ಕೆಯುಂ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳುತ್ತುಂ ವಲ್ಮೀಕವಲ್ಲಭನಿರೆ ಸೌಂದರಂ ಮೆಲ್ಲನಿಂತೆಂದಂ—

ಇನಿತೊಂದುಬ್ಬಸಮಾದುದು
ಘನಮಹಿಮ ಮಹೇಶ ನಿನಗಿದೇಂ ಕಾರಣಮಿಂ
ದೆನಗಿದಱೆರವಂ ಪೇಳೆಂ
ದೆನ್ಕೆನಂಬಿಗೆ ಪೇಳ್ದನಂಬಿಕಾಧವನಾಗಳ್ ೧೯

ಎನಗಿನ್ನೆಲ್ಲಿಯ ಮಹಿಮೆಯ
ದೆನಗಿನ್ನೆತ್ತಣದೊ ಬಾಳ್ಕೆ ಮದ್ಭಕ್ತಗಣಂ
ಮುನಿದು ಪೋಗೆಂದ ಬಳಿಕಿ
ನ್ನೆನಗಾವುದು ಗತಿ ಬಳಲ್ದೆನೀ ಬೇವಸದಿಂ ೨೦

ಎಂದೊಡೆ ಸೌಂದರನಾಗಳ್
ತಂದೆಯಿದೇವೇಳ್ವೆ ನೀಂ ಸ್ವತಂತ್ರಂ ಗಡ ನಿ
ನ್ನಿಂದಧಿಕರೆ ಭಕ್ತರ್ಪೇ
ಳೆಂದೆನೆ ಶಶಿಮೌಳಿ ಮುಗ್ಧ ಕೇಳೆನುತೊರೆದಂ ೨೧

ದನಿಯೇ ಮೇಘಧ್ವನಿ (ಗುಡುಗಿನ ಧ್ವನಿ) ಯಾಗಿ, ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಕರಂದವೇ ಮಳೆಯಾಗಿ, ನೀಲಕಂಠನಾದ ಶಿವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಉತ್ಸವವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. [ನೀಲವಾದ ಕಂಠವನ್ನುಳ್ಳ ನವಿಲಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಳೆಗಾಲ ಬಂದಿತೆಂದು ಉತ್ಸವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು] ವ॥ ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಪಾರಿಜಾತವೃಕ್ಷದ ತಳದಲ್ಲಿರುವ ತಂಪಾದ ನೆಳಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಸೌಂದರನಂಬಿಯಿಂದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಮಂದ ಮಾರುತಕ್ಕೆ ಮೈಯನ್ನೊಡ್ಡಿ ಹರಿದು ಓಡಿಬಂದ ಬಳಲಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಆ ವಲ್ಮೀಕನಾಥೇಶ್ವರನಿರುತ್ತಿರಲು ಸೌಂದರನಂಬಿಯು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೀಗೆಂದನು. ೧೯. 'ಘನಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯಾದ ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ನಿನಗೆ ಇದೇನು ಕಾರಣದಿಂದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಯಾಸವುಂಟಾಯಿತು ? ಈಗ ನನಗೆ ಇದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳು' ಎಂದೆನಲು ಆಗ ಅಂಬಿಕಾಪತಿಯಾದ ಶಿವನು ನಂಬಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೨೦. ಆ ಮಹಿಮೆಯೆಂಬುದು ನನಗೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯದು ! ನನಗೆ ಬಾಳುವಿಕೆಯಾದರೂ ಇನ್ನು ಎತ್ತಣದ್ದು ! ನನ್ನ ಭಕ್ತಗಣವು ಕೋಪದಿಂದ 'ಹೊರಗು' ಎಂದು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಎನಗೆ ಗತಿಯಿನ್ನಾವುದು ! ಈ ದುಮ್ಮಾನದಿಂದ ಬಳಲಿದ್ದೇನೆ'. ೨೧. ಹೀಗೆ ಶಿವನು ಹೇಳಲು ಆಗ ಸೌಂದರನು 'ತಂದೆಯೇ, ಇದೇನು ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ ! ನೀನು ಸ್ವತಂತ್ರ

ವಿತತಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮೆಲ್ಲಾಗಳುಮೊಳವೆನಗಂತಾದೊಡಂ ಭಕ್ತರೊಂದಾ
ಣತಿಯೊಳ್ಸಂದಿರ್ಪೆನಾ ಭಕ್ತರ ತನುವೆ ಮದೀಯಾಂಗಮಾಂ ಪ್ರಾಣಮಾಪ
ನ್ನುತ ಭಕ್ತರ್ಗಂತಮಪ್ರಾಣಮೆನಿಪರೆನಗಾ ಭಕ್ತರೊಳ್ವಸ್ತುಭೇದ
ಸ್ಥಿತಿಯೊಂದುಂ ತೋಱದೆನ್ನೊಳ್ ಬಗೆವೊಡೆನಗೆ ಭಕ್ತರ್ಕಳಿಂದಾರೊ ಕೂರ್ಪರ್ ೨೨

ವ॥ ಮತ್ತಂ—

ಭಕ್ತರ್ಪಾದಪೂಜೆಯೆ ಮದೀಯ ಪದಾಂಬುಜಪೂಜೆಯಕ್ಕುಮಾ
ಭಕ್ತರ ತೃಪ್ತಿಯೇ ತಿಳಿವೊ[1]ಡೆನ್ನಯ ತೃಪ್ತಿಯೆನಿಪ್ಪುದಾವಗಂ
ಭಕ್ತರ ನಿಂದೆಯೇ ಜಗದೊಳೆನ್ನಯ ನಿಂದೆಯದಪ್ಪುದೆಯ್ದೆ ಕೇ
ಳ್ಭಕ್ತರ ಕೀರ್ತನಂ ನಿಜದಿನೆನ್ನಯ ಕೀರ್ತನಮಲ್ತೆ ಸೌಂದರಾ ೨೩

ಇದು ವೇದಾಗಮಸಿದ್ಧಮೆನ್ನ ಚರಪಾದಾಂಭೋಜಮಂ ಪೂಜೆಗೆ
ಯ್ಯದೆ ಮತ್ಪೂಜೆಯನೆಯ್ದೆ ಮಾಡೆ ವಿಫಲಂ ತಾನಕ್ಕುಮೆಂದಾ ರಹ
ಸ್ಯದೊಳೊಲ್ದಾನೊರೆದೆಂ ಮದಂಘ್ರಿಭಜನಾಸಕ್ತರ್ಗೆ ಲಿಂಗಾಂಗಯೋ
ಗದ ಸಂಸಿದ್ಧಿ ಚರಾಂಘ್ರಿಪೂಜನದಿನಕ್ಕುಂ ಪೇಳ್ವೆಱರ್ಗಕ್ಕುಮೇ ೨೪

ನಲ್ಲವೇ ? ಆ ಭಕ್ತರು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ ? ಹೇಳು'. ಎನ್ನಲು ಶಿವನು 'ಎಲೈ ಮುಗ್ಧನೇ ಕೇಳು ! ಎನ್ನುತ್ತ (ಹೀಗೆ) ಹೇಳಿದನು : ೨೨. ವಿಸ್ತಾರವಾದ (ವಿಶೇಷವಾದ) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಎನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಉಂಟು (ನಿಜ). ಹಾಗಿದ್ದರೂ ನಾನು ಭಕ್ತರ ಆಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವರ್ತಿಸುವವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. (ಭಕ್ತರಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಕಟಿಸುವಂತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವ). ಆ ಭಕ್ತರ ತನುವೇ ನನ್ನ ಶರೀರ ; ನಾನೇ ಶ್ಲಾಘ್ಯರಾದ ಆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರಾಣ. (ಅಂದರೆ ನಾನು ಭಕ್ತದೇಹಿಕ ದೇವನೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯಥಾ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವ) ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ನನಗೆ ಪ್ರಾಣವೆನಿಸಿರುವರು. ಆ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಭೇದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಎಂದೂ ಕಾಣದು. ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ನನಗೆ ಭಕ್ತರುಗಳನ್ನುಳಿದು ಪ್ರೀತಿಸುವವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ? ವ॥ ಮತ್ತು ೨೩-೨೪. ಸೌಂದರಾ, ಕೇಳು : ಭಕ್ತರ ಪಾದಪೂಜೆಯೇ ನನ್ನ ಪಾದಕಮಲದ ಪೂಜೆಯೆನಿಸಿರುವುದು ; ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಆ ಭಕ್ತರ ತೃಪ್ತಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ತೃಪ್ತಿಯೆನಿಸುವುದು. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ನಿಂದೆಯೇ ನನ್ನ ನಿಂದೆಯೆನಿಸುವುದು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತರ ಕೀರ್ತನೆಯೇ ನಿಜವಾಗಿ ನನ್ನ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲವೇ ! ಇದು ವೇದಾಗಮ ಸಿದ್ಧವಾದುದು. ನನ್ನ ಚರರೂಪರಾದ ಜಂಗಮರ ಪಾದಕಮಲವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಪೂಜೆಗೆ ಫಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೀಗ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಪಾದಕಮಲದ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದವರಿಗೆ

---

1 ದೊ(ಜ)

ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಪ್ಪೆನಾತ್ಮಜ ಭಕ್ತಲೋಕಸಮಾಶ್ರಿತಂ
ಭಕ್ತಸಂಕುಳವಶ್ಯನನ್ವಿತಭಕ್ತಚಿತ್ತಕಧೀಶ್ವರಂ
ವ್ಯಕ್ತಮಿಂತಿದು [1]ಕೇ[1]ಳ್ವುದೆಂತೆನೆ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ಗುಣಧರ್ಮಸಂ
ಯುಕ್ತನೂರ್ಜಿತ ಶೈವಸಂಯಮಿ ಬಾಣನೆಂಬವನೊಪ್ಪಿದಂ ೨೫

ವ॥ ಅಂತೊಪ್ಪುವ ಬಾಣಂ ಮಾಣದನುದಿನಂ ಸಾಸಿರಸೂಳ್ಮತ್ಪೂಜೆಗೆಯ್ವ ನೇಮಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ಪೂಜಿಪಾಗಳ್ ತನುಧರ್ಮಾಚರಣಕ್ಕೆ ತೆಱಪಿಲ್ಲದಿರೆ ಕಂಡವಂಗಾಂ ಸಹಸ್ರಕರಮಂ ಕೊಡ ಲೊಡನವಂ ತತ್ಕರಂಗಳಿನೊರ್ಮೆಯೆ ಸಸಂಭ್ರಮಂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರ್ಪಿನಮೆನ್ನಿಂ ಕರವರಂ ಬಡೆದ ವಾರ್ತೆಯುಂ ಕೇಳ್ದವನಂ ನೋಡಲೆಳಸಿ ಭಕ್ತರ್ಬರೆ ತದ್ಗೋಷ್ಠಿಯೊಳವಂ ಸುಖಮಿರ್ಪಿನಂ ಪೊಳ್ತು ಪೋಗೆ ಮಗುಳೆ ಲಿಂಗಾರ್ಚನಂಗೆಯ್ದು ತತ್ಪ್ರಸಾದಸೇವನೆಗೆಯ್ವನ್ನೆವರಂ—

ಪರರಾರುಮಲ್ಲಿ ತನ್ಮಂ
ದಿರದೊಳಗಣ್ಗೆಯ್ದದಂತೆ ವಾರಿಸುತುಂ ಸಾ
ದರಮವನ ಗೃಹದ ಬಾಗಿಲ
ನಿರದಾಂ ಕಾದಿರ್ದೆನಲ್ತೆ ಧರೆಯಱಿವಿನೆಗಂ ೨೬

ಲಿಂಗಾಂಗಯೋಗದ ಉತ್ತಮಸಿದ್ಧಿ ಜಂಗಮಪಾದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಉಂಟಾದೀತೇ ? ಹೇಳು.—ಬಾಣನ ಕಥೆ—೨೫. 'ಎಲೈ ಮಗನೇ, ನಾನು ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೇನೆ ; ಸಮಸ್ತ ಭಕ್ತಸಮೂಹದಿಂದ ಆಶ್ರಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನು ; ಭಕ್ತಸಮೂಹಕ್ಕೆ ವಶನಾದವನು ; ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವರಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಅಧೀಶ್ವರನೂ ನಾನೇ ಎನಿಸಿದ್ದೇನೆ—ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವ ವಿಷಯ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ಕೇಳು : ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದಲೂ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ ಉತ್ಕರ್ಷಪಡೆದ ಶೈವಭಕ್ತನೂ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹಿಯೂ ಆದ 'ಬಾಣ'ನೆಂಬ (ಭಕ್ತನು) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.' ವ॥ 'ಹೀಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಬಾಣನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಪ್ಪದೆ ಸಹಸ್ರಸಲ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ನೇಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ದೇಹ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗೂ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದೆ ಇರಲು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕೈಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದೆನು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಆ ಕೈಗಳ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನಿಂದ ಕೈಗಳ ವರವನ್ನು ಪಡೆದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭಕ್ತರನೇಕರು ಬರಲು ಆ ಭಕ್ತರಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಿರಲು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಪುನಃ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿ ಆ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆ ಮಾಡಿ ಬರುವವರೆಗೆ—೨೬. ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ತನ್ನ ಮಂದಿರದೊಳಗಡೆಗೆ ಬಾರದಂತೆ ತಡೆಹಿಡಿಯಲು ಆದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು

1 ಕೇಳ್ವೋ(ಅ)

ವ॥ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ—

ಘನಭಕ್ತಂ ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳವಿಭು ಕಾವೇರೀ ಸರಿದ್ಬಂಧನ
ಕ್ಕೆನಸುಂ ಬಿಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಕೆ ಸರ್ವಜನಮಂ ತಾಂ ಪ್ರೇರಿಪಂದಾರುಮಿ
ಲ್ಲೆನಗೇತೇಂದು ಬಳಲ್ವ ಭಕ್ತಿ ಮಿಸುಪಾ ಪಿಟ್ಟವ್ವೆಗಾಳಾಗಿ ಕೇ
ಳ್ನಿನಗಾನಿರ್ದಪೆನೆಂದು ಸಂತಮಿಡುತೊಲ್ದಾಂ ಬಿಟ್ಟಿಯುಂ ಮಾಡಿದೆಂ ೨೭

ದೊರೆವೊಡೆದೊಪ್ಪಮಾಳ್ದ ಸೊಬಗಿಂದೆಲೆ ನಂಬಿ ಧರಾತಳಾಗ್ರದೊಳ್
ತಿರುಕುಡಿಯೆಂಬ ನವ್ಯಪುರಮಿರ್ದುದು ತತ್ಪುರದೊಳ್ನಿರಂತರಂ
ಗುರುಚರಲಿಂಗಭೃತ್ಯತೆಯೊಡಂಬಡೆ ನೇಮಮುದಾಗಿ ಸತ್ಯಸಂ
ಗರನೆಸೆದಿರ್ಪನಲ್ತೆ ಕಲಿಕಾಮನಕಾಮನಮೇಯವೈಭವಂ ೨೮

ಕೇಳ್ದಿಮ್ಮಿರ್ವರ ಮೇಳಮ
ನಾಳ್ದತಿ ಕೌತುಕಮನಮಳವತಿ ಬಲ್ಮುಳಿಸಂ
ತಾಳ್ದಕಟ ಸೌಂದರಂ ತ
ನ್ನಾಳ್ದಂಗಾಳ್ವೆಸಮನಿತ್ತನೇನೆಂಬೆನಿದಂ ೨೯

ತಪ್ಪದೆ ಲೋಕದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವ ಹಾಗೆ ನಾನೇ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೆನಲ್ಲವೇ !' ವ॥ ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ—೨೭. ಮಹಾಭಕ್ತನಾದ ಕರಿಕಾಲಚೋಳರಾಜನು ಕಾವೇರೀ ನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವಜನರೂ ಬಿಟ್ಟಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಪ್ರೇರೇಪಣೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ವೆಂದು ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪಿಡ್ಡವ್ವೆ (ಪಿಟ್ಟವ್ವೆ) ಎಂಬುವಳಿಗೆ 'ಅಮ್ಮಾ, ನಿನಗೆ ನಾನಿದ್ದೇನೆ.' (ಎಂದು ಹೇಳಿ) ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಾನೇ (ಅವಳ ಪಾಲಿನ) ಬಿಟ್ಟಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆನು. **ಕಲಿಕಾಮನ ಕಥೆ** ೨೮. ಎಲೈ ನಂಬಿಯಣ್ಣ, ಮನೋಹರವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತಗೊಂಡ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ಭೂಮಂಡಲ ದೊಳಗೆ 'ತಿರುಕುಡಿ' ಎಂಬ ನೂತನ ಪಟ್ಟಣವಿರುವುದು. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ಗುರು ಮತ್ತು ಜಂಗಮ ಸೇವಾತತ್ಪರತೆಯು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವಂತೆ ಆ ಒಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಆಗುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ 'ಕಲಿಕಾಮ' ಎಂಬಹೆಸರಿನ ಅಪರಿಮಿತವ್ರತದ ವೈಭವಸಂಪನ್ನನು ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನಲ್ಲವೇ ! ೨೯. ನಿರ್ಮಲಮನಸ್ಸಿನವನಾದ ಆ ಕಲಿಕಾಮನು ನನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮೇಳದ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದವನಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಕೌತುಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ವಿಶೇಷ ಕೋಪಗೊಂಡು, ಅಕ್ಕಟಾ ! ಸೌಂದರನು ತನ್ನ ಒಡೆಯನಾದ (ಪರಮೇಶ್ವರ)ವನಿಗೇ ದೂತಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಇದನ್ನು

ಮೃದುಪಾದಾಂಭೋರುಹಂ ಕಂದುಗುಮಕಟೆನುತುಂ ನೋಡದುದ್ದಾಮಕಾಮಾ
ಸ್ಪದಚಿತ್ತಂ ಮುಂದೆವಾಳಂ ಮಸಗಿ ಪಣವಧೂಗೇಹಕೊಲ್ದಟ್ಟುಗುಂ ಮಾ
ಣದೆ ಧೂರ್ತಂ ನಂಬಿಯಾತ್ಮೇಶ್ವರನನಿಳೆಯೊಳಿಂತಪ್ಪ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಮಂ ನೋ
ಳ್ಪುದಯುಕ್ತಂ ಭಕ್ತವೃಂದಕ್ಕಿದನುಡುಗಿಸದೇಕಿರ್ಪರೋ ಭಕ್ತವರ್ಯರ್ ೩೦

ಜಗದಧಿಪತಿ ಸರ್ವಜ್ಞಂ
ಮುಗುದನವೋಲ್ನೊಳೆವನೆಗೆ ಧೂರ್ತನ ನಣ್ಪಂ
ಬಗೆಗೊಂಡು ನಡೆಯೆ ತನ್ನಂ
ನಗುವರ್ಬುಧರಿದನದೆಂತು ಸೈರಿಪೆನಿಳೆಯೊಳ್ ೩೧

ವ॥ ಎಂದು ಕೋಪಾಟೋಪಮಂ ತಾಳ್ದು ವಿಜೃಂಭಿಸಿ—

ನಿನ್ನ ಪೆಸರ್ಗೊಂಡರಂ ಸಲೆ
ನಿನ್ನೂರಿಂ ಬಂದ ಜನಮನಿಱಿಬಪೆನೆನುತಾ
ತನ್ನಿಯಮದಿನಿರೆ ಬರ್ದಿಂ
ದನ್ನಿಮ್ಮರ್ವರುಮನೊಂದು ಮಾಡಿದೆನಲ್ತೇ ೩೨

ಏನೆನ್ನಲಿ ? ೩೦. ಅಧಿಕವಾದ ಕಾಮಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ಧೂರ್ತನಾದ ಆ ನಂಬಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಒರಟುತನದಿಂದ ಕೂಡಿ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೃದುವಾದ ಪಾದ ಕಮಲಗಳು ಕಂದುವವೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡದೆ, ತಪ್ಪದೆ ಸೂಳೆಯ ಮನೆಗೆ ಒಲಿದು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೋಡುವುದು ಯುಕ್ತವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರಾದವರು ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸದೆ ಏಕೆ ಇರುವರೋ'? ೩೧. 'ಜಗತ್ತಿನಅಧಿಪತಿಯೂ, ಸರ್ವಜ್ಞನೂ, ಆದ ಆ ಶಿವನು ನೀಚನಾದ ಸೌಂದರ ನಂಬಿಯ ನಂಟನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆದು ಮುಗ್ಧಭಾವದವನಂತೆ (ಆ ನಂಬಿಯ) ಸೂಳೆಯ ಮನೆಗೆ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದವರು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವರು. ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ನಾನು ಸೈರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಕೋಪದ ಆಟೋಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ೩೨. 'ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿದವನನ್ನು (ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನುಸುರಿದವರನ್ನು) ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿನ್ನೂರಿನಿಂದ ಬಂದ ಜನರುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಕಲಿಕಾಮ ದೇವನು ನೇಮವಿಡಿದು ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಿಮ್ಮಿರ್ವರನ್ನು ಒಂದು ಮಾಡಿದೆನಲ್ಲವೇ ? [ಭಾವ[1] ಅಸ್ಪಷ್ಟ]

---

1. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಭಾವ (ರು).

ಎನ್ನಯ ತಂದೆ ನಿನ್ನ ಪಿತನಿಂ ತೆಗೆದಿರ್ದನೆ ಮುನ್ನ ಸಾಲಮಂ
ನಿನ್ನಯ ಕೆಯ್ಯೊಳಾಂ ಕಡನನಾಂತೆನೆ ಪೇಳ್ದಿಟಮಂ ಕಡಂಗಿ ನಿ
ಚ್ಚನ್ನಿನಗೀವೆನಚ್ಚಪಡಿಹೊಂಗಳನೆಂದುದನೊಲ್ದು ಮಾಡುವೆಂ
ಮನ್ನಿಪೆನಲ್ತೆ ಭಕ್ತಿಹಿತಕಾರಣಮಲ್ಲದೊಡಿಂತು ಕೂರ್ಪೆನೇ ೩೩

ವ॥ ಎಂದು ನಿಜಭಕ್ತವತ್ಸಲತೆಯುಮಾ ಭಕ್ತರ ಪೆರ್ಮೆಯುಮಂ ತಚ್ಚರಿತ್ರಕಥನ ಪೂರ್ವಕಂ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯೊರೆದಿಂತಪ್ಪ ಮದ್ಭಕ್ತರೊಳಹಂಕರಿಪ್ಪೊಡೆ ನೀನೆನಿತಱವಂ ನಿನ್ನೊಡನಾಡಿದ ದೋಷದಿ ನೆನಗಮೀ ಸಂಕಟಂ ಬಂದುದೆಂದು ಪೇಳೆ ಕೇಳ್ದು ನಂಬಿ ನಡನಡಂ ನಡುಗಿ ಬೆಗಡುಗೊಂಡು ಹರನಡಿಗೆಱಗಿ ತನ್ನಿರೂಪದಿಂ ತನ್ನ ಪೊಂದಾಳಮುಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ತದ್ಗಣಕೃಪೆಯನಣೆಯರಂ ಪಡೆಯಲೆಳಸಿ ಶಿವಗಣಮುಂ[1] ತಾಳಲಯಂಬಿಡಿದು ಸರಸರವಮಂಕುರಿಸೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪಾಡಿದನದೆಂತೆನೆ—

ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸುಗಂಧಚಂದನಮನೊಳ್ಪಿಂದೊಲ್ದು ಕಾಲತ್ರಯಂ
ತವೆ ತಾನರ್ಪಿಪ ನೇಮದಿಂದೆಸೆದು ಮೂಲದ್ರವ್ಯಮಳ್ಕಾಡೆ ತಾಂ

೩೩. ಸಂಭ್ರಮ (ಕಡಂಗು) ಗೊಂಡು, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವ ಪಡಿಯ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ನನ್ನ ತಂದೆಯು ನಿಮ್ಮಪ್ಪನಿಂದ ಸಾಲವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದನೋ ? (ಹೇಗೆ ?) (ಅಥವಾ) ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಡದ ಹಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೆನೋ ? ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳು. ನೀನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಒಲಿದು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಮನ್ನಿಸುವೆನಲ್ಲವೇ ? ಭಕ್ತಿಯು ನನಗೆ ಹಿತವಾಗಿರುವ ಕಾರಣವು ಅಲ್ಲದಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ರೀತಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಶಿವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ರೀತಿಯನ್ನೂ, ಭಕ್ತರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನೂ ಆಯಾಯ ಭಕ್ತರ ಕಥಾ ವಿವರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಿ, 'ಈ ರೀತಿಯ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅಹಂಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನೀನೆಷ್ಟರವನು ? ನಿನ್ನೊಡನೆ ಆಡಿದ ದೋಷದ ಕಾರಣದಿಂದ ನನಗೂ ಈಗ ಈ ಸಂಕಟವು ಬಂದುದಾಯಿತು.' ಎಂದು ಹೇಳಲು ನಂಬಿಯು ಕೇಳಿ, ಗಡ ಗಡ ನಡುಗಿ, ಬೆಪ್ಪನಂತಾಗಿ, ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಆಗ ಆ ಪರಶಿವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಬಂಗಾರದ ತಾಳಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಶಿವ ಗಣಗಳ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬಯಸಿದವನಾಗಿ, ತಾಳಗತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಮಧುರವಾದ ಶಬ್ದವು ಅಂಕುರಗೊಳ್ಳುವಂತೆ (ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುವಂತೆ) ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹಾಡಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದನು, ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ : (ಅಣುಮೂರ್ತಿಗಳ ಸ್ತೋತ್ರ) ೩೪-೩೬. ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸುಗಂಧ ಚಂದನಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಲಿದು ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ (ಮುಂಜಾವು-ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಾಯಂಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ) ತಾನು ಅರ್ಪಿಸುವ ನಿಯಮದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ತಾನು ಗಳಿಸಿದ

---

1 ಮಂ(ಜ)

ಭವಪೂಜೋಚಿತಚಂದನತ್ರಯಕೆಡರ್ಗೆಯ್ದುಗ್ಗಣ್ಮೆ ಮೇಣುಳ್ಳ ವ
ಸ್ತುವದೆಲ್ಲಂ ಬಱಿದಾಗೆ ತಕ್ಕುಗೆಡದನ್ನಂಗಂಗಳಂ ಕೂರ್ಪಿನಿಂ ೩೪

ಕಡಿಕಡಿದೊತ್ತಿ ತೇದು ಪೊಸ ಗಂಧಮನರ್ಪಿಪೆನೆಂದು ನಿಂದು ತ
ನ್ಮೃಡನಿದಿರೊಳ್ಮದೀಶ ರುಧಿರಂ ನೆಗೆತಂದೊಡೆ ಕಂಪು ಸೊಂಪು ನು
ಣ್ಪೊಡರದೊಡಿಂಪು ತಣ್ಪೆಸೆಯದಿರ್ದೊಡೆ ಚಂದನಗಂಧಮಾಗದಿ
ರ್ದೊಡೆ ಶಿವ ನಿನ್ನೊಳಂಕಮೆನುತುಂ ಮೊಳಕೆಯ್ಯನತೀವ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂ ೩೫

ಬಿಡದೊತ್ತಿ ತೇದು ಸಣ್ಣಗೆ
ಯೆಡೆಯೊಳ್ಪಿ[1]ರಿಗಂಪುವಡೆವುತಿತ್ತೊಲಿಯಿಸಿ ತ
ನ್ಮೃಡನಂ ಕೈಲಾಸಾದ್ರಿಗೆ
ನಡೆದಣುಮೂರ್ತಿಗಳ ಚರಣಕಿಂಕರನಪ್ಪೆಂ ೩೬

ಬೆಳಗುವೆನೀಶ್ವರಂಗೆ ಸಲೆ ಸಾಸಿರದೀಪಮನೆಂಬ ನೇಮಮಂ
ತಳೆದೆಸಗುತ್ತುಮಂತಿರೆ ತದರ್ಥಮುಪಾರ್ಜಿತವಿತ್ತಮೆಲ್ಲಮುಂ
ತಳರ್ದೊಡೆ ದೀಪದಂಡಮೊಡಲಾತ್ಮಶಿರಂ ನವಪಾ[ತ್ರೆ][2] ಕೇಶಮುಂ
ಕುಳಜಟೆ ಬತ್ತಿ ಭಕ್ತಿರಸಮಲ್ಲಿ ತಿಲೋದ್ಭವಮಾಗೆ ಕೂರ್ಪಿನಿಂ ೩೭

ಮೂಲದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಹೋಗಲು (ತನ್ನ ನೇಮವಾಗಿದ್ದ) ಚಂದನವನ್ನು ಕೊಂಡು ತರುವುದಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವುಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ವಸ್ತು ಒಡವೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ, ಬರಿದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯಗೆಡದೆ ಎನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನೇ ಕಡಿಕಡಿದು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ತೇದು ಹೊಸದಾದ ಗಂಧವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತು, ಆ ಶಿವನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ 'ಹೇ, ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ರಕ್ತವು ಹಾರಿದರೆ, ಪರಿಮಳ ಮತ್ತು ಸೊಗಸು, ನುಣುಪು–ಇವುಗಳು ಉಂಟಾಗದಿದ್ದರೆ ಚಂದನ ಗಂಧನಂತೆ (ಈ ನನ್ನ ದೇಹದ ಗಂಧವು) ಆಗದೆ ಇದ್ದರೆ, 'ಶಿವನೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ದೋಷವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.' ಎಂದು ಕೊಂಡು ಬಹು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮೊಳಕೈಯನ್ನು ಮಳಲಿನ (ಮಳಲಿನಂತೆ ಹುದುಬರಕಾದ) ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ತೆಯ್ದು, ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ, ಶಿವನಿಗೆ ಅನುಲೇಪನ ಮಾಡಿ, ಆ ಮೃಡನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಅಣುಮೂರ್ತಿಗಳ ಪಾದಗಳ ಕಿಂಕರನಾಗಿದ್ದೇನೆ. (ಕಡವಲ ನಾಯನಾರ ಸ್ತೋತ್ರ) ೩೭-೩೮. ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸಾವಿರ ದೀಪಗಳನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತೇನೆಂಬ ನೇಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಆ ರೀತಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರಲಾಗಿ, ಆ ನೇಮಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸಂಪಾದಿಸಿಟ್ಟ ಹಣವೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದು ಹೋಗಲಾಗಿ, ಶರೀರವೇ ದೀಪದ ಕಂಬದ ಆಧಾರವಾಗಿಯೂ, ತನ್ನ ತಲೆಯೇ ನೂತನ ಪಾತ್ರೆಯಾಗಿಯೂ, ಕೂದಲುಗಳ ಸಮೂಹದ ಜಡೆಯೇ

---

1 ಳ್ಬಿ(ಮ) 2 ತ್ರ(ಅ, ಐ, ಚ, ದ, ಗ, ಮ)

ಉರಿವೊ[1]ತ್ತಿಸಿ ದೀಪಮನಾ
ದರದಿಂ ಬೆಳಗುತ್ತೆ ಶಂಭುವಂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ತ
ತ್ಪುರಮಂ ಪದೆದೆಯ್ದಿದ ಬಂ
ಧುರ ಕಡವಲನಂಬಿಯೆಂಬ ಭಕ್ತನ ಬಂಟಂ ೩೮

ಇಳೆಯೊಳೆ ಪಾಂಡ್ಯಮಂಡಲದೊಳೊಪ್ಪುತೆ ನಿಮ್ನಗಗೆಯ್ದಿ ನಿಂದು ತ
ಜ್ಜಳದೊಳೆ ಜಾಲಮಂ ಪರಪಿ ಮುನ್ನಮೆ ಸಿಲ್ಕಿದ ಮೀನನೊಲ್ಲದಂ
ತುಳುಪಿ ಶಿವಂಗೆನುತ್ತೆ ಕಡೆ ಸಿಲ್ಕಿದ ಮೀನ್ಗಳನೊಯ್ದು ಮಾಱುತುಂ
ಗಳಿಸಿದ ವಿತ್ತದಿಂದೆ ಚರಲಿಂಗಮನರ್ಚಿಸುತುಂ ನಿರಂತರಂ ೩೯

ನೇಮಮದಾಗೆ ವರ್ತಿಸುತುಮೊಂದು ದಿನಂ ಬಲೆವೀಸಿ ನೀರೊಳು
ದ್ದಾಮತೆಯಿಂದದಂ ಸೆಳೆದು ನೋಳ್ಪಿನಮುಜ್ವಳ ರತ್ನಲೋಚನಂ
ಹೇಮಮಯಾಂಗಮೊಪ್ಪುವ ಝಷಂ ಬರೆ ಮುನ್ನಭವಂಗಿದೆಂದು ಬಿ
ಟ್ಟಾ ಮಡುನೀರೊಳಂತೆ ಬಲೆವೀಸಿದೊಡಂತದು ಸಿಲ್ಕೆ ಮೇಣದಂ ೪೦

ಬತ್ತಿಯಾಗಿಯೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿರಸವೇ ಎಣ್ಣೆ (ತಿಲೋದ್ಭವ) ಯಾಗಿಯೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಉರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಿ, ಅದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗುತ್ತ ಶಂಭುವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆತನ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಂಧುರವಾದ (ಭಕ್ತಿಯ) 'ಕಡವಲನಂಬಿ' ಎಂಬ ಭಕ್ತನ ಬಂಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. **(ಅತಿ ಭಕ್ತನ ಸ್ತೋತ್ರ)**
೩೯–೪೩. ಭೂ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪಾಂಡ್ಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ, ನಿಂತು ಆ ನದೀ ಜಲದಲ್ಲಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ, ಮೊದಲು ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೀನನ್ನು ತಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಅದು ಶಿವನಿಗೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಉಳಿಸಿ ಪುನಃ ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಅನಂತರ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮಾರಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣದಿಂದ ನಿರಂತರವೂ ಜಂಗಮರನ್ನು ಅರ್ಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇರುವುದು ಅವನ ನಿರಂತರ ನೇಮದ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತ ಒಂದು ದಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ, ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಬಲೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ರತ್ನದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳ, ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳ ಶೋಭಿಸುವ ಮೀನೊಂದು ಆ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲು, ಈ ಮೀನು ಶಿವನಿಗೆ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಪುನಃ ನೀರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಆ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ (ಪುನಃ) ಮೊದಲಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಲಾಗಿ, ಅದೇ ಮೀನು ಸಿಗಲಾಗಿ ಪುನಃ ಅದನ್ನು (ಮೊದಲು ಸಿಕ್ಕ ಮೀನೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡು) ನೀರಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಬಲೆ ಬೀಸಿದನು. ಉಳಿದ ಯಾವ ಮೀನೂ ಸಿಗದೆ ಆ ಮತ್ಸ್ಯವೇ ಬರಲಾಗಿ

3 ಪ(ಅ)

ಬಿಡುತುಂ ಮೇಣ್ಬಿವೀಸೆ ಮತ್ತುಳಿದ ಮತ್ಸ್ಯಂ ಸಿಲ್ಕದಾ ಮೀನೆ ಬಂ
ದೊಡೆ ಕಂಡಚ್ಚರಿವಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬಳಿಕಲ್ಲಿಂದೆಯ್ದಿ ಬೇಱೊಂದು ಪೆ
ರ್ಮಡುವೊಳ್ಜಾಲಮನಲ್ಲಿ ಬೀಸೆ ಮಗುೞ್ದಾ ಪಾಠೀನಮೇ ಸಿಲ್ಕೆ ತ
ಜ್ಜಡದೊಳ್ವರ್ಜಿಸುತಿಂತು ಸಂಜೆವರೆಗಂ ನೀರುಳ್ಳ ತಾಣಂಗಳೊಳ್ ೪೧

ಬಲೆವೀಸುತ್ತೆ ನವೀನ ಮೀನಮನದೆಂತುಂ ಕಾಣದೀ ಮೀನಮೇ
ಸಲೆ ತಾಂ ಬಂದಪುದೀ ಶಿವಾರ್ಪಣ ಮೀನಂ ಕೊಳ್ವುದೆಂತಕ್ಕುಮೀ
ಜಲದೊಳ್ಜಾಲಮನಿಟ್ಟು ನೋಳ್ಪೆನಣಮೀ ಮೀನೆಯ್ದೆ ಮಾಣ್ದಪ್ಪೆನೀ
ಬಲೆಯುಂ ಮೇಣೆನುತಣ್ಮಿ ಪೂಣ್ದು ಪುರಪೂರ್ವಾಶಾನದೀವಾರಿಯೊಳ್ ೪೨

ಜಾಲಮನಿಕ್ಕುತುಂ ಸೆಳೆಯೆ ತಳ್ತುದಱೊಳ್ನಯನತ್ರಯಂ ಜಟಾ
ಮಾಲೆ ನವೇಂದು ನಾಗಭರಣಂ ನಗಜಾತೆ ಗಜಾಜಿನಾಂಬರಂ
ಕಾಲಗಳಂ ವೃಷೇಂದ್ರನೊಡನೊಪ್ಪಿರೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮಹೇಶನೆಯ್ದೆ ಸ
ಲ್ಲೀಲೆಯೊಳಾತನೂರ್ಗೆ ನಡೆಗೊಂಡತಿಭಕ್ತನ ಭಕ್ತನಪ್ಪೆನಾಂ ೪೩

ಪ್ರತಿದಿನಮೀಶ್ವರಂಗೆ ಮೃದುಶಾಲಿಯ ತಂಡುಲದನ್ನಮರ್ಪಿಪಾ
ವ್ರತಮನೆ ತಾಳ್ದು ತಾನೆಸಗುತಾ ವ್ರತಕರ್ಥಮದೆಲ್ಲ ತೀರೆ ನಿ
ಶ್ಚಿತಮತಿ ಗರ್ದೆಗೊಯ್ಯುದ್ದ ಪೊಸಕೂಲಿಯೊಳಾರ್ಜಿಸಿ ಶಾಲಿಯಕ್ಕಿಯಂ
ರತಿಪತಿವೈರಿಗನ್ನಮನೊಡರ್ಚೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತಿಂತು ನೇಮಮಂ ೪೪

ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು, ನೀರಿಗೆ ಬಿಡುವನು. ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬೇರೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಿದನು. ಪುನಃ ಅದೇ ಮೀನು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದನ್ನು ಅದೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಈ ರೀತಿ ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ನೀರಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸುತ್ತ ಹೊಸ ಮೀನನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಕಾಣದೆ ಇದೇ ಮೀನವೇ (ಪದೇ ಪದೇ) ಬರುತ್ತಿರುವುದಲ್ಲಾ ! ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಈ ಮೀನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಹೇಗೆ ? ಈ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಅದೇ ಮೀನು ಪುನಃ ಬಂದದ್ದಾದರೆ ಈ ಬಲೆಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವೆನು, ಎನ್ನುತ್ತ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಆ ಪಟ್ಟಣದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಹೊಳೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಎಳೆಯಲು ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಣ್ಣುಳ್ಳವನೂ, ಜಟಾಮಾಲೆ, ನೂತನ ಚಂದ್ರ, ಹಾವುಗಳ ಆಭರಣವುಳ್ಳವನೂ, ಪಾರ್ವತಿ, ಆನೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನುಳ್ಳವನೂ, ಕಪ್ಪುಗೊರಳನೂ, ವೃಷಭೇಂದ್ರ ಸಹಿತನಾದವನೂ, ಆದ ಶಿವನು ಸಿಕ್ಕು ಬರಲು ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮೆಚ್ಚಿ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಆ ಶಿವನ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಅತಿಭಕ್ತನ ಭಕ್ತನು ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅರಿಪಾಲನ ಸ್ತೋತ್ರ ೪೪-೪೬. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಶಿವನಿಗೆ ಕೋಮಲವಾದ ಬತ್ತದ ಅಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ವ್ರತವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತಾನು ಮಾಡುವ ಆ ವ್ರತಕ್ಕೆ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ದ್ರವ್ಯವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಹೋಗಲಾಗಿ, ನಿಶ್ಚಲ

ಸಲಿಸುತ್ತಿರ್ಪನ್ನವಮಾ ಕೂಲಿಗೆ ಕರೆವರುಮಿಲ್ಲಾಗೆ ಸಪ್ತೋಪವಾಸಂ
ಸಲೆಗೊಂಡಿರ್ಪಂದು ಮಾನದ್ವಯಮಿಂತ ವಿಲಸತ್ತಂಡುಲಂ ಶಂಕರಾಜ್ಞಾ
ಬಲದಿಂ ಕೆಯ್ಗೊಳ್ಳೆ ಕೊಂಡೆಯ್ದುವ ಸಮಯದೆ ತಾಂ ಬೀಳ್ವನಂ ಬೀದಿಯೊಳ್ತಂ
ಡುಲಮೆಲ್ಲಂ ಸೂಸೆ ಸುಯ್ಯುತ್ತಮನುಡುಗೆ ಕರಂ ಬಾರದಿರ್ದತ್ತದಾಗಳ್ ೪೫

ಅದನೀಕ್ಷಿಸಿ ನೊಂದು ಚಂದ್ರಧರನಾಹಾರಕ್ಕೆ ತಂದಕ್ಕಿ ಸೂ
ಸಿದುದೀ ತಪ್ಪನೊಡರ್ಚಿದೆಂ ಬಿಡುವೆನೆನ್ನೀ ಪ್ರಾಣಮಂ ಮಾಣದೆಂ
ದೊದಱುತ್ತುಂ ಕುಡಗೋಲನೆತ್ತಿ ಕೊಱೆದಾತ್ಮಗ್ರೀವಮಂ ಶಂಭುವಂ
ಪದಪಿಂ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಮೋಕ್ಷಮೊಂದಿದರಿಪಾಲಂಗಾಂ ಕರಂ ಕಿಂಕರಂ ೪೬

ವಿಳಸದ್ಗುಗ್ಗುಳಧೂಪಮಂ ಸಲೆ ಮಹಾದೇವಂಗೆ ಕಾಲತ್ರಯಂ
ಗಳೊಳೊಲ್ದರ್ಪಿಪ ನೇಮಮಂ ತಳೆದು ತಾನಿರ್ಪಾಗಳಾ ಧೂಪಕ
ರ್ಗಳವಿತ್ತಂ ವ್ಯಯಮಾಗೆ ವಸ್ತುಚಯಮಂ ನೈಜಾಂಗನಾಕಂಠಮಂ
ಗಳಸೂತ್ರಂ ಮೊದಲಾಗಿ ಮಾಱಿ ಸಲಿಸುತ್ತಾ ನೇಮಮಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ೪೭

ವಾದ ಬುದ್ಧಿಯ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ಯುವ ಕೂಲಿಯ ಕಾಯಕದಿಂದ, ಆಯಾ ದಿನದ ಕೂಲಿಯ ರೂಪವಾಗಿ ಬಂದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಈ ರೀತಿಯ ನೇಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ (ಅವನನ್ನು) ಆ ಕೂಲಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕರೆಯುವವರೂ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಏಳು ಹೊತ್ತು ಉಪವಾಸವು ಒದಗಿ ಇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸೇರು (ಮಾನದ್ವಯ) ಅಳತೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಅಕ್ಕಿಯು ಶಂಕರನ ಆಜ್ಞೆಯ ಬಲದಿಂದ ದೊರಕಲು ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೊರಟು ಹೋಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನೂ ಬಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಯೂ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು. (ಆಗ) ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ, ಆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಲಾಗಿ, ಅದು ಆಗ ಅವನ ಕೈಗೆ ದೊರಕದ ರೀತಿಯಾಯಿತು. ಆಗ ಹೀಗಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ, ನೊಂದುಕೊಂಡು, ಚಂದ್ರಧರನ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ತಂದ ಅಕ್ಕಿ (ನೆಲಕ್ಕೆ) ಹರಡಿ ಹೋಯಿತು. ಇಂಥ ಒಂದು ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದೆನು. ತಪ್ಪದೆ ಈಗ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ, ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಕುಡುಗೋಲನ್ನು ಎತ್ತಿ, ತನ್ನ ಕೊರಳನ್ನು ಕೊರೆದುಕೊಂಡು ಶಂಭುವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಅರಿಪಾಲನೆಂಬ ಭಕ್ತನಿಗೆ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕಲಿನಾಥನ ಸ್ತೋತ್ರ) ೪೭. (ಪ್ರತಿದಿನ) ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗುಗ್ಗುಳ ಧೂಪವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುವ ನೇಮವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ತಾನು ಇರುವಾಗ ಆ ಧೂಪಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಯವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಮನೆಯ ಸಕಲಪದಾರ್ಥ ಸಮೂಹವನ್ನು, ತನ್ನ ಮಡದಿಯ ಕೊರಳ

ವ॥ ಇರ್ಪಿನಮಾಗಳ್ತಿರಿಪಿನಂದನಮೆಂಬ ಪುರವರದೊಳ್ತಿರುಪರಂಧಾಮನೆಂಬ ನರೇಶ್ವರಂ ನಿರಂತರಂ ಭಜಿಪ ನಾಗನಾಥನೆಂಬ ಲಿಂಗಂ ಪುರೋಭಾಗದೊಳ್ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯರ್ಪಾಡುವ ರಾಗರಸಕ್ಕೆ ರಾಗಿಸಿ ಮುಂಗಡೆಗೆ ಸಿಂಗದೊಲಿದು ಬಾಗಿರೆ ತನ್ನರೇಶ್ವರನೀ ಲಿಂಗಮಂ ಸಸಿನಂಗೆಯ್ದುವಂಗೆ ಬೇಡಿದುದನೀವನೆಂಬ ವಾರ್ತೆಯುಂ ಕೇಳ್ದಾ ಪುರಿಗೇಳ್ತಂದೆಮಗೆಪಿರಿದುಂ ಗುಗ್ಗುಲಮನೀಯೆ ಲಿಂಗವೊಲೆಪಮಂ ನೇರಿತುಗೆಯ್ವೆನೆಂದು ಪೂಣ್ದು ನುಡಿಯುತೊಡನಮ ಬೇಡಿದನಿತಂ ಗುಗ್ಗುಳಮಂ ರಾಸಿಗೆಯ್ದು ಮುಂದಿಟ್ಟು ವಂದಿಸೆ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ತಲ್ಲಿಂಗದೆಡೆಗೆಯ್ದಿ ಪನ್ನತಿಕೆಯಿಂ ನಿಂದು—

ಧರಣಿಪನಲ್ಲಿ ನೋಡುತಿರೆ ಪಟ್ಟೆಯ ಚಿಂದಿಯೊಳೊಂದಿ ಬಂಧಿಸು
ತ್ತಿರಿದೆನೆ ಲಿಂಗದಂಗದ ತದಗ್ರದೆ ಕಟ್ಟಿದ ಬೊಮ್ಮಹಾಸಮಂ
ಕೊರಲೊಳಮರ್ಚಿ ತಾಂ ನಿಗುರೆ ನೆಟ್ಟನೆ ನಿಂದು ಶಿವಂ ಪ್ರಸನ್ನನಾ
ಗಿರೆ ಶಿವಲೋಕಮಂ ಪಡೆದ ಸತ್ಕಲಿನಾಥನ ಭೃತ್ಯನಪ್ಪೆನಾಂ ೪೮

ಸೊಗಯಿಪ ಶೈವಲಾಂಛನಧರರ್ಕಳನೀಶ್ವರನೆಂದು ಭಾವಿಸು
ತ್ತಗಲದೆ ಪೂಜಿಸುತ್ತೆ ರಿಪುಭೂಪರನರ್ದಿಸಿ ಕೀರ್ತಿವೆತ್ತು ಪೆ
ರ್ಮೆಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿರುತ್ತುಮಹಿತೋರ್ವಿಪನೊರ್ವನ ಯುದ್ಧರಂಗದೊಳ್
ನೆಗಳ್ದತಿ ಶೌರ್ಯದಿಂ ತೆಮರೆ ಸೋಲ್ತವನೀಶ್ವರಭಕ್ತವೇಷಮಂ ೪೯

ಮಂಗಳಸೂತ್ರ ಪೊದಲ್ಗೊಂಡು ಮಾರಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ನೇಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ವ॥ ಇರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ 'ತಿರಿಪಿನಂದನ'ವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತಿರುಪರಂಧಾಮ ಎಂಬ ನರಶ್ರೇಷ್ಠನು ನಿರಂತರದಲ್ಲೂ ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾಗನಾಥ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಲಿಂಗವು ತನ್ನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾಗಕನ್ನಿಕೆಯರ ರಾಗದರಸಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಗೊಂಡವನಾಗಿ ತಪ್ಪದೆ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಾಡಿ ಓರೆ (ಬಾಗು)ಗೊಂಡಿರಲು, ಆ ರಾಜನು ಈ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಸರಿಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸಾರಿಸಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗುಗ್ಗುಳವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ಲಿಂಗದ ವಾಲಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ನುಡಿಯಲಾಗಿ. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಬೇಡಿದಷ್ಟು ಗುಗ್ಗುಳವನ್ನು ರಾಶಿ ಹಾಕಿ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಲಾಗಿ ಆ ಗುಗ್ಗುಳವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಆ ಲಿಂಗದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶೌರ್ಯದಿಂದ ನಿಂತು. ೪೮. ಆ ರಾಜನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಚಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕಟ್ಟುತ್ತ, ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಆ ರೇಷ್ಮೇ ಬಟ್ಟೆಯ ಚಿಂದಿಯ ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಬೊಮ್ಮಹಾಸವೆಂಬ ಕೂರಲಗನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ತಾನು ನಿಗುರಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿರಲು—ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿವನ ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಕಲಿನಾಥನ ಭೃತ್ಯನು ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಏಕಾಧಿನಾಥನ ಸ್ತೋತ್ರ ೪೯-೫೧. ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಶೈವ ಧರ್ಮದ ಲಾಂಛನಧಾರಿಗಳನ್ನು ಈಶ್ವರನೆಂದೇ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಸದಾ

ತಳೆದೇಳ್ತಂದಿದಿರಾಂತು ನಿಂದಿರೆ ರಣೋರ್ವೀಭಾಗದೊಳ್ಕಂಡು ನಿ
ಶ್ಚಳ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯನಾಳ್ದು ಕೆಯ್ಯಸಿಯನಂದೀಡಾಡಿ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕೆ ಭೂ
ತಳದೊಳ್ತದ್ರಿಪುಖಡ್ಗದಿಂ ಪೊಡೆಯೆ ತಾಂ ನಿಷ್ಪಂದನಾಗಿರ್ದ ನಿ
ರ್ಮಳಭಾವಕ್ಕೆ ಪುರಾರಿ ಮೆಚ್ಚುತಸಿಯುಂ ಪೂಮಾಲೆಗೆಯ್ದೊಲ್ಮೆಯಿಂ ೫೦

ಕ್ಷೋಣೀಜನವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರೆ
ಮಾಣದೆ ಪುಷ್ಪಕದೊಳೊಯ್ಯೆ ನಿಜನಗರಿಗೆ ಸಂ
ದೇಣಾಧಿನಾಥನಸಮ ಕೃ
ಪಾಣಂಬಿಡಿದೋಲಗಿಪ್ಪ ಕಿಂಕರನಪ್ಪೆಂ ೫೧

ಧರೆಯೊಳ್ಶ್ರೀಪಂಚಮುದ್ರಾಂಕಿತರನಘಹರಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂ ಕಂಡು ಪೂಜಾ
ಪರನಾಗುತ್ತೇಳ್ಗೆಯಿಂ ವರ್ತಿಸುತೆ ರಿಪುಧರಾಧೀಶರಂ ಪೊಯ್ದು ಯುದ್ಧೋ
ರ್ವರೆಯೊಳ್ ಬೆಂಬತ್ತೆ ಕೆಟ್ಟೋಡುತೆ ಪಟುಕಪಟೋಪಾಯದಿಂ ತಾಳ್ದು ಭಾಸ್ವ
ಚ್ಚರರೂಪಂ ಬಂದವರ್ತಳ್ತಿಱಿಯೆ ಧುರದೊಳಾತ್ಮಾಂಗಮಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಂ ೫೨

ಅಗಲದಂತೆ (ಅವನನ್ನು) ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತ, ವೈರಿಗಳಾದ ರಾಜರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ, ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿ, ಹೆಮ್ಮೆಗೆ ನೆಲೆಯೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಇರುತ್ತ, ವೈರಿರಾಜನೊಬ್ಬನನ್ನು ರಣ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಓಡಿಸಲಾಗಿ, ಆ ಶತ್ರು ರಾಜನು ಹೀಗೆ ಸೋತು, ಭಕ್ತನ ವೇಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಆ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದು, ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತನು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ, ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಬಿಸಾಡಿ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿದನು. ಆಗ (ಆ ಭಕ್ತನ ವೇಷದ) ಶತ್ರು ರಾಜನು ಅದೇ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲಾಗಿ, ಅಲ್ಲಾಡದಂತೆ ಇದ್ದ ಅವನ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಭಕ್ತಿ ಭಾವಕ್ಕೆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತ, ಆ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಸರ್ವಜನರೂ ನೋಡುವಂತೆ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಂತಹ 'ಏಣಾಧಿನಾಥನ' ಅನುಪಮವಾದ ಖಡ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಕಿಂಕರನಾಗಿದ್ದೇನೆ. **ಸೇದಿರಾಜನ ಸ್ತೋತ್ರ** ೫೨-೫೩. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಮಂತ್ರ, ಲಿಂಗ, ಕಷಾಯ ವಸ್ತ್ರವೇ ಮೊದಲಾದ ಐದು ಮುದ್ರೆಗಳ ಚಿಹ್ನೆಯುಳ್ಳವರನ್ನು ಈಶ್ವರನೇ ಎಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನೆನಿಸಿ (ಭಕ್ತಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ) ಏಳ್ಗೆಗೊಂಡು ವರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವೈರಿ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಆ ವೈರಿ ರಾಜರು ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಮೋಸದ ಉಪಾಯದಿಂದ ಅವರು (ಆ ಶತ್ರು ರಾಜರು) ಚರಜಂಗಮ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಂದು

ಶರಣೆಂದೊಪ್ಪಿಸಿ ಸೈಗೆಡೆ
ದಿರೆ ಧರೆಯೊಳ್ಮೆಚ್ಚಿ ಶಂಭು ಸಾರೂಪ್ಯಮನಂ
ದಿರದೀಯೆ ಮೆಱೆದ ಧೈರ್ಯಾ
ಕರನೆನಿಸುವ ಸೇದಿರಾಜನನುಚರನಪ್ಪೆಂ ೫೩

ಅನುದಿನಮೀಶಲಾಂಛನಧರರ್ಕಳನೀಶ್ವರನೆಂಬ ಭಕ್ತಿಭಾ
ವನೆಯೊಡಗೂಡಿ ತಾಂ ಭಜಿಸುತುಂ ಪಿರಿದೇಳ್ಗೆಯನಾಳ್ದು ರಾಜ್ಯಪಾ
ಲನೆಯುನೊಡರ್ಚುತಿರ್ದು ರಿಪುರಾಜರನಾಜಿಯೊಳಟ್ಟಿ ಪೊಯ್ದು ನೆ
ಟ್ಟನೆ ತಲೆಯೊಟ್ಟಿಲಂ ತರಿಸಿ ಭಂಡಿಯೊಳೀಕ್ಷಿಸುತಿರ್ಪ ಪೊಳ್ತಿನೊಳ್ ೫೪

ಕುನಿಕಿಲ್ಮೂವತ್ತು ತೀವಿರ್ದಹಿತಶಿರದೊಳೊಂದುತ್ತಮಾಂಗಂ ಕಚೌಘಂ
ನನೆದೆತ್ತಂ ರಕ್ತದಿಂ ಪತ್ತಿರೆ ಜೆಡೆದಲೆವೋಲ್ತೋಱೆ ಕಂಡಳ್ಕುತುಂ ಕ
ಳ್ಕನೆ ಚಂಚತ್ಖಡ್ಗದಿಂದಾತ್ಮಶಿರಮನರಿದಿತ್ತೀಶ್ವರಂ ಮೆಚ್ಚಿ ತಜ್ಜೀ
ವನಮಂ ಕೂರ್ತೆತ್ತೆ ಮೋಕ್ಷಂಬಡೆದೆಸೆದ ಪಗಲ್ತೋಳನಾಳಪ್ಪೆನೆಂದುಂ ೫೫

ಯುದ್ಧ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಸೀಳಲಾಗಿ (ಅಂಥ ಸ್ಥಿತಿ ಯಲ್ಲೂ) ಭಕ್ತಿಯಿಂದ 'ಶರಣು' ಎಂದು ದೇಹವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿರಲು, ಆಗ ಶಂಭುವು ಮೆಚ್ಚಿ ತಪ್ಪದೆ ಸಾರೂಪ್ಯ ಪದವಿ ಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಮೆರೆದ ಧೈರ್ಯದ ಗಣಿಯೆಂದೆನಿಸುವ ಸೇದಿ ರಾಜರನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಸೇವಕನು ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ. **ಪಗಲ್ತೋಳರ ಸ್ತೋತ್ರ** ೫೪–೫೫. ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಈಶ್ವರನ ಲಾಂಛನ ಧರಿಸಿದವರುಗಳನ್ನು ಈಶ್ವರನೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿ ಅವರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ ವಿಶೇಷವಾದ ಏಳ್ಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದು, ವೈರಿರಾಜರನ್ನು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೊಡೆದುಹಾಕಿ, ಅವರ ತಲೆಯರಾಶಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟನೆ ಮೂವತ್ತು ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿ, ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇರಿಸಿ ತರಿಸಿ, ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಆ (ವೈರಿಗಳಾದವರ) ತಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಲೆಯ ರಕ್ತದ ಮೆತ್ತುವಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆ ಗೂದಲಿನ ಸಮೂಹವು ನೆನೆದು ಜಡೆಗಟ್ಟಿದ ತಲೆಯಹಾಗೆ ತೋರಲು, ಅಂಥ (ಜಡೆಗಟ್ಟಿದ) . ತಲೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರುತ್ತ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ (ಇದು ಶಿವನ ಲಾಂಛನಧಾರಿಯ ತಲೆಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ) ಹೊಳೆಯುವ ಖಡ್ಗದಿಂದ ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಆ ತಲೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಈಶ್ವರನು ಈ ರೀತಿಯ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದನು. (ಈ ರೀತಿಯಿಂದ) ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಶೋಭಿಸಿದ ಪಗಲ್ತೋಳರಿಗೆ ನಾನು ಎಂದೂ ಆಳಾಗಿದ್ದೇನೆ, **ಕಲಿಕಂಬನ**

ನಿಜದಾಸೀಪುತ್ರನೊರ್ವಂ ಕೆಲಸಕಲಸುತೆಳ್ದೋಡಿ ಭಸ್ಮಾಕ್ಷಮಾಲಾ
ವೇಷನಂ ಜೆತ್ತಂಗದೊಳ್ಜಂಗಮತತಿಯೊಡನೇಳ್ತಂದು ಕಾಲ್ನೀಡೆ ಹಸ್ತಾಂ
ಬುಜದಿಂ ತಾಂ ಕರ್ಚುವಾಗಳ್ ಜಲಮನೆಱೆಯದಾ ಕಾಂತೆ ಮಲ್ಲಂ ಗಡೀತಂ
ನಿಜದಿಂ ಮಚ್ಚೇಟಿಯುಪ್ಪೀ ಸಿರಿಗಿಯುಣುಗನೆಂದೇಳಿದಂಗೆಯ್ದೊಡಾಗಳ್ ೫೬

ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕುಲನಾಮಮನೆತ್ತಿದಳಿಕೆಯೆಂದು ತ
ನ್ನಂಗನೆಯೊಪ್ಪವಾಳ್ದ ನಳಿತೋಳ್ಗಳನಾಗಳೆ ಕೊಯ್ದು ಖಂಡಿಸು
ತ್ತಂಗಜವೈರಿಯಂ ಪದೆದು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ತತ್ಕೃಪೆಯಿಂ ಗಣತ್ವದೊ
ಳ್ಸಂಗತಮಾದ ಭಕ್ತ ಕಲಿಕಂಬನ ಸಿಂಬಕನಪ್ಪೆನಾವಗಂ ೫೭

ಧರಣಿಯೊಳೊಪ್ಪುತುಂ ಹರಚರಾಂಘ್ರಿಸಮರ್ಚನಸೌಖ್ಯದಿಂದೆ ತಾ
ನಿರೆ ಪುರವೈರಿ ಬಂದೊಸೆದು ಜಂಗಮರೂಪದೊಳೊರ್ಮೆ ತನ್ನ ಭಾ
ಸುರತರಮಾದ ಕಚ್ಚುಟಮನೊಪ್ಪದೆ ವೈತಿಡು ನಾಳೆ ಕೊಳ್ವೆನೆಂ
ದಿರಿಸುತದೃಶ್ಯಮಾಗಿಸುತಮಂ ಮಗುಳ್ದಿಯುದ್ದತೆ ಬೇಡೆ ನೋಡುತುಂ ೫೮

ಸ್ತೋತ್ರ ೫೬-೫೭. ತನ್ನದಾಸೀಪುತ್ರನೊಬ್ಬನು (ಮನೆಯ) ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಲಸ್ಯ ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, (ಮನೆಬಿಟ್ಟು) ಓಡಿಹೋಗಿ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನಾಗಿ, ಜಂಗಮಸಮೂಹದೊಡನೆ ಸೇರಿಬಂದು ಕಾಲನ್ನು ಮುಂದೆಮಾಡಲು ಕರಕಮಲದಿಂದ ಅವನ ಕಾಲನ್ನು ತೊಳೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯು ಈತನು ನಿಜವಾಗಿ ನಮ್ಮ ದಾಸಿಯ ಮಗನಾದ ಮಲ್ಲನೇಅಲ್ಲವೆ ? ಎಂದು ನೀರನ್ನು ಎರೆಯದೆ ತಿರಸ್ಕರಮಾಡಲಾಗಿ ಈ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪೂರ್ವಕುಲದ ಹೆಸರನ್ನೆತ್ತಿದಳೆಂದು ಅವಳ ಸೊಗಸಾದ ಕೋಮಲ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಆ ಕೂಡಲೆ ಕೋಪದಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವನ ಆ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಗಣಪದವಿಗೆ ಸೇರಿದ ಭಕ್ತ **'ಕಲಿಕಂಬ'** ನ ಸದಾ ಆಶ್ರಿತನು ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಮರ ನೀತಿಯು ಸ್ತೋತ್ರ ೫೮-೬೦. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಜಂಗಮಸಮೂಹದ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಾನು ಇರಲಾಗಿ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈಶ್ವರನು ಒಮ್ಮೆ ಜಂಗಮ ವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಕೌಪೀನ (ಲಂಗೋಟಿ)ವನ್ನು ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡು ನಾಳೆಬಂದು ಒಯ್ಯುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಇರಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಅದೃಶ್ಯವಾಗುವಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು. (ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಮರುದಿನ) ಬಂದು ಆ ಕೌಪೀನವನ್ನು ಬೇಡಿದನು. ಆಭಕ್ತನು (ಅದನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆಂದು ಇಟ್ಟಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ) ನೋಡಲಾಗಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು

ಪೇಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣದೆ ಮಹಾಭಯಮಾಳ್ದಿರೆ ಕಂಡು ಕಾಡುತುಂ
ಕೇಳೆನಗಿಂದಿದಕ್ಕೆ ಪಡಿಕಟ್ಟುಟಮಿರ್ದಪುದಂಬರಗಳಂ
ಪಾಳಿಯೊಳಿಂತಿದಕ್ಕೆ ಸರಿದೂಗಿ ಸಮರ್ಪಿಪುದೆಂದು ತಾಪಸಂ
ಪೇಳೆ ಕಡಂಗಿ ಕಟ್ಟುಟಮನೊಂದೆಡೆದಟ್ಟೆಯೊಳಂಬರಂಗಳಂ ೫೯

ಒಂದೆಡೆದಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ತೂಗೆ ಸಮಾನಮದಾಗದಿರ್ದೊಡೋ
ರಂದದೆ ವಿತ್ತವಸ್ತುಚಯಮುಂ ಸತಿಯಂ ಸುತನಂ ನಿಜಾಂಗಮಂ
ಕುಂದದೆ ತೂಗಿ ತೋಡೆನಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಶಂಭುವನೆಯ್ದೆ ಮೋಕ್ಷದೊ
ಳ್ನಿಂದು ವಿರಾಜಿಸಿರ್ದಮರನೀತಿಯ ಬಂಟರ ಬಂಟನಪ್ಪೆನಾಂ ೬೦

ಚರಲಿಂಗಾಂಘ್ರಿ ಸಮರ್ಚನಕ್ಕೆ ಧನಮೆಲ್ಲಂ ತೀರೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂ
ದಿರುತುಂ ಪೆರ್ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಚರವೇಷಂಬೊತ್ತು ಕಾಲಾರಿ ನ
ಟ್ಟಿರುಳೊಳ್ಬಂದು ನಿಜಾಲಯಕ್ಕೆ ಚಳಿಯಿಂದಂ ಕಂಪಿಸುತ್ತಾರ್ತಿವೆ
ತ್ತಿರೆ ಕಿರ್ಚಂ ಪಟುಗೆಯ್ದು ತನ್ನ ಗುಡಿಲಂ ಕಿಳ್ತಿಕ್ಕಿ ಪೊತ್ತಿಕ್ಕುತುಂ ೬೧

ಉರುಪಿದೊಡಲ್ಲಿ ಕಾದುರಿಯನಾ ಚಳಿಯುಂಡಲೆಯುಂ ತೆರಳ್ಚಿ ತ
ದ್ವರಮುನಿ ಭಕ್ತ ಕೇಳ್ಪಿಸಿದೆನಂಬಕಳಂ ತುಱುಗಾದ ಸೂನುಗಂ

ಕಾಣದೆ ಅತ್ಯಂತ ಭಯಗೊಂಡವನಾಗಿ ಇದ್ದನು (ಇದನ್ನು ಕಂಡು (ಆ ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಶಿವನು ನನ್ನ ಕೌಪೀನವನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು) ಪೀಡಿಸುತ್ತ- ಕೇಳು ನನಗೆ ಈಗ ಈ ಕೌಪೀನಕ್ಕೆ ಸರಿದೂಗುವಷ್ಟು ಇರುವ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತೂಕಮಾಡಿ ಕೊಡು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಥದೇ ಕೌಪೀನವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಆ ಜಂಗಮನು (ತಾಪಸನನ್ನು) ಹೇಳಲಾಗಿ, (ಅಗ) ಎಂದ್ಧು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಒಂದು ಕಡೆಯ ತಕ್ಕಡಿಯ ಪರಡಿಯಲ್ಲಿ (ಜಂಗಮನು ಕೊಟ್ಟ ಬೇಕೆಂದು) ಕೌಪೀನವನ್ನಿರಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದು ತಕ್ಕಡಿ ಪರಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆತೂಗಲು ಆ ಬಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲವೂ (ಆ ಕೌಪೀನಕ್ಕೆ) ಸರಿದೂಗದೆ ಇರಲಾಗಿ, ಒಂದೇಸಮನೆ (ತನ್ನ) ಐಶ್ವರ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೂ (ಕೊನೆಗೆ) ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತನ್ನನ್ನೂ (ಕೂಡ) ಕುಂದಿಲ್ಲದೆ ತೂಗಿ ಸಮವಾದದ್ದೆನಿಸಿ ಶಂಭುವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಮರನೀತಿಯ ಸೇವಕರ ಸೇವಕನು ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ. **ಇಳೆಯಾಂಡ ಗುಡಿಮಾರರ ಸ್ತೋತ್ರ** ೬೧–೬೨. ಚರಲಿಂಗಗಳೆನಿಸಿದ ಜಂಗಮರ ಪಾದ ಪೂಜೆಗೆ(ಗಳಿಸಿ) ಧನವೆಲ್ಲ ತೀರಿಹೋಗಲು ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆದವನಾಗಿ ಜಂಗಮ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶಿವನು ಚಳಿಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ ಬಾಧೆಗೊಂಡು ಬಂದನು. (ಈ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆ ಚರ ರೂಪದ ಶಿವನಿಗೆ) ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಪುಟಗೊಳಿಸಿ (ಸೌದೆಯೆಲ್ಲ ತೀರಿಹೋಗಲು) ತನ್ನ ಗುಡಿಸಲನ್ನೇ ಕಿತ್ತು ಬೆಂಕಿಗೆ ಇಕ್ಕಿ ಉರುಬಿ ಪೊತ್ತಿಸಲಾಗಿ, ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚರಮೂರ್ತಿಯು

ದಿರಿಸಿದುದುಳ್ಳೊಡಿಕ್ಕೆನೆ ನಿಜಾಂಗನೆಯಿಲ್ಲೆನೆ ಕೇಳ್ದು ನಟ್ಟಿರು
ಳ್ಸುರಿವತಿವೃಷ್ಟಿಯೊಳ್ತಳರ್ದು ತನ್ನಯಗರ್ದೆಗೆ ತೇಲ್ವ ನೆಲ್ಗಳಂ ೬೨

ತಂದು ಪುರಿದೊಲ್ದು ವಿಡಿದವ
ಜೊಂದೋದನವೆಸಗಿ ತಳ್ವದುಣಲಿತ್ತೊಲಿಸು
ತ್ತಂದಭವನನುರುಮುಕ್ತಿಗೆ
ಸಂದೆಸೆವೆಳೆಯಾಂಡಗುಡಿಯಮಾರನ ಮಗನಾಂ ೬೩

ದಾನವಿಧಾನದಿಂ ನಿಗಮಸಮ್ಮತಿಯಿಂ ಸಲೆ ತೋರ್ಪ ದೃಷ್ಟಸಂ
ತಾನದಿನಾಗಳುಂ ಭವಿಗಳಂ ಶಿವಭಕ್ತರನೊಲ್ದು ಮಾಡುತುಂ
ತಾನೊಸೆದಾಳ್ವ ಧಾರಿಣಿಯೊಳೊಲ್ಲದರಂ ತಱಿದಿಕ್ಕುತುಂ ಪೊದ
ಳ್ದೀ ನಿಯಮಂ ಕರಂ ತನಗೆ ಶಾಶ್ವತಮಾಗಿರೆ ಬಾಳ್ವ ಕಾಲದೊಳ್ ೬೪

ನಿಕ್ಕುವಮೀತನ ಪರಿಯಂ
ಮೊಕ್ಕಳಮಾನಱಿವೆನೆಂದು ಚಂದ್ರಧರಂ ತಾ
ಳ್ದೊಕ್ಕಲಿಗವರಿಜನಾತ್ಮಪು
ರಕ್ಕೆಯ್ದುತೆ ಪೊರೆಗೆ ಬಂದು ನಿಂದಸವಸದಿಂ ೬೫

ಅಲ್ಲಿ ಉರಿಯನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಕೊಂಡು, ಚಳಿಯ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು 'ಭಕ್ತನೇ ಕೇಳು ; (ನಾನು) ಹಸಿದಿದ್ದೇನೆ' ಎನ್ನಲು ಆ ಭಕ್ತನು)' ದನರನ್ನು ಕಾಯುವ ಮಗನಿಗೆಂದು ಇರಿಸಿರುವಂತಹುದೇನಾದರೂ ಅಂಬಲಿಯಿದ್ದರೆ ನೀಡು' ಎನ್ನಲಾಗಿ ಆ ಭಕ್ತನ ಹೆಂಡತಿಯು 'ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನಲು ಕೇಳಿದ ಆ ಭಕ್ತನು ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಯು ತ್ತಿರುವ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗದ್ದೆಗೆ ಹೋಗಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿರುವ (ಬಿತ್ತಿದ) ಬತ್ತದ ಕಾಳು ಗಳನ್ನೇ (ಆಯ್ದು) ತಂದು ಹುರಿದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಟ್ಟಿ ಅವರು ಆಗಲೇ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಪ್ಪದೆ (ಆ ಚರ ರೂಪದ ಶಿವನಿಗೆ) ಊಟಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕಿದರು. (ಈ ರೀತಿಯಿಂದ) ಆಗ ಶಿವನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಇಳೆಯಾಂಡ ಗುಡಿ ಮಾರರ ಮಗನು ನಾನು. **ಗಣನಾಥಭಕ್ತನ ಸ್ತೋತ್ರ** ೬೪–೭೦. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ವೇದದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವವನಾಗಿ, ತಾನು ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಳುವವನಾಗಿ, ತಾನಾಳುವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದೃಷ್ಟ ಸಂತಾನರುಗಳನ್ನು, ಭವಿಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ, ಹಾಗಾಗ ಲೊಲ್ಲದವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಹಾಕುತ್ತ ಶೋಭಿಸುವ ಈ ನಿಯಮವೇ ತನಗೆ ಶಾಶ್ವತ ವಾಗಿರುವಂತೆ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಇವನ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಾನು ತಿಳಿಯ ಬೇಕೆಂದು ಚಂದ್ರಧರನು (ಓರ್ವ) ಒಕ್ಕಲಿಗನ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವನ ಪಟ್ಟಣದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ನಿಂತು, 'ಬಿಟ್ಟಿ ಕೆಲಸ, ಹೊರೆ ಸುಂಕ, ತೆರಿಗೆ, ಸುಂಕ, ಕೊಟ್ಟಣ, ಈ ಮುಂತಾದ ಕಾಣಿಕೆಗಳು, (ಮತ್ತು) ಹುಲ್ಲ

ಬಿಟ್ಟ ಪೊರೆ[1] ತೆಱೆಗೆ ಸುಂಕಂ
ಕೊಟ್ಟಣಮಾ ಕಾಣ್ಕೆ ಖಾಣ ಕಡ್ಡಾಯಮೊಳಂ
ಕೊಟ್ಟು ತಳರೆಂದು ನಿನ್ನವ
ರಟ್ಟಿ ಕರಂ ಕುಟ್ಟಿ ಕುಟ್ಟಿ ಬಾಧಿ[2]ಪರೆನ್ನಂ ೬೬

ನಿನಗಿದು ಧರ್ಮಮೇ ನೃಪತಿಯೆಂದಳಲಿಂ ಮೊಱೆ[3]ಯಿಕ್ಕೆ ನೋಡಿ ಕಾ
ಪಿನವರನೆಂತಿವಂ ಕಳೆವುತೆಮ್ಮೆಡೆಗೆಯ್ದಿದನೆಂದು ವಿಸ್ಮಯಂ
ಜನಿಯಿಸಿ ಗೌಡ ಕೇಳ್ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಪೆನೀಗಳೆ ಸರ್ವಮಾನ್ಯಮಂ
ಘನ ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿರೆನೆ ಕೇಳಲೆ ಭೂಪತಿಯೆಮ್ಮ ಜಾತಿಯೊಳ್ ೬೭

ಶಿವಭಕ್ತಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂತು ಬಾಳ್ದರಣಮಿಲ್ಲಾಂ ಭಕ್ತನೆಂತಪ್ಪೆನಂ
ಜುವೆನೀ ಭಕ್ತಿಗೆನುತ್ತಮಂ ನುಡಿಯೆ ನಿನ್ನಂ ಬಾಳಿಪೆಂ ನಂಬು ಶಾಂ
ಭವದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯಿಂತು ಬಾಳ್ನಿನಗೆ ಧಾನ್ಯದ್ರವ್ಯರಾಜ್ಯಂಗಳಂ
ಜವದಿಂದೀವೆನೆನುತ್ತೊಡಂಬಡಿಸುತಾತಂ ಕೇಳದಿರ್ಪಂದಮಂ ೬೮

ಕಂಡತಿ ಕೋಪದಿಂ ಜಡಿದು ಕೂರಸಿಯಂ ಪೊಡೆದಿಕ್ಕೆ ಭೋಂಕನಾ
ಖಂಡಶಶಾಂಕಮೌಳಿ ನಿಜರೂಪಮನಾಳ್ದು ಪೊದಳ್ದು ಮೆಚ್ಚಿ ಭೂ

ಬನ್ನಿತೆರಿಗೆ (ಖಾಣ), ಕಡ್ಡಾಯದ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗೆಂದು ನಿನ್ನವರುಗಳು (ರಾಜ ಭಟರುಗಳು) ನನ್ನನ್ನು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾರಾಜಾ, ಇದು ನಿನಗೆ ಧರ್ಮವೇ' ? ಎಂದು ದುಃಖದಿಂದ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ, ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು (ರಾಜನು) ನೋಡಿ, ಅಷ್ಟು ಜನ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ದಾಟಿ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದನು ? ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡವನಾಗಿ, 'ಎಲೈ ಗೌಡನೇ, ಕೇಳು : ನಿನಗೆ ಈಗ ಸರ್ವವನ್ನು ಮನ್ನಾ (ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವಂತೆ) ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿರು, ಎಂದನು ಹೀಗೆನ್ನಲು (ಅವನು)' ಎಲೈ ಅರಸನೇ, ಕೇಳು. ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಾಳುವವರು ಒಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಗೆ ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಲಿ ? ಈ ಭಕ್ತಿಗೆ ನಾನು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.' ಎಂದು ಅವನು ನುಡಿದನು. (ಆಗ ಶಿವನು) ನಿನ್ನನ್ನು ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. (ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬು. ಶಿವದೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಬಾಳು. ನಿನಗೆ ಧಾನ್ಯ, ದ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವನು ಕೇಳದೆಯಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪಗೊಂಡು, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಝಳಪಿಸುತ್ತ ಹೊಡೆದಿಕ್ಕಲಾಗಿ, ಆ ಕೂಡಲೇ ಆ ಚಂದ್ರಚೂಡನು ನಿಜರೂಪ ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ಮೆಚ್ಚಿ ಸಮಸ್ತ ಭೂಮಂಡಲದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವ

1 ರಗೆ(ಅ, ಮು) 2 ರ(ಜ, ಗ)

ಮಂಡಲಪಾಲ ಬೇಡು ವರಮಿತ್ತಪೆನೆಂದವನೆ ಬೇಡ ತದ್ವರಂ
ಮಂಡಿತಲಿಂಗಮಂ ತಳೆ ನಿಜಾಂಗದೊಳಂಗಜಮಾನಮರ್ದನಾ ೧೯

ಎಂದು ಶಿವಲಿಂಗಮಂ ಬಿಡ
ದಿಂದುಧರಂಗೊಲ್ದು ಧರಿಸಿ ಗಣಸಂಕುಳದೊ
ಳ್ಸಂದ ಗಣನಾಥಭಕ್ತನ
ಚಂದಳಿರಡಿಗರ್ಪಣಾಂಕ ಕಿಂಕರನಪ್ಪೆಂ ೨೦

ಮಿಸುಪ ಚಿದಂಬರಾಖ್ಯಪುರದೊಳ್ಶಿವಲಿಂಗನಿಕೇತನಕ್ಕೆ ಬಂ
ದೊಸೆದಭಿವಂದಿಸುತ್ತೆ ಸಲೆ ಪೋಗುವ ನೇಮದೊಳೊಪ್ಪುತೊಂದಿರುಳ್
ಮುಸುಗಿದ ಮರ್ಬಿನೊಳ್ ಪುರಹರಾಲಯದಿಂ ಮನೆಗೆಯ್ದುವಾಗಳಾ
ಗಸಕಡರ್ದೊಪ್ಪುವುಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂ ಗಣಿಕಾಂಗನೆಯೆಂಜಲಂಬುವಂ ೨೧

ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲೆ ಶೀಕರಾಳಿ ಪಾಱೆ ನೀಲಕಂಠ ಕಂ
ಕಾಲಪಾಣಿಯೆಂಬ ಸೊಲ್ಲನಾಲಿಸುತ್ತೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂ
ಬಾಲೆ ಬೇಗ ಬಂದು ಬೀದಿಗೊಲ್ದು ವಂದಿಸುತ್ತೆ ತ
ನ್ನಾಲಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಪೋಗಿ ದಿವ್ಯಗಂಧತೈಲಮಂ ೨೨

ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. (ಇನ್ನೂ) ಬೇಡು' ಎಂದು ಕೇಳಲು, (ಆ ರಾಜನು). 'ಮನ್ಮಥನ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದ ಹೇ ಶಿವನೇ, ಆ ವರವು ನನಗೆ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ (ನಾನು) ಧರಿಸಿರುವಂಥ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸು,' ಎಂದು ತಪ್ಪದೆ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೂ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಗಣನಾಥ ಭಕ್ತನ ಕೆಂಪಾದ ಚಿಗುರಿನಂತಿರುವ ಪಾದದ ಕೆರವನ್ನು ಧರಿಸುವ ಆಳು ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ತಿರುನೀಲಕಂಠ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸ್ತೋತ್ರ ೨೧–೨೬. ಶೋಭಿಸುವ 'ಚಿದಂಬರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟಣದೊಳಗೆ, ಶಿವಲಿಂಗ ನಿಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವ ವ್ರತದಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದು, ಒಂದುದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸುಕಿದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಶಿವಾಲಯದಿಂದ (ತನ್ನ) ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶ ಮುದ್ದಕ್ಕೆ ಅಡರಿ ಶೋಭಿಸುವ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೇಲಿಂದ (ಓರ್ವ) ಸೂಳೆಯು ಎಂಜಲ ಜಲವನ್ನು ಮೇಲಿನಿಂದ ಚಲ್ಲಲಾಗಿ, (ಆ ನೀರಿನ) ತುಂತುರು ಹನಿಗಳ ಸಮೂಹವು (ಈ ತಿರುನೀಲಕಂಠರ) ಮೇಲೆ ಬೀಳಲಾಗಿ, (ಅವರು) 'ನೀಲಕಂಠಾ, ಕಂಕಾಳಧರನೇ (ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇಹದ ಮೂಳೆಯು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳವನೇ,)' ಎಂದೆಂಬ ಮಾತನ್ನು (ಆ ಸೂಳೆಯು) ಕೇಳಿ, ಆ ಬಾಲೆಯು ಭಯದಿಂದ ಆ ಕೂಡಲೆ ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ. ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ದಿವ್ಯವಾದ ಸುಗಂಧ ತೈಲವನ್ನು ದೇಹಕ್ಕೆ ಲೇಪನಗೊಳಿಸಿ, ವಿಲಾಸದಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಸುಗಂಧ, ಚಂದನ, ಹೂಮಾಲೆ, ವಸ್ತ್ರ, ಒಡವೆ ಎಂಬಿವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಣೆ

ಪೂಸಿ ವಿಲಾಸದಿಂದೆ ಜಳಕಂಬೊಗಿಸುತ್ತೆ ಸುಗಂಧ ಚಂದನಂ
ಪೂಸರಮಂಬರಾಭರಣಮೆಂಬಿವನರ್ಪಿಸಿ ದಿವ್ಯ ವೀಟಿಕಾ
ವಾಸಿತವಕ್ತ್ರನಂ ನೆಗಳ್ದು ಸೈರಿಪುದೆನ್ನಪರಾಧಮಂ ಭವ
ದ್ದಾಸಿ ಗಡಾನೆನುತ್ತೆಱಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಡೆ ಬರ್ಪನಮಾತ್ಮಗೇಹದೊಳ್ ೭೩

ಪ್ರಿಯೆ ಮಿಗೆ ನೋಡಿ ತನ್ನ ಪೊಸ ವೇಷಮನಕ್ಕಟ ಪೊಳ್ತು ಪೋದುದ
ನ್ನೆಯುಮನದೆ[1]ಂತು ಸೈರಿಪೆನಿದೆತ್ತಣದುಜ್ವಳವೇಷದೇಳ್ಗೆಯೆ
ಲ್ಲಿಯುದಪರ್ದಂಗರಾಗದಿನಿಗಂಪೊಸದಾವಳೊಳಿರ್ದು ಬಂದೆ ನಿ
ನ್ನಯ ಬತಮಿಂದು ಕಾಂತ ಫಲಮಾದುದು ನನ್ನಿಯೆನುತ್ತೆ ಕಾಯ್ಪಿನಿಂ ೭೪

ಮಣಿಮಂಚಾಗ್ರಕೆ ಬಾರದಿರ್ಪ ಬಗೆಗಂಡೋರಂತೆ ಬಾರೆಂದು ಸಂ
ದಣಿಪ[2]ಳ್ಕುಮಿರ್ಪ[2]ಗೆ ತತ್ಕರಂಬಿಡಿದು ತಾಂ ಮೇಲ್ವಾಯೆ ನೀಂ ಮುಟ್ಟದಿ
ರ್ಫಣಿರಾಡ್ಭೂಷಣನಾಣೆಯೆಂದೆನೆ ಕರಂ ಕೈವಿಟ್ಟು ತತ್ಕಾಂತೆಯೊ
ಳ್ಪ್ರಣಯಂ ಮಾಣ್ದಿರ್ದು ವತ್ಸರಮದೆಂಭತ್ತಾಗುತಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ ೭೫

ಮಾಡಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಾಂಬೂಲದಿಂದ ಪರಿಮಳಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮುಖವುಳ್ಳವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, 'ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ದಾಸಿಯಲ್ಲವೆ ?' ಎನ್ನುತ್ತ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. (ಹೀಗೆ) ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲಾಗಿ, ಇವನ ಈ ಹೊಸ ವೇಷವನ್ನು (ಆ ತಿರುನೀಲಕಂಠರ) ಹೆಂಡತಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ಅಕ್ಕಟಾ ! ಮಿಕ್ಕಿ ಹೋದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ (ಈ ರೀತಿಯ) ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೈರಿಸಲಿ ! ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಉಜ್ವಲವಾದ ವೇಷದ ಉತ್ಕರ್ಷ ! ಮೈಗೆ ತೊಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯದ ಸೊಗಸಾದ ವಾಸನೆ ಇದೆಲ್ಲಿಯದು ! ಯಾವಳೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಗೊಂಡು ಇದ್ದು ಬಂದೆ ಕಾಂತಾ ? ನಿನ್ನ ವ್ರತವು ಈ ದಿನ ಸಫಲವಾದುದಾಯಿತು.' ಎನ್ನುತ್ತ ಕೋಪಗೊಂಡವಳಾಗಿ, (ಅವಳು) ರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಬಾರದಿರುವ (ಅವಳ) ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, (ತಿರುನೀಲಕಂಠನು) ಕ್ರಮದಂತೆ (ಮಂಚಕ್ಕೆ) ಬಾ ಎಂದು ಹೆಚ್ಚಾದ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದವನಾಗಿ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನು ಅವಳ ಮೇಲೇರಿ ಹೋಗಲು, (ಅವಳು) 'ನೀನು ಆದಿಶೇಷಾಭರಣನಾದ ಶಿವನ ಆಣೆಯಾಗಿ (ನನ್ನನ್ನು) ಮುಟ್ಟಬೇಡ,' ಎಂದೆನಲು, (ಅವನು ಅವಳ) ಕೈಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಆ ಕಾಂತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ತ್ಯಜಿಸಿದವನಾಗಿ, ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಆಗುವವರೆಗೆ ಇರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಆಗ ಶಿವನು ಆಗ ಜಂಗಮಾಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅವನ ನಿಷ್ಠೆಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದು (ಆತನನ್ನು ಕಂಡು) ಒಂದು ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಜೋಕೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಡು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು. ಆ ಪಾತ್ರೆಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಮಾಯ

---

1 ದಿಂ (ಅ) 2 ರ್ಕಳ್ಕಿ (ಜ)

ಹರನಾಗಳ್ ಜಂಗಮಾಕಾರಮಂ ತಳೆದು ತನ್ನಿಷ್ಟಗೊಲ್ದಿಯ್ದುತುಂ ಕ
ರ್ಪರಮೊಂದಂ ಜೋಕೆಯಿಂ ಬೈತಿಡುವುದೆನುತೆ ಕೊಟ್ಟಿಯ್ದುತುಂ ಮಾಯಮಪ್ಪಂ
ತಿರೆ ಗೆಯ್ದೋರಂತದಂ ತಾಂ ಮಱುದಿನಮೊಸೆದೇಳ್ತಂದು ತಾರೆಂದು ಬೇಡು
ತ್ತಿರೆ ಬೇಗಂ ಮುನ್ನ ಬೈತಿಟ್ಟೆಡೆಯೊಳಱಸುತುಂ ಕಾಣದುದ್ಭೀತಿಯಿಂದಂ ೭೬

ನಡುಗುತ್ತಿರ್ಪನ್ನಮೇಂ ಪೋದುದೆ ಕಿತವ ಲಸತ್ಕರ್ಪರಂ ಜೋಕೆಯಿಂ ಬೈ
ತಿಡು ನೀನೆಂದಿತ್ತೊಡೇಂ ವಂಚಿಪುದೆ ಜಗದೊಳಾರ್ಮೆಚ್ಚುವರ್ನಿನ್ನನಿಲ್ಲೆಂ
ದೊಡೆ ಸೊಲ್ಲಂ ನಂಬಲೆಂತಕ್ಕುಮೊ ಕುಡು ಕುಡು ಮತ್ಪಾತ್ರೆಯಂ ನಿನ್ನನೆಂತುಂ
ಬಿಡೆನೆಂದಾಸ್ಫೋಟಿಸುತ್ತುಂ ಶಿವದಿಡುತಿದಿರೊಳ್ತರ್ಜನಂಗೆಯ್ವುತಾಗಳ್ ೭೭

ಶಪಥಂ ಗೆಯ್ದಲ್ಲದೆಂತುಂ ಬಿಡೆನೆನುತಧಟಿಂದಿರ್ವರಂ ತೀರ್ಥವಾರಿ
ಸ್ನಪನಂಗೆಯ್ಸುತ್ತೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯಮನಳಿದೊಲವಿಂ ಯುವ್ವನಂಗೊಟ್ಟು ಕಾರು
ಣ್ಯಪರಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುತ್ತಿಳೆಯೊಳಿರಿಸುತೆಂಭತ್ತು ಸಂವತ್ಸರಂ ಸೌ
ಖ್ಯಪದಂ ಕೆಯ್ಗಣ್ಮೆ ಪೋಣ್ಪುಷ್ಪಕದೊಳಿರಿಸಿ ಕೊಂಡೊಯ್ವುತುಂ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂದಂ ೭೮

ಪರಮಗಣಪದಮನಾಪುರ
ಹರನೀಯೆ ತದೀಯ ಭುವನದೊಳ್ಮೆಱೆದ ಲಸ

ವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದು (ನಾನಿಟ್ಟು ಹೋದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು) ಕೊಡು; ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತಿರಲು (ಆ ತಿರುನೀಲಕಂಠನು) ಬೇಗನೆ ಮೊದಲು ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುತ್ತ (ಅದನ್ನು) ಕಾಣದೆ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುತ್ತ ಇರುವಲ್ಲಿ, (ಆ ಕಪಟ ವೇಷದ ಶಿವನು) ವಂಚಕನೇ, ಏನು ? ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪಾತ್ರೆಯು ಹೋಯಿತೇ ? 'ನೀನು (ಅದನ್ನು) ಜೋಕೆಯಿಂದ ಇಡು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟರೂ (ಈಗ) ಮೋಸ ಮಾಡುವುದೇ ? (ಇಂಥ) ನಿನ್ನನ್ನು ಜಗದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ ? (ಪಾತ್ರೆಯು) ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ (ಆ ನಿನ್ನ) ಮಾತನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬುವುದಕ್ಕೆ ಆದೀತೋ ! ನನ್ನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಡು ಕೊಡು ! ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನಾನು ಬಿಡುವವನಲ್ಲ.' ಎಂದು ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಶಿವನೇ ಇನ್ನೇನು ಗತಿ ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತ, ಅವನೆದುರು ಕೋಪದಿಂದ ಸಿಡಿ ಸಿಡಿದು ಬೀಳುತ್ತ, ಭಯ ಪಡಿಸುತ್ತ (ನೀನು) ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡದ ವಿನಾ ಹೇಗೂ ನಾನು ಬಿಡುವವನಲ್ಲ, ಎಂದು ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ತೀರ್ಥ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ, ಮುಪ್ಪನ್ನು ಕಳೆದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯೌವನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಕಾರುಣ್ಯ ಪೂರ್ಣನಾದ ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ಮತ್ತೆ) ಎಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಇರಿಸಿ ಮೋಕ್ಷ ಸುಖದ ಸ್ಥಾನವು ವಶವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತ ಆ ಶಿವನು (ಆ ತಿರುನೀಲಕಂಠನಿಗೆ) ಶ್ರೇಷ್ಠ

ತ್ತಿರುನೀಲಕಂಠಮಾಹೇ
ಶ್ವರಂಗೆ ಡಿಂಗರಿಗನಪ್ಪೆನಾನನವರತಂ ೭೯

ಮುದದಿಂ ವಿಕ್ರಮಚೋಳನೊರ್ವೆ ಗುಡಿಯಂ ಸೌವರ್ಣದಿಂ ಮಾಡುತಂ
ತದಱೊಳ್ ಶಂಕರನಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿ ಕರಂ ಕಂಡಂತುಟಾತ್ಮೀಯ ಹೃ
ತ್ಪದದೊಳ್ದೇಗುಲಮಂ ನಿಮಿರ್ಚಿ ಶಿವಲಿಂಗಸ್ಥಾಪನಂಗೆಯ್ದುತ
ಳ್ವದೆ ಕೈಲಾಸಕೆ ಪೋದ ಪೂಸಲವರಾಧೀಶಂಗೆ ತೊಳ್ತಾದಪೆಂ ೮೦

ಒದವಿದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸಂ
ಪದಮಂ ತೊಱೆದತಿ ವಿರಕ್ತಿಯಿಂ ಶಂಕರನಂ
ಪದೆದೊಲಿಸಿ ಮೆಱೆದ ಮಹಿಮಾ
ಸ್ಪದ ಕರಿಕಾಲಾಖ್ಯ ಭಕ್ತನನುಚರನಪ್ಪೆಂ ೮೧

ಮಿಸುಪಂತರಂಗದೊಳ್ಧ್ಯಾ
ನಿಸುತಂ ಭವಹರನನೆಸಗಿ ಮಾನಸಪೂಜಾ

ವಾದ ಗಣಪದವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಈಶ್ವರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ (ಈ ರೀತಿ) ಮೆರೆದ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ತಿರುನೀಲಕಂಠ ಮಾಹೇಶ್ವರರಿಗೆ ನಾನು ಸತತವೂ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. **ಪೂಸಲವರಾಧೀಶ್ವರ ಸ್ತೋತ್ರ** ೮೦. ವಿಕ್ರಮ ಚೋಳ ಮಹಾರಾಜನು ಒಮ್ಮೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಂಗಾರದಿಂದ ಗುಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಹಾಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ, ಶಂಕರನನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಹೃದಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ. (ಅದರಲ್ಲಿ) ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಿ, ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದ ಪೂಸಲ ನಗರದ ಅಧೀಶ್ವರನಿಗೆ ನಾನು ದಾಸನಾಗಿದ್ದೇನೆ. **ಕರಿಕಾಲಾಖ್ಯರ ಸ್ತೋತ್ರ** ೮೧. ತನಗುಂಟಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ದೊರೆತನದಿಂದ ದೊರಕಿದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ಅತ್ಯಂತ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಶಂಕರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಮೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆರೆದ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯಾದ ಕರಿಕಾಲನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಭಕ್ತನ ಸೇವಕನು ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ. **ತಿರುಕುರುಪೆಯರ ಸ್ತೋತ್ರ** ೮೨. ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಭವಹರನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಪೂಜಾ ಸಮೂಹದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ ಕ್ರಿಯಾ ಭಾವ ರಸಜ್ಞನಾದ (ಸಂವಿತ್ ರಸಿಕನ) 'ತಿರುಕುರುಪೆ'ಯವರ ಪಾದ ಸೇವಕನು ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಮಾನಸ ಪೂಜೆಯೆಂದರೇನೆಂಬ ಬಗೆಗೆ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿವರಣೆಯಿದೆ : ಅಂತಃ ಪವನ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟೇ । ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಬರ ಶೋಭಿತೇ । ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಚಂದ್ರ ವಿಗಳತ್ । ಸುಧಾ ಸೇಕಾತಿ ಶೀತಲೇ ॥ ಬುದ್ಧೀಂದ್ರಿಯನವದ್ವಾರೇ । ಬೋಧ ದೀಪೇ ಹೃದಾಲಯೇ । ಪದ್ಮಪೀಠ ಸಮಾಸೀನಂ । ತಲ್ಲಿಂಗಂ ಶಿವ ವಿಗ್ರಹಂ ॥ ಭಾವಯಿತ್ವಾ ಸದಾಕಾಲಂ । ಪೂಜಯೇತ್ ಭಾವವಸ್ತುಭಿಃ । ಕ್ಷಮಾಭಿಷೇಕಸಲಿಲಂ । ವಿವೇಕೋ

ವಿಸರಮನೊಲಿಸಿದ ಸಂವಿ
ದ್ರಸಿಕನ ತಿರುಕುಱುಪೆಯಂಘ್ರಿಸೇವಕನಪ್ಪೆಂ ೮೨

ಚರಭಕ್ತಿವಿಡಿದು ರೋಹಿಣಿ
ವೆರಸಿ ಮಹೇಶ್ವರನನಳ್ಕಱಿಂದೊಲಿಸಿ ಶುಭಾ
ಕರ ಮುಕ್ತಿವಡೆದು ರಂಜಿಪ
ತಿರುಮೂಲನ ಚರಣನಳಿನಷಟ್ಪದಿಯಪ್ಪೆಂ ೮೩

ವಸ್ತ್ರ ಮುಚ್ಯತೇ ॥ ಸತ್ಯಮಾಭರಣಂ ಪ್ರೋಕ್ತಂ । ವೈರಾಗ್ಯಂ ಪುಷ್ಪ ಮಾಲಿಕಾ ಗಂಧ ಸ್ಸಮಾಧಿ ಸಂಪತ್ತಿಃ । ಅಕ್ಷತಾ ನಿರಹಂಕೃತಿಃ ॥ ಭ್ರಾಂತಿಮೂಲ ಪ್ರಪಂಚಸ್ಯ । ನಿವೇದ್ಯಂ ತನ್ನಿವೇದನಂ । ಮೌನಘಂಟಾ ಪರಿಸ್ಪಂದಃ । ತಾಂಬೂಲಂವಿಷಯಾರ್ಪಣಂ ವಿಷಯ ಭ್ರಾಂತಿರಾಹಿತ್ಯಂ । ತತ್ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಕಲ್ಪನಾ । ಬುದ್ಧೇಸ್ತದಾತ್ಮಿಕಾಶಕ್ತಿಃ । ನಮಸ್ಕಾರ ಕ್ರಿಯಾಮತಾ । ಏವಂ ವಿಧೈರ್ಭಾವ ಪುಷ್ಪೈರುಪಚಾರೈರದೂಷಿತೈಃ । ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖ ಮನಾಭೂತ್ವಾ । ಪೂಜಯೇತ್ ಲಿಂಗಮಾಂತರಂ ॥ [ಪ್ರಾಣ ವಾಯುವಿನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿಯೂ, ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರವನ್ನೈದಿದ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ಮಂಡಲದಿಂದ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಮೃತದ ಸೇಚನೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ತಂಪಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಕಿವಿ ಮೂಗು ಮೊದಲಾದ ಐದು ಇಂದ್ರಿಯ ದ್ವಾರಗಳು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟವುಗಳಾಗಿ, ಪರಮಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ದೀಪವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ, ಇರುವ ಊರ್ಧ್ವ ಹೃದಯದಲ್ಲಿನ ದ್ವಾದಶ ಎಸಳುಗಳ ಕಮಲ ಪೀಠದಲ್ಲಿರುವ ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನು ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶ ಮಾರ್ಗಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಪೂಜೋಪಕರಣಗಳಿಂದ ಹೀಗೆ ಪೂಜಿಸಬೇಕು : ಅಭಿಷೇಕಜಲ–ಸಹನೆ; ವಸ್ತ್ರ–ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತು ವಿವೇಕ; ಆಭರಣ–ಸತ್ಯ: ಹೂ ಮಾಲೆ-ಇಹಪರ ಭೋಗ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ; ಗಂಧ–ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತ; ಅಕ್ಷತೆ-ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ; ದೀಪ–ಜಗತ್ಪ್ರಕಾಶಕರವಾದ ಮಹಾಜ್ಞಾನ: ನೈವೇದ್ಯ-ನಾನು ಈಶ್ವರನಲ್ಲವೆಂಬ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಪಂಚವಾದ ಶರೀರಾದಿ ಅಹಂಕಾರ ವರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಿಕೆ; ಘಂಟಾನಾದ–ಅನಾಹತ ಚಕ್ರದಲ್ಲುಂಟಾಗುವ ನಾದದ ಅನು ಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಮೌನ ; ತಾಂಬೂಲ–ವಿಷಯಸುಖ ಸಮರ್ಪಣೆ ; ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ-ಶಿವನಲ್ಲಿ ಅಭೇದದ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ; ನಮಸ್ಕಾರ–ಬುದ್ಧಿಯು ಲಿಂಗರೂಪವನ್ನೈದುವ ಶಕ್ತಿ–ಇದನ್ನೇ ಭಾವಪೂಜೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. **ತಿರುಮೂಲರಸ್ತೋತ್ರ** ೮೩. ಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು (ಹೆಂಡತಿಯಾದ) ರೋಹಿಣಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಶುಭಪ್ರದವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ರಂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ತಿರುಮೂಲನ ಪಾದ ಕಮಲಕ್ಕೆ ನಾನು ಭೃಂಗ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದೇನೆ. **ಚಿರುಪುಲಿಯನಾಥನ ಸ್ತೋತ್ರ**

ವಂಚಿಸದೆ ಚರಸಹಸ್ರಕೆ
ಸಂಚಿತಧನಮಿತ್ತು ತೃಪ್ತಿವಡಿಸುತೆ ನಿಚ್ಚಂ
ಪಂಚಮುಖನೂರ್ಗೆ ನಡೆದ ಸ
ಮಂಚಿತ ಚಿಱುಪುಲಿಯನಾಥನನುಚರನಪ್ಪೆಂ ೮೪

ಪೊಸತೊಂದು ಪೊನ್ನನನುದಿನ
ಮಸಮಾಕ್ಷನಿನೊಲ್ದು ಪಡೆದು ಗಣತತಿಯಂ ಪೂ
ಜಿಸಿ ಸಂದ ಚಿಱುತ್ತೊಣೆಯರ
ಮಿಸುಪಡಿದಾವರೆಯ ಲೆಂಕನಪ್ಪೆನಜಸ್ರಂ ೮೫

ಭೂತಭವದ್ಭವಿಷ್ಯದಭವಾಂಘ್ರಿಸರೋರುಹ ಭಕ್ತಿತತ್ಪರ
ವ್ರಾತದ ಭೃತ್ಯನಪ್ಪೆನೆನುತುಂ ತಿರುಪಾಡುಗಳಿಂದೆ ಪಾಡುತುಂ
ಭೂತಳದಲ್ಲಿ ಸೈಗೆಡೆವುತುಂ ಮುಗಿವುತ್ತೆ ಕರಾರವಿಂದಮಂ
ಭೀತಿಸಮೇತ ಭಕ್ತಿರಸದಿಂ ಮಿಗೆ ನಾಂದತಿದೈನ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂ ೮೬

ಭವದನುಚರ ಭೃತ್ಯಭಕ್ತದಾಸಂ
ಶಿವಗಣವೃಂದಮೆ ಮಾಣದಪ್ಪೆನಪ್ಪೆಂ
ಪ್ರವಿದಿತ ಕೃಪೆಗೆಯ್ವುದೆನ್ನೊಳೆಂದಾ
ಸವಿನಯ ಸೌಂದರನೊಲ್ದು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತುಂ ೮೭

೮೪. ನಿತ್ಯವೂ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜಂಗಮಸಮೂಹಕ್ಕೆ ವಂಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಧನವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಲ್ಲಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಊರಾದ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದ ಪರಮಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಚಿರುಪುಲಿಯನಾಥನ ಸೇವಕ ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ. **ಚಿರುತ್ತೊಣೆಯರ ಸ್ತೋತ್ರ**—೮೫. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಈಶ್ವರನ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ಹೊಸದಾದ ಒಂದು ಹೊನ್ನನ್ನು ಪಡೆದು ಗಣಸಮೂಹವನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಶಿವಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆದ ಚಿರುತ್ತೊಣೆಯರ ಶೋಭಿಸುವ ಪಾದಕಮಲಗಳ ಆಳು ಸದಾ ನಾನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ೮೬-೮೮. (ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) 'ಹಿಂದಣ, ಈಗಿನ, ಮುಂದಣ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿತತ್ಪರರಾದವರ ಸಮೂಹದ ಸೇವಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ತಿರುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ, ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿಯುತ್ತ ಭಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತಿರಸದಿಂದ ನಾದಿ (ಮಿದಿದು) ಅತಿದೈನ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ, 'ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹವೇ, ತಪ್ಪದೆ ನಿಮ್ಮಗಳ ಸೇವಕರ ಸೇವಕರ ಭಕ್ತನೂ, ಆಳೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ! ಆಗಿದ್ದೇನೆ!! ನನ್ನನ್ನು ಅರಿತು ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ಆ ವಿನಯಶಾಲಿಯಾದ ಸೌಂದರನಂಬಿಯು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಪರಮೇಶ್ವ

ಪುರಹರನ ಪಿಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ
ಬರುತಿರೆ ಮೆಱೆವಿಂಡನೊಲ್ದು ಶಿವಗಣಸಹಿತಂ
ಕರುಣೆಸುತಭಯಮನಿತ್ತಾ
ದರಿಸುತೆ ಸೌಂದರನನಭವನಂಘ್ರಿಗೆ ಮಣಿದಂ ೮೮

ವ॥ ಅಂತು ಮಣಿದು ಪರಮೋತ್ಸವಂ ಮಿಗೆ ಭಕ್ತಿವೆತ್ತು ಕೊಂಡಾಡಿ ಪಾಡುತ್ತುಮಿರೆ ಶಿವಂ ನೋಡಿ ಕಾರುಣ್ಯಮುಂ ನೀಡಿ ಮಣಿಪುಷ್ಪಕಮುಂ ಬರಿಸಿ ತತ್ಸಹಚರಗಣಸಮೇತಂ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮೆಱೆಮಿಂಡದೇವನಂ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ನಿತ್ಯತ್ವಮನಿತ್ತು ಮನ್ನಿಸಿ ಮತ್ತಮಾಗಳ್—

ಮನಸಿಜಹರನಾ ಮೆಱೆಮಿಂ
ಡನ ಮಹಿಮೆಯನಲ್ಲಿ ಪೊಗಳುತುಂ ಗಣತತಿಯೊಳ್
ಬಿನದಂ ಮಿಗೆ ನಿಜಭದ್ರಾ
ಸನದೊಳ್ಗಿರಿಜಾತೆವೆರಸು ಸುಖದಿಂದಿರ್ದಂ ೮೯

ಅದಱಿಂದಂ ಭಕ್ತರೊಳ್ಸಲ್ಲದು ಮದಮೆನುತುಂ ಮಾಚಯುಂ ಪೇಳೆ ಕೇಳ್ದ
ತ್ಯುದಿತೋತ್ಸಾಹಾನ್ವಿತಂ ತತ್ಪದನಳಿನನಮಸ್ಕಾರಮಂ ಮಾಡಿ ತೋರ್ಪ
ಗ್ಗದ ತತ್ಪಾದಾಂಬುಜೋಽಬುಪ್ರಭವನವಮಣಿಶ್ರೇಣಿಯುಂ ಮಾಣದೀವು
ತ್ತ್ಮೊದವಿರ್ದಾನಂದದಿಂ ಜಂಗಮತತಿಗೆಸೆದಂ ಭಕ್ತಿಸಾಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೯೦

ರನ ಹಿಂದುಹಿಂದೇ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬರುತ್ತಿರಲು ಮೆರೆಮಿಂಡದೇವನು ಒಲಿದು ಶಿವಗಣ ಸಮೇತನಾಗಿ ಕರುಣದೋರಿ, ಆ ಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಆದರಿಸುತ್ತ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ ಮಿಕ್ಕು ಭಕ್ತಿಯೊಡನೆ ಬೆರಸಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ, ಹಾಡುತ್ತ ಇರಲು, ಶಿವನು ಕಂಡು ಕಾರುಣ್ಯ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನವನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ಮೆರೆಮಿಂಡ ದೇವನ ಸಹಚರರಾದ ಸಮಸ್ತಗಣ ಸಮೂಹ ಸಹಿತವಾಗಿ (ಆ ವಿಮಾನ ದಲ್ಲಿ) ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಪದವಿ ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಆಗ—೮೯. ಅಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥವಿಕಾರ ದೂರನಾದ ಮೆರೆಮಿಂಡದೇವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹದೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುತ್ತ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀ ಸಮೇತನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು. ೯೦. 'ಆದ್ದರಿಂದ ಬಸವಣ್ಣ, ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಮದವು ಸಲ್ಲದು.' ಎನ್ನುತ್ತ ಮಡಿವಳ ಮಾಚಿದೇವನು ಹೇಳಲು, ಆ ಸಾಂದ್ರಭಕ್ತಿಯ ವೃಷಭೇಂದ್ರನು ಕೇಳಿ, ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಆ ಮಾಚಿದೇವನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ (ಮಹಿಮಾ ಪ್ರದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ) ಪಾದದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಕೆದರಲು ಆಗ ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ರತ್ನಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ (ಎಲ್ಲರಿಗೂ) ಕೊಡುತ್ತ ಆನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಇದ್ದನು.

ನಮದಮರವಧೂಟಿಕಾಳಕಾಳೀ
ಭ್ರಮರವಿರಾಜಿತಪಾದಪದ್ಮಯುಗ್ಮೇ
ಹಿಮಗಿರಿತನುಜಾತೆ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನಂ
ಹಿಮಕರಶೇಖರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಗೌರೀ ೯೧

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಮೆಱೆವಿಂಡದೇವಕಥಾವರ್ಣನಂ
ಷೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೧೬ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೪೯೯ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

೯೧. ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರುಗಳ ಮುಂಗುರುಳುಗಳ ಸಮೂಹವೆಂಬ ತುಂಬಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಚರಣಕಮಲಗಳುಳ್ಳವಳೂ, ಹಿಮಗಿರಿಯಮಗಳೂ, ಚಂದ್ರಶೇಖರನ ಪತ್ನಿಯೂ ಆದ ಗೌರೀದೇವಿಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಹದಿನಾರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಸಪ್ತದಶಾಶ್ವಾಸಂ

[ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರನ ಕಥೆ]

ಶ್ರೀಮದಗಜಾಭುಜಾಸುಮ
ನೋಮಾಲಾಲಂಕೃತಾತ್ಮಕಂಧರನಭವಂ
ಭೀಮಾಂಧಕಾಂಧಕಾರಮ
ಹಾಮಿಹಿರಂ ಪೊರೆಗೆ ಭಕ್ತರಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಧರಣೀಭಾಗದೊಳೇಳ್ಗೆವೆತ್ತೆಸೆವ ಪೂಡೂರೆಂಬ ಸದ್ಗ್ರಾಮದೊಳ್
ಪರಭೀಮಂ ದುರಿತಾಮಯಾರಿ ಸುಜನಸ್ತೋಮಸ್ತುತಂ ಸತ್ಯಸಂ
ಗರನಂಗೇಂದ್ರಿಯಲಿಂಗಸಂಗತನುದಾರಸ್ಫಾರವೀರವ್ರತಾ
ಚರಣಂ ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಿದೇವನೆಸೆದಂ ದುರ್ದಾಂತವಾಗ್ಭಂಜನಂ ೨

ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿದಯಾಕರಂ ನಿಜಮತಾಂಭೋಜಾತಪದ್ಮಾಕರಂ
ದುರ್ವಾರಾಹಿತಭಂಜನಂ ಶರಣಚೇತೋರಂಜನಂ ಭಕ್ತಕ
ಲ್ಪೋರ್ವೀಜಂ ಭುವನೈಕಪೂಜ್ಯನನಘಂ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಂ ಸದಾ
ಖರ್ವಶ್ರೀಗುಣಮಂಡನಂ ಶುಭಕರಂ ಸಂಗೀತವಿದ್ಯಾಧರಂ ೩

ಕಿನ್ನರಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರವಾದ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯ ತೋಳುಗಳೆಂಬ ಹೂಮಾಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಗಳುಳ್ಳ ಶಿವನು, ಭಯಂಕರವಾದ ಅಂಧಕಾಸುರನೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಗೆ ಮಹಾಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗನು ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ೨. ಭೂಮಂಡಲ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ 'ಪೂಡೂರು' ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರಲ್ಲ ದವರಿಗೂ ಭಯಂಕರನಾದವನೂ, ಪಾಪವೆಂಬ ರೋಗಕ್ಕೆ ಶತ್ರುವಾದ, ಜನಸ್ತೋಮದ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದ, ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳನ್ನುಳ್ಳವನಾದ, ಸಮಸ್ತ ಅಂಗಗಳಲ್ಲೂ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲೂ ಲಿಂಗದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾದ (ಅಂಗಗುಣಗಳೂ, ಇಂದ್ರಿಯ ಗುಣಗಳೂ ಲಿಂಗಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾದ) ಉದಾರವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವೀರ ಶೈವಾಚರಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾದ, ದುಷ್ಟಜನರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸುವವ ನಾದ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೆಂಬುವನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೩-೪-೫. ಸಕಲಪ್ರಾಣಿ ಗಳಲ್ಲಿ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ, ತನ್ನ ಶಿವಮತವೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವ, ಇತರರಿಂದ ನಿವಾರಿಸಲು ಅಶಕ್ಯರಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ, ಶಿವಶರಣರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವ, ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸದೃಶನಾದ, ಲೋಕದ

ಸಕಳಕಳಾಪ್ರವೀಣನಕಳಂಕಗುಣಾಂಕನುದಾತ್ತಜಂಗಮ
ಪ್ರಕರಸಮರ್ಚನಕ್ಕೆ ತನುವಂ ಮನಮುಂ ಧನಮುಂ ನಿವೇದಿಸು
ತ್ತಕುಟಿಲವೃತ್ತನಿರ್ಜಿನಮುಪಾತ್ತಧನಂ ವ್ಯಯಮಾಗೆ ಕೊಂಕದು
ತ್ಸುಕಮತಿ ಚನ್ನಕಿನ್ನರಿಯನದ್ರಿಜೆಯಾಣ್ಮನ ಮುಂದೆ ಲೀಲೆಯಿಂ ೪

ಪಿಡಿದೋರಂತಿರೆ ಜೇನಸೋನೆ ಕಱೆದತ್ತೆಂಬಂತೆ ರಾಗಂಗಳಂ
ಕಡುಪಿಂ ಕೇಳಿಸೆ ಗಾನಲೋಲನಗಜೇಶಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿಂ
ಕುಡೆ ಪೊನ್ನಂ ಪಣಪಾಗಮಂ ಪಡೆದು ನಿಚ್ಚಂ ಜಂಗಮಶ್ರೇಣಿಯಂ
ಬಿಡದಾರಾಧಿಸುತಿರ್ದನನ್ಯ ಸಮಯಾಹಂಕಾರಶಂಕಾಹರಂ ೫

ವ|| ಅಂತಿರ್ಪಿನಮಾಗಳ್—

ಬಸವನ ಭಕ್ತಿಶಶಾಂಕ
ಪ್ರಸರಪ್ರಭೆ ತೀವೆ ಕಂಡು ತದ್ದರ್ಶನಕೆಂ
ದೋಸೆದೇಳ್ತಂದು ಕಿನ್ನರ
ನಸದೃಶ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣಕ್ಕನುನಯದಿಂ ೬

ಜನರಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನಾದ, ಪಾಪರಹಿತನೂ, ಸದ್ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನೂ, ಸದಾ ಅಧಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಧರನೆನಿಸಿ, ಎಲ್ಲ ಕುಶಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರವೀಣನೆನಿಸಿ ನಿರ್ದುಷ್ಟ ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗುಳ್ಳ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಉದಾತ್ತರಾದ ಜಂಗಮರುಗಳ ಸಮೂಹದ ಅರ್ಚನೆಗೋಸ್ಕರ ತನು ಮನ ಧನಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದವನಾಗಿ ಕುಟಿಲವಲ್ಲದ ನಡತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಇರುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ತಾನು ಉಪಾರ್ಜಿಸಿದ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲ ತೀರಿಹೋಗಲು, ಧೈರ್ಯಗೆಡದೆ (ಕೊಂಕದೆ) ಉತ್ಸಾಹ ಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಮುಂದೆ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕಿನ್ನರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜೇನುಮಳೆಯೋ ಕರೆಯುತ್ತದೆಯೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ರಾಗಗಳನ್ನು ವಿದಗ್ಧತೆ (ಪ್ರೌಢಿಮೆ) ಯಿಂದ ಬಾರಿಸಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತ, ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ (ನಾದಲೋಲನಾದ) ಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುವನು. (ಈ ಕಾರಣದಿಂದ) ಆ ಶಿವನು ಹೊನ್ನನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನ್ಯಸಮಯ ಗರ್ವವನ್ನೂ, ಸಂಶಯಗಳನ್ನೂ ನಾಶ ಗೊಳಿಸುವ ಆ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಹೀಗೆ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆದು ತಪ್ಪದೆ ಜಂಗಮ ರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ೬. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಯೆಂಬ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಕಂಡು ಆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಸದೃಶವೆನಿಸಿದ ಕಲ್ಯಾಣನಗರಕ್ಕೆ

ವ॥ ಇಂತೇಳ್ತಂದು ಬಸವನ ಶಿವಲಿಂಗದೊಳ್ಬಿಂಬಿಸೆ ಬಸವಂ ಕಂಡು ಸಮುತ್ಸುಕ ಚಿತ್ತನಪ್ಪ ನಿತಱೊಳೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಮೆಱಗಿ ತನ್ನನುನ್ನತಾಸನದೊಳ್ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ ಯಥಾರುಚಿಸತ್ಕಾರಂಗೆಯ್ದು ಪೂಜಿಸಿ ಪಾದೋದಕಪ್ರಸಾದಂಗೊಂಡು ಕೃತಾರ್ಥಭಾವಮನಪ್ಪು ಗೆಯ್ದಿರೆ—

ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮಂ ಬಸವನ
ಸನ್ನುತ ಶಿವತತ್ತ್ವರಸ[1]ದೊಳೋಲಾಡಿಸುತುಂ
ಮನ್ನಣೆವೆತ್ತು ಶಿವೈಕ್ಯಸ
ಮುನ್ನತರೊಳ್ಕೂಡಿ ಮೆಱೆವುತಿರ್ದೊಂದು ದಿನಂ ೭

ಪರಮತ್ರಿಪುರಾಂತಕಮಂ
ದಿರ ಗೋಪುರದಲ್ಲಿ ಬಿಸನದದಿಂದೇಳ್ತಂದಾ
ದರದಿಂ ಕುಳ್ಳಿರ್ದ ಸುರ
ವರಹರಿದದ್ರಿಯೊಳೆ ತೊಳಪ ರವಿಬಿಂಬದವೋಲ್ ೮

ವ॥ ಆ ಸಮಯದೊಳೊರ್ವಂ ವಿಟಂ ವೇಶ್ಯಾಲಯದ ಪರ್ಬಕ್ಕೆ ವಧಿಸಲ್ಕೆಕ್ಕ ಬಲ್ಗುಱಿಯುಂ ಬಿಲ್ತುಕೊಂಡು ಪುರವೀಥಿಯೊಳ್ಬರ್ಪಾಗಳಾ ಕುಱಿ ನೇಣಂ ಪಱಿದು ನಿಟ್ಟೋಟದಿನಱಿಚುತ್ತುಂ

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿಯಿಂದ (ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು) ಬರುವುದು ಬಸವಣ್ಣನ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿ ಕಾಣುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಕಂಡು, ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ಉನ್ನತಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ತತ್ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಕೃತಾರ್ಥತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇರುತ್ತಿರಲಾಗಿ—೭-೮. ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಪರತತ್ತ್ವ ವಿಚಾರವೆಂಬ ಜಲದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಿಸುತ್ತ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶಿವೈಕ್ಯ ಚಿತ್ತರೆನಿಸಿದ ಉನ್ನತ ಶಿವಾನುಭಾವಿಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಇರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಆನಂದದಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರದ ತಲೆಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಆದರದಿಂದ ಪೂರ್ವ ದಿಗ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ (ಉದಯಗಿರಿಯಲ್ಲಿ) ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಹಾಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ವ॥ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ವಿಟನು ತನ್ನ ಸೂಳೆಯ ಮನೆಯ ಹಬ್ಬದ ನಿಮಿತ್ತ ವಧೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕುರಿಯನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪುರದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಕುರಿಯು ಕೊರಳ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಹರಿದು ಕಿತ್ತು ನಿಟ್ಟೋಟದಿಂದ, ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಓಡಿಬಂದು

1 ಸರ(ಗ)

ಪರಿತಂದು ಶಿವಗಾರಮಂ ಪುಗೆವುಗೆ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಪಿಡಿಯಲಡವಡಿಪಾ[1]ಬೋಜಗನ ತವಕಮಂ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಂ ಕಂಡು—

ಬಿಡು ಬಿಡು ಪಿಡಿಯದಿರೆಲೆಯೆಲೆ
ಜಡಮತಿ ಸಾವಿಂಗೆ ಪೆಳರ್ದು ಪೊಕ್ಕುದು ಬಂದೀ
ಗುಡಿಯಂ ಕುಱಿಯಿದು ಬೆಲೆಯಂ
ನುಡಿ ಕೊಟ್ಟಪೆನೆರಡು ಮಡಿಯನಾದೊಡಮೀಗಳ್ ೯

ಸರಿ ಸಕಳಜೀವರಾಶಿಗೆ
ಮರಣಭಯಂ ಮಗನೆ ಸುಗಿದು ಪೊಕ್ಕುದು ಕುಱಿ ಶಂ
ಕರಶರಣರ್ಮಱೆವೊಕ್ಕುದ
ನಿರದೀವರೆ ಗಾಂಪ ಪಿಡಿಯದಿರ್ಬಿಡು ಕುಱಿಯಂ ೧೦

ಬಳೆದಳಿಪಿನಿಂದೆ ಸೆಳೆದಪೆ
ತಳರದೆ ಪೆಱತೊಂದು ಬಿಲ್ತ ಕುಱಿಯಿಳಿಯದೆ ನಿ
ನ್ನಳಗಂಟಲೊಳೆಲೆ ಖಳ ಕುಲ
ತಿಳಕ ಬಿಡೀ ಕುಱಿಯ ಕುಱಿತ ವಿತ್ತಮನೀವೆಂ ೧೧

ವ॥ ಎನೆ ಕೇಳ್ದು ದುಷ್ಟ ಭುಜಂಗನಟ್ಟಹಾಸಂಗೆಯ್ದು—

(ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಕುಳಿತ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕೇಶ್ವರ) ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿಬಂದು ಹಿಡಿಯಲು ಆತುರಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ವಿಟನ ತವಕವನ್ನು ಕಾರುಣ್ಯ ನಿಧಿಯಾದ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಕಂಡು—೯. 'ಎಲೆಲೆ ಮೂಢ ಮತಿಯವನೇ, ಹಿಡಿಯಬೇಡ ಬಿಡು ಬಿಡು ! ಈ ಕುರಿಯು ಸಾವಿಗೆ ಹೆದರಿ ಬಂದು ಈ ಗುಡಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿದೆ. ಇದರ ಕ್ರಯವೇನು ಹೇಳು ? ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡರಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ಈಗಲೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.' ೧೦. 'ಎಲೈ ಮಗನೇ, ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ, ಮರಣ ಭಯವು ಇರ ಬೇಕಾದುದೇ (ಸರಿ). ಈ ಕುರಿಯು ಭಯಪಟ್ಟು ಹೊಕ್ಕಿದೆ. ಎಲೈ ಮೂಢನೇ, ಶಂಕರನ ಶರಣರು ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ ಬಿಡುತ್ತಾರೆಯೇ ? ಬಿಡು, ಕುರಿ ಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಡ' ೧೧. 'ಬೆಳೆದ ದುರಾಸೆಯಿಂದ (ಯಾವುದಕ್ಕೂ) ಹೆದರದೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. 'ಕೊಂಡುಕೊಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ಕುರಿಯು ನಿನ್ನಾಕೆಯ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಎಲೈ ಮೂಢರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಕುರಿಯನ್ನು ಬಿಡು ; ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.' ವ॥ ಹೀಗೆನ್ನಲು ಆ ಕೆಟ್ಟ

1 ಪ(ಅ, ಮ)

ಅರರೆ ಬಲವಂತ ಚಾಗಿಗ
ಳರಸ ದಯಾಪರರದಾರೊ ನಿನ್ನವೊಲೆ ವಸುಂ
ಧರೆಯೊಳರಿದರಿದು ನಿನ್ನಯ
ಪರಿ ಕುಱಿಯಂ ಬಿಡಿಸಲೆಂದು ಬಗೆದಂದಿರ್ದೈ ೧೨

ಪುಗುಗುಂ ಪೆಱರಂಗಣಮಂ
ಪುಗುಗುಂ ಪರಗೃಹಮನೊರ್ವೆ ದೇವಾಲಯಮಂ
ಪುಗುಗುಂ ಕುಱಿ ಪಿಡಿಯದಿರೆನೆ
ಜಗದೊಳ್ಬೆಲೆಗೊಟ್ಟು ಕೊಂಡರಂ ಬಿಟ್ಟಪರೇ ೧೩

ನರರ ಹರಣಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಸಾ
ಸಿರ ಪೊಂಗಡ ಜೀವಮೆಲ್ಲ ಸರಿ ಗಡ ನೀಂ ಸಾ
ಸಿರ ಪೊನ್ನನಾದೊಡಂ ಸಾ
ದರಮಿತ್ತಜಪಶುವ ಬಿಡಿಸಲಾರ್ಪವನಲ್ತೇ ೧೪

ವ॥ ಎಂದವಂ ಕಟಕಿಯಂ ಗಳಪುತ್ತೆನ್ನವಳಾಂ ತಪ್ಪಿದನೆಂದು ಮುಳಿಯದಿರಳೆಂ[1]ದಜಪಶುವನಮಂ ಜವದಿಂ ಸೆಳೆಯಲೊಡನೆ —

ವಿಟನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು (ಅಟ್ಟಹಾಸದ ನಗೆ ನಕ್ಕು) ೧೨. 'ಅರರೇ, ಬಲಿಷ್ಠನೇ, ತ್ಯಾಗಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅರಸನಂತಿರುವವನೇ, ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂತೆ ದಯಾಪರರಾದವರು ಇನ್ನಾರೋ ? ನಿನ್ನ ಈ ರೀತಿ ಅಸಾಧ್ಯ ! ಅಸಾಧ್ಯ !! ಕುರಿಯನ್ನು ವಧೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿರುವೆಯಾ ?' ೧೩. 'ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ (ಯಾರಾದರೂ) ಕುರಿಯೊಮ್ಮೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಅಂಗಳವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತೆಂದು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತೆಂದು, ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತೆಂದು, ಹಿಡಿಯ ಬೇಡ ಅಂದರೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಂಡವರು ಬಿಡುತ್ತಾರೆಯೆ ? ೧೪. 'ಮನುಷ್ಯರ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯು ಸಹಸ್ರ ಹೊನ್ನುಗಳಲ್ಲವೇ ? ಪ್ರಾಣವೆಲ್ಲವೂ ಸಮಾನವೇ ಅಲ್ಲವೇ ? ನೀನು ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನನ್ನಾದರೂ ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಈ ಕುರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಸಮರ್ಥನಾಗುವವನಲ್ಲವೇ ?' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಆ ವಿಟನು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಕೂಗಾಡುತ್ತ 'ನನ್ನವಳು ನಾನು ಕುರಿಯನ್ನು ತರದೆ ತಪ್ಪಿದವನು ಎಂದು ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೆ ಇರಳು,' ಎಂದು ಅವನು ಆ ಕುರಿಯನ್ನು (ಆಡನ್ನು) ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಎಳೆ

---

1 ಳಿ(ಮು)

ಗಳಪದಿರು ಪಲವನೆಲೆ ಪೊಂ
ಗಳನೀವೆಂ ಪಿಡಿ ಸಹಸ್ರಮಂ ಕುಱಿಯುಂ ಕೊ
ಟ್ಟುಳುಪಿದೊಡೆ ಬಿಡೆಂ ಮುಗುಳ್ದೀ
ಗಳೆ ಶಿವನುಂಡಿಗೆಯನೊತ್ತಿಬಿಡುವೆನನೂನಂ ೧೫

ವ॥ ಎಂದು ಸಹಸ್ರವಿತ್ತಮುಂ ತರಿಸಿ ಬೊಮ್ಮಿದೇವಂ ಕೊಡಲೊಡನವಂ ಕೊಂಡುಕುಱಿಯುನುಳಿದು ಪಿರಿದು ಬೆಲೆವಡೆದೆನೆಂದುತ್ಸವಿಸಿ ಮುಗುಳ್ದೊಂದು ಕುಱಿಯುಂ ಬಿಲ್ತುಕೊಂಡು ಗಾಣಿಕ್ಯ[1]ನಿಕೇತನಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಂದ ಕುಱಿಯುಂ ತೋಱಿ ಸಾಸಿರ ಪೊಂಜಾಳಿಗೆಯುಂ ಮುಂದಿಟ್ಟಾದ ವೃತ್ತಾಂತದಾದ್ಯಂತಮನವಂ ಪೇಳೆ ಕೇಳ್ದು ಪಣ್ಯಾಂಗನೆ ಕನಲ್ದು ಪೊಂಜಾಳಿಗೆಯಂ ನೂಕಿ ಕಳೆದು—

ಪೊಲ್ಲದುಗೆಯ್ದೆಯಿದೇತಱ
ಬಲ್ಲತನಂ ಸಮವಿಟ್ಟರೊಳೆ ನಗೆಗೆಡೆಯಾದ್ಯೆ
ಖುಲ್ಲ ಪದೆದೆನ್ನ ಬಳಿಯೊ
ಳ್ನಿಲ್ಲದೆ ತೊಲಗೆಂದು ಗಜಱಿ ಗರ್ಜಿಸುತಾಗಳ್ ೧೬

ಗಳಿಸಾ[2]ಳಿವೆಣ್ಗಳೆನ್ನಂ
ಪಳಿವಂತಿರೆ ಮಾಣದೆಮ್ಮ ಗೃಹದೇವತೆಯು
ಮ್ಮುಳಿವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ಯೆ ಚಿಃ
ಖಳ ಪಣದಳಿಯಾಸೆಗಾಗಿ ನೀಗಿದೆ ಕುಱಿಯುಂ ೧೭

ಯಲು ಆ ಕೂಡಲೆ ೧೫. ಎಲೈ, ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬೇಡ. ಸಹಸ್ರ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಡುವೆನು ಹಿಡಿ; ಕುರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುನಃ ಆಸೆ ಪಟ್ಟರೆ, ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಲೇ (ಈ ಕುರಿಗೆ) ಶಿವನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಊಣೆಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಒತ್ತಿ ಬಿಡುವೆನು. ವ॥ ಎಂದು ಆ ಕಿನ್ನರಿಯ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಸಹಸ್ರ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಕೊಡಲಾಗಿ, ಆ ಕೂಡಲೆ ಅವನು (ಆ ಹಣವನ್ನು) ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಕುರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನೇ ಪಡೆದೆನೆಂದು ಉಬ್ಬಿ ಹೋಗಿ ಪುನಃ ಮತ್ತೊಂದು ಕುರಿಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಸೂಳೆಯ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತಂದ ಕುರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಸಹಸ್ರ ಹೊನ್ನುಗಳ ಚೀಲವನ್ನು (ಅವಳ) ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಅವನು ಹೇಳಲಾಗಿ, ಆ ಸೂಳೆಯು ಕೇಳಿ, ಕೋಪಿಸಿ, ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳಿರುವ ಚೀಲವನ್ನು ನೂಕಿ ಬಿಸಾಡಿ ೧೬–೧೮. 'ಕೆಟ್ಟಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಇದೇತರ ಪ್ರೌಢಿಮೆ ? ವಿಟರಲ್ಲಿ ನೀನು ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದೆ. ನೀಚನೇ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ (ಆಚೆ) ತೊಲಗು,' ಎಂದು ಗದರಿ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಆಗ

1 ಗಣಿಕಾ(ಚ) 2 ಕಾ(ಚ)

ಪಣಮೇಂ ಬಾಳ್ತೆಯೆ ಪೇಳೆನ
ಗಣೆಯುರವಿೂ ಬೀದಿಯೊಳ್ಬಿತ್ತಿಪೆ ಪ
ಟ್ಟಣಿಸಿರೆ ಪೊನ್ನಂ ಮತ್ಪುರ
ಗಣಿಕಾತತಿಯೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲುದೆನ್ನಯ ಪೆಂಪಂ ೧೮

ಅದು ಗೃಹದೇವತಾಬಲಿಗೆ ನೇಮಿಸಿ ತಂದುದು ಬೇಗ ಪೋಗಿ ನೀ
ನದನೊಸೆದಿತ್ತ ವಿತ್ತತತಿಯಂ ಮಗುಳ್ದಿತ್ತದಱಿಂದೆ ತಂದೊಡ
ಲ್ಲದೆ ಪೊಸ ಪರ್ಬಮಂ ನೆಗಳ್ವುದಾಗದು ಮದ್ಗೃಹದೇವತಾಳಿ ಕಾ
ಯ್ವುದು ಪೆಱತೊಂದು ಬಲ್ಗುಱಿಯನಿಕ್ಕುತೆ ಪಲ್ಲವ ಮಾಡೆ ಪರ್ಬಮಂ ೧೯

ವ॥ ಎಂದವಳಾಕ್ಷೇಪದಿಂ ಗಳಪೆ ಕಾಮಾಂಧಂ ಮುಂದಪ್ಪನರ್ಥಮಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ಪರಿತಂದು ಲಿಂಗಮುದ್ರಾಂಕಿತಚ್ಛಾಗಮನವನಡಸಿ ಪಿಡಿಯಲೊಡನೆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಂ ಕೆರಳ್ದು ನೋಡಿ—

ಪಿಡಿಯದಿರಲೆ ಖಳ ಕುಱಿಯಂ
ಬಿಡು ಬಸವಾಧೀಶನಾಣೆ ಕಡು ಪಾತಕ ನೀಂ
ಬಿಡದೊಡೆ ನಿನ್ನಯ ತಲೆಯಂ
ಪೊಡೆಯದೆ ಬಿಡೆನೆಂದು ಶರಣನುದ್ಘೋಷಿಸಿದಂ ೨೦

(ಅವಳು) '(ಇತರ) ಸೂಳೆಯರು ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವ ಹಾಗೆ, ನನ್ನ ಗೃಹ ದೇವತೆಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆ. ಛೀ ! ನೀಚ, ಹಣದ ಆಸೆಗಾಗಿ ಕುರಿಯನ್ನು ನೀಗಿಬಿಟ್ಟೆ. ನನಗೆ ಹಣದ ಆಸೆಯೇ ? ಹೇಳು. ಮನೋಹರವಾಗಿ ಈ ಬೀದಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರವನ್ನು (ಬೇಕಾದರೆ) ದಟ್ಟವಾಗಿ ಬಿತ್ತ ಬಲ್ಲೆ. ನಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಸೂಳೆಯರ ಗುಂಪು ನನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲುದು.' ೧೯. 'ಆ ಕುರಿಯು (ನನ್ನ) ಗೃಹದೇವತೆಯ ಬಲಿಗೆ ನೇಮಿಸಿ ತಂದ್ದದು ; ಬೇಗನೆ ನೀನು (ಅಲ್ಲಿಗೆ) ಹೋಗಿ, ಅವನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಆ ಹಣದ ಸಮೂಹವನ್ನು ಮರಳಿಕೊಟ್ಟು (ಆ ಕುರಿಯನ್ನು) ತಂದಲ್ಲದೆ (ಈ) ಹೊಸ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗದು. ನನ್ನ ಗೃಹ ದೇವತೆಗಳು ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಟನೇ, ಬೇರೊಂದು ಕುರಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಅವಳು ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಮಾಡಿ ಮಾತನಾಡಲು ಕಾಮಾಂಧನಾದ ಆ ವಿಟನು ಮುಂದಾಗುವ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತಾರದೆ, ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಓಡಿ ಬಂದು ಲಿಂಗಮುದ್ರೆಯ ಚಿಹ್ನೆಯುಳ್ಳ ಛಾಗವನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಹಿಡಿಯಲಾಗಿ ಆ ಕೂಡಲೆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಕೋಪಗೊಂಡು ನೋಡಿ ೨೦. 'ಎಲೈ ದುಷ್ಟ, ಕುರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಡ ಬಸವಾಧೀಶ್ವರನಾಣೆ ! ಬಿಡು ; ನೀನು ಮಹಾ ಪಾಪಿಷ್ಠ. ಬಿಡದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.' ಎಂದು ಶರಣನು

ವ॥ ಮತ್ತಂ—

ಎಲವೊ ಮದಾಂಧ ಸಿಂಹಶಿಶು ಕೆಯ್ಗೊಳಗಪ್ಪುದೆ ವನ್ಯದಂತಿಗು
ಜ್ವಲತರ ಲಿಂಗಮುದ್ರೆವಡೆದೀ ಕುಱಿ ನೀಂ ಪಿಡಿಯಲ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯಮೋ
ತೊಲಗು ಶಿವೈಕ್ಯರಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತಪಂಜರರೆಂಬ ಪೆರ್ಮೆಯಾ
ಸಲೆ ಬಿರಿದುಂಟು ಕೇಳ್ಮಱಿಗೆ ಬಂದುದನೀವನೆ ಧೀರ ಕಿನ್ನರಂ ೨೧

ಫಡ ಫಡ ನೀನಲ್ಲದೆ ನೀಂ
ಬಿಡದಾರಾಧಿಸುವ ನಿನ್ನ ಗೃಹದೇವತೆಯು
ರ್ಪಿಡಿದೀ ಕುಱಿಯಂ ಸೆಳೆದೊಡೆ
ಮಡಿಯಿಡದೆ ಕಱುತ್ತು ತಱಿದು ಕೆಡಪುವೆನೀಗಳ್ ೨೨

ವ॥ ಎಂದು ಮುಟ್ಟಿ ಮೂದಲಿಸಿ ನುಡಿಯೆ ಖಳಂ ಕೇಳ್ದು ಕೆರಳ್ದು ಕೂರಸಿಯನೆತ್ತಿ ತಿದಿರ್ಚಿ ನಿಲೆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಂ ಕಂಡು ಕೋಪಾಟೋಪಮಂ ತಾಳ್ದು ಕರತಳ ಕರಾಳ ಖಡ್ಗಮಂ ಜಡಿದಡಸಿ ನೋಡಿ—

ಕೆಡೆ ಕೆಡೆಯೆನುತ್ತೆ ಗರ್ಜಿಸಿ
ಪೊಡೆದನಡಾಯುಧದೆ ಕಿನ್ನರಂ ತಚ್ಛಿರಮಂ
ಕೆಡೆಯೆ ಕಬಂಧಂ ತಲೆಯುದು
ಸಿಡಿಯೆ ಪುರಾಂತಕನ ಗುಡಿಯ ಪೊಱಗಣ್ಗಾಗಳ್ ೨೩

ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದನು. ವ॥ ಮತ್ತು ೨೧. "ಎಲವೋ ಮಂದಾಧನೇ, ಸಿಂಹದ ಮರಿಯು ಕಾಡಿನ ಆನೆಯ ಅಧೀನವಾಗುವುದೇ ? ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಲಿಂಗ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಈ ಕುರಿಯು ನೀನು ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೇ ? ತೊಲಗು ; ಶಿವೈಕ್ಯಚಿತ್ತರಾದವರು ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದವರಿಗೆ ಪಂಜರರೂಪರಾದವರು. ಎಂಬ ಬಿರುದು (ಅವರಿಗೆ) ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಂಟು. ಕೇಳು : (ನನ್ನ) ಮರೆ ಹೊಕ್ಕಿರುವ ಇದನ್ನು (ಈ) ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಕೊಡುವನೇ ?" ೨೨. ಫಡಫಡ ! ನೀನಲ್ಲದೆ. ನೀನು ತಪ್ಪದೆ ಆರಾಧಿಸುವ ಗೃಹದೇವತೆಯುರೂ ಕೂಡ ಈ ಕುರಿಯನ್ನು ಸೆಳೆದರೂ ಕೋಪಗೊಂಡು ಕಾಲನ್ನಾಚೆಗೆ ಇಕ್ಕಗೊಡದೆ ಈಗಲೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಡವುತ್ತೇನೆ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಮುಟ್ಟಿ ವಂತೆ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ, (ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ಶಪಥದ ಗರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ), ನುಡಿಯಲು ಆ ದುಷ್ಟನು ಕೇಳಿ, ಕೋಪಗೊಂಡು, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಎದುರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಲಾಗಿ, ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಕಂಡು ಕೋಪದ ಆಡಂಬರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ರುವ ಭಯಂಕರ ಖಡ್ಗವನ್ನೆತ್ತಿ ಝಳಪಿಸಿ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ನೋಡಿ ೨೩. ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು 'ಬೀಳು ಬೀಳು ! ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ ಆ ವಿಟನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಮುಂಡವು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ, ಆ ತಲೆಯು ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನ ಗುಡಿಯ ಹೊರ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಿಡಿದು

ವ॥ ಅಂತು ಪೊಡೆದು ಕೆಡೆದ ಮುಂಡಮಂ ದೇಗುಲದ ಪೊಱಗಣ್ಗೆ ಬಿಸುಡಿಸಿ ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರ (ನಿ)[1]ಪಿಶುನವಿಟದುರಾತ್ಮಕನ ಬಂಧುಗಳ್ನೆರೆದು ಸಂದಣಿಸಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಸಭೆಗೆಯ್ದಿ ಮೊಱೆಯಿಟ್ಟು ಮಱುಗಿ—

ಧರಣಿಪ ಬಿನ್ನಪಂ ಕುಱಿಯನೊಂದನಿವಂ ಬೆಲೆಗೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭಾ
ಸುರಪುರವೀಥಿಯೊಳ್ತಳರ್ವ ವೇಳೆಯೊಳಾ ಕುಱಿ ಪೊಕ್ಕುದೀಶಮಂ
ದಿರಮನದಂ ಕರಂ ಪಿಡಿಯೆ ಮುಟ್ಟದಿರೆಂದಪರಾಧಮೇನುಮೊಂ
ದಿರದೆಸೆವೀತನಂ ತಱಿದುರುಳ್ಚಿದನುಗ್ರತೆವೆತ್ತು ಕಿನ್ನರಂ ೨೪

ವ॥ ಎಂದಾ ರುಂಡಮುಂ ಮುಂಡಮುಂ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಮೊಱೆಯಿಡೆ ಧರಾಧಿಪಂ ಕೇಳ್ದು ಕೋಪಮಂ ತಾಳ್ದು ಬಸವರಸನ ಮುಖಾರವಿಂದಮಂ ನೋಡಿ—

ಪರಮ ದಯಾಪರರ್ಸತತ ನೀತಿಯುತರ್ಹರಭಕ್ತರೆಂದು ಸಾ
ದರಮೆನಗೆಂದ ನಿನ್ನ ನುಡಿ ತಪ್ಪುಗುಮೇ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ನಿನ್ನ ಕಿ
ನ್ನರವಿಭು ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ಕುಱಿ ಪೊಕ್ಕೊಡೆ ತನ್ನದದೆಂತೊ ಕೊಂಡವಂ
ಕರಮದನೀಳ್ದು ಸಂದೆಳೆಯೆ ಕೆಮ್ಮನೆ ಕೊಂದನುದಗ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂ ೨೫

ಬೀಳುವ ಹಾಗೆ, ಆ ಕೂಡಲೇ ಹೊಡೆದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಹೊಡೆದು (ಆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ) ಬಿದ್ದ ಮುಂಡವನ್ನು ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ದೇಗುಲದ ಹೊರ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಸಾಡಿಸಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ದುಷ್ಟನಾದ ವಿಟನ ಬಂಧು ಬಳಗದವರು, ಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಜ್ಜಳನ ಸಭೆಗೆ ಹೋಗಿ, ದೂರನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ದುಃಖವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ೨೪. ಮಹಾರಾಜಾ, ವಿಜ್ಞಾಪನೆಯೇನೆಂದರೆ : ಈ ಸತ್ತಿರುವಾತನು ಒಂದು ಕುರಿಯನ್ನು ಕ್ರಯಕ್ಕೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಶೋಭಿಸುವ ಪಟ್ಟಣದ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಕುರಿಯು ಶಿವಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಆ ಕುರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡರೆ ಮುಟ್ಟಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತ ಯಾವ ಅಪರಾಧವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವನನ್ನು ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಉಗ್ರ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಉರುಳಿಸಿದನು. ವ॥ ಎಂದು ಆ ರುಂಡವನ್ನೂ, ಮುಂಡವನ್ನೂ (ದೊರೆಯ) ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು, ಗೋಳಾಡಲು ಮಹಾರಾಜನು ಕೇಳಿ, ಕೋಪಗೊಂಡು ಬಸವರಸನ ಮುಖ ಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ ೨೫. 'ವೃಷಭೇಂದ್ರ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶಿವಭಕ್ತರು ಪರಮದಯಾಪರರೂ, ನೀತಿಯುತರೂ ಎಂದು ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ನಿನ್ನ ಮಾತು ತಪ್ಪಬೇಕೆ ? ನಿನ್ನ ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ವಿಭುವು, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಹೊಕ್ಕರೆ ಅದನ್ನು ಏತಕ್ಕೊ ಕೊಂಡುಕೊಂಡವನು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದುಕೊಂಡರೆ, ಸುಮ್ಮನೆ

---

1 ಬಿ(ಅ, ಗ, ಚ, ಜ, ದ, ಮ)

ದುರಿತಕ್ಕಳ್ಕದೆ ಪಳಿಗುಂ
ಧರೆತಿಂಬುದನಿಂಬುಕೆಯ್ಯದೆಂತಪ್ಪರುಮಂ
ಪರಿಕಿಸಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆಯುಂ
ಹರಭಕ್ತರ್ಕೊಲ್ವರಿವರನಾರ್ಬಾರಿಪರೋ ೨೬

ಅರಸುತನಂ ತಮಗಾದಂ
ತಿರೆ ಪರರಂ ಕೊಲ್ವರಣಕಿಪರ್ಪರಮತಮಂ
ಪರದೈವಂಗಳನಳಿವ
ರ್ಪರ ಪ್ರಮಾಣೋಕ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪಳಿಕೆಯ್ವರ್ ೨೭

ಮಗನಂ ಸೀಳ್ವುದುಮಂಘ್ರಿಯಿಂದೊದೆವುದುಂ ಮಾಂಸಾರ್ಪಣಂಗೆಯ್ವುದುಂ
ಬಗೆವೆರ್ಚಿಂ ಬಿಱುಗಲ್ಗಳಿಂದಿಡುವುದುಂ ಮೇಣ್ತಂದೆಯುಂ ಕೊಲ್ವುದುಂ
ಸೊಗಯಿಪ್ಪಾತ್ಮವಧೂಟಿಯಂ ಕುಡುವುದುಂ ದುರ್ಜಾತಿಯೊಳ್ಬಾಳ್ವುದುಂ
ಜಗದೊಳ್ಭಕ್ತರ ನೀತಿಯೆಂಬರಿದನಾವಂ ನಚ್ಚುವಂ ಮಚ್ಚುವಂ ೨೮

ಅರಸರ್ಗಾಜ್ಞಾಭಂಗಮೆ
ಮರಣೋಪಮಮಲ್ತೆ ಶರಣರೆನ್ನಾಜ್ಞೆಯನೊ
ತ್ತರಿಸಿ ನಡೆದಪರಿದೇಕೆಮ
ಗರಸುತನಂ ಬಸವ ನೀನೆ ಕೆಯ್ಕೊಳ್ವುದಿದಂ ೨೯

ಮಿತಿಮೀರಿದ ವರ್ತನದಿಂದ ಕೊಂದನು.' ೨೬. 'ಹರಭಕ್ತರಾದವರು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರದೆ, ಲೋಕದ ಜನರು ನಿಂದಿಸಿಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ, ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ತಪ್ಪು ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಎಂಥವರನ್ನಾದರೂ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಇವನ್ನು ತಡೆಯುವರಾರೋ !' ೨೭. '(ಆ ಶಿವ ಭಕ್ತನು) ತಮಗೇ ಅರಸುತನವಾದವರ ಹಾಗೆ, ಪರರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ; ಪರಮತವನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ; ಪರ ದೈವಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ ; ಅನ್ಯರಾದವರ ಪ್ರಮಾಣೋಕ್ತಿಗಳುಳ್ಳ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.' ೨೮. ಮಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು, ಕಾಲಿನಿಂದ ಒದೆಯುವುದು, ಮಾಂಸವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು, ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಯುವುದು, ಮತ್ತು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು, ಸೊಗಸಾದ ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ಕೆಟ್ಟಜಾತಿಯವರೊಡನೆ ಬಾಳುವುದು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ನೀತಿಯೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಾರೆ ? ೨೯. ಬಸವಣ್ಣ, ಅರಸರಿಗೆ (ಅವರ) ಆಜ್ಞಾ ಭಂಗವೇ ಮರಣ ಸಮಾನವಲ್ಲವೆ ? ಶರಣರು ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಇಂಥ ಅರಸುತನವಾದರೂ ಏಕೆ ? ನೀನೇ

ವ॥ ಎಂದರಸಂ ವಿರಸಮಂ ನುಡಿಯೆ ಬಸವಂ ಕೇಳ್ದು ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು—

ಶಿವಧರ್ಮಮಾರ್ಗಮಂ ಮೀ
ಱುವರಲ್ಲಲ್ಲೆಮ್ಮ ಶರಣರವನಿಪ ಮೇಲಂ
ವಿವರಿಸದೆ ಕಾರ್ಯಹಾನಿಯು
ನವಧರಿಸದೆ ಬಾಯ್ಗೆ ಬಂದವೋಲ್ನುಡಿದಪುದೇ ೩೦

ಕಿಱುಕುಳನಲ್ತು ಕಿನ್ನರಮಹಾವಿಭು ಶಂಕರರೂಪನಲ್ತೆ ತ
ಪ್ಪೆಱಗದೆ ಕೊಲ್ವನೇ ಪರನನೆಳ್ತಿರದೀದುದೆನುತ್ತೆ ಪೇಳೆ ಕೇ
ಳ್ದೆಱಕದೆ ಕಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯೊಳೆಂಬವೊಲೀ ಖಳರುಕ್ತಿಗೇಳ್ದು ಮೇ
ಲಱಿಯದ ಕಾರ್ಯಮಂ ನುಡಿಯೆ ಬಲ್ಲವರೊಲ್ವರೆ ನಿನ್ನನುರ್ವಿಪಾ ೩೧

ಕಳುಪಾತನಲ್ಲಿಗೆಲೆ ಮಂ
ಜುಳಮತಿ ಮಂತ್ರಿಗಳನರಸ ಬಳಿಕವನಿರವಂ
ತಿಳಿ ತಪ್ಪೆಳ್ಳನಿತಾದೊಡ
ಮಿಳೇಶ ಕೇಳ್ಕಿನ್ನರಯ್ಯನೊಳ್ಪೊರ್ದುಗುಮೇ ೩೨

ವ॥ ಎನಲೊಡನಾ ನುಡಿಯನಿಂಬುಕೆಯ್ದು ಬಿಜ್ಜಳಂ ತನ್ನ [1]ಮನ್ನೆಯ[1] ಮಂತ್ರಿವರರಂ ಕಳುಪಲೊಡನವರ್ಬಂದು ಕಿನ್ನರನಂ ಕಂಡು ಪೊಡಮಟ್ಟು ನಿಟಿಲತಟಘಟಿತಕರಪುಟರಾಗಿ —

ಈ ಅರಸುತನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಬಿಡು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಅರಸನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು ವಿರಸದಿಂದ ನುಡಿಯಲಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಕೇಳಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು ೩೦. 'ಮಹಾರಾಜಾ, ನಮ್ಮ ಶರಣರು ಶಿವಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಿಕ್ಕುವವರು ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ; ವಿಶೇಷಾಂಶವನ್ನು ವಿವರಿಸದೆ, ಕಾರ್ಯಹಾನಿಯುನ್ನು ಆಲೋಚಿಸದೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ನುಡಿಯಬಹುದೇ?' ೩೧. "ಕಿನ್ನರಮಹಾವಿಭುವು ನೀಚ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಲ್ಲ ; (ಅವನು) ಶಂಕರರೂಪನೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ತಪ್ಪು ಹೊರದೆ ಅನ್ಯನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವನೇ ? ತಪ್ಪದೆ 'ಎತ್ತು ಈಯಿತು ಎಂದರೆ ಕೇಳಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟು' ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯ ಹಾಗೆ, ಈ ದುಷ್ಟರ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಮುಂದೆ ಆಗುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾತನಾಡುತ್ತೀಯೆ ಮಹಾರಾಜಾ ! (ಇಂಥ) ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದವರು ಒಪ್ಪುವರೇ ?" ೩೨. 'ಮಹಾರಾಜಾ, ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಬಳಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಳಿಸು ; ಅನಂತರ ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ರೀತಿಯುನ್ನು ತಿಳಿ ಮಹಾರಾಜಾ, ಕೇಳು: ಕಿನ್ನರಯ್ಯನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು, ತಿಲಮಾತ್ರವಾದರೂ ಉಂಟಾದೀತೇ ?' ವ॥ ಎನ್ನಲು ಕೂಡಲೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಮಂತ್ರೀಶ್ವರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿ, ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಬಂದು ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮಯ್ಯನನ್ನು

1 ಮನಮನ್ನಣೆಯ(ಗ) ಮನ್ನಣೆಯ(ಚ, ಜ)

ಅಮರ್ದೆತ್ತಂಬಿಲಮೆತ್ತ ಭಾನುಕಿರಣಂ ತಾನೆತ್ತ ಮರ್ಬೆತ್ತ ಚಂ
ದ್ರಮಯೂಖಾವಳಿಯೆತ್ತ ಚಕ್ರಚಯಮೆತ್ತಂಭೋಧಿಯೆತ್ತಲ್ಪಕ
ರ್ದಮವಾಪೀಗತಭೇಕಮೆತ್ತ ಶರಣರ್ನೀಮೆತ್ತ ದುರ್ನೀತ ದು
ರ್ದಮದೋಷಾರ್ಥಜನೌಘಮೆತ್ತಱಿಯೆವಾವಿಂತಪ್ಪ ಸಂಬಂಧಮಂ ೩೩

ವ॥ ದೇವ ನೀನಪ್ಪೊಡೆ ಮಹಾನುಭಾವಂ ಸ್ವತಂತ್ರಶೀಲಂ ಶಿವಾನಂದರಸ ಸಮಾಸ್ವಾದನಂ ತೃಣೀಕೃತಜಗದ್ವ್ಯಾಪಾರಂ ಭವಭಾರಿಯಪ್ಪ ಲೌಕಿಕ ವರಾಕಜನದೊಡನೆ ವಿವಾದಮನೇಂ ಕಾರಣಂ ತಗುಳ್ಚಿದೆಯೆಂದಂ ತಿಳಿಯಲರಸನೆಮ್ಮಂ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗಟ್ಟಿದನೆಂದವರ್ಪೇೞೆ ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರನವಂದಿರೊರೆಯ ನಾಕರ್ಣಿಸಿ—

ಪಲವಾಳಾಪದೊಳೇನೊ ಪಾಪಿ ಕುಱಿಯಂ ತರ್ಪಾಗಳುದ್ಯದ್ಭಯಾ
ಕುಲಮೇಷಂ ಪರಿದೀ ಪುರಾಂತಕನ ಗೇಹಂಬೊಕ್ಕುದಾತಂ ಮದಾ
ವಿಲಚಿತ್ತಂ ಬಳಿವಂದದಂ ಪಿಡಿಯೆ ಲಿಂಗಾಗಾರಮಂ ಪೊಕ್ಕುದಂ
ಕೊಲಲೇನಕ್ಕುಮೆ ಬೇಡ ಕೊಂಡ ಬೆಲೆಯಂ ನೀಂ ಪೇಳ್ವುದಾನಿತ್ತಪೆಂ ೩೪

ಇರ್ಮಡಿ ಮೂರ್ಮಡಿ ಪೊಂಗಳ
ನೊರ್ಮೆಯೆ ಪಿಡಿ ಕೊಡುವೆನಿಲ್ಲಿ ಬಿಡು ಮೇಷಮನೆಂ

ಕಂಡು, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯೆತ್ತಿ ಮುಗಿಯುವವರಾಗಿ ೩೩. 'ಅಮೃತವೆತ್ತ ? ಅಂಬಲಿಯೆತ್ತ'? ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳೆತ್ತ ? ಕತ್ತಲೆಯೆತ್ತ ? ಚಂದ್ರಕಿರಣ ಸಮೂಹವೆತ್ತ ? ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹವೆತ್ತ ? ಸಮುದ್ರವೆತ್ತ ? ಕೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಲ್ಪವಾದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಪ್ಪೆಯೆತ್ತ ? ಶರಣರಾದ ನೀವೆತ್ತ ? ಕೆಟ್ಟ ನೀತಿಯುಳ್ಳ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲದ ದೋಷವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಜನರೆತ್ತ ? ಇಂಥ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯೆವು.' ವ॥ ದೇವ, ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ಮಹಾನುಭಾವವುಳ್ಳವನು. ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಶೀಲವುಳ್ಳವನು ; ಶಿವನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆನಂದವೆಂಬ ಜಲವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತೃಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡವನು ; ಜನನ ಮರಣಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸಂಸಾರ ಭಾರದ ಲೋಕ ಲೌಕಿಕದ ನೀಚ ಜನರೊಡನೆ ವಿವಾದವನ್ನೇನುಕಾರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ ? ಈ ಅಂಶ ವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಬಿಜ್ಜಳ ಮಹಾರಾಜನು ನಮ್ಮನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ.' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಲಾಗಿ, ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರನು ಅವರುಗಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ೩೪–೩೫. 'ಹಲವು ಮಾತಿನಿಂದೇನು ? ಆ ಪಾತಕಿಯು ಕುರಿಯನ್ನು ತರುವಾಗ ಹೆಚ್ಚಾದ ಭೀತಿ ಯಿಂದ ಆ ಕುಲಗೊಂಡ ಆ ಕುರಿಯು ಓಡಿ ಬಂದು, ಈ ತ್ರಿಪುರಾತನ ದೇವಾಲಯ ವನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಗರ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳ ಆ ಬೋಜಗನು, ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈ ಕುರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು, ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಹೊಕ್ಕ ಇದನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಲಾದೀತೇ ? ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೇಳು ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಒಂದಕ್ಕೆ

ದೊರ್ಮೊದಲೆ ನುಡಿದೆನಾ ದು
ಷ್ಕರ್ಮಾವಿಲನೆನ್ನನಣಕಿಸುತ್ತಿಂತೆಂದಂ ೩೫

ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಣಪುರುಷ ಕು
ಲೋತ್ತಂಸಂ ಪ್ರಾಣಿಗಣ ದಯಾಪರನೀತಂ
ಮತ್ತೆನ್ನದೆ ಸಾಸಿರ ಪೊ
ನ್ನಿತ್ತಾದೊಡಮರರೆ ಕುಱಿಯ ಬಿಡಿಸದೆ ಮಾಣಂ ೩೬

ವ॥ ಎಂದವನಾಳವಾಡಿ ನುಡಿಯಲಾಕ್ಷಣಮೆ ಸಾಸಿರ ಪೊಂಗಳ ತರಿಸುತೆಣಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ನೀಂ ಮಗಳ್ದಳುಪಿದೊಡಾನೆಂತುಂ ಬಿಡುವನಲ್ಲೀ ಕುಱಿಗೆ ಲಿಂಗಾಂಕಿತಂಗೆಯ್ದು ಬಿಡುವೆನೆನೆ ಖಳನೊಡಂಬಟ್ಟು ಪೋಗಿ ಕಿಱಿದುಂ ಪೊಳ್ತಂ ಕಳಿ[1]ದು ಮಗಳ್ದಿಲ್ಲಿಗೇಳ್ತಂದಳುಪಿ ಕುಱಿಯ ಕೊರಲ್ಗೆ ನೇಣಂ ಬಂಧಿಸಿ ಪಿಡಿದೆಳೆಯೆ ಕಂಡು—

ಎಲೆಯೆಲೆ ದುಷ್ಟ ನೀಂ ಬಿಡು ಬಿಡೀ ಕುಱಿಯಂ ಪಿಡಿದಂದಮೆಂತೊ ಮುಂ
ಬೆಲೆಗೊಳುತಿತ್ತು ಮತ್ತಳುಪಿ ನೀಂ ತೊಲಗೆಂದೆನೆ ಕಿಳ್ತನೆನ್ನಮೇ
ಲಲಗನಮಂ ಬಳಿಕ್ಕಮವನಂ ಕಡಿದಿಕ್ಕಿದೆನಾರೊಳಾಯ್ತು ತ
ಪ್ಪಲಸದೆ ನೋಡಿಮಿಂತಿದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿದಲೀ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕೇಶ್ವರಂ ೩೭

ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಮೂರು ಪಟ್ಟು ವರಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಹಿಡಿ ; ಕುರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡು ಎಂದು ಊರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಹೇಳಿದೆನು. ಆ ದುಷ್ಟತನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಲ್ಮಷಾತ್ಮನು ನನ್ನನ್ನೇ ಅಣಕಿಸುತ್ತ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು:' ೩೬. ಈ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಉತ್ತಮವಾದ ಗುಣ ಸಮೂಹದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪುರುಷರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದವನು, ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದಯಾಪರನು. ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಕುರಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರನು.' ವ॥ ಎಂದು ಅವನು ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡಿ ನುಡಿಯಲು ಆ ಕ್ಷಣವೇ ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನು ತರಿಸಿ ಎಣಿಸಿಕೊಟ್ಟು, 'ನೀನು ಪುನಃ ಇದಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟರೆ, ನಾನು ಏನೆಂದರೂ ಬಿಡುವವನಲ್ಲ. ಈ ಕುರಿಗೆ ಲಿಂಗ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಬಿಡುವೆ'ನೆಂದು ಹೇಳಲು, ಆ ದುಷ್ಟನು ಒಡಂಬಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಾನಂತರ ಪುನಃ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಆಸೆಪಟ್ಟು ಕುರಿಯನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಎಳೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ೩೭. 'ಎಲೆಲೆ ದುಷ್ಟ, ನೀನು ಕುರಿಯನ್ನು ಬಿಡು ಬಿಡು. ಈ ಮೊದಲು ಕ್ರಯವನ್ನು ತೆಗದುಕೊಂಡು, (ಇದನ್ನು) ಕೊಟ್ಟು, ಪುನಃ (ಇದಕ್ಕೇ) ಆಸೆಪಟ್ಟು ನೀನು ಹಿಡಿಯುವ ರೀತಿಯು ಯಾವುದೋ ? ತೊಲಗು, ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅವನು ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತನು. ಆ ಬಳಿಕ ನಾನು ಅವನನ್ನು ಕಡಿದುಹಾಕಿದೆನು. ತಪ್ಪು ಯಾರದಾಯಿತು ?

1 ಳಿ(ಗ)

ವ॥ ಎಂಬುದುಮವರ್ಕೇಳ್ದು ವಿಸ್ಮಯಂಬಟ್ಟು ಸಭೆಯೊಳಿರ್ದ ಬಿಜ್ಜಳಂಗೇಳ್ತಂದೆಱಗಿ ವೇಷವೃತ್ತಾಂತಮುಮಂ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನ ಸಾಕ್ಷಿಯುಮಂ ಸಚಿವರ್ಸವಿಸ್ತರಂ ಪೇಳೆ ಕೇಳ್ದು ಪರಿಹಾಸಂಗೆಯ್ದು—

ಪ್ರಕಟಿತ ಲಿಂಗಸಾಕ್ಷಿಯುಮಂ ನುಡಿಯಿಪ್ಪುದು ಮನ್ಮನಕ್ಕೆ ಕೌ
ತುಕಮಿದನೆಯ್ದೆ ನೋಳ್ಪೆನನುತೆಳ್ದು ಸಭಾಸದರೆಯ್ದೆ ಪಿಂತೆ ಪಾ
ಠಕರೊಲವಿಂದಮುಗ್ಘಡಿಸೆ ಮುಂದೆ ತತಾನಕರಾವಮುಣ್ಮೆ ಬಂ
ದಕುಟಿಲ ಭಕ್ತನಿರ್ದ ಶಿವಮಂದಿರಮಂ ಪುಗುತಂದನುರ್ವಿಪಂ ೩೮

ವ॥ ಆಗಳಾ ಬಸವರಾಜಂ ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರನಿರ್ದೆಡೆಗೇಳ್ತಂದೆಱಗಿ ಕರಾರವಿಂದಮಂ ಮುಗಿದು ನಿಂದು—

ಸಾರವಿಚಾರಧೀರ ಶಿವತತ್ವಸುಧಾರಸರಾಜಹಂಸ ವಿ
ಸ್ತಾರಯಶೋಂಕ ಯೋಗಿಜನವಲ್ಲಭ ಭಕ್ತಿಲತಾಂತಗಂಧಗಂ
ಭೀರ ಗುಣಾಭಿರಾಮ ಮಹನೀಯ ಕೃಪಾಕರ ಸುಪ್ರತಾಪ ತೇ
ಜೋರಮಣೀಯ ದೇವ ಜಯ ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮ ನಿಸರ್ಗವೈಭವಾ ೩೯

ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನೋಡಿರಿ. ಇಂತು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಈ ತ್ರಿಪುರಾಂತಕೇಶ್ವರನೇ ಸಾಕ್ಷಿ.' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಲು ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಕೇಳಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಬಂದು, ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಆ ಕುರಿಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ, ತ್ರಿಪುರಾಂತಕನ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನೂ, ಆ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಕೇಳಿ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ—೩೮. 'ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಲಿಂಗಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳಿಸುವುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತಹದು; ಇದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ (ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ) ನೋಡುವೆನು'—ಎನ್ನುತ್ತ ಎದ್ದು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಬರುತ್ತಿರಲು ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರು ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಿರುದಾವಳಿಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಮ್ಮಟೆ ಮೊದಲಾದ ಚರ್ಮವಾದ್ಯಗಳ ಶಬ್ದವು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರಲು, ಅರಸನು ಬಂದು ಕೃತ್ರಿಮರಹಿತ ಭಕ್ತನಾದ ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನಿದ್ದ ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ವ॥ ಆಗ ಬಸವರಾಜನು ಕಿನ್ನರಯ್ಯನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ (ಅವನಿಗೆ) ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡು—೩೯. 'ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ (ವೇದಾಂತ) ವಿಚಾರವುಳ್ಳ, ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯಾದ, ಶಿವತತ್ತ್ವವೆಂಬ ಹಾಲಿಗೆ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯಾದ, ಸುತ್ತಲೂ ಹಬ್ಬಿದ ಯಶಸ್ಸುಳ್ಳ, ಯೋಗಿಜನ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ, ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪುಷ್ಪದ ಸುಗಂಧರೂಪನಾದ, ಗಂಭೀರ ಗುಣಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ, ದಯೆಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪ್ರತಾಪದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮನೋಹರನಾಗಿರುವ, ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ವೈಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ–ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮ

ಚರಚರಣಾರ್ಚನಾಂಚಿತ ಚರಾಚರರಕ್ಷಣಶೀಲ ಸತ್ಯಸಂ
ಗರ ಘನಸತ್ಕಳಾನಿಧಿ ದಯಾರಸಸಾಗರ ದಾನಶೀಲ ಶಂ
ಕರಶರಣಾಳಿಸಂಗತಕಥಾಕಲನಾದರ ಸಾರಚಿದ್ಘನ
ಸ್ಥಿರತರಚಿತ್ತ ಧೀರ ಜಯ ಕಿನ್ನರನಾಯಕ ಶಾಂತಿದಾಯಕಾ ೪೦

ವ॥ ಎಂದು ಕೂರ್ಪಿನಿಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ಪಾಡಿ ತತ್ಪ್ರಸನ್ನತೆವಡೆದು ಬಸವರಸನಿರ್ಪುದು ಮಾಗಳಾ ಕಿನ್ನರವಿಭು ಮಂದಸ್ಮಿತಮುಖಾಂಬುಜಂ ಸಮಸ್ತಭಕ್ತಜನಂ ಸಂಭ್ರಮಿಸೆ ನೆರೆದ ಜನಂ ನೋಡುತ್ತುಮಿರೆ ತಮ್ಮಡಿ ಬೀಯಗಮನಿಕ್ಕಿ ಕೆತ್ತ ಪುರಾಂತಕ ನಿಶಾಂತ ಕವಾಟ ಪುಟಮನೋರೆ ನೋಟದಿಂ ನಸುನೋಡಲೊಡನೆ—

ಪುರವೈರಿ ಪೆಳರ್ದು ನಿಜಮಂ
ದಿರದ ಕವಾಟದೊಳೆ ತಳ್ತ ಬೀಯಗಮನದಂ
ಪರಿಹರಿಸಿ ತೆಗೆದು ಘಳಿಲನೆ
ಸರಭಸಮಾ ಜವಳಿವಡಿಯನೇಂ ಬಿರ್ಚಿದನೊ ೪೧

[1]ದಾಸಯ್ಯಂಗಂದುಮೇಶಂ ಪಡಿದೆಱೆದನೆನಿಪ್ಪುಕ್ತಿಯಂ ಕೇಳ್ವೆವೀಗ
ಳ್ಸಾಸಂಬೆತ್ತೊಪ್ಪುವೀ ಕಿನ್ನರವಿಭುಗೆ ಪುರಾರಾತಿ ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಪ್ರೋ

ದೇವನೇ, ಜಯ!' ೪೦. ಜಂಗಮ ಪಾದಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪೂಜ್ಯನೆನಿಸಿದ, ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳ, ದೃಢವಾದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನುಳ್ಳ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸತ್ಕಲೆಗಳಿಗೆ ನಿಧಿಯೆನಿಸಿದ, ದಯಾಸಾಗರನೆನಿಸಿದ, ವಿತರಣ ಗುಣವೇ ಶೀಲವಾಗುಳ್ಳ, ಶಿವಶರಣ ಸಮೂಹದ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಾಂದ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಚಂಚಲರಹಿತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ, ಧೀರನೇ, ಶಾಂತಿದಾಯಕನೇ, ಕಿನ್ನರ ನಾಯಕನೇ ಜಯ. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿ, ಹಾಡಿ, ಆತನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಇರಲಾಗಿ, ಆಗ ಆ ಕಿನ್ನರ ವಿಭುವು ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖಕಮಲವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಸಮಸ್ತ ಭಕ್ತ ಜನಗಳು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಲು, ನೆರೆದ ಜನರೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಪೂಜಾರಿಯು ಬೀಗವನ್ನು ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ (ಕೆತ್ತ), ತ್ರಿಪುರಾಂತಕೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕದಗಳೆರಡನ್ನೂ ಓರೆನೋಟದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡಲಾಗಿ ಆ ಕೂಡಲೆ—೪೧. ಪುರವೈರಿಯಾದ ಈಶ್ವರನು ಭಯಗೊಂಡವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಆ ಬೀಗವನ್ನೂ ನಾಶಪಡಿಸಿ ತೆಗೆದು ಗಳಿಲ್ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಎರಡೂ ಕದಗಳ ಪಡಕುಗಳನ್ನು ಅದೇನು ತೆಗೆದನೋ! ೪೨-೪೩-೪೪. ಹಿಂದೆ ಉಮಾಪತಿಯಾದ ಶಿವನು ದಾಸಿಮಯ್ಯನಿಗೆ ಕದವನ್ನು ತೆರೆದನು, ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆವು. ಈಗ ಸಾಹಸವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಒಪ್ಪುವ ಕಿನ್ನರಯ್ಯ

1 + ವ॥ ಅಗಳ್(ದ)

ಲ್ಲಾಸಂ ಕೆಯ್ಗಣ್ಮೆ ತಾನೇ ಪಡಿದೆಱೆದನಿದಾಶ್ಚರ್ಯವಿೀ ಲಿಂಗಮುಂ ಸ
ತ್ಯಾಸನ್ನಂ ಸಾಕ್ಷಿಯುಂ ದಲ್ನುಡಿಯಿಸದಿರನೆಂದುರ್ವಿ ಕೊಂಡಾಡೆ ಭಕ್ತರ್ ೪೨

ಮೃಡನ ಸಮೀಪದೊಳ್ನೆಲಸಿ ತನ್ನ ಕರಾಗ್ರಕರಾಳ ಖಡ್ಗಮಂ
ಜಡಿದು ಕಡಂಗಿ ನಿಂದು ಹರಭಕ್ತರ ಪಾದಸರೋಜರಾಜಿಯಂ
ಬಿಡದೊಲವಿಂದೆ ಜಾನಿಸುತಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಲಿಂಗಮನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು
ಗ್ಘಡಿಸುತುಘೇರವಗುಡೆ ಸಮಕ್ಷದೊಳೀಕ್ಷಿಸೆ ಭೂಭುಜಾದಿಗಳ್ ೪೩

ಪರಮೇಶಾನ ಪುರಾರಿ ಸೌಂದರಗಣೇಶಂಗಂದು ಕಾಂತಪಯೋ
ಧರದೊಳ್ ನೀನುಲಿದಂತಿಱುಂಪೆಯೊಳೆ ವಾದಂಗೆಯ್ದ ದಾಸಂಗೆ ಶಂ
ಕರ ಮಾತಾಡಿದ ಮಾಳ್ಕೆಯಿಂ ನೆಗಳ್ದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಂಗೆ ಜೋಳಂಗಳು
ತ್ಕರದೊಳ್ನಿಂದುಸುರ್ದ[1]ಂತೆ ದೇವ ನುಡಿ ನೀಂ ಸತ್ಯಾರ್ಥಮಂ ಸಾದರಂ ೪೪

ವ॥ ಎಂದು ವಿಜೃಂಭಿಸಿ—

ಅತಿನಿಷ್ಠೆ ನಿಮಿರೆ ಶೌರ್ಯೋ
ನ್ನತಿಯಿಂ ಹರ ಹರ ಪುರಾಂತಕಾ ಎನೆ ಭಕ್ತಂ
ವಿತತಮಹಾಧ್ವನಿ[2]ಯೊಂದ[2]
ದ್ಭುತವೊಗೆಯೆ ಪುರಾರಿ ತಳ್ವದೋಯೆನುತಿರ್ದಂ ೪೫

ವಿಭುವಿಗೆ ಈಶ್ವರನು ಸಂತೋಷದಿಂದ, ಅಧಿಕೋತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ತಾನೇ ಕದಗಳೆರಡನ್ನೂ ತೆರೆದನು ಇದು ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಸತ್ಯಶುದ್ಧನಾದ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಆಲಿಂಗದೇವನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನುಡಿಸದೆ ಬಿಡನು, ಎಂದು ಭಕ್ತಜನರು ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ಕೊಂಡಾಡು ತ್ತಿರಲು, ಮೃಡನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ನಿಂತು, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಭಯಂಕರ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡು ನಿಂತು ಶಿವಭಕ್ತರ ಪಾದಕಮಲ ಸಮೂಹವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ, ಲಿಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ಭಕ್ತರು ಉಘೇ! ಉಘೇ! ಎಂದು ಉಗ್ಘಡಿಸುವ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ರಾಜರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ—'ಶ್ರೇಷ್ಠ ಈಶಾನ ಮೂರ್ತಿಯೇ, ಪುರಾರಿಯೇ, ಹಿಂದೆ ಸೌಂದರ ನಂಬಿಯಣ್ಣನೆಂಬ ಗಣೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅವನ ಪತ್ನಿಯ ಮೊಲೆಯಿಂದಲೇ ನೀನು ಕೂಗಿದ ಹಾಗೆ, ಹೇ ಶಂಕರ, ಇರುವೆಯೊಡನೆ ವಿವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದ ದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ ರೀತಿಯಿಂದ, ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಜೋಳದ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡಿದ ಹಾಗೆ, ಹೇ ದೇವನೇ, ನೀನು ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು (ಈಗ) ಮಾತನಾಡು.' ವ॥ ಎಂದು ವಿಜೃಂಭಿಸಿ—೪೫. ಭಕ್ತನಾದ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಉನ್ನತಿವೆತ್ತ ಶೌರ್ಯದಿಂದ, ಹರಹರ ! ಪುರಾಂತಕ ! ಎನ್ನಲಾಗಿ, ಪುರಾರಿಯು ತಡಮಾಡದೆ ಒಂದು ವಿಸ್ತಾರವಾದ

---

1 ರ್ದ(ಚ) 2 ಯತ್ಯ(ಜ)

ವ॥ ಆ ನಿರಂತರ ಮಹಾಧ್ವನಿ ದಶದಿಗಂತಮನಳುರ್ದು ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ ಮುಸುಂಕಲೊಡನೆ—

ಕಡಲೇಳುಂ ಕದಡೆಳ್ದು ತುಳ್ಕಿದುದಹೀಂದ್ರಂ ಬಳ್ಕಿದಂ ಕೂರ್ಮನು
ರ್ಕುಡುಗಿರ್ದಂ ಕುಲಭೂಧರಂ ಕೆಡೆದುದಾಶಾದಂತಿ ಬಾಯ್ವಿಟ್ಟುದಂ
ದುಡುಜಾಲಂ ಬಿಡದುಳ್ಕಿದತ್ತು ಧರೆಯಲ್ಲಾಡಿತ್ತು ನಂದಿರ್ದುದಾ
ಬಡಬಂ ನಿಂದುದು ವಾಯುವಸ್ತಮಿಸಿತರ್ಕಂ ದಿಗ್ವರರ್ಬೆರ್ಚಿದರ್ ೪೬

ಭ್ರಮೆಯಿಂದಂ ಬೆಗಡೊಂದಿ ಬಲ್ಪುಡುಗಿ ಬೇಗಂ ಹಮ್ಮಿದಂಬೋದುದೆ
ಯ್ದೆ ಮದೇಭಾಶ್ವನರಾದಿ ಜೀವನಿವಹಂ ಲೋಕವ್ರಜಂ ಬೆರ್ಚಿದ
ತ್ತಮರಶ್ರೇಣಿ ಬಿಗುರ್ತುದಂದುಳಿದರುದ್ಯಲ್ಲಿಂಗಸಂಯುಕ್ತರಾ
ಪ್ರಮಥರ್ಸಮ್ಮದಮಾಂತರೆಮ್ಮ ದಿನಮಾದತ್ತೆಂದು ಲೀಲೋತ್ಸುಕರ್ ೪೭

ಕುಣಿವ ಕುಕಿಲ್ವ ಕೂಗಿಡುವ ರಾಗಿಪ ರಂಜಿಪ ಜೋಲ್ವ ತೇಲ್ವ ಸಂ
ದಣಿಪ ಕಡಂಗುವಚ್ಚರಿಯೊಳಾಡುವ ಪಾಡುವ ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪ ಮೇಳ್
ಮಣಿವ ಮರಲ್ವ ಕೀರ್ತಿಸುವ ಪೊಂಪುಳಿವೋಪ ವಿನೋದ ಕೇಳಿಯೊ
ಳ್ತಣಿಯದ ಭಕ್ತವೃಂದಮೆಸೆದಿರ್ದುದು ಕಿನ್ನರನಗ್ರದೇಶದೊಳ್ ೪೮

ಇರುಳುಂ ಪಗಲುಂ ಪುರರಿಪು
ಮೊರೆವುತ್ತಿರೆ ಸಪ್ತ ದಿವಸ ಪರ್ಯಂತಂ ತ

ಮಹಾಧ್ವನಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಲು ಓ ! ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಆ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಕೂಗು ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹರಡಿ, ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಆಚ್ಛಾದಿಸಲಾಗಿ ಆ ಕೂಡಲೇ—೪೬-೪೭. ಸಪ್ತಸಾಗರಗಳು ಕದಡಿ ತುಳುಕಾಡಿದವು ; ಆದಿಶೇಷನು ಬಗ್ಗಿದನು ; ಆದಿಕೂರ್ಮನು ಗರ್ವಗುಂದಿದನು ; ಸಪ್ತ ಕುಲಾಚಲ ಪರ್ವತಗಳು ಮುರಿದುಬಿದ್ದವು ; ದಿಗ್ಗಜಗಳು ಚೀರಿಕೊಂಡವು ; ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಸಮೂಹವು ತಪ್ಪದೆ ಕಳಚಿಬಿದ್ದವು ; ಭೂಮಿಯು ಅಲ್ಲಾಡಿತು ; ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯು, ನಂದಿ ಶಾಂತಗೊಂಡಿತು ; ಗಾಳಿಯು ಚಲಿಸದೆ ನಿಂತಿತು. ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗಿದನು ; ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದರು ; ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ನರರೇ ಮೊದಲಾದ ಜೀವಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಭಯಪಟ್ಟು, ಶಕ್ತಿಗುಂದಿ, ಬೇಗನೆ ಗರ್ವಹೀನವಾದವು ; ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳ ಸಮೂಹವು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದವು ; ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪು ಭಯಗೊಂಡಿತು ; ಆಗ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಲಿಂಗ ಸಂಗತರಾದ ಪ್ರಮಥರುಗಳು ಇಂದು ನಮ್ಮ ಉತ್ಕರ್ಷದ ದಿನವಾಯಿತೆಂದು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಉತ್ಸಾಹಭರಿತರಾದರು ; ಸಂತೋಷಗೊಂಡರು. ೪೮. ಕುಣಿದಾಡುವ, ಕೇಕೆ ಹಾಕುವ, (ಸಂತೋಷದಿಂದ) ಕೂಗಾಡುವ, ಪ್ರೀತಿಗೊಳ್ಳುವ, ಆಹ್ಲಾದಗೊಳ್ಳುವ, ಜೋಲಾಡುವ, (ಆನಂದದಿಂದ) ತೇಲಾಡುವ, ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಕೂಡುವ, ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳುವ, ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ

ದ್ಧರಣಿಪಮುಖ್ಯಮೂರ್ಛೆಯೊ
ಳಿರೆ ಜಗದುದ್ಧರಣಶೀಲನೀಕ್ಷಿಸಿ ಬಸವಂ ೪೯

ಕರುಣಾನಿಧಿ ಕಿನ್ನರಪದ
ಸರಸಿರುಹಕ್ಕೆಱಗಿ ಮುಗುಳ್ದು ಕೆಯ್ಮುಗಿಯುತೆ ಸಾ
ದರಮುಚಿತವಚನರಚನೋ
ತ್ಕರಮಾಮರ್ದಿರೆ ಭಕ್ತಿವೆತ್ತು ಕೀರ್ತಿಸುತಿರ್ದಂ ೫೦

ಮಂಗಳಲಿಂಗಸಂಗತನಿಜಾಂಗ ಜಿತಾಂಗಜ ತುಂಗ ದುಷ್ಟಮಾ
ತಂಗಮತಂಗಜಾಹಿತ ಪತಂಗಜಭಂಗ ಚಿದಂಗ ಜಂಗಮೋ
ತ್ತುಂಗ ಭುಜಂಗರಾಜಧರ ಭಕ್ತಹೃದಂಬುಜಭೃಂಗ ಸದ್ದಯಾ
ಪಾಂಗ ಶಿವಾಂತರಂಗ ಗಣಪುಂಗವ ಸಾಂಗಸಮರ್ಚನಪ್ರಿಯಾ ೫೧

ಶ್ರೀಕರ ಮಹಿಮಾಕರ ಪರ
ಭೀಕರ ನತವನಜವನದಿವಾಕರ ಗುಣರ
ತ್ನಾಕರ ಬುಧಾಂಬುರಾಶಿಸು
ಧಾಕರ ದರ್ವೀಕರೇಂದ್ರಧರ ಹಿತಚರಿತಾ ೫೨

ಆಡುವ, ಹಾಡುವ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುವ (ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಮೈಸುತ್ತನ್ನು ತಾವೇ ಸುತ್ತುವ) ಮತ್ತು ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವ, ಹಿಂದಿರುಗುವ, ಕೀರ್ತನೆಗೆಯ್ಯುವ, ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುವ–ಸಂತೋಷದ ಆಟದಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ಹೊಂದದಿರುವ ಭಕ್ತರುಗಳ ಸಮೂಹವು ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ೪೯-೫೦. ಈಶ್ವರನು ಏಳು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ, ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಇರಲು, ಆ ರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದವರು ಮೂರ್ಛೆ ಹೊಂದಿದವರಾಗಿರಲು, . ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದೇ ಶೀಲವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಬಸವಣ್ಣನು ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ–ಕರುಣಾ ಸಮುದ್ರನಾದ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳಿಗೆರಗಿ, ಪುನಃ ಕೈಮುಗಿದು ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತತ್ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಮಾತುಗಳ ಜೋಡಣೆಯ ಸಮೂಹವು ಸೇರಿದಂತೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ೫೧-೫೩. ಮಂಗಳಕರವಾದ ಲಿಂಗದಿಂದ ಸಂಗತವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳವನೇ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೇ, ದುಷ್ಟರಾದ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಸಿಂಹಸ್ವರೂಪನಾದವನೇ, ಜ್ಞಾನ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಂಗವುಳ್ಳವನೇ, ಜಂಗಮ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಶಿವನ ಭಕ್ತರ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಭೃಂಗನೆನಿಸಿದವನೇ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ನೋಟವುಳ್ಳವನೇ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನನ್ನುಳ್ಳವನೇ, (ಅಥವಾ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಅಂತರಂಗವುಳ್ಳವನೇ) ಶಿವಗಣ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ಸಮರ್ಚನೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೇ, ಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನೇ, ಮಹತ್ವಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದವನೇ, ಪರಸಮಯಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರ

ವ॥ ಎಂದು ಸನ್ನುತಿಗೆಯ್ದು—

ಕಿನ್ನರಪತಿಸಖ ಸನ್ನಿಭ
ಕಿನ್ನರಪತಿ ನಿಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯಂ ತಿಳಿಯದೆ ಸೊ
ರ್ಕಿನ್ನರಪತಿ ಮುಖರಳಿದ
ರ್ಕಿನ್ನರ ಪತಿಕರಿಸುತವರ ಪೊರೆ ಗುಣನಿಳಯಾ ೫೩

ವ॥ ಎಂದು ವೃಷೇಂದ್ರಂ ಬಿನ್ನವಿಸೆ ಕೇಳ್ದು ತತ್ಕರಾಗ್ರದೊಳ್ಕರಾರ್ಪಣಂಗೆಯ್ದು—

ನಗುತೆ ಪುರಾಂತಕನಿದಿರೊಳ್
ಮಿಗೆ ನಿಂದು ಪುರಾರಿ ಸಾಲ್ಗುಮೋಹೋಯೆನುತುಂ
ನೆಗಪಿ ಕರಮಂ ನಿವಾರಿಸಿ
ಸುಗುಣಾಂಕಂ ಶಂಭು ಭೀಮರವಮುಳಿದೆಸೆದಂ ೫೪

ವ॥ ಆಗಳ್—

ಮೊದಲಂತೆ ಲೋಕಮೆಲ್ಲಂ
ಪದುಳಂ ಮಿಗೆ ಬಾಳ್ದುದವನಿಪಾಲಾದಿಗಳೊಂ
ದಿದ ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿಯೆ ಬಿಡದೆ
ಳ್ದುದಿತೋತ್ಸವ ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರನಡಿಗೆಜಗಿರ್ದರ್ ೫೫

ನಾದವನೇ, ತನ್ನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದವರೆಂಬ ಕಮಲವನಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನಂತಿರುವವನೇ, ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವವನೇ, ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನಂತಿರುವವನೇ, ಸೌಟಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಡೆಯುಳ್ಳ ಸರ್ಪಗಳ ಒಡೆಯನಾದ ಆದಿಶೇಷಾಭರಣನಾದ ಶಿವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೇ, ಶಿವ ಸದೃಶನಾದ ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ದೊರೆಯೇ ಮೊದಲಾದವರು ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ, ನಾಶವಾದರು. ಗುಣನಿಲಯನಾದ ಕಿನ್ನರಯ್ಯ, ಮನ್ನಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಬಸವೇಶ್ವರನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, (ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು) ಕೇಳಿ, ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಕಯ್ಯಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕಯ್ಯನ್ನಿಟ್ಟು. ೫೪. ನಗುತ್ತ ಪುರಾಂತಕನ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪುರಾರಿ, ಓಹೋ ! ಸಾಕು, ಎನ್ನುತ್ತ ಕರವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ತಡೆಯಲು ಸುಗುಣಗಳೇ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗುಳ್ಳ ಶಿವನು ಭಯಂಕರವಾದ ಕೂಗನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶೋಭಿಸಿದನು. ವ॥ ಆಗಳ್ ೫೫. ಮೊದಲಿನಂತೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳಿತು. ರಾಜರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಹೊಂದಿದ್ದ ಮೂರ್ಛೆಯು ಕಳೆಯಲು (ಅವರು) ತಪ್ಪದೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು, ಉತ್ಸವದಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ

ಮಂಗಳ ಸತ್ಯರೂಪ ಮಹಿಮಾರ್ಣವ ಮಾನನಿಧಾನ ಚಿಲ್ಲತಾ
ಲಿಂಗಿತಕಲ್ಪಭೂಜ ಕರುಣಾಕರ ಕಾಮವಿದೂರ ಲಿಂಗಸಂ
ಗಾಂಗ ದಿಗಂತಪೂರ್ಣಸಿತಕೀರ್ತಿವಿರಾಜಿತ ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರ ದೀ
ನಂಗೆನಗಿತ್ತು ನೀನಭಯಮಂ ಕೃಪೆಯಿಂ ಪೊರೆ ಸದ್ಗುಣಾಕರಾ ೫೬

ಕಪಟಾಲಾಪನನಜ್ಞಭಾವಯುತನಂ ದುರ್ದಾಂತನಂ ಧೂರ್ತನಂ
ಚಪಲಸ್ವಾಂತನನಲ್ಪಚೇತನನನನ್ಯಾಯಾಧ್ವಸಂಚಾರನಂ
ಸುಪಥತ್ಯಾಗಿಯನನ್ವಿತಾಪಜಯು ನಿರ್ಲಜ್ಜನಂ ನೀಚನಂ
ಕೃಪೆಯಿಂದೆನ್ನನೊಱಲ್ದು ರಕ್ಷಿಸು ನಿತಾಂತಂ ಕಿನ್ನರಾಧೀಶ್ವರಾ ೫೭

ವ॥ ಎಂದಾಂ ನೆಗಳ್ದ ಶತಾಪರಾಧಮಂ ಸೈರಿಪುದೆಂದು ಬಿಜ್ಜಳಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಱಗಿ ಮಗುಳ್ದಿಂತೆಂದಂ—

ಮದನಮರ್ದನನಾಂತು ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನಿಜಾಜ್ಞೆಯಂ
ಪದೆದು ನೀಂ ಕರೆದಾಗಳೋಯೆನುತಿರ್ದನಣ್ಮುತೆ ಹೋಯೆನು
ತ್ತೊದಱ್ದ ನಿಂದನದೆಂತೊ ನಿನ್ನಯ ಪೆರ್ಮೆ ಧಾತ್ರಿಯೊಳದ್ಭುತಂ
ವಿದಿತಮಿಂತಿದು ನಿನ್ನನಾ ಫಣಿರಾಜನಾರ್ಪನೆ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ ೫೮

ಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಇದ್ದರು. ೫೬. ಮಂಗಳಕರವಾದ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನೇ, (ಯಥಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪವೇ), ಮಹಿಮೆಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ಸ್ವರೂಪನೇ, ಮಾನಕ್ಕೆ ಆದಿಕಾರಣನಾದವನೇ, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದಾಲಿಂಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪನೇ, ಕರುಣಾಕರ, ಕಾಮವಿದೂರ, ಲಿಂಗದಿಂದ ಸಂಗಗೊಂಡ ಅಂಗವುಳ್ಳವನೇ ದಿಕ್ಕುಗಳ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹಬ್ಬಿದ ಶುಭ್ರವಾದ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ರಾರಾಜಿಸುವವನೇ, ಕಿನ್ನರೇಶನೇ, ಬಡವನಾದ ನನಗೆ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸು' ೫೭. 'ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರ, ಕೃತ್ರಿಮವಾದಮಾತುಳ್ಳ ಮೂಢತನದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ದುಷ್ಟನಾದ, (ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯರಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆ ಹೊಂದದೆ ಇರುವ) ವಂಚಕನಾದ, ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಲ್ಪ ಚೇತನನಾದ, ಅಧರ್ಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ, ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ, ಅಪಜಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದ, ನೀಚನಾದ ಎನ್ನನ್ನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿಸಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.' ವ ॥ ಹೀಗೆಂದು ಬಿಜ್ಜಳನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪುನ ಹೀಗೆ ಅಂದನು. ೫೮. ನಿನ್ನ ನಿಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಆನಂದದಿಂದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ನೀನು ಕರೆದಾಗಲೆಲ್ಲ ಓ ! ಎನ್ನುತ್ತ ಇದ್ದಾನೆ. ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಹೋ ! ಎನ್ನುತ್ತ ಕೂಗ ತೊಡಗಿದನು. ನಿನ್ನ ಹಿರಿಮೆಯು ಅತಿಶಯವಾದದ್ದು; ಅದು ಎಂತಹುದೋ ! ಧಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಅದ್ಭುತವೇ ಸರಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಉಗ್ರಪ್ರತಾಪ ನಿನ್ನ ಸ
ಮಗ್ರಪ್ರೇರಣೆಯಿಂ ನಳಿದುದುಳಿದುದು ಜಗಮಾ
ರ್ಯಾಗ್ರಣಿ ನೀನೆ ಜಗತ್ತ್ರಯ
ನಿಗ್ರಹ ಸಮನುಗ್ರಹ ಕ್ರಿಯಾಧೌರೇಯಂ ೫೯

ಪಶು ಮಱಿವುಗೆ ಕಾದ್ಯೆ ನರ
ಪಶುವಾಂ ಮಱೆವೊಕ್ಕೆನೊಲ್ದು ಪೊರೆದೆನ್ನಂ ನೀಂ
ಪಶುಪಾವತಾರನೆಂಬುದ
ನಶೇಷ ಭುವನದೊಳೆ ದೇವ ಮೆಱೆಯಲ್ವೇಳ್ಕುಂ ೬೦

ವಿರಹಿತಮನುಷ್ಯಧರ್ಮಂ
ಪರಿಗಳಿತಾಶಂ ಸದೇಕನಿಧಿಯೆನಿಸಿದ ಕಿ
ನ್ನರನಾಥ ಕೇಳ್ನಿನಗೆ ಶಂ
ಕರಮಿತ್ರತೆ ಪುಣ್ಯಜನನಿಷೇವ್ಯತೆ ಚಿತ್ರಂ ೬೧

ವ॥ ಎಂದು ಮಗುಳ್ದು ಮಗುಳ್ದೆಱಗಿ ಪೊಗಳ್ವ ನರೇಂದ್ರನಂ ಕೃಪಾಪಾಂಗದಿನಭೀಕ್ಷಿಸುತ ಭಯಮಂ ಕರುಣಿಸಿ—

ನಿನ್ನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಆ ಆದಿಶೇಷನೂ ಕೂಡ ಸಮರ್ಥನಾಗುವನೇ ? ೫೯. ಭಯಂಕರವಾದ ಪ್ರತಾಪವುಳ್ಳವನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಿನ್ನ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತು ಅಳಿಯುವುದು ಮತ್ತು ಉಳಿಯುವುದು. ಮೂರು ಲೋಕದ ಶಿಕ್ಷೆ ರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿರುವವನು ನೀನೇ (ಆಗಿದ್ದೀಯೆ) ೬೦. ದೇವ, ಪಶುವೆನಿಸಿದ ಕುರಿಯೊಂದು ಬೆನ್ನು ಬೀಳಲು (ಅದನ್ನು) ಕಾಪಾಡಿದೆ. ನಾನಾದರೋ ನರಪಶು; (ನಿನ್ನನ್ನು) ಮರೆಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ. ಒಲಿದು ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ಪಶುಪತಿಯು ಅವತಾರವೆಂಬುದನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಭುವನದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯಬೇಕು. ೬೧. ವಿರಹಿತನಾದ ಅಂದರೆ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ನರವಾಹನವುಳ್ಳವನು, (ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ದೂರನಾದವನು,) ಪರಿಗಳಿತವಾದ ಅಂದರೆ ಜಾರಿಹೋದ ದಿಕ್ಕುಳ್ಳವನು (ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಆಸೆಯುಳ್ಳವನು), ಸಮೀಚೀನವಾದ ಮುಖ್ಯ ನಿಧಿಯುಳ್ಳವನು (ಸತ್ಪುರುಷರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ನಿಕ್ಷೇಪರೂಪನಾಗಿರುವವನು) ಎನಿಸಿದಂಥ ಕಿನ್ನರಿನಾಥನೇ ಕೇಳು : ನಿನಗೆ ಶಂಕರನ ಸ್ನೇಹವು (ಸುಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಿತ್ರತ್ವವು) 'ಪುಣ್ಯಜನ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕುಬೇರನ ನಗರದ ಜನಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವಿಕೆಯು (ಪುಣ್ಯವಂತರಾದ ಅಂದರೆ ಪರಿಶುದ್ಧರಾದ ಜನರಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವಿಕೆಯು) ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು. (ಚಿತ್ರ). [ಅಂದರೆ–ನೀನು ಕುಬೇರನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕುಬೇರನ ಹಾಗೆರುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ] ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವ ಅರಸನನ್ನು, ದಯಾಪೂರ್ಣವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣೋಟದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಅಭಯವನ್ನು

ಪೆಱೆದಲೆಯನ ಶರಣರೊಳೆಲೆ
ಕಱೆಮಱೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಮೋತ್ತರಂಗುಡದೆ ಸುಖಂ
ನೆಱೆಬರ್ದುಕು ಪೋಗೆನುತೆ ನೆಲ
ದೆಱೆಯನ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಮಡಿದ ಕುಱಿವಾನಿಸನಂ ೬೨

ಅಸುವೀವುತೆತ್ತುತಿಂತಿದು
ಪೊಸತೆಂದಾ ಪೌರರೆಯ್ದೆ ಕೊಂಡಾಡೆ ಗಣ
ಪ್ರಸರಂ ಮುದಮಾಳ್ದಿರೆ ನೆಗ
ಳ್ದ ಸಮಂ ನಿಜಗೃಹಮನೆಯ್ದಿದಂ ಗುಣನಿಳಯಂ ೬೩

ವ॥ ಅಂ[1]ತೆಯ್ದಿ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಂ ಮುನ್ನಿನಂತೆ ನಿಜಮಹಿಮೆವೆತ್ತೊಪ್ಪುತ್ತಿರ್ದನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್—

ಪೊಗಳುತ್ತುಂ ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರಂ ನೆಗಳ್ದ ಘನತರಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ಭಕ್ತರೊಳ್ ಮಂ
ದಿಗಳಿಂ ಕೊಂಡಾಡಿಸುತ್ತುಂ ಶರಣನತುಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ಸಂಭ್ರಮಂ ಪೆಂ
ಪೊಗೆವನ್ನಂ ಬಂದು ಪೊಕ್ಕಂ ನಿಜಭವನಮನಾಮ್ನಾಯಗೇಯಂ ವಿಮಾಯಂ
ಸುಗುಣಾಲಂಕಾರವೀರವ್ರತಹಿತಚರಿತಂ ವೀರಶೈವಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರಂ ೬೪

ಕರುಣಿಸುತ್ತ ೬೨–೬೩. ಎಲೈ (ಅರಸನೇ) ಚಂದ್ರಚೂಡನಾದ ಶಿವನ ಶರಣರಲ್ಲಿ ಕಳಂಕವೆಂಬುದಿಲ್ಲ ; ಮುಚ್ಚುಮರೆಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಅವರೊಡನೆ ಸಮಾನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಬದುಕು ಹೋಗು, ಎಂದು ಆ ಭೂಮೀಶ್ವರನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತ ಸತ್ತ ಅಲ್ಪ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ (ಕುರಿಯ ಸಂಬಂಧದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ) ಪ್ರಾಣವನ್ನಿತ್ತು ಎತ್ತಿ ಈ ರೀತಿಯು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊಸದು ಎಂದು ಪಟ್ಟಣಿಗರೆಲ್ಲ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವನ ಸಮೂಹವೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಇರಲಾಗಿ, ಅಸದೃಶವಾದ ಸದ್ಗುಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ವಾಸ ಭೂಮಿಯಂತಿರುವ ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ವ॥ ಹಾಗೆ ಕಿನ್ನರಿಯ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ತನ್ನ ಮಹಿಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಇರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೬೪. ವೇದಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ, ಮಾಯರಹಿತನಾದ, ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ನಿಯಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಸಕಲರಿಗೂ ಇಷ್ಟವಾದ ನಡತೆಯುಳ್ಳ, ವೀರಶೈವವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಪ್ರಾಯನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಮಾಡಿದ, ಘನತರವಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಶರಣಜನ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತ, ಶರಣರಾದವರ ಉಪಮಾರಹಿತವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ತುತಿಪಾಠಕರಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿಸುತ್ತ, ಸಡಗರವೂ, ಘನತೆಯೂ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ

1 ಇಂ(ಅ)

ಘನಮಹಿಮ ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರನ
ವಿನುತಚರಿತ್ರಮನದಾವನೋದುವನಾವಂ
ವಿನಯದೆ ಕೇಳ್ವನವಂ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ಪಡೆವಂ ಸುಖಮನೈಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕಮಂ ೬೫

ಶರಣಾಗತಾರ್ತಿಹರಣಾತಿರಂಜನೇ
ತರವಾರಿದೃಪ್ತಸುರವೈರಿಭಂಜನೇ
ಕರಿಮಂದಯಾನೆ ಹರಿಚಂದನಾರ್ಜುನೇ
ಪರಿಪಾಲಿಸೆನ್ನ ಗಿರಿರಾಜನಂದನೇ ೬೬

ಇದು ವಿನಮದಖಿಲ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ-
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರವೈಭವಕಥನಂ
ಸಪ್ತಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೧೭ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೪೬೫ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ॥

ಮಾಡಿ ಬಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ೬೫. ಘನಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯಾದ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಯಾವನು ಓದುವನೋ, ಯಾವನು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳುವನೋ ಅವನು ಇಹಲೋಕ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಾಗುವ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ೬೬. ಮರೆ ಹೊಕ್ಕವರ ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುವವಳೂ, (ತನ್ನ) ಖಡ್ಗಾಯುಧ (ತರವಾರಿ)ದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಅಸುರರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವವಳೂ, ಆನೆಯಂತೆ ಮಂದ ಗಮನವುಳ್ಳವಳೂ, ಹರಿಚಂದನ ಲೇಪನದಿಂದ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಕಾಣುವ ಗಿರಿರಾಜ ಪುತ್ರಿಯು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ಹರಿಚಂದನದಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ಶರಣಾಗತ + ಆರ್ತಿ + ಹರಣ + ಅತಿರಂಜನೇ— ಶರಣಾಗತರಾದವರ, ದುಃಖವನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ರಂಜಿಸುವವಳು.

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಅಷ್ಟಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ

[ಕಲ[1]ಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಕಥೆ]

ಶ್ರೀಮದಮಳಾಂಬಿಕಾಮುಖ
ತಾಮರಸದ್ಯುಮಣಿ ಗುಣಗಣಾಭರಣಗಣ
ಸ್ತೋಮಪರಿವೃತನಶೇಷಭ
ವಾಮಯಹರನೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ವ॥ ಮತ್ತಮಭಿನವವಿಭವಂಬಡೆದೆಸೆವ ಕಲ್ಯಾಣನಗರದಲ್ಲಿ—

ಸ್ಥಿರಚಿತ್ತಂ ಜಂಗಮಶ್ರೀಪದಭಜಕನುದಾತ್ತಸ್ವತಂತ್ರಂ ಯಶೋಭಾ
ಸುರನಾದ್ಯಂ ಭಕ್ತನಂಗೇಂದ್ರಿಯಗುಣರಹಿತಂ ಲಿಂಗನಿಷ್ಠಾಪರಂ ಶಾಂ
ಕರಮಾರ್ಗೈಕಪ್ರದೀಪಂ ಕ್ಷಪಿತದುರಿತನುದ್ಧೀತಮೋಹಂ ಕೃಪಾನಿ
ರ್ಭರಚಿತ್ತಂ ಸ್ವರ್ಣಲೋಷ್ಟವ್ರಜಸಮಮತಿ ಲಿಂಗಾಧಿರೂಢಾಭಿಮಾನಂ ೨

ಕಲಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರವಾದವಳೂ ನಿರ್ಮಲಳೂ ಆದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಮುಖ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನಾದವನೂ, ಸದ್ಗುಣ ಸಮೂಹವೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಶಿವಶರಣರುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ಸಕಲ ಪಾಪವೆಂಬ ರೋಗವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ವ॥ ಮತ್ತು ನೂತನ ವೈಭವದಿಂದ ಕೂಡಿ ಶೋಭಿಸುವ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದಲ್ಲಿ—೨-೩. ದೃಢವಾದ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನೂ, ಜಂಗಮದ ಶ್ರೀ ಪಾದಗಳನ್ನು ಭಜಿಸುವವನೂ, ಉದಾತ್ತವಾದ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನೂ, ಪುರಾತನನೂ, ಲಿಂಗದ ಪ್ರಾಕೃತ ಗುಣಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದವನೂ, ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಶಂಕರ ಸಂಬಂಧವಾದ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವೊಂದರಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದವನೂ, ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡವನೂ, ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವವನೂ, ಸುವರ್ಣ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣು ಹೆಂಟೆಗಳನ್ನು ಸಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವವನೂ, ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳವನೂ, ಜೀವಿಸುವಾಗಲೇ ಮುಕ್ತಿ ಸುಖದಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಸಮಸ್ತ ಭಕ್ತಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಶುದ್ಧವಾದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವವನೂ, ಗರ್ವರಹಿತನೂ, ಜಗಜ್ಜಾಲವನ್ನು ತೃಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿರು

---

1 + ಹ (ಗ, ಚ)

ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಶೇಷಭಕ್ತನಿವಹೋಲ್ಲಾಸಪ್ರದಂ ಶುದ್ಧಧ
ರ್ಮಾವಾಸಂ ವಿಮದಂ ತೃಣೀಕೃತಜಗಜ್ಜಾಲಂ ಸುಲೀಲಾಸ್ಪದಂ
ಶ್ರೀವೀರವ್ರತಸಂಪದಂ ತ್ರಿವಿಧಶೇಷಾಸ್ವಾದನಾನಂದಸ
ದ್ಭಾವಂ ತಾಂ ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮವೆಸರಿಂದೊಪ್ಪಿರ್ಪನತ್ಯೂರ್ಜಿತಂ ೩

ವ॥ ಅಂತಭಿನವವೀರಭದ್ರನೆಂಬಂತೆಸೆದು—

ಮುಂದಲೆಯೊಳೊಲೆವ ಮುಡಿ ನೊಸ
ಲಂದದ ಸಿತಭಸಿತರೇಖೆ ಬಿಗಿದುಟ್ಟ ಪಸು
ರ್ಪೊಂದಿದ ವಸನಂ ಕರ್ಣದ
ಕೆಂದಳಿರವತಂಸಮೆಸೆಯೆ ಕಿಱುಗೆಜ್ಜೆಗಳಂ ೪

ಒಂದಡಿಯೊಳ್ತೊಡರ್ಚಿ ಪೆಱತೊಂದಡಿಯೊಳ್ ಝುಣರೆಂಬ ಚೆಲ್ವ ಪೊ
ನ್ನಂದುಗೆಯಿಕ್ಕಿ ವಾಮಕರದೊಳ್ಬಲದಕ್ಷನಜಾಸ್ಯಶೃಂಗಮಂ
ಬಂದಮನಾಳ್ದ ಬಲ್ದಗರ ಕೋಡನಮರ್ಚಿ ಮುಕುಂದನಸ್ಥಿದಂ
ಡಂದಳೆದಂತೆ ದಕ್ಷಿಣಕರಾಗ್ರದೆ ಡಂಗೆಯನಾಂತು ಲೀಲೆಯಿಂ ೫

ತಿರುಪುತ್ತುಂ ಚೆಚ್ಚರಂ ಗಲ್ಗಲಕೆನೆ ಪಲಕಂ ದೇಸಿವೆತ್ತೋಜೆ ಚೆಲ್ವಾ
ಗಿರೆ ಮಂದಸ್ಮೇರಮಂ ಬೀಱುತೆ ಝುಣರುಣನಿಕ್ವಾಣಮಂ ಸೂಸೆ ಪಾದ

ಪವನೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದನಾದವನೂ, ಮಂಗಳಕರವಾದ ವೀರಶೈವಮತದ ವ್ರತವೆಂಬ ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಶುದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದರಿಂದುಂಟಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ, ಸದ್ಭಾವದಿಂದಲೂ, ಕಲಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೆಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಊರ್ಜಿತಗೊಂಡ ಶಿವಭಕ್ತನು ಒಪ್ಪಿದ್ದನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ನೂತನ ವೀರಭದ್ರನೋ ಎಂಬಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತ—೪-೫. ಮುಂದಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಲೆದಾಡುವ ಮುಡಿ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಭಸ್ಮದ ರೇಖೆಗಳು ಬಿಗಿದು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹಸುರು ಬಣ್ಣದಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಸ್ತ್ರ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಂಪು ಚಿಗುರಿನ ಆಭರಣ-ಇವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆಗಳ ಸರವನ್ನು ಒಂದು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು. ಮತ್ತೊಂದು ಪಾದದಲ್ಲಿ 'ಝುಣರ್' ಎಂಬ ಚಿನ್ನದ ಅಂದುಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟನಾದ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಆಡಿನ (ಟಗರಿನ ?) ಮುಖದ ಕೊಂಬೆಂಬ ಅಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಲವಾದ ಟಗರಿನ ಕೊಂಬೊಂದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದನ ದೊಣ್ಣೆಯಂತಿರುವ ಮೂಳೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಹಾಗೆ (ಕಂಕಾಳದ ಹಾಗೆ) ಗೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ಲೀಲೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು—೫, (ಹಿಡಿದ ಕೋಲು) ಕಂಪನಗೊಂಡು 'ಘುಲ್ ಘುಲ್' ಎನ್ನುತ್ತಿರಲು ಬೇಗಬೇಗನೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತ, ಸೊಗಸುಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಚೆಲುವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಗುಳುನಗೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ, ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುವ ಅಂದುಗೆಯು

ಸ್ಫುರಿತಂ ಮಂಜೀರವೊಯ್ಯಾರದೆ ನಡೆತರುತುಂ ಭಕ್ತರಾವಾಸಕತ್ಯಾ
ದರದಿಂ ನಿಂದೀಕ್ಷಿಸುತ್ತುಂ ಸರಸಮೃದುರವಂದೋಱುತುಂ ಪಾಡುತಾಗಳ್ ೬

ಪರಮತಗರ್ವಗಂಧಗಜಭಂಜನಕೇಸರಿ ಬಂದನಂಬಿಕಾ
ವರಶರಣಪ್ರತಾನಪದಪದ್ಮಮರಂದಮದಾಳಿ ಬಂದನೀ
ಶ್ವರಮತಪಂಕಜಾಕರಮರಾಳಕಿಶೋರನೊಱಲ್ದು ಬಂದನ
ಧ್ವರಹರಭದ್ರದಂತಿಪತಿ ಬಂದನಿವಂ ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮಯಂ ೭

ವ॥ ಎಂದು ವಿಳಾಸದಿನುಲಿವುತ್ತುಂ ಮತ್ತಮಿರದೆ —

ಬಂದಂ ಭಕ್ತರ ಮುದ್ದಿನ
ಕಂದಂ ತ್ರಿವಿಧಪ್ರಸಾದಸೇವಾನಿರತಂ
ಬಂದಂ ಪ್ರಮಥರ ಲೆಂಕಂ
ಬಂದಂ ಭೃಂಗೀಶನಣುಗನೀ ಕಲಕೇತಂ ೮

ಚಂಗಳೆಯ ಮಗಂ ದುಗ್ಗಳೆ
ಯಂಗಳಮಂ ಬೋಹರಿಪ್ಪ ಕಿಂಕರನಾದ
ಯ್ಯಂಗಳ ಭೃತ್ಯಂ ಭೋಗನ
ಡಿಂಗರಿಗಂ ಬಂದನಿಂದು ನೋಡಿರೆ ಶರಣರ್ ೯

'ಝಣಝಣ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹೊರಸೂಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಒನಪಿನಿಂದ ಭಕ್ತರುಗಳ ಮನೆಗಳಿಗೆ ನಡೆದುಬಂದು ಅತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತ ಸರಸವಾದ ಮೃದು ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ—೭. ಪರಮತಗಳ ಗರ್ವವೆಂಬ ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸಿಂಹ ಸ್ವರೂಪನು ಬಂದನು ; ಶಿವನ ಶರಣರ ಗುಂಪಿನ ಪಾದಕಮಲದ ಮಕರಂದಕ್ಕೆ ಮದಿಸಿದ ಭ್ರಮರದಂತಿರುವವನು ಬಂದನು ; ವೀರಶೈವ ಮತವೆಂಬ ಕಮಲ ಸರೋವರಕ್ಕೆ, ಹಂಸಪಕ್ಷಿಯ ಮರಿಯಂತಿರುವವನು ಕೂಗುತ್ತ (ಹಾಡುತ್ತ) ಬಂದನು ; ದಕ್ಷಯಜ್ಞವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದ ವೀರಭದ್ರನ ಮಂಗಳಕರ ಆನೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಲಿಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಬಂದನು. (ಹೀಗೆಂದು ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೇ ಹೇಳುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು) ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ವಿಲಾಸದಿಂದ ಉಲಿಯುತ್ತ ಪುನಃ ಇರದೆ—೮. 'ಭಕ್ತರ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಕಂದನು ಬಂದನು ; ತ್ರಿವಿಧಗಳಾದ ಶುದ್ಧ, ಸಿದ್ಧ, ಪ್ರಸಾದ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದವನು ಬಂದನು ; ಪ್ರಮಥರುಗಳ ಭಂಟನು ಬಂದನು ; ಭೃಂಗೀಶ್ವರನ ಪುತ್ರನೆನಿಸಿದ ಈ ಕಲಿಕೇತಯ್ಯನು ಬಂದನು.' ೯. 'ಚಂಗಳಾದೇವಿಯ ಮಗನೂ, ದುಗ್ಗಳಾದೇವಿಯ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿರುವ ಸೇವಕನೂ, ಆದಯ್ಯನ ಸೇವಕನೂ, ಭೋಗಯ್ಯನ ಆಳೂ-(ಆದ

ಎಂದುಲಿದು ಪಾಡಿ ನಗಿಸುತೆ
ಕುಂದದೆ ತಾಂ ಪ್ರಸ್ಥಯುಗಳದಳತೆಯ ಧಾನ್ಯಂ
ದಂದೆನಿತು ಬಂದೊಡಂ ಚರ
ವೃಂದಮನದಱಿಂದೆ ತಣಿಪುತೆಸೆದಂ ಭಕ್ತಂ ೧೦

ವ॥ ಅಂತಿರ್ಪಿನಮೊಂದು ವಾಸರಂ ನಿಜಗೃಹಬಹಿರ್ದೇಶ ಭಾಸುರವೇದಿಕಾಗ್ರದೊಳ್ಮೆವ ಭಕ್ತನೊರ್ವಂ ಪಥಶ್ರಾಂತಿಯಿಂ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಪಟ್ಟಿರ್ಪಿನಮಾತನಂ ಕಲಕೇತಯ್ಯಂ ಕಂಡು ನೀನಾರೇಂ ಕಾರಣಂ ಬಂದೆಯೆಂಬುದುಮಾ ಭಕ್ತಂ ತದ್ದಯಾರ್ದ್ರಕಟಾಕ್ಷವೀಕ್ಷಣಸಾಂದ್ರ ಚಂದ್ರಿಕಾನಿರಸ್ತಪಥಶ್ರಮಭರನಾಗುತಿಂತೆಂದಂ—

ಹರಭಕ್ತಭೃತ್ಯನಾಂ ಕಿ
ನ್ನರ ಬೊಮ್ಮನ ಪೊರೆಗೆ ಪೋಗುತನಗಾದೆಡರಂ
ಪರಿಹರಿಸಲೆಂದು ಬಂದೆಂ
ನಿರವದ್ಯಚರಿತ್ರನಾತನೇಂ ಜಾವಳನೇ ೧೧

ಪಡೆದಂ ಸೌಂದರನೆಂಬ
ರ್ಪಡಿಪೊನ್ನಂ ಮುನ್ನಮಭವನಿಂ ಕಿನ್ನರನಾ
ಮೃಡನಿಂದನುದಿನಮಿಾಗಳ್
ಪಡೆವಂ ಪೊಸಪೊನ್ನನೆಂದೊಡೇವಣ್ಣಿಪುದೋ ೧೨

ಕಲಕೇತಯ್ಯನು) ಆದವನು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಈಗಲೇ ಶರಣರು ನೋಡಿರೇ !' ೧೦. ಹೀಗೆಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹಾಡಿ ನಗಿಸುತ್ತ, ತಪ್ಪದೆ ತಾನು ಎರಡು ಕೊಳಗದಳತೆಯ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು, ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವು ಎಷ್ಟು ಬಂದರೂ ಆ ಧಾನ್ಯದಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಹೀಗಿರುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿವಸ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಶಿವ ಭಕ್ತನು ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ಬಳಲಿ ಮಲಗಿರುವಾಗ, ಆತನನ್ನು ಕಲಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಕಂಡು 'ನೀನು ಯಾರು ? ಏನು ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ' ? ಎನ್ನಲಾಗಿ ಆ ಭಕ್ತನು ಆ ಕಲಿಕೇತಯ್ಯನ ದಯಾರ್ದ್ರವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ದಟ್ಟವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗಾಯಾಸವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೧೧. ನಾನೊಬ್ಬ ಹರಭಕ್ತರ ಆಳು; ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟು ನನಗಾದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು (ಇಲ್ಲಿಗೆ) ಬಂದೆನು. ನಿರ್ದುಷ್ಟನಾದ ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ ! ೧೨. ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸುಂದರನಂಬಿಯು ಈಶ್ವರನಿಂದ ಪಡಿ ಹೊನ್ನನ್ನು ಪಡೆದನು, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಈಗ ಆ ಈಶ್ವರನಿಂದ ನಿರಂತರದಲ್ಲೂ ಹೊಸ ಹೊನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವ

ವ॥ ಎಂದು ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರನಂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತುಮಾತನಿನಲ್ಲದೆನ್ನ ಬಡತನಂ ಪಱಿಪಡದಾ ಮಹಾಮಹಿಮನ ಗೃಹಮೆನಿತು ದೂರಮಾಂ ಪೋಗಲ್ವೇೞ್ಕುಮೆನೆ ಕಲಕೇತಯ್ಯಂ ಕೇಳ್ದು ಕಲುಷಿತ ಕಟಾಕ್ಷನಾಗಿ—

ನುಡಿಯದಿರೆನ್ನ ಮುಂದೆ ಬಿಡು ಕಿನ್ನರಬೊಮ್ಮನ ಪೆರ್ಮೆಯಂ ಧನಂ
ಬಡೆವಳುಂದೆ ಪೂಜಿಪನುಮಾಧಿಪನಂ ಸಲೆ ಕೂಲಿಗೆಯ್ವವಂ
ಪಡೆಯನೆ ಧಾನ್ಯರಾಶಿಯನಿದೇತಱ ಭಕ್ತಿಯುಮಂ ಪಣಂಗಳಂ
ತಡೆಯದೆ ಕೊಳ್ವನಲ್ಲದೆ ವಿಶುದ್ಧ ಸುಭಕ್ತಿಸುಖಕ್ಕೆ ಸಲ್ವನೇ ೧೩

ಗಣಪೊಡಜಹರಿಗಳೈಸಿರಿ
ತೃಣಕಣಕೆಣೆಯಲ್ತೆ ಭಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪರಾ
ಯಣ ಶರಣಗಣಕೆ ತಾನೆನೆ
ಪಣದಾಸೆಗೊಱಲ್ದು ಭಜಿಪುದೇ[1] ಭವಹರನಂ ೧೪

ಕಿನ್ನರಿಯನೊಲ್ದು ನುಡಿಸುತೆ
ಮನ್ನಣೆಗೆಯ್ದಾಡಿ ಪಾಡಿ ಪೂಜಿಸಿ ಪಡೆವಂ
ಪೊನ್ನಂ ಪಣಮಂ ಪಾಗಮ
ನುನ್ನತಮತಿಯಿಾತನಂತೆ ಪಡೆದರುಮೊಳರೇ ೧೫

ನೆಂದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೇನಿದೆ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರನನ್ನು, ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ, 'ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನಿಂದಲ್ಲದೆ, ನನ್ನ ಬಡತನವು ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ; ಆ ಮಹಾಮಹಿಮನ ಮನೆ ಎಷ್ಟು ದೂರವಿದೆ ? (ಅಲ್ಲಿಗೆ) ಹೋಗಬೇಕು.' ಎನ್ನಲು ಕಲಿಕೇತಯ್ಯನು ಕೇಳಿ, ಕೆಂಪಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಳ್ಳವನಾಗಿ ೧೩. 'ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಆ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಡ, ಬಿಡು ! ಹಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಆಸೆ ಯಿಂದ ಪಾರ್ವತೀಪತಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೂಲಿಯನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಧಾನ್ಯದ ರಾಶಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೇ ? (ಅವನದು) ಇದಾವ ರೀತಿಯ ಭಕ್ತಿ ? ಅವನು ಹಣಗಳನ್ನು ತಡೆಯದೆ ಪಡೆಯುವವನಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಭಕ್ತಿ ಯಿಂದಾಗುವ ಸುಖಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗುವನೇ ? ೧೪. 'ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ ಶಿವ ಶರಣರ ಗುಂಪಿಗೆ, ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುಗಳ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಕೂಡ ಹುಲ್ಲಿನ ಚೂರಿಗೆ ಸಮವಲ್ಲವೆ ?' ಎನ್ನುತ್ತ 'ಹಣದ ಆಸೆಗೆ ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟು ಶಿವ ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ?' ೧೫. 'ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಿನ್ನರಿಯನ್ನು ನುಡಿಸುತ್ತ (ಶಿವ ಶರಣರನ್ನು) ಆನಂದಪಡಿಸಿ, ಹಾಡಿ ಪಾಡಿ, ಪೂಜೆಗೆಯ್ದು, ಹಣ, ಹಾಗ, ಬಂಗಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವವನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನೇ ! ಇವನ ಹಾಗೆ ಹಣವನ್ನು ಪಡೆದವರು

1 ದೇಂ(ಅ)

ಮೃಡನಂ ಕರೆದೋಯೆನಿಪುದು
ಪಡೆವುದು ಪೊಸ ಪೊನ್ನನೆರಡು ಕಜ್ಜಮನೀತಂ
ಬಿಡದಭ್ಯಾಸಿಸಿದನಿವಂ
ಪೊಡವಿಯೊಳೇಂ ಮುನ್ನ ನಂಬಿಯೊಡನಾಡಿದನೋ ೧೬

ವ॥ ಎಂದು ಕಿನ್ನರಯ್ಯನಂ ವಿಡಂಬಿಸಿ ನುಡಿದು—

ಎಲೆ ಭಕ್ತ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ
ನಿಲಯಂ ಕಡುದೂರಮಲ್ಲಿಗೆಂತೆಯ್ದುವೆ ನೀ
ನಲಸಿಕೆವೆತ್ತಿರ್ದಪೆ ಸಂ
ಚಲಿಸದೆ ನಿನಗೀವೆನರ್ಥಮಂ ಕೊಳ್ಳೆನುತುಂ ೧೭

ಕಲಕೇತಬ್ರಹ್ಮದೇವಂ ಪಿಡಿದ ತಗರ ಬಲ್ಗೋಡನಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತುಂ
ನಲವಿಂದಂ ಜಾಡಿಸುತ್ತುಂ ಬಿದಿರೆ ಪಳಚನತ್ಯದ್ಭುತಂ ಪೊಣ್ಮೆ ಪೂರ್ಣೋ
ಜ್ವಲತೇಜಂ ಪೊನ್ನದೆತ್ತಂ ಸುರಿದುದಸದಳಂ ಸಿಂಹಿಕಾಪುತ್ರವಕ್ತ್ರೋ
ಚ್ಚಲಿತಂ ಮುನ್ನುಂಗಿದರ್ಕಾಂಗದ ಪೊಸಕಡಿಗಳ್ಪೂಸುವೊಂದಂದದಿಂದಂ ೧೮

ವ॥ ಅಂತಳುಂಬು ಸೂಸಿ ರಾಶಿಯಾದ ಪೊಂಗಳನಾ ಭಕ್ತಂ ಕಂಡು ಕುತೂಹಲಮಾನಸಂ ಮನಂದಣಿವನಿತು[1] ಪೊನ್ನಂ ತನ್ನ ವಸನದಿಂ ಮೊಟ್ಟೆಗಟ್ಟಿ ಸಡಗರಂ ಮಿಗೆ ಪೊತ್ತು ಪೊಜಿಲಾಜಿದೆಡ

(ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ) ಉಂಟೇ ? ೧೬. ಈತನು ಶಿವನನ್ನು ಕರೆದು ಓ ! ಎನ್ನಿಸುವುದು, ಹೊಸ ಹೊನ್ನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು, ಈ ಎರಡು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದವನು. ಇವನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ಆ) ಸೌಂದರನಂಬ್ಯಣ್ಣನ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನೋ ಏನೋ ! ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ತಿರಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ನುಡಿದು ೧೭. ಎಲೈ ಭಕ್ತನೇ, ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಮನೆ (ಇಲ್ಲಿಗೆ) ಬಹಳ ದೂರ. ನೀನಾದರೋ ಆಲಸ್ಯಗೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀಯೆ ? ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಡ ನಿನಗೆ ದುಡ್ಡನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಹಿಡಿ, ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಕಲಿಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ದೇವನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬಲವಾದ ಟಗರಿನ ಕೊಂಬನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಜಾಡಿಸುತ್ತ, ಕುಲುಕಾಡಲು ಅತ್ಯದ್ಭುತವು ಹೊರ ಹೊಮ್ಮುವಂತೆ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ (ಪಳಕ್ಕನೆ), ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಆ ಹೊನ್ನುಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಮೊದಲು ನುಂಗಿದ್ದ ಸೂರ್ಯನ ದೇಹದ ಹೊಸ ಕಿಡಿಗಳು ಕೇತುವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವುವೋ ಎಂಬ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿ ಸುರಿದವು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೊರ ಸೂಸಿ ರಾಶಿಯಾದ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ಆ ಭಕ್ತನು ಕಂಡು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ

1 ತುಂ(ದ)

ಪೆಗಲ್ಗಂ ಬಲಪೆಗಲ್ಗಂ ಪಚ್ಚಿ ಪಲ್ಲಟಿಸಿ ತಳೆದು ದಡದಡಿಸುತೇೞ್ತಂದು ಬಸವನರಮನೆಯ ಮೊಗಸಾಲೆಯೊಳಿೞಿಪಿ ಬಳಲ್ದು ಬಸವರಾಜನೆಡೆಗೇೞ್ತಂದು ನಿಂದು ಕಲಕೇತದೇವನೆಂದುದುಮಂ ತಾನೆಂದುದುಮನಿಸುಳಿಯದೆಲ್ಲಮನುಸುರ್ದಪನಿತ್ತ ಪೊನ್ನ ಪೊಱೆಯುಂ ಪೊಱಲಾಱನದಂ ಪೊಱಲೊರ್ವನತಿಬಳನಪ್ಪ ಚರನಂ ಕುಡುವುದೆಂದು ಬೇಡೆ ಬಸವಂ ಕೇಳ್ದು ಶಿರಮಂ ತೂಗಿ —

ಪಿರಿದುಂ ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ ಕೋಡಿವನ ಕೆಯ್ಯೊಳ್ನಿಂದುದಕ್ಕುಂ ಚರಾ
ಚರದೊಳ್ತಾನೆ ವದಾನ್ಯವರ್ಯನಿವನೀ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ಬಣ್ಣಿಸ
ಲ್ಕುರಗಾಧೀಶಸಹಸ್ರಮುಂ ನೆಱೆಗುಮೇ ಭೂಭಾಗಸಾಕ್ಷಾನ್ಮಹೇ
ಶ್ವರನೀತಂ ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮನೆನುತುಂ ಕೊಂಡಾಡಿದಂ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ೧೯

ವ॥ ಅಂತು ಕೊಂಡಾಡಿ ಮುದಂಬಡೆದಾ ಭಕ್ತಂಗೆ ಪೊನ್ನಪೊಱೆಯಂ ಪೊಱಲನುಚರನನಿತ್ತು ಕಳುಪಿ ಘಳಿಲನೆೞ್ದು ತದ್ದರುಶನೋತ್ಕಂಠೆಯಿಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ಬಂದು ಕಲಕೇತ ದೇವನಂ ಕಂಡು ಸಾತ್ವಿಕಭಕ್ತಿಯಿಂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಱಗಿ—

ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ದಣಿಯುವಷ್ಟು ಹೊನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ವಿಶೇಷವಾದ ಸಡಗರದಿಂದ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಹೊರಲಾರದೆ ಎಡ ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಬಲ ಹೆಗಲಿಗೂ, ಬಲ ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಎಡ ಹೆಗಲಿಗೂ ಹಂಚುತ್ತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಜೋಲಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಬಸವಣ್ಣನ ಅರಮನೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಳುಹಿ. ಆಯಾಸಗೊಂಡು ಬಳಲಿದವನಾಗಿ. ಬಸವರಾಜನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತು, ಕಲಿಕೇತದೇವನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಬಂಗಾರದ ಒಜ್ಜೆಯನ್ನು ಹೊರಲಾರೆನು.; ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಅತೀ ಬಲವಂತನಾದ ಆಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಲಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಕೇಳಿ, ತಲೆದೂಗಿದವನಾಗಿ ೧೯. ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡವನಾಗಿ (ಟಗರಿನ) ಕೊಂಬು ಇವನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇವನು ತಾನೇ ದಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನು. ಇವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಸಾವಿರ ಆದಿಶೇಷರಾದರೂ ಸಮರ್ಥರಾದಾರೆಯೇ ? ಈ ಕಲಿಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಈ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರನು.' ಎನ್ನುತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಬಂಗಾರದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಆಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿ, ಬೇಗನೆ ಎದ್ದು, ಆ ಕಲಿಕೇತ ಬೊಮ್ಮನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಕಲಿಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಸಾತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ

ಅಣಿಮಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಪದಕಾ
ರಣಮಲ್ತೆ ಭವತ್ಪದಾಬ್ಜಮೆಲೆ ದೇವಗಣಾ
ಗ್ರಣಿ ಭುವನತ್ರಿತಯದೊಳಾ
ರೆಣೆಮರ್ಪರ್ನಿನಗೆ ಮಹಿಮೆಯೊಳ್ ವಿತರಣದೊಳ್ ೨೦

ವ॥ ಎಂದು ಪಲವಂದದಿಂ ಸನ್ನುತಿಗೆಯ್ದು ಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟನಾಗಿರ್ದ ಬಸವನಾಚನ ಬಿಸುರಹ ಮನಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಂದಸ್ಮಿತಾಸ್ಯನಾಗಿ —

ಎನ್ನನಿದೇಕೆ ಬಣ್ಣಿಪೆ ವೃಷಾಧಿಪ ನಿನ್ನಯ ಪನ್ನರೇಂದ್ರನಂ
ತುನ್ನತಿವೆತ್ತು ಕಿನ್ನರಿಯ ಬಾಜಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ನಿಚ್ಚ ನಿಚ್ಚಮುಂ
ಪೊನ್ನನುಮೇಶನಿಂ ಪಡೆಯಲಾರ್ಪೆನೆ ಮೇಣವನಂತೆ ವಿತ್ತಸಂ
ಪನ್ನತೆಯುಂಟೆ ಪೇಳೆನಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಪೆರ್ಮೆಯನುಂಟುಮಾಡುವೈ ೨೧

ಸಿರಿಯಂ ಪಡೆದರ್ಗಡ ಸೌಂ
ದರ ಕಿನ್ನರರಿರ್ವರಭವನಂ ಭಜಿಸಿ ವಸುಂ
ಧರೆಯೊಳಿವರಂತೆ ಭಕ್ತೋ
ತ್ಕರದೊಳ್ ಪೆಸರ್ವೆತ್ತು ಪೆರ್ಮೆವಡೆದರುಮೊಳರೇ ೨೨

ಮೃಡನಂಘ್ರಿಪೂಜೆಯದು ಕೆ
ಯ್ಯೊಡನೆ ಕರಂ ಫಲಿತಮಾಯ್ತು ಕಿನ್ನರಪತಿಗೀ
ಪೊಡವಿಯೊಳದರಿಂದೈಸಿರಿ
ವಡೆದಂ ಶಿವನಂಘ್ರಿಭಜನಮಿಂತಿರವೇಡಾ ೨೩

ಪೂರ್ವಕ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ೨೦. 'ಶಿವಗಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಎಲೆ ದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದ ಕಮಲವು ಅಣಿಮಾ ಮಹಿಮಾ ಮೊದಲಾದ ಅಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದಲ್ಲವೇ ? ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ವಿತರಣ ಗುಣಕ್ಕೆ ಯಾರು ಸಮನಾದಾರು ?' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿ, ಕೈ ಮುಗಿದವನಾಗಿ, ಇದ್ದಂಥ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮುಖ ಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ, ನಸುನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮುಖವುಳ್ಳವನಾಗಿ ೨೧. ವೃಷಭೇಶ್ವರ, ನನ್ನನ್ನು ಇದೇಕೆ ವರ್ಣಿಸುವೆ ? ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಹಾಗೆ ಔನ್ನತ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕಿನ್ನರಿಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿ, ಪೂಜಿಸಿ, ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಉಮಾಪತಿಯಿಂದ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನೇ? ಹಾಗೂ ಅವನ ಹಾಗೆ ನನಗೆಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದಕೂಡಿರುವಿಕೆಯುಂಟೆ? ಹೇಳು : ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ದೊಡ್ಡತನವನ್ನು (ನನಗೆ) ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ.' (ಎಂದನು) ೨೨. 'ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಂದರನಂಬಿ ಮತ್ತು ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಈ ಇಬ್ಬರೇ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕುರಿತು ಹಾಡಿ. ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪಡೆದವರಲ್ಲವೆ ? ಅವರಹಾಗೆ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದು ದೊಡ್ಡತನವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಇರುವರೇ ?' ೨೩. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದ ಪೂಜೆಯೆಂಬುದು ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಒಡೆಯನ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಫಲಕಾರಿಯಾದುದಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ

ಉದಯದೊಳೆಳ್ದು ಬೈಗೆವರೆಗಂ ನೆಗಳ್ದುಂ ಮಿಗೆ ತೊಳ್ತುಗಜ್ಜಮಂ
ಮದನವಿರೋಧಿಯಿಂ ಪಡೆದುದಿಲ್ಲರೆವಾಗಮನಾದೊಡಂ ಸಮಂ
ತೊದವಿದ ಮದ್ದರಿದ್ರತೆಯುಡಂಗಿದುದಿಲ್ಲಕಟಲ್ಪಧಾನ್ಯಮ
ಲ್ಲದೆ ಪೆಜತಾವುದುಂ ದೊರೆಯದೆನ್ನಯ ಪೂಜೆ ನಿರರ್ಥಮುರ್ವಿಯೊಳ್ ೨೪

ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಪತಿಯನಭವನ
ನೋಲಗಿಸಿಯುಮಾಂ ದರಿದ್ರನಾಗಿರ್ಪೆಂ ವೀ
ಣಾಲಲಿತರವದೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ
ಶೂಲಿಯನಾ ಕಿನ್ನರಂ ಕರಂ ಸಿರಿವಡೆದಂ ೨೫

ವ॥ ಎಂದು ಕಲಕೇತದೇವಂ ಕಟಕಿವಾತಂ ನುಡಿದು ಮತ್ತಮಿಂತೆಂದಂ—

ಹರನಂ ಕರೆದೋಯೆನಿಸಿದ
ಪರಿಯುಂ ಕೇಳ್ದೆಳಸಿ ನೋಡಲೆಯ್ದಿದ ಮಾಹೇ
ಶ್ವರತತಿಯ ಪೂಜೆಗಾ ಕಿ
ನ್ನರಂಗೆ ಶಿವನಿತ್ತ ವಿತ್ತಮೇಂ ಸಾಲ್ದಪುದೇ ೨೬

ಹರನಂ ಪೂಜಿಸಿ ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟಿರೆದು ಭಾಗ್ಯಂಗೊಳ್ವನಲ್ಲಯ್ಯ ಶಂ
ಕರದಾಸಯ್ಯನ ಭೃತ್ಯನಾಂ ಬಸವ ತತ್ಪಾದಾಂಬುಜ ಧ್ಯಾನನಿ

(ಅವನು) ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಶಿವ ಪಾದ ಪೂಜಕನು ಈ ರೀತಿ ಇರಬೇಡವೇ? ೨೪. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲೆದ್ದು, ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೊತ್ತುಗೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಆ ಮನ್ಮಥಾರಿಯಾದ ಶಿವನಿಂದ ಅರ್ಧ ಹಾಗವನ್ನಾದರೂ ಪಡೆಯಲು (ನನಗೆ) ಆಗಲಿಲ್ಲ; ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ನನ್ನ ದರಿದ್ರತೆಯು ಅಡಗಲೂ ಇಲ್ಲ; ಅಕಟ! ನಾನು ಮಾಡುವ ಪೂಜೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಧಾನ್ಯದ್ದಲ್ಲದೆ (ಕೇವಲ ಎರಡು ಬಳ್ಳ ಧಾನ್ಯದ್ದಲ್ಲದೆ) ಮತ್ತಾವುದೊಂದನ್ನೂ ಅರಿಯದು. (ಈ ನನ್ನ ಪೂಜೆ) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾದದ್ದಾಗಿದೆ. ೨೫. ನಾನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಪತಿಯಾದ ಶಿವನನ್ನು ಸೇವಿಸಿಯೂ ಕೂಡ ದರಿದ್ರನಾಗಿ ಇದ್ದೇನೆ; ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಶಿವನನ್ನು ವೀಣೆಯ ಮನೋಹರ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಕಲಿಕೇತದೇವನು ಅಪಹಾಸ್ಯ (ಚುಚ್ಚುವ)ದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ನುಡಿದು ಪುನಃ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೨೬. 'ಹರನನ್ನು ಕರೆದು ಓ! ಎನಿಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಟ್ಟು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸಮೂಹದ ಪೂಜೆಗೆ. ಶಿವನು ಆ ಕಿನ್ನರೇಶನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹಣವು ಸಾಕಾಗುವುದೇ? ೨೭. 'ನಾನು ಹರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಲಜ್ಜೆಗೆಟ್ಟು, ಬೇಡಿ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನು ಅಲ್ಲವಯ್ಯ! ಶಂಕರ ದಾಸಯ್ಯನ ಭೃತ್ಯನು. ಬಸವಣ್ಣ, ಆ ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯನ ಪಾದ ಕಮಲದ ಅತಿಶಯ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ

ರ್ಭರಭಾವಂ ವಿಃಗೆ ಮಾಳ್ಪ ಕಾಯಕದಿನಲ್ಪದ್ರವ್ಯಮುಂಟಂತದಂ
ತರವೇಳ್ ಕಿನ್ನರನಂ ಸಹಸ್ರ ಶಕಟವ್ರಾತಂಗಳಂ ಕೊಟ್ಟಪೆಂ ೨೭

ವ॥ ಎಂದಾ ಶರಣವರೇಣ್ಯಂ ನಗೆನಗುತ್ತುಂ ಕರತಳದಿಂ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಂ ಪಿಡಿಪಿಡಿದೀಡಾಡ ಲೊಡನನಿತುಂ ಸುವರ್ಣಮಯಮಾಗೆ ಕಂಡು ಬಸವಂ ಬಿಸವಂದಂಬಡೆದು ಕೀರ್ತಿಸುತಿರ್ಪಿನಮಿತ್ತಲ್ಕಿನ್ನರಯ್ಯನದನೆಲ್ಲಮಂ ಕೇಳ್ದು ಪಿರಿದುಂ ಭೀತಿದಾಳ್ದು ಪರಿತಂದು ಕಲಕೇತಬ್ರಹ್ಮದೇವನಡಿದಾವರೆಯೊಳ್ಕೆಡೆದು—

ಶರಧಿಯ ಮುಂದೆ ಪಲ್ವಲದ ಪೆರ್ಮೆಯೆ ಸಿಂಹದ ಮುಂದೆ ಪುಲ್ಲೆಯೆ
ಳ್ತರವೆ ಸುರಾವನೀರುಹದ ಮುಂದೆ ಕರಂಜದ ಕೊರ್ವೆ ಚಾರುಚಂ
ಡರುಚಿಯ ಮುಂದೆ ಮಿಂಚುಳುಮಿನೇಳ್ಗೆಯೆ ಸತ್ವಮಹತ್ವಸಾರಭಾ
ಸುರತರ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನೆಗಳ್ದೆನ್ನಯ ತೇಜಮೆ ಪೇಳ್ದಯಾಕರಾ ೨೮

ವ॥ ಎಂದು ಕಿಂಕರತೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ದೆಱಗಿರ್ದ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನಂ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ನೋಡಿ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಮನ್ನಿಸಿ—

ನಿರುಪಾಧಿ ನಿಷ್ಪ್ರಪಂಚ
ಸ್ಥಿರ ಭಕ್ತಿಯ ಕೀಲನುಸುರ್ದು ಲಿಂಗಾಂಗಪರಿ

ಶೀಲದಿಂದ (ಗಳಿಸಿದ) ಅಲ್ಪದ್ರವ್ಯ ನನ್ನಲ್ಲುಂಟು. ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನನ್ನು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಬಂಡಿಗಳನ್ನು ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸು. ಆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. [ಅವನಿಗೆ ಶರಣರ ಸೇವೆಗೆ ಈಗ ದೊರಕುವ ಹಣ ಸಾಕಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಭಾವ] ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಶರಣವರೇಣ್ಯನಾದ ಆ ಕಲಿಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ನಗು ನಗುತ್ತಲೇ ಕೈಯಿಂದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸುತ್ತಲೂ ಬಿಸಾಡುತ್ತಿರಲು ಆ ಎಲ್ಲಮಣ್ಣು ಸುವರ್ಣಮಯವಾಗುತ್ತಿರಲು ಬಸವಣ್ಣನು ಕಂಡು ಕೌತುಕಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಿರಲು, ಇತ್ತ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಬಹು ಭಯಗೊಂಡು, ಓಡಿ ಬಂದು ಕಲಿಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು. ೨೮. ದಯಾಕರನೇ, ಸಮುದ್ರದ ಮುಂದೆ ಸಣ್ಣ ಹೊಂಡದ ಹಿರಿಮೆಯೆ ? ಸಿಂಹದ ಮುಂದೆ ಹುಲ್ಲೆಯ ಮರಿಯ ಆಧಿಕ್ಯವೇ ? ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದ ಮುಂದೆ ಹುಲಿಯು ಗುರು ಗಿಡದ ಕೊಬ್ಬೇ ? ಮನೋಹರವಾದ ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದೆ ಮಿಂಚು ಹುಳದ ಹಿರಿಮೆಯೋ ? ಸತ್ಯದ ಸಾರದಿಂದ ಮನೋಹರನಾದವನೇ, ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತ ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ತೇಜಸ್ಸೇ? ಹೇಳು! ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಆ ಕಲಿಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಸೇವಕತ್ವವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನನ್ನು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿ, ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಮನ್ನಿಸಿ ೨೯–೩೧. ಆಗ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನಿಗೆ ನಿಷ್ಕಪಟವಾದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಿಂದ ದೂರವಾದ ಸ್ಥಿರ ಭಕ್ತಿಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯದ

ಸ್ಫುರಿತಸುಯೋಗದ ವರ್ಮಮ
ನೊರೆದಳವಡಿಸುತ್ತೆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಂಗಾಗಳ್ ೨೯

ಕರೆದೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಿ ನಿಜಮಂದಿರದೊಳ್ಶಿವಪೂಜೆಗೆಯ್ಸಿ ಭಾ
ಸುರ ಪರಮಪ್ರಸಾದ ಪರಿತೃಪ್ತಿಯನಾಗಿಸಿ ದಿವ್ಯಭೂಷಣಾಂ
ಬರತತಿಯಿಂದಲಂಕರಿಸಿ ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಂ ನೆಗಳ್ದಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ
ದರಿಸುತೆ ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರ ವೃಷಭಾಧಿಪರಂ ಕಳುಪುತ್ತೆ ಲೀಲೆಯಿಂ ೩೦

ಎಂದಿನ ತೆಱದಿಂ ಮಹಿಮೆಯ
ನಂದಂದಿಂಗಿಳೆಯೊಳೊಲ್ದು ಬೀಱುತೆ ಪರಮಾ
ನಂದಂ ಮಿಗೆ ಭಜಿಸುತೆ ಚರ
ವೃಂದಮನೊಪ್ಪಿರ್ದನಲ್ಲಿ ಕಲಕೇತಾರ್ಯಂ ೩೧

ಕಲಕೇತಬೊಮ್ಮಿದೇವನ
ವಿಲಸತ್ಕಥೆಯಂ ವಿಳಾಸಮಮದರ್ೋದೆ ಮನಂ
ನಲಿದೊಡನೆ ಕೇಳೆ ಮನುಜಾ
ವಲಿ ಶಂಕರನೀವನಭಿಮತೇಷ್ಟಮನನಿಶಂ ೩೨

ಪದದಿಂದಂ ಕಿನ್ನರಾರ್ಯಂಗೆಱಗಿ ಕಳುಪುತುಂ ತನ್ನಿಶಾಂತಕ್ಕೆ ಕೆಯ್ಗ
ಟ್ಟಿದ ನಣ್ಪಿಂ ತನ್ಮಹತ್ವಸ್ಥಿತಿಯನುಱೆ ನಿಜಸ್ವಾಂತದೊಳ್ ಭಾವಿಸುತ್ತುಂ
ಮುದದಿಂ ಕೊಂಡಾಡುತುಂ ಭಕ್ತರೊಳೆ ತಳರ್ದು ಶುದ್ಧಾಂತಮಂ ಪೊಕ್ಕು ಭಕ್ತಾ
ಘದ ಭಾಗ್ಯಂ ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆಸೆದನಭವಪೂಜಾವಿತಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೩೩

ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅವನಿಗುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ ಸಂಗಡ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಶೋಭಿಸುವ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯಿಂದುಂಟಾಗುವ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ದಿವ್ಯದಿವಾದ ವಸ್ತ್ರ ಒಡವೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಿ, ಆ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಕಲಿಕೇತಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಆದರದಿಂದ ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದಲ್ಲಿ ಎಂದಿನ ರೀತಿಯಿಂದ, ಆಯಾಯ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ಬೀರತಕ್ಕ) ಮಹಿಮಾ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೀರುತ್ತ, ಹೆಚ್ಚಾದ ಆನಂದದಿಂದ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತ ಒಪ್ಪಿದನು. ೩೨. ಕಲಿಕೇತ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯರ ಸಮೂಹವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಓದಿದರೆ, ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಕೂಡಲೇ ಕೇಳಿದರೆ, ಶಂಕರನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅವರವರ ಅಭಿಮತವಂತೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವನು. ೩೩. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಿನ್ನರಾರ್ಯನಿಗೆ ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಲಸ್ಯವಿಲ್ಲದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತ ಕೈ ಮೀರಿದ ನಯದಿಂದ (ಅಧಿಕವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ) ಆ ಕಲಿಕೇತಯ್ಯನ ಮಹಿಮೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಭಕ್ತರೊಡನೆ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ

ಮುರಶಾಸನ ವಾಗ್ವರ ವಾಸವ ಭಾ
ಸುರವಮೌಲಿವಿರಾಜಿತ ಪಾದಯುಗೇ
ಪರಮೇಶ್ವರಿ ಪಾವನರೂಪಿಣಿ ನೀಂ
ಪೊರೆಯೆನ್ನನಿಳಾಧರರಾಜಸುತೇ ೩೪

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಕಲಕೇತಬ್ರಹ್ಮವೈಭವಕಥನಂ
ಅಷ್ಟಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಅಶ್ವಾಸ ೧೪ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೪೯೯ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ಹೊರಟು ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಸೇರಿ, ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದ ಭಾಗ್ಯವೇ ಆಕಾರ ಧರಿಸಿದಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೩೪. ವಿಷ್ಣು ಬ್ರಹ್ಮ, ದೇವೇಂದ್ರ ಇವರುಗಳ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕಿರೀಟದಲ್ಲಿನ ರತ್ನಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಚರಣಯುಗವುಳ್ಳ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯೇ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳವಳೇ, ಪರ್ವತರಾಜ ಪುತ್ರಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ಏಕೋನವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ

[ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಕಥೆ]

ಶ್ರೀಕರ ಹಿಮಾದ್ರಿತನಯಾ
ಲೋಕನರುಚಿಚಂದನಚ್ಛಟಾಲಿಪ್ತಾಂಗಂ
ಸ್ವೀಕೃತನಿಗಮಂ ಪಾಲಿತ
ಲೋಕಂ ಪೊರೆಗೆಮ್ಮನಾವಗಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ವ॥ ಮತ್ತಮಾ ಕಲ್ಯಾಣಸಂಪದಂಬೆತ್ತ ಕಲ್ಯಾಣಪುರದಲ್ಲಿ—

ಶರಣೇಚ್ಛಾಪರಿಪಾಲಕಂ ವಿಧಿನಿಷೇಧಾತೀತವೃತ್ತಂ ಶುಭಾ
ಕರಸೌಶೀಲ್ಯಸಮನ್ವಿತಂ ವಿಮಳಚಿತ್ತಂ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಜ್ಞಾನತ
ತ್ಪರನುದ್ಧೂತದುರೀಷಣಂ ದುರಿತದೂರಂ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗೈಕ್ಯಭಾ
ಸುರನತ್ಯಂತ ವಿಶುದ್ಧಕೀರ್ತಿ ಚರಪಾದಾಂಭೋಜಪೂಜೋತ್ಸವಂ ೨

ಜಿತರಿಪುಷಡ್ವರ್ಗನಪಾ
ಕೃತಭವಸಂಸರ್ಗನಮಳಗುಣಭೂಷಣನ
ರ್ದಿತಮಾಯಾಮಯನುರರೀ
ಕೃತಸುವ್ರತನಪ್ರತರ್ಕ್ಯಮಹಿಮಾಧಾರಂ ೩

ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ (ಸಂಪತ್ತನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ) ಪಾರ್ವತಿಯ ನೋಟದ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಸಮೂಹದಿಂದ (ಸಾಲುಗಳಿಂದ) ಲೇಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅವಯವಗಳುಳ್ಳವನೂ, ವೇದಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದವನೂ, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವವನೂ, ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ನಮ್ಮನ್ನು ಸದಾ ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ವ॥ ಮತ್ತು ಆ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಮೆರೆಯುವ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದಲ್ಲಿ ೨–೩–೪. ಶರಣರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುವ, ಈ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡು, ಇದನ್ನು ಮಾಡಬೇಡ ಇತ್ಯಾದಿ, ಪ್ರಪಂಚದ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರಿದ ನಡೆಯುಳ್ಳ, ಶುಭವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಶೀಲದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರಿಶುದ್ಧ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳ, ಭಕ್ತ, ಮಹೇಶ, ಪ್ರಸಾದಿ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ, ಶರಣ, ಐಕ್ಯರೆಂಬ ಷಟ್‌ಸ್ಥಲ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ, ಅರ್ಥೇಷಣ, ದಾರೇಷಣ, ಪುತ್ರೇಷಣಗಳೆಂಬ ಈಷಣತ್ರಯಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದ (ತೊಡೆದು ಹಾಕಿದ), ಪಾಪವನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸಿದ, ಪ್ರಾಣಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಂಡ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಅಧಿಕ ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಜಂಗಮ ಪಾದಕಮಲದ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕನಾದ, ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಾದಿ ಆರು ವೈರಿಗಳನ್ನು

ಏಳಿಸಿ ಭೋಗಪೂಗದನುರಾಗಮನುದ್ಧ್ವಶಿವಾನುಭಾವದೊ
ಳ್ಮೇಳಿಸಿ ಚಿತ್ತಮಂ ನಿಜಪದಾನತರಂ ಶಿವಭಕ್ತಿಭಾಗ್ಯದೊ
ಳ್ಪಾಳಿಸಿ ಕರ್ಮವಾಸನೆ ತೊಡಂಕದಪಾಂಗನಮರ್ಚುತಾಗಳುಂ
ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರನೀಶ್ವರಕುಮಾರನಪಾಕೃತಮಾರನೊಪ್ಪಿದಂ ೪

ಅನುದಿನಮುಗ್ರಕಾನನಕೆ ಪೋಗಿ ಕುಠಾರದಿನಿಂಧನಂಗಳಂ
ಮನದೊಲವಿಂದೆ ತಾಂ ತಱಿದು ಬಲ್ಪೊಱೆಗಟ್ಟಿ ಪೊದಳ್ದು ಪೊತ್ತು ನೆ
ಟ್ಟನೆ ತರುತಲ್ಲಿ ಮಾಱಿ ದೊರೆತರ್ಥದೆ ಜಂಗಮಕೋಟಿ ಬಂದೊಡಂ
ಘನಮಹಿಮಂ ಸುತೃಪ್ತಿಯನೊಡರ್ಚುತೆ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರನಿರ್ಪಿನಂ ೫

ಬಸವಗೃಹದಿವ್ಯಭೋಜನ
ವಿಸರದಿನುಱೆ ತಣಿಯದೆಯ್ದಿ ಜಂಗಮನಿವಹಂ
ಮಿಸುಪಂಬಕಳಮನಾರೋ
ಗಿಸಿ ತಣೆಗುಂ ಮಾರದೇವನಿಲಯದೊಳನಿಶಂ ೬

ವ॥ ಅಂತಾರೋಗಿಸಿದ ಚರಲಿಂಗನಿಕರಮೊಂದು ದಿನಂ ಬಸವನ ಗೃಹಕ್ಕೆಳ್ತಂದು ತನ್ಮುಖಾರವಿಂದಮನಭೀಕ್ಷಿಸಿ—

ಜಯಿಸಿದ, ಲಿಂಗಹೀನರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಭೂಷಣನಾದ, ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ರೋಗವನ್ನು ಮಾಯಗೊಳಿಸಿದ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ, ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಹತ್ವಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದ, ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಕೀಳುಗೊಳಿಸಿದ, ಶಿವಪುತ್ರನಾದ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನು—ಇಹ ಲೋಕದ ಸೌಖ್ಯ ಪರಂಪರೆಗಳ ಅನುಭವವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ (ಉದ್ಧ) ಶಿವಾನುಭಾವದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದವರನ್ನು, ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾಲಾಡಿಸಿ, ವ್ಯರ್ಥಕರ್ಮಗಳ ವಾಸನೆಯ ತೊಡಕಾಗದ ರೀತಿಯನ್ನು ಸಂಬಂಧಗೊಳಿಸಿ (ಕರ್ಮವಾಸನೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿ), ಸದಾ ಒಪ್ಪಿದ್ದನು. ೫. ಇಂಥ ಘನಮಹಿಮನಾದ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನು ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಉಗ್ರವಾದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಸೌದೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನೆಟ್ಟಗೆ ತಂದು ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮಾರಿ, ದೊರೆತ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಬಂದ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ—೬. ನಿರಂತರವೂ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವು ಬಸವಣ್ಣನ ಮನೆಯ ದಿವ್ಯಭೋಜನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಣಿಯದೆ ಬಂದು ಮಾರಿದೇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತೃಪ್ತಿಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಆರೋಗಣೆ ಮಾಡಿದ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಸಮೂಹವು, ಒಂದು ದಿನ

ಎಲೆ ಬಸವೇಶ ನಿನ್ನ ಗೃಹದೊಳ್ಸವೆದಿರ್ದ ನವೀನಸಾರವಮಂ
ಜುಲತರ ಷಡ್ರಸಾನ್ನತತಿ ನೋಳ್ಪೊಡೆ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರದೇವನಾ
ನಿಲಯದೊಳಿಂಬುವೆತ್ತು ಮಿಸುಪಂಬಲಿಕ್ಕೆಣೆಯಾರದಾವಗಂ
ನಲಿವದನುಂಡ ಮದ್ರಸನೆಗನ್ಯರಸಂ ವಿರಸಂ ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್ ೭

ವ॥ ಎಂದು ಮತ್ತಮಿರದೆ—

ಅನುದಿನಮಾತ್ಮಕಾಯಕದಿನೊರ್ಕೊಳಗಂ ಬರೆ ಬತ್ತಮಂತದಂ
ಮನೆಗಿರದೊಲ್ದು ತಂದದಱಿನಚ್ಚರಿವೆತ್ತೆನಿತಲ್ಲಿ ಬಂದೊಡಂ
ಘನಚರವೃಂದಮಂ ತಣಿಪುಗುಂ ನೆಗಳ್ದಾತನ ಭಕ್ತಿಯಂದಮಂ
ಮನಸಿಜವೈರಿಯೊರ್ವನಱಿವಂ ಪೊಗಳಲ್ಪೆಱರೇಂ ಸಮರ್ಥರೇ ೮

ವ॥ ಎಂದು ಮಗುಳ್ದು ಮಗುಳ್ದು ಬಗೆವೆರ್ಚೆ ಪೊಗಳ್ವಿನಂ ಬಸವಂ ಕೇಳ್ದು ವಿಸ್ಮಯಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ ತದ್ಭಕ್ತನಂ ನೋಡಲೆಳಸಿ ಗುಪ್ತಾಕಾರದಿಂ ಸಲ್ಲೀಲೆಯಿಂ ಮೆಲ್ಲನೆಯ್ತಂದವನಂಗಳಮಂ ಪುಗುತಂದು ಮಾರದೇವನ ರಾಣಿಯುಂ ಕಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಶರಣೆಂದು ಕರಾರವಿಂದಮಂ ಮುಗಿಯುಲೊಡನೆ—

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅವನ ಮುಖಕಮಲವನ್ನು ನೋಡಿ—೭. ಎಲೈ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಹೊಸವೂ ಸಾರವತ್ತಾದುವೂ, ಮಂಜುಲವಾದುವೂ ಆದ ಷಡ್ರಸಾನ್ನ ಸಮೂಹವು ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಿದೇವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಅಂಬಲಿಗೂ ಕೂಡ ಸಮಾನವಾಗಲಾರದು ; ಅಂಥ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಉಂಡ ನಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಪದಾರ್ಥದ ರುಚಿಯು ರಸವಿಹೀನವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತು ತಪ್ಪದೆ—೮. ಅನುದಿನವೂ ತನ್ನ ಕಾಯಕದಿಂದ ಒಂದು ಕೊಳಗ ಬತ್ತವು ಬರಲು ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ತಂದು ಅಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹ ಬಂದರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂತೆ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವನು. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅವನ ಭಕ್ತಿಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಶಿವನೊಬ್ಬನೇ ಬಲ್ಲನಲ್ಲದೆ ಇತರರು ಬಣ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥರಾದಾರೇ ? ವ॥ ಎಂದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಮನಸ್ಸುಬ್ಬಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ, ಆ ಸದ್ಭಕ್ತನಾದ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನವರನ್ನು ನೋಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ವೇಷಾಂತರದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರಟು ಬಂದು ಅವನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಮಾರಿದೇವನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾದ ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ 'ಶರಣು' ಎನ್ನುತ್ತ ತನ್ನ ಹಸ್ತಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿಯಲಾಗಿ ಕೂಡಲೆ—

ಶರಣೆಂದು ಮುಗುಳ್ದು ಭಾವಿನಿ
ಭರದಿಂದಂ ತಂದ ಪಾದ್ಯಜಲಕಲಶಮನಾ
ದರದಿಂದೀಳ್ದುಕೊಳುತ್ತುಂ
ಕರದಿಂದಡಿದೊಳೆವುತೆಯ್ದಿದಂ ತದ್ಗೃಹಮಂ ೯

ವ॥ ಅಂತೆಯ್ದಿ ಸಲ್ಲೀಲೆ ಮಿಗೆ ಮೆಲ್ವಸೆಯೊಳ್ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಲಿಂಗಾರ್ಚನಂಗೆಯ್ದನಂತರಂ—

ಪಸಿವಾದತ್ತೆಮ್ಮ ದೇವರ್ಗೆಲೆ ಜನನಿ ಭವದ್ಗೇಹದಲ್ಲಿರ್ದವೋಲ್ಸಂ
ತಸದಿಂ ನೈವೇದ್ಯಮಂ ನೀಂ ಗಡಣಿಸೆನೆ ಮುದಂಬೆತ್ತು ತತ್ಕಾಂತೆಯಾರೋ
ಗಿಸಲಿತ್ತಾಹಾರಮಂ ತಾಂ ಸಲಿಸುತೆ ನಿಜಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮೇಣಚ್ಚಪೊಂಗಳ್
ದ್ವಿಸಹಸ್ರಂ ತೀವಿದೊಳ್ಜಾಳಿಗೆಗಳನೆರಡಂ ತಳ್ವದೊಳ್ಪಿಂದವಾಗಳ್ ೧೦

ತೆಗೆದಾರುಂ ಕಾಣದವೋ
ಲ್ಸೊಗಯಿಪ ಮಜ್ಜನದ ಪಾತ್ರೆಯಡಿಯೊಳಲಂಪಿಂ
ಸುಗುಣಾಭರಣಂ ಬಸವಂ
ಮಿಗೆ ಜೈತಿಡುತೆಳ್ದು ಜನನಿ ಶರಣೆನುತಾಗಳ್ ೧೧

೯. ಆ ಮಾರಯ್ಯನ ಪತ್ನಿಯು (ತಾನೂ ತಿರುಗಿ) ಶರಣು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅವಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಲು ತಂದ ನೀರಿನ ಕಲಶವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಅವರ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಒಳಹೊಕ್ಕು ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೆತ್ತಗಿರುವ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ಬಳಿಕ—೧೦–೧೨. 'ಅಮ್ಮಾ ತಾಯಿಯೇ, ನಮ್ಮ ದೇವರಿಗೆ ಹಸಿವು ಆಗಿರುವುದು. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಂತಹ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು (ನಿವೇದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು) ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೀನು ಸಂಗ್ರಹಿಸು.' ಎನ್ನಲು ಆ (ಮಹಾದೇವಿಯಮ್ಮನೆಂಬ) ಮಾರಿದೇವನ ಪತ್ನಿಯು, ಮುದದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. (ಬಸವಣ್ಣನು ಆ ಆಹಾರವನ್ನು) ನಿಜಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತ ಆಮೇಲೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹೊಸ ಹೊನ್ನಿನ ಜಾಳಿಗೆ (ಚೀಲ) ಗಳನ್ನು ತಡಮಾಡದೆ ಸಮೀಚೀನತ್ವದಿಂದ ಆ ಸುಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹೊರತೆಗೆದು ಯಾರೂ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಮಜ್ಜನಪಾತ್ರೆ (ಶಿವಪೂಜೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮಜ್ಜನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪಾತ್ರೆ) ಯ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಊಟಮಾಡಿ ಎದ್ದು, 'ಜನನೀ ಶರಣು' ಎಂದು ಆಗಲೇ ಹೊರಹೊರಟು ಮನೆಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಅವನ ಆ ಗೃಹ

ಪೊಱಮಟ್ಟಂಗಣಕೆಯ್ದಿ ನಿಂದು ಗೃಹಮಂ ನೋಡುತ್ತೆ ಮೆಯ್ಯುರ್ವುತ
ಳ್ಕಱಿಂಗೊಳಾನಂದಿಸಿ ನೋಳ್ಪೊಡಿತಿದು ಮಹಾಮೋಹಾಂಧಕಾರಕ್ಕೆ ನೇ
ಸಱ ಬಿಂಬಂ ಪರಮುಕ್ತಿಭಾಮಿನಿಗೆ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನಮನ್ಯೂನಮಾ
[1]ದಱ[1]ನೆಂದುಂ ನೆಲೆಗೊಂಡ ತಾಣಮಿದು ಜನ್ಮಾಂಭೋದರಝಂಝಾನಿಲಂ ೧೨

ವ॥ ಎಂದು ಭಕ್ತಮಂದಿರಮಂ ಪೊಗಳ್ದು ಮತ್ತಮಿರದೆ—

ಇದನಾವಂ ನೋಳ್ಪನಾ ಮಾನವನ ದುರಿತಮಳ್ಕಾಡದೇನಿರ್ಕುಮೋ ಮೇ
ಣಿದನಾವಂ ಸಾರ್ವನೊಲ್ದಾ ನರನ ಘನಸುಖಂ ಸಾರದೇಂ ಪೋಕುಮೋ ಮ
ತ್ತಿದನಾವಂ ಬಣ್ಣಿಪಂ ತಳ್ತವನನುರುಕಳಾಸಂಪದಂ ಪೊರ್ದದೇಂ ಮಾ
ಣ್ಬುದೆ ಬಂದಿ ಗೇಹದನ್ನಂಬಡೆದ ಮನುಜನೇನಾಗನೇ ಬಂಧಮುಕ್ತಂ ೧೩

ವ॥ ಎಂದು ಬಸವರಾಜಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತುಂ ನಿಜಗೃಹಮನೆಯ್ದಿದನಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್—

ನೇಸಱ ಬಿಂಬಮಂಬರದ ಮಧ್ಯಮನೆಯ್ದಿದ ಪೊಳ್ತಿನೊಳ್ಪಮು
ಲ್ಲಾಸದೆ ಪೊತ್ತು ಬಿಣ್ಪನಡುಗರ್ಬಿನ ಬಲ್ಪೊಱೆಯುಂ ಗಿರೀಂದ್ರಕ
ನ್ಯಾಸಹಚಾರಿಯುಂ ನೆನೆವುತುಂ ನನೆವುತ್ತೆ ಸುಖಾತ್ಮರಿಂ ನಿಜಾ
ವಾಸಮನೆಯ್ದಿ ನಿಂದಿಳುಪುತಿಂಧನಭಾರಮನಲ್ಲಿ ಮಾರಯಂ ೧೪

ವನ್ನು ನೋಡಿ, ಉಬ್ಬಿಹೋಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆನಂದಗೊಂಡವನಾಗಿ, 'ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಮನೆಯು ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಂಧಕಾರಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವು ; ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಭಾಮಿನಿಗೆ ಜನನ ಸ್ಥಾನವು ; ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದ ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳವನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಾನವು ; ಜನನವೆಂಬ (ಉತ್ಪತ್ತಿಯೆಂಬ) ಮೋಡವನ್ನೋಡಿಸುವ ಝಂಝಾವಾತವು' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಆ ಭಕ್ತನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಪುನಃ ತಪ್ಪದೆ—೧೩. ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಯಾವನು ನೋಡುವನೋ ಆ ಮಾನವನ ಪಾಪವು ಹೆದರಿ (ಓಡದೆ) ಇರುವುದೇ ? ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯಾವನು ಸೇರುವನೋ ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಘನವಾದ ಸುಖವು ಹೊಂದದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೋ ? ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಯಾವನು ವರ್ಣಿಸುವನೋ ಅವನನ್ನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ವಿದ್ಯೆಯೆಂಬ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡುವುದೇ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನುಂಡ ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಸಾರಬಂಧದಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಇರುವನೇ ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಬಸವರಾಜನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ (ಆ ಮನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು) ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ–೧೪–೧೫. ಸೂರ್ಯ ಬಿಂಬವು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ (ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ) ದಪ್ಪವಾದ ಸೌದೆಯ ಭಾರವಾದ ಹೊರೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು, ಪಾರ್ವತಿಯೊಡನೆ

1 ದರ(ದ, ಚ,), ವರ(ತಿ), ವಱ(ಗ)

ನಿಜವಧುವಂಘ್ರಿಯಂ ತೊಳೆಯೆ ಬಂದೊಳಪೊಕ್ಕು ಪೊದಳ್ದ ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಸುಜನವರೇಣ್ಯನರ್ಚಿಸಿ ಚರವ್ರಜಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯಂ
ಭಜಿಯಿಪ ವೇಳೆಯೊಳ್ ಮಿಸುಪ ಪೊಂಗಳ ಜಾಳಿಗೆಗಂಡು ಬಂದರಾ
ರ್ಭುಜಗಧರೈಕಭಕ್ತರಣಮೆಲ್ಲಿಯವೀ ಪೊಸಪೊನ್ನ ನೀವಿಗಳ್ ೧೫

ವ॥ ಎಂದು ವಲ್ಲಭೆಯಂ ಬೆಸಗೊಳಲೊಡನೆ—

ಆನಱಿಯೆನವನ ಕುಱುಪಂ
ಭೂನುತ ಕೇಳೊರ್ವನೆಯ್ದಿ ಭಕ್ತಂ ನೆಗಳ್ದೀ
ಸ್ಥಾನದೊಳೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯ
ನಾನಂದದಿನೆಸಗಿ ತಳರ್ದನೆಂದವಳೆಂದಳ್ ೧೬

ವ॥ ಎಂದ ವಲ್ಲಭೆಯ ಸೊಲ್ಲಂ ಮೋಳಿಗೆಮಾರಿದೇವಂ ಕೇಳ್ದು ಬಂದವಂ ಬಸವನೆಂದು ನಿಜಾಂತರಂಗದೊಳ್ನಿರ್ಧರಿಸಿ—

ಮಂದಿರಕಿಂದು ಬಂದು ಪದೆದಿಂತು ಶಿವಾರ್ಚನೆಗೆಯ್ದು ಪೋದನಾ
ರೆಂದೆನವೇಡ ತಾನೆ ಬಸವಂ ಸತಿ ಸಂದೆಗಮೇ ದರಿದ್ರಭಾ
ವಂದಳೆದಿರ್ದ ಭಕ್ತತತಿಗರ್ಥಮನೀಯಲುಮೋವಲುಂ ಸಮ
ರ್ಥಂ ದಿಟಮಾತನಲ್ಲದಿಳೆಯೊಳ್ಪೆಱನಾವನೊ ನೋಡೆ ನಾಡೆಯುಂ ೧೭

ಸಂಚರಿಸುವ ಶಿವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ಸಂತೋಷ ಬಾಷ್ಪಗಳಿಂದ ಆರ್ದ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತ, ತನ್ನಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯನು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸೌದೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಇಳುಹುತ್ತ ತನ್ನ ಮಡದಿಯು ಬಂದು ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಿರಲು, ಸತ್ಪುರುಷ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಾರಯ್ಯನು ಬಂದು ಒಳಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅತಿಶಯವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವನ್ನು ಅರ್ಚನೆಮಾಡಿ, ಶಿವಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಭಜಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಶೋಭಿಸುವ (ಎರಡು) ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳ ತುಂಬಿರುವ ಚೀಲಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, (ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು) 'ಶಿವನ ಭಕ್ತರಾರು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದಿದ್ದರು ? ಈ ಹೊಸ ಹೊನ್ನಿನ ಚೀಲಗಳು ಎಲ್ಲಿಯವು ?' ವ॥ ಎಂದು ಪತಿಯು ಕೇಳಲು ಒಡನೆಯೇ–೧೬. ಹೇ ಭೂನುತನಾದ ಪತಿಯೇ, ಅವನ ಗುರುತನ್ನು ನಾನು ಅರಿಯೆನು ; ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನು ಬಂದು ಶೋಭಿಸುವ (ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ) ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಮಾಡಿ, ಹೊರಟು ಹೋದನು, ಎಂದು ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದ ಪತ್ನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನು ಕೇಳಿ, ಬಂದವನು ಬಸವಣ್ಣನೇ ಎಂದು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ–೧೭. ಎಲೈ ಪತ್ನಿಯೇ ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಈರೀತಿ ಶಿವಾರ್ಚನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದವನು ಬೇರೆ ಯಾರೆಂದು ಅನ್ನಬೇಡ. ಅವನೇ ಬಸವಣ್ಣ (ಇದಕ್ಕೆ) ಸಂದೇಹವೇಕೆ ? ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಕ್ತಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೂ (ಅವರನ್ನು) ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಆ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಸಮರ್ಥನು ; (ಇದು) ನಿಶ್ಚಯ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ

ಬಹುಪುಣ್ಯಾಧಿಕರಾದ ಭಾಗ್ಯನಿಧಿಗಳ್ ದಾರಿದ್ರ[1]ದಿಂ ನೋವರಂ
ಮಹಿಯೊಳ್ಪಾಲಿಪುದೇಂ ವಿಚಿತ್ರಮೆ ಮಹಾಭಾಗ್ಯಾಧಿಕಂ ತಾಂ ಗಡೀ
ಸಹಜಾತ್ಯಂತ ದರಿದ್ರಭಾವಹತರಾದೆಮ್ಮಂ ಕರಂ ಸತ್ಕೃಪಾ
ಮಹಿತಂ ನೋಡಿ ವೃಷೇಂದ್ರನಿತ್ತು ತಳರ್ದಂ ದಾನೋನ್ನತಂ ಪೊಂಗಳಂ ೧೮

ಕೇಳದೆ ಪೇಳದೆ ಪೊಸ ಪೊಂ
ಜಾಳಿಗೆಗಳನಿಂತುಟಿರಿಸಿ ಪೋದಂ ಬಸವಂ
ಪೇಳವನಲ್ಲದೆ ಘನಕರು
ಣಾಳು ಕರಂ ದಾನಿಯಾವನೀ ವಸುಮತಿಯೊಳ್ ೧೯

ನುಡಿಯಲರಿದಾದ ಬಡತನ
ಮೆಡೆಗೊಂಡಿರ್ದೆಮ್ಮೊಳಲ್ಲದಾರೊಳ್ಮೆಱೆವಂ
ಕಡುಚಾಗಿತನದ ತನ್ನಯ
ಬೆಡಂಗನೀ ಬಸವನಮಮ ದಾನನಿಧಾನಂ ೨೦

ದೊರೆಗುಮೆಮಗೆಮ್ಮ ಲಿಂಗಂ
ಕರುಣಿಸುತೊಲ್ದಿತ್ತ ಕಾಯಕದಿನರ್ಥಸಮು
ತ್ಕರಮಿಂತುಟಪ್ಪ ಪೆರ್ಮೆಯ
ಪರಿಯಂ ತಾಂ ಬಲ್ಲನಲ್ಲದಾನೆತ್ತಱಿವೆಂ ೨೧

ಆತನಲ್ಲದೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಇನ್ನಾವನೋ ! ೧೮. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಪುಣ್ಯದಿಂದ ಅಧಿಕರಾದ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳು ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ನೋಯುತ್ತಿರುವವರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ವಿಚಿತ್ರವೇ ? ಆ ಬಸವಣ್ಣನು ಮಹಾಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಲ್ಲವೇ ! ದಾನ ಗುಣದಿಂದ ದೊಡ್ಡವನೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಮಹಿಮಾತಿಶಯದಿಂದ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆದ ಆ ಬಸವಣ್ಣನು ಸ್ವಭಾವತಃ ಕಡು ಬಡತನದಿಂದ ಬಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ನಮ್ಮನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡು ಈ ಬಂಗಾರದ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ, ೧೯. ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಈ ರೀತಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಹೊಸಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ಹೋದನು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕರುಣಾಳುವು ಅವನಲ್ಲದೆ ಯಾವನು ತಾನೇ (ಈ ರೀತಿ) ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಹೇಳು ? ೨೦. ದಾನ ಗುಣ ಶೀಲನಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ಬಹು ದಾನ ಗುಣದ ಈ ಬೆಡಗನ್ನು ಹೇಳಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಬಡತನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಮ್ಮೊಳಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಿಯಾನು ! ಅವನು !! ೨೧. ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಲಿಂಗದೇವನು ಒಲಿದು ಕರುಣದಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕಾರ್ಜಿತವಾದ ಹಣದ ರಾಶಿಯು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವುದು, ಅಂತಹ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನು ತಾನೇಬಲ್ಲ ನಲ್ಲದೆ ನಾನೆತ್ತ ತಿಳಿದೇನು !

---

1 ದ್ರ್ಯ(ಗ)

ವ॥ ಎಂದು ವಿಡಂಬನಂಗೆಯ್ದಿರೆಳ್ಪೊಂಜಾಳಿಗೆಗಳನಿರ್ವರ್ಮಾಹೇಶ್ವರರ್ಗಿತ್ತು ಮಣಿದು ಮತ್ತಮಿರದೆ—

ಅದನೇವೇಳ್ವುದೊ ಮೋಳಿಗಯ್ಯನ ಮಹಾಮಹಾತ್ಮ್ಯಮಂ ಜಂಗಮೌ
ಘದ ಪಾದಂದೊಳೆದಂಬುವಂ ತಳಿದು ಕಾಷ್ಠವ್ರಾತಮಂ ನೋಳ್ಪುದುಂ
ಪದದೆತ್ತಂ ಜವದಿಂ ಸುವರ್ಣಮಯಮಾದತ್ತಂತದಂ ಖಂಡಿಸು
ತ್ತೊದವಿರ್ದಾಳ್ಕಳ್ಗಿನಿತ್ತನಂದು ಚರಸಂದೋಹಕ್ಕೆ ಭಕ್ತೋತ್ತಮಂ ೨೨

ವ॥ ಅಂತು ಥಳಥಳಿಸಿ ಪೊಳೆವ ಕನಕಕಾಷ್ಠಂಗಳಂ ಕಡಿಕಡಿದು ಸಾಸಿರಪೊನ್ನ ತೂಕದ ಕಡಿಗಳಂ ಸಮರ್ಪಿಸೆ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ಕೊಂಡುಕೊನೆದು ಕೊಂಡಾಡಿ ಜಂಗಮಸಮೂಹಂ ಬಸವನರಮನೆಗೆಳ್ತಂದು ಸಡಗರಿಸುತ್ತುಮಾ ಭಕ್ತನ ಮಹಿಮೆಯುಮಂ ಪಸರಿಸುತಾತನೆಸಗಿದಂದಮನೊರೆದೊರೆದು ಮಗುಳ್ದು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತುಮಿರೆ ಬಸವಂ ಕೇಳ್ದು ಭೀತಿಗೊಂಡು ಬೆಱಗುವಟ್ಟು ವೇಗದಿಂ ಮಾರಿದೇವನೆಡೆಗೆಳ್ತಂದು ಶರಣೆಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಮೆಱಗಿ ಕಿಂಕರತೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ದು ಕಾರ್ಪಣ್ಯಂದೋಱಿ ಕರಾರವಿಂದಮಂ ಮುಗಿದು ನಿಂದು—

ಶರಣಾಗತಾರ್ತಿಹರ ಶಂ
ಕರರೂಪ ಶರಣ್ಯ ಶಾಂತಿಭೂಷಣ ಮಹಿಮಾ
ಕರ ಸರ್ವಾರ್ಥಪ್ರದ ಶುಭ
ಕರ ರಕ್ಷಿಪುದೆನ್ನನೆಂದು ಬಸವಂ ಪೊಗಳ್ದಂ ೨೩

ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಎರಡೂ ಹೊನ್ನಿನ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಮಾಹೇಶ್ವರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಮತ್ತು ತಪ್ಪದೆ–೨೨. ಮೋಳಿಗಯ್ಯನ ಆ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಏನು ಹೇಳುವುದೋ! ಆ ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನು ಜಂಗಮ ಸಮೂಹದ ಪಾದತೊಳೆದ ನೀರನ್ನು ಸೌದೆಗಳ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಸೇಚನಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ನೋಡಲಾಗಿ ಆ ಕೂಡಲೇ (ಆ ಸೌದೆಯ ರಾಶಿಯು) ಸುವರ್ಣ ಮಯವೇ ಆಯಿತು, ಹಾಗಾದ ಅದನ್ನು ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿಸಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ್ದ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಆಗ ಕೊಟ್ಟನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಥಳಥಳಿಸಿ ಹೊಳೆವ ಬಂಗಾರದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಸಾವಿರ ತೊನ್ನಿನ ತೂಕದಲ್ಲಿ ಕಡಿಕಡಿದು ಆ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಜಂಗಮರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಗಿ, ಅವರು ಅವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೂಗಾಡುತ್ತ, ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಬಸವಣ್ಣನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸಡಗರದಿಂದ ಆ ಭಕ್ತನಾದ ಮಾರಯ್ಯನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ, ಅವನು ಮಾಡಿದ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ, ಪುನಃ ಪುನಃ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿರಲು ಬಸವಣ್ಣನು ಕೇಳಿ ಭಯಗೊಂಡು, ಬೆರಗಾಗಿ ವೇಗದಿಂದ ಮಾರಯ್ಯನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು 'ಶರಣು' ಎಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಪೂರ್ವಕ ಎರಗಿ, ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ದೈನ್ಯಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ, ಕರಕಮಲಗಳನ್ನು ಮುಗಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡು–೨೩. 'ಮೊರೆಹೊಕ್ಕವರ ಮನೋವ್ಯಥೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಶಂಕರ ರೂಪನಾದವನೇ ಸಂರಕ್ಷಕನೇ, ಶಾಂತಿಯೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, ಮಹಿಮೆ

ವ॥ ಅಂತು ತನ್ನಂ ನುತಿಗೆಯ್ವ ಬಸವರಸನಂ ಮಾರಿದೇವನಭೀಕ್ಷಿಸಿ—

ಕಡು ಸಿರಿವಡೆದ ವದಾನ್ಯಂ
ಬಡವನನಿಂತೇಕೆ ಪೊಗಳ್ವಪ್ಪೆ ನೀನೆನ್ನಂ
ಪೊಡವಿಯೊಳಿದು ಯುಕ್ತಮೆ ಪೇಳ್
ಬಿಡದರ್ಥಿಗಳಂ ವದಾನ್ಯರೇಂ ಪೊಗಳ್ದಪರೇ ೨೪

ಮುನ್ನೆಂದುಮಱಿಯದೀ ಪೊಸ
ಪೊನ್ನೊಪ್ಪುವ ಜಾಳಿಗೆಗಳನಿಂದಾನಱಿದೆಂ
ನಿನ್ನಯ ಕೃಪೆಯಿಂ ಬಡತನ
ಮನ್ನೀಗಿದೆನೆನಗೆ ನೀನೆ ಮಾನ್ಯವದಾನ್ಯಂ ೨೫

ಅತಿ ದಾರಿದ್ರದೊಳಿಪ್ಪನೀ ಬಣಗುಭಕ್ತಂ ಮಾಣದೆಂದೆಯ್ದಿ ಸ
ನ್ನುತ ಕಾರುಣ್ಯದೆ ಪೊನ್ನ ಜಾಳಿಗೆಗಳಂ ತಂದಿತ್ತ ನಿನ್ನಂತಿರಾ
ಪ್ತತಮರ್ಪೇಳೆನಗಾರೊ ಧಾತ್ರಿಯೊಳೆ ನಿನ್ನಂ ಪೋಲ್ವನಾವಂ ವದಾ
ನ್ಯತೆಯೊಳ್ನೀನೊಸೆದೀಯದಂದು ಬಡವರ್ಗಾರೀವರರ್ಥಂಗಳಂ ೨೬

ಕೋಡವಮಾ ನಿನ್ನ (ಕ)[1]ರದೊ
ಳ್ಮೂಡಿದುದೆಲೆ ಬಸವ ಬಡವರಿರ್ದೆಡೆಗೆ ಮುದಂ
ಗೂಡಿ ಗಮನಿಸುತ್ತೆ ಧನಮುಂ
ನೀಡುವ ನಿನಗೆಣೆಯೆ ಸುರರ ಮರನುಂ ಮಣಿಯುಂ ೨೭

ಗಳಗಣಿಯೇ, ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನೇ, ಮಂಗಳಕರನೇ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸ ಬೇಕು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಹೊಗಳಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಿದೇವನು ನೋಡಿ–೨೪. 'ಬಹು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನೀನು ಬಡವನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಹೀಗೇಕೆ ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವೆ ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದು ಯುಕ್ತವಾದದ್ದೇ ? ಹೇಳು ! ದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ತಪ್ಪದೆ ಯಾಚಕರನ್ನು ಹೊಗಳುವರೇ !!' ೨೫. ಈ ಮೊದಲು ಎಂದೂ ಕಾಣದೆ ಇರುವ ಈ ಹೊಸ ಹೊನ್ನಿನ ಜಾಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಇಂದು ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಂತಾಯಿತು ! ಬಡತನವನ್ನು ನೀಗಿದೆನು ! ನನ್ನಿಂದ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ದಾನಿಯೆಂದರೆ ನೀನೇ ! (ಹೊರತು ಅನ್ಯರಲ್ಲ)? ೨೬. ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ಈ ಭಕ್ತನು ಅತಿ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಲ್ಲಿರುವನೆಂದು, ತಪ್ಪದೆ (ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ) ಬಂದು, ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಕಾರುಣ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ಹೊನ್ನಿನ ಚೀಲಗಳನ್ನೇ ತಂದು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ನಿನ್ನಹಾಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆಪ್ತತಮನು ಯಾರೋ ! ಹೇಳು. ದಾನಗುಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟುವವನು ಯಾರು ? ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಬಡವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನಾರು ಕೊಡುವರು !!೨೭. 'ಎಲೆ ಬಸವಣ್ಣ, ನಿನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಎರಡು ಕೋಡುಗಳು ಹುಟ್ಟಿ

---

1 ಶಿ(ಅ, ಗ, ಚ, ಜ, ದ, ಮ)

ಎನಗಿತ್ತಂತೆವೊಲಾರ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ ಧನಮಂ ಭಕ್ತರ್ಗೆ ಪೇೞ್ಮಾಚಿದೇ
ವನ ಕಟ್ಟುಳ್ಕಱ ಪೌತ್ರನಾಂ ಬಿಡದಿರೆನ್ನೊಳ್ಮಾಣದಿಂತಪ್ಪ ಸ
ದ್ಘನ ಕಾರುಣ್ಯಮನಯ್ಯ ನೀಂ ಪಿರಿದು ಭಾಗ್ಯಂಬೆತ್ತವಂ ನಿನ್ನ ಕೂ
ರ್ಪಿನಪಾಂಗಪ್ರಭೆಯೆನ್ನ ಮೇಲಿರೆ ನಿತಾಂತಂ ಭಾಗ್ಯದಿಂ ಬಾಳ್ವಪೆಂ ೨೮

ವ॥ ಎಂದು ಮೋಳಿಗಯ್ಯನಾಳವಾಡಿ ನುಡಿಯೆ ಬಸವಂ ಭಯಂಬಡೆದಂತಂತೆ ಕಂಪಿಸಿ ಬೆಮರ್ತು ಬೆಬ್ಬಳಿವೋಗಿ—

ಗಾವಿಲನೊಲಧಮನೊಳ್ಗ
ರ್ವಾವಿಲನೊಳ್ಖಳನೊಳಳಿಪನೊಳ್ದುರ್ದಮದೋ
ಪಾವೃತನೊಳನ್ನೊಳಮಳ ಗು
ಣಾವಳಿಯುಂ ದೇವ ನೋಳ್ಪುದೇ ಘನಮಹಿಮಾ ೨೯

ಸಿದ್ಧರಸಂ ಪರೀಕ್ಷಿಪುದೆ ಲೋಹದ ದುರ್ಗುಣಮಂ ಸುವರ್ಣಭೂ
ಸ್ವದ್ಧರಣೀಭರಂ ಬಗೆವುದೇ ಮಿಗೆ ಕಾಗೆಯ ದುಷ್ಟವೃತ್ತಿಯಂ
ಶುದ್ಧತರಪ್ರಕಾಶಮತಿ ನೀಂ ಬಿಡದೆನ್ನೊಳನೇಕ ದೋಷಸಂ
ಬದ್ಧನೊಳೊಳ್ಪನೀಕ್ಷಿಪುದೆ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರ ಮಹಾಕೃಪಾಕರಾ ೩೦

ಕಲರವಮುಂಟೆ ದರ್ದುರದೊಳಂಬಿಲದೊಳ್ನವನೀತಮುಂಟೆ ಸ
ತ್ಫಲತತಿಯುಂಟೆ ಶಾಲ್ಮಲಿಯೊಳಿಂಗಳರಾಶಿಯೊಳುಂಟೆ ತಂಪು ಕ

ದವು. ಬಡವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೀನೇ ಹೋಗಿ, ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ. ನಿನಗೆ ದೇವತೆಗಳ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೂ ಸಮಾನವಾಗಲಾರದು !' ೨೮. 'ಅಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣ, ನನಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಇನ್ನಾವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆ ? ಹೇಳು. ನಾನು ಮಡಿವಳ ಮಾಚಿದೇವನ ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ಮೊಮ್ಮಗನಿದ್ದ ಹಾಗೆ, ನನ್ನನ್ನು ಮರೆಯದೆ (ತಪ್ಪದೆ), ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಘನ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಬಿಡದಂತೆ ಇಟ್ಟಿರು! ನೀನು ಹೆಚ್ಚಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು. ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯು ನನ್ನ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ಅತಿ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಬದುಕುತ್ತೇನೆ.' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನು ಪರಿಹಾಸ ಮಾಡಿ ನುಡಿಯಲು, ಬಸವಣ್ಣನು ಭಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಹಾಗೆ ಹಾಗೆ ನಡುಗುತ್ತ, ಮೈ ಬೆವರಿ ಬೆರಗುಗೊಂಡು ೨೯. 'ದೇವ, ಘನ ಮಹಿಮನೇ, ಮೂಢನೂ, ನೀಚನೂ, ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತನೂ, ನೀಚನೂ, ದುರಾಸೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ ಶೂನ್ಯನೂ, ದೋಷದಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೂ ಆದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುಣ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹುಡುಕಲುಂಟೆ ?' ೩೦. 'ಸಿದ್ಧರಸವು ಕಬ್ಬಿಣದ ದುರ್ಗುಣವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದೇ ? ಬಂಗಾರದ ಮೇರುಪರ್ವತವು ಕಾಗೆಯ ದುಷ್ಟ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವುದೇ ? ಮಹಾಕೃಪಾಕರನಾದ ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯ, ಅತಿ ನಿರ್ಮಳನಾದ ಕಾರಣ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ನೀನು ಅನೇಕ ದೋಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ನೋಡಬಹುದೇ ?' ೩೧. 'ಲೋಕ

ಜ್ಜಲದೊಳಮುಂಟೆ ಶುಭ್ರತೆ ಪಲಾಂಡುವೊಳುಂಟೆ ಪಟೀರಸೌರಭಂ
ಜಲರುಹಮುಂಟೆ ಕುಂಟೆಯೊಳೆನ್ನೊಳು ಸದ್ಗುಣಮುಂಟೆ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ೩೧

ಪಸಿದಂ ಪ್ರಭುವೆಂದಾಲೋ
ಚಿಸೆ ತಣಿಪಲ್ ಬಗೆದೆನಯ್ಯ ಮುನ್ನಂ ನಿನ್ನಂ
ವಸುರಹಿತನೆಂದು ನೆನೆದೆಂ
ವಸುಧೆಯೊಳಿಂದೆನ್ನ ಪೋಲ್ವ ಗಾಂಪರುಮೊಳರೇ ೩೨

ಗತಿಯುಂ ಮತಿಯುಂ ಹಿತನುಂ
ಪಿತನುಂ ಗುರುಸಂಗಮೇಶನುಂ ನೀನೆನಗೆ
ನ್ನತಿಶಯ ಶತಾಪರಾಧಮ
ನತರ್ಕ್ಯಮಹಿಮಾಬ್ಧಿ ಮಱೆದು ಪಾಲಿಪುದೆನ್ನಂ ೩೩

ವ॥ ಎಂದು ಅಭಯಮಂ ಬೇಡಿ ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದಡಿಗೆಱಗಿರ್ದ ಬಸವನಂ ಮಾರಿದೇವಂ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ನೋಡಿ ತೆಗೆದೆತ್ತಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ಸಮುಚಿತ ವಿನಯಮಂ ಮೆಱೆದು ಮನ್ನಿಸಿ ನಿಜಕೃಪಾ ಸುಧಾತರಂಗಿಣಿಯೊಳವಗಾಹಂಗೆಯ್ಸಿ—

ಸರಸ ಮಧುರೋಕ್ತಿಯಿಂ ಬಸ
ವರಸನ ಬಗೆಗಿತ್ತು ಮುದಮನೆಂದಿನ ತೆಱದಿಂ
ಗುರು ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯಂ
ಕರುಣಾನಿಧಿ ಭಕ್ತಜನ[1]ಯುತ[1] ಸುಖಮಿರ್ದಂ ೩೪

ದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಧುರವಾದ ನಾದವು ಉಂಟೆ ? ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಯುಂಟೆ ? ಬೂರುಗದ ಮರದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲಗಳ ಸಮೂಹವುಂಟೆ ?. ಕೆಂಡದ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ತಂಪುಂಟೆ ? ಕಾಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಳುಪುಂಟೆ ? ಈರುಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಪರಿಮಳವುಂಟೆ ? ಚಿಕ್ಕಕುಂಟೆಯಲ್ಲಿ ತಾವರೆಯು ಉಂಟೆ ? (ಇದರಂತೆ) ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುಣವುಂಟೆ ?' ೩೨. 'ಅಯ್ಯಾ, ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುದೇವರು (ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ದೇವರು) ಹಸಿದಿದ್ದಾರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಲೋಚಿಸಿದೆನು. ಈಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಣವಿಲ್ಲದವನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟುವ ಮೂಢರು ಇರುವರೇ ?' ೩೩. ಊಹಿಸುವುದಕ್ಕೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಹತ್ವಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹೇ, ಮಾರಯ್ಯನೇ, ನನಗೆ ಗತಿಯೂ, ಮತಿಯೂ, ಹಿತನೂ, ಪಿತನೂ, ಗುರುವಾದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನೂ ನೀನೇ. ನನ್ನ ಅತಿಶಯವಾದ ಶತಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮರೆತು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಮೋಳಿಗೆಯ ಮಾರಯ್ಯನಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನು ಅಭಯವನ್ನು ಬೇಡಿ, ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಎರಗಲಾಗಿ ಮಾರಿದೇವನು ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿ ಬರಸೆಳೆದು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ತತ್ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ವಿನಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಮನ್ನಣೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಕೃಪೆಯೆಂಬ ಅಮೃತದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ೩೪. ಕರುಣಾನಿಧಿಯಾದ ಮೋಳಿಗೆಯ

1 ದಿ ಮಿಗ (ಜ), ಯುಕ್ತಂ (ಅ)

ವ॥ ಅನಂತರಂ—

ನಲವಿಂದಂ ಮಾರಿದೇವಂಗೆಱಗಿ ನುತಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹೃತ್ಪದ್ಮದೊಳ್ತ
ದ್ವಿಲಸತ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ಭಾವಿಸುತೆ ಪೊಗಳುತುಂ ಭಕ್ತಸಂದೋಹದೊಳ್ ನಿ
ರ್ಮಲಚಿತ್ತಂ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಂ ನಿರುಪಮಮಹಿಮಂ ಭವ್ಯ ಸೇವ್ಯಂ ಭವೌಘಾ
ಚಲಶಂಬಂ ಬಂದು ಪೊಕ್ಕಂ ನಿಜಗೃಹಮಂ ನವಂ ಶೈವವಿದ್ಯಾಸಮುದ್ರಂ ೩೫

ರಸೆಗೆಸೆವ ಮೋಳಿಗೆಯ್ಯನ
ಮಿಸುಪ ಚರಿತ್ರಮನದಾವನೋದುವನಾವಂ
ಪಸರಿಸಿ ಕೇಳುವನವಗೊ
ಲ್ದು ಸಮಾಕ್ಷಂ ಮಾಳ್ಪನಭಿಮತಾರ್ಥಮನನಿಶಂ ೩೬

ಸ್ವರ್ಣಗಿರಿಮಂದಿರೆ ಸುವರ್ಣರುಚಿಭಾಸುರೆ ಸು
ಪರ್ಣರಥವಂದಿತೆ ಯಜುರ್ನುತಪದಾಬ್ಜೇ
ತೂರ್ಣಗಸಖೇಕ್ಷಣೆ ವಿಕೀರ್ಣಮದಿರಾಮದವಿ
ಘೂರ್ಣಿತವಿಲೋಚನಸದುರ್ಣಯದುರೀಹಾ
ದೀರ್ಣದನುಜಾತಹರ ಕರ್ಣರಿಪುರೋಪದೆ ಗು
ಣಾರ್ಣವಶಿವೈಕಮತನಿರ್ಣಯ ಧುರೀಣೇ
ಪೂರ್ಣಗುಣಭೂಷಣೆ ಪಿತೀರ್ಣಭುವನವ್ರಜೆ ಸು
ಕರ್ಣೆ ಪರಿಪಾಲಿಪುದಪರ್ಣೆ ಬಿಡದೆನ್ನಂ ೩೭

ಮಾರಯ್ಯನು ಸರಸವೂ, ಮನೋಹರವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬಸವರಸನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಎಂದಿನರೀತಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಜನರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ದನು. ವ॥ ಅನಂತರ ೩೫. ನಿರ್ಮಲ ಚಿತ್ತನೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಅತುಳವಾದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಮಂಗಳಾನ್ವಿತರಾದವರಿಂದ ಸೇವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನೂ, ಪಾಪದ ಸಮೂಹವೆಂಬ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ವಜ್ರಾಯುಧ ಪ್ರಾಯನೂ, ಶೈವಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರರೂಪನೂ ಆದ ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನು, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾರಿದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, (ಅವರಿಂದ) ಹೊರಡಲಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮಾರಯ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದವರಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುತ್ತ ಬಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ೩೬. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅದಾವನು ಓದುವನೋ ಯಾವನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಕೇಳುವನೋ ಅವನಿಗೆ ವಿಷಮ ನೇತ್ರನಾದ ಶಿವನು, ಒಲಿದು ಯಾವಾಗಲೂ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವನು. ೩೭. ಮೇರುಪರ್ವತವೇ ಮನೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಚಿನ್ನದ ಕಾಂತಿಯುಂತಿರುವ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, ಸುಪರ್ಣವೇ ರಥವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿಕೊಂಡ, ಯಜುರ್ವೇದದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪಾದಕಮಲ ಉಳ್ಳ, ಅಗ್ನಿಯೇ ನೇತ್ರವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಮತ್ತು ಚಂಚಲವಾದ ಮದ್ಯಪಾನದ ಗರ್ವದಿಂದ

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮುಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀ ಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಿದೇವಮಹತ್ವಕಥನಂ
ಏಕೋನವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೧೯ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೫೩೬ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ॥

ತಿರುಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನೇತ್ರವುಳ್ಳವರಾದ ದುರ್ನೀತಿಯಲ್ಲಿ, ದುರಾಸೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟರೆನಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದವಳೇ, ಅರ್ಜುನನಿಗೆ (ಕರ್ಣರಿಪುವಿಗೆ) ಅಂಜನಾಸ್ತ್ರವೆಂಬ ಬಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವಳೇ, ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಸಮುದ್ರರೆನಿಸಿದ ಶಿವೈಕ್ಯಚಿತ್ತರಾದ (ಶಿವ ಶರಣರ) ಸಮಯವನ್ನು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಳಾದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಗುಣಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವಳೇ, ಲೋಕ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳಿಸಿದವಳೇ, ಸಮೀಚೀನವಾದ ಕಿವಿಗಳುಳ್ಳ ಅಪರ್ಣೆಯೇ (ಪಾರ್ವತಿಯೇ) ನನ್ನನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ರಕ್ಷಿಸುವವಳಾಗು. [ತೂರ್ಣಗ + ಸಖ + ಈಕ್ಷಣೆ—ವೇಗವಾಗಿ ಗಮಿಸುವುದು ವಾಯು ಅದರ ಸಖ ಅಗ್ನಿ ; ವಿಕೀರ್ಣ + ಮದಿರಾ + ಮದ + ವಿಘೂರ್ಣಿತ—ಚಾಂಚಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮದಿರೆಯ ಮದದಿಂದ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ತಿರುಗಿದ : ಸದುರ್ಣಯ + ದುರೀಹ + ಉದೀರ್ಣ + ದನುಜ–ದುರ್ಣಯ, ದುರಾಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟರೆನಿಸಿದ ದನುವಿನ ಮಕ್ಕಳು–ರಾಕ್ಷಸರು ; ಕರ್ಣ + ರಿಪು + ರೋಪ + ದೆ—ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಬಾಣ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದವಳು.]

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

ವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ

(ಕನ್ನದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಥೆ)

ಶ್ರೀಕುಧರಪತಿಸುತಾಸುಖ
ಮಾಕಂದವಸಂತನಂತಕಾಂತಕನಭವಂ
ಲೋಕೇಶ ಕೇಶವಾದಿ ದಿ
ವೌಕಸ್ತುತನೀಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಆ ಕಲ್ಯಾಣದೊಳಿರ್ಪಂ
ಶ್ರೀ ಕಲ್ಯಾಣೀಶವಿಮಳಪದಭಕ್ತನಘಾ
ನೀಕವಿರಹಿತಚರಿತನ
ಸ್ತೋಕಯಶೋಧವಳಿತಾಶನನುಪಮ ಮಹಿಮಂ ೨

ಮದನಾರಾತಿಪದೈಕಭಕ್ತಪದಪೂಜಾಲೋಲನೌದಾರ್ಯಶಾ
ಲಿ ದಯಾರಾಶಿ ಮಹಾದ್ಭುತೋನ್ನತಚರಿತ್ರಂ ಸಾರವೀರವ್ರತಾ
ಸ್ಪದನುದ್ರಸುಬೋಧನರ್ದಿತವಿಮೋಹಂ ಸಂತತಾನಂದಿ ಕ
ನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನವಂಚಕಪ್ರಥಿತಸಮ್ಯಗ್ಜಂಗಮಾರಾಧಕಂ ೩

ವಿತತ ಬಹಿರಂತರರ್ಚನ
ಚತುರಂ ಜಂಗಮಸಮರ್ಪಿತಾಂಗಪ್ರಾಣಾ

ಕನ್ನದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಸೌಖ್ಯವೆಂಬ ಮಾವಿನ ಮರಕ್ಕೆ ವಸಂತ ಋತುವಾದವನೂ, ಯಮನಿಗೂ ಅಂತಕವೆನಿಸಿದವನೂ, ಸಂಸಾರರಹಿತನೂ, ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣುಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುವವನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ಸೌಖ್ಯವನ್ನು (ನಮಗೆ) ಕೊಡಲಿ. ೨–೩–೪. ಆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿಯಾದ ಶಿವನ ಪಾದ ಭಕ್ತನೂ, ಪಾಪದ ಸಮೂಹದಿಂದ ದೂರವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಶುಭ್ರಗೊಳಿಸಿದವನೂ, ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಮಹತ್ವವುಳ್ಳವನೂ ಈಶ್ವರನ ಪಾದವೊಂದರಲ್ಲೇ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರ ಪಾದ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನೂ. ಔದಾರ್ಯ ಗುಣ ಸಂಪನ್ನನೂ, ದಯಾ ರಾಶಿಯೂ, ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವೂ ಆದ ನಡತೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಸಾರಯುತವಾದ ವೀರಶೈವ ವ್ರತಾಚರಣೆಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದವನೂ. ವಿಕಸಿತವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರೂ, ಸತತ ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವರೂ, ನಿಷ್ಕಪಟಿಗಳೂ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರೂ ಆದ ಜಂಗಮರನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವನೂ ಆದ 'ಕನ್ನದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ'ನು ಇದ್ದನು. ಅವನು ಖ್ಯಾತವಾದ ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು

ರ್ಥತತಿ ಜಿತಮಾಯನಮಳಿನ
ಮತಿ ಶಿವಲಿಂಗಾಭಿಮಾನಮಾನಿತವಿಭವಂ ೪

ವ॥ ಎನಿಸಿ ರಂಜಿಸಿ—

ಬಳಪಂ ಕತ್ತಿಗೆ ಚೆಂಡು ಕರ್ತರಿ ಮಣಲ್ ಮುಳ್ಮಾನಸೂತ್ರಾಂಕುಶಂ
ಸೆಳೆಗೋಲಕ್ಷತೆ ನಾರಸಂ ಪವನವಸ್ತ್ರಂ ರುದ್ರಭೂಭೂತಿ ನಾ
ಯ್ಗಳ ಬಾಯ್ಕಟ್ಟಿನಮದ್ದದೃಶ್ಯತಿಲಕಂ ದಶಸ್ತೂರ ಬೀಜಾಳಿ ಕಾ
ಕಳಿವರ್ಣೋಪಳಮಂಜನಂ ಭ್ರಮರಪೂರ್ಣೋದ್ಯತ್ಕರಂಡೌಷಧಂ ೫

ಒಂದಟ್ಟೆಯ ಕೆರ್ಪಂ ನಲ
ವಿಂದಂ ಮೆಟ್ಟುತ್ತೆ ನೀಲಿಗಪ್ಪಡದುಡೆ ಚೆ
ಲ್ವೊಂದಿರೆ ಸಾಧನವಿದನೋ
ರಂದದೆ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ಗಾಢತಿಮಿರದೊಳಧಟಂ ೬

ಯೋಗಚೂರ್ಣಯೋಗವೃತ್ತಿಯಂ ಕರಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ತಾ
ಳ್ದಾಗಳುತೆ ಬಂದು ವಿತ್ತಮುಳ್ಳರಾಲಯಂಗಳಂ
ರಾಗಿಸುತ್ತೆ ಸಾರ್ದು ಸೊಪ್ಪುಳಾಲಿಸುತ್ತೆ ನೋಡಿ ಸಂ
ಯೋಗಿಸುತ್ತೆ ತಕ್ಕುದೆಲ್ಲಮಂ ಕಡಂಗಿ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂ ೭

ನೆಲಗನ್ನಂ ಗೋಡೆಗನ್ನಂ ಮಿಸುಗುವ ಗುಳಿಗನ್ನಂ ದೃಢದ್ವಾರಬಂಧ
ಸ್ಥಲದೊಳ್ಗನ್ನಂ ದಲಿಂತೆಂಬವಱೊಳದಕೆ ತಕ್ಕುದದಿಂ ಕನ್ನಮಂ ತೋ
ಡಿ ಲಸತ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯಯುಕ್ತಂ ಪುಗುತೊಳಗದು ಭಕ್ತಾಲಯಂ ನೈಜಮಾದಂ
ದೊಲವಿಂದಂ ದೀಪಮಂ ತಾಂ ಬೆಳಗುತವರನೊಲ್ದೆಬ್ಬಿಸುತ್ತೊಲ್ಪಿನಿಂದಂ ೮

ಪದಪಿಂದಂ ತತ್ಪದಾಬ್ಜಕ್ಕೆಱಗಿ ಗಿರಿಶಸದ್ಭೃತ್ಯಭೃತ್ಯಂ ಪೆಸರ್ಕೆ
ನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಂ ಬಂದೆನಾನೆಂದಱುಪಿ ಪಡೆದು ಪಾದಾಂಬುಶೇಷಂಗಳಂ ಸ
ಮ್ಮದದಿಂದಂ ಸೇವಿಸುತ್ತಮುದ್ಧವನದು ಭವಿಗೇಹಂ ದಲಾದಂದು ಬಾರ್ಚು
ತ್ತೊದವಿರ್ದರ್ಥಂಗಳಂ ಕೊಂಡೊಸೆದು ತಳರ್ದು ತದ್ವಿತ್ತದಿಂ ಮತ್ತಮಾಗಳ್ ೯

ಬಂದ ಚರಲಿಂಗಮಂ ನಲ
ವಿಂದಂ ಪೂಜಿಸುತೆ ಸುಖದೊಳಿರೆ ಭಕ್ತಂ ಮ

ಅಂತರಂಗ ಪೂಜಾ ಕುಶಲನು ; ದೇಹ, ಪ್ರಾಣ, ಧನಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದವನು ; ಮಾಯೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು ; ನಿರ್ಮಲವಾದ ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವನು ; ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸನ್ಮಾನ, ಅಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನು (ಆಗಿದ್ದನು). ೫ ರಿಂದ ೧೦. ಬರೆಯುವ ಬಳಪ, ಕನ್ನದಗತ್ತರಿ, ಚೆಂಡು, ಕತ್ತರಿ, ಮಳಲು, ಮುಳ್ಳು, ಅಳತೆ ದಾರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿರುವ ಡೊಂಕಾದ ಆಯುಧ (ಮಾನ ಸೂತ್ರಾಂಕುಶ), (ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು) ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೋಲು, ಅಕ್ಷತೆಗಳು ನಾರಸವೆಂಬ ಆಯುಧ ವಿಶೇಷ, ಗಾಳಿಯ ಬಟ್ಟೆ (ಪವನ ವಸ್ತ್ರ), ಶ್ಮಶಾನದ ಬೂದಿ, ನಾಯಿಗಳು ಬೊಗಳದಂತೆ ಮಾಡುವ ಔಷಧ, ಅದೃಶ್ಯತಿಲಕ ಎಂದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ

ತ್ತೊಂದು ದಿನಂ ಬಹುಜಂಗಮ
ವೃಂದಂ ಬಂದತ್ತು ತದ್ಗೃಹಕ್ಕೊಲವಿಂದಂ ೧೦

ವ॥ ಅಂತು ಬರೆ ಕಂಡು ಸಡಗರಂಗೊಂಡು ಬಹುಧನದಿನಲ್ಲದೀ ಬಹಳ ಜಂಗಮ ಸಪರ್ಯೆ

ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಾನು ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಪ್ಪಿನ ಬೊಟ್ಟನ್ನು ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅಂಜನ, ದತ್ತೂರಿಯ ಬೀಜಗಳ ಸಮೂಹ, ಕವಣೆ ಕಲ್ಲು (ಕಾಕಳಿ ವರ್ನೋಪಳ), ಅಂಜನ (ದುಡ್ಡು ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಲು ಮಾಡಿರುವ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಾಡಿಗೆ ವಿಶೇಷ,) ತುಂಬಿಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ತುಂಬಿರುವ ಕರಂಡಕದ ಔಷಧ, (ಇವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ) ಒಂದಟ್ಟೆಯುಳ್ಳ ಕೆರ (ಮೆಟ್ಟು) ವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ನೀಲ ವರ್ಣದ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ಇವು ಚೆಲುವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು, ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದಟ್ಟವಾದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಾ ಕ್ರಮದಿಂದ, ಯೋಗಚೂರ್ಣವೆಂಬ ಪುಡಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಕರಾಗ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತ, ಹಣವಂತರಾದವರ ಮನೆಗಳ, ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಶಬ್ದವನ್ನು ಆಲಿಸುವನು ನೋಡಿ, (ಆ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ) ಬೇಕಾಗುವ ಕನ್ನ ಹಾಕುವ ವಸ್ತು ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾಣತನದಿಂದ ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳುವನು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರ ಕೊರೆಯುವ ಕನ್ನಗತ್ತರಿ, ಗೋಡೆಯನ್ನು ತೂತು ಕೊರೆಯುವ ಗೋಡೆ ಕನ್ನ ಗತ್ತರಿ, ಗುಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕನ್ನಗತ್ತರಿ, ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಬಾಗಿಲ ನೆಲುವಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ಕನ್ನಗತ್ತರಿ ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುವ ಕನ್ನ ಕೊರೆಯುವ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ಕನ್ನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕನ್ನಗತ್ತರಿಯಿಂದ ಕನ್ನವನ್ನು ತೋಡಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವನು. ಆ ಮನೆಯು ನಿಜವಾಗಿ ಭಕ್ತರ ಮನೆಯಾಗಿದ್ದರೆ, ತಾನೇ ದೀಪವನ್ನು ಮುಡಿಸಿ, ಆ ಮನೆಯವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸುವನು, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡೆವಳಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರ ಪಾದ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, 'ನಾನು ಈಶ್ವರನ ಸೇವಕರ ಸೇವಕನು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮ ಎಂದು, ಬಂದಿದ್ದೇನೆ,' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ಪಾದೋದಕ ಪ್ರಸಾದಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸೇವಿಸಿ ಹೋಗುವನು. ಆ ನುಗ್ಗಿದ ಮನೆಯು ನಿಜವಾಗಿ ಭವಿಗಳದಾಗಿ ದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಾಚಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು ಆ ಐಶ್ವರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಆ ಭಕ್ತನು ಬಂದು ಜಂಗಮರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಿರಲು ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿತ್ತು.

ವ॥ ಹಾಗೆ ಬಂದಿರಲು (ಅವರನ್ನು) ಕಂಡು ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡು, ಅಧಿಕವಾದ ಹಣ ದಿಂದಲ್ಲದೆ ಈ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜಂಗಮರ ಪೂಜೆಯು ಯುಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನೇರವೇರದು, (ಆದ್ದರಿಂದ) ಅರಮನೆಗೇ ಕನ್ನ ಹಾಕಿ ಅಧಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತರುತ್ತೇನೆ.

ಸಾಂಗವಾಗದರಮನೆಯುಂ ಕನ್ನವಿಕ್ಕಿ ಬಹುವಸ್ತುವಂ ತರ್ಪೆನೆಂದುಜ್ಜುಗಿಸಿ ಗೃಹಮಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು ರಾಜವೀಥಿಯೊಳ್ಬರ್ಪಾಗಳಿದಿರೊಳ್ಕಂಡು ತನಗೆಱಗಿ ನುತಿಪ ಬಸವರಸನಂ ನೋಡಿ—

ಚರವೃಂದಂ ಬಂದುದಿಂದೆನ್ನಯ ಗೃಹಕೆ ವೃಷಾಧೀಶ ತತ್ಪೂಜೆಗುರ್ವೀ
ಶ್ವರಗೇಹಂಬೊಕ್ಕು ಕನ್ನಂದೆಗೆದು ಬಹುಧನಂದಪ್ಪೆನೆಂದೆಯ್ದಿದೆಂ ತ
ದ್ವರಕೋಶಾಗಾರಮಂ ತೋಱ[3]ನಗೆ ದೊರೆಯದನ್ಯಾಲಯಂಬೊಕ್ಕೊಡರ್ಥೋ
ತ್ಕರವೀಗಳ್ಪೋಪಮೇಳ್ಕತ್ತಿಗೆವಿಡಿ ನಡೆಯೆಂದಾಡಿದಂ ಬೊಮ್ಮಿದೇವಂ ೧೧

ವ॥ ಎನೆ ಕೇಳ್ದನುಚಿತಮಿದೆನ್ನದೆ ಭಕ್ತರೇನೆಂದೊಡಂ ಮಾರ್ನುಡಿಗೊಡದ ಭಾಷೆ ತನಗುಂಟಪ್ಪುದಱಿಂ ಮಹಾಪ್ರಸಾದಮೆಂದೊಡಗೊಂಡು ಪೋಗಿ ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂ ಮಧ್ಯಂ[1]ದಿನದೊಳರಮನೆಯುಂ ಪೊಕ್ಕು ಬಹುವಸ್ತುವಿದ್ದ ಭಾಂಡಾಗಾರಮಂ ಬಸವಂ ತೋಱಲೊಡನೆ ತತ್ಕರದೊಳಿರ್ದ ತನ್ನ ಕನ್ನಗ[2]ತ್ತಿಗ[3]ಯುಂ ಕೊಂಡಗುಳಿಗನ್ನಮಂ ಸಮೆದೊಕ್ಕ ಮಣ್ಣ ಪುಡಿಯೆಲ್ಲಂ ಪೊನ್ನ ಪುಡಿಯಾಗುದುರುತ್ತುಮಿರೆ ತಳ್ವದೊಳಪೊಕ್ಕುಮಿಕ್ಕು ಕೆಲವಲದ ಪೇಳಿಗೆಯುಂ ನೋಡಿ ತೆಗೆದಳುಂಬಂ ಪೊನ್ನಪೊಱ[3]ಗಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪೋಪಿನಂ ಕಾಪಿನ ಚರರ್ಕಂಡು ಭೂಪನಿರ್ದೆಡೆಗೆ ಸರಭಸಂ ಪರಿದು ಪೋಗಿ ತದ್ವೃತ್ತಾಂತಮನೆಲ್ಲಮಂ ಪೇಳೆ ಕೇಳ್ದು ಬಿಜ್ಜಳಂ ಕೋಪೋಜ್ವಳಭೀಷಣೇಕ್ಷಣನಾಗಿ—

ಎಂದು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು, ರಾಜ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ–
೧೧. 'ಬಸವಣ್ಣ, ಈದಿನ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹ ಬಂದಿದೆ, ಆ ಜಂಗಮರ ಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಕನ್ನವನ್ನು ಕೊರೆದು ಅರಮನೆಯನ್ನು ನುಗ್ಗಿ, ಬಹಳ ಧನವನ್ನು ತರುವೆನು, ಎಂದು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಆ ರಾಜನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮನೆಯನ್ನು ನನಗೆ ತೋರಿಸು. ಅರಸನದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕರೆ ಹೆಚ್ಚಾದ ಹಣವು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಹೋಗೋಣ, ಏಳು ಕನ್ನಗತ್ತರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೋ, ನಡೆ,' ಎಂದು ಬೊಮ್ಮಿದೇವನು ಹೇಳಿದನು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಲು ಕೇಳಿ, ಇವನ ಈ ವೃತ್ತಿ ಅನುಚಿತವಾದದ್ದು ಎನ್ನದೆ ಭಕ್ತರಾದವರು ಏನೆಂದರೂ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯೇ ತನಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಹಾಪ್ರಸಾದ ಎಂದು ಅವನೊಡನೆ ಹೋಗಿ ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಬಹುವಸ್ತುವಿದ್ದ ಭಾಂಡಾಗಾರದ ಮನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು, ಕೂಡಲೆ ಬಸವಣ್ಣನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ನಗತ್ತರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಗುಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಗುಳಿಗನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಸಿಕ್ಕ ಮಣ್ಣು ಪುಡಿಯೆಲ್ಲವೂ ಹೊನ್ನಿನ ಹುಡಿಯಾಗಿ ಉದುರುತ್ತಿತ್ತು, ತಡಮಾಡದೆ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕ ಆಚೆ ಈಚೆಯಿರುವ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, ತೆರೆದು, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊನ್ನಿನ ಹೊರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಾವಲಿನ ಆಳುಗಳು ಕಂಡು ಮಹಾರಾಜನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿಹೋಗಿ ಆ ವೃತ್ತಾಂತವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು, ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೇಳಿ ಕೋಪದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ

1 ಧ್ಯ(ಜ) 2 ತ್ರಿ(ದ) 3 ಏಂ(ಜ)

ಸ್ಥಿರಸತ್ಯವ್ರತನೀಶಭಕ್ತನೆನಗಾಪ್ತಂ ಧರ್ಮಯುಕ್ತಂ ಗುಣಾ
ಕರನೆಂದಾಂ ಸಕಲಾಧಿಪತ್ಯಪದಮಂ ಕೈಸಾರ್ಚಿತಂ ನಂಬಿ ನ
ಚ್ಚಿರೆ ಲೇಸಂ ನೆಗಳ್ದಂ ಗಡಾ ಬಸವನೇನೆಂಬೆಂ ಪಗಲ್ಬಂದು ತ
ಸ್ಕರರಿಂ ತೋಡಿಸಿ ಕನ್ನಮಂ ಕಳಿಸಿದಂ ಮತ್ಕೋಶವಿತ್ತಂಗಳಂ ೧೨

ಬೇಡಿದೊಡೀಯನೇ ತನಗೆ ಭೂರಿಧನಂಗಳನೇಕೆ ಕನ್ನಮಂ
ತೋಡಿಸಿ ಕೋಶವಿತ್ತತತಿಯಂ ಬಱಿಕೆಯ್ದನಕಾರ್ಯಮೆಂಬುದಂ
ನೋಡದೆ ದುರ್ಯಶಸ್ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಭಾಜನನಾದನಜಸ್ರಮಾಂ ಕರಂ
ಮಾಡಿದ ಲೇಸನೊತ್ತರಿಸಿದಂ ಗಡ ತನ್ನನದೆಂತು ನಂಬುವೆಂ ೧೩

ಹರಣಂಗೊಳಿಪ್ಪುದಿವಂಗ
ಚ್ಚರಿಯ'ಲ್ತರ್ಥಾ ಬಹಿಶ್ಚರಾಃ ಪ್ರಾಣಾ' ಎಂ
ಬೊರೆಯುಂಟಪ್ಪುದಱಿಂ ತ
ಸ್ಕರರಿಂ ಮದ್ಧನಮನಿಂತು ಕಳಿಸಿದ ಕತದಿಂ ೧೪

ವ॥ ಅದುಕಾರಣದಿಂ ಬಸವಸಚಿವನೊಡನಾಟಮೆನಗೆ ಸಾಲ್ಗುಮೆಂ[3]ದು ರೋಷಾವೇಶ ನಿರ್ಯದನಲಕಣಕಟಾಕ್ಷನಾಗಿ ಭಾಂಡಾಗಾರದೆಡೆಗೇಳ್ತಂದು ಕನ್ನಂದೆಗೆದ ತಾಣಮಂ ಮಾಣದವಶನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಪಾಗಳ್—

ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ ೧೨. ಬಸವಣ್ಣನು ನಿಶ್ಚಂಚಲವಾದ ಸತ್ಯವೇ ವ್ರತವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು; ಈಶ್ವರನ ಭಕ್ತನು; ನನಗೆ ಆಪ್ತನು! ಧರ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು; ಸದ್ಗುಣ ಸಮೂಹವುಳ್ಳವನು–ಎಂದು ನಾನು'ಸಕಲಾಧಿಪತ್ಯವನೂ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು(ಹೀಗೆ ಕೊಟ್ಟು) ನಂಬಿ, ನಚ್ಚಿ ಇರುತ್ತಿರಲು ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಮಾಡಿದನಲ್ಲವೇ ? ಏನು ಹೇಳಲಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಳ್ಳರೊಡನೆ ಬಂದು ಕನ್ನವನ್ನು ತೋಡಿಸಿ, ನನ್ನ ಬೊಕ್ಕಸದ ಹಣವನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ೧೩. ಬೇಡಿದ್ದರೆ ಆ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ ? ಕನ್ನವನ್ನು ಕೆರೆಯಿಸಿ ಭಾಂಡಾರದ ದ್ರವ್ಯಸಮೂಹವನ್ನು ಏಕೆ ಬರಿದುಗೊಳಿಸಿದನು ! (ತಾನು ಮಾಡುವ ಈ ಕಾರ್ಯ) ಮಾಡಬಾರದ ಕಾರ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಯೋಚಿಸದೆ ಅಪಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಭಾಜನನಾದನು. ಸದಾ ನಾನು (ಅವನಿಗೆ) ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮೂಲೆ ಗುಂಪಾಗಿಸಿದನಲ್ಲವೆ ? (ಅವನನ್ನು) ಹೇಗೆ ನಂಬಲಿ?' ೧೪. ಕಳ್ಳರಿಂದ ನನ್ನ ಹಣವನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಕಳವು ಮಾಡಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ (ಇವನಿಗೆ) 'ದ್ರವ್ಯವು ಹೊರಗೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಪ್ರಾಣಗಳು' ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತೆಗೆಯಿಸುವುದೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ !' ವ॥ 'ಆದಕಾರಣದಿಂದ ಬಸವ ಮಂತ್ರಿಯೊಡನೆ ನಮಗೆ ಒಡನಾಟವು ಸಾಕು !' ಹೀಗೆಂದು ರೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆವೇಶದಿಂದ ಹೊರಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಕಿಯ ಕಣ್ಣುಕೊನೆಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಭಾಂಡಾರದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಬಂದು, ಕನ್ನವನ್ನು ಕೊರೆದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ

ಇದು ಶರಣಚರಣಕನಕಾ
ಬ್ಜದರಜವೊರ್ಗುಡಿಸಿತೆನಿಸಿ ಕೋಶಶ್ರೀಯಂ
ಗದಕುಂಕುಮರಜಮುದುರ್ದವೊ
ಲೊದವಿದ ನವಕನಕರಜಮದೇಂ ರಂಜಿಸಿತೋ ೧೫

ವ॥ ಅಂತೆಸೆದು ಪರೆದು ಪಸರಿಸಿದ ಕನಕರಜೋರಾಜಿ[1]ಯುಂ ರಾಜೇಂದ್ರನಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೋಪಮ ನುಳಿದು ವಿಸ್ಮಯಾಂತಃಕರಣನಾಗಿ ತಲೆಯುಂ ತೂಗಿ ಬಸವನಂ ಬರಿಸಿ—

ಏನಿದು ವಿಚಿತ್ರತರಮಿಡಿ
ದೀ ನೆಲದೊಳಗೊಕ್ಕ ಕನಕರಜಮೆತ್ತಣದಿಂ
ತೇನೆಸಗಿದೆ ಪೇಳೆನಗೆ ನಿ
ದಾನಮನೆಲೆ ಬಸವ ಬಂದ ಚೋರನದಾವಂ ೧೬

ವ॥ ಎಂದಾ ನೃಪಂ ಬೆಸಗೊಳೆ ನಸುನಗುತೆ ಬಸವರಸನಿಂತೆಂದಂ —

ವಿದಿತ ಸುಗುಣಾಂಕನೆಲೆ ಭೂ
ಸುದತೀಶ ವಿರಾಜಿಸಿರ್ಪನೀ ಪುರದೊಳ್ಕ
ನ್ನದ ಬೊಮ್ಮನೆಂಬನವನ
ಗ್ಗದ ಪೆಂಪಂ ಪೊಗಳಲೀಶ್ವರಂಗಮಶಕ್ಯಂ ೧೭

–೧೫. ತುಂಬಿದ ಆ ಹೊಸಚಿನ್ನದ ಹುಡಿಯು, ಶಿವಶರಣರ ಪಾದವೆಂಬ ಸುವರ್ಣ ಕಮಲದ ಧೂಳಿಯೇ ರಾಶಿಯಾಗಿರುವುದೋ ಎಂದೆನಿಸಿ, ಬೊಕ್ಕಸವೆಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ದೇಹದ ಕುಂಕುಮದ ಧೂಳಿಯೇ ಉದುರಿರುವುದೋ ಎಂಬಂತೆ ಆ ಚಿನ್ನದ ಹುಡಿಯು ಅದೇನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ! ವ॥ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿರುವ ಬಂಗಾರದ ಧೂಳಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು ನೋಡಿ, ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವನಾಗಿ, ತಲೆದೂಗಿ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಬರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು–೧೬. 'ಎಲೈ ಬಸವಣ್ಣನೇ, ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರ ? ಈ (ಭಾಂಡಾರ) ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ದಟ್ಟವಾಗಿ ಸುರಿದಿರುವ ಈ ಬಂಗಾರದ ಮಣ್ಣು ಎಲ್ಲಿಯದು ? ಈ ರೀತಿಯಾಗಲು ಏನು ಮಾಡಿದೆ ? ಇದರ ಮೂಲ ಕಾರಣವೇನು ಹೇಳು ; ಯಾವ ಕಳ್ಳನು ಬಂದಿದ್ದನು' ? ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಆ ಅರಸನು ಕೇಳಲಾಗಿ ನಸುನಗುತ್ತ ಬಸವರಾಜನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು. ೧೭. 'ಎಲೈ ಭೂಕಾಂತೆಯ ಪತಿಯೇ, ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸದ್ಗುಣಗಳೇ ಲಕ್ಷಣವಾಗುಳ್ಳ ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನೆಂಬುವನು ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಲು ಈಶ್ವರನಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.'

---

1 ಪಿ(ದ) 2 ಮಂ(ಜ)

ಸುರಭೂಜಂಗಳ ಮೂಲಮಾತನ ಪದಾಂಗುಷ್ಠದ್ವಯಂ ಸಾರ ನಿ
ರ್ಜರಧೇನುವ್ರಜಜನ್ಮಭೂಮಿಯುಮನುದ್ಯದ್ವೀಕ್ಷಣಂ ದಿವ್ಯಭಾ
ಸುರಚಿಂತಾಮಣಿಗೇಹಮಾತನ ಕರಂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಜ್ಞಾನದಾ
ಕರಮಾ ದೇವನ ವಾಣಿ ಜನ್ಮಗದಭೈಷಜ್ಯಾಶ್ರಯಂ² ತತ್ಪದಂ ೧೮

ಆತನ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶಂ
ಖ್ಯಾತಘನಸ್ಪರ್ಶವೇದಿಯಾತನ ಮುಳಿಸು
ತ್ಪಾತಲಯಕಾಲಮಾತನ
ಚೇತೋದಯ ಮುಕ್ತಿಮೂಲಕಾರಣಮರಸಾ ೧೯

ಅಣಿಮಾದಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ತಿಂ
ತಿಣಿಯುಮನಂ ಸೇವಿಪರ್ಗೆ ಸುಲಭಂ ಶರಣಾ
ಗ್ರಣಿಯಿಂತು ಪೆಂಪು ಮಿಗೆ ಸಂ
ದಣಿಸಿರೆಯುಂ ಧರಯೊಳಸಮ ಲಿಂಗಸಮರ್ಥಂ ೨೦

ಕನ್ನಮನಿಕ್ಕಿ ತಂದ ಧನದಿಂ ಸಲೆ ಜಂಗಮಪಾದಪೂಜೆಯಂ
ಚನ್ನನೆ ಮಾಳ್ಪನುತದು ನಿಜವ್ರತಮಾತ್ಮಮಹತ್ವದಿಂದಮಂ
ಪೊನ್ನನದೆಂತುಮಾರ್ಜಿಸನಿಳಾಧಿಪ ಕೇಳ್ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆತ್ತ ಚೌ
ರ್ಯಾನ್ನೆಗಳ್ವಂದವೆತ್ತ ಪರಮಾರ್ಥವಿರೋಧಮಿದೆಂಬೆಯುಪ್ಪೊಡಂ ೨೧

ಶಿವಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನೊಲ್ದೆಸ
ಗುವ ದುಷ್ಕರ್ಮಂ ಸುಕರ್ಮಫಲಮನೆ ಮಾ[1]ಳ್ಕುಂ

೧೮. ಆತನ ಪಾದದ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟುಗಳೆರಡೂ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳ ಬುಡ; ಅವನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಣ್ಣುಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕಾಮಧೇನುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳಗಳು; ಅವನ ಕೈ ದಿವ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಚಿಂತಾರತ್ನವಿರುವ ಮನೆ; ಆ ದೇವನ ಮಾತುಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನದ ಆಗರ; ಅವನ ಪಾದಗಳು ಹುಟ್ಟೆಂಬ (ಜನನವೆಂಬ) ರೋಗದ ಔಷಧಿಗಳ ಸ್ಥಾನ. ೧೯. ಅಬ್ಬಬ್ಬಾ! ಅವನ ಪಾದದ ಸೋಂಕು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಘವನ್ನು ಸೋಂಕುವ ವೇದಿಕೆ (ಅಂದರೆ ದೇವಯಾನ); ಅವನ ಕೋಪ ಹಾನಿ ರೂಪವಾದ ಪ್ರಳಯಕಾಲ; ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಕೃಪೆಯು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣ (ಎನಿಸಿದೆ). ೨೦-೨೧-೨೨. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಸೇವಿಸಿದವರಿಗೆ ಅಣಿಮಾದಿ ಅಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಸುಖವಾಗಿ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುವಾಗಿದೆ. ಅನುಪಮವಾದ ಲಿಂಗ ಪೂಜಾ ಸಮರ್ಥನೂ, ಶರಣರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನೂ ಆದ ಅವನು ಈ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಘನತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ, ಕನ್ನವನ್ನು ಕೊರೆದು ತಂದ ದ್ರವ್ಯ ದಿಂದ ಜಂಗಮರ ಪಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ಅದೇ ಅವನ ಶೀಲವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ತನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ ಅವನು ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಜಾ, ಕೇಳು: ಶಿವ ಭಕ್ತಿಯೆತ್ತ?

---

1 ಯಾ(ದ)

ಶಿವಭಕ್ತಿವಿರಹಿತರ್ಗದು
ವಿವರಿಸೆ ನಿಜಫಲಮೆನಿಪ್ಪ ದುಃಖಮನೀಗುಂ ೨೨

ವ॥ ಅದೆಂತೆನೆ—

ಧರೆಯೊಳ್ಧರ್ಮಜನಾಡಿ ಜೂಜನವನೀಸೌಭಾಗ್ಯಮಂ ನೀಗಿ ಸೋ
ದರಯುಕ್ತಂ ವನವಾಸಿಯಾದನೆಸಗುತ್ತಾ ಜೂದನೆಯ್ದಿರ್ದನೀ
ಶ್ವರನಾವಾಸಮನಾ ಮೂರ್ಖನಾಥವಿಭು ರಾಮಂ ಬೇಂಟೆಯಿಂ ಜಾನಕೀ
ವಿರಹಾವಸ್ಥೆಯನಾಂತನಾಳ್ದನದಱಿಂದಂ ಕಣ್ಣಪಂ ಮುಕ್ತಿಯಂ ೨೩

ಧನವನಿತಾವಿಮೋಹಿತರಿಳಾಧಿಪರಂದಳಿದರ್ಕಲಂಬರಾ
ಘನಧನಕಾಮಿನೀತತಿಯನೊಂದಿದ ಸೌಂದರನಾಳ್ದನಾ ಮಹೇ
ಶನ ಪದಮಂ ತೊದಳ್ನುಡಿದಪೂಜ್ಯತೆಯಾಳ್ದನಜಂ ಧರಾತಿಪಾ
ವನ ಚಿಱುತೊಂಡನಾಡಿ ಪುಸಿಯಂ ಪುರವೈರಿಯ ಲೋಕಮೆಯ್ದಿದಂ ೨೪

ಮುನಿಮಾಂಡವ್ಯನೊಡರ್ಚಿ ಹಿಂಸೆಯನವಂ ಶೂಲಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾದನಾ
ಘನ ಚಂಡೇಶ್ವರನಿಕ್ಕಿ ತಂದೆಯನುಮಾಧೀಶಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಭಾ
ಜನಮಾದಂ ಕುಱಿಗಳ್ದು ಶೂಲಕಿಳಿದಂ ಕೇಳ್ಶೂದ್ರಿಕಂ ಮಾರ್ಗತಾ
ಡನದಿಂದಂ ಕಲವತ್ತಿ ಭಕ್ತನಿಳೆಯೊಳ್ಸಾರ್ದಂ ಶಿವಾವಾಸಮಂ ೨೫

ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯೆತ್ತ ? ಇದು ಪರಮಾರ್ಥಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದದ್ದು, ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳುವೆಯಾದರೂ, ಶಿವಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದವನು ಒಲಿದು ಮಾಡುವ ದುಷ್ಟ ಕಾರ್ಯವೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಫಲವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದು. ಆ ದುಷ್ಕಾರ್ಯವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ, ಶಿವಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ತನ್ನ ಫಲವಾದುದೆನಿಸುವ ದುಃಖವನ್ನೇ ಕೊಡುವುದು.' ವ॥ ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ—೨೩. 'ಈ ಧರಣಿಯಲ್ಲಿ (ಹಿಂದೆ) ಧರ್ಮರಾಜನು ಜೂಜಾಡಿ ಭೂಮಿ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಸಹೋದರರೊಡನೆ ವನವಾಸಿಯಾದನು. ಮೂರ್ಖನಾಥನೆಂಬ ವಿಭುವು ಆ ಜೂಜನ್ನು ಆಡುತ್ತ ಈಶ್ವರನ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡಿ ಜಾನಕಿಯಿಂದ ವಿಯೋಗಗೊಂಡನು. ಆ ಬೇಟೆಯಿಂದಲೇ ಕಣ್ಣಪ್ಪನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.' ೨೪. 'ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ರಾಜರು ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ, ನಾಶವಾದರು. ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಹೊನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸೌಂದರನಂಬಿಯು ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮನು ಸುಳ್ಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಪೂಜಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡನು. ಭೂಮಿಗೆ ಪಾವನನೆನಿಸಿದ ದಭ್ರಭಕ್ತನು (ಚಿರುತೊಂಡನು) ಸುಳ್ಳನ್ನಾಡಿ ಶಿವಲೋಕವನ್ನು ಸೇರಿದನು.' ೨೫. 'ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ಹಿಂದೆ) ಮುನಿಯಾದ ಮಾಂಡವ್ಯನು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಶೂಲವನ್ನು ಏರಿದನು. ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಚಂಡೇಶ್ವರನು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದು ಶಿವಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಭಾಜನನಾದನು. ಶೂದ್ರಿಕನೆಂಬುವನು ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕದ್ದು ಶೂಲವನ್ನೇರಿದನು. ಕಲವತ್ತಿ

ಧರೆಯೊಳ್ರಾಜ್ಯಾಂತದೊಳ್ಕೇಳ್ನರಕಮವನಿಪರ್ಗೆಂಬ ವೇದೋಕ್ತಿಯಂಮಾ
ಕರಿಸುತ್ತುಂ ಪ್ರಾಜ್ಯಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮನಿರದೊಲವಿಂ ಪಾಲಿಸುತಿರ್ದು ಗೌರೀ
ವರಸಮ್ಯಗ್ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಮುಕ್ತಿಯೊಳೊಡವೆರೆದರ್ಚೇರಮಾಧೀಶ ಚೋಳಾ
ದ್ಯರಣಂ ಕೂರ್ತೀಶ್ವರಾರ್ಥಂ ನೆಗಳ್ದ ನಿಖಿಲ ದುಷ್ಕರ್ಮಮುಂ ಶಿಷ್ಟಧರ್ಮಂ ೨೬

ಇದು ಸತ್ಯಂ ಶಿವಭಕ್ತಸಂತತಿ'ಗಧರ್ಮೋ ಧರ್ಮತಾಂ ಯಾತಿ' ಯೆಂ
ದೊದಱುತ್ತಿರ್ಪುದು ಶೈವತಂತ್ರಮದಱಿಂ ಧಾತ್ರೀಶ ಕೇಳೆಮ್ಮ ಕ
ನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ವೃತ್ತಿ ಸಾಧುಚರಿತಂ ದುಷ್ಕರ್ಮಮಲ್ತಲ್ತು ದು
ರ್ಮದಮೋಹಸ್ಪೃಹೆಯಿಲ್ಲದಪ್ರತಿಮನಂ ಪೇಳ್ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಬರ್ಕುಮೋ ೨೭

ಹರಭಕ್ತರ್ಮನೆಯಿಂದಿರಕ್ಕೆಳ್ತರೆ ಪಗಲಿರುಳೆಂದೆನ್ನದಾವೇಳೆಯೊಳ್ಸಂ
ವರಿಸುತ್ತುಂ ಬಂದು ಕನ್ನಂದೆಗೆದದು ಶರಣಾವಾಸಮಂದಾಗೆ ಸಾದ್ರಾ
ದರದಿಂ ಕಾಲ್ಬಿಟ್ಟು ಪೋಪಂ ಪೆಸರನಱುಪುತನ್ಯಾಲಯಂ ತಾನದಾಗು
ತ್ತಿರೆ ಕೊಂಡರ್ಥೌಘಮಂ ತೂಳ್ದವರ ದುರಿತಮಂ ಧನ್ಯರಂ ಮಾಡಿ ಪೋಪಂ ೨೮

ಭಕ್ತನು ಮೃಗ ಮಧೆಯ ಸುಖದಿಂದ ಶಿವನ ಆವಾಸವನ್ನು ಸೇರಿದನು.' ೨೬. "ಮಹಾರಾಜಾ ಕೇಳು: ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚೇರಮರಾಯ, ಚೋಳ ಮೊದಲಾದವರು 'ರಾಜರಾದವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯಾದ ಮೇಲೆ ನರಕ' ಎಂದೆಂಬ ವೇದೋಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ತಪ್ಪದೆ ಅಪಾರವಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಇದ್ದು, ಪರಮೇಶ್ವರನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶೋಭಿಸಿದರು. ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಆಗಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿವನಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲವೂ ಶಿಷ್ಟ ಧರ್ಮವಾಗುವುದು." ೨೭. 'ಇದು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಶಿವಭಕ್ತ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ 'ಕೆಟ್ಟ ಧರ್ಮವೇ ತಾನು ಸದ್ಧರ್ಮತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು' ಎಂದು ಶೈವಾಗಮವು ಕೂಗುತ್ತಿರುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಾರಾಜನೇ, ಕೇಳು: ನಮ್ಮ ಕನ್ನದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ವೃತ್ತಿಯು ಸತ್ಪುರುಷರ ನಡತೆಯೇ ಹೊರತು ದುಷ್ಕರ್ಮವಲ್ಲ. ಕೆಟ್ಟ ಅಹಂಕಾರ, ಅಜ್ಞಾನ, ಆಸೆಗಳಾವುವೂ ಇಲ್ಲದ ಅಸದೃಶನಾದ ಅವನನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆಯೆ? ಹೇಳು.' ೨೮. 'ಹರಭಕ್ತರಾದವರು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬರಲಾಗಿ, ಹಗಲು, ಇರುಳು ಎಂದು ನೋಡದೆ, ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ (ತನ್ನ ಕಾಯಕದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು) ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಕನ್ನವನ್ನು ಕೊರೆದ ಆ ಮನೆಯು ಶಿವಶರಣರ ಮನೆಯೇ ಆದುದಾಗಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಆದರದಿಂದ ಆ ಮನೆಯವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹೋಗಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ತನ್ನ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ, ಹೋಗುವನು. ಕನ್ನವನ್ನು ಹಾಕಿದ ಆ ಮನೆಯು ಶಿವಭಕ್ತೇತರರದಾಗಿದ್ದರೆ, ಹಣದ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು, ಆ ಮನೆಯವರ ಪಾಪವನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ಒರೆಸಿ, ಧನ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ

ನರಪತಿ ನೋಡು ಮುಟ್ಟಿದೆಡೆ ಮೆಟ್ಟಿದ ತಾಣಮೊಱಲ್ದು ಕನ್ನಮಂ
ಶರಣನೊಡರ್ಚೆ ತಳ್ತಿಳಿ[1]ದ ಭಿತ್ತಿಯ ಮಣ್ಣೊರೆವೆತ್ತ ಕಾಂತಿ ಭಾ
ಸುರತರ ನವ್ಯಹೇಮಮಯಮಾಗಿ ವಿರಾಜಿಪುದಿಂತಿದಲ್ತೆ ತ
ದ್ಗುರುವಿಳಸನ್ಮಹತ್ವಕೆ ನಿದರ್ಶನಮುರ್ವಿಯೊಳದ್ಭುತಾಸ್ಪದಂ ೨೯

ಇಂತತುಳ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳಂ
ಗೆಂತುಂ ದುರ್ಲಭಮದಾವುದಾತಂ ನಿನ್ನಂ
ಸಂತಸದೆ ಸಲಿಪಲೆಯ್ದಿದ
ನಂತಲ್ಲದೆ ಬಂದನಲ್ತು ವಿತ್ತಸ್ಪೃಹೆಯಿಂ ೩೦

ಜನಪತಿ ನಿನ್ನಯ ಕೋಶದ
ಧನಮುನವಂ ಕವರ್ದುದಿಲ್ಲ ತೋರ್ಪೆನದಂ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ನೋಳ್ಪುದೀಗಳೊಲ್ದೆಂ
ದನವದ್ಯಂ ತಾನೆ ಬರಿಸಿದಂ ಕರಣಿಕರಂ ೩೧

ವ॥ ಅಂತು ಬರಿಸಿ ಬಸಮಂ ಲೆಕ್ಕಮನಿನಿತೆಂದೋದಿಸಿ ಪೊನ್ನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಂ ತೆಗೆದುತೋಱಿಸೆ ಮುನ್ನಿರ್ದ ಪೊಂಗಳಿರ್ಮಡಿಸಿ ಪೆರ್ಚಿರೆ ಬಿಜ್ಜಳಂ ಕಂಡು—

ತಲೆದೂಗಿ ವಿಸ್ಮಯಂ ಬಡೆ
ದೊಲವಿಂ ಕೊಂಡಾಡುತಿರ್ದನಿತ್ತಲ್ಮಹಿಮೋ

ಹೋಗುವನು.' ೨೯. 'ಮಹಾರಾಜಾ, ನೋಡು : ಶರಣನು ಮುಟ್ಟಿದ ಈ ಸ್ಥಳ, ಮೆಟ್ಟಿದ ತಾಣ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕನ್ನವನ್ನು ಕೊರೆಯಲಾಗಿ ಸುರಿದ ಗೋಡೆಯ ಮಣ್ಣು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಹೊಸ ಚಿನ್ನದ ವಿಕಾರವೇ ಆದುದಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಇರುವ ಇದು ಆ ಗುರುವಿನ ಶೋಭಿಸುವ ಮಹಿಮೆಗೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತವಲ್ಲವೇ ? ೩೦. 'ಈ ರೀತಿ ಅತುಳ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅದು ಯಾವುದೇ ಆಗಿರಲಿ, ಹೇಗೆ ದುರ್ಲಭವಾದೀತು ? ಆತನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸಲಹುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದವನಲ್ಲದೆ ಹಣದಾಸೆಯಿಂದ ಬಂದವನಲ್ಲ.' ೩೧. 'ಮಹಾರಾಜಾ, ನಿನ್ನ ಭಾಂಡಾರದ ಹಣವನ್ನು ಆವನು ದೋಚಿಲ್ಲ ; ಅದನ್ನು ನಾನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದು ಈಗಲೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.' ಹೀಗೆಂದು ನಿರ್ದುಷ್ಟನಾದ ಆ ಬಸವಣ್ಣನು ತಾನೇ ಲೆಕ್ಕಿಗ (ಕರಣಿಕ)ರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಸಿದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ (ಕರಣಿಕರನ್ನು) ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು (ಭಾಂಡಾರದ ಹಣದ) ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಇಷ್ಟಿಷ್ಟೆಂದು ಓದಿಸಿ, ಹೊನ್ನಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಲಾಗಿ, ಮೊದಲಿದ್ದ ಹೊನ್ನುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೆರಡಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುಗೊಂಡಿರಲು ಬಿಜ್ಜಳನು ಕಂಡು—೩೨. ತಲೆದೂಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇತ್ತ ಮಹತ್ವದಿಂದ

---

1 ಡ(ಮು)

ಜ್ವಲಗುಣಿ ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಂ
ನಿಲಯಕ್ಕೇಳ್ತಂದನಧಿಕ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಂ ೩೨

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತಂದು ತನ್ನ ಕನ್ನದುಪಕರಣಮಂ ತಂದ ಧನನಿಚಯಮಂನಿದಿರ್ವಂದಡಿಗೆಱಗಿರ್ದ ನಿಜಾಂಗನೆಯ ಕರದೊಳಿತ್ತವಳ್ವೆರಸು ಚರಲಿಂಗಪೂಜೆಯನೋಜೆಯಿಂ ರಚಿಸಿ ಪೊಡಮಟ್ಟು ಧನಕನಕ ಮಣಿಭೂಷಣಂಗಳನಳುಂಬಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಷಡ್ರಸಸಮಂಚಿತದಿವ್ಯಾನ್ನದಿಂ ತೃಪ್ತಿವಡಿಸಿ ಭಕ್ತಿ ಮಿಗೆ ತತ್ಪ್ರಸಾದಸಮಾಸ್ವಾದನಂಗೆಯ್ದು ತತ್ಕಾರುಣ್ಯ ಸುಧಾಶರಧಿಯೊಳೋಲಾಡಿ ಪಾಡಿ—

ಪರಮಾನಂದಮನಾಳ್ದೊ
ಪ್ಪಿರುತಿರ್ದಂ ಜಂಗಮಾಂಘ್ರಿಪೂಜೋತ್ಸವ ತ
ತ್ಪರನಾ ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಯ
ನುರುತರ ಶಿವಭಕ್ತಿಭಾಮಿನೀಮುಖಮುಕುರಂ ೩೩

ಅರಸಂಗಾದವಿವೇಕಮಂ ತೆಮಂದುಱ ತನ್ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮಂ ಮತ್ತೆ ಬಿ
ತ್ತರಿಸುತ್ತುಂ ತದಿಳಾಪತಿಪ್ರಣುತನಲ್ಲಿಂದೆಳ್ದು ಕಾರುಣ್ಯಸಾ
ಗರನಾ ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಿದೇವನ ಪದಾಂಭೋಜಂಗಳಂ ಜಾನಿಸು
ತ್ತಿರದೇಳ್ತಂದೆಸೆದಿರ್ದನಾತ್ಮಗೃಹದೊಳ್ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದ್ಯಾಧರಂ ೩೪

ಪಡೆದಿಳೆಯೊಳಾವನೀ ಕ
ನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರಮಂ ಕೇಳ್ವನವಂ

ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಗುಣವುಳ್ಳ ಕನ್ನದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ವಿಶೇಷ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ವ॥ ಹಾಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಕನ್ನದ ಉಪಕರಣ ಗಳನ್ನು, (ಹೊತ್ತು) ತಂದ ಧನ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅವಳೊಡನೆ ಸೇರಿ, ಜಂಗಮ ಪಾದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಧನ, ಕನಕ, ರತ್ನಾಭರಣಗಳೇ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಷಡ್ರಸೋಪಿತವಾದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ಅಧಿಕ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರಮಾಡಿ, ಅವರ ಕಾರುಣ್ಯವೆಂಬ ಅಮೃತಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಈಸಾಡುತ್ತ, ಹಾಡುತ್ತ—೩೩. ಜಂಗಮರ ಪಾದಪೂಜೆಯ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನೂ. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿರುವವನೂ, ಆದ ಆ ಕನ್ನದ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನು ಪರಮಾನಂದಭರಿತ ನಾಗಿ ಇದ್ದನು. ೩೪. ಶಿವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅರಸನಿಗುಂಟಾದ ಅವಿವೇಕವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಆ ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಪುನಃ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಆ ಬಿಜ್ಜಳನಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡವನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದೆದ್ದು, ಆ ಕಾರುಣ್ಯ ಸಾಗರನಾದ ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಪಾದಕಮಲಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಹೊರಟು ಬಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೩೫. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಯಾವಾತನು ಈ ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೇಳುವನೋ,

ಮದನಾರಿಯ ಕೃಪೆಯಿಂ ತ
ಪ್ಪದೆ ಪಡೆವಂ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಸೌಖ್ಯೋದಯಮಂ ೩೫

ಪ್ರಣೀತವೇದಾಗಮಶಾಸ್ತ್ರಸಂಕುಳೇ
ಕ್ಷಣದ್ಯುತಿಪ್ರಾಂಜುಳವೀಕ್ಷಣಾಂಚಳೇ
ಮಣಿಪ್ರಭಾಭೂಷಿತಹೇಮಕುಂಡಳೇ
ಗುಣಾಭಿರಾಮೇ ಜಯ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ೩೬

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟ ಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತ ವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್
ಕನ್ನದ ಬೊಮ್ಮಿದೇವ ಮಹತ್ವವರ್ಣನಂ
ವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೨೦ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೫೭೨ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ॥

ಅವನು ಶಿವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತಪ್ಪದೆ, ಸಮಸ್ತ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನೂ ಸುಖದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಪಡೆಯುವನು. ೩೬. ವೇದಗಮಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸುರಿದವಳೇ, ಮಿಂಚಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳೇ, ರತ್ನಕಾಂತಿಯಿಂದ ಭೂಷಣಗೊಂಡ ಸುವರ್ಣದ ಕರ್ಣಕುಂಡಲಗಳನ್ನುಳ್ಳವಳೇ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಮನೋಹರಳಾದವಳೇ, ಜಯ.

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಏಕವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ

(ಮುಸುಟಿ ಚೌಡಯ್ಯನ ಕಥೆ)

ಶ್ರೀಮದಿಳಾಧರತನಯಾ
ಕೋಮಳತರಬಾಹುಕನಕಚಾಂಪೇಯಲಸ
ದ್ದಾಮಸನ್ವಿತಗಳನಮರಲ
ಲಾಮಂ ಪೊರೆಗೆಮ್ಮನಾವಗಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ವಸುಧಾಲಲನೆಯ ಮಲಯಜ
ರಸತಿಲಕದ ತೆಜದೆ ಸೌಧರುಚಿಯಿಂ ತೊಳಗು
ತ್ತುಸದೃಶ ವೈಭವದಿಂದಂ
ಮುಸುಟಿ[1]ಯೆನಿಪ್ಪೊಂದು ಪುರವರಂ ಸೊಗಯಿಸುಗುಂ ೨

ಆ ಪುರದೊಳೆಸೆವನಖಿಳಕ
ಳಾಪಂಡಿತನತರ್ಕ್ಯ ಮಹಿಮಾಕರನು
ರ್ವೀಪಾವನಪದನುಜ್ವಳ
ರೂಪಂ ಸಲೆ ಮುಸುಟಿ ಚೌಡನೆಂಬ ಶಿವೈಕ್ಯಂ ೩

ಶರಣಶರಣ್ಯನಾರ್ಯಜನನಘಂ ಸಫಲೀಕೃತಸತ್ಯವಾಕ್ಯನೀ
ಶ್ವರಮತಕಲ್ಪಭೂಜನನವದ್ಯಗುಣಾಂಬುಧಿ ಗಾಢಶೌರ್ಯಬಂ
ಧುರನನಿಮಿತ್ತಸಾಧುಜನಬಂಧು ವಿಶಾಲಯಶೋವಿಭಾಸಿ ಶಂ
ಬರಹರದರ್ಪಸರ್ಪಶಿಖಿ ದುರ್ಮತಗರ್ವಘನಪ್ರಭಂಜನಂ ೪

ಮುಸುಟಿ ಚೌಡಯ್ಯನ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಕೋಮಲವಾದ ಬಾಹುಗಳೆಂಬ ಕನಕ ಚಂಪಕ (ಬಂಗಾರ ವರ್ಣದ ಸಂಪಿಗೆ)ದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹೂ ಮಾಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಕಂಠವುಳ್ಳವನೂ, ದೇವತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮನೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ನಿರಂತರ ದಲ್ಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ. ೨. ಭೂ ಕಾಂತೆಯ ಶ್ರೀಗಂಧದ ರಸದ ತಿಲಕದ (ಹಣೆ ಬೊಟ್ಟಿನ) ರೀತಿಯಿಂದ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮನೆಗಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತ ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ 'ಮುಸುಡಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುರವು ಶೋಭಿಸುವುದು. ೩. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರನೂ, ಊಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದನೂ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಾವನವಾದ ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ವನೂ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಮುಸುಟಿಯ ಚೌಡಯ್ಯನೆಂಬ

---

1 ಟಿ(ಮು)

ನಿರಪಾಯಂ ಗಿರಿಶಪ್ರಸಾದರಸಿಕಂ ವೀರವ್ರತಾಲಂಕೃತಂ
ಪರಮಾನಂದಮಯಂ ಚರಾಚರಚಯಾಭೀತಿಪ್ರದಾನಾದರಂ
ಕರುಣಾಶಾಲಿ ನಿರಸ್ತಕರ್ಮತತಿ ಶಾಪಾನುಗ್ರಹೋದ್ದಾಮಶ
ಕ್ತಿ ರಸಾಭಾಗಸಮಾಗತೇಶನಮೃತಾಪಾಂಗಂ ಪ್ರಬೋಧಾಸ್ಪದಂ ೫

ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟಫಲೋದಯ
ದೃಷ್ಟಿಸದಾಮೋಘಸತ್ಕ್ರಿಯಾತರ್ಪಣಸಂ
ತುಷ್ಟಶಿವನವನತಪ್ರಕ
ರೇಷ್ಟಪ್ರದನತುಳ ವೀರರಸಪರಿಪೂರ್ಣಂ ೬

ವ॥ ಎಂಬ ನೆಗಳ್ತೆಗಡರ್ಪೆನಿಸಿ—

ಗೂಳಿ ತಪಸ್ವಿ ಭಕ್ತರಿಳೆಯೊಳ್ಮ್ರತಿಯೊಂದಿರೆ ಜೀವವಿಾವುತಂ
ಬಾಳಿಪ ಮಾರ್ಗಕಡ್ಡಮಿರೆ ದಳ್ಳುರಿ ಪೆರ್ವಳೆ ಮಳ್ಗಿಸುತ್ತದಂ

ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಂಡ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನು ಶೋಭಿಸುವನು. ೪. (ಅವನು) ಶಿವಶರಣರ ರಕ್ಷಕನು ; ಪೂಜ್ಯನು ; ಪಾಪದೂರನು ; ಸತ್ಯವಾಕ್ಯವನ್ನೇ ಸಫಲಗೊಳಿಸಿದವನು (ಅಂದರೆ–ಸತ್ಯವಾಕ್ಕೆಂಬುದು ಇವನಿಂದ ಸಫಲವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು) ಶಿವ ಸಂಬಂಧ ವಾದ ಮತಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಪ್ರಾಯನು. ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಗುಣ ಸಮುದ್ರ ಸ್ವರೂಪನು ; ಅಧಿಕವಾದ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು ; ಸಾಧು ಜನರಿಗೆ ನಿಮಿತ್ತವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬಂಧುವೆನಿಸಿದವನು ; ವಿಶೇಷವಾದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು ; ಮನ್ಮಥನ (ಶಂಬರಹರ) ದರ್ಪವೆಂಬ ಸರ್ಪಕ್ಕೆ ನವಿಲಿನಂತಿರುವವನು ; ದುಷ್ಟಮತದವರ ಗರ್ವ ವೆಂಬ ಮೋಡಗಳಿಗೆ ಝಂಝಾ ಮಾರುತ ಪ್ರಾಯನು. ೫. (ಅವನು) ಅಪಾಯ ದೂರನು ; ಶಿವಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವುಳ್ಳವನು ; ವೀರಶೈವ ವ್ರತನಿಯಮಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡವನು ; ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನು ; ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗ ಮಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಮೂಹಗಳಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವುಳ್ಳ ವನು ; ದುಷ್ಕರ್ಮ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದವನು : ಶಾಪ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹ ತೋರಿಸುವಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನು ; ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಬಂದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ; ಅಮೃತರಸವನ್ನು ಸುರಿಸುವ ಕಡೆಗಣ್ಣ ನೋಟವುಳ್ಳವನು ; ವಿಶೇಷವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದನೆನಿಸಿದವನಾಗಿ (ಇದ್ದನು). ೬. ಆಲೋಕನ ಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷ (ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ) ಫಲಸಿದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವವನು ; ಸತತವೂ ಅಮೋಘವಾದ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಚಾರವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಶಿವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುವವನು ; ನಮಸ್ಕರಿಸಿದವರ (ಬಾಗಿದವರ) ಜನ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅವರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನು ; ಅಸಮಾನವಾದ ವೀರ ರಸದಿಂದ (ಶೌರ್ಯದಿಂದ) ಪೂರ್ಣನೆನಿಸಿದವನು (ಎನಿಸಿದ್ದನು). ವ॥ ಹೀಗೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣನೆನಿಸಿ. ೭. ಆ ಚೌತಯ್ಯನು

ಪಾಳಿಯಿನಲ್ಲಿ ನಾಡೆ ನಡೆವುಜ್ಜುಗದೊಳ್ಪಪಥಂಗೊಳುತ್ತೆ ಭ
ಕ್ತಾಳಿಯಭೀಷ್ಟವಂ ಸಲಿಸುತುಂ ಮೆಱೆದಿರ್ದನವಂ ವಿಳಾಸದಿಂ ೭

ಇರೆ ಬಸವಭಕ್ತಿಕುಸುಮದ
ಪರಿಮಳಮೆಣ್ದೆಸೆಗೆ ತೀವೆ ಜಸಮು[1]ವನಂ[1] ಸಾ
ದರವೀಕ್ಷಿಸಲ್ಕೆ ಶಿವಗಣ
ವರರೊಡನೇಳ್ತಂದನತುಳ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಂ ೮

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತರ್ಪಾಗಳಾ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ—
ಖರಕರರೋಚಿಯುರ್ಚದ ತರುವ್ರಜದಾಲಯಮಂಧಕಾರದಾ
ಗರಮಹಿವ್ರಾದದಿಕ್ಕೆ ಮೃಗರಾಜಿಯ ತಾಯ್ಮನೆ ಪಕ್ಕಿವಿಂಡಿನೋ
ವರಿನೆಲೆ ದಾವಪಾವಕನ ಭೋಜನಶಾಲೆ ಕಿರಾತಕೋಶಮಂ
ದಿರಮೆನಿಸಿರ್ದುದೇಳ್ಗೆವಡೆದೊಪ್ಪುವ ಕಾನನಮೊಂದಗುರ್ವಿನಿಂ ೯

ವ॥ ಅಂತೆಸೆವ ಕಾನನದಂತರಾಳದೊಳ್ ಚೌಡದೇವಂ ನಡೆತರುತ್ತುಮಿರೆಯಿರೆ—

ಗೂಳಿಯೂ, ತಪಸ್ವಿಯೂ, ಭಕ್ತರೂ–ಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತ, ಬಾಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ, ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಬಂದ ದಳ್ಳುರಿ, ದೊಡ್ಡ ಹೊಳೆ (ಭೀಮರತಿಯೆಂಬ ಹೊಳೆ) ಅವನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಗ್ಗಿಸುತ್ತ, ತಾನು ನಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ (ಶಪಥಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ) ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ಮನೋಹರನೆನಿಸಿ (ಮುಸುಟಿಯಲ್ಲಿ) ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೮. ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತಿ ಪುಷ್ಪದ ಸುವಾಸನೆಯೆಂಬ ಯಶಸ್ಸು ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರಲಾಗಿ, ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅತಿ ಸಡಗರದೊಡನೆ ಶಿವಶರಣರ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡು (ಮುಸುಟಿಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ) ಬಂದನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ—೯. ಶೋಭಿಸುವ ಒಂದು ಅರಣ್ಯವು ಏಳ್ಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಇತ್ತು. (ಅದು) ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳು ತಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟದಂತೆ ಇರುವ ವೃಕ್ಷಸಮುದಾಯ ಗಳ ಮನೆಯೆನಿಸಿತ್ತು. ಕತ್ತಲೆಯ ಆಗರ, ಸರ್ಪಸಮುದಾಯದ ವಾಸಸ್ಥಳ, ಮೃಗ ಸಮೂಹಗಳ ತವರುಮನೆ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ಹಿಂದಿನ ಪೋಷಣಾಸ್ಥಾನ, ಕಾಡುಗಿಚ್ಚಿನ ಊಟದ ಮನೆ, ಬೇಡರುಗಳ ಬೊಕ್ಕಸದ ಮನೆ ಎನಿಸಿ ಇತ್ತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಶೋಭಿಸುವ ಅರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಸುಟಿಯ ಚೌಡದೇವನು (ಶಿವಶರಣರೊಡನೆ) ನಡೆದು

1 ನವಂ (ಚ)

ಮಿಸುನಿಯ ಪೊಸಚೆಂಡುಗಳಂ
ತೆಸೆವಿಟ್ಟೆಯ ಪಣ್ಗಳಿದಿರೊಳಿರೆ ಕಂಡಾ ತಾ
ಪಸರೆಮ್ಮ ಲಿಂಗಕೊಲ್ದ
ರ್ಪಿಸಲ್ಕೆ ಬಯಸಿರ್ದಪೆಂಬ ನುಡಿಗೇಳ್ದಾಗಳ್ ೧೦

ನಸುನಗುತೆಯ್ದಿ ಕೂರಸಿಯನಾತರುಮೂಲದೊಳೂಱಿನಿಂದು ವೀ
ಕ್ಷಿಸಿ ಪೊಸಪಣ್ಗಳಂ ಸವಿವುದಿನ್ನೆನೆ ಚೌಡಯನಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ
ಪ್ರಸರಮೊಱಲ್ದು ಪಣ್ದಱಿಯುತಿತ್ತು ಶಿವಂಗಮೃತೋಪಮಾನಮೀ
ರಸಮೆನುತುಂ ಪ್ರಸಾದಫಳಸೇವನೆಗೆಯ್ದುದದೇ[1]ನನೆಂದಪೆಂ ೧೧

ಇನಿಮಾವಿನ ತನಿವಣ್ಣಂ
ಮನದೊಲವಿಂ ಸೇವಿಪಂತಿರಿಟ್ಟೆಯ ಪಣ್ಣಂ
ಘನಜಂಗಮತತಿ ಸೇವಿಸು
ತನುನಯದಿಂ ತಣಿದು ಪೊಗಳ್ದುದಾ ಗುಣನಿಧಿಯಂ ೧೨

ವ॥ ಆ ಗಹನಾಂತರಾಳಮಂ ಕಳಿದು ಚೌಡದೇವಂ ನಿಜಲಿಂಗಮಧ್ಯದೊಳ್ಪೊಳೆಯೆ ಬಸವನಱಿದೊಸಗೆ ಮಿಗೆ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಸಡಗರದಿನಿದಿರ್ಗೊಂಡು ಸಾಷ್ಟಾಂಗಮೆಱಗಿ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಸಿ ತಂದು ಸಮುಚಿತ ಸತ್ಕಾರಪೂರ್ವಕಂ ಪೂಜಿಸಿ ಪೊಗಳ್ದು ತತ್ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ಪಡೆದು ನಿಜಗುರು ಸಂಗಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ಭಾವದಿಂ ನಂಬಿ ನಲಿದು ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಭಜಿಯಿಸುತ್ತುಮಿರೆ—

ಬರುತ್ತಿರಲಾಗಿ—೧೦-೧೧. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ನೂತನ ಚೆಂಡುಗಳ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ಇಟ್ಟೆಯಮರದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಇರಲಾಗಿ ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಕಂಡು, 'ಇವನ್ನು ನಮ್ಮ ಲಿಂಗದೇವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬಯಸಿದ್ದೇವೆ.' ಎಂಬ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಗ ಚೌಡಯ್ಯನು ನಸುನಗುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತೀಕ್ಷ್ಣ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಆ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಊರಿ ನಿಂತು ನೋಡಿ, 'ಇನ್ನು ಈ ಹೊಸ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿರಿ,' ಎಂದನು. (ಆಗ) ಅಲ್ಲಿ ಜಂಗಮ ಸಮುದಾಯವು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, 'ಈ ಹಣ್ಣಿನ ರಸವು ಅಮೃತೋಪಮವಾಗಿದೆ,' ಎನ್ನುತ್ತ ಲಿಂಗಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾದ ಫಲವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದುದನ್ನು ಏನೆಂದು ಹೇಳಲಿ ! ೧೨. ಸೀಮಾವಿನ ಮಾಗಿದ ಹಣ್ಣನ್ನು ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುವಂತೆ ಇಟ್ಟೆಯ ಹಣ್ಣನ್ನು ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವು ತಿಂದು ತಣಿದು, ಆ ಗುಣನಿಧಿಯಾದ ಚೌಡಯ್ಯನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿತು. ವ॥ ಆ ಕಾಡನ್ನು ದಾಟಿ ಚೌಡಯ್ಯನು (ಬರುವಾಗ) ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದು ತೋರುವ, ಈ ಚೌಡಯ್ಯನನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನು ಕಂಡು ರೋಮಾಂಚನಗೊಂಡು ಸಡಗರದಿಂದ ಇದಿರುಗೊಂಡು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕರೆತಂದು, ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉಪಚಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಹೊಗಳಿ, ಆ ಚೌಡಯ್ಯನ ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನೇ ಎಂದು ನಂಬಿ ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿ

1 ಮೇ(ಮ, ಚ, ಚ, ಅ)

ಪರಮಾನಂದದಿನಾ ಚೌ
ಡರಸಂ ಬಸವನ ಸುಭಕ್ತಿಯುಂ ಕೆಯ್ಕೊಳುತುಂ
ಸುರುಚಿರ ಕಲ್ಯಾಣದೊಳೊ
ಪ್ಪಿರುತಿರ್ದಂ ವೀರವೃತ್ತಿ ತನಗೆಸೆವಿನೆಗಂ ೧೩

ವ॥ ಅಲ್ಲಿ ಪೆಱತೊಂದು ದಿವಸವಾರ್ಯಗೃಹವಿವಾಹನಿಮಿತ್ತಮವರಿಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪರಮೋತ್ಸವಂ ಮಿಗೆ ಚೌಡದೇವಂ ಪೊಱಮಟ್ಟು ರಾಜವೀಥಿಯೊಳ್ಪರ್ಗಗಳ್ಗೊಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳಾಡಿಪಾಡುವ ಭಕ್ತಜನದ ಮಧ್ಯದೊಳೆತ್ತಿ ಬರ್ಪ ನಾನಾವಿಧ ಕುಸುಮಮಾಲಿಕಾ ಮುಕುರ ಕಿಂಕಿಣಿ ಚಾಮರ ಚಿತ್ರಾಂಬರ ಪ್ರಕರಗಿನಲಂಕೃತಿವೆತ್ತೆಸೆವ ವಿಮಾನದೊಳಿರ್ದ ತಾಪಸನ ಶಬಮುಂ ಕಂಡು ಬಳಸಿರ್ದ ಭಕ್ತರೊಡನೆ—

ತಾಪಸವರ್ಯನಿಂ ಪರಕೆಯಾನದೆ ಪೋಪೆನೆ ಮಂಗಳಾರ್ಥಮಾ
ದೀ ಪಯಣಕ್ಕಿವಂ ಬೆರಸಿದಲ್ಲದೆ ಪೋದಪೆನೆಂತೊ ಕೇಳಿಮೆಂ
ದಾ ಪಟುವಿಕ್ರಮಂ ಜಡಿದು ಚಿಮ್ಮುತೆ ಕೆಯ್ಯ ನಿಶಾತಖಡ್ಗಮಂ
ಭಾಪೆನುತಾರ್ದು ಬೊಬ್ಬಿಱಿದು ಮುಂಗಡೆ ಸಾರ್ದು ಕಡಂಗುತುರ್ಬುತುಂ ೧೪

ಒಸಗೆಯಿದೇಂ ತಪಸ್ವಿ ಶರಣಾರ್ಥಿಯೆನುತ್ತಿರೆ ಜೀವರಿಕ್ತತಾ
ಪಸತನು ಜೀವನಂಬಡೆದು ಕೇಳ್ದು 'ಸದಾ ಶಿವಮಸ್ತು ತೇ'ಯೆನು

ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೩. ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚೌಡರಸನು ಬಸವಣ್ಣನ (ಈ ರೀತಿಯ) ಸದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ, ಮನೋಹರವಾದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಶೋಭಿಸುವ ವೀರವೃತ್ತಿಯನ್ನೆ ಕಾಯಕವನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ದಿವಸ ಪೂಜ್ಯನಾದವನೊಬ್ಬನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಲಗ್ನ ಸಮಾರಂಭದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಅವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಪರಮೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಚೌಡಯ್ಯನು (ಆ ಮದುವೆಯ ಮನೆಗೆ) ಹೊರಟನು. ಬರುವಾಗ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತ ಭಕ್ತಜನರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ, ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಹೂಮಾಲಿಕೆಗಳು, ಕನ್ನಡಿ, ಕಿರುಗೆಜ್ಜೆ, ಚಾಮರ, ನಾನಾ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆ—ಇವುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುವ ಚಟ್ಟ (ವಿಮಾನ) ದಲ್ಲ ಇದ್ದ ತಾಪಸನ ಹೆಣವನ್ನು ಕಂಡು, ಅದನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಕ್ತಜನರನ್ನು ಕುರಿತು—೧೪-೧೫. ಈ ತಾಪಸ ಶ್ರೇಷ್ಠನಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದದೆ, ಮಂಗಳಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾನು ಹೋಗುವ ಈ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗುವೆನೋ! ಕೇಳಿರಿ ಎನ್ನುತ್ತ ಆ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾದ ಚೌಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಕೈಯ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ, ಹಾರಿಸುತ್ತ, ಭಾಪುರೇ! ಎನ್ನುತ್ತ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಿರಿಚಿ ಕೋಲಾಹಲ ಮಾಡಿ, ಆ ಹೆಣದ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉಬ್ಬಿದವನಾಗಿ—'ಎಲೈ ತಪಸ್ವಿಯೇ, ಈ ನಿನ್ನ ಉತ್ಸವ

ತ್ತುಸುರೆ ಕಡಂಗಿ ಚೌಡವಿಭು ನಕ್ಕು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ತಾಪಸೇಂದ್ರ ನೀ
ನೊಸೆದಿಳಿ ನಂದಿವಾಹಮುಳಿದೀ ನರವಾಹನಮೇಱಿ ಬರ್ಪುದೇ ೧೫

ಅರರೆ ಪೊಸ ಚೋಹ[1]ಮಾಳ್ದಂ[1]
ತಿರೆ ನಿನ್ನಂ ನಗರೆ ನಗರದವರೆಲ್ಲರೆನು
ತ್ತುರವಣಿಸಿ ಚರಣತಳಮಂ
ಶರಣಂ ಪಿಡಿದಲುಗೆ ತಾಪಸಂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂ ೧೬

ಇಳೆಯೊಳ್ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಬೇಗಂ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿದು ತಳ್ಕೈಸಿ ಕೊಂಡಾಡೆ ದೇವಾ
ವಳಿಮರ್ತ್ಯಶ್ರೇಣಿ ಚೌಡಪ್ರಭು ಮುದದಿನಮಂಗೂಡಿ ವೈವಾಹಸನ್ಮಂ
ಗಳಕಾರ್ಯಕ್ಕೊಲ್ದು ಬರ್ಪಾ ಪಥದೊಳೆಸೆದುದುದ್ದಂಡಶಾಖಾಕದಂಬೋ
ಜ್ವಳಪರ್ಣೋದೀರ್ಣಶುಂಭತ್ಫಳಕುಳವಿಳಸಚ್ಛಾಯುಕಂ ಪ್ಲಕ್ಷವೃಕ್ಷಂ ೧೭

ವ॥ ಅಂತೊಪ್ಪುವ ಪೇರಾಲಮರದ ಬಳಿಗೊಂಡು ಸಾರ್ದು ತುಱುಗಾವ ಕಿಱುಕುಳರೆಲ್ಲರ್ನೆ ರೆದೆರಳ್ಬಳವಾಗಿ ನಿಂದು ಪರಿವರಿ[2]ದಾಡಲೆಳಸುತೀ ಬಸವನಾಲಮೊಮುಗಂ ನಿಮುಗಂ ಮಧ್ಯಸ್ಥಮಿದಂ

ವೇನು ? ಶರಣಾರ್ಥಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿರಲು, ಪ್ರಾಣ ಹೊರಟು ಹೋದ ತಪಸ್ವಿಯ ಶರೀರವು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಡೆದು, 'ನಿನಗೆ ಸದಾ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ' (ಸದಾ ಶಿವ ಮಸ್ತುತೇ) ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. (ಆಗ) ಚೌಡಯ್ಯವಿಭುವು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದನಕ್ಕು, ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, 'ತಾಪಸೇಂದ್ರನೇ, ನೀನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇಳಿ, ನಂದಿಯ ವಾಹನ ವನ್ನೇರಿ ಬರುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, (ಈ ನಾಲ್ಕು ಜನರ) ನರ ವಾಹನವೇರಿ ಬರುವುದೇ, (ಎಂದನು). ೧೬–೧೭. ಅರರೇ ! ನಿನ್ನನ್ನು (ಕಂಡು) ನಗರದವರೆಲ್ಲ ಹೊಸ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೆಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ನಗದಿರುವರೇ ? ಎನ್ನುತ್ತ ಚೌಡಿದೇವನು ಸಂಭ್ರಮ ದಿಂದ (ಆ ತಪಸ್ವಿಯು) ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲಾಗಿ ಋಷಿಯು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ವೇಗವಾಗಿ ಧುಮಕಿ, ಬರಸೆಳೆದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ, ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಮನುಷ್ಯ ಸಮೂಹವೂ ಶ್ಲಾಘನೆ ಮಾಡಿತು. ಚೌಡಯ್ಯನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ತಾಪಸನೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸನ್ಮಂಗಳದ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೀಳವಾದ ಕೊಂಬೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಧಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಿರುವ ಹಣ್ಣುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ಶೋಭಿಸುವ ನೆಳಲಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ಆಲದ ಮರವು ಪ್ರಕಾಶಿಸಿತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುವ ಆ ದೊಡ್ಡ ಆಲದ ಮರದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರಿದರು. (ಅಲ್ಲಿ) ದನ ಕಾಯುವ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ (ಅವರಲ್ಲಿ) ಎರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ

1 ನಾಳ್ದಂ(ಚ) ಮಾಳ್ದಂ(ಅ)
2 ಲಿ(ಜ) ಱಿ(ಅ, ಚ)

ಮುಟ್ಟೆ ಗೆಲ್ಲಮಲ್ಲದೊಡೆ ಸೋಲಮೆಂಬ ಸೊಲ್ಲಂ ಕೇಳ್ದು ಚೌಡವಿಭುನಿಂದಾ ಗೋವಳರಂಕೆಯ್ವೀಸಿ ಕರೆದೀ ವಟವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಸವನಾಲಮೆಂಬ ಪೆಸರೇಂ ಕಾರಣಂ ಬಂದುದೆಂದು ಬೆಸಗೊಳ್ವನಮಾ ತುಱುವಳರೊಳ್ಪಿರಿಯನಾದೊರ್ವನಿಂತೆಂದಂ —

ಕೇಳೆಲೆ ದೇವ ಸಪ್ತದಿವಸಂಬರಮೀ ಪೊಲದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೆರ
ಳ್ಗೂಳಿಗಳೆಯ್ದೆ ಕಾದುತಿರೆ ನೋಣವಱೊಳ್ನೆಗಳ್ದೊಂದು ನೊಂದು ರ
ಕ್ತಾಳಿ ಪೊದಳ್ದು ಸೂಸೆ ಮಡಿದತ್ತದನೀಯೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತಾಪಸ
ಪೂೞೆ ವಟಾಂಕುರಂ ನಿಮಿರ್ದು ಪೆರ್ಮರನಾದುದಿದೆಂದು ನಲ್ಮೆಯಿಂ ೧೮

ತನ್ನ ಪಿತಾಮಹಂ ತನಗೆ ಪೇಳ್ದನೆನುತ್ತಿದನೆಮ್ಮ ತಂದೆ ಪೇ
ಳ್ದನ್ನಿಜಮಂತಱಿಂ ಬಸವನಾಲಮಿದೆಂದೆನಿಸಿರ್ದುದುರ್ವಿಯೊ
ಳ್ಚನ್ನೆಸೆವೀ ಫಳಂ ಸವಿಯೆ ಮಾಂಸದ ಮಾಳ್ಕೆಯೊಳಿರ್ಪುದಯ್ಯ ಕೇ
ಳ್ನನ್ನಿಯಿದಲ್ತೆ ಸೀಳ್ದೆಡೆಯ ಪಾಲ್ಸುರಿದಪ್ಪುದು ರಕ್ತದಂತೆವೋಲ್ ೧೯

ವ॥ ಎಂದವನುಸುರ್ವಿನಂ ಬಳಸಿರ್ದ ಭಕ್ತಜನಂ ಕೇಳ್ದು ಬಹುಕಾಲ ವ್ಯತೀತ ವೃತ್ತಾಂತಮಿದಱೊಳೆಸಪ್ಪುಜ್ಜುಗಮೇಂ ಮುಂದಣ್ಗೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಯಿಮೆನೆ ಚೌಡಿದೇವಂ ನಕ್ಕು ದೃಢತರ

ನಿಂತು ಓಡಿ ಆಡುವ ಆಟವನ್ನಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದವರಾಗಿ, 'ಈ ಬಸವನಾಲ ಮರವು ನಮಗೂ ನಿಮಗೂ ಮಧ್ಯಸ್ಥವಾದದ್ದು ! ಇದನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಗೆದ್ದ ಹಾಗೆ, ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸೋತ ಹಾಗೆ'—ಎಂದೆನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಚೌಡಯ್ಯನು ಕೇಳಿ, ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಆ ಬಾಲಗೋಪಾಲರನ್ನು ಕೈ ಬೀಸಿ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದು 'ಈ ಆಲದ ಮರಕ್ಕೆ 'ಬಸವನಾಲ' ಎಂಬ ಹೆಸರೇಕೆ ಬಂತು'? ಎಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಆ ಗೋಪಾಲರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡವನಾದವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು: ೧೮–೧೯. ''ಎಲೈ ದೇವನೇ ಕೇಳು : ಈ ಮೊದಲು ಈ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗೂಳಿಗಳು ಏಳು ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಾಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾದಾಟ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಒಂದು ಗೂಳಿಯು ಗಾಯಗೊಂಡು, ರಕ್ತ ಪ್ರವಾಹವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಿದು ಸತ್ತಿತು. ಅದನ್ನು ಇದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹೂಳಲಾಗಿ, ಈ ಆಲದ ಮರವು ಮೊಳಕೆಗೊಂಡು ಹುಟ್ಟಿ, ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡ ಮರವಾಯಿತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಈ ಕಥೆಯನ್ನು) ನನ್ನ ಅಜ್ಜನು ಹೇಳಿದನೆಂದು ನನ್ನ ತಂದೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು 'ಬಸವನಾಲ' ಎಂದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತವಾಯಿತು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಈ ಆಲದ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದರೆ, ಮಾಂಸದ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವುದು. ಸೀಳಿದ ಕಡೆ ರಕ್ತದ ಹಾಗೆ ಹಾಲು ಸುರಿಯುವುದು. ಅಯ್ಯಾ, ಇದು ನಿಶ್ಚಯವಲ್ಲವೇ ಕೇಳು :'' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಆ ಹುಡುಗನು ಹೇಳುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಬಳಸಿನಿಂತಿದ್ದ ಭಕ್ತ ಜನರು ಕೇಳಿ, ಕಳೆದುಹೋದ ಬಹುಕಾಲದ ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವಾದ ಇದರಿಂದಾಗುವ ಕೆಲಸವಾದರೂ ಏನು ? ಮುಂದಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿರಿ' ಎನ್ನಲು ಚೌಡಿದೇವನು ನಕ್ಕು, ದೃಢತರವಾದ

ವೀರವ್ರತಪರಾಯಣರ್ಗೆ ಚಿರಂತನವೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂ ಬಸವನಳಿವಂ ಕೇಳ್ದುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ಪೋಗೆ ತದ್ವ್ರತ
ಭಂಗವಾಗದೆಂತಿರ್ಕುಮದು ಕಾರಣದಿನೀಗಳ್—

ಮೃಡಭಕ್ತರ ಘನಕೃಪೆಯಿಂ
ಪಡೆದಪೆನೀ ಬಸವನಸುವನೀ ಮದುವೆಗಿವಂ
ಬಿಡದೊಡನೇಳ್ತಂದಲ್ಲದೆ
ನಡೆಯೆಂ ನಿಜಮೆಂದು ನಿಂದು ಬೊಬ್ಬಿಡುತಧಟಿಂ ೨೦

ನೆಱೆಗಲಿ ಕುರುಳ್ಚಿಮ್ಮುತೆ
ಮಿಱುಪಸಿಯಂ ವಟಮಹೀಜಮೂಲದೊಳೂಱು
ತ್ತುಱೆ ನಿಂದು ವೃಷಭ ಪೊಱಮಡು
ಪೊಱಮಡು ಜವದಿಂದಮೆಂಬುದುಂ ತತ್‌ಕ್ಷಣದೊಳ್ ೨೧

ಛಿಟಿಛಿಟಿಲೆಂದು ಬೇರ್ಸಿಡಿಯೆ ಪಣ್ಗಳಿಳಾಗ್ರದೊಳಲ್ಲಿ ಸೂಸೆ ತ
ದ್ವಟತರು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿರೆ ಧರಾತಳಮಿರ್ಬಗಿಯಾಗೆ ಪೊಣ್ಮಿತು
ತ್ಕಟಿಸಿ ಕಡಂಗುತುರ್ಬಿ ಕೆಲೆವುತ್ತೆ ಠಣತ್ಕೃತಿಯುಣ್ಮೆ ತೀವ್ರದಿಂ
ಪುಟನೆಗೆದೆಳ್ದುದಂದು ಬಸವಂ ಬಿಸವಂದಮದಾಗೆ ನೋಳ್ಪರೊಳ್ ೨೨

ತನಗಂದೋರಂತೆ ಕೆಯ್ಗೆಯ್ದರಿಸಿನಮಲರೊಳ್ಪಾಸಿಗಂ ಪೂಸರಂ ಚಂ
ದನಲೇಪಂ ಭೂತಿ ಭೂರಿಸ್ಥಾನ ಕನಕಲಸದ್ಘಂಟಿಕಾಕಿಂಕಿಣೀವಾ

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮನಿಯಮದಂತೆ ನಡೆಯುವವರಿಗೆ ಬಹು ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವೆಂಬ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಬಸವನ (ಗೂಳಿಯ) ಅಳಿಯುವಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವುದು ಆ ವೀರಶೈವ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾಗದೆ ಎಂತಿದ್ದೀತು ? (ಭಂಗವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವ) ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಈಗ—೨೦-೨೨. ಮೃಡಶರಣರ ಘನವಾದ ಕೃಪಾ ಬಲದಿಂದ ಈ ಗೂಳಿಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮದುವೆಗೆ ಇವನು ತಪ್ಪದೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬರದ ಹೊರತು ನಾನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿಶ್ಚಯ. ಎಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಬೊಬ್ಬೆರಿಯುತ್ತ, ಆ ಸಮರ್ಥನಾದ ಚೌಡಯ್ಯನು (ತನ್ನ ಕೈಯ) ಆಯುಧವನ್ನು ಝಳಪಿಸುತ್ತ, ಚಿಮ್ಮಿ ಆಡುತ್ತ, ಆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಆ ಆಲದ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಊರಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತು–'ಎಲೈ ವೃಷಭನೇ, ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊರಡು,' ಎನ್ನಲಾಗಿ, ಆ ಕೂಡಲೇ ಛಿಟಿ ಛಿಟಿಲ್ ಎಂದು ಬೇರುಗಳು ಹಾರಿ ಹಣ್ಣುಗಳು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಿದವು. ಆ ಆಲದ ಮರವು ನಡುಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಾಯಿತು. ಭೂಮಿಯು ಎರಡು ಭಾಗವಾಯಿತು. ಆಗ ಬಸವನು ಹೊರ ಹೊರಟು ಬಲದಿಂದಲೂ ಔತ್ಸುಕ್ಯದಿಂದಲೂ ಉಬ್ಬಿ ಕೂಗುತ್ತ, ಠಣತ್ಕಾರ ಮಾಡಿತು. ಬೇಗನೆ ಪುಟನೆಗೆದು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ ಎದ್ದು ಬಂದಿತು. ೨೩. (ಗೂಳಿಯು ಹೀಗೆ ಹೊರ ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ತನಗೆ ಸಾಯುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದ, ಅರಿಸಿನ, ಅಲಂಕಾರಗೊಂಡ ಹೂವಿನ ಒಳ್ಳೆಯ

ಲೆ ನದನ್ಮಂಜೀರವಾದಂ ಮಿಸುಗೆ ಮೆಱೆದುದುದ್ಯತ್ಕಕುದ್ಬಂಧುರಂ ಮಂ
ಜುನಿಜಾಂಗಂ ತುಂಗಶೃಂಗಂ ಮಿಳದರುಣಿಮಚಂಚತ್ಕಟಾಕ್ಷಂ ಮಹೋಕ್ಷಂ ೨೩

ಮಲೆವುತ್ತುಂ ಪುತ್ತನೊಲ್ದೀಡಿರಿವುತಗಿವುತುಂ ಬಾಲಮಂ ಬೀಸುತುಂ ಸಂ
ಚಲಿಸುತ್ತುಂ ಚಲ್ಲದಿಂದಂ ನೆಗೆವುತೆ ಕೆಲನಂ ನೋಡುತುರ್ಬುತ್ತೆ ಪುಲ್ಲಂ
ನಲಿಗರ್ಚುತ್ತಿತ್ತಮಿತ್ತಂ ಪರಿವುತೆ ನೆಳಲಂ ಕಂಡು ಮೇಲ್ವಾಯ್ವುತುಂ ಕೋ
ಡಲುಗುತ್ತುಂ ಘೂರ್ಮಿಸುತ್ತುಂ ಕೆಲೆವುತೆಸೆದುದಾಮೋದಸಾಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೨೪

ಪೆಱದನಿಯಾಗೆ ಕೇಳ್ದು ಕಿವಿಯಾಡಿಸುತುಂ ಮೊಗವೆತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಮೆ
ಲ್ಕಿಱಿವುತೆ ಮೂತ್ರಮಂ ಬಿಡುತೆ ಗೋಮಯಮಿಕ್ಕುತೆ ವೃಕ್ಷಪರ್ಣಮಂ
ಪಱಿವುತೆ ಶೃಂಗದಿಂ ಬಳಸಿ ಸುತ್ತುತೆ ನಕ್ಕುತೆ ವಾಸಿಸುತ್ತೆ ಪ
ಲ್ದೆಱೆವುತೆ ಪಾಯ್ವುತುಂ ಮೆಱೆದುದಾ ಶರಣಂ ಸಲವೆರ್ಚೆ ಪುಂಗವಂ ೨೫

ವ॥ ಅಂತು ನಿಜಲೀಲೆಯಿಂ ನಿಕಟದೊಳ್ಬಿನದಿಪ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಂ ಚೌಡದೇವಂ ಮುದಂಮಿಗೆ ನೋಡಿ ಮೆಯ್ದಡವಿ ಕೊರಲಂ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿ ರಾಗಿಸುತ್ತೆ ಮತ್ತಮಿರದೆ—

ಬಾಸಿಂಗ, ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ, ಶ್ರೀಗಂಧದ ಲೇಪನ, ಹಚ್ಚಿದ ಭಸ್ಮ, ಅಧಿಕವಾಗಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡುವ ಸುವರ್ಣದ ಹೊಳೆಯುವ ಗಂಟೆಗಳು, ಸಣ್ಣಗೆಜ್ಜೆ (ಹುರುಗೆಜ್ಜೆ) ಗಳ ಸರ. ನೂತನವಾದ ವಸ್ತ್ರ, (ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ ಜೂಲು) ಇವೆಲ್ಲ–ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೋಭಾವಹವಾಗಿರಲು, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಹಿಣಿಲಿನಿಂದಲೂ, ದಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾದ ಮನೋಹರ ಶರೀರದಿಂದಲೂ, ಎತ್ತರವಾದ ಕೋಡುಗಳಿಂದಲೂ, ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಚಪಲವಾದ ಕಡೆಗಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗೂಳಿಯು (ಎಲ್ಲರೆದುರಿಗೆ) ಶೋಭಿಸಿತು. ೨೪. ಕೊಬ್ಬಿನಿಂದ ಮಲೆದಾಡುತ್ತ, ಕೋಬಿನಿಂದ ಹುತ್ತವನ್ನು ತಿವಿಯುತ್ತ ಬಾಲವನ್ನು ಬೀಸಾಡಿ ಅಗಿಯುತ್ತ, ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ವಿಲಾಸದಿಂದ ನೆಗೆದಾಡುತ್ತ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ನೋಡುತ್ತ, ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳುತ್ತ, ಹುಲ್ಲು ಕಚ್ಚುತ್ತ, ಅತ್ತಿತ್ತ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ, ತನ್ನ ನೆಳಲನ್ನು ಕಂಡು ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತ, ಕೋಡನ್ನಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ, ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ, ಸುತ್ತುತ್ತ, ಕೆಲೆಯುತ್ತ ಪೂರ್ಣ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಗೂಳಿಯು ಶೋಭಿಸಿತು. ೨೫. ಆ ಶರಣನಾದ ಚೌಡಿದೇವನು ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆ ಗೂಳಿಯು (ಪುಂಗವವು) ಬೇರೊಂದು ದನಿಯಾಗಲಾಗಿ, ಕೇಳಿ ಕಿವಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ, ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತ ಉಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹೊಯ್ಯುತ್ತ, ಸೆಗಣಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ, (ತೊಪ್ಪೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ), ಗಿಡದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕೋಡಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಮುರಿಯುತ್ತ, ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತುತ್ತ, ನೆಕ್ಕುತ್ತ, (ಮುಸುಮುಸು ಎಂದು) ವಾಸನೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, (ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತ) ಹಲ್ಲನ್ನು ಕಿರಿಯುತ್ತ, ಹಾರಾಡುತ್ತ (ಚಿನ್ನಾಟವಾಡುತ್ತ), ಮೆರೆಯಿತು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ತನ್ನ (ಸ್ವಭಾವ ಸಹಜವಾದ) ಲೀಲೆಯಿಂದ, (ತನ್ನ) ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ವಿನೋದಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಗೂಳಿಯನ್ನು (ವೃಷಭೇಂದ್ರನನ್ನು) ಚೌಡಯ್ಯನು ಅತಿಶಯ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡಿ, ಮೈಯನ್ನು ಸವರಿ, ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತ

ಒಲವಿಂ ತತ್ಪಾದಮಂ ತಾಂ ತೊಳೆದು ಕುಸುಮಗಂಧಾಕ್ಷತಾಮೋದಧೂಪೋ
ಜ್ವಲದೀಪಾನೀಕದಿಂದರ್ಚಿಸಿ ಮಧುರಸುಧಾಜ್ಯಾದಿ ಸಂತರ್ಪಣಂಗೆ
ಯ್ದಲರ್ದಿತ್ತೋರಂತೆ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನೆಲೆ ವೃಷಾಧೀಶ ನೀಂ ಬರ್ಪುದೆಮ್ಮೊ
ಳ್ವಿಲಸತ್ಕಲ್ಯಾಣಕಾರ್ಯಕ್ಕೆನುತೆ ತಳರ್ದನುಕ್ಷಾನ್ವಿತಂ ಚೌಡಿದೇವಂ ೨೬

ವ॥ ಅಂತು ಶಿವಗಣಾವೃತಂ ಮಾರ್ಗಮಂ ಪತ್ತಿ ಕಿಱಿದು ದೂರಂ ಪೋಗೆಪೋಗೆ ಮುಂಗಡೆಯೊಳ್—

ಘುಳಿಘುಳಿಸುತ್ತೆ ಬರ್ಪ ತೆರೆಯಿಂ ನೊರೆಯಿಂ ಕಳಹಂಸಪಙ್ಕ್ತಿಯಿಂ
ಜಳರುಹರಾಜಿಯಿಂ ಸಿಡಿದ ಸೀರ್ಪನಿಯಿಂ ನೆಗೆತರ್ಪ ಮೀನ್ಗಳಿಂ
ಸುಳಿಗಳ ಬಂಬಲಿಂ ಮಕರಕರ್ಕಟಕಾದಿ ವಿಚಿತ್ರಸತ್ವಸಂ
ಕುಳದಿನಲಂಪುವೆತ್ತು ಪೊಳೆಯೊಪ್ಪಿದುದಿರ್ದೊಱೆಯೆಂಬ ನಾಮದಿಂ ೨೭

ಶ್ರೀಯುತಪಂಕಜಂ ವದನಮಾಜಿಡಿಮಾಲೆ ಕಚೌಘಮುಲ್ಲಸ
ತ್ತೋಯಜರೇಣು ಪೀತವಸನಂ ಪುಳಿನಂ ಜಘನಂ ಚಳೋರ್ಮಿ ವೃ
ತ್ತಾಯತಬಾಹು ತಳ್ತ ಸುಳಿ ನಾಭಿ ಪಯಶ್ಚರಮಕ್ಷಿಯಾಗೆ ನಾ
ರಾಯಣಿಯಂತೆ ಚಕ್ರಜಲಜಾಂಕೆ ನದೀವಧು ಕಣ್ಗೆ ತೋಱಿದಳ್ ೨೮

ಇರಲಾಗಿ—೨೬. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ವೃಷಭನ ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆದು. ಕುಸುಮ, ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ಪರಿಮಳದ ಧೂಪ, ಉಜ್ವಲದೀಪ—ಇವುಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಮಧುರವಾದ ತುಪ್ಪವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸಮಾರಾಧನೆ ಮಾಡಿ, ಸಂತೋಷ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, 'ಎಲೈ ವೃಷಭಾಧೀಶ, ಶೋಭಿಸುವ ಲಗ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ನೀನು ಬರಬೇಕು.' ಎನ್ನುತ್ತ, ಆ ವೃಷಭನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚೌಡಯ್ಯನು (ಲಗ್ನಕ್ಕೆ) ಹೊರಟನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಪ್ರಮಥಗಣ ಸಮೇತನಾದ ಚೌಡಯ್ಯನು ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಲಾಗಿ ಮುಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ— ೨೭. ಘುಳು ಘುಳು ಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತ ಬರುವ ತೆರೆಗಳಿಂದಲೂ, ನೊರೆಯಿಂದಲೂ, ಅವ್ಯಕ್ತ ಮಧುರವಾದ ಹಂಸಪಕ್ಷಿಗಳ ಸಾಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಕಮಲಗಳ ಸಮೂಹ ದಿಂದಲೂ; ಸಿಡಿಯುತ್ತಿರುವ ತುಂತುರು ಹನಿಗಳಿಂದಲೂ, ಹಾರುತ್ತಿರುವ ಮೀನು ಗಳಿಂದಲೂ, ಸುಳಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ, ಮೊಸಳೆ, ನಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪ್ರಾಣಿ ಸಮುದಾಯದಿಂದಲೂ, ಸೊಗಸುಗೊಂಡು 'ಇರ್ದೊರೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹೊಳೆಯು ಒಪ್ಪಿತ್ತು. ೨೮. ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಮಲವೇ ಮುಖ; ಭ್ರಮರ ಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಮುಂಗುರುಳು; ಶೋಭಿಸುವ ಕಮಲಪುಷ್ಪದ ಧೂಳಿಯೇ ಪೀತ ವರ್ಣದ ಸೀರೆ; ಮಳಲಿನ ದಿಣ್ಣೆಯೇ ಕಟಿಪಶ್ಚಾತ್ ಭಾಗ; ಚಂಚಲವಾದ ತೆರೆಗಳೇ ದುಂಡನೆಯ ಉದ್ದವಾದ ತೋಳುಗಳು: ಕೂಡಿದ ಸುಳಿಯೇ ಹೊಕ್ಕಳು; ಮೀನು ಗಳೇ ನೇತ್ರಗಳಾಗಿರಲಾಗಿ, ಚಕ್ರವಾಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ (ಇತರ) ವಸ್ತು ಗಳೇ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ (ಚಕ್ರಾಯುಧ, ಕಮಲ–ಇವುಗಳೇ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ) ನದಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಹಾಗೆ (ನಾರಾಯಣಿಯ ಹಾಗೆ) ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದಳು.

ವ॥ ಅಂತೆಸೆದಡ್ಡಂಬರಿವ ಬೃಹತ್ತರಂಗಿಣಿಯ ಸಾರ್ಕೆಗೆ ಸರಭಸಂ ಪರಿತಂದು ಚೌಡಿದೇವಂ ನಿಂದು ವಿಜೃಂಭಿಸಿ—

ಉಡುಗೆಲೆ ನಿನ್ನ ಬಿಂಕಮಂ ತರಂಗಿಣಿ ಭಕ್ತರ ಮುಂದೆ ಮುನ್ನಮೇಂ
ಕುಡಿಯನೆ ಕುಂಭಜಂ ಶರಣನೊರ್ಮೆಯೆ ನಿನ್ನಯ ಕಾಂತನಾದ ಪೆ
ರ್ಗಡಲನದಿರ್ಕೆ ನಾವಿಕನ ಮೂದಲೆಗಾ ಶಿವದಾಸನಣ್ಮಿ ಪಾ
ಯ್ದೊಡನೆ ಮಹಾನದೀಮದಮನಳ್ಗಿಸಿ ಕಾಲ್ನಡೆಯಿಂದಮೊಯ್ದನೇ ೨೯

ವ॥ ಅದಲ್ಲದೆಯುಂ—

ಪುರಹರನಂ ಗಜೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನೆನಿಪ್ಪ ಮಹಾತ್ಮನಳ್ಕಱಿಂ
ದಿರೆ ನಿಜಭಾವದಿಂ ಕುಱುವದೊಳ್ಭಜಿಸುತ್ತಿರೆ ನೀಂ ನವಾಂಬು ನಿ
ರ್ಭರತೆಯಿನೆಯ್ದಿ ತಿರ್ದೆಸೆಗೆ ಖಂಡಿಸಿದಂತೆವೊಲಾಂತು ಭೀತಿಯಿಂ
ಪರಿದೆ ಗಡಂದು ನೀಂ ಕುಡು ಕುಡಧ್ವಮನಿಂದೆಮಗೆಂದು ಶೌರ್ಯದಿಂ ೩೦

ಮೊನೆದೋಱುತ್ತೆ ಕೃಪಾಣಮಂ ಜಡಿದು ಚಿಮ್ಮುತ್ತೆತ್ತೆ ಕಂಡಳ್ಕಿ ಭೋಂ
ಕನೆ ಭಾಗದ್ವಯಮಾಗಿ ತಾಯ್ಮಗಲದೆತ್ತಂ ತೋಱೆ ಪಾಯ್ವಂಬು ನಿಂ
ದು ನಿತಾಂತಂ ಮೆಱೆದತ್ತು ತನ್ನದಿ ನಭೋಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಧೀಂಕಿಟ್ಟು ತ
ದ್ಘನಕೀರ್ತ್ಯಂಗನೆಯಂಬರಾಂಬರದ ಭಾಸ್ವನ್ನೀವಿಯೆಂಬಂತೆವೋಲ್ ೩೧

ಶರಣಂಗೆ ಧರಾವಧು ಸಾ
ದರಮಿಕ್ಕುವ ಧವಳವಸನದೊಪ್ಪುವ ಪೊಸ ಸೀ

ವ॥ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತ (ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ) ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ದೊಡ್ಡ ನದಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ವೇಗವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದು, ಚೌಡಯ್ಯನು ನಿಂತು ಗರ್ಜಿಸಿ— ೨೯. 'ಎಲೈ ನದಿಯೇ, ಭಕ್ತರ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಡು ; ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಗಂಡನಾದ ದೊಡ್ಡ ಸಮುದ್ರನನ್ನು ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ಶಿವಶರಣನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯು ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲವೇ ? ಅದು ಹಾಗೆಯಿರಲಿ. ನಾವಿಕನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ ಮಾತಿಗೆ ಆ ಶಿವದಾಸನು (ದಾಸಿಮಾರ್ಯನು) ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಹಾಯ್ದು ದೊಡ್ಡ ಹೊಳೆಯೆಂಬ ಅದರ ಗರ್ವವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ, ಆ ಕೂಡಲೇ ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೇ ?' ವ॥ ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ—೩೧–೩೨. 'ಗಜೇಶ ಮಸಣಯ್ಯನೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ತನ್ನ ಭಾವದಿಂದಲೂ, (ಸುತ್ತಲೂ ನೀರಿರುವ) ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ (ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ) ಕುಳಿತು ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ನೀನು ಹೊಸ ನೀರಿನ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಬಂದು (ತುಂಬಿಬಂದು), ಎರಡು ದಿಕ್ಕಿಗೂ ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಹೆದರಿ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂತೆಗೆದೆ, ಈ ದಿನ ನಮಗೆ ನೀನು ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಡು ! ಕೊಡು !!' ಎಂದು ಶೌರ್ಯದಿಂದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ (ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ) ಝಳಪಿಸುತ್ತ, ಚಿಮ್ಮುತ್ತ, ಖಡ್ಗವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತ

ಗುರಿಯೆನಿಸಿ ನಿಮಿರ್ದ ನದಿಯುಂ
ಬರನಿಧಿಯೊಳ್ಕೂಡಲೆಳಸಿ ನೆಗೆದವೊಲೆಸೆಗುಂ ೩೨

ಪೊಡವಿಯೊಳೆ ಕಡಿಯೆ ಪೊಳೆಯಿ
ರ್ಕಡಿಯುಕ್ಕುಮೆಂಬ ಗಾದೆಯುಂ ಮಾಣಿಸಿದಂ
ಕಡುಗಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನೆನು
ತ್ತೊಡನೆ ಗಣಪ್ರತತಿಯಲ್ಲಿ ಪೊಗಳ್ದತ್ತಾಗಳ್ ೩೩

ಕುಣಿವ ಕುಕಿಲ್ವ ರಾಗಿಸುವ ತೂಗುವ ಬೀಗುವ ಸುತ್ತಿ ಬರ್ಪ ಸಂ
ದಣಿಪ ನಿರೀಕ್ಷಿಪಳ್ಕಿ ಪರಿದಾಡುವ ಪಾಡುವ ನಲ್ಮೆದೋರ್ಪ ಸಂ
ದಣಿಯುರವುರ್ವಿ ಕೀರ್ತಿಸುವ ಪೊಂಪುಳಿಯಾಂಪ ಮರಲ್ವ ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಮಣಿವ ಕಡಂಗುವದ್ಭುತ ವಿಳಾಸಮನಾಳ್ದುದು ಭಕ್ತಸಂಕುಳಂ ೩೪

ವ॥ ಅಂತು ಸಮುತ್ಸವಿಪ ಶರಣಗಣಂಬೆರಸು—

ಮುಂದೆ ವೃಷೇಂದ್ರನುಂ ತಪಸಿಯುಂ ನಡೆವುತ್ತಿರೆ ನಂದಿಕೇತನಂ
ಬಾಂದಳದಲ್ಲಿ ಮಿಳ್ಳಿಱಿಯೆ ಮಂಗಳತೂರ್ಯರವಂ ಜಯಸ್ವನಂ

ಲಾಗಿ, (ನದೀದೇವತೆಯು) ಕಂಡು ಭಯಗೊಂಡು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎರಡು ಭಾಗವಾಗಿ, ನೀರಿನ ಕೆಳಗಡೆಯಿರುವ ಮಳಲು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ತೋರಿ (ಕಾಲು ಹೊಳೆಯಾಗಿ), ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು ಬರುತ್ತಿರುವ ನೀರೆಲ್ಲ ನಿಂತು, ಅಧಿಕವಾಗಿ ಮೆರೆಯಿತು. ಆ ಹೊಳೆಯು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಾರಿ, ಆ ಚೌಡಯ್ಯನ ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಆಕಾಶವೆಂಬ ಬಟ್ಟೆಯ ಶೋಭಿಸುವ ನೆರಿಗೆಯೋ ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ೩೩. "ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 'ನದಿಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲಾಗಿ ಎರಡು ಭಾಗವಾದೀತೇ ?' ಎಂಬ ಗಾದೆಯನ್ನು ಚೌಡಯ್ಯನು ಸುಳ್ಳುಮಾಡಿದನು" ಎನ್ನುತ್ತ ಗಣಸಮೂಹವು ಆ ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿ (ಚೌಡಯ್ಯನನ್ನು) ಹೊಗಳಿತು. ೩೪. ಕುಣಿದಾಡುವ, ಕೋಗಿಲೆಯ ಹಾಗೆ ಧ್ವನಿಮಾಡುವ, ಪ್ರೀತಿಸುವ, ತೂಗಾಡುವ, ಬೀಗಿ ನಿಲ್ಲುವ, ಸುತ್ತುತ್ತ ಬರುವ, ಗುಂಪುಗೂಡುವ, ದಿಟ್ಟಿಸಿನೋಡುವ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಆಡುವ, ಹಾಡುವ, ನಲ್ಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಉಬ್ಬಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡುವ, ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುವ, ಅರಳುವ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಉತ್ಸಾಹಗೊಳ್ಳುವ, ಭಕ್ತಜನಸಮೂಹವು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ವ॥ ಹಾಗೆ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿರುವ ಶರಣರೊಡನೆ ಸೇರಿ—೩೫. ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೂಳಿಯೂ (ವೃಷಭೇಂದ್ರನೂ) ಋಷಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ; ವೃಷಭಧ್ವಜವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ (ಪಟಧ್ವನಿಯಿಂದ) ಹಾರಾಡುತ್ತಿತ್ತು ; ಮಂಗಳಕರವಾದ ವಾದ್ಯಧ್ವನಿಗಳೂ, ಜಯಕಾರ ಧ್ವನಿಯೂ,

ಕುಂದದೆ ಕೂಡಿ ಘೂರ್ಣಿಸಿ ಮಹೋತ್ಸವಮಾಳ್ದಿರೆ ಭಕ್ತರಾಗಳಾ
ನಂದದೆ ತತ್ತರಂಗಿಣಿಯ ನುಣ್ಮಣಲೊಳ್ನಡೆದಂ ಗಣಾಧಿಪಂ ೩೫

ವ॥ ಅಂತು ಪಿರಿದು ಸಡಗರಂ ಮಿಗೆ ನಡೆತಂದಾರ್ಯನಗರಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ತನ್ಮನೋರಥಮ ನೊದವಿಸಿ ಪರಿಣಯಮಹೋತ್ಸವಮಂ ನೆಗಳ್ಚಿ ಮಗುಳ್ದಾ ಪೊಳೆಯ ಪುಳಿನ ತಳದೊಳ್ಶರಣಗಣ ಸಮೇತಮೆಯ್ತಂದು ಮುನ್ನಿನಂತಿರಾ ನದಿಯಂ ಪರಿಯಲ್ನಿರವಿಸಿ ಪರಿಯಿಸಿ ವಿತತಾದ್ಭುತಚರಿತ್ರಂ ಚೌಡರಾಜಂ ಕಲ್ಯಾಣಪುರಮಂ ಪುಗುತಪ್ಪಾಗಳ್ —

ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ[1] ಪೌರಭಕ್ತ
ಗಡಣದಿನಿದಿರ್ಗೊಳೆ ತಪಸ್ವಿವೃಷಭಸಮೇತಂ
ನಡೆತಂದನಮಮ ನೋಳ್ಪವ
ರೊಡನರಿದರಿದೆಂದು ಪೊಗಳುತಿರೆ ಚೌಡಾರ್ಯಂ ೩೬

ವ॥ ಆಗಳೊರ್ವಳಪೂರ್ವ ಲಾವಣ್ಯತಾರುಣ್ಯರೂಪವತಿ ಸುದತಿ ರಾಜವೀಥಿಯೊಳೆಯ್ತ ರುತುಂ ಕಂಡಿದಿರ್ವಂದು ಪದನಳಿನಂ ಪಣೆಸೋಂಕೆ ಮಣಿಯಲೊಡನೆ—

ಕುಂದದಂತೆ ಕೂಡಿ, ಶಬ್ದಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು ; (ಹೀಗೆ) ಭಕ್ತರು ಅಧಿಕ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿ ಆ ಚೌಡಯ್ಯನು ಆನಂದದಿಂದ ಆ ನದಿಯ ನುಣ್ಣನೆಯ ಮಳಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಡಗರದಿಂದ ಕೂಡಿ, ನಡೆದುಬಂದು ಆ ಆರ್ಯ ನಿರುವ (ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆರ್ಯನು ಇರುವ) ನಗರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಅವನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ, ವಿವಾಹಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಯಥಾ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿ, ಪುನಃ ಆ ಹೊಳೆಯ ಮಳಲಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಶರಣರುಗಳು ಸಮೇತವಾಗಿ ಹೊರಟುಬಂದು (ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿದವರಾಗಿ), ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಆ ನದಿಯು ಹರಿಯಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ, ಅದನ್ನು ಹರಿಯಿಸಿ (ಪ್ರವಾಹವುಂಟಾಗು ವಂತೆ ಮಾಡಿ) ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿದ ಅದ್ಭುತ ಚರಿತ್ರನಾದ ಚೌಡಯ್ಯ ರಾಜನು ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ—೩೬. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಭಕ್ತರು ತೋರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಬಂದು ಇದಿರುಗೊಳ್ಳಲು, ತಪಸ್ವಿ ಮತ್ತು ಗೂಳಿಗಳು ಸಮೇತವಾಗಿ ಚೌಡಯ್ಯನು, ನೋಡಿದವರು ಅಸಾಧ್ಯ ! ಅಸಾಧ್ಯ ! ! ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಡೆದುಬಂದನು ಅಮಮ ! ! ! ವ॥ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು ಅಪೂರ್ವ ಲಾವಣ್ಯದಿಂದಲೂ, ತಾರುಣ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ರೂಪವತಿಯಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು, ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತ ಈ ಚೌಡಯ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಎದುರಾಗಿ ಬಂದು,

———

1 + ಸಿ(ಜ)

ಯುವತಿ ನಿನಗಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಾ
ಯುವೆನುತ್ತುಂ ಪರಸಿ ಪರಮಸಂಭ್ರಮದಿಂದಂ
ವಿವಿಧೋತ್ಸವಮಂ ಶಿವಗಣ
ನಿವಹದೊಳೊದವಿಸುತೆ ನಿಜಗೃಹಕ್ಕೆಯ್ತಂದಂ ೩೭

ವ॥ ಅಂತೆಯ್ತಂದು ಚೌಡರಾಜನೆಂದಿನಂತೆ ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಯೊಳ್ಸುಖಮಿರ್ಪನ್ನೆಗಮಾ ಪರಕೆಗೊಂಡ ತರುಣಿ ಮರಣಮನೆಯ್ದಲೊಡನೆ ಪಿರಿದು ಶೋಕಂಬಡೆದವಳ ತಂದೆತಾಯ್ಗಳ್ಮಱುದಿನಂ ತತ್ಕಳೇವರಮಂ ತಂದು ಶರಣನಿದಿರೊಳಿರಿಸಿ ಪದಕಮಳದೊಳ್ಕೆಡೆದು ಕಣ್ಬನಿ ಕಾಳ್ಪುರಂ ಮಸಗೆ ಹಾಹಾರವಂ ಪೊಣ್ಮೆ ಮೊಱೆಯಿಟ್ಟು ಮಱುಗಿ—

ಎಲೆ ದೇವ ನಿನ್ನೆ ನಿಮ್ಮಯ
ನಳಿನಾಂಘ್ರಿಗೆ ಮಣಿದು ಪರಕೆವಡೆದೆಯ್ತಂದೀ
ಲಲನೆಯಿರುಳಳಿದಳೀಕೆಗೆ
ನಲವಿಂದಸುವಿತ್ತು ಪೊರೆ ದಯಾಳುಗಳರಸಾ ೩೮

ಅನಿಮಿತ್ತಬಂಧು ವಿನಯಾಂ
ಬುನಿಧಾನ ಮಹತ್ವಮಹಿತ ಮತ್ತನುಜೆಗೆ ಜೀ

ಪಾದಕಮಲಕ್ಕೆ ಹಣೆ ಸೋಂಕಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಲು ಕೂಡಲೇ—೩೭. 'ಯುವತಿಯೇ, ನಿನಗೆ ದೀರ್ಘಾಯುವಾಗಲಿ' ಎಂದು ಹರಸಿ, ಪರಮ ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡು, ವಿವಿಧವಾದ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಶಿವಶರಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ವ॥ ಹಾಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಚೌಡಯ್ಯನು ಎಂದಿನ ಹಾಗೆ, ಶಿವಾನುಭವಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಹರಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಸುಂದರ ತರುಣಿಯು ಸತ್ತು ಹೋಗಲಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶೋಕಾರ್ತರಾದ ಅವಳ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು, ಮರುದಿನ ಸತ್ತವಳ ಆ ದೇಹವನ್ನು ತಂದು, ಚೌಡಯ್ಯ ಶರಣನಿದಿರಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ, ಅವನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಕಣ್ಣೀರು ಪ್ರವಾಹವಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು, ಹಾಹಾಕಾರವು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವಂತೆ ಆರ್ತನಾದ ಮಾಡಿ, ಮರುಗುತ್ತ ೩೮. ಎಲೆ ದೇವನೇ, ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಕಮಲದಂತಹ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಹರಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದ ಈ ಸುಂದರಿಯು ರಾತ್ರಿ ಸತ್ತಳು. ಈಕೆಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಣ ದಾನಮಾಡಿ, ಹೇ ದಯಾಳುಗಳ ಅರಸನೇ, ರಕ್ಷಿಸು. ೩೯–೪೦. ಅನಿಮಿತ್ತ ಬಂಧುವೇ, ಸೌಮ್ಯತೆಯ ಸಮುದ್ರ ರೂಪನೇ, ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾದವನೇ, ನಮ್ಮ ಈ ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಃಖವನ್ನು, ಹೋಗಲಾಡಿಸು,'

ವನಮಂ ನೀಮಿತ್ತೆಮ್ಮಯ
ಮನದಳಲಂ ಪಱಿವುದೆಂದು ಮುಗುಳ್ದೆಱಗಲೊಡಂ ೩೯

ಪರಮ ಕೃಪಾನಿಧಿಯುವರಂ
ಕರುಣಾಲೋಕನದೆ ನೋಡಿ ಸಂತವಿಡುತ್ತುಂ
ಕರತಳದೆ ಜಡಿದು ತನ್ನಿಯ
ಕರವಾಳಂ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತೆ ಶಿಬಿಕೆಯುನಧಟಿಂ ೪೦

ಪೆಸರ್ವಿಡಿದು ಕರೆವುತೇಳೇ
ಳ್ಬಿಸಜಾಕ್ಷಿಯೆನುತ್ತೆ ಕರೆಯುಲೊಡನಾಕ್ಷಣದೊ
ಳ್ಪೊಸ ನುಲಿಗಳ್ಛಟಿಛಟಿ ರವ
ಮೆಸೆಯೆ ಕರಂ ಸಿಡಿಯೆ ಸಿಬಿಕೆಯಿಂದವಳೆಳ್ದಳ್ ೪೧

ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿದೇಳ್ವವೋಲು
ನ್ನಿದ್ರೇಕ್ಷಣೆಯೆಳ್ದು ಚೌಡದೇವನ ಪದಭಾ
ಸ್ವದ್ರಾಜೀವಕೆ ಮಣಿಯು ಸ
ಮುದ್ರುಚಿಯಿಂ ನಲಿದರಾಗಳಾಕೆಯ ಪಿತರರ್ ೪೨

ವ॥ ಅಂತು ನಲವೇಱಿ ನಮಿಸಿ ಕರಾಂಜಲಿಯಂ ನೊಸಲೊಳಮರ್ಚಿ ನಿಂದು—

ಪರಸಿದರೇಂ ಪ್ರಾಣಮನೀ
ವರೆ ಧರೆಯೊಳಗೆಂಬ ನುಡಿಯನಿಲ್ಲೆನಿಸಿ ಮೊದ
ಲ್ಪರಸಿದೆ ಮಡಿದವಳಸುವಂ
ಬರಿಸಿದೆ ಗಡ ದೇವ ನಿನ್ನ ಪೋಲ್ವರುಮೊಳರೇ ೪೩

ಎಂದು ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ, ಪರಮ ಕೃಪಾನಿಧಿಯಾದ ಚೌಡಯ್ಯನು ಅವರನ್ನು ಕರುಣಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಝಳಪಿಸಿ, (ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ) ಚಟಕ್ಕೆ (ವಿಮಾನಕ್ಕೆ) ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಅವಳ ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕರೆಯುತ್ತ, 'ಹೇ ಕಮಲ ನೇತ್ರೆಯೇ, ಏಳು' ಎಂದು ಕರೆದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ (ಅವಳನ್ನು ಬಿಗಿದ) ಹೊಸ ಹಗ್ಗಗಳು ಛಿಟಿ ಛಿಟಿ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಸಿಡಿಯಲಾಗಿ, ವಿಮಾನದಿಂದ ಅವಳು ಎದ್ದಳು. ೪೨. ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತವಳಂತೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟ, ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಎಷ್ಟು ಚೌಡದೇವನ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಪಾದ ಕಮಲಕ್ಕೆ, ನಮಸ್ಕರಿಸಲು, ಆಕೆಯ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಲಿದಾಡಿದರು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯತ್ತಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನಿಂತು— ೪೩, 'ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಡುವರೇ' ಎಂಬ ಲೋಕೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲವೆನಿಸಿ, 'ಮೊದಲು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದೆ; ಈಗ ಸತ್ತವಳಾದ ಇವಳ

ದೇವ ಭವದಕ್ಷಿರುಚಿಸಂ
ಜೀವನದಿಂ ಪಡೆದೆ ಮಡಿದ ಮಗಳಸುವನಿಳಾ
ಪಾವನ ಕರುಣಾವರ್ಷದೆ
ತೀವಿದ ಮನ್ಮನದ ಬೇಗೆಯುಂ ಮಳ್ಗಿಸಿದೈ ೪೪

ಪ್ರತ್ಯುಪಕೃತಿಯಿದಕಿಲ್ಲಿದು
ಸತ್ಯಂ ಪ್ರಾಣೋಪಕಾರಕದಱಿಂ ಭುವನ
ಸ್ತುತ್ಯ ಸಲೆ ನಿಮ್ಮ ಭೃತ್ಯರ
ಭೃತ್ಯತೆಯಿಂ ಬಾಳ್ವೆವೆಮ್ಮನುದ್ಧರಿಸೊಲವಿಂ ೪೫

ವ॥ ಎಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆಱಗಿರ್ದ ದಂಪತಿಯುಮಾ [1]ಕನ್ಯಕೆ[1]ಯುಂ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ ನೋಡಿ ಲಿಂಗಾಂಗಸಂಯುಕ್ತರಂ ಮಾಡಿ ಮಗುಳ್ದು ಶತಾಯುರ್ಜೀವಿತ್ವಮಂ ಕರುಣಿಸಿ ಕಳುಪಿ ಮಹಾನುಭಾವನೊಪ್ಪಿರ್ದನಾಗಳ್ —

ಅಳಿದ ತಪೋಧನಂಗೆ ವೃಷಭಂಗೆ ವರಾಂಗಿಗೆ ಜೀವಮಿತ್ತು ತಾ
ನುಳಿಪಿದನೀ ಧರಿತ್ರಿಯೊಳೆ ಚೌಡಮಹಾವಿಭು ಚಿತ್ರಮೆಂದು ನಿ
ಶ್ಚಳಮತಿ ಸೂರಿಗಳ್ಪದೆದು ಬಣ್ಣಿಪ ಕೀರ್ತಿಯ ವಾರ್ತೆ ಲೋಕದೊ
ಳ್ಬಳೆದಿರೆ ಕೇಳ್ದಸೂಯೆಗೊಳುತನ್ಯಮತಸ್ಥಿತರೊಂದುಗೂಡುತುಂ ೪೬

ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬರಿಸಿದೆ ! ದೇವ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೋಲುವವರು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೇ ? ೪೪. ಇಳೆಯನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುವ ದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ನೇತ್ರ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಸಂಜೀವನದಿಂದ, ಮಗಳ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪಡೆದೆನು ; ತುಂಬಿದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಕರುಣೆಯೆಂಬ ಮಳೆಯಿಂದ ನಾಶಮಾಡಿದೆ. ೪೫. ಈ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವ ಉಪಕಾರವೇ ಇಲ್ಲ ; ಇದು ಸತ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಲೋಕದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಿಮ್ಮ ಈ ಸೇವಕರಾದ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವೆವು. ನಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ್ದ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಕನ್ನಿಕೆಯನ್ನು ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಚೌಡಿದೇವನು ನೋಡಿ, ಅವರನ್ನು ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಂಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, (ವೀರಶೈವೋಪದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ), ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬಾಳುವುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಕಳಿಸಿ ಒಪ್ಪಿದ್ದನು. ೪೬–೪೭. ಸತ್ತ ತಪೋಧನನಿಗೆ, ಗೂಳಿಗೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಂಗವುಳ್ಳ ತರುಣಿಗೆ ಧರಿತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂಚಲ ಶೂನ್ಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಆ ಚೌಡಯ್ಯನು ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿ ಉಳಿಸಿದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದದ್ದು. ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ವರ್ಣಿಸುವ ಯಶೋಮಯವಾದ ಸುದ್ದಿಯು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಹರಡಿರಲು, ಪರ ಮತಸ್ಥರಾದ ಮೂಢರು ಕೇಳಿ, ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಒಂದುಗೂಡಿ, 'ಗೂಳಿಗೆ, ತಪಸ್ವಿಗೆ, ಕನ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಗರ್ವವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ

1 ಕನ್ಯೆ (ದ)

ಪ್ರಾಣಮನಿತ್ತು ಗೂಳಿಗೆ ತಪ್ಪಸ್ವಿಗೆ ಕನ್ಯೆಗೆ ತನ್ನ ಬಿಂಕಮಂ
ಕ್ಷೋಣಿಯೊಳೆಯ್ದೆ ಬೀಱಿದಪನನ್ಯಮತಂಗಳ ಲೆಕ್ಕಿಸಂ ಪರಿ
ತ್ರಾಣಪರಾಯಣಂ ಧರೆಯೊಳೋರ್ವನೆ ತಾಂ ಗಡ ತನ್ನ ಪೆರ್ಮೆಯಂ
ಮಾಣಿಪೆವೆಂದೆನುತ್ತೆ ಕಪಟಸ್ಥಿತಿಯಂ ಬಗೆಗೊಂಡು ದುರ್ಬುಧರ್ ೪೭

ತೃಣಮಂ ತೀವಿ ತಪಸ್ವಿಯಾಕೃತಿಯನಾಗಳ್ಗೋಣಿಯಿಂ ಮಾಡುತುಂ
ಪಣೆಯೊಳ್ಪೂಸಿ ವಿಭೂತಿಯಂ ತೊಡಿಸಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಳಿಯಂ ಶೈವಲ
ಕ್ಷಣಮಂ ಸಾರ್ಚಿ ಜಟಾಳಿಯಂ ರಚಿಸಿ ಕೌಪೀನಾನ್ವಿತಂಗೆಯ್ದು ನಿ
ರ್ಗುಣರಂದಂತದನೊಂದು ಪಾಳ್ಗುಡಿಯೊಳೋರಂತಿಟ್ಟು ಕೌಟಿಲ್ಯದಿಂ ೪೮

ನಗುತುಂ ನಾನಾಜನಂ ತೀವಿದ ವಿಪಣಿಗಳೊಳ್ಚಲ್ಲದಿಂ ಶೈವಮಾರ್ಗಾ
ನುಗನೋರ್ವಂ ಬಿಳ್ದ[1]ದೇವಾಲಯದೊಳೆ ಮಡಿದಂ ತಾಪಸಂ ಮಾಣದಾ ದೇ
ಸಿಗನಂಗಂ ಬಾತು ನಾಱುತ್ತಕಟ ಕೆಡೆದು ತಾನಿರ್ಪುದಾರುಂ ಕರಂ ಸಾ
ರ್ಕೆಗೆ ಸಾರನೋರ್ಡರೆತ್ತರ್ಪುರದೊಳಭವಭಕ್ತರ್ಕಳಾಶ್ಚರ್ಯಮಲ್ತೇ ೪೯

ತಮಗೇಂ ಬಾರದೆ ನಾಡೆ ನಾಳೆ ಮರಣಂ ಸಾವೆಲ್ಲ ಜೀವರ್ಗೆ ತಾಂ
ಸಮಮೆಂಬೊಳ್ನುಡಿ ಸತ್ಯಮಲ್ತೆ ಶಿವಭಕ್ತಂ ಶೈವಮುದ್ರಾಂಕ ಸಂ
ಯಮಿ ದೀನಂ ಮೃತನಾಗೆ ನೋಡರವನುದ್ಯದ್ವಿತ್ತಸಂಪನ್ನನಾ
ಗೆ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿನರ್ಥದಾಶೆಗಳಿದಾಗಳ್ಬಾರದೇಂ ಪೋಪರೇ ೫೦

ತಪ್ಪದೆ ವಿಸ್ತರಿಸುವವನು. ಪರ ಮತಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಧರೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೋರ್ವನೇ ಅನ್ಯರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನಲ್ಲವೇ ? ಅವನ ಈ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಕಪಟ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡವರಾಗಿ ೪೮–೪೯. ಆಗ ಆ ನಿರ್ಗುಣಿಗರು ಗೋಣಿಯ ಚೀಲದಿಂದ ತಪಸ್ವಿಯ ಆಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತುಂಬಿ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ವೀರಶೈವ ಲಕ್ಷಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಜಟೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು, ರಚಿಸಿ, ಕೌಪೀನ ಧಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಆಗ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಹಾಳು ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಪಟದಿಂದ ಇಟ್ಟು ನಗುತ್ತ ನಾನಾ ಜನರುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅಂಗಡಿ ಮುಗ್ಗಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸದಿಂದ 'ಶಿವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಓರ್ವ ತಪಸ್ವಿಯು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಗುರು ಶ್ರೇಷ್ಠನ ಅಂಗವು ತಪ್ಪದೆ ಬಾತುಕೊಂಡು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾರುತ್ತ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಅಯ್ಯೋ ! ಈ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತರಾರೂ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ ; ನೋಡಿಲ್ಲ ; ಆ ಹೆಣವನ್ನು ಎತ್ತಿಲ್ಲ. (ಇದು) ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ ? ೫೦. 'ನಾಳೆ ತಮಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಮರಣ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಸಾವೆಂಬುದು ಎಲ್ಲ ಜೀವರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದದ್ದು. ಎಂಬ ಸೂಳ್ನುಡಿ ನಿಜವಲ್ಲವೆ ? ಶಿವಭಕ್ತನೂ

1 ಳ್ದು (ಜ, ಚ, ದ)

ಬಡತಪಸಿ ಮಡಿದನಕ್ಕಟ
ನಡೆನೋಳ್ಪವರಾರುಮಿಲ್ಲಮಾತನ ಪೆಣನಂ
ಮೃಡಭಕ್ತರೆತ್ತಲೊಲ್ಲ
ರ್ಪೊಡವಿಯೊಳಿದು ಭಕ್ತನೀತಿಯೇ ಬಗೆವಾಗಳ್ ೫೧

ಮಡಿದ ತಪಸ್ವಿಗೆ ಮುನ್ನಂ
ಪೊಡವಿಯೊಳಸುವಿತ್ತನೀತನಳಿದಿರ್ಪುದನಾ
ಕಡುಚಾಗಿ ಚೌಡಯ್ಯಂ ಕಂ
ಡೊಡೆ ಹರಣಮನೀವನಱಿಯದಿರ್ದಪನಲ್ತೇ ೫೨

ವ॥ ಆತಂಗಮಾದೊಡಮಿಾ ಕುಣಪಮಂ ತೋಱಿದಪೆವೆಂದೊಂದು ವಿಮಾನಮಂ ರಚಿಸುತ್ತದಱೊಳಿಟ್ಟು ಬಂಧಿಸಿ ಬಡತಪಸಿಗಳುಮಂ ಗೊರವರುಮಂ ಕೆಲಂಬರಂ ನೆರಪುತವರ್ಗಳಿನಾ ಮಾಡಮಂ ಪೊಱಿಸಿಕೊಂಡು ಚೌಡದೇವನ ಗೃಹದ ಮುಂದಣ ಬೀದಿಯೊಳಾ ಧೂರ್ತಧುರಂಧರ ರ್ಪಲವಂದದಿಂ ಪರಿಹಾಸೋಕ್ತಿಗಳನಾಡುತ್ತುಂಬರುತ್ತುಮಿರೆ ಚೌಡದೇವನದಂ ಕಂಡು ಕೃತಕಶಬ್ದ ಮೆಂದಱಿದವರ ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆಯನಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು—

ಬಡವನೂ, ಶಿವ ಚಿಹ್ನಾಂಕಿತನೂ ಆದ ಯೋಗಿಯು ಸತ್ತರೆ ನೋಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಧನಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದರೆ, ಸತ್ತ ಕೂಡಲೆ ಮಹೋತ್ಸಾಹ ದಿಂದ ದುಡ್ಡಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ಬಾರದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೇ ?' ೫೧, ಬಡ ತಪಸ್ವಿಯು ಸತ್ತನು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಅಯ್ಯೋ ! ಆತನ ಹೆಣವನ್ನು ಮೃಡಭಕ್ತರು ಎತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಬಲ್ಲರು, ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಭಕ್ತರ ನೀತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೇ ? ೫೨. ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ತಪಸ್ವಿಗೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತಿ ದಾನಶಾಲಿಯೆನಿಸಿದ ಚೌಡಯ್ಯನು ಪ್ರಾಣವಿತ್ತನು. ಈ ಋಷಿಯು ಸತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದನೇ ? ವ॥ ಆ ಚೌಡಯ್ಯನಿಗಾದರೂ ಈ ಹೆಣವನ್ನು ತೋರಿಸುವೆವು, ಎಂದು ಒಂದು ವಿಮಾನವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣವನ್ನಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ, (ಉಳಿದ) ಬಡ ತಪಸ್ವಿಗಳನ್ನೂ ಗೊರವರೇ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವರನ್ನೂ ಗುಂಪು ಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವರುಗಳಿಂದ ಆ ಚಟ್ಟವನ್ನು ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಚೌಡಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಧೂರ್ತತನದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಾದವರು ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಪರಿಹಾಸದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಚೌಡಯ್ಯನು ಅದನ್ನು ಕಂಡು, ಕೃತ್ರಿಮವಾದ ಹೆಣವೆಂದರಿದು ಅವರ

ಘನಮಹಿಮಾಂಬುಧಿ ದೂಪಕ
ಜನವನಧರಚಂಡಮಾರುತಂ ಚೌಡಾರ್ಯಂ
ತನು ಪೊಂಪುಳಿವೋಗುತ್ತಿರೆ
ಬಿನದದೆ ನಡೆನೋಡಿ ತನ್ನೊಳಂದಿಂತೆಂದಂ ೫೩

ವನಜಭವಾಂಡಭಾಂಡಚಯಮಂ ಪಡೆಯಲ್ಕೆಡಪಲ್ಸಮರ್ಥರೆಂ
ದೆನಿಪ ಮಹೇಶಭಕ್ತವರರ್ಗೀ ಕಪಟಾಕೃತಿಗಂಗಮಿತ್ತು ಜೀ
ವನಮನಮರ್ಚುವಂದಮಿದು ಲಕ್ಷ್ಯಮೆ ಮಾಣದೆ ಮಾಳ್ಪೆನಿಂತುಟೆಂ
ದನವಧಿಶೌರ್ಯನುಣ್ಮೆ ನೆನೆದಾದ್ಯಗಣಾಂಘ್ರಿಸರೋಜರಾಜಿಯಂ ೫೪

ಕರತಳಖಡ್ಗಮಂ ಜಡಿದು ಚಿಮ್ಮುತೆ ತಾಪಸಜೀವನೋದಯ
ಕ್ಕರದಿದು ಕಾರಮಿಂಚೆಸಿಸೆ ಲಂಘಿಸಿ ಮಾಡದ ಮುಂದೆ ಪೌರರ
ಚ್ಚರಿವಡೆ ನಿಂದು ಕೃತ್ರಿಮ ತಪಸ್ವಿಯ ಕೈವಿಡಿದೆತ್ತುತೇಳ್ಗುಣಾ
ಕರ ಜವದಿಂದಮೆಂದುಸುರೆ ಚೌಡಮಹಾಪ್ರಭು ತತ್ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದೊಳ್ ೫೫

ತನುಭಾವಂ ತಳ್ತು ಜೀವಂಬಡೆದು ಮಹಿಗೆ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ಚೌಡಾ
ರ್ಯನ ಪಾದಾಂಭೋರುಹಕ್ಕಾ ಕಪಟತಪಸಿ ದೇವೇಶ ನಿಮ್ಮ ಕೃಪಾಲೋ
ಕನದಿಂದಾಂ ಪುಟ್ಟಿದೆಂ ಕೇಳೆನಗೆ ಪಿತನುಮಾಚಾರ್ಯನುಂ ಲಿಂಗಮುಂ ನೀ
ನೆ ನಿತಾಂತಂ ಸತ್ಯಮೆನ್ನಂ ಪೊರೆವುದೆನುತೆ ಕೊಂಡಾಡಿದಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಂ ೫೬

ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆಗಳನ್ನೂ ಕಂಡು, ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು ೫೩. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಯನೂ, ದೂಷಣೆ ಮಾಡತಕ್ಕ ಜನರುಗಳೆಂಬ ಮೇಘಕ್ಕೆ ಚಂಡಮಾರುತ ಪ್ರಾಯನೂ, ಆದ ಚೌಡಯ್ಯನು (ತನ್ನ) ಶರೀರವು ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ವಿನೋದದಿಂದ ಆಗ (ಆ ಹೆಣವನ್ನು) ನೋಡಿ; ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇಂತೆಂದನು. ೫೪. ಪರಮೇಶ್ವರನ ಭಕ್ತರುಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳೆಂಬ ಕುಂಭಗಳ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು, ನಾಶಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥರೆಂದೆನಿಸುವರು. ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಪಟ ಕೃತಿಯ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಶರೀರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ರೀತಿಯು ಇದೊಂದು ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ? ತಪ್ಪದೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವೆನು, ಎಂದು ಅಪಾರ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಚೌಡಯ್ಯನು ಪೌರುಷ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ, ಪುರಾತನರಾದ ಶಿವಶರಣರ ಪಾದಗಳನ್ನು ನೆನೆದು, ೫೫–೫೬. ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಆ ಚೌಡಯ್ಯನು ವರ್ಷಾಕಾಲದ ಮಿಂಚೋ ಎಂಬಂತೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತ, ಝಳಪಿಸುತ್ತ ಆ ಕಪಟದಿಂದ ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ವಿಯ ಉದ್ಭವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದು ವಿಮಾನದ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಪಟ್ಟಣದ ಜನರೆಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಆ ಕೃತ್ರಿಮ ತಪಸ್ವಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎತ್ತುತ್ತ, 'ಹೇ ಗುಣಾಕರನೇ, ಬೇಗನೆ ಏಳು ; ಎಂದೆನ್ನಲು ತತ್‌ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಕಪಟ ತಪಸ್ವಿಯು ಶರೀರ ವ್ಯಾಪಾರದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಜೀವವನ್ನು ಪಡೆದು ಭೂಮಿಗೆ ಧುಮುಕಿ ಚೌಡಯ್ಯನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, 'ದೇವೇಶ, ನಿಮ್ಮ ಕೃಪಾ

ವ|| ಇಂತು ಕರಕಂಜಮಂ ಮುಗಿದು ದೈನ್ಯಂ ಮಿಗೆ ಪೊಗಳ್ವ ತಾಪಸನಂ ಚೌಡಿದೇವಂ ಕೃಪಾಲೋಕನದಿನಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕರುಣಿಸಿ ಚಿರಂಜೀವಿತ್ವಮನಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸಿ ನಿರರ್ಗಳ ನಿಜ ಪ್ರಭಾವಮಂ ಬೀಱುತ್ತುಮಿರ್ಪಿನಮಾಗಳ್—

ಪರಮತ ಮತ್ತವಾದಿತತಿಯಚ್ಚರಿವಟ್ಟು ಪೊದಳ್ದ ಭೀತಿಯೊ
ಳ್ಪೊರೆದೊಡಲಂ ಧರಿತ್ರಿಯೊಳೆ ಸಾರ್ಚಿ ನಮಸ್ಕೃತಿಗೆಯ್ದು ದೇವ ಚೌ
ಡರಸ ಚರಾಚರಪ್ರಕರಪಾಲಕ ಪಾಲಿಪುದೆಮ್ಮನಜ್ಞರಂ
ದುರಿತನಿಯುಕ್ತರಂ ಪಶುಗಳಂ ಗುಣಹೀನರನೆಂದು ದೈನ್ಯದಿಂ ೫೭

ಅಭಯಮನೊಲ್ದು ಬೇಡೆ ಮಱೆದಾ ಮದಮತ್ತರ ತಪ್ಪನಾಗಣ
ಪ್ರಭು ಪದೆದೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೆ ಕೃಪೆಯಿಂದಭಯಂಗುಡುತನ್ಯದರ್ಶನ
ಪ್ರಭವಜಡತ್ವಮಂ ಬಿಡಿಸಿ ಶೈವಮತಸ್ಥಿತಿಯಂ ನೆಗಳ್ಚಿ ಸ
ದ್ವಿಭವದಿನೊಪ್ಪಿದಂ ಮುಸುಟಿ ಚೌಡಮಹಾತ್ಮನಿಳಾತಳಾಗ್ರದೊಳ್ ೫೮

ಇಳೆಯೊಳ್ಸ್ತ್ರೀಚೌಡಿದೇವಂ ಮುನಿಪ ವೃಷಭ ಕನ್ಯಾಗತಪ್ರಾಣಮಂ ಕೊ
ಟ್ಟಳಿಪರ್ಕೆಯ್ಗೆಯ್ದ ಮಾಯಾಮುನಿಗೆ ಹರಣಮಂ ಸಾರ್ಚಿ ಭೂನುತ್ಯನಾಗಿ
ರ್ದಳವಂ ಕೇಳ್ದಿಯ್ದಿ ನಣ್ಪಿಂದೆಱಗಿ ನುತಿಸುತಾನಂದಮಂ ತಾಳ್ದು ಭಕ್ತಾ
ವಳಿಯೊಳ್ಕೊಂಡಾಡುತುಂ ತನ್ಮಹಿಮೆಯನೆಸೆದಂ ಭಕ್ತಿಸಾಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೫೯

ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದೆನು ; ಕೇಳು : ನನಗೆ ತಂದೆಯೂ, ಗುರುವೂ, ಲಿಂಗವೂ ನಿಜವಾಗಿ ನೀನೇ ಸತ್ಯ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು'—ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದನು.

ವ|| ಈ ರೀತಿ ಕರ ಕಮಲವನ್ನು ಮುಗಿದು, ಅತಿ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪೊಗಳುತ್ತಿರುವ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಚೌಡಿದೇವನು ಕೃಪಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ, (ಅವನಿಗೆ) ಶಿವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ, ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕುವಂತೆ ವರವಿತ್ತು, ರಕ್ಷಿಸಿ, ನಿರರ್ಗಳವಾದ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಒಪ್ಪಿದ್ದನು ಆಗ—೫೭–೫೮. ಅನ್ಯ ಮತದ ಕೊಬ್ಬಿದ ವಾದಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟು ವಿಶೇಷವಾದ ಭಯದಿಂದ ತುಂಬಿದವರಾಗಿ, ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಇಕ್ಕಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ,' ದೇವ, ಚೌಡರಸ, ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೇ, ಮೂಢರೂ,' ಪಾಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವರೂ ಪಶುಗಳು ಗುಣಹೀನರೂ ಆದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಅಭಯವನ್ನು ಒಲಿದು ಬೇಡಲಾಗಿ, ಆ ಗರ್ವಯುಕ್ತರ ತಪ್ಪನ್ನು ಮರೆತು ಆ ಗಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮುಸುಡಿಯ ಚೌಡಯ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೋಡಿ. ಕೃಪೆಯಿಂದ (ಅವರಿಗೆ) ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ, ಪರ ಪ್ರೇಕ್ಷಣದಿಂದುಂಟಾದ (ಅವರ) ಜಡತ್ವವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಶಿವ ಮತದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ, ಭೂ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿದ್ದನು. ೫೯. ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ಚೌಡದೇವನು ಋಷಿ, ವೃಷಭ, ಸ್ತ್ರೀ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಹೋದ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಿಂದಕರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮಾಯಾ ಮುನಿಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ, ಭೂ ಜನದಿಂದ ಹೊಗಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಸಾಂದ್ರನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ,

ಮುಸುಟಿಯ ಚೌಡಯ್ಯನ ಸ
ಲ್ಲಸಿತಚರಿತ್ರಮನದಾವನೋದುವನಾವಂ
ರಸೆಯೊಳ್ಕೇಳ್ವನವಂ ಸಂ
ತಸದಿಂ ಪಡೆವಂ ಚಿರಾಯುವಂ ಘನಸುಖಮಂ ೬೦

ಶುಂಭನಿಶುಂಭಭಂಜನೆ ಕದಂಬಕದಂಬನಿವಾಸೆ ಕುಂಭಿರಾ
ಟ್ಕುಂಭಪಯೋಧರೋಜ್ವಲೆ ಚಿದಂಬರರೂಪಿಣಿ ಕಂಬುಕಂಠೆ ವಿ
ಶ್ವಂಭರಜಂಭವೈರಿಸುರವಂದ್ಯಪದಾಂಬುಜೆ ಶುಭುಸಂಭ್ರಮಾ
ರಂಭಣಶುಂಭದಂಬಿಕೆ ಮುದಂಬಿಕೆ ಪಾಲಿಪುದೆನ್ನ ಶಾಂಭವೀ ೬೧

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮುಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಪಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಮುಸುಟಚೌಡಿದೇವಮಹತ್ವಕಥನಂ
ಏಕವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೨೧ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೬೩೩ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ಆನಂದಗೊಂಡು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ, ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೬೦. ಮುಸುಟಿಯ ಚೌಡಯ್ಯನು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಆದಾವನು ಓದುವನೋ, ಅವನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳುವನೋ, ಅವನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಚಿರಾಯುವನ್ನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ೬೧. ಶುಂಭ ನಿಶುಂಭರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದ, ಕದಂಬ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ, ಗಜ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಐರಾವತದ ಕುಂಭಸ್ಥಳದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೊಲೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಳಾದ, ಜ್ಞಾನಕಾಶ ಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ, ಶಂಖದಂತಿರುವ ಕುತ್ತಿಗೆಯುಳ್ಳ, ವಿಷ್ಣು, ಇಂದ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳ, ನನ್ನ ತಾಯಾದ ಶಾಂಭವಿಯೇ, ಈಶ್ವರನ ಸಂತೋಷದ ಆವಿರ್ಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾನಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ದ್ವಾವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ

[ಸುರಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯನ ಕಥೆ]

ಶ್ರೀಶಾಂಭವೀಮುಖಾಕ್ಷಿಕು
ಶೇಶಯ ಕುಮುದಾನುರಂಜನಾಕ್ಷಿದ್ವಯನಾ
ಕಾಶಮಣಿಜಾತಹರನಖಿ
ಳೇಶಂ ಪೊರೆಗೆಮ್ಮನಾವಗಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ವ॥ ಮತ್ತಮಾಪುರದಲ್ಲಿ—

ನಿರುಪಮ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿ ನಿಜಲಿಂಗಸಮುಚಿತ ಮರ್ಮವೇದಿ ಸ
ದ್ಗುರುಚರಲಿಂಗಭಕ್ತನಘದೂರನುದಾರನಪಾರಪುಣ್ಯಕೀ
ರ್ತಿರುಚಿರನುಜ್ವಳಪ್ರಬಳಶೌರ್ಯನಪಾಸ್ತಕಳಂಕನೊಪ್ಪುಗುಂ
ಸುರಗಿಯ ಚೌಡದೇವನೆನಿಸಿರ್ಪ ಮಹಾತ್ಮನನೂನ ವೈಭವಂ ೨

ಜಿತಸಂಸಾರವಿಕಾರನಂಚಿತಮಹಾವೀರವ್ರತಾಧಾರನೂ
ರ್ಜಿತಲಿಂಗಪ್ರಣಯಪ್ರಸನ್ನಕರಣಂ ಲಿಂಗಾಭಿಮಾನಕ್ರಿಯಾ

ಸುರಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯನ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಮುಖ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಿಗಳೆಂಬ ಕಮಲಕನ್ನೈದಿಲೆಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವವರಾದ (ಕ್ರಮವಾಗಿ) ಸೂರ್ಯ (ಮತ್ತು) ಚಂದ್ರರೆಂಬ ಎರಡು ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವನೂ, ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನಾದ ಯಮನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನೂ, ಸರ್ವಲೋಕಸ್ವಾಮಿಯೂ ಆದ ಶಿವಲಿಂಗನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿ ವ॥ ಮತ್ತು (ಆ ಕಲ್ಯಾಣವೆಂಬ) ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ–೨ ನಿರುಪಮವಾದ ದಿವ್ಯ ಶರೀರಿಯೂ, ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧದ ರಹಸ್ಯವನ್ನರಿತವನೂ, ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ಪಾಪದಿಂದ ದೂರನೂ, ಅಪಾರವಾದ ಪುಣ್ಯದಿಂದುಂಟಾದ ಕೀರ್ತಿಯಿಂದ ಮನೋಹರನೂ, ಉಜ್ವಲವಾದ ಪ್ರಬಲ ಶೌರ್ಯವುಳ್ಳವನೂ, ಕಳಂಕದೂರನೂ, ಅಧಿಕ ವೈಭವಶಾಲಿಯೂ ಆದ ಸುರಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಹಾತ್ಮನು ಒಪ್ಪಿದ್ದನು, ೩. (ಅವನು) ಸಂಸಾರಸಂಬಂಧದ ವಿಕಾರವನ್ನು ಗೆದ್ದವನು ; ಪೂಜ್ಯವೂ, ಮಹತ್ವವುಳ್ಳದ್ದೂ ಆದ ವೀರಶೈವ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನಾದವನು ; ಲಿಂಗಸಂಬಂಧದ ತೇಜವುಳ್ಳವನು ; ಶ್ರೇಷ್ಠ ನೀತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಲಗೊಂಡ ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವನು ; ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನಾದವನು ; ಲೋಕದ ಜನರಿಂದ

ಶ್ರಿತಸುರ್ವೀವಿನುತಂ ಪ್ರಸಾದಯುಗಸೇವಾನಂದಯುಕ್ತಂ ಕೃಪಾ
ನ್ವಿತಚಿತ್ತಂ ಗುಣಶಾಲಿಯಷ್ಟವಿಧ ಸದ್ಭಕ್ತಿಕ್ರಮಭ್ರಾಜಿತಂ ೩

ವ॥ ಎಂಬ ನೆಗಳ್ತೆವೆತ್ತು—

ಅನುದಿನವೊಲ್ದು ತನ್ನ ಮನೆಗೆಯ್ದಿದ ಜಂಗಮಲಿಂಗಸಂಚಯ
ಕ್ಕನುನಯದಿಂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ದಿವ್ಯರುಚಿಪ್ರಸನ್ನ ಭೋ
ಜನ ನವಶಾಕಪಾಕಪರಮಾನ್ನರಸಾಯನಖಾದ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂ
ಮನದೊಲವಿಂ ನಿವೇದಿಸಿ ಕರಾಂಜಲಿಗೆಯ್ದು ಪೊದಳ್ದ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ೪

ವ॥ 'ರಸಾನ್ಭಕ್ತಸ್ಯ ಜಿಹ್ವಾಗ್ರಾದಶ್ನಾಮಿ ಕಮಲೋದ್ಭವ'ಯೆಂದು ಭವದ್ವಾಕ್ಯಮುಂಟಪ್ಪುದಱಿಂ ದೇವ ನೀಂ ಭಕ್ತರೂಪದಿಂ ಭುಂಜಿಪುದೆಂದು ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ದು ತಣಿ[1]ಪಿ ನೋಡಿಪರಮಾನಂದಮನಾಳ್ದನಂತರಂ ವ್ಯಾಘ್ರಾಜಿನಾಸ್ತರಣದೊಳ್ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ನಿಜೇಷ್ಟಲಿಂಗಮಂ ಪೂಜಿಸಲೆಂದು ಪಜ್ಜಳಿಪ ಸಜ್ಜೆಯಿಂ ಕರಾಂಬುಜಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ಸಿ ತಲ್ಲಿಂಗಮಂ ನೋಡಿ ಜಲಾಭಿಷೇಕದಿಂ ಮುನ್ನಮೆ ಸುಖಬಾಷ್ಪಜಲ ಕಲ್ಲೋಲದಿನಭಿಷೇಕಂಗೆಯ್ದು ಧೂಪಾರ್ಪಣದಿಂ ಮುನ್ನಮೆ ಚಿದಗ್ನಿವಿನಿಹಿತವಾಸನಾ ಧೂಪಧೂಮಮಂ ಬೀಸಿ ಕುಸುಮೋಪಹಾರದಿಂ ಮುನ್ನಮಾತ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾರ್ಪಣಮಂ ನೆಗಳ್ದು ಗಂಧಾರ್ಪಣದಿಂ ಮುನ್ನಮೆ ಚಿದನುಭವಸುಗಂಧಾನು ಲೇಪ

ಶ್ಲಾಘಿಸಲ್ಪಡುವವನು ; ಶುದ್ಧ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಸಾದದ್ವಯ ಸ್ವೀಕಾರದಿಂದ ಆನಂದದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು; ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನು ; ಸದ್ಗುಣಶಾಲಿಯು ; ಅಷ್ಟವಿಧ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗಳಾದ–ಶಿವಕಥಾಶ್ರವಣ, ಶಿವಕೀರ್ತನ, ಶಿವಸ್ಮರಣ, ಶಿವಪಾದಸೇವನ, ಶಿವಾರ್ಚನ, ಶಿವಸೇವಾಭಾವ, ಶಿವವಂದನೆ, ಶಿವಾರ್ಪಣಾದಿಗಳ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದವನು–ಆಗಿದ್ದನು, ವ॥ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ–೪. (ಅವನು) ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಂಥ ಲಿಂಗರೂಪರಾದ ಜಂಗಮ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ರುಚಿಯುಳ್ಳದಿವ್ಯ ಭೋಜನವಾದ ನೂತನ ಶಾಕಪಾಕಗಳು, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಅನ್ನ, ರಸಾಯನ, ಇತರ ಖಾದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಬ್ಬಿದವನಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದು (ಭಕ್ತಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.) ವ॥ 'ಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ಭಕ್ತನ ನಾಲಗೆಯ ತುದಿಯಿಂದ (ನಾನು) ಷಡ್ರಸಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಹುಳಿ, ಉಪ್ಪು, ಕಾರ, ಮಧುರ, ಕಹಿ, ಒಗರು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂಬ ಭಗವಂತನ ವಚನವುಳ್ಳುದರಿಂದ 'ದೇವನೆ, ನೀನು ಭಕ್ತನ ರೂಪದಿಂದ ಆಹಾರ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು, ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡು, ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ, ನೋಡಿ, ಪರಮ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದಿದನಂತರ ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ತನ್ನ

1 ಣು(ಜ, ದ)

ವಂ ನಿವಾರ್ಚಿ ನೀರಾಜನಾರ್ಪಣದಿಂ ಮುನ್ನಮೆಯಾತ್ಮಾ[1]ಂತರಜ್ಯೋತಿಯಂ ಬೆಳಗಿ ನೈವೇದ್ಯಾರ್ಪಣದಿಂ ಮುನ್ನಮಾತ್ಮನೈವೇದ್ಯಮುಂ ನಿವೇದಿಸಿ ತಾಂಬೂಲಾರ್ಪಣದಿಂ ಮುನ್ನಮೆಯನುರಾಗರಸ ತಾಂಬೂಲಮಂ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತನಂತರಂ ಸಾಂಗಮೆನೆ ನೈವೇದ್ಯಾಂತ ಬಾಹ್ಯ ಪೂಜೆಯನೊಡರ್ಚುತಾಗಳ್—

ಮಿಱುಗುವ ಖಡ್ಗಮಂ ತೆಗೆದು ತನ್ನಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಿ
ೞ್ತೊಱೆಯನವರ್ಚಿ ಸಾರ್ಚಿ ನಿಜಲಿಂಗಮನೀಕ್ಷಿಸಿ ಭೋಜ್ಯವಸ್ತುವಂ
ನೆಱೆಗಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂ ಕರದೆ ಸತ್ಕಬಳಾಕೃತಿಗೆಯ್ದು ನೀಡೆ ನೀ
ಳ್ದಿಱಕದೆ ಶಂಭು ಕೆಯ್ಕೊಳುತೆ ಭುಂಜಿಸುತಿರ್ದನುದಾತ್ತಲೀಲೆಯಿಂ ೫

ವ॥ ಅಂತು ನಿಜೇಷ್ಟಲಿಂಗಂ ಕರಾಗ್ರದಿಂ ಕಬಳಂಗೊಂಡು ಚರಲಿಂಗಮಾರೋಗಿಪಂತಾರೋಗಿಸೆ ಕಂಡು ಕಳೆಯೇಱೆ ಮಿಱೆ—

ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಲಿಂಗ ಕರಂಡಕದಿಂದ ಕರಕಮಲಗಳಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು (ಕರಡಿಗೆಯಿಂದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ) ಆ ಲಿಂಗವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ, ಜಲದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳ ತರಂಗಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಧೂಪದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲೇ ಚಿತ್ ಎಂಬ ಅಗ್ನಿ (ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶವೆಂಬ ಅಗ್ನಿ)ಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂಬ ಧೂಪವನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಧೂಮವನ್ನು ಬೀಸಿ, ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ತನ್ನ ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ (ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಲಿಂಗ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ), ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಅನುಲೇಪನ ಮಾಡುವ ಮೊದಲೇ, ಜ್ಞಾನಾನುಭವವೆಂಬ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಅನುಲೇಪನ ಮಾಡಿ, ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನೆತ್ತುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ತನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮವೆಂಬ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿ, ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲೇ, ಆತ್ಮನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ನಿವೇದನೆ ಮಾಡಿ, ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಸಂತೋಷವೆಂಬ ಒಳ್ಳೆಯ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ—ಅನಂತರ ಯಥಾ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಮಜ್ಜನ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣೆಯವರೆಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಆಗ–೫. ಬಹು ಸಮರ್ಥನಾದ ಆ ಸುರಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯನು ತನ್ನ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಒರೆಯಿಂದ ಹಿರಿದು ಹೊರ ತೆಗೆದು, ಭೋಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹೊಂದಿಸಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ತುತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೈಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಲಾಗಿ ಈಶ್ವರನು ಕೈಯನ್ನು ಚಾಚಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ವ॥ ಆ ರೀತಿ ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗವು ಕೈಯಿಂದ ತುತ್ತನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜಂಗಮಮೂರ್ತಿಯು ಊಟ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ ಊಟ

1 ತ್ಮ (ಅ)

ನುದಿನವಿೞತೆಱದಿಂ ನೆ
ಟ್ಟನೆ ಕಾಲತ್ರಯದೊಳಭವನಂ ತಣಿಪುತೆ ಪಾ
ವನತತ್ಪ್ರಸಾದಮಂ ತಾಂ
ಮನದೊಲವಿಂ ಸೇವಿಸುತ್ತುಮಿರ್ಪಿನಮಾಗಳ್ ೬

ಹರಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಕಂಡಾ
ಸುರಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯನೆಸಗಿದುಜ್ಜುಗಮನದಂ
ಪಿರಿದಾನಂದಮನಾಳ್ದಾ
ದರದಿಂ ಬಗೆವೆರ್ಚಿ ತಮ್ಮೊಳಂದಿಂತೆಂದರ್ ೭

ಮೀಱಿದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಕರಿಕಾಲಮಹೀಪತಿ ನಿಚ್ಚನಿಚ್ಚಮಿಂ
ಪೇೞಿದಭಿನ್ನಸೂಕ್ಷ್ಮಧವಳಾನವಶಾಲಿ ಸುತಂಡುಲಾಳಿ ಮು
ನ್ನೂಱುಮತ್ತು ಖಂಡುಗಮದಂ ಮಿಸುಪೋದನಮಂ ನಿಮಿರ್ಚಿಂ ಸೊಂ
ಪಾಱದ ಶಾಕಪಾಕತತಿಯಂ ಸಮೆದಲ್ಲಿ ಮನೋನುರಾಗದಿಂ ೮

ಮೂವತ್ತು ಕೊಳಗ ಮೆಳಸಿಂ
ತೀವಿದ ಬಹುವಿಧ ರಸಾನ್ನತತಿಯನೊಡರ್ಚು
ತ್ತಾ ವಿಭು ಸಹಸ್ರಮಣಿಪಾ
ತ್ರಾವಳಿಯೊಳುಮೇಶ್ವರಂಗೆ ಗಡಣಿಸುತೊಲವಿಂ ೯

ಕರವಾಳಂ ಕರದಲ್ಲಿ ತಾಳ್ದಲೆವಿಟ್ಟೋರಂತೆ ಚೆಲ್ವಾದ ಪೊಂ
ದೆರೆಯಂ ನಿಂದೊಡನಾಲಿಸುತ್ತಿರೆ ಮಹೇಶಂ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಾನ್ನ ಸಾ

ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಕಳೆಯೇರಿದವನಾಗಿ—೬-೭. ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಚ್ಛಿತ್ತಿಯಿಲ್ಲದಂತೆ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲೂ (ಬೆಳಗು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಾಯಂಕಾಲ ದಲ್ಲೂ) ಶಿವನನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತ, ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಶಿವನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಮನಸ್ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹರಿಭಕ್ತರು ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸುರಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯನು ಮಾಡಿದ ಆ ರೀತಿಯ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಂಡು ವಿಶೇಷಾನಂದಭರಿತರಾಗಿ, ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದು ಅಂದರು: ೮-೯-೧೦. (ಹಿಂದೆ ಆ ಕಾಂಚೀಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ) ಕರಿಕಾಲ ಚೋಳನೆಂಬ ದೊರೆಯು, ವಿಶೇಷವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ, ಸೊಗಸಾದ ಗೊನೆ ಮುರಿಯದಿರುವ ಸಣ್ಣನೆಯ ಶುಭ್ರವಾದ ಅಸದೃಶ ಬತ್ತದಿಂದ ಕುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಕ್ಕಿಯ ಮೂರುನೂರು ಕಂಡಗಗಳ ಸಮೂಹ ದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಸೊಂಪು ಆರದೆಯಿರುವ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಗಳ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಮೂವತ್ತು ಕೊಳಗ ಮೆಣಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಹು ವಿಧವಾದ ಸಾರುಗಳೇ 'ಮೊದಲಾದ ರಸಭರಿತ ಅನ್ನದ ಸಮೂಹವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು ತ್ತಿದ್ದನು. (ಆಗ) ಆ ರಾಜನು ಅನೇಕ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರನ ಎದುರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಆ ಅನ್ನವನ್ನೆಲ್ಲ) ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟು, ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ

ಧುರುಚಿಸ್ಫೀತರಸಾಯನಂಗಳನೊಱಲ್ದಾಸ್ವಾದನಂಗೆಯ್ದು ಭಾ
ಸುರನಾದಂ ಕಿವಿಗಿಂಪನೀಯೆ ಸವಿದಂ ತಾನಂದು ಭೂಭಾಗದೊಳ್ ೧೦

ಮನ್ನಣೆವೆತ್ತೊಪ್ಪುವ ಭ
ಕ್ತನ್ನಿಜ ಜಿಹ್ವೆಯೊಳೆ ಸವಿಯನೀವುತೆ ಮಗುಳ್ದಾ
ಚನ್ನಯ್ಯನಂಬಕಳವಂ
ತಾಂ ನಲಿದೊಡನುಣಿಸಿದಂ ಭವಾನೀ[1]ಪತಿಯಂ ೧೧

ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮಮೆನಿಪ್ಪ ಸತ್ಪುರದೊಳಿರ್ಪಳ್ಚೋಳಿಕಾದೇವಿ ರು
ದ್ರಾಕ್ಷಕ್ಷಾರಲಸತ್ಕಳೇವರೆಯಲಂಪಿಂ ಪುಳ್ಗಿಯುಣ್ಬಂದು ಜಿ
ಹ್ವಾಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಸವಿಯಾಗೆ ಪುಳ್ಗಿಯನದಂ ಸದ್ವಸ್ತ್ರದಿಂ ಮುಚ್ಚಿ ಭಾ
ಳಾಕ್ಷಂಗೀವುದೆನುತ್ತೆ ಚೇಟಿಯ ಕರಾಂಭೋಜಾತದಿಂದಟ್ಟಿದಳ್ ೧೨

ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮನೋಹರವಾದ ಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ತೆರೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜೋಲುಬಿಟ್ಟು ನಿಂತುಕೊಂಡು (ಶಿವನು ಊಟ ಮಾಡುವ ಸಪ್ಪಳವನ್ನು) ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. (ಆಗ) ಮಹೇಶ್ವರನು–ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜ್ಯ, ಅನ್ನ, ವಿಶೇಷ ರುಚಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಸಾಯನಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ (ಒರಲ್ದು) ಆಸ್ವಾದನೆ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದನು; ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪಾಗುವ ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿದನು. (ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ಮನೋಹರವಾದ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ). ೧೧. ಮನ್ನಣೆಗೊಂಡು ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದ (ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದಾರ) ಚೆನ್ನಯ್ಯನೆಂಬ ಭಕ್ತನು ತನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ರುಚಿಯನ್ನು ಈಶ್ವರನಿಗುಂಟು ಮಾಡುತ್ತ ಪುನಃ ತಾನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಶಿವನಿಗೆ ತನ್ನೊಡನೆಯೇ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿದನು. (ಶಿವನು ಚೆನ್ನಯ್ಯನ ನಾಲಿಗೆಯ ತುದಿಯಿಂದಲೇ ಅಂಬಲಿಯ ರುಚಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದನೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ). ೧೨. ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮವೆಂದೆನಿಸುವ ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಭಸ್ಮ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿದ್ದ ಚೋಳಿಕಾ ದೇವಿಯೆಂಬುವಳು ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ತಿನ್ನುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೋಳಿಗೆಯು ರುಚಿಯಾದುದಾಗಿರಲಾಗಿ (ಅದು ರುಚಿಯಾಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ತೆಗೆದು) ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬರುವುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತ ದಾಸಿಯೊಬ್ಬಳ ಕರಕಮಲಗಳಲ್ಲಿರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳು.

---

1 ನಿಯಂ(ಚ)

ಜವದಿಂ ಬಂದವಳಂಗಜಾರಿಯ ನಿವಾಸಕ್ಕಳ್ಕಱಿಂ ದೇವ ದೇ
ವವರೇಣ್ಯೋತ್ತಮ ಭೀಮನಾಥ ಪದೆದೆಮ್ಮಕ್ಕಂ ಕರಂ ಪುಳ್ಗಿಯಂ
ಸವಿವೃತ್ತಿರ್ದಿನಿದಾಗೆ ನಿನ್ನ ನೆನೆದೆನ್ನಿಂದಟ್ಟಿದಳ್ಬಟ್ಟಲೊ
ಳ್ಕವೆ ತಂದಿರ್ದಪೆನೆಂಬುದುಂ ತರುಣಿ ತಾರೆಂದೀಶ್ವರಂ ಪಾತ್ರೆಯಂ ೧೩

ಪ್ರಣಯದಿ ನೀಳ್ದುಕೊಳುತ್ತುಂ
ಘಣಿಕಟಕಂ ಸವಿದು ಪುಳ್ಗಿಯಂ ಬಟ್ಟಲನಂ
ಗಣಕಿಟ್ಟಂ ಕ್ರೇಂಕಾರ
ಕ್ವಣಿತಂ ಕೆಯ್ಗಗ್ಗ ನೋಳ್ಪರರಿದೆಂಬಿನೆಗಂ ೧೪

ಎಂದೆಂಬ ಕಥೆಯನಾಲಿಪೆ
ವಿಂದೆಳೆಯೊಳ್ಕಂಡೆವಮವ ಚೌಡಯ್ಯಂ ನ
ಣ್ಪಿಂದಭವಂಗೂಡಿದನುಣಿ
ಸಂ ದಿಟಮಿದನೆಂದವರ್ಕರಂ ಕೀರ್ತಿಸಿದರ್ ೧೫

ವ॥ ಆಗಳ್—

ಬಸವರಸನೆಯ್ದಿ ನಿಜಪದ
ಬಿಸಜಕೆ ಪೊಡಮಟ್ಟು ನಲಿದು ಪೊಗಳುತ್ತಿರೆ ಸಂ
ತಸಮಲರ್ದು ಜಸದಿನೊಪ್ಪಿದ
ನಸದೃಶಕಲ್ಯಾಣನಗರದೊಳ್ಚೌಡಾರ್ಯಂ ೧೬

೧೩–೧೪. ಅವಳು ಶಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವೇಗವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ದೇವ, ದೇವತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮನೇ, ಭೀಮೇಶ್ವರಾ, ನಮ್ಮಕ್ಕ ಬಯಸಿ (ಈ) ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದು ಬಹಳ ರುಚಿಕರವಾದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡು ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಕಯ್ಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಂದಿದ್ದೇನೆ, ಎನ್ನಲು ಈಶ್ವರನು–'ಸ್ತ್ರೀಯಳೇ, ಆ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಇತ್ತ ಕೊಡು' ಎಂದು, ಆ ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ತಿಂದು 'ಜಣಲ್' ಎಂದು ಧ್ವನಿ ಯುಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ, ನೋಡುವವರೆಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿರಲಾಗಿ (ಆ ಬಟ್ಟಲನ್ನು) ಮುಂದಣ ಬಯಲಿಗೆ ಬಿಸಾಡಿದನು. (ಶಿವಾಲಯದ ಕದ ಮುಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದ ಹೊರಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಹೇಳಿದ ಆ ದಾಸಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ತಿಂದು ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ). ೧೫. 'ಹೀಗೆಂದೆನ್ನುವ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಇಂದು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚೌಡಯ್ಯನು ಶಿವನಿಗೆ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. (ಅದನ್ನು) ಕಂಡೆವು.' ಅಬ್ಬಬ್ಬ! ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ವ॥ ಆಗ—೧೬. ಆಗ ಬಸವರಸನು ಬಂದು, ಚೌಡಯ್ಯನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊಗಳು ತ್ತಿದ್ದನು. (ಹೀಗೆ) ಆ ಚೌಡಯ್ಯನು ಆ ಅಸದೃಶವೆನಿಸಿದ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ

ಮತ್ತಮೊರ್ವನಸಮಾನನಲ್ಲಿ ಸ
ದ್ವೃತ್ತನೀಶಪದಭಕ್ತಿತತ್ಪರಂ
ಮತ್ತವಾದಿಚಯಹೃದ್ಭಯಂಕರೋ
ದಾತ್ತಶೌರ್ಯನಿಧಿ ಲೋಕಪಾವನಂ ೧೭

ಅನಘನನಾಮಯಂ ವಿಲಯದೂರನಪಾರಕೃಪಾಬ್ಧಿ ಚಂದ್ರಿಕಾ
ರ್ಜುನನಿಜಕೀರ್ತಿಪೂರಿತದಿಶಾಂತನನಂತಮಹತ್ವಶಾಲಿ ಸ
ಜ್ಜನನುತಿಪಾತ್ರನುಜ್ವಳಚರಿತ್ರನುದಾತ್ತಕಿರಾತರುದ್ರನೆಂ
ದೆನಿಸಿ ತೆಲುಂಗ ಜೊಮ್ಮಯೆಸರಿಂದೆಸೆದಿರ್ದನಖರ್ವವೈಭವಂ ೧೮

ಕಲಿಕಲುಷಹರಂ ಜಂಗಮ
ವಿಲಸತ್ಪದಭಕ್ತನಜಿತನನುಪಮಸುಗುಣೋ
ಜ್ವಲನಮಿತಚಿದ್ಘನಾಸ್ಪದ
ನಲಘುತರಂ ವಿಧಿನಿಷೇಧವಿರಹಿತಚರಿತಂ ೧೯

ಬೆಂಬಿಡದೆ ಸುರಿಯೆ ಸಂತಸ
ಗಂಬನಿ ಪುಳಕಂಗಳುಣ್ಮೆ ಪರವಶಭಾವಂ
ಮುಂಬರಿಯೆ ಪೂಜಿಸುತೆ ನಿಟಿ
ಲಾಂಬಕನಂ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯಂ ೨೦

ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಂತೋಷದಿಂದಲೂ, ಯಶಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೭-೧೮. ಮತ್ತು ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಸದೃಶನಾದ, ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯುಳ್ಳ, ಈಶ್ವರ ಪಾದಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾದ, ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾದ ಪರವಾದಿಗಳ ಸಮೂಹದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಪರಾಕ್ರಮದ ನಿಧಿಯೆನಿಸಿದ, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪಾವನನೆನಿಸಿದ, ಪಾಪ ದೂರನಾದ, ರೋಗ ರಹಿತನಾದ, ನಾಶಕ್ಕೆ ದೂರನಾದ, ವಿಶೇಷ ಕೃಪಾಸಾಗರನೆನಿಸಿದ, ಬೆಳದಿಂಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶುಭ್ರವಾದ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ವಿಶೇಷವನ್ನು ದಿಗಂತದವರೆಗೂ ತುಂಬಿಸಿದ್ದ, ಸತ್ಪುರುಷರ ಶ್ಲಾಘನೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ, ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶಬರ ರೂಪ ಧರಿಸಿದ ಶಿವನೋ ಎಂದೆನಿಸಿದ, 'ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಧಿಕ ವಿಭವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೧೯-೨೦. ಕಲಿಕಾಲದ ಕಾಲುಷ್ಯವನ್ನು (ಪಾಪವನ್ನು) ನಾಶಮಾಡುವ, ಜಂಗಮದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಪಾದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಂದ ಜಯಿಸಲಶಕ್ಯನಾದ, ಅನುಪಮ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವ, ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿಯೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯನಾದ, ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವವನ್ನುಳ್ಳ, ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧ ರಹಿತನಾದ ಆ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು, ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ರೋಮಾಂಚನಗೊಂಡು, ಪರವಶನಾಗಿ, ಶಿವನನ್ನು

ಚರಲಿಂಗದಾಸಭಾವ
ಸ್ಫುರಿತಂ ಸುಖಮಿರ್ದನಿತ್ತಲತಿರುಚಿರ ಶ್ರೀ
ಗಿರಿಯೊಳವಿರಳ ಸಮಾಧಿಯೊ
ಳಿರುತೆ ಶಿವಾನಂದನೆಂಬ ಮುನಿವರನೊರ್ವಂ ೨೧

ಪದನಖರಾಳಿ ಬೇರ್ವರಿಯೆ ಪಾಣಿನಖಾವಳಿ ನೀಳ್ದು ಬಳ್ವಳಂ
ಪುದಿದಿರೆ ಬೆಳ್ಳಿವಳ್ಳಿಗಳವೋಲದರುಜ್ವಳರೋಚಿ ಸುತ್ತಲುಂ
ಪದೆದು ಮುಸುಂಕೆ ಕೇಶಚಯಮಂಗಮನಾವರಿಸುತ್ತೆ ತೋಱೆ ಪಿಂ
ಗದೆ ಶಿವಲಿಂಗದಂಘ್ರಿಯನೆ ಜಾನಿಸುತಿರ್ದನತೀವ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ೨೨

ಆ ಮುನಿಯ ಪಾದಸೇವೆಯ
ನಾವೋದದಿನೆಸಗುತಿರ್ಪ ತದ್ವರ ಶಿಷ್ಯಂ
ಭೂಮಹಿತಕಂದಮೂಲ
ಸ್ತೋಮಂದರಲೆಂದು ತಳರುತುಂ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ ೨೩

ಬಿನದಂಬೆತ್ತೇಳ್ತರುತ್ತುಂ ಯುವತಿ ಸಹಿತ ಗಂಧರ್ವಸಂದೋಹಮಾ ಪೆಂ
ಪಿನ ಯೋಗಾರೂಢ ಯೋಗೀಶ್ವರನನುರುಜಟಾಪ್ರಾವೃತಸ್ಥೈರ್ಯಭಾಸ್ವ
ತ್ತನುವಂ ಕಂಡಿಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಂ ಮುನಿಪನೆಸೆದಪಂ ವೃದ್ಧಭಲ್ಲೂಕದಂತೆಂ
ದು ನಿತಾಂತಂ ಪೊಯ್ದು ಕೆಯ್ಯಂ ಮಿಗೆ ನಗೆ ಮುಳಿಸಿಂ ನೋಡುತಿಂತೆಂದನಾಗಳ್ ೨೪

ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ೨೧-೨೨. ಹೀಗೆ ಚರಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸನೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. (ಇತ್ತ) ಅತಿ ಮನೋಹರವಾದ ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ 'ಶಿವಾನಂದ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಓರ್ವ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವನಾಗಿದ್ದನು. (ಅವನ) ಪಾದದ ಉಗುರುಗಳ ಪಙ್ತಿಯು ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉಗುರುಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿಯೂ ಬಲವಾಗಿಯೂ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದವು. ಆ ಉಗುರುಗಳ ಪ್ರಕಾಶಮಯ ಕಾಂತಿಯು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಲತೆಗಳ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತೆತ್ತಲೂ ಹರಡಿದ್ದವು. ಕೂದಲುಗಳ ಸಮೂಹವು ಶರೀರವನ್ನೆಲ್ಲ ಆವರಿಸಿ ತೋರುತ್ತಿರಲು ತಪ್ಪದೆ ಅವನು ಅತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗದ ಪಾದವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ೨೩-೨೪. ಇಂಥ ಮುನಿಯ ಪಾದ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನ ಶಿಷ್ಯನೊಬ್ಬನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗಡ್ಡೆಗೆಣಸುಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೆಂದು ಹೋಗುತ್ತ ಎದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪತ್ನೀ ಸಮೇತರಾದ ಗಂಧರ್ವರ ಸಮೂಹವು ವಿನೋದಗೊಂಡು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. (ಆ ಗಂಧರ್ವರು) ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜಟೆಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ, ಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳ ಆ ಹಿರಿಮೆವೆತ್ತ ಯೋಗಾರೂಢನಾದ ಋಷಿಶ್ರೇಷ್ಠನನ್ನು ಕಂಡು, 'ಓಹೋ! ಇಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ! (ಓರ್ವ) ಋಷಿಯು ಮುದಿಕರಡಿ

ಎಲೆ ದುಶ್ಚೇಷ್ಟ ಕನಿಷ್ಠಮಾನಸ ಮಹಾಕಾಮಾಂಧ ಗಂಧರ್ವ ಸಂ
ಕುಲಮೇ ಕೊರ್ವಿದ ಗರ್ವದಿಂ ಘನಶಿವಾನಂದಾಖ್ಯಯೋಗೀಂದ್ರನಂ
ವಿಲಯಾತೀತ ಶಿವೈಕ್ಯಭಾವಯುತನಂ ಭಲ್ಲೂಕದಂತಿರ್ಪನೆಂ
ದುಲಿಯಲ್ತಕ್ಕುದೆ ನೋಡದಾತನ ಮಹಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವಿಸ್ತಾರಮಂ ೨೫

ಪರಮತಪೋಧನನಂ ಬ
ಲ್ಗರಡಿಯವೋಲೆನುತ್ತೆ ನುಡಿದ ಕತದಿಂ ಧರೆಯೊಳ್
ಕರಡಿಗಳಾಗಿರಿ ನೀವೆಂನು
ತಿರದಿತ್ತಂ ಘೋರಶಾಪಮಂ ಮುನಿತನಯಂ ೨೬

ವ॥ ಎನೆ ಕೇಳ್ದು ಗಂಧರ್ವರ್ನಡನಡಂ ನಡುಗಿ ಬೆಬ್ಬಳೆ[1]ವೋಗಿ ಪರಿತಂದು ಪದದೊಳ್ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ನಿಂದು ಕೆಯ್ಯಂ ಮುಗಿದು—

ಬಕವೃಂದಂ ಬಲ್ಲುದೇ ಹಂಸನ ಮಹಿಮೆಯನಂಭೋಜಸೌರಭ್ಯಮಂ ಭೇ
ಕಕದಂಬಂ ಬಲ್ಲುದೇ ಭಾನುವಿನ ಘನಲಸತ್ತೇಜಮಂ ಬಲ್ಲುದೇ ಕೌ
ಶಿಕಯೂಥಂ ಸಾರಕಂಠೀರವದಳವನದೇಂ ಬಲ್ಲುದೇ ದೇವ ಪೇಳ್ಗಂ
ಬುಕಸಂಘಂ ಶಂಭುಭಕ್ತೋನ್ನತಿಯ ಬಗೆಯನೇಂ ಬಲ್ಲವೇ ದುರ್ಮದಾಂಧರ್ ೨೭

ಯಂತೆ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೈ ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ, (ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ) ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಗುತ್ತಿರಲಾಗಿ, (ಶಿಷ್ಯನಾದ) ಆ ಋಷಿಯು, ಕೋಪದಿಂದ ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೀಗೆ ಅಂದನು : ೨೫. 'ಎಲೈ ಕೆಟ್ಟ ಚೇಷ್ಟೆಯ, ನೀಚ ಮನಸ್ಸಿನ, ಕಾಮಾಂಧನಾದ ಗಂಧರ್ವ ಸಮೂಹವೇ, ಗರ್ವದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ, ನಾಶ ರಹಿತನೂ, ಶಿವೈಕ್ಯ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಾನಂದ ಯೋಗೀಶ್ವರನೆಂಬ ಮುನಿಯನ್ನು, ಕರಡಿಯ ಹಾಗಿರುವವನೆಂದು ಅವನ ಮಹಿಮಾತಿಶಯವನ್ನು ನೋಡದೆ (ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ) ಕೂಗುತ್ತಿರುವುದು ಯೋಗ್ಯವೇ ?' ೨೬. 'ಪರಮ ತಪೋಧನನಾದ ಇವನನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಕರಡಿಯಂತೆ ಇರುವವನೆಂದು ನುಡಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ನೀವು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕರಡಿಗಳಾಗಿರಿ.' ಎಂದು ತಪ್ಪದೆ ಆ ಮುನಿಕುಮಾರ (ಶಿಷ್ಯ)ನು ಘೋರ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಂಧರ್ವರು ನಡನಡ ನಡುಗಿ, ಬೆರಗಾಗಿ, ಓಡಿ ಬಂದು ಆ ಋಷಿಯ ಪಾದಕಮಲಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ನಿಂತು ಕೈ ಮುಗಿದು—೨೭. 'ದೇವ, ಕೊಕ್ಕರೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಹಂಸಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದೇ ? ಕಪ್ಪೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಕಮಲ ಪುಷ್ಪದ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಬಲ್ಲವೇ ? ಗೂಗೆಗಳ ಸಮೂಹವು ಸೂರ್ಯನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಬಲ್ಲವೇ ? ನರಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಿಂಹದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಬಲ್ಲವೇ ? ಹೇಳು. ಕೆಟ್ಟ

1 ಳಿ(ಮು)

ಅದಱಿಂದಾಮಱಿಯದೆ ಮಾ
ಡಿದ ತಪ್ಪಂ ಮಱೆದು ದೇವ ನೀವಿತ್ತೀ ಶಾ
ಪದ ಮೋಚನಮಂ ಪರಿಪೂ
ರ್ಣ ದಯಾನಿಧಿ ಕರುಣಿಸೆಂದು ಮುಗುಳ್ದೆಱಗಿರ್ದರ್ ೨೮

ವ॥ ಆಗಳಾ ತಾಪಸಕುಮಾರಂ ತಾನಿತ್ತಮಂಧ್ಯಾಶಾಪಂ ಪಱಿಪಡುವಂದಮಂ ನೆನೆದು—

ಎಲೆ ಗಂಧರ್ವರೆ ಧರೆಯೊ
ಳ್ತೆಲುಂಗ ಜೊಮ್ಮಣ್ಣನೆಂಬ ಕಾರಣಪುರುಷಂ
ವಿಲಸತ್ಕಲ್ಯಾಣಪುರ
ಸ್ಥಳದೊಳ್ಕಂಗೊಳಿಪನಮಿತಮಹಿಮಾವರಣಂ ೨೯

ಅವನ ಕರದಿಂದೆ ಮೃತಿ ಸಂ
ಭವಿಸೆ ಮಲಂ ನಿಮಗೆ ಶಾಪಮೋಚನಮಕ್ಕುಂ
ಶಿವಕರದಿನಳಿದ ದಾನವ
ನಿವಹಕ್ಕೆಂತಂತೆ ಮೋಕ್ಷಗತಿ ದೊರೆಕೊಳ್ಗುಂ ೩೦

ನಿಯತಂ ಕಲ್ಯಾಣದ ಸಾ
ರ್ಣೆಯೊಳೊಪ್ಪುವ ಕಾಡೊಳೆಯ್ದಿ ಕರಡಿಯ ರೂಪಿಂ
ಭಯಮಿಲ್ಲದೊಗೆವುದೆಂದಾ
ದಯಾಕರಂ ಬೆಸಸೆ ಬಂದು ಪುಟ್ಟಿದರದಱೊಳ್ ೩೧

ಗರ್ವದಿಂದ ಕುರುಡರಾದ ನಾವು ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಆಧಿಕ್ಯದ ರೀತಿಯನ್ನೆತ್ತ ಬಲ್ಲೆವು ? ೨೮. 'ದೇವ, ಪರಿಪೂರ್ಣ ದಯಾನಿಧಿಯೇ, ಆದ ಕಾರಣ ನಾವು ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಮರೆತು ನೀವು ಈಗ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪವನ್ನು ವಿಮೋಚನಗೊಳಿಸಿ ಕರುಣಿಸಬೇಕು.' ಎಂದು ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ವ॥ ಆಗ ಆ ತಾಪಸ ಕುಮಾರನು ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಅವರ ಶಾಪವು ವಿಮೋಚನೆಗೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ೨೯–೩೦. ಎಲೆ ಗಂಧರ್ವರೇ, ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಮಿತ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾರಣ ಪುರುಷನಾದ ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನೆಂಬುವನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ಸಾವು ಸಂಭವಿಸಲಾಗಿ, ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆಯಾಗುವುದು. ಶಿವನ ಕೈಯಿಂದ ಸತ್ತ ರಾಕ್ಷಸರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ನಿಮಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗವು (ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಸತ್ತಮೇಲೆ) ಉಂಟಾಗುವುದು. ೩೧. (ನೀವು) ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಶೋಭಿಸುವ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕರಡಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದು, ಎಂದು ಆ ದಯಾಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮುನಿಪುತ್ರನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಲಾಗಿ, ಅವರು ಆ (ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರದ ಸಮೀಪದ) ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ

ವ॥ ಅಂತವರ್ಭಲ್ಲೂಕಾಕೃತಿಯಿಂಪುಟ್ಟಿ ತದ್ವಿಪಿನಾಂತರಾಳದೊಳ್ತೆಲುಂಗ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಬರವಂ ಬಯಸುತ್ತುಮಿರ್ಪಿನಮೊಂದುದಿವಸಂ—

ಆ ತೆಲುಂಗ ಜೊಮ್ಮನಾ ಮಹಾವನಾಂತರಕ್ಕೆ ಸಂ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದೆ ಬಂದು ಪುಷ್ಪಪತ್ರಪೂಗವಂ ಪುರಾ
ರಾತಿಪೂಜೆಗೆಂದು ಕೊಯ್ವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಪಸಂ
ಜಾತ ಭಲ್ಲರೂಪರಲ್ಲಿ ಕಂಡರಾ ಮಹಾತ್ಮನಂ ೩೨

ಮುನಿ ಮುನ್ನ ಪೇಳ್ದ ಕುಱುಪಂ
ನೆನೆದೀತನೆ ಜೊಮ್ಮಯಾಖ್ಯನಪ್ಪಂ ದಿಟಮೆಂ
ದೆನುತೊಲ್ದು ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿದ
ರನಘನ ಮುಂದಣ್ಗೆ ನಡೆಯಲೀಯದೆ ಕಡುಪಿಂ ೩೩

ವ॥ ಅವಱೊಳೊಂದು ಬಲ್ಗರಡಿ ಮುಂದಣ್ಗೆವಂದು ಪೊಡವಟ್ಟು ಪೊಗಳ್ದು—

ಕರಡಿಯು ಮೂಳ್ಕೆಯಿಂ ಮುನಿಪನಿರ್ದಪನೆಂದವಿವೇಕಭಾವದೆ
ಳ್ತರದೆ ಮಹಾತ್ಮನಂ ನುಡಿದ ವಾಚಿಕದೋಷದೆ ಶಾಪಮಾಂತು ತ
ದ್ವರಮುನಿಪುತ್ರನಿಂ ಕರಡಿಯಾಗಿರುತಿರ್ದಪೆವಿಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಗಂ
ದರರೆನಿಸಿರ್ಪೆವಯ್ಯ ಭವದೀಯ ಕರಾಗ್ರಶರಾಗ್ರಪಾತದಿಂ ೩೪

ಮಡಿಯೆ ವಿಶಾಪಮುಕ್ತ್ಯಮೆಮಗುನ್ನತ ಮೋಕ್ಷಮೆ ಸಾರ್ಗುಮಲ್ತೆನಿ
ಮ್ಮಡಿಗಳೊಱಲ್ದು ಮೇಣದಱಿನಾಡುತೆ ಬೇಂಟೆಯನೆಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸ
ಲ್ನಡೆಯಲೆವೇಳ್ಕುಮಿಲ್ಲಿಗಿದನರ್ಥಿಪೆವೆಂದೆನೆ ಲೇಸೆನುತ್ತೆ ಪೆಂ
ಪಡರ್ದಿರೆ ಸಂತಮಿಟ್ಟುರುಚಿದಕ್ಷಿಯೊಳೀಕ್ಷಿಸಿ ತತ್ಪ್ರಕಾರಮಂ ೩೫

ನೆನೆವುತ್ತುಂ ನಿಜಮಂದಿರಕ್ಕೆ ನಲವಿಂ ಬಂದುದು ತಾಂ ತಂದ ವ
ನ್ಯನವೀನಪ್ರಸವಂಗಳಿಂ ಭಜಿಸುತುಂ ಭಾಳಾಕ್ಷನಂ ಮಾಣದಾ

ಹುಟ್ಟಿದರು. ವ॥ ಹೀಗೆ ಆ ಗಂಧರ್ವರು ಭಲ್ಲೂಕಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲಾಗಿ, ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿವಸ ೩೨. ಆ ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದು ಹೂವು, ಪತ್ರೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಶಿವ ಪೂಜೆಗೆಂದು ಕೊಯ್ಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಾಪದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕರಡಿಯ ಆಕಾರದ ಗಂಧರ್ವರು ಅಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಕಂಡರು. ೩೩. ಮುನಿಯು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಗುರುತನ್ನು ನೆನೆದು 'ಈತನೇ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರಿನವನಾಗಿರಬೇಕು.' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಪಾಪ ಶೂನ್ಯನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿ, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ನಡೆಯಲು ಅವಕಾಶಕೊಡದೆ ಶೌರ್ಯದಿಂದ (ತಡೆದರು). ವ॥ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮುದಿ ಕರಡಿಯು ಮುಂದೆ ಬಂದು, ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಹೊಗಳಿ ೩೪–೩೫. 'ಅಯ್ಯಾ, ಕರಡಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಈ ಮುನೀಶ್ವರನಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಅವಿವೇಕದ ಆಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಆದ ಮಾತಿನಿಂದುಂಟಾದ ಪಾಪದಿಂದ, ಆ ಮುನಿ

ದಿನಮಂ ನೂಂಕಿ[1] ಪಳಚ್ಚನರ್ಕನೊಗೆವಲ್ಲಿಂ ಮುನ್ನಮೆಳ್ದೀಶನಂ
ಮನಮೊಲ್ದರ್ಚಿಸಿ ತತ್ಪ್ರಸಾದರಸಮಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ಸಂಪ್ರೀತಿಯಿಂ ೩೬

ಅಳವಡೆ ಪಸುರಂಗಿಗೆಯಂ
ತಳೆದೊಳ್ಗರ್ಬಿಡಿದ ಚಿಂದಿಯಂ ಸುತ್ತಿ ಶರಾ
ವಳಿ ಪುದಿದ ಬೆನ್ನ ಪೊಸಬ
ತ್ತಳಿಕೆ ವಿರಾಜಿಸೆ ಮಯೂರಪಿಂಛಾಂಚಿತಮಂ ೩೭

ಧನುವಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡು ಗೇಣಂ ತಳೆದು ಕಟಿಯೊಳೋರಂತೆ ಮೆಟ್ಟುತ್ತೆ ಕೆರ್ಪಂ
ಸುನಿಗಳ್ಪಿಂದೆಯ್ದೆ ಕೂರ್ಪಿಂದೊಡಪರೆ ಕಲಿವೇಡರ್ಕಳೇಳ್ತಂದು ತತ್ಕಾ
ನನಮಂ ತಾಂ ಪೊಕ್ಕು ವಿಕ್ಕೀಕ್ಷಿಸುವ ಸಮಯದೊಳ್ ಪಿಂಡುಪಿಂಡಾಗಿ ಭಲ್ಲೂ
ಕನಿಕಾಯಂ ಬಂದು ಸಾರ್ದಪ್ಪಳಿಸಿ ಬಳಸೆ[2] ಕಂಡುರ್ವಿದಂ ಬೊಮ್ಮಿದೇವಂ ೩೮

ಶ್ರೇಷ್ಠನ ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ಶಾಪ ಹೊಂದಿ ಕರಡಿಗಳಾಗಿ ಈ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ (ನಾವು) ಇದ್ದೇವೆ. ಮುಂಚೆ ಗಂಧರ್ವರೆನಿಸಿ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಬಾಣದ ಹೊಡೆತದಿಂದ ಸಾಯಲು ವಿಶಾಪವಾಗುವುದು. ಉನ್ನತವಾದ ಮೋಕ್ಷವೇ ನಮಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೂಜ್ಯ ಪಾದರಾದ ತಾವು ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡುತ್ತ, ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.' ಎನ್ನಲಾಗಿ 'ಒಳ್ಳೆಯದು' ಎಂದು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತೆ ಸಂತೈಸಿ ಆ ರೀತಿಯನ್ನು (ಅವರು ಕರಡಿಗಳಾದ ರೀತಿಯನ್ನು) ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ (ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ) ನೆನೆದು ಆ ದಿವಸ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ತಾನು ತಂದ ಅರಣ್ಯದ ನೂತನವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆ ದಿನವನ್ನು ಕಳೆದು, (ಮರುದಿನ) ಬೆಳಗಿನ ಸೂರ್ಯನು ಪಳಕ್ಕನೆ ಹುಟ್ಟುವ ಸಮಯಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಎದ್ದು, ಈಶ್ವರನನ್ನು ಮನ ಮುಟ್ಟಿ ಪೂಜಿಸಿ, ಆತನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. ೩೭. ಒಪ್ಪುವ ಹಾಗೆ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು, ಒಳ್ಳೆಯ ಕಪ್ಪಾದ ಚಿಂದಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತಿದನು. ನವಿಲು ಗರಿಯ ಪಿಂಛದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಬಾಣ ಸಮೂಹಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಬತ್ತಳಿಕೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವಂತೆ ಕಟ್ಟಿದನು. ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಖಡ್ಗವನ್ನು ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು, ಕೆರಗಳನ್ನು (ಕಾಲಲ್ಲಿ) ಮೆಟ್ಟಿ, ಹಿಂದುಗಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗಳು ಅನುಸರಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು, ಶೂರರಾದ ಬೇಡರುಗಳು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಡಗೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ (ಕರಡಿಗಳಿರುವ) ಕಾನನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಈಕ್ಷಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಕರಡಿಗಳ ಗುಂಪು ಹಿಂಡು ಹಿಂಡಾಗಿ ಬಂದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತುವರಿದು ಅಪ್ಪಳಿಸಲಾಗಿ ಆ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಕಂಡು

1 ಕೆ(ಮು) 2 ಸಿ (ಚ, ಗ)

ವ॥ ಅಂತುರ್ವಿ ಚಂಡಧನುರ್ದಂಡಮುಂ ಜೇವಡೆದು ಕೂರ್ಗಣೆಯುಂ ತೊಡರ್ಚಿ ತೆಗೆ ನೆರೆದು ನೀಡಡಿಗೊಂಡು ನಿಂದಾಗಳ್ನೆರೆದ ಕಿರಾತರಣ್ಮಿ ಕೊರಲ ಪಾಶಮುಂ ಸಡಿಲ್ಚಿ ಚಿಟುಂಕುದೋಱಿ ಬಿಡಲೊಡನೆ ಜವಂ ಮಿಗೆ ಗಜಂಗಳಂ ಬಾಯ್ದು ಸಿಂಗಂಗಳಂತೆ ಮುಂಕೊಂಡು ತುಡುಂಕುವ ಜಾಯಿಲಂಗಳ್ಗೆ ಮೆಯ್ಗೊಡದೊಡಮುರಿದು ಪರಿವರಿದೆಸುವ ಬಿಯದರಂಬಿಂಗೆ ಶಿಲ್ಕದೆ ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ ಪಾಯ್ದು ತನ್ನ ಕೂರ್ಗಣೆಗೊಡಲನೊಪ್ಪಿಸಿ ಸಡಗರಂ ಮಿಗೆ ಭಲ್ಲೂಕಂಗಳ್ನಿಲೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ—

ನೆಱನೆಚ್ಚು ಕೆಡಪಿದಂ ಕಱಿ
ಮಱಿಯಿಲ್ಲದ ಶರಣನೊಲ್ದವಂ ತತ್‌ಕ್ಷಣದೊಳ್
ಪಱಿಪಡೆ ತತ್ತನು ಮಿಱುಗುತೆ
ಮೆಱೆದರ್ಮಣಿಭರಣಭೂಷಿತರ್ಗಂಧರ್ವರ್ ೩೯

ಮಣಿದವನಂಘ್ರಿಪಂಕಜಕೆ ದೇವ ಭವತ್ಕೃಪೆಯಿಂದೆ ಪೋದುದಿಂ
ದಣೆಯುರವೆಮ್ಮ ಜಾಡ್ಯತನು ಪೂರ್ವತನುಸ್ಥಿತಿಯಾಂತೆವೆಂದು ಸಂ
ದಣಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪೊಗಳ್ದು ಬಂದ ವಿಮಾನಮನೇಱಿ ಗಂದರರ್
ಫಣಿಪತಿಭೂಷನಿರ್ಪ ಪುರಿಗೆಯ್ದಿ ವಿರಾಜಿಸಿದರ್ವಿನೋದದಿಂ ೪೦

ವ॥ ಅನ್ನೆವರಮಿತ್ತಲ್—

ಉಬ್ಬಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಉಬ್ಬಿದವನಾಗಿ, ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹೆದೆಯನ್ನು ಮೀಟಿ ಝೇಂಕಾರ ಮಾಡಿ, ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜಗ್ಗಿ ಒಂದು ಕಾಲನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿ, (ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ನಿಂತಾಗ) ಉಳಿದ ಕಿರಾತರು ಪೌರುಷವನ್ನು ತಾಳಿ, ನಾಯಿಗಳ ಕೊರಳ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಿ ಕೈ ಚಿಟುಕು ಹಾಕಿ ಛೂ ಬಿಡಲು, ಕೂಡಲೇ ಮಿಗಿಲಾದ ವೇಗದಿಂದ ಆನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಸಿಂಹಗಳಂತೆ ಆ ಕರಡಿಗಳನ್ನು ತರುಬಿ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ನಾಯಿಗಳಿಗೆ. ಅವು ಸಿಗದಂತೆ ತಿರುತಿರುಗಿ ಓಡಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ, ಬಾಣ ಬಿಡುವ ಬೇಡರಬಾಣಗಳಿಗೆ ಸಿಗದೆ, ನೇರ ಎದುರಿಗೇ ಹಾಯ್ದು ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಶರೀರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲು ಅತಿ ಸಡಗರದಿಂದ ಕರಡಿಗಳು ನಿಲ್ಲಲಾಗಿ ನೋಡಿ, ೩೯. ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಬೇಗನೆ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಕರಡಿಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿಸಿದನು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಕರಡಿಗಳ ಶರೀರವು ಬೀಳಲಾಗಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ರತ್ನಾಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾದ ಗಂಧರ್ವರು ಶೋಭಿಸಿದರು. ೪೦. (ಆಗ) ಆ ಗಂಧರ್ವರು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ 'ದೇವಾ ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಈ ಜಡತನವು ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಈಗ ನಾವು ಮೊದಲಿನ (ಗಂಧರ್ವರ) ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆವು.' ಎಂದು ವಿಶೇಷವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ, ಹೊಗಳುತ್ತ (ತಮಗಾಗಿ) ಬಂದಂಥ ವಿಮಾನವನ್ನೇರಿ, ಆ ಗಂಧರ್ವರು ಶಿವನಿರುವ ಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹೋದರು. ವ॥ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತ

ಪ್ರತಿದಿನಮೀತೆಱದಿಂ ಸ
ನ್ನುತಮಹಿಮಂ ಸಪ್ತಭಲ್ಲಮಂ ತವಿಸಿ ನಿಜ
ಸ್ಥಿತಿಗೊಳಿಸಿ ಕಳುಪುತುಂ ವಸು
ಮತಿಯೊಳ್ಮೃಗಯಾವಿನೋದಮಂ ತಳೆದೆಸೆದಂ ೪೧

ಅರಸಂ ಕಿರಾತಮುಖದಿಂ
ಶರಣನ ಪರಿಗೇಳ್ದು ನೋಡಲೆಳ್ತಂದು ವನಮಂ
ತರಕಬನೆಲ್ಲಮನೀಕ್ಷಿಸಿ
ಪುರಜನದೊಡನಾಳ್ದು ಚೋದ್ಯಮಂ ಕೀರ್ತಿಸಿದಂ ೪೨

ವ॥ ಆಗಳ್ತನ್ಮಹಿಮೆಯಂ ಬಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮರಾ ತೆಲುಗು[1] ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನನಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಮುದಮಂ ಬಡೆದು—

ಪರಮವಿವೇಕಮೆಂಬ ಪೋಳಿವಿಟ್ಟಿಯಿಂದೊಳಿಟ್ಟು ವಿಮೋಹಸಿಂಹಮಂ
ನಿರುಪಮಸಂವಿದುಜ್ವಳ ಕೃಪಾಣದೆ ಖಂಡಿಸುತಜ್ಞಭಾವಸಿಂ
ಧುರಮಂ ನಡುತರ್ಜಿ ಸೀಳ್ದು ಹರನಿಷ್ಠೆಯೆನಿಪ್ಪ ಸಿತಾಸಿಯಿಂದೆ ಸಂ
ಸರಣ ಚಮೂರುಮಂ ದುರಿತಖಡ್ಗಿಯನಿಕ್ಕಿ ವಿಲೋಕನಾಸ್ತ್ರದಿಂ ೪೩

ನಿರಹಂಕಾರಮೆನಿಪ್ಪ ಬಲ್ಸರಗಿಯಿಂ ಪೋಳ್ದುನ್ಮದೋದ್ರೇಕ ಸೂ
ಕರಮಂ ಜಾನಮೆನಿಪ್ಪಡಾಯುಧದೆ ಪೊಯ್ದಾ ಕಾಲುಲಾಯೌಘಮಂ
ವರವೀರವ್ರತಶೂಲದಿಂದಿಱಿದಸದ್ವ್ಯಾಪಾರಭಲ್ಲೂಕಮಂ
ಸ್ಥಿರವೈರಾಗ್ಯಕುಠಾರದಿಂ ತಱಿವುತಕ್ಷೋದ್ರೇಕಸಾರಂಗಮಂ ೪೪

ವಿತತ ಮಹತ್ವಮೆಂಬ ಗದೆಯಿಂ ಸವೆದುದ್ಧತವೃತ್ತ ಚಾಪಲಾ
ನ್ವಿತಪರವಾದಿವಾರಮೃಗವೃಂದಮನುರ್ವಿಯೊಳಿಂತು ಬೇಂಟೆಯಂ

ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ೪೧. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನುಳ್ಳ ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಏಳು ಕರಡಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತ, ಅವಕ್ಕೆ ಅವುಗಳ ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತ ಬೇಟೆಯ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾಗಿ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೪೨. ಅರಸನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಬೇಡರ ಕಡೆಯಿಂದ ಶರಣನಾದ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಅರಣ್ಯ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಪುರಜನರೊಡನೆ ಬಂದು ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕಂಡು, ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ಶ್ಲಾಘಿಸಿದನು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲ ಮಹಾತ್ಮರುಗಳು ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಂತೋಷಗೊಂಡು ೪೩–೪೫. ಪರಮ ವಿವೇಕವೆಂಬ ಈಟಿಯಲ್ಲಿ, ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸಿಂಹವನ್ನು ಹೊಡೆದು, ಉಪಮಾತೀತವಾದ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಜಡ ಬುದ್ಧಿಯೆಂಬ ಆನೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ, ಹರನ ನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಖಡ್ಗದಿಂದ

[1] ಒಗ (ದ, ಜ, ಚ, ಜ)

ಪ್ರತಿದಿನವಗಾಡುತಿರ್ಪನೆನುತಂ ಪದಪಿಂ ಪೊಗಳುತ್ತುಮಿರ್ಪಿನಂ
ನುತಮಹಿಮಾಂಕ ಜೊಮ್ಮವಿಭು ರಂಜಿಸುತಿರ್ದನುದಾತ್ತ ಲೀಲೆಯಿಂ ೪೫

ಬಸವೇಶಂ ಬಂದು ಜೊಮ್ಮಪ್ರಭುವಿನಡಿಗೆ ಪೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ದೇವೇಶ ನಿನ್ನಂ
ಘ್ರಿಸರೋಜಾಘಾತದಿಂದಂ ಮಡಿದ ಪುಳುಗಳುಂ ಮೋಕ್ಷಮಂ ಸಾರ್ಗುಮೆಂಬಂ
ದೊಸೆದಾದಂ ನಿನ್ನ ಕೆಯ್ಯಿಂದಳಿದ ಮೃಗಗಣಂ ಶಂಕರಾವಾಸಮಂ ಸಾ·
ರ್ದಸಕಂ ತಾಂ ಚೋದ್ಯಮೋ ಪೇಳೆನುತೆ ಪೊಗಳುತಿರ್ದಂ ಗಣಾಂಭೋಧಿಚಂದ್ರಂ ೪೬

ಸುರಗಿ ಚೌಡವಿಭು ಸಚ್ಚರಿತ್ರಮಂ
ಬರೆದೊಡೋದಿದೊಡೆ ಕೇಳ್ದೊಡೊಲ್ಪಜಿಂ
ಧರೆಯೊಳೊಲ್ದು ಪಡೆವರ್ನಿರಂತರಂ
ನರರುಮೀಶಕೃಪೆಯಿಂದಭೀಷ್ಟಮಂ ೪೭

ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಗಂಡು ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಅಡರಿ ಸೀಳಿಹಾಕಿ, ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ಆಯುಧ ದಿಂದ ಪಾಪವೆಂಬ ಖಡ್ಗಮೃಗವನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ನಿರಹಂಕಾರವೆನಿಸುವ ಬಲವಾದ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಅತಿಯಾದ ಅಷ್ಟಮದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹಂದಿಗಳನ್ನು ಹೋಳು ಮಾಡಿ, ಧ್ಯಾನವೆಂಬ ಅಡಾಯುಧದಿಂದ (ದೊಣ್ಣೆಯಂಥ ಆಯುಧದಿಂದ) ಆಸೆಯೆಂಬ ಕೋಣ ಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೊಂದು, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ವೀರಶೈವ ನಿಯಮವೆಂಬ ತ್ರಿಶೂಲ ದಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಯೆಂಬ ಕರಡಿಯನ್ನು ಚುಚ್ಚಿ, ಸ್ಥಿರವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬ ಕೊಡಲಿ ಯಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಕೊಬ್ಬಿದ ಸಾರಂಗಗಳನ್ನು ತರಿದು ಹಾಕುತ್ತ, ವಿಶೇಷ ಮಾಹಾತ್ಮೆಯೆಂಬ ಗದೆಯಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ, ಚಾಪಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪರವಾದಿಗಳ ಸಮೂಹವೆಂಬ (ಇತರ) ಮೃಗ ಸಮೂಹವನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿ, ಭೂ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ (ಆ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು) ಆಡುತ್ತಿರುವನು, ಎಂದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊಗಳುತ್ತ ಇರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ಲಾಘ್ಯವಾದ ಮಹಿಮೆಯೇ ಚಿಹ್ನವಾಗುಳ್ಳ ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನು ಉದಾತ್ತವಾದ ತನ್ನ ಲೀಲೆಯಿಂದ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೬. ಪ್ರಮಥರೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಪ್ರಾಯನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಬಂದು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯ ಪ್ರಭುವಿನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, 'ದೇವೇಶನೇ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕಮಲ ತುಳಿತದಿಂದ ಸತ್ತ ಹುಳುಗಳೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವಾಗ ನಿನ್ನ ಕೈಯಾರ ಸತ್ತ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಈಶ್ವರನ ಆವಾಸವಾದ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿದ ಈ ನಿನ್ನ ಉದ್ಯೋಗವು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ? ಹೇಳು' ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೭. ಸುರಗಿಯ ಚೌಡಯ್ಯ ವಿಭುವಿನ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬರೆದರೆ, ಓದಿದರೆ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನರರು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ

ಭೂನುತ ತೆಲುಂಗ ಜೊಮ್ಮನ
ನೂನೋಪಾಖ್ಯಾನಮಂ ಸಮಂತೋದಿದೊಡೊ
ಲ್ದಾನಂದಿಸಿ ಕೇಳ್ದೊಡೆ ಗಿರಿ
ಜಾನಾಯಕನೀವನವರ್ಗೆ ನಿರುಪಮಸುಖಮಂ ೪೮

ಹರಿವಿಧಿಸುರರಾಜರತ್ನಮೌಳೀ
ಸ್ಫುರಿತಪದಾಬ್ಜೆ ಸುರಾಸುಹೃತ್ಕರಾಳೀ
ಪುರಹರಸುಮನೋಮನೋಜ್ಞಕೇಳೀ
ಪರಿಣತೆ ಪಾಲಿಪುದೆನ್ನ ಭದ್ರಕಾಳೀ ೪೯

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ

ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ

ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ

ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಸುರಗಿಚೌಡಯಬೊಮ್ಮಯಕಥಾಭಿವರ್ಣನು

ದ್ವಾವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೨೨ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೬೮೨ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ॥

ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ೪೮. ಭೂಲೋಕದ ಜನರಿಂದ ನುತಿಸಲ್ಪಡುವ ತೆಲುಗು ಜೊಮ್ಮಯ್ಯನ ನ್ಯೂನತೆಯಿಲ್ಲದ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಓದಿದರೆ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆನಂದಿಸಿ ಕೇಳಿದರೆ, ಅವರಿಗೆ ಗಿರಿಜಾ ಪತಿಯಾದ ಶಂಕರನು ನಿರುಪಮವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವನು. ೪೮. ಹರಿ, ಬ್ರಹ್ಮ, ದೇವೇಂದ್ರರೇ ಮೊದಲಾದವರ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳವಳೇ, ರಾಕ್ಷಸರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಭಯಂಕರಳಾದವಳೇ, ಶಿವನೊಡನೆ, ದೇವತೆಗಳೊಡನೆ ಮನೋಹರವಾದ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಮರ್ಥಳಾದ ಭದ್ರಕಾಳಿಯೇ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ತ್ರಯೋವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ

[ಶಿವಯೋಗ ನಿದ್ರಾಮುದ್ರೆ]

ಶ್ರೀಸರ್ವಮಂಗಳಾಮುಖ
ಭಾಸುರಮಣಿಮುಕುರವೀಕ್ಷಣೋತ್ಸವನಖಿಳಾ
ವಾಸಂ ತನುರುಚಿಜಿತಕೈ
ಲಾಸಂ ಮಾಳ್ಕೆಮಗೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಹರಮತಸಿಂಧುಚಂದ್ರನಕಳಂಕಗುಣಾಂಕನನೂನಭಕ್ತಿಭಾ
ಸುರ ಬಸವೇಶ್ವರಂ ಚರಪದಾಬ್ಜಸಮರ್ಚನೆಗೆಯ್ದನಂತರಂ
ಸುರುಚಿರಲಿಂಗಪೂಜೆಗೆಯು[1]ಲುಜ್ಜುಗಿಸುತ್ತೆ ಸುಖಾಸನಸ್ಥನಾ
ಗಿರುತೆ ವಿಭೂತಿಧಾರಣಮನಾಳ್ದು ಶಿವಾಕ್ಷಿಮಣಿಪ್ರತಾನಮಂ ೨

ಧರಿಸುತ್ತುಂಗದೊಳೊಲ್ಮೆವೆತ್ತು ಶಿವಮಂತ್ರಧ್ಯಾನಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಭಾ
ವರಣಂ ಲಿಂಗಮದೊ[2]ಲ್ದು ರಂಜಿಸೆ ಕರಾಂಭೋಜಾತದೊಳ್ ನೋಡಿ ನೋ
ಡಿ ರುಚಿಸ್ಫೂರ್ತಿಯನಾಳ್ದು ಬಾಳ್ದು ಕರದಿಂದಂ ಸೋಂಕಿ ಮೆಯ್ಸೋಂಕುತುಂ
ಕರಗುತ್ತುಂ ಶಿವ[3]ಸಂಗಸೌಖ್ಯಸುಧೆಯಂ ತಾನೀಂಟಿ ಮೆಯ್ವೆರ್ಚುತುಂ ೩

ಶಿವಯೋಗ ನಿದ್ರಾಮುದ್ರೆ

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಮುಖವೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ರತ್ನ ದರ್ಪಣವನ್ನು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವುಳ್ಳ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೂ ವಾಸಮಾಡಿದ, ಶರೀರಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕೈಲಾಸಾದ್ರಿಯ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಜಯಿಸಿದ, ಶಿವಲಿಂಗನು ನಮಗೆ ಸೌಖ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ. ೨–೩. ಶಿವಮತವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರನೂ, ಕಲಂಕರಹಿತವಾದ ಗುಣಗಳೇ ಚಿಹ್ನೆಯಾಗಿರುವವನೂ, ಅಧಿಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದವನೂ ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಜಂಗಮ ಪಾದಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆಮೇಲೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಸುಖಾಸೀನನಾಗಿ, ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಲಿಂಗದಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದನು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶಿವ ಮಂತ್ರಧ್ಯಾನ ಯುಕ್ತನಾಗಿ (ಶಿವ) ತೇಜಸ್ಸೇ ಹೊದಿಕೆಯಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕರಕಮಲದಲ್ಲಿ ಆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವು ಒಲಿದು ರಂಜಿಸುತ್ತಿರಲು, ಆ ಲಿಂಗವನ್ನು ನೋಡಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಹೊಂದಿ ಬಾಳಿದೆನೆಂದುಭಾವಿಸಿ, ಕೈಯಿಂದ ಸೋಂಕಿದ ಲಿಂಗವು ಮೈಸೋಂಕಿ ಕರಗಿಹೋದವನಾಗಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಸಂಗದಿಂದುಂಟಾದ ಸೌಖ್ಯವೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು

---

[1] ಯ್ಯ (ಅ, ಮು, ಗ, ಚ, ಜ) [2]ನೊ(ಅ) [3] + ಲಿಂಗ (ಅ)

ಅಲರ್ಗಣ್ಣಿಂ ನಡೆ ನೋಡಿ ಪಾಡಿ ಪರಮಾನಂದಾಬ್ಧಿಯೊಳ್ಕುಡಿ ಮೂ
ಡಿ ಲಸತ್ಸಂಭ್ರಮಮಾಳ್ದು ತಾಳ್ದು ತನುರೋಮಾಂಚಂಗಳಂ ಮಂಗಳಂ
ನೆಲೆವೆರ್ಚುತ್ತಿರೆ ಪತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಬೆರಸುತ್ತಾಲಿಂಗದಾಲಿಂಗನಂ
ಬಲಿದೊಪ್ಪುತ್ತಿರೆ ಯೋಗರಾಗರಸದಿಂದಿರ್ದಂ ವೃಷಾಧೀಶ್ವರಂ ೪

ಒದವಿದ ಕಂಪನಂಬಡೆದ ಕೆಯ್ಯದು ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಯಂ ನಿಮಿರ್ಚಲೀ
ಯದು ಮುದಬಾಷ್ಪವಾರಿಯ ಪೊನಲ್ ಶಿವಲಿಂಗಮನೆಯ್ದೆ ನೋಡಲೀ
ಯದು ನವಗದ್ಗದಂ ನೆಗಳ್ದ ಸನ್ನುತಿಗೆಯ್ಯಲೊಡರ್ಚೆ ವಿಘ್ನಮಾ
ದುದು ತನುವಪ್ಪಲೆಳ್ಚಱದು ತಾನೆನೆ ಭಕ್ತಿಯದೇನಳುಂಬಮೋ ೫

ಪಳಕುಗೊಡದೊಳಗೆ ಪೊಱಗು
ಜ್ವ[1]ಳಿಪ ಮಣಿಜ್ಯೋತಿಯಂತಿರೊಳಪೊಱಗೆ ತಳ
ತ್ತಳಿಪ ಶಿವಲಿಂಗದಂಗದ
ಬೆಳಗಿನೊಳೆ ವೃಷೇಂದ್ರನಮರ್ದು ಬೆಳಗಾಗಿರ್ದಂ ೬

ಕೂಡಿದು ಮೈಯುಬ್ಬಿದವನಾದನು. (ಉತ್ಸಾಹಗೊಂಡನು.) ೪. (ಆ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು) ಕಮಲದಂತಿರುವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿ, ಹಾಡಿ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸಂತೋಷಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಎದ್ದು, ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ದೇಹವು ರೋಮಾಂಚನಗೊಂಡಿತು. ಮಂಗಳವು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಬೆಂಬತ್ತಿ, ಸುತ್ತಿ, ಬೆರಸಿ, ಆಲಿಂಗನ ಸುಖವು ಅಧಿಕಗೊಂಡು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಇರುತ್ತಿರಲು ಆ ವೃಷಭೇಂದ್ರನು ಶಿವಯೋಗದ ಪ್ರೀತಿರಸದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ೫. (ಸಾತ್ವಿಕಭಾವದ ಕಾರಣ) ನಡುಗುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಕೈಗಳು ಸತ್ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ; ಆನಂದದಿಂದುಂಟಾದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಪ್ರವಾಹವು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ; ನೂತನವಾಗಿ ದೈನ್ಯವಾಣಿಯು ಗದ್ಗದ ಕಂಠದಿಂದ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ, ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು ; ಆ ದೇಹವು ಆಲಿಂಗಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ (ಆ ಬಸವಣ್ಣನ) ಭಕ್ತಿಯು ಅದೇನು ಅಧಿಕಗೊಂಡಿತೋ ! ೬. ಆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಸ್ಫಟಿಕದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಘಟವು ಒಳಹೊರಗೆ ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳಗುವಂತೆ, ಮಣಿದೀಪದ ರೀತಿಯಂತೆ ಇರಲು ಒಳಹೊರಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಶಿವಲಿಂಗ ಶರೀರದ ಬೆಳಗಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

---

[1] ಜ್ವ(ಚ)

ಪರಮಶಿವಲಿಂಗರುಚಿಭಾ
ಸುರಚಂದ್ರಿಕೆಯುಳುರೆ ಕಾಯಶಶಿಮಣಿಯೊಸರ್ವಂ
ತಿರೆ ಬೆಮರಿರೆ ಸುಖಬಾಷ್ಪಂ
ಸುರಿದುದು ಕಣ್ಣೆ[2]ಯ್ದಿಲಲರ ಮಕರಂದದವೋಲ್ ೭

ಶಿವನೊಳಪೊಕ್ಕು ಮಿಕ್ಕಲರ್ದು ಸೊರ್ಕಿ ಸೊಬಗಂಬಡೆದುರ್ಬಿ ಪರ್ಬಿ ಬಾ
ಹ್ಯವಿಷಯವೃತ್ತಿಯಂ ಮಱೆದು ಜುಮ್ಮೆನೆ ಕೂರ್ತು ಬೆಮರ್ತು ನೇತ್ರಸಂ
ಭವಸುಖಬಾಷ್ಪದಿಂ ನನೆದು ಪೊಂಪುಳಿವೋಗಿ ಪೊದಳ್ದ ಭಕ್ತಿಯು
ತ್ಸವರಸದೊಳ್ಮುಳುಂಗಿ ಸುಖಮಿರ್ದನೊಱಲ್ದು ವೃಷಾಧಿನಾಯಕಂ ೮

ತನ್ನೊಳಗೆ ಶಿವಂ ಶಿವನೊ
ಳ್ತಾನ್ನೆಲೆಗೊಂಡೆಸೆದನವಂ ಕನ್ನಡಿಯಿದಿರೊ
ಳ್ಗನ್ನಡಿಯೊಳ್ಮೂರ್ಪೊಳೆವವೊ
ಲುನ್ನತಗುಣನಿಳಯನಭವಗಣಮಣಿಮುಕುರಂ ೯

ಪರೆದು ಪಸರಿಸಿದ ಕಿರಣಮ
ನರುಣಂ ಬರಸೆಳೆದು ಶರಧಿಯೊಳಪೊಕ್ಕವೊಲಾ

೭. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶಿವಲಿಂಗದ ಕಾಂತಿಯೆಂಬ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಆಚ್ಛಾದನೆಗೊಳ್ಳಲಾಗಿ, ಶರೀರವೆಂಬ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯು ಸ್ರವಿಸುವ ಹಾಗೆ, ಬೆವರು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳು ಕಣ್ಣೆಂಬ ನೈದಿಲೆಯ ಹೂವಿನ ಮಕರಂದದ ಹಾಗೆ ಸುರಿದವು. ೮. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಒಳಹೊಕ್ಕು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅರಳಿ, (ಶಿವಾನಂದದಿಂದ) ಸೊಕ್ಕಿ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆದು, ಉಬ್ಬಿ, ಹಬ್ಬಿ, ಬಹಿರಂಗ ವಿಷಯ ಸಂಬಂಧದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮರೆತು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜಲ್ಲೆಂದು (ಜುಮ್ಮೆಂದು), ಬೆವರಿ, ಕಣ್ಣಿನಿಂದುದ್ಭವವಾದ ಸುಖಜಲದಿಂದ ನೆನೆದು, ರೋಮಾಂಚನಗೊಂಡು, ಅಧಿಕವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಂತೋಷ ವೆಂಬ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ವಿಶೇಷ ಸುಖದಲ್ಲಿದ್ದನು. ೯. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದವನೂ, ಪ್ರಮಥರುಗಳಿಗೆ ರತ್ನ ನಿರ್ಮಿತ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿರುವವನೂ ಆದ ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಶಿವನೋ (ಅಥವಾ) ಶಿವನೊಳಗೆ ತಾನೋ ಎಂಬಂತೆ ನೆಲೆಗೊಂಡವನಾಗಿ ಮುಂಗಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಯು ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವ ಹಾಗೆ ಶೋಭಿಸಿದನು. ೧೦. ಸುತ್ತಲೂ ಹರಿದು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ ಕಿರಣ ಸಮೂಹವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯನು ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ಹಾಗೆ, ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶರಣನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡ

[2] ನ್ನೆ(ಅ)

ಶರಣವರೇಣ್ಯಂ ಪಸರಿಪ
ಕರಣಮನೊಳಕೆಯ್ದು ಲಿಂಗದೊಳಪೊಕ್ಕಿರ್ದಂ ೧೦

ವಾಯಂ ಜ್ಞಾತೃ ಜ್ಞಾನ
ಜ್ಞೇಯಮಿದೆಂಬಂತೆ ಮಱೆದು ನಿಜಹೃದಯಲಸ
ತ್ತೋಯರುಹಕರ್ಣಿಕಾಗ್ರದೊ
ಳಾಯತಿಯಿಂ ಮಿಸುಪ ಶಿವನೊಳೊಡವೆರಸಿರ್ದಂ ೧೧

ವ॥ ಅಂತು ಬೆಚ್ಚಂತೆ ಬೆರಸಿ ಬಿರ್ಚದಚ್ಚಳಿಯದ ಪರಮಾನಂದಮಯ ಶಿವಯೋಗ ನಿದ್ರಾಮುದ್ರಿತನಾಗಿ ಬಸವರಸನಿರ್ಪಿನಮಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವೇಂದ್ರಂ ಬಂದು ನಿಜಗುರುವಿನಿರವಂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಸಾಶ್ಚರ್ಯಚಿತ್ತನಾಗಿ—

ನಿದ್ರೆಯಂದಿಲ್ಲದ ಚಿದ್ರಸ
ಮುದ್ರಿತಶಿವಯೋಗನಿದ್ರೆಯುಳವಟ್ಟುದು ನಿ
ರ್ಣಿದ್ರಗುರುವಿಂಗೆ ಮಾಯಾ
ನಿದ್ರಾನ್ವಿತಜನಕಿದೆಂತುಮೇಂ ಸಂದಪುದೇ ೧೨

ಇದು ತೆರೆ ನಿಂದ ಸಾಗರಮೊ ನೋಡಿದು ಮೇಘವಿಹೀನಮಾದ ಶಾ
ರದವಿಮಳಾಮರಾಧ್ವಮೊ ಪರೀಕ್ಷಿಪೊಡಿಂತಿದು ಪರ್ಣಶಬ್ದಮಿ

ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಹೋಗುವವನಾಗಿದ್ದನು. (ಅಂದರೆ ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಮುಖಿಗೊಳಿಸಿದ್ದನೆಂದು ಭಾವ) ೧೧. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ (ವಾಯು), ಇವನು ತಿಳಿಯುವವನು, ಇದು ತಿಳುವಳಿಕೆ, ಇದು ತಿಳಿಯುವ ವಸ್ತು–ಎಂಬ ತ್ರಿಪುಟಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಮರೆತು, ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶಮಯವಾದ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕಮಲದ ಕರ್ಣಿಕಾರದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಯುತವಾಗಿ ಶೋಭಿಸುವ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸೇರಿದವನೆನಿಸಿದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿ ಬೆಸುಗೆಗೊಂಡ ಹಾಗೆ (ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ) ಬೆರಸಿ, ಬಿಚ್ಚಿ ಬೇರೆಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದ ಪರಮ ಆನಂದಮಯವಾದ ಶಿವಯೋಗವೆಂಬ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಮುದ್ರೆಗೊಂಡವನಾಗಿ, ಬಸವೇಶ್ವರನಿರುತ್ತಿರಲಾಗಿ, ಚೆನ್ನಬಸವೇಂದ್ರನು ಬಂದು (ತನ್ನ) ನಿಜಗುರುವಿನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವನಾಗಿ ೧೨. ಮಾಯಾ ಸಂಬಂಧವಾದ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ದೂರನಾದ ಗುರುವಿಗೆ, ಆ ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಜ್ಞಾನರಸದಿಂದ ಮುದ್ರೆಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಶಿವಯೋಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ನಿದ್ರೆಯ ಮುದ್ರೆಯು ಉಂಟಾಯಿತು. ಇಂತಹ ನಿದ್ರೆಯು ಮಾಯೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾದೀತೆ ? ೧೩. '(ಈ ಶಿವಯೋಗ ಸಂಬಂಧವಾದ ನಿದ್ರೆಯು) ತರಂಗಗಳಿಲ್ಲದ ಸಮುದ್ರವೋ, ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ, ಮೋಡವಿಲ್ಲದಿರುವ ಶರತ್ಕಾಲದ ನಿರ್ಮಲಾ

ಲ್ಲದ ವಿಳಸನ್ಮಹೀರುಹವೊ ಪೇಳೆನೆ ನಿಶ್ಚ[1]ಳ ಭಾವಮಾಂತಡಂ
ಗಿದ ಕರಣಗಳಿಂ ಮಿಸುಪ ಯೋಗಮಿದೊಪ್ಪುಗುಮಿೂ ವೃಷೇಂದ್ರನಾ ೧೩

ವ॥ ಎಂದು ಮತ್ತಮಿರದೆ—

ಶಿವಲಿಂಗೈಕ್ಯಾತಿಸೌಖ್ಯಂಬಡೆದು ಮಱಪಿನಿಂದಿರ್ಪನೋ ಕಂಗಳಿಂ ನೋ
ಡುವೊಡಾನಂದಾಶ್ರು ಕಾಣಲ್ವಿಡದೆನುತೆ ಮನೋನೇತ್ರದಿಂ ನೋಳ್ಪನೋ ಶಂ
ಭುವನೀತಂ ತೋಳ್ಗಳಿಂದಪ್ಪಿದೊಡೆ ಮೃದು ಶಿವಾಂಗಕ್ಕೆ ಕಂದಪ್ಪುದೆಂದ
ಪ್ಪುವೊಡಂತರ್ಭಾವ ಸತ್ಕೋಮಲಭುಜದಿನೊಱಲ್ದಿರ್ಪನೋ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರಂ ೧೪

ವ॥ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಮಲ್ಲಿ ಸೌಕುಮಾರ್ಯಂಬೆತ್ತೊಪ್ಪುವ ನಿರುಪಮ ನಿಜಶಿವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕರತಳಾಸ್ತರಣಂ ಬೆಟ್ಟಿತಕ್ಕುಮೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಕಟ್ಟೆಳ್ಕಱಿಂ ಭಕ್ತಿಸೌರಭಪರಿಮಿಳಿತ ಮೃದುತರ ಹೃದಯನಳಿನಸುಖಾಸನದೊಳ್ಮೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿಯುಂ ವಿಮಳ ಶೀತೋಷ್ಣಜಳಾಭಿಷೇಕಮನಡಿಗಡಿ ಗೊಡರ್ಚೆ ಕೋಮಳಾಂಗಂ ಬಳಲ್ದಪುದೆಂದು ಶಮಸಲಿಲದಿನಭಿಷೇಕಮನೆಸಗಿಯುಮಿಳಾತಳದೊಳೊ ಗೆದ ಕುಸುಮವಿಸರಂ ಕಠಿನಮೆಂದುಳಿದು ಸುಲಲಿತಸಹಸ್ರದಳ ಕಮಳಮಂ ಸಮರ್ಪಿಸಿಯುಮಮ ಳತನು ಧೂಪಧೂಮಂ ತಾಗೆ ಕರ್ಪಡರ್ದಪ್ಪುದೆಂದು ವಿಸರ್ಜಿಸಿ ಜಗಜಗಿಪ ಚಿದಗ್ನಿಯೊಳಿಕ್ಕಿದ

ಕಾಶವೋ, ಎಲೆಗಳ ಅಲುಗಾಟವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಶೋಭಿಸುವ ವೃಕ್ಷವೋ ಹೇಳೆಂಬಂತೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಉಪಟಳವಡಗಿಸಿ, ನಿಶ್ಚಳವಾದ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಈ ಬಸವಣ್ಣನ ಈ ಶಿವಯೋಗವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವುದು.' ವ॥ ಎಂದು ಪುನಃ ಇರದೆ ೧೪. 'ಗುರು ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವಲಿಂಗದೊಡನೆ ಐಕ್ಯಗೊಂಡುದರಿಂದುಂಟಾದ ಅವಿರಳ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಪರವಶಭಾವದಿಂದ ಇರುವನೋ, ಈತನು ಶಂಭುವನ್ನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ಅವಕಾಶಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವನೋ, ತೋಳುಗಳಿಂದ ಅಪ್ಪಿದರೆ ಮೃದುವಾದ ಶಿವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಂದಾದೀತೆಂದು ಅಂತರ್ಭಾವಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಮೃದು ಭುಜಗಳಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರೀತಿಸಿರುವನೋ (ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ)'. ವ॥ ಇದಲ್ಲದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಸುಕುಮಾರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಶೋಭಿಸುವ ಉಪಮಾತೀತವಾದ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹಸ್ತ ಪ್ರದೇಶವೆಂಬ ಗದ್ದುಗೆಯು ಕಠಿಣವಾಗುವುದೆಂದು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು, ಅತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸುಗಂಧದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೃದಯವೆಂಬ ಕಮಲದ ಮೃದುವಾದ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಮಾಡಿಯೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಣ್ಣೀರು, ಬಿಸಿನೀರುಗಳ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ (ಬಾರಿ ಬಾರಿಗೂ) ಮಾಡಿದರೆ ಕೋಮಲ ವಾದ ಶಿವಲಿಂಗದ ಅಂಗವು ಬಾಡಿ ಹೋಗುವುದೆಂದು ಶಾಂತಿಯೆಂಬ ಜಲದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ವನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ, ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೂವಿನ ಸಮೂಹವು ಕಠಿಣವಾಗುವು ದೆಂದು ಅವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಮನೋಹರವಾದ (ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ) ಸಹಸ್ರಾರವೆಂಬ

---

[1] ಚ್ಚ (ಅ)

ದಶೇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯದಶಾಂಗಧೂಪಮಂ ಬೀಸಿಯುಂ ಪೇರುರಿಯ ನೀರಾಜನಮಂ ಬೆಳಗೆ ಬಿಸಿಮಸಗಿದಪ್ಪುದೆಂದು ವರ್ಜಿಸಿ ಜಗದ್ವರ್ತಿವಿಡಿದುಜ್ವಳಿಪ ಶಾಂತಪ್ರಕಾಶಮಾದಖಂಡಾತ್ಮಜ್ಯೋತಿಯಂ ಬೆಳಗಿಯುಂ ಕ್ಷಾರಾಮ್ಲಾದಿ ರಸಮಿಳಿತಾಹಾರೋಪಹಾರಂ ಕ್ರೂರಮಕ್ಕುಮೆಂದು ತೊಲಗಿಸಿ ಮಿಸಲೋಸರಿಸದ ಮಧುರತರ ನಿಜಪ್ರಾಣನೈವೇದ್ಯಮಂ ನಿವೇದಿಸಿಯುಮಂತರರ್ಚನೆಯನಿಂತು ತೇನತೇನಂ ನಿಮಿರ್ಚಲೆಂದು ಭಾವರತಿಯೊಳ್ಮುಳುಂಗಿ —

ಪೂಜೆಗಂ ಮಱೆದಿರ್ಪನೊ ಕ
ಟ್ಟೆಱಕದಿನಮರ್ದಪ್ಪೆ ಪುಳಕತತಿ ಸಾಂಟುಗುಮೆ
ನ್ನೆಱೆಯನನೆಸುತಾತ್ಮನಿನ
ಳ್ಕಱೊಳಪ್ಪಲೊದರ್ಚಿದಂದಮೋ ಬಗೆಮನೆಯೊಳ್ ೧೫

ಆಲೋಕಿಪ ತಾನುಂ ತ
ನ್ನಾಲೋಕಮುಮೊಡನೆ ನುಡಿವ ತಾನುಂ ನುಡಿಯುಂ
ಲೀಲೆ ಮಿಗೆ ನೆನೆವ ತಾನುಂ
ಮೇಲೆನಿಸಿದ ಮನಮುಮುಭವನೊಳ್ಪಿರೆದಿರವೋ ೧೬

ಹೆಸರಿನ ಸಹಸ್ರದಳದ ಕಮಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಯೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಶಿವಲಿಂಗದ ತನುವು ಧೂಪದ ಹೊಗೆಯು ತಾಗಿ ಕಪ್ಪು ಆದೀತೆಂದು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಜಗಜಗಿಸುವ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಹತ್ತು ವಿಧವಾದ ಇಂದ್ರಿಯ (ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯ) ಗಳೆಂಬ (ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವೆಂಬ) ದಶಾಂಗದ ಧೂಪವನ್ನು ಬೀಸಿಯೂ, ದೊಡ್ಡದಾದ ಉರಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದರೆ ಕಾವು ಆದೀತೆಂದು ಅದನ್ನು ವರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ, ಜಗತ್ತೆಂಬ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ತಂಪಾದ ಜ್ವಾಲೆಯುಳ್ಳ ಅಖಂಡವಾದ ಆತ್ಮವೆಂಬ ಜ್ಯೋತಿ (ಪರಮಾತ್ಮ ಜ್ಯೋತಿ)ಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಯೂ, ಉಪ್ಪು, ಹುಳಿಗಳೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಹಾರ ಉಪಹಾರಗಳ ನೈವೇದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹವು ಕ್ರೂರವಾದದ್ದಾಗುವುದೆಂದು, ಅದನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ, ಮಿಸಲಳಿಯದ ಅತಿ ಮಧುರವಾದ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳೆಂಬ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿಯೂ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮನೋನುರಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದವನಾಗಿ ೧೫–೧೬. ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಇರುವನೋ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರಭುವನ್ನು ಬೆರೆತು ಆಲಿಂಗಿಸಲಾಗಿ, ರೋಮಾಂಚನಗಳ ಸಮೂಹವು ಚುಚ್ಚುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತ, ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪುವುದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯೋ ! (ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು) ನೋಡುವ ತಾನೂ, ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯೂ, ಒಡನೆ ಮಾತನಾಡುವ (ಶಿವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವ) ತಾನೂ, ತನ್ನ ನುಡಿಯೂ, ವಿಶೇಷ ವಿಲಾಸದಿಂದ ನೆನೆಯುವ ತಾನೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಮನಸ್ಸು

ಕುಂದದ ಪೆರ್ಚದ ಕಡೆಮೊದ
ಲೊಂದದ ಚಿತ್ಸಲಿಲಪೂರ್ಣ ನಿರುಪಮ ಪರಮಾ
ನಂದಮಯ ಶಂಭುಶರಧಿಯೊ
ಳಿಂದು ಕರಂ ಮುಳುಗಿದಂದಮೋ ವೃಷಭೇಂದ್ರಂ ೧೭

ಸಕಳ ಕರಣಾಳಿ ಪರಿಚಾ
ರಕ ಜನಮಂ ತೊಲಗಿಸುತ್ತೆ ಸುಮನೋಗೃಹದೊ
ಳ್ಸ್ವೀರ ಶಿವಪತಿಯೊಳೊಡವೆರೆ
ದಕಳಂಕಂ ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿವಡೆದಿರ್ದಪನೋ ೧೮

ವ॥ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಮಖಿಳೇಂದ್ರಿಯದಮನಂಗೆಯ್ವುದೆ ಯಮಮಾಗೆಯುಮೆಲ್ಲೆಡೆಯೊಳ್ನಿಜ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಮಲ್ಲದೆ ಪೆಱತಱಿಯದ ನಿಯಮಮೆ ನಿಯಮಮಾಗೆಯುಂ ಯೋಗನಿದ್ರಾಸೀನತೆಯೆ ಸುಖಾಸೀನಮಾಗೆಯುಂ ನಿರಹಂತೆಯಿಂ ನಿಜಮೃದುಶ್ವಾಸಮನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಪೂರಿಪುದೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಗೆಯುಂ ನಿರ್ವಿಷಯಕರಣಾಂತರ್ಮುಖೀಕರಣವೃತ್ತಿಯೆ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ ಮಾಗೆಯುಂ ಶಿವಜಂಗಮ ಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನಮೆ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನಮಾಗೆಯುಮಿದನೆಡೆವಿಡದೆ ಧರಿಯಿಸಿರ್ಪುದೆ

ಪರಮೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತಿರುವ ರೀತಿಯೋ ! ೧೭. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದ, ಹೆಚ್ಚದೆಯಿರುವ, ತುದಿ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲದಂಥ, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಮೃತದಿಂದ ತುಂಬಿ ನಿರುಪಮನೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೂ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನೂ ಆದ ಶಂಭುವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುಳುಗಿದ ಅಂದವೋ ೧೮. ಕಳಂಕರಹಿತನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು (ತನ್ನ) ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಗೃಹದಲ್ಲಿ, ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂಬ ಪರಿಚಾರಕರ ಸಮೂಹವನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸುತ್ತ ಸಮೀಚೀನನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನೆಂಬ ಗಂಡನೊಡನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆರೆತು ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿಯ ಆಧಿಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನೋ ! ವ॥ ಹೀಗೂ ಅಲ್ಲದೆ—ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಿದುದೇ 'ಯಮ' ಎಂಬುವ ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗದ ಮೊದಲನೆಯ ಲಿಂಗವಾಗಿಯೂ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಂದನ್ನರಿಯದ ನಿಯಮವೇ 'ನಿಯಮ'ವೆಂಬ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ, ಶಿವಯೋಗನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವುದೇ ಸುಖದ ಆಸನವೆಂಬ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ, ಗರ್ವವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮೃದುವಾದ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ತುಂಬುವುದೇ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವೆಂಬ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ, ವಿಷಯವ್ಯಾಪಾರಶೂನ್ಯವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಒಳಮುಖಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರವೆಂಬ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ, ಶಿವನನ್ನೂ, ಜಂಗಮವನ್ನೂ ಸ್ವಪ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ನೋಡುವಿಕೆಯೇ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನವಾಗಿಯೂ, ಇಂತಹ ಶಿವನನ್ನೂ ಜಂಗಮವನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಧರಿಸಿರುವ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯೇ ಧಾರಣವೆಂಬ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ, ನಿಶ್ಚಲವೂ, ನಿರುಪಾಧಿಕವೂ ಆದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ಶಿವಯೋಗವೆಂಬ ನಿದ್ರೆಯ ಸಮಾಧಿ

ಧಾರಣ[1]ವಾಗೆಯುಂ ನಿಶ್ಚಲ ನಿರುಪಾಧಿಕ ಭಕ್ತಿಲಬ್ಧ ಶಿವಯೋಗನಿದ್ರಾಸಮಾಧಿಯೆ ನಿರವಧಿಕ ಸುಖೋದಯ ಲಕ್ಷಣಾದ್ಭುತ ಸಮಾಧಿಯಾಗೆಯುಮಿಂತು ನಿಜಾನುಭಾವಾಷ್ಟಾಂಗಯೋಗಸಂಪತ್ತಿಯುಳ ವಡಲೊಡನೆ —

ಪರವಶಭಾವಂ ಮಿಗೆ ಮ
ದ್ಗುರು ನಿಶ್ಚಲ ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪಸುಖದೊಳ್ಸಲೆ ಸಂ
ದಿರದೆಸೆವ ಪಾಂಗೊ ಚಕ್ರಾಂ
ತರಲಿಂಗಾಲೋಕ ಸೌಖ್ಯದಿಂದಿರ್ದಪನೋ ೧೯

ನಲಿದುರ್ವಿ ಪೊಗಳೆ ವರ್ಣಾ
ವಲಿಯೊತ್ತುಗುಮುಮಳ ಕೋಮಲಾಂಗನನೆಂದು
ಜ್ವಲಮೃದುಲಹೃದಯವಿಕಸಿತ
ನಲಿನದೊಳೆ ತದರ್ಥರೂಪನಂ ಜಾನಿಪನೋ ೨೦

ನೆನೆವುತ್ತುಂ ನಿಡುನೇಹದಿಂ ಭ್ರಮರಕೀಟನ್ಯಾಯದಿಂದಾನೆ ತ
ದ್ಘನಲಿಂಗಾಕೃತಿಯಾನೆ ತಪ್ಪುಗುಮನಾದಿಸ್ವಾಮಿ ಭೃತ್ಯತ್ವಮಂ

ಸ್ಥಿತಿಯೋ–ನಿರವಧಿಕವಾದ ಸುಖದ ಉದಯವೇ ಲಕ್ಷಣವಾಗುಳ್ಳ ಅದ್ಭುತ ಸಮಾಧಿಯೆಂಬ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ–ಈ ರೀತಿ ಅಷ್ಟಾಂಗಯೋಗದ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಅಳವಟ್ಟಿರಲು ಒಡನೆಯೇ—೧೯. ನನ್ನ ಗುರುವಾದ ಈ ಬಸವೇಶ್ವರನು—ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿರೂಪವಾದ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರವಶತೆಯಿಂದ ವಿಕಲ್ಪರಹಿತವಾದ (ಅಥವಾ ನಿಶ್ಚಂಚಲವಾದ) ಶಾಶ್ವತ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಡೆವೆರೆದು ಶೋಭಿಸುವ ರೀತಿಯೋ ! ಮೂಲಾಧಾರ ಸ್ವಾಧಿಷ್ಠಾನ, ಮಣಿಪೂರ, ಅನಾಹತ, ವಿಶುದ್ಧಿ, ಆಜ್ಞಾನಾಮಕಗಳಾದ ಆರು ಚಕ್ರಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಆಚಾರಲಿಂಗ, ಗುರುಲಿಂಗ, ಶಿವಲಿಂಗ, ಜಂಗಮಲಿಂಗ, ಪ್ರಸಾದಲಿಂಗ, ಮಹಾಲಿಂಗಗಳೆಂಬ ಆರು ಲಿಂಗಗಳನ್ನು (ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ) ನೋಡುವ ಒಂದು ಸೌಖ್ಯದ ರೀತಿಯೋ ! ೨೦. ನಲಿವುಗೊಂಡು ಉಬ್ಬಿ ಕೋಮಲಾಂಗನಾದ ಪರಶಿವನನ್ನು ಅಕ್ಷರಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವ ಮಾತುಗಳು ಒತ್ತುತ್ತವೆಯೇ ? ಎಂದು—ಉಜ್ವಲವೂ, ಕೋಮಲವೂ ಆದ ಹೃದಯವೆಂಬ ಅರಳಿದ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರುವನೋ ? ೨೧. ಈ ಬಸವೇಶ್ವರನು ವಿಶೇಷ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತ ಭ್ರಮರ ಕೀಟ ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಅಂದರೆ ಕಡಜದ ಹುಳುವು ತಾನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡುಬಂದ ಕೀಡೆಯೊಂದು ಸತತ ಕಡಜವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ತಾನೂ ಕಡಜದ ಹುಳವೇ ಆಗುವ ನ್ಯಾಯದಂತೆ—ತಾನೇ ಆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಲಿಂಗದ ಆಕಾರವಾಗಲು, ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಬಂದ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಭೃತ್ಯತನವೆನಿಸುವ ಈ ಸಂಪತ್ತು

1 + ಯೋಗ(ಚ)

ದೆನಿಪೀ ಸಂಪದವೆಂದು ಮುನ್ನೆನೆದು ಮೇಣಂಜುತ್ತೆ ಹೃತ್ಪಂಕಜಾ
ಸನಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಪೊದಳ್ದ ತನ್ಮನಮನಿತ್ತಂ[1]ತಿಂತು ಸೈತಿರ್ಪನೋ[1] ೨೧

ಪತಿಯನೆ ನೆನೆನೆನೆದುದಱಿಂ
ಸತಿ ತತ್ಪತಿಯಾಗೆ ಫಲಮದೇಂ ಪಡೆವಳೆ ತ
ದ್ರತಿಸುಖಮನಂತುಟೀಶ
ಸ್ಮೃತಿಯಿಂ ತಾನೀಶನಾಗೆ ಫಲಮೇಂ ಭಕ್ತಂ ೨೨

ಮನಮಂ ದೂದಟ್ಟಿದೆಂ ಮತ್ಪ್ರಿಯನ ಪೊರೆಗೆ ಮುನ್ನಂ ಸಪತ್ನಿತ್ವಮಂ ತಾ
ಳ್ದು ನಿತಾಂತಂ ಕೂಡಿದತ್ತಕ್ಕಟ ಮನಮವನೊಳ್ನಪ್ಪಿದೇಂದೊಪ್ಪದಿಂ ಪಾ
ಣಿನಿ ಪೇಳ್ದಾಸೂತ್ರಮೇಂ ತಪ್ಪುಗುಮೆ ಬಳಿಕದಂತಾದೊಡಂ ಗಂಡರಂ ಪೆ
ಣ್ಣೆನಿಸುತ್ತುಂ ಕೂಡುವಸ್ಮತ್ಪತಿಗಿದು ವಧುವಾಗಿರ್ಪುದಾಶ್ಚರ್ಯಮೇ ದಲ್ ೨೩

ಎಂದೆಣಿಸುತೊಡನೆ ತನ್ನೆಡೆ
ವಂದ ಮನಂ ಮಗುಳ್ದು ಪರಿದು[2]ಬೆರಸದೆ[2]ಮುನ್ನಂ
ಕುಂದದೆ ನಿಜಪತಿಯೊಳ್ಸಲೆ
ಸಂದಿಲ್ಲದೆ ನೆರೆಯಲೆಳಸಿ ಪುರುಡಿಸುತಾಗಳ್ ೨೪

ಹೃದಯಸರೋಜಮೆಂಬ ಮಣಿಮಂಚದೊಳೊಯ್ಯನೆ ಭಕ್ತಿದೂತಿ ಪಾ
ಸಿದ ನಿಜನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ ಮೃದುತಳ್ಪದೊಳುಜ್ವಳಿಪಾತ್ಮಸಾಧನಂ

ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ತಪ್ಪಿ ಹೋದೀತೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಭಯಪಟ್ಟು ಹೃದಯ ಕಮಲವೇ ಪೀಠವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ (ನಿರ್ಮನನಾಗಿ) ಇರುತ್ತಿರುವನೋ ! ೨೨. ಪತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ನೆನೆದು ಸತಿಯು ಆ ಗಂಡನೇ ಆಗಲಾಗಿ, ಅವಳು ಆ ಪತಿಸಂಬಂಧದ ರತಿಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವಳೇನು ? ಅದಾವ ಫಲ ! ಹಾಗೆ ಶಿವಸ್ಮೃತಿಯಿಂದ (ಶಿವಧ್ಯಾನದಿಂದ) ಭಕ್ತನು ತಾನು ಈಶ್ವರನೇ ಆಗುವುದು ಏನುಫಲ ! ೨೩. ನನ್ನ ಪತಿಯಾದ ಶಿವನ ಸಮಿಾಪಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದೂತನನ್ನಾಗಿ ಅಟ್ಟಿದೆನು (ಕುಂಟಣಿತನಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿದೆನು). ಮೊದಲು ಮನಸ್ಸು ಸವತಿಯತನವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಅಧಿಕವಾಗಿ (ಚೆನ್ನಾಗಿ) ಅವನೊಡ ಗೂಡಿರುವುದು ; ಅಕ್ಕಟಾ ! ಈ ಮನಸ್ಸು ನಪುಂಸಕವಾದುದು, ಎಂದು ಒಪ್ಪನಾಗಿ ಪಾಣಿನಿ ಆಚಾರ್ಯನು ಹೇಳಿದ ಸೂತ್ರವು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆಯೇನು ? ಹೀಗಾದರೂ ಅದು ಪುರುಷರನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಎನಿಸುತ್ತಾ ಕೂಡುವ ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಈ ಮನಸ್ಸು ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಇರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ ? ಅಂದರೆ ಲೋಕದ ಗಂಡಸರೆಲ್ಲ ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾದರೂ ಶಿವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯಾಗುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದು ಎಂದು ಭಾವ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಗೂ ಜೀವನಿಗೂ ಸತಿಪತಿ ಭಾವವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ (ಶರಣಸತಿ–ಲಿಂಗಪತಿಯಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ) ೨೪–೨೫ ಹೀಗೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾ,

[1]ತೆತ್ತು ಸ್ಮೃತಿರ್ಪನೋ(ಜ, ಮು, ಗ); ತೆನಿತೆತ್ತು ಸೈತಿರ್ಪನೋ(ಚ); ತೆಂತು ಸೈತಿರ್ಪನೊ(ದ); ತಿಂತು ಸೈರಿಪನೋ(ಅ). [2]ಬೇಸರ(ಚ)

ಸದಮಳ ಚಿತ್ರಭಾಕ್ಷಿಯೊಳೆ ನೋಡುತಹಂಕೃತಿ ಲಜ್ಜೆ ಪಿಂಗೆ ತ
ಳ್ವದೆ ದೃಢಭಾವಬಾಹುವಿನೊಳಪ್ಪುತಿವಂ ನೆರೆದೊಪ್ಪುವಂದವೋ ೨೫

ನೆನೆವೊಡೆ ನಿಳ್ಕದೀಕ್ಷಿಪೊಡೆ ಸಿಲ್ಕದ ಕೀರ್ತಿಪೊಡೊಲ್ದು ಶಕ್ಯಮೆಂ
ದೆನಿಸದ ಕೂಡಲುಜ್ಜುಗಿಸೆ ತಳ್ಕಿಗೆ ಸಲ್ಲದ ದಿವ್ಯಲಿಂಗಮಂ
ಘನತರ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ನೆನೆದಭೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಸಿ ಕೂಡಿ ಮಾಣದಾ
ನೆನಪು ನಿರೀಕ್ಷಣಾದಿನುತಿ ಕೂಟಮಿಮೆಂಬಿವಡಂಗೆ ಲಿಂಗದೊಳ್ ೨೬

ತಾನೆಂಬುದಳಿದು ಪೊಱಗೊಳ
ಗಾನಂದಮೆ ತೀವಿ ಬಾಹ್ಯರತಿಯುೞಿತು ಶಿವಂ
ತಾನಾದನೊ ತಾನೇ ಶಿವ
ನೇನಾದನೊ ಬಸವನಮಮ ಬಣ್ಣಿಪೊಡಳವೇ ೨೭

ಸೊಲ್ಲಿಡಬಾರದ ಪವಣಿಸೆ
ನಿಲ್ಲದ ತಣಿವಾದುದೊಲ್ಲೆನೆನಿಸದ ಪೆಱತೊಂ

ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮನಸ್ಸು ಪುನಃ ದೂರ ಹರಿದು ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಕುಂದಿಲ್ಲದ ತನ್ನಗಂಡನಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೂಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು ಸ್ಪರ್ಧೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿ ಆಗ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಕುಂಟಣಿಗಿತ್ತಿಯು ಹೃದಯ ಕಮಲವೆಂಬ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಸಿದ ನಿಜನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ, ಸ್ಥಿರವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂಬ, ಕೋಮಲಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ, ಹೂಂಕೃತಿಯೆಂಬ ನಾಚಿಕೆಯು ಹಿಂದೆಗೆಯಲಾಗಿ ತಡಮಾಡದೆ ದೃಢವಾದ ತೋಳುಗಳಿಂದ ಗಾಢವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪರಸ್ಪರ ಸೇರುವ ಒಂದು ರೀತಿಯೋ ! ೨೬–೨೭. ವಿಚಾರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಗೋಚರವಾಗದ, ನೋಟಕ್ಕೆ ಸಿಗದ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಶಕ್ಯವೆಂದೆನಿಸದ, ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಪಟ್ಟು ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಆಲಿಂಗನಕ್ಕೆ ನಿಲುಕದ, ದಿವ್ಯಲಿಂಗವನ್ನು ಘನತರವಾದ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿ, ನೋಡಿ, ಹಾಡಿ, ಕೂಡಿ ತಪ್ಪದೆ ಆ ನೆನಪೂ ನೋಟ, ಸ್ತೋತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸಮೂಹವೂ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಲಾಗಿ (ಅಂದರೆ ಸಮಸ್ತ ಕ್ರಿಯಾ ಮುಖವೂ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಲಾಗಿ) ತಾನೆಂಬುದು ನಷ್ಟವಾಗಿ, ಹೊರ ಒಳಗೆಲ್ಲ ಆನಂದವೇ ತುಂಬಿ, ಬಾಹ್ಯ ಕ್ರಿಯಾ ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲ ನಾಶಗೊಂಡು ಶಿವನೇ ತಾನಾದನೋ ಅಥವಾ ತಾನೇ ಶಿವನಾದನೋ ಅಮಮ ! (ಬಸವಣ್ಣನ ಈ ಶಿವಯೋಗದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು) ಬಣ್ಣಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾದೀತೇ ! ೨೮. ಮಾತಿಗೆ ನಿಲುಕದ, ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕದ, 'ತಣಿವು ಗೊಂಡೆನು ಇನ್ನು ಸಾಕು' ಎಂದೆನಿಸದ, ಇದಕ್ಕಿಂತ

ದೆಲ್ಲಿಯುಮತಿಶಯಮಿಲ್ಲದ
ಸಲ್ಲಲಿತ ಶಿವೈಕ್ಯ ಸೌಖ್ಯಮಂ ತಾಳ್ದಿದ[1]ನೋ ೨೮

ದ್ವೈತಾದ್ವೈತಭ್ರಮಿತರ
ಮಾತು ಮನಂಬುಗದ ನಿಗಮತತಿಯಱಿಯದ ವಿ
ಶ್ವಾತೀತವಿಮಳಲಿಂಗದೊ
ಳೋತೊಡಗೂಡಿರ್ದ ಭಾವಮೋ ವೃಷಭೇಂದ್ರಂ ೨೯

ವ॥ ಅಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ—

ರಮಣನಗಲ್ಕೆಯಿಲ್ಲದೊಡನಾವಗಮೊಪ್ಪಿರೆ ಮುಂತಮಂಗಸಂ
ಗಮಸುಖಮಂ ವರಾಂಗಿ ವಿಜನಸ್ಥಲದೊಳ್ಪಡೆವಂತೆ ತನ್ನೊಳಿಂ
ಪಮರ್ದು ವಿಯುಕ್ತನಾಗದೆ ಶಿವಂ ಸಲೆ ವರ್ತಿಸೆಯುಂ ತದೀಯ ಯೋ
ಗಮಹಿತ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಕರಣವಿಲ್ಲದವಸ್ಥೆಯೊಳೊಂದಿದಂದಮೋ ೩೦

ಬಲವದ್ಭಕ್ತಾಂಗಮಂಗಂ ತನಗೆನಿಪಭವಂಗಂಗಮಂ ಭಕ್ತಸತ್ಪ್ರಾ
ಣಲಸತ್ಪ್ರಾಣಂಗೆ ಮೇಣ್ಪ್ರಾಣಮನಮಳಿನ ಭಕ್ತಾಕ್ಷಮಾತ್ಮಾಕ್ಷಮಾಗಿ
ರ್ಪ ಲಲಾಟಾಕ್ಷಂಗೆ ನೈಜಾಕ್ಷಮನಳವಡಿಸುತ್ತಿರ್ಪುತಾನೆಂಬುದಂ ತೊ
ಳ್ದೊಲವಿಂ ತದ್ಭಾವಮಂ ತಾಂ ಮಱೆದು ಬೆರೆದನೋ ಲಿಂಗದೊಳ್ ಶ್ರೀವೃಷೇಂದ್ರಂ ೩೧

ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವು ಅನ್ಯತ್ರ ಇಲ್ಲದಿರುವ, ಮನೋಹರನಾದ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದುಂಟಾಗುವ ಸುಖವನ್ನು (ಈ ಬಸವಣ್ಣನು) ತಾಳಿರುವನೋ! ೨೯. ಬಸವೇಶ್ವರನು ದ್ವೈತ ಅದ್ವೈತ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭ್ರಾಂತಿ ಗೊಂಡು ಮಾತನಾಡುವವರ ಮಾತು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ರುಚಿಸದೆ, ವೇದ ಸಮೂಹವು ಅರಿಯದಂಥ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಅತಿಕ್ರಮಿಸಿರುವ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ, ಓರಂತೆ ಒಡಗೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಾವವೋ! ವ॥ ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೩೦. ಮನೋಹರವಾದ ದೇಹವುಳ್ಳ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನಗಂಡನ ವಿಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಸದಾ ಅವನೊಡನೆಯೇ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನ ಅಂಗಸಂಗದ ಸುಖವನ್ನು ಮೊದಲು ನಿರ್ಜನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವಹಾಗೆ, (ಭಕ್ತನಾದ) ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇಂಪಾಗಿ ಬೆರೆತು ಕೊಂಡಿರುವ ಶಿವನು ಭಿನ್ನವೆನಿಸದೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ನಷ್ಟವಾದ ಕಾರಣ (ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗವ್ಯಾಪಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟ ಕಾರಣ) ಸತತವೂ ಆ ಶಿವನ ಸಂಬಂಧದಿಂದುಂಟಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರೀತಿಯೋ! ೩೧. ಶ್ರೀವೃಷಭೇಂದ್ರನು-ಬಲವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ತನ ಶರೀರವೇ ತನಗೆ ಲಿಂಗವೆಂದು ಎನಿಸಿರುವ ಶಿವನಿಗೆ ಅಂಗವನ್ನೂ, ಆ ಭಕ್ತನ ಸಮಿಚೀನವಾದ ಪ್ರಾಣವೇ ಪ್ರಕಾಶ ಮಾನವಾದ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಶಿವನಿಗೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಭಕ್ತನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳೇ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಾಗಿರುವ ಶಿವನಿಗೆ (ಲಲಾಟಾಕ್ಷನಾದ ಶಿವನಿಗೆ) ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ,

1 ಹ (ಅ)

ಪರಿಕಿಪೊಡೆ ವಾಙ್ಮನಕಗೋ
ಚರವಿದು ಶಿವಯೋಗನಿದ್ರೆಯೆಂದೀ ತೆಱದಿಂ
ವರ ಚನ್ನಬಸವನಾ ಬಸ
ವರಸನ ಬಗೆಗಂಡು ಪೊಗಳುತಿರ್ಪಿನಮಾಗಳ್ ೩೨

ನಲಿದೊರ್ವಂ ಜಂಗಮಾರ್ಯಂ ಬರುತೆ ಬಸವಸಂದರ್ಶನೋತ್ಕಂಠೆಯಿಂ ತ
ನ್ನಿಲಯದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಲ್ಲಿಯ ಪಡಿಯಱರಿಂ ಕೇಳ್ದು ತದ್ಯೋಗನಿದ್ರಾ
ಚಲಭಾವಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂ ತಾಂ ಮಗುಳಲೊಡನಣಂ ಜಂಗಮಪ್ರಾಣನಿಷ್ಠೋ
ಜ್ವಲಿತಾಸಂಪತ್ತಿಭಾಸ್ವದ್ಬಸವನಸುವದೊಂದಾಗಿ ಪೋದತ್ತನೂನಂ ೩೩

ವ॥ ಆಗಳಲ್ಲಿರ್ದ ಪರಿಚಾರಕಜನಮದು ಕಂಡು ಪೆಳರ್ದು ತಳಮುಳಗುಗೊಂಡು ಸಂದಣಿಸು ವಿನಮಾ ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯೋಚಿತ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಗೆ ಪರಮ ಮಾಹೇಶ್ವರರ್ ಸಾಲ್ವಿಡಿದು ಕುಳ್ಳಿರ್ದು ಬಸವನಿರವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಪಿರಿದದ್ಭುತಮನಾಳ್ದಿದೇಂ ಪ್ರಸ್ತುತಮಿಂತಪ್ಪುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಮಾವುದದನಱಿಯ

ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆನಂದವನ್ನು ಹರಡಿ (ಪ್ರಸಾರಗೊಳಿಸಿ) ಆ ಶಿವನ ಭಾವವನ್ನೇ ತಾನು ಮರೆತು ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತನೋ! (ಅಂದರೆ ಜ್ಞಾತೃ, ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞೇಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ತನುಕರಣಗಳಲ್ಲೂ ಲಿಂಗ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಲಿಂಗಭಾವವನ್ನೇ ಮರೆತು ಶಿವಾದ್ವೈತಭಾವ ಹೊಂದಿದನೋ ಎಂಬ ಭಾವ) ೩೨–೩೩ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಬಸವಣ್ಣನ ಈ ಶಿವಯೋಗ ನಿದ್ರೆಯು ಮಾತಿಗೂ, ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅಗೋಚರವಾದದ್ದು : ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ಬಸವಣ್ಣನ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮಶ್ರೇಷ್ಠನು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬರುತ್ತ, ಆ ಬಸವಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಗಿಲುಕಾಪಿನವರಿಂದ ಆವನ ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ರುವ ನಿಶ್ಚಂಚಲವಾದ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಜಂಗಮವೇ ಪ್ರಾಣವೆಂಬ ನಿಷ್ಠೆಯ ಉಜ್ವಲ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಪ್ರಾಣವೂ (ಆ ಜಂಗಮನ ಪ್ರಾಣದೊಡನೆ) ಒಂದಾಗಿ ಯಾವ ನ್ಯೂನತೆ ಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು, [ಬಸವಣ್ಣನು ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣ ಎನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮನೆಗೆಬಂದ ಜಂಗಮವು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಗಲಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರಾಣದೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಪ್ರಾಣವೂ ಹೋಯಿತೆಂದು ಭಾವ] ವ॥ —ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸೇವಕ ಜನರು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಪಟ್ಟು, ತಳಮುಳಗೊಂಡು, ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಲಾಗಿ ಆ ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಲಿಂಗಪೂಜೆಗೋಸ್ಕರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಾಹೇಶ್ವರರುಗಳು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಸವಣ್ಣನ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಗೊಂಡು ಪ್ರಕೃತ ಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯು ಇದೇನು ? ಹೀಗಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವವರಾಗಿ, ಎಲ್ಲಾ ಕರಣಿಕರು, ದ್ವಾರಪಾಲಕರು

ಲ್ವೇಳ್ಕುಮೆಂದು ಮಂತಣಂಗೊಂಡು ಸಕಲ ಕರಣಿಕ ದ್ವಾರಪಾಲಕಾದಿಗಳಂ ಬರಿಸಿ ವಿಚಾರಂಗೆಯ್ದು ಬಸವಗೀತಭಂಡಾರದ ಕವಳಿಗೆಗಳಂ ತರಿಸಿ —

ಬಸವಂ ಕೆಯ್ಕೊಂಡ ಶೀಲಸ್ಥಿತಿಯು ಶಪಥಗೀತಂಗಳಂ ನೋಡಿಮೊ ಕಾ
ಳ[1]ಸೆ ಮೇಣ್ಪ್ರಾಂ ಕಾಣಲಕ್ಕುಂ ಬಳಿಯಿನೆಮಗೆನುತ್ತಿಂತು ಪೇಳ್ವಾಗಳೇ ತಂ
ದೊಸೆದಾ ಮಾಹೇಶ್ವರೌಘಕ್ಕೆಱಗಿ ಮುಗಿವುತುಂ ಪಾಣಿಪದ್ಮಂಗಳಂ ಬೋ
ಧಸುಧಾವಾರಾಕರಂ ಚನ್ನಬಸವ ವಿಭು ವಿಜ್ಞಾಪನಂಗೆಯ್ದನಾಗಳ್ ೩೪

ಹರಪೂಜಾಕಾಲದೊಳ್ ಮದ್ಗುರುಪರಮಸುಖಾವಾಪ್ತಿಯಿಂ ಯೋಗನಿದ್ರಾ
ಭರಿತಂ ಸೈತಿರ್ಪಿನಂ ಜಂಗಮಮನುನಯದಿಂ ಬಂದು ತದ್ದ್ವಾರಪಾಲ
ರ್ಭರದಿಂದಂ ಯೋಗನಿದ್ರಾಸ್ಥಿತಿಯನಱಿಪೆ ಕೇಳ್ದಾಕ್ಷಣಂ ಪೋಗೆ ಕೂಡೊಂ
ದಿರದೆಯ್ದಿತ್ತಲ್ತೆ ಮದ್ದೇಶಿಕನಸು ಪೊಸತೆಂಬನ್ನೆಗಂ ಭಕ್ತವೃಂದಂ ೩೫

ಗುರುವರನ ಶಪಥಮುಂಟೀ
ಪರಿಯಿನದಂ ನೆನೆಯೆ ಬಿರಿವುದೆರ್ದೆ ನುಡಿದೊಡೆ ಭಾ
ಸುರರಸನೆ ಸೀಳ್ವುದೆನೆ ಭೀ
ಕರಮದು ನಡೆಯಲ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯಮೇ ಪೆಱರ್ಗಿಳೆಯೊಳ್ ೩೬

ಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬರೆದ ಅವರ ಭಾಂಡಾರದ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ (ಓಲೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ) ೩೪. 'ಬಸವಣ್ಣನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಶೀಲಗಳಾವುವೆಂಬುದನ್ನು (ಅವನು ಹೇಳಿದ) ಶಪಥದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ, (ಆಗ) ಈಗಿನ ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕಾಗುವುದು' (ಅಂದರೆ–ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣ ಹೋದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲಾಗುವುದು) ಎನ್ನುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. (ಆಗ) ಸದ್ಬೋಧೆಗೆ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಾಯನಾದ ಚೆನ್ನಬಸವೇಶ್ವರವಿಭುವು ಬಂದು, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಗಿಯುತ್ತ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ೩೫. ನನ್ನ ಗುರುವಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶಿವಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶಿವಯೋಗದ ಸೌಖ್ಯದ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಯೋಗ ನಿದ್ರಾಭರಿತನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಲಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಜಂಗಮಸಮೂಹವು ಬಂದಿತು. ದ್ವಾರಪಾಲಕರು ಇವರ ಯೋಗ ನಿದ್ರಾಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆಕ್ಷಣವೇ ಆ ಭಕ್ತವೃಂದವು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಇದೊಂದು ಹೊಸರೀತಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ನನ್ನ ಈ ಗುರುವಿನ ಪ್ರಾಣವು ಅವರ ಪ್ರಾಣದೊಡನೆ ತಪ್ಪದೆ ಹೋಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ೩೬. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ (ಅಂದರೆ ನಾನು ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣಿಯೆಂಬುದಾಗಿ) ಗುರುವರನಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಆಣೆಯೇಉಂಟು. ಅದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಎದೆಬಿರಿಯುವುದು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ನಾಲಗೆಯು ಆ ಕೂಡಲೇ ಸೀಳುವುದು ಎನ್ನುವಂತೆ ಭಯಂಕರವಾದುದು. ಆ ಶಪಥ ಬೇರೆಯುವರಿಗೆ

1ಳ(ಚ)

ಪೊಸತೊಂದು ಗೀತಮಂ ತಾಂ
ಬೆಸಸಿದನಾ ಬಸವನಾತ್ಮಶಪಥಕ್ರಮಣೋ
ಲ್ಲಸಿತಮನೆಂತೆನೆ ಬಲ್ಲಂ
ತುಸುರ್ದಪೆನಾಲಿಪ್ಪುದು ಶರಣಸಂಕುಳಮೀಗಳ್ ೩೭

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗಮೆ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ಶಿವಭಕ್ತಸಂತತಿಗೊಚ್ಚತಂ
ಪ್ರಾಣಮಾ ಘನಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಗೆ ಸದ್ಗುರೂತ್ತಮನಾಗಳುಂ
ಪ್ರಾಣಮಾ ಗುರು ತಾನೆನಿಪ್ಪ ಸುಜಂಗಮಂ ನಿಜದಿಂದೆ ಮ
ತ್ಪ್ರಾಣಮೆಮ್ಮಯ ಸಂಗಮೇಶನಿದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಸಮೀಹಿತಂ ೩೮

ವ್ರತಮಿದೆನಗೆಂದು ಪೂಣ್ದು
ನ್ನತಮತಿ ಗೀತಮನೊಜಿಲ್ದು ಪಾಡಿದನೀಗಳ್
ಕ್ಷಿತಿ ಪೊಗಳೆ ಪಾಡಿದಂದದೆ
ನುತಚರದೊಡನೆಯ್ದಿಸಿರ್ದನಸುವಂ ಬಸವಂ ೩೯

ನೆನೆಯಲ್ನುಡಿಯಲೊಡರ್ಚ
ಲ್ಕೆ ನಿತಾಂತಂ ಮಾದೃಶರ್ಗಿದೇಂ ಸಾಧ್ಯಮೆ ದಲ್
ನೆನೆದಂತೆ ನುಡಿದು ನುಡಿದಂ
ತೆ ನಡೆದನೀ ಗುರುವಿವಂಗದಾ[1]ರ್ದೊರೆ ಧರೆಯೊಳ್ ೪೦

ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ? ೩೭. ತನ್ನ ಭಾಷೆಯ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಬಸವಣ್ಣನು ಹೊಸದಾದ ಒಂದು ಗೀತೆಯನ್ನು (ವಚನವನ್ನು) ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ನಾನುಬಲ್ಲಂತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಶರಣಸಮೂಹವು ಕೇಳಬೇಕು : ೩೮. 'ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಭಕ್ತಸಮೂಹಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣ; ಆ ಘನಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಗೆ ಸದ್ಗುರೂತ್ತಮನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಾಣ; ಆ ಗುರುವೆನಿಸುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಂಗಮನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ (ಕೂಡಲ) ಸಂಗಮೇಶ್ವರನೇ ಸಮೀಹಿತ (ಬಯಕೆಯ) ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. (ನಾನು ಬಯಸಿದ ಸಾಕ್ಷೀ ಭೂತನಾಗಿದ್ದಾನೆ') ೩೯. ಹೀಗೆಂದು ಆ ಉನ್ನತ ಬುದ್ಧಿಯ ಬಸವಣ್ಣನು ಇದು ನನಗೆ ವ್ರತವೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ, ಗೀತೆಯನ್ನು (ವಚನವನ್ನು) ಉದ್ಘಾಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲ ಹೊಗಳುವಂತೆ ಹಾಡಿದ ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಜಂಗಮರ ಸಂಗಡವೇ ಸೇರಿಸಿ ಇದ್ದಾನೆ. (ಅವರು ಹೋಗಲಾಗಿ ಬಸವನ ಆ ಪ್ರಾಣವೂ ಹೋಯಿತೆಂದು ಭಾವ) ೪೦. ನೆನೆಯುವುದಕ್ಕೂ, ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೂ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಚರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ಆ ಭಾಷೆಯು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೇ ? ಈ ಗುರುವಾದ ಬಸವಣ್ಣನು ನೆನೆದಂತೆ ನುಡಿದನು, ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಯಾರುತಾನೆ

1 ಗೆಯಾ(ಜ, ಚ, ಮ); ಗಾ(ಗ)

ಬಿರಿದಿನ ಭಾಷೆಯ ಬಲ್ಮೆಯ
ಧುರಂಧರಂ ಭಕ್ತಿನಿಧಿ ಭವತ್ಕಿಂಕರನೀ
ಗುರುಬಸವನಮಮ ಮಗುಳ್ದಾ
ಚರಲಿಂಗದ ಬಳಿಯೊಳಸುವ ಸಲಿಸಿದನಲ್ತೇ ೪೧

ವ॥ ಎಂದು ಕೇಳ್ದ ಶಿವಗಣಂ ಮೆಚ್ಚಿ ವಿಸ್ಮಯಂಬಡೆಯೆ ಕೊಂಡಾಡಿ ಚನ್ನಬಸವಂ ಮನ್ನಣೆಯ ಪಡಿಯಱರಂ ಕರೆದು ಶಿವಭಕ್ತಮಂದಿರಂಗಳೊಳ್ ತಜ್ಜಂಗಮಮಂ ಪುಡುಂಕಿ ತಳ್ವದೆ ತರ್ಪುದೆಂದ ನಿಯಾಮಿಸಲೊಡನವರ್ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ತನ್ಮಂದಿರಂಗಳೊಳನ್ವೇಷಣಂಗೆಯ್ದು ಕಂಡು ತಜ್ಜಂಗಮಕ್ಕೆ ನಮಿಸಿ ಕರೆದುತರ್ಪುದುಮಾಗಳ್—

ಚರಲಿಂಗದೊಡನೆ ಗಮಿಸಿದ
ಹರಣಂ ಬಳಿಸಂದು ಬಂದು ನಿಜದೇಹಮನಾ
ವರಿಸೆ ಶರಣಾಳಿ ಪಿರಿದ
ಚ್ಚರಿವಡೆ ಬಸವೇಶನಕ್ಷಿದೆಱೆದಾಕ್ಷಣದೊಳ್ ೪೨

ಬಿಡದೆಳ್ದಾನಂದದಿಂದಂ ಚರಮುಖಶರಣಾನೀಕಪಾದಾಬ್ಜದೊಳ್ಸ
ಗೆಡೆವುತ್ತುಂ ಮುನ್ನಿನಂತರ್ಚಿಸುತೆ ಪೊಗಳುತುಂ ತತ್ಪ್ರಸಾದಾಮೃತಂಗೊಂ
ಡೊಡನೊಪ್ಪಿರ್ದಂ ಪ್ರಸನ್ನಪ್ರಕಟನಿಜಮಹಾಭಕ್ತಿಸಂಪನ್ನನುದ್ಯ
ನ್ಮೃಡಭಕ್ತಪ್ರಾಣಮಿತ್ರಂ ಸುಗುಣನಿಧಿ ಶಿವಾದ್ವೈತವಿದ್ಯಾಸಮುದ್ರಂ ೪೩

ಸಮಾನರಾದಾರು ? ೪೧. ಬಿರುದಿನ ಭಾಷೆಯ (ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ನುಡಿದ ಭಾಷೆಯ) ಆಧಿಕ್ಯದ ಧುರಂಧರನೂ, ಭಕ್ತಿಗೆ ನಿಕ್ಷೇಪನೂ, ನಿಮ್ಮ ಕಿಂಕರನೂ ಆದ ಈ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಆ ಚರಲಿಂಗದ (ಜಂಗಮರ) ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪುನಃ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವನಲ್ಲವೇ ? ಅಮಮ ! ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶಿವಗಣಂಗಳು ಮೆಚ್ಚಿದವರಾಗಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡರು. ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ಮನ್ನಣೆಯ ದ್ವಾರಪಾಲಕರುಗಳನ್ನು ಕರೆದು (ಈ ನಗರದ) ಶಿವಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಜಂಗಮರುಗಳನ್ನು ಬೇಗನೆ ಹುಡುಕಿ ಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮಿಸಲಾಗಿ, ಕೂಡಲೇ ಅವರು 'ಮಹಾಪ್ರಸಾದ' ಎಂದು ಆಯಾಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿ ಕಂಡು ಆ ಜಂಗಮರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ, ಕರೆತಂದರು—ಆಗ—೪೨—೪೩. ಜಂಗಮರೊಡನೆಯೇ ಹೋದ (ಬಸವಣ್ಣನ) ಪ್ರಾಣವು ಬಂದು ಅವನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಆವರಿಸಲಾಗಿ, ಶರಣರೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನು ಕಣ್ಣನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ತಪ್ಪದೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು ಆನಂದದಿಂದ ಚರಜಂಗಮರೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಶರಣರುಗಳ ಪಾದಕಮಲದಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತ, ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ, ಹೊಗಳುತ್ತ, ಅವರ ಪ್ರಸಾದವೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನಾಗಿ, ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವ ತನ್ನ ಮಹಾಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷವುಳ್ಳವನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೃಡನ ಭಕ್ತರಾದವರ ಪ್ರಾಣಮಿತ್ರನೂ, ಸುಗುಣಗಳ ನಿಧಿಯೂ, ಶಿವಾದ್ವೈತ ತತ್ತ್ವವೆಂಬ ವಿದ್ಯೆಗೆ ಸಮುದ್ರಪ್ರಾಯನೂ ಆದ

ಶತಮುಖಮುಖದೇವತಾವಿತಾನ
ಸ್ತುತಭೃತವೈಭವ ದಿವ್ಯಪಾದಪದ್ಮೇ
ವಿತತಸಿತಿಗಳಾಂಗಸಂಗತಾಂಗೇ
ಸತತ ಕೃಪಾಕರೆ ರಕ್ಷಿಸೆನ್ನನಾರ್ಯೇ ೪೪

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ
ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ
ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ
ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ
ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಬಸವಜಂಗಮಪ್ರಾಣತ್ವಕಥನಂ
ತ್ರಯೋವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ
ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೨೩ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೭೨೬ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾ ಶ್ರೀ ॥

ಬಸವೇಶ್ವರನು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ೪೪. ಇಂದ್ರನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ವೈಭವವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಮನೋಹರವಾದ ಪಾದಕಮಲವುಳ್ಳವಳೇ, ವಿಸ್ತಾರನಾದ ನೀಲಕಂಠನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅಂಗವುಳ್ಳವಳೇ, ನಿರಂತರವಾದ ದಯೆಗೆ ಆಸ್ಪದಳಾದವಳೇ, ಆರ್ಯೆಯೇ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಇಪ್ಪತ್ತುಮೂರನೆಯ ಆಶ್ವಾಸ ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಚತುರ್ವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ

[ಕಿನ್ನರ ಬಸವ ಪ್ರಾಣದಾನದ ಕಥೆ]

ಶ್ರೀಗೌರೀಕಚಭರಮಾ
ಲಾಗಣಮಕರಂದಸಿಕ್ತಭು[1]ಜನಜರನಜಂ
ಸಾಗರಜಾವರಮುಖಸುರ
ಪೂಗನುತಂ ಮಾಳ್ಕೆ ಸೌಖ್ಯಮಂ ಶಿವಲಿಂಗಂ ೧

ಮುನ್ನೊರ್ಮೆ ಬಸವನಸುವಿದು
ಕಿನ್ನರನಸುಗೂಡಿ ಪೋದುದೆಂದದರಿಜವಂ
ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನಾಗಳ್
ಬಿನ್ನವಿಸಿದನಖಿಳ ಶರಣಸಂತತಿಗೊಲವಿಂ ೨

ವ॥ ಅದೆಂತೆನೆ—

ಪ್ರಾಣಲಿಂಗವೆನಗೀತನೆಂದು ವಿ
ಶ್ರಾಣನೈಕನಿಧಿ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನಂ
ಮಾಣದೊಲ್ದು ಭಜಿಸುತ್ತೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂ
ಕ್ಷೋಣಿಯಲ್ಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಿರ್ಪಿನಂ ೩

ಹರನಾ ಬಸವನ ನೇಹದ
ಪರಿಯುಂ ಧರೆಗಱುಪಲೆಂದು ನೆನೆವುತೆ ತತ್ಕಿ
ನ್ನರನಸುವಂ ತನ್ನೊಳ್ಮಿಗೆ
ಬೆರಸುತಡಂಗಿಸಿದನಾಗಳಾ ಬಸವೇಶಂ ೪

ಕಾಣುತ್ತೆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಂ
ಪ್ರಾಣಂಗಳೆದಂದವಂ ಭಯುಂಬಡೆದು ಜಗ

ಕಿನ್ನರಬಸವ ಪ್ರಾಣದಾನದ ಕಥೆ

೧. ಮಂಗಳಕರಳಾದ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯ ಶೋಭಿಸುವ ಕೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಪುಷ್ಪ ಮಾಲೆಗಳ ಸಮುದಾಯದ ಮಕರಂದದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಾಹುವುಳ್ಳ, ಮುಪ್ಪಿಲ್ಲದ, ಉತ್ಪತ್ತಿರಹಿತನಾದ (ಜನನ ರಹಿತನಾದ) ವಿಷ್ಣುವೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿವಲಿಂಗನು ಸೌಖ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿ. ೨. ಈ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಸಂಗಡವೇ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪ್ರಾಣವು ಹೋಗಿತ್ತೆಂಬುವ ಅರಿವನ್ನು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು ಆಗ ಸಮಸ್ತ ಶರಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ವ॥ ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ ೩–೫. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದಾನಗುಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ನಿಕ್ಷೇಪ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವ ಈ ಕಿನ್ನರಿಯ

1 ಭೂ(ಮು)

ಪ್ರಾಣಪರಂ ಬಿಸುಸುಯ್ದು
ಕ್ಷೀಣಗುಣಂ ಬಹಳ ಶೋಕಮಂ ಮಿಗೆ ತಳೆದಂ ೫

ವ॥ ಅಂತು ತಳೆದಳವಿಗಳಿದ ವಿಷಾದದಿಂ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಮಱುಗಿ—

ಹಾ ಮದೀಶಯೆಂದೆತ್ತಡಂಗಿದೆ ಕಿನ್ನರೇಶಾ । ಹಾ ಗುಣ
ಧಾಮ ನೀನಕಟಂತು ಪೋಪುದೆ ಕಿನ್ನರೇಶಾ ೬

ಸಾರವೀರಗುಣಾನುರಂಜನ ಕಿನ್ನರೇಶಾ । ಹಾ ಮದ
ದೂರ ದುರ್ಮತಗರ್ವಭಂಜನ ಕಿನ್ನರೇಶಾ ೭

ಪರಮಕರುಣಾಪಾರಸಿಂಧುವೆ ಕಿನ್ನರೇಶಾ । ಹಾ ಮೃದು
ಸರಸಭಾಷಣ ಭಕ್ತಬಂಧುವೆ ಕಿನ್ನರೇಶಾ ೮

ಕಾಲಕಾಲಮತಾಮರದ್ರುಮ ಕಿನ್ನರೇಶಾ । ಹಾ ಶುಭ
ಶೀಲ ಜಲ್ಪಿತಶಾಂಭವಾಗಮ ಕಿನ್ನರೇಶಾ ೯

ಪಂಡಿತಪ್ರಕರೈಕಪಾಲಕ ಕಿನ್ನರೇಶಾ । ಹಾ ಗುಣ
ಮಂಡಿತಾಮಳಶಾಂತಿಲೋಲಕ ಕಿನ್ನರೇಶಾ ೧೦

ಊರ್ಜಿತಾಖಿಳ ಯೋಗಿನಾಯಕ ಕಿನ್ನರೇಶಾ । ಹಾ ಬಲ
ನಿರ್ಜಿತಾತುಳಪುಷ್ಪಸಾಯಕ ಕಿನ್ನರೇಶಾ ೧೧

ಲಿಂಗಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿಭಾಸುರ ಕಿನ್ನರೇಶಾ । ಹಾ ಗಣ
ಸಂಗನೀತ ಸಮಸ್ತವಾಸರ ಕಿನ್ನರೇಶಾ ೧೨

ದುರ್ಮತಾಂಬುಜಮತ್ತವಾರಣ ಕಿನ್ನರೇಶಾ । ಹಾ ಶಿವ
ಧರ್ಮಸಂಪದಶರ್ಮಕಾರಣ ಕಿನ್ನರೇಶಾ ೧೩

ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನು ನನಗೆ ಪ್ರಾಣಲಿಂಗ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನು ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯ ನನ್ನ ಒಲುಮೆಯಿಂದ ತಪ್ಪದೆ ಭಜಿಸುತ್ತ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಬಸವಣ್ಣನ ಆ ಸ್ನೇಹದ ರೀತಿಯನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿದವನಾಗಿ ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿಕೊಂಡು ಅಡಗಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಕಿನ್ನರಯ್ಯನು ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಭಯಪಟ್ಟು ಲೋಕದ ಜನರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನೂ, ಕ್ಷೀಣರಹಿತವಾದ ಗುಣವುಳ್ಳವನೂ ಆದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನಾದನು. ವ ॥ ಆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದುಃಖಗೊಂಡು ಅಗಣಿತವಾದ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ಲೇಶದಿಂದ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡು ಸಂಕಟಪಟ್ಟು ೬–೧೩. 'ಹಾ ! ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ, ಇದೆಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಹೋದೆ ? ಕಿನ್ನರೇಶಾ ! ಹಾ ! ಉದ್ದಾಮ ಗುಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರಾ, ನೀನು ಈ ರೀತಿ ಹೋಗಬಹುದೇ ? ಸಾರವತ್ತಾದ ವೀರ ಗುಣದಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸತಕ್ಕ ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರಾ, ಮದದಿಂದ ದೂರನಾದವನೇ, ದುಷ್ಟ ಮತಗಳ ಅಹಂಕಾರ ನಾಶಕನಾದ ಕಿನ್ನರೇಶಾ ! ಪರಮ ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನೇ, ಕಿನ್ನರೇಶಾ ! ಹಾ ! ಮೃದುವಾಗಿಯೂ ಸರಸವಾಗಿಯೂ ರಸವತ್ತಾಗಿಯೂ ಮಾತನಾಡುವವನೇ, ಭಕ್ತರ ಬಂಧುವೇ, ಕಿನ್ನರೇಶಾ ! ಶಿವ ಮತಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸ್ವರೂಪ

ವ॥ ಎಂದು ಪಲುಂಬಿ ಪಳಯಿಸಿ ಮತ್ತಮಿರದೆ—

ಹಾ ಮದೀಯ ಮನೋವನೇರುಹವಾಸರಾಜಮರಾಳ ಹಾ
ಹಾ ಮದೀಯ ಸುಬೋಧಸಾರಸವಾಸರೇಶ್ವರ ಬಿಂಬ ಹಾ
ಹಾ ಮದೀಯವಿಲೋಚನೋತ್ಪಲಚಾರುಪೂರ್ಣಮೃಗಾಂಕ ಹಾ
ಹಾ ಮದೀಯ ವಿವೇಕನಂದನಚೈತ್ರ ಕಿನ್ನರನಾಯಕಾ ೧೪

ಕಿನ್ನರಪತಿಯಾನಿರೆ ಪರ
ಕಿನ್ನರಪತಿಯೊಡನೆ ಮೇಳಮೇ ನಿನಗೆಂದಾ
ಪನ್ನಗಧರನಂ ಭೂಬುಧ
ಸನ್ನುತ ಮೂದಲಿಸಲೆಂದು ಪದೆದೆಯ್ದಿದೆಯೋ ೧೫

ಕಿನ್ನರವರ್ಯ ನಿನ್ನ ನಡೆ ನಿನ್ನಯ ಮೆಲ್ನುಡಿ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಸಂ
ಪನ್ನತೆ ನಿನ್ನ ವಿಗ್ರಹದ ಚಲ್ವಿಕೆ ನಿನ್ನ ವಿನೋದದೇಳ್ಗೆ ಕೇ

ನಾದ ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರನೇ, ಹಾ ! ಶುಭವಾದ ಶೀಲವುಳ್ಳವನೇ, ಶಿವಾಗಮಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟವನೇ ಕಿನ್ನರೇಶಾ ! ಹೇ ಪಂಡಿತರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ರಕ್ಷಕನಾದ ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರಾ, ಹಾ ! ಸದ್ಗುಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೂ, ನಿರ್ಮಲ ವಾದ ಶಾಂತಿಗುಣದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದವನೂ ಆದ ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರನೇ, ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾದ ಸಮಸ್ತ ಋಷಿ ಜನಕ್ಕೆ ವಲ್ಲಭಪ್ರಾಯನಾದ ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರನೇ, ಹಾ ! ಅಸದೃಶನಾದ ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನೇ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜಂಗಮರುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವನೇ, ಸಮಸ್ತ ದಿನಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಮಥರುಗಳ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವನೇ ಹಾ ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರಾ ! ಕೆಟ್ಟಮತಗಳೆಂಬ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆಯಂತಿದ್ದವನೇ, ಶೈವಧರ್ಮವೆಂಬ ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೇ, ಸುಖಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ ನಾದವನೇ, ಹಾ ! ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರಾ !' ವ॥ ಎಂದು ಹಲುಬಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಪುನಃ ತಪ್ಪದೆ ೧೪. 'ಹಾ ! ನನ್ನ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಹಂಸ ಪಕ್ಷಿಯೇ, ಹಾ ! ಹಾ ! ನನ್ನ ನೇತ್ರವೆಂಬ ನೈದಿಲೆಗಳಿಗೆ ಮನೋಹರನಾದ ಪೂರ್ಣ ಚಂದ್ರನಂತಿದ್ದವನೇ, ಹಾ ! ನನ್ನ ವಿವೇಕವೆಂಬ ನಂದನವನಕ್ಕೆ ವಸಂತನಂತೆ ಇದ್ದವನೇ ಹಾ ! ಕಿನ್ನರ ನಾಯಕನೇ ! ೧೫. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರುಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರನೇ,' (ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ) ಕಿನ್ನರ ಪತಿಯು ಹಾಗೆ (ಕುಬೇರನ ಹಾಗೆ) ನಾನೇ ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ (ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ) ಬೇರೊಬ್ಬ ಕಿನ್ನರ ಪತಿಯೊಡನೆ ನೀನು ಸ್ನೇಹ ಹೊಂದಲೆಂದೋ, ಆ ಪರಶಿವನನ್ನು ಮೂದಲಿಸಲೆಂದೋ, ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟು ಹೋದೆಯೋ ೧೬. 'ಕಿನ್ನರವರ್ಯನೇ, ಕೇಳು : ನಿನ್ನ ನಡತೆ, ನಿನ್ನ ಮೃದುಮಾತು, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನತೆ, ನಿನ್ನ ಅಂಗ ಸೌಂದರ್ಯ, ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷದ ಆಧಿಕ್ಯ, ನಿನ್ನ

ಳ್ನಿನ್ನ ಕಳಾವಿಳಾಸತೆಯುಮೆಲ್ಲಮುಮೆನ್ನೆರ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಚ್ಚು ನ
ಣ್ಪಿನ್ನೆಲೆಗೊಂಡು ತೋರ್ಪುದು ಗಡಿಂದಿನ ನಿನ್ನ ವಿಯೋಗಮದ್ಭುತಂ ೧೬
ಎನ್ನಸುರತ್ನಮೇ ನುಡಿಯೆಯೆನ್ನಯ ಕಂಗಳ ಪುಣ್ಯಮೇ ಪೊದ
ಳ್ದೆನ್ನೊಡನೇಕೆ ನೀಂ ಮುನಿದೆಯೆನ್ನಯ ಬಾಳ್ಕೆಗಡರ್ಪೆ ಸತ್ಕೃಪಾ
ಸನ್ನತೆವೆತ್ತು ನಾಡು ನಡೆನೋಡೆ ಭವತ್ಪದಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಬಾ
ಳ್ವೆನ್ನೊಳದೇಕೆ ನಿರ್ದಯತೆ ಕಿನ್ನರನಾಯಕ ಸತ್ಸಹಾಯಕಾ ೧೭

ವ|| ಎಂದು ಪಲವಂದದಿಂ ಪಳಯಿಸಿ ಶೋಕಾಶ್ರುಕಣಕಲಿತವದನಮಂಡಳನಾಗಿ ಬಸವರಸನಿರ್ಪಿನಮಾಗಳ್ಪಡಿಯಱ ಬಾಚಯ್ಯನೆಂಬ ಭಕ್ತಕಂಚುಕಿ ಶಿವಗಣನಿರೂಪದಿಂ ಪ್ರಮಥಗಣಪಟ್ಟಗಜಮೆನಿಪ ಮಡಿವಳ್ಳ[1] ಮಾಚಿದೇವನಡಿಗಳೆಡೆಗೇಳ್ತಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪೊಡಮಟ್ಟು ಕಿನ್ನರೇಂದ್ರಂ ಪನ್ನಗಧರನೊಡವೆರೆದಿರವಂ ಬಿನ್ನಯಿಸಿ ಬನ್ನಿಮೆಂಬುದುಂ ಮಾಚಿದೇವಂ ಸಮುನ್ನತಚಿತ್ತಂ ಕೇಳ್ದು ಶಿವಗಣನಿವಹಮಲ್ಲಿ ಬಂದಿರ್ದಪುದೆ ಬಸವನೇಗೆಯ್ದಪಂ ಪೇಳೆಂಬುದುಮಾತನಿಂತೆಂದಂ—

ಬಂದಿರ್ಪುದಖಿಳ ಶಿವಗಣ
ವೃಂದಂ ಮಾದರಸ ಮುಖ್ಯಮಾಗಳ್ಪದೆದೇ

ವಿದ್ಯಾಶೋಭೆ–ಇವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ತೋರುವುವಲ್ಲವೇ ! ಈ ದಿವಸ ನಿನ್ನ (ಈ ರೀತಿಯ) ಅಗಲಿಕೆಯು ಅದ್ಭುತ ! (ಎಂದೆನಿಸಿದೆ)' ೧೭. ನನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ರತ್ನವೇ, (ನನ್ನೊಡನೆ) ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆ ? ಹೇ, ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳ ಪುಣ್ಯವೇ, ನನ್ನ ಸಹಾಯಕನೇ, ಕಿನ್ನರನಾಯಕನೇ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ನನ್ನೊಡನೆ ನೀನೇಕೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ ? ಹೇ, ನನ್ನ ಬಾಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾಗಿದ್ದವನೇ, ನಿನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಸೇವಕನಾಗಿಯೇ ಆಗಿ ಬಾಳಿದ್ದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಈ ನಿರ್ದಯತೆ (ನಿನಗೆ) ಏಕಾಯಿತು ?' ವ|| ಹೀಗೆಂದು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರ ದಿಂದ ಪ್ರಲಾಪಮಾಡಿ, ದುಃಖದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮುಖ ಮಂಡಲ ವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ಬಸವೇಶ್ವರನು ಇರುತ್ತಿರುವಾಗ ಪ್ರತೀಹಾರಿಯಾದ ಬಾಚರಸನೆಂಬ ಶಿವಭಕ್ತ ಸೇವಕನು, ಶಿವಗಣಗಳ ಆಜ್ಞೆಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಮಥರೆಲ್ಲರ ಪಟ್ಟದಾನೆ ಯೆಂದೆನಿಸಿದ್ದ ಮಡಿವಳ ಮಾಚಿದೇವನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನವರು ಶಿವನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತುಹೋದ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು '(ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಾವು) ಬರಬೇಕು' ಎಂದೆನ್ನಲಾಗಿ, ಶ್ರೇಷ್ಠಚಿತ್ತನಾದ ಮಾಚಿದೇವನು ಕೇಳಿ, 'ಶಿವ ಶರಣರ ಸಮೂಹವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದೇ ? ಬಸವಣ್ಣನು ಏನು ಮಾಡು ತ್ತಿದ್ದಾನೆ ? ಹೇಳು'. ಎಂದು ಆ ಮಡಿವಳ ಮಾಚಯ್ಯನು ಅನ್ನಲಾಗಿ, ಬಾಚಯ್ಯನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನು : ೧೮. 'ಮಾದರಸ (ಸಕಳೇಶ ಮಾದರಸ)ನೇ ಮೊದಲಾದ ಶಿವ ಶರಣರ ಸಮೂಹವು ಬಂದಿರುವುದು. ಈಗ ಬಸವಣ್ಣನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು (ಆ

1 ವಾಳ(ಅ), ವಳ(ಮ)

ಳ್ತಂದಾ ಬಸವಂ ಕಿನ್ನರ
ಸಂದದ ಕಂಧರಮನಪ್ಪಿ ಶೋಕಿಪನಲ್ತೇ ೧೮

ಪ್ರಣಯದೆ ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮನ
ಗುಣಂಗಳಂ ನೆನೆದು ನೊಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ಯುತ್ತೆ ಸಂ
ದಣಿಪ ಕಡು ಶೋಕದಿಂ ತ
ಲ್ಲಣಿಸಿ ಪಲುಂಬಿದಪನಲ್ಲಿ ಬಸವಕುಮಾರಂ ೧೯

ವ॥ ಎಂದ ನುಡಿಯುಂ ಮಾಚಿದೇವನೇಳಿದಂಗೇಳ್ದು ಮುಗುಳ್ನಗೆ ನಕ್ಕು—

ಕರುಣಾಳು ಬಸವನಲ್ಲದೆ
ಧರಣಿಯೊಳಾರುಂಟು ಶರಣನಳಿದೊಡೆ ಶೋಕಾ
ತುರನಾಗಿ ಮಱುಗಿದಪನೀ
ಧರಿತ್ರಿಯೊಳ್ಭಕ್ತಿಭಾವಮಿಂತಿರವೇಡಾ ೨೦

ಚರಲಿಂಗಪ್ರಾಣತೆಯದು
ಚಿರವ್ರತಂ ತನಗೆನಿಪ್ಪ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಯಂ
ಪರುಠವಿಸಿದನೀಗಳ್ಸಸ
ವರಸಂ ಲೇಸಾದುದಮಮ ತನ್ನ ಚರಿತ್ರಂ ೨೧

ಶಿರವಂ ಪತ್ತುಗುಮೊರ್ಮೆ ಭಕ್ತಿಮದದುದ್ರೇಕಂ ಪೊದಳ್ದಾಗಳು
ಬ್ಬರದಿಂಮಾಳ್ಪನಸಾಧ್ಯ ಶಪಥೋನ್ಯಾಸಮಂ ಮುಂಬಿ ಬ
ರ್ಪಿರವಂ ಕಜ್ಜದ ಹಾನಿಯುಂ ಪರಿಕಿಸಂ ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಭಕ್ತರ್ಕಳಂ
ತಿರಲೊಲ್ಲಂ ಬಸವಂ ವಿಚಾರಿಸನದೇಕಾತ್ಮೀಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಂ ೨೨

ಕಿನ್ನರಯ್ಯನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು) ಅವನ ಕೋಮಲ ಕಂಠವನ್ನಾಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶೋಕಿಸು ತ್ತಿದ್ದಾನೆ.' ೧೯. 'ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಅಗಲಿಕೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನ ಗುಣ ಸಮೂಹವನ್ನೆಲ್ಲ ನೆನೆಯುತ್ತ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ ನೊಂದು ಹೋದವನಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾದ ದುಃಖದಿಂದ ಸಂಕಟಪಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ಹಲುಬುತ್ತ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಮಾತನಾಡಿದ (ಬಾಚಯ್ಯನ) ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮಡಿವಳ ಮಾಚಿದೇವನು ಕೇಳಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕು ೨೦. 'ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕರುಣಾಳುವು ಬಸವಣ್ಣ ನಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾರಿದ್ದಾರೆ ? ಶರಣನು ಅಳಿದು ಹೋದರೆ ಶೋಕಾತುರನಾಗಿ (ಅವನು) ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಾವವೆಂಬುದು ಈ ರೀತಿ ಇರಬೇಡವೇ !' ೨೧. ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ ಜಂಗಮಲಿಂಗವೇ ಪ್ರಾಣವೆಂಬ ಶಾಶ್ವತ ವ್ರತದ ಭಾಷೆಯುಳ್ಳವನು ಈಗ ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಆತನ ಚರಿತ್ರೆ ಈಗ ಸಫಲವಾದ ಹಾಗಾಯಿತು ಅಬ್ಬಾ !' ೨೨. ಭಕ್ತಿ ಮದದ ಉದ್ರೇಕವು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ (ಆ ಬಸವಣ್ಣ ನಿಗೆ) ನೆತ್ತಿಗೇರಿ ಬಿಡುವುದು. ಹೀಗೆ ನೆತ್ತಿಗೇರಿದಾಗ ಅಬ್ಬರದಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯ ವಾದ ಭಕ್ತಿಯ ಶಪಥದ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಮಾಡುವನು. ಮುಂದೆ ಉಂಟಾಗಬಹು ದಾದ ಕಾರ್ಯ ಹಾನಿಯನ್ನು ಯೋಚಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಭಕ್ತರಂತೆ ಆ ಬಸವಣ್ಣನು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನು ಏಕೆ ವಿಚಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ

ನೆನೆವಂತೆ ಕಿನ್ನರಾಧೀ
ಶನ ಗುಣಮಂ ಪೂಣ್ದು ತನ್ನ ಭಾಷೆಯನೀಗಳ್
ನೆನೆಯದೆ ಕಣ್ಬನಿಗಳ ಪೆ
ರ್ವೊನಲಿಂ ನಾಂದಪರೆ ಭಲರೆ ಭಕ್ತವರೇಣ್ಯಂ ೨೩

ಹರಭಕ್ತಂಗಳಿವೆಂಬುದು
ಪರಮಾರ್ಥಮೆ ಲಿಂಗಯೋಗಿಗೆತ್ತಣದಳಿವೀ
ಪರಿಯಱಿದಱಿಯದ ಜಡರಂ
ತಿರೆ ತಾಂ ಬಱಿದೇಕೆ ಬಸವನಾಕ್ರಂದಿಪನೋ ೨೪

ಜಂಗಮಮೆನಗಸುವೆಂದು ಕ
ಡಂಗಿ ಕರಂ ಪೂಣ್ದು[1] ಪೂಣ್ಕೆಯಂ ಮಱೆದೀಗ
ಳ್ಪಿಂಗದೆ ಪಳಯಿಪ ಠಕ್ಕಂ
ಗಂಗಜಹರ ಕಲ್ಲಿನಾಥನೇನೊಲ್ದಪನೇ ೨೫

ಅಳಲಱಿಯೆನವನ ಗುಣಸಂ
ಕುಳಮಂ ನೆನೆನೆನೆದು ಪಾಡಿ ಬಸವರಸನವೋ
ಲ್ಬಳಯಿಸಲಱಿಯೆಂ ಬಂದೊಡೆ
ಫಳಮೇನೆನ್ನಿಂದಮಲ್ಲಿಗಾತನೆ ಸಾಲ್ಗುಂ ೨೬

ಏನೋ !' ೨೩. 'ಕಿನ್ನರೇಶನ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುವಂತೆ (ಆ ಬಸವಣ್ಣನು) ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆನೆಯದೆ ಕಣ್ಣೀರಿನ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತಿರುವನೇ ? ಭಲೇ ! ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠನೇ !' ೨೪. 'ಹರಭಕ್ತನೆನಿಸಿದವನಿಗೆ ಸಾವು ಎಂಬುದು ಪರಮಾರ್ಥವೇ ? ಲಿಂಗಯೋಗದಲ್ಲಿರುವವನಿಗೆ ಅಳಿವು ಎಲ್ಲಿಯದು ? ಈ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿತೂ ಕೂಡ ತಿಳಿಯದ ಮೂಢರ ಹಾಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಆ ಬಸವಣ್ಣನು ಏಕೆ ಅಳುವನೋ !' ೨೫. 'ಜಂಗಮವೇ ನನಗೆ ಪ್ರಾಣ ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಈಗ (ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ) ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಟ್ಟು, ಈಗ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಪ್ರಲಾಪ ಮಾಡುವ ಆ ಠಕ್ಕನಿಗೆ ಮನ್ಮಥಧ್ವಂಸಿಯಾದ ಕಲಿ ದೇವರ ದೇವನು ಒಲಿಯುವನೇ. ('ಕಲಿ ದೇವರ ದೇವ'ನೆಂಬುದು ಮಡಿವಳ ಮಾಚಿದೇವರ ವಚನ ಮುದ್ರಿಕೆ. ಕವಿ ಅದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು 'ಕಲ್ಲಿನಾಥ' ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.) ೨೬. 'ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಗುಣ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ನೆನೆ ನೆನೆದು ದುಃಖ ಪಡುವುದಕ್ಕೆ (ಕಾರಣವನ್ನು) ತಿಳಿಯೆನು. ಆ ಬಸವರಸನ ಹಾಗೆ ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ ಅಳುವುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯೆನು (ಅದ್ದರಿಂದ) ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ನನ್ನಿಂದೇನು ಫಲ ? ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆ

[1] ಣ್ದು(ಚ)

ವ॥ ಎಂದುಮಾ ಭಕ್ತಿರಹಿತನ ಸಾರ್ಕೆಗಾಂ ಬಾರೆನೆಂದ ಮಾಚಿದೇವನಾಕ್ಷೇಪವಚನಮಂ ಕೇಳ್ದು ಪಡಿಯಱಂ ಬಿಗುರ್ತು ಬೆಬ್ಬಳೆವೋಗಿ ಜವದಿಂ ಪರಿತಂದು ಗಣಸಭೆಗೆ ಮಣಿದು ಮಾಚಿದೇವನೆಂದುದುಮನೆಲ್ಲಮಂ ನಡುಕಂ ಮಿಗೆ ಬಿನ್ನಯಿಸೆ ಬಸವರಾಜಂ ಕೇಳ್ದು ನಿಜಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯುಂ ನೆನೆದು ಶೋಕಮಂ ಮಾಣ್ದು ಬೆಱಗುವಟ್ಟು ಕಿನರ್ನ್ನಪ್ರಾಣದೊಳ್ತನ್ನಸುವಂ ರಯದಿಂ ಬಳಿಸಲಿಸಿದಾ ಪ್ರಸ್ತಾವದೊಳ್—

ಚರಲಿಂಗದಸುವಿನೊಡನಸು
ವೆರಸಿದನೀ ಬಸವನಸಮಗುಣನಿದು ಪೊಸತು
ರ್ವಱೆಯೊಳ್ಕಂಡರೊಳಂ ಕೇ
ಳ್ದರೊಳಂ ಕಂಡೆಂದುಮಾಲಿಸಿಯುಮಱಿದಪೆವೇ ೨೭

ಮಾಚಯ್ಯಂ ಬೆಸಸಿದುದೆ ಸ
ದಾಚಾರಂ ತನಗನುತ್ತೆ ಕಡುಗಜ್ಜಮನಾ
ಳೋಚಿಸದೆ ನೆಗಳ್ದ ಮಹಿಮೆಯು
ಗೋಚರಮನ್ಯರ್ಗೆ ಬಸವದಂಡಾಧಿಪನಾ ೨೮

ವ॥ ಎಂದಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತಸಮುದಯಂ ಬಸವನಂ ಪೊಗಳುತ್ತುಮಿರ್ದು ಪಡಿಯಱ ಬಾಚಯ್ಯನಂ ಮಾಚಯ್ಯನೆಡೆಗೀ ಕಜ್ಜಮಂ ಬಿನ್ನವಿಸೆಂದು ಕಳುಪಲೊಡನವಂ ಘಳಿಲನೇಳ್ತಂದಱಗಿ ಬಸವನೆಸ

ಬಸವಣ್ಣನೊಬ್ಬನೇ ಸಾಕು. ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಹೇಳಿ 'ಆ ಭಕ್ತಿರಹಿತನಾದ ಬಸವಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂದ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವನ ಆಕ್ಷೇಪಕರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಕಂಚುಕಿ (ಸೇವಕ) ಯಾದ ಬಾಚಯ್ಯನು ಭಯಗೊಂಡು ಬೆರಗಾಗಿ, ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿಬಂದು, ಶಿವಗಣಗಳ ಸಭೆಗೆ ಶಿರಬಾಗಿ ಮಾಚಿದೇವರು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಡಗುತ್ತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿ, ಬಸವರಾಜನು ಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೆನೆದು ದುಃಖವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಒಳಸೇರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ೨೭. ಅನುಪಮಗುಣವುಳ್ಳ ಈ ಬಸವಣ್ಣನು ಚರಜಂಗಮಲಿಂಗದ ಪ್ರಾಣದೊಡನೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬೆರೆಸಿದುದು, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸದು. ಕಂಡವರೂ ಇಲ್ಲ ಕೇಳಿದವರೂ ಇಲ್ಲ. ನಾವಂತೂ ಕಂಡೂ, ಕೇಳಿಯೂ ಅರಿಯೆವು. ೨೮. ಮಾಚಯ್ಯನವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದುದೇ ನನಗೆ ಸದಾಚಾರವೆನ್ನುತ್ತ ಇನ್ನಾವ ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಯೋಚನೆ ಮಾಡದೆ, ಬಸವ ದಂಡಾಧೀಶನ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಮೆರೆದ ಮಹಿಮೆಯು ಅನ್ಯರಿಗೆ ತೋರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು. 'ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತರುಗಳ ಸಮೂಹವು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದು (ಪುನಃ) ಪ್ರತೀಹಾರಿಯಾದ ಬಾಚಯ್ಯನನ್ನು ಮಾಚಯ್ಯನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ನಡೆದ ಈ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿ ಆ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ

ಗಿದಂದವಮಂ ಬಿನ್ನಪಂಗೆಯ್ಯೆ ಕೇಳ್ದು ಮಾಚಿದೇವಂ ಸಂತಸಂದಾಳ್ದು ರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಿತಾಗನಾಗಿ—

ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಭಕ್ತಜನಮು
ಗ್ಘಡಿಸುತೆ ಕೊಂಡಾಡುತಲ್ಲಿ ಬಸವನನೊಲವಿಂ
ದೊಡನೆಳ್ತರೆ ಮಾಚಯ್ಯಂ
ನಡೆತಂದಂ ವಿಪುಳ ಸಂಭ್ರಮಂ ಬೆರಸಾಗಳ್ ೨೯

ವಿಳಸಜ್ಜಂಗಮಜೀವ ಭಾಪುರೆ ಚರಪ್ರಾಣಾನ್ವಿತಪ್ರಾಣಮಂ
ಜುಳ ಶೀಲೋನ್ನತ ಚಾಗುರೇ ಶರಣ ಜೀವಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯ ನಿ
ಶ್ಚಳಭಕ್ತಿಪ್ರಮದಾಮನೋಜ್ಞ ಭಲರೇ ಭಕ್ತಾರ್ಥ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಂ
ಕುಳ ಭಾಸ್ವದ್ಬಸವೇಶ ಭಾಪೆನುತೆ ಮಾಚಯ್ಯಂ ಮಹೋತ್ಸಾಹದಿಂ ೩೦

ವ॥ ಮತ್ತಂ—

ಜಯ ಬಸವೇಂದ್ರ ಭಕ್ತಿಗುಣಸಾಂದ್ರ ಚಿದಂಬುಧಿಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ನಿ
ರ್ಜಯ ನಿಜರೂಪನಿರ್ಜಿತಕಲಾಪ ಮಹಾಶಿವತತ್ವದೀಪ ದು
ರ್ಣಯಪರಭಂಗ ಭಕ್ತಕೃತಸಂಗ ಶಿವೈಕ್ಯಪದಾಬ್ಜಭೃಂಗ ವಿ
ಸ್ಮಯಕರಕಾರ್ಯ ವಿಂಧ್ಯನಗಧೈರ್ಯ ಜಗತ್ರಯಧುರ್ಯವಿಗ್ರಹಾ ೩೧

ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮಾಡಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿ ಕೇಳಿ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವನು ಸಂತೋಷಗೊಂಡವನಾಗಿ ರೋಮಾಂಚವೇ ಕವಚವಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಶರೀರವುಳ್ಳವನಾಗಿ ೨೯. ಭಕ್ತ ಸಮೂಹವು ಆಗ ಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಜಯಜಯಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವನು ಆಗ ವಿಶೇಷ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿ ಬಂದನು. ೩೦. ಮಾಚಯ್ಯನು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣಿಯೋ ಭಾಪುರೇ ! ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವ ಪ್ರಾಣದಿಂದ ಮನೋಹರವಾದ ಉನ್ನತ ಶೀಲದಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟನೆನಿಸಿದವನೇ, ಚಾಗುರೇ ! ಶರಣಜೀವದ ಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯನೇ, ನಿಶ್ಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಮನೋಹರನಾದವನೇ, ಭಲರೇ ! ಭಕ್ತಜನರ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೋಸುಗ ಸಮಸ್ತ ದ್ರವ್ಯಸಮೂಹವನ್ನು ಅರ್ಜಿಸುವ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಬಸವೇಶನೇ ಭಾಪು!' ಎಂದು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿ (ಹೊಗಳಿದನು). ವ॥ ಮತ್ತು ೩೧. 'ಬಸವೇಂದ್ರನೇ ಜಯ ; ಸಾಂದ್ರವಾದ ಭಕ್ತಿಗುಣವುಳ್ಳವನೇ, ಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನೆನಿಸಿದವನೇ, ಚಂದ್ರನನ್ನು ಜಯಿಸಿದ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದ ನಿಜರೂಪವುಳ್ಳವನೇ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿವತತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವವನೇ, ದುರ್ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದವರನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವವನೇ, ಶಿವಭಕ್ತರ ಸಂಗಮಾಡಿದವನೇ, ಶಿವನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಂಡ ಚಿತ್ತವುಳ್ಳವರ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಭೃಂಗಸ್ವರೂಪನೇ, ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಂತಿರುವ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ, ಮೂರುಲೋಕಗಳ ಭಾರವನ್ನು ಧರಿಸುವ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೇ (ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಚರಲಿಂಗಪ್ರಾಣಿತಾಬಂಧುರ ಜಯ ಜಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಸಂಪನ್ನ ಸತ್ಯಾ
ಕರವೀರಾಚಾರಸಾರಾದರ ಜಯ ಜಯ ವಿಖ್ಯಾತ ಲಿಂಗಾಂಗಸಂಯೋ
ಗರಹಸ್ಯಾರ್ಥಾನುಭಾವಪ್ರದ ಜಯ ಜಯ ಸದ್ಭಕ್ತಿಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಧೌರೇ
ಯ ರಸಾಕಾಂತಾವನಗರ್ಥಾಗತ ಜಯ ಜಯ ಭಕ್ತಾಬ್ಧಿಸಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಾ ೩೨

ನುಡಿಯಲಳವಿದಾದ ಭಾಷೆಯ
ನುಡಿದೈ ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದೆ ನಿನ್ನಯ ಪೆಂಪಂ
ಪಡಿಗಟ್ಟಿ ನುತಿಸಿದಪೆನೆಂ
ದೊಡೆ ಸಾಧ್ಯಮೆ ಬಸವ ಭಕ್ತಜನಮಂದಾರಾ ೩೩

ವ॥ ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿ ಪಾಡಿ ನಲವೆರ್ಚುತ್ತುಮಾಗಳ್—

ಹರ ತೇಜಃಪುಂಜಮೋ ಶಂಕರಕರದ ಕರಾಳಾಸ್ತ್ರಮೋ ಶೈಲಜಾಧೀ
ಶ್ವರನುದ್ಯದ್ಭಾಳನೇತ್ರಪ್ರಭೆಯೊ ಮೃಡನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮೋ ಮನ್ಮಥಾರಾ
ತಿರುಚಿಸ್ಫೂರ್ತಿಪ್ರತಾಪಾಕೃತಿಯೊ ಶಿವನ ಸಾಕಾರಮೋ ನೋಡಿಮೆಂಬಂ
ತಿರೆ ಬಂದಂ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋಮಯತನು ಘನಶೌರ್ಯಾಕರಂ ಮಾಚಿದೇವಂ ೩೪

ನೋಡೆ ಸುಜನಾಳಿ ರತಿ ಮೂಡೆ ಶಿವಭಕ್ತತತಿ
ಪಾಡೆ ಪೊಸ ಕೇಳಿಕೆಯ ಮಾಡೆ ಚರಬೃಂದಂ

ವುಳ್ಳವನೇ, ಜಯ). ೩೨. ಜಂಗಮವೇ ಪ್ರಾಣವೆಂದು ಭದ್ರವಾಗಿ ನಂಬಿದವನೇ, ಜಯಜಯ ; ಸಾಮರ್ಥ್ಯಸಂಪನ್ನನೇ ಸತ್ಯದ ಆಗರನೇ ವೀರಶೈವ ನಿಯಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠಶರಣರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನೇ, ಜಯಜಯ ; ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಮರಸದ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥ ವಿಷಯದ ಅನುಭವವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನೇ, ಜಯಜಯ; ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ (ಶಿವ) ಭಕ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಭಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ ಭೂಕಾಂತೆ (ರಸಾಕಾಂತಾ)ಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಅವತರಿಸಿದವನೇ, ಜಯಜಯ; ಭಕ್ತರೆಂಬ ಅಂಬುಧಿಗೆ ಚಂದ್ರಪ್ರಾಯನಾದವನೇ, (ಜಯಜಯ) ೩೩. ಭಕ್ತಜನ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷನಾದ ಬಸವಣ್ಣ, ನುಡಿಯಲಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದೆಯಯ್ಯ, ನುಡಿದ ಹಾಗೆ ನಡೆದೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಘನತೆಯನ್ನು ಸರಿಹೋಲಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆಂದರೆ (ಅದು ನನಗೆ) ಸಾಧ್ಯವೇ ?' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿ ಹಾಡಿ, ಸಂತೋಷಾಧಿಕ್ಯದಿಂದ ಆಗ ೩೪. ಮನೋಹರವೂ, ಕಾಂತಿಮಯವೂ ಆದ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ಘನವಾದ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗರನೆನಿಸಿದವನೂ ಆದ ಮಾಚಿದೇವನು ಶಿವನಕಾಂತಿಯ ಸಮೂಹವೋ, ಶಂಕರನಹಸ್ತದ ಭಯಂಕರ ಬಾಣವೊ ಶೈಲಜಾಪತಿಯಾದವನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಹಣೆಗಣ್ಣಿನ ಜ್ವಾಲೆಯೋ, ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೋ ಮನ್ಮಥ ವೈರಿಯಾದವನ ತೇಜಸ್ಫುರಣದ ಶೌರ್ಯದ ಆಕಾರವೋ, ಶಿವನ ಸಾಕಾರವೋ, ನೋಡಿರಿ ಎಂಬಂತೆ ಬಂದನು. ೩೫. (ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಮಾಚಿದೇವನನ್ನು) ಸಜ್ಜನಸಮೂಹವು ನೋಡಿ, ಅಂಕುರಗೊಂಡ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಡಿತು ; ಜಂಗಮ ಸಮೂಹವು ಹೊಸ

ನಾಡೆ ಮಣಿದೀಪ್ಸಿತವ ನೀಡೆನುತೆ ವಂದಿತತಿ
ಪಾಡೆ ಪರವಾದಿ ಜನವೋಡೆ ಯಮವಕ್ತ್ರಂ
ಬಾಡೆ ಭಯವಿಹ್ವಳತೆಗೂಡೆ ಭವಿರಾಜಿ ಕುಣಿ
ದಾಡೆ ಬುಧಪಾಳಿ ಬಗೆ ಕೋಡೆ ಖಲಜಾಲಂ
ತೋಡವಮರದಿರ್ಪ ಶಶಿಚೂಡನಿವನೆಂಬ ಬಗೆ
ನೀಡೆನಿಸಿ ಶರಣರೊಡನಾಡಿ ನಡೆತಂದಂ ೩೫

ವ॥ ಅಂತೇಳ್ತಂದು ಮನ್ನಣೆಯಿಂ ತನ್ನನಿದಿರ್ಗೊಳ್ವ ಶರಣಸಮುದಯಂ ಮಣಿಯೆ ಮಗುಳ್ದು ಮಣಿದಣಿಯುರಮುವಗರ್ೂಡಿ ಗಳಿಲನೇಳ್ತಂದು ಗಣಸಭೆಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟು ತದನುಜ್ಞೆಯಿಂ ಶಿರದೊಳ್ಪೊತ್ತು ಸಕಳ ಶಿವಗಣಚರಣಾರವಿಂದಂಗಳಂ ಮಾನಸದೊಳಮರ್ಚಿ ಸಮಗ್ರನಿಷ್ಠೆಯಿಂ ನಿಂದು—

ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರ ನಿನ್ನ ಸುಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಂ ವೃಷಭೇಂದ್ರನಂ
ಮುನ್ನ ನೀಂ ತೊಱೆದೆಯ್ದಲಕ್ಕುಮೆ ಮೇಣ್ಮಹೇಶ್ವರನಾಜ್ಞೆಯಂ[1]
ನನ್ನಿಯಿಂ ಪರಿಪೂರ್ತಿಗೆಯ್ಯದೆ ಬಂದೊಡೀತನನೆಂತು ಪೇಳ್
ನಿನ್ನೊಳಿಂದೊಡಗೂಡಿದೈ ಹರನಾದೊಡಂ ಗಣವೃಂದಮಂ ೩೬

ವಂಚಿಸುತೆ ನಿಮ್ಮನಿರ್ವರ
ನಂಚಿತಮತಿಯುಳಿದದೆಂತು ಕೊಂಡೊಯ್ದನೊ ನಿ

ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಜನೆ ಮಾಡಿತು; ವಂದಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನೀಯೆಂದು ಹಾಡಿತು. ಪರವಾದಿ ಸಮೂಹವು ಓಡಿಹೋಯಿತು; ಯಮಧರ್ಮನ ಮುಖವು ಬಾಡಿತು; ಭವಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಭಯದಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿತು; ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಮೂಹವು ಕುಣಿದಾಡಿತು; ನೀಚ ಜನರ ಗುಂಪು ಮನೋವ್ಯಥೆ ಹೊಂದಿತು. (ಹೀಗೆ) ಸರಿಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದ ಚಂದ್ರಶೇಖರನೇ ಇವನು, ಎಂಬ ಯೋಚನೆಗೆ ಆಸ್ಪದನೆನಿಸಿ ಶರಣರೊಡನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ (ಮಡಿವಳ ಮಾಚಿದೇವನು) ಬಂದನು. ವ॥ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಶರಣರ ಸಮೂಹವು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲಾಗಿ, ಪುನಃ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ (ಪ್ರತಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ) ಸಡಗರದಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಬಂದು, ಶಿವಗಣಸಭೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಶಿವಗಣಂಗಳ ಚರಣ ಕಮಲಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಪರಿಪೂರ್ಣಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡು—೩೬–೩೭. 'ಹೇ ಕಿನ್ನರೇಶ್ವರನೇ, ನಿನ್ನ ಸುಪ್ರಿಯ ಮಿತ್ರನಾದ ವೃಷಭೇಂದ್ರನನ್ನು ಮೊದಲು ನೀನೇ ತೊರೆದು ಹೋಗಬಹುದೇ ? ಮತ್ತು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸದೆ

1 ಯಂ(ಮು)

ಮ್ಮಿಂ ಚದುರರೊಲ್ದಪರೆ ಗಣ
ಸಂಚಯದೊಳ್ನಿಮಗೆ ಪೆರ್ಮೆ ಕೈಸಾರ್ದಪುದೇ ೩೭

ವಸುಧೆಯೊಳ್ ಬಸವನಿಲ್ಲದೊ
ಡಸಮಾಕ್ಷನ ಮಹಿಮೆಯೊಳವೆ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಪೆಂ
ಪೆಸೆದಪುದೆ ಪಗಲ ಸಿರಿ ನವ
ಬಿಸಜದ ಸೊಂಪರ್ಕನಿಲ್ಲದೊಡೆ ಸಮನಿಪುದೇ ೩೮

ಚರಲಿಂಗಪ್ರಾಣಭಾವಂ ಬಸವನಸುವನೊಲ್ದಿತ್ತನಾತ್ಮಪ್ರತಿಜ್ಞಾ
ಪರಿಪಾಲಂ ಯುಕ್ತಮಾತಂಗದು ಪುರಹರನುಂ ನೀನುಮಾತ್ಮೇಚ್ಛೆಯಿಂ ಭ
ಕ್ತರನೊಳ್ಪಿಂ ವಂಚಿಸುತ್ತೀ ಶರಣನಸುವನೊಯ್ವಂದಮೇಂ ತಕ್ಕುದೇ ಕಿ
ನ್ನರ ನೀನೇಳೇಳ್ವೃಷಾಧೀಶ್ವರನೊಡನೆ ಧರಾಚಕ್ರದೊಳ್ ಬಾಳಲೀಗಳ್ ೩೯

ವ॥ ಎಂದು ಸಂಭ್ರಮಂ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ನುಡಿಯಲೊಡನೆ—

ತನುವಲುಗೆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಂ
ಕನಸಂ ಕಂಡೇಳ್ವ ತೆಱದಿನೆಳ್ದಪ್ಪಿರೆ ಭೋಂ

ನಿನ್ನೊಡನೆ ಈ ಬಂದಿರುವ ಈ ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಹೇಗೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡೆ ; ಹೇಳು : ಹರನಾದರೂ ಕೂಡ ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹವನ್ನು ವಂಚನೆ ಮಾಡಿ, ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿಯವನಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿರ್ವರನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡದೆ ಹೇಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನೋ ? ನಿಮ್ಮಿರ್ವರ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಕುಶಲರಾದವರು ಒಪ್ಪುವರೇ ? ಗಣಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೇ ದೊಡ್ಡತನವು ಕೈಗೂಡೀತೇ ?' ೩೮. 'ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಶಿವನ ಮಹಿಮೆಯು ಇರುವುದೇ ? ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಹಿರಿಮೆ ಶೋಭಿಸೀತೇ ? ಸೂರ್ಯನಿಲ್ಲದೆ ಹಗಲಿನ ಸಿರಿ, ನೂತನ ಕಮಲದ ಸೊಗಸು, ಉಂಟಾದೀತೇ ?' ೩೯. ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣ ಭಾವದ ಬಸವನು ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಒಲಿದುಕೊಟ್ಟನು. ಅದು ಅವನ ಆತ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ (ಮಾಡಿದ ಭಾಷೆಯ) ಪಾಲನೆ; ಅದು ಅವನಿಗೆ ಯುಕ್ತವೇ ಆಗದ್ದಾಯಿತು. (ಆದರೆ) ಶಿವನಿಗೂ ನೀನೂ ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಭಕ್ತರುಗಳ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಂಚನೆ ಮಾಡಿ, ಈ ಶರಣರ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಒಯ್ಯುವ ರೀತಿಯು (ನಿಮಗೆ) ಯೋಗ್ಯವೇ? ಕಿನ್ನರನೇ, ಬಸವೇಶ್ವರನೊಡನೆ ಈಗ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ನೀನು (ಈಗ) ಮೇಲಕ್ಕೇಳು.' ವ॥ ಹೀಗೆಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ನುಡಿದ ಕೂಡಲೇ— ೪೦. ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ದೇಹವು ಅಲ್ಲಾಡಿತು. (ಅವನು) ಕನಸನ್ನು ಕಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೇಳುವ

ಕನೆ ಬಸವನೆಳ್ದು ತತ್ಪದ
ವನರುಹದೊಳಮರ್ಚಿ ನೊಸಲನವನತನಾದಂ ೪೦

ವ॥ ಅಂತೆಱಗುತ್ತಿರ್ವರುಂ ಮಾಚಿದೇವಂಗೆ ಮಣಿಯೆ ತನ್ಮಾಚಿದೇವನವಗರ್ಾಡಿ ಗಣಸಭೆಗೆ ಮಗುಳ್ದೆಱಗಿ ನಿಂದಾಗಳಾ ಮಾಹೇಶ್ವರರಾತನಂ ನೋಡಿ ಸಾಶ್ಚರ್ಯಮಾನಸರಾಗಿ ಸಮ್ಮದಂಬಡೆದು—

ಶರಣಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪರ ಪರಮಶಿವಾದ್ವೈತವಿದ್ಯೋತವಿದ್ಯಾ
ಕರ ವಿದ್ವದ್ವಂದ್ಯ ವೀರವ್ರತಹಿತಕರ ಕಾರುಣ್ಯವಾರಾಶಿ ವಾದ್ಯು
ತ್ಕರಗರ್ವೋರ್ವೀಧ್ರಸಂಭೇದನಪವಿ ಭುವನಾರಾಧ್ಯ ಭೂರುದ್ರ ವಿಶ್ವಂ
ಭರ ಭದ್ರಾಕಾರ ಭೂಭೃದ್ದ್ವಿಪದಳನಮಹಾಶೌರ್ಯ ಮಾಚಾರ್ಯವರ್ಯಾ ೪೧

ಶರಣಗಣಪ್ರಭಾವಸರಸೀರುಹಭಾಸ್ಕರ ಭವ್ಯಸೇವ್ಯ ಶಾಂ
ಕರಮತಪಾರಿಜಾತ ಜಿತಮನ್ಮಥ ಜನ್ಮಜರಾವಿದೂರ ಸ

ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿರಲು ಬಸವಣ್ಣನೂ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಎದ್ದು, ಆ ಮಡಿವಳ ಮಾಚಯ್ಯನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಣೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ನಮಸ್ಕರಿಸಿದವನಾದನು. ವ॥ ಹೀಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಾಚಿದೇವನೆದುರಿಗೆ ಬಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾಗಿ ಆ ಮಾಚಿದೇವನು ಅವರಿಬ್ಬರು ಸಮೇತವಾಗಿ ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಲ್ಲಲಾಗಿ, ಆ ಮಾಹೇಶ್ವರರು ಆ ಮಾಚಿದೇವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಆಶ್ಚರ್ಯಯುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನವರಾಗಿ, ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ (ಹೊಗಳಿದರು). ೪೧–೪೨. 'ಶರಣರ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನೇ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಶಿವಾದ್ವೈತ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ವಿದ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದನಾದವನೇ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ವಂದಿಸಲ್ಪಡುವವನೇ, ವೀರಶೈವ ವ್ರತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೇ, ಕರುಣಾ ಸಮುದ್ರನೇ, ಪರವಾದಿಸಮುದಾಯದ ಅಹಂಕಾರವೆಂಬ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಸೀಳುವುದರಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಯುಧ ಸ್ವರೂಪನೇ, ಜಗತ್ಪೂಜ್ಯನೇ, ಭೂಮಿಗೆ ರುದ್ರ ಸ್ವರೂಪನೇ, ಧರಿತ್ರಿಯ ಮಂಗಳಕರ ಆಕಾರನೇ, ಮಹಾರಾಜನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆನೆಯನ್ನು ಸೀಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮಾಚಿದೇವಾರ್ಯವರ್ಯನೇ. (ನೀನು) ಶಿವಶರಣರ ಪ್ರಭಾವವೆಂಬ ಕಮಲಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನೆನಿಸಿರುವವನು ; ಪೂಜ್ಯರಾದವರಿಂದ ಸೇವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನಾದವನು ; ಪರಶಿವ ಮತಕ್ಕೆ (ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ) ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಪ್ರಾಯನು ; ಮನ್ಮಥನನ್ನು ಜಯಿಸಿದವನು ; ಹುಟ್ಟುಸಾವು ಗಳಿಂದ ದೂರನಾದವನು ; ಸಚ್ಚರಿತ್ರನು ; ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ಮಂಗಲರೂಪನು ; ದೃಢಕರ

ಚ್ಚರಿತ ಚರಾಚರಪ್ರಕರಪಾಲಕ ಜಂಗಮಲಿಂಗಮಂಗಳ
ಸ್ಥಿರತರಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಗಣಸನ್ನುತ ಸದ್ಗುಣರತ್ನಭೂಷಣಾ ೪೨

ಹಾರ ಪಟೀರ ಹೀರ ಘನಸಾರ ಸುಧಾರಸ ಸಾರಸಾರಿ ಮಂ
ದಾರ ತುಷಾರ ತಾರಧರಣೀಧರ ನಾರದ ಗೌರಿ ಕೀರ್ತಿ ವಿ
ಸ್ತಾರ ವಿಚಾರಸಾರನಯವಾಕ್ಯ ವಿಶಾರದ ವೀರಶೈವ ಗಂ
ಭೀರಮತ ಪ್ರಶಸ್ತಮಕರಾಕರವರ್ಧನ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಮಾ ೪೩

ಬಿಜ್ಜಳಮಾನವಪತಿಮದ
ಕಜ್ಜಳಸಲಿಲಪ್ರವಾಹಸಾಹಸಭರ ವಿ
ದ್ವಜ್ಜಳಧಿಚಂದ್ರ ಭಜಕವಿ
ಪಜ್ಜಳದಪಟುಪ್ರಭಂಜನಪ್ರಭವಿಭವಾ ೪೪

ಶೂಲಧರ ಭಕ್ತನಿವಹಮು
ನೀ ಲೋಕದ ಸುಜನನಿಕರಮುಂ ಪರಮತಮಂ
ಲಾಲಿಸಲುಂ ಪಾಲಿಸಲುಂ
ಸೋಲಿಸಲುಂ ಮಹಿಗೆ ಬಂದ ಮಹಿಮಾಧಾರಾ ೪೫

ಬಸವನುಮಂ ಕಿನ್ನರನುಮ
ನಸುಸಹಿತರನಿತ್ತು ನೆಗಳ್ದ ಶಿವಮಹಿಮೆಗೆ ಬೆ

ಪಾದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ಶಿವಗಣದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು; ಸದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ ರತ್ನಗಳೇ ಆಭರಣವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು.' ೪೩. ಮುತ್ತಿನಂಥ ಹಾರ, ಶ್ರೀಗಂಧ, ವಜ್ರ, ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ, ಅಮೃತ, ಚಂದ್ರ (ಸಾರಸಾರಿ), ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಹಿಮಕಣ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಟ್ಟ (ಕೈಲಾಸ), ನಾರದ–ಇವರುಗಳೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರವಾದ ಯಶಸ್ಸುಳ್ಳವನು, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಚಾರದಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನಿಸಿದ ನೀತಿವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನು, ವೀರಶೈವವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗಂಭೀರವೂ, ಪ್ರಶಸ್ತವೂ ಆದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸುವ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನು (ಎನಿಸಿದ್ದೀಯ) ? ೪೪–೪೫–೪೬. ಬಿಜ್ಜಳರಾಯನ ಗರ್ವವೆಂಬ ಕಾಡಿಗೆಗೆ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹರೂಪನೂ, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯತ್ನಶಾಲಿಗಳಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಪ್ರಾಯನೂ, ವಿಪತ್ತುಗಳೆಂಬ ಮೇಘಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥವಾದ ಜಂಝೂಮಾರುತನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ವೈಭವವುಳ್ಳವನೂ, ಪರಶಿವಭಕ್ತರನ್ನೂ ಮತ್ತು ಈ ಲೋಕದ ಸಜ್ಜನಸಮೂಹವನ್ನೂ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೂ; ಅನ್ಯಮತದವರನ್ನು ಸೋಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಅವತರಿಸಿದ ಮಹಿಮೆಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯನಾದ

ಳ್ಚಸಪುನಮರ್ಚಿದೆ ಭಕ್ತ
ಪ್ರಸರಕ್ಕೆ ಮಹೋತ್ಸವಂಗಳಂ ಪಡೆದಿತ್ತೈ ೪೬

ಗಣದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿಸುಧಾಂಗ ನಿನ್ನ ನಯಯುಕ್ತಂ ನಿಷ್ಠುರಂ ವಾಣಿ ಸಂ
ದಣಿಮಾದ್ಯಷ್ಟವಿಭೂತಿ ಸರ್ವಪದಸನ್ಮೋಕ್ಷಗಳಂ ಮಾಳ್ಪ ಲ
ಕ್ಷಣಮಾಂತೊಪ್ಪುಗುಮುರ್ವಿಯೊಳ್ನುಡಿವುದೇಂ ಬಲ್ಲರ್ಗೆ ಮುಂಗೆಯ್ಯ ಕಂ
ಕಣಕೇಂ ಕನ್ನಡಿಯುಂಟೆ ನೋಳ್ಪೊಡಿದೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಂ ವೃಷಾಧೀಶನಾ ೪೭

ವಿಮಳ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಿದಱಿಂ
ಪ್ರಮಥರ್ಕಳ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಸಂದುದು ಭಕ್ತಿ
ಪ್ರಮದೆಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯಂ ಗುಣ
ಸುಮನೋಮಾಲಿಕೆಗೆ ಕಂಪು ನೆರೆದುದು ಪೆಱತೇಂ ೪೮

ಎಮ್ಮ ಮನೋರಥಾಮರಮಹೀರುಹಮಾರ್ಯವರೇಣ್ಯ ತಾಳ್ದು ಸೊಂ
ಪಮ್ಮಗೆ ಸತ್ವರಂ ಫಲಿತಮಾದುದು ಜಂಗಮಮಾನಸಾಂಬುಜಂ
ಸಮ್ಮದ ಸೌರಭಂದಳೆದುದೆಂದೊಲವಿಂ ನುತಿಗೆಯ್ವುತಿರ್ಪಿನಂ
ದಿಮ್ಮಿದರಲ್ಲಿ ಮಾಚವಿಭು ಸಸ್ಮಿತಲೋಚನದಿಂದೆ ನೋಡುತುಂ ೪೯

ಬಸವವಿಭುಮುಖ್ಯ ಶಿವಗಣ
ವಿಸರಮನಾತ್ಮೀಯ ವಿಮಳ ಕರುಣಾಮೃತ ಸಾ

ವನೇ (ನೀನು) ಬಸವಣ್ಣನನ್ನೂ ಕಿನ್ನರಿಯ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯನನ್ನೂ ಪ್ರಾಣಸಹಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತೆ, ಶಿವಮಹಿಮೆಗೆ ಶುಭ್ರಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆ. ಭಕ್ತಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಉತ್ಸವವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದೆ.' ೪೭. 'ಪ್ರಮಥರೆಂಬ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಸ್ವರೂಪನಾದ ಹೇ ಮಾಚಿದೇವನೇ, ನಿನ್ನ ನೀತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳೂ, ನಿಷ್ಠುರವಾದುವೂ ಆದ ಮಾತುಗಳು, ಅಣಿಮಾ ಮಹಿಮಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟವಿಭೂತಿಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂಥವು. ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಸ್ಥಾನವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠಮೋಕ್ಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವಂಥವುಗಳು (ಮಾತುಗಳು). ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಹೇಳುವುದೇನು ? ಮುಂಗಯ್ಯ ಕಂಕಣಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಬೇಕೆ ? ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಆ ವೃಷಭಾಧೀಶ್ವರನೇ ದೃಷ್ಟಾಂತವು'. (ಎಂದರು) ೪೮. 'ಇದರಿಂದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಪ್ರಮಥರುಗಳ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಸಂದಿತು : ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಸೌಭಾಗ್ಯವುಂಟಾಯಿತು ; ಸದ್ಗುಣಗಳೆಂಬ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕೆಗೆ ಸುಗಂಧವು ಸೇರಿತು, ಬೇರೆ ಇನ್ನೇನು ? (ಬೇರೆ ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ ?) ೪೯–೫೦. ಆರ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವೆಂಬ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಸೊಂಪುಗೊಂಡು ಶೀಘ್ರವೇ

ರಸರೋಧಿಯೊಳೋಲಾಡಿಸು
ತೆಸೆದಿರ್ದಂ ಭಕ್ತಹೃದಯಕುಮುದಶಶಾಂಕಂ ೫೦

ವ॥ ಆಗಳಾ ಭಕ್ತಗಣಂ ನಿಜಸಭೆಯೊಳೆಸೆವ ಬಸವರಸನಂ ನೋಡಿ ಕಾರುಣ್ಯಮಂ ನೀಡಿ—

ಪರಮೇಶಂ ತನ್ನೊಳೀ ಕಿನ್ನರನ ಹರಣಮಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರ್ಪಿನಂ ತ
ಳ್ಪಿರದಾತ್ಮಪ್ರಾಣಮಂ ಬೆಂಕೊಳಿಸಿ ಬೆರೆಸಿದ್ಯೆ ಮತ್ತೆ ತತ್ಪ್ರಾಣಮಂ ಮಾ
ಚರಸಾರ್ಯಂ ಸತ್ಕೃಪಾವೀಕ್ಷಣದೆ ಬರಿಸೆ ನೀಂ ಬೆನ್ನನೆಯ್ತಂದೆ ಭಾಪು
ರ್ವರೆಯೊಳ್ನಿನ್ನನ್ನರಾರ್ಜಂಗಮಮಿಳಿತ ನಿಜಪ್ರಾಣರಾರ್ಯಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರಾ[1] ೫೧

ಕುಡಲಕ್ಕುಂ ಪೊಂಗಳಂ ಜಂಗಮಕೆ ತನುವನೆಂತೀಯಲಕ್ಕುಂ ವಲಂ ತ
ನ್ನೊಡಲಂ ಕೂರ್ತೀಯಲಕ್ಕುಂ ಬಗೆಯೆ ಮನಮನೆಂತೀಯಲಕ್ಕುಂ ಪೊಗಳ್ದಿಂ

ಫಲಬಿಟ್ಟುದಾಯಿತು. ಜಂಗಮರುಗಳ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕಮಲವು, ಸಂತೋಷವೆಂಬ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಧರಿಸಿತು. ಎಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಭಕ್ತರು (ದಿಮ್ಮಿದರು) ಸಂತೋಷ ದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಮಾಚಿದೇವನು ಮುಗುಳ್ನಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಣ್ಣಿ ನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕನ್ನೈದಿಲೆಗಳಿಗೆ ಚಂದ್ರಪ್ರಾಯನಾದ ಮಾಚಿದೇವನು ಬಸವೇಶನೇ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಗಣ ಸಮೂಹವನ್ನು ತನ್ನ ನಿರ್ಮಲ ವಾದ ಕರುಣರಸವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ (ಸಾರಭೂತವಾದ) ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಿ ಸುತ್ತ ಇದ್ದನು. ವ॥ ಆಗ ಆ ಶಿವಭಕ್ತಸಮೂಹವು ತನ್ನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ ಬಸವರಸನನ್ನು ಕಂಡು ಕಾರುಣ್ಯವನ್ನೆರೆದು—೫೧. 'ಆರ್ಯರೆಂಬ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರ ಪ್ರಾಯನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನೇ, ಪರಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಈ ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಬೆರೆಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಪುನಃ ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಈ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವಾರ್ಯನು ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕೃಪಾಪೂರ್ಣನೋಟದಿಂದ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿ, ನೀನೂ ಕೂಡ ಆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ತಪ್ಪದೆ ಬಂದೆ. ಭಾಪುರೇ ! ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಂಥ ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇನ್ನಾರಿದ್ದಾರೆ ?' ೫೨. ಜಂಗಮರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲು ಆದೀತು; ತನುವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಹೇಗಾದೀತು ? ತನುವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಡಲು ಆದೀತು; ಆದರೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು

1 ದ್ರಾಂ (ಅ, ಚ)

ದೆಡೆಯೊಳ್ಮೆಣೇಯುಲಕ್ಕುಂ ಮನಮನಸುವನೆಂತೀಯಲಕ್ಕುಂ ಪ್ರಯತ್ನಂ
ಬಡೆದೀಯಲ್ಬರ್ಕುಮಾರ್ಪಿಂದಸುವನಸವಸಂ ವೀರಭೃತ್ಯತ್ವದಿಂದಂ ೫೨

ಬೆಸುಗೆ ಮಿಗೆ ಜವದೆ ಜಂಗಮ
ದಸುವಿನೊಳಸುವಂ ನಿವೇದಿಸಲ್ಬರ್ಕುಮೆ ಪೇ
ಳ್ಬಸವ ಸಚಿವೇಂದ್ರ ನಿನ್ನವೊ
ಲಸದೃಶಮಿದು ಭಕ್ತಿಭಾವಮಾರ್ಗಮಶಕ್ಯಂ ೫೩

ಘನಲಿಂಗಪ್ರಾಣಯೋಗವ್ರತದಶಪಥಮಿಂತಾಗೆ ಸಂದಿರ್ದುದಂದೊ
ಳ್ಪಿನ ಸತ್ಯೇಶಂಗೆ ಪೋಣ್ಕೊಂಡಗುಳೆಯ ವಿಳಸತ್ಕೇಶಿರಾಜಂಗಿಳಾಪಾ
ವನ ಚಂದಯ್ಯಂಗೆ ಲೋಕೋತ್ತರಗುಣಕಮಳಾಂಬಾಖ್ಯೆಗಾ ತಂಗುಟೂರೊ
ಳ್ಬಿನದಂಬೆತ್ತಿರ್ಪ ಮಾರಪ್ರಭುಗೆ ಜಗದೊಳೆಂಬುಕ್ತಿಯುಂ ಕೇಳ್ದೆವೀಗಳ್ ೫೪

ಚರಲಿಂಗಪ್ರಾಣಭಾಷಾವ್ರತಮಿದು ಬಸವಂಗೆಯ್ದೆ ಸಂದೊಪ್ಪಿದತ್ತು
ರ್ವರೆಯೊಳ್ ಲಿಂಗಾರ್ಪಿತಪ್ರಾಣತೆಯದು ಪೊಸತಲ್ಲಲ್ತು ಭಾವಿಪ್ಪೊಡೀ ಭಾ

ಕೊಡುವುದು ಹೇಗಾದೀತು ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಶೋಭಿಸುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡಲು ಆದೀತು; ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟು, ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ, ವೀರಭೃತ್ಯಭಾವದಿಂದ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಅಸುವನ್ನು ಕೊಡಲು ಶಕ್ಯವಾದೀತೆ ?' (ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾವ). ೫೩. 'ಗಾಢವಾದ ಬೆಸುಗೆಯಿಂದ ಜಾಗ್ರತೆಯಾಗಿ ಜಂಗಮದ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದೇ ? ಹೇಳು. ಬಸವ ಮಂತ್ರೀಶ್ವರಾ ಉಪಮಾತೀತವಾದ ಈ ಭಕ್ತಿಯ ನಡೆವಳಿಕೆಯು ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಶಕ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲ.' ೫೪. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ವ್ರತಾಚರಣೆಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯು ಇವೇ ರೀತಿ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸತ್ಯೇಶನೆಂಬ ಶರಣನಿಗೆ, ಮತ್ತು ಕೊಂಡಗುಳಿಯ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೆ, ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಪಾವನನೆನಿಸಿದ ಚಂದಯ್ಯನಿಗೆ ಲೋಕೋತ್ತರ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟಳಾದ ಕಮಲಾಂಬೆ ಎಂಬ ಶರಣೆಗೆ, ತಂಗಟೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿನೋದಗೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಪ್ರಭುವಿಗೆ ಇರುವುದೆಂದೆನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆವು.' ೫೫. 'ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಜಂಗಮವೇ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವೆಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ವ್ರತವೂ, ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಣವುಳ್ಳ ರೀತಿಯೂ, ಇದು ಬಸವಣ್ಣನೊಬ್ಬನಿಗೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ. (ಇದು ಈ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೆ) ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ ; ಅಲ್ಲ. ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯುಳ್ಳ ಜಂಗಮವೇ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ

ಸುರವೃತ್ತಂ ಜಂಗಮಪ್ರಾಣತೆ ಜಗದೊಳಪೂರ್ವಂ ದಲೆಂದೊಲ್ದು ಮಾಹೇ
ಶ್ವರವೃಂದಂ ತನ್ನನೊಳ್ಪಿಂ ಪೊಗಳೆ ಮೆಱೆದನಾನಂದಸಾಂದ್ರಂ ವೃಷೇಂದ್ರಂ ೫೫

ಚಂಡಭಾನುಮಂಡಲಾಂತರಾಳಮಂದಿರೋಜ್ವಳೇ
ಖಂಡಿತಪ್ರಚಂಡಚಂಡಮುಂಡಶೌರ್ಯಮಂಜುಳೇ
ಖಂಡಚಂದ್ರಮೌಳಿಭಾಸುರಾಂಕಪೀಠನಿಶ್ಚಳೇ
ಚಂಡಿ ಚಾರುಮೂರ್ತಿ ಪಾಲಿಸೆನ್ನ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ ೫೬

ಇದು ವಿನಮದಖಿಳ ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಮಕುಟತಟಘಟಿತ ಮಣಿಗಣಾಗಣಿತ ರುಚಿನಿಚಯ

ತರುಣಾರುಣಾತಪಪರಿಲಸಿತ ಪರಮ ಶಿವಲಿಂಗ ಪಾದಾರವಿಂದಪರಾಗಭಸಿತ

ಭಾಸುರಲಲಾಟಪಟ್ಟಸರಸಜನಮಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾವಿಶಾರದ

ಶ್ರೀಷಡಕ್ಷರಿದೇವಭಕ್ತಿವಿರಚಿತ

ಶ್ರೀಮದ್ ಬಸವರಾಜವಿಜಯಮಹಾಪುರಾಣದೊಳ್ ಬಸವಕಿನ್ನರಸಹಪ್ರಾಣತ್ವಕಥನಂ

ಚತುರ್ವಿಂಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಮಾಪ್ತಂ

ಅಂತು ಆಶ್ವಾಸ ೨೪ಕ್ಕೆ ಪದಗಣನೆ ೧೭೮೨ಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಮಹಾಶ್ರೀ ॥

ಉಳ್ಳ ಭಾವವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅಪೂರ್ವವಾದದ್ದು ; ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಹೇಶ್ವರರುಗಳ ಸಮೂಹವು ತನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಿರಲು ಸಾಂದ್ರವಾದ ಆನಂದವುಳ್ಳ ವೃಷಭೇಂದ್ರನು ಶೋಭಿಸಿದ್ದನು. ೫೬. ಪ್ರಖರವಾದ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ವಲಗೊಂಡು ಶೋಭಿಸುವವಳೇ, ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಚಂಡ ಮತ್ತು ಮುಂಡರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದವಳೇ, ಚಂದ್ರನ ಒಂದು ಕಲೆಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ಪರಶಿವನ ತೊಡೆಯೆಂಬ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಕುಳಿತವಳೇ, ಚಂಡಿಕೆಯೇ, ಮನೋಹರ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳೇ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಆಶ್ವಾಸವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು

(ಮುಂದುವರಿದದ್ದು)

ಕೆಳದಿನೃಪ ವಿಜಯ ● ದಮಯಂತೀ ಸ್ವಯಂವರ

ಶಾಂತಿಪುರಾಣ ● ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ಪುರಾಣ

ಉದ್ಭಟ ಕಾವ್ಯ ● ಕುಸುಮಾವಳಿ

ಅಭಿನವ ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆ

ಮಲ್ಲಿನಾಥಪುರಾಣ ● ರಾಜಶೇಖರ

ವಿಳಾಸ ● ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ವಂಶಾವಳಿ

ದಿವ್ಯಸೂರಿ ಚರಿತೆ ● ಸಿದ್ಧರಾಮಚಾರಿತ್ರ

ಬಸವಪುರಾಣ ● ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆ

(ಮುಂದುವರಿದದ್ದು)

ಕೆಳದಿನೃಪ ವಿಜಯ ● ದಮಯಂತೀ ಸ್ವಯಂವರ

ಶಾಂತಿಪುರಾಣ ● ಚಂದ್ರಪ್ರಭ ಪುರಾಣ

ಉದ್ಭಟ ಕಾವ್ಯ ● ಕುಸುಮಾವಳಿ

ಅಭಿನವ ದಶಕುಮಾರ ಚರಿತೆ

ಮಲ್ಲಿನಾಥಪುರಾಣ ● ರಾಜಶೇಖರ

ವಿಳಾಸ ● ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ವಂಶಾವಳಿ

ದಿವ್ಯಸೂರಿ ಚರಿತೆ ● ಸಿದ್ಧರಾಮಚಾರಿತ್ರ

ಬಸವಪುರಾಣ ● ಪ್ರಭುಲಿಂಗ ಲೀಲೆ

1982

ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಈಗಿನ ಕನ್ನಡ ಜನತೆ ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕಠಿಣವಾಗಿ ತೋರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ವ್ಯಾಸಂಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ....ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ತನ್ನ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಗಮನ ಹರಿಸಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿತು. ಆರಿಸಿದ ಹಳಗನ್ನಡ ಹಾಗೂ ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿ ಆ ಅನುವಾದದೊಡನೆ ಮೂಲಪಾಠವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತರುವುದು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯ ಪಡೆದು ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಇವು ಆ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳು.

—ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಿಂದ

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈಗ ಅಂಗೀಕರಿಸಿರುವ ಹಳಗನ್ನಡ–ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳು ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಕಂತಾಗಿ ಹದಿಮೂರು ಗ್ರಂಥಗಳು ಪರಿಷತ್ತಿನ ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಲಿವೆ.